

יחיד המשגיה ומנהיג העולם

ספר
סיפורי
מעשיות
תקע"ה

ובו נכלל ספר שבחי הר"ן ושיחות הר"ן

מוגהה ומסודר על פי דפוס ראשון
שנת תקע"ה לפ"ק

עם תיקון הכללי על פי דפוס
שנת תקפ"א לפ"ק

בית
הדפוס
המלכותי

לכבוד נשמת הרה"ח

ישראל בער אודסר זצ"ל

תלמיד הרב ישראל קרדונר זצ"ל

תלמידו של הרב משה ברסלבר זצ"ל

תלמיד מוהרנ"ת זצ"ל

תלמידו של רביה"ק מוהר"ן מברסלב

נַחַּ נַחַּמְ נַחֲמֵן מְאוּמָן זי"ע ועכי"א

ולעילוי נשמת

עמרם יוסף ב"ר משה נחום הלוי הורביץ זצ"ל

מאיר עקביא בן יעקב ימיני זצ"ל

אהרון בן יעקב פיץ זצ"ל

ת. נ. צ. ב. ה

הודעה ובקשה

במהדורה זו מושקעת יגיעה גדולה שיהיה הספר נקי מכל טעות ושגיאה. אבל כבר ידוע מאמר החכם "כשם שאי אפשר לבר בלי תבן, אי אפשר לספר בלי שגיאות".

נבקש שאם ימצא טעות או שגיאה יואילו בטובם להודיע לנו למען יתוקן הדבר בעוה"ת לטל': 058-5581489

עמותת "ועליף אמרתי"

להדפסת והפצת
כתבי רבי נחמן
מברסלב
055-2281484

עמותת "מילא וגדיש"

להדפסת והפצת ספרי רבי נחמן מברסלב
ופרטום שם הצדיק
052-8371318 | 058-6147148
051-2626148

מהדורה ראשונה
תשפ"ב

עיקרי המהדורה

מהדורה זו הינה העתק מדויק ומדוקדק של ספר "סיפורי מעשיות" ובו כלולים הספרים "שבחי הר"ן" ו"שיחות הר"ן", כפי שהודפס לראשונה בשנת ה'תקע"ה על ידי מוהרנ"ת (רבי נתן זצ"ל), תלמידו המסור של רבינו הקדוש רבי נחמן מברסלב זצוק"ל.

מטרת מהדורה זו הינה החזרת עטרה ליושנה, להשתדל להציג את "הפנים" של זה הספר הקדוש כפי שהובא לדפוס על ידי רבי נתן זצ"ל והוא הדבר אשר הנחה והכריע לאורך כל ההשתדלות מראש ועד סוף. להלן עיקרי המהדורה:

א. עימוד וסידור - הועתק העימוד המדויק של מהדורת תקע"ה, כל פסקה ושורה מתחילה ומסתיימת כפי הופעתה במקור, וכל אות, מילה וסימן מונחים במיקומם המקורי. את הדומה והשונה ניתן לראות בדפי דוגמא להלן אשר שם מוצג עמוד ממהדורה תקע"ה המקורית לצד עמוד מחדש ממהדורה זו, לכו ראו שם.

ב. ניקוד - מהדורה זו בהתאם למהדורת תקע"ה איננה מנוקדת מלבד מקומות מסוימים בהם כן ניקד רבי נתן מילים ואותיות.

ג. פיסוק - הוחזר הפיסוק המקורי כפי שבמהדורת תקע"ה. נקודה באמצע השורה (•).

ד. סימנים מיוחדים - במהדורת תקע"ה בלשון היידיש כאשר מופיע סימן (״) מעל אות מסוימת, זאת בכדי לציין שאות זו לא מודגשת בהגייתה [כגון במילה "מלכות"]. בנוסף, בלשון הקודש לעתים צירוף אותיות "א-ל" מופיע כך: "אֵל", [כגון במילה "אליו" - "אֵליו"].

ה. שמות המעשיות - במהדורת תקע"ה לא הופיעו שמות למעשיות מלבד למעשה ד' הנקרא "מעשה נסים" [כיום "מעשה ממלך שגור שמד"]. במהדורה זו מוצגים שמות המעשיות כפי שכונו על ידי רבי נתן בכתביו השונים [פירוט ניתן לראות להלן ב"מפתח המעשיות"]. בנוסף, צוינו שמות המעשיות בשולי וכותרות הדפים להקלת ההתמצאות בספר.

ו. הספרים "שבחי הר"ן" ו"שיחות הר"ן" - במהדורת תקע"ה עדיין לא נקראו הספרים בשמם המקובל היום [השמות נקבעו בדפוס שנת תר"ז], אלא כותרת הספר "שבחי הר"ן" נקראה - "סיפורי מעשיות", ושל "שיחות הר"ן נקראה - "לקוטי מוהר"ן" [עדיין חיי מוהר"ן עא, עלים לתרופה קמב, ועוד]. בנוסף, בתקע"ה לא הודפסה שיחה יח המובאת כיום בספר "שבחי הר"ן", וכמו כן מתוך ספר "שיחות הר"ן" הודפסו על ידי מוהרנ"ת רק שיחות א-קטז. זאת ועוד, יש לציין שבתקע"ה לא היה סימון אותיות לסעיפים, ובמהדורה זו על מנת להקל על ההתמצאות, סומנו האותיות בשולי הדפים.

ז. ראשי תיבות וקיצורים - ראשי התיבות והקיצורים הינם כפי הופעתם במהדורת תקע"ה ונפתחו בהערת שוליים בכל עמוד על פי סדר א"ב.

ח. תרגום לשון ארמית - תורגמה לשון הארמית בהערות שוליים בכל עמוד.

ט. חלוקת לימוד - במהדורה זו נוספה חלוקת לימוד בשולי הדפים, לסיום הספר במשך ל' ימי החודש [בחלוקה אחת ל"סיפורי מעשיות", ושניה ל"שבחי הר"ן ו"שיחות הר"ן" כאחד].

י. טעויות דפוס - במקומות בודדים בהם הופיעו לכאורה טעויות דפוס, תוקנה הטעות וצויינה בהערת שוליים גרסת המילה כפי הופעתה במקור.

יא. לוח שינויי נוסח ומפתחות - לקראת סוף הספר מובא לוח ובו דוגמאות לחלק משינויים מהותיים שישנן בתוכן עצמו בין מהדורת תקע"ה לבין המהדורות שהודפסו לאחר מכן, ולאחריו מפתחות ערכים מורחבים לספרים "שבחי הר"ן" ושיחות הר"ן.

יב. תיקון הכללי תקפ"א - לחיתום הספר, מובא בסופו "תיקון הכללי" מוגהה ומסודר על פי דפוס ראשון שנת תקפ"א (כ-6 שנים לאחר הדפסת ה"סיפורי מעשיות"), כפי שהודפס על ידי בנו של מוהרנ"ת רבי שכנא זצ"ל בביתם בברסלב. על מנת להקל על הקורא, נוקדו על ידינו עשרת המזמורים בלבד, שכן אין בכך בכדי לפגוע במשמעות הכתוב.

* זאת להודיע שאותיות רש"י בהן הודפס חלק ניכר מן הספר הוחלפו לאותיות מרובעות [וזהו השינוי העיקרי בין המקור לבין מהדורה זו וכולו לטובת והקלת הלימוד בספר].

ובזאת נגלה דעתנו שאף אם בהדפסת מהדורה זו נזכה כי אם לקיים רצון רבינו הקדוש כמובא להלן, דיינו:

"...כי היה לנו גילוי דעת מפי רבינו הגדול ז"ל • אשר פעם אחד גילה דעתו שרוצה להדפיס ספר מעשיות • ואמר בזה הלשון לפני כמה אנשים • בדעתי להדפיס ספר מעשיות • ויהיה למעלה כתוב בלשון הקודש ולמטה בלשון לע"ז • ואמר • הלא מה יוכלו העולם לדבר על זה • הלא על כל פנים הם מעשיות נאים לספר וכו'": מתוך ההקדמה.

עד כאן, שבח לבורא עולם יבוא ויגאלנו גאולת עולם.

מפתח המעשיות

במהדורת תקע"ה לא הופיעו שמות למעשיות מלבד למעשה ד'. במפתח מוצגים שמות המעשיות כפי שנקראו על ידי מוהרנ"ת זיע"א בכתביו השונים ולצדם שמותם הנפוצים כיום

הקדמה	א:
מעשה א הבת מלך שנאברה [מאבידת בת מלך].....	ג.
מעשה ב ממלך וקיסר [ממלך וקיסר].....	ו.
מעשה ג מחכם [מחיגר].....	יג.
מעשה ד מעשה נסים [ממלך שגור שמד].....	כ:
מעשה ה המלך שהיה לו בן שכולו מאבנים טובות [בן מלך שהיה מאבנים טובות]... כג:	
מעשה ו המעשה של המלך [ממלך עניו].....	כה:
מעשה ז הזוב והעכביש [מזובוב ועכביש].....	כז.
מעשה ח הרב שהיה לו בן יחיד [מרב ובן יחיד].....	ל.
מעשה ט החכם והתם [מחכם ותם].....	לא:
מעשה י הבערגיר [מבערגיר ועני].....	מג:
מעשה יא הבנים שנתחלפו [מבן מלך ובן שפחה שנתחלפו].....	נז:
מעשה יב הבעל תפילה [מבעל תפילה].....	סט.
מעשה יג השבעה בעטלירש [מהז' בעטלירס].....	צד.
שיחות שאצל המעשיות	קיג.

***ספר "שבחי הר"ן"** [שכותרתו במהדורה זו "סיפורי מעשיות"] **וספר "שיחות הר"ן"** [שכותרתו "ליקוטי מוהר"ן"] **מופיעים לאחרי השיחות שאצל המעשיות, כל ספר במספור נפרד.**

מקור שמות המעשיות בכתבי מוהרנ"ת: **מעשה א.** הקדמה שניה; לקו"ה י"ד א - יין נסך ב, ח: **מעשה ב.** דפוס שנת תר"י [לא נמצא אזכור בכתבי מוהרנ"ת]. **מעשה ג.** דפוס שנת תר"י [לא נמצא אזכור בכתבי מוהרנ"ת]. **מעשה ד.** דפוס תקע"ה; [נקרא גם "שור ושה" (או"ח ג - ר"ח ו, מו; חו"מ ב - גניבה ד, ה); "מלך שגור גירוש בגזירת שמד" (לקו"ה י"ד א - הכשר כלים ב, ה; י"ד ב - נדרים ג, יג)]; **מעשה ה.** שיחות הר"ן קמו: **מעשה ו.** לקו"ה או"ח א - תפילין ו, כד: **מעשה ז.** ימי מוהרנ"ת כד; [נקרא גם "המלך שהיה עליו מלחמות גדולות" (חיי"מ קסב)]; **מעשה ח.** ימי מוהרנ"ת כד: **מעשה ט.** שיחות הר"ן שח; לקו"ה או"ח ב - ברכת הפירות, צג; או"ח ג - תחומין, עד; ועוד: **מעשה י.** שיחות הר"ן רנו; לקו"ה י"ד א - ריבית ה, כ: **מעשה יא.** הקדמה שניה; [נקרא גם "הבן מלך ובן השפחה" (חיי"מ סא)]; "הבן מלך שנחלף" (חיי"מ סא; לקו"ה או"ח א - ברכת השחר, ג, אות ח, יז, כז); "הבן מלך שנחלף בבן השפחה" (לקו"ה או"ח א - ברכת השחר, ג, א); **מעשה יב.** הקדמה שניה; חיי"מ סב; לקו"ה או"ח א - תפילה ד, יב; ועוד: **מעשה יג.** הקדמה שניה; על"ת עא; לקו"ה או"ח א - תפילין ה, א; ועוד: **שיחות שאצל המעשיות.** לקו"ה או"ח א - ברכת השחר, ג, יא: **"שבחי הר"ן" שכותרתו "ספורי מעשיות."** דפוס תקע"ה: **"שיחות הר"ן" שכותרתו "ליקוטי מוהר"ן."** דפוס תקע"ה; חיי"מ עט; על"ת קמב; [נקרא גם "שיחות שאחר הספורי מעשיות" (חיי"מ ע, תקסד)]:

סיפורי מעשיות

ל

בכך הוא רוצה לנסוע לאותו צדיק . והשיב לו אביו . איך אתה בא לנסוע אליו הלא אתה למדן יותר ממנו . ומיוחס יותר ממנו . לא נאה לך לנסוע אליו . כלך מדרך זו . עד שמנע אותו לנסוע . וחזר ללימודו . ושוב הרגיש חסרון כנ"ל . והתיעץ שוב עם אותן האנשים הנ"ל . ויעצו אותו כמקודם לנסוע להצדיק . ושוב הלך לאביו . והמה אותו אביו ומנע אותו כנ"ל . וכן ה' כמה פעמים . והבן הנ"ל ה' מרגיש שחסר לו . וה' מתגעגע מאד למלאות בן הנ"ל עשה מ מאור הקטן . וה' לאביו . באשון בעבודתו כנ"ל . וחסר לו . ואינו יודע מהו

ותשוב תתפלא . בדברים האלה העומדים כגבהי^(א) מרומים :

מעשה כרב אחד שלא ה' לו בנים אח"כ היה לו בן יחיד . וגידל אותו . והשיא אותו . וה' יושב בעלירה ולמד . כדרך אצל הגבירים . וה' לומד ומתפלל תמיד . רק שה' מרגיש בעצמו שחסר לו איזה חסרון ואינו יודע מהו . ולא ה' מרגיש טעם בלימודו ובתפילתו . וסיפר לפני שני אנשים בני הנעורים . ונתנו לו עצה שיסע לאותו צדיק . ואותו בן הנ"ל עשה מ מאור הקטן . וה' לאביו . באשון בעבודתו כנ"ל . וחסר לו . ואינו יודע מהו

מעשה ח הרב שהיה לו בן יחיד

מאור הקטן

עמוד ל. ממהדורה זו

דאוינין און לערנין און אנדירי מצוות) און סע גייט אים אפ און ער ווייסט ניט וואש . בכך וויל ער פארין צו דעם צדיק . (וואש מען האט אים גיזאגט כנ"ל) האט אים דער פאטיר גיענפירט . וויא קומסטו צו אים צו פארין דו בישט זיך מער למדן פון אים . און מער מיוחס פון אים . סע שטייט דיר ניט אן צו אים צו פארין . גיאי אוועק פון דעם וועג . ביז דער פאטיר האט אים ניט דער לאזט צו פארין צום צדיק . האט זיך דער בן יחיד ווידר גיזעצט לערנין . האט ער ווידר גיפילט דעם חסרון . כנ"ל . האט ער ווידר איין עצה גיהאלטן מיט דיא מענטשין . האבין זייא אים ווידר דיא עצה גיגיכין אז ער זאל פארין צו דעם צדיק . איז ער ווידר אפ גיגאנגין צום פאטיר האט אים דער פאטיר ווידר אפ גישלאגין . און האט אים ניט דער לאזט . און אזו איז גיווען עמליכי מאל . און דער בן יחיד האט אלץ גיפילט אז סע גייט אים עפים אפ . און האט זייער גיבענקט ער זאל ממלא זיין דעם חסרון (כלומר ער זאל מיט עפים פֿרעכטין אז סע זאל אים ניט אפ גיין) און ער האט נישט גיוויסט וואש דער חסרון איז . כנ"ל . איז

שטייא גוט . וועשטו זעהין . וויא אזו דארט איז מרומז דיא גאנצי מעשה :

מעשה אמאל איז גיווען ארב . דער רב האט קיין קינדיר ניט גיהאט . דער נאך . האט ער גיהאט . אבן יחיד . און ער האט אים מגדל גיווען . און ער האט אים חתונה גימאכט . דער בן יחיד פלעגט צו זיצין אף איין איבר שמיכיל און האט גילערינט . אזו וויא דער סדר איז בייא גבירים . און פלעגט לערנין און דאוינין תמיד . נאר ער האט בייא זיך גיפילט אז סע פֿעלט אים עפים אחסרון . און האט ניט גיוויסט וואש . און ער האט ניט גיפילט קיין מעם און דעם לערנין און אין דעם דאוינין . האט ער דאש דער ציילט פֿר צווייא יונגי לייט . האבין זייא אים איין עצה גיגיכין . אז ער זאל פארין צו דעם און דעם צדיק און דער בן יחיד האט גיטאן אמצוה . וואש דארך דער מצוה איז ער גיקומן צו דער בחינה מאור הקטן . איז גיגאנגין דער בן יחיד און האט דאש דער ציילט זיין פאטיר . באשר ער פֿילט ניט קיין טעם און זיין עבודה (כלומר און דעם וואש ער דינט נאט דהיינו

ראשי תיבות וקיצורים: אח"כ. אחר כך. ה'. היה. לבחי' . לבחינת: שהי'. שהיה: הערות ותרגומים: (א) בתקעה - בנה ב:

4

סיפורי מעשיות

ומסוב מספלה • כנכרים סאלה הנאמדים נגה ב
 מעשה כרב אחר שלא הי' לו בנים
 אח"כ היה לו בן יחיד • וגידל
 אותו • והשיא אותו • והי' יושב בעליה
 ולמד • כדרך אצל הנבירים • והי' לומד
 ומתפלל תמיד • רק שהי' מרגיש בעצמו
 שחסר לו א זה חסרון ואינו יודע מהו ולא
 הי' מרגיש מעם בלימודו ובתפילתו •
 וסיפר לפני שני אנשים בני הנעורים •
 ונחטו לו עצה שיסע לאתו צדיק • ואותו
 בן הנ"ל עשה כפי מה שיעצו ויצא ללמוד
 מאור הקטן • והי' מאד
 לאביו • באש
 בעבודתו כנ"ל וחסר לו זאינו יודע מהו

עמוד ל. ממהדרת תקע"ה

ל. ובא עוד
 שהוכרח אביו
 להניח אותו
 לנסוע

שטייל גוט • ונעטטו זעהן • ווייל אזו דארט היי גרוניז
 דיא גאלדי מעשה :

מעשה

אחאל איז גיווען ארץ • דער רב האט
 קיין קינדיר ניט גיהאט • דער נאך •
 האט ער ג'האט • אבן יחיד • אונער האט אים גודל
 גיווען • אזו ער האט אים חסונה גימאלט • דער בן
 יחיד פלעגט לו זיין אל מיין איבר שטיבל • אונ האט
 גילגרייט • אזו ווייל דער סדר איז בייא נביריק • אונ
 פלעגט לזערנין אונ דאווינין תמיד • נאר ער האט בייא
 זיך גיפילט אז סע פלעט אים עפיס אחארון • אונ
 האט ניט גיוויסט וואס • אונ ער האט ניט גיפילט קיין
 טעם אונ דעם לזערנין אונ און דעם דאווינין • האט ער
 דאס דער ליינט פֿר לוייא יונגי לייט • האבין זייא אים
 איין עלה גיניכין • אז ער זאל פֿארין לו דעם אונ דעם
 לדיק אונ דער בן יחיד האט גיסאן אמולה • וואס דארך
 דערמולה איז ער גיקוויין לו דער בחינה מאור הקטן •
 איז גינאנגין דער בן יחיד אונ האט דאס דער ליינט
 זיין פֿאטיר • באשר ער פֿילט ניט קיין טעם אונ זיין
 עבודה (לזוור אזו דעם וואס ער דינט גאט דהיינו

דאווינין אונ לזערנין אונ אנדירי מלוות) אונ סע גייט אים
 אפ אונ ער ווייסט ניט וואס • כֿון וויל ער פֿארין לו דעם
 לדיק • (וואס מען האט אים גימאלט כֿנ"ל) האט אים
 דער פֿאטיר גינעפירט • ווייל קוואסט לו אים לו פֿארין
 דו בישט זיך מער למדן פֿון אים • אזו מער מ'וואס פֿון
 אים • סע שטייט ריר ניט אן לו אים לו פֿארין •
 גייז אוועק פֿון דעם וועג • ביי דער פֿאטיר האט אים
 ניט דער זאגט לו פֿארין לוק לדיק • האט זיך דער בן
 יחיד ווירד גינעלט לזערנין • האט ער ווידיר גיפילט
 דעם חסרון • כֿנ"ל • האט ער ווידיר איין עלה גימאלט
 מיט דיא מענטשין • האבין זייא אים ווידיר דיא עלה
 גיניכין אז ער זאל פֿארין לו דעם לדיק • איז ער ווידיר
 גימאלט לוק פֿאטיר האט אים דער פֿאטיר ווידיר אז
 גימאלטין • אונ האט אים ניט דער זאגט • אונ אזו איז
 גיווען עטליכי מאל • אונ דער בן יחיד האט אים
 גיפילט אז סע גייט אים עפיס אפ • אונ האט זייער
 גיבענקט ער זאל וואלן זיין דעם חסרון (לזוור ער זאל
 מיט עפיס פֿרעכטן אז סע זאל אים ניט אפ גיין) אזו
 ער האט ניטס גיוויסט וואס דער חסרון איז • כֿנ"ל •

אי

הקדמה (שניה) דפוס תר"י

הקדמה זו נכתבה על ידי מוהרנ"ת זיע"א והודפסה לראשונה בשנת תר"י לערך, כ-5 שנים לאחר פטירתו וכ-35 שנים לאחר דפוס תקע"ה, ובחרנו להציגה כאן [בהגדה על פי דפוס תר"י], למלאות רצונו ז"ל.

וכל השתלשלות העולמות על דמות וצלם של פרצוף דכורא ונו'. ומבוארים שם בפרטיות כל האברים שלהם. וכל עניני יחוד וזווג ועיבור והולדה ויניקה והתגדלות הקטן והקטנה עד שנעשי' גדולים וכו' וכו'. והוא דבר מבואר מאד מאד בכל הע"ח ופע"ח. וגם באד"ר בנשא והאזינו מדבר בדרך רמז מזה. וגם כל ס' שיר השירים מלא מזה שפורט כל האברים של החתן שהכלה משבחת אותו. וכן פורט כל האברים של הכלה מה שהחתן משבח^(א) אותה. וגם רז"ל במדרשים המשילו מתן תורה כ"ש לחתונה ביום חתונתו זה מתן תורה וכו'. ואמרו על פסוק לקראת האלקים כחתן היוצא לקראת כלה. וכן שבת קודש נקרא כלה ומלכתא^(ב). כ"ש לכה דודי לקראת כלה בואי כלה וכו'. הרי מבואר לעין. שכל רבותינו ז"ל כינו כלליות הקדושה והתחברות העולמות בשרשן בשם חיבור של חתן וכלה. כי בצלם אלקים עשה את האדם. וכל האברים של זכר ונקיבה כולם הם צלם אלקים. כ"ש ויברא אלקים את האדם בצלמו. בצלם אלקים ברא אותו זכר ונקבה ברא אותם. וכמו שאומרים בברכת נשואין. אשר ברא את האדם בצלמו בצלם דמות תבניתו והתקין לו ממנו בנין עדי עד וכו'. כי האדם האיש והאשה הם חלק אלקים ממעל ממש ובהם כלול השם הוי"ה ב"ה. ואם זוכין שכונה שרויה ביניהם. כי יש בו יו"ד ובה ה'. וכל זה הוא דברים פשוטים ומבוארים לעין כל. וכבר השתמשו כל הקדמונים בלשונות כאלה לכנות התקרבות ישראל לאביהם שבשמים בשם חיבור חתן וכלה. כי כל עבודתינו בשרשה העליון מרמז לחיבור חתן וכלה העליונים שהוא בחי' יחוד קב"ה ושכינתו' כאשר כל ספרי הזוה"ק וכתבי האר"י ז"ל מלאים מזה כני"ל. וגם בט"ב בקינות שמקוננין על גלות השכינה וכנסת ישראל אומרים אז. אז בהלוך ירמיהו וכו'. אשה יפת תואר מנוולת מצא. וכן בתיקון שלשה משמורות שהוא מהז"ח מדבר שם ג"כ בלשונות כאלה כאשר המקוננת^(ג) על בעלה וכו' ע"ש :

בהיותנו עוסקים בהדפסת המעשיות בראשונה שמוע שמענו קול שאון באמרם כי לא נכון להדפיס סיפורי מעשיות כאלה ולכפול דבריהם הוא אך למותר. ואם כבר הקדמנו בהקדמה דברי רבינו ז"ל שאמר שרצוני להדפיס סיפורי מעשיות ומה יוכלו העול' לומר על זה. כי הלא על כל פנים הם סיפורי מעשיות נאים. וכבר נדפסו בעולם כמה וכמה סיפורי מעשיות רבו מספר. ואין פוצה פה ומצפצף. בפרט כי רוב המעשיות של אדומו"ר ז"ל מספרים בביאור מהתערורות מוסר נפלא מאד כגון המעשה של הבעל תפלה והמעשה של הז' בעטלירש. וכן ברוב המעשיות יומצא מהם בביאור דברי חכמה ומוסר. מלבד הנסתרות בהם. וגם אצל כמה מעשיות כבר נדפסו הערות מקצת רמזים נפלאים ונוראים שגילה רבינו ז"ל בעצמו כמבואר לעיל. על כל זה אמרתי להעיר עוד איזה הערות להיכן מרמזים המעשיות לפי דעתי הקלושה. והרוצה להוסיף יוסיף :

ידוע בכל ספרי הזוהר והתיקונים ובכל כתבי האר"י זצ"ל. שבת מלך היא כינוי להשכינה וכנסת ישראל כביכול. וכבר ניתן לנו רשות לדבר בלשונות כאלה מן הראשונים אשר קדמוני אשר מפיהם אנו חיים. וגם דוד המלך ע"ה ושלמה בנו. השתמשו בלשונות הללו הרבה מאד. כ"ש כל כבודה בת מלך פנימה וכיוצא בזה הרבה. וכל ספר שיר השירים שהוא קודש קדשים שאין כל העולם כדאי לו. מיוסד על סוד זה. וכל כתבי האר"י ז"ל וספרי הזוהר מלאים מזה כמבואר שם. מאן דקטיל לחויא יהיבין ל'י ברתאי דמלכא דהיא צלותא^(א). ובפרט במאמר הסבא דמשפטים שאמר עולימתא שפירתא דלית לה עיינין^(ב). וכיוצא בזה הרבה. רבו מספר כי אין מספר. וכמו שאומרים ביה"ר שקודם תהלים ולחבר אשת נעורים עם דודה וכו'. וכן בהלשם יחוד קודם הנחת תפילין. הנדפס בשערי ציון אומרים שם והחתן וכו' ע"ש. ומי שמעין קצת בכתבי האר"י ז"ל. יראה שם בביאור שכל יסוד הקבלה הוא כדרך זה לייחד בחי' חתן וכלה דכו' ונו' ומבאר שם כל השמות והספירות

ראשי תיבות וקיצורים: אדומו"ר. אדונו מורינו ורבינו: באד"ר. ב"אדרא רבא: ב"ה. ברוך הוא: בחי'י. בחינת: בט"ב. בט' [תשעה] באב: ביה"ר. ביהי רצון: ג"כ. גם כן: דכו' ונו'. דכורא ונוקבא [זכר ונקבה]: הו'. השבעה: הזוה"ק. הזוהר הקדוש: העול'. העולם: הע"ח ופע"ח. הי"ע חיים" ופרי עץ חיים: כ"ש. כמו שכתוב: ל'י. ליה [לה]: מהז"ח. מהזוהר חדש: ס'. ספר: ע"ה. עליו השלום: ע"ש. עיין שם: קב"ה ושכינתו'. קודשא בריך הוא ושכינתיה [הקדוש ברוך הוא והשכינה]: שנעשי'. שנעשים: הערות ותרוממים: (א) מי שיהרוג את הנחש נותנים לו את בת המלך שהיא תפילה: (ב) עלמה יפה שאין לה עיניים: (ג) בתר"י - משבחת: (ד) כלה ומלכה: (ה) בתר"י - המקוננת:

שם • ומאו והלאה כל הצדיקים שבכל דור עוסקים בתקון זה עד שיבא משיחנו במהרה בימינו שאז יהי גמר התיקון • ומעשה זו היא בכל אדם ובכל זמן • כי גם בכל אדם בפרט עובר עליו כמעט כל מעשה זה כולה • כי כל אחד מישראל צריך לעסוק בתיקון זה להעלות השכינה מהגלות לאוקמא שכינתא מעפרא^(א) להוציא מלכות דקדושה מבין העכו"ם והס"א שנתפורה ביניהם • אשר טוד כל עבודתינו וכל המצות ומעשים טובים ועסק התורה שאנו עושים כל ימי חיינו שכולם מיוסדים על קוטב זה כמבואר בכתבים • ואפי' אנשים פשוטים לגמרי והמון עם שאין יודעים בין ימינם לשמאלם • עכ"ז גם הם אם זוכים לילך בדרך הישר לפי ערכם דהיינו לסור מרע ולעשות טוב • כי אפילו איש פשוט לגמרי יודע מה שאסרה תורה • ואם עיניו לנוכח יביטו לסור מרע ולבחון בטוב • אז נעשין כל התיקונים בעולמות העליונים ממילא על ידו וזוכה להקים השכינה מנפילתה כפי מה שזוכה לקדש ולטוהר עצמו • נמצא שכל אחד מישראל הוא עוסק לחפש ולבקש את הבת מלך להשיבה אל אביה שתשוב אל אביה כנעוריה בסוד ושבא אל בית אביה כנעוריה מלחם אביה תאכל • כי ישראל בכללם הם בחי' שני למלך כי הם מושלים בעולם מה הוא מחיה מתים רופא חולים אף ישראל כך • כמ"ש אל תקרי עמי אלא עמי^(ג) • מה אנא עבדי שמיא וארעא במילולי אף אתם כן וכו'^(ד) • וכיוצא בזה הרבה • וכ"א כפי מה שזוכה לעסוק בעבודתו שעי"ז עוסק כביכול לחפש ולבקש השכינה וכנס"י להוציאה מהגלות • כמו כן כביכול השכינה מתגלת אליו כביכול מתוך תוקף גלותה ומתעלמת ומסתתרת עצמה ובאה אליו בסתר ומגלת לו מקומה ומושבה ומה לעשות בשבילה באופן שיזכה למוצאה שזה בחי' מה שגילתה הבת מלך אל השני למלכות באיזה תחבולות יוכל להוציאה • והענינים והתחבולות המבוארים שם הם מבוארים באר היטב ע"פ פשוט (כי כך דרך רבינו ז"ל ברוב המעשיות שבתוך קישור המעשה מספר דברי מוסר ע"פ פשוט כמבואר למעיין בהם) • כי צריכין לבחור לו מקום ולקבוע לו תשובה ותענית ולהתגעגע תמיד ולהשתוקק תמיד אליו ית' שיזכה להכיר אותו שיתגלה מלכותו בעולם • וידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל

מכל זה ויותר מזה • מבואר לעינים שגלות השכינה וכנס"י הוא בחי' אבידת בת מלך והתרחקותה מדודה וכו' • ועיין בס' הבהיר בהשמטות של זוהר בראשית מ"ש שם על לכה דודי נצא השדה וכו' משל למלך שהי' יושב בחדרי חדרים וכו' ונשאה למלך • גם נתנה לו במתנה • ולפעמים קורא אותה באהבתו אחותי כי ממקום אחד הי' • ולפעמים קורא אותה בתי כי בתו היא^(א) • ולפעמים קורא אותה אמי • וכן ארז"ל ע"פ בעטרה שעטרה לו אמו • לא זו מחבבה עד שקראה בתי וכו' • וכן בכל ס' משלי מכנה האמונה והתורה הקדוש' בשם אשה טובה אשת חיל • והאמונת כוונות ואפיקורסית בשם אשה רעה אשה זונה כמבואר בפרש"י ובכל דברי רז"ל • וכבר נדפס מעשה מהבעש"ט ז"ל בסוף ספר תולדות יעקב יוסף מהסוחר עם אשתו שהי' בים וכו' שמיוסד על הקדמה זו שאשה יראת ה' היא כנסת ישראל :

ואחרי הודיע ה' אותנו את כל זאת ע"י כל הנביאים והצדיקים והחכמים הראשונים • על פי הדברים האלה בקל יוכל המעיין המבין הרוצה להסתכל באלו המעשיות בעין האמת לאמתו להבין ולהשכיל בהם למצוא בהם דברים נפלאים ונוראים • ואם אמנם א"א לבא עד תכונתם • להבין כל קישור המעשה מראשה לסופה • עכ"ז יבין מעט מזער מהם ויערב לנפשו מאד • והנה מעשה הראשונה מהבת מלך שנאבדה • זה מבואר שזה סוד שכינה בגלות • כי גלות השכינה התחיל קודם בריאת העולם • בסוד שבירת כלים בסוד ואלה המלכים אשר מלכו וכו' • ותיכף שנברא אדה"ר הי' צריך לתקן זאת להעלות כל העולמות על מכונם לגלות מלכותו ית' תיכף בשעת בריאת העולם • כמו שתתגלה מלכותו בקרוב בעת ביאת משיחנו שיבא במהרה בימינו אף הוא לא נוהר מלאכול מעץ הדעת וכו' • שזהו בחי' מה שכתוב בהמעשה הנ"ל • שהשני למלכות לא עמד בנסיון ואכל התפוח • שעי"ז פגם בכל העולמות • וחזרה וירדה השכינה והלכה בגולה בין הס"א כידוע • ואח"כ בא נח ורצה לתקן ולא יתקן כי שתה מן היין בסוד וישת מן היין וישכר וגו' כמובא בספרים שזהו בחי' מה שפעם שני לא עמד בנסיון ושתה מן היין כמ"ש

ראשי תיבות וקיצורים: א"א. אי אפשר; אדה"ר. אדם הראשון; בחי'. בחינת; בס'. בספר; בפרש"י. בפירושו רש"י; הס"א. הסטרא אחרא [הצד האחר - צד הטומאה]; הקדוש'. הקדושה; ואח"כ. ואחר כך; ואפילו. וכ"א. וכל אחד; וכנס"י. וכנסת ישראל; יהוי. יהיה; ית'. יתברך; כמ"ש. כמו שכתוב; מהבעש"ט. מהבעל שם טוב; מ"ש. מה שכתוב; עכ"ז. עם כל זה; ע"פ. על פסוק/על פי; שהי'. שהיה; שעי"ז. שעל ידי זה; הערות ותרוממים: (א) בתרי" - הוא; (ב) להקים את השכינה מהעפר; (ג) אל תקרא עמי אלא עמי; (ד) מה אני עושה שמים וארץ בדיבורי אף אתם כן וכו';

בענין התאווה מתגבר עליו הבע"ד עד שמכשילו בה כמו שמפורש בתורה בענין עץ הדעת • איך דיבר הנחש עם האשה אף כי אמר אלקים וכו' • ותרא כי טוב העץ למאכל וכי תאווה הוא לעינים וכו' דוק ותשכח • כי כך הענין בכל התאוות והנסיונות • ומי שהוא בר דעת אמתי וחס על נפשו באמת למלט נפשו מני שחת ורוצה לעמוד בנסיון הוא צריך להתגבר בכל עוז להסיח דעתו לגמרי ולבלי לכנוס עם התאוות בטוען ונטען כלל ולבלי לדבר ולהרהר ולהתפלא ולתמוה עליהם כלל • ואל יבהלוהו רעיוניו כלל • וכמ"ש בס' האי"ב אל תכנוס עם פתוייך בטוען ונטען וכו' ע"ש • רק יסיח דעתו מזה לגמרי ויפקח דעתו בדברי תורה או במו"מ או בדברי שיחה וכיוצא עד שינצל ממה שצריך להנצל ואח"כ חוזר ומתעורר לו מחשבות ורעיונים כאלה וצריך לחזור ולהתגבר עליהם להסיח דעתו מהם וכן כמה וכמה פעמים וצריך להיות עקשן גדול עד שינצח המלחמה :

והנה מחמת שגם בפעם השני לא עמד בנסיון וטעם מהיין חזר ונפל עליו שינה גדולה וישן הרבה דהיינו שבעים שנה • וענין שינה כל שבעים שנה מבואר בהתו' פתח ר' שמעון בסי' ס"א הנ"ל שיש שנופלים משינה מכל הע' פנים של תורה שהם בחי' שבעים שנה וכו' ע"ש • שא"א לעורר ולהקיץ אותם כ"א ע"י סיפורי מעשיות של שנים קדמוניות וכו' ע"ש היטב • והבת מלך שהיא שורש נשמתו כשעוברת עליו ורואתו^(א) נופל בשינה ימים ושנים הרבה זמן רב כל כך היא בוכית^(ב) עליו הרבה כי יש רחמנות גדול עליו ועליה • ואז הודיעה לו מקומה שעכשיו אינה במקום הראשון כ"א במקום אחר דהיינו בהר של זהב וכו' • והרמו מבואר כי אע"פ שעשה מה שעשה ונפל איך שנפל זה זמן רב מאד • אעפ"כ השכינה מעוררת אותו בכל פעם ובכל פעם מרמות עצות חדשות איך שיחפש ויבקש את שורש קדושתו שהיא בחי' הבת מלך הנ"ל • וזה השני למלכות אע"פ שלא עמד בנסיון שני פעמים ונפל לשינה כ"כ ועבר עליו מה שעבר • ואחרי יגיעות וטלטולים ויסורים וצרות קשות ומשונות כאלה שעבר עליו בשביל למצוא את הבת מלך • ואח"כ בשביל יום א' אבד הכל • וכן נכשל שני פעמי' כנ"ל • אעפ"כ לא הניח את עצמו להתייאש

יציר כי אתה יצרתו ויאמר כל אשר נשמה באפו וכו' ומלכותו בכל משלה • שזה עיקר הקמת השכינה מהגלות • כשזוכין להכיר מלכותו באמונה שלימה באמת • וכולם ידעו אותו ית' מקטנם ועד גדולם • והיתה לה' המלוכה וכו' וכשהאדם מתחיל לעסוק בזה ובוחר לו מקום להתבודדות לעסוק בעבודת ה' ולכסוף ולהשתוקק אליו ית' • ולפעמים זוכה שנמשך איזה זמן • אך אח"כ כשהוא סמוך מאד לבא למבוקשו שיתגלה אליו לפי בחינתו התגלות מלכותו ית' אזי ביום אחרון מומינים לו איזה נסיון לפי בחינתו • ואז באותו היום שהכל תלוי בזה היום • אזי מתגבר עליו הבע"ד וכל חיילותיו עליו ומתגברות גדול מאד ונכנס עמו בדברים וממשיכו לעצתו ורואה כי תאוה היא לעינים ונחמד וכו' ולקח מפריו ואוכל ח"ו ואינו עומד בנסיון שלו מה שהוא מוכרח להתנסות ולהצטרף אז באותו העת והזמן • ואזי תיכף נופל עליו שינה ושינה הוא הסתלקות המוחין שנסתלק ממנו דעתו והכמתו המאיר בפניו בסוד ויפלו פניו וכתוב למה נפלו פניך • ועיין מזה במאמר המתחיל פתח ר' שמעון (בסי' סמ"ך לק"א) שם מדבר מזה שע"י פגם תאוות אכילה אובדין את הפנים שהוא השכל • ואז נופלין לבחי' שינה ע"ש היטב ותבין • כי שם מדבר הרבה מענין סיפורי מעשיות אשר על ידם מעוררין מהשינה ע"ש • ובאלו העתים שהאדם הוא בבחי' שינה ח"ו עובר עליו מה שעובר שזהו בחי' כל החיילות שעברו על השני למלכות בעת שהי' מוטל בשינה ואח"כ נתעורר ונדע לו שהיה ישן כ"כ וחזר והלך למקום של הבת מלכה • והודיעה לו גודל הרחמנות שעליו ועליה שבשביל יום אחד אבד מה שאבד • והקילה עליו האזהרה שאין צריך להתענות • רק ליוזה משתיית היין • כדי שלא יבא לידי שינה וחזר והתייגע איזה זמן רב בעבודת ה' כדי להוציא הבת מלך • אבל ביום האחרון לא עמד ג"כ בנסיון קל • כי ראה מעיין של יין • והטעה א"ע והתחיל להמשך אחריו ואמר להמשרת הלא ראית שזה מעין ומאין בא לכאן יין • ובתוך כך הלך ולקח מעט וטעם מהיין • ותיכף נפל עליו שינה וישן הרבה מאד • (כי כך דרך הבע"ד והתאוות כשרוצה להסית האדם הכשר שרוצה להתרחק מהתאוות שאזי מטעה אותו מעט מעט שיתפלא ויתמה בדעתו על ענין הדבר שמתאוה אליו • ותיכף כשנכנס בדברים

ראשי תיבות וקיצורים: א' אחד; ב. אח"כ; א"ע. את עצמו; א"ע. אף על פי; בבחי'. בבחינת; בהתו'. בהתורה; במו"מ. במשא ומתן; בס' האי"ב. בספר האלקי בית [נספר המידות]; בסי'. בסימן; ג"כ. גם כן; הבע"ד. הבעל דבר; הע'. השבעים; ואח"כ. ואחר כך; וכמ"ש. וכמו שכתוב: ח"ו. חס ושלום; ית'. יתברך; כ"א. כי אם; כ"כ. כל כך; לבחי'. לבחינת; לק"א. לקוטי מוהר"ן חלק א: ע"ש. עיין שם: פעמים: שא"א. שאי אפשר; שהי'. שהיה; הערות ותרגומים: (א) בתר"י - ע'; (ב) בתר"י - ורואה; (ג) בתר"י - בוכת:

לגמרי ח"ו • רק הלך לחפש ולבקש ההר של זהב והמבצר הנ"ל ואחרי שהי' לו עוד יגיעות וטלטולים קשים הרבה וחפש הר ומבצר הנ"ל מצא איש גדול עם אילן גדול וכו' • וזה האיש דחה אותו שבוודאי אינו בנמצא הר ומבצר הנ"ל • ורצה להסיתו ולדחותו שישוב • אבל השני למלך לא שמע להמניעות והדחיות ואמר שבוודאי הוא בנמצא הר ומבצר הנ"ל עד שהוכרח האיש הגדול הנ"ל לקרוא ולקבץ כל החיות וכו' • אבל כולם השיבו שאינו בנמצא ואז אמר לו (האיש הגדול להשני למלך) ראה והבט בעיניך שאינו בנמצא ועל מה אתה מתייגע כ"כ בחנם אם תשמע לדברי שוב לאחוריך • אבל הוא לא שם לבו לזאת ואמר שהוא בוודאי בנמצא • ואז השיב לו האיש הגדול הנ"ל שילך לאחיו שממונה על העופות והלך והתייגע ובקשו עד שמצאו ואז גם זה השני דחוהו והסחיו לשוב שבוודאי אינו בנמצא הר ומבצר הנ"ל והוא לא שמע לדברי הדחיות שלו ג"כ והוכרח השני לקרוא לקבץ כל העופות • אבל כולם השיבו שאינו נמצא בעולם הר ומבצר הנ"ל • ואז אמר לו זה השני ג"כ ראה בעיניך שאתה מתייגע בחנם שוב לאחוריך • והוא לא הטא אזנו גם לדברי השני • ואמר שהוא חזק באמונתו שבוודאי הוא בנמצא • ואז הודיע לו זה השני שילך לאחיו שממונה על הרוחות • וגם זה דחוהו הרבה כנ"ל ואח"כ קרא וקיבץ כל הרוחות וכולם השיבו שאינו בנמצא • ואז אמר לו זה השלישי עתה ראה גם ראה שלחנם טרחת • כי בוודאי לא תמצא עוד • שוב לאחוריך ואז ראה שכלו כל הקצין ואינו יודע לנטות ימין ושמאל איך לבקשה אבל בעצמו הי' חזק בדעתו שבוודאי הוא בנמצא הר ומבצר הנ"ל ששם יושבת הבת מלך הנ"ל • ואז מגודל צערו ומרירות לבו התחיל לבכות מאד • ובאותה השעה חמל עליו הש"י ובתוך כך בא עוד רוח אחד והודיע לו שהוא בעצמו נשא הבת מלך להר ומבצר הנ"ל ואז נתן לו כלי שיקבל ממנו מעות שלא יהי' לו עיכוב מחמת מעות • ואזי הלך לשם והשתדל בתחבולות עד שמצאה אשרי לו :

שיעור וערך ומספר • כל אדם ואדם לפי מדריגתו(א) ולפי עליותיו וירידותיו • ואפי' אם עבר עליו מה שעבר • ראה והבן והבט היטב בהמעשה הנ"ל כמה יגיעות יגע וכמה טרחות טרח השני למלך הנ"ל • ואח"כ נפל מאד ע"י שלא עמד בנסיין קל שני פעמים עד שנפל לבחי' שינה כמה וכמה שנים עד שהי' בבחי' שינה של כל השבעי' שנה כנ"ל : ואעפי"כ לא התייאש עצמו והיה לו יגיעות כאלה אח"כ • ולא שמע לשום מניעות ודחיות שרצו לדחות שלא לבקש ולחפש עוד • וכל מה שהתחזק ולא שמע לקול הדחיות של האנשים הנ"ל • תיכף נתהפך שהאנשים הנ"ל היו לו לסייע • כי כל אחד קיבץ בשבילו החיות או העופות שהי' ממונה עליהם ואם אח"כ חזרו ודחו אותו ואמרו לו ראה שאינו בנמצא • ואעפי"כ לא שמע לדחיותם ואז סייעו לו והודיע לו כל אחד מאחיו עד שבא לזה שממונה על הרוחות • שעל ידו בא למבוקשו • וגם זה דחה אותו הרבה ביותר אבל ע"י שהי' חזק בדעתו ולא נתייאש לעולם בשום אופן אזי ברגע קלה נתהפך הדבר ונתהפכו המניעות לסייעות וישועות ובא רוח אחד והודיע לו שהוא בעצמו נשא את הבת מלך להר ומבצר הנ"ל • ואח"כ זה הרוח בעצמו נשא אותו ג"כ לשם כנ"ל ראה והבן והבט על כל פרט ופרט מהמעשה • ותבין רמזים והתעוררות נפלא כמה צריכין להתחזק לדרוש ולחפש ולבקש את עבודת הש"י תמיד כש"כ בקשו פניו תמיד וגו' • כי אם אמנם עצם המעשה גבהה מדעתינו • ואין אנו יודעים כלל מהו הר של זהב ומבצר של מרגליות וכו' ושאר הענינים בכלל ובפרט • אעפי"כ כל הרמזים הנ"ל כולם אמתיים ומבוארי' לעין האמת בתוך המעשה הנ"ל • ויותר ויותר מהם יכול כ"א להוציא מהם רמזים והתעוררות נפלא אם ירצה ישמע חכם ויוסיף לקח • וכן בשאר המעשיות : (ענין הר של זהב ומבצר של מרגליות מרמזו לעשירות נפלא דקדושה שצריכין בשביל ההתבוננות וכו' כמבואר בהת' פתח ר' שמעון סי' ס' חלק א"ב) ע"ש היטב והבן מאד כי התורה הזאת היא פי' על המעשה הזאת כאשר הבננו ממנו ז"ל :

ונלך מענין לענין ונשים לב מעט להמעשה של החכם והתם • שם תראה מבואר קצת המכוון

והמעייין בכל זה בעין האמת יבין היטב כמה וכמה צריכין להתחזק בעבודת ה' • ואיך ועד היכן צריכין להיות עקשן גדול בעבודת ה' בלי

ראשי תיבות וקיצורים: א' ראשון; בהתו' בהתורה; ג"כ, גם כן; הי', היה; הש"י, השם יתברך; השבעי', השבעים; ואח"כ, ואחר כך; ואפי', ואפילו; ומבוארי', ומבוארים; ח"ו, חס ושלום; יהי', יהיה; כ"א, כל אחד; כ"כ, כל כך; כש"כ, כמו שכונתו; לבחי', לבחינת; להשיות, להשם יתברך; סי', סימן; ע"ש, עיין שם; פי', פירוש; שהי', שהיה; הערות ותרוממים: (א) בתר"י - מדריגות; (ב) בספר "ליקוטי מוהר"ן:

זאת מצאנו באמתחת הכתבים והוא ענין התנצלות על שכתב ז"ל(ה) הספמ"ע על לשון פשוט נמוך כזה • וזהו :

עוד ראיתי להעיר ללב המעינינים בספר זה של המעשיות • לבל יהי בלבם עלי על אשר נמצאים לפעמים שיצא מתחת לשוני לשונות גסים בס' ספמ"ע כגון ונעשה ברוגז עליה בס' א' • ולקח א"ע אל השתיה בהמעשה של הבנים שנחלפו • ועוד באיזהו מקומות כי ידן אותו לכ"ז שזה היה כשגגה היוצא מלפני השליט ע"פ הכרח גדול • כי (א) ע"כ מצאנו • והעתקתי אות באות לשונו ז"ל :

והנה נראה בעליל שרצונו הק' הי' לכתוב טעם על זה • אך לפי הנראה שפסק באמצע מחמת איזה אונס • ושוב לא זכינו שהשיי יסבב הדבר שיכתוב בעצמו • ת"ל אשר זכינו ברחמינו ית' שנכתבו דברים אלה • כי על כל דיבור ודיבור שרצה לכתוב שיתגלה בעולם הי' מניעות על זה הרבה ומחמת זה היה זריו מאד מאד בכתבתו כאשר ראינו בעינינו • כי הי' רגיל לומר לנו תמיד שאם אינו מזור א"ע לשבר המניעות לכתוב מיד אינו יודע אם יכתוב עוד מכמה טעמים הכמוסים אצלו • ועתה בשביל ששמעתי גילוי דעת ממנו ז"ל שרצונו כשידפסו עוד הפעם לכתוב איזה טעם על זה • אמרתי לא אחד מלכתוב טעם אחד מטעמים הרבה אשר הי' גנוזים וכמוסים אצלו ז"ל • וזהו ששמעתי ממנו ז"ל • כי אדומ"ר הרר"נ זצוק"ל סיפר המעשיות בלשון אשכנז הנהוג במדינתנו ומור"ר הרב ר' נתן זצ"ל ראשון שבתלמידיו היקרים ז"ל העתיקם על לשון הקודש והוריד א"ע בכיוון ללשון פשוט בכדי שלא ישתנה הענין אצל הקורא אותם בלח"ק מכפי מה שסיפרם הוא ז"ל על לשון אשכנז הנהוג בינינו וזהו סיבת אשר נשמע מלשונו הק' לשונות פשוטים כאלה בכמה מקומות : זה הטעם הוא כפי מה ששמעתי ממנו ז"ל ע"פ פשוט וחוץ שהי' לו טעמים כמוסים אשר לא זכיתי לשמוע ממנו ז"ל • וראוי להאמין בזה שהיו לו עוד טעמים כמוסים כי זה ידוע מספרינו הק' אשר הי' בעל לשון גדול וכאן הוריד א"ע ללשון פשוט לכן ראוי להאמין שהי' לו כיוון גדול בזה ואיש אמונת יבא לו רב ברכות אכ"ר :

באותו המעשה • שעיקר התכלית לילך בתמימות בלי שום חכמות • וע' שם היטב בכל דיבור ודיבור ותמצא רמזים נפלאים להתחזק בדרכי התמימות שזה עיקר התכלית הטוב גם בעוה"ז מכ"ש בעוה"ב :

וכן בהמעשה של הבנים שנתחלפו ובהמעשה של הבעל תפלה ומכ"ש וכ"ש בהמעשה של השבעה בעטלירש ששם מבואר אצל כל אחד ואחד מהשבעה • מוסר נפלא ונורא שאין כמוהו • כי כ"א התפאר בגודל ריחוקו מעוה"ז בתכלית • שזה התפאר שהוא עוור לגמרי מהעולם ואין לו שום הסתכלות בזה העולם כלל כי כל העולם אינו עולה אצלו כהרף עין וכו' והחרש התפאר שהוא חרש לגמרי מלשמע קולות של זה העולם שכולם חסרונות : כי כל העולם אינו עולה אצלו לשמוע קול החסרונות שלהם וכו' • וזה התפאר שאינו מדבר שום דיבור שאינו שבחים להשי"ת וע"כ הוא כבד פה לגמרי מדיבורי העולם הזה • וכן זה התפאר שאינו רוצה להניח שום הבל בעלמא(א) לזה העולם וכן כולם • ע"ש היטב • ואם תביט בעין האמת תעמוד מרעיד ומשתומם ותראה עוצם המוסר הנפלא והתערורות נורא להשיי בהמעשה הנ"ל שאין כמוהו :

ועיין בדברינו בס' לקוטי הלכות בכמה מקומות מה שהאיר הי' עיני איזה רמזים בכמה מעשיות ע' בהלכות תפילין ע"פ המעשה של הבעטליר הראשון שהי' עוור וכו' ע"ש • ובהל' ברכת השחר ע"פ המעשה של הבנים שנחלפו ובהל' תפלה ע"פ המעשה של הבעל תפלה וביו"ד בה' תולעים ע"פ המעשה של הבעטליר הששי שהי' בלא ידיים שסיפר המעשה של הבת מלך שברחה להמבצר של מים וכו' • ובאה"ע בה' אישות על המעשה הנ"ל על מה שכתוב שם שרפואות הבת מלך ע"י עשרה מיני נגינה ועוד בכמה מקומות ע"ש ותמצא נחת בעוה"י • וע' בהל' נדרים על המעשה של יום הד' מענין השתי צפרים ובה' צדקה על המעשה של יום הג' מענין הכבד פה והמעין שלמעלה מהזמן והלב של העולם • השי"ת יראינו נפלאות בתורתו שנוכה להוסיף להבין ולהשכיל רמזים אמתיים בכל המעשיות ודיבורים שזכינו לשמוע מאור כזה :

ראשי תיבות וקיצורים: אדומ"ר הרר"נ זצוק"ל, אדוננו מורינו ורבינו הרב רבי נחמן זכר צדיק וקדוש לברכה: אכ"ר, אמן כן יהי רצון; א"ע, את עצמו; בה', בהלכות; בלח"ק, בלשון הקודש; בס', בספר; בס"י א', בסיפור הראשון; בעוה"ב, בעולם הבא; בעוה"ז, בעולם הזה; בעוה"י, בעורת ה' יתברך; הג', השלישי; הד', הרביעי; הי', הקדוש/הקדושה/הקדושים; הספמ"ע, הספרי מעשיות; הושי"ת, השם יתברך; ובאה"ע, וב"אבן העזר; ובהל', ובהלכות; וביו"ד, וב"יורה דעה; ומור"ר, ומורינו ורבינו; וע', ועיין; וע"כ, ועל כן; ומכ"ש וכ"ש, ומכל שכן וכל שכן; יהי', יהיה; כ"א, כל אחד; להשיי, להשם יתברך; לכ"ז, לכף זכות; מכ"ש, מכל שכן; מעוה"ז, מעולם הזה; ע', עיין; ע"י, על ידי; ע"ב, עד כאן; ע"פ, על פי; ע"ש, עיין שם; שהי', שהיה; ת"ל, תהילה לאל; הערות ותרגומים: (א) סתם הבל; (ב) הכוונה לרבי נתן ז"ל; (ג) סימון של מלל חסר.

ספר

סיפורי מעשיות

מה שזכינו לשמוע מפי רבינו הקדוש אור הגנוז והצפון מוהר"ן זצוק"ל :

פוק חזי גבורתא דמרך • דאנהיר לן אורייתא מן שמיא^(א) לחיותנו כהיום הזה לעולם שכולו ארוך • ובעבודתינו לא עזבנו אלקינו ויט עלינו חסד בכל דור ודור וישלח לנו מושיעים רבנים צדיקי יסודי עולם להורות לנו הדרך • הראשונות הגה באו ועדיין לא כלו רחמיו בכל עת ובכל שעה • וצדקה עשה עמנו לשאוב מים ממעיני הישועה • דברים עתיקים דברים שהם כבשוננו של עולם תחת לבושים נפלאים ונוראים ראה והבן והבט דרכו נפלאה ונוראה • ירושה היא לנו מאבותינו הקדושים אשר היו לפנים בישראל • שכן דרך קדושי עליון מחצדי חקלא^(ב) אשר נשאו ידם ולבם לא' • להלביש ולהסתיר גנויא דמלכא^(ג) בסיפורי מעשיות כפי הדור וכפי הזמן יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשה ישראל • עד יקום וישיע ציון וישוב לבנות חורבות אריאל • כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל :

גם אלה חכמים יבינו מדעתם • כי לא בגוים שהיו בימי חכמי הש"ס ז"ל הגוים האלה אשר אנו מתגוררים בארצותם כי המה היו עובדי כוכבים ומזלות דבקים בכל התועבות לא ידעו את ה' ואת דבר קדשו לא הכירו אבל העמים שבזמנינו את ה' הם יראים ונותנים כבוד לתורה עושים חסד ומשפט בארצותם וחסד עם היהודים החוסים תחת כנפיהם והלילה לנו לדבר או לכתוב שום גנאי עליהם וכ"מ שנוכר בספרים גוי או נכרי או אומות העולם וכדומה הכוונה על עכו"ם אותם שהיו בימי המשנה :

לפ"ק

תקע"ה^(ד)

בשנת

ראשי תיבות וקיצורים: זכ"מ. וכל מקום: לא. לא-ל: לפ"ק. לפרט קטן: מוהר"ן זצוק"ל. מורינו ורבינו הרבי נחמן זכר צדיק וקדוש לברכה: עכו"ם. עובדי כוכבים ומזלות [כינוי לגויים]: הערות ותרגומים: (א) צא וראה גבורת אדונך • שהאיר לנו תורה משמים: (ב) קוצרי השדה [כינוי לבעלי הסוד]: (ג) גנוי המלך: (ד) בימי מוהר"ת את צו כותב רבי נתן זצ"ל - "בשנת תקע"ו נדפס הספר סיפורי מעשיות". ונעלם מאיתנו פשר הדבר:

הקדמה

מה שה' כבר נקרא שמו • גודע שהוא אדם • וזאת תורת האדם דקדושה • אשר זכה להשלים דמות אדם • כי זה כל האדם • ה"ה כבוד אדונינו מורינו ורבינו • עמרת תפארתינו • גאון עוזינו • הרב הקדוש והנורא בוצינא רבא בוצינא עילאה בוצינא יקרא וקדישא^(א) ק"ש מוה' נחמן זצוק"ל • נין ונכד להרב הקדוש והנורא האלקי הבעש"ט זצוק"ל • אשר כבר נהנו ישראל לאורו • בחיבוריו הקדושים הנפלאים אשר כבר יצאו לאורה • רבים ראו וישמחו • וישירים יעלוזו • והאמת יורה דרכו • והנה עוד ראה זה נמצא באמתחותינו • סיפורי מעשיות נפלאות ונוראות • אשר זכינו לשמוע פה אל פה מפיו הקדוש • אשר איזן וחקר ותקן משלים הרבה • והלביש והסתיר השגות גבוהות ועצומות בסיפורי מעשיות בדרכים נפלאים ונוראים מאד • כי זאת לפנינו בישראל • על הגאולה ועל התמורה • כשהיו רוצים לדבר בנסתרות ה' • היו מדברים בדרך חידה ומשל והלבישו סתרי תורה גנויא דמלכא^(ב) בכמה וכמה לבושים מלבושים שונים • כמובא אחר המעשה של בן המלך ובן השפחה • שאמר רבינו ז"ל אז • שבימים הקדמונים כשהיו החברים מדברים ומשיחים קבלה • היו משיחין בלשון כזה • כי עד רשב"י לא היו מדברים קבלה באתגליא^(ג) וכו' • וע"פ רוב אחר כמה מעשיות • ה' מגלה קצת מעט פחות מטיפה מן הים איזה רמזים להיכן הדברים מגיעים כמבואר לקמן במקומם הדברים והרמזים שסיפר אחר כל מעשה ומעשה • והנה עד הנה היו הדברים האלה גנויים אצלינו • אך להיות רבים אומרים לנפשינו • מי יראינו טוב • כי רבים אשר אתנו מאנשי שלומינו • אשר נכספה וגם כלתה נפשם לשמוע תמיד דברי אלקים חיים שיצאו מפי רבינו הקדוש ז"ל • וביחוד אלו המעשיות שסיפר • אשר לא זכו עדיין שיגיעו אליהם • כ"א בהעתיקות בכתב ע"י סופרים שונים • אשר נתרבו המעיות בהם מאד וקלקלו המכוון • ע"כ תשוקתם הגדולה אלצונו • וכוספם החזק דחקונו • עד אשר הוכרחנו למלאות רצונם • להביאם לבית הדפוס • וגם כי היה לנו גילוי דעת מפי רבינו הגדול ז"ל • אשר פעם אחד גילה דעתו שרוצה להדפיס ספר מעשיות • ואמר בזה הלשון לפני כמה אנשים • בדעתי להדפיס ספר מעשיות • ויהיה למעלה כתוב בלשון הקודש ולמטה בלשון לע"ז • ואמר • הלא מה יוכלו העולם לדבר על זה • הלא עכ"פ הם מעשיות נאים לספר וכו' • כדברים האלה נשמע מפיו הקדוש בפירוש • וזה אשר העירונו • להביאם לבית הדפוס • ואם אמנם ידענו ולא נעלם מעינינו • כי רבים קמו עליו • עכ"ז האמת עד לעצמו • ואנחנו מחויבים לעשות רצונו • וה' הטוב יעשה • השומע ישמע והחדל יחדל • וגם כי תהלה לא' עד כה עזרונו רחמיו ית' • כי נתפשטו חיבוריו הקדושים בקרב עם קדוש • בקהל ועדה וישראל • ויהיו דבריו להם לששון ולשמחה • ותהי בפייהם כדבש למתוק • כולם ישבעו ויתענגו מטובו • כמו חלב ודשן תשבוע נפשם • ושפתי רננות יהלל פיהם • ורכים אשר אתנו • מאשר אתם את החולקים על האמת • הדוברים על צדיק עתק בגאווה וכוז • אשר ברו מלבם • אשר לא עלתה על דעתו • ולא עלינו להאריך ולספר בדבר הזה • כי הוא כבשי דרחמנא^(ד) • וכמה עלמין אתהפכו בניייהו^(ה) • ע"י ריבוי המחלקת שנתרבו בימינו בין החכמים והצדיקים • ומי יבא אחר המלך את אשר כבר עשוהו • אך זאת לדעת • כי כל כוונתנו בהדפסת אלו סיפורי מעשיות • הוא רק בשביל אנשי שלומינו • החוסים בצל קדשו • התאיבים ומצפים ומשתוקקים לשמוע דבריו הקדושים • ואם אמנם • הדברים הנדפסים בספר • כאלו נאמרו לאלפים ורבבות • לעומת זה ראינו • כי כבר התחילו הדברים להתפשט בכתב ע"י העתקות רבות • ואין הברל בין דברים הנכתבים לדברים הנדפסים • וגם לא מראש כסתר דיברם • כי כל מי שיש לו עינים יראה • וכל מי שיש לו לב יבין • כי לא דבר רק^(ו) הוא מכם • ואם רק הוא מכם • כי דברים הללו עומדים ברום גובהו מרומים • ושמענו מפיו הקדוש בפרוש שאמר • שכל דיבור ודיבור של אלו המעשיות יש בו כוונה עצומה • ומי שמשגה דיבור אחד מאלו המעשיות מכפי מה שאמרו הוא בעצמו הוא מחסר הרבה מהמעשה • ואמר שאלו המעשיות הם חידושים נפלאים ונוראים

ראשי תיבות וקיצורים: הבעש"ט. הבעל שם טוב; ה"י. היה; ה"ה. הרי הוא; וע"פ. ועל פי; ית'. יתברך; ב"א. כי אם; לא'. לא-ל; מוה'. מורינו הרב; ע"כ. על כן; עכ"ז. עם כל זה; עכ"פ. על כל פנים; ק"ש. קדושת שמו; רשב"י. רבי שמעון בן יוחאי; שהי'. שהיה; ה'הרות ותרומתם; (א) הנר הגדול עלין יקר וקדוש; (ב) גנוי המלך; (ג) בגלוי; (ד) נסתרות ה'; (ה) וכמה עלמות התהפכו על ידם; (ו) [ריק].

הקדמה

ונוראים מאד מאד • ויש בהם דרכים ונסתרות ועמקות מופלג מאד • וראויים לדורשם כרבים • לעמוד בבית הכנסת ולספר מעשה מאלו המעשיות • כי הם חידושים גבוהים ונוראים מאד מאד • גם מי שלבו שלם ובקי היטב בספרי קודש ובפרט בספרי הוזהר הקדוש וכתבי האר"י ז"ל • יוכל להבין ולדעת קצת מעט רמזים באיזה מעשיות אם ישם לבו ודעתו עליהם היטב • גם יש בהם התעוררות מוסר נפלא ועצום מאד ברוב המקומות • יבינם המשכיל בעצמו • כי רובם ככולם מעוררים וממשיכים את הלב מאד להש"י • לשוב להש"י באמת לאמתו • לעסוק רק בתורה ועבודה תמיד • ולהפוך פניו מהכלי העולם לגמרי • כאשר יראה הרואה בעיני שכלו • אם יסתכל בהם באמת • אולם תכלית כוונות אלו המעשיות רחוק מאד מדעת אנושי ועמק עמק מי ימצאנו • ואין להאריך בשבח תפארת גדולת המעשיות האלו • כי גבהו מדעתינו • וכל המוסיף לדבר בשבח גדולתם ועמקותם הוא גורע • רק אמרנו להעיר קצת לבב אנשי שלומינו למען לא ישכחו נפלאותיו • אשר הראם מרחוק • כמאן דמחוי במחוג(א) • עד היכן הדברים מגיעים • ע"י מעט הרמזים אשר גילה לעינינו • אחר סיפור כל מעשה ומעשה • כי האף אמנם נרשמו קצת הרמזים שנשמעו מפיו הקדוש • אך זה ברור לכל משכיל כי אין דומה השומע מפי החכם בעצמו להרואה הדברים בספר • וביותר בדרכי רמזים כאלה • אשר אינם מובנים • כ"א ע"י תנועת האברים בנענוע הראש וקריצת העין ונטיית היד וכיוצא באלה • אשר על ידם דייקא יבין המבין קצת מעט וישתומם על המראה ועיניו למרחוק יביטו גדולת ה' וגדולת תורתו הקדושה • אשר נתלכשה בכמה לבושים שונים • כמבואר בכל ספרי קודש • עד כה הגיעו דברינו המעוטים המחזיקים הרבה • לבינו יהנה אימה איה סופר אי' שוקל מאין יבא עזרינו • מי יגור לנו אש אכלה מי יעמוד בעדינו • נשא לבבנו אל כפים אל אל בשמים בידו נפקיד רוחינו • אלך ה' נשא נפשינו • עד הנה רחמך עזרונו • עזרינו כי עליך נשעננו • ויהי נועם ה' אלקינו עלינו • עד יבוא מורה צדק לעדתינו • ויבנה בית קדשינו ותפארתינו • חוה ציון קרית מועדינו • מלך ביפיו תחזינה עינינו • במהרה בימינו • אמן : הכ"ד הכותב והמסדר והמעתיק • לאכול לשבעה ולמכסה עתיק :

נאום הק' נתן בא"א מוהר"ר נפתלי הירץ יצ"ו מנעמראב רבתי : חתן הרב הגאון החסיד המפורסם בכל קצוי ארץ בק"ש מוהר"ר דוד צבי זצלה"ה • שהיה אב"ד בק"ק קרעמיניץ והגליל • ובק"ק שאריגראד ובק"ק מאהלוך והגלילות :

גם ראינו להעתיק כאן השמטות שנשמטו מספרי ליקוטי מוהר"ן שנדפסו כבר(ב) • גם הצגנו אחר המעשיות כמה וכמה סיפורים ושיחות נאות של רבינו הקדוש והנורא ז"ל • אשר זכינו לשמוע מפיו • כי שיחתו הוא כולה תורה • כמאמר רז"ל ועלהו לא יבול אפילו שיחת חולין של ת"ח צריכין לימוד • ובאמת כל אלו השיחות הם תורות גבוהות ונוראות מאד • וכמה שיחות יש בהם שזכינו לשמוע התורות השייכים להם : וגם ע"פ פשוטו הם דרכים נפלאים ועצות טובות ונוראות מאד ושוה לכל נפש • להרגיל עצמו בעבודת ה' • להמשיך עצמו להש"י להטות לבבו אליו ית' כל ימי חייו • באמת ובתמימות • שים לבך היטב היטב לכל הדברים האלה • כי אפי' הדברים הנראים כפשוטים • הם דברים עמוקים וגבוהים מאד והן הן הדברים העומדים ברומו של עולם • והעיקר להרגיל עצמו לקיימם כפשוטו באמת בתמימות בלי חכמות • אז תצליח דרכיך ואז תשכיל • רק חזק ואמץ מאד • אז תלך לבטח דרכך ואשורך לא תמעד • במחוי בה' עדי עד :

קודם שסיפר מעשה ראשונה שבספר זה • ענה ואמר • בסיפורי המעשיות שהעולם מספרים • יש בהם נסתרות הרבה ודברים גבוהים מאד • אך שנתקלקלו המעשיות • כי חסר מהם הרבה • וגם נתכלבלו ואינם מספרים אותם כסדר • כי מה ששייך בתחילה מספרים בסוף וכן להיפך • וכיוצא בזה • אבל באמת יש בהמעשיות שמספרים העולם • דברים נעלמים גבוהים מאד • והבעש"ט זצוק"ל • היה יכול ע"י סיפור מעשה • ליחד יחודים • כשה' רואה שנתקלקלו צנורות עליונים • ולא היה באפשר לתקן אותם ע"י תפילה • היה מתקנם ומיחדם ע"י סיפור מעשה : ועוד דיבר רבינו ז"ל בענין זה • ואח"כ התחיל לספר מעשה שברך

ראשי תיבות וקיצורים: אב"ד. אב בית דין; אי. איה; אפי. אפילו; בא"א. בן אדוני אבי; בק"ק. בקהילת קודש; האר"י. האלוקי רבי יצחק; הכ"ד. הלא כה דברי; הק. הקטן; ואח"כ. ואחר כך; והבעש"ט. והבעל שם טוב; זצלה"ה. זכר צדיק לחיי העולם הבא; יצ"ו. ה' יצלהו ושמרהו; ית'. יתברך; כ"א. כי אם; כשהי'. כשהיה; כק"ש. כבוד קדושת שמו; להש"י. להשם יתברך; מוהר"ר. מורינו הרב רבי; ע"פ. על פי; ת"ח. תלמידי חכמים; הערות ותרוממות: (א) כמי שמראה במחוג; (ב) הכוונה ללוח תיקוני טעויות שנפלו בדפוס הראשון של ליקוטי מוהר"ן.

הקדמה

שברך הסמוך • ואמר • בדרך ספרתי מעשה וכו' • ודע שהמעשיות שסיפר רבינו • רובם ככולם • הם מעשיות חדשות לגמרי שלא נשמעו מעולם • רק הוא בעצמו סיפרם מלבו ודעתו הקדושה כפי ההשגה העליונה שהשיג ברוח קדשו • שהיה מלביש אותה ההשגה באותה המעשה • והמעשה בעצמה היא מראה נוראה והשגה עליונה מאד שהשיג וראה במקום שראה • וגם לפעמים היה מספר מעשה מהמעשיות שמספרין העולם • אבל הוסיף בהם הרבה • והחליף ותיקן הסדר • עד שנשתנה סיפור המעשה לגמרי ממה שהעולם מספרין • וכנ"ל • אבל לא נכתבו בזה הספר מאלו המעשיות כ"א אחת או שתיים • ושאר כל המעשיות הם חדשות לגמרי שלא נשמעו מעולם :

באותו הזמן שהתחיל רבינו ז"ל לעסוק בספורי מעשיות • אמר בפירוש בזה הלשון הנני אתחיל לספר מעשיות • (איך וועל שון אן הייבן מעשיות דער ציילין) • וכוונת דבריו הי' • כמי שאומר • מאחר שאינו מועיל לכם לשוב אל הש"י ע"י התורות והשיחות הקדושות וכיוצא בזה • מה שעסק ביגיעות גדולות כל ימיו להשיבינו אל הש"י באמת לאמתו • ומאחר שאינו מועיל כל אלה • ע"כ הוא מתחיל לעסוק בסיפורי מעשיות • ואז באותו הזמן אמר התורה המתחלת • פתח ר' שמעון ואמר עת לעשות לה' הפרו תורתך וכו' דא אוריתא דעתיקא וכו'*) הנדפסת בספר הראשון בסופו ברך קנ"זיג • ושם מבואר בסוף המאמר קצת מענין סיפורי מעשיות שע"י סיפורי מעשיות של הצדיק האמת מעוררין מהשינה את בני אדם שנפלו בשינה וישנים את ימיהם וכו' ע"ש • ויש מעשיות שהם בקרב שנים • ויש סיפורי מעשיות של שנים קדמוניות שהם בחי' עתיק וכו' • ע"ש היטב • ותבין ותשכיל קצת מן מוצא דבר עד היכן הדברים של אלו המעשיות מגיעים • ומה היתה כוונתו הקדושה בזה • ובאמת יש באלו המעשיות התעוררות גדול מאד מאד להש"י ברוב המקומות אפי' ע"פ פשוט • מלבד הנסתרות • כי כולם הם סודות נוראות • ויש להם כח גדול לעורר הכל להש"י : **חזק :**

הקדמה אויף מייטש

דיא מעשיות וואש דא שטייאן און דעם ספר • איז אונ זייא דא זייער גרויס סודות התורה • סע איז א זייא בהאלטין זייער גרויס זאכין • סע איז אונ זייא ניט פֿר האנדן איין ווארט • וואש סע זאל זיין פשוט און אפילו פראסטי מענטשין קאנן זיך אויך ארויס נעמן גרום מוסר פֿון דיא מעשיות • ווארין דיא מעשיות : האבין אה גרוסין כח אויף צו וועקן אלי מענטשין פֿון דעם שלאף • אז מע זאל ח"ו ניט פֿר שלאפֿין זייני יארין אום זוסט • און ווער סע וויל אריין קוקן און דיא מעשיות מיט איין אמת אויג • קאן ער זעהן און פֿר שטיין אביסל גאמש גרוסקייט • אפילו פראסטי מענטשין קאן זייא אויך עפים אה בלישמש מאן ווינקן פֿון מוסר • אז זייא זאלין זיך גוט ארום קוקן • וואש דער תכלית איז פֿון דער וועלט • אז מע זאל זיך ניט לאזן אפ גיירין אף דער וועלט • און מע זאל טאג און נאכט תפילה טאן • אז מע זאל ניצול ווערן פֿון דיא נירישקייט פֿון דער וועלט • און מע זאל זוכה זיין צו זיין או וויא הש"י וויל • און ווייטער וואש און דיא מעשיות איז פֿר האנדן בהאלטיני זאכין • דאש קאן מען ניט דער שרייבן און ניט דער ציילן • אז וואול איז דעם וואש ער וועט און זייא עפים וויסן • און ווייל מיר האבין אמאל גיהערט פֿון זיין מויל • ער האט גזאגט • אז ער האט חשק אז מע זאל דיא מעשיות דרוקן • פֿון אויבין זאל זיין אף לשון הקודש • און פֿון אונטן אויף מייטש • דרום • האבין מיר זיין הייליגן רצון מקיים גיווען • און מיר האבין זייא אז גידרוקט • ווארין פראסטי מענטשין בדארפֿן אויך וויסן פֿון דיא מעשיות • האמשי זייא וועלין גאר קארג פֿר שטיין • וואש מע מיינט • און וויא הין דיא מעשיות דר לאנגן • איז פֿארט פֿר זייא אה גרויס טובה צום תכלית אז זייא וועלין און זייא אריין קוקן מיט אן אמת אויג • ווארין זייא האבין אגרוסין כח צו דער וועקן צום אייברשטין • כנ"ל • ווארין דיא מעשיות זענן ניט קיין לערי זאכין ח"ו • און דער רבי עליו השלום • פֿלעגט אלי מאל נאך דאש רוב מעשיות צו זאגי עטליכי פסוקים און עטליכי זאכין • כדי מע זאל וויסן אז ער רעט ניט קיין דברים בטלים חס ושלום • האט ער אביסל גיוויזן ווינקן וויא הין זייא דר לאנגן • ווארין דיא אלי מעשיות זענן דורך סודות התורה :

ראשי תיבות וקיצורים: אפי. אפילו. הי. היה. הש"י. השם יתברך. ח"ו. חס ושלום: כ"א. כי אם: ע"ב. על כן: ע"פ. על פי: ע"ש. עיין שם: הערות ותרומות: (א) זה התורה דעתיק וכו': (ב) הכוונה ל"ליקוטי מוהר"ן" דפוס ראשון, תורה ס (כיום בחלק א תורה ס):

סיפורי מעשיות

ג

מאוד עד שמצאה . (עתה מספר איך ביקשה עד שמצאה) והיה הולך אנה ואנה זמן רב ובמדבריות ובשדות וביערים והיה מבקשה זמן רב מאד . והיה הולך במדבר וראה שביל אחד מן הצד והיה מיישב עצמו כאשר שאני הולך כ"כ זמן רב במדבר ואיני יכול למוצאה . אלך בשביל הזה אולי אבא למקום ישוב . והיה הולך זמן רב . אח"כ ראה מבצר (שקרוין שלאם) וכמה חיילות היו עומדים שם סביבו . והמבצר היה נאה ומתוקן ומסודר מאד עם החילות והיה מתירא מפני החילות פן לא יניחוהו לכנוס . והיה מיישב עצמו אלך ואנסה . והשאיר הסוס והלך להמבצר והיו מגיחים אותו ולא עכבוהו כלל והי' הולך מחדר לחדר

איין פֿערד . אונ געלט אויף הוצאות . אונ איז גיגאנגין זיא זוכין . האט ער זיא זיער גיזוכט . זייער אלאנגי צייט ביז ער האט זיא גיפונין . (היינט דער ציילט ער וויא אזו ער האט זיא גיזוכט ביז ער האט זיא גיפונין) איז ער גיגאנגין אלאנגי צייט . אונ אן מדבריות אונ אין פֿעלדיר אונ אין וועלדיר אונ האט זיא גיזוכט זייער איין לאנגי צייט . איז ער גיגאנגין אונ אין מדבר . אונ האט גיזעהין אוועג פֿון דער זייט . האט ער זיך מיישב גיווען כאשר איך גייא אזו אלאנגי צייט אונ דער מדבר אונ קאן זיא ניט גיפונין . לאם איך גיין אויף דעם וועג . טאמיר וועל איך קומין צו איין ישוב . איז ער גיגאנגין אלאנגי צייט . דער נאך האט ער גיזעהין . אשלאם אונ אסך חיילות שטייאין ארום . אונ דער שלאם איז געווען זייער שיין אונ דיא חיילות זענן ארום גישטאנגין כסדר זייער פֿיין . האט ער מורא גיהאט פֿר די חיילות . טאמיר וועלין זייא אים ניט לאזן אריין גיין : . הט ער זיך מיישב גיווען . איך וועל מיך פֿרווין . אונ האט איבר גילאזט דאש פֿערד אונ איז גיגאנגין צום שלאם . האט מען אים גילאזט

ענה ואמר . בדרך ספרתי מעשה שכל מי שהיה שומעה היה לו הרהור תשובה . וזו היא :
מעשה במלך אחד שהיו לו ששה בנים ובת אחת . ואותה הבת היתה חשובה בעיניו מאוד והיה מחבבה ביותר והיה משעשע עמה מאוד . פעם אחת היה מתוועד עמה ביחד באיזה יום ונעשה ברוגז עליה ונזרקה מפיו דיבור שהלא טוב יקח אותך . (דער ניט גוטיר זאל דיך נעמן) בלילה הלכה לחדרה . ובבוקר לא ידעו היכן היא והיה אביה מצער מאוד והלך לבקשה אנה ואנה . עמד השני למלכות מחמת שראה שהמלך מצטער מאוד . ובקש שיתנו לו משרת וסוס ומעות על הוצאות . והלך לבקשה . והיה מבקשה מאוד זמן מרובה

אין וועג האב איך דער ציילט אמעשה . וואש ווער עש האט זיא גיזעהט . האט גיהאט . אהרהור תשובה .

(אונ דאש איז דיא מעשה) :

איין מאל איז גיווען אמלך . דער מלך האט גיהאט זעקס זון אונ איין טאכטיר . דיא טאכטיר איז בייא אים זייער חשוב גיווען אונ ער האט זיא זייער מחבב גיווען (כלומר גיליבט) אונ האט זיך מיט איר זייער משעשע גיווען . אמאל איז ער מיט איר גיווען און איינם אין עפֿים אמאג . אונ איז אויף איר ברוגז גיווארין . האט זיך אים ארויש גיהאפט אווארט . דער ניט גוטיר זאל דיך אוועק נעמן . בייא נאכט . איז זיא גיגאנגין אונ איר חדר אריין . און דער פֿריא האט מען ניט געוויסט וויא זיא איז . האט זיך דער פֿאטיר (דהיינו דער מלך) זייער מצער גיווען . אונ איז גיגאנגין זיא זוכין אהין אונ אהער . איז אויף גישטאנגין דער שני למלכות . מחמת ער האט גיזעהין . דער מלך האט גרויש צער . אונ האט גיבעטן אז מען זאל אים געבין איין משרת מיט

סיפורי מעשיות

הבת מלך שנאבדה

בזווית והכירה אותו. ועמדה מכסאה והלכה לשם ונגעה בו ושאלה אותו האתה מכיר אותי. והשיב לה. הן. אני מכיר אותך. אתה היא הבת מלך שנאבדה ושאל אותה. האיך באתה לכאן. והשיבה באשר שאבי המלך נזרק מפיו דיבור הנ"ל וכאן המקום הזה הוא לא טוב. וסיפר לה שאביה מצטער מאד ושהוא מבקשה כמה שנים. ושאל אותה. איך אני יכול להוציא אותך ואמרה לו שא"לך להוציא אותי כ"א כשתהי' בוחר לך מקום ותהי' יושב שם שנה אחת וכל השנה תתגעגע אחרי. להוציא אותי. ובכל זמן שיהי' לך פנאי תהי' רק מתגעגע ומבקש ומצפה להוציא אותי

קוק גיטאן. אונ האט גיזעהין אייניר ליגט אונ איין ווינקלי האט זיא אים דער קענט. איז זיא אונ גישטאני פון דער שטול. אונ איז צו אים גיגאנגין. אונ האט אים אן גירירט אונ האט אים גיפרענט קאנסטו מיך. האט ער איר גיענפערט יוא. איך קען דיך. דוא ביסט דיא בת מלך וואש איז פראלן גיזוארין. האט ער זיא גיפרענט. וויא קומסטו אהער. האט זיא אים גיענפערט. ווייל דעם מאטין האט זיך אים ארויש גיהאפט דאש ווארט (היינו אז דער ניט גוט זאל דיך נעמן) אונ דא אז דאש אורט וואש איז ניט גוט. האט ער איר דער ציילט אז איר פאטיר איז זיך ויער מצער. אונ ער זוכט זיא כמה וכמה שנים. אונ האט זיא גיפרענט. וויא אזו קען איך דיך ארויש נעמן. האט זיא אים גיענפערט. דוא קאנשט מיך ניט ארויש נעמן. סידין אז דוא זאלשט דיר אויש קלויבן איין ארט. אונ זאלשט דארט זיצן איין יאר. אונ איין גאנץ יאר זאלשטו ביינקן נאך מיר זאלשט מיך ארוש נעמן. אונ ווען דוא וועשט האבין צייט זאלשטו רק ביינקן אונ וועלין אונ האפן מיך ארויש צו נעמן. אונ זאלשט פאסטין. אונ אין דעם אינמיטשטין מאג פון דעם יאר זאלסטו

לחדר בלי עיכוב ובא לפלטיין^(א) אחד וראה שישב שם המלך בעטרה וכמה חיילות שם וכמה משוררים בכלים לפניו והי' שם נאה ויפה מאוד והמלך ושום אחד מהם לא שאלוהו כלל. וראה שם מעדנים ומאכלים טובים ועמד ואכל והלך ושכב בזווית לראות מה נעשה שם. וראה שהמלך צוה להביא המלכה. והלכו להביא אותה והי' שם רעש גדול ושמחה גדולה והמשוררים היו מזמרים ומשוררים מאוד כאשר שהביאו את המלכה. והעמידו לה כסא והושיבהו אצלו. והיא היתה הבת מלך הנ"ל והוא (היינו השני למלכות) ראה והכירה. אח"כ הציצה המלכה וראתה אחד ששוכב

גילאזט. אונ מען האט אים גאר ניט מעכב גיווען. אונ ער איז גיגאנגין פון איין חדר צום אנדרין. אונ מען האט אים ניט גווערט. איז ער גיקומין צו איין פאליין. האט ער גיזעהין. דער מלך זיצט דארט אונ איין קרון. אונ איין סך חיילות שטיאן ארום אים. אונ איין סך שפילין אויף כלים פרא אים אונ עש איז דארט זייער שיין אונ פייין גיווען. אונ דער מלך אונ קיינר פון זיין האט אים גאר ניט גיפרענט. אונ ער האט דארט גיזעהין גומי מאכלים. איז ער גיגאנגין אונ האט גיגעסין. אונ איז גיגאנגין אונ האט זיך גלייגט אונ איין ווינקלי. ער זאל זעהין וואש דארטין וועט זיך טון. האט ער גיזעהין דער מלך האט גיהייסן מען זאל ברענגין דיא מלכה. איז מען גיגאנגין זיא ברענגין. איז דארטין גיווען איין גרוסיר רעש אונ איין גרוסי שמחה אונ דיא קאפעליוס^(ב) האבין זייער גישפילט אונ גיזינגין. ווייל מען האט גיבראכט דיא מלכה. אונ מען האט איר גישטעלט איין שטיל. אונ מען האט זיא גיגעצט לעבין אים. אונ דאש איז גיווען דיא בת מלך. אונ ער האט זיא גיזעהין אונ האט זיא דער קענט. נאך דעם האט דיא מלכה איין

ראשי תיבות וקיצורים: א.כ. אחר כך; והי' והיה; ותהי' ותהיה; כ"א. כי אם; כשתהי' כשתהיה; שא"א. שאי אפשר; שיהי'. שיהיה; הערות ותרגומים: (א) ארמון; (ב) מקהלות;

והיתה מצמערת לפניו מאד כי אלו בארת באותו היום היית מוציא אותי מכאן ובשביל יום אחד אבדת . אמנם שלא לאכול הוא דבר קשה מאוד בפרט ביום האחרון אז מתגבר היצר הרע מאוד . (היינו שהבת מלכה אמרה לו שעתה תקל עליו האזהרה ולא יהי' מוהר שלא לאכול כי הוא דבר קשה לעמוד בו וכו') בכך תשוב לבחור לך מקום ותשב ג"כ שנה כנ"ל . וביום האחרון תהי' רשאי לאכול . רק שלא תישן ולא תשתה יין כדי שלא תישן כי העיקר הוא השינה . והלך ועשה כן . ביום האחרון הי' הולך לשם . וראה מעין הולך . והמראה אדום והריח של יין . ושאל את המשרת . הראית שזה מעין וראוי שיהי' בו מים והמראה אדמומית והריח של יין והלך

אז האט זיא גיפונין דארט (היינו דיא בת מלך) האט זיא זיך פֿר אים זייער גיקלאגט אונ זייער זיך מצער גיווען . פון איין טאג וועגן האשטו אן גיווארין (כלומר איבר דעם וואש דוא האשט זיך ניט גיקאנט איין האלטיין איין טאג . אונ האשט גיגעסין דעם עפיל איבר דעם האשטו אן גיווארין) ווארין דוא זאלשט גיווען קומין אונ דעם טאג וואלשטו מיך ארויש גינומין . לזשמיד ניט צו עסין איז זייער איין שווערי זאך . בפרט דעם אינמירשטיין טאג . דעמילט איז זיך דער יצר הרע זייער מתגבר . על כן זאלשטו דיר ווידר אויש קלויבין איין ארט . אונ זאלשט ווידר זיצין דארט איין יאר . אונ אין דעם אינמירשטיין טאג . זאלשטו שון מעגין עסין . נאר זאלשט ניט שלאפין . אונ זאלשט קיין וויין ניט מרינקין כדי דוא זאלשט ניט שלאפין . ווארין דער עיקר איז דער שלאף . איז ער גיגאנגין אונ האט אזו גיטאן . דעם אינמירשטיין טאג איז ער אהין גיגאנגין . האט ער גיזעהין איין קוואל גיין . אונ דיא מראה פֿון דעם קוואל איז גווען רוט . אונ דער ריח איז גווען פֿון וויין . האט ער גיפרעגט דעם

אותי ותהי' מתענה וביום האחרון מהשנה תהי' מתענה ולא תישן כל המעת לעת . והלך ועשה כן . ובסוף השנה ביום האחרון הי' מתענה ולא הי' ישן . ועמד והלך לשם . והי' רואה אילן ועליו גדילים תפוחים נאים מאד . והי' מתאוה לעיניו מאוד . ועמד ואכל משם . ותיכף שאכל התפוח נפל וחטפו שינה והי' ישן זמן מרובה מאוד . והי' המשרת מנער אותו ולא הי' ניעור כלל . אח"כ הקיץ משנתו . ושאל להמשרת היכן אני בעולם . וסיפר לו המעשה (היינו המשרת סיפר להשני מלך המעשה ואמר לו) שאתה ישן זמן מרובה מאד זה כמה שנים ואני הייתי מתפרנס מהפירות . והי' מצער עצמו מאד . והלך לשם ומצא אותה .

זאלשטו פֿאסטין . אונ זאלשט ניט שלאפין דעם גאנצין מעת לעת . איז ער גיגאנגין אונ האט אזו גיטאן אונ צום סוף יאר דעם אינמירשטיין טאג . האט ער גיפֿאסט . אונ האט ניט גישלאפין . אונ האט זיך אוף גיהובין . אונ איז אהין גיגאנגין (היינו צו דער בת מלך זיא ארויש צו נעמין) האט ער דער זעהין איין בוים אוף דעם בוים האבין גיוואקסין זייער שיינה עפיל . האט זיך אים זייער גיגלוסט אונ איז גיגאנגין . אונ האט גיגעסין פֿון זייא . תיכף וויא ער האט גיגעסין דעם עפיל . איז ער אנדיר גיפאלין אונ עש האט אים אן גיחאפט איין שלאף . אונ האט גישלאפין זייער איין לאנגי צייט . האט דער משרת אים גיוועקט . אונ ער האט אים ניט גיקאנט דער וועקין . דער נאך האט ער זיך אוף גיחאפט פֿון דעם שלאף . פֿרענט ער דעם משרת . וויא בין איך אונ דער וועלט . האט ער אים דער ציילט דיא גאנצי מעשה . דוא שלאפסט שון זייער איין לאנגי צייט . עש איז שון כמה שנים . אז דוא שלאפסט . אונ איך האב מיך מפרנס גיווען פֿון דיא פירות האט ער זיך זייער מצער גיווען . אונ איז אהין גיגאנגין

סיפורי מעשיות

הבת מלך שנאבדה

יכול לצאת אח"כ לקחה פֶּאמְשִׁילֵעַ^(ב) מעל ראשה, וכתבה עליו בדמעות שלה והניחה אצלו ועמדה וישבה במרכבתה ונסערה משם. אח"כ הקיץ. ושאל את המשרת. היכן אני בעולם וסיפר לו כל המעשה. ושחיילות רבות הלכו שם ושהיתה כאן מרכבה הנ"ל ושהיתה בוכה עליו והיתה צועקת שיש רחמנות עליו ועליה כנ"ל. בתוך כך הציץ וראה שהפאמשיילע מונחת אצלו. ושאל מאין זה. והשיב לו שהיא כתבה עליו בהדמעות. ולקחה. והרים אותה כנגד השמש. והתחיל לראות האותיות וקרא מה שכתוב שם כל קבלתה וצעקתה כנ"ל

אזו איין לאנגי צייט וואש איך בין דא. אונ קאן ניט ארויש וכו'. דער נאך האט זיא גינומין איין פֶּאמְשִׁילֵעַ פֿון דעם קאפ. אונ האט אוף איר אן גישריבין מיט אירי טרערין אונ האט אנדיר גלייגט לעבין אים אונ אז אוף גישטאנין אונ האט זיך אריין גיזעצט אונ דער קאריטי. אונ אז אוועק גיפֿארין. דער נאך האט ער זיך אוף גיחאפט אונ האט גיפֿרענט דעם משרת. וויא בין איך דער וועלט האט ער אים דער ציילט דיא גאנצי מעשה. אונ אז אסך חיילות זענין דורך גיגאנגין. אונ אז עש איז דא גיזווען דיא קאריטי. אונ אז זיא האט גיוויינט איבר אים. אונ זיא האט גישריגין^(ג) עש איז איין גרום רחמנות אוף דיר אונ אוף מיר. וכו' כנ"ל. דער ווייל. האט ער איין בליק גימאן האט ער דער זעהין דיא פֶּאמְשִׁילֵעַ ליגט לעבין אים. האט ער גיפֿרענט פֿון וואנין איז דאש. האט ער אים גיענפֿרט. זיא האט עש איבר גילאזט אונ האט אוף איר אן גישרובין מיט אירי טרערין. האט ער גינומן די פֶּאמְשִׁילֵעַ אונ האט זיא אוף גיהובין אקעגין דער זון. האט ער אן גיהובין צו זעהין די אותיות האט ער איבר גיליינט וואש דארט איז גישטאנין. איר קלאגין אונ איר גישרייא כנ"ל

והלך וטעם מהמעייין. ונפל וישן מיד כמה שנים עד שבעים שנה. והיו הולכין חיילות רבות עם השייך להם מה שנוסע אחריהם. (שקורין אובאין). והמשרת הטמין עצמו מחמת החיילות. אח"כ הלכה מרכבה ועגלות צב^(ד) ושם ישבה הבת מלך. ועמדה שם אצלו. וירדה וישבה אצלו והכירה אותו. והיתה מנערת אותו מאוד ולא ניגער והתחילה לקבול עליו אשר כמה וכמה יגיעות וטירחות גדולות מאוד שהיו לו זה כמה וכמה שנים כדי להוציא אותי ובשביל אותו היום שהי' יכול להוציאני ואברו. והיתה בוכה מאד על זה. כי יש רחמנות גדול עליו ועלי שכ"כ זמן שאני כאן ואיני

דעם משרת האשמו גיזעהין. דאש איז איין קוואל (קער צו זיין אונ אים וואסיר) אונ דיא מראה איז רוט. אונ דער ריח איז פֿון וויין. אונ איז גיגאנגין אונ האט עפים פֿר זיכט פֿון דעם קוואל. איז ער תיכף אנדר גיפֿאלין אונ האט גישלאפֿין כמה שנים. זיבציק יאר. זענין גיגאנגין איין סך חיילות. מיט דיא אובאזין וואש גיאיין זייא נאך. אונ דער משרת האט זיך בייא האלטין פֿר דיא חיילות. נאך דעם איז גיגאנגין^(ג) איין קאריטי. אונ דארט איז גיזעסין דיא בת מלך. האט זיא זיך גישמעלט לעבין אים. אונ איז אראפ גיגאנגין. אונ האט זיך גזעצט לעבין אים. אונ האט אים דער קענט. אונ האט אים זייער גיוועקט. ער האט זיך אבר ניט גיקענט דער וועקין. האט זיא אן גיהובין צו קלאגין אוף אים. באשר אזו פֿיל. אונ אזו פֿיל. יגיעות אונ מירחות. אזו פֿיל יארין וואש דוא מוטשסט דך אונ הארוויעסט אזו לאנג כדי אז דוא זאלשט מיך ארויש נעמין. אונ פֿון איין טאג ווענין וואש דוא האשט גיקאנט מיך ארויש נעמין. האשמו גאר אן גיווארין. אונ זיא האט זייער גיוויינט. זיא האט גיואנט. עש איז איין גרום רחמנות אוף דיר אונ אוף מיר.

ראשי תיבות וקיצורים: א"כ. אחר כך: שהי'. שכי'. שכל כך: הערות ותרגומים: (א) עגלות מכוסות וטובות: (ב) מטפחת: (ג) בתקעה - גוגאנגין: (ד) בתקעה - גישרין:

סיפורי מעשיות

ה

לו אני אדם ותמה ואמר שזה כ"כ זמן שאני בהמדבר ולא ראיתי מעולם בכאן אדם . וסיפר לו כל המעשה הנ"ל . ושהוא מבקש הר של זהב ומבצר של מרגליות . אמר לו בוודאי אינו בנמצא כלל ודחה אותו ואמר לו שהשיאו את דעתו בדבר שטות כי בוודאי אינו נמצא כלל . והתחיל לבכות מאוד (היינו השני למלכות בכה מאוד ואמר) כי בוודאי בהכרח הוא נמצא באיזה מקום . והוא דחה אותו (היינו האדם המשונה שפגע דחה אותו בדבריו ואמר) כי בוודאי דבר שטות אמרו לפניו . והוא אמר (היינו השני למלכות) שבוודאי יש . אמר לו (האדם המשונה להשני למלכות) לדעתי הוא

כנ"ל ושכעת איננה שם במבצר הנ"ל . כ"א שיבקשו הר של זהב ומבצר של מרגליות שם תמצאני . והשאיר את המשרת והניחו והלך לבדו לבקשה . והלך כמה שנים לבקשה ויישב עצמו . שבוודאי בישוב לא נמצא הר של זהב ומבצר של מרגליות . כי הוא בקי במפת העולם (שקורין קראיניקוס) . וע"כ אלך אל המדבריות . והלך לבקשה במדבריות כמה וכמה שנים . אח"כ ראה אדם גדול מאוד שאינו (גד) אנושי כלל שיהי' אדם גדול כ"כ . ונשא אילן גדול שבישוב אינו נמצא אילן גדול כזה . ואותו האיש שאל אותו מי אתה ואמר

איך בין שון . אוו איין לאנגי צייט אין דער מדבר האב איך קיין מאל דא ניט גיזעהין קיין מענטש . האט ער אים דער ציילט דיא גאנצי מעשה כנ"ל . און אז ער זוכט אגילדינים בארג און אפערלינים שלאם . האט ער אים גיענפרט . עש איז בודאי ניט פֿר האנדין און האט אים מרחה גיווען און האט אים גיזאגט מען האט דיר איין גירעט איין נארישקייט . ווארין עש גיפונט זיך בודאי ניט . האט ער זייער אן גיהובין צו וויינין . (היינו דער שני למלכות) האט זייער גיוויינט און האט גיזאגט) עש גיפונט זיך בודאי יוא . עש מוז זיך ערגיין גיפונן . און ער האט אים מרחה גווען (היינו דער ווילדיר מענטש האט אים מרחה גיווען און האט אים גיזאגט) מען האט דיר איין נארישקייט איין גירעט . און ער האט גיזאגט (דער שני למלכות) עש איז בודאי פֿר האנדין ערגיין . האט ער אים גיזאגט (דער ווילדיר מענטש צום שני למלכות) נאך מיין דיעה נאך איז דאש איין נארישקייט . נאר ווייל דוא שפירסט זיך . בכך איך בין

כנ"ל . און (דארט איז גישטאנין גישריכין) אז היינט . אז זיא שון ניט און דעם שלאם . (וואש אויבין איז גישטאנין) נאר ער זאל זוכין איין גילדינים בארג . מיט איין פערלינים שלאם . דארט וועשטו מוך גיפונין . האט ער איכר גילאזט דעם משרת און איז שון אליין גיגאנגין זיא זוכין . און איז גיגאנגין און האט זיא גיזוכט כמה שנים . האט ער זיך מיישב גיווען . אז אין יישוב גיפונט זיך בודאי ניט קיין גילדיניר בארג און איין פערליניר שלאם . ווארין ער איז גווען גיניט און דיא קראיניקוס . על כן וועל איך גיין אין מדבריות . דארטין זוכין . איז ער גיגאנגין זיא זוכין און מדבריות כמה וכמה שנים . דער נאך האט ער דער זעהין זייער איין גרוסין מענטש . וואש דיא גרייס איז גיווען ניט מענטשליך . און האט גיטראגין איין גרוסין בוים . וואש און ישוב גיפונט זיך ניט אזו איין גרוסיר בוים . און דער מענטש האט אים גיפרעגט . ווער בישטו . האט ער אים גיענפרט איך בין איין מענטש . האט זיך דער גרוסיר מענטש פֿר ווינדורט . און האט גיזאגט

סיפורי מעשיות

חבת מלך שנאבדה

ותלך אליו ותאמר לו שאני שלחתי אותך אליו . והלך כמה וכמה שנים לבקשו . ומצא שוב אדם גדול מאד כנ"ל ונשא ג"כ אילן גדול כנ"ל . ושאל אותו ג"כ כנ"ל . והשיב לו כל המעשה ושאחיו שלחו אליו . והוא דחה אותו ג"כ . כי בוודאי אינו בנמצא והוא הפציר אותו ג"כ . ואמר לו (האדם הזה להשני למלכות) הנה אני ממונה על כל העופות אקרא אותם אולי יודעים הם וקרא כל העופות ושאל את כולם מקטן ועד גדול והשיבו שאינם יודעים מהר ומבצר הנ"ל . אמר לו הלא אתה רואה שבוודאי איננו בעולם . אם תשמע לי שוב לאחורך כי בוודאי איננו . והוא (היינו השני למלכות) הפציר אותו ואמר שבוודאי

גישקט צו אים . איז ער גיגאנגן כמה וכמה שנים אים זוכין . האט ער ווידר גיפונגן זייער איין גרוסן מענש כנ"ל . אונ האט אויך גיטראגן איין גרוסן בוים . אונ האט אים אויך אזו גיפרעגט וויא דר ערשטער . האט ער אים גיענפרט די גאנצי מעשה . אונ אז דר ברודיר האט אים גישקט צו אים . אונ ער האט אים אויך מדרחה גיווען . באשר עש גיפונט זיך בוודאי ניט . אונ דער שני למלכות האט אים אויך זייער מפציר גיווען . עש איז בוודאי יוא דא . האט ער אים גיזאגט איך בין איין ממונה איבר אלי עופות . וועל איך זייא רופין . טאמיר ווייסן זייא . האט ער צום אויף גירופין אלי עופות . אונ האט אלי גיפרעגט פון קליין ביז גרום . האבין זייא אים גיענפרט זייא ווייסן ניט פון דעם בארג מיט דעם שלאס . האט ער אים גיזאגט . זעשטו עש איז בוודאי ניט דא אויף דר וועלט . אז דו ווילשט מיך פאלגן קער דיך אום . ווארין עש איז גישפירט אונ האט גיזאגט עש מוז בוודאי יא זיין . האט ער אים גיזאגט . (דער ווילדיר מענש צום שני למלכות) איך האב איין ברודיר און דער מדבר . אונ ער איז איין ממונה איבר אלי עופות . טאמיר ווייסן זייא . מחמת זייא פליאזין הויך אונ דעם אויר . טאמיר האבין זייא גיזעהין דעם בארג מיט דעם שלאס . זאלשטו גיין צו אים אונ זאלשט אים זאגן אז איך האב דיך

הוא שטות . אך מחמת שאתה מתעקש הנה אני ממונה על כל החיות אעשה למענך ואקרא לכל החיות כי הם רצים את כל העולם . אולי תדע א' מהם מהר ומבצר כנ"ל . וקרא את כולם מקטן ועד גדול כל מיני החיות . ושאל אותם . וכולם השיבו שלא ראו . ואמר לו ראה ששטות סיפרו לפניך אם תשמע שוב לאחורך כי בוודאי לא תמצא כי איננו בעולם . והוא הפציר מאוד ואמר שבהכרח הוא בנמצא בוודאי . אמר לו (האדם המשונה להשני למלכות) הנה במדבר נמצא שם אחי והוא ממונה על כל העופות . ואולי יודעים הם מחמת שהם פורחים באויר בגבוה . אולי ראו הר ומבצר הנ"ל

בין איין ממונה איבר אלי חיות . וועל איך דיר צו ליב טאן אונ וועל צום אויף רופין אלי חיות . זייא לויפן אויש גאר דיא וועלט . טאמיר וועט ווישן אייני פון זייא . פון דעם בארג מיט דעם שלאס הנ"ל . האט ער צום אויף גירופין אלי חיות פון קליין ביז גרום . אונ האט זייא גיפרעגט . האבין זייא אלי גיענפרט זייא האבין ניט גיזעהין . האט ער אים גיזאגט . זעשטו . מען האט דיר איין נארישקייט איין גירעט . אז דו ווילשט מיך פאלגן . קער דיך אום . ווארין דו וועשט בוודאי ניט גיפונגן . ווארין עש איז ניטא אויף דער וועלט . אונ דר שני למלכות . האט זיך זייער גישפירט אונ האט גיזאגט עש מוז בוודאי יא זיין . האט ער אים גיזאגט . (דער ווילדיר מענש צום שני למלכות) איך האב איין ברודיר און דער מדבר . אונ ער איז איין ממונה איבר אלי עופות . טאמיר ווייסן זייא . מחמת זייא פליאזין הויך אונ דעם אויר . טאמיר האבין זייא גיזעהין דעם בארג מיט דעם שלאס . זאלשטו גיין צו אים אונ זאלשט אים זאגן אז איך האב דיך

שישנו בוודאי . בתוך כך ראה שבא עוד רוח אחד . וכעס עליו הממונה הנ"ל . מדוע נתאחרת לבא . הלא גורתי שיבואו כל הרוחות ולמה לא באת עמהם . השיב לו שנתעכבתי מחמת שהייתי צריך לשאת בת מלכה אל הר של זהב ומבצר של מרגליות . ושמה מאד . ושאל הממונה את הרוח . מה יקר שם (היינו איזה דברים הם שם ביוקר ובחשיבות) ואמר לו שכל הדברים הם שם ביוקר גדול . ואמר הממונה על הרוחות להשני למלכות באשר שזה זמן גדול כ"כ שאתה מבקשה וכמה יגיעות שהיו לך . ואולי יהי' לך עתה מניעה מחמת ממון ע"כ אני נותן לך כלי כשתושיט ידך לתוכה

שבוודאי ישנו בעולם . אמר לו (האדם הב' הזה להשני למלכות) להלן במדבר נמצא שם אחי שממונה על כל הרוחות והם רצים כל העולם אולי יודעים הם והלך כמה וכמה שנים לבקש ומצא אדם גדול ג"כ כנ"ל ונשא ג"כ אילן גדול כנ"ל . ושאל אותו ג"כ כנ"ל . והשיב לו כל המעשה כנ"ל . ודחה אותו ג"כ . והוא הפציר אותו ג"כ . ואמר לו (האדם הג' הזה להשני למלכות) שלמענו יקרא שיבואו כל הרוחות וישאל אותם . וקרא אותם ובאו כל הרוחות ושאל את כולם . ולא ידעו שום אחד מהם מהר ומבצר הנ"ל . ואמר לו (האדם הג' להשני למלכות) הלא אתה רואה ששמות סיפרו לפניך . והתחיל לבכות מאד ואמר אני יודע

עש איז בוודאי יוא דא . דר ווייל האט ער גיזעהין אז עש איז אן גיקומין נאך איין ווינט האט זיך דער ממונה אוף אים גיביזירט וואש האשטו זיך אזו פֿר שפעטיקט צו קומין . איך האב דעך גוזר גיווען אז עש זאלין קומין אלי ווינטין . פֿר וואש בישטו ניט גיקומין מיט זייא . האט ער אים גיענפֿרט איך האב מיך פֿר זאמט . מחמת איך האב כדארפֿט אפ טראגין איין בת מלך צו איין גילדינים בארג מיט איין פֿערלינים שלאס . האט ער זיך זייער דער פֿרייט (היינו דער שני למלכות האט זיך זייער דער פֿרייט וואש ער האט שון זוכה גיוועהין צו הערין דאש וואש ער וויל) . האט גיפֿרענט דער ממונה איבר ווינטין דעם ווינט . וואש איז דארטין טיאר . האט ער אים גיזאגט . דארט איז אלדונג טיאר . האט זיך אן גירופֿין דר ממונה איבר ווינטין און הט גיזאגט צום שני למלכות באשר אזו איין לאנגי צייט וואש דו זוכשט זי . און וויפֿיל יגיעות דו האשט גיהאט . בכֿן טאמיר וועשטו היינט האבין אמניעה מחמת געלט . על כן וועל

אוף דער וועלט . האט ער אים גיזאגט . ווייטיר און דער מדבר . גיפֿונט זיך דארט מיין ברודיר . ער איז איין ממונה איבר אלי ווינטין . און זייא לויפֿין אויש גאר דיא וועלט . טאמיר ווייסין זייא . איז ער גיגאנגין כמה וכמה שנים זוכין . הט ער ווידר גיפֿונין איין גרוסין מענטשן כנ"ל . און האט אויך גטראגין איין גרוסין בוים . און האט אים אויך גיפֿרענט כנ"ל . האט ער אים אויך גיענפֿרט דיא גאנצי מעשה כנ"ל . האט אים דער מענש אויך מרחה גיווען . און דער שני למלכות האט אים זייער גיבעטין . האט ער אים גיזאגט . ער וועט אים צו ליב מאן . און וועט פֿון זייניט וועגן צום אויף רופֿין אלי ווינטין . און וועט זייא פֿרעגן הט ער זייא גרופֿין . זענין גיקומן אלי ווינטין . האט ער אלי גיפֿרענט . האבן זייא קייניר ניט גיוויסט פֿון דעם בארג מיט דעם שלאס . הט ער אים גיזאגט (דער מענטש צום שני למלכות) זעשטו אז מען האט דיר איין נארישקייט דר ציילט . הט אן גיהויבן דר שני למלכות זייער צו וויינן . און הט גיזאגט . איך ווייש

סיפורי מעשיות

אולי ימצא איזה ותרופה להוליד בנים גם המלך נסע כמו כן ונודמו שניהם לפונדק אחד . ולא היו יודעים זה מזה . והכיר הקיסר בהמלך שיש לו נימוס ושאל אותו והודה לו שהוא מלך . גם המלך הכיר בהקיסר ג"כ והודה לו ג"כ . והודיעו זה לזה שנוסעים בשביל בנים . ונתקשרו שניהם באם שיבואו לביתם ויולידו נשותיהם זכר ונקבה באופן שיהיו יכולים להתחתן אזי יתחתנו בין שניהם . ונסע הקיסר לביתו והוליד בת . והמלך נסע לביתו והוליד בן . וההתקשרות הנ"ל נשכח מהם . ושלח הקיסר את בתו ללמוד

ללמוד

וזכין טאמיר וועט ער גיפונן עפים איין עצה אודר ארפואה . ער זאל האבין קינדר . דער מלך הט זיך אויך גילאזט אויף דער וועלט . זענן זיין בידי זיך צום אויף גיקומין אויף איין הארבירוק . אונ הבין ניט גיוויסט . איינר פון דעם אנדרין . הט דער קיסר דער קענט דעם מלך אז ער הט איין נימוס פון איין מלכות . אונ האט אים גיפרענט . הט ער אים מודה גיווען אז ער איז איין מלך . דר מלך הט דעם קיסר אויך דער קענט . אז ער הט אנימוס מלכות . הט ער אים אויך מודה גיווען . האבין זיין איינר דעם אנדרין דער ציילט . אז זיין פארין פון קינדר וועגן . האבין זיין ציווישן זיך גימאכט . באם^(א) אז זיין וועלין קומן אהיים און זייערי ווייבר וועלין האבין איינה אוכר אונ איינה אנקיבה זאלין זיין זיך משדך זיין . איז גיפארין דער קיסר אהיים . אונ הט גיהאט איין טאכטר אונ דער מלך איז גיפארין אהיים אונ האט גיהאט אונ . און דער שידוך איז פון זיא פֿר געסין גיווארין . האט דער קיסר גישיקט זיין טאכטר לערנין . דער מלך הט אויך גישיקט זיין זון לערנין . זענן זיין בידי אן גיקומין צו איין מלמד . און זיין האבין זיך זייער ליב גיהאט . האבין זיין

לתוכה תקבל משם מעות . וגזר על הרוח הנ"ל שיוליך אותו לשם . ובא הרוח סערה ונשא אותו לשם . והביא אותו אל שער והיו עומדים שם חיילות שלא הניחו לכנוס אל העיר . והושיט ידו אל הכלי ולקח מעות ושחד אותם ונכנס לתוך העיר . והיתה עיר נאה והלך אל גביר ושכר לו מזונות . כי צריך לשהות שם כי צריך לשום שכל וחכמה להוציאה . ואיך שהוציאה לא סיפר ובסוף הוציאה : **מעשה** בקיסר אחד שלא היה לו בנים גם מלך אחד לא היה לו בנים ונסע הקיסר על הארץ לשוטט לבקש

מעשה ב ממלך וקיסר

וועל איך דיר גיבין אכלי . אז ווען הוא וועשט אריין טאן דיא האנט . וועשטו פֿון דארט ארויש נעמין געלט אונ האט גיהייסן דעם ווינט . אז ער זאל אים טראגן אהין . איז גיקומין דר שטירוס ווינט אונ הט אים אהין גיטראגן . אונ הט אים גיבראכט צום טויאיר זענן דארט גישמאנן חיילות . אונ האבין אים ניט גילאזט אונ שטאט אריין הט ער אריין גיטאן דיא האנט אונ דער כלי אונ הט ארויש גינומין געלט אונ הט זיין משחד גיווען . אונ איז אריין גיגאנגן אונ שטאט אריין . עש איז גיווען איין שייני שטאט . אונ ער איז גיגאנגן צו איין גביר אונ הט זיך אן גידונגין קעסט . ווארין מען כדארף זיך דארטין פֿר זאמין . ווארין מען מוז זעהן מיט חכמה אונ שכל . מען זאל זיא ארויש נעמין (און ווי אזו ער האט זיא ארויש גינומין האט ער גישט דר ציילט) צום סוף האט ער זיא ארויש גינומין : אמן סלה :

מעשה . אמאל איז גיווען אקיסר . דר קיסר הט קיין קינדר ניט גיהאט . ווידיר איז גיווען איין מלך דר מלך הט אויך קיין קינדר ניט גיהאט . האט זיך דער קיסר גילאזט אויף דער וועלט . ער זאל

אלמוד . גם המלך שלח את בנו אלמוד .
 ונודמנו שניהם אצל מלמד אחד . והיו
 אוהבים זה את זה מאד . ונתקשרו
 ביניהם שישאו זה לזה . ונטל הבן מלך
 טבעת ונתן על ידה . ונתחתנו יחד .
 אח"כ שלח הקיסר אחר בתו והביאה
 לביתו . גם המלך שלח אחר בנו והביאו
 לביתו . והיו מדברים שידוכים לבת
 הקיסר ולא רצתה שום שידוך מחמת
 התקשרות הנ"ל . והבן מלך הי' מגעגע
 מאד אחרי' . גם הבת קיסר היתה עצובה
 תמיד . והי' הקיסר מוליכה לחצרות שלו
 ופלטרוין⁽⁸⁾ שלו והראה אותה גדולתה והיא
 היתה עציבה והבן מלך הי' מגעגע מאד
 אחרי' עד שנחלה . וכל מה ששאלו

אלמוד . גם המלך שלח את בנו אלמוד .
 ונודמנו שניהם אצל מלמד אחד . והיו
 אוהבים זה את זה מאד . ונתקשרו
 ביניהם שישאו זה לזה . ונטל הבן מלך
 טבעת ונתן על ידה . ונתחתנו יחד .
 אח"כ שלח הקיסר אחר בתו והביאה
 לביתו . גם המלך שלח אחר בנו והביאו
 לביתו . והיו מדברים שידוכים לבת
 הקיסר ולא רצתה שום שידוך מחמת
 התקשרות הנ"ל . והבן מלך הי' מגעגע
 מאד אחרי' . גם הבת קיסר היתה עצובה
 תמיד . והי' הקיסר מוליכה לחצרות שלו
 ופלטרוין⁽⁸⁾ שלו והראה אותה גדולתה והיא
 היתה עציבה והבן מלך הי' מגעגע מאד
 אחרי' עד שנחלה . וכל מה ששאלו

אם דער קלערין . הט ער זיין גענעפֿרט . איך ווייש .
 ווארין דער וואש הט אים בדינט איז גיווען מיט אים
 דארט וויי ער הט גילערנט . הט ער זיין גואנט .
 (כלומר דער בדינר הט גואנט זיין פֿר וואש ער איז
 קראנק) הט זיך דער מלך דער מאנט או ער הט זיך
 שוין לאנג משדך גיווען מיט דעם קיסר . אונ איז
 גאנגיין אונ האט גישריבן צום קיסר אז ער זאל זיך
 רעכטן אויף דער חתונה . ווארין דער שידוך איז דיך
 שוין לאנג גיווען כנ"ל . דער קיסר הט אבר שוין ניט
 גיוואלט דעם שידוך . לושמיר ער הט ניט גיקענט אים
 מעיז זיין . הט אים דער קיסר אפ גישריבן . אז
 דער מלך זאל שיקן זיין זון צו אים כדי ער זאל זעהין
 אוב ער וועט קענין פֿירן לענד . וועט ער אים געבין
 זיין טאכט . הט דער מלך גישקט דעם זון צו אים .
 האט אים דער קיסר אנדר געצט און איין חדר . אונ
 האט אים אפ גיגעבן פאפירן פֿון זאכין פֿון דער
 מדינה . כדי ער זאל זעהן אוב ער וועט קענין פֿירן
 דיא מדינה . דער בן מלך הט זייער גיבענקט זיא צו
 זעהן

זיין צווישן זיך גימאכט . אז זיין זאלין זיך נעמן .
 האט דער בן מלך גינומין אפֿינגיריל אונ האט איר ארויף
 גיטאן אויף דער האנט . האבין זיין זיך מתחתן גיווען .
 נאך דעם האט גישקט דער קיסר נאך זיין טאכט
 אונ הט זי גיבראכט אהיים . דער מלך הט אויך גישקט
 נאך זיין זון און הט אים אויך גיבראכט צו זיך אהיים .
 אונ מען הט גירעט שידוכים דעם קיסר'ט טאכט .
 אונ זיא הט ניט גיוואלט קיין שום שידוך . מחמת דעם
 התקשרות וואש זיא הט גימאכט מיט דעם בן מלך .
 און דער בן מלך הט זייער גיבינקט נאך איר . אונ
 דיא בת קיסר איז אויך תמיד טרויארק גיווען . אונ
 דער קיסר הט זיא גיפירט אונ זיין הייף אונ אונ זיין
 פאלאצין אונ הט איר גיוויזן איר גדולה . און זיא איז
 אלץ גיווען טרויארק . און דער בן מלך הט זייער
 גיבינקט נאך איר ביז ער איז קראנק גיווארין . אונ
 וואש מן האט אים גיפֿרענט . וואש בישטו קראנק .
 הט ער ניט גיוואלט זאגן האט מען גיזאגט צו דעם
 וואש האט אים באדינט . טאמיר וועשטו קענין בייא

סיפורי מעשיות

ממלך וקיסר

תעמוד . והניח הטבעת אצלה . אח"כ עמדו והלכו אל הספינה . בתוך כך נזכרה ששכחו הטבעת שם . ושלחה אותו אחרי הטבעת והלך לשם ולא היה יכול למצוא המקום והלך למקום אחר ולא היה יכול למצוא הטבעת . והיה הולך לבקשו ממקום למקום עד שנתעה ולא היה יכול לחזור . והיה הלכה לבקשו ונתערת ג"כ . והיה הוא הולך ותועה הולך ותועה . אח"כ ראה דרך והלך לישב . ולא היה לו מה לעשות ונעשה משרת גם היא היתה הולכת ותועה . ויישבה עצמה שתשב אצל הים והלכה אל שפת הים והיה שם אילנות של פירות וישבה

פינגריל לעבין איר . דער נאך . זענין זיין גיגאנגין צו דער שיף דער ווייל הט זיא זיך דער מאנט או זיין האבין פֿר געסין . דש פינגריל דארט . הט זיא אים גישקט נאך דעם פינגריל איז ער אהין גיגאנגין . הט ער ניט גיקענט גיפֿונגין דאש ארט איז ער גיגאנגין ווייטיר . אונ האט ווייטיר ניט גיקאנט גפֿונגין דאש פינגריל איז ער גיגאנגין זוכין דאש פינגריל פֿון איין ארט צום אנדרין ביז ער איז פֿר ערט גיווארין . אונ הט זיך שוין ניט גיקאנט אום קערין איז זיא גיגאנגין אים זוכין . איז זיא אויך פֿר ערט גיווארין . איז ער גיגאנגין אונ הט גיבלאנדזיט אונ האט אלץ ווייטיר גיבלאנדזיט . נאך דעם הט ער דער זעהין איין וועג . איז ער גיגאנגין אונ ישוב אריין . אונ ער הט נישט גיהאט וואש צו טאן . איז ער גיווארין אמשרת . אונ זיא . איז אויך גיגאנגין אונ הט גיבלאנדזיט . הט זיא זיך מיטש גווען זיא וועט זיך אנדרר זעצין בייא דעם ים איז זיא גיגאנגין צום בארטין פֿון דעם ים . אונ דארט איז גווען ביימיר פֿון פירות . איז זיא דארט גיועסין . אונ בייא טאג . פֿלעגט זיא אום גיין באם ים טאמיר

המדינה . והבן מלך היה מתגעגע מאד לראות אותה . ולא היה אפשר לו לראותה פעם אחד הלך אצל כותל של אספקלריא^(א) וראה אותה ונפל חלשות . ובאתה היה אליו וניערתו . וסיפרה לו שאינה רוצה שום שידוך מחמת ההתקשרות עמו . ואמר לה מה נעשה ואביך אינו רוצה ואמרה אעפ"כ . אח"כ התיעצו שיניחו לפרוש עצמם על הים . ושכרו להם ספינה ופרשו בים . והלכו על הים . אח"כ רצו לקרב עצמם אל הספרי^(ב) . ובאו לספר . והיה שם יער . והלכו לשם . ולקחה הברת קיסר הטבעת ונתנה לו . והיא שכבה שם . אח"כ ראה הבן מלך שבסמוך

זעהין . ער הט זיא אביר ניט גיקענט זעהין . אמאל איז ער גיגאנגין לעבין איין וואנט פֿון שפיגיל האט ער זיא דער זעהין . איז ער גיבליבן חלשות . איז זיא גיקומין צו אים אונ הט אים דער מונטרט . אונ האט אים גזאנט . אז זיא ווייל ניט קיין שום שידוך מחמת דאש התקשרות וואש זיא הט שוין מיט אים גיהאט . הט ער צו איר גיזאנט . וואש טוט מען דיין פֿאטיר ווייל אביר ניט . האט זיא גזאנט . פֿון דעשט וועגין פֿארט האלט זיא זיך נאר אונ אים . נאך דעם . האבין זיין איין עצה גיהאלטין . זיין וועלין זיך אוועק לאזין אויף דעם ים . אונ האבין זיך גידונגין איין שיף . אונ האבין זיך אוועק גילאזט . אויף דעם ים . זענין זיין גיגאנגין אויף דעם ים . נאך דעם האבין זיין גוואלט צו קומין צו אבארטין . זענין זיין גיקומין צום בארטין . איז דארט גווען אוואלד . זענין זיין אהין גיגאנגין . האט דיא בת קיסר גינומין דאש פינגריל אונ הט אים גיגעבן . אונ זיא הט זיך גילייגט שלאפֿין . נאך דעם האט . דער בן מלך גיזעהין אז זיא וועט שוין ווייטיר אויף שטיין . הט ער אנדרר גילעגט דאש

בהיותו על הים ראה אותן האילנות הנ"ל (שהיתה הבת קיסר שם) וסברו שהוא ישוב. ורצו לילך לשם. וכשנתקרבו ראו שהם אילנות ורצו לחזור. בתוך כך הציץ הסוחר (היינו בן הסוחר הנ"ל) לתוך הים וראה שם אילן ועליו כמראה אדם. וסבר שמא הוא טועה עצמו. והגיד לשאר האנשים שהיו שם והביטו וראו ג"כ כמראה אדם על האילן והתישבו להתקרב לשם. ושלחו איש עם ספינה קמנה לשם. והם היו מביטים בתוך הים. כדי לכוון את השליח שלא יטעה מן הדרך כדי שילך מכוון אל האילן הנ"ל. והלך לשם וראה שיושב שם אדם והגיד להם. והלך בעצמו. (כן הסוחר הנ"ל) וראה שיושבת שם (היינו הבת קיסר הנ"ל)

דער ווייל ווי ער איז גווען אויף דעם ים. האט ער דער זעהן דיא ביימר וואש די בַת קיסר איז דארט געסען. האבן זייא גמיינט דאש איז איין ישוב. האבין זייא גוואלט אהין צו גיין. ווי זייא זענין נאהנט גיקומן. האבין זייא דער זעהין. אז דאש איז ביימר האבין זייא זיך גוואלט אום קערין. דער ווייל האט דער בן הסוחר אקוק גמאן אונ ים אריין. האט ער דארט גזעהין איין בוים. אונ אויבן זיצט אזו וויא אמענטש. האט ער זיך גמראכט. טאמיר איז ער זיך טועה האט ער גזאגט די איכריקי מענטשן וואש זייא זענין דארט גווען. האבן זייא אקוק גמאן האבין זייא אויך גזעהין וויא איין מענטש אויף דעם בוים. האבין זייא זיך מישב גווען זייא וועלין זיך אהין צו שפייין. האבין זייא גישקט איינס מיט אקליין שיפֿל אונ זייא האבין גיקוקט אונ ים אריין. כדי מען זאל דעם שליח ווייזן. ער זאל קאנין טרעפֿן צום בוים איז דער שליח אהין גגאנגן האט ער גזעהין אז דארט זיצט איין מענטש. האט ער זייא גזאגט. איז ער אליין

וישבה שם וביום היתה הולכת אצל הים אולי תמצא עוברים ושבים והיתה מתפרנסת מהפירות. ובלילה היתה עולה על אילן כדי שתהי' נשמרת מן החיות: **ויהי היום** והי' סוחר גדול מופלג מאד והי' לו משא ומתן בכל העולם והי' לו בן יחיד. והסוחר היה זקן. פעם אחד אמר הבן לאביו. באשר שאתה זקן ואני נער והנאמנים שלך אינם משגיחים כלל עלי. ואתה תסתלק ואהי' נשאר ריק ולא אדע מה לעשות. בכך תן לי ספינה עם סחורה ואלך על הים כדי להיות בקי במו"מ. ונתן לו אביו ספינה עם סחורה והלך למדינות ומכר הסחורה וקנה סחורה אחרת והצליח.

טאמיר וועט זיא גיפֿונן אימיצין. אונ זיא האט זיך מפרנס גווען פֿון די פירות אונ בייא נאכט פֿלעגט זיא ארוף גיין אוף אבוים. כדי זיא זאל זיין אפ גיהוט פֿון דיא חיות:

ויהי היום אונ עש איז גווען איין גרוסר סוחר. זייער איין גרוסר סוחר. ער האט גיהאט משא ומתן אונ דער גאנצער וועלט. אונ ער הט גיהאט איין בן יחיד. דער סוחר איז שוין גווען אלט. אמאל האט גזאגט דער זון צום פֿאטיר. באשר דו בישט שוין אלט. אונ איך בין נאך גאר יונג. אונ דיניי נאמנים געבין אויף מיר גאר קיין השגחה ניט. וואש וועט זיין דו וועשט שמארכין. אונ איך וועל בלייבן אליין וועל איך גאר ניט וויסן וואש צו טאן. בכך גיב מיר אשיף מיט סחורה וועל איך גיין אויף דעם ים כדי איך זאל גינט ווערין אונ משא ומתן. הט אים דער פֿאטיר גגעבין אשיף מיט סחורה. אונ ער איז גגאנגן אונ מדינות. אונ האט פֿר קויפט די סחורה. אונ הט גיקויפט אנדרי סחורה. אונ האט זייער מצליח גווען

סיפורי מעשיות

ממלך וקיסר

שתשכר את כל המאטראסין^(א) המוליכין הספינה. למען ידעו שהסוחר שלהם יש לו נשואין עם אשה כזו. והסכים עמה. ולקח יין טוב מאד שהי' לו בספינה ונתן להם ונשתכרו מאד. והוא הלך לביתו להודיע לאביו וקרוביו כנ"ל והמאטראסין נשתכרו ויצאו מן הספינה. ונפלו ושכבו בשכרותם. ובעוד שהיו מכינים עצמם שם לילך לקראתה עם כל המשפחה הלכה היא והתירה הספינה מן הספר^(ב). ופירשה הווילונות (היינו הליווינטיין) והלכה לה עם הספינה. והם באו אל הספינה (היינו כל המשפחה של הסוחר) ולא מצאו דבר. וחרה להסוחר אבי הבן הנ"ל מאד והוא צועק ואומר (היינו הבן של הסוחר הנ"ל שהי' בא עם

הספינה

זיא איז ביז נאך דער חתונה דעמילט וועט ער וויסן ווער זיא איז) האט ער דראף מסכים גיוועהן. ווידר האט זיא אים גיזאגט דער יושר איז אך אז דוא זאלשט אן שיכירן אלי מאטראסון וואש פירין דיא שיף לאזין זייא וויסן אז זייער סוחר האט חתונה מיט אזו איין אשה האט ער זיא גיפאלגט אונ האט גינומן זייער גומן וויין וואש ער האט גיהאט אף דער שיף אונ הט זייא גיגיבן זענין זייא זייער שיכור גיווארן. אונ ער איז גיגאנגן אהיים ער זאל מודיע זיין דעם פֿאטער מיט דיא פֿריינט אונ דיא מאטראסין האבן זיך פֿר שיכורט אונ זענין ארויש גיגאנגן פֿון דער שיף. אונ זענין אנידר גיפאלין שיכור דער ווייל וויא זיא^(א) האבן זיך אן גיגרייט צו גיין איר אקעגין מיט דער גאנצער משפחה. דער ווייל איז זיא גיגאנגן אונ האט אפ גיבינדין די שיף פֿון דעם איז אוועק מיט דער שיף אונ דיא גאנציי משפחה זענין גיקומן צו דער שיף. אונ האבן קיינס ניש גיפֿונן. איז דער סוחר זייער ברוגז גיווען אף דעם זון. אונ דער

הנ"ל שהיתה יושבת שם כנ"ל). ואמר לה שתרד. ואמרה לו שאינה רוצה לכנוס אל הספינה כ"א שיבטיחה שלא יגע בה כ"א כשיבא לביתו וישא אותה כדת. והבטיח לה. ונכנסה אצלו לספינה. וראה שהיא מזמרת על כלי זמר ויכולה לדבר בכמה לשונות ושמה על שנודמנה לו. אח"כ כשהתחילו להתקרב לביתו. אמרה לו. שהיושר שילך לביתו ויודיע לאביו וקרוביו וכל מיודעיו שכולם יצאו לקראתה. באשר שמוליך אשה חשובה כזו. ואח"כ יתודע לו מי היא. (כי גם מקודם התנה היא עמו שלא ישאל אותה מי היא עד אחר החתונה אז ידע מי היא) והסכים עמה. אמרה לו. גם היושר באשר שאתה מוליך אשה כזו

אליין אהין גגאנגן (דהיינו דער בן הסוחר) האט ער גיזעהן אז זיא זיצט דארט (דהיינו דיא בת קיסר כנ"ל) האט ער איר גיזאגט אז זיא זאל אראפ גיין. האט זיא אים גיזאגט אז זיא וויל ניש אריין גיין אין דער שיף ביז ער זאל איר צו זאגן. אז ער זאל זיא ניש אן רירן ביז ער וועט קומן אהיים אונ וועט מיט איר חתונה האבן כדת. האט ער איר צו גיזאגט. איז זיא צו אים אריין גיגאנגן אין דער שיף. האט ער גיזעהן אז זיא קאן שפילן אופ כלי זמר. אונ קאן ריירן כמה לשונות. האט ער זיך גיפֿרייט וואש זיא האט זיך אים מוזמן גיוועהן. נאך דעם אז זייא האבן שון אן גיהובן נאהנט צו קומן צו זיין שטוב האט זיא צו אים גיזאגט דער יושר איז אז ער זאל גיין אהיים אונ זאל מודיע זיין זיין פֿאטער אונ זייני קרובים אונ גומי פֿריינט באשר ער פֿירט אזו איין אשה חשובה זאלין זייא אלי איר גיין אקעגין אונ דער נאך וועט ער וויסן ווער זיא איז. (ווארין פֿריר האט זיא אך מיט אים אתנאי אויש גינומן. אז ער זאל זיא ניש פֿרעגן ווער

הבת קיסר הנ"ל) היתה הולכת על הים ובאתה סמוך לפלטיין של המלך הנ"ל. והמלך הביט וראה ספינה בלי מנהיגים ואין שם אנשים. וסבר שהוא טועה עצמו. וצודה לאנשיו שיסתכלו. וראו ג"כ כן. והיא נתקרבה אל הפלטיין. אח"כ התיישבה עצמה. למה לה הפלטיין. והתחילה לחזור. ושלח המלך והחזירה. והביאה לביתו. והמלך הנ"ל לא היה לו אשה. כי לא היה יכול לברור לו. כי מי שהיה רוצה לא רצתה היא. וכן להיפך. וכשבאתה לשם הבת קיסר הנ"ל אמרה לו שישבע לה שלא יגע בה עד שישאנה כדת. ונשבע לה. ואמרה לו. שראוי שלא יפתח את הספינה שלה ולא יגע בה

הספינה הנ"ל צעק ואמר) תאמין לי שהבאתי ספינה עם סחורה וכו'. והם אינם רואים דבר. ואמר לו תשאל להמאטראסין. והלך לשאול אותם והם שוכבים שיכורים אח"כ נינערו. ושאל להם. ואינם יודעים כלל מה עבר עליהם. רק יודעים שהביאו ספינה עם כל הנ"ל ואינם יודעים היכן היא. וחרה הסוחר מאד על בנו. וגירשו מביתו. ולא יבא לנגד פניו. והלך ממנו נע ונד. והיא (היינו הבת קיסר הנ"ל) היתה הולכת על הים:

ויהי היום והי' מלך אחד. והי' בונה לו פלטיין^(א) על הים כי שם הוטב בעיניו לבנות פלטיין מחמת אויר הים. והספינות הולכות שם. והיא (היינו

דער זון שרייט גלייבט מיר איך האב גיבראכט אשיף מיט סחורה וכו' כנ"ל. אונ זייא זעהין גאר ניט. האט ער אים גיזאגט. פֿרעג דיר דיא מאטראסין. איז ער גיגאנגן זייא פֿרעגין. אונ זייא לונגן שיכור. נאך דעם זענין זייא אויף גישמאנן דיא מאטראסין האט מען זייא גיפֿרעגט. אונ זייא ווייסן גאר ניט וואש מיט זייא האט זיך גיטאן. נאר זייא ווייסן אז מען האט. גיבראכט אשיף מיט דעם אלימן אונ ווייסן ניט וויא זיא איז. איז דער סוחר זייער ברוגז גיווארן אף זיין זון. אונ האט אים פֿר טריבן פֿון זיין שטוב. אז ער זאל אף זייני אויגן ניט קומין. איז דער זון אוועק נע ונד. אונ זיא (דהיינו דיא בת קיסר) איז גיגאנגן אף דעם ים:

ויהי היום. אונ עש איז גיווען אמלך. דער מלך האט זיך גיבוואיט פאלאצין אף דעם ים. ווארין דארט איז אים גיפֿעלן מחמת דעם אויר פֿון דעם ים. אונ מחמת דיא שיפֿין גייאן דארטן אונ דיא בת קיסר איז גיגאנגן אף דעם ים. אונ איז

ראשי תיבות וקיצורים: אח"כ. אחר כך. והי'. והיה: ג"כ. גם כן. שהי'. שהיה: דערות ותרומים: (א) ארמון:

סיפורי מעשיות

ממלך וקיסר

בה . רק שתעמוד כך על הים עד הנישואין ואז יראו הכל את ריבוי הסחורה שהביאה לכל יאמרו שלקה אשה מן השוק . והבטיח לה כן . והמלך כתב לכל המדינות שיתקבצו ויבואו על החתונה שלו . ובנה פלטין בשבילה . והיא צותה שיביאו לה אחד עשר בנות שרים שיהיו עמה . וצוה המלך ושלחו לה אחד עשר בנות שרים גדולים מאד ובנאו לכל אחת פלטין מיוחד . והיא היתה לה ג"כ פלטין מיוחד . והיו מתקבצות אליה . והיו מזמרות בכלי שיר ומשחקים שם עמה . פעם אחת אמרה להם שתלך עמהם על הים . והלכו עמה . והיו משחקים שם . ואמרה להם . שתכבד

אתם ביין טוב שיש לה . ונתנה להם מהיין שבספינה ונשתכרו ונפלו ושכבו . והלכה והתירה הספינה ופירשה הוילאות וברחה עם הספינה . והם (היינו המלך ואנשיו) הציצו וראו שהספינה איננה . ונבהלו מאד . ואמר המלך הזהרו שלא להגיד לה פתאום כי צערה יהי' גדול מאד על ספינה יקרה כזו . (כי המלך לא היה יודע שהיא בעצמה ברחת עם הספינה והי' סבור שהיא עדיין בחדרה) גם אולי תסבור שהמלך נתן לאחד את הספינה . רק ישלחו את שררת אחת מהבנות שרים הנ"ל להגיד לה בחכמה . והלכו לחדר אחד ולא מצאו אדם . וכן לחדר הב' וכן לכל הי"א חדרים . ולא מצאו אדם . והסכימו לשלוח בלילה שררת

האם . האם זיא זייה גגעבין פון דעם וויין וואש איז גווען . אונ דער שיף . זענין זייה שיכור גווארן . אונ זענין אנדר גיפאלין אונ זענין גיבליבן ליגן . איז זיא גיגאנגן . אונ האט אויף גיבונדן דיא שיף . אונ האט צו לאזט דיא ליווינגן . אונ איז אנמלאפין גווארין מיט דער שיף . אונ דער מלך מיט זייני לייט . האבין אקוק גיטאן . אונ האבין דער זעהין . אז דיא שיף איז ניט דא . זענין זייה זיער דער שראקן גווארין . האט דער מלך צו זייה גזאגט . זעט אז איר זאלט איר פלוצים ניט זאגן ווארין זיא וועט גרוש צער האבין . (ווארין דער מלך האט ניט גוויסט אז זיא אליין איז אנמלאפין גווארין ער האט גמיינט זיא איז אונ איר חדר) אונ זיא וועט מייגן אז דער מלך האט איינים אוועק גישינקט דיא שיף . נאר מען זאל שיקן איר אייני פון דיא פאנים מען זאל איר זאגן מיט חכמה . איז מען גיגאנגן אונ איין חדר אונ מען האט קיינים ניט גיפונן . אונ אזו אונ אנדרין חדר האט מען איר קיינים ניט גיפונן . אונ אזו אין אלי עליף חדרים האט מען

ניט אן רירן . נאר דיא שיף זאל אזו שטיין אף דעם ים ביז אין דער חתונה . כדי אלי זאלין זעהן דעמילט וויא פיל סחורה זיא האט גיבראכט . כדי מוזאל ניט זאגן . אז ער האט גינומין . איין אשה פון דעם מארק האט ער איר אזו צו גיזאגט . אונ דער מלך האט גשריבן צו אלי מדינות אז זייה זאלין אלי קומין אף דער חתונה אונ האט אויש גיבויאט פאלאצין פון איריט וועגן . אונ זיא האט גיהייסן אז מוזאל איר ברענגן עליף פאנים . אז זייה זאלין מיט איר זיין . האט דער מלך גיהייסן האט מען איר גישקט עליף פאנים זיער גרושי שררת טעכטיר . אונ מהאט אויש גיבויאט איטליכר איין פאליץ אבאזינדרין אונ זיא האט אויך גיהאט איין באזינדרין פאליץ . אונ זייה פלעגן זיך צו איר צום אויף קומין . פלעגן זייה שפילן אף כלי שיר . אונ זייה האבין זיך מיט איר גישפילט . אמאל האט זיא צו זייה גזאגט . זיא וויל מיט זייה גיין אף דעם ים . זענין זייה מיט איר גיגאנגן האבין זייה זיך דארט גישפילט . הט זי צו זייה גזאגט . זיא וועט זייה מכבד זיין מיט גומין וויין וואש זיא

סיפורי מעשיות

י

הלכה עם הספינה . אחר כך נינערו
השרות הנ"ל (והתחילו שוב לשחק כמקודם כי לא ידעו
שהספינה כבר הלכה מן הספר) ואמרו לה נחזור .
והשיבה להם נשהא עוד כאן קצת .
אח"כ עמד רוח סערה . ואמרו נחזור
לכיתינו . והודיעה להם שהספינה כבר
פירשה מן הספר . ושאלו אותה על מה
עשיתה כן . ואמרה שהיתה יראה פן
תשבר מחמת הרוח סערה ע"כ הוכרחה
להתירה ולפרוש הוילאות . והיו הולכים
על הים (הבת קיסר עם ה"א בנות שרים הנ"ל) והיו
מזמרים שם בכלי זמר . ופגעו בפלמין
ואמרו לה השרות הנ"ל נתקרב לשם ולא
רצתה . ואמרה כי נתחרטה על
שנתקרבה

אנטלאפין גווארן איז גנאנגן מיט דער שיף . דער
נאך האבין זיך אויף גיהאפט דיא פאנים . אונ האבין
ווידר אן גהובן מיט איר צו שפילן אזו וויא פריד .
ווארין זייא האבין ניט גוויסט אז דיא שיף איז שוין
אוועק גיגאנגן פון דעם בארטין . נאך דעם האבין
זייא איר גואנט לאמיר זיך אום קערין אהיים . האט
זיא זייא גענפארט . לאמיר נאך זאמן דא אביסל .
דער נאך הט זיך אויף גיהאפט אשטורם ווינט . האבין
זייא גואנט לאמיר זיך אום קערין אהיים . הט זיא זייא
אויש גואנט אז דיא שיף איז שוין לאנג אוועק גיגאנגן
פון דעם בארטין . האבין זייא זיא גפרעגט . נאך
וואש האשטו דש גיטאן . האט זיא גואנט . זיא האט
מורא גיהאט טאמיר וועט דיא שיף צו בראכין ווערין
מחמת דעם שטורם ווינט איבר דעם האט זיא גימוזט
אזו מאן . זענין זייא גנאנגן אויף דעם ים . דיא בת
קיסר מיט דיא עליף פאנים . אונ פלעגין דארט שפילן
אויף כלי זמר . אונ האבין באגעניגט אפאליין . האבין
דיא פאנים צו איר גואנט . לאמיר צו גיין צו דעם פאליין
האט זיא ניט גוואלט . זיא האט גואנט . זיא האט דראף
אויך

שררת זקינה להגיד לה . והלכו לחררה
ולא מצאו אדם . ונבהלו מאד . ואביהן
של הבנות שרים הנ"ל שהיו רגילים
שיגיעו להם אגרות זה מזה ועתה ראו
שהם שולחים אגרות ואין להם שום
אגרת מבנותיהם עמדו השרים ונסעו
בעצמן לשם . ולא מצאו את בנותיהם .
וחרה להם מאד . ואמרו לשלוח את המלך
(דהיינו למקום ששולחן החיבים מיתה שקורין פר שיקין)
כי הם היו השרי מלוכה . אך נתיישבו
מה חטא המלך שיתחייב שילוח כי נאנס
בדבר . והסכימו להעבירו ממלכותו
ולגרשו . והעבירו אותו וגרשוהו והלך לו :
והיא (היינו הבת קיסר הנ"ל שברחה עם ה"א בנות שרים)

מען קיינים ניט גיפונן . האבן זייא זיך מיישב גיווען
(דער מלך מיט זייני לייט) אז זייא זאלן איר שיקין
בייא נאכט איין אלטי שררתתי . אז זיא זאל איר
זאגן . איז מען גיקומן צו איר חדר . האט מען אויך
קיינים ניט גיפונן זענין זייא זייער דער שראקין
גיווארן . דער ווייל דיא פאמיר פון דיא פאנים .
האבין גיזעהן זייא האבין קיין שום בריב ניט פון
זייערי טעכטיר . זייא שיקין בריב אונ מען שרייבט
זייא גאר ניט אפ . האבן זייא זיך אוף גיהובן . אונ
זענין אליין גיפארן צו זייא . אונ האבן ניט גיפונן
איינים פון זייערי טעכטיר . זענין זייא זייער ברוגז
גווארן . האבין זייא גוואלט דעם מלך פר שיקין .
ווארין זייא זענין גווען דיא שרי מלוכה . נאר זייא
האבין זיך מיישב גווען . וואש איז דער מלך שילדיג אז
עש זאל אים קומן פר שיקין . דער מלך איז דאך איין
אונס . איז גבליכן מען זאל אים אפ זאגן פון דער
מלוכה אונ מען זאל אים פר טרייבן . הט מען אים
מעביר גווען אונ מען האט אים פר טרייבן . איז ער זיך
אוועק גנאנגן : אונ דיא בת קיסר וואש זיא איז

סיפורי מעשיות

ממלך וקיסר

יהיו נושאים בבת אחת כ"א בזה אחר זה (היינו שכל הגולנים הנ"ל לא יהיו נושאים את השררות הנ"ל כולם בבת אחת רק הנשואין שלהם יהי' בוא"ו) גם שיכבררו לכ"א שררת אחת לפי הראוי לו הגדול לפי גדלו וכו'. אח"כ אמרה להם שתכבד אותם ביין טוב נפלא מאד שיש להם בספינה שאינה מסתפקת ממנו רק הוא טמון אצלה עד יום שיומן לה הש"י הזיווג שלה. ונתנה להם היין בי"ב גביעים ואמרה שכ"א ישתה לכ"א מהי"ב ושתו ונשתכרו ונפלו. ואמרה לחברותיה הנ"ל לכו ושחטו כ"א את בעלה והלכו ושחטו כולם. ומצאו שם עשירות מופלג מאד שלא הי' אצל שום מלך. והסכימו שלא ליקח נחשת ולא כסף כ"א זהב ואבנים טובות

שנתקרבה אצל פלטינ הנ"ל (היינו על שנתקרבה לפלטינ של המלך הנ"ל שרצה לישא אותה כנ"ל) אח"כ ראו כמין אי הים ונתקרכו לשם. והיו שם י"ב גולנים. ורצו להרגם. ושאלה היא מי הגדול שבכם. והראו לה. אמרה לו מה מעשיכם. אמר לה שהם גולנים. אמרה לו אף אנחנו גולנים. רק שאתם גולנים בגבורה שלכם. ואנחנו גולנים ע"י חכמה כי אנו מלומדים בלשונות ובכלי זמר. בכך מה בצע כי תהרגו אותנו. הלא טוב שתשאו אותנו ויהי' לכם נשים. גם העשירות שלנו. והראה היא להם מה שבספינה. ונתרצו לדבריה והראו הגולנים להם ג"כ כל העשירות שלהם. והוליכו אותם בכל מקומות שלהם והסכימו שלא

אויך חרטה. וואש זיא איז צו יענים פאלין צו גנאנגין (דהיינו פון דעם מלך הנ"ל) דער נאך האבין זיין דער זעהין און וויא קענפי אויף דעם ים. זענן זיין צו גנאנגין אהין. איז דארט גווען צוועלף גולנים האבין דיא גולנים גוואלט זיין הרגינן. האט זיא גפרענט. ווער איז דער גרעסטער צווישן איך. האט מען איר גיווין. האט זיא צו אים גזאגט. וואש איז אייער מאן. האט ער איר גזאגט. זיין זענן גולנים האט זיא צו אים גזאגט. מיר זענן אויך גולנים. נאר איר זענט גולנים מיט אייער גבורה. אונ מיר זענן גולנים מיט חכמה. ווארין מיר זענן גלערנט. אונ לשונות אונ שפילן אויף כלי שיר. בכך וואש וועט איר גווינן אז איר וועט אונ הרגינן. בעסיר נעמט אונ פֿר ווייכר. אונ איר וועט האבין אגרום עשירות אויך אונ האט זיין גוויין וואש אונ שייף איז גווען. (ווארין דיא שייף איז דרך גווען פֿון דעם בן הסוחר מיט זייער גרום עשירות) זענן דיא גולנים מרוצה גווארין צו אירי רייד. האבין זיין דיא גולנים אויך גוויין זייער עשירות.

שיהיו כולם פושטים את בגדיהם • וכן עשו) ולא נשאר עליהם כ"א הכתונת • והיו מתחזקין לעלות על התורן • והי' הבן מלך הנ"ל מתחזק לעלות לשם • והיא (היינו הבת קיסר הנ"ל) באתה עם הספינה (שלה הנ"ל) וראתה אותו הספינה הנ"ל (היינו הספינה של הבן מלך עם שרי מלוכה הנ"ל) • ובתחילה היתה יריאה להתקרב • אח"כ נסמכו קצת • וראו שהם משחקים מאד • והבינו שאינם גולנים והתחילו להתקרב • אמרה הבת קיסר לחברותיה • אני יכול להפיל את אותו הקרח לתוך הים (היינו את הבן מלך הנ"ל שהיה עולה בראש התורן כנ"ל) כי הבן מלך הנ"ל היה קרח דהיינו שהי' מוקרח ראשו משערות • אמרו לה • ואיך אפשר • הלא אנו רחוקים מהם מאד • אמרה

מיט דיא שרי מלוכה • אונ האבין זיך גילאזט אף אשיף אונ זענין דארט זייער פרייליך גווען אונ האבן דארט זייער גישטיפט דער נאך האבין זיין גיזאגט זיין זאלן אלי אויש טון זייערי קליידר • האבן זיין אזו גיטאן • אונ עש איז אף זיין מער ניט גבליבן נאר דאש העמד אונ האבן זיך גיפרוכט איטליכר ווער עש וועט זיך קענין ארויף חאפין אף דעם זעגיל בוים • האט זיך דער בן מלך ארוף גירוסין אף דעם זעגיל בוים • דער ווייל איז דיא בת קיסר הנ"ל אן גיקומן מיט איר שייף אונ זיא הט גיזעהן דיא שייף (פון דעם בן מלך מיט דיא שרי מלוכה) האט זיא אונ דער תחילה מורא גיהאט צו צו גיין • דער נאך איז זיא גיקומין נאהנט אביסל • האט זיא גיזעהן אז זיין שטיפין זייער • האט זיא פֿר שטאנין אז דאש איז ניט קיין גולנים האט זיא אן גיהובן צו צו גיין געהינטר • האט זיך אן גירופין דיא בת קיסר צו אירי מענטשין • איך קאן אראפ ווארפן דעם פליח אונ ים אריין (דהיינו דעם בן מלך וואש ער האט זיך גיריסן ארויף צו גיין אף דעם זעגיל בוים) ווארין דער בן

טובות • והשליכו מן הספינה שלהם דברים שאינם חשובים כ"כ • ומענו כל הספינה עם דברים יקרים זהב ואבנים טובות שמצאו שם • והסכימו שלא לילך עוד מלוכש כמו נשים ותפרו להם בגדי זכרי' מלבושי אשכנז והלכו עם הספינה: ויהי היום והי' מלך אחד זקן • והי' לו בן יחיד • והשיא אותו • ומסר מלכותו לבנו • אמר הבן מלך שילך ויטייל עם אשתו בים כדי שתהי' רגילה באויר הים פן ח"ו מוכרחים באיזה פעם לברוח בים • והלך עם אשתו עם השרי מלוכה ופרשו בספינה והיו שם שמחים ומשחקים מאד • אח"כ אמרו שיפשטו כולם בגדיהם (היינו המלך עם השרי מלוכה שהיו שם בספינה התייעצו מחמת שמחה

גווען אז זיין זאלן ניט נעמין קיין קופיר אונ קיין זילבר נאר גאלד אונ אבנים טובות • אונ האבין אראפ גווארפן פון דער שייף זאכן וואש זענין ניט אזו חשוב אונ האבין אן גילאדין נאר דיא שייף מיט טיירי זאכן מיט גאלד אונ אבנים טובות וואש זיין האבין דארט גיפונן • אונ זיין האבין זיך מיישב גווען • זיין זאלן שון ניט גיין אן גטאן וויא ווייבר אונ האבן זיך גינייט מאנצבילשע קליידר דייטש אונ זענין גיגאנגן מיט דער שייף:

ויהי היום אונ עש איז גווען אמלך • דער מלך האט גיהאט אבן יחיד • אונ ער האט אים חתונה גימאכט • אונ האט אים אפ גיגעבין דיא מלוכה • אמאל האט ער גיזאגט צום פֿאטיר • ער וויל גיין זיך שפאצירן מיט זיין ווייב אף דעם ים • כדי זיא זאל גיוואונט ווערין מיט דעם אויר פֿון דעם ים • טאמיר מוז מען אמאל אנטלופֿן אף דעם ים (דריכר הט ער גיוואלט אז זיא זאל גיוואונט ווערין מיט דעם אויר פֿון דעם ים) איז דער בן מלך גיגאנגן מיט זיין ווייב אונ

סיפורי מעשיות

ממלך וקיסר

יש שם איזה דאקטור^(א) שיוכל ליתן להם עצה . והתקרבו אל הספינה הנ"ל (היינו הספינה של הבת קיסר עם השרות הנ"ל) ואמרו להם (אנשי הספינה של המלך להשרות עם הבת קיסר הנ"ל) שלא יתיראו כלל כי לא יעשו להם כלל . שאלו אותם . אולי יש ביניכם דאקטור שיתן לנו עצה . וסיפרו להם כל המעשה ושכן המלך נפל לתוך הים ואמרה הבת קיסר . שיוציאו אותו מן הים . והלכו ומצאו אותו והוציאו אותו . ולקחה הדפק בידה . ואמרה שנשרף מוחו . וקרעו המוח ומצאו שכדבריה כן הוא . ונבהלו מאד . ובקשו ממנה שתלך עמהם לביתם ותהי' דאקטור אצל המלך ותהי' חשובה וגדולה

מאד

דער בת קיסר) טאמער איז דארט דא עפ"י אדאקטור וואש ער וועט זיין קעניג געבין איין עצה . זענין זיין צו גנאנגן . און האבן צו זיין גנאנט (דהיינו צו דיא מענטשן וואש זענין גווען אויף דער שיף פֿון דער בת קיסר) אז זיין זאלין קיין מורא ניט האבן . ווארין זיין וועלן זיין גאר ניט טון . און האבן זיין גפֿרעגט . טאמער איז צווישן אייך דא איין דאקטור וואש ער זאל אונז געבן איין עצה . און האבן זיין דער ציילט די גאנציע מעשה . און אז דער בן מלך איז אריין גפֿאלן און ים אריין . הט די בת קיסר גנאנט . אז מען זאל אים ארויש נעמן פֿון דעם ים . זענין זיין גנאנגן און האבן אים גפֿונן און האבן אים ארויש גנומן . האט דיא בת קיסר גנומן דעם דפֿק און דער הנט . און הט גנאנט . דער מוח איז אים פֿר ברענט גווארין זענין זיין גנאנגן און האבן צו ריסן דעם מוח . האבן זיין גזעהן אז עש איז אזו וויא זיא האט גנאנט . זענין זיין זייער נבהל גווארין (דהיינו עש איז ביי זיי זייער אגרש חידוש גווען וויא דער דאקטור דהיינו דיא בת קיסר הט אזו צו

גמראפֿין

אמרה להן . שיש זכוכית ששורף ועי"ז תפיל אותו . ואמרה שלא להפיל אותו עד שיעלה על ראש התורן ממש . כי כשהוא באמצעות התורן . אזי כשיפול יפול אל תוך הספינה . אבל כשיעלה בראש אזי כשיפול יפול לתוך הים . המתינה עד שעלה אל ראש התורן ממש ולקחה הזכוכית ששורף נגד החמה (שקורין ברען בריל) וכיוונה נגד מוחו עד שנכוה מוחו ונפל לתוך הים . וכיון שראו (אנשי הספינה של המלך הנ"ל) שנפל . נעשה שם רעש גדול כי איך יוכלו לחזור לביתם כי המלך ימות מחמת צער . ואמרו להתקרב אל הספינה שרואין (היינו לספינה זו הנ"ל של הבת קיסר) אולי

בן מלך האט גיהאט אפֿליח אף דעם קאפ . האבן זיין צו איר גנאנט . וויא איז דאש מיגליך . מיר זענן זייער ווייט פֿון זיין . האט זיא זיין גיענפֿרט זיא האט אברען בריל . און דארך דעם וועט זיא אים אראפ ווארפֿן . און זיא האט זיך מיישב גווען . זיא וועט אים ניט אראפ ווארפֿן ביז ער וועט ארויף קומן העט ארוף אף דעם שפיץ פֿון דעם זעגיל בוים . ווארין כל זמן ער איז און מיטן . אז ער וועט פֿאלן וועט ער פֿאלן אין דער שיף אריין . אביר אז ער וועט ארוף אז ער וועט פֿאלן . וועט ער פֿאלן און ים אריין . האט זיא גיווארט ביז ער איז ארוף אף דעם שפיץ זעגיל בוים הט זיא גינומין די ברען בריל און הט זיא גיהאלטן אקענין זיין מוח ביז עש האט אים גיכריט און מוח . איז ער אראפ גיפֿאלן און ים אריין . וויא ער איז אראפ גיפֿאלן איז דארט (און זיין שיף) גווארין אנרום גפֿילדר . און האבן נישט גוויסט וואש צו טאן . וויא אזו קערט מען זיך אום אהיים . ווארין דער מלך וועט שמארבין פֿר צער . האבי זיין זיך מיישב גווען . זיין וועלן צו גיין צו דער שיף וואש זיין זעהן . (דהיינו צו דער שיף פֿון

ג"כ מאד שתשא את הדאקטיר . אך שהיתה מתייראה מן המדינה פן לא יתרוצו שיהי' הוא מלך . והסכימו לעשות משתאות . כדי שעל המשתה בשעת חדוה . יוכלו לדבר מזה . והיו עושין משתה אצל כ"א ביומו . כשהגיע יום משתה של הדאקטיר (היינו הבת קיסר) נתן להם מייץ שלו הנ"ל ונשתכרו . בשעת חדוה אמרו השרים מה יפה הי' שהמלכה תשא את הדאקטיר . ואמר הדאקטיר יפה מאוד הי' רק אם היו מדברים זאת בלתי פה שתוי (היינו שלא בשעת שכרות) . נענית המלכה ג"כ ואמרה מה יפה הי' שהיא תשא את הדאקטיר רק שהמדינה תסכים על

מאד ולא רצתה . ואמרה כי איננה דאקטיר . רק שיודעת סתם דברים הללו ולא רצו (אנשי הספינה של המלך) לחזור לביתם והלכו כ' הספינות ביחד . והוטב בעיני השרי מלוכה מאד שהמלכה שלהם תשא את הדאקטיר מחמת גודל חכמתו שראו בו . (כי השרי מלוכה של בן המלך הנ"ל שנפל ומת סברו שהבת קיסר עם השרות הנ"ל הם זכרים כי היו מלוכשים במלבושי זכרים כנ"ל ע"כ רצו שהמלכה שלהם שהיא אשת בן המלך שמת תשא את הדאקטיר שהיא באמת הבת קיסר שהיו סבורים שהיא דאקטיר מחמת שידעה בחכמתה שנשרף המוח של בן המלך שנפל כנ"ל) ושיהי' הוא מלך שלהם . ואת המלך שלהם (היינו המלך הזקן הנ"ל) יהרגו (כל זה היו רוצים מאוד השרי מלוכה הנ"ל) אך שלא הי' אפשר לדבר דבר כזה אל המלכה שהיא תשא דאקטיר . גם להמלכה הוטב

אכיר אך זייער גפעלין אז זיא זאל נעמין דעם דאקטיר . נאר זיא הט מורא גהאט פֿר דער מדינה . טאמר וועלין זייא ניט וועלין אז ער זאל זיין מלך . האבין זייא זיך מיישב גווען זייא זאלין מאכין באליון . (דהיינו סעודות) כדי בייא דעם טרונק בשעת חדוה זאל מען קענין דער פֿון שמוסין . האבין זייא גימאכט אכאיל בייא איטלכֿן און אכאוונדרין טאג . אז עש איז גקומין דער באיל פֿון דעם דאקטיר (דהיינו דיא בת קיסר) האט ער זייא גגעבין פֿון זיין וויין וואש ער האט גהאט כנ"ל זענין זייא שיכור גווארין . בשעת חדוה . האבין זיך דיא שרי מלוכה אן גירופין . וואש פֿר אשיינקייט דאש וואלט גוועהן . אז דיא מלכה זאל נעמין דעם דאקטיר . הט זיך דער דאקטיר (דהיינו די בת קיסר) . אן גרופין . עש וואלט בוודאי זייער שיין גווען נאר אז מען זאל דש ריידן ניט מיט איין פֿר טרונקין מויל . דיא מלכה האט זיך אויך אן גרופין . עש וואלט זייער שיין גווען אז זיא זאל נעמין דעם דאקטיר . נאר די מדינה זאל דראף מסכים זיין . האט זיך ווידר דער דאקטיר אן גרופין . עש וואלט בוודאי

גטראפין) און האבין זיא גבעטין . אז זיא זאל מיט זייא און איינס גיין צו זייא אהיים . וועט זי זיין אדאקטיר בייא דעם מלך . און וועט בייא אים זייער חשוב זיין . הט זי ניט גוואלט . און זי הט גזאגט . זי איז גאר קיין דאקטיר ניט נאר זי ווייסט אז דיא זאכין . און די לייט פֿון דער שיף פֿון דעם בן המלך הנ"ל האבין שון ניט גוואלט אום קערין זיך אהיים . זענין גגאנגין די בידי שיפֿן און איינס . איז זייער גפעלין די שרי מלוכה . אז זייער מלכה (דהיינו דאש ווייב פֿון דעם בן המלך) זאל נעמין דעם דאקטיר (דהיינו דיא בת קיסר וואש זיא איז גגאנגין גיקלייט ווי אזכר און זייא האבין גמיינט אז דאש איז אדאקטיר) מחמת זייא האבין געהן אז ער איז אגרוסר חכם זייער דרום האבין זייא גוואלט אז דיא מלכה זאל נעמין דעם דאקטיר (דהיינו די בת קיסר) און ער זאל בייא זייא ווערין מלך . און זייער אלטין מלך (דהיינו דעם פאטיר פֿון דעם מלך) זאלין זייא הרגינן . נאר זייא האבין זיך גשעמט דאש צו ריידן דער מלכה . אז זיא זאל נעמין אדאקטיר . דער מלכה איז

סיפורי מעשיות

ממלך וקיסר

ביאתם . אח"כ ראו (בני המדינה) שהבן מלך
שהוא מלך שלהם איננו . ושאלו היכן
הוא מלכינו . וסיפרו להם כל המעשה
איך שכבר מת . ושכבר קיבלו להם
מלך זה שבא עמם . ושמוחו מאוד על
שבא להם מלך חדש . והמלך (היינו בת הקיסר
הנ"ל שהיא נעשית עתה מלך כנ"ל) צוה להכריז בכל
מדינה ומדינה שכל מי שנמצא בכל
מקום שהוא . גר או אורח ובורח ומגורש
שכולם יבואו על החתונה שלו . איש
מהם לא יהי נעדר . ויקבלו מתנות
גדולות . וצוה (המלך הנ"ל היינו בת הקיסר) שיעשו
סביב סביב כל העיר מעיינות . כדי
שכשאחד ירצה לשנות . לא יצטרך
לילך

וענין גיקומין . דער ווייל האבין זיין דער זעהין אז
דער בן מלך וואש ער איז גיוועזן זייער מלך . איז ניט
דא . האבין זיין גיפרעגט (דהיינו דיא מדינה האט
גיפרעגט) וויא איז אונזר מלך . האבן זיין דער ציילט
זיין דיא גאנצן מעשה . אז דער בן מלך איז שון לאנג
גישטארבין . אונז אז זיין האבן שון אוף גינומן איין
נייאים מלך . דעם וואש ער גייט מיט זיין : (דהיינו
דעם דאקטיר דאש איז דיא בת קיסר) . האט זיך דיא
מדינה זייער גיפרייט וואש זיין האבן שון איין נייאים
מלך . דער מלך (דהיינו דיא בת קיסר) האט גיהייסן
אויש רופן אונז אלי מדינות אז וויא עש גיפונט זיך
ערגיין . אגר אודר אבורח דהיינו איין אנטלאפניר
אודר אפר טריבניר . זאלין זיין אלי קומן אף דער
חתונה . עש זאל איינר פון זיין ניט אפ גיין . וועלין
זיין נעמין גרוסי מתנות . ווידר האט גיהייסן דער
מלך (דהיינו דיא בת קיסר) אז מען זאל מאכין ארום
דער גאנצן שטאט קוואלין ארום אונז ארום . כדי אז
איינר וועט וועלין אטרונק מאן . זאל ער ניט בדארפן
אוועק גיין אטרונק מאן נאר אנמליכר זאלגיפונן אקוואל
לעבין

על זה . השיב שנית הדאקטיר (היינו בת
קיסר) יפה מאוד הי' רק אם היו מדברים
זאת בלתי פה שתוי . אח"כ כשהקיצו
משכרותם נזכרו השרים מה שאמרו
ונתביישו בעצמן מהמלכה שאמרו דבר
כזה . אך הלא היא ג"כ בעצמה אמרה
זאת . והיא ג"כ נתביישה מפניהם . אך
הלא גם הם אמרו זאת . והתחילו לדבר
מזה ונסכם ביניהם כן . ונתחתנה היא
עם הדאקטיר . (וכנ"ל היינו עם בת הקיסר שסברו שהיא
דאקטיר כנ"ל) והלכו למדינתם . וכשראו בני
המדינה שהם באים שמחו מאוד כי זה
זמן רב שהלך הבן מלך ולא ידעו היכן
הוא . והמלך הזקן כבר מת בטרם

בוודאי זייער שיין גווען . נאר אז מען זאל דאש
ריידן ניט מיט קיין פֿר טרונקן מויל . נאך דעם .
אז זיין האבין זיך אויש גינחטרט פֿון דעם שכרות .
האבין זיך דער מאנט דיא שרים . וואש זיין האבין
דא גזאגט . אונז האבין זיך גשעמט פֿר דער מלכה .
וואש זיין האבין אונזש גזאגט . נאר זיין האבין זיך מישב
גווען . דיא מלכה אליין האט דיך אויך דאש גזאגט .
אונז דיא מלכה האט זיך אויך גישעמט פֿר זיין . נאר
זיא האט זיך מיישב גווען . זיין אליין האבין דיך אויך
דאש גזאגט . דער ווייל האט מען אן גיהובן דער פֿון
צו שמוסין . איז אזו גבליבן . האבן זיין זיך מתחתן
גווען דיא מלכה מיט דעם דאקטיר . (דהיינו מיט דר
בת קיסר וואש זיין האבן גימיינט אז דאש איז איין
דאקטיר כנ"ל) . אונז זענין גיגאנגין אהיים צו זייער
מדינה . וויא דיא מדינה האט דער זעהן אז זיין קומן
זענין זיין זייער פֿרייליך גיווארין . ווארין עש איז שון
גיווען אלאנגי צייט . אז דער בן מלך איז אוועק מיט
דער שיף . אונז מהאט ניט גיוויסט וויא ער איז . אונז
דער אלטיר מלך איז דער ווייל גישטארבין . איי זיין

ובי) ותפסו אותם בתפיסה . בשעת חתונה צוה המלך (היינו הבת הקיסר) שיבואו השבויים לפניו . והביאו השלשה הנ"ל . והכירה אותם . והם לא הכירוה מחמת שמלוכשת כמו איש . ענתה הבת קיסר ואמרה . אתה מלך (היינו המלך שהעבירוהו הנ"ל שהוא א' מג' השבויים הנ"ל) אותך העבירו בשביל הי"א בנות שרים שנאבדו . הרי לך הבנות שרים שוב למדינתך ולמלכותך (כי הי"א בנות שרים היו עמה כאן כנ"ל) . אתה סוחר (היינו בתחילה דיברה להמלך שהעבירוהו הנ"ל עכשו חזרה פניו ודיברה עם הסוחר היינו עם בן הסוחר הנ"ל) אותך גירש אביך בשביל הספינה עם סחורה שנאבדה ממך (כנ"ל) הרי לך הספינה שלך עם כל הסחורה . ועל שנשתהא המעות כ"כ יש לך עתה עשירות בספינה בכפלי

דרייא האט דער קענט אז דאש איז איר צורה . און האבין זיך זייער צו גיקוקט און האבין זיך דער מאנט און האבין זיך זייער מצער גווען . האט מען זייא גיחאפט און דער תפיסה אריין . בשעת חתונה . האט דער מלך גהייסין . (דהיינו דיא בת קיסר) . אז מען זאל דיא שבויים ברענגן פֿר אים . האט מען גבראכט דיא אלי דרייא . האט זי זייא דער קענט . און זייא האבין זיא נישט דער קענט . מחמת זיא איז גגאנגין אן גיטאן וויא איין מאנצביל . האט זיך אן גירופֿין דיא בת קיסר און האט גזאגט . דוא מלך . דיך האט מען פֿר מריבן איבר דיא עליף פאנים וואש זייא זענין פֿר פֿאלין גווארין נאדיר אפ דייני פאנים . קער דיך אום אהיים צו דיין מדינה און צו דיין מלוכה . דוא סוחר (כלומר פֿריר האט זיא גירעט צום מלך . היינט האט זיא אן גהובין צו ריידן צום בן הסוחר הנ"ל) דיך האט דיין טאמי פֿר מריבן איבר דער שיף מיט דער סחורה וואש עש איז פֿר פֿאלין גווארין (כנ"ל) נאדיר אפ דיין שיף

ליך ולשתות . רק כ"א ימצא מעין אצלו וצוה (המלך הנ"ל היינו בת הקיסר) לצייר צורתו אצל כל מעין ומעין . ושיעמדו שומרים וישמרו באם שיבא אחד ויסתכל ביותר על הצורה ויעשה רוע פנים (היינו שישתנה פניו כמו מי שמביט היטב על איזה דבר ומשתומם ומצטער) . אזי יתפסו אותו בתפיסה . וכן עשו . ובאו אלו השלשה הנ"ל . דהיינו בן המלך הראשון שהוא החתן האמת של הבת הקיסר הזאת (שהיא המלך עכשוו כנ"ל) ובן הסוחר (הנ"ל שגירשו אביו מחמת הבת הקיסר הזאת שברחה עם הספינה עם כל הסחורה כנ"ל) והמלך שהעבירוהו (ג"כ על ידה כי ברח ממנו עם י"א שרות כנ"ל) וכ"א מאלו הג' הכיר שזה צורתה . והסתכלו ונוכרו ונצטערו (היינו שבאו אצל המעיינות הנ"ל וראו צורתה שהיתה מצוירת שם והכירו אותה והיו מסתכלים ביותר

לעבין זיך . נאך האט דער מלך (דהיינו דיא בת קיסר) גיהייסין . אז מען זאל זיין צורה אפ מאלין בייא איטליכן קוואל . און מואל שטעלין שומרים . זייא זאלין הוטינן באם אז איינר וועט קומן און וועט זיך שטארק צו קוקין צו דער צורה . (דהיינו צו דעם פאטרעט פֿון דעם מלך דאש איז דיא בת קיסר כנ"ל) און וועט מאכֿן אשלעכט פנים . זאל מען דעם מענמשין חאפין און מען זאל אים איין זעצין און דער תפיסה האט מען אלץ אוז גטאן . זענין אן גקומין דיא אלי דרייא . דהיינו דער ערשטיר בן מלך וואש ער איז דער רעכטיר חתן פֿון דער בת קיסר (וואש זיא איז דא מלך גווארין) און דער זין פֿון דעם סוחר (וואש דער פֿאטיר האט אים פֿר מריבן איבר דער בת קיסר וואש זיא איז פֿון אים אנטלאפֿין גווארין כנ"ל) . און דער מלך וואש מען האט אים פֿר מריבן (אויך איבר דער בת קיסר וואש זיא איז פֿון אים אנטלאפֿין גווארין מיט דיא עליף פאנים כנ"ל) און איטלכר פֿון דיא

סיפורי מעשיות

כ"כ עד שנשאר לו . והיה אותו הבן (שלא היה יכול לילך) מקבץ על יד על יד ממנה שנשאר לו מפרנסתו עד שקיבץ סך מסוים . ויישב עצמו למה לי לקבל הספקה מהם . טוב שאתחיל לעשות איזה מו"מ . ואף שאינו יכול לילך . יעץ בדעתו לשכור לו עגלה ונאמן ובעל עגלה ויסע עמהם ללייפסק^(א) ויוכל לעשות המו"מ אף שאינו יכול לילך . כששמעו המשפחה זאת הוטב בעיניהם . ואמרו למה לנו ליתן לו הספקה . טוב שיהיה לו פרנסה . והלוו לו עוד מעות כדי שיוכל לנהוג המו"מ . ושכר לו עגלה ונאמן ובעל עגלה ונסע . ובא לקרעטשמי^(ב) . ואמר

עש איז אים נאך איבר גיבליבין . האט ער זיך צום אוף גיזאמלט ביסליך ווייס . דאש וואש עש איז אים איבר גיבליבין חוץ פרנסה . בוי ער האט זיך אן גיזאמלט אסך געלט . האט ער זיך מיישב גיווען . נאך וואש זאל איך בייא זייא קצבה נעמין . בעסיר וועל איך אן הייבין משא ומתן צו טאן . אונ האמשי ער האט ניט גיקענט גיין . האט ער זיך מיישב גיווען . ער וועט זיך דונגן אפיר מיט אנאמן מיט אבעל עגלה . אונ וועט מיט זייא פארין קיין לייפסק . וועט ער קענין פירין דעם משא ומתן . האמשי ער קאן ניט גיין . ווייא דיא משפחה האט דאש דער הערט . איז דאש זייא זייער וואול גיפלעין . אונ האבן אויך גזאגט . נאך וואש זאלין מיר אים גיבין הספקה . בעסיר לאז ער זיך מאכין אפרנסה . אונ האבין אים נאך צו גילוגין געלט . כדי ער זאל קענין פירין דעם משא ומתן . האט ער אזו גיטאן . אונ האט זיך גידונגן אפיר אונ אנאמן אונ אבעל עגלה . אונ איז גפארין . אונ איז גיקומן צו איין קרעטשמי . האט דער נאמן גזאגט אז מוזאל דארט נעכטיגן . האט ער ניט גיוואלט . וואש זייא

בכפלי כפלים ממה שהיה . (כי הספינה בעצמה עם כל הסחורה של בן הסוחר שהיא ברחת עמה כנ"ל עדיין הי' אצלה בשלימו' כנ"ל ונוסף לזה היה בספינה כל העשירו' שלקחה אצל הגולני' הנ"ל שהי' עשירות מופלג מאד כפלי כפלים כנ"ל) : ואתה בן מלך (היינו החתן שלה באמת) נלכדה ונסעה . ושכו לכיתם : בילא"ו :

מעשה בחכם אחד קודם מותו קרא את בניו ומשפחתו וצוה אותם להשקות אילנות . גם יש לכם רשות לעסוק בשאר פרנסות אבל בזה תשתדלו להשקות אילנות . אח"כ נפטר החכם . והניח בנים . והיה לו בן א' שלא היה יכול לילך . והיה יכול לעמוד רק שלא היה יכול לילך והיו אחיו נותנים לו סיפוק די פרנסתו . והיו מספיקים אותו

שיף מיט גאר דער סחורה . אונ דער פֿר וואש דיין געלט איז אזו לאנג אוסין גווען . דער פֿר האשטו היינט מער עשירות אונ דער שיף כפלי כפלים מער פֿון פֿריד (ווארין היינט איז נאך גיווען אונ דער שיף דש גרוסי עשירות פֿון דיא רוצחים כנ"ל) אונ דו בן מלך (דהיינו דער ערשטר בן מלך וואש ער איז באמת דער חתן) קום אהער לאמיר אהיים פארין . האבין זייא זיך אום גיקערט אהיים . אמן ואמן :

מעשה אמאל איז גיווען אהכם . פֿר זיין טוט האט ער גרופין זייני קינדר אונ זיין משפחה . אונ האט זייא גילאזט צוואה . אז זייא זאלין אן טרענקן ביימיר . איר מענט עוסק זיין אונ אנדרי פרנסות אויך . נאר דאש זאלט איר זעהין תמיד צו טאן . אן צו טרענקן ביימיר . דער נאך איז דער חכם גישטארבן . אונ האט גילאזט קינדר . אונ ער האט גיהאט איין זון וואש ער האט נישט גיקאנט גיין שטיין האט ער יוא גיקאנט . נאר גיין האט ער ניט גיקאנט . פֿלעגין אים די ברודיר גיבין סיפוק אוף זיין פרנסה . אונ זייא האבין אים אזו פֿיל גיניבין . ביז

מעשה ג
מהכם

ה' לילה

ראשי תיבות וקיצורים: א. אהד; ב. אחר כך; ג. בילא"ו. ברוך ה' לעולם אמן ואמן: בשלימו'. הגולנים: הוי. היה: העשירו'. העשירות: כ"כ. כל כך: מו"מ. משא ומתן: שהיה: הערות ותרגומים: (א) עיר מפורסמת של מסחר וירידים במזרח גרמניה: (ב) אכסניה:

ונגזול אותם ונקבץ מעות . ונפלו עליהם (היינו אלו הגולנים הנ"ל נפלו על הבן הנ"ל שלא היה יכול לילך ועל האנשים שלו דהיינו הנאמן והבעל עגלה) . **הבעל עגלה** והנאמן שהיו יכולים לברוח ברחו . והוא נשאר על העגלה . ובאו ולקחו התיבה של המעות ושאלו אותו למה אתה יושב . והשיב שאינו יכול לילך . וגזלו התיבה והסוסים . והוא נשאר על העגלה . והנאמן והבעל עגלה (שברחו למקום שברחו) יישבו עצמם . באשר שלקחו פרוקלאדין^(ב) מפריצים ולמה להם לשוב לביתם . שיוכלו לבא בשלשלאות טוב להם לישראל שם (במקום שברחו לשם) ויהיו בכאן נאמן ובעל עגלה . והבן הנ"ל כל זמן שהיה לו המאכל שלקח מביתו . לחם יבש

אן גרעט) זענין דיא גולנים אן גפאלין אויף זייא (דהיינו אויף דעם וואש האט ניט גקאנט גיין און אויף זייני מענטשן דהיינו דער נאמן מיט דעם בעל עגלה) דער נאמן און דער בעל עגלה האבן גקאנט אנטלופין זענין זייא אנטלאפין גווארין . און ער איז גיבליבן אויף דעם וואגן . זענין דיא גולנים צו אים גקומין . און האבן בייא אים אוועק גינומין דאש קעסטיל מיט געלט . און האבן אים גפרענט . וואש זיצשמו . האט ער גיענפרט . ער קאן ניט גיין . און זייא האבן בייא אים גיראביווט דאש קעסטיל און דיא פערד . און ער איז גיבליבן אויף דעם וואגן . און דער נאמן מיט דעם בעל עגלה וואש זייא זענין אנטלאפין גווארין האבן זיך מיטש גווען . באשר זייא האבן גינומן פרוקלאדין בייא פריצים נאך וואש זאלין זייא זיך אום קערין אהיים . זייא קאנין קומין און קייטן אריין . בעסיר וועלין זייא דארט בלייבן (דארט וויא זייא זענין אהין אנטלאפין גווארין) און וועלין דארט זיין איין נאמן און איין בעל עגלה . **און** דער וואש האט ניט גקאנט גיין . וואש

ואמר הנאמן שילינו שם ולא רצה . והפצירו בו . והוא עיקש אותם ונסעו משם . ותעו ביער . ונפלו עליהם גולנים . ואותן הגולנים נעשו . ע"י שהי' פעם א' רעב . ובא אחד לעיר והכריז מי שרוצה מזונות יבא אליו ונתקבצו אליו כמה אנשים . והוא עשה בערמה . ומי שהיה מבין בו שאין בו צורך אליו . דחה אותו . ולאחד היה אומר . אתה תוכל להיות בעל מלאכה . ולזה אמר . אתה תוכל להיות ברחים . ובירר רק אנשים חכמים והלך עמהם ליער . ואמר להם שיהיו נעשים גולנים . באשר שמכאן הולכים הדרכים ללייפסק לברעסלא^(א) ולשאר מקומות ונוסעים בכאן סוחרים

זייא האבן אים גבעטן און ער האט זייא איבר גישפירט זענין זייא אוועק גפארין פון דארט און זענין פֿר בלאנדיט גווארין און אוואלד זענין זייא אן גפאלין גולנים און דיא גולנים זענין גווארין על פי מעשה . עש איז אמאל גווען הונגיר . איז איינר גקומין און שטאט אריין . און האט אויש גירופין . ווער עש וויל עשין זאל צו אים קומין . זענין צו אים גקומין כמה מענטשין האט ער גזעהין דיא מענטשין וואש קומין אים ניט צו נוין . האט ער זייא מדרחה גווען . צו איינים האט ער גזאגט . דוא קאנשט זיין איין בעל מלאכה . און צו דעם . האט ער גזאגט . דוא קאנשט זיין און אמיל . און האט אויש גקליבן נאר קלוגי יונגן . און איז מיט זייא גגאנגין און וואלד אריין . און האט זייא אן גרעט . אז זייא זאלין ווערין גולנים . באשר פון דאניט גיאיין ווענין . קיין לייפסק און קיין ברעסלא . און צו אנדרי ערטיר . פארין דא דורך סוחרים . וועלין מיר זייא ראביווין . וועלין מיר האבן געלט . (אזו האט דער גולן וואש האט פֿריר אויש גרופין אין שטאט זייא .

סיפורי מעשיות

מחכם

והוטב בעיניו אותו העשב . מחמת שה' אוכל זמן רב עשבים והיה מכיר בהם ועדיין לא ראה עשב כזה . ויישב עצמו לעקרו עם שרשו . וה' תחת השורש דומיט^(א) . והדומיט ה' מרוכע . וכל צד ה' לו סגולה אחרת . ובצד אחד ה' כתוב שמי שיאחו אותו צד ישא אותו למקום שיום ולילה נתקבצים ביחד שהשמש והירח נתקבצים שם ביחד . וכשעקר העשב עם השורש שה' שם הדומיט נודמן שאחו באותו הצד (המסוגל לישא למקום שיום ולילה מתקבצים כנ"ל) ונשא אותו ובא למקום שיום ולילה נתוועדים יחד . והסתכל והנה הוא

עד האט זיין שוין גקאנט . אונ אזו איין קרייטיכץ . האט ער נאך ניט גזעהין האט ער זיך מיישב גווען . ער וועט עש אויש רייסין מיט דעם ווארציל . איז גווען אונטערין ווארציל איין דומיט . אונ דער דומיט איז גווען פיר עקיכץ . אונ איטלכי זייט פון דעם דומיט האט גיהאט אין זיך איין אנדרי סגולה . אויף איין זייט פון דעם דומיט איז גישטאנין אן גשריבן . אז ווער עש וועט אן נעמין בייא דער זייט . וועט עש אים טראגין אהין וויא טאג אונ נאכט קומין זיך צום אויף דהיינו וויא זון מיט דער לבנה קומין זיך צום אויף אונ איינים . וויא דער האט אויש גיריסין דאש קרייטיכץ מיט דעם ווארציל (וואש דארט איז גווען דער דומיט) האט זיך מודמן גווען . אז ער האט אן גנומין בייא דער זייט . (דהיינו בייא דער זייט וואש עש איז מסוגל עש זאל אים טראגין צו דעם ארט וואש טאג אונ נאכט קומין זיך צום אויף) האט עש אים אוועק גטראגין אהין . וויא טאג אונ נאכט קומין זיך צום אויף . ער קוקט זיך ארום . אונ ער איז שוין דארט (וויא טאג אונ נאכט דהיינו דיא זון מיט דער לבנה קומין זיך אונ איינים צום אויף) האט ער גיהערט וויא דיא

יבש שהיה בעגלה (שקורין סוחירים)^(א) אכל אותם . ואח"כ כשכלה ולא היה לו לאכול . יישב עצמו מה לעשות . והשליך עצמו מהעגלה לאכול עשבים והיה לן יחידי בשדה ונפחד . וניטל ממנו הכח עד שלא היה יכול אפילו לעמוד רק לרחוש^(ב) (בל"א רוקן זיך) והיה אוכל העשב סביבותיו וכל זמן שהיה יכול להושיט ולאכול היה אוכל שם . ואח"כ כשכלה העשב סביבו עד שלא היה יכול להושיט היה מנתק עצמו להלן ואכל שם . והיה אוכל העשב איזה זמן . פעם אחד בא לעשב א' שעדיין לא אכל עשב כזה .

וואש ער איז גיבליבן אויף דעם וואגין . כל זמן ער האט נאך גיהאט דיא סוחירים וואש ער האט מיט גינומין פון דער היים האט ער זיין גגעסין . דער נאך אז דאש איז שוין אויש גגאנגן אונ ער האט ניט גהאט צו עשין . האט ער זיך מיישב גווען . וואש מיט מען . האט ער זיך אראפ גווארפין פון דעם וואגין ער זאל עסין גראז . האט ער גינעכטיקט אליין און פֿעלד . איז ער איבר גישראקין גווארין . איז בייא אים אוועק גנומין גווארין דער כח . האט ער שוין ניט גיקענט אפילו שטיין . נאר רוקן זיך . אונ ער פֿלעגט עסין דאש גראז וואש עש איז גווען ארום אים . אונ כל זמן ער האט גיקענט דער לאנגין צום גראז אונ עסין . האט ער גגעסין . דער נאך אז עש איז שוין אויש גגאנגן דאש גראז ארום אים . אז ער האט שוין גישט גקענט דער לאנגין . האט ער זיך אוועק גירוקט ווייטיר . אונ האט ווייטיר גגעסין . האט ער אזו גגעסין דאש גראז אציט . אמאל איז ער גיקומין צו איין קרייטיכץ וואש ער האט נאך אזו איין קרייטיכץ ניט גגעסין . איז אים דאש קרייטיכץ זייער גפֿעלין . מחמת ער האט גגעסין אלאנגי צייט קרייטיכצר . אונ

ראשי תיבות וקיצורים: א' אחד; ב'לא' בלשון אשכנז; ואח"כ. אחר כך; והי' והיה; שהי' שהיה; דערות ותרגומים: (א) בתקע"ה לא ברור ונראה - סיחוריים; (ב) לחול: (ג) אבן טובה:

להם רגלי תרנגולים . ואין להם כח
ברגליהם ויונקים מרגלי ומחמת זה אין לי
כח ברגלי . ויש לי אבק היינו פיל^א שהוא
רפואה לרגלי . וכא רוח ונושא אותו .
ענתה החמה . את זה אתה דואג (בלשון תימה)
אגיד לך רפואה . כאשר שיש דרך .
ומאותו הדרך מתפצלים כמה דרכים .
דרך אחד של צדיקים . אפי' הצדיק שהוא
בכאן מפזרי' תחתיו אותו האבק שבאותו
הדרך הנ"ל בכל פסיעה . וכל פסיעה
שהוא פוסע הוא דורך באותו האבק .
ויש דרך של אפיקורסים . אפי' אפיקורם
שבכאן מפזרי' תחתיו בכל פסיעה מאותו
האבק כנ"ל . ויש דרך של משוגעים .
אפי' משוגע שבכאן מפזרים תחתיו כנ"ל
וכן יש כמה דרכים . ויש דרך אחד .
כאשר

הוא שם במקום ששמש וירח באים ביחד
כנ"ל . ושמע שהשמש עם הירח מדברים
והי' השמש קובל לפני הירח . כאשר שיש
אילן שיש לו ענפים רבים ופריו ועליו
וכל ענף וענף ופרי ועלה יש לו סגולה
מיוחדת . שזה מסוגל לבנים וזה מסוגל
לפרנסה . וזה מסוגל לרפואת חולאת זה
וזה לחולאת אחרת . כל אחד ואחד מסוגל
לדבר אחר . וזה האילן היו צריכין להשקותו
ואם היו משקין אותו הי' מסוגל מאד ולא
די שאין אני משקה אותו אלא שע"י
שאני מזריח עליו אני מייבש אותו . ענתה
הלבנה ואמרה אתה דואג דאגות אחרים
אני אספר לך עסק שלי . היות שיש לי
אלף הרים וסביבות האלף הרים . יש עוד
אלף הרים . ושם מקום שדי' . והשדים יש

אונ דיא שדים האבין הינרשי פים . האבן זייא קיין כח
ניט אונ דיא פים . נעמין זייא כח פון מיינה פים .
אונ מחמת דעם האב איך קיין כח ניט אין מיינה פים .
אונ איך האב אפול (דהיינו אשטוב) וואש דער פיל איז
ארפואה צו מיינה פים . קומט אווינט אונ טראגט אים
אוועק . האט זיך דיא זון אן גירופין . אדאש
זארגשטו . איך וועל דיר זאגן ארפואה . כאשר סע
פֿר האנדן אוועג . אונ פֿון דעם וועג צו טיילן זיך כמה
וועגן . איין וועג איז פֿון צדיקים . אפילו דער צדיק
וואש ער איז דא . שיט מען אים אונטר דעם פיל פֿון
דעם וועג אונ איטליכן טרעט . אונ איטליכן^ב טרעט
וואש ער טוט . גייט ער אלץ אף דעם פיל . אונ סע פֿר
האנדן אוועג פֿון אפיקורסים . אפילו דער אפיקורם
וואש ער איז דא . שיט מען אים אונטר דעם פיל אין
איטליכן טרעט כנ"ל . אונ סע פֿר האנדן אוועג פֿון
משוגעים . אפילו אמשוגע וואש ער איז דא . שיט מען
אים אינטר דעם פיל כנ"ל . אונ אוו איז פֿר האנדן
כמה

דיא זון מיט דער לבנה שמוסין . אונ דיא זון האט זיך
גיקלאגט פֿר דער לבנה . כאשר סע פֿר האנדן איין
בוים : וואש דער בוים האט אסך צווייגן אונ פירות אונ
בלעטליך . אונ איטליכי צווייג אונ איטליכי פרי אונ
איטליכש בלעטיל . האט אונ זיך אבינדרי סגולה . דש
איז מסוגל צו קינדיר . אונ דאש איז מסוגל צו פרנסה .
אונ דאש איז מסוגל סע זאל היילן דאש חולאת . אונ
דאש איז מסוגל צו איין אנדר חולאת איטליכש פיציל פֿון
דעם בוים איז מסוגל צו איין אנדרי זאך . אונ דעם
בוים וואלט מען גידארפֿט אן טרענקן . אונ אז מואל
אים אן טרענקן . וואלט ער זייער מסוגל גיווען . אונ
לא די איך טרענק אים ניט אן . שיין איך נאך אף אים
אונ פֿר טריקן אים . האט זיך דיא לבנה אן גירופין .
(צו דער זון) דוא זארגשט פֿרעמדי זארג . איך וועל
דיר דער ציילן מיין דאגה . כאשר איך האב מוויינט
בערג . אונ ארום דיא מוויינט בערג . איז דא נאך
מוויינט בערג . אונ דארט איז דאש ארט פֿון שדים .

ראשי תיבות וקיצורים: אפי' אפילו; והיה: מפזרי'; מפזרים: שדי'. שדים: הערות ותרגומים: (א) כך מופיע בתקיעה; וכיצא בזה
בהמשך המעשה (ונקרא - פיל); (ב) בתקיעה - איטל בין:

סיפורי מעשיות

מחכם

מכל הדרכים ועשה לו אגודות . שאגד הפיל של הדרך של צדיקים לבדו . וכן הפיל של שאר הדרכים אגד כ"א לבדו . ולקחם אתו . ויישב עצמו . והלך לאותו היער שגזלו אותו שם . כשבא לשם . בחר לו אילן גבורה שהוא סמוך להדרך שיוצאים שם הגולנים לגזול . ולקח הפיל של צדיקים והפיל של משוגעים ועירבם יחד ופיזר אותם על הדרך . והוא עלה על האילן וישב שם לראות מה יהיה נעשה בהם . והיו יוצאים שם גולנים ששלח אותן הגזלן הגדול שבהם הנ"ל לצאת ולגזול . וכשבאו לאותו הדרך . תיכף כשדרכו על הפיל הנ"ל נעשו צדיקים

אז ארפואה צו דיא פֿיס . אז ער תיכף גיהילט גווארן אז ער גגאנגן . אונ האט גנומן דעם פיל פון אלע וועגן אונ האט איטלעך פיל בונדר אין גבינדן אונ אבינטל . (דהיינו) דעם פיל פון דעם וועג פון צדיקים האט ער בונדר אין גבונדין . אונ אזו דעם פיל פון דיא איבריקי וועגן האט ער איטליכן באונדר פֿר בינדן . אונ האט זיך גימאכט בינטליך פון דיא פולין . אונ האט זיך מיט זיך מיט גנומן . אונ ער האט זיך מיישג גווען . אונ אזו גגאנגן צו דעם וואלד וואש מען האט אים דארט גיראבוויט . וויא ער אזו אהין גקומן . האט ער זיך אויש גיקליבן אין הויכין בוים . וואש ער אזו נאהינט צו דעם וועג וואש פון דארט גיין ארויש דיא גולנים ראבווין . אונ האט גינומן דעם פיל פון צדיקים אונ דעם פיל פון משוגעים . אונ האט זיך אונ איינים אויש גמישט . אונ האט זיך פֿר שפרייט אויף דעם וועג . אונ ער אזו ארויף גגאנגן אויף דעם בוים אונ האט זיך דארט גזעצט . ער זאל זעהין וואש מיט זיין וועט זיך טון . האט ער גזעהין וויא דיא גולנים זענין ארויש גגאנגן . וואש דער עלצמיר גולן (הנ"ל) האט

באשר שיש צדיקים שמקבלים על עצמם יסורים . ומוליכים אותם הפריצים בשלשלאורת . ואין להם כח ברגליהם ומפזרים תחתיהם מאותו האבק של אותו הדרך . ויש להם כח ברגליהם . על כן תלך לשם שיש שם הרבה אבק ויהי לך רפואה על רגליך . (כל זה דברי החמה אל הלכנה) והוא שמע כל זה . בתוך כך נסתכל על הדומיט בצד אחר וראה כתוב שם . שמי שיאחו באותו הצד שישא אותו להדרך שיוצאים ממנו כמה דרכים כנ"ל . ואחו באותו הצד . ונשא אותו לשם ונתן רגליו באותו הדרך שהאבק רפואה לרגלים . ונתרפא מיד . והלך ונטל האבק

כמה וועגן . אונ סע פֿר האנדן אוועג . כאשר סע פֿר האנדן צדיקים וואש זיין ועגן מקבל אף זיך יסורים פֿרין זיין דיא פריצים אונ קיימן . האבן זיין קיין כח ניט אין דיא פֿיס . שיט מען זיין אונטיר פון דעם פיל פון דעם וועג . האבן זיין כח אין דיא פֿיס . כֿכן זאלשטו אהין גיין ווארין דארט אזו דא אסך פיל . וועשטו האבן איין רפואה אף דיא פֿיס (דאש האט אלין דיא זון גירעט צו דער לבנה) אונ ער הערט דאש אלין . (היינו דער וואש האט קיין כח ניט גיהאט אונ דיא פֿיס האט דש אלין גיהערט) דער ווייל האט ער אקוק גיטאן אף דעם דומיט אף דער אנדרר זייט . האט ער גזעהין דארט אזו גישטאנן אן גשריבן . אז ווער עש וועט אן נעמן בייא דער זייט . וועט עש אים טראגן צו דעם וועג וואש עש גיין פון אים ארויש כמה וועגן (דהיינו דער וועג וואש אויבין אזו גשטאנן וואש דיא זון האט מודיע גווען דער לבנה) האט ער אן גנומן בייא דער זייט . האט עש אים אהין אוועק גטראגן (דהיינו צו דעם וועג) האט ער אריין גיטאן דיא פֿיס אונ דעם וועג . וואש דער פיל

ואותו הגולן (היינו הגדול שבהם) תמה ששולח כל הגולנים . ואין אחד מהם שב אליו . והלך הוא בעצמו עם האחד שנשאר אצלו . ותיכף כשבא על אותו הדרך (שפיזר שם הבן הנ"ל הפיל של צדיקים לברו) נעשה צדיק . והתחיל לצעוק לחבירו על נפשו על שהרג כ"כ נפשות וגזל כל כך . והיה תולש קברים והיה שב בתשובה ומתחרט מאד . וכיון שראה (הבן הנ"ל שהיה יושב על האילן) שהוא מתחרט ושב בתשובה כ"כ ירד מהאילן . כיון שראה הגולן שמצא אדם . התחיל לצעוק אוי על נפשו כזאת וכזאת עשיתי . אהרה תן לי תשובה . ענה לו . החזר לי התיבה שגזלתם

גולנים . נאר ער אליין (דהיינו דער עלצמיר גולן וואש ער האט זייא אלי אן גרעט כנ"ל) מיט נאך איינים . איז ער אראפ פֿון דעם בוים און האט אויש גקערט דעם פיל פֿון דעם וועג . און הט פֿר שפרייט דעם פיל פֿון צדיקים אליין . און ער איז גיגאנגין און האט זיך ווידר גיזעצט אף דעם בוים . און דער עלצמיר גולן (וואש ער האט עש אלץ גישיקט זייני לייט און זייא האבן זיך ניט אום גיקערט) האט זיך זייער גוויינדירט . וואש ער שיקט אלץ דיא גולנים . און קיינר קערט זיך ניט אום . הט ער זיך מיישב גיווען און איז אליין גיגאנגין מיט דעם איינס וואש ער איז נאך גבליבן בייא אים . און תיכף וויא ער איז גיקומן אף דעם וועג . (וואש דער האט דארט פֿר שפרייט דעם פיל פֿון צדיקים אליין) איז ער גיווארין אצדיק . און האט אן גהוכן צו שרייאן צום אנדרין אף זייני יאר און טעג . וואש ער האט גיהרגת אזו פיל נפשות און האט אזו פיל גיראכיוויט . און האט גיריסן קברים . און האט תשובה גיטאן . און האט זייער גרום חרטה גיהאט . וויא ער האט גיזעהן (היינו דער וואש איז גיזעסין אף דעם בוים) אז ער הט חרטה

צדיקים . והתחילו לצעוק על נפשם על שגזלו עד הנה והרגו כמה נפשות . אבל מחמת שהי' מעורב שם פיל של משוגעי' נעשו צדיקי' משוגעים . והתחילו להתקוטט זה עם זה זה אמר בשבילך גזלנו וזה אמר על ירך גזלנו . עד שהרגו זא"ז . והיה שולח כת אחרת והיה ג"כ כנ"ל . והרגו זא"ז כנ"ל . וכן היה אח"כ . עד שנהרגו כולם . עד שהבין שלא נשארו כ"א הוא בעצמו עם עוד אחד (היינו שהבן הנ"ל הבין שכבר נהרגו כל הגולנים הנ"ל ולא נשאר כ"א הגולן הגדול בעצמו עם עוד אחד) וירד מהאילן . וכיבד משם את הפיל הנ"ל מן הדרך . ופיזר את הפיל של צדיקים בעצמו . והלך וישב על האילן .

האט זייא ארויש גשיקט ראביווין . וויא דיא גולנים זעננין גקומן אויף דעם וועג . תיכף וויא זייא האבין אמרעט גיטאן אויף דעם פיל . זעננין זייא גווארין צדיקים . און האבין אן גהוכן צו שרייאן אף זייערי יאר און טעג . וואש זייא האבין ביז אהער גיראכיוויט און האבין גהרגיט כמה נפשות . נאר עש איז דיך אביר דארט גווען גימושט מיט דעם פיל פֿון משוגעים זעננין זייא גווארין משוגעני צדיקים . און האבין זיך אן גהוכן צו קריגן איינר מיט דעם אנדרין . דער האט גזאגט . איבר דיר . האבין מיר גהארגיט . און דער האט גזאגט איבר דיר האבין זייא זיך אזו צו קריגט . ביז זייא האבין זיך אייגש דאש אנדרי גהרגיט . האט דער עלצמיר גולן גשיקט נאך אמאל אנדרי גולנים . איז אויך אזו גווען וויא פֿריד . האבין זייא זיך אויך גהרגיט אייגש דאש אנדרי . און אזו איז עמליכי מאל גווען . ביז זייא זעננין אלי אויש גהרגיט גווארין . ביז ער האט פֿר שטאנין (דהיינו דער וואש האט פֿריד קיין כח ניט גהאט אויף דיא פֿיס וואש ער איז ארויף אויף איין בוים) אז עש איז שוין גאר ניט גבליבן פֿון דיא

סיפורי מעשיות

הב' אלף הרים (הנ"ל) להסתכל מה נעשה שם . כשבא לשם . עמד מרחוק מהשני אלף הרים . וראה שיש שם כמה וכמה אלף אלפים ורבי רבבות משפחות של שדים . כי הם פרים ורבים כבני אדם והם רבים מאוד . וראה המלכות שלהם יושב על כסא כזו . וראה אותם שעושים ליצנות . זה מספר שהזיק לזה תינוק . וזה אומר שהזיק לזה יד . וזה מספר שהזיק רגל . וכן שאר ליצנות . בתוך כך נסתכל וראה אב ואם הולכים ובוכים . ושאלו אותם . למה אתם בוכים . והשיבו שיש להם

גהרגט אוו פיל נפשות . על כן זאל מען אים הענגן . למען ידעו . כלומר כדי אנדרי זאלין זיך אפ לערנגן : דער נאך האט ער זיך מיישב גווען (דהיינו דער וואש האט פריד קיין כה ניט גהאט אויף דיא פיס) ער וועט גיין צו דיא צווייא טויזנט בערג (הנ"ל) ער זאל זעהין וואש דארט טוט זיך . האט ער זיך גשטעלט פון ווייטין פון דיא צווייא טויזנט בערג . האט ער גזעהין אז סע דארטין דא כמה וכמה אלפי אלפים ורבי רבבות משפחות פון שדים . ווארין זייא זענין פרים ורבים און האבין קינדר אזו וויא מענטשין . און זייא זענין זייער פיל . און ער האט גזעהין זייער מלכות . איז גזעסין אויף אשטיל וואש קיין שום ילוד אשה (כלומר קיין שום מענטש) זיצט ניט אף אזו אשטיל . און האט גזעהין וויא זייא מאכין ליצנות . דער דער ציילט . אז ער האט בייא דעם אקינד מוזיק גווען און דער דער ציילט . וויא ער האט דעם אהאנט מוזיק גווען . און דער דער ציילט . וויא ער האט אפס מוזיק גווען . און אזו אנדרי ליצנות . דער ווייל האט ער דער זעהין . וויא פאטר און מומטר גיאיין און וויינין האט מען זייא גיפרעגט וואש וויינט איר . האבין זייא גיענפרט

שגזלתם ממני . כי כתוב אצלם על כל גזילה . באותו היום שנגזל . ואצל מי נגזל . אמר לו אני מחזיר לך תיכף ואני נותן לך אפילו כל האוצרות של גזילה שיש לי . רק תן לי תשובה . אמר לו תשובתך היא . רק שתלך אל העיר ותצעוק ותתוודה . אני הוא שהכרזתי אז ועשיתי כמה גזלנים . והרגתי וגזלתי כמה נפשות זה הוא תשובתך . ונתן לו כל האוצרות . והלך עמו אל העיר . ועשה כן ופקסו שם באותו העיר . באשר שהרג כל כך נפשות . ע"כ יתלו אותו . למען ידעו . אח"כ יישב עצמו הבן הנ"ל . לילך אל

חרטה און טוט זייער תשובה . איז ער אראפ פון דעם בוים . וויא דער גזלן האט דר זעהן אמענטש . האט ער אן גהובין צו שרייאן אף זיך . ווייא איז מיר אונגס און אונגס האב איך גיטאן . גיטאלד . גיב מיר אויש אתשובה . האט ער אים גיענפרט קער מיר אום דאש קעסטיל . וואש איר האט גיראבוויט בייא מיר . ווארין בייא זייא איז גווען פֿר שריבין אף איטליכר גזילה . ווען סע איז גיגזלט גיווארין . און בייא וועמין מהאט דאש גיגזלט . האט ער אים גיזאנט . איך קער דיר אום תיכף . איך וועל דיר שענקין אפילו אלי אוצרות פון גזילה וואש איך האב . אבי גיב מיר אויש אתשובה האט ער אים גזאנט . דיין תשובה איז נאר . אז דוא זאלשט גיין און שטאט אריין . און זאלשט שרייאן . און זאלשט מתוודה זיין איך בין דאש וואש איך האב דעמילט אויש גירופין (כנ"ל) און האב גימאכט כמה גזלנים . און האב גהרגט און גיראבוויט כמה נפשות . אדאש איז דיין תשובה . האט דער גזלן אים גגעבין אלי אוצרות . און איז מיט אים גגאנגן און שטאט אריין . און האט אזו גמאן . האט מען דארט און דער שטאט גיפסקית . באשר ער האט אויש

הנ"ל שנאבר) אלי שנויק אותו . והלכנו ולקחנו הכח מהמלך . והי' עוסק בדאקטורים . ולא היו יכולים לעזור לו . והתחיל לעסוק במכשפים . והי' שם מכשף אחד שהי' יודע משפחתו . וארת משפחתי לא ידע . ע"כ לא הי' יכול לעשות לי דבר . אבל משפחתו הי' יודע ותפס אותו ומענה אותו כ"כ . והביאו אותו אל המלך . (היינו זה השד שסיפר כל זה הביאו אותו אל המלך שלהם) וסיפר זאת לפני המלך . אמר המלך ישיבו לו הכח . ענה ואמר . שהי' אצלינו אחד שלא הי' לו כח ונתננו לו הכח . אמר המלך יקחו ממנו הכח ויחזירו להמלך . השיבו להמלך כי נעשה ענן

דעם כח פון דעם מלך האט ער זיך גיפאריט מיט דאקטורים . און זייא האבין אים ניט גיקאנט העלפין האט ער זיך אן גיהויבין צו פארין מיט מכשפים . איז דארט גיווען איין מכשף וואש ער האט גיוויסט זיין משפחה מיין משפחה האט ער ניט גיוויסט איכר דעם האט ער מיר גאר ניט גיקענט טון . נאר זיין משפחה האט ער גיוויסט . האט ער אים גיהאפט . און ער איז אים מענה זייער (כלומר ער פייניגט אים זייער) האט מען אים גיבראכט צום מלך (דהיינו דעם שד וואש ער האט דש אלץ דער ציילט) האט ער דש פֿר דעם מלך אויך דער ציילט . האט דער מלך גיזאגט . לאז מען אום קערין דעם כח צו דעם מלך . האט ער גיענפֿירט עש איז בייא אונז גווען איינר וואש ער האט קיין כח ניט גיהאט . האבין מיר אים אוועק גיגיבין דעם כח . האט דער מלך גזאגט . לאז מען בייא אים אפ נעמין דעם כח . און לאז מען אום קערין צום מלך . האט מען אים גענפֿרט . ער איז גווארין אוואלקין (דהיינו דער שד וואש זייא האבין אים אוועק גיגיבין דעם כח פֿון דעם מלך איז דער שד גווארין אוואלקין) האט דער מלך גזאגט

להם בן והי' דרכו לילך לדרכו והי' שב באותו הזמן . ועכשיו הוא זמן רב ועדיין לא בא . והביאו אותם למלך . וצוה המלך לשלוח שלוחים לכל העולם למוצאם . והיו האב ואם חוזרים ופגעו באחד שהי' הולך ביחד עם בנם הנ"ל (היינו שאותו האחד שפגעו בו הי' החבר של בנם והי' הולך ביחד עם בנם בתחילה . אבל עכשיו פגעו בו לבדו) ושאל אותם על מה אתם בוכים . וסיפרו לו כנ"ל . השיב להם אני אודיע לכם . היות שהי' לנו אי אחד בים שהי' שם מקום שלנו . ואח"כ הלך המלך שהי' שייך לו האי הנ"ל ורצה לבנות שם בנינים והניח יסודות . ואמר הבן הנ"ל (היינו הבן של השדים

גענפֿרט . זייא האבין און . פֿלעגט זיין שטייגיר צו זיין ער זאל גיין און זיין וועג . און אין דער צייט פֿלעגט ער זיך שון אום קערין און היינט איז שון אלאנגי צייט און ער איז נאך ניט גיקומן . (און דאש איז אלץ גווען פֿון דיא שדים דער פֿאטער מיט דער מוטער מיט דעם זון) האט מען זייא גיבראכט צום מלך . האט דער מלך גיהייסן אז מוזאל שיקין שלוחים און גאר דער וועלט אז מוזאל אים גיפֿונן . וויא דער פֿאטיר מיט דער מוטיר זענין קריק גיזאנגן פֿון דעם מלך . האבין זייא באגענגט איינס וואש דער איז און איינס גיזאנגן מיט זייער זון האט ער זייא גפֿרעגט . וואש וויינט איר . האבין זייא אים דער ציילט . האט ער זייא גענפֿרט . איך וועל אייך דער ציילין . באשר מיר האבין גיהאט אקענפי אופ דעם ים . וואש דארט איז גיווען אונזר ארט . איז גזאנגן דער מלך וואש צו אים האט גקערט דיא קענפי . און האט גוואלט דארט בויען פאלאצין . און האט דארט שון גילייגט איסוד (דהיינו אנרונט) האט אייער זון גזאגט צו מיר . אז מיר זאלין אים מויק זיין זענין מיר גזאנגן און מיר האבין אוועק גינומן

סיפורי מעשיות

ה' חכם אחד . והקיסר מהמדינה היה אפיקורס גדול . ועשה את כל המדינה לאפיקורסים . והלך החכם וקרא את כל בני משפחתו . ענה ואמר להם . הלא אתם רואים שהקיסר הוא אפיקורס גדול ועשה את כל המדינה אפיקורסים וקצת ממשפחתו עשה ג"כ לאפיקורסים . בכך נפרוש אל המדבר כדי שנשאר בהאמונה בהש"י . והסכימו עמו . ואמר החכם שם (היינו שהוכיר איהו שם מן השמות) והביא אותם אל המדבר ולא הוטב בעיניו אותו המדבר ואמר שם ונשא אותם אל מדבר אחר . ולא הוטב בעיניו ג"כ . ואמר עוד שם והביא אותם אל המדבר אחר . והוטב בעיניו

דוא בישט דא גיווארין אוואלקין . האט ער אים גיענפֿרט . איך וועל דיר דער ציילן אמועשה . אמאל איז גיווען אהכם . אונ דער קיסר פֿון דער מדינה איז גיווען אגרוסיר אפיקורס . אונ ער האט גימאכט דיא גאנצי מדינה פֿר אפיקורסים . איז גיגאנגן דער חכם אונ האט גירופֿין דיא גאנצי משפחה זייני . אונ האט צו זייא גיזאגט . איר ועט דיך . אז דר קיסר איז אגרוסיר אפיקורס . אונ האט גימאכט די גאנצי מדינה פֿר אפיקורסים אונ אטייל פֿון אונזיר משפחה . הט ער שון אוך גימאכט פֿר אפיקורסים . בכך לאמיר זיך אוועק לאזין אין דער מדבר כדי מיר זאלין בלייבן בייא אונזר אמונה אונ גאט ב"ה . זענין זייא מרוצה גיווארין דראף . האט דר חכם גיזאגט איין שם . האט עש זייא גיבראכט צו איין מדבר . איז אים נישט גיפֿעלין דיא מדבר . האט ער ווידיר גיזאגט איין שם האט עש זייא אוועק גיטראגן צו איין אנדר מדבר איז אים דיא מדבר אויך נישט גיפֿעלין הט ער נאך גיזאגט איין שם . האט עש זייא ווידר גיבראכט צו איין אנדרי מדבר . איז דער מדבר אים יוא גיפֿעלין אונ

עגן . אמר המלך שיקראו העגן ויביאו אותו לכאן . ושלחו שליח אחריו . אמר אותו האיש הבן הנ"ל (היינו זה הבן שלא הי' לו כח בהגליו בתחילה שבא לכאן וראה כל זה) אלך ואראה הענין איך נעשה מהאנשים אלו עגן . והלך אחרי השליח . ובא אל העיר שהי' שם העגן . ושאל את אנשי העיר . מפני מה כסה העגן כ"כ בתוך העיר . והשיבו לו בכאן . אדרבא . שמעולם אין כאן עגן . וזה זמן שכסה העגן . ובא השליח וקרא את העגן . והלך משם . ויישב עצמו האיש הנ"ל לילך אחריהם לשמוע מה הם מדברים . ושמע שהשליח שאל אותו איך אתה בא להיות בכאן עגן . והשיב לו אספר לך מעשה . פעם אחד

גזאגט אז מען זאל רופֿין דעם וואלקין אונ מואל אים ברענגן אהער . האט מען גישיקט אשליח נאך אים . האט ער זיך מיישב גווען (דהיינו דער וואש ער האט קיין כח נישט גיהאט אונ די פֿיס פֿריר . וואש ער האט דאש אלץ גזעהין) לאם איך נאך גיין . וועל איך זעהין וויא אזו סע ווערט פֿון דיא לייט אוואלקין איז ער נאך גיגאנגן דעם שליח . אונ איז גיקומין צו דער שטאט וואש דארט איז גיווען דער וואלקין . האט ער גיפֿרעגט דיא שטאט לייט . פֿר וואש איז דא איין וואלקין אין שטאט האבין זייא אים גיענפֿרט . דא אין שטאט איז אדרבא . קיין מאל קיין וואלקין נישט דא . נאר פֿון אציט האט אזו אוואלקין באדעקט דיא שטאט . אונ דער שליח איז גיקומין אונ האט גירופֿין דעם וואלקין . איז ער אוועק גיגאנגן פֿון דארט . הט ער זיך מיישב גיווען (דהיינו דער וואש האט קיין כח נישט גיהאט אונ דיא פֿיס פֿריר) ער וועט זייא נאך גיין ער זאל הערין וואש זייא שמוסין . האט ער גיהערט וויא דער שליח האט אים גיפֿרעגט וויא קומט עש וואש

לחפור כנ"ל . וכשנעשה מלך בינינו עושים לפנינו כל הליצנות ושמהים . זה מתלוצץ איך הזיק תינוק והיולדת מתאבלת עליו . וזה מראה ליצנות אחרות וכן כמה מיני ליצנות . וכשהמלך בא בתוך השמחה הוא הולך ומטייל עם השרי מלוכה שלו . ומנסה עצמו לעקור האילן . כי אם לא היה האילן כלל היה טוב לנו מאד . ומחוק לבו מאד כדי לעקור האילן כולו . וכשבא אל האילן . אזי האילן צועק מאד . ואזי נופל עליו פחד וחוזר לאחוריו . פעם אחד נעשה מלך חדש ביניהם . ועשו לפניו ליצנות גדולות כנ"ל . ובא בשמחה גדולה . ועשה לעצמו אבירות לב מאד . ואמר לעקור

בעיניו . ואותו המדבר היתה סמוכה אל הב' אלף הרים והלך (אותו החכם הנ"ל) ועשה עיגול סביבותם שלא יוכל שום אחד להתקרב אליהם . ויש אילן שאם היה אותו האילן נשקה לא היה נשאר ממנו (היינו מן השדים) כלום . ע"כ עומדים יום ולילה מאתנו שחופרים ואינם מניחים מים להאילן ושאל אותו למה עומדים יום ולילה . כיון שחופרים פעם אחד למנוע המים די . השיב לו שיש בינינו מדברים ואלו המדברים הולכים ועושים מחלוקת בין מלך זה למלך אחר . ועי"ז נעשה מלחמה . ועי"ז נעשה רעידת הארץ . ונופל האדמה שסביבות החפירה ויוכל לבא מים להאילן ע"כ עומדים תמיד

אונ דיא מדבר איז גיווען נאהניט צו דיא צווייא טוויזנט בערג (הנ"ל) איז דר חכם גיגאנגין . אונ האט גימאכט איין עיגול (כלומר ארום גיקרייסט) ארום זייא . אז קייניר זאל ניט קענין צו טרעטן צו זייא . אונ עש איז פֿר האנדין אבוים . וואש אז מוזאל דעם בוים אן טרענקין וואלט פֿון אונז (היינו פֿון דיא שדים) גאר ניט גבליכן איבר דעם שטייאן תמיד פֿון אונז וואש זייא גראבין טאג אונ נאכט אונ לאזין ניט צו קיין וואשר צו דעם בוים האט אים גיפֿרעגט דער אנדריר נאך וואש בדארף מען שטיין טאג אונ נאכט אונ גראבין . אמער וויא מגראבט אפ איין מאל אז דאש וואסיר זאל ניט קענין צו קומין . אזי שון גינג . הט ער אים גיעפֿרט . באשר עש איז בייא אונז פֿר האנדין מדברים (כלומר רידירש) אונ דיא מדברים גיאיין אונ מאכין קריג צווישן דעם מלך אונ צווישן דעם מלך אונ דארך דעם ווערט מלחמות . אונ דארך דיא מלחמות ווערט ערד ציטירניש . פֿאלט איין די ערד וואש ארום דעם גראבן קאן קומין וואסיר צום בוים . איבר דעם מוז מען שטיין תמיד אונ גראבין

שפאצירן

סיפורי מעשיות

יכולים ג"כ . ובא בכעס גדול והלך בעצמו ולא הירד יכול גם הוא ליקרב אליהם . וביקש מהזקן שיניחנו ליכנס לשם . ואמר לו מאחר שאתה מבקש אניה אותך ליכנס . אבל אין דרך שילך המלך יחידי . ואניח אותך עם עוד א' ליכנס . ופתח להם פתח ונכנסו . וחזר וסגר העיגול . אמר המלך להזקן . איך אתה בא לישיב על מקום שלנו . אמר לו מפני מה הוא מקומך . הוא מקום שלי . אמר לו אין אתה מתירא ממני . השיב לו לאו . אמר לו אין אתה מתירא . ופשט עצמו ונעשה גדול מאד עד השמים ורצה לבולעו . אמר הזקן אעפ"כ איני מתירא כלל . אך אם אני רוצה . תהיה אתה

אוג ער הט אויך ניט גקענט צו טרעטן צו זיין . האט ער גבעטן דעם זקן אז ער זאל אים לאזן אריין גיין צו זיין . האט אים דער זקן גזאגט . ווייל דוא בעטשט מיך . וועל איך דיך יוא אריין לאזן . לושמיר עש אזי קיין שטייגער ניט אז אמלך זאל אליין גיין . על כן וועל איך דיך אריין לאזן נאך מיט איינים . האט ער זיין געפוינט אמירל . זענין זיין אריין גגאנגן . אונ האט ווידר פֿר שלאסין דעם עיגול . האט דער מלך גזאגט צום זקן . וויא קומשטו זיך זעצין אף מיין ארט . האט ער אים גזאגט . פֿר וואש איז דאש דיין ארט . עש איז מיין ארט . זאגט דער מלך צום זקן . דוא האשט פֿר מיר קיין מורא ניט . זאגט ער גיין . זאגט ער ווידר דוא האשט קיין מורא ניט . אונ האט זיך אויש גצוגין אונ איז גווארן זייער גרום ביז אונ הימל . אונ האט אים גוואלט איין שלינגין . זאגט דער זקן . איך האב פֿארט קיין מורא נאר ניט פֿר דיר . נאר אז איך וויל . וועשטו פֿר מיר יוא מורא האבין . אונ איז גיגאנגן . אונ האט אביסל מתפלל גווען . איז גווארן

לעקור את האילן כולו לגמרי . ויצא לטייל עם שריו . וחזק לבו מאד . ורץ לעקור האילן לגמרי . וכשבא אליו נתן קול גדול ונפל עליו פחד . וחזר לאחוריו ובא בכעס גדול וחזר . והיה הולך . בתוך כך נסתכל וראה בני אדם יושבים (היינו הכת אנשים של החכם הנ"ל) ושלה איזה אנשים מאנשיו לעשות להם כראוי כדרכם תמיד (היינו שזה המלך שלח להזקן כדרכם) : וכיון שראו אותם אותה המשפחה של בני אדם הנ"ל נפל עליהם פחד . ואמר להם הזקן הנ"ל אל תפחדו . וכשנתקרבו השדים לשם לא היו יכולים להתקרב אליהם מחמת העיגול הנ"ל שהיה סביבותם . ושלה שלוחים אחרים ולא היו

שפאצירין מוט זייני שרים אונ האט זיך זייער גישטארקט דאש הארץ . אונ אזו צו גילאפין אויש רייסין דעם בוים אונ גאנצין . וויא ער אזו גיקומין צום בוים . האט ער אף אים אנרוסין גישריין גיטאן . איז אף אים גיפאלין אפחד . האט ער זיך אום גיקערט אונ איז גיווען אונ גרום כעס . אונ איז קרוק גיגאנגין דער ווייל האט ער אקוק גיטאן האט ער דער זעהין מענטשין זיצין (דאש איז גיווען דער חכם הנ"ל מיט זייני מענטשין) האט דער מלך גישקט פֿון זיינע לייט . אז זיין זאלין עפּים טון (דהיינו מוזיק זיין זיין אזו וויא זייער שטייגיר איז) וויא דיא משפחה פֿון דעם חכם האבין זיין דער זעהין אזו אף זיין גיפאלין אנרוסיר פחד . האט זיך דער זקן (דהיינו דער חכם הנ"ל) אן גירופין צו זיין שרעקט איך ניט . וויא דיא שדים זענין אהין גיקומין האבין זיין נושט גיקאנט צו טרעטן מחמת דעם עיגול וואש ארום זיין איז גיווען . האט ער גישקט אנדירי שלוחים . האבין זיין אויך גישט גיקענט צו טרעטן . איז דער מלך גיקומין אונ גרום כעס אריין אונ איז אליין גגאנגן

אחר הספר) (נמצא שטוב עשה שהניח אותו עם עוד אחד ליכנס כי אם לאו את מי היה שולח) והביא לו הספר .
 ופתח את הספר וראה כתוב בו אלף אלפים ורבי רבבות משפחות שלהם .
 והבטיח המלך שלא יזיקו לעולם את כל משפחתו של אותו הזקן הנ"ל וצוה להביא כל הפאטרעטין^(א) של כל בני משפחתו ואפילו אם יהי' נולד להם (אזיה ולד) יביאו תיכף הפאטרעט שלו כדי שלא יהיה ניוזק שום אחד ממשפחת הזקן .
 אח"כ כשהגיע זמנו של הזקן ליפטר מן העולם קרא לבניו וצוה להם ואמר להם אני מניח לכם זה הספר . והלא אתם רואים שיש לי כח להשתמש עם זה הספר בקדושה . ואעפ"כ איני משתמש בו . רק יש לי אמונה בהש"י . גם אתם אל

אתה מתירא ממני . והלך והתפלל קצרת ונעשה עב וענן גדול והי' רעמים גדולים . והרעם הורג אותם ונהרגו כל השרי מלוכה שלו שהיו עמו . ולא נשארו כ"א הוא עם הא' שהיה עמו שם בתוך העיגול . וביקש אותו שיפסוק הרעם . ופסק . ענה המלך ואמר . מאחר שאתה איש כזה . אתן לך ספר מכל המשפחות של שדים . כי יש בעלי שמות שאינם יודעים רק ממשפחה אחת ואפי' אותה המשפחה אינם יודעים בשלימות אני אתן לך ספר שכתוב בו כל המשפחות . כי אצל המלך כתובים כולם ואפי' מי שנולד נכתב אצל המלך .
 ושלח את האחד שהיה עמו אחר הספר .
 (היינו שהמלך של השדים שלח את הא' שהיה עמו בתוך העיגול

ספר (נמצא האט ער זייער רעכט גטאן וואש ער האט אים אריין גילאזט נאך מיט איינים . ווארין זוסט וועמין וואלט ער גשיקט) האט ער אים גבראכט דאש ספר . האט ער געפניט דאש ספר . האט ער גזעהין עם שטייט דרינגן אלף אלפים ורבי רבבות זייערי משפחות . האט דער מלך צו גזאגט דעם זקן . אז זייא זאלין קיין מאל ניש מוזיק זיין דיא גאנצי משפחה פון דעם זקן . און האט גהייסן ברענגן אלי פאטרעטין פון זיין גאנציר משפחה . און אפילו אז עש וועט בייא זייא גבארין ווערין איין קינד . זאל מען תיכף ברענגן זיין פאטרעט . כדי זייא זאלין ניש מוזיק זיין קיינים פון דער משפחה פון דעם זקן . דער נאך אז סע גיקומין דיא צייט פון דעם זקן אז ער זאל אוועק גיין פון דער וועלט . האט ער גירופין זייני קינדר . און האט זייא צוואה גילאזט . און האט צו זייא אזו גאנזט . איך לאו איך איכר דאש ספר . און איר זעט דיך אז איך האב כח צו ניצן מיט דעם ספר בקדושה . און פון דעסט וועגן פארט נון איך דער מיט ניש . נאר איך האב אמונה

גווארין גרושי וואלקינס . און סע גווען גרוסי דינגן . און דער דינר הרגיש זייא זייער אויש . זענן גהרגיש גווארין אלי זייני שרי מלוכה וואש זענן מיט אים גווען און סע מער ניש גבליבן נאר דער מלך מיט דעם איינס וואש ער איז מיט אים גווען דארט און דעם עיגול . האט ער אים גבעטין (דהיינו דער מלך האט גבעטין דעם זקן) אז דער דונר זאל אויף הערין . האט אויף גהערט . האט דער מלך זיך אן גירופין און האט גזאגט צום זקן . אז דוא בישט יא אזו איין מענטש . וועל איך דיר שענקן . איין ספר פון אלי משפחות פון דיא שדים . ווארין סע פֿר האנדין בעלי שמות . וואש זייא ווייסן מער ניש נאר פון איין משפחה . און אפילו דיא משפחה ווייסן זייא אויך ניש און גאנצין איך וועל דיר געבין איין ספר וואש דרינגן שטייאין אלי משפחות . ווארין בייא דעם מלך זענן זייא אלי פֿר שריבן . און אפילו ווער סע ווערט גיבורין . ווערט אויך פֿר שריבן בייא דעם מלך . האט דער מלך גשיקט דעם איינס וואש ער איז מיט אים גווען . נאך דעם

ראשי תיבות וקיצורים: אח"כ. אחר כך. הא'. האחד. בהש"י. בהשם יתברך. ואעפ"כ. ואף על פי כן. אפי'. ואפילו. והי'. והיה: יהי. יהיה: כ"א. כי אם: הערות ותרגומים: (א) דמויות דיוקן:

סיפורי מעשיות

מחכם

הספר רק שיהיה לנו אמונה בהש"י .
ועתה הלב מפתה אותי להשתמש בו
ענה אותו (הזקן הנפטר הנ"ל) אע"פ שיש לך
כח להשתמש בו בקדושה . מוטב שיהי'
לך אמונה בהש"י . ואל תשתמש בו .
והש"י יעזור לך . ועשה כן . (ויהי היום) והי'
המלך חולה באותה מדינה שיושב בה
הנכד של הזקן הנ"ל ועסק בדאקטורים
ולא היו יכולים לעשות רפואה . מחמת
גודל החמימות שהי' שם באותה המדינה
לא היו מועילים הרפואות . וגזר המלך
שישרא יתפללו בעדו . אמר המלך שלנו
באשר שזה הנכד הנ"ל יש לו כח
להשתמש עם הספר בקדושה ואינו
משתמש בו . ע"כ נעשה לטובתו . וצוה
עלי

ספר . נאר מיר זאלין אמונה האבין אונ הש"י . היינט .
רעט מיך אן דאש הארץ . איך זאל דער מיט נוצין .
האט אים גיענפערט זיין זיידע (וואש ער איז גישמארבין)
האמשי דוא קאנשט נוצין דער מיט בקדושה . איז בעסר
אז דוא זאלשט האבין אמונה אונ הש"י אונ זאלשט דער
מיט ניט נוצין אונ הש"י וועט דיר העלפין . האט ער
אזו גיטאן . ויהי היום . איז דער מלך פון דער מדינה
וואש דארט איז גועסין דאש אייניקיל פון דעם זקן .
איז דער מלך קראנג גיווארין . האט ער זיך גיפארט
מיט דאקטורים . אונ זייא האבין אים ניט גקענט מאן
קיין רפואה . מחמת גרושי היצן וואש איז גווען דארט
אונ דער מדינה . דער איבר האבין ניט גהאלפין דיא
רפואות . האט דר מלך פון דער מדינה גזר גווען אז
יודין זאלין פֿר אים מתפלל זיין . האט אונר מלך
גזאגט . (דהיינו דער מלך פון שדים) באשר דאש
אייניקיל האט זיך כח צו נוצין מיט דעם ספר בקדושה .
אונ ער נוצט פֿארט ניט דער מיט . דרום ברארפין
מיר אים אטובה טאן . אונ האט גהייסין מיר אז איך
זאל דארט ווערין אוואלקין . כדי דער מלך (פון דער
מדינה

אל תשמשו בו . אפילו אם ימצא אחד
מכם שיוכל להשתמש בו בקדושה .
אעפ"כ אל ישתמש בו . רק יהיה לו
אמונה בהש"י ונפטר החכם . והלך הספר
בירושה . וכא לבן בנו . והיה לו כח
להשתמש בו בקדושה . רק שהיה לו
אמונה בהש"י ולא היה משתמש בו
כאשר צוה הזקן . והמדברים שיש
בניהם היו מפתים את נכד הזקן הנ"ל .
באשר שיש לך בנות גדולות ואין לך
לפרנסם ולהשיאם . ע"כ השתמש בזה
הספר . והוא לא היה יודע שהם מפתים
אותו וסבר שלבו מיעצו לזה . ונסע
לאביו זקיננו על קברו . ושאל אותו באשר
שהנחת צוואה שלא להשתמש עם

אמונה אונ הש"י . זאלט איר אויך דער מיט ניט נוצין .
אפילו אז עש וועט זיך גפונן איינר פון איך . וואש ער
וועט קענין נוצין דער מיט בקדושה . זאל ער פֿארט
דער מיט ניט נוצין . נאר ער זאל האבין אמונה אונ
הש"י . דער נאך איז דער חכם גשמארבין . אונ דאש
ספר איז גנאנגין בירושה . אונ עש איז אן גקומין צו
זיין אייניקיל . אונ ער האט גיהאט כח צו נוצין דער
מיט בקדושה . נאר ער האט גיהאט אמונה אונ הש"י .
אונ ער האט דער מיט ניט גנוצט . אזו וויא דער זקן
האט צוואה גלאזט . אונ דיא מדברים (דהיינו דיא וואש
זייא ריידן אן) וואש עש איז פֿר האנדין צווישן די שדים .
האבין אן גרעט דאש אייניקיל פון דעם זקן . באשר
דוא האשט מעכטיר גרוסי . אונ דוא פֿר מאגשט ניט
זייא מפרנס צו זיין אונ זייא חתונה מאכין . על כן
פארי דיך מיט דעם ספר . אונ ער האט ניט גוויסט אז
זייא ריידן אים דאש אן . אונ ער האט גמיינט . אז
זיין הארץ רעט אים דאש אן . איז ער גיפארין צו זיין
זיידן אף זיין קבר . אונ האט אים גפרעגט . באשר
דוא האשט גלאזט צוואה אז מען זאל ניט נוצין מיט דעם

מדברים . והלכו והגידו להמכשף שישמור עצמו כי הם אורבים עליו . ועשה מכשף תחבולות . וקרא עוד מכשפים שיודעים משפחות כדי לשמור מהם וחרה מאד להבן הנ"ל ולמשפחתו על המדברים על שגילו סודו להמכשף פעם אחד נודמן שהלכו יחד מהמשפחה של הבן הנ"ל ומהמדברים . על המשמר אצל המלך . והלכו בני המשפחה הנ"ל ועשו עליה על המדברים . והרג המלך את המדברים . וחרה להמדברים הנשאים . והלכו ועשו מרידה בין כל המלכים . והיה בין השדים רעב וחולשות וחרב ודבר . ונעשה מלחמות בין כל המלכים

דארט אווני יסורים אן גיטאן . האט ער אן גזאנט זייני קינדר . אונ זיין משפחה . אז זייא זאלין תמיד לאקירין אף דעם מכשף . אונ צווישן דיא שדים איז דרך אביר דא מדברים (דהיינו דיא ריידירס) זענין זייא גגאננין . אונ האבין אפ גזאנט דעם מכשף . אז זייא לאקירין אף אים . כדי ער זאל זיך היטין . האט דער מכשף גטאן תחבולות . אונ ער האט גרופין נאך מכשפים וואש זייא וויישין נאך משפחות כדי ער זאל זיך היטין פון זייא . האט עש זייער פֿר דראסין דעם זון מיט זיין משפחה אף דיא מדברים . נאך וואש זייא האבין אויש גזאנט דעם סוד דעם מכשף . אמאל האט זיך גטראפֿין . אז זייא זענין אונ איינים גגאננין אויף דער ווארטי בייא דעם מלך . פון דער משפחה פון דעם זון אונ פון דיא מדברים . זענין גגאננין דיא משפחה פון דעם זון אונ האבין גמאכט אבילבול אף דיא מדברים האט דער מלך אויש גהרגט דיא מדברים . האט עש דיא איברקי מדברים פֿר דראסין . זענין זייא גגאננין אונ האבין גמאכט אמרידה (דהיינו אגרופֿיש קריג) צווישן אלי מלכים . איז גווארין צווישן דיא שדים הונגרי אונ חולשות

עלי להיות שם ענן כדי שיהיה להמלך רפואה מהרפואות שלקח כבר ומהרפואות שיקח עוד . והנכד הנ"ל לא ידע כלל מזוה . ומחמת זה אני הייתי בכאן ענן (כל זה היה מספר הענן להשליח) וזוה הבן הנ"ל (היינו זה שלא היה לו כח ברגליו בתחילה) היה הולך אחריהם ושומע . והביאו אותו למלך . וצוה המלך שיקחו הכח ויחזירו להמלך הנ"ל . והחזירו לו הכח . ואז חזר הבן של השדים הנ"ל כנ"ל . ובא מיוסר מאד בלא כח כי עינו אותו מאד שם . וחרה לו מאד על המכשף שעניה אותו כ"כ וצוה לבניו ומשפחתו שיהיו אורבים תמיד על המכשף הנ"ל ויש ביניהם

מדינה) זאל האבין ארפואה . פון דיא רפואות וואש ער האט שוין גנומן אונ פון דיא רפואות וואש ער וועט נאך נעמן . אונ דאש איינקיל האט דער פון גאר ניט גוויסט . אונ מחמת דעם בין איך דא גווען אוואלקין . (דאש האט אלץ דער ציילט דער וואלקין צום שליח) אונ דער וואש ער האט פֿריר ניט גיהאט קיין כח אונ דיא פֿיס . איז זייא נאך גגאננין . אונ האט דאש אלץ גהערט . האט מען אים גבראכט צום מלך (דהיינו דעם וואש ער איז גווארין אוואלקין האט מען אים גבראכט צום מלך) האט דער מלך גהייסין . אז מען זאל בייא אים אפ נעמן דעם כח . אונ מען זאל אום קערין צו דעם מלך (וואש זייא האבין בייא אים דעם כח אוועק גנומן ווייל ער האט גבוואט אף זייער ארט כנ"ל) האט מען אים אום גקערט דעם כח . איז צו ריק גקומין דער זון פון דיא שדים (וואש דער פֿאטיר אונ דיא מוטיר האבין גוויינט נאך אים כנ"ל) אונ ער איז גקומין זייער אפ גמיטשיט אן כח ווארין מען האט אים דארט זייער גפייניגט . האט עש אים זייער פֿר דראסין אף דעם מכשף וואש ער האט אים

סיפורי מעשיות

מעשה נסים

מעשה ד
מעשה נסים

פעם אחד היה מלך וגזר על המדינה גירוש בגזירות שמד . שמי שירצה לישאר במדינה ימיר דתו . ואם לאו יהיה נתגרש מהמדינה . והיו קצת מהם שהפקירו כל רכושם ועשירות שלהם ויצאו משם בדלות כדי לישאר באמונה שיהיו ישראלים . וקצת מהם חסו על רכושם ועשירותם ונשארו שם והיו אנוסים . בצנעא היו נוהגים דת יהודית . ובפרהסיא לא היו רשאים . ומת המלך . ונעשה בנו מלך . והתחיל לנהוג המדינה ביד רמה . וכבש כמה מדינות והיה חכם גדול . ומחמת שהיה מחזיק בתוקף ידו את השרי מלוכה . יעצו עליו ונתקשרו ליפול עליו ולהכרית אותו ואת זרעו . והי' בין השרים א' מהאנוסים . ויישב עצמו . הלא מפני מה אני אנוס . מחמת

דער מדינה . איז גווען אמיל וואש זייא האבין . מפקיר גווען גאר זייער גומץ מיט זייער עשירות און זענן פון דארט ארויש בדלות כדי זייא זאלין בלייבן בייא דער אמונה זייא זאלין קענין זיין יודין . און אמיל האבין רחמנות גיהאט אף זייער עשירות . און זענן דארטין גבליבן . זענן זייא גווען אנוסים . בצנעא (דהיינו פֿר בארגין) האבין זייא נוהג גווען דעם דת פֿון יודין . און בפרהסיא (דהיינו פֿר לייט) האבין זייא נישט גיטארט זיך נוהג זיין וויא יודין . דער נאך איז דער מלך גשטארבן . איז דער זון גווארין מלך . און האט אן גהובין פֿירין דיא מדינה זייער שארף . און האט אפ גנומין אסך מדינות . און ער איז גווען אגרוסר חכם . און מחמת ער האט זייער שארף גהאלטן און דער האנט דיא שרי מלוכה . האבין זייא זיך אף אים גימאכט אבינט . אז זייא זאלין אף אים אן פֿאלין און זאלין

המלכים . ועי"ז נעשה רעידת הארץ . ונפל' הארץ כולה ונשקה האילן כולו . ולא נשאר מהם כלל . ונעשו כלא היו : אמן :

סוד מעשה זו מרומז בקיפטייל א' שבתהלים : אשרי האיש וכו' : דרך רשעים דרך צדיקים וכו' . היינו בחי' הדרכים הנ"ל שיש בהם האבק שמפורים וכו' כנ"ל : והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פרוי יתן בעתו ועליוהו וכו' . וכל אשר יעשה יצליח . היינו האילן הנ"ל . שכל פרוי ועליו הכל כאשר לכל מסוגל מאד כנ"ל . דוק ותשכח עוד איזה רמזים : אשרי האיש אשר לא הלך כי בתחילה לא היה יכול לילך : לא עמד כי אח"כ לא היה יכול לעמוד ג"כ : ובמושב לצים . היינו מושב לצים הנ"ל שעושים ליצנות וכו' כנ"ל : כמוץ אשר תדפנו רוח היינו הרוח שנושא הפילוסוף הנ"ל : וכל זה הוא רק רמזים בעלמאם . שהאיר עינינו קצת . למען נבין ונשכיל קצת עד היכן הדברים מגיעים . אבל הדברים סתומים עדיין בתכלית ההעלם : כי כל אלו המעשיות שסיפר גבהו מאד מאד מדעת אנושי ונעלמים מעין כל חי וכו' :

חלושה און הרב און דבר . און סע גווארין מלחמות צווישן אלי מלכים . און דארך דעם איז גווארין ערד ציטרניש איז איין גיפאלין דיא גאנצי ערד . איז דער בוים גווארין אן גיטרענקט גאר און גאנצין . איז פֿון זייא (דהיינו פֿון דיא שדים) גאר נישט גבליבן . און זייא זענן גווארין גאר נישט . אמן :

אשרי האיש אשר לא הלך וכו' לא עמד ובמושב לצים וכו' . והי' כעץ שתול על פלגי מים וכו' גאר דיא מעשה איז מרומז און דעם קפיטל . ווער עש האט אייגין לאז זעהין . און ווער עש האט אהארין לאז פֿר שטיין . וואש אויף דער וועלט טוט זיך :

אמאל איז גווען אמלך . האט ער גזר גווען אף דער מדינה גירוש בגזירת שמד . (דהיינו) אז ווער עש וויל בלייבן און דער מדינה . מוז ער זיך שמדין . און אז ניש . זאל מען אים ארויש טרייבן פֿון

ליתן לך מעות . יש לך . אמור איזה כבוד אתה רוצה ואעשה לך . ענה האנוס ואמר אבל תעשה לי מה שאומר . אמר המלך הן . אמר השבע לי בכתך ומלכותך . ונשבע לו . ענה ואמר (האנוס הנ"ל) עיקר כבודי שאהי' רשאי להיות יהודי בפרהסי' להניח טלי' ותפילין בפרהסי' וחרה להמלך מאד . מחמת שבכל מדינתו אינם רשאים להיות יהודים אבל לא היה לו ברירה מחמת השבועה . בבקר הלך האנוס והניח טלית ותפילין בפרהסיא : אח"כ מת המלך ונעשה בנו מלך . והוא התחיל להנהיג מדינתו ברכות . מחמת שראה שרצו להכרי' את אביו כנ"ל . וכבש

מחמת שהייתי חם על הוני ורכושי . עכשיו שיהי' המדינה בלא מלך . יהיה איש את רעהו חיים בלעו . כי א"א שיהי' מדינה בלא מלך . ע"כ יעץ בעצמו לילך ולהגיד למלך בלי ידיעתם . והלך והגיד למלך שנתקשרו עליו כנ"ל . והלך המלך ונסה אם אמת הדבר . וראה שהוא אמת והעמיד שומרים . באותה לילה שנפלו עליו תפסו אותם . ודן אותם כ"א כפי משפטו . ענה המלך ואמר להשר האנוס הנ"ל . איזה כבוד אתן לך בשביל זה . שהצלתני ואת זרעי . אם אומר לעשות אותך שר . הרי אתה בלא זה שר . ואם

זאלין אים אויש הרגינן אים מיט אלי זייני קינדר . אונ צווישן דיא שרים איז גווען איינר פון דיא אנוסים . האט ער זיך מיישב גווען . נאך וואש בין איך איין אונס . מחמת איך האב חם גהאט אף מיין האב . אונ אף מיין עשירות . היינט אז מען וועט דעם מלך הרגינן . אונ דיא מדינה וועט בלייבן אן אמלך . וועט אייניר דעם אנדרין לעכינדיקרהייט איין שלינגין . ווארין אמדינה קאן ניש זיין אן אמלך . דרום האט ער זיך מיישב גווען . ער וועט גיין אונ וועט אויש זאגין דעם מלך . אונ זייא זאלין ניש ווישן . אונ איז גגאנגין אונ האט גזאגט דעם מלך . אז מען האט זיך אויף אים גבונטוויט כנ"ל . איז גגאנגין דער מלך אונ האט אויש גפריכט אוב עש איז אמת . האט ער גזעהין אז עש איז אמת . האט ער גשטעלט שומרים . דיא נאכט וואש זייא זעגן אף אים אן גפאלין האט מען זייא גיחאפט . אונ מען האט זייא דן גווען אימלכין וויא זיין . משפט איז גווען . האט זיך דער מלך אן גרופין אונ האט גזאגט צו דעם שר וואש ער איז גווען איין אונס . וואש פֿר איין כבוד זאל איך דיר געבין דער פֿר וואש דוא האשט מיך מציל גווען מיט מייני קינדר .

זאל איך דרך מאכין פֿר איין שר . (דהיינו פֿר אהאר) דוא בישט דרך בלויין^(א) שון אשררה . זאל איך דיר גיבין געלט . דוא האשט אליון געלט . זאג וואש פֿר אכבוד דוא ווילשט . וועל איך עש דיר בודדאי טון . האט דער אונס גיענפֿרט . וועשטו מיר אכיר מאן וואש איך וועל זאגין זאגט דער מלך . יוא איך וועל דיר בודדאי מאן וואש דוא וועשט וועלן . האט דער אונס גזאגט . שווער מיר בייא דיין קרון אונ בייא דיין מלוכה . האט אים דער מלך גישווארין . האט זיך דער אונס אן גירופין . גאר מיין כבוד איז . אז איך זאל מענגין זיין איין יהודי בפרהסיא (דהיינו פֿר לייט) איך זאל מענגין לייגן טלית אונ תפילין בפרהסיא . האט עש דעם מלך זיער גיאירט . מחמת אונ זיין גאנציר מדינה מאד ניש זיין קיין יהודים . נאר ער האט אכיר קיין ברירה ניש גיהאט מחמת דער שבועה . וואש ער האט אים גישווארין אז וואש ער וועט וועלן זאל ער אים טון אונ דער פֿריא איז גיגאנגין דער אונס . אונ האט גלייגט טלית אונ תפילין בפרהסיא : דער נאך איז דער מלך גשטארבין . איז גווארין זיין זון מלך . דער זון האט אן גיהובן צו פֿירן די מדינה מיט גומין מחמת

זאלין אים אויש הרגינן אים מיט אלי זייני קינדר . אונ צווישן דיא שרים איז גווען איינר פון דיא אנוסים . האט ער זיך מיישב גווען . נאך וואש בין איך איין אונס . מחמת איך האב חם גהאט אף מיין האב . אונ אף מיין עשירות . היינט אז מען וועט דעם מלך הרגינן . אונ דיא מדינה וועט בלייבן אן אמלך . וועט אייניר דעם אנדרין לעכינדיקרהייט איין שלינגין . ווארין אמדינה קאן ניש זיין אן אמלך . דרום האט ער זיך מיישב גווען . ער וועט גיין אונ וועט אויש זאגין דעם מלך . אונ זייא זאלין ניש ווישן . אונ איז גגאנגין אונ האט גזאגט דעם מלך . אז מען האט זיך אויף אים גבונטוויט כנ"ל . איז גגאנגין דער מלך אונ האט אויש גפריכט אוב עש איז אמת . האט ער גזעהין אז עש איז אמת . האט ער גשטעלט שומרים . דיא נאכט וואש זייא זעגן אף אים אן גפאלין האט מען זייא גיחאפט . אונ מען האט זייא דן גווען אימלכין וויא זיין . משפט איז גווען . האט זיך דער מלך אן גרופין אונ האט גזאגט צו דעם שר וואש ער איז גווען איין אונס . וואש פֿר איין כבוד זאל איך דיר געבין דער פֿר וואש דוא האשט מיך מציל גווען מיט מייני קינדר .

ראשי תיבות וקיצורים: א"א. אי אפשר; אח"כ. אחר כך; בפרהסיא. בפריהסיא; טלי'. טלית; כ"א. כל אחד; להכרי'. להכרית; ע"כ. על כן; שאהי'. שאהיה; שיהי'. שיהיה; הערות ותרגומים: (א) בתקיעה - בלויין.

סיפורי מעשיות

ונפל על חכמה לכבוש את כל העולם בלא מלחמה . כי יש ז' חלקי עולם . שהעולם נתחלק לז' חלקים . ויש ז' כוכבי לכת שכל כוכב מאיר בחלק מחלקי העולם ויש ז' מיני מתכות . שכל א' מז' כוכבי לכת מאיר במין מתכת א' . והלך וקיבץ כל הז' מיני מתכות . וצוה להביא כל הפאטרעטין^(א) של כל המלכים שהם של זהב . שתולין בפלטריין^(ב) שלהם . ועשה מזה אדם . ראשו של זהב וגופו של כסף וכן שאר האברים ממיני מתכות האחרים . והי' באותו האדם כל הז' מיני מתכות . והעמיד אותו על הר גבוה . והיו כל הז' כוכבי

דיא מדינה זייער שארף . אונ ער איז גיווארין זייער אנרוסיר חכם . דער מלך איז גיפאלין און אחכמה . אז ער זאל קענין אפ נעמן גאר דיא וועלט . אן מלחמה . ווארין סע פֿר האנדן זיבן חלקים אונ דער וועלט . ווארין דיא וועלט איז גיטילט און זיבן חלקים . אונ סע פֿר האנדן שבעה כוכבי לכת (דהיינו זיבן שטערין וואש זייא גיאיין ארום דיא זיבן מעג פֿון דער וואך) אונ איטליכר שטערין לייכט אריין אונ אהלק פֿון דיא זיבן חלקים פֿון דר וועלט . אונ סע פֿר האנדן שבעה מיני מתכות (דהיינו זיבן אירלייא אייזן ווארג . דהיינו גאלד אונ זילביר אונ קופיר אונ צין וכו') אונ איטליכר שטערין פֿון דיא זיבן שטערין לייכט אריין אונ אבוונדיר מין אייזן ווארג . איז דער מלך גיגאנגין . אונ האט צום אויף גינמוין דיא אלי זיבן ארלייא אייזן ווארג . אונ האט גיהייסן מואל אים ברענגן אלי גילדיני פאטרעטין פֿון אלי מלכים . וואש זייא הענגין אונ זייערי פאלאצין . אונ ער האט גימאכט דער פֿון אמענטש . דער קאפ איז גיווען פֿון גאלד . דער גוף פֿון זילביר . אונ אזו דיא איבריקי אברים זענין גיווען . פֿון אנדרי אייזן ווארג . סע גיווען אונ דעם מענטשין אלי זיבן אירליי

וכבש מדינות רבות . והי' חכם גדול . מאד וצוה לקבץ ולקרורת את כל החווי כוכבים שיגידו . מאיזה דבר יוכל להיות נכרת זרעו כדי שישמור מזה ואמרו לו שזרעו לא יוכרת רק שישמור משור ושה וכתבו זאת בספר הזכרונות וצוה לבניו שינהגו ג"כ כמותו בדרך רכה . ומרת . ונעשה בנו מלך והתחיל לנהוג ביד רמה ובחוזק כמו זקיניו . וכבש מדינות רבות ונפל על חכמה . וצוה להכריז שלא ימצא במדינתו שור ושה כדי שלא יהי' נכרת זרעו . ע"כ אין לו מורא משום דבר . ונהג מדינתו ברמה . ונעשה חכם גדול מאד

מחמת ער האט גזעהין מהאט גיוואלט זיין פֿאטיר אויש רייסין כנ"ל . אונ ער האט איין גינמוין אסך מדינות . אונ איז גיווען זייער אנרוסיר חכם . דער מלך האט גיהייסן אז מואל צום אויף רופין אלי שטערין זעהיר . אז זייא זאלן אים זאגין . פֿון אוואשירי זאך קאן זיין זרע פֿר שניטין ווערין . כדי ער זאל זיך דער פֿר היטין . האבין אים דיא שטערין זעהיר גזאגט . אז זיין זרע וועט ניט פֿר שניטין ווערין . נאר ער זאל זיך היטון פֿון אשור ושה . (דהיינו פֿון איין אקס אונ פֿון איין לעמילי) האט מען דאש פֿר שריבין אונ דעם ספר הזכרונות . דער מלך האט אן גזאגט זייני קינדר . אז זייא זאלן אויך אזו פֿירין דיא מדינה וויא ער מיט גוטין . דער נאך איז ער גישטארבין . איז גיווארין זיין זון מלך אונ ער האט אן גיהובין פֿירין דיא מדינה מיט שארפֿקייט אזו וויא זיין זיידע . אונ האט אפ גינמוין אסך מדינות . אונ איז גיפאלין און איין חכמה אונ האט גיהייסן אויש רופין . אז עש זאל זיך ניט גיפונגן אונ זיין מדינה קיין אקס אונ קיין שאף . כדי זיין זרע זאל ניט קענין פֿר שניטין ווערין . אונ האט זיך גיטראכט . היינט האט ער קיין מוראניט פֿר קיין שום זאך . אונ האט גיפירט

התמנות ואורדיר"ש^(ב) . ובאו כולם . והשפיל אותם . ולקח מהם ההתמנות שלהם . אפי' אותן שהיו להם התמנות שעבדו אצל אבי אבי זקינו . לקח מהם . והגביה שפלים . והעמיד אותם תחתיהם . בתוכם ה' השר האנוס הנ"ל (היינו שהוא ה' בתוך השרים שהמלך ה' עוסק להשפילם) ושאל אותו המלך מהו השררות וההתמנות שלך . השיב לו . השררות שלי הוא . שאהי' רשאי להיות יהודי בפרהסיא בשביל אותו הטובה שעשיתי לזקינך כנ"ל . ולקח מאתו זאת . וחזר ונעשה אנוס . פעם אחד שכב המלך לישן . וראה בחלום שהשמים זכים . וראה כל הי"ב מזלות

כוכבי לכת מאירין באותו האדם . וכשהי' אדם צריך לאיזה עצה . או איזה מו"מ אם לעשותו אם לאו . הי' עומד נגד אותו האבר של המין מתכת השייך לחלק העולם שהוא משם . והי' חושב בדעתו אם לעשות אם לאו . וכשהי' צריך לעשות הי' מאיר ומזריח אותו האבר ואם לאו . הי' נחשך האבר . (כל זה עשה זה המלך הנ"ל) ועי"ז הי' כובש כל העולם . ואסף ממוז רב . ואתו הרמות אדם לא הי' מסוגל להנ"ל . רק (באופן ובתנאי) שיהי' המלך משפיל גאים ומגביה שפלים . והלך ושלח פקודות (היינו אוקאזין) עבור כל היעדנראלין^(א) ושאר השרים שיש להם

קלייני לייט זאל ער און הייבן) איז גיגאנגין דער מלך און האט גישקט אוקאזין נאך אלי יעדנראלין און נאך אנדירי שררות . וואש זיי האבן גיהאט משינים (דהיינו שררה שאפט) און אורדירס זענין זיין אלי גיקומין . האט ער זיין משפיל גיווען . און האט ביין זיין אוועק גינומין זייערי משינים . אפילו דיין וואש האבין גיהאט משינים נאך פון זיין עלטר זיידן וואש זיין האבין נאך ביין אים פֿר דינט . הט ער ביין זיין אלי אוועק גינומין און קלייני לייט הט ער און גיהובין און הט זיין גימאכט און זייער אורט (פֿון דיין גרוסי לייט) . צוושין די שרים וואש דער מלך האט אראפ גיווארפֿין . איז גיווען דער אונס (הנ"ל) האט אים דער מלך גיפֿרעגט וואש איז דיין שררה שאפט . הט ער אים גיענפֿירט מיין שררה שאפט איז נאר . אז איך זאל מעגן זיין איין יהודי בפרהסיא פֿאר דער טובה וואש איך האב גיטאן דיין זיידן . האט דער מלך ביין אים דאש אוועק גינומין . איז ער ווירד גיווארין איין אונס . אמאל האט זיך דער מלך גיליינט שלאפֿין . הט ער גיזעהין אין חלום . וויא דער הימיל איז לויטיר . און האט גיזעהין אלי צוועלף מזלות

אירליי אייזין ווארג . און ער הט דעם מענטש גישמעלט און אהוכין בארג . האבן אלי שבעה כוכבי לכת (דהיינו אלי זיבין שמערין אריין גילייכט אין דעם מענטשין . און אז אמענטש האט גידארפט עפֿים איין עצה . אודר אמשא ומתן . און האט ניט גיוויסט . אויב ער זאל יוא טאן אוב ניין . פֿלעגט ער זיך שמעלין . אקעגין דעם אבר פֿון דעם אייזין ווארג וואש סע קער צו דעם חלק פֿון דער וועלט . וואש דער מענטש איז פֿון דארט גיווען . און דער מענטש האט אין זון גיהאט . אויב ער זאל טאן דיין וואש ער האט בדארפט אויב ניין און אז ער האט בדארפט יוא צו טאן . פֿלעגט לייכטין און שיינן דש אבר . און אז ניט . איז פינצטיר גיווארין דאש אבר . (דאש האט אלץ דער מלך גיטאן) און דארך דעם האט ער אפ גינומן גאר דיין וועלט . און האט איין גיזאמלט זייער אסך געלט . נאר דער מענטש וואש ער האט גימאכט פֿון דיין אירליי אייזין ווארג . איז ניט מסוגל גיווען צו דער זאך . נאר באופֿן אז דער מלך זאל משפיל גאים זיין און זאל מגביה שפלים זיין (דהיינו גרוסי לייט זאל ער אראפ ווארפֿין פֿון זייער גדולה און

ראשי תיבות וקיצורים: אפי' . אפילו: ה' . יהיה: ה' . השנים עשר: וכשהי' . וכשהיה: ועי"ז . ועל ידי זה: מו"מ . משא ומתן: שאהי' . שאהיה: שיהי' . שיהיה: הערות ותרגומים: (א) קציני צבא בכירים: (ב) אותות הצטיינות וחכיות מיוחדות:

סיפורי מעשיות

מעשה נסים

השמש מזרחים לשם . ושם גדל שבט ברזל . ומי שיש לו פחד . כשבא להשבט הנ"ל ניצול מהפחד . והוטב להמלך . והלך עם אשתו ובניו וכל זרעו למקום הנ"ל . עם החכם הנ"ל . ובאמצע הדרך עומד מלאך שהוא ממונה על כעס . כי ע"י כעס בוראים מלאך המשחית ואותו מלאך הנ"ל הוא ממונה על כל המשחיתים . ושואלין אותו הדרך . כי יש דרך ישר לפני איש . ויש דרך שהוא מלא מיט . ויש דרך שהוא מלא פחיתים ובורות . וכן שאר דרכים . ויש דרך אחד שיש שם אש שארבע פרסאות מאותו האש

נשרפים

אחכם . אונ הט אים גיזאנט . כאשר ער הט קבלה פון זיין פאטיר . באשר סע פֿר האנדין שם"ה מיני תהלוכה השמש (דהיינו דרייא הונדרט מיט פינג אונ זעכציג גענג האט דיא זון) אונ סע פֿר האנדין איין ארט וואש אלי דרייא הונדרט אונ פינג אונ זעכציג גענג פון דער זון לייכטן אויף דעם ארט . אונ דארט וואקסט איין אייזרני רוט . אונ ווער עש האט אפחד . אז ער קומט צו דער רוט . ווערט ער ניצול פון דעם פחד . (אונ אזו האט דער חכם גיזאנט דעם מלך) איז דאש דעם מלך וואול גיפעלין . אונ איז גיגאנגן מיט זיין ווייב אונ קינדיר אונ מיט גאר זיין זרע צו דעם ארט . אונ דער חכם איז אויך מיט זיין גיגאנגן . אונ אין מיטן וועג . שטייט איין מלאך . דר מלאך איז איין ממונה אף כעס . ווארין דאך כעס בשאפט מען אמלאך המשחית (דהיינו איין מלאך וואש ער איז מוזיק אונ פֿר דארבט) אונ דר מלאך איז איין ממונה איכיר אלי משחיתים . אונ דעם מלאך פֿרעגט מען דעם וועג . ווארין סע פֿר האנדין אנוסיר וועג פֿר אמענשנין . אונ סע פֿר האנדין אוועג וואש ער איז פֿיל מיט ליים אונ סע פֿר האנדין אוועג וואש ער איז פֿול מיט גריביר . אונ אזו איז פֿר האנדין כמה וועגן . אונ סע פֿר האנדין אוועג . וואש דארט איז פֿר

האנדין

מזלות . וראה ששור ושה שיש בין המזלות . הם משחקים ממנו . והקיץ בכעס גדול . ונפחד מאוד . וצוה להביא את ספר הזכרונות . וראה כתוב בו שע"י שור ושה יהי נכרת זרעו . ונפל עליו פחד גדול . וסיפר להמלכה ונפל עלי' ועל בניה ג"כ פחד גדול . ותפעם רוחו מאוד . וקרא לכל . הפותרי חלומות . וכ"א הי' פותר לעצמו ולא הי' קולן נכנס באזניו . ונפל עליו פחד גדול מאוד . ובא אליו חכם א' ואמר לו . שיש לו קבלה מאביו היות שיש שם"ה מיני תהלוכות השמש ויש מקום שכל השם"ה מיני תהלוכות

מזלות . (דהיינו דיא שטערן אונ הימיל זענין גיטיילט אף צוועליף חלקים אקענין צוועליף חדשים . איין חלק שטערן איז אזו וויא אלעמילי . דאש איז דאש מזל פון ניסן . אונ דאש מזל פון אייר ווערט אן גירופין שור דהיינו איין אקס . אונ אזו איטליכיר חודש הט זיין מזל) אונ ער הט גיזעהין אז שור ושה (דהיינו איין אקס אונ איין לעמילי) וואש סע פֿר האנדין צווישן דיא מזלות לאכין זיין אויש אים . האט ער זיך אוף גיחאפט מיט גרום כעס . אונ איז זייער דר שראקין גיווארין . האט ער גיהייסן ברענגן דעם ספר הזכרונות . (דהיינו דאש ספר וואש דארט איז אלץ פֿר שריבין) האט ער גיזעהין אז סע שטייט דארט פֿר שריבין . אז דאך שור ושה וועט זיין זרע פֿר שניטין ווערין . איז אף אים גיפאלין זייער אגרוסיר פחד . אונ ער האט דאש דער ציילט דער מלכה . איז אף איר אונ אף דיא קינדיר אויך גיפאלין איין גרושיר פחד . אונ סע האט אים זייער גיקלאפירט דאש הארץ . אונ ער הט גירופין אלי פותר חלומות . (דהיינו דיא וואש קענין באשיידן חלום) אונ איטליכיר האט זיך פותר גיווען . אונ עס איז אים אכיר גאר ניש אריין גיגאנגן אין די אויאירין . אונ עס איז אף אים גיפאלין זייער אגרוסיר פחד . איז גיקומין צו אים

אמר שגם הוא ילך . וענה החכם . אני יש לי קבלה מאבי כנ"ל ע"כ איני רוצה לילך . אתה אם רצונך לילך . לך . והלך המלך וזרעו . ושלט בהם האש . ונשרף הוא וזרעו ונכרתו כולם . כשכא החכם לביתו . ה' תמיה בעיני השרים . הלא ה' נשמר משור ושה . ואיך בא שיהי' נכרת הוא וזרעו . ענה האנוס ואמר . על ידי נכרת . כי החווי כוכבים ראו ולא ידעו מה ראו . כי שור עושין מעורו תפילין ושה עושין מצמרו ציצית למלית ועל ידיהם נכרת הוא וזרעו . כי אותן המלכים שהיו יהודים דרים במדינתם שמלוכשין במלית ותפילין היו הולכים דרך האש ולא

נשרפים (ושאלו לו הדרך ואמר להם אותו הדרך שיש שם האש) והיו הולכים . והי' החכם מסתכל לפניו בכל פעם אם יש שם אותו האש . כי הי' לו קבלה מאביו שיש שם אש כנ"ל . בתוך כך ראה האש . וראה שהיו הולכים דרך האש מלכים ויהודים מעוטפים במלית ותפילין . וזה הי' מחמת שהיו אצל אותן המלכים יושבים יהודים במדינתם ע"כ היו יכולים לילך דרך האש . ואמר החכם להמלך . באשר שיש קבלה בידי . שד' פרסאות רחוק מן האש נשרפים . ע"כ אין אני רוצה לילך עוד . והמלך חשב מאחר שרואה ששאר מלכים הולכים שם דרך האש . ע"כ

אין דער מלך גיגאנגין מיט גאר זיין זרע . האט זיין גיהאפט דאש פייאר . אונ ער איז פֿר ברענט גיווארין מיט גאר זיין זרע . אונ זיין זענין אלי אויש גיריסין גיווארין . וויא דער חכם איז גיקומין אהיים איז גיווען אווינדר ביא דיא שרים . וואש דר מלך איז פֿר שנימיין גיווארין מיט זיין זרע . ער האט דאך זיך גיהוט פֿון אשור ושה פֿון וואנין איז דאש גיקומין וואש זיין זרע איז פֿר שנימיין גיווארין מיט אים . האט זיך דר אונס אן גירופין . דארך מיר איז ער פֿר שנימיין גיווארין . ווארין דיא שמערין זעהיר האבין גיזעהין (אז דארך איין אקס אונ איין לעמילי וועט זיין זרע אויס גיריסין ווערין) אונ האבין ניט גיוויסט וואש זיין זעהין . ווארין איין אקס מאכט מען פֿון זיין פעל תפילין . אונ איין לעמילי מאכט מען פֿון דער וואל ציצית צום מלית . אונ דארך ויין איז דער מלך אויש גיריסין גיווארין מיט זיין זרע . ווארין דיא מלכים וואש יהודים האבין אין זייער מדינה יוא גיוואונט . וואש זיי גיין אן גיטאן אין מלית אונ תפילין . איבר דעם האבין דיא מלכים יוא גיקאנט גיין אין דעם פייאר אונ סע האט זיין גאר ניט גישאט

האנדין אפייאר . וואש פֿיר מייל פֿון דעם פייאר ווערט מען פֿר ברענט . (האבן זיין גפרענט דעם וועג דעם מלאך . האט ער זיין גיואנט דעם וועג וואש דארט איז דאש פייאר) זענין זיין גיגאנגין (דהיינו דער מלך מיט אלי זיין זרע מיט דעם חכם) אונ דער חכם האט אלץ גיקוקט פֿר זיך אלי מאל . אויב סע דארט דא דאש פייאר . ווארין ער האט גיהאט אקבלה פֿון זיין פֿאטיר אז סע איז דארט פֿר האנדין דש פייאר דער ווייל האט ער דער זעהין דאש פייאר . אונ האט גיזעהין אז סע איז דארט אום גיגאנגין אין דעם פייאר מלכים אונ יהודים אן גיטאן אונ מלית אונ תפילין . האט דער חכם גיגאנט צום מלך . איך האב אקבלה . אז פֿיר מייל פֿון דעם פייאר ווערט מען פֿר ברענט איבר דעם וייל איך ניט גיין ווייטיר . דוא אז דו ווילשט גיין . אונ דר מלך האט זיך גיטראכט . ווייל ער האט גיזעהין אז אנדרי מלכים גיין דארט אום אין דעם פייאר וועט ער אויך קענין גיין דארט . האט זיך דער חכם אן גירופין איך האב אקבלה פֿון מיין טאטין . איבר דעם וייל איך ניט גיין . דוא אז דו ווילשט גיין דיר

סיפורי מעשיות

ולא היו ניווקים כלל . והוא נכרת ע"י
שלא היו רשאים יהודים שלובשין טלית
ותפילין לישב במדינתו . וע"כ היו השור
ושה שבמזלות שוחקים ממנו . כי החווי
כוכבים ראו ולא ידעו מה ראו . ונכרת
הוא וזרעו כנ"ל :

מעשה ה
המלך
שהיה לו
בן שכולו
מאבנים
טובות

מעשה במלך אחד שלא היו לו בנים .
והלך ועסק בדאקטורים^(א) . כדי
שלא תהי' מלכותו נהפכת לזרים . ולא
הועילו לו . וגזר על היהודים שיתפללו
עבורו שיהי' לו בנים . והיו היהודים
מבקשים ומחפשים צדיק . כדי שיתפלל
ויפעול שיהי' לו בנים . ובקשו ומצאו
צדיק גנוז . ואמרו לו שיתפלל שיהי'
להמלך בנים . וענה שאינו יודע כלל .
והודיעו להמלך . ושלח המלך פקודתו
(שקורין אוקאז) אחריו . והביאו אותו להמלך .
והתחיל המלך לדבר עמו בטוב . הלא
אתה

למה רגשו וכו' . תרועם בשבט ברזל : פן יאנף
ותאבדו דרך כי יבער וכו' : והדברים
עתיקים וסתומים מאוד : כל זה שמעתי : עוד
מצאתי קצת רמזים מהמעשה זו בקפיטל הנ"ל^(א) :
ננתקה את מוסרותימו . מוסרות הם של עור :
בחי' תפילין : עבותימו עבות הם חבלים : בחי'
ציצית . כמו שדרז"ל פסוק זה במס' ע"ז^(ב) על ציצית
ותפילין : יושב בשמים ישחק : כי השור ושה
שבשמים שחקו ממנו . אז ידבר אלימו באפו ובחרונו
יבהלמו : הכעס והבהלה והפחד הנ"ל : ואני נסכתי
מלכי על ציון הר קדשי : אפשר הרמז בזה . כי
הדמות אדם שהעמיד המלך הנ"ל על הר גבוה .
את זה לעומת זה . כי הוא כנגד המלך על ציון הר
הקודש . כי שם כלולים כל חלקי עולם וכו' והו

אמאל איז גיווען אמלך . דער מלך האט קיין
קינדיר ניט גיהאט . איז ער גיגאנגן
אונ האט זיך גיפארט מיט דאקטורים . כדי זיין
מלוכה זאל ניט פֿר פֿרעמט ווערין . זייא האבין אים
אביר ניט גיהאלפֿן . האט ער גוזר גיווען אף יודין
אז זייא זאלין פֿר אים מתפלל זיין . אז ער זאל האבין
קינדיר . האבין יודין גיזוכט אצדיק . כדי ער זאל
מתפלל זיין אונ זאל פועלין . אז ער זאל האבין קינדיר .
האבין זייא גיזוכט אונ האבין גיפֿונין אבייאהאלטינים
צדיק . אונ זייא האבין אים גיזאגט אז ער זאל מתפלל
זיין אז דער מלך זאל האבין קינדיר . האט ער
גינעפֿירט ער ווייסט גאר ניט . האבין זייא דאש
מודיע גיווען דעם מלך . (באשר אז סע איז דא
אבאהאלטיניר צדיק נאר ער זאגט ער ווייסט גאר ניט)
האט דער מלך גישיקט איין אוקאז נאך אים . האט
מען

גישאט . אביר דער מלך . ווייל קיין יהודים וואש גייאין
אונ טלית אונ תפילין האבין ניט גיטארט זיצין אין זיין
מדינה . איכר דעם איז ער אויש גיריסין גיווארין מיט
זיין זרע . אונ דאש האבין דיא שור ושה פֿון דיא מזולת
גילאכט אויש אים . ווארין דיא שטערין זעהיר האבין
גיזעהן אז דארך שור ושה וועט זיין זרע פֿר שניטין ווערן
זייא האבין אביר ניט גיוויסט וואש זייא האבין גיזעהן
איז דער מלך פֿר שניטין גיווארין מיט זיין זרע . אמן
כן יאבדו כל אויבֿך ה' :

למה רגשו גוים . תרועם בשבט ברזל . דיא אייזירני
רוט . ננתקה את מוסרותימו ונשליכה ממנו
עבותימו . דאש איז ציצית אונ תפילין . דיא גאנצי
מעשה איז מרומו אין דעם קיפיטל . או וואול דעם
וואש ער וועט עפיש וויסין אין דיא מעשיות . וואש
זענין דורך גרוסי סודות התורה :

ראשי תיבות וקיצורים: בחי'. בחינת/בחינות: במס'. במסכת: וע"כ. ועל כן: ז'. שבעה: ע"ז. עבודה זרה: ע"י. על ידי: שיהי'. שיהיה:
תהי'. תהיה: הערות ותרגומים: (א) תהלים ב: (ב) דף ג ע"ב: (ג) רופאים:

ובקשו עוד ומצאו עוד צדיק גנוז . ואמרו לו שיתן להמלך בן . ואמר שאינו יודע כלל . והודיעו להמלך . ואמר לו המלך ג"כ כנ"ל . הלא היהודים בידי וכו' כנ"ל . אמר לו החכם (היינו זה הצדיק הנ"ל) תוכל לעשות מה שאצוה . אמר המלך הן . אמר לו החכם . אני צריך שתביא כל מיני אבנים טובות כי כל אבן טוב יש לו סגולה אחרת . כי יש אצל המלכים ספר שכתוב בו כל מיני האבנים טובות . אמר המלך אני אוציא חצי מלכותי כדי שיהי' לי בן . והלך והביא לו כל מיני האבנים טובות . ולקחם החכם והדיקם . ולקח כוס יין ונתנם לתוכו . ונתן חצי הכוס להמלך לשתות וחצי' להמלכרה .

ואמר

ווייטיר גיוזכט . האבן זיין גיפונין . נאך אברהמליניס צדיק . און זיין האבין אים גיזאגט . אז ער זאל גיבין דעם מלך אוון . האט ער גיזאגט . ער וויסט גאר ניט האבין זיין וויידר מודיע גיווען דעם מלך . הט דר מלך דעם צדיק אויך אוו גיזאגט . דוא וויישט דך אז דיא יהודים זענין בייא מיר אין דער האנט . וכו' כנ"ל . האט אים דר חכם (דהיינו דער צדיק) גיזאגט . וועשטו אביר קענין טון וואש איך וועל דיר הייסן . האט דער מלך גיזאגט יוא האט דער חכם צו אים גיזאגט . איך בדארף אז דו זאלשט ברענגן . אלירלייא אבנים טובות (כלומר דומינט ווארג) ווארין איטליכר אבן טוב האט אין זיך איין אנדרי סגולה . און בייא דיא מלכים איז פֿר האנדן אספֿר וואש דארט איז פֿר שריבין אלירלייא אבנים טובות . האט דער מלך גזאגט . איך וועל אויש ברענגן . מיין האלבי מלוכה . אבי' איך זאל האבן אוון און איז גיזאגט . און האט אים גיבראכט אליר לייא אבנים טובות . האט דער חכם זיין גנומן . און האט גנומן

אבעכיר

אתה יודע . שהיהודים הם בידי לעשות בהם כרצוני . ע"כ אני מבקש ממך בטוב שתתפלל שיהי' לי בנים . והבטיח לו שיהי' לו באותה שנה ולד . והלך למקומו וילדה המלכה בת . והיתה אותה הברת מלכה יפת תואר מאוד . וכשהיתה ברת ד' שנים היתה יכולה כל החכמות ולומר בכלי שיר והיתה יודעת כל הלשונות והיו נוסעים מלכים מכל המדינות לראותה . והי' שמחה גדולה על המלך . אח"כ נכסף המלך מאוד שיהי' לו בן . כדי שלא תהי' מוסבת מלכותו לאיש זר וגזר שוב על היהודים שיתפללו שיהי' לו בן . והיו מבקשים ומחפשים את הצדיק הנ"ל . ולא מצאו אותו כי כבר נפטר .

מען אים גיבראכט צום מלך . הט דר מלך מיט אים אן גיהובין צו שמוסין מיט גומן . דוא וויישט דך . אז די יהודים זענין בייא מיר און דער האנט . איך קאן טאן מיט זיין וואש איך וויל . בכך בעט איך דך מיט גומין זיין מתפלל . איך זאל האבין קינדיר . האט אים דער צדיק מבטיח גיווען אז ער זאל האבין דאש יאר אקינד און איז זיך אהיים גיזאגט . האט דיא מלכה גיהאט איין מאכטיר . און דיא בת מלכה איז גיווען זייער אגרוסי פארשן . און אז זיא איז אלט גיווען פיר יאר . האט זיא גיקענט אלי חכמות און אלי לשונות און שפילין אף כלים . זענין גיפארין אלי מלכים פֿון אלי מדינות . זיא צו זעהין . און סע גיווען אף דעם מלך אגרוסי שמחה . דר נאך האט דער מלך זייער גיוואלט . ער זאל האבן איין זון כדי דיא מלוכה זאל ניט אוועק גיאיין צו איין פֿרעמדן . האט ער וויידר גזר גיווען אויף יודין אז זיין זאלין מתפלל זיין אז ער זאל האבין איין זון . האבן זיין גיוזכט דעם ערשטן צדיק . און זיין האבן אים שון ניט גיפונין ווארין ער איז שון גישטארבין . האבן זיין

סיפורי מעשיות

המלך שהיה לו בן שכולו מאבנים טובות

ורצתה הבת מלכה לכרוך את אצבעו .
וראתה שם אבן טוב . ונתקנאה בו מאד
ועשתה עצמה חולה . ובאו כמה
דאקטורים ולא היו יכולים לעשות לה
רפואה . וקראו למכשפים . והי' שם
מכשף . וגילתה לו האמת שהיא עשתה
עצמה חולה כנ"ל . ושאלה אותו אם יוכל
לעשות כישוף לאדם שהי' מצורע . אמר
הן . אמרה לו . אולי יבקש מכשף שיבטל
הכישוף ויתרפא . אמר המכשף . אם
ישליכו הכישוף אל המים . לא יוכלו
לבטלו עוד . ועשתה כן . והשליכה
הכישוף אל המים . ונעשה הבן מלך
מצורע מאוד . על חוטמו צרעת ועל פניו
ועל

אים ארום בנידן דעם פינגיר . האט זיא דארט דער
זעהן איין אבן טוב . האט זיא זיך אונ אים זייער
מקנא גיווען . האט זיא זיך גימאכט קראנק . זענין
גיקומן כמה דאקטורים . זייא האבין אביר נישט גיקענט
איר קיין רפואה טאן . האט מען גירופין מכשפים .
איז דארט גיווען איין מכשף . הט זיא אים אויש גזאגט
דעם אמת . אז זי הט זיך אליין גימאכט קראנק מחמת
דעם ברודיר כנ"ל אונ זיא האט דעם מכשף גיפרעגט
אויב סע איז מיגליך . אז מעזאל טאן אמענטש כישוף
אז ער זאל ווערין קרעציק . האט ער גיזאגט יוא .
האט זיא צום מכשף גיזאגט . מאמיר וועט ער זיך
זוכין איין אנדרן מכשף וואש ער וועט מבטל זיין
דעם כישוף אונ ער וועט גיהיילט ווערין . האט דער
מכשף גזאגט . אז מוועט אריין ווארפין דעם כישוף אין
וואסיר אריין וועט מען שון ניט קענין אים מבטל זיין .
האט זיא אזו גיטאן . אונ האט אריין גיווארפין דעם
כישוף אין וואסיר אריין . איז דר בן מלך זייער קרעציק
גיווארין . ער האט גיהאט אף דר נאז קרעץ אונ אף דעם
פנים אונ אף דעם איבריגן גוף . האט זיך דער מלך
גיפאריט

ואמר להם שיהי' להם בן שיהי' כולו
מאבנים טובות ויהי' בו כל הסגולות של
כל האבנים טובות . והלך למקומו .
וילדה בן . ונעשה שמחה גדולה על
המלך . והבן הנוול לא הי' מאבנים
טובות . כשהי' הבן בן ד' שנים . היה
יפה תואר מאוד וחכם גדול בכל החכמות
והיה יודע כל הלשונות . והיו נוסעים
מלכים לראותו . והבת מלכה ראתה
שאינה חשובה כ"כ . ונתקנאה בו . רק
זאת הי' נחמתה באשר שאותו הצדיק
אמר שיהי' כולו מאבנים טובות . טוב
שאינו מאבנים טובות . פעם אחד הי'
הבן מלך מחתך עצים וניקף באצבעו .

אבעכיר וויין . אונ האט זייא אריין גישיט אין
דעם וויין . אונ ער האט גיגעבין אהאלבין בעכיר וויין
דעם מלך טרונקין . אונ דיא אנדרי העלפט . דער
מלכה . אונ האט צו זייא גיזאגט . אז זייא וועלין האבן
אזון . וואש ער וועט זיין דורך פון אבנים טובות .
אונ ער ווערט אין זיך האבן אלי סגולות פון אלי אבנים
טובות אונ איז אהיים גיגאנגין . האט די מלכה גיהאט
אזון . איז גיווארין אנרושי שמחה אף דעם מלך . נאר
דר זון איז ניט גיווען פון אבנים טובות . אז דר זון איז
אלט גיווען פיר יאר . איז ער גיווען אנרוסיר פארשון
אונ אנרוסיר חכם אין אלי חכמות . אונ האט גיקענט
אלי לשונות . זענין גיפארין מלכים אים זעהן . אונ די
בת מלכה האט גיזעהן . אז זיא איז שון ניט אזו חשוב
האט זיא זיך אין אים מקנא גיוועהין . נאר דאש איז
איר נחמה גיווען . באשר דער צדיק האט גיזאגט . אז
דער זון וועט זיין נאר פון אבנים טובות . גוט איז
חאמשי וואש ער איז ניט פון אבנים טובות . אמאל
האט דער בן מלך גישינצט האלץ . אונ האט זיך אשניט
גיטאן . אונ פינגיר . איז דיא בת מלכה צו גילאפין .

סיפורי מעשיות

כה

ואין תקנה להבן מלך כ"א שישליכו
המכשף שעשה הכישוף למים . אמר
המלך אני נותן לך כל המכשפים
להשליכם למים כדי שיתרפא בני
ונתיראה הבת מלכה . ורצתה אל המים
להוציא הכישוף מן המים . כי היתה
יודעת היכן מונח הכישוף . ונפלה אל
המים . ונעשה רעש גדול . שהבת מלך
נפלה אל המים . ובא אותו הצדיק הנ"ל
ואמר להם שהבן מלך יתרפא . ונתרפא .
ונתיבש הצרעת ונפל ונקלף כל העור
ממנו ונעשה מאבנים טובות כולו . והי'
לו כל הסגולות של כל האבנים טובות :
(היינו כי אחר שנקלף העור או נתגלה ונראה שהבן מלך הוא
כולו

וואסיר אריין גיווארפין . קען דער בן מלך אנדירש ניט
גיהיילט ווערין . סיידן אז מוזאל אריין ווארפין דעם
מכשף וואש ער האט גיטאן דעם כישוף און וואסיר
אריין . האט דר מלך גזאגט . איך גיב דיר אלי מלכשפים
מוזאל זיין אריין ווארפין אין וואסיר אריין . אבי' מיין
זון זאל גיהיילט ווערין . האט די בת מלכה מורא גיהאט
און איז גילאפין צום וואסיר ארויש נעמין דעם כישוף
פון דעם וואסיר . ווארין זיא האט גוויסט וויא דער
כישוף ליגט . איז זיא אריין גיפאלין אין וואסיר אריין .
איז גיווארין אגרום גיפילדיר וואש דיא בת מלכה איז
אריין גיפאלין אין וואסיר אריין . איז גיקומין דר צדיק
און האט גזאגט אז דער בן מלך וועט שון גיהיילט
ווערין . איז ער שון גיהיילט גיווארין . און דאש צרעת
איז פר דיירט גיווארין און סע איז אראפ גיפאלין האט
זיך אפ גישיילט גאר דיא הויט . איז ער גיווארין גאר
פון אבנים טובות . און הט אין זיך גיהאט אלי סגולות
פון אלי אבנים טובות . (ווארין אז דיא הויט האט זיך
אים אפ גישיילט האט מען גיזעהן אז ער איז גאר פון
אבנים טובות . אזו וויא דר צדיק הט גיזאגט) .

מעשה

ועל שאר גופו . ועסק המלך בדאקטורים
ובמכשפים ולא הועילו . וגזר על היהודים
שיתפללו . וביקשו הצדיק הנ"ל . והביאו
אותו למלך . והצדיק הנ"ל הי' מתפלל
תמיד להש"י באשר שהוא הי" מבטיח
שיהי' הבן מלך כולו מאבנים טובות . ולא
הי' בן . והי' טוען להש"י . האם עשיתי
זאת בשביל כבודי . לא עשיתי כ"א
בשביל כבודך . ועכשיו לא נתקיים כמו
שאמרתי . ובא הצדיק להמלך . והי'
מתפלל ולא הועיל . והודיעו לו שהוא
כישוף . והצדיק הנ"ל הי' גבוה למעלה מן
כל הכשפים . ובא הצדיק והודיע להמלך
שהוא כישוף . ושהשליכו הכישוף למים .

גיפאריט מיט דאקטורים . און מיט מכשפים . און זיין
האבין אים ניט גיהאלפין . האט דער מלך גזר גיווען
אף יודין אז זיין זאלין מתפלל זיין . האבין דיא יהודים
גיזוכט דעם צדיק (וואש ער האט מתפלל גיווען אז דער
מלך זאל האבן אזון כנ"ל) און זיי האבין אים גיבראכט פון
דעם מלך . און דער צדיק פלעגט תמיד מתפלל זיין פון
הש"י באשר ער האט צו גיזאגט דעם מלך אז דער זון
זאל זיין גאר פון אבנים טובות און סע ניט מקוים
גיווארין . און ער האט גיטענת צום אייבירשטין האב
איך דש גיטאן פון מיין כבוד וועגן . איך האב זיך דש
מער ניט גיטאן גאר פון דיין כבוד וועגן . און היינט איז
ניט מקוים גיווארין אזו וויא איך האב גיזאגט . און דער
צדיק איז גיקומין צום מלך . האט דער צדיק מתפלל
גיווען (דהיינו אף דיא קרעץ פון דעם בן מלך אז ער
זאל גיהיילט ווערין) און סע האט ניט גיהאלפין . האט
מען אים מודיע גיווען . אז דאש איז אכישוף . און
דער צדיק איז העכיר גיווען פון אלי מכשפים . איז
גיקומין דער צדיק און האט מודיע גיווען דעם מלך אז
דאש איז אכישוף . און אז מהאט דעם כישוף און

סיפורי מעשיות

כולו מאבנים טובות כאשר אמר הצדיק הנ"ל):

מעשה במלך אחד . והי' לו חכם . אמר המלך להחכם . באשר שיש מלך שחותם עצמו שהוא גבור גדול ואיש אמת ועניו . והנה גבור . אני יודע שהוא גבור . מחמת שסביב מדינתו הולך הים . ועל הים עומדים חיל על ספינות עם הורמאטים⁽⁸⁾ ואינם מניחים להתקרב ולפנים מן הים יש (מקום שטובעין בו שקורין) זומפ⁽⁹⁾ גדול סביב המדינה שאין שם כ"א שביל קטן שאינו יכול לילך שם כ"א אדם אחד וגם שם עומדים הורמאטים וכשיבא אחד להלחם . מורים עם ההורמאטים . וא"א להתקרב לשם . אך מה שחותם עצמו איש אמת ועניו . זה

איני יודע . ואני רוצה שתביא אלי הפאטרעט⁽¹⁰⁾ של אותו המלך כי יש להמלך כל הפאטרעטין של כל המלכים . והפאטרעט שלו לא נמצא אצל שום מלך כי הוא נסתר מבני אדם . כי הוא יושב תחת כילה⁽¹¹⁾ . והוא רחוק מבני מדינתו . הלך החכם אל המדינה . אמר החכם בדעתו שצריך לו לידע מהות המדינה . וע"י מה ידע המהות של המדינה . ע"י הקאטאוויש של המדינה (היינו עניני צחוק שקורין קאטאוויש) כי כשצריכים לידע דבר צריכים לידע הקאטאוויש של אותו הדבר . כי יש כמה מיני קאטאוויש . יש א' שמכוין באמת להזיק לחבירו בדבריו וכשחבירו מקפיד עליו אומר לו אני מצחק כ"ש כמתלהלה

לחילוק

מעשה

אמאל איז גיווען אמלך דער מלך האט גיהאט אהכם . האט זיך דער מלך אן גירופין צום חכם . באשר . סע פֿר האנדן אמלך . וואש ער חתמת זיך . אז ער איז אנרוסיר גבור און איין איש אמת און איין עניו . (כלומר איין אמתיר מענטש . און האלט פֿון זיך נישט) אנגור . ווייס איך . אז ער איז אנרוסיר גבור ווארן ארום זיין מדינה גייט דער ים . און אף דעם ים . שטייט חיל אף שיפן מיט הורמאטים און לאוזן ניט צו טרעטין . און פֿון דעם ים אונטווייניק . איז פֿר האנדן אנרוסיר זומפ ארום דער מדינה וואש סע איז דארטין מער ניט דא נאר אקליין וועגיל . וואש סע קאן דארט ניט גיין נאר איין מענטש און דארטין שטייאיין אויך הורמאטים . און אז איינר קומט מלחמה האלטין שיסט מען מיט די הורמאטים . קאן מען אהין ניט צו טרעטין . נאר דאש וואש ער חתמת זיך אז ער איז איין איש אמת און איין עניו . דאש ווייס איך ניט . און איך וויל אז דא זאלשט מיר ברענגן דעם פאטרעט פֿון דעם מלך . ווארין דר מלך האט גיהאט

אלי פאטרעטין פֿון אלי מלכים . און דער פאטרעט פֿון דעם מלך (דהיינו וואש ער האט זיך און גיחתמת כנ"ל) האט זיך ניט גיפונדן ביא קיין שום מלך . ווארין דר מלך איז פֿר בארגן פֿון מענטשין . ווארין ער זיצט אונטיר אפֿר האנג . און ער איז ווייט פֿון דיא לייט פֿון זיין מדינה . איז דר חכם גינגאנגן אין דער מדינה אריין האט זיך דער חכם מישב גיווען . ער בדארף וויסן דעם מהות פֿון דער מדינה (כלומר דיא זאך פֿון דער מדינה וויא אז דיא מדינה פֿירט זיך) און דארך וואש קאן ער ווישן דעם מהות פֿון דר מדינה . דארך דעם קאטאוויש פֿון דער מדינה . ווארין אז מבדארף וויסן אזאך . מוז מען וויסן דעם קאטאוויש פֿון דער זאך . ווארין סע פֿר האנדן כמה אירליי קאטאוויש . סע פֿר האנדן איינר וויל טאקי יענים טרעפֿן מיט זייני רייד . און אז יעניר קוקט זיך ארום . זאגט ער אים איך טרייב קאטאוויש און ווי סע שטייט אין פסוק כמתלהלה הזורה זיקים וכו' ואמר הלא מצחק אני . (כלומר אז וויא אייניר שיסט פֿיילין אין הארצין אריין . און ער זאגט איך טרייב

ראשי תיבות וקיצורים: א. אחד; וא"א. ואי אפשר; והי'. והיה; וע"י. ועל ידי; כ"א. כי אם; כ"ש. כמו שכתוב; הערות ותרגומים: (א) תותחים; (ב) ביצה טובענית; (ג) דמות דיוקן; (ד) וילון;

שהמדינה כולה מליאה שקרים מתחילה ועד סוף . כי ראה שעושיין צחוק איך מאנים ומטעים בני אדם במשא ומתן ואיך הוא בא לדון בהמאניסטרטא^(א) ושם כולו שקר ומקבלין שוחד . והולך להסאנד^(ב) הגבוה יותר . וגם שם כולו שקר . והיו עושים בדרך צחוק אָן שטעלין^(ג) מכל הדברים הללו . והבין החכם באותו הצחוק שהמדינה כולה מליאה שקרים ורמאות ואין בה שום אמת והלך וגשא ונתן בהמדינה . והניח עצמו להונות אותו בהמו"מ . והלך לדון לפני הערכאות . והם כולם מלאים שקר ושחדים . וביום זזה נתן להם שוחד למחר לא הכירוהו . והלך לערכאות גבוה יותר . וגם שם כולו שקר

עד

האט ער פֿר שטאנין אין דעם קאטאוויס או דיא מדינה איז דורך פֿול מיט שקרים (דהיינו לוגין) ווארין ער האט גזעהקן אז ממאכט גישפעט . וויא אזו מניירט מענטשן אין משא ומתן . אונ וויא אזו ער קומט זיך לדון אין מאגיסטרטא . אונ דארט איז דורך לוגין . אונ זיי נעמין שוחד . גייט ער צום העכירין סאנד . אונ דארט איז אויך גאר לוגין . אונ זייא האבן אלץ גמאכט גישפעט אף קאטאוויס . אן שטעלין פֿון דיא אלי זאכין . האט דער חכם פֿר שטאנין אין דעם קאטאוויס . אז דיא מדינה איז פֿול מיט לוגין אונ מיט רמאות אונ סע גאר קיין שום אמת ניט אין דער מדינה . איז ער גיגאנגין אונ האט גיהאנדילט אין דער מדינה . אונ האט זיך גילאזט ניירין אין דעם משא ומתן . איז ער גיגאנגין זיך לדון פֿר דיא סאנדים . אונ זייא זענין אלי פֿול מיט לוגין אונ נעמין שוחד . היינט האט ער זייא גיגעבין שוחד . מארגין האבין זייא אים ניט גיקענט . איז ער גיגאנגין צו איין העכירין סאנד אונ דארט איז אויך פֿול מיט לוגין . ביז ער איז גיקומין

פֿר

כמתלהלה וכו'^(א) ואמר הלא מצחק אני . וכן יש אחד שמתכווין בדרך צחוק ואעפ"כ חבירו ניוזק ע"י דבריו . וכן יש כמה מיני קאטאוויש . ויש בכל המדינות מדינה שכוללת כל המדינות . ובאותה המדינה יש עיר א' שכוללת כל העיירות של כל המדינה שכוללת כל המדינות . ובאותה העיר יש בית א' שכוללת כל הבתים של כל העיר שכוללת כל העיירות של המדינה שכוללת כל המדינות . ושם יש אדם שכלול מכל הבית וכו' . ושם יש אחד שעושה כל הליצנות והקאטאוויש של המדינה . ולקח החכם עמו ממון רב . והלך לשם . וראה שעושים כמה מיני ליצנות וצחוק . והבין בהקאטאוויש

מרייב קאטאוויס) אונ אזו איז פֿר האנדין איינר וואש ער מיינט טאקי אף קאטאוויס . אונ ער איז פֿארט מויק דעם אנדן מיט זייני רייד . אונ אזו איז פֿר האנדין כמה אירליי קאטאוויס . אונ סע פֿר האנדין אין אלי מדינות איין מדינה וואש דיא מדינה איז כולל אלי מדינות . (כלומר דיא מדינה איז דער עיקר אונ דער כלל פֿון אלי מדינות) אונ אין דער מדינה איז פֿר האנדין אשטאט וואש די שטאט איז כולל אלי שטעט פֿון גאר דר מדינה וואש זיא איז כולל אלי מדינות . אונ אין דער שטאט איז פֿר האנדין איין שטוב וואש זיא איז כולל אלי שטוביך פֿון דר גאנציר שטאט וואש דיא שטאט איז כולל וכו' כנ"ל . אונ דארט אין דער שטוב . איז פֿר האנדין אמענטש וואש ער איז כולל גאר דיא שטוב וואש דיא שטוב איז כולל וכו' כנ"ל . אונ דארט איז פֿר האנדין איינר וואש ער מאכט גאר דאש ליצנות . אונ דעם קאטאוויס פֿון דר גאנציר מדינה . הט דר חכם מיט זיך גינומן זייער אסך געלט . אונ איז אהין גיגאנגין . האט ער גיזעהן אז ממאכט דארט כמה אירליי גישפעט אונ קאטאוויס

ראשי תיבות וקיצורים: א' אחת/אחד; בהמו"מ. בהמשא ומתן; ואעפ"כ. ואף על פי כן; ע"י. על ידי; הערות ותרומים: (א) משלי כו, יח; (ב) ערכאה נמוכה; (ג) ערכאה גבוהה יותר; (ד) הצגה;

סיפורי מעשיות

המעשה של המלך

איך אתה איש אמת . וכשכיל זה אתה רחוק מהם מחמת שאין אתה יכול לסבול השקר של המדינה . והתחיל לשבח המלך מאוד מאוד . ובמקום גדולתו שם ענוותנותו . כי כן דרך העניו . שבכל מה שמשבחין ומגדלין אותו יותר נעשה קטן ועניו יותר ומחמת גדול השבח של החכם ששבח וגידל את המלך בא המלך בעניוורת וקמנות מאוד עד שנעשה אין ממש . ולא ה' יכול להתאפק והשליך את הווילון לראות את אותו החכם . מי הוא זה שהוא יודע ומבין כל זאת . ונתגלה פניו . וראה אותו החכם . והביא הפאטרעט שלו אל המלך :

דרכי

אדרבא . פון דאניט זעט מען וויא אוו דוא ביסט איין איש אמת און דער איביר בישטו ווייט פון זייא מחמת דוא קאנסט ניט סובל זיין דעם שקר פון דער מדינה . און האט אן גיהובין דעם מלך זייער זייער צו לובין . און דער מלך מחמת ער איז גיווען זייער אגרוסיר עניו . ובמקום גדולתו שם ענוותנותו . ווארין אוו איז דער שטייגיר פון איין עניו . או וואש מער מלובט אים און מגרייסט אים . ווערט ער אלץ קלעניר בייא זיך און מער עניו אלץ . און מחמת דער חכם האט זייער גילובט און גיגרייסט דעם מלך . איז דער מלך אריין גיקומין און גרום ענוה און אין זייער קליינקייט אריין . ביז ער איז גיווארין גאר נישט . האט ער זיך נישט גיקאנט איין האלטין און האט אווארף גיטאן דעם פיר האנג . ער זאל זעהין דעם חכם . ווער איז דאש וואש ער וויישט און פֿר שטייט דאש אלץ . איז אנפלקט גיווארין דאש פנים פון דעם מלך . האט אים דר חכם גיזעהן האט ער אפ גימאלט זיין פאטרעט . און האט גיבראכט צום מלך :

עד שבא לפני הסאנאט^(א) . וגם הם מלאים שקר ושחדים . עד שבא אל המלך בעצמו וכשבא אל המלך . ענה ואמר . על מי אתה מלך . שהמדינה מליאה שקרים כולה מתחילה ועד סוף ואין כה שום אמת . והתחיל לספר כל השקרים של המדינה . וכשהמלך שמע דבריו . הרבין אזניו אצל הווילון לשמוע דבריו . כי ה' תמוה להמלך שיומצא איש שיוודע מכל השקרים של המדינה . והשרי מלוכה ששמעו דבריו היו כועסים עליו מאוד . והוא ה' מספר והולך השקרים של המדינה . ענה ואמר . (החכם הנ"ל) וה' ראוי לומר שגם המלך כמותם . שהוא אוהב שקר כמו המדינה . אך מזה אני רואה

פֿר דעם סאנאט . און דארט איז אוך דורך לוגין און שוחד . ביז ער איז גיקומין צום מלך אליין . אז ער איז גיקומין צום מלך . האט ער זיך אן גירופין און האט גיזאגט . איבר וועמין ביסטו אמלך . דיא מדינה איז דרך און גאנצין פיל מיט לוגין דורך . פון דעם אן הייב ביז און אויש לאו . און סע איז און איר קיין שום אמת ניט דא . און האט אן גיהובין אויש צו דער ציילין גאר דאש פאלטשקייט פון דער מדינה . וויא דר מלך האט גיהערט זייני רייד . האט ער זיך צו גיבויגין זייני אויאירין צום פיר האנג . ער זאל הערין זייני רייד . ווארין סע בייא דעם מלך אגרום ווינדיר גיווען אז סע זאל זיך גיפונין אמענטש וואש ער זאל וויסין גאר דאש פֿאלטשקייט פון דער מדינה . און דיא שרי מלוכה . האבין גיהערט זייני רייד און זענין אף אים זייער ברוגו גיווען . און ער דער ציילט אלץ ווייטער דיא פֿאלטשקייט פון דר מדינה . האט זיך דער חכם אן גירופין . מען וואלט גיקענט וואגן אז דער מלך איז אויך אוו וויא זייא אז ער האט ליב לוגין אוו וויא דיא מדינה . נאר

סיפורי מעשיות

כז

להבין) והי' המלך עושה סעודה גדולה שקורין באיל בכל שנה באותו היום שכבש המלחמה. והיו שם על הבאיל כל השרי מלוכה וכל השרים. כדרך המלכים והיו עושין שם עניני צחוק שקורין קומעדיים⁽¹⁾. והיו משחקים וצוחקים מכל האומות מהישמעאל ומכל האומות. והיו עושים ומעקמים כדרך שחוק כדרך הנימוס וההנהגה של כל אומה ומן הסתם מישראל ג"כ היו עושין השחוק. וצורה המלך להביא לו הספר שהי' כתוב בו הנימוסים וההנהגה של כל אומה ואומה. ובכל מקום שהי' פותח את הספר. הי' רואה שכתוב בו ההנהגה והנימוסים של האומה. כדרך שהיו עושין בעלי השחוק ממש. כי מסתמא גם זה שעשה הצחוק והקאמעדייא ראה ג"כ את הספר הנ"ל. ובתוך שהי' המלך יושב על הספר ראה שהי' עכביש הנקרא (שפיץ) שהי' מרחש על צידי הספר דהיינו על חודי הדפיץ⁽²⁾.

ומצד

אומות. פון דעם טערק און פון אלי אומות. און זייא האבן זיך נאך גיקרומט נאך איטליכר אומה אזא וויא זייער נימוס און זייער פיריכץ איז מן הסתם האט מען פון יודין אויך גישפעט. האט דער מלך גיהייסן ברענגין דאש ספר. וואש דארט איז פֿר שריבין דיא נימוסים און דש פֿיריכץ פון איטליכר אומה און אומודים וויא דר מלך הט אויף גיעפֿינט דש ספר האט ער גיזעהן פינקט אזו וויא זייא האבין גימאכט דיא קומעדייע פון זייא. ווארין מן הסתם. דער וואש האט גימאכט דיא קאמעדיע. האט ער אויך גיזעהן דאש ספר. דר ווייל וויא דער מלך איז גיזעסין איביר דעם ספר. האט ער גיזעהן וויא אשפיץ קריכט אף די שארף פון די בלעטיר פון

דרכי ציון אבילות⁽³⁾: ציון היא בחי' הציונים של כל המדינות שכולם נתועדים לשם. כ"ש וראה אדם ובנה אצלו ציון⁽⁴⁾:

וזהו "חזה" ציון "קרית" מועדינו ר"ת מִצְחָק. ששם היו נתועדים כל הציונים ומי שהי' צריך לידע אם לעשות הדבר או המו"מ הי' יודע שם: י"ר שיב"כ אמן:

ראה והבן והבט אתה המעיין עד היכן הדברים מגיעים. אשרי המחכה ויגיע לידע ולהשיג מעט מסודות המעשיות הללו. אשר לא נשמעו כאלה מימים קדמונים:

ודע שכל אלו הפסוקים והרמזים המובאים אחר קצת המעשיות הם רק רמזים וגילוי מילתא בעלמא⁽⁵⁾. למען ידעו כי לא דבר רק⁽⁶⁾ הוא ח"ו. וכאשר נשמע מפיו הקדוש בפירוש שאמר שהוא מגלה איזה רמזים בעלמא⁽⁷⁾ באיזה פסוקים המרמזים לסוד המעשיות למען דעת שאינו מדבר ח"ו דברים במלים ח"ו. אבל סוד המעשיות בעצם. רחוק מדעתנו. ועמק עמק מי ימצאנו:

ענה ואמר. אספר לכם כל הנסיעה שלי שהי' לי:

מעשה במלך אחד שהיו עליו כמה מלחמות כבידות וכבש אותם.

ולקח שבויים הרבה. (בתוך דבריו שהתחיל לספר זאת המעשה ענה ואמר בזה"ל. תאמרו שאספר לכם הכל ותוכלו

מעשה ז
החובב
העכביש

איך וועל אייך דער ציילין מייך נסיעה וואש איך האב גיהאט:

מעשה אמאל איז גיווען אמלך. וואש ער האט אף זיך גיהאט כמה מלחמות שווערי און האט זייא כובש גיווען (דהיינו איין גינמוין) און האט גינמוין אסך שבויים. (אפֿשר וועט איר מיינין איך וועל אייך נאר דער ציילין וועט איר קענין פֿר שטיין) האט דער מלך גימאכט אנרוסין באיל אלי יאר און דעם טאג וואש ער האט אפ גינמוין דיא מלחמה. און סע דארט גיווען אף דעם באיל אלי שרי מלוכה און אלי שררות. אזו וויא דר סדר איז ביא מלכים. און מהאט דארט גימאכט קאמעדיים. און מהאט גישפעט פון אלי

ראשי תיבות וקיצורים: בזה"ל. בזה הלשון: בחינת ג"כ. גם כן: הי'. היה: המו"מ. המשא ומתן: ח"ו. חס ושלום: י"ר שיב"כ. יהי רצון שיבנה במהרה בימינו: כ"ש. כמו שכתוב: ר"ת. ראשי תיבות: שהי'. הערות ותרוממים: (א) איכה א, ד: (ב) יחזקאל לט, טו: (ג) ישעיה לג, כ: (ד) גילוי דבר ברמז: (ה) [ריק]: (ו) איזה שהם רמזים [רמזים כלליים]: (ז) הצגות: (ח) חודי דפיץ:

סיפורי מעשיות

והיא כבר היתה על הדף קצת. ואזי הניח הדף את עצמו לגמרי עד שנשארה העכביש תחתיו בחלל בין דף לדף. והיתה מרחשת שם ונשארה מטה מטה עד שלא נשאר ממנה כלום. (והזבוב לא אספר לכם מה שהיה בה) והמלך היה רואה כל זרה. והיה מתמיה עצמו. והבין שאין זה דבר רק^(א). רק שמראין לו איזה דבר. (וכל השרים ראו שהמלך מסתכל ומתמיה על זה). והתחיל לחשוב בזה. מה זה ועל מה זה. ונתנמנם על הספר. וחלם לו. שהי' בידו אבן טוב שקורין דומיט. והי' מסתכל בו. והיו יוצאין ממנו גוזמות אנשים^(ב). והשליך מידו הדומיט. והדרך אצל המלכים. שתולה על גביהם הפאטרעט^(ג) שלו ועל גבי הפאטרעט

אונ גאנצין. כיו די שפין איז גבליבן אינטרין בלעטל צווישן איין בלעטיל אונ אנדרין. אונ זיא איז דארטן גיקראכין. אונ איז אלץ גבליבן מטה מטה. כיו סע פון איר נאר ניט גבליבן (אונ די פליג. וועל איך איך גישט דר ציילין וואש מיט איר האט זיך גיטאן) אונ דר מלך האט דאש אלץ גיזעהין. אונ האט זיך זייער פֿר ווינדירט ער האט פֿר שטאנין אז דש איז ניט קיין לערע זאך. נאר מווייזט אים עפֿים אזאך דער מיט. (אונ דיא אלי שרים האבין גיזעהין אז דער מלך קוקט אונ פֿר ווינדירט זיך דראפֿ) אונ דער מלך האט אן גיהובין צו טראכטין. וואש דש בטייט. אונ ער איז אנדרמילט גיווארין אף דעם ספֿר. האט זיך אים גיחלמת. אז ער האט גיהאלטין אין דר האנט אדומיט. אונ ער האט אף אים גיקוקט. וענין פֿון אים ארויש גיגאנגן גוזמות מענטשין. הט ער אראפֿ גיווארפֿן דעם דומיט פֿון דר האנט. אונ דר סדר איז ביי מלכים. סע הענגט איבר זיין פאטרעט אונ איבר דעם פאטרעט. הענגט דו קרון. האט ער גיזעהין אין חלום. וויא די מענטשין וואש

ומצד הב' הי' עומד זבוב. מן הסתם להיכן הולך העכביש אל הזבוב. ובתוך שהי' העכביש מרחש והולך אל הזבוב. בא רוח והרים את הדף מן הספר. ולא הי' העכביש יכול לילך אל הזבוב. וחזרה לאחוריה. ועשתה עצמה בערמה כאלו היא חוזרת ואינה רוצת עוד לילך אל הזבוב. וחזר הדף למקומה. וחזרה העכביש לילך אל הזבוב. ואזי שוב הרים הדף ולא הניחה. (היינו שהדף חזר והרים את עצמו ולא הניח את העכביש לילך אל הזבוב). וחזרה וכן הי' כמה פעמים. אח"כ שוב חזרה העכביש לילך אל הזבוב. והיתה מרחשת והולכת עד שכבר חטפה עצמה ברגל אחד על הדף. ושוב הרים הדף את עצמו

פֿון דעם ספֿר. אונ אף דיא בלעטיר פֿון דעם ספֿר איז גישטאנין אפֿליג. מן הסתם. וויא הין גייט אשפין צו איין פֿליג. דער ווייל וויא דיא שפין איז גיקראכין אונ איז גיגאנגין צו דער פֿליג. איז גיקומין אווינט אונ האט אויף גיהובין דאש בלעטיל פֿון דעם ספֿר. האט דיא שפין גישט גיקאנט גיין צו דר פֿליג. האט זיא זיך אום גיקערט. אונ האט זיך קלאמירשט גימאכט. גלייך וויא זיא קערט זיך אום. אונ וויל שון ניט גיין צו דער פֿליג. דר נאך האט זיך דאש בלעטיל אום גיקערט אף זיין ארט. האט ווידיר דיא שפין גוואלט גיין צו דער פֿליג. האט זיך ווידר אף גיהובין דאש בלעטיל אונ האט זיא ניט גילאזט האט זיך דיא שפין ווידיר אום גיקערט. אונ אזו איז גיווען עטליכי מאל. נאך דעם איז ווידיר דיא שפין גיגאנגין צו דער פֿליג אונ איז אוז גיקראכין כיו זיא האט זיך שון אריביר גיחאפט מיט איין פֿיסיל אף דעם בלעטיל. האט זיך ווידיר אף גיהובין דאש בלעטיל. אונ דיא שפין איז שון גיווען אביסל אף דעם בלעטיל. האט זיך דש בלעטיל אנדר גילייגט

ראשי תיבות וקיצורים: א.כ.ב. אחר כך. הב'. השני: הי'. היה: שהי'. הערות ותרגומים: (א) [ריק]: (ב) ריבוי מופלג של אנשים:

(ג) דמות דיוקן:

סיפורי מעשיות

כח

להקיצו . אך אין זה נימוס להקיץ את המלך . והיו מכים סביבותיו כדי להקיצו ולא הי' שומע . בתוך כך בא אליו הר גבוה . ושאל אותו מה אתה צועק כל כך שזה זמן רב שאני ישן ולא הקיץ אותי כלום שום דבר . ואתה הקיצות אותי . אמר לו . ולא אצעוק . שהם קמים עלי להרגיני רק שזה הדף מגיץ עלי . השיב לו ההר . אם זה הדף מגיץ עליך אין אתה צריך להתיירא משום דבר . כי גם עלי קמים הרבה שונאים . רק זה הדף מגיץ עלי . בא ואראך . והראה לו שסביב ההר עומדים אלפים ורבבות שונאים ועושים סעודות ושמחים וכלי זמר מזמרים ומרקדין . והשמחה היא . שאיזה כת מהם חושב

הפאטרעט תולה הכתר . והיו אותן האנשים היוצאין מן הדומיט לוקחין את הפאטרעט . וחתכו את ראשו . ואח"כ לקחו את הכתר והשליכו לתוך הרפש . (כל זה חלם לו) והיו אותן האנשים רצים אליו להורגו . והרים עצמו דף מן הספר הנ"ל שהי' שוכב עליו . והגיץ לפניו ולא יכלו לעשות לו מאומה . והלכו ממנו . ואח"כ חזר הדף למקומו . ושוב היו רצים להורגו וחזר והרים הדף כנ"ל . וכן הי' כמה פעמים . והי' משתוקק מאד לראות איזה דף שמגיץ עליו . מאיזה נימוסים של איזה אומה כתוב עליו . והי' מתירא להסתכל . והתחיל לצעוק . חבל . חבל . ושמעו כל השרים שהיו יושבין שם . והיו הפיצים

וואש זיי זעגן ארויש גיגאנגן פֿון דעם דומיט הבן גינומן דעם פאטרעט . אונ האבן אפ גישניטן דעם קאפ . דער נאך האבין זיין גינומן דיא קרון אונ האבין אריין גיווארפֿן אין דר בלאטי אריין . אונ זיין זעגן גילאפֿן צו אים זיין זאלין אים הרגיני . האט זיך אויף גיהובין אבעטיל פֿון דעם ספֿר וואש ער איז גיליגין דראף . אונ האט אים פֿר שטעלט . האבן זיין אים גאר נישט גיקאנט מאן . זענין זיין אוועק גיגאנגין פֿון אים . אונ דער נאך האט זיך דאש בלעטיל אום גיקערט אף זיין ארט . דער נאך האבין זיין ווידר גיוואלט אים הרגיני האט זיך ווידר אויף גיהובין דאש בלעטיל כנ"ל . אונ אזו איז גיווען כמה מאל . האט דער מלך זייער גיוואלט זעהין . וואס פֿר אבעטיל סע איז אף אים מגין . (דהיינו סע בשיצט אים) וואסורי נימוסים סע שטייאין דראף . פֿון וועליכיר אומה דאש איז . האט ער מורא גיהאט צו קוקין . אונ ער האט אן גיהובין צו שרייאין . גוואלד . גוואלד . אונ אלי שרים וואש זענין דארט גזעסין . האבין גהערט . האבין זיין אים גוואלט אויף

וועקן . נאר דאש איז ניט קיין נימוס . מען זאל אמלך וועקן . האבין זיין גיקלאפט ארום אים . כדי זיין זאלין אים אויף וועקן . אונ ער האט נישט גהערט דער ווייל איז צום אים גקומין . אהוכיר בארג . אונ האט אים גפֿרענט וואש שרייסטו אזו . עש איז שוין אזו איין לאנגי צייט . אז איך שלאף . האט מיך קיינר ניט אויף גוועקט . אונ דוא האשט מיך אויף גוועקט . (אזו האט דער בארג גזאנט צום מלך) האט ער אים גזאנט . ויין זאל איך ניט שרייאין . אז זיין שטייאין אויף מיר אויף . אונ ווילן מיר הרגיני . נאר דאש בלעטיל איז אויף מיר מגין . האט אים דער בארג גענפֿרט . אז דאש בלעטיל איז אויף דיר מגין . בדארפֿשטו קיין מורא ניט צו האבין פֿר קיין שום זאך ווארין אף מיר שטייאין אויך אויף אסך שונאים . נאר דאש בלעטיל איז אף מיר מגין . קום וועל איך דיר ווייזן . האט ער אים גוויזן . ויין ארום דעם בארג שטייאין אלפים ורבבות שונאים . אונ זיין מאכֿן סעודות אונ זענין פֿרייליך אונ כלי זמר שפילן אונ זיין מאנצין . אונ

סיפורי מעשיות

הזבוב והעכביש

עם בהמות . הי' נופלים כל השיניים . והיו מונחים שם חמרים חמרים^(ב) של שיניים כמו הרים הרים . אח"כ לקחו אותן האנשים הנ"ל . וחזרו והעמידו יחד את הפאטרעט כבראשונה . ואת הכתר לקחו ורחצו אותו . וחזרו ותלאום במקומם והקיין המלך . והסתכל תיכף על הדף שהגין עליו מאיזה נימוס של איזה אומה הוא וראה שכתוב בו הנימוס של ישראל והתחיל להסתכל (על הדף) בדרך אמת . והבין האמת לאמיתו . ויישב עצמו . שהוא עצמו בוודאי יהי' ישראל . רק מה עושין להחזיר למוטב כולם . להביאם להאמת . ויישב עצמו . שילך ויסע לבקש חכם שיפתור לו החלום בהווייתו ולקח עמו שני אנשים ונסע

מיט בהמות . וענין אלץ . אלי ציין ארויש גיפאלין . וענין דארט גילענין הויפין ווייס מיט ציין . אוו וויא בערג . דער נאך האבין דיא מענטשין פון דעם דומיט גינומין דעם פאטרעט און האבין אים ווידיר צום אופ גישטעלט אזו וויא פריך און דיא קרון האבין זייא גינומין און האבין אפ גיוואשין . און האבין ווידיר אופ גיהאנגין אף זייער ארט . האט זיך דער מלך אופ גיחאפט . און האט תיכף אקוק גיטאן אף דעם בלעטיל וואש סע האט אף אים מגין גיווען פון אוואסירי נימוס פון אוואסירי אומה דאש איז . האט ער גיועהין אז סע שטייט דארט דער נימוס פון יודין . האט ער אן גיהובין צו קוקין אף דעם בלעטיל מיט דעם אמת . האט ער פֿר שטאנין דעם רעכטין אמת . האט ער זיך מיישב גיווען . ער וועט שון בוודאי זיין איהוד . נאר וואש טוט מען אז מען זאל דיא גאנצי וועלט מחזיר למוטב זיין מען זאל זייא אלי ברענגין צום אמת . האט ער זיך מיישב גיווען . ער וועט פֿארין זוכין אחכם . וואש ער זאל אים פֿותר חלום זיין כהווייתו . (דהיינו ער

חושב אחד ובא על איזה חכמה איך לעלות אל ההר . ואזי עושים שמחה גדולה וסעודה ומזמרים וכו' . וכן כל כת וכת מהם . רק שזה הדף של א' הנימוסים שמגין עליך מגין עלי . ובראש ההר הי' נסר שקורין טאבליצע^(א) . והי' כתוב שם הנימוסים של הדף המגין עליו מאיזה אומה הוא . רק מחמת שההר גבוה אין יכולים לקרות אותו הכתב . רק למטה הי' טאבליצע . והי' כתוב שם . שמי שיש לו כל השיניים . יכול לעלות אל ההר . ונתן הש"י שגדל עשב במקום שצריכין לעלות אל ההר . ומי שבא לשם הי' נופלים לו כל השיניים . הן שהי' הולך ברגליו . הן שהי' רוכב . הן שהלך בעגלה

און דיא שמחה איז . וואש אכתי פֿון זייא טראכט איינר אויש און פֿאלט אויף אחכמה . וויא אוו מען זאל ארויף גיין אויף דעם בארג . אזו מאכין זייא אנרוסי שמחה און אסעודה און מען שפילט און מען מאנצט . און אזו איטלכי כיתי (דהיינו אמטיל) פֿון זייא . נאר דאש בלעטיל פֿון דיא נמוסים וואש סע איז אויף דיר מגין . איז אויף מיר מגין . און אויף דעם שפיין בארג איז אטאבליצע . און דארט איז גשטאנין אן גשריבן די נימוסים פֿון דעם בלעטיל וואש סע מגין אויף אים . פֿון אוואסירי אומה סע איז . נאר מחמת דער בארג איז הויך . קאן מען ניט לייגן דאש כתב . נאר הינגטן איז גווען אטאבליצע . איז דארט גישטאנין אן גשריבן אז ווער סע האט אלי ציין . דער קאן ארויף גיין אויף דעם בארג . האט הש"י גנעבין אז סע וואקסט דארט אזו אגראז . דארט וויא מען בדארף ארויף צו גיין אויף דעם בארג . אז ווער סע קומט אהין . פֿאלין אים ארויש אלי ציין . סייא ער איז גיגאנגין צו פֿיס . סייא ער האט גירושין . סייא ער איז גיפֿארין און אוואגין

ואזי ידע הכל . ויישב המלך עצמו . מאחר שכבר כלה זמן רב בשביל זה . שימתין עוד עד אותו היום ואותו החדש . ואזי עשה לו החכם כן כנ"ל . ועישן אותו עם הקטורת כנ"ל . והתחיל לראות אפי' מה שהי' נעשה עמו קודם הלידה בעת שהי' הנשמה בעולם העליון . וראה שהיו מוליכין הנשמה שלו דרך כל העולמות . והיו מכריזין ושואלין מי שיש לו ללמד חוב על זאת הנשמה . יבא . ולא הי' נמצא אחד ללמד חוב עלי' . בתוך כך בא אחד ורץ וצעק . רבש"ע . שמע תפילתי . אם זה יבא לעולם . מה לי לעשות עוד . ועל מה בראתני . וזה הי' הס"מ

אונ דער מענטש . האט אין זון וואש ער וויל זעהן . אונ וואש ער וויל ווישן . ווייסט ער דעמילט אלדינג . האט זיך דער מלך מיישב גיווען . אז ער האט זיך שוין יוא אזו פיל צייט דראף פֿר בראכט . וועט ער נאך ווארטן ביז דעם טאג אונ דעם חודש . (וואש דר חכם האט אים גיואגט) סע גיקומין דער טאג . האט אים דר חכם אזו גיטאן אונ הט אים גירייכרט מיט די קטורת הט דר מלך אן גיהובין צו זעהן . אפילו וואש מיט אים האט זיך נאך גיטאן איי ער איז גיבורין גיווארין . דעמילט אז דיא נשמה איז נאך גיוועהין בעולם העליון (כלומר אף יעניר וועלט) האט ער גיזעהן וויא מהאט זיין נשמה גיפירט דורך אלי וועלטין . אונ מהאט אויש גירופין ווער סע האט עפס מלמד חוב צו זיין (כלומר צו ריידן שלעכט) אף דר נשמה . זאל ער קומין . האט זיך קיינר ניט גיפונין וואש ער זאל מלמד חוב זיין . דער ווייל איז אייניר אן גיקומין . אונ איז גילאפין אונ האט גישריגין . רבונג של עולם . הער צו מיין גיבעט . אז דער וועט קומין אף דער וועלט . וואש האב איך שוין צו טאן . אונ נאך וואש האשטו מיך באשאפין . אונ דאש

ונסע להעולם . לא כדרך המלך . רק כאיש פשוט . והי' נוסע מעיר לעיר וממדינה למדינה . ושאל איך נמצא חכם שיוכל לפתור חלום כהווייתו . והודיעו לו ששם ושם נמצא חכם כזה . ונסע לשם . ובא אל החכם . וסיפר לו האמת . איך שהוא מלך וכבש מלחמות וכל המעשה שהי' כנ"ל . וביקש ממנו לפתור חלומו . והשיב לו . אני בעצמי איני יכול לפתור . רק שיש זמן . באותו יום באותו חודש . ואזי אני מקבץ כל סממני הקטורת ועושה מהם מורכב ומעשנין את האדם באלו הקטורת . ואותו האדם חושב במחשבתו מה שרוצה לראות ולידע .

ער זאל אים בשידין דעם חלום פינקט אזו וויא ער איז אונ ער האט מיט זיך גינומין צוויא מענטשין . אונ איז גיפארין אף דער וועלט . ניט אזו וויא אמלך . נאר וויא אפראסטי מענטש אונ איז גיפארין פֿון איין שטאט צו דער אנדיריר . אונ האט גיפֿרעגט . וויא גיפֿונט מען אזו אהכם וואש ער זאל פֿותר חלום זיין כהווייתו . הט מען אים מודיע גיווען אז דארט אונ דארט גיפֿונט זיך אזו אהכם . איז ער גיפארין אהין . אונ איז גיקומין צו דעם חכם אונ ער האט אים דער ציילט דעם אמת . אז ער איז אמלך . אונ ער האט אפ גינומין מלחמות . אונ דיא גאנצי מעשה וואש סע גיווען כנ"ל . אונ האט אים גיבעטין . אז ער זאל אים פֿותר חלום זיין . האט אים דער חכם גיענפֿירט . איך אליין קאן ניט פֿותר זיין . נאר סע איז פֿר האנדין אציט . אונ דעם אונ דעם טאג אונ אין דעם אונ דעם חודש . דעמילט נעם איך צום אויף אלי סמוני הקטורת (כלומר אלי קרייטיכיציר וואש פֿון זייא פֿלעקט מען מאכין קטורת) אונ איך מאך פֿון זייא אמורכב . (כלומר ער מיישט זייא אויש אונ איינים) . אונ מרייכירט דעם מענטשין מיט די קטורת

סיפורי מעשיות

סוף • ואיך נעשה מלך • והמלחמות שהי'

לו וכו' : (ולקח שבויים • ובתוכם הי' יפת תואר : שהי' לה כל מיני חן שבעולם • רק שזה החן לא הי' מעצמה • רק שהי' תולה עליו דומיט(א) • ואותו הדומיט הי' לו כל מיני חן • ומחמת זה נדמה שיש לה כל מיני חן • ועל אותו ההר אינם יכולים לבא רק חכמים ועשירים וכו' • (ויתר לא הגיד) ויש עוד הרבה מאוד בזה : (מן ולקח שבויים עד הסוף לא נכתב כראוי כמו שסיפר)

מזמור (2) לדוד בברחו וכו' : ה' מה רבו צרי רבים קמים עלי וכו' : ואתה ה' מגן בעדי כבודי ומרים ראשי : קולי אל ה' אקרא ויענני מהר קדשו סלה : הר הנ"ל : אני שכבתי ואישנה : כנ"ל : הקיצונית וכו' : לא אירא מרובות עם וכו' : כי הכית את כל אויבי לחי שני רשעים שברת : כי היו נופלים להם השיניים כשרצו לעלות אל ההר : על עמך ברכתך סלה :

עמוד והתבונן נפלאות אלו • אם בעל נפש אתה תשא בשרך בשיניך • ונפשך תשים בכפך • תעמוד מרעיד ומשתומם • תסמר שערות ראשך •

ותשוב

דער וועלט • האט מען גילאזט דיא נשמה • איז זיא אראפ גיגאנגן אוף דער וועלט • אונ ער האט גיזעהן (דהיינו דער מלך) וואש מיט אים האט זיך איבר גימאן מתחילה ועד סוף • אונ וויא ער איז גיווארין אמלך • אונ דיא מלחמות וואש ער האט גיהאט • וכו' :

אונ ער האט גינומין • שבויים • אונ צווישן דיא שבויים • איז גיווען איפת תואר • וואש זיא האט גיהאט אלירליי חן פון דער וועלט • נאר דר חן איז ניט גיווען פון איר אליין • נאר סע האט אף איר גיהאנגן אדומיט • אונ דער דומיט האט גיהאט אלירליי חן • אונ מחמת דעם האט זיך גידאכט אז זיא האט אלירליי חן • אונ אף דעם בארג קאנין מער ניט קומין • נאר חכמים אונ עשירים וכו' • (אונ ווייטיר האט ער גישט דער ציילט) אונ סע נאך דא זייער אסך דרונין • (דאש וואש דא שטייט מיט די שבויים דש איז ניט אף גישריבן גיווארין גוט אזו וויא ער האט עש דער ציילט) :

מזמור לדוד בברחו וכו' • ה' מה רבו צרי רבים קמים עלי • ואתה ה' מגן בעדי ומרים ראשי וכו' • פֿר מייטש גוט דאש גאנצי קיפוטל • אונ פֿר שטייא

הס"מ • (היינו זה שצעק כל זה הי' הס"מ בעצמו) •

והשיבו לו • זאת הנשמה צריכה לירד להעולם בוודאי • ואתה חשוב לך עצה • והלך לו • והוליכו את הנשמה עוד דרך עולמות • עד שהביאו אותה להב"ד של מעלה כדי להשביע אותה • שתדד להעולם • ואותו האיש עדיין לא בא • ושלחו אחריו שליח ובא והביא עמו זקן אחד שהי' כפוף כדרך הזקן • שהי' מכיר עמו מכבר • (היינו שהבעל דבר הי' לו היכרות עם זה הזקן הכפוף מכבר) • ושחק • ואמר • כבר נתתי לי עצה • רשאי הוא לילך להעולם • והניחו את הנשמה וירדה להעולם • והי' רואה כל מה שעבר עליו מתחילה ועד

דש איז גיווען דר ס"מ (כלומר דר וואש הט דש גישריגין דאש איז דער ס"מ אליין גיווען • ער האט גישריגין אז דיא נשמה וועט אראפ קומין אונ דער וועלט אריין • האט ער שון גישט צו מאן) האט מען אים גיענפֿרט • דיא נשמה • מוז אראפ גיין אוף דער וועלט • אונ דוא גיב דיר איין עצה • איז ער זיך אוועק גיגאנגן (דהיינו דער וואש האט דאש גישריגין) האט מען ווייטיר דיא נשמה גיפֿירט דורך עולמות (כלומר וועלמין) ביז מהאט דיא נשמה שון גיבראכט צום בית דין של מעלה כדי מוזאל זיא שון בשווערין • כדי זיא זאל שון אראפ גיין אוף דער וועלט אונ ער איז נאך ניט גיקומין (דהיינו דער ס"מ וואש האט פֿריר גישריגין איז ער נאך ניט גיקומין) האט מען נאך אים גישקט אשליח • איז ער גיקומין • אונ הט מיט זיך גיבראכט איין אלטימשקין איין גיבוגינים • וואש ער האט זיך גיקאנט מיט אים פֿון לאנג • (דהיינו דער בעל דבר האט זיך מיט דעם אלמין גיקאנט פֿון לאנג) • אונ ער האט גילאכט • אונ האט גיזאגט • איך האב מיר שון איין עצה גיגיבין • דיא נשמה מעג שון אראפ גיין אוף

ראשי תיבות וקיצורים: א"כ. אחר כך; ה'י. היה; הס"מ. השטן; הש"י. השם יתברך; להב"ד. להבית דין; עלי. עליה; שהי'. שהיה; הערות ותרגומים: (א) אבן טובה; (ב) תהלים ג.

סיפורי מעשיות

ל

בכך הוא רוצה לנסוע לאותו צדיק . והשיב לו אביו . איך אתה בא לנסוע אליו הלא אתה למדן יותר ממנו . ומיוחס יותר ממנו . לא נאה לך לנסוע אליו . כלך מדרך זו . עד שמנע אותו לנסוע . וחזר ללימודו . ושוב הרגיש חסרון כנ"ל . והתיעץ שוב עם אותן האנשים הנ"ל . ויעצו אותו כמקודם לנסוע להצדיק . ושוב הלך לאביו . והטה אותו אביו ומנע אותו כנ"ל . וכן ה' כמה פעמים . והבן הנ"ל ה' מרגיש שחסר לו . וה' מתגעגע מאד למלאות חסרונו ולא ידע מהו כנ"ל . ובא עוד לאביו והפציר בו עד שהוכרח אביו לנסוע עמו . כי לא רצה להניח אותו לנסוע

דאווינין און לערנין און אנדירי מצוות) און סע גייט אים אפ און ער ווייסט ניט וואש . בכך וויל ער פארין צו דעם צדיק . (וואש מען האט אים גיזאגט כנ"ל) האט אים דער פאטיר גיענפירט . וויא קומסטו צו אים צו פארין דו בישט זיך מער למדן פון אים . און מער מיוחס פון אים . סע שטייט דיר ניט אן צו אים צו פארין . גייא אוועק פון דעם וועג . ביז דער פאטיר האט אים ניט דער לאזט צו פארין צום צדיק . האט זיך דער בן יחיד ווידר גזעצט לערנין . האט ער ווידר גיפילט דעם חסרון . כנ"ל . האט ער ווידר איין עצה גיהאלטן מיט דיא מענטשין . האבין זייא אים ווידר דיא עצה גיגיבן אז ער זאל פארין צו דעם צדיק . אז ער ווידר גיגאנגן צום פאטיר האט אים דער פאטיר ווידר אפ גישלאגן . און האט אים ניט דער לאזט . און אזוי איז גיווען עטליכי מאל . און דער בן יחיד האט אלץ גיפילט אז סע גייט אים עפיים אפ . און האט זייער גיבענקט ער זאל ממלא זיין דעם חסרון (כלומר ער זאל מיט עפיים פֿרעכטין אז סע זאל אים ניט אפ גיין) און ער האט נישט גיוויסט וואש דער חסרון איז . כנ"ל . אז

ותשוב תתפלא . בדברים האלה העומדים בנבחה^(א) מרומים :

מעשה רב אחד שלא ה' לו בנים אח"כ היה לו בן יחיד . וגידל אותו . והשיא אותו . וה' יושב בעלירה ולמד . כדרך אצל הגבירים . וה' לומד ומתפלל תמיד . רק שה' מרגיש בעצמו שחסר לו איזה חסרון ואינו יודע מהו . ולא ה' מרגיש טעם בלימודו ובתפילתו . וסיפר לפני שני אנשים בני הנעורים . ונתנו לו עצה שיסע לאותו צדיק . ואותו בן הנ"ל עשה מצוה שבא על ידה לבחי' מאור הקטן . והלך אותו הבן יחיד וסיפר לאביו . באשר שאינו מרגיש טעם בעבודתו כנ"ל . וחסר לו . ואינו יודע מהו

מעשה ח
הרב שהיה
לו בן יחיד

u
u

שטייא גוט . וועשמו זעהין . וויא אזו דארט איז מרומו דיא גאנצי מעשה :

מעשה אמאל איז גיווען ארב . דער רב האט קיין קינדיר ניט גיהאט . דער נאך . האט ער גיהאט . אבן יחיד . און ער האט אים מגדל גיווען . און ער האט אים חתונה גימאכט . דער בן יחיד פלעגט צו זיצן אף איין איכר שמיכיל און האט גילערינט . אזו וויא דער סדר איז בייא גבירים . און פלעגט לערנין און דאווינין תמיד . נאר ער האט בייא זיך גיפילט אז סע פלעט אים עפיים אחסרון . און האט ניט גיוויסט וואש . און ער האט ניט גיפילט קיין טעם און דעם לערנין און אין דעם דאווינין . האט ער דאש דער ציילט פֿר צווייא יונג ליט . האבין זייא אים איין עצה גיגיבן . אז ער זאל פארין צו דעם און דעם צדיק און דער בן יחיד האט גיטאן אמצוה . וואש דארך דער מצוה איז ער גיקומין צו דער בחינה מאור הקטן . איז גיגאנגן דער בן יחיד און האט דאש דער ציילט זיין פאטיר . באשר ער פֿילט ניט קיין טעם און זיין עבודה (כלומר און דעם וואש ער דינט גאט דהיינו

סיפורי מעשיות

הרב שהיה לו בן יחיד

כבראשונה אם יתנהג כסדר . ונודמן .
כשהיו נוסעים . ונשברו שני הידורת
שקורין אקסין . ואמר לו אביו . ראה שאינו
מתנהג לנו לנסוע . כי האם זה דרך
הטבע שישתכרו שני האקסין . וכמה
פעמים שנסעו עם המרכבה הזאת . ולא
נודמן כזאת . וחזרו . וחזר הבן הנ"ל
לדרכו כנ"ל (היינו ללימודו וכו' כנ"ל) ושוב
הרגיש החסרון כנ"ל . והאנשים יעצו אותו
לנסוע . וחזר לאביו והפציר אותו כנ"ל
והוכרח לנסוע עמו עוד . ואמר לו הבן
שלא נעמוד עוד על נסיון כזה . כי זה
דרך הטבע . שנופל סוס לפעמים . או
שנשתברין^(א)

ווידר מפציר גיווען דעם פאטיר . האט דער פאטיר
גימוזט מיט אים נאך אמאל פארין . וויא זייא זענין
גיפארן . המ דר פאטיר ווידר גישמעלט אף אפרוב אזו ווי
פריד אויב סע וועט זיך פירן כסדר (וכו' כנ"ל) . וויא
זייא זענין גיפארין . זענין צו בראכין גיווארין בידי
אקסין . האט אים דער פאטיר גיזאגט . זע אז סע
פירט זיך ניט אונז אז מיר זאלין פארין . ווארין איז דאש
דען אדרך הטבע . אז בידי אקסין זאלין צו בראכין
ווערין . וויפיל מאל מאיז גיפארין מיט דר בריקי . אונ
סע האט זיך אונזש ניט גיטראפין . האבן זיי זיך ווידר
אומ גיקערט . האט זיך דער בן יחיד ווידר גינזמן צום
לערנין כו' כנ"ל אונ האט ווידר גיפילט דעם חסרון כנ"ל
אונ דיא יונגי לייט האבין אים אלץ אן גירעט אז ער זאל
פארין . איז דער בן יחיד ווידר גינאנגין צום פאטיר .
אונ האט אים ווידר מפציר גיווען . האט ער גימוזט
נאך אמאל מיט אים פארין . האט דער בן יחיד צום
פאטיר גיזאגט . אז מען זאל שון ניט שמעלין אף אזו
אפרוב . ווארין דאש איז אדרך הטבע . אז סע פאלט
אמאל אפערד אראפ . אודיר סע ווערין אקסין צו בראכין
סידין סע וועט עפים זיין אווילדי זאך . זענין זייא
גיפארין

לנסוע לבדו . מחמת שה' בן יחיד .
ואמר לו אביו . הלא תראה שאסע עמך .
ואראה לך שאין בו ממש . ואסרו המרכבה
ונסעו . אמר לו אביו . בזה אנסה . אם
יתנהג כסדר . הוא מן השמים . ואם לאו
אינו מן השמים . ונחזור . ונסעו . ובאו אל
גשר קטן . ונפל סוס אחד והמרכבה
נתהפכה וכמעט נטבעו . אמר לו אביו .
ראה שאינו מתנהג כסדר . ואין הנסיעה
מן השמים . וחזרו . וחזר הבן ללימודו .
ושוב ראה החסרון שחסר לו ואינו יודע .
וחזר והפציר באביו כנ"ל . והוכרח לנסוע
עמו שנית . וכשנסעו . העמיד אביו הנסיון

איז ער נאך אמאל גיקומין צום פאטיר אונ האט אים
זייער גיבעטין . ביז דער פאטיר האט גימוזט מיט
אים פארין . ווארין דער פאטיר האט אים ניט גיוואלט
אליין לאזין פארין . מחמת ער איז גיווען בייא אים אבן
יחיד . האט אים דער פאטיר גיזאגט זע איך וועל
מיט דיר פארין . וועל איך דיר ווייזן אז ער איז גאר
נישט (כלומר אז דער צדיק איז נישט) . האבין זייא
איין גישפאנט די בריקי אונ זענין גיפארין . האט דער
פאטיר צום זון גיזאגט . דא וועל איך פרוכין .
וועט זיך אנדירש פירן כסדר . איז עש מן השמים .
אונ אז ניט . איז ניט מן השמים אז מיר זאלין פארין
וועלין מיר זיך אום קערין . זענין זייא גיפארין . וויא
זייא זענין גיפארין זענין זייא גיקומין צו איין קליין
בריקל . איז אראפ גיפאלין אפערד אונ דיא בריקי האט
זיך איבר גיקערט . אונ זייא זענין שיר דער טרונקן
גיווארין . האט אים דר פאטיר גיזאגט . זעסטו אז סע
פירט זיך ניט כסדר . אונ די נסיעה איז ניט מן השמים
האבין זייא זיך אום גיקערט . האט זיך ווידר דער בן
יחיד גיזעצט לערנין אונ האט ווידר גיזעהין אז סע גייט
אים עפים אפ . אונ ער וויישט ניט וואש . האט ער

סיפורי מעשיות

לא

בני . מה שזה הסוחר מספר לפי תומו . והלא הוא נוסע משם . וחזרו לביתם . ונפטר אותו הבן . ובא בחלום להרב הנ"ל אביו . וראה אותו שה' עומד בכעס גדול . ושאל אותו למה אתה בכעס כל כך . והשיב לו . שישע לאותו הצדיק הנ"ל (שרצה לנסוע עם בנו אליו כנ"ל) והוא יגיד לך על מה אני בכעס . והקין . ואמר . שמקרה הוא . אח"כ חלם לו עוד כנ"ל . ואמר שהוא ג"כ חלום שוא . וכן עד שלשה פעמים והבין . הלא דבר הוא . ונסע לשם . ופגע בהדרך את הסוחר שפגע מקודם בעת שנסע עם בנו . והכיר אותו ואמר לו . הלא אתה הוא שראיתך באותו

שנשתברין האקסין . אם לא שיהיה איזה דבר מורגש מאד . ונסעו . ובאו לקרעטשמיי^(א) ללון . ומצאו שם סוחר . והתחילו לספר עמו כדרך הסוחרים . ולא גילו לו שהם נוסעים לשם . כי הרב הי' מתבייש בעצמו לומר שנוסע לאותו הצדיק . והיו מדברים מעסקי העולם . עד שבסיבוב הדברים הגיעו לספר מצדיקים היכן נמצאים צדיקים . וסיפר להם ששם נמצא צדיק . ושם . ושם . והתחילו הם לדבר מהצדיק שנסעו אליו . השיב להם . זה (בלשון תימה) הלא קל הוא . כי אני נוסע עכשיו ממנו . ואני הייתי שם . שהי' עובר עבירה . ענה אביו ואמר לבנו . הראירת

גוטין יהודי נאר דארך די רייד האט ער עש דר ציילט) האט פארט ער דך פון דארט . האבין זיי זיך אום גיקערט אהיים (דהיינו דער רב מיט דעם בן יחיד) איז דער זון גישטארבין . און איז גיקומין צו חלום צום פאטיר . האט דער פאטיר גיזעהין אז ער שטייט און גרויש כעס . האט דער פאטיר אים גיפדעגט פֿר וואש בישטו אזו און כעס האט ער אים גיענפירט (דהיינו דער זון וואש סע גישטארבין האט גיענפֿרט און חלום דעם פאטיר) אז ער זאל פֿארין צו דעם גוטין יהודי (וואש זיין האבין גיוואלט פֿריר פֿארין צו אים) וועט ער דיר זאגן פֿר וואש איך בין און כעס . האט ער זיך און גיהאפט . און ער האט זיך גיטראכט סע איז איין מקרה . (כלומר סע נאר אחלום ניט קיין אמת) נאך דעם האט זיך אים ווידר אזו גיהלמת . האט ער ווידר גימיינט סע איז אפאלמשיר חלום . און אזו איז גיווען דרייא מאל . האט ער פֿר שטאנין . אז דאש איז ניט קיין לערי זאך איז ער גיפארין אהין (דהיינו דער רב איז גיפארין צו דעם גוטין יהודי וואש ער איז פֿריר גיפארין מיט זיין זון אהין) אף דעם וועג האט ער ווידר באגעניגט דעם סוחר

גיפארין . און זענין גיקומין נעכטיגין און אקרעטשמי האבין זיין דארט גיפונין אסוחר . האבין זיין מיט אים אן גיהובין צו שמוסין . אזו וויא דער סדר איז פֿון סוחרים . און האבין אים נישט גיואגט אז זיין פֿארין אהין (צו איין גוטין יהודי) ווארין דער רב האט זיך גישעמט צו זאגן אז ער פֿארט צו דעם גוטין יהודי . און זיין האבין גישמוסט וועלט זאכין . ביז אין די רייד האבין זיין אן גיהובין צו שמוסין פֿון גוטי יודין . וויא סע גיפונין זיך גוטי יודין . האט ער זיין דער ציילט (דהיינו דער סוחר) אז דארט גיפונט זיך אגוטיר יהודי און דארט און דארט . האבין זיין אן גיהובין צו שמוסין פֿון דעם גוטין יהודי וואש זיין פֿארין צו אים . האט דר סוחר זיין גיענפֿירט . דער (מיט אלשון וויא מפר ווינדירט זיך) ער איז זיך אקל (כלומר ניט קיין ערליכיר יהודי) האט פֿאר איך פֿון אים . בין איך דר בייא גיווען און ער האט גיטאן איין עבירה . האט זיך דר פאטיר אן גירופין (צום בן יחיד) זעסטו מיין קינד וואש דער סוחר דער ציילט לפי תומו (כלומר ער איז זיך ניט מכין און מיסטני צו דער ציילין שלעכץ פון דעם

סיפורי מעשיות

הי' לו עם מי לדבר . ונסע הרב אל הצדיק . וצעק חבל . חבל . חבל על דאבדין ולא משתכחין^(א) . הש"י ישיב נדחינו בקרב אמן :

וזה הסוחר הנ"ל הי' הס"מ בעצמו . (שנדרמה לסוחר והמעה אותם . ואח"כ כשפגע שנית בהרב הנ"ל . התגרה עמו הוא בעצמו על אשר שמע לעצתו . כי כן דרכו כידוע) הש"י יצילנו :

מעשה ט
החכם והתם

מעשה שני בעלי בתים היו בעיר אחת והיו גדולים בעשירות . והי' להם בתים גדולים . והיו להם שני בנים לכ"א בן אחד . ולמדו שניהם בחדר אחד . ואלו השני בנים היו א' מהם בר הבנה והא' הי' תם . (לא שהי' מפש אלא שהי' לו שכל פשוט ונמוך) ואלו

האט ניט גיהאט מיט וועמין צו ריידן . איז דער רב גיפארין צו דעם צדיק . און האט גישרינגן גיוואלד . גיוואלד . חבל על דאבדין ולא משתכחין (וויי אף דעם וואש סע פֿר לורין גיווארין און מע קען ניט גיפונן) : **און** דער סוחר איז גיווען דער ס"מ אליין . וואש ער האט זיך פֿר שטעלט פֿאר איין סוחר און הט זייא אפ גיניירט . און דער נאך אז ער האט זיך דאש אנדרי מאל באגעניגט מיט דעם רב . האט ער זיך מיט אים אליין גירייצט . נאך וואש ער האט אים גיפאלגט . ווארין אזו איז דר סדר פֿון דעם יצר הרע . פֿריר רעט ער אן דעם מענטשין . און אז דר מענטש פֿאלגט אים ח"ו . רייצט ער אליין זיך דער נאך מיט דעם מענטשין און איז זיך אין אים אליין נוקם . נאך וואש ער האט אים גיפאלגט . הש"י זאל אונז מציל זיין פֿון אים . און זאל אונז אום קערין צום רעכטין אמת אמן :

מעשה אמאל זענן גיווען צווייא בעלי בתים און איין שטאט . און זייא האבין גיהאט גרום עשירות . און האבין גיהאט גרוסי הייזר . דיא צווייא בעלי בתים האבין גיהאט צווייא זון . דהיינו אימלכיר האט גיהאט איין זון . דיא צווייא קינדיר . האבין בידי גילערינט און איין חדר . און אייניר פֿון זייא איז גיווען אחכם און

באותו הקרעטשמי . והשיב לו . בוודאי ראית אותי . ופתח פיו . ואמר לו אם תרצה . אהי' בולע אותך . אמר לו . מה אתה מדבר . השיב לו . זכור אתה . כשנסעת עם בנך . ובתחילה נפל סוס על הגשר . וחזרת . אח"כ נשברו האקסין אחר כך פגעת בי . ואמרתי לך שהוא קל . ומאחר שפטרתי אותו . את בנך . עכשיו אתה רשאי לנסוע . כי הוא הי' בחי' מאור הקטן . והצדיק הנ"ל הוא בחי' מאור הגדול . ואם היו מתוועדים יחד . הי' בא משיח . וכיון שפטרתי אותו אתה רשאי לנסוע . ובתוך דבריו נעלם . ולא

סוחר וואש ער האט פֿריר באגעניגט . אז ער איז גיפארין מיט זיין זון . און דר רב האט אים דר קענט . און דר רב האט גיזאגט צום סוחר . דוא בישט זיך דר וואש איך האב דיך גיועהין אין דער קרעטשמי . ענפירט ער אים . אוודאי האשטו מיך גיועהין און עפינט אויף דאש מויל . און זאגט צו אים . אז דו ווילשט האט שלינג איך דיך איין זאגט ער צו אים (דהיינו דער רב צום סוחר) וואש רעטשטו . הט ער אים גיענפֿרט גידענקשטו . אז דוא בישט גיפארין מיט דיין זון . און פֿריר איז אפֿערד אראפ גיפאלין אף דער בריק האשטו זיך אום גיקערט . דר נאך זענן דיא אקסין צו בראכין גיווארין דר נאך האשטו מיך בעגעניגט . האב איך דיר גיזאגט אז ער איז אקל . היינט . אז איך האב שון דיין זון גיפמירט . היינט מעגשטו שון פֿארין . ווארין דער זון איז גיווען אבחינת מאור הקטן און דער צדיק וואש ער האט גיוואלט צו אים פֿארין ער איז אבחינת מאור הגדול . און אז זיי בידי זאלין זיך גיווען און איינים צום אויף קומין וואלט משיח גיקומין . און היינט אז איך האב אים שון גיפמירט . מעגשטו שון פֿארין . דער ווייל איז ער נעלם גיווארין און דיא רייד (כלומר דער סוחר איז פֿר שווינדין גיווארין פֿלוצים און דיא רייד) און ער

ראשי תיבות וקיצורים: א' אחד; אהי' אהיה; אח"כ אחרי כך; בחי' בחינת; הי' היה; הס"מ השטן; הש"י השם יתברך; והאי' והאחד; והי' והיה; ח"ו חס ושלום; לכ"א לכל אחד; שהי' שהיה; הערות ותרגומים: (א) חבל על אלו שאבדו ואינם נמצאים עוד;

סיפורי מעשיות

לב

עגלה גדולה עם ארבעה סוסים והאמיטש^(א) שהיתה רצה והולכת . ענה ואמר להסוחרים . מאין אתם . השיבו לו מווארשא להיכן אתם נוסעים . לווארשא . שאל אותם . שמא אתם צריכים משרתים . ראו שהוא בר הבנה ומזורז . והוטב בעיניהם . וקבלו אותו עמהם . ונסע עמם ושמש אותם היטב מאוד על הדרך . בבואו לווארשא . מאחר שהי' בר הבנה יישב עצמו . מאחר שכבר אני בווארשא למה לי להתקשר עם אלו . אולי יש מקום טוב מהם . אלך ואבקש ואראה . והלך בשוק . והתחיל לחקור ולשאול על האנשים שהביאוהו ואם יש טוב מהם . ואמר

דר וועלט . אונ וועט זיך ארום קוקן וואש ער זאל טאן אונ ער איז ארום גיגאנגן אין מארק . האט ער דער זעהן אנרום בריקי מיט פֿיר פֿערד מיט האמיטיש איז דורך גילאפֿין . האט ער זיך אן גירופין צו דיא סוחרים פֿון וואניט זענט איר . האבין זייא אים גיענפֿירט פֿון ווארשא . וויא הין פֿארט איר . קיין ווארשא . האט ער זייא גיפֿרעגט . טאמיר כדארפֿט איר איין משרתֿיל . דיא סוחרים האבין גיזעהן אז ער איז אקלוגיר יונג אונ אבריה . איז ער זייא גיפֿעלין . האבין זייא אים מיט גיגומין . איז ער גיפֿארין מיט זייא אונ האט זייא באדינט אף דעם וועג . זייער פֿיין . ווי ער איז גיקומן קיין ווארשא מחמתֿ ער איז גיווען אבר הבנה . האט ער זיך מיישב גיווען . אז איך בין שון אין ווארשא . נאך וואש זאל איך מיד האלטין בייא דיא סוחרים . טאמיר איז דא אבעסיר ארט פֿון זייא . לאם איך גיין זוכין . וועל איך זעהן . אונ ער איז גיגאנגן אונ מארק . אונ ער האט אן גיהובין צו קלערין אונ נאך צו פֿרענין אויף דיא מענטשין וואש זייא האבין אים גיבראכט . אונ אויב סע איז דא איין בעסיר ארט פֿון זייא . האט

ואלו השני בנים היו אוהבים זה את זה מאוד . אע"פ שהאחד הי' חכם והא' הי' תם ומוחו הי' נמוך אעפ"כ אהבו זה את זה מאוד . לימים התחילו הב' בעלי בתים הנ"ל לירד . וירדו מטה מטה עד שאכדו הכל ונעשו אביונים . ולא נשאר להם כ"א הבתים שלהם . והבנים התחילו להתגדל . אמרו האבות הנ"ל להבנים אין בידינו לשלם עבוריכם להחזיק אתכם עשו לכם מה שתעשו . הלך התם ולמד מלאכת רצען^(ב) . והחכם שהי' בר הבנה לא הי' רצונו לעסוק במלאכה פשוטה כזו ויישב בדעתו שילך בעולם ויסתכל מה לעשות . והי' הולך ומשוטט בשוק . וראה

אונ אייניר איז גיווען אתם . (ניט ער איז גיווען אנאר . נאר זיין שכל איז גיווען פראסטי אן חכמות) אונ דיא צווייא קינדיר האבין זיך זייער ליב גיהאט . האמשי אייניר איז גיווען אהכם אונ דער אנדרייר איז גיווען אתם אונ זיין שכל איז פראסטי גיווען . פֿון דעסט ווענין האבין זייא זיך פֿארט זייער ליב גיהאט :

אונ

אצייט ארום . האבן אן גהובין די בידי בעלי בתים אראפ צו גיין . פֿון זייער עשירות . אונ זענין אלץ אראפ מטה מטה . ביז זייא האבין גאר אן גיווארין . אונ זייא זענין גיווארין ארומו לייט . אונ סע איז זייא מער ניט גיבליבין נאר זייערי היייר . אונ דיא קינדיר האבין אן גיהובין אונטיר צו וואקסין . האבן די בעלי בתים גיזאגט צו דיא קינדיר . מיר האבין ניט צו צאלין פֿר אייך . מיר קענין ניט האלטין אייך . טוט אייך וואש איר וועט קענין . איז גיגאנגן דער תם אונ הט זיך גילערינט שוסטיריי . דר חכם איז גיווען אבר הבנה (כלומר אקלוגיר אפר שטאנדיקיר מענטש) האט ער ניט גיוואלט זיך נעמן צו אוו אפראסטי מלאכה . אונ ער האט זיך מיישב גיווען . ער וועט זיך לאוין אף

ראשי תיבות וקיצורים: אע"פ. אף על פי; הב'. השני; הי'. היה; והא'. והאחד; כ"א. כי אם; שהי'. שהיה; דערות ותרנגומים: (א) סנדלר; (ב) כלי רתימת הסוסים;

סיפורי מעשיות

ואמרו לו . שהאנשים הללו הם הגונים וטוב להיות אצלם . אך שקשה מאוד להיות אצלם . מחמת שהמ"מ שלהם הוא למרחקים מאוד . הלך וראה משרתים של גוועלביץ^(א) שהיו הולכים בשוק . והיו הולכים כדרכם . עם מיני חץ שלהם . בכובעיהם ובמנעליהם עם הקצוות בולטות ושאר מיני חץ שיש להם בהילוכיהם ובמלבושיהם . והוא הי' בר הבנה וחרף וישר בעיניו מאוד מחמת שהוא ענין נאה וגם הדבר בביתו במקומו . הלך אל האנשים שהביאוהו . ונתן להם תשואות חן . ואמר להם שאין נוח לפניו להיות אצלם . ועל מה שהביאוהו בעד זה שימש אותם בדרך . והלך ועמד עצמו אצל בעה"ב אחד . ודרך המשרתים

משותט

האמר מען אים גיענפירט . אז דיא לייט (וואש זייא האבין אים אהער גיבראכט) זענין ערליכי לייט . אונ סע גוט בייא זייא צו זיין . נאר מחמת דעם איז זייער שווער בייא זייא צו זיין . מחמת זייער משא ומתן איז זייער אונ ווייטי ערטר דער ווייל איז ער גיגאנגן אונ ער האט דער זעהין גיוועלב משרתים . וויא זייא זענין גיגאנגן אונ מארק . אונ זייא זענין גיגאנגן אזו וויא זייער שטייגער איז . מיט זייערי חן . מיט זייערי היטליך אונ מיט דיא שפיציקי שך אונ מיט דיא איבריקי חן . וואש זייא האבין אונ זייער גאנג . אונ וויא זייא גיאיין אן גיטאן . אונ ער איז גיווען אבר הבנה אונ אקלוגיר יונג . איז אים דיא זאך זייער גיפעלין מחמת סע איז אשיינה זאך . אונ סע איז אונ דער היים . אף איין ארט . איז ער גיגאנגן צו דיא מענטשין וואש זייא האבין אים גיבראכט . אונ האט זייא אפ גידאנקט . אונ האט צו זייא גיזאגט . אז סע פֿר אים ניש גוט בייא זייא צו זיין . אונ דאש וואש זייא האבין אים גיפירט

זיין

סיפורי מעשיות

לג

ופילוסוף ולא הוצרך ללמוד המלאכה כמה שנים . רק ברבע שנה קבל את האומנות ונעשה אומן גדול מאוד והי' בקי במלאכה יותר מן האומן שלמדו . אח"כ יישב עצמו . אעפ"י שיש בידי מלאכה כזו . אעפ"כ אין די לי בזה . היום חשוב זאת פן בזמן אחר יחשב דבר אחר . והלך והעמיד עצמו אצל שמיין שניידיר^(ט) ומחמת הבנה שלו קיבל אומנות הזאת ג"כ בזמן מועט ברבע שנה . אח"כ יישב עצמו עם הפילוספיא שלו . גם שיש בידי ב' האומנות מי יודע פן לא יוחשבו שניהם . טוב לי ללמוד אומנות שהיא חשובה לעולם . וחקר בהבנה ופילוסוף שלו

משוטט בארץ להיות במדינות להשביע עיני בעולם . הלך בשוק וראה שנוסעים בעגלה גדולה סוחרים . ושאל אותם להיכן אתם נוסעים . ללאגורנא^(כ) . התקחו אותי לשם . הן . וקבלו אותו לשם ומשם הפליג לאמליא^(כא) . משם לשפאניא^(כב) . בין כך ובין כך עברו כמה שנים . ועי"ז נעשה עוד חכם יותר מאחר שהי' במדינות רבות . ויישב עצמו . כעת ראוי להביט על התכלית . והתחיל לחשוב עם פילוספיא שלו מה לעשות . וישר בעיניו ללמוד מלאכת צורף (כוהב) שהיא מלאכה גדולה ונאה ויש בה חכמה . וגם היא מלאכה עשירה . והוא הי' בר הבנה

ער ניט כדארפמ זיך לערנין דיא מלאכה כמה שנים . נאר אונ אפערטיל יאר האט ער מקבל גיווען דיא מלאכה . אונ אז גיווארין זייער אנרוסיר בעל מלאכה . אונ ער האט גיקענט דיא מלאכה בעסיר איידיר דער וואש ער האט אים אויש גילערינט . דר נאך האט ער זיך מישב גיווען . האמשי איך האב אזו אמלאכה אין דער האנט . פון דעשט וועגין פארט וויל איך מיך דר מיט ניט באנוגין . ווארין היינט איז חשוב דש . טאמיר אננדרי צייט וועט עפיש אנדריש חשוב זיין . אונ אזי גיגאנגין אונ האט זיך גישטעלט בייא אשמיין שניידיר . אונ מחמת זיין חכמה האט ער דיא מלאכה אויך מקבל גיווען אונ אקליינר צייט . אונ אפערטיל יאר . דר נאך האט ער זיך מיישב גיווען מיט זיין פלוספיא . האמשי איך האב אין דער האנט צווייא מלאכות . ווער ווייסט טאמיר וועלין בידי ניט חשוב זיין . בכך איז פר מיר גוט . אז איך זאל מיך לערנין אזו אמלאכה וואש זיא זאל תמיד חשוב זיין . האט ער גיקלערט מיט זיין הבנה אונ מיט זיין פלוספיא . אז ער זאל זיך לערנין דאקטיריי . ווארין דאש איז זואך וואש מדארף תמיד . אונ סע איז תמיד

זיין שפעטיר . דער ווייל . וועל איך מיר בעסיר אויש זיין אוועלט . אונ וועל אן קוקין מדינות . אז ער גיגאנגין אונ מארק . אונ האט גיזעהין סע פארין סוחרים אף אנרוסיר בריקי . האט ער זייא גיפרענט . ווי היין פארט איר . האבן זייא גיענפירט . קיין לאגורנא האט ער זייא גיפרענט . וועט איר מיך נעמין אהין . האבין זייא אים גיענפירט . יוא . האבין זייא אים גינומין אהין . פון דארט האט ער זיך אוועק גילאזט קיין אמאליא . פון אמאליא האט ער זיך ווייטיר אוועק גילאזט קיין שפאניא . דער ווייל זעגין אוועק גיגאנגין כמה יארין . אונ ער איז גיווארין נאך מער חכם . מחמת ער איז גיווען אין אסך מדינות . האט ער זיך מיישב גיווען . היינט כדארף מען שון קוקין אף איין תכלית אונ ער האט אן גיהובין צו טראכטין מיט זיין פילוספיא (כלומר מיט זיין חכמה) וואש ער זאל מאן . אזי אים גיפעלין אז ער זאל זיך לערנין גאלד ארכיט . ווארין סע איז אנרוסי מלאכה אונ סע איז אשיינה מלאכה אונ סע דרינין גרוש חכמה . אונ סע איז ארייכי מלאכה אונ מחמת ער איז גיווען אבר הבנה אונ אפלוסף . האט

ראשי תיבות וקיצורים: אח"כ. אחר כך; אעפ"י. אף על פי; אעפ"כ. אף על פי כן; ב'. שתי; ג"כ. גם כן; ה'. היה; ועי"ז. ועל ידי זה; שהי'. שהיה; הערות ותרוממות: (א) עיר קרובה לאיטליה; (ב) איטליה; (ג) ספרד; (ד) חיתוך וליטוש אבנים טובות;

סיפורי מעשיות

החכם והתם

באתי לגדולה כזו . והלך ונסע לביתו והי' לו ייסורין גדולים בדרך כי מחמת חכמתו לא היה לו עם מי לדבר . ולא הי' מוצא אכסניא כרצונו והי' לו יסורים הרבה : **והנה** נשליך כעת את מעשה החכם . ונתחיל לספר במעשה התם . ומחמת התם הנ"ל למד מלאכת רצענות^(א) . ומחמת שהי' תם למד הרבה עד שקיבל . ולא הי' בקי בהאומנות בשלימות ונשא אשה והי' מתפרנס מן המלאכה . ומחמת שהי' תם ולא הי' בקי בהמלאכה כ"כ ע"כ הי' פרנסתו ברוחק גדול ובצמצום . ולא הי' לו פנאי אפילו לאכול כי הי' צריך תמיד לעסוק במלאכה מחמת שלא הי' יכול האומנות בשלימות . רק בשעת המלאכה

טלחהש

שלו ללמוד דאקטיריי^(כ) שהוא דבר הצריך וחשוב תמיד . ודרך לימוד דאקטיריי שצריכין ללמוד מקודם לשון לטיין^(ב) והכתב וללמוד חכמות פילוספיא . והוא מחמת הבנתו למד גם זאת בזמן מועט ברבע שנה . ונעשה דאקטיר גדול ופילוסף וחכם בכל החכמות . אח"כ התחיל העולם להיות בעיניו כלא . כי מחמת חכמתו שהיה אומן גדול כזה . וחכם ודאקטיר כזה . הי' כ"א מבני העולם בעיניו כלא . ויישב עצמו לעשות לו תכלית ולישא אשה ואמר בדעתו . אם אשא אשה בכאן . מי ידע מה שנעשה ממני . אלך ואשוב לביתי . למען יראו מה שנהי' ממני שהייתי נער קטן ועכשיו

תמיד חשוב . אונ דער סדר איז . או מוויל זיך לערנין דאקטיריי . מוז מען זיך פריד לערנין לטייניש דאש לשון אונ דאש כתב . אונ ממוז לערנין פלוספיא . אונ ער מחמת זיין הבנה (דהיינו פר שטאנדיקייט) האט ער דאש אויך אויש גילערנט אין אקלייניר צייט . אונ אפערטיל יאר . אונ ער איז גיווארין אנרוסיר דאקטיר אונ אפילוסף . אונ אחכם אין אלי חכמות . דער נאך האט בייא אים אן גיהובין די וועלט ווערין כלא (כלומר די גאנצי וועלט איז בייא אים גיווען גאר נישט) דהיינו ער האט גיהאלטן אז קיינר האט קיין שכל ניט . ווארין מחמת זיין חכמה . ווייל ער איז גיווען אזו אין גרוסיר בעל מלאכה . אונ אזו אחכם אונ אזו אדאקטיר . איז איטליכר פון דר וועלט בייא אים גיווען כלא (גלייך וויא נישט) אונ ער האט זיך מישב גיווען . ער וועט זיך שון מאכין אתכלית . אונ וועט נעמן אווייב . האט ער זיך גיטראכט אין דער דעה . אז איך וועל דא חתונה האבין . ווער וועט וויסן . וואש פון מיר איז גיווארין . לאם איך מיך בעסיר אום קערין אהיים .

כדי מען זאל זעהין וואש פון מיר איז גיווארין . איך בין אוועק אקליין יונגיל . אונ היינט בין איך גיקומין צו אזו איין גדולה . אונ ער האט זיך אוף גיהובין אונ איז גיפארין אהיים . אונ ער האט גיהאט גרוסי יסורים אף דעם וועג . ווארין מחמת זיין חכמה . האט ער מיט קיינים ניט גיהאט צו שמוסין . אונ ער האט ניט גיהאט קיין ארכיריק אזו וויא ער וויל . האט ער גיהאט אלץ גרוסי יסורים תמיד .

דער ווייל לאמיר אוועק לייגן דיא מעשה פון דעם חכם . מיר וועלן אן הייבן דער ציילן דיא מעשה פון דעם תם . דער תם האט זיך גילערינט שוסטיריי . אונ מחמת ער איז גיווען אתם . האט ער גימוזט זיך אסך לערנין דיא מלאכה ביו ער האט מקבל גיווען . אונ האט דיא מלאכה ניט גיקענט אונ גאנצין . אונ ער האט גינמוין אווייב . אונ ער האט זיך מפרנס גיווען פון דער מלאכה . אונ מחמת ער איז גיווען אתם אונ ער האט דיא מלאכה ניט גיקענט אזו וויא מען בדארף . מחמת דעם . איז זיין פרנסה גיווען מיט גרום

ראשי תיבות וקיצורים: א.כ.ב. אחר כך; ה.י. הדיה; ב.א. כל אחד; כ.כ. כל כך; ע.כ. על כן; שנה.י. שנה.ה.י. דערות ותרגומים: (א) דאקטיריי (ב) לטייניש; (ג) סנדלרות;

היתה נותנת לו חתיכת לחם והוא היה מתענג מאוד מזה ושיבה מאוד את אותו המאכל כמה הוא מתוקן וטוב כאלו היה אוכל אותו המאכל ממש. ובאמת היה מרגיש באכילתו הלחם טעם כל מאכל ומאכל שהיה רוצה. מחמת תמימותו ושמחתו הגדולה. וכן היה מצוה. אשתי תן לי שכר לשנות ונתנה לו מים. והיה משבח כמה יפה השכר הזה. תן לי דבש ונתנה לו מים והיה משבח ג"כ כנ"ל. תן לי יין וכו' כיוצא בזה ונתנה לו מים והיה מתענג ומשבח אותו המשקה כאלו הוא שותה אותה ממש. וכן במלבושים היה להם בשותפות לו ולאשתו פעלין^(א) אחד. והיה

המלאכה בשעה שהי' נוקב במרצע והי' מכנים ומוציא החוט העב של התפירה כדרך הרצענים אז היה נושך חתיכת לחם ואוכל. ומנהגו היה שהיה תמיד בשמחה גדולה מאוד והיה רק מלא שמחה תמיד. והיו לו כל המאכלים וכל המשקות וכל המלבושים. והיה אומר לאשתו. אשתי תן לי לאכול. והיתה נותנת לו חתיכת לחם ואכל. אח"כ היה אומר תן לי הרוטב עם קמנית והיתה חותכת לו עוד חתיכת לחם ואכל. והיה משבח ואומר כמה יפה וטוב מאוד הרוטב הזה. וכן היה מצוה ליתן לו הבשר ושאר מאכלים טובים כיוצא בזה. ובעד כל מאכל ומאכל

אוואולקייט דאש פלייש איז. און אזו אנדרי מאכלים גומי האט ער זיך אלץ גיהייסן גיבן און פֿר איטלייך מאכל וואש ער האט זיך גיהייסן גיבן האט זיא אים אלץ גיגיבן אשטיק ברוט. און ער האט דער פֿון זייער גרום תענוג גיהאט און האט זייער גילובט דאש גירעכט. וואש פֿר אגומקייט סע איז גלייך וויא ער וואלט עש ממש גיגעסין. ווארין ער פֿלעגט טאקי באמת פֿילין און דעם ברוט וואש ער האט גיגעסין דעם טעם פֿון כל המאכלים וואש ער האט גיוואלט. מחמת זיין גרום תמימות און זיין פֿרייליכקייט. האט ער גפילט דעם טעם אין ברוט גלייך ווי ער עסט כל המאכלים. און אזו פֿלעגט ער זאגן. מיין ווייב. גיב מיר אטרונק ביר. האט זיא אים. גיגיבן וואסיר. פֿלעגט ער לויבן וואש פֿר אוואולקייט דאש ביר איז. נאך דעם האט ער גיהייסן גיב מיר מעד. האט זיא אים גיגיבן וואסיר האט ער אויך אזו גילובט. וואש פֿר אגומיר מעד דאש איז. גיב מיר וויין אודיר אנדירי משקאות. האט זיא אים אלץ גיגיבן וואסיר. און ער האט תענוג גיהאט און האט גילובט דיא משקה גלייך וויא ער טרונקט זיא. און אזו

גרום דוחק און זייער בצמצום. און ער האט נישט גיהאט צייט אפילו צו עסן. ווארין ער האט תמיד גימוזט ארכיטין. מחמת ער האט ניט גיקענט דיא מלאכה אין גאנצין. נאר בשעת ער האט גיארביט. אז ער האט איין גישטעקט. דיא נאל און האט דורך גינומין דיא דראטוויא. דעמולט האט ער אביס גיטאן אשטיק ברוט און האט. גיגעסין. און זיין שטייגיר איז גיווען. ער איז תמיד פֿרייליך גיווען. און ער איז גיווען נאר און שמחה תמיד. און ער האט גיהאט אלי מאכלים און אלי משקאות און אלי מלבושים. ער פֿלעגט זאגן צום ווייב. מיין ווייב. גיב מיר עסין האט זיא אים גיגיבן אשטיק ברוט. האט ער גיגעסין. דער נאך האט ער גיזאגט. גיב מיר דיא יויך מיט קאשי. האט זיא אים אפ גישניטין נאך אשטיק ברוט און ער האט גיגעסין. און האט זייער גילובט און ער האט גיזאגט. וואש פֿר אגומקייט און וואש פֿר אוואולקייט די יויך איז. און אזו האט ער זיך גיהייסן גיבן פֿלייש. האט זיא אים ווידיר גיגיבן ברוט. האט ער גיגעסין. און האט אויך זייער גילובט און האט גיזאגט וואש פֿר

ראשי תיבות וקיצורים: אח"כ. שהיה: ג"כ. גם כן: שהי'. שהיה: הערות ותרגומים: (א) מעיל פרוה חורפי מגושם:

סיפורי מעשיות

והיה אומר אשתי תן לי הפעלץ. כשהיה צריך ללבוש פעלץ כגון לילך לשוק. והיתה נותנת לו. כשהיה צריך ללבוש טולפיפ^(א) לילך בין אנשים. היה אומר. אשתי תן לי הטולפיפ. והיתה נותנת לו הפעלץ. והיה מתענג ממנו והיה משבח כמה יפה הטולפיפ הזה. כשהיה צריך לקאפטיין^(ב) כגון לילך לבה"כ היה מצוה ואומר. אשתי תן לי הקאפטיין והיתה נותנת לו הפעלץ. והיה משבח ואומר כמה יפה ונאה הקאפטיין הזה. וכן כשהיה צריך ללבוש יופא^(ג). היתה נותנת לו ג"כ הפעלץ. והיה משבח ומתענג ג"כ כמה יפה ונאה היופא הזאת כנ"ל וכן בכיוצא בזה. והיה רק מלא שמחיה וחדוה תמיד. כשהיה גומר המנעל.

ומן הסתם היה לו ג' קצוות. כי לא היה יכול האומנות בשלימות כנ"ל. היה לוקח המנעל בידו. והיה משבח אותו מאוד והיה מתענג מאוד ממנו. והי' אומר. אשתי. כמה יפה ונפלא המנעל הזה. כמה מתוק המנעל הזה. כמה מנעל של דבש וצוקיר^(ד) המנעל הזה. והיתה שואלת אותו. א"כ מפני מה שארי רצענים נוטלים ג' זהובים^(ה) בעד זוג מנעלים ואתה לוקח רק חצי מאליר^(ו). (היינו זהב וחצי). השיב לה. מה לי בזה. זה מעשה שלו. וזה מעשה שלי. ועוד למה לנו לדבר מאחרים. הלא נתחיל לחשוב כמה וכמה אני מרויח במנעל זה מיד ליד. העור הוא בכך. הזפת והחוטמים וכו' בכך. ושאר דברים כיוצא בזה בכך לאפקים

אזו אונ מלבושים. איז אויך אזו גיווען. ער מיט זיין ווייב האבין בידי גיהאט איין פעלץ אז ער האט בדארפֿט אפעלץ דהיינו אונ מארק צו גיין. פֿלעגט ער זאגן מיין ווייב. גיב מיר דעם פעלץ. האט זיא אים גיגיבן. אז ער האט בדארפֿט אטולפיפ גיין צווישן לייט. האט ער גיזאגט. מיין ווייב. גיב מיר דעם טולפיפ. האט זיא אים גיגיבן דעם פעלץ. פֿלעגט ער גרוס תענוג צו האבן. אונ פֿלעגט לובן. וואש פֿר איין וואולקייט דער טולפיפ איז. אז ער האט בדארפֿט איין קאפטיין אין שול אריין צו גיין. האט ער גיהייסן אונ האט גיזאגט. מיין ווייב. גיב מיר דעם קאפטיין. הט זיא אים גיגיבן דעם פעלץ. פֿלעגט ער צו לובן אונ האט גיזאגט וואש פֿר אפיינקייט אונ וואסיר אשיינקייט דער קאפטיין איז. אונ אזו אז ער האט בדארפֿט אן טאן איופא: האט זיא אים אויך גיגיבן דעם פעלץ פֿלעגט ער אויך לויבן אונ האט תענוג גיהאט וואסיר אפיינקייט אונ וואסיר אשיינקייט דיא יופא איז. אונ אזו

בייא אלי זאכין. אונ ער איז פֿול גיווען מיט שמחה אונ פֿרייד אונ לוסטק תמיד. אז ער הט שון גימאכט דעם שיך. אונ מן הסתם האט דער שיך גיהאט דרייא עקין ווארין ער האט זיך דיא מלאכה ניט גיקעגט אונ גאנצן פֿלעגט ער נעמן דעם שיך אין דער האנט אריין אונ האט אים זייער גלובט. אונ ער האט גרוס תענוג גיהאט פֿון אים. אונ פֿלעגט זאגן מיין ווייב. וואסיר אשיינקייט אונ וואסיר אוואולקייט דש שיכלי איז. וואסיר אווסקייט דאש שיכלי איז. וואסיר האהאנקדיק וואסיר אצוקירדיק שיכלי דאש איז. האט זיא אים גיפֿרעגט. אז עש איז יוא אזו פֿר וואש אנדירי שוסטירס נעמן דרייא גילדין פֿר אפאר שיך. אונ דוא נעמסט נאר אהלבין מאליר. (דהיינו אגילדין מיט אהלבין) האט ער גיענפֿירט. וואש האט דאש צו מיר. דאש איז יענימס מעשה. אונ דש איז מיין מעשה. אונ ווידר וואש האבין מיר צו שמוסין פֿון אנדרי לייט. לאמיר נאר אן הייבן ברעכנין וויפיל איך גיווין דא אונ דעם שיכלי מיר

ראשי תיבות וקיצורים: א"כ. אם כן; ג'. שלוש; ג"כ. גם כן; והי'. והיה; לבה"כ. לבית הכנסת; הערות ותרגומים: (א) מעיל פרווה מכובה; (ב) מעיל פשוט; (ג) מעיל עליון; (ד) סוכר; (ה) סוג מטבע; (ו) סוג מטבע.

סיפורי מעשיות

לה

הל'א אזי תהי' שומ'ה . כי מה אני נחשב וכשתהי' חכם ממני . אדרבא אזי תהיה שומ'ה . (כל זה היה דרכי התם . ועתה נחזור לענין ראשון) בתוך כך נעשה רעש . שהחכם הנ"ל נוסע ובא לכאן . בגדולה וחכמה גדולה ורץ התם ג"כ לקראתו בשמחה גדולה והי' אומר לאשתו . תן לי מהר היופא אלך לקראת חבירי ידידי לראותו . ונתנה לו הפעלץ . והיה רץ לקראתו . והחכם היה נוסע בעגלורת צב^(א) בגדולה . ובא לקראתו התם הזה . והיה שואל בשלומו באהבה בשמחה . אחי חביבי מה אתה עושה ברוך המקום שהביאך ואני זוכר לראותך . והחכם הנ"ל גם כל העולם הי' בעיניו

לאפקים^(כ) בכך . ועתה אני מרויח מיד ליד עשרה גדולים^(ג) . ומה איכפית לי רווח כזה מיד ליד . והיה רק מלא שמחה וחדורה תמיד . ואצל העולם הי' ללעג . והשיגו תאוותם בו שמצאו ממנו להתלוצץ כרצונם כי הי' נדמה למושגע . והיו באים בני אדם והתחילו בכוונה לדבר עמו . בשביל להתלוצץ . והי' אותו התם אומר . רק בלי ליצנות . ותיכף שהשיבו לו בלי ליצנות קיבל דבריהם . והתחיל לדבר עמם . כי יותר לא היה רוצה להעמיק לחשוב חכמות שגם זה בעצמו ליצנות . כי הי' איש תם . וכשהי' רואה שכוונתם לליצנות היה אומר מה יהיה כשתהיה חכם ממני .

פון מיר . וועסטו זיך ערשט זיין אנאר . ווארין וואש מרעף איך אן . אונ אז דוא וועסט שון פון מיר קלוגיר זיין וועסטו זיך ערשט זיין אנאר . (אזו איז אלץ גיווען דער שטייגר פון דעם תם . היינט וועלין מיר ווידר דער ציילין פון דעם חכם) דער ווייל איז גווארין ארעש אז דער חכם פארט . אונ ער קומט אן מיט גרום גדולה אונ מיט גרום חכמה . איז דער תם אויך גלאפין אים אקעגין מיט גרוש שמחה . אונ האט גזאגט צום ווייב . גיב מיר גיך דיא יופא לאם איך גיין אקעגין מיין ליבין חבר לאם איך אים זעהין . האט זיא אים גגעבן דעם פעלץ . איז ער אים אקעגין גלאפין . אונ דעם חכם איז גפארין אונ אקארימי . מיט גרוסקייט . איז אים גיקומין אקעגין דער תם . אונ האט אים גגעבן שלום מיט שמחה מיט גרום ליבשאפט . (אונ האט צו אים גזאגט) מיין ליביר ברודיר וואש טוסטו . גילובט איז גאט וואש ער האט דיך גיבראכט אונ איך בין זוכה דיך צו זעהין . אונ דער חכם קוקט אים אן . בייא אים איז זיך דיא גאנצי וועלט אויך גווען גאר נישט (אזו וויא אויבין איז גישמאנין . אז אלי מענטשין פון דער

מיד ליד . דיא לעדיר קאסט מיך אזו פיל . זיוויצע אונ דראטווים קאסט אזו פיל . לאפקים אזו פיל אונ אזו אנדירי זאכין . אזו פיל . היינט גיווין איך מיד ליד צעהין גראשין . נא וואש איירט עש מיך אזו ארווח מיד ליד . אונ ער איז גיווען נאר פריילך אונ לוסטיק תמיד . אונ בייא דער וועלט איז ער גיווען אגישפעט . אונ זייא האבין דא גיקרגוין וואש זייא ווילין . ווארין זייא האבין דא גיהאט אוש וועמין צו שפעטין אזו וויא זיא האבין גוואלט . ווארין ער האט אפנים גיהאט בייא זייא וויא אמשוגעניר פלעגין מענטשין קומין . אונ האבין אונ מיסמני אן גיהובין מיט אים צו שמוסין . כדי זייא זאלין האבין עפים צו שפעטין . אונ דער תם פלעגט זייא צו זאגין נאר אן ליצנות . אונ תיכף וויא מען האט אים גיענפערט אן ליצנות . האט ער זייא צו גיהערט . אונ האט אן גיהובין מיט זייא צו שמוסין . ווארין ווייטיר . האט ער נישט גוואלט איכר טראכטין חכמות . טאמיר איז דאש אליין ליצנות . ווארין ער איז גיווען אהם . אונ אז ער האט פארט גיזעהין אז זייא מינין ליצנות . פלעגט ער זאגין וואש וועט זיין אז דוא וועסט שון קלוגיר זיין

ראשי תיבות וקיצורים: ג"כ. גם כן; הי' היה; וכשהי' וכשהיה; תהי' תהיה; הערות ותרוממות: (א) חתיכות עור; (ב) סוג מטבע; (ג) עגלות מכוסות וטובות.

סיפורי מעשיות

בעיניו כלא כנ"ל . מכ"ש איש כזה שנדמה למשוגע . אך אעפ"כ מחמת אהבת נעורים הגדולה שהיה ביניהם . היה מקרבו ונסע עמו לתוך העיר והשני בעלי בתים הנ"ל אביהם של אלו הב' בנים . מתו בתוך אותו הזמן שהיה החכם משוטט במדינות ונשארו הבתים שלהם . והתם שהי' במקומו נכנס לבית אביו וירשו . והחכם שהיה במדינות . לא הי' מי לקבל הבית . ונעש' כלה ואבוד בית החכם ולא נשאר ממנו כלום . ולא היה להחכם מקום ליכנס בו בבואו . ונסע לתוך אכסניא אחת . והיה לו שם יסורים כי לא היתה האכסניא כרצונו . והתם

הנ"ל מצא לו עתה עובדא חדשה והיה רץ ובא בכל פעם מביתו להחכם באהבה בשמחה . והיה רואה שיש לו יסורין מהאכסניא . ואמר התם להחכם אחי עול לביתי . ותעמוד אצלי . ואני אקבץ כל מה שיש לי בקומץ אחד . וכל ביתי הכל לפניך כרצונך . וישר בעיני החכם . ונכנס לביתו . ועמד אצלו . והחכם היה מלא יסורים תמיד . כי הניח שם שהוא חכם מופלג ואומן ודאקטיר גדול מאד . והיה בא שר אחד וצוה לו שיעשה לו טבעת של זהב . ועשה לו טבעת נפלא מאד וחקק שם ציורים בדרכים נפלאים מאד וחקק שם אילן שהיה

סע איז ניט גווען אזו אארבריק וויא ער האט גוואלט . אונ דער תם . האט זיך שון היינט גיפונן אנייא טואכץ אונ פלעגט לויפן אלי מאל צום חכם מיט ליבשאפט אונ מיט שמחה . אונ ער האט גיזעהן אז דער חכם האט יסורים פון דער ארכריק . האט דער תם גיזאגט צום חכם . ברודיר . גייא צו מיר אריין אונ מיין שטוב אריין . וועסטו בייא מיר שטיין . אונ איך וועל מיך צום אויף נעמין אונ איין זמעני גאר וואש איך האב . אונ גאר מיין שטוב וועסטו האבין . איז דאש גיפעלין דעם חכם . איז דער חכם צו אים אריין . אונ ער איז בייא אים גישטאנין . אונ דער חכם איז גווען פול מיט יסורים תמיד . ווארין ער האט גילאזט אשם אז ער איז אגרוסיר חכם אונ אגרוסיר בעל מלאכה אונ אגרוסיר דאקטיר זייער . איז גקומין אשררה . אונ האט גהייסן אז ער זאל אים מאכין אנגילדון פינגריל . האט ער אים גימאכט זייער אוואול פינגרל . אונ האט דארט אויש גיקריצט גימעלין מיט זייער וואולי גענג אונ האט דארט אויש גיקריצט אביום וואש סע גווען גאר אחידוש . איז גיקומין דער שררה . אונ סע איז אים גאר ניט גפעלין דאש

דער וועלט האבין בייא אים גאר ניט אן גמראפין . ווארין ער איז בייא זיך קלוגיר גווען פון גאר דער וועלט) מכל שכן . אזו אמענטש . וואש ער האט אפנים וויא משוגע . נאר פון דעסט ווענין פארט מחמת דיא אהבה פון דער יוגנט וואש זייא האבין זיך זייער ליב גיהאט . האט ער אים מקרב גווען . אונ ער איז מיט אים גפארין אונ שטאט אריין . אונ דיא צווייא בעלי בתים דיא פעמיר פון דיא צווייא קינדר (דהיינו פון דעם חכם אונ פון דעם תם) זענין זייא גישטארבין . אונ דער צייט וואש דער חכם איז אויסין גיווען אונ מדינות אונ האבין איבר גילאזט זייערי היזיר . דער תם איז גיווען אף זיין ארט . איז ער אריין אונ זיין פאטירס הויז אונ האט עש גירשית . דער חכם איז אביר גיווען אונ פרעמדי מדינות . האט קיניר ניט גיהאט אפ צו נעמין דאש הויז . איז דאש הויז פון דעם חכם כלה ואבד גווארין . אונ סע איז דער פון גאר ניט גבליבין . האט דער חכם ניט גיהאט קיין שטוב ער זאל אריין בשעת אז ער איז גיקומין . איז ער פר פארין אונ איין ארכריק אריין . האט ער דארט גיהאט יסורים . ווארין

סיפורי מעשיות

לו

לי שגיאה . וגם בענין הדאקטיריי הי' לו יסורים . כשהיה בא לחולה והיה נותן לו רפואה שהיה יודע בכירור שאם ילך לו להחולה לחיים בוודאי מחויב בכירור להתרפאות מזה . כי היא רפואה נפלאה מאד . ואח"כ מת החולה . והיו אומרים העולם שמרת על ידו . והי' לו יסורים גדולים מזה . וכן לפעמים נתן רפואה לחולה ונתרפא . והיו אומרים העולם מקרה הוא . והי' מלא יסורים תמיד . וכן הי' צריך למלבוש . וקרא החייט ויגע עמו עד שלמדו לעשות המלבוש כרצונו . כמו שהיה יודע . וכיוון החייט ועשדה המלבוש כרצונו רק כנף אחד שקורין לעפיל

שהיה נפלא מאד . ובא השר ולא ישר בעיניו כלל הטבעת . והיה לו יסורים גדולים מאד . כי היה יודע בעצמו שאלו היה הטבעת עם האילן הזה בשפאניא היה חשוב ונפלא מאד . וכן פעם אחד בא שר גדול והביא אבן טוב יקר שבא ממרחקים והביא לו עוד אבן טוב עם ציור וצוה לו שייציר כציור הזה על האבן טוב שהביא . וצייר ממש כאותו הציור . רק ששגה בדבר אחד שלא הי' שום אדם מבין על זה רק הוא לבדו . ובא השר וקבל האבן טוב וישר בעיניו . והיה לו להחכם הזה יסורים גדולים מן השגיאה . הלא עד היכן מגיע חכמתי . ועתה יודמן

אונ אוו אונ דאקטיריי האט ער אויך גיהאט יסורים . אז ער איז גיקומין צו איין חולה . אונ ער האט אים גגעבן רפואות וואש ער האט גוויסט קלאר אז דעם חולה וועט גיין אויף לעבן איז ער מחויב בוודאי גיהיילט צו ווערין פֿון דיא רפואות ווארין סע איז זייער וואולי רפואות . דער נאך איז אביר דער חולה גישמארבין . האט דער עולם גיזאגט . אז ער איז גישמארבין דאך אים . האט ער גרוסי יסורים דר פֿון גיהאט . אונ אזו אמאל האט ער גיגיבן רפואות אחולה . אונ דער חולה איז גיזונד גיווארין . אונ דער עולם האט גיזאגט סע איז אמקרה (כלומר ער איז אונ גיזונד גיווארין ניט פֿון אים) האט ער דער פֿון אויך גרוסי יסורים גיהאט . אונ ער איז פֿול גיווען מיט יסורים תמיד . אונ אזו אז ער האט בדארפֿט איין מלבוש . האט ער גירופין דעם שניידר . אונ האט זיך מיט אים גימוטשיט . ביז ער האט אים אויש גילערינט אז ער זאל מאכין דאש מלבוש מיט דער מאדע אוו וויא ער וויל . אזו וויא ער האט גיוויסט . האט דער שניידר צו גיטראפֿין אונ האט אים גימאכט דאש מלבוש אוו וויא ער

דאש פינגריל . האט ער גיהאט גרוסי יסורים . ווארין ער האט בייא זיך גוויסט אז דאש פינגריל מיט דעם ביימיל זאל גווען זיין אונ שפאניא וואלט עש זייער חשוב גווען סע וואלט דארט גווען אחרוש . אונ דא גיפעלט עש גאר ניט . אונ אזו איז אמאל גיקומין אגרוסיר שררה אונ האט גיבראכט אטייאירין דומיט וואש מען האט אים גיבראכט פֿון ווייט לענדיר . אונ ער האט אים גיבראכט נאך איין דומיט מיט אגימעל אונ האט אים גהייסין אז ער זאל אויש קריצין אזו וויא דאש גימעל איז אזו זאל ער אויש קריצין אוף דעם דומיט וואש ער האט אים גיבראכט (וואש ער איז גווען פֿון ווייט לענדיר) האט ער אויש גיקריצט פינקט אזו וויא דאש גימעל . נאר ער האט גיפעלט איין זאך וואש קיין שום מענטש איז דראף קיין מבין ניט גווען נאר ער אליין . איז גיקומין דער שררה אונ האט אפ גינומין דעם דומיט . אונ ער איז אים וואול גיפעלין . אונ דער חכם האט גיהאט גרוסי יסורים פֿון דעם פעליר וואש ער האט גיפעלט . ער האט זיך גיטראכט . אזו קלוג וויא אויך בין . היינט זאל זיך מיר טרעפֿין אפעליר .

סיפורי מעשיות

החכם והתם

חכם כמותך . ומה תהיה אם אתה חכם ממני . ענה התם ואמר להחכם מי יתן שתבא אתה על מדרגה שלי . השיב החכם ואמר . זה אפשר להיות . שאני אבא על שלך . שינטל ממני השכל ח"ו או אהי' חולה ח"ו ואהיה נעשה משוגע . כי הלא מה אתה . איש משוגע . אבל שאתה תבא על שלי זה א"א בשום אופן שתהי' אתה חכם כמוני . השיב התם אצל הש"י הכל אפשר . ויכול להיות כהרף עין שאני אבא על שלך . ושחק החכם ממנו מאד :

ואלו הב' בנים היו נקראים כפי העולם ^{לחיות} . זה בכינוי חכם וזה בכינוי תם . אע"פ שיש כמה חכמים ותמים בעולם . אעפ"כ

אזי או דוא בישט שון קלוגיר פון מיר . האט זיך דער תם אן גירופין אונ האט גיזאגט צום חכם וויא גיט דער איברשטייר אז דוא זאלשט קומין אף מיין שטייגיר (כלומר דוא זאלשט אויך אתם ווערין) האט דער חכם גיענפירט . דאש קאן גימאלט זיין אז איך זאל קומין אף דיין שטייגיר . אז גאט זאל בייא מיר דעם שכל אוועק נעמין ח"ו . אודיר איך זאל ח"ו קראנק ווערין . קאן זיין אז איך זאל אויך ווערין משוגע . ווארין וואש ביסטו דען . נאר משוגע . נאר אז דוא זאלשט קומין אף מיין שטייגיר . דאש איז ניט גימאלט בשום אופן . אז דוא זאלשט זיין אוו אחכם וויא איך . האט דער תם גיענפירט . בייא הש"י איז אלץ מיגליך . קאן זיין כהרף עין (אזו וויא איין אויגין בליק) אז איך זאל קומין אף דיין חכמה האט דער חכם אש אים זייער גילאכט . אונ דיא צווייא קינדיר . פלעגט דיא וועלט רופין חכם אונ תם . דעם האבין זייא גירופין חכם . אונ דעם האבין זייא גירופין . תם . האמשי סע איז פֿר האנדין אסק חכמים אונ תמים אף דער וועלט . דא האט זיך עש

(לעפיל) שגה בו . ולא כיוונו יפה . והיה מצטער מאוד . כי היה יודע בעצמו אף שבכאן הוא יפה . כי אינם מבינים על זה . אבל אם הייתי בשפאניא עם הלעפיל הזה הייתי לשחוק והייתי נדמה כמו (יתיר)^(*) . וכן הי' מלא יסורים תמיד והתם היה רץ ובא בכל פעם אל החכם בשמחה . ומצאו שהוא מיצר ומלא יסורים ושאלו . הלא חכם ועשיר כמותך . על מה יש לך יסורים תמיד . הלא אני מלא שמחה תמיד . והיה בעיני החכם לשחוק ונדמה בעיניו למשוגע . ואמר לו התם . הלא סתם בני אדם שמתלוצצים ממני הם שוטים כי אם המרה חכמים ממני הלא אדרבה הם שוטים כנ"ל . מכ"ש

ער האט גיוואלט . נאר איין לעפיל האט דער שניידיר גיפעלט אונ האט עש ניט גוט צו גימראפין . האט ער דר פון גרוסי יסורים גיהאט ווארין ער האט בייא זיך גיוויסט האמשי דא איז דראף קיינר קיין מבין ניט . איך זאל אביר זיין אין שפאניא . מיט דעם לעפיל . וואלט מען אש מיר גילאכט . אונ איך וואלט אפנים גיהאט ווי חווק אונ אזו איז ער גיווען פֿול מיט יסורים תמיד . אונ דער תם פלעגט אלי מאל לופין אונ פלעגט קומין צום חכם מיט שמחה מיט פֿרייד . אונ ער האט אים אלץ גיפונג אין צער אונ פֿול מיט יסורים . אונ ער האט אים גיפרעגט אזו אחכם אונ אזו איין עושר וויא דוא בישט וואש האשטו אלץ יסורים תמיד . פֿר וואש בין איך תמיד פֿרייליך . איז דאש באם חכם גיווען אנשפעט . אונ ער האט בייא אים אפנים גיהאט פֿר משוגע . האט דער תם צו אים גיזאגט . אפילו גלאמי מענטשין אז זייא שפעטין אז מיר זענען זייא אויך נערנים . ווארין אז זייא זענן שון קלוגיר פֿון מיר זענען זיי זיך ערשט נערנים . מכל שכן אזו אחכם וויא דוא ביסט . וואש

ראשי תיבות וקיצורים: א.א. אי אפשר; אהי'. אהיה; אע"פ. אף על פי; הב'. השני; השי'. השם יתברך; ח"ו. חס ושלום; מכ"ש. מכל שכן; שתהי'. שתהיה; הערות ותרגומים: (א) מיותר [כינוי לסכל ומשוגע];

סיפורי מעשיות

לז

ונתיישב המלך לשלוח חכם א' אל החכם ותם אל התם . רק איך מוצאין בעיר מלוכה תם . כי בעיר מלוכה ע"פ רוב הם חכמים . רק שהממונה על האוצרות הוא תם דווקא . כי החכם אינם רוצים לעשות ממונה על האוצרות . פן ע"י חכמתו ושכלו יוכל לבזבז האוצרות . ע"כ עושין ממונה על האוצרות תם דווקא . וקרא המלך לחכם א' ולאותו התם הנ"ל ושלחם להב' בנים הנ"ל ונתן בידם אגרות לכ"א וא' . גם נתן בידם אגרת להגאבירניר^(א) של הגאבערני^(ב) שאלו הב' בנים הם תחת ממשלתו . וצורה בהאגרת שהגאבירניר ישלח להם אגרות משמו להחכם והתם כדי

אעפ"כ כאן הי' ניכר הדבר ביותר . כי שניהם ממקום א' ולמדו ביחד . וזה נעשה חכם מופלג מאד . וזה הי' תם גדול מאד ובהסקאסקי^(א) ששם כותבין כ"א עם כינוי פאמעליא^(ב) שלו . היו כותבין על זה כינוי חכם ועל זה כינוי תם . פעם אחד בא המלך על הסקאסקי . ומצא שהיו כותבין שם אלו הב' בנים זה בשם חכם וזה בשם תם . והי' בעיניו לפלא . שאלו הב' מכוונים בשם חכם ותם ונתאורה המלך לראותם . וחשב המלך . אם אשלח אחריהם פתאום שיבואו לפני . יתפחדו מאד . והחכם יסתתמו טענותיו לגמרי . והתם ג"כ אפשר ישתגע מחמת פחד .

דער מלך אז ער זאל שיקין אחכם צום חכם . און אתם צום תם . נאר וויא קרוגט מען און איין עיר מלוכה אתם . ווארין און איין עיר מלוכה (דהיינו דיא שמאט וואש דער מלך זיצט) זענן דאש רוב חכמים . נאר דער וואש ער איז אממונה איבר דיא אוצרות ער איז דווקא אתם . ווארין אחכם וויל מען ניט מאכין פֿר קיין ממונה איבר דיא אוצרות . ווארין טאמיר דארך זיין חכמה מיט זיין שכל . וועט ער אויש ברענגן דיא אוצרות . איבר דעם מאכט מען אממונה איבר דיא אוצרות אתם דווקא . האט דער מלך גירופין אחכם און דעם תם (וואש ער איז אממונה איבר דיא אוצרות) און ער האט זייא גשיקט צו דיא צווייא (דהיינו צום חכם און צום תם) און ער האט זייא גגעבן בריב צו איטלכין באזונדר . און ער האט זייא נאך בריב גגעבן צום גאבירניר פֿון דער גאבערניא וואש דיא צווייא דהיינו דער חכם מיט דעם תם זענן אונטיר אים . און דער מלך האט גהייסן און דעם בריב אז דער גאבירניר זאל זייא שיקין בריב פֿון זיינט וועגן צום חכם און צום תם כדי אז זייא זאלן זיך ניט שרעקן . און ער זאל זייא שרייבן

עש אכיר זייער אן גיזעהין . ווארין זייא זענן בידי גיווען פֿון איין שמאט . און האבין אין איין חדר גילערינט און דער איז גיווען זייער אווילדר חכם . און דער איז גיווען זייער אגרוסיר תם (איבר דעם האט מען זייא די צו נעמן גיגיבין דעם חכם און דעם תם) און אין דר סקאסקי פֿר שרייבט מען זיך איטליכין מיט אלו נאמין פֿון זיין פֿאמעליא . האט מען אן גישריבן אף דעם דעם צו נאמין . חכם . און אף דעם . תם . אמאל איז דער מלך גיקומין איבר דער סקאסקע . הט ער גיפֿונן דיא צווייא . וויא זייא זענן פֿר שריבין . דער מיט דעם צו נאמין חכם . און דער מיט דעם צו נאמין תם . איז דאש באם מלך גיווען אוויגנדי . וואש דיא צווייא האבין אזוני צו נעמן חכם און תם . האט דער מלך זייער גוואלט זייא זעהין . האט זיך דער מלך מיישב גווען . אז איך וועל פֿלוצים שיקין נאך זייא . אז זייא זאלן קומין פֿר מיר . וועלין זייא זיך זייער איבר שרעקן . און דער חכם וועט נאר ניט וויסן וואש צו ענפֿרין . און דער תם וועט אפשר משונע ווערן מחמת פחד . האט זיך מיישב גווען

ראשי תיבות וקיצורים: א'. אחד; אעפ"כ. אף על פי כן; ג"ב. גם כן; הב'. השני/השניים; הי'. היה; כ"א. כל אחד; ע"י. על ידי; ע"כ. על כן; ע"פ. על פי; הערות ותרגומים: (א) ספר מרשם התושבים; (ב) משפחה; (ג) מושל המחוז; (ד) הגאבערניא (הממשל המחוזי);

סיפורי מעשיות

ובאו לשם . ונתנו האגרות להם . החכם להחכם . והתם להתם . והתם תיכף שהגיע לו האגרת . אמר להתם השליח שהביאו . הלא איני יודע מה כתוב בו קרא אותו לפני . השיב לו . אני אספר לך בע"פ מה שכתוב בו . שהמלך רוצה שתבא איו . שאל תיכף . רק בלי ליצנות השיב לו . בוודאי אמת בלי ליצנות . ונתמלא שמחה תיכף ורץ ואמר לאשתו אשתי . המלך שלח בשבילי . ושאלה אותו על מה ולמה . ולא היה לו פנאי להשיבה כלל . ותיכף נודרו בשמחה והלך ונסע עם השליח תיכף . ונכנס וישב בתוך העגלות צב ומצא שם הבגדים הנ"ל

נגעבין דעם בריב . האט ער זיך אן גירופין צו דעם שליח (וואש ער איז אויך גווען אתם . כנ"ל) וואש ער האט אים גיבראכט דעם בריב . איך ווייס זיך נישט וואש אונ דעם בריב שטייט . ליין אים פֿר מיר . האט ער אים גיענפֿרט . איך וועל דיר זאגן אויסן ווייניק וואש אונ אים שטייט . דער מלך וויל אז דוא זאלשט צו אים קומן . האט ער תיכף גיפֿרעגט . נאר אן ליצנות . האט ער אים גיענפֿרט . סע איז אוודאי אמת אן ליצנות איז ער תיכף מלא שמחה גווארין . אונ איז גילאפֿין אונ האט גזאגט צום ווייב . מיין ווייב . דער מלך האט נאך מיר גשיקט . האט זיא אים גיפֿרעגט . וואש איז דאש . נאך וואש האט ער נאך דיר גשיקט . האט ער גאר קיין צייט נישט גיהאט ער זאל איר עפים ענפֿירן . אונ האט זיך תיכף מזרו גווען מיט שמחה אונ איז גאנגען אונ האט זיך אריין גזעצט אונ דער קאריטי ער זאל פֿארין מיט דעם שליח . דער ווייל האט ער דארט דער זעהין דיא קליידר (וואש דער גאבירניר האט גימאכט פֿון זייניט וועגן אונ האט אריין גילייגט אונ זיין קאריטי כנ"ל) האט ער זיך נאך מער גיפֿרייט . ער האט שוין קליידר

כדי שלא יתפחדו . ויכתוב להם שאין הדבר נחוץ ואין המלך גוזר דווקא שיבואו רק הדבר תלוי ברצונם . אם הם רוצים יבואו . רק שהמלך חפץ לראותם . ונסעו אלו השלוחים החכם והתם ובאו להגאבירניר ונתנו לו האגרת . ושאל הגאבירניר על אלו הב' בנים . ואמרו לו שהחכם הוא חכם מופלג ועשיר גדול . והתם הוא תם ביותר ויש לו כל המלבושי' של הפעליץ^(ס) כנ"ל . ונתייעץ הגאבירניר שבוודאי אין ראוי להביא לפני המלך בלבוש פעליץ . ועשה לו מלבושים כראוי והניח בתוך העגלות צב של התם ונתן להם אגרות כנ"ל . ונסעו השלוחים

שרייבין . אז דיא זאך איז נישט גייטיק . אונ דער מלך איז נישט גוזר דווקא אז זייא זאלין קומן . נאר סע איז בייא זייא דיא ברירה . אז זייא ווילן זאלין זייא קומן . נאר דער מלך וויל זייא זעהין . זענין גיפֿארין דיא שלוחים דער חכם מיט דעם תם . אונ זענין גיקומן צום גאבירניר . אונ האבין אים אפ גגעבין דיא בריב . האט דער גאבירניר נאך גיפֿרעגט אפ דיא צווייא קינדר האט מען אים גזאגט . אז דער חכם איז אווילדיר חכם אונ אגרוסיר עושר . אונ דער תם איז זייער אגרוסיר תם . אונ ער האט אלירליי מלבושים פֿון דעם פעליץ כנ"ל . האט זיך דער גאבירניר מיישכ גווען . סע איז בוודאי נישט שייך אז מען זאל אים ברענגן פֿר דעם מלך אונ אפעליץ . האט ער אים גימאכט קליידר אזו וויא סע קער צו זיין . אונ האט אריין גילייגט אונ דער קאריטי פֿון דער תם . אונ ער האט זייא גגעבין בריב כנ"ל . זענין דיא שלוחים גיפֿארין . אונ זייא זענין צו זייא גקומן . אונ האבין זייא אפ גגעבין דיא בריב . דער חכם האט אפ גיגעבין צום חכם . אונ דער תם צום תם . אונ דער תם . תיכף וויא מען האט אים אפ

סיפורי מעשיות

לח

בעוברו שם • עיכבו אותו • ואמרו לו
 שהוא נעשה גאבירניר • ושאל ואמר •
 רק בלי ליצנות • השיבו לו בוודאי בלי שום
 ליצנות • ונעשה התם תיכף גאבירניר
 בתוקף ועוז • ועתה שנתרומם מזלו ומזל
 מחכים • ובא לו קצת הבנה • אעפ"כ
 לא השתמש כלל בחכמתו רק נהג
 בתמימותו כבראשונה והנהיג את
 המדינה בתמימות באמת וביושר ועולדה
 לא נמצא בו • ועל הנהגת המדינה אין
 צריכין שכל גדול וחכמות רק ע"פ היושר
 בתמימות • כשבאו לפניו שנים לדין היה
 אומר אתה זכאי ואתה חייב כפי
 תמימותו באמת בלי שום ערמה ומרמה •
 וכן

אז תיכף וויא ער אז דורך גיפארין • האט מען אים
 פֿר האלמין • אונ מע האט אים גיזאגט אז ער אז
 גיווארין גאבירניר האט ער גיפֿרעגט • נאר אן ליצנות •
 האט מען אים גיענפֿירט • אוודאי אן שום ליצנות •
 אז דער תם גיווארין תיכף גאבירניר בתוקף ועוז • אונ
 היינט אז דאש מזל האט זיך אים שון אוף גיהובין • אונ
 מזל מחכים (דהיינו דאש מזל מאכט קלוג) האט ער
 שון גיקרוגין אביסל הבנה (דהיינו פֿר שטאנד) פֿון
 דעסט וועגין פֿארט האט ער גאר ניש גינוצט מיט זיין
 חכמה • נאר ער האט זיך גיפֿירט מיט זיין תמימות אזו
 וויא פֿריר • אונ ער האט גיפֿירט דיא מדינה מיט
 תמימות מיט אמת • אונ מיט יושר • אונ ער האט קיין
 שום פֿאלטשקייט אונ קיין עולה ניש גיטאן קיינים •
 אונ אף פֿיריכץ פֿון אמדינה • בדארף מען קיין גרוסין
 שכל אונ קיין חכמות ניש • נאר יושר אונ תמימות •
 אז סע זעגין גיקומין צווייא מענמשין זיך לדון פֿר אים •
 האט ער גיזאגט דוא ביסט זכאי אונ דוא בישט חייב •
 אזו וויא זיין תמימות אונ זיין אמת איז גווען • אן אשום
 רמאות אונ אן פֿאלטשקייט • אונ אזו האט ער אלץ
 גיפֿירט

הנ"ל ושמה יותר ויותר • בתוך כך
 נשלחו מסירות • על הגאבירניר שהוא
 עושה עוולות • והעבירו המלך • ונתייעץ
 המלך שטוב שיהיה גאבירניר איש תם
 שהתם ינהוג המדינה באמת ויושר
 מחמת שאינו יודע חכמות והמצאורת •
 ונמלך המלך לעשות את התם הנ"ל
 גאבירניר • ושלח המלך פקודתו שהתם
 הנ"ל ששלח אחריו • הוא יהיה גאבירניר •
 והוא צריך לנסוע דרך העיר של
 הגאבערניא • ויעמדו על השערים של
 העיר ותיכף בבואו יעכבו אותו • ויכתירו
 אותו בהתמנות הזאת שיהיה גאבירניר •
 וכן עשו • ועמדו על השערים • ותיכף

קליידיר אויך • אונ אז זייער פֿרייליך גווען •
 דער ווייל האט מען דער לאנגט צום מלך מסירות אף
 דעם גאבירניר • באשר ער טוט פֿאלטשקייט •
 האט דער מלך אים מעביר גווען (כלומר אפ גינעצט)
 האט זיך דער מלך מיישב גווען • סע אז גוט אז סע
 זאל זיין אגאבירניר אפראסמי מענטש דהיינו אתם •
 ווארין אתם וועט פֿירין דיא מדינה מיט אמת אונ מיט
 יושר • מחמת ער ווייסט ניש קיין חכמות אונ קיין
 המצאות • איז דעם מלך גיפֿעלין אז ער זאל מאכין
 דעם תם (דהיינו דער תם וואש ער איז דער חבר פֿון
 דעם חכם וואש דער מלך האט נאך אים גשיקט) פֿר
 אגאבירניר • האט דער מלך גשיקט איין אוקאז • אז
 דער תם וואש ער האט נאך אים גשיקט • זאל ער
 ווערין גאבירניר • אונ דער תם מוז פֿארין דארך דער
 שטאט פֿון דער גאבערניא • בכך זאל מען זיך שטעלין
 אף דיא טוואירין פֿון דער שטאט • אז תיכף וויא דער
 תם וועט אן קומין • זאל מען אים פֿר האלמין • אונ מען
 זאל אים אפ גיבין דיא משיין • אז ער זאל זיין גאבירניר •
 האט מען אזו גטאן • אונ מען איז גישטאנן אף די טוואירין

סיפורי מעשיות

וכן נהג הכל באמת . והיו אוהבים אותו המדינה מאד . והיה לו יועצים אוהבים באמת . ומחמת האהבה יעין לו אחד . כאשר שבודאי בהכרח תהיה קרוא אל המלך שתבוא לפניו . כי הלא כבר שלח אחריו . וגם הדרך שהגאבירניר מוכרח לבא לפני המלך . וע"כ אע"פ שאתה כשר מאד ולא ימצא בך שום עוולה בהנהגתך המדינה . אעפ"כ דרך המלך בדבריו לנמות בדבריו לצד אחר לדבר חכמות ולשונות אחרים ע"כ נאה ודרך ארץ שתוכל להשיבו . ע"כ טוב שאלמדך חכמות ולשונות . ונתקבל הדבר בעיני התם ואמר מה איכפירת לי אם אלמוד כזה

גפירט מיט אמת . האט אים דיא מדינה זייער ליב גיהאט . אונ ער האט גיהאט גיטרייא יועצים וואש זייא האבין אים ליב גיהאט באמת . אונ מחמת ליבשאפט . האט אים איינר איין עצה גגיבין . באשר דוא וועשט זיך בוודאי מוזין קומין פֿר דער מלך . ווארין ער האט זיך שון נאך דיר גשיקט . אונ ווידר . דער סדר איז . אז אנאבירניר מוז קומין פֿר דעם מלך . בכֿן . האמשי דוא ביסט זייער ערליך . אונ דער מלך וועט אונ דיר ניט גיפונגן קיין שום פֿאלמשקייט . אונ דיין פֿיריכץ דיא מדינה . פֿון דעסט וועגין פֿארט סע איז אביר דער סדר פֿון דעם מלך . אז ער שמוסט . אז אונ דיא רייד גייט ער אריין אונ דער זייט . אונ הייבט אן שמוסין חכמות אונ לשונות . בכֿן . איז שוין . אונ סע איז דער דרך ארץ אז דוא זאלשט אים קענין ענפֿרין . איבר דעם איז רעכט אז איך זאל דיך אויש לערנין חכמות אונ לשונות . איז דאש גיפעלין דעם תם . האט ער זיך מיישב גווען . וואש איירט עש מיך אז איך וועל מיך לערנין חכמות אונ לשונות . האט ער זיך גילערנט אונ האט מקבל גווען חכמות אונ לשונות . איז אים תיכף גימאכט

סיפורי מעשיות

מל

שהמלך ישלח אחרי . הלא מלך כזה שיש לו ממשלה וגדולה כזו . ואני שפל ונבזה כנגד מלך גדול ונורא כזה . ואיך יתיישב זאת בדעת . שמלך כזה ישלח עבור שפל כמוני . אם אומר בשביל חכמתי . מה אני כנגד המלך . וכי אין להמלך חכמים . וגם המלך בעצמו בוודאי חכם גדול . ומה הדבר הזה שהמלך ישלח עבורי . וישתומם על זה מאד מאד . ענה ואמר זה החכם . (היינו החכם הא' שהוא חבירו של התם . כי כל זה הכל מדבריו של אותו החכם הא' חבירו של התם . שאחר שהשתומם והתמיהה עצמו מאד כנ"ל ענה בעצמו דברים אלו . ואמר להחכם השליח) תדע מה שאני אומר דעתי שבהכרח הדבר מובן ומבורר שאין מלך בעולם כלל . וכל העולם טועים בשטות הזה שסוברים שיש מלך . וראה והבן איך

אפשר

פילוספיא . אונ האט זיך אן גירופין אונ האט גיזאנט . וואש קאן דאש באטייטן . וואש אזו אמלך זאל שיקין נאך אזו אקליינים מענטש וויא איך בין . וואש בין איך עש . אז דער מלך זאל שיקין נאך מיר . וואש טייטש . אזו אנרוסר מלך וואש ער האט אזו אממשלה אונ אזו אנדולה . אונ איך אזו קליין וויא איך בין אקעגין אזו אנרוסין מלך . נא וויא גשיקט זיך דאש אונ שכל אזו אזו אמלך זאל שיקין נאך מיר . איך זאל זאגין מחמת מיין חכמה . האט ער נאך מיר גשיקט . וואש טרעף איך אן אקעגין דעם מלך . האט דען דער מלך קיין חכמים ניש . אונ דער מלך אליין איז זיך אויך בוודאי אנרוסיר חכם . אונ וואש איז דאש . אז דער מלך זאל נאך מיר שיקין . אונ ער האט זיך דראף זייער זייער פֿר ווינדרט . אונ וויא ער פֿר ווינדרט זיך אזו . רופט ער זיך אן . (צו דעם אנדרין חכם דער שליח וואש האט דעם ברוב גיבראכט) ווייסטו וואש איך וועל דיר זאגין . האט מיין דיעה איז . אז סע איז גירונגין . אז

אז

כזה . ואעפ"כ הוא מתנהג בתמימות כזה וייטב בעיני המלך מאד מאד . ומינרה המלך אותו שיהיה מיניסטור על כל המיניסטריש^(א) . וצוה לו מקום מיוחד ששם יהיה ישיבתו . וצוה שיבנה לו חומרת נאות ומפוארות כראוי ונתן לו כתב על התמנות הזאת שיהיה מיניסטור כנ"ל . וכן היה שבנאו לו בניינים כנ"ל באותו המקום שצוה המלך . והלך וקבל הגדולה בתוקף : והחכם הנ"ל כשבא איז האגרת מהמלך כנ"ל . השיב להחכם שהביאה . המתן ולין פה ונדבר ונתיישב . לערב עשה עבורו סעודה גדולה . בתוך סעודתו נתחכם החכם בחכמתו ופילוספיא שלו . וענה ואמר מה זאת . שהמלך כזה ישלח אחרי עבור שפל ברך כמוני . ומה אני

גימאכט פֿר אמניסטור איבר אלי מיניסטרים אונ דער מלך האט גהייסין מע זאל אים אפ גיבן אבאוונדירי שטאט וואש דארט זאל ער זיצין . אונ האט גיהייסין אז מען זאל אים אויש מויאירין זייער שייני מויאירין אזו וויא סע קער צו זיין . אונ האט אים גגעבין אכֿהֿ אויף דעם אז ער זאל זיין מיניסטור . איז אזו גווען מען האט אים אויש גימאירט זייער וואולי מויאירין שייני . אונ דעם אורט וואש דער מלך האט גהייסין . אונ ער האט אפ גנומין דיא גדולה בתוקף :

דער חכם . אז סע איז אים אן גקומין דער ברוב פֿון דעם מלך . האט ער גיענפֿירט צו דעם חכם וואש ער האט גיבראכט דעם ברוב . ווארט . אונ געכטיק דא איבר . וועלין מיר איבר שמוסין . אונ מיר וועלין זיך מיישב זיין . אויף דער נאכט האט ער גימאכט אף אים אנרושי סעודה . אונ דעם עסין . האט דער חכם (דער חבר פֿון דעם תם) אן גיהוכין צו קלוגין אונ צו קלערין מיט זיין חכמה אונ מיט זיין

סיפורי מעשיות

מתראה רק בעתים רחוקות מאד) ענה החכם הא' ואמר . עתה ראה גם ראה שדברי ברורים ומבוררים שבוודאי אין מלך כלל . כי הלא אפילו אתה לא ראית את המלך מעולם . שוב שאל החכם השליח . א"כ מי מנהיג המדינה . השיב החכם הא' . זאת . אני אספר לך הברור . כי ממני תשאל כי אני בקי בזה . כי הייתי משוטט במדינות והייתי במדינת אמליאי^(א) . וכך המנהג שיש שבעים שרי יועצים שקורין (ראטהירין) והם עולים ומנהיגים המדינה זמן מיוחד . ועם זה השררות חולקין עצמן כל בני המדינה בזה אחר זה . והתחילו דבריו לכנוס באזני החכם השליח עד שהסכימו וגזרו שבודאי

היינט זעה אז איך בין גרעכט אז סע איז בוודאי גאר קיין מלך ניט פֿר האנדין . ווארין האט אפילו דוא האשט קיין מאל דעם מלך ניט גזעהין . האט ווידר דער חכם דער שליח גפֿרעגט . אז סע איז יוא אוו . ווער זע פֿירט דיא מדינה . האט ער אים גיענפֿירט (דהיינו דער חכם דער חבר פֿון דער תם) . דאש . איך וועל דיר דער ציילין קלאר . ווארין איך בין דריינין גיגוט . אונ מיך זאלשטו פֿרעגין . ווארין איך בין אויסין גווען לענדיר . בין איך גווען . אונ אימליא . איז אזו דער מנהג . סע איז פֿר האנדין זיבציק ראטהירין אונ זייא גייאין ארויף אונ פֿירן דיא מדינה אציט . אונ מיט דעם שררה שאפֿט מיילין זיך איין דיא גאנצי מדינה איינר נאך דעם אנדרין . (דהיינו פֿירר זענין דיא . דיא ראטהירין . דער נאך גייאין דיא אראפ אונ אנדרי גייאין ארויף אונ פֿירן דיא מדינה אונ אזו אלי מאל אנדרי) האבין אן גהובין זייני רייד אריין צו גיין אונ דיא אוירין פֿון דעם אנדרין חכם (דהיינו דער שליח) ביז סע איז בייא זייא בידי גבליבין אז סע איז בוודאי קיין מלך אף דער וועלט ניט דא . האט זיך ווידר אן גירופֿין דער חכם

אפשר זאת . שכל בני העולם ימסרו עצמן לסמוך על איש אחד שהוא המלך בוודאי אין מלך בעולם כלל . השיב החכם השליח הנ"ל הלא אני הבאתי לך אגרת מהמלך . שאל אותו החכם הא' הנ"ל . האתה בעצמך קבלת האגרת מיד המלך בעצמו ממש . השיב לו לאו . רק איש אחר נתן בידי האגרת בשם המלך . ענה ואמר . עתה ראה בעיניך . שדברי כנים כי אין מלך כלל . חזר ושאל אותו תאמר לי . הלא אתה מן העיר מלוכה ומגודל שם מימוך . הגידה לי . הראית מימוך את המלך . השיב לו לאו . (כי באמת כן הדבר שלא כל א' וא' זוכה לראות את המלך כי אין המלך

אז סע איז גאר קיין מלך ניט דא אונ דער וועלט . אונ דיא גאנצי וועלט איז זיך דריינין טועה זייא מיינין אז סע איז דא אמלך . אדרבא פֿר שטייא . וויא גשיקט זיך דאש . אז דיא גאנצי וועלט . זאל זיך אפ גיבין צו איין מענטשין אונ דער האנט אריין . אז ער זאל זיין דער מלך . סע איז אוודאי קיין מלך אף דער וועלט ניט דא . ענפֿירט דער חכם דער שליח . איך האב זיך דיר גיבראכט אברייב פֿון דעם מלך . פֿרעגט אים דער חכם (דער חבר פֿון דעם תם) האשטו אליין גנומין דעם בריב באם מלך אויש דער האנט ארויש . ענפֿירט ער אים . גיין . נאר אנגדירר מענטש האט מיר גגיבין דעם בריב פֿון דעם מלך . רופֿט ער זיך אן . נא אדרבא . היינט זעה מיט דייני אויגין . אז איך בין גירעכט אז סע איז גאר קיין מלך ניט פֿר האנדין . פֿרעגט ער אים ווידר (דער חכם דער חבר פֿון דעם תם) . דעם אנדרין חכם דעם שליח) זאג מיר נאר . דיא בישט זיך פֿון דער עיר מלוכה אונ דיא בישט דארט גוואקסין גווארין . זאג מיר האשטו ווענס גזעהין דעם מלך . האט ער אים גיענפֿרט . גיין . רופֿט ער זיך אן .

סיפורי מעשיות

מ

הלכו אל ארון א' מן החיל . ונכנסו עמו בדברים עד ששאלוהו . למי אתה עובד . את המלך . הראית את המלך . לאו . ענה ואמר . עתה ראה בעיניך שהדבר מבורר שכולם טועים ואין מלך כלל בעולם . ונסכם ביניהם הדבר שאין מלך כלל . ענה החכם ואמר עוד בא ונסע ונלך בעולם . ואראך עוד איך כל העולם כולו בטעותים גדולים . והיו הולכים ונוסעים בעולם . ובכל מקום שבאו מצאו את העולם בטעות . ודבר המלך הנ"ל נעשה אצלם למשל . ובכל מקום שמצאו העולם בטעות . לקחו את המלך למשל כמו

שבדראי אין מלך בעולם כלל . שוב ענה החכם הא' . המתן עד הבוקר . אברר לך עוד בביורר אחר ביורר שאין מלך בעולם כלל . וישכם החכם הא' בבוקר (החכם שהוא חבירו של התם אנו קוראים אותו תמיד בשם החכם הא') . והקיץ את חבירו החכם השליח . ואמר לו בא עמי אל החוץ ואראך הדבר בביורר איך העולם כולו בטעות . ובאמת אין מלך כלל וכולם בטעות גדול . והלכו בשוק . וראו איש חיל א' ותפסו אותו ושאלו אותו למי אתה עובד . השיב . את המלך . (שאלו אותו) הראית את המלך מימך . לאו . ענה ואמר . ראה היש שטות כזה, (כ) . שוב

רייד כיו זייא האבין אים גיפֿרענט . וועמין דינסטו . האט ער גיענפֿרט . דעם מלך . האשטו גזעהין דעם מלך . ניין . האט ער זיך אן גירופֿין . אדרבא . האט זע מיט דיא אויגין . אז זייא זענין אלי זיך טועה . און סע איז קיין מלך ניט דא (ווארין דער אפיציר האט אויך ניט גזעהין דעם מלך) איז צווישן זייא גיבליבן אז סע איז קיין מלך ניט דא . האט זיך דער ערשטיר חכם אן גירופֿין . קום לאמיר פֿארין אף דער וועלט . וועל איך דיר נאך ווייזן וויא דיא גאנצי וועלט איז זיך זייער טועה און גרוסי ניירישקייט . זענין זייא גאנגין און זענין גפֿארין אף דער וועלט . און אומידים וויא זייא זענין גקומן האבין זייא אלץ גיפֿונן דיא וועלט און טעוה (כלומר דיא חכמים זענין דארך זייער חכמה פֿר גאנגין און אזוני ניירישקייט כיו זייא האט זיך גידאכט אז דיא גאנצי וועלט איז אלץ און טעוה) און דיא זאך פֿון דעם מלך (כלומר דאש וואש בייא זייא איז גווען אפ גיקלערט אז סע איז קיין מלך ניט דא) דאש איז שון בייא זייא גווארין פֿר אמשל . און וויא זייא האבין גיפֿונן דיא וועלט און טעוה . האבין זייא גנומין דעם מלך פֿר אמשל . אזו וויא דאש איז אמת אז סע

איז

חכם (דער חבר פֿון דעם תם) ווארט כיו און דער פֿריא וועל איך דיר נאך דער ווייזן קלאר אז סע איז בודראי קיין מלך ניט דא . האט דער חכם זיך אוף גיחאפט און דער פֿריא . און ער האט אוף גיוועקט דעם אנדירין חכם דעם שליח . און האט צו אים גיזאגט קום מיט מיר אף דער גאם וועל איך דיר ווייזן . וויא דיא גאנצי וועלט איז און טעוה . און סע איז גאר קיין מלך ניט פֿר האנדין . זענין זייא גיגאנגין און מארק . האבין זייא דער זעהין אוועלניר . האבין זייא אן גיחאפט . און האבין אים גיפֿרענט וועמין דינסטו . האט ער גיענפֿרט . דעם מלך . האשטו גזעהין דעם מלך זונט דוא לעכסט . ענפֿרט ער . ניין . האט ער זיך אן גירופֿין (דהיינו דער ערשטיר חכם דער חבר פֿון דעם תם . אים רופֿין מיר אלץ דער ערשטיר חכם) און האט גזאגט . זע . איז דא אזו איין ניירישקייט . (כלומר דער סאלדאט דינט דעם מלך און ער קאן אים ניט . ווארין דער חכם האט אלץ גוואלט מיט זיין ניירישיר חכמה דרונגין אז סע איז גאר קיין מלך ניט דא כנ"ל) נאך דעם זענין זייא ווידר גאנגין צו איין אפיציר פֿון דעם חיל . און זייא זענין מיט אים אריין גאנגין און

סיפורי מעשיות

החכם והתם

העיר . והלכו וסבבו ובאו לפני בית
הבע"ש וראו שהיו עומדים שם כמה
עגלות . ארבעים וחמשים . עם חוליים .
וסבר החכם ששם דר דאקטור^(א) . והיה
רוצה ליכנס לביתו מחמת שגם הוא היה
דאקטור גדול ורצה ליכנס לעשות
היכרות עמו . ושאל מי דר בכאן . השיבו
בעל שם . וימלא פיו שחוק ואמר לחבריו
זה הוא שקר וטעות נפלא מאד . וזה הוא
שמות יותר מטעות של המלך . חבירי .
אספר לך השקר הזה כמה וכמה העולם
בטעות בשקר כזה . בתוך כך היו רעיבים
ומצאו עדיין אצלם ג' ד' גדולים^(ב) . והלכו
אל בית התבשיל . שקורין גאר קעך .
ושם מוצאים לאכול אפילו בעד ג' או ד'
גדולים

ראו לתחת

אזי ביא זייא חשוב גווען . אונ דיא חכמים זענין גקומין
אונ דער שטאט אריין . אונ זייא זענין ארום גיגאנגין .
אונ זענין אן גקומין פֿר דער שטוב פֿון דעם בעל שם
האבין זייא גזעהין . סע שטייט דארט אסך וועגליך
מיט חוליים . פֿערציק אביר פֿיפֿציק . האט דער חכם
גמיינט . אז דארט וואונט אדאקטור . האט ער גוואלט
צו אים אריין גיין . מחמת ער איז זיך אויך גווען איין
גרוסיר דאקטור . האט ער גוואלט אריין גיין . ער זאל
זיך מיט אים דער קענין . האט ער גיפֿרעגט . ווער
וואונט דא . האט מען אים גיעפֿרט . אבעל שם .
האט ער גיטאן אגרום גילעכטיר . אונ האט גואגט צום
אנדריין (דהיינו צום חכם דער שליח) . דאש איז נאך
אלוגין אונ אניירישקייט . דאש איז נאך מער ניירישקייט
איידיר דער טעות פֿון דעם מלך . ברודיר . איך וועל
דיר דער ציילין דאש פֿאלטשקייט . וויא אזו דיא וועלט
איז אונ טעות אונ אזו אלוגין . דער ווייל זענין זייא
הונגריק גווען . האבין זייא בייא זיך נאך גיפֿונן דרייא
פֿיר גראשין . זענין זייא גגאנגין אונ דער גאר קעך
אריין

כמו שזה אמת שיש מלך כן הדבר הזה .
והיו הולכים ונוסעים עד שכלה מה
שבידם . והתחילו למכור סוס א' . ואח"כ
הב' . עד שמכרו כולם . עד שהוכרחו
לילך רגלי . ותמיד היו חוקרים העולם .
ומצאו שהעולם בטעות . ונעשו עניים
הולכי רגלי . ונסתלק חשיבותם . ולא היו
נחשבים כלל כי לא היו משגיחים עליהם
כלל על אביונים כמותם . ונתגלגל הדבר
והיו הולכים וסובבים עד שבאו א' העיר
שדר בה המיניסטיר הנ"ל (שהוא התם חברו של
החכם הנ"ל) ושם באותה העיר היה בעל שם
אמיתי והיה חשוב מאד כי עשה דברים
נפלאים . ואפילו בין השרים היה חשוב
ומפורסם . ואלו החכמים באו לאותה

אזי דא אמלך . אזו איז דאש אויך : זענין זייא אזו
אויסין גווען דיא וועלט אונ זענין גיפֿארין . בז סע
אזי בייא זייא אויש גגאנגין וואש זייא האבין גיהאט .
האבין זייא אן גהובין צו פֿר קויפֿין איין פֿערד . אונ
דער נאך דאש אנדרי . בז זייא האבין אלי פֿר קויפֿט .
בז זייא האבין גימוזט גיין צו פֿיס . אונ תמיד האבין
זייא אלץ גיקלערט דיא וועלט . אונ האבין גפֿונן אלץ
אז דיא וועלט איז אונ טעות . אונ זייא זענין גווארין
קבצנים פֿיס גיאיירס . אונ זייא זענין שון גאר ניט
חשוב גווען . אונ מען האט זיך שון אף זייא גאר ניט
אום גיקוקט . אף אזוני קבצנים . זענין זייא אזו אויסין
גווען אויף דער וועלט בז סע איז אויש גקומין . אז
זייא זענין גקומין צו דער שטאט וואש דארט וואונט
דער מיניסטיר הנ"ל (דהיינו דער תם זיין חבר פֿון
דעם חכם הנ"ל) אונ דארט אונ דער שטאט איז גווען
איין אמתיר בעל שם . אונ דער בעל שם איז זייער
חשוב גווען . ווארין ער האט גטאן ווילדי זאכן באמת
אונ אפילו צווישן שררות איז ער גווען אמפורסם אונ

ראשי תיבות וקיצורים: א. אחד: ג'. שלושה: ד'. ארבעה: ה'. השני: הבע"ש. הבעל שם: ואח"כ. ואחר כך: הערות והרגומים: (א) רופא: (ב) סוג מטבע:

סיפורי מעשיות

מא

לילך אל הבע"הב שלהם שהניחו שם החבילות שלהם. להתייעץ עמו איך להשיג משפט על הנ"ל. ובאו וספרו לו שבעל הגאר קעך הכה אותם מאד. ושאל להם למד. וספרו לו שדיברו על הבעל שם. השיב להם. בודאי אינו יושר להכות בני אדם. אבל אתם לא עשיתם נכונה כלל שדברתם על הבע"ש. כי הבע"ש חשוב כאן מאד. וראו שאין בו ממש. וגם הוא בטעות. והלכו ממנו אל הפקיד. והפקיד הי' עכו"ם. וספרו לו המעשה שהכו אותם. שאל. על מה. השיבו שדברו על הבע"ש. והכה אותם הפקיד

גדולים וצוו ליתן להם מאכל. ונתנו להם. בתוך שהיו אוכלים היו מספרים ומתלוצצים מהשקר וטעות של דבר הבעל שם. והבעל הגאר קעך שמע דבריהם וחרה לו מאד. כי הבעל שם הי' חשוב שם מאד. ויאמר להם. אכלו לכם מה שיש לפניכם וצאו מכאן. אח"כ בא לשם בן הבע"ש. והם עדיין היו מתלוצצי' מן הבע"ש בפני בנו. וגער בהם הבעל גאר קעך. על שהם מתלוצצים מן הבע"ש בפני בנו. עד שהכה אותם הכה ופצוע. ודחפם מביתו. וחרה להם מאד. ורצו לבקש משפט על המכה אותם. ונתיישובו

ורעלין גיין צו זייער בעל הבית. וואש זייא האבין דארט אפ גלייגט זייערי פעקליך. זייא זאלין מיט אים איין עצה האלטין. וויא אזו זייא זאלין דער לאנגין אמשפט אף דעם גאר קעכיר וואש ער האט זייא גישלאגין. זענין זייא גגאנגין אונ האבין זייער בעל הבית דאש דער ציילט. אז דער גאר קעכיר האט זייא זייער גשלאגין האט ער זייא גיפרעגט פֿר וואש. האבין זייא אים דער ציילט. ווייל זייא האבין גירעט אף דעם בעל שם. האט זייא דער בעל הבית גיענפירט. סע איז אוודאי קיין יושר ניט אז מען זאל שלאגין מענטשין. לושמיר איר האט אביר גאר ניט רעכט גיטאן. נאך וואש האט איר גירעט אף דעם בעל שם. ווארין דער בעל שם איז דא זייער חשוב. האבין זייא גיזעהן אז ער איז אויך אונ טעות. זענין זייא פֿון אים אוועק גיגאנגין. אונ זענין גיגאנגין צום פקיד. אונ דער פקיד איז גווען אגוי. האבין זייא אים דער ציילט דיא מעשה. אז מען האט זייא גישלאגין. האט ער גיפרעגט. פֿר וואש. האבין זייא גזאגט. ווייל זייא האבין גרעט אף דעם בעל שם. האט זייא דער פקיד אויך גהרגיט גשלאגין. אונ האט זייא

אריין. אונ דארט קריגט מען עסין אפילו פֿר דרייא פֿיר גראשין. אונ האבין זיך גהייסן גיבין עסין. האט מען זייא גגיבין. דער ווייל וויא זייא האבין גיגעסין. האבין זייא גישמוסט אונ האבין גישפעט פֿון דעם ליגין אונ פֿון דעם טעות פֿון דעם בעל שם. (וויא דיא וועלט איז זיך טועה) אונ דער גאר קעכיר האט גיהערט זייערי רייד. האט עש אים זייער פֿר דראסין. ווארין דער בעל שם איז דארט זייער חשוב גווען. האט ער צו זייא גזאגט. עסט איך אפ וואש איר האט אונ גייט איך ארויש פֿון דאניט. נאך דעם איז אן גקומין אהין. אזון פֿון דעם בעל שם. אונ זייא האבין נאך גישפעט פֿון דעם בעל שם דעם זון אונ דיא אויגין. האט זייא דער גאר קעכיר אן גשריגין נאך וואש זייא שפעטין פֿון דעם בעל שם דעם זון אונ דיא אויגין. ביז דער גאר קעכיר. האט זייא גישלאגין גאנץ שטארק. אונ האט זייא ארויש גישטופט פֿון זיין שטוב. האט עש זייא זייער פֿר דראסין. האבין זייא גוואלט זוכן אמשפט אף דעם וואש ער האט זייא גישלאגין. האבין זייא זיך מיישב גווען. זייא

סיפורי מעשיות

החכם והתם

התם • מזה נספר אח"כ • לעת עתה תן לי משפט על שהכו אותי • שאלו למה • השיבו בשביל שדברתי על הבע"ש • שהוא שקר ומרמה גדולה • ענה התם המיניסטר ואמר עדיין אתה אוהז בחכמות שלך • ראה • אתה אמרת שאתה יכול לבא על שלי בקל • ואני לא אוכל לבא על שלך ראה שאני כבר באתי על שלך כנ"ל • ואתה עדיין לא באת על שלי • ואני ראה שזה קשה יותר שאתה תבא על תמימות שלי • ואף על פי כן • מחמת שהי' מכיר בו מכבר בגדולתו • צוה לתת לו

האט גואנט • אז דוא ביסט דאש • מיין חב' דער תם • דער פון וועלן מיר שפעטיר שמוסין • לעת עתה • גיב מיר אמשפט • נאך וואש מען האט מיך גשלאגן • פֿרעגט ער אים • פֿר וואש האט מען דיך גשלאגן • ענפירט ער אים • האט ווייל איך האב גירעט אף דעם בעל שם • וואש ער איז אלונגיר • און דאש איז גאר אשווינדיל • רופט זיך אן דער תם דער מיניסטר צו אים • נאך האמלשטו דיך און דייני חכמות • זע דוא האשט גואנט • אז דוא קאנסט אף מיינים קומין גאר גרינג • און איך וועל אף דיינים נישט קאנין קומין • דיינט זע • אז איך בין אויף דיינים שון לאנג גיקומין • (ווארין דער תם איז זיך שון גווען אגרסיר חכם אויך כנ"ל) און דוא ביסט נאך נישט גיקומין אף מיינים • און איך זע • אז דאש איז שוועריר • אז דוא זאלשט קומין אף מיין תמימות • און פֿון דעסט וועגן פֿארט • ווייל דער תם דער מיניסטר האט אים גקענט פֿון לאנג אז ער איז אמאל גרויס גווען • האט ער אים גהייסן גיבן קליידיר • אז מען זאל אים אן מאן • און האט אים גיבעטן אז ער זאל מיט אים עסין • בשעת עסין • האבין

הפקיד הכה ופצוץ ורחפס מביתו • והלכו מזה לזה ממושל למושל גבוה ממנו עד שבאו לפני המיניסטר הנ"ל • ושם לפני בית המיניסטר עומדים אנשי חיל דהיינו (וואכין) והודיעו להמיניסטר שאיש אחד צריך אליו • וצוה שיכנסו • ובא אותו החכם לפני המיניסטר • ותיכף בכואו הכירו המיניסטר שזהו החכם חבירו כנ"ל • והחכם לא הכירו • מחמת שהיה בגדולה כזו • ותיכף התחיל המיניסטר ודיבר אליו ראה • תמימותי למה שהביא אותי • לגדולה כזו • ואל מה חכמתך הביאה אותך • ענה החכם ואמר • מאחר שאתה הוא חבירי

זייא ארויש גישטופט • זענין זייא פֿון אים אוועק גיגאנגן • און זענין גיאנגן צו איין העכירין וואש האט צו שאפֿין • און האבין אלץ נישט גיפועלת קיין משפט און זענין אזו אלץ גיאנגן פֿון איינים צום אנדרין • אלי מאל צו איין העכירין (און האבין אלץ נישט גיפועלת נאר מען האט זייא גוט גשלאגן אלי מאל) ביז זייא זענין גקומין פֿר דעם מיניסטר (דאש איז גווען דער תם כנ"ל) און דארט פֿר דעם מיניסטר זענין גשמאנין וואכין • האט מען גימעלדיוויט פֿר דעם מיניסטר • אז אמענטש באדארף צו אים • האט ער גהייסן אז ער זאל אריין גיין • איז דער חכם גיקומין פֿר דעם מיניסטר וויא ער איז אריין גיקומין • האט אים דער מיניסטר תיכף דער קענט • אז דאש איז דער חכם זיין חב' • און דער חכם האט אים נישט דער קענט • מחמת ער איז היינט און אזו אגדולה • האט תיכף דער מיניסטר אן גיהובן צו אים צו ריידן • און ער האט צו אים גואנט זע • צו וואש • מיין תמימות • האט מיך גיבראכט • צו אזו איין גדולה • און צו וואש • דיין חכמה • האט דיך גיבראכט • האט זיך דער חכם אן גירופֿין און

סיפורי מעשיות

מב

גדול באשר שהנ"ל שלח אחריו . ויעצה לו אשתו לשלוח עבור הבע"ש . ושלח אחריו . ובא הבע"ש ונתן לו קמיעות ושמידות . ואמר לו שעתה לא יפחד כלל והיה לו אמונה גדולה בזה . והיו יושבים עוד החכם והתם הנ"ל . ושאל החכם אותו על מרה נפחדת כל כך . אמר לו בשביל הנ"ל ששלח אחריו . שחק ממנו . אתה מאמין שיש טייוויל . השיב לו . וא"כ מי הוא זה ששלח אחריו . ענה החכם ואמר . בוודאי זהו אחי שרצה שיתראה עמי ושלח אחרי במרמה זו . שאל אותו התם א"כ . איך עבר על כל הווארטיש^(ב) . השיבו בוודאי שיחד אותם והם אומרים במרמה

בעל שם גקומין און האט אים גניבין קמיעות און שמידות און האט אים גזאנגט או היינט וועט ער זיך שון גאר ניט שרעקן . האט ער דרונין גיהאט גרום אמונה . דער נאך זענין זייא ווייטיר גיזעסין און איינים דער תם מיט דעם חכם . פֿרעגט אים דער חכם . וואש האשטו זיך אוו איבר גישראקין . האט ער אים גיענפֿירט . איבר דעם טייוויל וואש ער האט נאך אונז גישיקט . האט דער חכם אויש אים גילאמט . און האט גיזאנגט צו אים . דוא גלייבסט אז סע איז פֿר האנדן אה טייוויל . פֿרעגט אים דער תם דער מיניסטיר . ווער זע דען האט נאך אונז גישיקט . ענפֿירט אים דער חכם . האט ראש איז בוודאי פֿון מיין ברודיר . ער האט גיוואלט אז ער זאל זיך מיט מיר זעהין . האט ער עש אוף גישטעלט . און האט נאך מיר גישיקט מיט דעם אן שמעל . פֿרעגט אים דער תם . אז סע איז יוא אזו . וויא אזו איז ער אריביר איבר אלי ווארטיס . ענפֿירט ער אים . ער האט זייא בוודאי משחד גווען . און זייא זאגן און מיסטני אלוגין אז

לו בגדים להלבישו . ובקשו שיאכל עמו . בשעת אכילתם . התחילו לדבר יחד . התחיל החכם להוכיח לו דעתו הנ"ל . שאין מלך כלל . גער בו התם המיניסטיר הלא אני בעצמי ראיתי את המלך . השיב לו החכם בשחוק . אתה יודע בעצמך שזה היה המלך . אתה מכיר אותו . ואת אביו ואת זקיננו שהיו מלכים . מאין אתה יודע שזה מלך . אנשים הגידו לך שזה מלך . ורימו אותך בשקר . וחרה להתם מאד מאד על דבר המלך על שהוא כופר במלך . בתוך כך בא אחד ואמר . העזאזל^(א) דהיינו (הטייוויל) שלח אחרים . וגזדעזע התם מאד מאד . ורץ וסיפר לאשתו בפחד

האבין זייא אן גיהובין צו שמוסין . האט אן גיהובין דער חכם אים צו דרוניגן זיין (נייריש) דעה אז סע איז גאר קיין מלך ניט דא . האט אף אים דער תם דר מיניסטיר אנשייריא גמאן . וואש זאגשטו . איך אליין האב זיך גזעהין דעם מלך . ענפֿירט אים דער חכם מיט גילעכטיר . דוא ווייסט אליין אז דאש איז גווען דער מלך . דוא קענסט אים . דוא האסט גיקענט זיין מאטין זיין זיידן אז זייא זענין גווען מלכים . פֿון וואניט ווייסטו אז דאש איז גווען דער מלך . מענטשין האבין דיר גזאנגט אז דאש איז דער מלך . זייא האבין דיר אפ גניירט . האט דאש דער תם זייער פֿר דראסין . אף דעם וואש ער לייקינט אונ דעם מלך . דער ווייל . איז איינר אן גקומין און האט גזאנגט . דער טייוויל האט נאך איך גשיקט . איז דער תם זייער דער ציטרט גיווארין . און איז גילאפֿין און האט דער ציילט זיין ווייב מיט גרום פחד באשר דער טייוויל האט נאך אים גשיקט האט זיא אים איין עצה גניבין . אז ער זאל שיקן נאך דעם בעל שם . האט ער נאך אים גשיקט . איז דער

סיפורי מעשיות

החכם והתם

עמי . איזה אנשי חיל שיהיו (ולאנא)^(כ) כדי שלא יצערו אותי . ונתן לו זלאנא . והלכו הב' חכמים הנ"ל עם אותו האיש שבא בשבילם . וחזרו החיל . ושאל אותם התם המיניסטיר . היכן הם החכמים הנ"ל . השיבו אינם יודעים כלל איך נעלמו . והנ"ל (היינו המייוויל) חמף אותם את החכמים האלו הנ"ל . והביא אותם אל רפש וטיט ושם היה יושב המייוויל על כסא בתוך הרפש . והשליכו את החכמים הנ"ל בתוך הרפש . והרפש הי' עב ודבוק כמו דבק ממש שקורין קליי' . ולא היו יכולים לזוז עצמן כלל בתוך הרפש . וצעקו . (אלו החכמים לאלו שהיו מיסרים אותם דהיינו המייוויל ואנשיו)

רשעים

זייא . נאר דוא זאלשט מיר גיבין עטליכי זעלניר אף אזאלאנא כדי מען זאל מיר קיין יסורים ניט אן טאן . האט ער אים גיבין אזאלאנא . זענין דיא צווייא חכמים הנ"ל גיגאנגין מיט דעם וואש ער איז גקומן נאך זייא (דהיינו מיט דעם מייוויל . ווארין זייא האבין ניט גוואלט גלייבן אז דאש איז דער מייוויל כנ"ל) האבין זיך דיא זעלניר פֿון דער זאלאנא אום גיקערט . פֿרעגט זייא דער תם דער מיניסטיר . וויא זענין דיא חכמים . האבין זייא גיענפֿרט . זייא וויסן גאר ניט וויא זייא זענין אהין גיקומין . אונ דער (דהיינו דער שליה פֿון דעם מייוויל) האט גיחאפט דיא חכמים אונ האט זייא אריין גיטראגן אונ אבלאטי אריין מיט אליים . אונ דארטין איז גיזעסן דער מייוויל אף אשטול אונ דער בלאטי . אונ דיא בלאטי איז גווען גראב אונ גידוכט אזו וויא אקלייע פינקט . אונ דיא חכמים האבין זיך גאר ניט גיקענט וררין אונ דער בלאטי . אונ דיא חכמים האבין גישריגן . רשעים פֿר וואש טוט איר אונז אן יסורים . איז דען דא אמייוויל אף דער וועלט . איר זענט רשעים איר

במרמה ושקר שלא ראו אותו כלל . בתוך כך חזר ובא אחד ואמר כנ"ל . שהמייוויל' שלח אחריהם . והתם לא נודעו עתה ולא הי' לו שום פחד כלל מחמת השמירה של הבע"ש כנ"ל . ענה ואמר להחכם . עתה מה אתה אומר . אמר אודיע לך . שיש לי אה שהוא עמי בכעס ועשרה מרמה זו כדי להפחיד אותי . ועמד ושאל לאותו שבא בשבילם . ומה הוא דמותו של זה ששלח אחרינו איזה פנים יש לו ואיזה מראה יש לשערות שלו וכו' כיוצא השיב לו כך וכך . ענה החכם ואמר . ראה . זה הוא מראה אחי הנ"ל . אמר לו התם . התלך עמם . השיב . הן . רק שתתן

אז זייא האבין אים גאר ניט גיזעהין . דער ווייל קומט ווידר איינר אונ זאגט ווידר אזו . דער מייוויל האט נאך איך גישקט . אונ דער תם האט זיך איצט שון גאר ניט גיטראקין אונ ער האט קיין שום פחד שון ניט גיהאט . מחמת דיא שמירות וואש ער האט גינומן באם בעל שם . רופט ער זיך אן (דהיינו דער תם) אונ זאגט צום חכם . נא היינט . וואש זאגשטו . ענפֿירט ער אים . איך וועל דיר דער ציילין איך האב אברודיר וואש ער איז אף מיר ברוגו . האט ער עש גימאכט דעם אן שטעל כדי ער זאל מיד איבר שרעקין . אונ דער חכם האט זיך אויף גיהובן . אונ האט גפרעגט דעם וואש ער איז גקומן נאך זייא . וואש פֿר אפנים האט דער דאזיקר וואש ער האט גשיקט נאך אונז . וואש אפארב האבין זייני האר וכו' אונ אזו אנדרי זאכין האט ער אים גיענפֿרט אזו אונ אזו . רופט זיך אן דער חכם אונ זאגט . זע . האט דאש איז דאש גישטאלט פֿון מיין ברודיר . זאגט אים דער תם . וועשטו זע גיין מיט זייא . ענפֿירט ער יוא . איך וועל גיין מיט

סיפורי מעשיות

מג

הנ"ל) ואם יוכל להוציאו משם . ואמר אל הבע"ש . האתם זוכרים את החכם ששלח המייוויל ונשאו ומאותו היום לא ראיתיו . השיבו הן . ובקש ממנו שיראה לו מקומו ויוציאו משם . ואמר לו הבע"ש בוודאי אני יכול להראות לך מקומו ולהוציאו רק שלא ילכו כ"א אני ואתה . והלכו יחד . ועשה הבע"ש מה שידע ובאו לשם וראה שהם מונחים בעובי טיט ורפש . וכשראה החכם את המיניסטיר . צעק אליו . אחי . ראה . שהם מכים ומענים אותי כ"כ הרשעים הללו בחנם . גער בו המיניסטיר עדיין אתה אוהו בחכמות שלך . ואין אתה מאמין בשום דבר . ולדברך אלו הם אנשים

רשעים . על מה אתם מייסרים אותנו . וכי יש מייוויל בעולם . אתם רשעים מייסרים אותנו בחנם . (כי אלו החכמים הנ"ל עדיין לא האמינו שיש מייוויל רק אמרו שאנשים רשעים מייסרים אותם בחנם) והיו מונחים אלו הב' חכמים בתוך עובי הרפש והיו חוקרים מה זאת . אין זאת רק שאנשי' פוחזי' שהיינו מתקוטטי' עמהם איזה פעם ועתה הם מייסרים אותנו כ"כ . והיו מתייסרים שם בעינויים גדולים כמה שנים . פ"א . עבר התם המיניסטיר הנ"ל לפני בית הבע"ש . ונוכר בחבירו החכם . ונכנס אל הבע"ש . והטה עצמו אליו כדרך השרים . ושאל אותו . אם אפשר שיראה אותו (היינו את החכם

גישיקט נאך אים אונ האט אים אוועק גיטראגן אונ פון דעמילט אן האב איך אים ניט גיזעהן . האט אים דער בעל שם גיענפֿירט יוא איך גידענק . האט אים דער תם דר מיניסטיר גיבעטין אז ער זאל אים ווייזן דאש ארט וויא דר חכם איז אונ זאל אים ארויש נעמן פֿון דארט . האט אים דר בעל שם גיזאגט . איך קאן בוודאי דיר ווייזן זיין ארט . אונ קען אים ארויש נעמן נאר סע זאל מער נישט גיין נאר איך אונ דוא . זענין זיין בידי גיזאנגין . האט דער בעל שם גיטאן וואש ער האט גיוויסט . זענין זיין אהין גיקומין . האט ער גיזעהן וויא זיין לוגין דארט אונ דר גידעכטיר בלאטי אונ ליים . וויא דר חכם האט דר זעהן דעם תם דעם מיניסטיר . האט ער צו אים גישריגן ברודיר . זע . זיין שלאגין מיך . אונ דיא הולטייאים פייניקין מיך אזו שטארק אום זוסט . האט אף אים דר מיניסטיר אנגשריין גיטאן . נאך האלסטו זיך אין דייני חכמות . אונ ווילסט ניט גלייבן אונ קיין שום זאך . אונ דוא זאגשט אז דאש איז מענטשין . האט היינט זע . האט דאש איז דער בעל שם . וואש דוא האשט אין אים גילייקנט . וועט מען

איר טוט אונז אן יסורים אום זוסט) (ווארין דיא חכמים האבין נאך נישט גוואלט גלייבן אז סע איז פֿר האנדין אמייוויל . נאר זיין האבין גיזאגט . אז מענטשין רשעים טוהין זיין אן יסורים אום זוסט) זענין גילעגין דיא צווייא חכמים אונ דער גידוכטיר בלאטי . אונ האבין גיקלערט . וואש איז דאש . דאש איז אנדירש ניט נאר דיא הולטייאים וואש מיר האבין זיך אמאל מיט זיין גיקריגט . טוהין זיין אונז אן היינט אוזני יסורים . זענין דיא חכמים דארט גילעגין אונ דר בלאטי כמה שנים . אונ מע האט זיין דארט אן גיטאן ווילדי יסורים מיט ווילדע עינויים . אמאל איז דער תם דער מיניסטיר פֿיר גיזאנגין פֿר דער שטוב פֿון דעם בעל שם . האט ער זיך דער מאנט אונ זיין חבר אונ דעם חכם . אונ איז אריין גיזאנגין צום בעל שם . אונ האט זיך צו אים גיניקט . אזו וויא דער סדר איז אונ האט אים גיפרעגט . אויב סע איז מיגליך . אז ער זאל אים ווייזן דעם חכם אונ אויב ער קאן אים ארויש נעמן אונ דער תם דער מיניסטיר האט גיזאגט צום בעל שם גידענקט איר דעם חכם וואש דער מייוויל האט

ראשי תיבות וקיצורים: הב' . השני: הבע"ש . הבעל שם: כ"א . כי אם: כ"ב . כל כך: מתקוטטי' . מתקוטטים: פ"א . פעם אחת: פוחזי' . פוחזים: שאנשי' . שאנשים:

סיפורי מעשיות

אנשים • עתה ראה הלא זה הוא הבע"ש שהיית כופר בו והוא דייקא יכול להוציאכם (והוא יראה לכם האמת) • וביקש התם המיניסטיר הנ"ל מן הבע"ש שיוציאם ויראה להם שזוהו טייוויל ואינם אנשים • ועשה בע"ש מה שעשה • ונשארו עומדים על היבשה ולא היה שם רפש כלל • ואלו המזיקים הנ"ל נעשו עפרא בעלמא⁽⁸⁾ • אז ראה החכם הנ"ל והוכרח בע"כ להודות על הכל שיש מלך וכו' :

מעשה הבערניר

מעשה פעם א' היה בערניר⁽⁸⁾ • והיה עשיר מופלג מאוד • והיה לו סחורות רבות מאוד וכיוצא • והיו הוועקסלין והברייב⁽⁹⁾ שלו הולכין על העולם • והיה לו כל טוב • ולמטה ממנו היה דר עני אחד שהיה עני גדול מאוד והיה

לעבין דיא וועלט מיט ברויט אונ מיט וואסיר אונ מיט אפעלץ • אונ מוזאל אבעסיר לעבין האבן אונ אפרייליכר לעבין • איידיר דער גרעסטיר חכם אונ דר גרעסטיר עושר • אזו וויא מיר זעהין אז זיי זענין פיל מיט יסורים תמיד • אונ צום סוף איז זיך אוודאי נאר גוט דעם תם וואש ער האט זיך באנוגן גילאזט מיט וואש ער האט גיהאט אונ איז תמיד פרייליך גיווען • אונ דער וואש וויל זיין אחכם אונ טראכט פיל איבר • ווערט ער פֿר שווארצט פֿון דעם אן הייב ביז אונ אויס לאז • אונ איז פיל מיט יסורים תמיד • אונ ער האט קיין מאל קיין לעבין ניט • אונ צום סוף ווערט ער פֿר לוירן • ביז דר תם מוז אף אים רחמנות האבין • אונ זאל אים העלפֿין • חוץ דעם איז נאך דא אין דער מעשה זייער גרוסי סודות • ווארן דיא אלי מעשיות זענין דורך גרוסי סודות התורה :

מעשה אמאל איז גיווען אבערניר (דאש איז אגרוסיר סוחר) ער איז גיווען זייער אגרוסיר עושר • ער הט גיהאט זייער אסך סחורות • אונ זייני וועקסלין אונ זייני בריב זענין גיגאנגן אף דער וועלט • אונ ער האט גיהאט כל טוב • נידיריקר פֿון אים

על זה המעשה נאמרה התורה⁽⁸⁾ המדברת מחכמות ותמימות שעיקר השלימות הוא רק תמימות ופשיטות : וענין עמלק שהיה חכם וכפר בעיקר וכו' ע"ש על פסוק⁽⁹⁾ שבע" יפול" צדיק" וקם"

מען דיר ווייזן אז דייקא נאר ער קאן אייך ארויס נעמן (אונ ער וועט אייך ווייזן דעם אמת) האט דער תם דער מיניסטיר גיבעטן דעם בעל שם • אז ער זאל זיי ארויס נעמן אונ זאל זיין ווייזן אז דאש איז אטייוויל אונ סע איז ניט קיין מענטשין • האט דער בעל שם גיטאן וואש ער האט גיטאן • זענין זיין גיבליבן שטיין אף דער יבשה (דהיינו אף דר טרוקניש) אונ סע דארט גאר קיין בלאטי ניט גיווען • אונ דיא מויקים זענין גיווארין עפרא בעלמא (דהיינו זיין זענין גאר ערד גיווארין) דעמילט האט ערשט דר חכם דר זעהין דעם אמת אונ ער האט גימוזט מודה זיין אף אלימין אז סע איז יוא דא אמלך אונ סע איז יוא דיא איין אמתיר בעל שם וכו' :

אף דער מעשה איז גיגאנט גיווארין דיא תורה וואש זיא שמוסט פֿון תמימות אז דר עיקר יודישקייט איז ניט קיין חכמות נאר תמימות אונ פשיטות וכו' : (נאך דעם אז ער האט אויס גילאזט די מעשה • האט ער זיך אן גירופֿין) • אונ אז דאש דאווינגן איז ניט אזו וויא מדארף • איז עש אשיכילי מיט דרייא עקן • פֿר שטייא גוט וואש מדער ציילט • וויא אזווא מקאן איבר

ראשי תיבות וקיצורים: א. אחד; אעפ"י. אף על פי; בג. בשלוש; בע"כ. בעל כורחה; הבע"ש. הבעל שם; ותי. ותרגם יונתן; כ"ש. כמו שכתוב; ס"ת. סופי תיבות; ע"י. על ידי; ע"ש. עינין שם; הגרות ותרגומים; (א) סתם עפר (כעפר הארץ); (ב) בלקוטי מוהר"ן ח"ב, יט; (ג) משלי כד, טז; (ד) שמואל"א טז, לב; (ה) בפינוק/בעונג; (ו) סוחר גדול; (ז) שטרות ומכתבים;

סיפורי מעשיות

מד

15

והקיץ וירא והנה חלום . ואף שראה שהוא חלום וב"ה הכל אצלו . אעפ"כ היה לבו נוקפו מאוד . וחרה לו הדבר מאוד מאוד על דבר החלום . ולא היה יכול לצאת מדעתו דבר החלום הנ"ל . והעני הנ"ל עם זוגתו . היה רגיל גם מקודם להשגיח עליהם ולתת להם מסת ידו . ועכשו אחר החלום . נתן עליהם השגחה יותר מקודם . אך בכל עת שהיו באים לביתו . העני או אשתו . היו משתנים פניו ונבהל מפניהם מחמת החלום שזכר . והם העני עם אשתו . היו רגילים לפרקים אצלו והיו אצלו נכנסים ויוצאים . פ"א באתה אצלו אשת העני הנ"ל . ונתן לה מה שנתן . ונשתנה

והיה לו כל ההיפך מן הבערגר העשיר . ושניהם היו חשובי בנים . לזה לא היה בנים וכן לזה . פעם אחד . חלם להבערגר . שבאו אנשים ועשו חבילות חבילות דהיינו (פאקין) . ושאל אותם מה אתם עושים . השיבו . לשאת הכל א' העני הנ"ל . וחרה לו מאוד מאוד על שהם רוצים לשאת כל הונו מביתו אל העני . ולכעום עליהם א"א שהם אנשים רבים . והם עשו חבילות חבילות מכל אשר היו לו מכל סחורותיו והונו ורכושו ונשאו הכל כאשר לכל אל בית העני הנ"ל ולא השאירו כלום בביתו כ"א דפנות הבית ריקם . וחרה לו מאוד מאד

זייא האבן בייא אים גאר ניט גילאזט . נאר די ליידיקי ווענט . הט עש אים זייער זייער גיאירט . דר ווייל הט ער זיך אויף גיחאפט . האט ער גיזעהן אז סע איז אהלים . אונ האמטי ער האט גיזעהן אז סע איז נאר אהלים . אונ סע איז ברוך השם ביי אים זיין פֿר מענגיש און גאנצין . פֿון דעסט וועגין פֿארט . האט אים דאש הארץ זייער גיקלאפירט . אונ סע האט אים זייער גיאירט דר חלום . אונ סע הט אים ניט גיקאנט ארויס פֿון דעם זון דר חלום **אונ** דר ארום מאן (הנ"ל) מיט זיין ווייב . פֿלעגט דר בערגר פֿריר אויך השגחה גיבן אף זייא . אונ פֿלעגט זייא אופט צו גיבן . אונ היינט נאך דעם חלום . האט ער אף זייא מער השגחה גיניבין . איידר פֿריר . נאר . ווען זייא פֿלעגין צו אים אריין צו קומין דער ארום מאן . אודיר זיין ווייב . פֿלעגט אים דאש פנים נשתנה ווערין (דהיינו פֿר ענדירט גיווארין) אונ ער איז פֿר זייא דר שראקין גיווארין מחמת ער פֿלעגט זיך דר מאנין דעם חלום . אונ זייא דהיינו דר ארום מאן מיט זיין ווייב . פֿלעגט אופט צו אים אריין צו גיין . אונ זייא זעגן בייא אים אופט גיווען . אמאל . איז צו אים אריין גיקומין דעם ארומאנס ווייב . האט ער איר גיניבין

אים האט גיוואונט איין ארום מאן . וואש ער איז גיווען זייער אגרוסיר ארום מאן . אונ ער האט גיהאט גאר דעם היפך פֿון דעם בערגר (דהיינו גאר פֿר קערט אזו ווי דר בערגר איז גווען אגרוסר עושר אזו איז ער גווען פֿר קערט אגרוסיר ארומן) אונ די בידי האבן קיין קינדיר ניט גיהאט . דר בערגר האט קיין קינדיר ניט גיהאט . אונ אזו דר ארום מאן האט אויך קיין קינדיר ניט גיהאט . אמאל האט זיך גיחלמת דער בערגר . אז סע זעגין גיקומין מענטשין אונ האבין גימאכט פאקין פאקין . האט ער זייא גיפֿרעגט וואש טוט איר . האבין זייא גיענפֿירט . זייא ווילין דאש אין גאנצין אוועק טראגין האט צו דעם ארום מאן . (דהיינו דעם ארום מאן וואש ער האט אונטיר אים גיוואונט כנ"ל) האט עש אים זייער פֿר דראסין אונ ער איז זייער ברוגו גיווען . נאך וואש זייא ווילין זיין גאנץ עשירות אוועק טראגין צו דעם ארום מאן . אונ בייזירין זיך קאן מען זיך ניט . ווארין זייא זעגין גיווען אסך מענטשין . אונ זייא האבין גימאכט פאקין פאקין פֿון גאר זיין פֿר מענגיש . פֿון אלי זייני סחורות אונ פֿון גאר זיין גושץ אונ האבין עש גאר אין גאנצין אוועק גיטראגין צו דעם ארום מאן הנ"ל . אונ

סיפורי מעשיות

נבהל ונשתומם עכשיו יותר ויותר על ששמע עוד את חלומה. שהדבר נראה שישאו עשירותו ורכושו אצל העני. ודלות של העני ישאו אצלו. ונבהל מאד מאד:

יוהי היום. ונסעה אשת הבערגר עם עגלות צב^(ב) לטייל. ולקחה עמה רעותי. ולקחה גם אשת העני עמה. ונסעו על המיול. והנה עבר איש חיל אדון שקורין יעדניראל^(א). עם החיל שלו. ופינו אל הצד מן הדרך בשבילו. ועבר החיל. וירא שנוסעים נשים. וצוה שיוציאו אחת מן הנשים שנסעו לטייל. והלכו והוציאו את אשת העני וחטפו אותה בתוך העגלת צב של היעדניראל. ונסעו עמה. ובודאי א"א להשיבה כי נסע להלן

אונ דר בערגר איז היינט נאך מער דר שראקין גיווארין אונ איז פֿר טומילט גיווארין. ווייל ער האט דר הערט איר חלום אויך. ווארין עש ווייט עפּים אויס. או מען זאל איכר טראגין זיין עשירות מיט זיין גוטן צום ארום מן. אונ דעם ארומאנס דלות זאל מען אים איכר טראגין. איז ער זייער דער שראקין גיווארין:

ויהי היום איז דיא בערגרין גיפארין שפאצירין זיך מיט אקאריטי. אונ זיא האט מיט גינומן מיט זיך נאך ווייכר. אונ דעם ארומאנס ווייב האט זיא אויך מיט גינומן. אונ זענין גיפארין נאשפאציר. דער ווייל. איז דורך גיפארין איעדניראל מיט זיין חיל. האבין זייא אים אפ גיטרעטין פֿון דעם וועג. איז דאש חיל דורך גינאנגין. האט דר יעדניראל גיזעהין אז סע פֿארין ווייכר האט ער גיהייסן אז מע זאל ארויס נעמין איינה פֿון זייא זענין זייא גינאנגין אונ האבין ארויס גינומין דעם ארומאנס ווייב. אונ זייא האבין זיא אריין גיחאפט אונ דעם יעדניראלס קאריטע אונ זענין מיט איר אוועק גיפארין. קריק נעמין קאן מען שון אוודאי ניט. ווארין ער איז ווייטער אוועק גיפארין

ונשתנה צורתו ונבהל ונשתומם מאד. שאלה אותו העניה הנ"ל. אבקש מחילה מכבודכם. תגידו לי. מה זאת. שבכל עת אשר אנו באים אצלכם משתני' פניכם מאד. סיפר לה כל אותו הענין. שחלם לו כנ"ל ומאותו היום לבו נוקפו מאד וכו' כנ"ל השיבה לו. האם הי' החלום באותו הלילה פלונית שאמרה לו. השיב לה הן. ומה בזה. השיבה לו. באותו הלילה חלם לי ג"כ שאני עשירה גדולה ובאו אנשים לתוך ביתי ועשו פאקין פאקין^(א) ושאלתים להיכן אתם נושאי' השיבו א' אותו העני. היינו להבערגר הנ"ל שקראוהו עכשיו עני. על כן מה אתה משגיח על חלום. הלא אף אני בחלומי. והוא

גיניכין וואש ער האט איר גיניכין. אונ זיין צורה איז אים נשתנה גיווארין אונ ער איז זייער דר שראקין גיווארין האט זיא אים גיפֿרעגט. אונ האט צו אים גיזאגט. איך בעט איכר אייער כבוד. זאגט מיר וואש איז דאש. אז ווען מיר קומין צו אייך. ווערט אייער פנים זייער פֿר ענדירט. האט ער איר דער ציילט דיא גאנצי מעשה. כאשר סע האט זיך אים אזו גיחלימט. (כנ"ל). אונ זונט דעמילט אן קלאפירט אים דאש הארץ זייער (כנ"ל). האט זיא אים גיענפֿירט. איז דר חלום ניט גיווען אונ דר אונ דער נאכט. (וואש זיא האט אים גיזאגט) ענפֿירט ער איר. יוא. וואש איז דען. ענפֿירט זיא אים. אונ דער נאכט. האט זיך מיר אויך גיחלימט. אז איך בין אגרופי עשירת. אונ סע זענין גיקומין מענטשין צו מיר אונ שטוב אריין. אונ האבין גימאכט פאקין פאקין. האב איך זייא גיפֿרעגט. וויא הין ווילט איר דאש טראגין. האבין זייא גיענפֿרט. צו דעם ארום מן (דהיינו צום בערגר וואש זייא רופין אים שון היינט ארום מן) בכך וואש קוקסטו אף אהלים. אלימיי מיר האט זיך אויך גיחלימט

ראשי תיבות וקיצורים: א"א. אי אפשר; ג"כ. גם כן; הי'. היה; ויותר. ויותר; משתני'. משתנים; נושאי'. נושאים; רעותי'. רעותיה; הערות ותרגומים: (א) חבילות חבילות; (ב) עגלות מכוסות וטובות; (ג) קצין צבא גבוה;

לי. ונכמר לבו של הבערגר על העני הנ"ל ונתעוררו רחמיו עליו מאוד מאוד. מגודל המרירות שראה בו. והלך ועשה דבר מבוהל. ובאמת היה שגעון. והלך ושאל באיזה מדינה דר היעדניראל הנ"ל. והלך ונסע לשם. ועשה דבר מבוהל מאוד והלך לבית היעדניראל. ושם עומדים (וואכין)^(א) והוא מגודל הבהלה שלו מאוד מאוד נשתומם והלך בבהלה גדולה ולא השגיח כלל על הוואכין. וגם הוואכין נבהלו ונשתוממו מאוד מחמת שראו פתאום בן אדם אצלם מבוהל מאוד. ונבהלו מאוד. איפא בא זה לכאן. ומחמת הבהלה הניחוהו כל הוואכין ועבר על כל הוואכין עד שנכנס לבית

להלן. בפרט איש חיל יעדניראל עם חיילותיו. ולקחה ונסע עמה למדינה שלו. והיא היתה יראת שמים ולא רצתה לשמוע לו כלל. והיתה בוכה מאד. והיו מבקשים ומפתים אותה והיא היתה יראת שמים ביותר. והם שבו לביתם מן הטיוול. והגה נלקחה העניה הנ"ל. והיה העני מתאבל ובוכה ומתמרמר מאוד מאוד על אשתו תמיד. פ"א עבר הבערגר אצל בית העני. שמע שהוא בוכה ומתמרמר מאוד מאוד. נכנס ושאלו. מה אתה מתמרמר ובוכה כ"כ השיבו וכי לא אבכה. ומה נשאר לי. יש שנשאר להם העשירות או בנים. אני אין לי כלום. וגם אשתי נלקחה ממני ומה נשאר

קינדיר. איך האב גאר ניט. אונ מיין ווייב האט מען אויך בייא מיר אוועק גינומין. וואש איז מיר גיבלבין. האט עש דעם בערגר זייער אן גיהאפט באם הארין. אונ ער האט זייער גרום רחמנות גיהאט אף דעם ארום מאן. מחמת ער האט גיזעהין זיין ביטריניש. ער מרויאירט זייער. אונ איז גינאנגין (דער בערגר) אונ האט גיטאן אווילדי זאך. אונ סע איז טאקי גיווען צום אמת אשגעון. אונ ער איז גינאנגין אונ האט גיפרעגט אונ וועליכר מדינה סע וואונט דער יעדניראל. אונ איז אהין גיפארין. אונ ער האט גיטאן אווילדי זאך. אונ ער איז אריין גינאנגין צום יעדניראל אין שטוב אריין. אונ דארט פֿר דעם יעדניראל שטייאין זיך וואכין. אונ ער מחמת זייער גרום בהלה איז ער פלוצים מיט גרום בהלה גינאנגין אונ האט זיך גאר ניט אום גיקוקט אף דיא וואכין. אונ דיא וואכין זענן אויך דער שראקין גיווארין אונ זענן זייער פֿר טומלט גיווארין. מחמת זייא האבין פלוצים גיזעהין אמענטשין לעבין זיך מיט גרום בהלה. זענן זייא זייער דער שראקין גיווארין. וויא קומט דער אהער. אונ מחמת בהלה. האבין אים אלי וואכין גילאט. אונ ער איז אריביר אלי וואכין. ביז ער

גיפארין. בפרט איעדניארל מיט זיין חייל. אונ דר יעדניראל האט זיא גינומין. אונ איז מיט איר גיפארין אונ זיין מדינה אריין אונ זיא איז גיווען איראט שמים (דהיינו זיא האט מורא גיהאט פֿר גאט) אונ זיא האט אים גאר ניט גיוואלט צו הערין אונ זיא האט זייער גיוויינט. אונ מען האט זיא זייער גיבעטין. אונ מע האט זי אן גירעט. אונ זיא איז אביר גיווען זייער אנרוסי יראת שמים. אונ זייא (דהיינו דיא בערגרין מיט די איכריקי ווייביר) האבין זיך אום גיקערט פֿון דעם שפאצירין. אונ דעם ארום מאנס ווייב איז ניט דא. האט דער ארום מאן זייער גיוויינט אונ האט זיך גישלאגן קאפ אונ דער וואנט אונ האט תמיד זייער גיטרויאירט אף זיין ווייב. אמאל איז דער בערגר פֿיר גינאנגין פֿר דעם ארומאנס שטוב. האט ער גיהערט וויא דר ארום מאן וויינט זייער ביטר אונ שלאגט זיך קאפ אין דער וואנט. איז דר בערגר צו אים אריין גינאנגין. אונ האט אים גיפרעגט. וואש וויינטו אזו שטארק. האט ער אים גיענפֿירט. פֿר וואש זאל איך ניט וויינין. וואש איז מיר דען גיבלבין. בייא איינים בלייבט דאש עשירות. אודיר סע בלייבט

סיפורי מעשיות

מזל שיהי' לה איזה גדולה והצלחה. שיהי' כל הצלחה שלה לא נמנע מאתו. ואם ירצה ליקח לעצמו כל הצלחה וגדולה שלה והיא תשאר כמקודם לא יומנע ממנו כלל. ואיך מוצאים שם עדות. ולקח אותו הבור לעדות אחר ב' ימים יצא עמה משם. והלך להלן והי' הולך ובא עמה להלן להלן והבין שם שגם באותו המקום מחפשים אחריו. והלך עוד והחביא עצמו עמה בתוך מקוה ונזכרה שוב בגודל המסירות נפש והצרה שסובל בשבילה. ונשבעה עוד הפעם כנ"ל ולקחה את המקוה לעדות. והיו שם ג"כ בערך ב' ימים. ויצאו והלכו להלן. וכן הי' כמה פעמים שהחביא עצמו עמה במקומות אחרים

האבין גרום גדולה. אונ הצלחה. זאל גאר איר הצלחה. ניט זיין פֿר מיטין פֿון אים. (דהיינו פֿון דעם בערגר) אונ אז ער וועט וועלן זיך נעמן גאר איר הצלחה מיט איר גדולה. אונ זיא זאל בלייבן אזו וויא פֿריר. זאל עש פֿון אים גאר ניט פֿר מיטין זיין. לושמור וויא נעמט מען דארט עדות. האט זיא גינומין דעם גרוב פֿר איין עדות. נאך צווייא טאג. איז ער מיט איר פֿון דארט ארויס גינאנגן אונ איז ווייטיר גינאנגן. אונ ער איז מיט איר ווייטיר גינאנגן. אונ ער האט פֿר שטאנן אז דארט. אין דעם ארט. זוכט מען זיא אויך איז ער גינאנגן אונ האט זיך מיט איר בהאלטן נאך אמאל אין אמקוה. האט זיא זיך דארט וויידיר אמאל דר מאנט. דאש מסירת נפש. אונ דיא צרות וואש ער לייט פֿון אירט וועגן. האט זיא נאך אמאל גישווארין. אזו וויא פֿריר. אז גאר איר מזל וכו' כנ"ל. אונ האט גינומין די מקוה צו עדות. וענין זייא דארט אויך גיווען אקעגן צווייא טאג. אונ זייא זענין ארויס גינאנגן. אונ זענין ווייטיר גינאנגן. האט ער וויידיר פֿר שטאנן. אז מע זוכט דא אויך האט ער זיך וויידיר מיט איר בהאלטן. אונ אזו איז גיווען עמליכי מאל. וואש ער האט זיך מיט

איר

לבית היעדניראל למקום שהיתה שוכבת שם. ובא והקיצה. וא"ל בא. וראתה אותו ונבהלה. ואמר לה תיכף בא עמי והלכה עמו ועברו גם עתה על כל הוואכין עד שיצאו. ואזי תיכף נבהל ונזכר מה שעשה דבר כזה. והבין שבוודאי תיכף יהי' נעשה רעש גדול. וכן הוה שנעשה שם תיכף רעש גדול אצל היעדניראל. והלך והטמין עצמו בתוך בור אחד שהי' עם מי גשמים עד שיעבור הרעש. ושהה שם עמה ב' ימים בתוך הבור. וראתה האשה הנ"ל גודל המסירת נפש שהיה לו בשבילה. והצרות שסובל בשבילה. ונשבעה בה. שכל המזל שיש לה. אפשר יש לה איזה

ער איז אריין גיקומין צום יעדניראל אין שטוב אריין. צו דעם ארט וואש זי איז דארט גילעגן. אונ ער איז גיקומין אונ ער האט זיא אויף גיוועקט אונ האט צו איר גיזאגט. קום. וויא זיא האט אים דער זעהן איז זיא דער שראקן גווארין. האט ער איר גואגט. תיכף קום מיט מיר. איז זיא מיט אים גנאנגן. זענין זייא איצט אויך אריבר איבר אלי וואכין ביז זייא זענין ארויס גקומין. דער נאך האט ער זיך ערשט ארום גיקוקט אונ ער האט זיך ערשט דער מאנט וואש ער האט דא גיטאן. אזו אווילדי זאך. אונ ער האט פֿר שטאנן אז דא וועט בוודאי תיכף ווערין אנרום גפילדיר ביא דעם יעדניראל. אונ סע איז מאקי אזו גווען. סע גווארין תיכף אנרום גפילדיר. באם יעדניראל. איז גנאנגן דער בערגר. אונ האט זיך באהאלטן מיט איר אונ אנרום וואש דארט איז גווען רעגין וואסיר. ביז דער רעש וועט איבר גיין אונ ער האט דארט מיט איר גיזאמט צווייא טאג. האט זיא גיזעהן דאש מסירת נפש וואש ער האט פֿון אירט וועגן. אונ דיא צרות וואש ער לייט איבר איר. האט זיא גישווארין ביא גאט. אז גאר איר מזל וואש זיא האט. אפשר האט זיא עפים אמזל. אז זיא זאל

שנה בן זכר . והיא גם היא אשת העני הנ"ל בשכר שעמדה בנסיון כזה עם היעדניראל וגם עמו . זכתה ג"כ וילדה נקיבה . והיתה יפת תואר מאד מאד שלא היה יופי של מין אדם כלל . כי בין בני אדם לא נמצא יופי כזה . והיו העולם אומרים הלואי שתתגדל (כי חידוש נפלא כזה קשה שיתגדל) כי הי' יפי' ותפארת' מופלג מאד מאד שלא נראה כזאת בעולם כלל . והיו העולם באים ונכנסים לראותה והיו משתוממים מאד על גודל יפיה המופלג מאד מאד והיו נותנים לה מתנות מתנות מחמת חיבה . והיו נותנים מתנות עד שנתעשר העני . והבערגר הנ"ל נפל בדעתו שישתדך עם העני הנ"ל מגודל יופי'

ער האט מורא גיהאט פֿר גאט און האט זיא ניט אן גיררט) דר פֿר איז ער נפֿקד גיווארין (דהיינו גיראכט גיווארין ביא הש"י) און ער האט גיהאט דאש יאר אוון און זיא אוך דהיינו דעם ארומאנס ווייב . דער פֿר וואש זיא איז באשטאנין און אזו אנסיון מיט דעם יעדניראל און מיט אים . דער פֿר האט זיא זוכה גיווען און זיא האט גיהאט אמאכטיר און זיא איז גיוועזין אפארשון זיעיר אווילד גרוסי פארשון וואש סע איז גאר קיין מענמשלדך שיינקייט ניט גיווען . ווארין צווישן מענמשין זעהט מען גאר אזו אשונקייט ניט . דיא וועלט פֿלעגט זאגן הלואי סע זאל אויס וואקסין . (ווארין אזו אווילד חידוש איז שווער אז סע זאל אויס וואקסין) ווארין איר שיינקייט איז גיווען גאר ווילד . וואש מועהט אזונט אף דר וועלט ניט . פֿלעגט די וועלט אריין גיין און פֿלעגין קומין זיא זעהין . און פֿלעגין זיך זיעיר פֿר ווינדירין אף איר שיינקייט וואש סע איז זיעיר זיער ווילד גיווען און פֿלעגין איר שענקין מתנות אלי מאל מחמת ליבשאפט און זייא האבין אזו אלץ גישענקט מתנות . ביז דר ארום מן איז רייך גיווארין און דר בערגר . איז אים גפאלין און זון אריין . אז ער זאל זיך משדך זיין מיט דעם ארום

אחרים כיוצא באלו . דהיינו בשבעה מקומות של מים . והם בור ומקוה כנ"ל ואגמים ומעין ונחלים ונהרות וימים . ובכל מקום ומקום שהיו נחבאים שם נזכרה במסירות נפשו וצרתו בשבילה ונשבעה לו כנ"ל ולקחה אותו המקום לעדות כנ"ל והלכו ובאו והיו מחביאים עצמם בכל פעם במחבואות הנ"ל עד שבאו על הים . כשבאו על הים . והוא הי' סוחר גדול . והי' מכיר הדרכים על הים וחתך עצמו לבא למדינתו . עד שעבר ובא לביתו עם אשת העני הנ"ל . והשיבה להעני . והיה שמחה גדולה שם : והבערגר הנ"ל . בשכר שעשה דבר כזה . וגם עמד בנסיון עמה . נפקד ונולד לו באותו

איר אלי מאל אין איין אנדיר ארט בהאלטין . דהיינו אין זיבין אירליי וואסירין . דהיינו און אגרום מיט וואסיר און אין אמקוה כנ"ל און אגמים (גימוזיכין) און (אקוואל) און נחלים (ריטשקים) און נהרות (טייכין) און ימים . און אין איטליכין ארט וואש זיי האבין זיך דארט בהאלטין . האט זי זיך אלץ דער מאנט און זיין מסירות נפש און דיא צרות וואש ער לייט פֿון איריט וועגין . און זיא האט אים גישווארין אלץ אז איר מול וכו' כנ"ל . און זיא האט אלי מאל גנומין דאש ארט צו עדות כנ"ל . און זייא זעגין אלץ אזו גינאנגין און זייא האבין זיך אלי מאל באהאלטין און דיא ערטר (הנ"ל) ביז זייא זעגין גקומין אף דעם ים . וויא זייא זעגין גקומין אף דעם ים . און דער בערגר איז גווען אגרוסיר סוחר . און ער האט גוויסט די ענג אף דעם ים האט ער זיך גישנומין ער זאל קומין אין זיין מדינה אריין ביז ער איז איבר גפארין דעם וועג און איז אהיים קומין מיט דעם ארום מאנס ווייב . און האט זיא אפ גיבראכט דעם ארום מאן . איז דארט גיווען אגרוסי שמחה : **און** דער בערגר . דער פֿר וואש ער האט גיטאן אזו אזאך . און דער צו איז ער עומד בנסיון (בייא שטאנין בייא דער פֿרוב) מיט איר (דהיינו וואש

סיפורי מעשיות

הבערגר

כנ"ל ונתנו מתנות עד שנתעשר העני. והיו באים שרים לראותה והוטבה בעיניהם מאד. והיו יופיה חידוש גדול ביניהם כי לא ה' יופי של אנושי כלל. ומגודל הפלגת יופי' בא על דעת השרים להשתדך עם העני הזה. ושר שהיה לו בן חשק להתחתן עמה. אך אין נאה להם להתחתן עם כזה. ע"כ הוכרחו לראות להשתדל לגדל את האישה הזה והשתדלו שיעבוד אצל הקיסר ונעשה מתחילה (פראפורטשוק)^(א) ואח"כ למעלה למעלה כי השתדלו להגביהו במהרה עד שהלך מהר ממעלה למעלה עד שנעשה יעדניראל^(ב) והיו חפוצים השרים להשתדך עמו. אך היו רבים קופצים על זה. כי כמה שרים באו ע"ז

אזי ביא זי"א. און דיא מאכטיר פלעגט מן קומין זיא זעהין מחמת גרום חידוש און מע האט אלץ גשענקט מתנות. ביז דער ארום מן אזי רייך גווארין. און סע פלעגין קומין שררות זיא זעהין. און זיא אזי זי"א זייער גיפלעין. און איר שיינקייט אזי ביא זי"א אווילד חידוש גווען. ווארין סע גאר ניט גווען קיין מענטשליך שיינקייט. און מחמת איר ווילד גרום שיינקייט. אזי שררות גיקומין אף דעם זון. אז זי"א זאלין זיך משדך זיין מיט דעם ארום מן. און אשררה וואש ער האט גיהאט זון. האט ער חשק גיהאט זיך משדך זיין מיט איר. לושמיר סע אזי דיא שררות ניט אן גשמאנין מיט אים זיך משדך זיין. (דהיינו מיט דעם ארום מן) איבר דעם האבין זי"א גימוזט זעהין זיך משתדל זיין דעם מענטש גרום מאכין (דהיינו דעם ארום מן) און זי"א האבין גזעהין אז ער זאל דינין באם קיסר. און ער אזי גווארין פרייר אפראפריטשיק. און דער נאך העכיר העכיר אלי מאל. ווארין זי"א האבין גזעהין אים גיך צו הייבן אלי מאל ביז ער אזי גיך גווארין אלי מאל העכיר העכיר. ביז ער אזי גווארין איערניראל און דיא שררות האבין שון גוואלט זיך משדך זיין מיט אים

יופי' שה' חידוש כזה. ויאמר בלבו. אפשר על זה מראה החלום שנושאתו שלו להעני ומהעני נושאתו אצלו. דהיינו שישתדכו יחד ויתערבו יחד ע"י השידוך. פ"א. באתה אשת העני אצלו. ואמר לה דעתו. שרצונו להשתדך עמה ואפשר בזה יתקיים החלום כנ"ל. השיבה לו. גם אני חשבתי זאת בדעתי. אך לא היה לי העזה לדבר מזה שאני אשתדך עמכם. אך אם אתם רוצים בוודאי אני מוכן ולא אמנע מכם. כי כבר נשבעתי שכל טובי והצלחתי לא יומנע מכם. והבן והבת הנ"ל למדו שניהם בחדר אחד לשונות וכיוצא בדרכם. והבת הנ"ל היו הולכים ובאים לראותה מגודל החידוש

ארום מן. מחמת איר גרום שיינקייט. וואש סע גווען אזי אחידוש. און ער האט זיך גימראכט. אפשר. וועט דראף באטייטן דר חלום. (וואש סע האט זיך אים גיחלמת). אז מע טראגט איבר זי"א צו ארומן. און פון דעם ארום מן טראגט מען איבר צום אים (כנ"ל) אפשר באטייט עם דרויף. אז זי"א וועלין זיך משדך זיין. וועלין זי"א און איינים אויש גימוזט ווערין דארך דעם שידוך. אמאל. אזי דעם ארום מאנס ווייב אריין גיקומין צום בערגיר. האט ער עם איר גזאגט. אז ער האט חשק מיט איר זיך משדך זיין. און אפשר וועט דער מיט מקיים ווערין דער חלום כנ"ל. האט זיא אים גיענפֿרט איך האב ראש איך און זון גיהאט. נאר איך האב ניט גיהאט קיין העזה. איך זאל מיט איך דער פון שמוסין. אז איך זאל מיך משדך זיין מיט איך. נאר. אז איר ווילט. בין איך אוודאי גרייט. און איך וועל בוודאי פון איך ניט פֿר מיידין. ווארין איך האב זיך גשווארין אז גאר מיין גוטץ און מיין הצלחה זאל פון איך ניט זיין פֿר מיטין. און דער זון (פון דעם בערגיר) און דיא מאכטיר. האבין בידי גילערינט און איין חדר לשונות און אנדרי זאכין אזי וויא דער סדר

ראשי תיבות וקיצורים: ה' היה; ואח"כ. ואחר כך; יופי'. יופיה: ע"ז. על זה; ע"י. על ידי; ע"כ. על כן; פ"א. פעם אחד; שהיה; הערות ותרגומים: (א) קצין צבא נמוך; (ב) קצין צבא גבוה;

עד ששאר המדינות נתייעצו למסור תחת ידו ברצון טוב כי ראו הצלחתו הגדולה . שכל היופי של העולם וכל המזל של העולם אצלו . ע"כ נתקבצו כל המלכים והסכימו שהוא יהיה קיסר על כל העולם . ונתנו לו כתב באותיות של זהב :

והקיסר הזה מיאן עתה להשתדך עם הבערגר . כי אין נאה לקיסר להשתדך עם בערגר . ואשתו הקיסרית היא לא זזה מן הבערגר כלל . וירא הקיסר שא"א לו לעשות שידוך אחר נגד הבערגר הנ"ל . בפרט כי אשתו מחזקת עמו מאד מאד . ע"כ חשב מחשבות על הבערגר הנ"ל

יג' לחודש

אלץ מצליח גווען . אונ האט אלי מאל ווייטר אפ גנומין מדינת . ביז די איבריקי מדינת האבין זיך אליין אונטר גניבין אונטר אים מיט גוטין ווילין . ווארין זיין האבין געהין דיא הצלחה זייני איז זייער גרוש . ווארין גאר דאש שיינקייט פון דער וועלט אונ גאר דאש מזל פון דר וועלט איז בייא אים . האבין זיך איין גזאמלט אונ איינים אלי מלכים . אונ האבין מסכים גווען . אז ער זאל זיין אקיסר איכר גאר דר וועלט . אונ זיין האבין אים גניבין אכתב מיט גילדני אותיות :

אונ דער קיסר (דהיינו דר ארום מאן וואש ער איז גווארין קיסר איכר גאר דר וועלט) האט שוין היינט ניט גוואלט זיך משדך זיין מיט דעם בערגר . ווארין סע שטייט ניט אן אקיסר זאל זיך משדך זיין מיט אבערגר . אונ זיין ווייב דיא קיסרתי . זיא האט ניט אפ גטרעטין פון דעם בערגר . (דהיינו זיא האט מיט דעם בערגר גהאלטין ווארין ער האט זיך מוסר נפש גווען פון אירט וועגין כנ"ל) האט דער קיסר געהין אז ער קאן קיין שידוך ניט טאן מחמת דעם בערגר כפרט . זיין ווייב האלט מיט אים זייער . דרום האט ער אן גיהובין צו טראכטין מחשבות אף דעם בערגר . אונ אין דער תחילה האט ער גיזעהין אים ברלות צו שטעלין

ע"ז ועסקו בזה להגביהו . וגם כי לא היה אפשר לו להתחתן מחמת הבערגר שכבר היו מדברים להשתדך עמו . והעני הזה שנעשה יעדניראל . היה מצליח יותר ויותר והיה שולח אותו הקיסר להמלחמה והצליח מאד בכל פעם . ונשא אותו עוד יותר למעלה למעלה . והיה הולך ומצליח מאד . עד אשר נסתלק שם הקיסר . ונתייעצו כל בני המדינה לעשות אותו לקיסר . ונתקבצו כל השרים והסכימו כולם שהוא יהיה קיסר ונעשה קיסר (היינו העני הנ"ל נעשה קיסר) והיה לוחם מלחמות והיה מצליח מאד . וכבש מדינות . והיה לוחם ומצליח וכובש והולך .

אים . גאר סע זענין גווען אסך שררות וואש זיין האבין דאש גוואלט . ווארין אסך שררות זענין דראף גיפאלין . אונ האבין זיך דרוגין גיפאריט . צו הייבין אים אלי מאל . (איכר דעם האט ער זיך ניט גקאנט מיט קיינים משדך זיין) אונ דר צו האט ער זיך ניט גיקאנט מיט קיינים משדך זיין מחמת דעם בערגר . ווארין מע האט שון גישמוסט אז מע זאל זיך משדך זיין מיט אים . אונ דר ארום מאן . וואש ער איז שוין גווארין איעדניראל . האט ער ווייטר אונ ווייטר זייער מצליח גווען . אונ דער קיסר פלעגט אים שיקין אונ מלחמות אריין . האט ער זייער מצליח גווען אלי מאל . האט אים דר קיסר נאך העכיר אף גהובין אלי מאל העכיר העכיר . אונ ער האט אלץ זייער מצליח גווען . ביז דר קיסר איז גישטארבין . האט זיך דיא גאנצי מדינה מיישב גווען . אז זיין זאלין אים מאכין פֿר קיסר אונ סע זענין צום אויף גקומין אלי שררות . אונ זיין האבין אלי מסכים גווען אז ער זאל זיין קיסר . איז ער גווארין קיסר . (היינו דר ארום מאן הנ"ל איז שוין גווארין קיסר) אונ ער האט גהאלטין מלחמות . אונ ער האט זייער מצליח גווען . אונ ער האט איין גנומין מדינת . אונ ער האט ווייטר מלחמות גהאלטין אונ האט

סיפורי מעשיות

הקיסרית א"א לה לעשות כנגד הקיסר. מה עשתה. הלכה אל הממונים שהיו ממונים להשליכו לים. ובאתה אצלם ונפלה לפני רגלם והתחננה מהם מאד שיעשו למענה להניחו. כי למה הוא חייב מיתה. ובקשה מהם מאד שיקחו שבו אחר מחויב מיתה להשליכו לים ויניחו אותו הבחור הנ"ל. ופעלה בקשתה אצלם. ונשבועו לה שיניחוהו. וכן עשו ולקחו איש אחר והשליכוהו לים. ואותו הניחו. ואמרו לו. לך דעת. והלך לו. והבחור הזה כבר היה בר דעת. והלך לו. וקודם לזה. הלכה הקיסרית הנ"ל וקראה לכתה הנ"ל. ואמרה לה. בתי תדע שזה הבן של הבערגר הוא החתן שלך

אויך גאר ניט מאן אקעגן קיסר. איז זיא גיגאנגן צו דיא ממונים וואש זייער זענין ממונה גיווען (גיזעצט גיווען) אים אריין צו ווארפן אין ים אריין אונג זיא איז גיקומן צו זייער אונג איז זייער גיפאלן צו דיא פים. אונג זיא האט זייער זייער גיבעטן. אז זייער זאלן דאש איר צו ליב מאן אונג זייער זאלן אים אוועק לאזן. ווארין פֿר וואש קומט אים מיתה. אונג זיא האט זייער גיבעטן אז זייער זאלן נעמן איין אנדערן שבו וואש ער איז חייב מיתה אונג זיי זאלן אים אריין ווארפן אין ים. אונג דעם בחור זאלן זייער לאזן. האט זיא דאש בייא זייער גיפועלת. האבן זייער איר גישווארן אז זייער זאלן אים לאזן. אונג זייער האבן אזו גיטאן. אונג זייער האבן גינומן איין אנדערן מענטש אונג האבן אים אריין גיווארפן אין ים אריין. אונג אים האבן זייער גילאזט. אונג האבן אים גיזאגט. גייער זייער איז ער זיך אוועק גיגאנגן. אונג דער בחור איז שון גיווען אבר דעת איז ער זיך אוועק גיגאנגן. אונג פֿר דעם (דהיינו פֿריד איי דער דער בחור איז אוועק) איז גיגאנגן די קיסרתי. אונג האט גירופן איר מאכטיר אונג זיא האט צו איר אזו גיזאגט. מיין מאכטיר. זאלשט ווישן אז דעם בערגרס זון ער איז דיין חתן. אונג האט איר

הנ"ל ובתחילה ראה לחסרו. והשתדל בתחבולות כאלו אין הדבר ממנו לגרום לו הפסד. והקיסר בוודאי יכול לעשות כזאת. והיו מפסידים ומחסרים אותו עד שנתדלדל ונעשה עני גמור. והיא הקיסרית היתה מחזקת עמו תמיד. אח"כ ראה הקיסר שכל זמן שזה הבן קיים. היינו בן הבערגר הנ"ל א"א לו לעשות שידוך אחר. והשתדל להעביר את אותו הבחור של הבערגר. וחשב מחשבות להעבירו. וגלגל עליו עלילות. והושיב עליו שופטים. והשופטים הבינו שרצון הקיסר להעבירו מן העולם. ושפטו. להניחו בשק ולהשליכו לים. והקיסרית היה לבה דוה מאד על זה. אך גם

שמעלן אונג ער האט גיטאן תחבולות. גלייך אז וויא סע איז ניט פֿון אים. אונג האט אלץ גיזעהין אים גורם צו זיין היוקת. אונג אקיסר קאן דאש בוודאי מאן האט מען אים אלי מאל שאדין גיטאן אונג מהאט אים אלץ איזבאוט געלט. ביז ער איז בדלות גיווארן. אונג ער איז גיווארן גאר איין ארום מאן. אונג זיא דיא קיסרתי האט אלץ מיט דעם בערגר גיהאלטן. נאך דעם האט דר קיסר גיזעהין. אז כל זמן דר זון לעבט (דהיינו דעם בערגרס זון) קאן ער קיין אנדערן שידוך ניט מאן. האט דער קיסר זיך משתדל גיווען דעם בחור מעביר זיין פֿון דר וועלט. אונג ער האט גיטראכט מחשבות אים מעביר צו זיין. אונג ער האט אף אים אוף גישמעלט בבלולים. אונג האט אף אים גיזעצט שופטים זייער זאלן אים משפטן. אונג דיא שופטים האבן פֿר שטאנן אז דעם קיסרת רצון איז אז מואל אים מעביר מן העולם זיין. האבן זייער אים גיגיבן דעם משפט. אז מואל אים אריין לייגן אין אזאק (דהיינו דעם בחור דער זון פֿון דעם בערגר) אונג מואל אים אריין ווארפן אין ים אריין. אונג דיא קיסרתי. האט איר דאש הארץ זייער ווייא גיטאן דראף. נאר אפילו דיא קיסרתי קאן

כך והלכה הבת הזאת ושלחה כתב אל בן הבערגר הנ"ל אל התפיסה שהיא מחזקת עצמה בו. והוא החתן שלה. ושלחה לו כמו חתיכת לאנד קארט^(א). וציירה בו כל המקומות שהחביאה אמה עם אביו כנ"ל שהם הז' עדות בור ומקוה וכו' כנ"ל שציירה בו כמו בור ומקוה וכו'. והזהירה אותו מאד מאד שישמור הכתב הזאת מאד מאד. וחתמה עצמה למטה. אח"כ הי' כנ"ל שלקחו הממונים איש אחר ואותו הניחו. והלך לו. וילך ויעבור עד שבא אל הים וישב בספינה ועבר בים. ובא רוח סערה גדולה ונשא הספינה אל ספר^(ב) א' שהי' שם מדבר ומגודל הסערה שקורין (אומפיט) נשברה

שלך. וספרה לה כל אותו המעשה שעבר עליה כנ"ל. ואיך הבערגר מסר נפשו בשבילי (כנ"ל) והי' עמי בז' מקומות הנ"ל ונשבתי לו בה' שכל טובי לא יומנע ממנו ולקחתי אותן הז' מקומות לעדות שהם בור ומקוה וכו' כנ"ל. בכך עתה. הגה אתה הוא כל טובתי ומולי והצלחתי. ובוודאי אתה שלו. ובנו הנ"ל הוא החתן שלך. ואביך מחמת גסותו רוצה להורגו חנם. וכבר השתדלתי להצילו ופעלתי שיניחוהו כנ"ל. ע"כ תדע שהוא החתן. שלך (היינו בן הבערגר הנ"ל) ואל תתרצה עם אחר בעולם כלל. ונתקבלו דברי אמה בעיניה כי גם היא היתה יראת שמים. והשיבה שבוודאי תקיים

דעם בערגרס זון אונ דר תפיסה אריין. אז זיא האלט זיך אין אים. אונ ער איז איר חתן. אונ זיא האט אים גישקט אזו וויא אשטיק לאנד קארט. אונ זיא האט דראף אים גימאלט אלי ערטיר וואש דיא מוטיר אירי האט זיך בהאלטין מיט זיין פאטיר. וואש זייא זענין דיא זיבין עדות. דהיינו דר גרוב אונ דיא מקוה אונ דיא איבריקי כנ"ל. דהיינו זיא האט דראף אויש גימאלט אזו וויא אגרוב אונ אזו וויא אמקוה אונ אזו דיא איבריקי זיבין אירליי וואסירין. אונ זיא האט אים זייער זייער אנ גיזאגט. אז ער זאל דאש כתב זייער זייער הימין. אונ זיא האט זיך הינמין אונמיר גיחתמת: דר נאך איז אזו גיווען כנ"ל. דיא ממונים האבין גינמין איין אנדירין מענטשין. אונ אים האבין זייא גילאזט. אזו ער זיך אוועק גינאנגין. אונ ער איז גינאנגין אונ גינאנגין ביז ער איז גיקומין צום ים. האט ער זיך גיזעצט אויף איין שיף אונ איז אוועק אויף דעם ים. איז אן גקומין אגרורס שטורם ווינט. אונ האט אוועק גיטראגין דיא שיף צו איין בארטין וואש דארט איז גווען מדבר (דהיינו וויסט) אונ מחמת דעם גרוסין אומפיט איז דיא שיף צו בראכין גווארין. נאר דיא מענטשין

איר דער ציילט גאר דיא מעשה וואש מיט איר האט זיך גיטאן. אונ וויא דר בערגר האט זיך מוסר נפש גיווען פון מינט ווענין. אונ ער איז מיט מיר גיווען אין דיא זיבין ערטיר (דהיינו אונ דיא זיבין אירליי וואסירין) אונ איך האב אים אלי מאל גישווארין ביא גאט אז גאר מיין גומץ זאל פון אים ניש זיין פון מיטין. אונ איך האב גינמוין דיא זיבין ערטיר צו עדות (דהיינו דעם גרוב אונ די מקוה אונ די אלי איבריקי זיבין אירליי וואסירין) בכך. היינט. בישטו זיך גאר מיין גומץ אונ גאר מיין מזל אונ מיין גליק. ביסטו בוודאי זיין. אונ זיין זון ער איז דיין חתן. אונ דיין טאטי מחמת זיין גדלות. וויל ער אים הרגינן אום ווסט. אונ איך האב מיך שון משתדל גיווען אים מציל צו זיין. אונ איך האב גיפועלת אז מוזאל אים לאזין. על כן. זאלשטו וויסן אז ער איז דיין חתן (דהיינו דעם בערגרס זון) אונ דוא זאלשט ניש וועלין קיין שום אנדירין חתן אין דר וועלט. האט דיא טאכטיר צו גינמוין דר מוטירס רייד. ווארין זיא איז אויך גיווען איראת שמים. אונ זיא האט גיענפירט דר מוטיר. אז זיא וועט בוודאי האלטין אירי רייד. אזו גינאנגין דיא טאכטיר. אונ האט גישקט אכתב צו

ראשי תיבות וקיצורים: א. אחד; אח"כ. אחר כך; בז'. בשבעה; הי'. היה; והי'. והיה; ע"כ. על כן; שהי'; שהיה; הערות ותרוממות: (א) מפת העולם; (ב) שפת הים;

סיפורי מעשיות

הבערגר

והיה הולך והולך עד אשר יצא מן המדבר .
ובא אל מקום (ישוב) שהיה שם מקום פנוי
והי' שם מים ואילנות סביב סביב של פירות
והיה אוכל מן הפירות ושתה מן המים .
ונתיישב בדעתו לישב שם . מספר ימי חייו
כי בל"ז קשה לו לשוב א' היישוב . ומי יודע
אם יגיע עוד למקום כזה . אם יניח המקום
הזה וילך לו . ע"כ היה בדעתו לישב שם
ולחיות שם ימי חייו . מאחר שטוב לו שם .
שהיה לו הפירות לאכול . והמים לשתות
ולפעמים היה יוצא ורובה בקשתו ארנבת
או צבי והיה לו בשר לאכול . גם היה צד
לעצמו דגים כי היה שם דגים טובים מאד
בתוך המים . וייטב בעיניו לבלות שם
ימי

נשברה הספינה . אך האנשים שבה ניצולו
ויצאו על היבשה . ושם הי' מדבר . וילכו
לנפשם כ"א וא' לבקש לו אוכל לנפשו כי
באותו המקום לא היו רגילים הספינות לבא
לשם כי הי' מדבר וע"כ לא היו מצפים שם
על איזה ספינה . לשוב למקומם . והלכו שם
במדבר לבקש אוכל ונתפזרו הנה והנה כ"א
וא' . והלך הבחור הנ"ל במדבר והיה הולך
והולך עד שנתרחק מן הספר ורצה לשוב
ולא יכול וכל מה שרצה לשוב נתרחק יותר
ויותר עד שראה שא"א לו לשוב . וילך
באשר ילך . והלך שם במדבר והיה בידו
קשת שהיה מציל עצמו נגד החיות רעות
שבמדבר . ומצא שם איזה דברים לאכול .

וויא ער איז גנאנגן . האט ער זיך דארט גפֿונן עפֿים
עסן . אונ ער איז אוו גנאנגן אונ גנאנגן ביז ער
איז ארויס פֿון דער מדבר . אונ ער איז גקומן צו איין
ארט . וואש דארט איז גווען אליידיק ארט . אונ סע
איז דארט גווען וואסיר אונ ביימיר ארום פֿון פֿירות .
אונ ער האט גגעסן פֿון דיא פֿירות אונ האט גמרונקן
פֿון דעם וואסיר . אונ ער האט זיך מיישכ גווען אונ
דר דיעה . אז ער זאל דארט אוועק זיצן . ווייל ער
וועט לעבן . ווארן בל"ז איז זיך אים שון שווער אום
צו קערין זיך אונ יישוב אריין . אונ ווער ווייסט צו ער
וועט נאך קומן צו אוו איין ארט . אז ער וועט דאש
ארט אוועק לאזן . אונ וועט פֿון דאנט אוועק גיין .
איבר דעם האט ער גוואלט דארט אוועק זיצן . אונ
ער זאל דארט . איבר לעבן דיא וועלט . ווארין סע
איז אים דארט גוט גווען . ווארין ער האט זיך גיהאט
דיא פֿירות צו עסן . אונ וואסיר צו טרונקן . אונ אמאל
פֿלעגט ער זיך ארויס גיין אונ פֿלעגט זיך שוסין מיט
זיין בויגן אהאז אודר אהערש האט ער גיהאט פֿלייש צו
עסן . אונ ער פֿלעגט זיך דארט חאפן פֿיש ווארין
דארט איז גווען זייער גומי פֿיש אונ דעם וואסיר . איז
אים

מענטשין פֿון דער שיף זענן ניצול גווארין אונ זייא
זענן ארויס אף דר יבשה . אונ דארט איז גווען מדבר
זענן דיא מענטשין פֿון דער שיף גנאנגן זיך זוכן
עפֿים עסן . אימליכר האט זיך גזוכט עפֿים עסן .
ווארין אף דעם ארט איז ניט גווען דער סדר אז דיא
שיפן זאלן אהין אן קומן . ווארין סע איז גווען
מדבר . איבר דעם האבן זייא זיך ניט גרעכט דארט
אז סע זאל עפֿים אשיף אן קומן אז זייא זאלן זיך
אום קערין אהיים . זענן זייא דארט גנאנגן אונ
דר מדבר זיך זוכן עסן . אונ זייא זענן צו שפרייט
גווארין אהין אונ אהער אימליכר באזונדר . איז דער
בחור גנאנגן אונ דר מדבר . אונ ער איז גנאנגן
אונ גנאנגן ביז ער האט זיך דר ווייטרט פֿון דעם
בארטין . אונ ער האט זיך גוואלט אום קערין אונ ער
האט שון ניט גקענט . אונ וואש ער האט זיך גוואלט
אום קערין . איז ער אלץ מער דער ווייטרט גווארין .
ביז ער האט גזעהן אז ער קאן זיך שון ניט אום קערין
איז ער גנאנגן אונ גנאנגן . אונ דר מדבר . אונ ער
האט גיהאט אונ דער האנט אבויגן וואש ער האט זיך
מציל גווען אקעגן דיא חיות רעות פֿון דר מדבר . אונ

ימי חייו :

והקיסר הנ"ל אחר שנעשה המשפט בכך
הבערגר הנ"ל ועתה נפטר ממנו .

(כי הקיסר סבר שכבר נתקיים בו המשפט באמת בכך הבערגר
הנ"ל ושוב איננו בעולם) כעת יוכל להשתדך עם
בתו הנ"ל והתחילו לדבר לה שידוכים . עם
מלך פלוני ועם מלך פלוני וכיוצא . ועשה
לה חצר כראוי וישבה שם . ולקחה לעצמה
בנות שרים להיות לה לריעותיה וישבה שם .
והיתה מנגנת בכלי שיר וכיוצא כדרכם וכל
מה שהיו מדברים לה שידוכי' היתה משיבה
שאין רצונה בדברים דהיינו לדבר השידוך .
רק שיבא המשודך בעצמו . והיא היתה
בקיהא מאד בחכמת השיר . ועשתה

באומנות מקום שיבא המשודך על אותו
המקום . ויעמוד כנגדה . וידבר דברי שיר
היינו שיר של חשק כדרך שמדבר החשוק
לחשוקתו דברי חיבה . והיו באים מלכים
להשתדך . ועלו על אותו המקום . והיו
מדברים כ"א וא' שיר שלו . ולקצתם שלחה
תשובה ע"י ריעותיה ג"כ בדרך שיר וחיבה
ולקצת שנראו לה יותר . השיבה בעצמה
והרימה קולה בשיר והשיבה לו ג"כ דברי
חיבה . ולקצ' שנראו לה עוד יות' הית' מראה
עצמ' פא"פ והיתה מראה את פניה והשיבה
לו דברי שיר וחיבה . ולכולם סיימה בסוף .
אבל לא עברו עליך המימות . ולא היה מי
שמבין כוונתה וכשהיתה מראת פניה היו
נופלים

ער זאל ארויף קומין אף דעם ארט . (דהיינו דער וואש
ער וויל זיא נעמיין) אונ ער זאל זיך שטעלין אקעגין
איר . אונ ער זאל ריידן אשיר . דהיינו אשיר של חשק
אזו וויא אחשוק רעט צו זיין חשוקה (דהיינו רייד פון
ליבשאפט) . זענין גקומין מלכים זיך משדך זיין . אונ
זייא זענין ארויף גקומין אף דעם ארט . אונ זייא האבין
גירעט אימליכר זיין שיר . האט זיא אמטיל ארויס
גשיקט אתשובה דארך אירי פאנים . אוך מיט אשיר
אונ מיט ליבשאפט . אונ אמטיל וואש זייא זענין איר מער
גיפעלין . האט זיא זייא אליין גיענפירט . אונ זיא
האט אויף גהובין איר קול מיט אשיר . אונ זיא האט
אום גיענפירט אויך רייד פון ליבשאפט . אונ צו אמטיל
וואש זייא זענין איר נאך בעסיר גיפעלין האט זיא זיך
אליין ארויס גוויזן פנים אל פנים . אונ זיא האט ארויס
גוויזן איר פנים . אונ זיא האט אום גענפירט אשיר
מיט ליבשאפט . אונ צו אלי האט זיא אלץ אויס גלאזט
צום סוף . דיא וואסירן זענין אביר איביר דיר ניט
אריביר גנאנגין . אונ סע האט קיינר ניט פֿר שטאנין
וואש זיא מיינט . אונ אז זיא האט ארויס גוויזן איר פנים
פלעגט מען אנדרד פאלין מחמת גרום שיינקייט .
אונ

אים גפעלין אז ער זאל דארט איבר לעבין זייני יארין :
אונ דער קיסר . נאך דעם אז סע אזו שוין גיטאן
גווארין דער משפט אונ דעם בערגרס זון אונ ער
איז אים שון פטור גווארין (ווארין דער קיסר האט
גמיינט אז מען האט מאקי באמת אזו גמאן דעם משפט
אונ דעם בחור אונ ער איז שוין אף דר וועלט ניט דא)
היינט קאן ער שון אשידוך טאן מיט זיין טאכטיר .
האט מען איר אן גהובין צו ריידן שידוכים . מיט
דעם מלך אונ מיט דעם מלך . אונ ער האט איר
גימאכט אהויף אזו וויא דר סדר איז אונ זיא איז דארט
גזעסין . אונ זיא האט זיך גנומין פאנים שררות טעכטיר
זייא זאלין מיט איר זיין . אונ זיא איז דארט גזעסין .
אונ זיא פלעגט שפילן אף כלי שיר אזו וויא זייער סדר
איז . אונ וואש מע האט איר גרעט שידוכים . האט
זיא אלץ גיענפירט . אז זיא וויל ניט קיין רייד דהיינו
מע זאל ריידן דעם שידוך . נאר ער זאל אליין קומין .
(דהיינו דער וואש ער וויל זיא נעמיין) אונ זיא האט
זייער וואול גיקאנט חכמת השיר (דהיינו דיא חכמה
מע זאל ריידן זייער שייני לודיר מיט גרום חכמה) .
אונ זיא האט גימאכט מיט מלאכות איין ארט . וואש

סיפורי מעשיות

ונמנגן ונזכר כל המאורעות שהיו לו ואיך אביו היה בערגר וכו' ועתה נשלך לכאן . והלך ולקח הכתב הנ"ל ועשה לו סי' באילן אחד . ועשה שם מקום וטמן שם הכתב הנ"ל . וישב שם איזה זמן . פעם אחד היה רוח סערה גדולה ושבר כל האילנות שהיו עומדים שם . ולא היה יכול להכיר האילן שטמן שם הכתב . כי בעוד שהיו עומדים היה לו סימן להכיר . ועכשיו שנפלו נתערב האילן בין האילנות שהיו שם הרבה מאד . ולא הי' יכול להכיר האילן . וזה א"א לבקוע כל האילנות לחפש הכתב . כי היו רבים מאד . והי' בוכה ומצטער על זה מאד מאד וראה שאם ישב כאן בוודאי ישתגע מגודל הצער

מיט אים האט זיך איבער גמאן . און וויא דער פארטיר איז גווען אבערגר וכו' און היינט איז ער אהער פֿר ווארפֿן גווארין . און ער איז גגאנגן און האט גנומן דאש כתב און האט זיך גימאכט אסימן און אבויס . און ער האט דארט און דעם בוים גימאכט איין ארט . און האט דארט דאש כתב בהאלטין . און ער איז דארט גועסן אציט . אמאל איז גווען אגרוסיר שטורם ווינט . און ער האט צו בראכין אלי ביימיר וואש זייא זענן דארט גישטאנן . האט ער נישט גקאנט דער קענין דעם בוים וואש ער האט דארט בהאלטין דאש כתב . ווארן אז דיא ביימיר זענן דארט גשטאנן אף זייער ארט . האט ער גיהאט אסימן צו דער קאנין . אביד היינט אז זייא זענן איין גיפאלין . איז דר בוים פֿר מושט גווארין צווישן דיא איבריקי ביימיר וואש סע איז דארט גווען זייער פֿיל . האט ער שוין ניט גקענט דר קענין דעם בוים . און דאש איז ניט גימאלט אז מע זאל אף שפאלטין אלי ביימיר און מע זאל זוכין דאש כתב ווארן סע גווען זייער פֿיל ביימיר . האט ער זייער גוויינט און ער האט זיך זייער מצער גווען . און ער האט פֿר שטאנן אז ער וועט דא זיצן וועט ער בוודאי משוגע ווערין

נפלים מגודל יפיה . והיו קצת נשאים חלשות וקצת נשתגעו מחמת חולת אהבה מגודל יפיה שהי' מופלג מאד מאד ואעפ"כ אע"פ שנשתגעו ונשארו חלשות עכ"ז היו באים מלכים להשתדך עמה . ולכולם השיבה כנ"ל : והבן הנ"ל (היינו בן הבערגר הנ"ל) ישב שם באותו מקום הנ"ל ועשה לעצמו שם מקו' לישב בו . והי' יושב שם וגם הוא היה יכול לנגן ויודע חכמת השיר והיה בוחר לו עצים שראויים לעשות מהם כלי שיר ועשה לעצמו כלי שיר . ומהגידין של החיות עשה לו נימין שקורין (סמרינים) והיה מנגן ומשורר לעצמו . והי' לוקח הכתב שהי' לו ששלחה לו הבת הקיסר הנ"ל והי' משורר

און אטייל זענן גבליבן חלשות און אטייל זענן משוגע גווארין מחמת חולת אהבה מחמת איר גרום שיינקייט וואש סע איז זייער זייער ווילד גווען . און פֿון דעסט ווענין פֿארט . האמשי זייא זענן משוגע גווארין און זענן גיבליבן חלשות . פֿון דעסט ווענין פֿארט פֿלעגן מלכים קומין אז זייא זאלין זיך משדך זיין מיט איר . און זיא האט זייא אלי אזו אפ גיענפֿירט כנ"ל : און דר זון פֿון דעם בערגר הנ"ל . איז זיך דארט גיזעסן אף דעם ארט (הנ"ל) און ער האט זיך דארט גימאכט איין ארט צו זיצן דרונין . און ער איז זיך דארט גועסן . און ער האט אויך גקענט שפילן און ער האט גקענט חכמת השיר . האט ער זיך אויס גקליבן האלץ וואש מע קאן דרויס מאכין כלי שיר (דהיינו כלים וואש מע שפילט אף זייא) און ער האט זיך גימאכט כלי שיר . און פֿון דיא אדירין פֿון דיא חיות האט ער זיך גימאכט סמרינים . און ער פֿלעגט זיך צו שפילן . און ער פֿלעגט נעמן דאש כתב וואש ער האט גיהאט וואש זיא האט אים גשיקט (דעמילט אז ער איז גווען און דער שביה) און ער האט זיך גונגן און גשפילט און ער האט זיך דער מאנט וואש

החתן שלה ובשבילו אינה רוצה להשתדך עם אחר. ומאחר שא"א לו לבא לשם. בכך הוא מוסר לו כל הסימנים שבידו דהיינו הז' מימות הנ"ל. ושאותו המלך ילך לשם וישתדך עמה. ולו יתן מעות בעד זה. והכיר המלך שדבריו כנים. כי א"א לבדות זאת מן הלב והוטב הדבר בעיניו: אך נתיישב אם יביא אותה לכאן. ואותו הבחור יהיה פה אין הדבר טוב לפניו. ולהורגו קשה בעיניו כי מדוע יהרג על הטובה שעשה לו. בכך נתיישב לשלחו למרחוק ר' פרסאות וחרה הדבר מאד בעיני הבן הנ"ל על אשר הוא משלחו בעד טובה כזו שעשה לו והלך שם

הצער שהיה קשה עליו מאד. ונתיישב שמוכרח לילך להלן. ויעבור עליו מה. כי בל"ז הוא מסוכן מאד מגודל הצער כנ"ל. ולקח לו בשר ופירות בתוך שקו. וילך באשר ילך. ועשה לעצמו סימנים באותו המקום שיצא משם. והיה הולך עד שבא לשוב. ושאל איזה מדינה היא זאת. השיבו לו. ושאל אם נשמע כאן מאותו הקיסר הנ"ל השיבו לו הן. ושאל אם נשמע כאן מבתו היפת תואר. השיבו לו הן. אך שא"א להשתדך עמה כנ"ל ונתיישב בדעתו. מאחר שא"א לו לבא לשם. והלך אל המלך של אותו המדינה. וסיפר לו כל לבו. ושהוא

קומין. דרום גיט ער אפ אלי סימנים וואש ער האט צו דעם מלך דהיינו דיא זיבין וואסרין הנ"ל. אונ דער מלך זאל זיך גיין אהין וועט ער זיך משרד זיין מיט איר. אונ אים זאל ער גיבן געלט דר פֿר. האט דר מלך דר קינט. אז זייני רייד זענין אמת. ווארין מען קאן זיך אונזנס ניט אויס טראכטן פֿון דעם הארץ. איז דיא זאך דעם מלך גיפֿעלין. נאר דר מלך האט זיך מיישב גווען אז ער וועט זיא דא ברענגן אהער. אונ דר בחור וועט דא זיין. איז זיך פֿר אים ניט גוט. זאל ער אים הרגינין. האט ער ניט גוואלט מאן אזו אואך. ווארין פֿר וואש זאל מען אים נאך הרגינין פֿר דער טובה וואש ער האט אים גמאן. בכך האט זיך דר מלך מיישב גווען ער וועט אים פֿר שיקין אף צווייא הונדרט מייל ווייט. האט עש אים זייער פֿר דראסין נאך וואש ער פֿר שיקט אים פֿר אזו אטובה וויא ער האט אים גמאן. איז ער גגאנגן דארט אויך צו איין אנדרין מלך. אונ האט אים אויך אזו דר ציילט כנ"ל (דהיינו דר בחור דעם בערגרס זון ווייל סע האט אים פֿר דראסין וואש דר ערשמיר מלך האט אים פֿר שיקט איז ער גגאנגן צו איין אנדרין מלך אונ האט יענים אויך דר ציילט דיא גאנצי מעשה מיט אלי סימנים כדי דער

ווערין מחמת גרום צער וואש ער האט גיהאט. האט ער זיך מיישב גווען. ער מוז אוועק גיין ווייטיר. אונ וואש סע וועט זיך שון מיט אים טאן לאז זיך טאן. גיין אוועק מוז ער. ווארין ער איז זיך שוין בלו"ז מסוכן זייער מחמת גרום צער. אונ ער האט זיך גנומין פֿלייש אונ פירות אונ אואק אריין. אונ ער איז גגאנגן וויא הין ער וועט גיין. אונ ער האט זיך גימאכט סימנים אונ דעם ארט וואש ער איז פֿון דארט אוועק גגאנגן אונ ער איז גגאנגן ביז ער איז גקומין צו איין ישוב. האט ער גפרענט. וואש פֿר אמדינה איז דאש. האט מען אים גיענפֿירט. האט ער גפרענט. אויב מע הערט דא פֿון דעם קיסר (הנ"ל) האט מען אים גענפֿירט. יוא. האט ער גיפֿרענט. אויב מע הערט דא פֿון זיין טאכטיר דיא יפֿת תואר. האט מען אים גיענפֿירט. יוא. לושמיר סע קאן זיך קיינר מיט איר ניט משרד זיין (כנ"ל ווארין זיא וויל קיינים ניט כנ"ל) האט ער זיך מיישב גווען. מחמת ער קאן שוין אהין נישט קומין. אונ איז גגאנגן צום מלך פֿון דער מדינה. אונ האט אים אויש דר ציילט נאר זיין הארץ. אונ אז ער איז איר חתן. אונ איבר אים וויל זיא קיין אנדרין שידוך ניט. אונ מחמת ער קאן אהין נישט

סיפורי מעשיות

הבערגיר

שם אל מלך אחר ג"כ. וסיפר לו ג"כ כנ"ל ומסר לו כל הסימנים ולהשני הוסיף סימן יותר וצוה עליו וזרוזו שיסע תיכף אולי יוכל להקדים את חבירו. וגם אפי' אם לא יקדימו יש לו סימן יותר מחבירו. והשני נתיישב ג"כ כנ"ל כמו הראשון ושלא ג"כ את אותו הבן למרחוק ר' פרסאות. וחרה לו ג"כ מאד וילך אל השלישי. ולהשלישי מסר עוד סימנים. מובהקים ביותר. וילך ויסע תיכף המלך הראשון הנ"ל ובא לשם למקום בת הקיסר הנ"ל ועשה לו שיר ונעץ בתוך השיר ע"פ החכמה זו כל אותן

בא

אירליי וואסירין וואש דאש אזי גיווען דר עיקר סימנים וואש זיא האט גיהאט אין איר חתן כנ"ל) לושמיר וועדליק דר חכמה פון דעם שיר. אזי אים אויס גיקומין דיא זיבין ערטייר ניט כסדר (דהיינו למשל ער האט בדארפֿט צו זאגן פֿריר דעם גרוב אונ דר נאך דיא מקוה וכו' אונ ער האט פֿר קערט גיזאגט) ווארין סע אזי אים אונ אויס גיקומין על פי חכמת השיר. אונ דר מלך אזי ארוף גיקומין אף דעם ארט (דהיינו אף דעם ארט וואש ווער סע האט זיך גיוואלט משדך זיין מיט איר האט גימוזט אויף דעם ארט ארויף קומין אונ זאגן אשיר מיט חכמה כנ"ל) אונ ער האט גיזאגט זיין שיר וויא זיא האט דר הערט דיא ערטייר (דהיינו דיא זיבין אירליי וואסירין) אזי בייא איר אווילד חידוש גיווען. אזי איר גיפֿעליק אז דאש אזי בודראי איר חתן. נאר סע אזי איר קשה גיווען פֿר וואש ער זאגט זייא ניט כסדר לושמיר פֿון דעסט וועגין פֿארט. האט זי זיך גיטראכט אפֿשר מחמת דר חכמה פֿון דעם שיר אזי אים אויס גיקומין דער סדר. אזי בייא איר גיכליבין אונ הארץ אז דאש אזי ער אליין. האט זיא אים אפֿ גישריבין אז זי אזי זיך משדך מיט אים. אזי גיווארין אנרוסי שמחה אונ ארעש. באשר דיא יפֿת תואר האט זיך שון גיפֿונגן אשידוך אונ מהאט זיך שון גירעכט אף דר חתונה. דר ווייל

דער אנדריר זאל גיך לופֿן נעמן דיא יפֿת תואר) אונ האט אים מוסר גווען אלי סימנים. אונ צו דעם אנדרין האט ער נאך מוסיף גווען מער אסימן. אונ ער האט אים גהייסן אונ האט אים מורו גווען אז ער זאל תיכף פֿארין. טאמיר וועט ער קענין יענים מלך איבר יאגין. כדי ער זאל פֿריר קומין אהין. אונ אפֿילו אז ער וועט ניט פֿריר קומין. האט ער זיך אביר אסימן מער פֿון דעם ערשטין. אונ דר אנדריר האט זיך אויך אזו מיישֿב גווען וויא דר ערשטייר (אז סע אזי פֿר אים ניט גוט אז דער בחור זאל דא זיין) האט דר אנדריר מלך אים אויך פֿר שיקט אף צווייא הונדירט מייל ווייטיר. האט עש אים ווידר זייער פֿר דראסין. אזי ער גיזאגט ווידיר צום דריטין (דהיינו דר בחור דעם בערגירס זון אזי ווידיר גיזאגט צו איין מלך דאש אזי שון גיווען דר דריטיר. אונ האט אים אויך אזו גיזאגט כנ"ל דיא גאנצי מעשה) אונ צו דעם דריטין האט ער נאך מער סימנים גיזאגט זייער גוטי סימנים האט זיך אויף גיהובין דר ערשטייר מלך הנ"ל אונ אזי גיפֿארין אהין תיכף אונ אזי אהין גיקומין צו דעם ארט פֿון דער בת קיסר הנ"ל דהיינו דיא יפֿת תואר. אונ דר מלך האט זיך גימאכט אשיר. אונ האט איין גיזעצט אין דעם שיר מיט חכמה דיא אלי ערטייר דהיינו דיא זיבין עדות הנ"ל (דהיינו דיא זיבין

די לחיות

ומסר לו עוד יותר סימנים מובהקים ביותר. ולפני הג' סיפר כל לבו. באשר שהיה לו כתב שהיה מצוייר בו המקומות כנ"ל בכך יצייר לעצמו ג"כ על נייר כל אותן המקומות ויביא איה והשלישי נתיישב ג"כ כנ"ל שאין טוב לפניו שיביא אותה לכאן וזה הבחור יהיה כאן ושלא ג"כ את הבחור עוד למרחוק יותר ר' פרסאות. וזה המלך השלישי רץ ג"כ לשם (דהיינו ליקח את היפת תואר) ובא לשם. והגידו לו שכבר יש כאן ב' הנ"ל. והשיב אעפ"כ. כי יש לו דבר שבודאי יפעול. והעול' לא היו יודעים כלל מפני מה היא נתרצה לאלו יותר מאחרים. ובא גם השלישי והגיד שירו בסימנים מובהקים יותר. והראה הכתב עם ציור המקומות ונבהלה מאד. אך לא יכלה לעשות דבר. מחמת שגם הראשון נראה

בא השני. והיה רץ ג"כ לשם. ואמרו לו שכבר היא משודכת ולא השניח ע"ז ואמר שאעפ"כ יש לו דבר שיגיד לה שבודאי יפעול. ובא והגיד שירו וסדר כל המקומות הנ"ל כסדר וגם נתן עוד סימן יותר. ושאלה אותו. מאין יודע הראשון. ולהגיד האמת לא טוב לפניו ואמר שאינו יודע. ונפלא בעיניה מאד ועמדה משתומם. כי גם הראשון סיפר המקומות. ומאין יתוודע לאדם סימנים הללו. אך אעפ"כ נראה בעיניה שזה השני הוא בן גילה. מאחר שראתה בו שסיפר כסדר וכו' כנ"ל. והראשון. אפשר ע"פ חכמת השיר בא לו זאת שהזכיר אלו המקומות. אך נשארה עומדת. והבחור הנ"ל כששלחו השני חרה לו ג"כ והלך אל השלישי וסיפר לו ג"כ כנ"ל

אווילד חידוש גיווען. אונ זיא איז גיבליכין שטיין פֿר טומילט. ווארין דר ערשמיר האט זיך אויך אויס דער ציילט דיא אלי ערמיר. אונ פֿון וואניט זאל אמענטש וויסין דיא סימנים. לזשמיר פֿון דעסט וועגין פֿארט איז איר גיפֿעלין אז דער אנדריר ער איז איר חתן. ווארין זיא האט גועהין אז ער האט דר ציילט כסדר. אונ דר צו נאך אסימן מער אונ דר ערשמיר אפֿשר איז דאש אים אויס גוקומין דארך דר חכמה פֿון דעם שיר וואש ער האט דר מאנט דיא ערמיר. נאר זיא איז שון גבליכין שטיין. (כלומר זיא האט זיך שוין קיין עצה ניט גקאנט גיבין איז זיא גבליכין שטיין אונ האט שוין מיט קיינים ניט גוואלט זיך משרך זיין) אונ דער בחור דהיינו דעם בערגירס זון. וויא דר אנדריר מלך האט אים פֿר שיקט. האט עש אים ווידר זייער פֿר דראסין. איז ער גאנגנין צום דריטין אונ האט אים אויך דר ציילט גאר דיא גאנצי מעשה כנ"ל אונ ער האט אים נאך מער סימנים גואנט זייער גוטי סימנים. אונ פֿר דעם דריטין האט ער אויס גרעט גאר זיין הארץ. באשר ער האט גיהאט

ווייל קומט אן דר אנדריר (דהיינו דר אנדריר מלך וואש אים האט אויך דר בחור אויש גיזאגט אלי סימנים אונ נאך מער אסימן כנ"ל) אונ דר אנדריר איז אויך גילאפֿין אהין. האט מער אים גיזאגט אז זיא האט שון אשידוך גטאן. אונ ער האט דראף ניט גקוקט. אונ ער האט גזאגט. פֿון דעסט וועגין פֿארט. האט ער אביר אזאך וואס ער וועט איר זאגין. וואש ער וועט בוודאי פועלין. איז ער גקומין (דהיינו דער אנדריר מלך) אונ האט גזאגט זיין שיר. אונ דער אנדריר האט שון מסדר גווען דיא אלי ערמיר כסדר. אונ דר צו האט ער גגיבין נאך מער אסימן. הא זיא אים גפֿרענט פֿון וואניט ווייסט דער ערשמיר. זאל ער זאגין דעם אמת איז זיך פֿר אים ניט גוט (דהיינו. דער אנדריר האט זיך גיטראכט. ער קאן איר ניט אויס זאגין דעם אמת אז דער בחור האט דעם ערשמין אויס גיזאגט. ווארין דאש טויג זיך אים נישט אז זיא זאל דאש וויסין) האט ער איר גיענפֿירט. ער ווייסט ניט. (פֿון וואניט דער ערשמיר האט גוויסט דיא סימנים) איז בייא איר דאש

סיפורי מעשיות

הבערגר

שהוא שלח המלכים הנ"ל ושטמן הכתב
באילן וכל מה שעבר עליו . אבל היא לא
השגיחה כלל על זה . (בוודאי גם הראשונים המלכים
הנ"ל אמרו איזה טעמים על מה שאין בידם הכתב) ולהכיר
אותו בוודאי א"א כי כבר עבר זמן רב . ולא
רצתה להשגיח עוד על סימנים כלל עד
שיביאו לה הכתב . כי גם על הראשון סברה
שזהו בוודאי וכן על השני וכו' ע"כ לא
רצתה וכו' כנ"ל . ונתיישב הבחור . שכאן
א"א לעשות שהיות כלל . ונתיישב לשוב
ולחזור

אלין וועט זיך לאוין אהין . (דהיינו צו דער בת קיסר)
טאמיר וועט ער פועלין . אונ ער איז גאנגן אונ
גאנגן ביז ער איז אהין גקומן . אונ ער האט גזאגט
ער האט אזאך . וואש ער וועט בוודאי פועלין . אונ
ער איז גקומן אונ האט גזאגט זיין שיר . אונ ער האט
גזאגט נאך מער סימנים זייער גוטי סימנים . אונ ער
האט זיא דר מאנט אז ער האט מיט איר אונ איין חדר
גילערינט . אונ נאך אנדרי סימנים . אונ ער האט איר
אלץ אויס דר ציילט . אז ער האט גשיקט דיא מלכים
הנ"ל אונ אז ער האט בהאלטין דאש כתב אונ אבוים .
אונ אלדינג וואש מיט אים האט זיך איבר גיטאן . אביר
זיא האט דראף גאר ניש גקוקט . (אונ דיא ערשטי דרייא
מלכים האבין בוודאי אויך גמוזט זאגן עפיים טעמים
פר וואש זייא האבין ניש ראש כתב) אונ צו דר קענין
אים . איז בוודאי ניש מיגליך . ווארין עס איז שוין
אוועק גאנגן אלענדי צייט . אונ זיא האט שוין ניש
גוואלט קוקן אף קיין שום סימנים . ביז מע וועט איר
ברענגן דאש כתב פון איר האנט אליין . ווארין אף
דעם ערשטין האט זיא זיך אויך גמיינט אז דאש איז
ער בוודאי . אונ אזאך דעם אנדרי וכו' . איבר דעם
האט זיא שוין ניש גוואלט קיין שום סימנים וכו' כנ"ל .
אונ דער בחור (דהיינו דעם בערגרס זון) האט זיך
מיישב גווען . ער קאן דא קיין שהיות ניש מאכין
(כלומר ער קאן דא ניש זאמן . ווארין טאמיר ווערט
מען גיוואר אז ער איז דא וועט אים דר קיסר הרגיני
כנ"ל

נראה שזהו . ואח"כ השני . ע"כ אמרה שלא
תאמין עד שיביאו לה כתב ידה בעצמו .
אח"כ נתיישב בדעתו הבחור הנ"ל עד מתי
יהיו משלחין אותו בכל פעם להלן יותר .
ע"כ יישב עצמו שהוא בעצמו יניח עצמו
לילך לשם . אולי יפעול הוא . והיה הולך
וסובב עד שבא לשם . ואמר שהוא יש לו
דבר וכו' . ובא והגיד שירו . ונתן עוד יותר
ויותר סימנים מובהקים . והזכיר אותה שלמד
עמה בחדר א' וכיוצא בזה . וסיפר לה הכל

גיהאט אכתב וואש אף דעם כתב איז גווען אויס גימאלט
דיא אלי ערטיר (דהיינו דיא זיבן אירליי וואסירין)
בכץ זאל ער זיך אויס מאלין אף אפאפיר דיא אלי
ערטיר אונ זאל איר ברענגן . אונ דער דריטר מלך האט
אויך פר שיקט דעם בחור נאך ווייטר צווייא הונדרט מייל
אונ דער דריטר איז אויך גלאפין אהין . אונ איז אהין
גקומן . האט מען אים גזאגט אז סע איז שוין דא דא
דיא צווייא (דהיינו דיא צווייא מלכים הנ"ל) האט ער
גינעפירט . פון דעסט וועגין פארט . ווארין ער האט
אזאך וואש ער וועט בוודאי פועלין . אונ דיא וועלט
האט גאר ניש גוויסט . פרוואש זיא וויל דיא דאוני
בעסיר איידר אנדרי . אונ דער דריטר איז אויך אן
גקומן אונ האט גזאגט זיין שיר מיט זייער וואולי סימנים
בעסירי סימנים פון דיא ערשטי . אונ ער האט גוויזן
דאש כתב (דהיינו וואש ער האט זיך אליין נאך גימאלט
דיא ערטיר) מיט דיא אלי ערטיר אויס גימאלט . איז
זיא זייער נבהל גווארין (כלומר דר שראקין אונ פר
מומילט) נאר זיא האט שוין נישט גקענט טון קיין שום
זאך . מחמת אויף דעם ערשטין האט זיא זיך אויך
גמיינט . אז דאש איז ער אליין . אונ נאך דעם אף דעם
אנדרי . איבר דעם האט זיא גזאגט אז זיא וועט שוין
ניש גלייבן ביז מע וועט איר ברענגן איר אייגן כתב
אלי . דר נאך האט זיך מיישב גווען דער בחור (דהיינו
דעם בערגרס זון) ביז וויא לאנג וועט מען עס אים
אלץ פר שיקן ווייטיר . האט ער זיך מיישב גווען ער

והתחיל להשתדל בזה. והרוצח הוא מופקר והפקיר עצמו אם יפעול יפעול ואם לאו לאו ומה יפסיד כי הוא מופקר כדרך הרוצח. והלך הרוצח וקנה סחורות רבות מאד מאד ריבוי מופלג מאד. גם עשה ציפרים של זהב והיו נעשים באומנות שנדמה שהם חיים ממש (נאטייערליך)^(א). גם עשה שיכלים של זהב והיו הציפרים עומדים על השכלים. וזה הי' בעצמו נדמה לחידוש. שהציפרי' עומדי' על שכלים ואין השכלים נשברים. כי היו צפורים גדולים (ע"כ הי' חידוש) גם עשה בתחבולות שנדמה שהם מנגנים ואחת היתה מכה ומקשקשת בלשונה שקורין (גינקאקט) ואחת היתה מצלצלת בפיה שקורין גישווישמיטי

קופין צו איין מלך וועט ער פֿר איר נעמין זייער אסך געלט און דר רוצח האט אן גיהוכין זיך צו פארין אין דר זאך (דהיינו ער זאל זיא קענין אוף האפין) און ארוצח איז זיך אמופקר. האט ער זיך מפקר גיווען וועט ער פועלין פועלין. און ניט. וואש וועט ער דא איין שטעלין. ווארין ער איז זיך אמופקר אזו וויא דר שטייגיר איז פֿון ארוצח. און דר רוצח איז גינאנגין. און האט אן גיקופט זייער אסך סחורות. משונה פֿיל. און ער האט גימאכט גילדיני פֿייגליך. און זייא זענין גימאכט גיווארין מיט מלאכות אז מהאט גימיינט זייא לעבין. זייא זענין גיווען נאטייערליך פינקט אזו וויא לעבדיני פֿייגליך. ווידיר האט ער גימאכט גילדיני זאנגין. און דיא פֿייגיל זענין גישטאנין אף דיא זאנגין און דאש אליין איז גיווען אחידוש. וואש דיא פֿייגיל שטייאין. אף דיא זאנגין און דיא זאנגין ווערין ניט צו בראכין. ווארין סע גיווען גרוסי פֿייגיל. און ער האט ווידיר גימאכט מלאכות. אז סע האט זיך גידאכט אז די פֿייגיל שפילן און אייני האט גינקאקט און אייני האט גישווישמיטי. און אייני האט גיזינגין. און דאש איז אלץ גיווען מיט תחבולות. ווארין מענטשין זענין דארטין גשטאנין

ולחזור למקומו אל המדבר שהיה בו. ושם יבלה ימי חייו. והיה הולך וסובב להגיע למדבר הנ"ל. והגיע לשם א המדבר הנ"ל בתוך כל הנ"ל עברו בין כך ובין כך כמה שנים ונסכם אצל הכחור הנ"ל שישב שם במדבר ויבלה שם ימי חייו. כפי מה שערך בדעתו חיות האדם בעוה"ז נחקר בדעתו שטוב לבלות כאן מספר ימיו. וישב שם ואכל וכו' כנ"ל:

ועל הים היה רוצח. והרוצח שמע שנמצא יפת תואר כזו בעולם וחשב לתופסה. אף שהוא לא היה צריך אותה. כי היה סרים. אך חשק לתופסה כדי למוכרה לאיזה מלך ויקח בעדה הון רב.

כנ"ל) האט ער זיך מיישכ גווען ער וועט זיך ווידר אום קערין צו זיין ארט און דר מדבר אריין וואש ער איז פֿריר דארט גווען. און דארט וועט ער איבר לעבין זייני יארין. און ער איז גינאנגין און גינאנגין כדי ער זאל קומין צו דר מדבר. און ער איז אהין גקומין צו דר מדבר הנ"ל. דר ווייל וויא דאש האט זיך אלמין גטאן דר ווייל זענין אוועק גינאנגין זייער אסך יארין. און בייא דעם בחור איז גבליבין און דר דיעה אז ער זאל דארט אוועק זיצין און דר מדבר און ער זאל דארט איבר לעבין זייני יארין. וועדליג וויא ער האט אפ גשאצט דאש גאנצי לעבין פֿון דעם מענטשין אף דער וועלט. אז בייא אים אפ גיקלערט גיווארין און זיין דעה. אז סע איז גוט דא און דר מדבר איבר צו לעבין זייני יארין און ער איז דארט גיזעסין און האט גיגעסין פֿון דיא פֿירות וכו' כנ"ל:

און אויף דעם ים איז גיווען ארוצח. און דר רוצח האט גיהערט אז סע גיפונט זיך אזו איפת תואר אף דר וועלט האט ער גוואלט זיא אוף האפין. האמשי ער האט זיא ניט גידארפט. ווארין ער איז גיווען אסרים. נאר ער האט גיוואלט זיא האפין כדי ער זאל זיא פֿר

ראשי תיבות וקיצורים: בעוה"ז. בעולם הזה: הי'. עומדי'. עומדים: ע"כ. על כן: שהציפרי'. שהציפרים: הערות ותרגומים: (א) טבעי:

סיפורי מעשיות

הבעריר

שישא סחורה אצלה . ושלה לה שאינו צריך לזה . לשאת סחורה לבית הקונה . אעפ"י שהיא בת הקיסר . ומי שצריך סחורה יבא אצלו . ולסוחר אין מי שיכריח אותו על זה . וישיבה עצמה בת הקיסר שתלך אצלו . ודרכה היה כשהלכה בשוק היתה תולה מכסה על פניה . כדי שלא יסתכלו בה . כי יוכלו בני אדם ליפול וכו' מחמת יפיה כנ"ל ע"כ היתה מכסה פניה כנ"ל . והלכה בת הקיסר וכיסתה את פניה ולקחה גם ריעותיה עמה . וחיל שקורין (וואך)⁽²⁾ הלך אחריה . ובאתה א' הסוחר הנ"ל (היינו הרוצח שנדמה לסוחר) וקנתה שם סחורות אצלו . והלכה לה . ואמר לה הסוחר . אם תבא עוד הפעם אראה לך עוד דברים יפים מזה שהם נפלאים מאד ושבה

ער צו איר אפ גישקט . ער בדארף דאש ניט או ער זאל טראגן סחורה צום קונה אין שטוב אריין . האמשי זיא איז אקיסר'ט טאכטיר . ווער סע בדארף סחורה זאל צו אים קומין . אונ אסוחר קען קיינר ניט נייטן דארף . האט זיך דיא בת קיסר מיישב גיווען . זיא וועט צו אים גיין . אונ איר סדר איז גיווען . ווען זיא פלעגט גיין אונ מארק . פלעגט זיא זיך פֿר הענגן דאש פנים . כדי מואל אף איר ניט קוקן . ווארין מענטשין וועלין קענין אנדיר פֿאלין אונ חלשות בלייבן וכו' מחמת איר שיינקייט כנ"ל . איז דיא בת קיסר גיגאנגין . אונ האט זיך דאש פנים פֿר האנגין . אונ זיא האט מיט זיך גינומן אירי פֿאנים . אונ אוואך איז איר נאך גיגאנגין . אונ זיא איז גיקומן צום דעם סוחר . (דהיינו צו דעם רוצח וואש ער האט זיך פֿר שמעלט פֿר אסוחר) אונ זיא האט בייא אים גיקופט סחורות . אונ זיא איז זיך אוועק גיגאנגין . האט ער איר גיגאנט (דהיינו דר רוצח דר סוחר) אז דוא וועסט נאך אמאל קומין וועל איך דיר ווייזן נאך שעגירי זאכין דר פֿון זייער וואולי זאכין אונ זיא האט

(גישווישטשט) ואחת היתה מזומרת . והכל הי' בתחבולו' שהיו בני אדם עומדי' שם בתוך חדר שהיה על הספינה מאחורי הציפרים ועשו כל הנ"ל אותן הבני אדם ונדמה שהצפרים בעצמן מנגנים כי היו עשויים עם (דראטין)⁽¹⁾ באומנות עד שנדמה שהם בעצמן עושין כל הנ"ל . ונסע הרוצח עם כל הנ"ל למדינה שהיתה שם בת הקיסר הנ"ל . ובא אל העיר שהיתה שם ועמד עם ספינתו בים ושלשל האנקיריש⁽²⁾ ועכבה שקורין (גינקירט) . ודימה עצמו לסוחר גדול . והיו נכנסי' ובאים שם לקנות אצלו סחורות רבות יקרות . ועמד שם איזה זמן . רבע שנה ויותר . והיו נושאים ממנו סחורות יפות שקנו אצלו . וחשקה גם בת הקיסר לקנות סחורה ממנו . ושלחה איו

גישטאנן אונ אחרד וואש סע איז גיווען אף דר שיף אונ דיא מענטשין זענין דארט גישטאנן אונטיר דיא פֿייגיל אונ דיא מענטשין האבן דאש אלץ גמאן . אונ סע האט זיך גידאכט אז דיא פֿייגיל אליין שפילין . ווארין זייא זענין גימאכט גיווארין מיט דראטין מיט מלאכות האט זיך גידאכט אז דיא פֿייגיל אליין מואין דאש אלץ . אונ דר רוצח איז גיגאנגין מיט דעם אלימין צו דר מדינה וואש דיא בת קיסר הנ"ל איז דארט גיווען . אונ ער איז גיקומין צו דר שטאט וואש זיא איז דארט גיווען . אונ ער האט זיך אנדיר גישמעלט מיט זיין שיף אין ים אונ האט דיא שיף גיאנקירט . אונ ער האט זיך גימאכט פֿר איין גרוסין סוחר . פלעגט מען אריין גיין צו אים מואל בייא אים קופין סחורות טיאיירי . אונ ער איז דארט גישטאנן אייט אפערטיל יאר אונ ווייטיר . אונ מהאט אלץ גיטראגן זייער שייני סחורות וואש מהאט בייא אים גיקופט . האט דיא בת קיסר אויך חשק גיהאט בייא אים צו קופין סחורה . האט זיא צו אים גישקט . אז ער זאל צו איר טראגן סחורה . האט

ראשי תיבות וקיצורים: אעפ"י. אף על פי: בתחבולו'. בתחבולות: הי'. הדיה: נכנסים. עומדי'. עומדים: ע"כ. על כן: הערות ותרגומים: (א) חוטי ברזל: (ב) עוגן: (ג) משמר:

ואמר לו לך • והמאטראס הזה • הוא אינו יודע כלל מה נעשה עמו • ותיכף שיצא לחוץ פניו מכוסה • והחיל לא ידעו • והתחילו לילך עמו מיד • כמדומה להם שזאת היא הבת הקיסר • והוא (היינו המאטראס) הולך עם החיל שהולכוהו ולא ידע היכן הוא כלל • עד שבא לשם לחדר שהיתה הבת קיסר יושבת שם • וגילו פניו • וראו שהוא מאטראס • ונעשה רעש גדול (ואת המאטראס טפחו על פניו היטב היטב ודחפוהו • כי הוא אינו חייב כי לא ידע כלל) והרוצה לקח את הבת הקיסר וידע שבוודאי ירדפו אחריו • והלך מן הספינה וטמן עצמו עמה בבור שהיו בו מי גשמי⁽⁸⁾ עד שיעבור הרעש • ואת המאטראסין⁽⁹⁾ של

ושבה לביתה • שוב פעם אחרת באתה וקנתה והלכה לה ועמד שם (הרוצה הזה) איזה זמן בתוך כך נעשת (הבת קיסר הנ"ל) רגילה אצלו • נכנסת ויוצאת • פ"א באתה אצלו • והלך ופתח לה החדר שהיו עומדים שם הציפרים של זהב וכו' וראתה שהוא חידוש נפלא • ורצו גם האחרים היינו החיל ליכנס ואמר • לאו לאו • זה אינו מראה לשום אדם • רק אליך • שאתה בת הקיסר • אבל לאחרים אינו רוצה כלל • ונכנסה היא בעצמה • והלך גם הוא אל החדר ונעל הדלת • ועשה כפשוטו שלקח שק והניחה בע"כ בתוך השק • ופשט ממנה מלבושיה • והלבישם את מאטראס⁽⁸⁾ אחד וכיסה פניו ודחפו לחוץ

אים פ"ר האנגין דאש פנים אונ האט אים ארויס גישטופט אונ ער האט צו אים גיזאגט • גי"א • אונ דער מאטראס ער ווייסט גאר ניש וואש מיט אים טוט זיך • אונ תיכף וויא ער איז ארויס גיזאנגין אונ דאש פנים איז אים גיווען פ"ר האנגין • אונ דאש חיל (דהיינו דיא וואך) האט נישט גיוויסט • האבין זי"א אן גיהוכין מיט אים צו גיין תיכף • וי"א האבין גימיינט • אז דאש איז דיא בת קיסר • אונ דער מאטראס איז גיזאנגין מיט דעם חיל וויא זי"א האבין אים גיפירט • אונ ער האט גאר נישט גיוויסט וויא ער איז אונ דר וועלט • ביז ער איז גיקומין אונ דעם חדר אריין וואש דיא בת קיסר איז דארט גיזעסן • האט מען אים אפ גידעקט דאש פנים • האט מען דער זעהין • אז דאש איז גאר אמאטראס • איז גיווארין דארט זייער אווילדיר רעש • (אונ דעם מאטראס האט מען אן גיפאטשט גאנץ גוט אונ פנים אונ מען האט אים ארויס גישטופט ווארין ער איז זיך קיין חייב נישט ווארין ער האט גאר נישט גיוויסט) אונ דר רוצה האט גינמיין דיא בת קיסר • אונ ער האט גיוויסט אז מען וועט אים בוודאי נאך יאגן • איז ער ארויס גיזאנגין פון דר שיף אונ ער האט זיך מיט איר באהאלטן אונ

האט זיך אום גיקערט אהיים • דר נאך איז זיא ווידיר אמאל גיקומין אונ האט גיקופט בי"א אים סחורה אונ איז ווידיר אהיים גיזאנגין • אונ דר רוצה איז דארט גישטאנן אצי"ט • דר ווייל איז די בת קיסר שון גיוואונט גיווארין בי"א אים צו זיין • זיא פלעגט אופט צו אים אריין צו גיין • אמאל איז זיא צו אים גיקומין • איז ער גיזאנגין אונ האט איר אויף געפינט דאש חדר וואש דארט זענן גישטאנן דיא גילדיני פייגיל וכו' האט זיא זעהין סע איז זייער אווילדיר חידוש • אונ דיא איבריקי מענטשין וואש זענן מיט איר גווען (דהיינו דיא וואך וכו') האבין אויך גוואלט אריין גיין אונ דעם חדר • האט ער גזאגט • גיין גיין • דאש ווייז איך נישט קיין שום מענטשין נאר דיר • ווייל דוא ביסט דעם קיסרת טאכטיר • אביר פ"ר אנדרי וויל איך דאש גאר נישט ווייזן • איז זיא אליין אהין אריין גיזאנגין • איז ער אויך אריין גיזאנגין אונ דעם חדר אריין • אונ ער האט פ"ר שלאסן דיא טיר • אונ ער האט גטאן פראסטי • אונ האט גנומין אזאק אונ האט זיא מיט גוואלד אריין גלייגט אונ זאק אריין • אונ ער האט פון איר אראפ גינומין אלי אירי קליידיר • אונ ער האט אן גיטאן דיא קליידיר אמאטראס אונ ער האט

סיפורי מעשיות

הבערגר

מאחר שכבר אתה בידי . אם אחזור ואפסד אותך ותומנע ממני . אין חיי נחשבים אצלי מאומה כלל . ע"כ תיכף שתתן צעקה . אחנוק אותך מיד . ויעבור עלי מה . כי איני שוה בעיני כלום . ותירא לנפשה מפניו (היינו הבת קיסר היתה יראה לצעוק מפני אימת הרוצח) . אח"כ יצא משם עמה והולך אותה בעיר והיו הולכים והולכים ובאו למקום אחר והבין שגם שם מחפשים . והחביא עצמו עמה עוד . במקוה . וכן יצא משם והלך והחביא עמה עוד במקום אחר עד שהיה מחביא עצמו עמה בכל הז' מקומות שהחביא הבערגר עם אמה כנ"ל שהם הז' עדים הנ"ל (היינו ז' מיני מים שהם בור ומקוה ומעין וכו') כנ"ל

גאר ניט ווערט . ווארין ווייל דוא ביסט שוין בייא מר אונ דיא הענט . אז איך זאל דך ווידר אן ווערין . אונ מע זאל דך אפ נעמין פֿון מיר . איז שוין מיין לעבין בייא מיר גאר ניט ווערט . דרום . וויא באלד דוא וועסט נאר אגישרייא טאן . וועל איך דך תיכף דר ווארגין . אונ לאז זיך שוין מיט מיר טון וואש סע וועט זיך טון . ווארין איך בין שוין בייא מיר גאר ניט ווערט . האט זיא מורא גיהאט פֿר אים (כלומר דיא בל קיסר וואש זי איז גלעגין אונ דעם גרוב מיט דעם רוצח האט מורא גיהאט צו שרייאין ווייל דר רוצח האט זיא גשראקין) דער נאך איז ער ארויס גגאנגין פֿון דארט מיט איר . אונ ער האט זיא גפֿירט אונ שטאמט אונ זייא זענין גגאנגין אונ גגאנגין אונ זייא זענין גקומין צו איין ארט . אונ דר רוצח האט פֿר שטאנגין אז דארט זוכט מען אויך . האט ער זיך מיט איר ווידר בהאלטין . אונ אמקוה . אונ דר נאך איז ער פֿון דארט אויך ארויס גגאנגין אונ איז גקומין צו איין אנדר ארט האט ער זיך דארט אויך מיט איר בהאלטין אונ איין אנדר וואסיר אונ אזו האט ער זיך מיט איר בהאלטין אלי מאל אונ איין אנדר וואסיר . ביז ער האט זיך מיט איר בהאלטין אונ דיא אלי זיבן אירליי

של הספינה צוה שתיכף ומיד יחתכו האנקירים^(*) ויברחו מיד . כי בוודאי ירדפו אחריהם . ובוודאי לא יהיו רובים א' הספינה מחמת הבת קיסר שהם סבורים שהיא שם בספינה . רק שירדפו אתכם וע"כ תברחו מיד . ואם ישיגו אתכם ישיגו . מה בזה . כדרך הרוצחים שאינם משגיחין על עצמן כלל . וכן היה שנעשה רעש ורדפו תיכף אחריהם . אך לא מצאוה שם . והרוצח החביא עצמו עמה בבור של מי גשמים והיו מונחים שם . והי' מפחיד אותה שלא תצעוק שלא ישמעו בני אדם . והיה אומר לה . אני מסרתי נפשי בשבילך . כדי לתופסך . ואם אפסד אותך . אין חיי נחשבים אצלי כלום .

אונ אגרוכ וואש דארט איז גיווען רעגין וואסיר ביז דער רעש וועט איבר גיין . אונ דיא מאטראסין פֿון דר שיף האט ער אן גיזאגט אז זייא זאלין תיכף אפ שניידין דיא אנקירים אונ זייא זאלין תיכף אנטלופֿין . ווארין מען וועט זייא בוודאי תיכף נאך יאגין . אונ שיסין וועט מען בוודאי ניט צו דער שיף . מחמת דער בל קיסר . ווארין זייא וועלן זיך מיינין אז זיא איז דארט אונ דער שיף . נאר זייא וועלן אייך נאך יאגין . איבר דעם זאלט איר אנטלופֿין תיכף . וועט מען אייך האפֿין וואש איז . אזו וויא דער שטייגער איז פֿון רוצחים . זייא קוקן אוף זיך גאר ניט (כלומר זייא זענין זיך מפֿקר) אונ אזו איז גיווען . סע גיווארין אגרוסיר רעש . אונ מע האט זייא תיכף נאך גיאגט . נאר מהאט זיא דארט ניט גיפֿונין . אונ דער רוצח האט זיך בהאלטין מיט איר אונ אגרוכ פֿון רעגין וואסיר . אונ זייא זענין דארטין גלעגין . אונ ער האט זיא גשראקין . אז זיא זאל ניט שרייאין . כדי מענטשין זאלין ניט דר הערין . אונ ער האט צו איר אזו גואגט . איך האב מיד מוסר נפש גווען פֿון דיניש וועגין כדי איך זאל דך האפֿין . אונ אז איך זאל דך ווידר אן ווערין . איז מיין לעבין בייא מיר

מגיעים הספינות לכאן. ע"כ לא הי' מתירא כאן משום אדם. והניחה והלכו (היינו הרוצח ובת הקיסר) זה לכאן וזה לכאן לבקש להם אוכל ונתרחק מן הגולן. והגולן הלך כדרכו. וראה. והנה אינה אצלו. והתחיל לצעוק אי' והיא יישובה עצמה ולא השיבה לו. (כי אמרה)^(כ) מאחר שסופי יהיה שימכור אותי למה לי להשיב לו. ואם יחזור ויגיע אצלי. אשיב לו שלא שמעתי. בפרט כי אין רצונו להרגיני. כי הוא צריך למכור אותי ולא השיבה אותו. והלכה להלן. והוא הגולן מחפש אנה ואנה ולא מצאה והלך להלן ולא מצאה. ומן הסתם אכלוהו חיות רעות. והיא הלכה להלן להלן. והיתה מוצאת לה איזה אוכל. והלכה

האט ער גיוויסט. אז דא איז איין ארט פֿון מדבר. וואש קיין שיפֿין קומין אהער ניט. איבר דעם האט ער דא שון קיין מורא ניט גיהאט פֿר קיין שום מענטשין האט ער זיא גלאזט. זענין זייא גיגאנגין (דהיינו דר רוצח און דיא בתֿ קיסר) דר אהער און דער אהער זייא זאלין זיך זוכֿן עפֿים עסין. האט זיא זיך דר ווייטירט פֿון דעם גולן. און דר גולן איז גיגאנגין און זיין וועג. און ער האט דער זעהין אז זיא איז ניט דא לעבין אים. האט ער אן גיהובין צו שרייאן צו איר. און זיא האט זיך מישב גיווען. און האט אים גאר ניט גיענפֿירט. ווארין זיא האט זיך גיטראכט. מיין סוף איז זיך ער וועט מיך פֿר קויפֿין. נאך וואש זאל איך אים ענפֿירן אויב ער וועט ווידיר אן קומין צו מיר. וועל איך אים ענפֿירן. איך האב ניט גיהערט. בפרט הרגינין וויל ער זיך מיך ניט. ווארין ער וויל זיך מיך פֿר קויפֿין. האט זיא אים ניט גיענפֿירט. און זיא איז ווייטיר גיגאנגין. און דער גולן האט זיא גיזוכט אהין און אהער און ער האט זיא ניט גיקאנט גיפֿונן. און ער איז ווייטיר גיגאנגין און ער האט זיא אלץ נישט גיקאנט גיפֿונן. און מן הסתם האבין אים חיות רעות אוף

כנ"ל) עד אשר בא א' הים. וחפש שם למצוא עכ"פ ספינה קטנה של ציידים דגים כדי לעבור עמה. ומצא ספינה. ולקח את בת הקיסר. והוא לא היה צריך אותה כי היה סרים כנ"ל. אך הי' רוצה למוכר' לאיזה מלך. והיה מתירא פֿן יתפסו אותה ממנו. והלך והלביש אותה בבגדי מאטראס ונדמית לזכר. ועבר עמו בים. (מכאן ולהלאה נדבר על הבת קיסר בלשון זכר כי בלשון זה סיפר רבינו נ"ר מחמת שהרוצה הלביש אותה כמו זכר) ובא רוח סערה ונש' הספינה אל הספר ושבר את הספינה ובאו אל אותו הספר שהיה מדבר הנ"ל שהיה שם הבחור הנ"ל. כבואם לשם. והגולן הי' בקי בדרכים כדרכם. וידע שכאן הוא מקום מדבר שאין

אירליי וואסרין וואש דר בערגר האט זיך בהאלטן מיט איר מוט כנ"ל וואש דאש זענין דיא זיבן עדות כנ"ל. ביז ער איז גקומין מיט איר אף דעם ים. האט דר רוצח דארט גזוכט האמשי אקליין שיפֿיל פֿון דיא וואש חאפין פֿיש כדי ער זאל מיט איר אריכר. האט ער גפֿונן אשיף. האט ער גנומין דיא בתֿ קיסר. און ער האט זיא ניט גידארפֿט ווארין ער איז גווען אסרים כנ"ל. נאר ער האט גיוואלט זיא פֿר קויפֿין צו איין מלך. און ער האט מורא גיהאט טאמיר וועט מען זיא אוועק חאפֿין בייא אים. איז ער גיגאנגין און האט זיא אן גיטאן און קליידיר פֿון אמאטראס. האט זיא אפנים גיהאט וויא אזכר. און דר רוצח איז מיט אים גיפֿארין אף דעם ים (דהיינו מיט דר בתֿ קיסר וואש מיר רופין זיא אן בלשון זכר מחמת דר רוצח האט זיא אזו פֿר שטעלט כנ"ל) איז גקומין אשטורם ווינט און הט אוועק גיטראגין דיא שיף צו איין בארטין און דיא שיף איז צו בראכין גיווארין און זייא זענין גיקומין צו דעם בארטין וואש דארט איז גיווען דיא מדבר וואש דארט איז גיזעסין דר בחור הנ"ל. וויא זייא זענין אהין גיקומין. און דר גולן איז גינט גיווען און ווענין אזו וויא זייער סדר איז

ראשי תיבות וקיצורים: אלי'. אלה: הי'. היה: ונש'. ונשא: למוכר'. למוכרה: נ"ר. נטריה רחמנא [ישמרהו הרחמן]: ע"כ. על כן: עכ"פ. על כל פנים: הערות ותרומים: (א) בתקעה - כ אמרה:

סיפורי מעשיות

אבד בתם . (ואמרה) הלא היא היתה כל המזל והצלחה שלנו ואבדנו אותה . ומה יש לי עוד היום . והיתה מצערת אותו מאד . ובוודאי גם אליו בעצמו היה צר מאד על אבדת בתו . ועוד היתה הקיסרית מצערת ומכעסת אותו מאד . ונעשו קטמות וכעסים ביניהם . והיתה מדברת לו דברים רעים עד שהכעיסה אותו מאד . עד אשר אמר לשלחה . והושיב דיינים ופסקו לשלחה . ושלחה . שקורין (פר שיקט) אח"כ הי' הקיסר שולח למלחמה ולא היה מצליח . והיה תולה הדבר באיזה יעדניראל . שבשביל שעשית כך עי"ז אבדת המלחמה . ושלח אותו . אח"כ שלח עוד למלחמה ולא הצליח . ושלח עוד

האסמו דעם בחור אויס גיבראכט . אונ היינט איז אונזר מאכטיר פֿר לורין גווארין . אונ זיא האט גואנט . זיא איז זיך גווען גאר אונזר מול אונ גאר אונזר הצלחה . היינט האבן מיר זיא פֿר לורין . וואש איז מיר שוין גבליבן היינט . אונ זיא האט אים זייער גנעסין . אונ אים אליין איז זיך בוודאי אויך זייער ביטר גווען דאש וואש דיא מאכטיר איז פֿר פֿאלין גווארין . דר צו האט דיא קיסרתי אים זייער גנעסין אונ זייער דר ציירינט . אונ סע גווארין גרוסי קריג אונ עסיניש צווישן זייא . אונ זיא פֿלעגט אים ריידן דברים רעים ביז זיא האט אים זייער דער ציירינט . ביז ער האט זיא גיהייסן פֿר שיקין . אונ ער האט גזעצט דיינים אף איר . האבן זייא גפסקית או מען זאל זיא פֿר שיקין . האט מען זיא פֿר שיקט . דר נאך האט דר קיסר גשיקט אונ דר מלחמה אריין . אונ ער האט ניט מצליח גווען . האט ער דאש אן גהאנגן אונ איעדניראל . ווייל דוא האשט אזו גיטאן דריכר האשטו אן גוואורין דיא מלחמה . האט ער דעם יעדניראל פֿר שיקט . דר נאך האט ער ווידיר גישקט אין דר מלחמה אריין . אונ האט ווידיר ניט מצליח גווען האט ער ווידיר פֿר שיקט יעדניראל אונ אזו האט ער

פֿר

והלכה עד שהגיעה אל המקום שהיה יושב שם הבחור הנ"ל . וכבר נתגדלה בשערות וגם היתה לבוש כמו זכר בבגדי מאטראס כנ"ל . ולא הכירו זה את זה . ותיכף כבואה בא לו שמחה שבא עוד אדם . ושאל אותו מאין באת לכאן . השיב' הייתי עם איזה סוחר בים וכו' שאה אותו . מאין באת אתה לכאן השיב לה ג"כ ע"י איזה סוחר וכו' . וישבו שם שניהם . (אין הלשון מדוקדק כי פעם היא נקראת בלשון זכר ופעם בלשון נקיבה) ואחר שנלקחה בת הקיסר מן הקיסר כנ"ל . היתה הקיסרית מקוננת ומכה ראשה בכותל על אבדת בתה . והיתה מצערת בדבר' מאד את הקיסר שעל ידי גסותו איבד את הבחור הנ"ל ועתה

אוף גיגעסין אונ זיא איז גיגאנגן ווייטיר ווייטיר . אונ זיא האט זיך גיפונן עפ"י עסין . אונ איז אזו גיגאנגן ביז זיא איז גיקומן צו דעם ארט וואש דארט איז גיזעסין דער בחור הנ"ל (דהיינו דעם בערגירס זון הנ"ל) אונ זיא איז שוין דער ווייל פֿר וואקסן גווארין מיט האר אונ דער צו איז זיא גיווען אן גיטאן וויא אוכר אונ דיא קליידר פֿון אמאטראס כנ"ל האבן זייא זיך ניט דער קענט . איינס דאש אנדירי . אונ תיכף וויא זיא איז גיקומן . איז ער פֿרייליך גווארין וואש סע איז דא גיקומן נאך אמענטש . האט ער זיא גיפֿרעגט . פֿון וואנין קומסטו אהער . האט זיא גענפֿירט . איך בין גווען מיט אסוחר אף דעם ים וכו' . האט זיא אים גפֿרעגט . פֿון וואנין קומסטו אהער . האט ער איר אויך גיענפֿירט . דארך אסוחר . זענין זייא דארט בידי גזעסין : אונ דר נאך וויא דיא בת קיסר איז אוועק גיחאפט גווארין פֿון דעם קיסר כנ"ל . האט דיא קיסרתי זייער גיקלאגט אונ זיא האט זיך גישלאגן קאפ אונ דר וואנט . אף דעם וואש איר מאכטיר איז פֿר פֿאלין גווארין . אונ זיא האט דעם קיסר זייער גנעסין מיט רייד . זיא האט צו אים גואנט . איבר דיין גדלות .

להתיירא . הניחו לי ואך ואהיה עכ"פ חפשי ימי חיי שיש לי לחיות . והניחו אותי . והיה הולך והולך . כ"כ וב"כ עברו כמה שני' והי' הולך והולך הקיסר ובא על הים . ונשא ג"כ הרוח את הספינה ובא ג"כ אל המדבר הנ"ל עד שבא א' המקום שיושבים שם א' השנים הנ"ל (היינו הבחור בן הבערגר ובתו היפת תואר שלבושה בכנדי זכר כנ"ל) ולא הכירו זה את זה כי כבר נתגדל הקיסר בשערות וכבר עברו כמה שנים . וכן הם ג"כ כבר נתגדלו בשערות כנ"ל . ושאלו אותו מאין באת לכאן . והשיב להם ע"י סוחר וכו' . וכן הם השיבו לו וכו' . וישבו שם אלו הנ"ל יחד . והיו אוכלים ושותים כנ"ל . והיו מנגנים בכלי שיר

עוד יעדניראין . (היינו פר שיקט) וכן שלח כמה יעדניראין . וראו בני המדינה שעושה דברים זרים בתחיל' שלח הקיסרית אח"כ יעדניראין ויישבו עצמן . אפשר להיפך . לשלוח אחר הקיסרית ואותו ישלחו . והקיסרית תנהוג המדינה . וכן עשו . ושלחו את הקיסר . והשיבו את הקיסרית והיא נהגה המדינה . והקיסרית שלחה תיכף להחזיר את הבערגר עם אשתו הבערגרין . והכניסה אותן בפלמין⁽²⁾ שלה . והקיסר כשהיה נשלח . עמד ובקש מהמלוכים אותו שניחוהו . כי אעפ"כ הייתי קיסר שלכ' ובודאי עשיתי לכם טובו' עתה חנוני נא בזאת והניחו אותי לילך . כי בודאי לא אשוב אל המדינה עוד ואין לכם

האבין . לאזט מיך . לאם איך מיר גיין . לאם איך חאמשי פרייא זיין דאש ביסל לעבין וואש איך האב נאך צו לעבין . האבין זייא אים גלאזט . איז ער גיגאנגין אונ גיגאנגין . דר ווייל זענין אוועק גיגאנגין כמה שנים אונ דער קיסר איז גיגאנגין אונ גיגאנגין ביז ער איז גקומין אף דעם ים . האט דר ווינט דיא שיף אויך אוועק גטראגין . אונ ער איז אויך גקומין צו דער מדבר הנ"ל . ביז ער איז גקומין צו דעם ארט וואש זייא בידי זענין דארט גזעסין (דהיינו דר בחור דעם בערגרס זון . אונ זיין מאכטיר דיא יפת תואר וואש זיא איז גיגאנגין ווייא אוכר) האבין זייא זיך ניט דער קאנט איינס דאש אנדרי . ווארין דר קיסר איז שוין פֿר וואקסין גווארין מיט האר אונ סע איז שוין אוועק גיגאנגין כמה שנים . אונ זייא זענין שוין אויך פֿר וואקסין גווארין מיט האר כנ"ל . האבין זייא אים גפרענט פֿון וואניט קומסטו אהער . האט ער זייא גיענפֿירט . דארך אסוחר . אונ אוז זייא האבין אים אויך אוז גיענפֿירט . זענין דיא דרייא דארט גזעסין אונ איינים . אונ האבין דארט גגעסין אונ גיטרונקין . כנ"ל . אונ זייא האבין דארט גשפילט אף כלי שיר . ווארין זייא אלי האבין גקענט שפילין

פֿר שיקט כמה יעדניראלין . האט דיא מדינה גזעהין אז ער טוט ווילדי זאכן פֿירר האט ער פֿר שיקט דיא קיסרתי . דר נאך יעדניראלין . האבין זייא זיך מיישב גווען (דהיינו דיא מדינה) טאמיר פֿר קערט . מען זאל שיקין נאך דר קיסרתי . אונ אים זאל מען פֿר שיקין . אונ דיא קיסרתי זאל פֿירין דיא מדינה . האבין זייא אזו גטאן . אונ האבין דעם קיסר פֿר שיקט . אונ דיא קיסרתי האבין זייא צו ריק גנומין . אונ זיא האט גפֿירט דיא מדינה . אונ דיא קיסרתי האט תיכף גשיקט אז מען זאל ווידר צו ריק ברענגין דעם בערגר מיט זיין ווייב דיא בערגרין (וואש דר קיסר האט זייא משפיל גווען אונ האט זייא גימאכט פֿר ארימי לייט כנ"ל) אונ זיא האט זייא אריין גנומין אונ אירי פאלאצין . אונ דר קיסר . וויא ער איז פֿר שיקט גווארין . איז ער גיגאנגין אונ האט גבעטין דיא וואש זייא האבין אים גפֿירט . אז זייא זאלין אים לאזין . ווארין איך בין זיך פֿארט גווען אייער קיסר . אונ איך האב אייך בודאי גטאן טובות . היינט . טוט מיר דאש צו ליב אונ לאזט מיך גיין . ווארין איך וועל זיך מיך שון בודאי ניט אום קערין צו דער מדינה . האט איר קיין מורא ניט צו

ראשי תיבות וקיצורים: אעפ"כ. אף על פי כן; אח"כ. אחר כך; ב"כ וב"כ. בין כך ובין כך; בתחילת; ג"כ. גם כן; והי'. והיה; טובו'. טובות; ע"י. על ידי; עכ"פ. על כל פנים; שלכ'. שלכם; שני'. שנים; הערות ותרגומים: (א) גירוש; (ב) ארמון;

סיפורי מעשיות

הבערגר

שיר . כי כולם היו יכולים לנגן . כי זה קיסר וכן הם יכלו ג"כ לנגן כנ"ל והו' הבחו' הנ"ל ה' הבר' ביניהם כי כבר ה' שם מכבר . וה' מביא להם בשר ואכלו . והיו שורפים שם עצים שהיו יקרים מן זהב ביישוב . והיה אותו הבחור הנ"ל מוכיח להם (לשון הוכחה ובירור דברים) שכאן טוב לבלות ימי חייהם . כפי הטוב שיש לבני אדם בעולם ביישוב . טוב לפני' לישב כאן לבלות כאן ימי חייהם . שאו אותו מה טוב ה' לך שאתה אומר שכאן טוב יותר לפניך . השיב להם וסיפר לפני' מה שעבר עליו שה' בן בערגיר וכו' עד שבא לכאן . ומה ה' לו בזה שהוא בן בערגיר שה' לו כל טוב . גם כאן יש לו כל טוב . והוכיח להם שטוב לבלות כאן ימי חייהם .

היה

אם דר קיסר גפרענט . האשמו גיהערט פון דעם קיסר האט ער אים גענפירט . ער האט גיהערט . האט ער אים גפרענט אף דער יפת תואר . אויב ער האט גיהערט פון איר . האט ער אים אויך גענפירט . יוא . האט דר בחור אן גיהוכין צו ריידן מיט כעס און האט גזאגט . דער רוצח (אזו וויא איינר קריצט מיט דיא ציין אף דעם אנדרין אזו האט דר בחור גזאגט מיט כעס אף דעם קיסר וואש זייא האבין פון אים גשמוסט . ווארין ער האט ניט גוויסט אז דר קיסר אליין שמוסט מיט אים) האט ער אים גפרענט . פֿר וואש איז ער ארוצח . האט ער אים גענפירט . איבר זיין אכזריות און איבר זיין גסות בין איך אהער גקומין . האט ער אים גפרענט . וויא אזו איז דאש גווען . האט זיך דר בחור מיישב גווען . דא האט ער זיך פֿר קיינים קיין מורא ניט צו האבין . האט ער אים גזאגט און האט אים דר ציילט דיא גאנצי מעשה וואש מיט אים האט זיך איבר גמאן . האט ער אים גפרענט . אז דר קיסר זאל דיר קומין און דר האנט אריין וואלשטו זיך און אים היינט נוקם גווען . האט ער אים גענפירט ניין ווארין

שפילין . ווארין דער איז אקיסר . אונ אזו זייא האבין אויך גקענט שפילין . אונ ער דהיינו דר בחור . ער איז גווען דר בריה צווישין זייא . ווארין ער איז שוין דארט גווען פון לאנג . אונ ער פלעגט זייא צו ברענגין פלייש האבין זייא גגעסין . אונ זייא פלעגין דארט ברענגין האלץ וואש סע איז טיאייריר גווען פון גאלד און יישוב . פלעגט זיא דר בחור צו דרינגין אז דא איז גוט איבר צו לעבין דיא יארין . ווערלוג דאש גומץ וואש מענטשין האבין אף דר וועלט און יישוב . איז בעסיר אז מען זאל דא זיצין . מען זאל דא איבר לעבין דיא וועלט . האבין זייא אים גפרענט . וואש פֿר אגומץ האשטו דען גיהאט אז דוא זאגשט אז דא איז פֿר דיר בעסיר . האט ער זייא גענפירט . אונ האט זייא דר ציילט . וואש מיט אים האט זיך איבר גמאן וויא ער איז גווען אבערגירס זון וכו' ביז ער איז אהער גקומין . אונ וואש איז אים דרויס גקומין וואש ער איז גווען אבערגירס זון . ער האט גיהאט כל טוב . דא האט ער אויך כל טוב . (אזו האט דר בחור אלץ צו זייא גזאגט) אונ ער האט זייא גדרונגין אלץ אז דא איז גוט איבר צו לעבין דיא וועלט . האט

תואר שהיתה ג"כ שם רק שהיתה נדמית לזכר) שמעיה כל זאת מה שאלו מדברים זה לזה : והבחור הנ"ל היה דרכו לילך בכל יום ועשה לו סימן בג' אילנות כי היה שם אלפי אלפים אילנות . וביקש שם הכתב הנ"ל (היינו בג' אילנות מהם) ועשה בהם סימן כדי שלמחר לא יצטרך לבדוק ולחפש באלו הג' אילנות . כולי האי ואולי⁽⁸⁾ ימצא אותו הכתב הנ"ל . וכשהיה חוזר משם הי' בא עם עינים בכזיות מחמת שהיה בוכה . כשביקש ולא מצא . שאלו אותו . מה אתה מבקש באלו האילנות כנ"ל ואח"כ אתה חוזר ועיניך בכזיות . השיב להם וסיפר להם כל אותו המעשה .

שבת

הערט דאש אלץ וויא דיא בידי שמוסין איינר מיט דעם אנדריין :

און

דר בחור . איז זיין סדר גיווען . ער פלעגט אלי טאג גיין . און האט זיך איין סימן גימאכט אין דרייא ביימיר . און האט דארט גיזוכט דאש כתב . ווארין סע איז דארט גיווען אלפי אלפים ביימיר . פלעגט ער זיך מאכין איין סימן אין דרייא ביימיר וואש ער האט גיזוכט . כדי ער זאל שון מארגין ניט בדארפן זוכין אין דיא דרייא ביימיר . אזו פלעגט ער טאג אלי טאג . טאמיר פארט וועט ער גיפונגן דאש כתב . (דהיינו דאש כתב וואש זיא האט אים גישקט וואש סע איז ביא אים פאר פאלין גיווארין צווישן דיא ביימיר כנ"ל) און אז ער פלעגט זיך אום קערין פון דארט פלעגט ער קומין מיט פ'ר וויינטי אויגין . ווארין ער פלעגט ווייגין . אז ער האט גיזוכט און האט נישט גיקענט גיפונגין . האבין זייא אים גיפ'רט גט (דהיינו דר קיסר מיט דר יפ'ת תואר) וואש זוכשטו צווישן דיא ביימיר . און דר נאך קומסטו צו ריק מיט פ'ר וויינטי אויגין . האט ער זייא דר ציילט דיא גאנצי מעשה . כאשר דיא כתב קיסר (דהיינו דיא יפ'ת תואר) האט אים גישקט אכתב . האט ער עם בהאלטין און איין בוים פון

היה רחמן) אדרבא הייתי מפרנסו כמו שאני מפרנס אותך . שוב התחיל הקיסר להתאנה ולגנוח כמה שיבה רעה ומרה להקיסר הזה . כי שמע שהיפת תואר שלו נאבדה . והוא נשלח . ויאמר עוד אותו הבחור בשביל אכזריותו וגדלות שלו . אבד את עצמו ואת בתו ואני נשלכתי לכאן . הכל על ידו . שאלו עוד (היינו הקיסר להבחור) אם היה בא לידך . היית נוקם בו . השיב לו לאו אדרבא הייתי מפרנסו ממש כמו שאני מפרנ' אותך : ויתוודע הקיסר אליו והודיעו שהוא בעצמו הוא הקיסר הנ"ל ומה שעבר עליו וכו' . ונפל עליו (הבחור הנ"ל) וחבקו ונשקו . והיא (היינו היפת

(ווארין ער איז גיווען איין גוטיר איין רחמן) אדרבא איך וואלט אים אזו מפרנס גיווען . וויא איך בין דרך מפרנס . האט ווידר דר קיסר אן גיהובין צו זיפצין און צו קרעכצין . און האט גיזאגט . וואש פ'ר איין שלעכטי און איין ביטירי עלטיר דר קיסר האט . ווארין ער האט גיהערט אז דיא טאכטיר זייני דיא יפ'ת תואר איז פ'ר פאלין גיווארין . און ער אליין איז פ'ר שיקט גיווארין האט זיך ווידר דער בחור אן גירופין . איבר זיין אכזריות (כלומר אום דער ברימיקייט) און איבר זיין גדלות . האט ער זיך אומס גיבראכט און זיין טאכטיר . און איך בין אהער פ'ר ווארפין גיווארין . אלץ איבר אים . האט ער אים ווידר גיפ'רעגט (דר קיסר צו דעם בחור) אז ער זאל דיר קומין אין דער האנט אריין . וואלשטו זיך און אים נוקם גיווען ענפ'רט ער אים ניין איך וואלט אים אזו מפרנס גיווען . פינקט אזו וויא איך בין דרך מפרנס : האט זיך דר קיסר דר קענט צו אים און האט אים מודיע גיווען אז ער איז דאש אליין דער קיסר . און וואש סע האט זיך מיט אים איבר גיטאן . איז דר בחור אף אים אנידר גיפאלין און האט אים גיקושט און גיהאלצט . און זיא (דהיינו דיא יפ'ת תואר וואש זיא איז דא און גיווען . נאר פ'ר שמעלט כנ"ל)

סיפורי מעשיות

הבערגר

והיה ביניהם שמחה גדולה . אח"כ אמר אותו הבחור למה לי הכתב . היכן אמצאה . כי בהכרח היא עכשיו אצל איזה מלך . ולמה לי זאת . אבלה כאן ימי חיי . והשיב לה הכתב ואמר לה . הא לך הכתב ותלך ותשאנה (כי היא נדמית לזכר כנ"ל) ורצתה לילך . ובקשה ממנו שילך עמה ג"כ . כי הוא בוודאי יקח אותה והיה הטוב ההוא אשר יהיה לי אתן לך חלק ג"כ (היינו שהבת קיסר שנדמית לזכר אמרה אל הבחור שלא ידע שהיא בעצמה היא היפת תואר הנ"ל) . שילך עמו ג"כ והוא בוודאי יקח את היפת תואר ויטיב עם הבחור ג"כ) והבחור ראה שהוא איש חכם (היינו הבת קיסר שאנו מדברים עליה בלשון זכר כנ"ל) ובוודאי ישיג ויקח אותה . ונתרצה לילך עמו והקיסר

גיואגט אז זיא האט דאש כתב גיפונין) אז ער תיכף אנדר גיפאלין אונ אז גיבליבין חלשות . האבין זייא אים דר מינטירט . אז צווישין זייא גיווען אגרוסי שמחה דר נאך האט דר בחור גיואגט . וואש טוג מיר דאש כתב . וויא וועל איך זיא שון קאנין גיפונין . זיא אז זיך היינט אה וודאי ערגיץ בייא עפים אה מלך . (ווארין ער האט גימיינט אז זיא אזי פֿר קופֿט גיווארין דארך דעם רוצח אזו וויא דר קיסר האט אים דר ציילט) נאך וואש טוג מיר דאש . איך וועל מיר דא איבר לעבין מיני יארין . אונ אזי גינאנגין . אונ האט איר אום גיקערט דאש כתב . אונ האט צו איר גיואגט נא דיר דאש כתב וועשמו גיין אונ וועסט זיא נעמין . (ווארין זיא אזי זיך גיווען פֿר שטעלט וויא איין זכר) האט זיא זיך גילאזט גיין אונ האט אים גיבעטין אז ער זאל אוך מיט איר גיין . ווארין איך וועל זיא בוודאי נעמין . וועט זיך מיר גוט זיין . וועל איך דיר אוך איין חלק גיבין פֿון מיין גוטץ (כלומר דיא בת קיסר וואש זיא אזי גיווען פֿר שטעלט וויא איין זכר האט עם אזו גיואגט צו דעם בחור) אונ דר בחור האט גיזעהין אז דר אזי אה חכם אונ ער וועט זיא בוודאי נעמין . אזי ער מרוצה גווארין

שבת הקיסר שלחה לו כתב וכו' וטמן אותו באלו אילנות ובא רוח סערה וכו' כנ"ל . ועתה הוא מבקש אולי ימצא . אמרו לו למחר כשתלך לבקש נלך ג"כ עמך . אולי נמצא אנחנו אותו הכתב . וכן היה והלכו הם עמו ג"כ . ומצאה הבת קיסר את אותו הכתב באילן . ופתחה אותו וראתה שהוא כתב ידה ממש . וחשבה בדעתה אם תגיד לו תיכף שהיא היא . כשתחזור ותפשוט אלו המלבושים ותחזור לפיה ותהיה שוב יפת תואר כמקודם . יוכל ליפול וליגווע . והיא רוצה שיהיה בכשרות כרת . והלכה והחזירה לו הכתב . ואמרה לו שמצאה הכתב . ותיכף נפל חלשות . והחיו והבריאו אותו .

פֿון דיא ביימיר אזי גיקומין איין שטורם ווינט וכו' כנ"ל היינט זוכט ער טאמיר וועט ער עם גיפונין . האבין זייא צו אים גיואגט . מארגין אז דוא וועשט גיין זוכין . וועלין מיר מיט דיר אוך גיין . טאמיר וועלין מיר גיפונין דאש כתב . אזי אזו גיווען . זענין זייא מיט אים אוך גינאנגין . האט דיא בת קיסר גיפונין דאש כתב אונ איין בוים . אונ זיא האט עם אוף גיעפֿינט . האט זיא גזעהין . אז דאש איר אייגין כתב פֿון איר האנט . האט זיא זיך מישב גיווען . אז זיא וועט אים תיכף אויש זאגין . אז זיא אזי דאש אליין . אז זיא וועט זיך ווידיר אוים טאן פֿון דיא קלידיר . אונ וועט זיך ווידיר אום קערין צו איר שיינקייט . אונ זיא וועט ווידר זיין אה יפת תואר אזו וויא פֿריר . קאן ער זיך אנדר פֿאלין אונ אוים גיין . אונ זיא וויל סע זאל זיין בכשרות כרת (כלומר נעמין קאן זיא אים דא ניט אין דר מדבר ווארין זיא בדארף מיט אים חתונה האבין אזו וויא סע קער צו זיין) אזי זיא גינאנגין . אונ האט אים אום גיקערט דאש כתב אונ זיא האט צו אים גינאגט אז זיא האט גיפונין דאש כתב . (כלומר דאש האט זיא אים נאך ניט אויש גיואגט אז זיא אזי דאש אליין נאר זיא האט אים סתם

והיא ג"כ בכאן . אח"כ אמרה לה האמת . אני אני היא . והודיעה לה שגם החתן שלה בן הבערגר הוא ג"כ בכאן . אך אמרה לה שאינה רוצה באופן אחר . רק שישבו את אביה הקיסר למקומו ואמה לא הית' מרוצת לזה כלל . כי חרה לה עליו מאד . על שבשבילו היה כל הנ"ל . אך אעפ"כ הוכרחה למלאות רצון בתה . ורצו להשיבו ויבקשו והנה אין הקיסר נמצא כלל . והגידה לה בתה שגם הוא בכאן . והיתה החתונה . והשמחה בשלימות . והמלוכה והקיסרית קבלו הזוג הזה ומלכו בכיפה :

גם

סע האט זיך איבר גמאן מיט איר מאכטיר . אונ האט איר דר ציילט דיא גאנצי מעשה . אונ צום סוף האט זיא איר גואנט (מיט דעם לשון) . אונ זיא (דהיינו דיא מאכטיר) איז אוך דא . דער נאך האט זיא איר גואנט דעם אמת . אוך בין דאש אליין . אונ זיא האט איר מודיע גווען . אז איר חתן דהיינו דעם בערגרס זון איז אויך דא . נאר זיא האט גואנט צו דער מוטיר . אז זיא וויל אנדרש ניט . נאר אז מען זאל אום קערין קריק איר פאמיר דעם קיסר אף זיין ארט . אונ דיא מוטיר האט דאש גאר ניט גוואלט . ווארין זיא איז אף אים זייער ברוגו גווען . ווייל איבר אים איז דאש אלץ גווען נאר זיא האט גמוזט צו ליב טאן דאש איר מאכטיר . האט מען גוואלט אים אום קערין (דהיינו דעם קיסר) האט מען גוזכט דעם קיסר . אונ ער איז גאר ניט דא האט איר דיא מאכטיר אויס גואנט אז דער קיסר איז אויך דא מיט זייא . איז גווען דיא חתונה . אונ דיא שמחה איז אונ גאנצין . אונ דיא מלוכה אונ דאש קיסרית האבין זייא אפ גנומן . דהיינו דעם בערגרס זון מיט דער יפת תואר וואש זייא האבין חתונה גיהאט . אונ זייא האבין מולך בכיפה גווען . דהיינו זייא האבין גקיניגט איבר גאר דער וועלט . אמן ואמן :

דער

והקיסר הנ"ל היה נשאר לברו . כי הוא היה ירא לשוב אל המדינה ובקשה ממנו שילך ג"כ . כי מאחר שהוא ישוב ויקח היפת תואר אין לו אימה עוד . (כי ויחזר המול) ויוכל להשיבו ג"כ . והלכו אלו הג' יחד . ושכרו להם ספינה ובאו אל המדינה שיושבת שם הקיסרית . ובאו ל אותו העיר שהיא יושבת שם . והעמידו הספינה ויישבה עצמה (בה הקיסר) אם תודיע תיכף לאמה שבאתה תוכל ליגווע . ושלחה אצלה באשר שנמצא איש שיודע ידיעה מבתה . אח"כ הלכה בעצמה וסיפרה להקיסרית כל מה שעבר על בתה וסיפרה לה כל המעשה ולכסוף אמרה לה .

גיווארין מיט אים צו גיין . (דהיינו מיט דער בת קיסר וואש ער האט גימיינט אז זיא איז איין זכר) אונ דער קיסר איז גיבליבן אליין . ווארין ער האט מורא גיהאט זיך אום צו קערין אונ דער מדינה אריין . האט זיא אים גיבעטן . אז ער זאל אוך גיין ווארין ער וועט זיך בוודאי נעמן דיא יפת תואר . האשטו זיך שון קיין מורא ניט צו האבין . (כלומר זיא האט אים גואנט . איך וועל זיך . בוודאי אפ זוכין דיא יפת תואר האשטו שוין קיין מורא ניט צו האבין . ווארין דאש מול וועט זיך אום קערין אז מען וועט זיא גיפונן) אונ מען וועט דיך אוך הייסן אים קערין . זענין זייא גגאנגין דיא אלי דרייא אונ איינים . אונ זייא האבין זיך גרונגין אשיף אונ זייא זענין גקומין צו דער מדינה . וויא דיא קיסרתי זיצט . אונ זייא זענין גקומין צו דער שטאט וויא זיא זיצט דארטין . אונ זייא האבין אנדר גשמעלט דיא שיף האט זיך דיא בת קיסר מיישב גווען . אז זיא וועט תיכף אויס זאגן דר מוטיר . אז זיא איז גקומין . קאן זיא אויס גיין . איז זיא גגאנגין אונ האט גשיקט צו דר מוטיר . באשר סע גפונט זיך אמענטש . וואש ער האט איין ידיעה פון איר מאכטיר . דער נאך איז זיא אליין גגאנגין צו דער קיסרתי אונ האט איר דר ציילט . וואש

סיפורי מעשיות

ממנה הסימנים ובא גבריאל וקירבן כ"ש במדרש וממנה נולד משיח • ב"ב אמן :
בענין המבואר במעשה זו שכ"א בא עם שיר של חשק ולקצתם וכו' • הנמשל מובן • שכמו כן • כמה גדולים עושים מה שעושים וכ"א אומר שירים וכיוצא ורוצים להשיג תכלית המבוקש • ואין מי שזוכה לעיקר התכלית האמתי בשלימות כ"א הראוי לזה • ולקצתם משיבים ע"י שליח • או מאחורי הכותל • או שמראים להם פנים וכו' כמבואר בהמעשה הנ"ל • אך לסוף היינו כשמשתלקים משיבים להם שעדיין לא עשו כלום וכו' כמ"ש שם במעשה סוף התשובה שמשיבה היפ"ת ע"ש • עד שיבא המנהיג הנכון וכו' :

מעשה במלך א' • שהיתה שפחה אחת בביתו שהיתה משמשת את

המלכה

צו וויסין דעם סוד פון דיא מעשיות • אפילו אף יעניר וועלט :

דאש וואש דא שטייט אונ דער מעשה וויא איטליכר קומט מיט זיין שיר • אונ אמטיל ענפירט מען דארך איין שליח וכו' כנ"ל • אזו איז פֿר האנדין כמה גרוסי לייט • וואש איטליכר טוט וואש ער טוט • אונ איטליכר פארט זיך אונ וויל דער לאנגין דעם רעכטין תכלית • אונ קיינר איז ניש זוכה צום רעכטין תכלית צום אמת • נאר דער וואש ער איז ראוי דער צו • אונ אמטיל ענפירט מען דארך איין שליח • אודר פֿון אונטיר דער וואנט • אודר מען ווייזט זייא ארויס דאש פנים וכו' אזו וויא אונ דער מעשה שטייט • נאר צום סוף אז זייא גיאיין אוועק • פֿון דער וועלט • ענפירט מען זייא • אז זייא האבין נאך גאר ניש גמאן • אזו וויא אונ דער מעשה שטייט וויא דיא יפֿת תואר האט צום סוף זייא גענפירט דיא וואסירין זענין אביר איכר דיר נאך ניש אריכר גאנגיין • ביז סע וועט קומין דער רעכטיר מנהיג במהרה בימינו אמן • דאש האט אויך דער רבי ז"ל גישמוסט :

מעשה אמאל איז גיווען איין מלך • איז בייא אים אונ שטוב גיווען איין שפחה וואש זיא האט ברינט דיא מלכה • (מן הסתם קיין קעכירין טאר ניש אריין

גם אח"כ לא היה להקיסר הזקן גדולה • כי הכל היה על ידו : המאטראם טפחו טפחו אותו על פניו ודחפוהו :
הבערגיר היה לו גדולה מאד : (כי הוא) אבי הקיסר שהוא העיקר :

בלוט כתיב^(א) ההרה המלט היינו בערגיר • וממנו נולד משיח • שיבא במהרה בימינו אמן : **ישראל** היה להם סימנים במצרים פקד פקדתי^(ב) מי שיאמר להם זה הלשון הוא הגואל • והדבר תמוה • מאחר שידעו כל ישראל מזה א"כ מהו הסימן • אפשר לא נמסר אלא להזקנים : וגם על הגואל האחרון בוודאי יש סימנים : **משיח** יגיד לישראל כל מה שעבר על ישראל בכל יום ויום • על כ"א וא' מישראל בפרט :

תמר אברה ג"כ הסימנים כמובא במדרש^(ג) • גם כשהיתה יוצאת לישרף בא הס"מ והרחיק

דער נאך האט אויך דער אלטיר קיסר קיין גדולה ניש גיהאט • ווארין סע איז אלץ איכר אים גווען : דער בערגיר האט גיהאט גרום גדולה • ער איז דעם קיסרת פֿאטיר וואש ער איז דער עיקר : דעם מאטראם האט מען אן גיפאטשט אן גיפאטשט אונ מען האט אים ארויס גישטופט :

בייא לוט שטייט ההרה המלט דאש איז אבערגיר • אונ פֿון אים קומט ארויס משיח : יודין האבין אונ מצרים גיהאט סימנים ווער דער גואל וועט זיין וכו' אונ אף דעם גואל וואש סע וועט קומין איז בוודאי אויך דא סימנים :

משיח וועט זאגין איטליכין יודין וואש מיט אים האט זיך איכר גיטאן איטליכין טאג : תמר האט אויך פֿר לוידין דיא סימנים • אזו וויא אונ מדרש שטייט • אונ אז מען האט זיא גוואלט פֿר ברענין איז גקומין דער ס"מ אונ האט פֿון איר דער ווייטירט דיא סימנים • אונ דער מלאך גבריאל איז גקומין אונ האט זייא צו איר אפ גיבראכט • אזו וויא אונ מדרש שטייט • אונ פֿון איר קומט ארויס משיח • במהרה בימינו אמן : דאש האט אלץ דער רבי ז"ל גישמוסט נאך דער מעשה • כדי מען זאל זיך קענין עפֿים שמוסין וויא ווייט דוא מעשה • דער לאנגט • אז וואול איז דעם וואש ער וועט זוכה זיין

מעשה יא
הבנים
שנתחלפו

ראשי תיבות וקיצורים: א' אחד; א"כ, אחר כך; א"כ, אם כן; ב"ב, במהרה בימינו; ג"כ, גם כן; היפ"ת, היפת תואר; הס"מ, השטן; וכו"א, וכל אחד; כ"א, כל אחד/כי אם; כ"א וא', כל אחד ואחד; כמ"ש/כ"ש, כמו שכתוב; ע"י, על ידי; ע"ש, עיין שם; שכ"א, שכל אחד; הערות ותרוממות: (א) בראשית יט, יז; (ב) שמות ג, טז; (ג) בראשית רבה פרשה פה, יב; ועיין בילקוט מעם לועז.

סיפורי מעשיות

נח

לומדים יחד בחדר א'. וזה הבן מלך האמיתי שנקרא בן השפחה הי' טבעו נמשך לנימוס המלכות. אך שהיה נתגדל בבית העבד. ולהיפך בן השפחה שנקרא בן המלך היה טבעו נמשך לנימוס אחר שלא כנימוס המלך. אך שהיה נתגדל בבית המלך והיה מוכרח להתנהג בנימוס המלכות שהיו מגדלים אותו בנימוס זה:

והמילדת הנ"ל מחמת שנשים דעתן קלות הלכה וגילתה הסוד לאחד. אך שהחליפה הבנים כנ"ל וחברא חברא אית ליה^(ב). עד שנתגלה הסוד מא' לחבירו כדרך העולם. עד שהיו העולם מרננים בזה. אך שנחלף הבן מלך. אבל אין רשאים לדבר מזה

טו לחודש

המלכה. (ומסתמא מבשלת אינה רשאה ליכנס אל המלך. אך היתה איזה שפחה משרתת קטנה במעלה) והגיע זמן לידתה של המלכה. וגם השפחה הנ"ל הגיע זמן לידתה באותו העת. והלכה המילדת והחליפה הוולדות. למען תראה מה יצמח מזה ואיך יפול דבר. והחליפה הוולדות. והניחה בן המלך אצל השפחה. ובן השפחה אצל המלכה. ואח"כ התחילו אלו הבנים להתגדל. ובן המלך (היינו זה שנתגדל אצל המלך כי היו סוכרים שהוא בן המלך) היו מגדלים אותו ממעלה למעלה עד שהי' הולך וגדול. והיה בריה^(א) גדולה. וגם אותו בן השפחה (היינו בן המלך כאמת אך נתגדל אצל השפחה כנ"ל) נתגדל בביתו. ושניהם היו

און דיא בידי קינדר האבין גילערינט און איינים און איין חדר. און דער אמתי' בן מלך (וואש ער ווערט אן גירופין בן השפחה) האט זיך זיין טבע גיצויגן צום נימוס פון איין מלכות נאר ער איז מגודל גיווארין ביא דעם עבד און שטוב. און פֿר קערט דער בן השפחה (וואש ער ווערט אן גירופין בן המלך) האט זיך זיין טבע גיצויגן צו איין אנדיר נימוס ניט אוו וויא דער נימוס פון איין מלך איז נאר ער איז מגודל גיווארין ביא דעם מלך און שטוב. האט ער זיך גימוזט פֿירן מיט דעם נימוס פון איין מלכות. ווארין מע האט אים אוו גיפֿירט מיט דעם נימוס:

און דיא באבי. מחמת נשים דעתן קלות (דהיינו ווייביר האבין איין גרינגי דעה) כלומר וויא קענין זיך ניט איין האלטין איז זיא גיגאנגן און האט אויס גיזאגט דעם סוד פֿר איין מענטשין. באשר אז זיא האט פֿר ביטין דיא קינדיר און אימליכר מענטש האט זיך איין חבר. און דער חבר האט נאך איין חבר. האט אזו איינר אויס גיזאגט דעם אנדירין. ביז דער סוד איז ארויס גיקומן. אזו וויא דער שטייגיר פֿון דר וועלט איז. ביז דער עולם האט דער פֿון גישמוסט שטילירדייט

אריין קומין צום מלך. נאר דיא שפחה האט גיהאט עפֿים איין אנדיר דונסט. אקלייני דונסט) איז גיקומין דיא צייט וואש דיא מלכה האט בדארפֿט האבין איין קינד. און דיא שפחה האט אוך בדארפֿט צו גיווינין און דער צייט. איז גיגאנגן דיא באבי. און האט איכר גיביטין דיא קינדיר. כדי זיא זאל זעהין וואש דא וועט זיך טון. וואש דער פֿון וועט ארויס וואקסין. און זיא האט גינמיין דאש קינד פֿון דעם מלך און האט אנידיר גיליינט לעבין דער שפחה. און דאש קינד פֿון דער שפחה האט זיא גיליינט לעבין דער מלכה. דער נאך האבין אן גיהובין דיא קינדיר אונטיר צו וואקסין. און דעם בן המלך. (דהיינו דאש קינד וואש סע דער וואקסין גיווארין באם מלך וואש מען האט גימיינט אז דאש איז דער זון פֿון דעם מלך) האט מען אים מגדל גיווען (דהיינו גיגרייסט) און אוף גיהובין אלי מאל העכיר העכיר. ביז ער איז זייער גרום גיווארין און ער איז גיווען איין גרוסיר בריה. און דער בן השפחה (דהיינו דער וואש ער איז דער צוויגן גיווארין ביא דער שפחה וואש צום אמת איז ער גיווען דער זון פֿון דעם מלך כנ"ל) איז אויך דער וואקסין גיווארין ביא דר שפחה.

ראשי תיבות וקיצורים: א'. אחד: הי'. היה: ואח"כ. ואחר כך: מא'. מאחד: שהי'. שהיה: הערות ותרגומים: (א) זריו ומרצח: (ב) וחבר יש לו חבר:

סיפורי מעשיות

ע"כ אתה צריך לחשוב מחשבות על הבן הנ"ל להעבירו . (כל זה הוא דברי אותו האיש שגילה הסוד לבן השפחה הנקרא בן המלך) . והלך זה הבן מלך (היינו זה שנקרא בן מלך . והכלל בכל מקום שזכר כאן בן המלך סתם . הכוונה על הנחלף היינו שהוא באמת בן השפחה רק שנקרא בן המלך כי נתגדל אצל המלך כנ"ל : וכן בבן השפחה במקום שזכר בן השפחה . רק במקום שזכר בן המלך האמת או בן השפחה האמת או הכוונה על האמת לאמיתו) והתחיל לגרום רעות לאבי הבן הנ"ל (אשר באמת הוא אביו כנ"ל) ושם עינו להיות רובה בו רעות תמיד . והי' תמיד גורם לו רעות רעה אחר רעה . כדי שיוכרח לעקור עם בנו . וכל זמן שהיה המלך חי עדיין

טראכטין דעם בחור . (אזו האט אלץ דר איינר גיזאנט צו דעם בן המלך וואש צום רעכטין אמת איז ער דר זון פון דר שפחה כנ"ל) איז גיגאנגן דר בן מלך אונ האט אן גיהובן צו מאן שפיצליך יענימס פאטיר (וואש צום אמת איז ער זיך גיווען מאקי זיין פאטיר) אונ ער האט זיך אלץ גילייגט אים צו מאן שלעכץ תמיד . אונ ער האט אים אלץ דר לאנגט שפיצליך איינס נאך עם אנדירי . כדי ער זאל מוזין עוקר זיין מיט זיין זון . אונ כל זמן דר מלך אליין האט נאך גילעבט . האט ער נאך פארט אוז איין ממשלה ניט גיהאט . פון דעסט וועגן פארט פלעגט ער אים מאן שפיצליך . דר נאך . איז דר מלך אלט גווארין אונ איז גשטארבן . האט ער אפ גנומן די מלוכה . האט ער דעמילט נאך מער שלעכץ גיטאן צו יענים זונס פאטיר (דהיינו צו דעם פאטיר פון דעם בן השפחה וואש צום אמת איז ער גיווען דר בן המלך אונ דר פאטיר איז מאקי גיווען זיין פאטיר פון דעם וואש ער האט אפ גינומן די מלוכה ווארין זייא זעננין זיך פֿר ביטין גיווארין כנ"ל) אונ ער האט גיטאן אים שלעכץ פֿר שטעלט מען זאל ניט וויסן אז סע איז פֿון אים . ווארין סע איז ניט שיינ פֿר לייט . אונ האט אים דר לאנגט אלי מאל שפיצליך איינס נאך

מזה שלא יתגלה למלך . כי בוודאי אין רשאים שידע המלך מזה כי מה יעשה המלך בזה כי אין תקנה לזה . כי א"א להאמין אולי הוא שקר . ואיך אפשר לחזור ולהחליף . וע"כ בוודאי אסור להם לגלות זאת למלך . רק העם היו מרננים ביניהם על זה :

ויהי היום והלך א' וגילה הסוד באזני הבן מלך . איך שאומרים עליו שנחלף כנ"ל אך א"א לך לחקור על זה . כי אין זה כבודך וא"א לך לחקור זאת כלל . אך הודעתי לך זאת כי אולי יהיה קשר כנגד המלוכה ויוכל הקשר להתחזק עי"ז . כי יאמרו שהם לוקחים לעצמם הבן מלך למלך . היינו אותו שאומרי' עליו שהוא הבן מלך האמיתי כנ"ל

שטילרהייט . כאשר אז דר בן מלך איז פֿר ביטין גיווארין . לושמיר שמוסין שארף קאן מען בוודאי דר פֿון ניט . דער מלך זאל ניט גיוואר ווערין . ווארין וואש וועט דער מלך קענין טאן אונ אזו אה זאך . ווארין ער קאן דאש ניט פֿר רעכטין . ער קאן עם ניט גלייבין . טאמיר איז דאש לוגין . אונ וויא אזו בייט מען ווידר צו ריק . איבר דעם טאר מען דאש בוודאי ניט אויס זאגן פֿר דעם מלך . נאר דר עולם האט צווישן זיך שטילרהייט גישמוסט דר פֿון :

ויהי היום . איז גיגאנגן איינר . אונ האט אויס גיזאנט דעם סוד פֿר דעם בן מלך . כאשר . מואנט אופ אים אז ער איז פֿר ביטין גיווארין . נאר דוא קאנשט דאש ניט קלערין . ווארין סע שטייט דיר ניט אן . אונ וויא אזו קלערט מען אזו איין זאך . נאר איך דר צייל עם דיר . כדי דוא זאלסט וויסן . ווארין טאמיר וועט אמאל זיין איין בינט אקענין דר מלוכה . וועט דר בינט דארך דעם קאנין שטארקיר זיין ווארין זייא וועלין זאגן . זייא נעמין זיך דעם בן מלך פֿר איין מלך . דהיינו דר וואש מואנט אופ אים אז ער איז צום אמת דר בן מלך כנ"ל . דרום בדארפסטו זעהין צו פֿר

אותך לגמרי ח"ו. ע"כ אתה מוכרח לעקור מכאן. והרע בעיניו הדבר מאד. אך המלך הנ"ל (דהיינו זה שנעשה מלך תחת אביו כי נדמה שהוא הבן מלך מחמת החילוף) הי' רובה לו בכל פעם חצי רעתו. זה אחר זה. ונתיישב הבן הנ"ל לעקור משם. ונתן לו אביו ממון הרבה והלך לו. וחרה לו הדבר מאד לבן הנ"ל. (אשר הוא באמת בן המלך) על אשר נתגרש ממדינתו בחנם. כי הסתכל בעצמו. למה ועל מה מגיע לי זאת להתגרש. אם אני בן המלך בוודאי אינו מגיע לי זאת. ואם איני בן המלך. ג"כ אינו מגיע לי זאת להיות בורח בחנם. כי מה חטאי. והרע לו מאד. ומחמת זה לקח א"ע אל השתי'. והלך לבית הזונות. ורצה לבלות בזה את ימיו להשתכר ולילך בשריריו לכו. מחמת שנתגרש בחנם: והמלך

עדיין. לא היה לו ממשלה כ"כ. אעפ"כ היה גורם לו רעות. ואח"כ נזק המלך ומת ולקח הוא את המלוכה (היינו הבן השפחה שנחלף ונקרא עתה בן מלך כנ"ל) ואז עשה רעות יותר לאבי הבן הנ"ל רעה אחר רעה. והיה עושה בדרך ערמה באופן שלא יבינו העול' שהוא עושה לו רעות כי אין זה נאה בפני ההמון רק היה מעלים הדבר וגרם לו רעות תמיד. והבין אבי הבן הנ"ל שהוא עושה לו רעות בשביל הענין הנ"ל. וענה ואמר לבנו. (היינו בן המלך באמת אך ע"י החילוף נדמה שהוא בנו) וסיפר לו כל הענין. ואמר לו שיש לו רחמנות גדול עליו. כי ממ"נ. אם אתה בני. בוודאי יש לי רחמנות עליך. ואם אתה בן המלך באמת. בוודאי הרחמנות גדול ביותר עליך. כי הוא רוצה להעביר

מאל שפיצליך. איינם נאך עם אנדרי. האט זיך דער זון מיישב גווען (דהיינו דר אמתי' בן מלך וואש ער איז פ'ר ביטין גווארין) ער מוז אנמלופין. האט אים דער פאטיר גגיבן אסך געלט. אונ ער איז זיך אוועק. האט עם אים זייער פ'ר דראסין. וואש ער איז פ'ר טריבין גווארין פ'ון זיין מדינה אום זוסט. ווארין ער האט זיך ארום גקוקט. פ'ר וואש קומט מיר דאש אז איך זאל פ'ר טריבין ווערין. בין איך אנדרש דר בן מלך. קומט מיר בוודאי ניט דאש אז איך זאל פ'ר טריבין ווערין. אונ אפילו אז איך בין ניט דר בן מלך. קומט מיר אויך ניט דאש אז איך זאל זיין איין בורח (דהיינו איין אנמלאפניר) אום זוסט. ווארין וואש האב איך גזונדיגט וואש בין איך דא שולדיג. האט עם אים זייער פ'ר דראסין. אונ מחמת דעם האט ער זיך גנומין צום מרוגן. אונ איז גגאנגין לבית הזונות (דהיינו אונ דיא שמוכיר וויא הורין זיצין) אונ ער האט גוואלט דער מיט זיך פ'ר ברענגן זייני יארין. ער זאל שיכורן אונ זאל נאך גיין נאך וואש זיין הארץ גלוסט. ווייל ער איז פ'ר טריבין גווארין אום זוסט: אונ

נאך עם אנדרי. האט פאר שטאנן דער דאוניר. אז ער מוט אים שפיצליך מחמת דער זאך. (דהיינו ווייל דיא וועלט שמוסט אז דיא קינדר זענין פ'ר ביטין גווארין) האט ער זיך אן גרופין אונ האט גזאגט צום זון (דהיינו דר עבד דר מאן פ'ון דער שפחה וואש אים האט מען עם אלץ דר לאנגט שפיצליך כדי ער זאל פ'ר טרייבין זיין זון ווייל מען זאגט אז דיא קינדר זענין פ'ר ביטין גווארין כנ"ל) אונ האט אים דר ציילט דיא גאנצן מעשה. אונ האט צו אים גזאגט. איך האב גרום רחמנות אף דיר. ווארין ממה נפשך. ביסטו אנדרש מיין קינד. האב איך זיך בוודאי גרום רחמנות אף דיר. ביסטו אנדרש ניט מיין קינד. נאר ביסטו צום אמת דער בן מלך. איז זיך נאך מער רחמנות אף דיר. ווארין דער (דהיינו דער וואש ער האט אפ גנומין דיא מלוכה) ווייל זיך דיר גאר אויס רייסין חס ושלום. איכר דעם מוסטו עוקר זיין (דהיינו אנמלופין) פ'ון דאניט. האט עש אים זייער גיאירט. אונ סע אז אים זייער שלעכט גווען דיא זאך. נאר דער מלך דר לאנגט אלץ דער ווייל אלי

סיפורי מעשיות

הבנים שנתחלפו

בוה ומתחרט על החטא . והעוולה הגדולה הזאת שעשה . ולא ידע לתת עצה לנפשו מה לעשות בזה . וא"א לדבר מדבר בזה עם שום אדם להתייעץ עמו . ונתעצב בדאגה מאד . ואמר להשרים לשוב . כי מאחר שנפלה עליו דאגה אין צריכין עוד לטייל . וחזרו לביתם . וכשחזר המלך לביתו בוודאי היו לו כמה עניינים ועסקים . ונתעסק בעסקיו ועבר מדעתו ענין הנ"ל :

והבן הנ"ל שנתגרש (אשר הוא בן המלך באמת) ועשה מה שעשה ובזבו מעותיו . פעם אחד יצא לבדו לטייל . והניח לשכוב . ובא לו על דעתו מה שעבר עליו . וחשב מה זאת

עבירה און אף דער גרוסיר עוולה וואש ער האט דא גטאן . און דר מלך האט זיך נישט גקאנט קיין עצה גיבן . וואש ער זאל דא טון . און שמוסין קאן מען אזו אה זאך ניש מיט קיין שום מענטשין מען זאל מיט אים איין עצה האלטן (ווארין מען שעמט זיך בוודאי אזונס צו שמוסין מיט לייט) אזו דער מלך זייער פאר זארגט גווארין און גרוס דאגה . האט ער גהייסן דיא שרים . אז מען זאל זיך אום קערין . ווארין ווייל סע איז אף אים גיפאלין דאגה . בדארף מען זיך שון נישט שפאצירן . האבין זייא זיך אום גקערט אהיים . וויא דער מלך איז גקומין אהיים . האט ער בוודאי גיהאט כמה זאכין און אונטירעסין . האט ער זיך גיפארט און זייני אונטירעסין . איז אים דיא זאך אס און זון ארויס . (דהיינו דיא דאגה און דיא חרטה וואש ער האט גיהאט אף דעם וואש ער האט יענים פֿר טריבין אום זוסט) : און דער וואש ער איז פֿר טריבין גווארין (דהיינו דער אמתיר בן מלך) און ער האט גיטאן וואש ער האט גיטאן . און ער האט אויס גיבראכט זיין געלט . אמאל איז ער אליין ארויס גיגאנגין זיך שפאצירן . און ער האט זיך צו גילייגט . איז אים גיקומן אף און זון . וואש מיט אים האט זיך איבר גיטאן און האט

והמלך הנ"ל תפס את המלוכה בחזקה . וכשהי' שומע שיש איזה אנשים שמרגנים ומדברים מהחילוף הנ"ל . הי' מענישם ונוקם בם מאד ומלך בתוקף ועוז : **ויהי** היום ונסע המלך עם שריו לתפוס חיות . (שקורין נאוולאווי) ובאו למקום נאה ונהר מים לפני המקום ההוא . ועמדו שם לנוח ולטייל . והניח עצמו המלך לשכוב ובא על דעתו המעשה הנ"ל שעש' שגירש את הבן הנ"ל בחנם . כי ממ"נ . אם הוא בן המלך . לא די שנתחלף . מדוע יהי' נתגרש מכאן . ואם אינו בן המלך . ג"כ אין מגיע לו לגרשו . כי מה חטא . והי' המלך חושב

און דער מלך (דהיינו דער פֿאלטשיר בן מלך דער פֿר ביטניר וואש ער איז גווארין מלך) האט אפ גנומין דיא מלוכה שמארק . און אז ער האט עפּים גהערט אז מענטשין מומלין און שמוסין עפּים דר פֿון (דהיינו אז זייא זענין פֿר ביטין גווארין כנ"ל האט ער זייא מעניש גווען (כלומר גישטראפט און גיפייניקט) און האט זיך און זייא נוקם גוועהין . און ער האט גקיניגט בתוקף ועוז . **ויהי** היום . איז דער מלך גפארין מיט זייני שרים . נאוולאווי . (דהיינו האפּין חיות) און זייא זענין גקומין צו אה שייין ארט . און אה טייכיל וואסיר איז גווען פֿר דעם ארט . האבין זייא זיך גשטעלט דארט אפּ רואין זיך . און האבין זיך גוואלט דארט שפאצירן האט זיך דר מלך אביסל צו גלייגט . איז אים גקומין אף און זון דיא מעשה וואש ער האט גיטאן . וואש ער האט פֿר טריבין דעם דאזיגן אום זוסט . ווארין ממה נפשך . איז ער אנדרש דר בן מלך . לא די וואש ער איז פֿר ביטין גווארין . פֿר וואש זאל ער נאך פֿר טריבין ווערין אום זוסט . און אז ער איז נישט דר בן מלך . קומט אים אויך נישט אז מען זאל אים פֿר טריבין . ווארין וואש האט ער גוינדיגט . האט דר מלך זיך פֿר טראכט און דער זאך . און האט חרטה גיהאט אף דער

שילך לשם. ומה שיזדמן לו בראשונה איזה עבדות להשתכר יעשה אותו העבדות אף אם אינו לפי כבודו. והקיץ. והחלום הזה נכנס לו מאוד במחשבתו. כי לפעמים עובר הדבר תיכף מן המחשבה אך דבר החלום הזה נכנס הרבה במחשבתו. אך אעפ"כ היה קשה בעיניו לעשות זאת. והלך יותר אל השתיה. וחלם לו יותר החלום הנ"ל כמה פעמים. ובלבל אותו מאוד. פ"א היו אומרים לו בחלום. אם אתה רוצה לחום על עצמך תעשה כנ"ל. והוכרח לקיים את החלום. והלך ונתן מותר המעות שהיה לו עדיין על האכסניא. גם המלבושים חשובים שהיה לו הניח לו הניח ג"כ על האכסניא. והוא לקח לעצמו

בכך זאל ער אהין גיין. אונ וואש סע וועט זיך אים מרעפין צום ערשטין עפּים אה פֿר דינסט. זאל ער עס תיכף טאן. האמשי סע וועט ניט זיין וועדליג זיין כבוד (אזו האט זיך אים גיחלימת) אונ ער האט זיך אונף גיחאפט. אונ דר חלום איז אים אריין זייער אין דר מחשבה אריין. ווארין אמאל איז פֿר האנדין. אז דיא זאך גייט תיכף ארויס פֿון דר מחשבה. נאר דער חלום איז אים זייער אריין אין דר מחשבה. לזשמיר פֿון דעסט וועגן פֿארט. איז בייא אים שווער גיווען אז ער זאל דאש טון. אונ ער איז גיגאנגן ווייטער צום טרונק אונ דר חלום האט זיך אים ווייטער גיחלימת כמה פעמים אונ דר חלום האט אים זייער מבלבל גיווען. אמאל. האט מען אים גיזאגט אין חלום. אז דוא ווילסט אף דיר רחמנות האבין זאלשטו אזו טאן (דהיינו ער זאל גיין אף דעם יריד וכו' כנ"ל) האט ער שון גימוזט מקיים זיין דעם חלום. אונ ער איז גיגאנגן. אונ האט אוועק גיגיבין דאש איבריקי געלט וואש ער האט נאך גיהאט האט ער עס אוועק גיגיבין אף דר ארכידיק וויא ער איז גישטאנן אונ די גומי קליידיר וואש ער הט גיהאט. האט ער און גילאזט אף דר סטאנציא. אונ ער האט זיך

זאת עשה אלקים לי. אם אני הבן מלך בוודאי אינו ראוי לי זאת. ואם איני בן המלך ג"כ אינו מגיע לי זאת. להיות בורה ומגורש ונתיישב בדעתו. אדרבא א"כ שהש"י יכול לעשות כזאת. להחליף את בן המלך ושיעבור עליו כנ"ל. א"כ. היתכן מה שעשיתי. וכי כך היה ראוי לי להתנהג כמו שעשיתי. והתחיל להצטער ולהתחרט מאוד על המעשים רעים שעשה. ואח"כ חזר למקומו. וחזר אל השכרות. אך מחמת שכבר התחיל להתחרט. היה מבלבל אותו המחשבות של חרטה ותשובה בכל פעם. פ"א. הניח עצמו לשכוב. וחלם לו. איך שבמקום פלוני יש יריד ביום פלוני.

האט אן גיהובין צו טראכטן. וואש האט עש גאט מיר גיטאן. בין איך אנדירש דר בן מלך. קומט מיר בוודאי ניט דאש. אונ אז איך בין ניט דר בן מלך. קומט מיר אונך ניט דאש דאזיני. אז איך זאל זיין איין בורה אונ אה פֿר טריבניר. דר נאך האט ער זיך מיישב גיווען. אונ דר דיעה. אדרבא. אז סע איז יוא אזו. אז הש"י קאן יוא אוונס טאן אז מע זאל פֿר בייטין אה בן מלך. אונ סע זאל אף אים אוונס איבר גיין. קער איך זע מיך יוא אזו צו פֿירן. איז זע רעכט וואש איך האב גיטאן. שמיטט עס מיר אן אז איך זאל מיך אזו פֿירן. אזו וויא איך האב גיטאן. אונ ער האט אן גיהובין גרום צער צו האבין אונ זייער חרטה צו האבין אף דיא מעשים רעים וואש ער האט גיטאן. דר נאך האט ער זיך אום גיקערט אהיים דארט וויא ער איז גיווען. אונ ער האט זיך ווייטער גיגמוזט צום טרונק. נאר מחמת ער האט שון אן גיהובין חרטה צו האבין. פֿלעגט אים מבלבל צו זיין. דיא מחשבות פֿון חרטה אונ תשובה וואש סע איז אים גיקומין אף אין זון אלי מאל. אמאל. האט ער זיך צו גילייגט. האט זיך אים גיחלמת. באשר אונ דעם אונ אין דעם ארט איז יריד אונ דעם אונ דעם טאג.

סיפורי מעשיות

מצוה עליו כדרך הארון. ושאל את הסוחר איך אלך לבדי עם הבהמות. השיב לו. יש עוד רועים מוליכי בהמות שלי ותלך עמם. ונתן לו לידו איזה בהמות שיוליכם. והוליכם חוץ לעיר. ושם נתקבצו יחד שאר הרועים המוליכים הבהמות. והלכו יחד. והוליך את הבהמות. והסוחר היה רוכב באכזריות. וכנגדו היה באכזריות יותר מאוד. והוא היה מתפחד מאד מאד מן הסוחר מחמת שראהו באכזריות גדול כנגדו. והיה מתירא פן יכה אותו הכאה א' במקלו וימות תיכף. (היינו כי מרב דקותו כי ה' איש רך מאד ע"כ נדמה לו כן) והיה הולך עם הבהמות והסוחר אצלם. ובאו לאיזה

דעם סוחר. וויא וועל איך אליין גיין מיט דיא בהמות האט ער אים גענפירט. איך האב נאך הארדייעם וואש זייא טרייבן מיני בהמות. וועסטו מיט זייא און איינים גיין. און ער האט אים אפ גיגיבן צו דער האנט עטליכי בהמות וואש ער זאל זייא טרייבן. האט ער דיא בהמות גיפירט אויש דר שטאט ארויס און דארט זענין זיך צום הויף גיקומין דיא איבריקי הארדייעם וואש זייא טרייבן בהמות. זענין זייא און איינים גיגאנגן. און ער האט גיטריבן דיא בהמות. און דר סוחר האט גיריטן אויף איין פֿערד. און איז בייא זייא גיגאנגן. און דר סוחר האט גיריטן מיט אכזריות (דהיינו מיט כעס און אום דר בארימיקייט) און אקעגן אים איז ער גיווען מיט מער אכזריות. און ער האט זיך זייער און זייער גישראקן פֿר דעם סוחר. מחמת ער האט אים גיזעהן אז ער האט זייער גרום אכזריות און כעס אקעגן אים. און ער האט מורא גיהאט. מאמיר מוט ער אים איין זעץ מיט דעם שמעקין וועט ער תיכף שטארבן. (ווארין דר בן מלך איז גיווען זייער איין איידליר מענטש און מחמת זיין איידלקייט האט ער זיך זייער גישראקן און סע האט זיך אים אזו גידאכט) און ער איז

לעצמו מלבוש פשוט של סוחרים כגון (אפינטשע) ונסע על היריד. ובא לשם. והשכים והלך על היריד. ופגע בו סוחר ואמר לו רצונך להשתכר באיזה עבדות. השיב לו הן. אמר לו אני צריך להוליך בהמות תשכיר עצמך אצלי. והוא לא היה לו פנאי ליישב א"ע בזה מחמת החלום הנ"ל. וענה ואמר תיכף הן. והסוחר שכרו תיכף. ותיכף התחיל לשמש עמו ולצוות עליו כדרך הארון על משרתיו. והוא התחיל להסתכל בעצמו מה עשה. כי בוודאי אין ראוי לו עבדות כזה. כי הוא איש רך ועתה יצטרך להוליך בהמות ויוכרח לילך רגלי אצל הבהמות. אך א"א להתחרט. והסוחר

זיך גינומין אה פראסטי מלבוש וויא סוחרים דהיינו איין אפינטשע און איז גיפארין אופ דעם יריד. און איז אהין גיקומין. און ער איז אופ גישטאנן גאנץ פריא און איז גיגאנגן אף דעם יריד. האט אים באגעגנט אסוחר און האט צו אים גיזאגט. ווילסטו עפיים פֿר דינין. האט ער אים גענפירט יוא. האט ער אים גיזאגט. איך בדארף דא צו טרייבן בהמות. וועסטו זיך פֿר דונגין בייא מיר. און ער האט ניט צייט גיהאט זיך מישב צו זיין. מחמת דעם חלום הנ"ל (ווארין דר חלום איז זיך גיווען אז דאש ערשטי פֿר דינסט מוז ער אן נעמן וכ' כנ"ל) האט ער תיכף גענפירט. יוא. און דער סוחר האט אים תיכף גידונגין. און האט תיכף אן גיהובן אף אים צו שאפין אזו וויא איין הייר אף זייני משרתים. און ער האט זיך אן גיהובן ארום צו קוקן וואש ער האט דא גיטאן. ווארין צו אים קומט בוודאי ניט אזו איין דונסט. ווארין ער איז זיך איין איידליר מענטש. און היינט וועט ער מוזין טרייבן בהמות. און ער וועט מוזין גיין צו פֿיס בייא דיא בהמות. נאר מע קאן שון קיין חרטה ניט האבן. און דר סוחר שאפט אף אים. אזו וויא איין הייר. האט ער גיפֿרעגט

כך • אמות • כי אם אשוב בלי הבהמות אמות ע"י הסוחר • כי הי' נדמה לו מחמת פחד שהי' לו מן הסוחר • שימית אותו כשישוב בלי הבהמות • ואם אהי כאן ג"כ ג"כ אמות ע"י חיות שביער • ולמה לי לשוב אל הסוחר • כי איך אוכל לבא אליו בלי הבהמות • כי הי' לו פחד גדול ממנו • והלך ורדף יותר אחרי הבהמות • והם בורחים • בתוך כך נעשה לילה • ודבר כזה עדיין לא עבר עליו שיצטרך ללון יחידי בלילה בתוך עובי היער כזה • ושמע קול נהמת החיות שהומים כדרכם • ונתיישב בדעתו • ועלה על איזה אילן ולן שם • ושמע קול החיות ששואגים כדרכם • בכוקר

האט ער זיך מיישב גיווען • סייא וויא סייא • וועל איך שון שטארבין ווארין אז איך וועל מיך אום קערין אן דיא בהמות • וועל איך שטארבין דארך דעם סוחר • ווארין מחמת גרום פחד וואש ער האט גיהאט פֿר דעם סוחר • האט זיך אים גידאכט • אז דער סוחר וועט אים הרגינין • אז ער וועט זיך אום קערין • אן דיא בהמות • און אז איך וועל דא זיין • וועל איך אויך שטארבין דארך דיא חיות פֿון דעם וואלד • האט ער זיך מיישב גיווען • וואש זאל איך מיך אום קערין צום סוחר • וויא קאן איך צו אים קומין אן דיא בהמות ווארין ער האט גיהאט גרום פחד פֿר אים • איז ער גיגאנגן • און האט ווייטער נאך גיגאנט נאך דיא בהמות און זייא אנטלופֿין אלץ • דער ווייל איז נאכט גווארין • און אזונס האט ער נאך ניט גיהאט • אז ער זאל מוזין נעכטיגין אליין בייא נאכט און אזו איין גרופֿטין וואלד • און ער האט גיהערט דאש ברומין פֿון דיא חיות וואש זייא האבין גיברומט אזו וויא זייער סדר איז • האט ער זיך מיישב גווען • און איז ארויף גגאנגן אף אה בוים און האט דארט גינעכטיגט • און ער האט גיהערט דאש קול פֿון דיא חיות וואש זייא האבין גשריגין אזו וויא זייער סדר איז • און דר פריא • האט ער אקוק גמאן • האט ער גזעהין • אז דיא בהמות

לאיזה מקום • ולקחו השק שמונח בו הלחם של הרועים • ונתן להם (הסוחר) לאכול • ונתנו לו ג"כ מלחם זה ואכל • אח"כ • היו הולכים אצל יער עב מאד (היינו שהאילנות הם רצופים ותכופים מאד זה אצל זה) והלכו ותעו ב' בהמות מהבהמות של זה הבן שנעשה רועה אצל הסוחר כנ"ל • וצעק עליו הסוחר • והלך אחריהם לתופסם • והם ברחו יותר ורדף אחריהם • ומחמת שהיער הי' רצוף ועב • תיכף כשנכנס לתוך היער • לא ראו זה את זה • ונתעלם מעיני החברים שלו מיד • והוא היה הולך ורודף אחרי הבהמות והם בורחים • ורדף אחריהם הרבה עד שבא לתוך עובי היער • ונתיישב • בין כך ובין

איז גיגאנגן מיט דיא בהמות און דר סוחר בייא זייא • און זייא זענין גיקומין צו איין ארט • האט מען גינומין דעם זאק וואש דארט ליגט דאש ברויט פֿון דיא האדייעם און מע האט זייא גיגיבין עסין • און אים האט מען אויך גיגיבין פֿון דעם ברויט • און ער האט גיגעסין • דר נאך • זענין זייא גיגאנגן פֿר זייער איין גידעכטין וואלד • זענין פֿר גאנגין צווייא בהמות פֿון זייני בהמות אין וואלד אריין • האט אף אים דר סוחר אה גישרייא גיטאן • איז ער גיגאנגן נאך דיא בהמות ער זאל זייא האפין • און דיא בהמות זענין ווייטער אנטלאפֿין גיווארין • און ער האט זייא נאך גיגאנט • און מחמת דר וואלד איז גיווען זייער גידעכט • איז תיכף וויא ער איז אריין גיגאנגן אין וואלד אריין • האבין זייא זיך שון ניט גיזעהין איינס דאש אנדרי • און ער איז תיכף נעלם גיווארין (דהיינו פֿר הוילין גיווארין) פֿון זייערי אויגין (דהיינו פֿון דיא איבריקי וואש זייא זענין מיט אים גיגאנגין) און ער (דהיינו דר בן מלך) וואש בייא אים זענין עס פֿר גאנגין דיא צווייא בהמות איז אלץ גיגאנגין און האט נאך גיגאנט נאך דיא בהמות • און זייא אנטלופֿין אלץ • און ער האט זייא אסך נאך גיגאנט • ביז ער איז אריין גיקומין און גידעכטין וואלד אריין •

סיפורי מעשיות

הסתכל וראה והנה הבהמות עומדים סמוכים אצלו. וירד מן האילן והלך לתופסם וברחו להלן. והלך אחריהם יותר. וברחו יותר. והיו הבהמות מוצאים שם איזה עשבים ועמדו לרעות ולאכול. והי' הולך לתופסם. וברחו. וכן הי' הולך אחריהם והם בורחים. הולך אחריה' והם בורחים. עד שבא בתוך עובי היער מאד שהי' שם חיות שאינם מתייראים מאדם כלל. כי הם רחוקים מן היישוב. ושוב נעשה לילה. ושמע קול נהמת החיות. ונתיירא מאד. וירא והנה עומד שם אילן גדול מאד מאד. ועלה על אותו האילן. בכואו על האילן. וירא והנה שוכב שם בן אדם. ונתיירא. אך אעפי"כ

הממות שמיאין נאהינט לעבין אים . איז ער אראפ פֿון דעם בוים . אונ אזי גנאנגין זייא האפין . זענין זייא ווייטיר אנטלאפֿין גווארין אזי ער זייא נאך גנאנגין ווייטיר . אונ זייא זענין ווייטיר אנטלאפֿין גווארין . אונ דיא בהמות האבין זיך גפֿונין דארט עפֿים גראז צו עסין . האבין זייא זיך גשטעלט פֿאסין . איז ער נאך גנאנגין זייא האפין . זענין זייא ווייטיר אנטלאפֿין גווארין אונ אזי אזי ער אלץ זייא נאך גנאנגין אונ זייא אנטלאפֿין ער גייט זייא ווייטיר נאך אונ זייא אנטלאפֿין . ביז ער איז אריין גקומין אונ זייער גירוכטין וואלד אריין . וואש דארטין איז שוין גווען חיות וואש זייא האבין גאר קיין מורא ניט פֿר קיין מענטשין . ווארין זייא זענין ווייט פֿון דעם יישוב . אונ סע ווידר גווארין נאכט . אונ ער האט גיהערט דאש קול וויא דיא חיות ברומין . אונ ער האט זיך זייער גשראקין . דער ווייל האט ער דר זעהן וויא סע דארט גישטאנגין זייער אגרוסר בוים . איז ער ארויף אף דעם בוים . וויא ער איז ארויף אף דעם בוים . האט ער דר זעהן . סע לוגט דארט איין מענטש . האט ער זיך דר שראקין . נאר פֿון דעסט וועגן . האט ער הנאה גיהאט . מחמת ער האט דא גפֿונין אה

מענטשין . האבין זייא זיך גפֿרעגט איינס דאש אנדרי . ווער ביסמו . אה מענטש . ווער ביסמו . אה מענטש . פֿון וואנעט קומסטו אהער . האט ער אים ניט גיוואלט דער ציילין וואש מיט אים האט זיך איבר גמאן . האט ער אים גיענפֿירט . דארך דיא בהמות וואש איך האב גיפֿאסיט . זענין צוויא בהמות פֿר גאנגין אהער . אונ דארך דעם בין איך אהער גקומין . האט ער ווידר גפֿרעגט יענים מענטשין וואש ער האט גפֿונין דארט אף דעם בוים . פֿון וואניט קומסטו אהער . האט ער אים גיענפֿירט . איך בין אהער גקומין דארך דעם פֿערד . ווארין איך האב גירומין אף אה פֿערד . האב איך מיך גשטעלט אפ רואין . איז דאש פֿערד פֿר גאנגין אונ וואלד אריין . האב איך עס נאך גייאגט איך זאל עש האפין . אונ דאש פֿערד איז ווייטיר אנטלאפֿין גווארין . ביז איך בין גיקומין אהער . האבין זייא צווישין זיך גימאכט . אז זייא זאלין זיך האלטין אונ איינים . אונ זייא האבין אפ גישמוסט . אז אפילו אז זייא וועלין קומין אונ ישוב אריין זאלין זייא זיך אויך האלטין אונ איינים . אונ זייא האבין דארט איבר גיענפֿטיגט בידי . אונ זייא האבין דארט גיהערט דאש

כל העולם . ואח"כ נעשה תיכף יום . והסתכלו . ויראו והנה הבהמות של זה עומדים . וגם הסוס של זה עומד . וירדו . והתחילו לרדוף . זה אחר הבהמות . וזה אחר הסוס . והבהמות היו בורחים להלן יותר והוא רודף וכו' כנ"ל וכן השני רדף אחר הסוס והסוס בורח עד שנתרחקו ונתעו זה מזה . בתוך כך מצא שק עם לחם . וזה חשוב בוודאי מאד מאד במדבר ולקח השק על כתיפו . והלך אחרי הבהמות . בתוך כך פגע באדם א' ונתבהל מתחילה . אך אעפ"כ הי' לו לנחמה קצת מאחר שמצא כאן אדם . ושאל אותו האדם איך באת לכאן . חזר הוא ושאל את האדם הזה איך באת אתה לכאן . השיב לו . אני אבותי ואבות

הדא . ולנו שם שניהם . ושמעו קול נהמת החיות שהומים ושוואגים מאד . לפנות בוקר שמע קול חוכא^(א) גדולה מאד מאד על פני כל היער שהיתה מתפשטת קול החוכא על כל היער . כי הי' חוכא גדולה מאד מאד . עד שהי' האילן מזדעזע ומתנענע מן הקול . והוא נתבהל ונתפחד מאד מאד מזה . ואמר לו השני (היינו זה האדם שמצא שם על האילן ששכב שם מקודם) שוב אין אני מתפחד כלל מזה . כי כבר אני לן כאן זה כמה לילות . ובכל לילה סמוך אל היום נשמע קול החוכא הזה . עד שכל האילנות רועשים ומזדעזעים ונתבהל מאד . ואמר לחבירו . הדבר נראה שזהו מקום הידועים^(ב) . כי בישוב לא נשמע קול חוכא כזה . כי מי שמע קול חוכא על

האבין זייא אקוק גיטאן . האבין זייא גיזעהין . דיא בהמות זיינו שטייאין . אונ דאש פֿערד פֿון יענים איז אויך גיטמאנין זענין זייא אראפ גיגאנגין . אונ האבין אן גיהובין נאך צו יאגין . דער נאך דיא בהמות . אונ דער נאך דעם פֿערד . אונ דיא בהמות זענין אנטלאפֿין ווייטיר אונ ער יאגט נאך וכו' כנ"ל . אונ אזו דר אנדיריר . יאגט אלץ נאך דאש פֿערד אונ דאש פֿערד אנטלופֿט אלץ ביז זייא זענין פֿר גאנגין איינר פֿון דעם אנדירין . אונ איינר פֿון דעם אנדירין האט שון ניט גיוויסט . דר ווייל האט ער גיפֿונן (דהיינו דער בן מלך וואש ער האט עש נאך גייאגט נאך דיא בהמות) אה זאק מיט ברויט . אונ דאש איז בוודאי זייער חשוב אונ אה מדבר . האט ער גינומין דעם זאק אף דיא פֿלייצים . אונ איז נאך גיגאנגין דיא בהמות . דר ווייל האט ער באגעניגט איין מענטשין . האט ער זיך אונ דר תחילה דר שראקין נאר פֿון דעםט וועגין פֿארט . האט ער אביסל הנאה גיהאט . ווייל ער האט דא גיפֿונן איין מענטשין . האט אים גיפֿרעגט דער מענטש . וויא קומסטו אהער . האט ער צו ריק גיפֿרעגט יענים מענטשין . וויא קומסטו אהער

דאש קול פֿון דיא חיות וויא זייא האבין גיברומט אונ האבין זייער גישריגין . אקעגין טאג . האט ער גיהערט זייער אגרום גילעכטיר (הא הא חא) איברין גארין וואלד (כלומר דאש קול פֿון דעם גילעכטיר איז גיגאנגין איבר גאר דעם וואלד) ווארין סע גיוועהין זייער אגרום גילעכטיר . ביז דר בוים האט גציטירט פֿון דעם קול פֿון דעם גילעכטיר . אונ ער איז זייער דער שראקין גיווארין אונ האט גרום פחד גיהאט דר פֿון . האט אים דער אנדיריר גיזאגט . (דהיינו דר מענטש וואש ער האט גיפֿונן דארט אף דעם בוים) איך האב שון גאר קיין פחד ניט דר פֿון . ווארין איך נעכטיג דא שון כמה נעכט . איז אלי נאכט אזו . וויא סע קומט נארהינט צו טאג . הערט מען דאש גילעכטיר . ביז אלי ביימיר ציטרין אונ טרעסין זיך . האט ער זיך זייער גישראקין . אונ האט גיזאגט צום אנדירין . סע האט אה פנים . אז דא איז דאש ארט פֿון דיא לייט (כלומר פֿון דיא שדים) ווארין אין ישוב הערט מען גאר ניט אזו איין גילעכטיר ווארין ווער האט גיהערט אה גילעכטיר אף גאר דר וועלט . דר נאך איז גיווארין תיכף טאג .

סיפורי מעשיות

הבנים שנתחלפו

העונש שלך כבר קבלת . ועתה חדל לך מלרודפם עוד . בא עמי . ותבא למה שיאות לך . והלך עמו . ונתיירא לדבר עמו ולשאולו כי אדם כזה פן יפתח פיו ויבלענו . (היינו שזה הבן המלך האמת הלך עם האדם היער הזה והי' מתירא לדבר עמו ולשאול אותו דבר פן יפתח פיו ויבלענו . כי הבין שאין זה אדם כלל) והלך אחריו . בתוך כך פגע את חבירו שרדף אחר הסוס כנ"ל . ותיכף כשראהו . רמז לו תדע שאין זה אדם כלל . ולא תשא ותתן עמו כלל כי אין זה אדם כלל . והלך מיד ולחש לו באזניו כל זה . שאין זה אדם כלל וכו' כנ"ל . והסתכל חבירו (היינו האדם של הסוס) וירא והנה שק עם לחם על כתיפו . והתחיל להתחנן לו . אחי . זה כמה

דיך או ארום . גיגו שון . דוא האסט שון אפ גיגומין דאש דייניקי . (כלומר דיינ שטראף האשטו שון אפ גיגומין) היינט הער שון אוף זייא נאך צו יאגין . קום מיט מיר . וועסטו קומין צו דיינ זאך . איז ער מיט אים גיגאנגין . אונ ער האט מורא גיהאט . מיט אים צו ריידן . אונ צו פֿרעגין אים עפֿים . ווארין אוו אה מענטש . טאמיר עפֿינט ער אוף דאש מויל אונ וועט אים איין שלינגין איז ער אים נאך גיגאנגין . דר ווייל האט ער באגעניט זיין חבר . וואש ער האט נאך גיגאנט דאש פֿערד . אונ תיכף וויא ער האט אים דר זעהין . האט ער אים תיכף איין ווינק גיטאן . אז דאש איז גאר קיין מענטש ניט אונ זאלשט מיט אים גאר ניט האנדלין . ווארין דאש איז גאר קיין מענטש ניט . אונ איז תיכף גיגאנגין . אונ האט אים דאש איין גיראמט אונ אויהיר אריין . אז דאש איז גאר קיין מענטש ניט וכו' (כנ"ל) דר ווייל האט יעניר אקוק גיטאן (דהיינו דר מענטש פֿון דעם פֿערד) האט ער גיזעהין . ער האט איין זאק מיט ברויט אף דיא פֿלייצים . האט ער אים אן גיהובן צו בעטין . ברודיר . סע איז שון כמה מעג אז איך האב ניט גיגעסין

ואבות אבותי . נתגדלו כאן . אך אתה איך באת לכאן . כי לכאן לא יבא כלל שום אדם מן הישוב . ונתבהל . כי הבין שאין זה אדם כלל . מאחר שאומ' שאבות אבותיו נתגדלו כאן ואדם מן הישוב אינו בא לכאן . ע"כ הבין שבוודאי אין זה אדם כלל . אך אעפ"כ לא עשה לו כלל וקירבו . (היינו שזה האדם היער לא עשה שום רעה לזה שהלך אחרי הבהמות שהוא בן המלך האמת שנחלף כנ"ל) ואמר לו (היינו אדם היער לבן המלך האמת) מה אתה עושה כאן . השיב לו שהוא רודף אחר הבהמות כנ"ל . אמר לו האדם הנ"ל . חדל לך לרדוף אחרי העוונות . כי אין זה בהמות כלל . רק העוונות שלך הם מוליכים אותך כך . די לך . כבר קבלת את שלך . היינו

אהער . האט אים יעניר מענטש גיענפֿירט איך (מיט אה לשון וויא איינר פֿר ווינדירט זיך) מיינה עלטירין . אונ מיינה עלטירינס עלטירין . זענין דא מגודל גיווארן אביר דוא . וויא קומסטו אהער . ווארין אהער קומט גאר קיין מענטש ניט פֿון דעם ישוב . האט ער זיך זייער דר שראקין . ווארין ער האט פֿר שטאנין . אז דש איז גאר קיין מענטש ניט . ווארין ער זאגט אז זייני עלטירין זענין דא מגודל גיווארין . אונ קיין מענטש פֿון דעם ישוב קומט גאר אהער ניט . האט ער פֿר שטאנין אז דאש איז גאר קיין מענטש ניט . נאר פֿון דעסט וועגין . האט ער אים גאר ניט גיטאן אונ ער האט אים מקרב גיווען (דהיינו דער מענטש פֿון דעם וואלד האט קיין שום שלעכץ ניט גיטאן . דעם בן מלך וואש ער איז נאך גיגאנגין נאך דיא בהמות) אונ דער מענטש פֿון דעם וואלד האט צו אים גיגאנט . וואש מוסטו דא האט ער אים גיענפֿירט . ער יאגט נאך דיא בהמות . האט זיך דער מענטש צו אים אן גירופֿין הער שון אוף נאך יאגין דיינה עוונות . ווארין דאש איז גאר קיין בהמות ניט . נאר דיינה עוונות פֿירן עש

לישוב . והוא יתן לו לחם . דהיינו שיאכלו יחד מן השק עד שיכלה הלחם . והלכו יחד אחרי האדם היער הנ"ל . וזה העבד הולך אחריו . (היינו זה האדם של הסוס שנמכר לעבד להאדם של הבהמות הלך אחריו אחרי האדם של הבהמות ושניהם הלכו אחרי אדם היער) . ועי"ז היקל עליו קצת . כשהיה צריך להגביה איזה דבר או איזה ענין אחר היה מצוה על עבדו (היינו על זה האדם של הסוס שנמכר לו לעבד) שיוגביה לו ושיעשה לו חפצו . והלכו יחד אחרי אדם היער הנ"ל . ובאו למקום שהיו שם נחשים ועקרבים . ונתפחד מאד . ומחמת הפחד שאל את האדם היער איך נעבור כאן . השיב לו . הלא גם זה יפלא אלא

כמה ימים שלא אכלתי . תן לי לחם . השיב לו . כאן במדבר אין מועיל שום דבר . כי חיי קודמין . ואני צריך הלחם בשבילי . והתחיל להתחנן לו ולבקשו מאד . אתן לך מה שאתן . (אך בוודאי אין מועיל שום מוהר ומתן בעד לחם במדבר) השיב לו מה תתן לי כי מה תוכל לתת לי בעד לחם במדבר . השיב לו (היינו זה שביקש הלחם שהוא האדם של הסוס השיב לאדם של הבהמו' שהו' בן המלך האמת) אתן לך כל עצמי . שאמכור את עצמי לך בעד לחם . ונתיישב (היינו האדם של הבהמות נתיישב בעצמו) לקנות אדם . כדאי ליתן לו לחם . וקנה אותו לעבד עולם . ונשבע לו בשבועות שיהי' לו עבד עולם גם כשיבואו

דעם זאק ברויט ביז סע וועט אויס גיין . און זייא בידי זענין גאנגנין און איינים און זענין נאך גיאנגנין דעם מענטשין פון דעם וואלד . און דער קנעכט איז אים נאך גאנגנין . (דהיינו דער מענטש פון דעם פערד וואש ער האט זיך פֿר קויפֿט פֿר אה קנעכט . איז נאך גיאנגנין נאך דעם מענטשין פֿון דיא בהמות ווארין ער איז שוין זיין קנעכט גוועהן . און זייא בידי זענין נאך גאנגנין דעם מענטשין פֿון דעם וואלד) און דער ווייל איז שוין אים אביסל גרינגר גווארין . (מחמת ער האט גיהאט שוין אה קנעכט) אז ער האט כדארפֿט אויף הייבן עפים אה זאך אודר עפים אנדרשט מון . האט ער גהייסן זיין קנעכט אז ער זאל עס אים אויף הייבן אודר עפים טון . און זייא זענין און איינים נאך גיאנגנין דעם מענטשין פֿון דעם וואלד . זענין זייא נקומין צו איין ארט . וואש דארט איז גווען נחשים ועקרבים (דהיינו שלענג און עקדישין) האט ער זיך זייער איכר גשראקין . און מחמת פחד האט ער גפרענט דעם מענטשין פֿון דעם וואלד וויא אזו וועלין מיר דא אריכר גיין . האט ער אים גיענפֿירט . אלא מאי וויא אזו וועסטו אריין און מיין שטוב . און האט אים גווייזן זיין שטוב

גגעסין . גיב מיר ברויט . האט ער אים גיענפֿירט . דא אין דער מדבר העלפֿט קיין שום זאך ניט . ווארין מיין לעבין איז בילכיר . איך בדארף דאש ברויט פֿון מייניט ווענין . האט ער דיך אן גיהובין צו בעטין . און ער האט אים זייער גיבעטין . איך וועל דיר גיבין וואש איך וועל דיר גיבין . (נאר אין דער מדבר העלפֿט בוודאי קיין שום גאב ניט פֿר ברויט) האט ער אים גיענפֿירט . וואש קאנשטו מיר גיבין פֿר ברויט אין דר מדבר . האט ער אים גיזאגט . (דהיינו דער מענטש פֿון דעם פֿערד וואש ער האט עס גיבעטין דאש ברויט האט גזאגט צו דעם מענטשין פֿון דיא בהמות וואש ער איז גווען דער אמתיר בן מלך) איך גיב מיר און גאנצין אוועק . איך פֿר קויפֿ מיר צו דיר פֿר אה קנעכט פֿר דעם ברויט . האט ער זיך מיישכ גווען . (דהיינו דער מענטש פֿון דיא בהמות הנ"ל) קויפֿן אה מענטשין איז כדאי אים צו געבין ברויט . האט ער אים גקופֿט פֿר איין אייביגין קנעכט . און ער האט אים גשווארין מיט שבועות . אז ער זאל אים זיין איין אייביגין קנעכט אפֿילו אז זייא וועלין קומין און יישוב אריין . און ער זאל אים גיבין ברויט . דהיינו זייא זאלין בידי עסין פֿון

סיפורי מעשיות

הבנים שנתחלפו

היה מלך והיו מרננים עליו שנחלף וכו' כנ"ל (כי באמת זה האדם של הסוס הוא המלך הנ"ל אשר באמת הוא בן השפח' כנ"ל) וגרש את חבריו כנ"ל. ופעם אחד בא על דעתו שלא טוב עשה ונתחרט וכו'. והיו באים עליו חרמות תמיד על המעשה הרעה והעוולה הגדולה שעשה נגד חבריו. פ"א חלם לו. שהתיקון שלו הוא שישליך את המלוכה. וילך למקום שעניו ישאו אותו. ובוה יתקן חטאו. ולא רצה לעשות כזאת. אך היו מבבלין אותו תמיד חלומות הללו שיעשה כנ"ל. עד שנגמר בדעתו שיעשה כך. והשליך את המלוכה והלך באשר הלך עד שבא לכאן ועתה יהי' עבד. וזה שמע את כל זה ושתק (היינו זה הבן מלך האמת שהוא האדם של הבהמות

שמע

האט מען אף אים גואגט. אז ער איז פֿר ביטין גווארין וכו' כנ"ל. (ווארין דער מענטש פֿון דעם פֿערד דאש איז טאקי גווען דר מלך אליין וואש צום אמת איז ער גווען דר בן השפחה) האט ער פֿר טריבין זיין חבר (דהיינו דעם אמת'ין בן מלך) אמאל איז אים גקומין אף דר דיעה. אז ער האט ניט רעכט גטאן. אונ ער האט חרטה גיהאט וכו'. פֿלעגט אים קומין אונ זון אלץ חרמות תמיד אף דעם מעשה רע אונ אף דער גרוסיר עוולה וואש ער האט אקעגין זיין חבר גיטאן. אמאל האט זיך אים גיחלימת. אז זיין תיקון איז. אז ער זאל אוועק ווארפֿין דיא מלוכה. אונ ער זאל גיין וויא הין דיא אויגין וועלין אים טראגין. אונ דר מיט וועט ער פֿר רעכטין זיין חטא. האט ער דאש ניט גוואלט טאן. נאר סע פֿלעגין אים מבבלל זיין תמיד דיא דאזיג חלומות. אז ער זאל אזו טאן. ביז סע איז בייא אים גבליבין אונ דר דיעה אז ער זאל אזו טאן. אונ ער האט אוועק גווארפֿין דיא מלוכה. אונ איז גגאנגין וויא ער איז גגאנגין ביז ער איז אהער גקומין. אונ היינט זאל ער זיין אה קנעכט. אונ דער הערט דאש אלץ אונ

שווייגט

(אלא מאי)⁽⁸⁾ איך תכנס ותבא לביתי. והראוה את ביתו שעומד באויר. ואיך תכנס בביתי והלכו עם האדם היער הנ"ל. והעביר אותם בשלום והכניסם לביתו והאכילם והשקם. והלך לו. וזה (היינו בן המלך האמת שהוא האדם של הבהמות) היה משמש עם עבדו הנ"ל בכל אשר היה צריך. וחרה להעבד מאד על אשר נמכר לעבד בשביל שעה אחת שהיה צריך לחם לאכול. כי עתה יש להם מה לאכול. ורק בשביל שעה אחת יהיה עבד עולם. והיה מתאנח וגונח. איך באתי למדה כזו להיות עבד. שאל לו (היינו בן המלך האמת שהוא האדון שלו שאל אותו) ובאיזה גדולה היית. שאתה מתאנח על שבאת למדה זו. השיב לו וסיפר לו. איך שהוא

שטוב וויא זיא שטייט אונ דר לופטין. זענין זייא גגאנגין מיט אים (דהיינו מיט דעם מענטשין פֿון דעם וואלד) אונ ער האט זייא בשלום איבר גפירט. אונ ער האט זייא אריין גיבראכט אונ זיין שטוב אריין. אונ האט זייא גגיבין עסין אונ טרונקין. אונ איז אוועק גגאנגין. אונ דער (דהיינו דער אמת'ין בן מלך וואש ער האט דיא בהמות גיטריבין) האט זיך גישאפט מיט זיין קנעכט. וואש ער האט גידארפט. האט עש דעם קנעכט זייער פֿר דראסין. וואש ער האט זיך פֿר קויפט פֿר אה קנעכט פֿון איין שעה וועגין וואש ער האט בדארפט ברויט צו עסין. ווארין היינט האט ער זיך שוין וואש צו עסין. אונ נאר פֿון איין שעה וועגין זאל ער זיין איין אייביגיר קנעכט. אונ ער האט אגרוסין זיפֿץ גטאן. צו וואש איך בין גקומין. אז איך זאל זיין איין קנעכט. האט ער אים גפֿרעגט (דהיינו דר אמת'ין בן מלך וואש ער איז זיין הייר גווען האט אים גפֿרעגט) וואש פֿר אנדולה האשטו עש גיהאט. אז דוא זיפֿצט. וואש דוא ביסט דר צו גקומין. האט ער אים גיענפֿירט אונ האט אים דר ציילט. באשר ער איז גווען איין מלך.

בעיניו . כי זהו ענין פלא שהיום שוחק מן הלילה . בבוקר חזר האדם היער והלך לו . והם היו אוכלים ושותים שם . בלילה חזר ובא . ואכלו ושתו ולגו . בלילה . שמעו קול החיות שכולם שואגים והומים בקולות משונות . שכל החיות והעופות כולם נתנו בקולם האריה היה שואג . והלביא הומה בקול אחר . והעופות מצפצפים ומקשקשים בקולם . וכן כולם הומים בקולות . ובתחילה נזדעזעו מאד ולא המו אזנם א הקול מחמת הפחד . אח"כ . המו אזנם ושמעו שהוא קול נגינה וזמרה נפלאה ונוראה מאד . והמו אזנם יותר ושמעו שהוא קול זמרה ונגינה נפלא מאד מאד שהוא תענוג נפלא ועצום

מאד

ווינדר גועין . ווארין דאש איז עפים אה ווילדי זאך . אז דר טאג לאכט אויס דר נאכט (פרעגין ווייטר האט ער שוין ניט גקענט . אז יעניר ענפירט אזו אה לשון) אונ דר פריא איז ווידר דער מענטש פון דעם וואלד אוועק גגאנגין . אונ זייא האבין דארט גגעסין אונ גטרונקין . בייא נאכט . איז ער ווידר גקומין . אונ זייא האבין גגעסין אונ גטרונקין אונ האבין גינעכטיגט דארט . בייא נאכט . האבין זייא גיהערט . דאש קול פון דיא חיות . ווייא זייא האבין אלי גישריגין אונ גיברומט מיט ווילדי קולות . דר ליב האט גשריגין . אונ דר לעמפירט האט גיברומט מיט איין אנדר קול . אונ אזו דיא איבריקי חיות . האט איטלכי חיה מיט איין אנדר קול גיברומט . אונ דיא עופות האבין גישווישטיט אונ גיקנאקט . אונ אזו אלי האבין גיברומט מיט ווילדי קולות . אונ אין דר תחילה . זענין זייא זייער דר שראקין גווארין . האבין זייא זיך ניט רעכט צו גהערט צום קול מחמת פחד . דר נאך . האבין זייא צו גיברויגין דיא אויהירין אונ האבין זיך צו גיהערט . האבין זייא גיהערט . אז דאש איז איין קול פון אה ניגון זייא זינגין זייער אה וואלין ניגון וואש סע איז אה ווילד חידושי . האבין

שמע כל זה שסיפר לו האדם של הסוס שהוא עכשיו עבדו . ושתק) ואמר . אראה ואתיישב איך לנהוג עם זה . בלילה בא האדם היער הנ"ל ונתן להם לאכול ולשתות . ולגו שם . לפנות בקר . שמעו קול החוכא הגדולה מאד כנ"ל עד שכל האילנות היו רועשים ומזדעזעים כנ"ל . והסיתו (היינו העבד הסית את בן המלך האמת שהוא אדונו) לשאול את אדם היער מה זאת . ושאלו . מה קול החוכא הגדולה הזאת סמוך לבקר . השיב לו . זהו חוכא . שהיום שוחק מן הלילה . שהלילה שואלת את היום מדוע כשאתה בא אין לי שם . ואזי . היום שוחק ועושה חוכא גדולה ואח"כ נעשה יום . וזהו קול החוכא הנ"ל . ונפלא

שווייגט . (דהיינו דער אמתיר בן מלך וואש ער האט גטריבין בהמות . האט דאש אלץ אויש גיהערט וואש דער דר ציילט אים אלץ) אונ ער האט זיך גיטראכט . איך וועל שוין וויסין וויא אזו זיך צו פירין מיט דיר . בייא נאכט איז אן גקומין דער מענטש פון דעם וואלד אונ האט זייא גגיבין עסין אונ טרונקין . אונ זייא האבין דארט איבר גינעכטיגט . אקענין טאג . האבין זייא גיהערט דאש גרוסי גילעכטיר (הנ"ל) ביז אלי ביימיר האבין גציטורט . סע האט גבראכין אלי ביימיר (דאש קול פון דעם גילעכטיר) האט ער אים אן גירעט (דהיינו דער קנעכט האט אן גירעט דעם אמתין בן מלך וואש ער איז זיין הייר) אז ער זאל פרעגין דעם מענטשין פון דעם וואלד . וואש דאש איז . האט ער אים גפרעגט . וואש איז דאש אזו אה גרום גילעכטיר נאהינט צו טאג . האט ער אים גיענפירט . דאש לאכט דר טאג אויש דר נאכט . ווארין דיא נאכט פרעגט דעם טאג . פר וואש אז דוא קומסט . האב איך קיין נאמין ניט . טוט דר טאג אה גרום גילעכטיר . אונ דר נאך ווערט טאג . אונ דאש איז דאש גילעכטיר וואש מע הערט נאהינט צו טאג . איז דאש בייא אים אה גרום

סיפורי מעשיות

להם טובה כזו שמאירה להם. ע"כ הסכימו. שיעשו ניגון חדש לכבוד הלבנה. וזהו קול הנגינה שאתם שומעים (דהיינו שכל החיות והעופות מנגנים ניגון חדש לכבוד הלבנה שקבלה מלבוש מן החמה) וכששמעו שזהו ניגון המו אונם יותר ושמעו שהוא ניגון נפלא ונעים מאד מאד. ואמר להם האדם היער הנ"ל מה זה חידוש אצלכם. הלא יש אצלי כלי שקבלתי מאבותי. שהם ירשו מאבות אבותיהם. שהכלי עשויה עם עלים וצבעונים כאלו. שכשמניחים הכלי הזאת על איזה בהמה או עוף. אזי תיכף מתחיל לנגן הניגון הזה. אח"כ חזר ונעשה החוכא הנ"ל ונעשה יום. והלך לו האדם היער הנ"ל והוא

טאג קאנין זייא ניט. איז זיך דר עיקר זייער שליטה נאר בייא נאכט. אונ דיא לבנה טוט זייא אוו אה טובה. וואש זיא לייכט זייא בייא נאכט. איבר דעם. האבין זייא אלי מסכים גווען. אז זייא זאלין מאכין אה ניאיים ניגון לכבוד דר לבנה. אונ דאש איז דער ניגון וואש איר הערט. וויא זייא האבין גיהערט. אז דאש איז אה ניגון. האבין זייא זיך נאך מער צו גיהערט. האבין זייא גיהערט. אז סע איז זייער אה וואוליר זיסר ניגון וואש סע איז אה ווילד חידוש זייער. האט ער זיך צו זייא אן גירופין. (דהיינו דער מענטש פון דעם וואלד) וואש איז דאש בייא אייך אוו אחידוש. אלא מאי איך האב אה כלי. וואש איך האב מקבל גווען פון מייני עלטירין. וואש זייא האבין עם גיררשית פון זייערי עלטרינס עלטירין. וואש דיא כלי איז גימאכט גווארין מיט אווני זאכין מיט אווני בלעטליך אונ מיט אווני פארבין. וואש אז מען נעמט דיא כלי אונ מען לייגט זיא אף אה וואשירי בהמה. אורד אף אה וואשיר עוף. אוו הייבט עם תיכף אן צו שפילין דעם ניגון (דהיינו דעם ניגון וואש דיא חיות האבין דא גשפילט). דער נאך איז ווידר גווארין דאש גילעכטיר. אונ סע איז גיווארין

מאד לשמוע זאת. שכל התענוגים של העולם כולם כאין ואינם נחשבים ובטלים לגמרי נגד התענוג הנפלא הזה של הנגינה הזאת. ודברו ביניהם שישארו כאן. כי יש להם לאכול ולשתות ומתענגים בתענוג נפלא כזה שכל מיני תענוגים בטלים כנגד זה. והסית העבד את הארון (היינו בן המלך האמת) לשאול אותו (את אדם היער) מה זאת ושאלו. השיב לו. שזהו. איך שהחמה עשה מלבוש להלבנה. ואמרו כל החיות של היער היות שהלבנה עושה להם טובות גדולות. כי עיקר ממשלתם הוא בלילה. כי לפעמים הם צריכין ליכנס ביישוב. וביום אין יכולים ועיקר ממשלתם בלילה. והלבנה עושה

האבין זייא זיך נאך מער צו גיהערט. האבין זייא גיהערט אז סע איז אה ווילד וואוליר ניגון וואש סע איז זייער איין ווילד חידוש. וואש סע איז אוולד גרוסיר תענוג דאש צו הערין. וואש אלי תענוגים פון דר וועלט זענין אלי גאר נישט. אונ טרעפין גאר ניט אן. אקעגין דעם ווילד גרוסין תענוג וואש מע האט אז מע הערט דעם ווינדרליכין ניגון. האבין זייא צווישין זיך גישמוסט אז זייא וועלין שוין דא בלייבין. ווארין זייא האבין דא צו עסין אונ צו טרונקין. אונ האבין דא אוו איין תענוג וואש ער איז אוו אה חידוש. וואש אלירליי תענוגים פון דר וועלט ווערין גאר בטל אקעגין דעם תענוג. האט אן גירעט דער קנעכט דעם הירין. (דהיינו דעם אמתין בן מלך) אז ער זאל אים פֿרעגין (דהיינו דעם מענטשין פון דעם וואלד) וואש איז דאש. האט ער אים גֿפרענט. האט ער אים גיענפֿרט. באשר דיא זון האט גימאכט איין מלבוש דר לבנה. האבין זיך אן גרופין אלי חיות פון דעם וואלד. באשר דיא לבנה טוט זייא גרוסי טובות. ווארין זייער שליטה פון דיא חיות איז זיך דר עיקר נאר בייא נאכט. ווארין אמאל בדארפין זייא אריין צו גיין אונ יישוב אריין. אונ בייא

והמלך חכם • דאש ניירישי לאנד אונ דער קלוגר מלכות (בוה הלשון סיפר רבינו נ"י) • שאלו אותו • להיכן ולאיוזה צד נתחיל לשאול אחר המדינה הזאת • הראה להם בידו • לצד פלוני (כמראה באצבע) • ואמר האדם היער להבן מלך האמיתי • לך לשם אל המדינה הנ"ל ושם תבא אל הגדולה שלך • והלכו להם • והיו הולכים בדרכם והיו מתאווים מאד למצוא איזה חי' או בהמה לנסות את הכלי הנ"ל אם תוכל לנגן כנ"ל • אך עדיין לא היו רואים שום מין חי' • אח"כ באו יותר לישוב ומצאו איזה בהמה • והניחו הכלי עליה • והתחיל לנגן כנ"ל • והיו הולכים ובאים עד שבאו אל המדינה הנ"ל • ואותה המדינה היה חומה סביב לה • ואין נכנסין אליה כ"א

בשער

מיט דעם נאמן • דאש ניירישי לאנד אונ דער קלוגר מלכות • האבין זיין אים גפרענט • אונ וועל כר זייט זאלין מיר זיך אן הייבן צו פרעגן צו דער מדינה • האט ער זיין גוויזן מיט דר האנט • האט אהער (אזו וויא איינר ווייזט מיט אונ פֿינגיר) האט דער מענטש פֿון דער וואלד גואנט צו דעם אמתין בן מלך • גיין אהין צו דער מדינה • אונ דארט וועסטו קומין צו דיין גדולה • זענין זיין גנאנגין • וויא זיין זענין גנאנגין • האבין זיין זייער גילוסט • אז זיין זאלין גפונן עפֿים אה חיה אודר אה בהמה • כדי זיין זאלין פֿריבין דיא כלי אויב זיא וועט קאנן שפֿילן (כנ"ל) נאר זיין האבין נאך קיין שום חיה ניט גזעהן • דער נאך זענין זיין מער אונ יישוב אריין גקומין • האבין זיין גפונן עפֿים אה בהמה • האבין זיין אף איר אנידר גילענט דיא כלי • האט זיא אן גיהובין צו שפֿילן דעם ניגון (כנ"ל) זענין זיין אזו גנאנגין אונ גנאנגין ביז זיין זענין גקומין צו דער מדינה • אונ דיא מדינה איז גווען אה מוואיר ארום איר • אונ מע האט אונ דער מדינה ניט גקאנט אריין גיין נאר מיט איין מוואיר • מוז מען ארום גיין כמה

והוא (היינו בן המלך האמת) הלך לחפש אחר הכלי הנ"ל • וחיפש בכל אותו החדר ולא מצא • ולהלן יותר היה מתירא לילך • והם היינו האדון (שהוא בן המלך האמת) והעבד (שהוא בן השפחה באמת שה' מתחלה מלך כנ"ל) היו מתייראים לומר לאדם היער הנ"ל שיוליכם לישוב • אח"כ בא אדם היער הנ"ל ואמר להם שיוליכם ליישוב • והוליד אותם לישוב • ולקח את הכלי הנ"ל ונתנה לבן המלך האמיתי • ואמר לו • הכלי אני נתן לך • ועם האדם הזה (היינו העבד שלו שהוא בן השפחה באמת שהיה מלך תחילה מחמת החילוף כנ"ל) תדע איך להתנהג עמו • ושאלו אותו להיכן נלך אמר להם • שישאלו וידרשו אחר המדינה שנקראת בשם הזה • המדינה טפשית

[מחלף]

גווארין מאג • אונ דר מענטש פֿון דעם וואלד איז זיך ווידר אוועק גנאנגין • אונ ער (דהיינו דער אמתיר בן מלך) איז גנאנגין זוכין דיא כלי • אונ ער האט אויס גזוכט אונ דעם גנאצין חדר • אונ ער האט נישט גפונן • אונ ווייטר האט ער מורא גיהאט צו גיין • אונ זיין (דהיינו דער אמתיר בן מלך מיט זיין קנעכט וואש ער איז דער בן השפחה וואש פֿריר איז ער גווען מלך) האבין מורא גיהאט צו זאגן דעם מענטשין פֿון דעם וואלד אז ער זאל זיין פֿירן אונ יישוב אריין • דער נאך איז גקומין דער מענטש פֿון דעם וואלד • אונ האט צו זיין גואנט אז ער וועט זיין פֿירן אונ יישוב אריין • האט ער זיין גפֿירט אונ יישוב אריין • אונ ער האט גנומן דיא כלי הנ"ל • אונ האט זיא גניבין צו דעם אמתין בן מלך • אונ האט צו אים גואנט • דיא כלי שענק איך דיר • אונ מיט דעם (דהיינו מיט דעם קנעכט וואש ער איז פֿריר גווען מלך וכו' כנ"ל) וועסטו וויסן וויא אזו זיך צו פֿירן מיט אים • האבין זיין אים גפרענט • וויא הין זאלין מיר גיין • האט ער זיין גואנט • אז זיין זאלין זיך פרעגן צו דער מדינה • וואש זיא הייסט

סיפורי מעשיות

האתה יכול לחגור מתניך לזה. להחזיר אל המדינה השם הראשון. ובוודאי א"א להכניס עצמו לדבר כזה. ולא יכלו ליכנס. והסיתו העבד הנ"ל שיחזרו לביתם. אך הוא לא רצה לחזור מחמת שהאדם היער אמר לו שילך למדינה זו ושם יבא לגדולה שלו. בתוך כך בא לשם עוד אדם א' שהיה רוכב על סוס. ורצה ליכנס. ולא הניחו אותו ג"כ ליכנס מחמת הנ"ל. בתוך כך. ראה שעומד הסוס של אותו האדם. ולקח הכלי הנ"ל והניחה על הסוס. והתחיל לנגן הניגון הנפלא מאד. כנ"ל. וביקש מאד האדם של הסוס שימכור לו הכלי הזאת. ולא רצה למוכרה. והשיב לו. מה תוכל ליתן לי בעד כלי נפלאה כזו. אמר לו האדם של הסוס הנ"ל. מה תוכל לפעול עם הכלי הזאת. (הלא הוא רק)

שתעשה

מדינה אום קערין דעם ערשטין נאמין. האט ער זיך בוודאי ניט גיקאנט דאש אונטיר נעמין. האבין זייא נישט גיקאנט אריין גיין האט אים דר קנעכט אן גירעט אז זייא זאלין זיך אום קערין אהיים. נאר ער האט ניט גיוואלט אום קערין זיך. ווארין דער מענטש פון דעם וואלד האט אים גיזאנט אז ער זאל גיין צו דער מדינה און דארט וועט ער קומין צו זיין גדולה. ווייל דר איז אהין אן גיקומין נאך איין מענטש. וואש ער האט גירומין אף אה פערד. און ער האט גיוואלט אריין גיין. האט מען אים אויך ניט גילאזט אריין מחמת דעם (כנ"ל) דר ווייל. האט ער דר זעהין סע שטייט דאש פערד פון יענים מענטשין. איז ער גיגאנגין און האט גינומין דיא כלי. און האט זיא אנדיר גיליגט אף דעם פערד. האט עש אן גיהובין צו שפלין דעם זייער וואולין ניגון (כנ"ל) האט אים דר מענטש פון דעם פערד זייער גיבעטין. אז ער זאל אים פֿר קויפין. און ער האט אים גיענפירט. וואש קאנשטו מיר גיבין פֿר אזו איין ווינדירליכי כלי. האט דר מענטש פון דעם פערד צו אים

בשער אחד. וצריכים לסבב כמה פרסאות עד שבאין אל השער ליכנס אל המדינה. והלכו וסבבו עד שבאו אל השער. כבואם אל השער. לא רצו להניח אותם ליכנס. היות. שהמלך של המדינה מת. ונשאר הבן מלך. והניח המלך צוואה. באשר. שעד עכשיו היו קוראין את המדינה. (דאש ניירישי לאנד אונ דער קלוגיר מלכות)^(א). עכשיו יהיו קוראין אותה להיפך. (דאש קלוגי לאנד אונ דער ניירישי מלכות)^(ב). ומי שיחגור מתניו לזה. שיחזור השם לקדמותו. דהיינו שיהיו חוזרים וקוראים את המדינה בשם הראשון. דהיינו מדינה טפשית ומלך חכם. הוא יהי' מלך. ע"כ אין מניחין שום אדם ליכנס אל המדינה. כ"א מי שיחגור מתניו לזה. ע"כ לא רצו להניח אותו ליכנס. ואמרו לו.

כמה מייל בין מען קומט צום טויאר. זענין זייא ארום גנאנגין בין זייא זענין גקומין צום טויאר. אז זייא זענין שוין גקומין צום טויאר. האט מען זייא נישט גוואלט אריין לאזין. באשר. דער מלך פֿון דער מדינה איז גישטארבין. איז גבליבין דער בן מלך. האט דער מלך גילאזט צוואה. באשר. בין אהער האט מען גירופין דיא מדינה. דאש ניירישי לאנד אונ דר קלוגיר מלכות. היינט זאל מען זיא שון רופין פֿר קערט. דאש קלוגי לאנד אונ דער ניירישי מלכות. און ווער סע וועט זיך אונטיר נעמין. אז ער זאל אום קערין צו דר מדינה דעם ערשטין נאמין. דהיינו אז מע זאל ווידיר רופין דיא מדינה מיט דעם ערשטין נאמין. דאש ניירישי לאנד אונ דר קלוגיר מלכות. זאל דער דאזיגיר מלך ווערין. איכר דעם לאזט מען קיין שום מענטשין ניט אריין אין דר מדינה. סידדין דער וואש ער וועט זיך אונטיר נעמין דאש דאזיג. אז ער זאל אום קערין דר מדינה דעם ערשטין נאמין. האט מען אים גיזאנט קאנשטו דרך דאש אונטיר נעמין. אז דוא זאלשט דער

(היינו האדם של הסוס הנ"ל) הלך ולמדו הדבר הנ"ל להיות מבין דבר מתוך דבר : והבן מלך האמת . מאחר שנעשה מבין דבר מתוך דבר . הי' הולך שם אצל שער המדינה הנ"ל . והבין . שהוא באפשר שיחגור מתניו לזה להחזיר להמדינה שם הראשון . כי כבר נעשה מבין דבר מתוך דבר . ע"כ הבין שהוא באפשר . אע"פ שעדיין אינו יודע איך ומה . איך יוכל לעשות זאת . אעפ"כ מאחר שנעשה מבין דבר מתוך דבר . ע"כ הבין שהוא באפשר . ונתיישב . שיצוה להניח אותו ליכנס . והוא יכניס עצמו לזה . (היינו להחזיר להמדינה שם הראשון) ומה יפסיד בזה . ואמר . (לאותן האנשים שלא רצו להניח

פון דעם פֿערד) איז גיגאנגין אונ האט אים אויש גילערניט ער זאל זיין אה מבין דבר מתוך דבר : **אונ** דער אמתיר בן מלך^(א) . מחמת ער איז שון גווארין אה מבין דבר מתוך דבר . איז ער דארט אום גיגאנגין ביא דעם טוויאר פֿון דר מדינה . אונ ער האט פֿר שטאנין . אז סע איז יוא גימאלט אז ער זאל זיך דאש אונטר נעמין . אז ער זאל אום קערין צו דר מדינה דעם ערשטין נאמין . ווארין ער איז זיך שון גיווארין איין מבין דבר מתוך דבר . איכר דעם האט ער פֿר שטאנין אז סע איז גימאלט האמשי ער האט נאך ניט גיוויסט וויא או . ווירמיר וועט ער דאש קאנין אז ער זאל אום קערין דעם ערשטין נאמין צו דר מדינה . נאר פֿון דעסט וועגין פֿארט ווייל ער איז גיווארין אה מבין דבר מתוך דבר האט ער פֿר שטאנין אז סע איז גימאלט . האט ער זיך מיישכ גיווען . ער וועט זיך הייסן אריין לאזין . אונ ער וועט זיך דאש אונטיר נעמין . אז ער זאל אום קערין צו דר מדינה דעם ערשטין נאמין . וואש וועט ער דא צו לייגין . האט ער גיזאגט (צו דיא מענטשין וואש זייא האבין אים ניט גיוואלט אריין לאזין) אז זייא זאלין אים אריין לאזין . אונ

שתעשה עמה קאמעדייא^(א) . ותקבל דינר . אבל אני יודע דבר שהוא טוב יותר מהכלי שלך . דהיינו שאני יודע דבר שקבלתי מאבות אבותי . להיות מבין דבר מתוך דבר היינו שאני יודע דבר כזה שקבלתי מאבות אבותי שיכולים להיות על ידה מבין דבר מתוך דבר . שכשאהד אומר איזה דיבור בעלמא^(ב) . יכולים ע"י הקבלה הנ"ל שיש לי . להבין דבר מתוך דבר . ועדיין לא גליתי זאת לשום אדם בעולם . בכך אני אלמוד אותך הדבר הזה . ואתה תתן לי הכלי הזאת הנ"ל . ונתיישב (הבן מלך האמת שהיה לו הכלי הזאת כנ"ל) שבאמת הוא דבר נפלא להיות מבין דבר מתוך דבר . ונתן לו הכלי הנ"ל . והוא

אים גיזאגט . וואש קאנסטו דען טאן מיט דר כלי . נאר דוא וועשט מאכין מיט איר איין קאמעדייא אונ דוא וועסט נעמין אה גילדין . איך קאן אכיר אה זאך וואש סע איז בעסיר פֿון דיין כלי . איך ווייס אה זאך וואש איך האב מקבל גיווען פֿון מיינה עלטירינס עלטירין . אז מע זאל זיין איין מבין דבר מתוך דבר . דהיינו איך ווייס אזו אה זאך וואש איך האב מקבל גיווען פֿון מיינה עלטירינס עלטירין . וואש דארך דר זאך קאן מען זיין איין מבין דבר מתוך דבר . (מע זאל פֿר שטיין איין זאך פֿון דער אנדיריר זאך) אז איינר רעט עפּים איין ווארט . קאן מען דארך דעם וואש איך האב מקבל גיווען אז מע זאל פֿר שטיין דבר מתוך דבר . (דהיינו איין זאך פֿון דער אנדיריר) אונ איך האב נאך דיא זאך ניט אויס גיזאגט פֿר קיין שום מענטשין אין דר וועלט . בכך . וועל איך דיך אויס לערנין דיא דאזיג זאך . אונ דוא וועשט מיר גיבין דיא דאזיג כלי דר פֿר . האט ער זיך מיישכ גיווען (דהיינו דער אמתיר בן מלך וואש ער האט גיהאט די כלי) סע איז איין אמת איין גרום חידוש אז מע זאל זיין איין מבין דבר מתוך דבר . האט ער אים אוועק גיגיבין דיא כלי . אונ ער (דהיינו דר מענטש

ראשי תיבות וקיצורים: א"פ. אף על פי; אעפ"כ. אף על פי כן; הי'. היה; ע"י. על ידי; ע"כ. על כן; הערות ותרגומים: (א) משחק הצגה; (ב) דיבור סתם; (ג) בתקיעה לא ברור ונראה - אמתור בן מלך;

סיפורי מעשיות

שיוכל להחזיר להמדינה שם הראשון הוא יהיה מלך. וצוה לבנו שכשימצא איש כזה. יסתלק הוא מן המלוכה. ואותו האיש יהיה נעשה מלך. היינו. כשימצא חכם כזה. שיהיה מופלג בחכמה מאד מאד. עד שכנגדו יהיו כולם טפשים. הוא יהיה מלך. כי זה האיש יכול להחזיר להמדינה שם הראשון. כי יהיו חוזרים וקורין אותה מדינה טפשית ומלך חכם. כי הם כולם טפשים כנגדו. ע"כ תדע לאיזה דבר אתה מכנים עצמך. (כל זה אמרו לו השרים הנ"ל). ואמרו לו (היינו ג"כ השרים הנ"ל כי כל זה הוא המשך דבריהם) הנסיון יהיה אם אתה חכם כזה. היות שיש כאן גן שנשאר מן המלך שהיה. שהוא היה חכם גדול מאד. והגן הוא נפלא מאד מאד שגדילים בו כלי מתכות כלי כסף וכלי זהב והוא

קענין אום קערין צו דר מדינה דעם ערשטין נאמין. זאל ער זיין מלך. אונ האט אן גיזאגט דעם זון אז סע וועט זיך גיפונגן אזו אה מענטש. זאל ער אים אפ טרעטין דיא מלוכה. דהיינו אז סע וועט זיך גיפונגן אזו אה חכם. וואש ער וועט זיין אזו אה ווילד גרוסיר חכם. וואש אקעגין אים וועלין זייא אלי זיין נערנים. זאל ער ווערין מלך. ווארין דר מענטש וועט זיך ווידר אום קערין צו דר מדינה דעם ערשטין נאמין. דאש ניירישי לאנד אונ דר קלוגיר מלכות. ווארין זייא זעגן זיך אלי נערנים אקעגין אים. בכ"ן. זאלשטו וויסין. וואש דוא נעמטט דרך דא אונטיר (אזו האבין אלץ דיא שרים צו אים גיזאגט) נאך האבין זייא אים גיזאגט. דיא פרוכ וועט זיין אויב דוא בישט אזו אה חכם. באשר סע איז דא פ"ר האנדן אה גארטין וואש סע איז איבר גיבליבין פון דעם מלך וואש סע גיווען. וואש ער איז גיווען זייער אה גרוסיר חכם. אונ דר גארטין איז זייער אווילד חידוש. סע וואקסין אין אים כלי מתכות (דהיינו כלים פון אייזן ווארג) זילכירני כלים אונ גילדיני כלים

להניח ליכנום שם שום אדם כי אם מי שיחגור מתניו לענין הנ"ל) שיניחו אותו ליכנום. והוא יחגור מתניו לענין הנ"ל להחזיר אל המדינה שם הראשון. והניחו אותו ליכנום. והודיעו אל השרים שנמצא איש כזה. שרוצה לחגור מתניו לזה להחזיר להמדינה שם הראשון. והביאוהו אל השרים של המדינה. ואמרו לו השרים. תדע. שגם אנחנו אין אנו טפשים ח"ו. רק שהמלך שהיה. היה חכם גדול מופלג מאד אשר כנגדו. היינו כולנו נחשבים טפשים. וע"כ היתה המדינה נקראת. מדינה טפשית ומלך חכם. ואח"כ נפטר המלך הנ"ל. ונשאר הבן מלך. וגם הוא חכם. אבל כנגדינו אינו חכם כלל. ע"כ נקראת המדינה (עכשיו) להיפך. מדינה חכמה ומלך טפש והניח המלך צוואה. שמי שימצא חכם כזה

אונ ער וועט זיך אונטר נעמין דאש דאוני. אז ער זאל אום קערין דר מדינה דעם ערשטין נאמין. האט מען אים אריין גילאזט. אונ מע האט מודיע גיווען דיא שרים אז סע גיפונט זיך אזו איין מענטש. וואש ער וויל זיך דאש אונטיר נעמין ער זאל אום קערין דר מדינה דעם ערשטין נאמין. האט מען אים גיבראכט צו דיא שרים פון דער מדינה. האבין אים דיא שרים גיזאגט. דוא זאלשט וויסין. אז מיר זעגן אוך קיין נערנים ניט חס ושלום. נאר. דער מלך וואש סע גיווען. ער איז גיווען אה ווילד גרוסיר חכם זייער. וואש אקעגין אים. זעגן מיר אלי גיווען נערנים. איבר דעם פלעגט מען דיא מדינה צו רופן דאש ניירישי לאנד אונ דר קלוגיר מלכות. דר נאך איז דער מלך גישטארבין. איז גיבליבין דר בן מלך. אונ דער בן מלך איז אוך אה חכם. נאר אקעגין אונז איז ער גאר קיין חכם ניט. איבר דעם רופט מען היינט דיא מדינה פ"ר קערט. דאש קלוגי לאנד אונ דר ניירישי מלכות. האט דר מלך צוואה גילאזט אז סע וועט זיך גיפונגן אזו אה חכם וואש ער זאל

הגן . והיה הולך אצל הגן . והסתכל וראה .
 שעומד שם אצל הגן אדם . היינו שהיה
 מצוייר שם אדם . והסתכל וראה שלמעלה
 מעל האדם . יש דף שקורין מאבליצע^(א) .
 וכתוב שם . שזה האדם היה מלך לפני כמה
 מאות שנים . ובימי המלך הזה היה שלום .
 כי עד אותו המלך היה מלחמות . וכן אחריו
 היה מלחמות . ובימי המלך הזה היה שלום .
 והתבונן . מאחר שכבר נעשה מבין דבר
 מתוך דבר כנ"ל . שהכל תלוי בזה האדם
 שכשנכנסין לגן ורודפין אותו . אין צריכין
 לברוח כלל רק לעמוד עצמו אצל האדם
 הזה . ועי"ז ינצל . ויותר מזה . שאם יקחו
 את האדם הזה ויעמידו אותו לפני בתוך
 הגן

אים ניט אריין גיין כנ"ל) איז ער גינאנגין ביא דעם
 גארטין (דהיינו דר אמתיר בן מלך) האט ער אקוק
 גיטאן . האט ער דר זעהין . אז סע שטייט דארט לעבין
 דעם גארטין . אה מענטש . דהיינו סע איז דארט
 גיווען אויס גימאלט אה מענטש . האט ער ווייטיר אקוק
 גיטאן האט ער גיזעהין אז איבר דעם מענטשין . איז
 פֿר האנדין איין מאבליצע . אונ דארט שטייט אן גשריבן
 אז דר מענטש . דאש איז גיווען אה מלך פֿר כמה מאות
 שנים . (פֿר וויפֿיל הונדורט יאר) . אונ אין דיא צייטן
 פֿון דעם מלך איז גיווען שלום . ווארין ביז דעם מלך
 איז גיווען מלחמות . אונ אזו נאך אים איז גיווען מלחמות
 אונ אין דיא טעג פֿון דעם מלך איז גיווען שלום .
 האט ער פֿר שמאנין . ווארין ער איז זיך שון גיווען אה
 מבין דבר מתוך דבר . אז סע איז גאר גיווענט אין
 דעם מענטשין . אז מע גייט אין דעם גארטין אריין
 אונ מע הייבט אן צו יאגן . בדארף מען גאר ניט צו
 אנטלופֿן . נאר מע זאל זיך שטעלן לעבין דעם מענטשין
 דארך דעם וועט מען ניצול ווערן . נאך מער אפֿילו .
 אז מע זאל נעמן דעם מענטשין אונ מע זאל אים אריין
 שטעלן אינווייניק אין דעם גארטין אריין . אזו וועט
 קענין

והוא נפלא ונורא מאד . אך א"א ליכנס בו .
 כי כשנכנס בו אדם . אזי תיכף מתחילין שם
 לרודפו . ורודפין אותו והוא צועק . והוא
 אינו יודע כלל ואינו רואה מי רודף אותו .
 וכך הם רודפין אותו עד שמבריחין אותו
 מן הגן . ע"כ נראה אם אתה חכם . אם
 תוכל ליכנס אל הגן הזה . ושאל אם מכים
 את האדם הנכנס . אמרו לו . שהעיקר
 שרודפין אותו והוא אינו יודע כלל מי ומי
 רודף אותו ובורח בבהלה גדולה מאוד . כי
 כן ספרו להם בני אדם שנכנסו לשם . והלך
 אל הגן . (היינו זה הבן מלך האמת) וראה שיש לו
 חומה סביב . והשער פתוח . ואין שם
 שומרים . כי בוודאי אין צריכים שומרים לזה

כלים . אונ ער איז אה ווילד חידוש זייער . נאר מע
 קען ניט אריין גיין אין דעם גארטין . ווארין אז איין
 מענטש גייט אונ אים אריין . אזו הייבט מען אים אן
 תיכף צו יאגן . אונ מע יאגט . אונ ער שרייט . אונ ער
 ווייסט גאר ניט אונ זעהט גאר ניט ווער סע יאגט אים
 אונ אזו יאגט מען אים אלץ ביז מע מאכט אים אנטלופֿן
 פֿון דעם גארטין . בכֿן וועלן מיר זעהין אוב דו ביסט
 איין חכם . אז דוא וועסט קענין אריין גיין אין דעם
 גארטין . האט ער גיפֿרעגט צו מע שלאגט דעם מענטשין
 וואש ער גייט אריין . האבין זייא אים גיזאגט . דער
 עיקר איז מע יאגט אים . אונ ער ווייסט גאר ניט
 ווער סע יאגט אים . אונ ער מוז אנטלופֿן מיט גרום
 כהלה זייער . ווארין אזו האבין זייא דר ציילט מענטשין
 וואש זייא זענין אהין אריין גינאנגין . (אזו האבין אלץ
 גיזאגט דיא שרים צו דעם אמתין בן מלך) האט ער זיך
 אופֿ גיהובין אונ איז גינאנגין צו דעם גארטין . האט ער
 גיזעהין סע איז פֿר האנדין אה מויאיר ארום אים . אונ
 דער מויאיר איז אופֿין . אונ סע קיין שומרים דארט
 ניט פֿר האנדין . ווארין מע בדארף בוודאי ניט קיין
 שומרים צו דעם גארטין (ווארין סע קאן זיך קיינר אונ

סיפורי מעשיות

הבנים שנתחלפו

ממך דבר כזה . אעפ"כ . בשביל דבר אחד . אין ראוי ליתן לך המלוכה . ננסה אותך עוד בדבר א' . אמרו לו . היות שיש כאן כסא מהמלך שהיה . והכסא גבוה מאד ואצל הכסא עומדים כל מיני חיות ועופות של עץ . (היינו שהם חתוכים ומתוקנים מן עץ . בלע"ז . אויש גישניצט) . ולפני הכסא עומד מטה . ואצל המטה עומד שולחן . ועל השולחן עומד מנורה . ומן הכסא יוצאים דרכים כבושים (שקורין גישלאנגני וועגן) והדרכים הם בנויים בבנין חומה (היינו גימוראטי וועגן) ואלו הדרכים יוצאים מן הכסא לכל צד . ואין אדם יודע כלל מה ענין הכסא הזה עם הדרכים הללו . ואלו הדרכים כשהם יוצאים . ומתפשטים להלן איזה שיעור . עומד שם אריה של זהב ואם

אין דעם גארטין אריין . האט מען אוו גיטאן . אוו זענין אלי שרים אריין גיגאנגן אין דעם גארטין אריין . אונ זייא זענין זיך דארט דורך גיגאנגן אונ זענין ארויס בשלום :

האבין זיך דיא שרים צו אים אן גירופין . פון דעסט וועגן פארט . האמשי מיר האבין פון דיר גיזעהין אוו אה זאך . פון דעסט וועגן פארט . פון איין זאך וועגן . קומט דיר נאך ניט אפ צו גיבין דיא מלוכה . מיר וועלין דיך פרוכין נאך מיט איין זאך . באשר דא איז פר האנדין אה שטול פון דעם מלך וואש סע גיווען . אונ דיא שטול איז זייער הויך . אונ בייא דר שטול שטייאן אלידליי חיות אונ עופות פון האלץ אויס גישניצט . אונ פֿר דר שטול שטייט אה בעטיל . אונ בייא דעם בעט שטייט אה מיט אונ אף דעם מיט שטייט אה לייכטיר . אונ פֿון דר שטול גייאין ארויס גישלאנגני וועגן . אונ דיא וועגן זענין גימוראירט . אונ דיא וועגן גייאין ארויס פֿון דר שטול אונ אלי זייטן . אונ קיין שום מענטש וויישט גאר ניט וואש סע איז דיא זאך פֿון דער שטול מיט דיא וועגן אונ דיא וועגן אז זייא צוהין גייאין ארויס אונ

הגן הזה . אזי יוכל כל אדם ליכנס בשלום אל הגן הזה . (כל זה הבין זה הבן מלך האמת ע"י שהיה מבין דבר מתוך דבר כנ"ל) והלך ונכנס אל הגן . ותיכף כשהתחילו לרודפו . הלך ועמד אצל האדם הנ"ל שעומד אצל הגן מבחוץ . ועי"ז יצא בשלום בלי פגע כלל . כי אחרים כשנכנסו לגן והתחילו לרודפם היו בורחים בבהלה גדולה מאד והיו מוכים ונלקים עי"ז והוא יצא בשלום ושלוחה ע"י שעמד עצמו אצל האדם הנ"ל . והשרים ראו ותמהו . על שיצא בשלום . ואזי צוה (זה הבן מלך האמת) ליקח את האדם הנ"ל ולהעמיד אותו בפנים בתוך הגן . וכן עשו . ואזי . עברו כל השרים בתוך הגן ונכנסו ויצאו בשלו' בלי פגע כלל : אמרו לו השרים . אעפ"כ . אעפ"י שראינו

קענין איטליכיר מענטש אריין גיין בשלום אין דעם גארטין אריין . (אזו האט אלץ פֿר שטאנגן דר אמתיר בן מלך ווייל ער איז גיווען אה מבין דבר מתוך דבר) האט ער זיך אוף גיהובין אונ איז אריין גיגאנגן אין דעם גארטין אריין . אונ תיכף וויא מע האט אים אן גיהובין צו יאגן . איז ער גיגאנגן אונ האט זיך גישמעלט לעבין דעם מענטשין וואש סע גישטאנגן לעבין דעם גארטין פֿון דרויסן . אונ דארך דעם איז ער ארויס בשלום אונ סע האט אים גאר ניט גישאט . ווארין אנדרי אז זייא זענין אריין גיגאנגן אין דעם גארטין אונ מע האט זייא אן גיהובין צו יאגן . זענין זייא אנטלאפֿין גיווארין מיט גרום בהלה זייער . אונ זייא זענין גישלאנגן גיווארין דארך דעם . אונ ער איז ארויס בשלום ושלוחה . דארך דעם וואש ער האט זיך גישמעלט לעבין דעם מענטשין . אונ דיא שרים האבין דאש גיזעהין אונ האבין זיך זייער פֿר ווינדירט . וואש ער איז ארויס בשלום . דער נאך . האט ער גייהיסן (דהיינו דר אמתיר בן מלך האט גייהיסן) אז מע זאל נעמן דעם מענטשין . אונ מע זאל אים אריין שטעלן אונזיווייניק

שהיא גבוה מאוד וכו'. והלך אצל הכסא . והסתכל . והתבונן . שזאת הכסא עשויה מן העץ של התיבה הנ"ל (היינו הכלי הנ"ל שנתן לו אדם היער כנ"ל) . והסתכל וראה שחסר מן הכסא למעלה איזה שושנה (היינו ריזוילי) ואם היה להכסא זאת השושנה . היה לה הכח שיש להתיבה הנ"ל (היינו הכלי הנ"ל שהיה לה כח לנגן כשהי' מניחין אותה על איזה מין חיה או בהמה או עוף כנ"ל) והסתכל יותר וראה . שזאת השושנה שחסר למעלה מן הכסא . היא מונחת למטה בכסא וצריכין ליקח אותה משם ולהניחה למעלה . ואזי יהיה להכסא הכח של התיבה הנ"ל . כי המלך שהיה . עשה כל דבר בחכמה באופן שלא יבין שום אדם את הענין עד שיבא חכם מופלג שיבין את הדבר ויוכל לכונן

זייער הודך וכו' . איז ער גיגאנגן צו דר שטול . האט ער אקוק גימאן . האט ער פֿר שמאנין אז דיא שטול איז גימאכט גיווארין פֿון דעם האלץ פֿון דעם קעסטיל (דהיינו דיא כלי וואש דר מענטש פֿון דעם וואלד האט אים גישענקט כנ"ל) האט ער ווייטיר גיקוקט . האט ער גיזעהן . אז סע גייט אפ פֿון דר שטול פֿון אויבין עפּים אה ריזוילי . אונ אז דיא שטול זאל האבין דאש ריזוילי . וואלט דיא שטול גיהאט דעם כח פֿון דעם קעסטיל . (דהיינו דיא כלי הנ"ל וואש זיא האט גיהאט דעם כח . אז מע פֿלעגט דיא כלי צו לייגן אָפּ עפּים אה בהמה אודיר אה ח'י וכו' האט אָן גיהוכין צו שפּילן כנ"ל) האט ער ווייטיר גיקוקט . האט ער גיזעהן אז דאש ריזוילי וואש סע גייט אפּ אויבין פֿון דר שטול . דאש ריזוילי לוגט הינטן אין דר שטול . בדארף מען דאש ריזוילי ארויס נעמן פֿון הינטן אונ אריין זעצין עס אויבין אזו וועט דיא שטול האבין דעם כח פֿון דעם קעסטיל . (הנ"ל) ווארין דר מלך וואש ער איז גיוועהן האט איטליכי זאך גימאן מיט חכמה אונ האט אלץ פֿר שטעלט . כדי קיינר זאל ניט פֿר שטיין דיא זאך וואש ער

ואם ילך ויתקרב אצלו איזה אדם . אזי יפתח את פיו ויבלענו . ולהלן מן אותו האריה . מתפשט הדרך עוד להלן יותר . וכן בשאר הדרכים היוצאים מן הכסא . היינו שגם הדרך השני היוצא מן הכסא לצד אחר . הוא ג"כ כך . כשמתפשט ונמשך הדרך איזה שיעור . עומד שם מין חיה אחר . כגון לביא של מיני מתכות . ושם ג"כ א"א להתקרב אליו כנ"ל . ולהלן מתפשט הדרך יותר . וכן בשאר הדרכים . ואלו הדרכים הם מתפשטים והולכים בכל המדינה כולה . ואין שום אדם יודע ענין הכסא הנ"ל עם כל הדברים הנ"ל עם הדרכים הנ"ל . ע"כ תתנסה בזה . אם תוכל לידע ענין הכסא עם כל הנ"ל . והראו לו הכסא . וראה .

צוהין זיך אוועק אה שטיק . שטייט דארט אה גילדינר ליב . אונ אז אה מענטש זאל צו אים צו גיין . וועט ער עפּיגן דאש מויל אונ וועט אים איין שלינגין . אונ ווייטיר פֿון דעם ליב . צוהט זיך דער וועג נאך ווייטיר . אונ אזו בייא דיא איבריקי וועגן וואש זיא גיין ארויס פֿון דער שטול . דהיינו בייא דעם אנדירין וועג וואש סע גייט ארויס פֿון דר שטול צו איין אנדירי זייט . איז אוך אזו . אז דער וועג צוהט זיך אה שטיק אוועק . שטייט דארט איין אנדירי ח'י . דהיינו אה לעמפּירט פֿון אייזין ווארק . אונ דארט קאן מען אויך צו אים ניט צו גיין (כנ"ל ווארין ער וועט איין שלינגין) אונ ווייטיר פֿון דעם לעמפּירט צוהט זיך דר וועג ווייטיר . אונ אזו איז בייא דיא איבריקי וועגן . אונ דיא דאזיג וועגן . צוהין זיך אונ גיין אין דר גאנציר מדינה . אונ קיין שום מענטש ווייסט ניט וואש דיא זאך איז פֿון דער שטול מיט דיא אלי זאכין מיט דיא וועגן . כֿן וועשטו דר מיט גיפּרובט ווערין . אויב דוא וועשט קאנין וויסן דיא זאך פֿון דער שטול מיט דעם אלימין . האט מען אים גיוויזן דיא שטול . האט ער גיזעהן אז זיא איז

סיפורי מעשיות

הבנים שנתחלפו

ואז התחילו כולם לנגן ניגון הנפלא מאוד. ועשו כולם הפעולה הראוי' להם. ואז נתנו לו המלוכה: ענה ואמר הבן מלך האמת שנעשה עתה מלך אל בן השפחה האמת הנ"ל. עתה אני מבין שאני בן המלך באמת. ואתה בן השפחה באמת:

(גם אלה דברי רבינו נ"י. אחר שסיפר זאת המעשה. ענה ואמר דברים אלה):

בדורות הראשונים כשהיו מדברים ומשיחים קבלה. היו משיחים בלשון כזה. כי עד רשב"י לא היו מדברים קבלה באתגליא^(א). רק רשב"י גילה קבלה באתגליא. ומקודם כשהיו החברים מדברים קבלה היו מדברים בלשון כזה: כשהניחו הארון על הפרות התחילו לשורר: והבן: כי יש חדתותי דסיהרא^(ב). כשהלכנה מקבלת חידושים מן השמש. וזה בחי' כשנושאין הארון אל בית שמש. ואזי כל החיות נושאי הכסא

עושין

אים אהין שמעלין. אונ אזו אלי בדארף מען אלץ איבר שמעלין. האט ער גיהייסין אז מע זאל אלץ מסדר זיין וויא מע בדארף. מע זאל ארויס נעמין דאש רייזולי פון הינטין אונ מע זאל עם אריין ועצין אויבין. אונ אזו דיא אלי זאכין זאל מען אלץ איבר שמעלין אונ מע זאל זייא מסדר זיין אנדירש (אזו וויא מע בדארף אזו וויא ער האט גיהייסין) וויא מע האט אזו גיטאן. האבין אן גיהובין אלי צו שפילין דעם וואולין ניגון וואש ער איז זייער אה ווילד חידוש. אונ זייא האבין אלי גיטאן דאש וואש זייא בדארפין צו טון אזו האט מען אים אפ גיגיבין דיא מלוכה. (דהיינו דעם אמתין בן מלך וואש ער האט דיא אלי חכמות באוויזין כנ"ל) האט ער זיך אן גירופין אונ האט גיאגט צו דעם בן השפחה. היינט פֿר שטייא איך. אז איך בין טאקי דער אמתיר בן מלך אונ דוא בייט דר בן השפחה באמת:

פֿר צייטין אז מע פֿלעגט שמוסין קבלה פֿלעגט מען שמוסין מיט אזו אה לשון (ווי די מעשה איז) וכו':

דיא

לכוין להחליף ולסדר כל הדברים כראוי. וכן המטה הבין. שצריכין לנתקה קצת מן המקום שעומדת. וכן השולחן צריכין ג"כ לנתקו קצת. לשנות מקומו קצת. וכן המנורה צריכין ג"כ לנתקה קצת ממקומה. וכן העופות והחיות צריכין ג"כ לשנותם כולם ממקומם. ליקח זה העוף ממקום זה ולהעמידו במקום זה. וכן כולם. כי המלך עשה הכל בערמה ובחכמה באופן שלא יבין שום אדם. עד שיבא החכם שיוכל להתבונן לסדרם כראוי. וכן האריה שעומד שם (אצל התפשטות הדרך) צריכין להעמידו כאן. וכן כולם. וצוה לסדר הכל כראוי. ליקח השושנה מלמטה ולתוחבה למעלה. וכן כל הדברים הנ"ל לסדר כולם בסדר הראוי כנ"ל.

ער מיינט ביז סע וועט קומין אזו אה ווילד גרוסיר כחם וואש ער וועט זיך שמוסין אונ וועט קענין צו טרעפֿין אלץ איבר צו בייטין. אונ מסדר צו זיין אלי זאכין אזו וויא מע דארף. אונ אזו דאש בעטיל. האט ער פֿר שמאנין אז מע בדארף עם אביסל אוועק רוקין פֿון דעם ארט וויא סע שטייט. אונ אזו דעם טיש בדארף מען אויך אביסל אוועק רוקין פֿון דעם ארט אונ אזו דעם לייכטיר בדארף מען אויך אביסל אוועק רוקין פֿון אום ארט. אונ אזו דיא עופות אונ דיא חיות מוז מען זייא אויך אלי איבר שמעלין. מע זאל נעמין דאש עוף פֿון דעם ארט אונ מע זאל עש שמעלין אף דעם ארט. אונ אזו אלי מוז מען אלץ איבר שמעלין אנדירש. ווארין דר מלך האט אלץ אונ מיסמני פֿר שמעלט מיט חכמה. כדי קיינדר זאל ניט וויסין וואש מע מיינט. ביז סע וועט קומין דר כחם וואש ער וועט קאנין פֿר שטיין ער זאל אלץ מסדר זיין אזו ווי מע בדארף. אונ אזו דער ליב וואש ער שטייט דארט וויא דר וועג גייט ארויס בדארף מען

ראשי תיבות וקיצורים: בחי'. בחינת: ג"כ. גם כן: הראוי'. הראיה: נ"י. נרו יאיר: רשב"י. רבי שמעון בר יוחאי: הערות ותרומות: (א) בגלוי: (ב) חידושי הלכנה:

סיפורי מעשיות

סמ

כנ"ל • שעיקר החכמה שצריכין לידע איך לסדר הדברים • כמו כן • מי שבקי בספרים ולבו שלם יוכל להבין הפירוש • אך צריכין לסדר הדברים היטב • כי פעם נקרא כך ופעם נקרא כך • וכן בשאר הדברים • היינו בפירוש של המעשה • לפעמים נקרא האדם של המעשה הנ"ל בשם זה ולפעמים בשם אחר • וכן בשאר הדברים • אשרי מי שיזכה להבין דברים אלו לאמיתתן: בילא"ו:
 (כל זה דברי רבינו הקדוש זצ"ל):

מעשה פעם אחד היה בעל תפלה
 שהיה עוסק תמיד בתפילות ושירות ותושבחות להש"י • והיה יושב חוץ ליישוב • והיה רגיל ליכנס ליישוב • והיה נכנס אצל איזה אדם • מסתמא היה נכנס להקטנים במעלה כגון עניים וכיוצא • והיה מדבר על לבו מהתכלית של כל העולם • היות שבאמת אין שום תכלית כ"א לעסוק בעבודת ה' כל ימי חייו ולבלות ימיו בתפלה להש"י ושירות ותושבחות וכו' • והיה מרבה לדבר

עושיין ניגון חדש בח' מזמור שירו לה' שיר חדש שוהו השיר ששרו פרות הבשן • וזה בח' מטה ושלחן וכסא ומנורה הם תיקוניהא דשכינתא^(א): וכו' הגן • כי אדר"ר נתגרש מן הגן • ושבת אגין עלוהי^(ב) כמובא • ושבת הוא בח' מלך שהשלום שלו בח' האדם הנ"ל שהוא מלך שהיה שלום בימיו • וע"כ עמד עצמו אצל שבת • והשאר לא ביאר • (ענה ואמר אחר שסיפר המעשה הזאת בזה"ל) המעשה הזאת היא הפלא גדול • והכל א' הבהמות וכו' • והכסא וכו' והגן הכל א' • פעם נקרא (הבחי' המרומות בהסיפור) בשם זה ופעם בשם זה • הכל לפי הענין והבחי' • והדברים עמוקים נפלאים וגוראים מאוד מאוד: (גם אלה דברי רבינו נ"י) ויש עוד ואין צריכין לגלות לכם • גם יש עוד • מה שהמלך שהיה בהמדינה הנ"ל • עשה דבר כנגד החמה • ודבר כנגד הלבנה (היינו שאלו הדברים היו מרמזים על חמה ולבנה) והלבנה היתה אוחות נר בידה • וכשמגיע היום אזי אין הנר מאיר • כי שרגא במיהרא וכו'^(ג) וזהו שאמרה הלילה אל היום מפני מה כשאתה בא אין לי שם (כמבואר לעיל) כי ביום אין מועיל הנר כלל: פירוש המעשה הוא כמו הכסא שעשה המלך

מעשה יב
 הבעל תפילה

מעשה אמאל איז גיווען איין בעל תפילה • וואס ער האט תמיד נאר עוסק גיווען אין תפילות אין שירות און תושבחות צו הש"י • און ער איז גיווען חוץ ליישוב • און זיין סדר איז גיווען • ער פלעגט אמאל אריין צו גיין אין יישוב אריין • און ער פלעגט אריין צו גיין צו עפים אה מענטשן • מן הסתם פלעגט ער אריין גיין צו קלייני לייט • דהיינו ארימי לייט און נאך און איין גלייכין • און ער פלעגט מיט דעם מענטשן אן הייבן צו שמוסין • פון דעם תכלית פון גאר דר וועלט • באשר אז צום אמת איז קיין שום תכלית ניט פֿר האנדין אף דער וועלט • נאר מע זאל גאט דונין ווייל מע לעבט • און מע זאל זיך פֿר ברענגן דיא יארין נאר מיט תפלה צו הש"י און מיט שירות ותשבחות צו הש"י וכו' • און ער פלעגט אה סך צו שמוסין מיט דעם מענטשן

דיא מעשה איז • אה ווילד חידוש • און סע גאר איינס • דיא בהמות וכו' • און דיא שטול און דר גארטן וכו' • סע גאר איינס • אמאל הייסט עש אזו אמאל אזו:

דער פירוש פון דער מעשה • איז אזו וויא דיא שטול וואס דר מלך האט גימאכט וואס דר עיקר חכמה איז אז מע זאל וויסן וויא אזו מסדר זיין אימליכי זאך אזו אוך ווער סע איז אנרוסיר בקי אין ספרים • און איז אנרוסיר חכם באמת • קאן ער פֿר שטיין דאש פירוש • נאר מע מוז וויסן מע זאל גוט מסדר זיין • ווארין אמאל הייסט דיא זאך אזו אמאל אזו • אז וואול איז דעם וואס ער וועט זוכה זיין דאש צו פֿר שטיין • דאש האט אלץ ער אליין ע"ה גישמוסט נאך דר מעשה:

ראשי תיבות וקיצורים: א' אחד; אדר"ר; אדם הראשון; בזה"ל; בזה הלשון; בחי' בחינת; בילא"ו; ברוך ה' לעולם אמן ואמן; ע"כ; ועל כן; ב"א; כי אם; להש"י; להשם יתברך; נ"י; נרו יאיר; הערות ותרגומים: (א) תיקון השכינה; (ב) ושבת הגינה עליו; (ג) כי נר בצהרים למה הוא מועיל? [פירשי - אינו מאיר]:

סיפורי מעשיות

הבעל תפילה

לדבר עמו דברי התעוררות כאלו עד שנכנסו דבריו באזניו. עד שנתרצה אותו האדם להתחבר עמו. ותיכף כשנתרצה עמו. היה לוקחו ומוליכו למקומו שהיה לו חוץ ליישוב. כי אותו הבעל תפילה הנ"ל בחר לו מקום חוץ ליישוב כנ"ל. ובאותו המקום היה שם נהר לפניו. גם היה שם אילנות ופירות. והיו אוכלים מן הפירות. ועל בגדים לא הי' מקפיד כלל. וכן היה רגיל תמיד ליכנס ליישוב ולפתות ולרצות בני אדם לעבודת הש"י לילך בדרך לעסוק בתפילות וכו'. וכל מי שהיה מרוצה עמו היה לוקחו ומוליכו למקומו חוץ ליישוב כנ"ל. והם היו עוסקים שם רק בתפילות ושירות ותושבחות להש"י ווידוים ותעניתים

עד

מענטשין אווני רייד וואש ער זאל יענים דר וועקן. ביז זייני רייד זענין אריין גיגאנגין יענין אין דעם הארצין אריין. ביז דר מענטש איז מרוצה גיווארין אז ער זאל זיך צו אים בעפעמין. און תיכף וויא דר מענטש איז מרוצה גיווארין מיט אים. האט ער אים תיכף גינומין און האט אים גיפירט אף זיין ארט וואש ער האט גיהאט חוץ ליישוב. (דהיינו ארויס פון דעם ישוב. ניט וויא מענטשין זיצין) ווארין דר בעל תפילה. האט זיך אויס גיקליבן איין ארט חוץ ליישוב. און דארט איז גיווען א טייכל און ביימיר און פירות איז דארט אויך גיווען. און זייא פלעגן עסין פון דיא פירות. און אף קליידיר. האבין זייא גאר ניט גיקוקט. וויא מע גייט גייט מען. און אזו פלעגט זיין סדר צו זיין פון דעם בעל תפילה תמיד. וואש ער פלעגט אלץ אריין צו גיין אין יישוב אריין. און פלעגט איבר ריידן מענטשין אז זייא זאלין גיין מיט זיין וועג אז זייא זאלין גאר גאט ב"ה דינין זייא זאלין גאר עוסק זיין אין תפלות וכו'. און ווער סע האט אים צו גיהערט פלעגט ער אים צו נעמין און פלעגט אים פירן אף זיין ארט חוץ ליישוב כנ"ל. און זייא פלעגן

להש"י כנ"ל. כי כל כוונתו היה רק זאת. רק כשהיה מבין שאינו פועל אצלו. היה מסבכו ומעקמו ומרמהו עד שלא הי' יכול כלל להבין כוונתו הטובה. והי' הבעל תפלה עוסק בענין זה עד שנעשה רושם ופרסום בעולם. והיו מצפים לתופסו אך לא היה אפשר כנ"ל. והי' הבעל תפלה הנ"ל עם אנשיו יושבים חוץ ליישוב כנ"ל ועוסקים רק בענינים הנ"ל בתפילה ושירות ותשבחות להש"י ווידוים ותעניתים וסיגופים ותשובות כנ"ל. גם הי' ענין הבעל תפילה הנ"ל שהי' יכול להספיק לכ"א ואחד מה שצריך. ואם הי' מבין באחד מאנשיו שלפי מוחו הוא צריך לעבודת ה' שיהא הולך מלובש במלבושי זהב שקורין (גילדין גישטיק) היה

עד שנודע. היות שנמצא הבעל תפילה הנ"ל שהוא הולך ומפתה בני אדם לעבודת הש"י כנ"ל. אך לא היה אפשר להכירו ולתופסו. כי הבעל תפילה הזה היה מתנהג בחכמה והיה משנה ומחליף עצמו אצל כ"א וא' בשינוי אחר. שאצל זה היה נדמה כעני ואצל זה כסוחר ואצל זה בענין אחר וכיוצא בזה. גם כשהיה נכנס לדבר עם בני אדם. כשהיה רואה שאינו יכול לפעול אצלם כוונתו. היה מרמה אותם בדברים עד שלא היו מבינים כלל כוונתו הטובה. וכאלו אין כוונתו כלל לענין הנ"ל דהיינו לקרב להש"י ולא היה אפשר כלל להבין שכוונתו לזה. אעפ"י שבאמת כל עיקר כוונתו כשהיה מדבר עם בני אדם היה רק לזה לקרב

מדינה. אונ מען האט ניט גיוויסט וויא זייא זענין אהין גיקומין. בייא דעם איז פֿר פֿאלין גיווארין איין זון. בייא דעם איין אידים. אונ מען האט ניט גיוויסט וויא זייא זענין. ביז מען איז גיוואר גיווארין. אז סע גיפונט זיך דער בעל תפילה. וואש ער גייט אום. אונ רעט אן מענטשין צו הש"י. נאר האפין האט מען אים ניט גיקאנט. ווארין דער בעל תפילה פֿלעגט זיך פֿירן מיט גרום חכמה. אונ פֿלעגט זיך בייא איטליכין פֿר שטעלין אנדירש. בייא דעם האט ער זיך פֿר שטעלט פֿר איין ארום מאן. אונ בייא דעם פֿר איין סוחר. אונ בייא דעם האט ער זיך נאך אנדירש פֿר שטעלט. אונ דר צו אז ער פֿלעגט קומין שמוסין מיט אה מענטשין. אז ער האט פֿר שטאנן אז ער קאן בייא דעם מענטשין ניט פֿועלין דאש וואש ער וויל. פֿלעגט ער דעם מענטשין אזו פֿר דרייאין מיט רייד. ביז סע גאר ניט גימאלט גיווען צו פֿאלין אז ער מיינט דאש דאזיג דהיינו אז ער זאל אים מקרב זיין צו הש"י. אונ סע ניט גימאלט גיווען צו שמוסין זיך אז ער מיינט דאש. האמשי צום אמת איז גאר זיין כוונה גיווען נאר דאש. ווארין וואש

ער האט גישמוסט אונ גירעט מיט לייט. האט ער מער ניט גימיינט נאר דאש. דהיינו אז ער זאל מקרב זיין צו הש"י. נאר וויא ער האט פֿר שטאנן אז ער פֿועלת בייא דעם ניט. פֿלעגט ער אים אזו מרמה זיין אונ פֿר שטעלין מיט רייד ביז יעניר האט גימיינט אז ער וויל גאר ניט דאש. (איבר דעם האט מען דעם בעל תפלה ניט גיקאנט האפין) האט דר בעל תפלה עוסק גיווען אלץ אין דער זאך כנ"ל ביז סע גיווארין אה רושם אונ אה פרסום אף דער וועלט. אונ מע האט גיוואלט אים האפין. נאר סע איז ניט גימאלט גיווען כנ"ל. אז דר בעל תפילה מיט זייני לייט גיזעסין חוץ ליישוב. אונ זייא האבין עוסק גיווען נאר אין תפילה אונ שירות ותושבחות צו גאט ב"ה אונ ווידוים אונ תעניתים אונ סיגופים אונ תשובות. אונ דיא זאך פֿון דעם בעל תפילה איז גיווען ער האט גיקענט איטליכין מספיק זיין (כלומר ער זאל איטליכין גיבין) וואש ער האט כדארפֿט. אז ער האט פֿר שטאנן אונ איינים פֿון זייני לייט. אז נאך זיין מוח נאך. כדארפֿט ער צו גאמט דינסט. אז ער זאל גיין אן גיטאן אין גילדין גישטיק. האט ער עם אים מספיק גיווען

סיפורי מעשיות

הבעל תפילה

שמי שיש לו כך וכך אלפים או רכבות יש לו מעלה זו. ומי שיש לו כך וכך ממון יש לו מעלה אחרת. וכן כיוצא בזה. כל סדר המעלות הי' אצלם כפי הממון של כ"א וא' ומי שיש לו כך וכך אלפים ורכבות כפי הסכום שהיה קצוב אצלם. הוא מלך. וכן הי' להם דגלים. שמי שיש לו כך וכך ממון הוא בדגל זה. ויש לו אותו המעלה פלונית באותו הדגל. ומי שיש לו כך וכך ממון הוא בדגל אחר. ויש לו שם איזה מעלה באותו הדגל לפי ערך ממונו. והיה קצוב אצלם. כמה ממון יהיה לו ויהי' נחשב באותו הדגל במעלה פלונית. וכמה ממון יהיה לו ויהי' נחשב בדגל אחר באיזה מעלה. וכן הדרגא והמעלה של כ"א

ואחד

האט זיין אייגנס אוו פיל אלפים אודיר רכבות (פיל טוויזונט) געלט. קומט אים דיא מעלה אונ דר כבוד. אונ דער וואש ער האט אוו פיל אונ אוו פיל געלט קומט אים איין אנדירי מעלה. אונ אוו אלי מעלות בייא זייא איז אלץ גיווען וועדליג דעם געלט וואש אימליכר האט גיהאט אונ דער וואש ער האט אוו פיל אונ אוו פיל אלפים ורכבות. וויא אוו סע דארט בייא זייא אויס גיזעצט גיווען דער איז שון אה מלך. אונ אוו האבן זייא גיהאט פאנין. אז דר וואש ער האט אוו פיל געלט. איז ער אין דער פאן. אונ סע קומט אים דיא מעלה אונ דער כבוד אין דר פאן. אונ דער וואש ער האט אוו פיל געלט. איז ער אונ איין אנדירי פאן. אונ סע קומט אים דארט דיא מעלה אין יעניר פאן. אלץ וועדליג זיין געלט. אונ סע בייא זייא אף אלימין אויס גיזעצט גיווען. וויפיל געלט ער זאל האבן. אז ער זאל האבן דיא מעלה אין דר פאן. אונ וויפיל געלט ער זאל האבן אז ער זאל שון זיין אונ איין אנדירי פאן. אונ זאל דארט עפס האבן איין מעלה. אונ אה כבוד. אונ אוו אימליכין מענטשינס כבוד אונ גאר זיין מעלה איז אלץ

הי' מספיק לו. וכן להיפך. שלפעמים נתקרב אליו איזה עשיר והיה מוציאו מן היישוב כנ"ל. והי' מבין שזה העשיר צריך לילך בבגדים קרועים ונבזים. הי' מנהיגו כך. הכל כפי שהי' יודע צורך הספקת כל אחד ואחד הי' מספיק לו. ואצל אלו האנשים שקירבם להשי"י. הי' תענית או סיגוף גדול יקר יותר מכל התענוגים שבעולם. כי הי' להם תענוג מן הסיגוף גדול או מתענית יותר מכל התענוגים שבעולם: ויהי היום הי' מדינה שהיה שם עשירות גדול. שהיו כולם עשירים. אך הי' דרכם והנהגתם זר ומשונה מאוד. כי הכל הי' מתנהג אצלם כפי העשירות שהי' ערך מעלת כ"א וא' כפי העשירות שלו.

גיווען. אונ אוו פֿר קערט. אמאל איז צו אים מקורב גיווארין איין עושר אונ ער האט אים ארויס גינומין פֿון דעם יישוב. אונ ער האט פֿר שטאנין אז דר עושר בדארף צו גיין אפ גיריסין. האט ער אים אוו גיפירט אוו וויא ער האט גיוויסט. וויא אוו מע בדארף אימליכין צו פירין אזו האט ער אים מספיק גיווען. אונ בייא דיא מענטשין וואש ער האט זייא מקרב גיווען צו השי"י. איז בייא זייא אה תענית אונ דער גרעסטיר סיגוף (דהיינו פייניקין זיך) טייאיריך גיווען פֿון אלי תענוגים פֿון דר וועלט. ווארין זייא האבין גיהאט תענוג פֿון דעם גרעסטין סיגוף אודיר פֿון אה תענית מער אידיך פֿון אלי תענוגים פֿון דער וועלט:

ויהי

היום אונ סע גיווען אה מדינה. וואש דארט איז גיווען גרום עשירות. זייא זענין אלי גיווען עשירים. נאר דאש פֿיריכץ פֿון דר מדינה איז גיווען זייער מיצר. ווארין סע האט זיך בייא זייא אלץ גיפירט וועדליג דעם עשירות. אימליכונס מעלה אונ אימליכונס כבוד. איז נאר גיווען וועדליג זיין עשירות. סע איז בייא זייא אויס גיזעצט גיווען. אז דער וואש ער

תפילה הנ"ל ולא שאלו את דעתו כלל . והלכו לשם אל המדינה הנ"ל להחזירם למוטב . כי ה' להם רחמנות גדול עליהם על שנתעו כ"כ בתאוות ממון . ובפרט שהבעל תפילה הנ"ל אמר שהם יכולים לילך ולתעות יותר ויותר כנ"ל . ע"כ הלכו אלו האנשים הנ"ל אל אותו המדינה הנ"ל אולי יחזירו אותם למוטב . והלכו לשם . ובאו אל המדינה הנ"ל . ונכנסו לאחד מהם . מסתמא . נכנסו לאיזה חיה . (דהיינו לאדם שהוא קטן כמעלה . כי יש לו סך מועט . שה' נקרא אצלם ח' כנ"ל) והתחילו לדבר עמו כדרךם . אשר באמת אין זה תכלית כלל . ועיקר התכלית הוא רק עבודת ה' וכו' . ולא שמע להם כלל . כי כבר נשתרש אצלם שעיקר הוא רק הממון

זייער אה גרוסין קרעבן גיטאן דראף . אונ ער האט גיזאגט ווער ווייסט . וויא הין . דיא דאוויג קאנין פֿר גיין דארך דעם . האבין זיך גיפֿונגן מענטשין פֿון זייני לייט . אונ האבין אים גאר אום קיין דיעה ניט גיפֿרענט אונ זייא האבין זיך אויף גיהובין . אונ זענין גיגאנגין צו דר מדינה או זייא זאלין זייא ארויס פֿירין דר פֿון . ווארין זייא (דהיינו דיא לייט פֿון דעם בעל תפילה) האבן גרום רחמנות גיהאט אף דר מדינה וואש זייא זענין אונ פֿר פֿירט גיווארין . אין דר תאוה פֿון געלט . אונ בפרט דר בעל תפילה האט גיזאגט . או זייא קאנין נאך ווייט פֿר פֿירט ווערין . איבר דעם זענין דיא לייט פֿון דעם בעל תפילה גיגאנגין צו דר מדינה . טאמיר וועלן זייא קאנין ארויס פֿירין זייא פֿון זייערי ניירישקייט . דיא זענין גיקומין אין דר מדינה אריין . אונ זייא זענין אריין גגאנגן מן הסתם צו אה קליינים מענטשן וואש דער הייסט בייא זייא אה חיה אונ זייא האבין אן גיהובין מיט אים צו שמוסין . באשר אז צום אמת איז דאש געלט גאר קיין תכלית ניט . אונ דר עיקר תכלית איז נאר גאט צו דינין וכו' . אונ דער האט זייא גאר ניט צו גיהערט . ווארין

וא' היה הכל כפי הממון כפי מה שהי' קצוב אצלם . וכן הי' קצוב אצלם . כשיש לו כך וכך ממון הוא סתם בן אדם . ואם יש לו עוד פחות מזה הוא ח' או עוף וכיוצא . והי' אצלם חיות רעות ועופות . דהיינו כשיש לו רק כך וכך הוא נקרא אריה אנושי . (בל"א . איין מענטשליכר ליב) וכן כיוצא בזה שאר חיות רעות ועופות וכו' . דהיינו שלפי מיעוט ממונו הוא רק חיה או עוף וכו' . כי עיקר הי' אצלם הממון . ומעלה ודרגא של כ"א הי' רק לפי הממון :

ונשמע בעולם שיש מדינה כזו . והי' הבעל תפילה מתאנה על זה . והי' אומר מי יודע עד היכן הם יכולים לילך ולתעות עי"ז . ונמצאו אנשים מאנשיו של הבעל

אלץ גיווען רק וועדליג זיין געלט וואש ער האט גיהאט . אזו וויא בייא זייא איז אויס גיזעצט גיווען אף אימליכיר מעלה אונ כבוד וויפיל געלט ער בדארף צו האבין אונ אזו איז בייא זייא אויס גיזעצט גיווען . אז ער האט גאר אזו פֿיל געלט . איז ער אה גלאמיר מענטש . אונ אז ער האט אביר נאך ווייניגיר . איז ער שון גאר קיין מענטש ניט . נאר ער איז אה חיה אודיר איין עוף . (דהיינו דאש איז נאר אה חיה וואש האט אה פנים וויא אה מענטש) . אונ סע איז בייא זייא גיווען חיות אונ עופות דהיינו אז ער הט גאר אזו אביסל געלט איז דאש נאר אה ליב דאש איז אה מענטשליכר ליב . אונ אז ער האט גאר אזו אביסל געלט איז ער נאר איין עוף . אונ אזו האבין זייא גיהאט אנדרי חיות אונ עופות . ווארין דר וואש ער האט ווייניג געלט . דער איז גאר קיין מענטש ניט בייא זייא . נאר ער איז אה חיה אודיר איין עוף . ווארין בייא זייא איז דר עיקר דאש געלט גיווען . אונ דיא מעלה אונ דר כבוד פֿון אימליכין איז נאר גיווען וועדליג דעם געלט : האט מען גיהערט אף דער וועלט . אז סע איז פֿר האנדין אונ אה מדינה . האט דר בעל תפילה

סיפורי מעשיות

הבעל תפילה

כי מאחר שיש לו כ"כ ממון יש לו הכח של אותו הכוכב . כי הכוכב מגדל הזהב . כי מה שיש עפר שעושים ממנה זהב . זהו מחמת הכוכב שמגדל באותו המקום עפרות זהב . נמצא שהזהב הוא נמשך מן הכוכבים . ומאחר שיש לא' כ"כ זהב נמצא שיש לו כח אותו הכוכב . וע"כ הוא בעצמו כוכב . וכן אמרו . שיהיו אצלם מזלות ג"כ . דהיינו כשיהי' לא' כך וכך כפי הסכום שקצבו ע"ז . הוא יהי' מזל . וכן עשו להם מלאכים . הכל כפי ריבוי הממון כנ"ל . עד שהסכימו ביניהם שיהיו להם ג"כ אלקות . שמי שיהי' לו ריבוי ממון הרבה כך וכך אלפים ורכבות כפי מה שקצבו על זה . הוא יהי' אלוך . כי מאחר שהאלקים שופע בו כ"כ

הממון . וכן הי' מדבר עוד עם אחר . ולא שמע אליו ג"כ . והוא (היינו א' מאנשי הבעל תפלה הנ"ל) היה מרבה לדבר עמו . והשיב לו זה האיש שדיבר עמו . ויתר מזה אין לי פנאי כלל לדבר עמך . שאלו מפני מה . השיב לו . היות שאנחנו כולנו מוכנים עתה לעקור מן המדינה לילך למדינה אחרת . באשר שראינו שעיקר התכלית הוא רק הממון ע"כ נסכם אצלינו . לילך למדינה ששם יכולין לעשות ממון . דהיינו שיש שם עפר שעושים ממנה זהב וכסף . ע"כ אנו צריכים עתה לילך כולנו אל אותה המדינה . גם נסכם אצלם . שהם רוצים שיהיו אצלם כוכבים ומזלות ג"כ . דהיינו שמי שיהי' לו כ"כ ממון כפי הסכום שקצבו על זה . הוא יהי' כוכב

ווארין סע איז שון בייא זייא אזו איין גיווארצילט גיווען אין דר דיעה אז דר עיקר איז נאר דאש געלט . אונ אזו האבין זייא גישמוסט נאך מיט איין אנדרין . אונ ער האט אויך זייא ניט צו גיהערט . אונ זייא האבין מיט אים ווייטיר גיוואלט שמוסין . האט ער זייא גיענפירט (דהיינו דר מענטש וואש זייא האבין מיט אים גישמוסט האט ער זייא גיענפירט) ווייטיר האב איך ניט צייט מיט אייך צו שמוסין . האבין זייא אים גיפרעגט . פֿר וואש האט ער גיענפירט . באשר מיר בדארפֿן אלי ארויס פֿון דר מדינה . אונ איין אנדרי מדינה אריין . ווארין מיר האבין גיועהן אז דר עיקר תכלית איז נאר דאש געלט . איבר דעם איז בייא אונז גיבליבן . אז מיר זאלין גיין צו אזו אה מדינה וואש דארט מאכט מען געלט . דהיינו סע איז דארט אזו איין ערד וואש דר פֿון מאכט מען גאלד אונ זילביר . איבר דעם . מוזין מיר היינט אלי גיין צו דר מדינה . אונ ווידר איז בייא זייא גיבליבן . אז זייא ווילן . אז זייא זאלין האבין כוכבים אונ מזלות אויך (דהיינו שטערין אונ מזלות וואש אין הימל) דהיינו אז דער וואש ער האט אזו פֿיל אונ אזו פֿיל געלט . זאל

וויא אזו זייא האבין דארט אויס גזעצט דראף . דר זאל זיין אה כוכב (דהיינו אה שטערין) ווארין אז ער האט אזו פֿיל געלט האט ער זיך דעם כח פֿון דעם שטערין ווארין דארך דעם שטערין וואקסט זיך דאש גאלד . ווארין וואש סע איז פֿר האנדין ערד וואש פֿון איר מאכט מען גאלד . איז זיך דאש מחמת דיא שטערין . וואש דארך זייא וואקסט דארט אזו איין ערד וואש פֿון איר מאכט מען גאלד . אז דר מענטש האט אזו פֿיל געלט האט ער זיך דעם כח פֿון דעם שטערין . איבר דעם איז ער אליין אה שטערין (אזו האבין זייא אלץ גיזאגט דיא מדינה וועדליג זייער פֿר פֿירטקייט אונ דעם געלט) אונ אזו האבין זייא גיזאגט . אז זייא ווילן האבין מזלות אויך . דהיינו אז אייניר וועט האבין אזו פֿיל אונ אזו פֿיל געלט . וויא אזו זייא האבין דרויף אויס גזעצט דר זאל זיין איין מזל . אונ אזו האבין זייא זיך גימאכט מלאכים אלץ וועדליג דעם געלט . ביז סע איז בייא זייא גיבליבן אז זייא זאלין האבין גאמין אויך . אז דר וואש ער וועט האבין זייער פֿיל געלט אזו פֿיל אונ אזו פֿיל אלפים ורכבות . וויא אזו זייא האבין דראף אויס גזעצט . דער זאל

ראשי תיבות וקיצורים: א. אחד; ג.ב. גם כן; ה. יהי; י. יהיה; יח. יהיה; יז. יהיה; יח. יהיה; יט. יהיה; כ. כל כך; כשיהי; כשיהיה; לא. לאחד; ע.ב. על כן; ע.ז. על זה; שיהי; שיהיה;

כי לא הי' רק שביל געלם אל ההר באופן שאדם אחר לא הי' יכול כלל לבא אליהם. וכן בהר הב' וכן בכל ההרים עשו חזקת וכו' כנ"ל. והעמידו שומרים ברחוק מן ההר כדי שלא יתקרב להם זר. והם היו יושבים שם על ההרים והיו מתנהגים במנהג הנ"ל. והיו להם אלהות רבים דהיינו לפי הממון כנ"ל. ומאחר שהי' העיקר אצלם הממון עד שע"י ממון הרבה היו נעשים אלוך. ע"כ הי' להם חשיש. מרציחה וגזילה. כי כ"א יהי' רוצח וגולן כדי שיהי' נעשה אלוך ע"י הממון שיגזול. אך אמרו שמאחר שהוא אלוך (דהיינו העשיר בעל הממון הוא אלוך) הוא ישמור מגזילות ורציחות. ותקנו עבודות וקרבנות שיהיו מקריבים ומתפללים א' האקות הנ"ל. גם היו מקריבים

בני

גימאלט גיווען צו זיין זאל קומין אה מענטש. ווארין סע מער ניט גיווען נאר איין בהאלטיגער ווען צו דעם בארג וואש קיין אנדריי מענטש. האט גאר ניט גיקאנט צו קומין צו זיין. און אזו אף דעם אנדריין בארג אויך און אזו בייא אלי בערג האבין זיין אלץ גימאלט חוקת וכו' כנ"ל. און זיין האבין גישמעלט שומרים ווייט פון דעם בארג. כדי קיינער זאל צו זיין ניט קאנין קומין. און זיין זענען גיזעסין דארט אף דיא בערג. און האבין זיך גיפירט מיט דעם פרייכין כנ"ל. און זיין האבין גיהאט אסך גאטין. דהיינו וועדליג דעם געלט כנ"ל. לושמיר ווייל בייא זיין איז דר עיקר גיווען דאש געלט. ביז דארך אסאך געלט. איז מען גיווען בייא זיין אה גאט האבין זיין מורא גיהאט פ'ר רציחה און גזילה. ווארין איטליכער וועט זיין אה רוצח און אה גולן כדי ער זאל ווערין אה גאט. דארך דעם געלט וואש ער וועט גולן. נאר זיין האבין גיזאנט. ווייל דער וואש ער האט געלט איז אה גאט. וועט ער זיך היטין פון גזילות און רציחות און זיין האבין מתקן גיווען עבודות און קרבנות או

מען

כ"כ ממון ע"כ הוא בעצמו אלוך. וכן קיימו ועשו ככל הנ"ל. גם אמרו. שאין ראוי להם לישב כלל באוירא דהאי עלמא^(א). ואין ראוי להם להתערב עם בני העולם שלא יטמאו אותן. כי שאר בני העולם הם טמאים כנגדם. ע"כ יישבו עצמן שיבקשו להם הרים הגבוהים ביותר מכל העולם וישבו שם. כדי שיהיו מרוממים מאוירא דעלמא. ושלחו אנשים לבקש ולחפש הרים הגבוהים כנ"ל. והלכו ובקשו ומצאו הרים גבוהים מאד. והלכו כל בני המדינה וישבו שם על ההרים הגבוהים. היינו שעל כל הר והר ישבו שם איזה קיבוץ מאנשי המדינה הנ"ל. ועשו סביב ההר חזקת גדול. והי' שם חפירות גדולות וכיוצא סביב ההר. עד שלא הי' אפשר בשום אופן שיבא אליהם שום אדם.

זאל זיין איין גאט. ווארין אז גאט גיט אים אזו פיל געלט. איז ער אליין אה גאט. ווידיד האבין זיין גיזאנט. אז זיין קערין גאר ניט צו זיצין אונ דעם אויר פון דר וועלט. און זיין בדארפין גאר ניט צו זיין און איינים מיט אנדרי מענטשין. כדי זיין זאלין זיין מיטמא זיין. ווארין דיא איביריקי מענטשין פון דר וועלט זענען גאר טמא אקעגין זיין. איבר דעם האבין זיין זיך מיישב גיווען. אז זיין וועלן זיך זוכין. זייער הוכי בערג וואש זיין זענען העכיר פון גאר דר וועלט. און זיין וועלן דארט זיצין. כדי זיין זאלין זיין העכיר פון דר וועלט. האבין זיין גישקט מענטשין. אז זיין זאלין זוכין הוכי בערג. האבין זיין גיפונגן זייער הוכי בערג איז גיזאנגין דיא גאנצי מדינה און האבין זיך דארט בייא זעצט. אף דיא הוכי בערג. דהיינו אף דעם בארג האבין זיך בייא זעצט אה קיבוץ מענטשין פון דר מדינה (כלומר אה שטאט) און אזו אף דעם אנדריין בארג וכו' און זיין האבין גימאלט ארום דעם בארג אגרום חזקת און גרוסי גראבינס ארום דעם בארג. ביז סע איז ניט

ראשי תיבות וקיצורים: הב' השנ' הי'. והי'. והיה: יהי'. יהיה: ביא. כל אחד: ביב. כל כך: ע"כ. על כן: שהי'. שהיה: שע"י. שעל ידי: הערות והרגומים: (א) באויר של זה העולם:

סיפורי מעשיות

הבעל תפילה

בני אדם. והיו מקריבין את עצמן אל האלקות הנ"ל. כדי שיהיה נכלל בו. ואח"כ יתגלגל ויהי' עשיר. כי עיקר האמונה הי' אצלם הממון כנ"ל. והי' להם עבודות וקרבות וקטורת שהיו עובדים בהם את האלקות הנ"ל (דהיינו בעלי הממון הרבה כנ"ל) ובוודאי אעפ"כ היתה המדינה מליאה מרציהה וגזילה. כי מי שלא הי' מאמין בעבודות הנ"ל הי' רוצח וגזלן כדי שיהי' לו ממון. כי עיקר הי' אצלם הממון כנ"ל. כי ע"י הממון יכולים לקנות כל דבר אכילה ומלבושים ועיקר חיות האדם ע"י הממון (כן היתה סברתם לפי דעתם המשובשת והנכונה) ע"כ הי' הממון האמונה שלהם. והיו משתדלים שלא יהיה נחסר אצלם ממון כלל. כי הממון הוא עיקר

נעשה

מע זאל מקריב זיין קרבנות אונ מע זאל מתפלל זיין צו דיא געטיר. כדי דארך דעם זאל מען קריגין געלט אונ זייא פלעגין מקריב זיין מענטשין פֿר קרבנות. אונ זייא פלעגין זיך אליין מקריב זיין צו דיא גאטין. כדי ער זאל אונ אים נכלל ווערין אונ דר נאך וועט ער מגולגל ווערין. וועט ער זיין איין עושר. ווארין דר עיקר אמונה איז בייא זייא גיווען דאש געלט. אונ זייא האבן גיהאט עבודות אונ קרבנות אונ קטרת וואש זייא פלעגין דר מיט צו דינין דיא גאטין (דהיינו דיא וואש זייא האבן גיהאט אסך געלט) אונ פֿון דעסם וועגן פֿארט. איז דיא מדינה בוודאי פֿיל גיווען מיט רציהה אונ גזילה. ווארין דר וואש ער האט ניש גיגלייבט אונ דיא עבודות איז ער גיווען אה רוצח אונ אה גולן. כדי ער זאל האבן געלט. ווארין דר עיקר איז בייא זייא גיווען דאש געלט ווארין דארך געלט קאן מען זיך קופֿין אל דונג. עסין אונ קליידיר אונ דר עיקר לעבין פֿון דעם מענטשין איז דארך דעם געלט. איבר דעם איז דאש געלט בייא זייא דר עיקר אמונה גיווען (אזו איז אלץ זייער נירישי פֿר פֿירטי דעה גיווען) אונ זייא האבן אלץ גזעהן. אז

דיא

מע זאל בייא זייא ניש גימינרט ווערין קיין געלט. ווארין דאש געלט איז בייא זייא גאר דיא אמונה אונ דר גאט גיווען. אדרבא מע מוז זעהן אז מע זאל אריין ברענגין אין דר מדינה אריין געלט. פֿון אנדרי ערט פלעגין פֿון זייא גייאין סוחרים זאלין האנדלן אין אנדרי מדינות. כדי זייא זאלין גיווינין געלט כדי מע זאל נאך מער געלט אריין ברענגין אין דר מדינה אריין. אונ צדקה. איז בוודאי אה גרוסיר איסור בייא זייא גיווען. ווארין וויא טאר מען אוועק גיבן דאש געלט וואש גאט האט אים גיגיבן. וואש דאש איז בייא זייא דר עיקר גיווען אז מע זאל האבן געלט. וויא טאר מען זע דאש אוועק גיבן. איבר דעם איז בוודאי בייא זייא איין איסור גיווען צו גיבן צדקה. אונ זייא האבן גיהאט ממונים. דהיינו מענטשין וואש זייא זעגן גיזעצט גיווען דראף. זייא זאלין אכטינג גיבן אף איטליבין אויב ער האט אזו פֿיל געלט וויא ער זאגט. ווארין איטליביר האט גימוזט ארויס וויזין זיין עשירות אלי מאל. כדי ער זאל בלייבן בייא דר מעלה אונ בייא דעם כבוד וואש ער האט גיהאט ווערליג זיין געלט. (כלומר

הטעות והשמות של אותה המדינה איך הם נבוכים מאד בתאוות ממון. ושהם רוצים לעקור למדינה אחר' ולעשות להם כוכבים ומזלות. ענה ואמר הבעל תפלה הנ"ל. שהוא מתירא שלא יתעו יותר ויותר. אח"כ נשמע שעשו לעצמן אלקות. כנ"ל. ענה ואמר הבע"ת הנ"ל. שעל דבר זה הי' מתירא ודואג מתחילה. והיה לו להבע"ת רחמנות גדול עליהם ונתיישב לילך בעצמו לשם. אולי ישיב אותם מטעותם. והלך לשם הבעל תפלה. ובא אל השומרים שעומדים סביב החר. והשומרים מסתמא היו אנשים קטנים

נעשה מחיה אדם ומאדם חיה. דהיינו כשאחד אבד ממונו. אזי נעשה מאדם חי' אחר שאין לו ממון. וכן להיפך. כשאחד הרויח ממון. אזי נעשה מחיה אדם. וכן בשאר המעלות כפי הממון כנ"ל. והיו להם צורות ופאטרעמין^(א) של אותן האלקות (דהיינו בעלי הממון) והיו אצל כ"א וא' צורות הללו והיו מחבקים ומנשקים אותם. כי זה היה העבודה והאמונה שלהם כנ"ל:

והאנשים הנ"ל דהיינו האנשים הכשרים של הבעל תפלה הנ"ל חזרו למקומם וספרו להבעל תפלה מגודל

[c.411]

אונ דיא לייט פֿון דעם בעל תפילה. (וואש זייא זענין פֿריד דארט גווען בייא דער מדינה כנ"ל) זייא האבין זיך אום גקערט צו זייער ארט. אונ זייא האבין דר ציילט דעם בעל תפילה פֿון דיא ניירישקייט פֿון דער מדינה. וויא זייא זענין אזו פֿר ניירישט גווארין אונ פֿר פֿירט גווארין אונ דר תאוה פֿון געלט. אונ אז זייא ווילין שוין ארויס פֿון זייער מדינה אונ איין אנדרי מדינה (וואש דארט מאכט מען געלט כנ"ל) אונ זייא ווילין זיך שון מאכין שטערין אונ מזולת (כנ"ל) האט זיך דר בעל תפילה אן גירופין ער האט מורא. אז זייא זאלין ניט נאך מער פֿר פֿירט ווערין ווייטר. דער נאך האט מען דאש גיהערט אז זייא האבין זיך שון גימאכט גאטין. (כנ"ל) האט זיך דער בעל תפילה אן גירופין. האט דאש האב איך גמיינט דער פֿר האב איך מורא גיהאט (דהיינו דאש וואש ער פֿלעגט אלץ צו זאגן ער האט מורא זייא זאלין ניט נאך ארגיר פֿר פֿירט ווערין האט ער דאש גמיינט) האט דר בעל תפילה. גרום רחמנות אויף זייא גיהאט. האט ער זיך מיישב גווען. ער וועט אללין אהין גיין. טאמיר וועט ער זייא ארויס פֿירין פֿון זייערי ניירישקייט. אז דר בעל תפילה אהין גגאנגין. אונ ער איז גקומין צו דיא שומרים וואש זייא זענין גשטאנן ארום איטלייכן בארג (כנ"ל) אונ דיא שומרים

דיא אלי עשירים וואש זייא זענין בייא זייא גווען גאטין אונ שטערין וכו' אונ מלאכים וכו' מחמת זייער געלט פֿלעגט מען אלי מאל זייא איכר צו זעהין. אויב ער האט אזו פֿיל געלט. אויב ער איז ניט אום זוסט איין גאט וכו'. אונ מענטשין זענין דראף גיזעצט גווען אז זייא זאלין אלי מאל דאש אויף זעהין) אונ אמאל פֿלעגט בייא זייא צו ווערין פֿון אה חיה אה מענטש. אונ פֿון אה מענטש אה חיה דהיינו אז איין עושר האט אן גווארין דאש געלט. איז ער שון אויס מענטש גיווארין איז גווארין פֿון אה מענטש אה חיה. ווארין ער האט זיך שון קיין געלט ניט. אונ אזו פֿר קערט. אז אייניר האט גווינגן געלט. אזו איז גווארין פֿון אה חיה אה מענטש. אונ אזו איז גווען בייא דיא איבריקי מעלות. וואש בייא זייא איז אלץ וועדליג דעם געלט גווען. (איז אויך אזו גווען. מיט אמאל איז אייניר אויס גאט גווארין. ווארין ער האט שוין דאש געלט אן גווארין) אונ זייא פֿלעגין האבין דיא צורות אונ דיא פאטרעמין פֿון דיא גאטין (דהיינו דיא וואש האבין פֿיל געלט גיהאט) אונ בייא איטלייכן איז גווען דיא פאטרעמין. אונ זייא פֿלעגין זייא צו האלדזין אונ צו קושין. ווארין דאש געלט איז בייא זייא גווען גאר זייער עבודה אונ זייער אמונה:

ראשי תיבות וקיצורים: אח"כ. אחר כך. אחרת: אחרת. הבע"ת. הבעל תפילה: הי'. היזה: חיי. חיה: כ"א וא'. כל אחד ואחד: הערות ותרגומים: (א) דיוקנאות:

סיפורי מעשיות

הבעל תפילה

ומעשים טובים וכו' והמזון הוא שטות ואינו תכלית כלל וכו' . ולא שמע אליו כלל השומר הנ"ל כי כבר נשקע אצלם מימים רבים שעיקר הוא רק המזון כנ"ל . וכן הלך הבע"ת לשומר שני ודיבר עמו ג"כ כנ"ל . ולא שמעו אליו כלל . ויישב עצמו הבעל תפלה ונכנס לתוך העיר שהיתה על ההר כנ"ל כשבא לשם היה אצלם פליאה . ושאלו אותו . איך נכנסת לכאן . כי לא הי' אפשר לשום אדם ליכנס אצלם כנ"ל השיב להם . מאחר שכבר נכנסתי . יהיה איך שיהיה מה אתם שואלים על זה . והתחיל הבעל תפלה לדבר עם אחד מהתכלית וכו' כנ"ל ולא שמע

אונ סע גאר קיין תכלית ניט וכו' . אונ דער שומר האט אים אביר גאר ניט צו גיהערט . ווארין סע איז שוין בייא זייא אזו איין גזעצט גווען פֿון אה לאנגי צייט אז דער עיקר איז נאר דאש געלט . כנ"ל . אונ אזו איז דער בעל תפילה גגאנגין צו אלי שומרים . אונ האט מיט זייא אזו אלץ גישמוסט . אונ זייא האבין אים גאר ניט צו גיהערט . האט זיך דער בעל תפילה מיישב גווען . אונ איז אריין גגאנגין אונ שטאט אריין . וואש דיא שטאט איז גווען אף דעם בארג (כנ"ל) וויא ער איז אריין גקומין אונ שטאט אריין . איז בייא זייא גווען אגרום חידוש . אונ זייא האבין אים גִּפֿרענט . וויא אזו ביסמו אהער אריין גקומין . ווארין קיין שום מענטש האט זיך צו זייא ניט גיקאנט צו טרעטין . כנ"ל . האט ער זייא גיענפֿירט . וואש פֿרעגט איר . איך בין זיך שוין אביר פֿארט אריין . האט דר בעל תפילה אן גהובין מיט איינים צו שמוסין פֿון דעם תכלית פֿון דר וועלט אזו געלט איז גאר קיין תכלית ניט וכו' (אזו וויא זיין שטייגיר איז גווען) אונ דער מענטש האט אים גאר ניט צו גיהערט . אונ אזו דער אנדריר אונ אזו אלי . (כלומר קיינר האט אים ניט צו גיהערט) ווארין זייא זענין

קטנים במעלה . שהם רשאים לעמוד באוירא דהאי עלמא^(א) . כי אנשים שיש להם מעלות מחמת המזון כנ"ל . הם אינם יכולים כלל להתערב עם בני העולם ולעמוד באוירא דהאי עלמא שלא יטמאו עצמן כנ"ל ולא היו יכולים לדבר כלל עם בני העולם שלא יטמאו אותם כהבל פיהם . (ע"כ בודאי השומרים שעמדו חוץ לעיר היו קטני' במעלה כנ"ל) אך גם השומרים היה להם הצורות הנ"ל והיו מחבקים ומנשקים אותם ככל פעם . כי גם אצלם הי' עיקר האמונה המזון כנ"ל . ובא הבעל תפלה הנ"ל אצל שומר אחד והתחיל לדבר עמו מהתכלית . באשר שעיקר התכלית הוא רק עבודת ה' תורה ותפלה

שומרים זענין מן הסתם גווען קלייני לייט . וואש זייא האבין גימענט שטיין אונ דעם אויר פֿון דר וועלט . ווארין דיא מענטשין וואש זייא האבין גיהאט מעלות מחמת זייער געלט . זייא האבין גאר ניט גיקאנט זיין אונ איינים מיט דר וועלט . אונ האבין ניט גיקענט שטיין אונ דעם אויר פֿון דר וועלט . סע זאל זייא ניט מטמא זיין (כנ"ל) אונ זייא האבין גאר ניט גקענט שמוסין מיט דר וואלט . מען זאל ניט מטמא זיין זייא מיט דעם דוך פֿון דעם מויל (כלומר בייא דער ניירישיר מדינה איז דיא וועלט גאר טמא גווען אקעגין זייא כנ"ל) איבר דעם זענין בודאי דיא שומרים וואש זייא זענין גשטאנן אונטר דר שטאט . זענין זייא בודאי גווען קלייני לייט נאר דיא שומרים האבין אויך גיהאט דיא פאטרעטין (פֿון דיא גאטין זייערי) אונ זייא פֿלעגין דיא פאטרעטין צו האלדזין אונ צו קושין אלי מאל . ווארין בייא זייא איז אויך דר עיקר אמונה גווען דאש געלט . איז דער בעל תפילה גקומין צו איין שומר . אונ האט אן גיהובין מיט אים צו שמוסין פֿון דעם תכלית . באשר אז דר עיקר תכלית איז נאר גאטש דינסט . תורה אונ תפילה אונ מעשים טובים . אונ געלט איז גאר אה ניירישקייט .

ראשי תיבות וקיצורים: ג"כ. גם כן; הבע"ת. הבעל תפילה; הי'. יהיה; ע"כ. על כן; קטני'. קטנים; הערות ותרגומים: (א) באויר של זה העולם:

כמה גבורים . והיה הגבור עם גבוריו הולך וכובש מדינות . ולא היה רוצה כ"א הכנעה . וכשהיו בני מדינה מכניעים עצמן תחתיו היה מניחם . ואם לאו היה מחריבם . והיה הולך וכובש . ולא הי' רוצה שום ממון רק הכנעה שיהיו תחתיו . והיה דרכו של הגבור שהיה שולח למדינה גבוריו כשהיה עדיין רחוק ממנה הרבה . חמשים פרסאות שיכניעו עצמן תחתיו . והיה כובש מדינות כנ"ל . והסוחרים של המדינה של עשירות הנ"ל . שהיו סוחרים במדינות אחרות כנ"ל באו למדינתם . וסיפרו מהגבור הנ"ל . ונפל עליהם פחד גדול . ואע"פ שהיו מרוצים להכניע עצמן תחתיו . אך ששמעו שהוא

ממאם

האט מער ניט גוואלט נאר הכנעה . (כלומר מען זאל זיין אונטר טעניג אונטר אים) אונ אז דיא מדינה פלעגט זיך אונטר גיבן אונטר אים . פלעגט ער זייא צו לאזין . אונ אז ניט . פלעגט ער זייא חרוב צו מאכין . אונ ער איז גגאנגין . אונ האט אלץ כובש גווען (דהיינו אפ גנומין) מדינות . אונ קיין געלט האט ער גאר ניט גוואלט . נאר הכנעה אז מען זאל זיין אונטר אים . אונ דער שטייגיר פון דעם גבור איז גווען . ער פלעגט שיקין אונ דער מדינה אריין זייני גבורים . אז ער איז נאך ווייט גווען פון דער מדינה פֿיפציג מייל . אז זייא זאלין זיך אונטר גיבן אונטר אים . אונ ער האט אלץ אפ גנומין מדינות :

אונ דיא סוחרים פון דער מדינה פון עשירות הנ"ל . וואש זייא פלעגט צו האנדלן אונ פֿרעמדי מדינות . כנ"ל . זענין דיא סוחרים אהיים גקומין . אונ האבין דר ציילט . פון דעם גבור . איז אף זייא גיפאלין אה גרוסיר פחד . האמשי זייא וואלטין צו גישטאנין . זיך אונטר צו גיבן אונטר אים נאר זייא האבין גידערט . אז ער איז ממאם געלט . אונ ער וויל גאר קיין געלט ניט . אונ דאש איז בייא זייא

שמע איז כלל וכן השני וכן כולם . כי כבר נשקעו במעותם הנ"ל . והיה הדבר תמוה בין אנשי העיר על שבא אדם אצלם . ומדבר אליהם כדברים האלה היפך אמונתם . והרגישו בעצמן אולי האדם הזה הוא הבעל תפלה . כי כבר נשמע אצלם שיש בעל תפלה כזה בעולם . כי כבר נתפרסם הדבר של הבעל תפלה בעולם כנ"ל והיו קורין אותו בעולם (דער פרומיר בעל תפילה^(x)) אך לא היה אפשר להם להכירו ולתופסו . כי הי' משנה עצמו אצל כ"א וא' . אצל זה היה נדמה כסוחר ואצל זה כעני וכו' כנ"ל ותיכף נמלט משם :

יִהְיֶה היום והיה גבור . שנתקבצו אליו

זענין שוין אלי אזו פֿר פֿירט גווען אונ זייערי ניירישקייט אז זייא האבין שוין קיינים ניט גידערט . אונ סע איז בייא זייא גווען איין ווינדר . בייא דיא לייט . אז סע זאל זיך גפונין אה מענטש . וואש ער זאל צו זייא קומין . אונ זאל זייא אונס זאגין . גאר אקענין זייער אמונה . האבין זייא זיך גישמוסין . אז דאש מוז זיין דר בעל תפילה . ווארין זייא האבין שוין גידערט . אז סע איז פֿר האנדין אזו אה בעל תפילה אויף דר וועלט . ווארין דיא זאך פֿון דעם בעל תפילה איז שוין מפורסם גווען אף דר וועלט . (כנ"ל) אונ מען פלעגט אים רופין אף דר וועלט . דר פרומיר בעל תפילה . נאר זייא האבין אים נישט גקאנט האפין . ווארין ער האט זיך בייא איטליכן אנדרש פֿר שטעלט . בייא דעם האט ער אה פנים גיהאט וויא אה סוחר אונ בייא דעם . וויא איין ארום מאן . וכו' כנ"ל . אונ תיכף איז ער נמלט גווארין פֿון דארט (כלומר ער איז גיך אוועק פֿון זייא) :

ויהי היום . אונ סע איז גווען איין גבור . וואש מיט אים האבין זיך צום הויף גנומין כמה גבורים . אונ דער גבור מיט זייני גבורים . איז גגאנגין . אונהאט אפ גנומין מדינות . אונ דער גבור

ראשי תיבות וקיצורים: הי'; היה: ואע"פ. ואף על פי: כ"א. כי אם: כ"א וא'. כל אחד ואחד: הערות ותרומים: (x) בעל תפילה החסיד:

בני המדינה הם כולם אלקות. ונוסעים עם מלאכים. היינו שכל אנשי אותה המדינה מקטן ועד גדול הם כולם עשירים מופלגים עד שהקטן שבהם הוא ג"כ אלוק לפי טעותם. (כי הקטן שבהם הוא עשיר מופלג ויש לו כ"כ כשיעור הקצוב לאלוק אצלם וכנ"ל) וגם נוסעים עם מלאכים. כי הסוסים שלהם הם מכוסים בעשירות גדול בזהב וכיוצא. עד שכיסוי של סוס אחד עולה לסך של מלאך שלהם. נמצא שנוסעים עם מלאכים. שקושרים ג' זוגות מלאכים אל העגלה ונוסעים עמהם. בכך צריכין לשלוח א' אותה המדינה. ומשם יהי' להם עזרה בוודאי מאחר שכל המדינה הם כולם אלקות. (כל זה היתה עצת הסוחרים שלהם)

והוטב

מדינה זענין אלי גאמין. און פארין מיט מלאכים. דהיינו יעני מדינה. איז דיא גאנצי מדינה. פון קליין ביז גרום. זענין אלי ווילד גרום עשירים זייער. ביז דער קלענצטער פון דר מדינה איז אה גאט. (וועדליג זייער נייריש פֿר פֿירטקייט. ווארין דער קלענצטער פון דער מדינה איז אוו איין עושר און האט אוו פֿיל געלט. וויפֿיל בייא זייא איז אויס גזעצט אז מיט אוו פֿיל געלט איז מען שון אה גאט. כנ"ל) און זייא פֿארין מיט מלאכים. ווארין זייערי פֿערד זענין צו גידעקט מיט אוו אה גרום עשירות מיט גאלד און נאך אוו אנלייבין. וואש אה דעק פון אה פֿערד (פון דער מדינה) טרעפט אן וויפֿיל בייא זייא האט אה מלאך. (דהיינו מיט אוו פֿיל געלט וויא אה דעק פון אה פֿערד טרעפט אן בייא דער מדינה. איז מען בייא זייא שון מיט אוו פֿיל געלט אה מלאך) נמצא פֿארין זייא מיט מלאכים. זייא שפאנין איין דרייא פאר מלאכים און פֿארין מיט זייא. בכך. בדארפט איר שיקין צו דער מדינה. און זייא וועלין אייך בוודאי העלפֿין ווארין זייא זענין זיך אלי גאמין. (אזו איז אלץ גווען דיא עצה פון זייערי סוחרים) איז דיא עצה זייא זייער גיפֿעלין. ווארין

ממאם בממון ואינו רוצה ממון כלל. וזה היה היפך אמונתם. ע"כ הי' בלתי אפשר אצלם להכנע תחתיו. כי היה אצלם כמו שמד. מאחר שאינו מאמין כלל באמונתם דהיינו בממון. ונתייראו מאד מלפניו. והתחילו לעשות עבודות. ולהקריב קרבנות לאלקותם הנ"ל. והיו לוקחים חיה (דהיינו מי שיש לו ממון מעט שהוא חיה אצלם) והקריבו לקרבן לאלקות הנ"ל וכיוצא באלו העבודות כנ"ל. והגבור הנ"ל היה הולך ומתקרב אליהם בכל פעם. והתחיל לשלוח אליהם גבוריו מה הם רוצים כדרכו כנ"ל. והיה עליהם פחד גדול. ולא היו יודעים מה לעשות. וייעצו אותם אנשים סוחרים שלהם. היות שהיו במדינה. שכל

זייא גווען. אקענין זייער אמונה. איבר דעם האבין זייא זיך ניט גקאנט אונטר גיבין אונטר אים. ווארין סע בייא זייא גווען אזו ווי שמד. ווייל ער גלייבט גאר ניט און זייער אמונה דהיינו און געלט. און זייא האבין זייער מורא גיהאט פֿר אים. און זייא האבין אן גיהובין צו טאן זייערי עבודות. און מקריב צו זיין קרבנות צו זייערי גאמין. (דהיינו צו דיא וואש האבין פֿיל געלט) און האבין גנומין אה חיהלי. (דהיינו אה מענטש וואש ער האט גיהאט אביסל געלט וואש ער איז בייא זייא אה חיה גווען) און האבין אים מקריב גווען פֿר אה קרבן צו זייערי גאמין (הנ"ל) און אזו האבין זייא גיטאן זייערי איבריקי עבודות (דהיינו דיא זאכן וואש זייא פֿלעגן דר מיט צו דינין זייערי גאמין) און דער גבור איז אלי מאל געהינטער צו גיקומין צו זייא. און ער האט אן גהובין צו שיקין צו זייא זייני גבורים. וואש זייא ווילין. אזו וויא זיין שטייגיר איז גוועהין. כנ"ל. איז אף זייא גווען אה גרוסיר פחד. און זייא האבין ניט גוויסט וואש צו טאן. האבין זייא דיא סוחרים זייערי איין עצה גניבין. באשר. זייא זענין גווען און אה מדינה. וואש דיא גאנצי

בני אדם ולא אלוך. רק שיש יחיד בעולם שהוא הבורא ית"ש ואותו לכד ראוי לעבוד ולו ראוי להתפלל וזהו עיקר התכלית. וכיוצא בדברים אלו דיבר הבע"ת א' השומר הנ"ל. ולא שמע אליו השומר. כי כבר נשקע אצלם מעותם מימים רבים כנ"ל. אך אעפ"כ הבעל תפלה הרבה עליו דברים. עד שבסוף השיב לו השומר. ויתר מזה מה אני יכול לעשות. הלא אני רק יחיד בעלמא^(א) (ויש כנגדי בני המדינה שהם רבים) וזאת התשובה היתה קצת נחמה להבעל תפלה. כי הבין שהתחילו דבריו קצת ליכנס באזני השומר כי הדברים שדיבר הבע"ת מקודם בפעם הא' עם אותו השומר. והדברים שדיבר עתה נתקבצו יחד עד שעשו איזה רושם בלבו. עד שהתחיל מעט להסתפק ולנמט אליו קצת

וואש זיין האבין אהין גוואלט שיקין זיין זענין נאר מענטשין) און איר אלי מיט אייערי גאטין זענין אלי נאר מענטשין. און סע איז קיינר קיין גאט ניט. סע מער ניט פֿר האנדין נאר איין גאט אויף דר וועלט. דער וואש האט אלי באשאפֿן. און אים אליין בדארף מען נאר צו דינן און צו אים בדארף מען נאר מהפלל זיין און נאר דאש איז דר עיקר תכלית אף דער וועלט. און דעסט גלייבֿן נאך אזוני רייד האט אלץ דר בעל תפילה גירעט מיט דעם שומר. און דער שומר האט אים אלץ ניט צו גיהערט. ווארין סע איז שוין בייא זיין גועצט גווען זייערי גיירישקייט פֿון אה לאנגי צייט. כנ"ל. נאר דר בעל תפילה. האט אביר מיט אים אסך גימענית. ביז צום סוף. האט דר שומר אים גיענפֿירט. ווייטיר וואש קאן איך טאן. איך בין זיך נאר אייניר. און דאש האט שוין אה פנים עפים פֿון איין תשובה. ווארין דיא רייד וואש דר בעל תפילה האט פֿריד גירעט מיט דעם שומר. און דיא רייד וואש ער האט איצט גירעט. האבין

והוטב הדבר בעיניהם מאד. כי היו ומאמינים שבוודאי יהיה להם ישועה משם. מאחר שהם כולם אלקות כנ"ל: והבעל תפלה הנ"ל יישב עצמו שילך עוד הפעם א' אותו המדינה הנ"ל. אולי אעפ"כ ישיב אותם מטעותם זה. והלך לשם ובא אל השומרים והתחיל לדבר עם שומר א' כדרכו. וסיפר לו השומר מהגבור הנ"ל שיש להם פחד גדול מפניו וכו' כנ"ל. ושאל אותו הבעל תפילה. ומה אתם רוצים לעשות וסיפר לו השומר ענין הנ"ל שהם רוצים לשלוח אל המדינה שהם כולם אלקות וכו' כנ"ל. ושחק ממנו מאד הבע"ת. ואמר לו הלא הכל שטות גדול. כי גם בני אותה המדינה הם כולם רק בני אדם כמונו. וגם אתם כולכם ואלקים שלכם כולם הם רק

ווארין זיין האבין גגלייבט. אז זיין וועלין בוודאי גיהאלפֿין ווערין דארך יענר מדינה. ווארין זיין זענין זיך דארט אלי גאטין. כנ"ל: און דער בעל תפילה. האט זיך מיישב גווען. ער וועט נאך אמאל גיין צו דער מדינה. מאמיר וועט ער זיין פֿארט ארויס פֿירן פֿון זייערי גיירישקייט. און ער איז אהין גגאנגן. און ער איז גקומין צו דיא שומרים. און ער האט אן גהובין צו שמוסין. מיט איין שומר. אזו וויא זיין שטייגיר איז. האט אים דער שומר דער ציילט פֿון דער גבור. אז זיין האבין גרום פחד פֿר אים. האט אים דער בעל תפילה גיפֿרענט. וואש האט איר בדיעה צו טאן. האט אים דער שומר דר ציילט. דיא זאך הנ"ל. אז זיין ווילין שיקין צו דער מדינה וואש זיין זענין אלי גאטין וכו' כנ"ל. האט דר בעל תפילה אויס אים זייער גילאכט. און ער האט צו אים גואנט. דאש איז זייער אגרום גיירישקייט. ווארין זיין זענין מענטשין אזו וויא מיר (דהיינו דיא מדינה

ראשי תיבות וקיצורים: א. אחד; אעפ"כ. אף על פי כן; הא'. האחת; הבע"ת. הבעל תפילה; ית"ש. יתברך שמו; הערות ותרומות: (א) יחיד בעולם:

סיפורי מעשיות

הבעל תפילה

קצת • כנראה מתוך התשובה הנ"ל • וכן הלך הבעל תפלה אל השומר השני ודיבר עמו ג"כ כנ"ל ולא שמע אליו ג"כ • ובסוף השיב לו ג"כ כנ"ל הלא אני יחיד כנגד בני המדינה וכו' כנ"ל וכן כל השומרים כולם השיבו לו תשובה זו בסוף • אח"כ נכנס הבע"ת אל העיר • והתחיל שוב לדבר עמם כדרכו • באשר שכולם בטעות גדול ואין זה תכלית כלל • רק עיקר התכלית לעסוק בתורה ותפילה וכו' • ולא שמעו אליו • כי כולם נשקעו מאד בזה מימים רבים • וסיפרו לו מהגבור ושהם רוצים לשלוח אל המדינה שהם כולם אלקות וכו' כנ"ל • ושחק מהם ג"כ • ואמר להם שהוא שמות • ושכולם רק ולתופסו

דער מדינה וואש זיין זענין אלי גאטן וכו' כנ"ל • האט ער אויס זיין אויך גילאכט • און ער האט זיין גאנט • אז דאש איז אה נירישיקייט • און זיין זענין אלי נאר מענטשן • און זיין וועלן אייך גאר ניט קאנין העלפן ווארין איר זענט מענטשן און זיין זענין מענטשן און זיין זענין גאר קיין גאט ניט • נאר איין גאט ברוך הוא איז פֿר האנדין וכו' • און מכה דעם גבור • האט ער זיך אן גירופֿן • (מיט דעם לשון) • אויב סע ניט דער גבור (אזו וויין אייניר פֿר ווינדרט זיך • אויב דאש איז ניט דער וואש ער ווייסט) האבן זיין ניט פֿר שטאנן וואש ער מיינט • און אזו איז ער גנאנגן פֿון איינים צום אנדריין און האט מיט זיין אלץ אזו גשמוסט • כנ"ל • און מכה דעם גבור האט ער צו איטליכין^(*) גאנט • אויב סע ניט דער גבור • וכו' כנ"ל • האבן זיין ניט פֿר שטאנן זייני רייד • וואש ער מיינט • דער ווייל איז גווארין און שטאט איין רעש • באשר אז סע גפֿונט זיך אייניר וואש ער רעט אוונס • וואש ער מאכט אה גילעכטיג פֿון זייער אמונה • און ער זאגט אז סע איז נאר אה יחיד פֿר האנדין דהיינו הש"י ברוך הוא וכו' • און מכה דעם גבור זאגט ער אלץ אויב סע ניט דער גבור וכו' • כנ"ל • האבן

האבין זיין זיך און איינים צום הויף גנומין • ביז זיין האבין אים עפֿים גירירט • (ווארין דיא תשובה וואש דער שומר האט גיענפֿירט • וואש קאן איך מאן וכו' • דאש ווייזט אויס אז דיא רייד פֿון דעם בעל תפלה הייבן שוין אן עפֿים אביסל אריין צו גיין אים און הארצין אריין) און אזו איז דער בעל תפלה גנאנגן צום אנדריין שומר • און האט מיט אים אויך גירעט אזו וויין זיין שטייגער איז כנ"ל און ער האט אים אויך ניט צו גיהערט און צום סוף האט ער אים אויך אזו גיענפֿירט • כנ"ל • איך בין זיך נאר אייניר וכו' כנ"ל • און אזו אלי שומרים האבין אים גיענפֿירט דיא תשובה צום סוף • דער נאך איז דער בעל תפלה אריין גנאנגן און שטאט אריין • און האט אן גהובן וויידר מיט זיין צו שמוסין וויין זיין שטייגער איז גווען • באשר אז זיין אלי זענין גאר און מעות זייער • און דאש געלט איז נאר קיין תכלית ניט נאר דר עיקר תכלית איז אז מען זאל נאר עוסק זיין און תורה און תפילה וכו' • האבין זיין אים נישט צו גיהערט ווארין זיין זענין שוין אלי זייער גווען איין גווארצילט און דעם געלט פֿון אה לאנגני צייט • און זיין האבין אים דער ציילט פֿון דעם גבור • און אז זיין ווילן שיקין צו

ראשי תיבות וקיצורים: ג"כ. גם כן; הבע"ת. הבעל תפילה; הי'. היה; השי'. השם יתברך; ית"ש. יתברך שמו; לבי"א. לכל אהר; הערות ותרגומים: (א) בתקיעה - איטל בין;

היו שקועים בטעות של הממוזן כ"כ כנ"ל .
 עד שזה שדיבר כנגד דעתם וטעותם היה
 נחשב למשוגע . ושאו אותו מה זה שאתה
 אומר על ענין הגבור (בלשון תימה) אם אינו זה
 הגבור . כנ"ל . השיב להם . שאני הייתי
 אצל מלך א' . ונאבד אצלו גבור . ואם
 הגבור הנ"ל הוא אותו הגבור . יש לי היכרות
 עמו . ויתר מזה . מה שאתם בטוחים
 במדינה הנ"ל שהם כולם אקות . זהו שטות
 כי הם לא יוכלו לעזור לכם . ולדעתי אם
 תהיו בטוחים עליהם . אדרבא . זה יהיה
 מפלה שלכם . אמרו לו מנין אתה יודע זאת
 השיב להם . היות שאצל המלך הנ"ל
 שהוא

ולתופסו . אע"פ שהוא משנה עצמו אצלם
 בכל פעם כנ"ל (היינו פעם נדמה כסוחר ופעם כעני וכו')
 כנ"ל) אך הם ידעו מזה ג"כ שהבעל תפלה
 הנ"ל הוא משנה עצמו בכל פעם . וצוו
 לחקור אחריו ולתופסו . וחפשו אחריו
 ותפסוהו . והביאוהו אל השרים . והתחילו
 לדבר עמו . ואמר להם ג"כ כנ"ל . באשר
 שכולם בטעות ושטות גדול ואין זה תכלית
 כלל (היינו שהממוזן אינו התכלית כלל) רק שיש יחיד
 שהוא הבורא ית"ש וכו' . ובני אותה המדינה
 שאתם אומרים שהם כולם אלקות לא יוכלו
 לעזור לכם כלל . כי הם רק בני אדם וכו'
 ונחשב אצלם למשוגע . כי כל בני המדינה

אלי גאמין . זיאי וועלין איך גאר ניט קאנזן העלפין .
 ווארין זיאי זענין גאר מענטשין . אונ איר זענט מענטשין
 וכו' . (אזו האט זיאי דר בעל תפילה גואגט) האבין
 זיאי אים גהאלטן פֿר משוגע . ווארין דיא גאנצי מדינה
 זענין שוין אזו גיליגין אונ דעם געלט אונ זענין שוין
 אזו דרונין פֿר ניירישט גווארין . ביז דער וואש ער האט
 אקענין זייערי ניירישקייט עפֿים גרעט . איז דער ביאי
 זיאי גווען משוגע . האבין זיאי אים גפרענט . וואש איז
 דאש וואש דיא זאגשט אָף דעם גבור . אויב סע ניט דער
 גבור כנ"ל . האט ער זיאי גיענפֿירט . באשר איך בין
 גווען ביאי אה מלך . איז ביאי דעם מלך פֿר פֿאלין
 גווארין אה גבור . אונ אויב דאש איז דער גבור . קאן
 איך מיך מיט אים . אונ ווייטיר . דאש וואש איר פֿר
 לאזט זיך אויף דער מדינה וואש איר זאגט אז זיאי זענין
 אלי גאמין . דאש איז אה ניירישקייט . ווארין זיאי וועלין
 איך גאר ניט קענין העלפֿין . אדרבא . דאש וועט נאך
 זיין אייער מפלה אז איר וועט זיך אָף זיאי פֿר לאזין .
 האבין זיאי אים גואגט פֿון וואנין ווייסטו דאש . (אז דיא
 מדינה קאן זיאי ניט העלפֿין . אונ זיאי וועלין נאך אה
 מפלה האבין דארך דעם) האט ער זיאי גיענפֿירט .
 באשר ביאי דעם מלך וואש ער איז ביאי אים גווען .
 האט

האבין זיאי פֿר שמאנין . אז דאש מוז בוודאי זיין דער
 בעל תפילה . ווארין דר בעל תפילה איז שוין ביאי זיאי
 מפורסם גווען . כנ"ל . האט מען גהייסן אז מען זאל
 אים זוכין אונ מען זאל אים האפין . האמשי ער פֿלעגט
 זיך אלי מאל אנדרש פֿר שמעלין (דהיינו אמאל האט ער
 זיך פֿר שמעלט פֿר איין סוחר אונ אמאל פֿר איין ארומאן
 וכו') וואש מחמת דעם האט מען אים ניט גיקאנט
 חאפין כנ"ל) גאר זיאי האבין אביר דר פֿון אוך גויסט .
 אז דר בעל תפילה פֿר שמעלט זיך אלי מאל . אנדרש .
 האבין זיאי גהייסן נאך קלערין נאך אים . אונ מען
 זאל אים האפין . האט מען אים נאך גוזכט ביז זיאי
 האבין אים גיחאפט . (דהיינו דעם בעל תפילה) אונ
 זיאי האבין אים גיבראכט צו זייערי עלצטי . אונ זיאי
 האבין אן גהוכין מיט אים צו שמוסין . האט ער זיאי
 אוך אזו גואגט כנ"ל . איר זענט אלי אונ טעות . אונ אין
 גרוסי ניירישקייט . אונ דאש איז גאר קיין תכלית ניט .
 דהיינו דאש געלט איז גאר קיין תכלית ניט . גאר סע
 איז אה יחיד ברוך הוא פֿר האנדין דהיינו דער בורא
 יתברך שמו וואש ער האט אלי בשאפֿין . גאר אים
 כדארף מען דינין . אונ געלט איז גאר אה ניירישקייט
 וכו' . אונ דיא מדינה וואש איר זאגט . אז זיאי זענין

סיפורי מעשיות

הבעל תפילה

הדבר הזה . דהיינו לידע שכאן הוא עיר פלוני וכאן נהר פלו' וכיוצ' כמו כן ממש היה נרשם בשרטוטי היד הנ"ל כמו אותיות שהיו האותיות נרשמים אצל כל דבר ודבר שהיה נרשם על היד . כדי לידע מהות הדבר . וגם פרטי כל המדינות ועיירות ונהרות וגשרים והרים ושאר דברים פרטיים הכל היה נרשם על היד בשרטוטי הנ"ל . ואצל כל דבר היו כתובים אותיות שזהו דבר פלוני וזה דבר פלוני . וגם כל בני אדם שהולכים בתוך המדינה וכל המאורעות שלהם הכל היה נרשם שם . והיה כתוב שם גם כל הדרכים ממדינה למדינה וממקום

שהוא היה אצלו כנ"ל . היה לו יד . דהיינו שהיה אצל אותו המלך תמונת יד . עם ה' אצבעות ועם כל השרטוטי שיש על היד . וזאת היד היתה הלאנד קארט (היינו מפת העולם) של כל העולמות . וכל מה שהיה מן בריאת שמים וארץ עד הסוף ומה שיהיה אח"כ הכל היה מצוייר על אותו היד . כי היה מצוייר בשרטוטי היד ציור עמידת כל עולם ועולם עם כל פרטיו . כמו שמצוייר על הלאנד קארט (כידוע לבקאים בענין ציור מפת העולם שקורין לאנד קארט) והיה בהשרטוטי כמו אותיות . כמו שבלאנד קארט כתובים אותיות אצל כל דבר ודבר כדי לידע מהו

האט ער גיהאט אה יד . היינו דער מלך האט גיהאט אה זאך אזו וויא אה האנט מיט פיניף פינגיר . אונ מיט אלי שירטוטי (דהיינו אלי קנייטשין אונ אלי קריצין) וואש אף אה האנט איז פֿר האנדין . אונ דיא יד איז גווען דר לאנד קארט פֿון אלי וועלטין . אונ גאר וואש סע איז גווען זונט הימיל אונ ערד איז בשאפֿן גווארין ביז אונ סוף אונ וואש סע וועט זיין דער נאך . איז אלץ אויס גמאלט גווען אף דער יד . ווארין סע גווען אויס גימאלט אונ דיא קריצין אונ קנייטשין פֿון דר יד . דאש גימעל פֿון אלי וועלטין . וויא אזו איטליכי וועלט שטייט . מיט אלי זאכֿן פֿון איטליכיר וועלט בֿפרטיות . אלץ ארויס גשמעלט . אף דער יד . אזו וויא אף אלאנד קארט איז אויס גימאלט (אזו וויא סע ווייסן דיא וואש זייא זענין גינט אונ דעם לאנד קארט . דהיינו סע איז אויס גימאלט אף אה פאפיר איטליכי שמאט אונ איטליכי מדינה אונ איטליכש בריקיל אונ אזו אנדרי זאכֿן מייכליך אונ וועלדיר וכו' אונ בייא איטליכי זאך שטייט אלץ אן גשריבן אז דאש איז דיא שמאט אונ דאש איז דיא מדינה וכו') אזו איז אף דער יד גווען אויס גימאלט אלי וועלטין דארך דיא קריצין אונ קנייטשין פֿון דר יד . אונ אין דיא קריצין פֿון דר יד איז גווען אזו וויא אותיות .

אזו וויא אף אה לאנד קארט שטייאין אן גישריבן אותיות בייא איטליכר זאך כדי מען זאל וויסן וואש דאש איז דהיינו מען זאל וויסן אז דא איז דיא שמאט . אונ דא איז דאש מייכליל אונ אזו דעסט גלייכין אנדרי זאכֿן . אזו איז פינקט גווען אן גיציכניט דארך דיא קריצין פֿון דער האנט אזו וויא אותיות . וואש דיא אותיות זענין גשמאנין בייא איטליכיר זאך וואש סע גווען אויס גימאלט אף דער יד . כדי מען זאל וויסן וואש איטליכי זאך איז וואש דארט איז אויס גימאלט . אונ אזו איטליכי מדינה בווונדר אונ איטליכי שמאט אונ אלי מייכֿן אונ בריקין אונ בערג אונ אנדרי זאכֿן (וואש סע גפֿונט זיך אונ דער וועלט אונ אין אלי וועלטין) איז אלץ גווען אויס גימאלט אויף דער יד דארך דיא קריצין אונ קנייטשין פֿון דער יד . אונ בייא איטליכר זאך איז אלץ גשמאנין אותיות אז דאש איז דיא זאך אונ דאש איז דיא זאך . וכו' . אונ אזו אלי מענטשין וואש סע גייאין ארום אונ איטליכר מדינה אונ אלי זייערי מאורעות (דהיינו אלץ וואש אף אה מענטשין גייט איבר ווייל ער לעבט) איז אלץ גווען אויס גימאלט אף דער האנט . אונ סע איז דארט גשמאנין אפֿילו אלי ווענין פֿון איין מדינה צו דער אנדרי . אונ פֿון איין ארט צום אנדריין אונ מחמת דעם האב איך גיוויסט

האט ער גיהאט אה יד . היינו דער מלך האט גיהאט אה זאך אזו וויא אה האנט מיט פיניף פינגיר . אונ מיט אלי שירטוטי (דהיינו אלי קנייטשין אונ אלי קריצין) וואש אף אה האנט איז פֿר האנדין . אונ דיא יד איז גווען דר לאנד קארט פֿון אלי וועלטין . אונ גאר וואש סע איז גווען זונט הימיל אונ ערד איז בשאפֿן גווארין ביז אונ סוף אונ וואש סע וועט זיין דער נאך . איז אלץ אויס גמאלט גווען אף דער יד . ווארין סע גווען אויס גימאלט אונ דיא קריצין אונ קנייטשין פֿון דר יד . דאש גימעל פֿון אלי וועלטין . וויא אזו איטליכי וועלט שטייט . מיט אלי זאכֿן פֿון איטליכיר וועלט בֿפרטיות . אלץ ארויס גשמעלט . אף דער יד . אזו וויא אף אלאנד קארט איז אויס גימאלט (אזו וויא סע ווייסן דיא וואש זייא זענין גינט אונ דעם לאנד קארט . דהיינו סע איז אויס גימאלט אף אה פאפיר איטליכי שמאט אונ איטליכי מדינה אונ איטליכש בריקיל אונ אזו אנדרי זאכֿן מייכליך אונ וועלדיר וכו' אונ בייא איטליכי זאך שטייט אלץ אן גשריבן אז דאש איז דיא שמאט אונ דאש איז דיא מדינה וכו') אזו איז אף דער יד גווען אויס גימאלט אלי וועלטין דארך דיא קריצין אונ קנייטשין פֿון דר יד . אונ אין דיא קריצין פֿון דר יד איז גווען אזו וויא אותיות .

אותו הדרך . וכן מעולם לעולם . הכל היה נרשם בשירטומי היד הנ"ל . גם היה נרשם על היד כל דבר ודבר כפי מה שהיה בעת בריאת העולם . וכפי ההוה שלו . וכפי מה שיהיה אח"כ . כגון סדום היה נרשם שם כפי מה שהיה בעת יישובה קודם שנהפכה גם היה מצויר שם הפיכת סדום . כמו שהעיר נהפכת . וגם היה מצויר שם ציור של סדום שיש לה אחר ההפיכה . כי היה נרשם על היד מה שהיה ומה שהוה ומה שיהיה . ושם באותו היד ראיתי שאותו המדינה הנ"ל שאתם אומרים עליהם שהם כולם אלקות עם כל האנשים הבאים אליהם לקבל עזר מהם כולם יהיו נכלין ואובדין . כל

וועג אויך גשטאנן און אזו פֿון איין וועלט צו דר אנדריר (ווייטער העכיר) איז אלץ גשטאנן אף דער האנט דארך דיא קריצין און קנייטשין פֿון דער האנט . און סע אזו גישטאנן אף דער יד . אימליכי זאך וויא אזו סע אזו גווען בשעת דיא וועלט איז בשאפֿין גווארין . און וויא אזו סע איז היינט . און וויא אזו סע וועט זיין דר נאך דהיינו סדום . איז גווען דארט אויס גימאלט אזו וויא דיא שטאט איז גווען פֿריד איי זיא איז איבר גקערט גווארין . און ווידר איז גווען דארט אויס גימאלט אזו וויא סדום קערט זיך איבר . און ווידר איז גווען דארט אויס גמאלט סדום וואסיר אה פנים סע האט היינט . נאך דעם איבר קערין זיך . ווארין אף דער יד איז גווען אויס גימאלט . וואש סע איז גווען . און וואש סע איז היינט . און וואש סע וועט זיין . און דארט אויף דער יד האב אויך גזעהין . אז דיא מדינה וואש איר זאגט אף זייא אז זייא זענן אלי גאטין . מיט דיא אלי מענטשין וואש זייא וועלן צו זייא קומין אף הילף . (דהיינו אז דיא מדינה זאל זייא העלפֿין) וועלן זייא אלי בידי אה מפלה האבין . (אזו האט זייא אלץ דער בעל תפילה דער ציילט) איז בייא

וממקום למקום . ומחמת זה הייתי יודע ליכנס אל העיר הזאת . מה שא"א לשום אדם ליכנס לכאן . וכן אם אתם רוצים לשלוח אותי לעיר אחרת אני יודע הדרך ג"כ . הכל ע"י היד הנ"ל . וכן היה נרשם בה הדרך מעולם לעולם . כי יש דרך ונתיב שעל ידו יכולין לעלות מארץ לשמים (כי א"א לעלות לשמים מחמת שאין יודעין הדרך ושם היה נרשם הדרך לעלות לשמים) והיה נרשם שם כל הדרכים שיש מעולם לעולם . כי אליהו עלה לשמים בדרך פלוני . והיה כתוב שם אותו הדרך . ומשה רבינו עלה לשמים בדרך אחר . והי' כתוב שם אותו הדרך ג"כ . וכן חנוך עלה לשמים בדרך אחר . והיה כתוב שם גם

גוויסט דעם וועג אריין צו גיין אהער און שטאט אריין . וואש קיין שום מענטש קאן אהער ניט קומין . (ווארין דיא מדינה פֿון געלט האבין זיך ארום גראבין זייערי שמעט און קיינר האט צו זייא ניט גקאנט קומין כנ"ל) און אזו אזו איר ווילט מיך שיקין און דער אנדריר שטאט אריין . ווייס איך אויך דעם וועג . אלץ דארך דעם יד און אזו איז גשטאנן אויף דער יד . דער וועג פֿון איין וועלט צו דר אנדריר וועלט . ווארין סע איז פֿר האנדין אה וועג וואש דארך דעם וועג קאן מען ארויף גיין פֿון דער ערד אף דעם הימיל . (ווארין פֿון דער ערד אף דעם הימיל קאן מען ניט ארויף גיין מחמת מע ווייסט ניט דעם וועג . און דארט איז גישטאנן דער וועג ווירימיר מען זאל ארויף גיין אף דעם הימיל) און סע איז דארט גישטאנן אלי וועגין וואש סע איז פֿר האנדין פֿון איין וועלט צו דער אנדריר וועלט . ווארין אליהו איז ארויף גגאנגן אף דעם הימיל מיט דעם וועג . איז דארט גשטאנן דער וועג . משה רבינו איז ארויף גגאנגן אף דעם הימיל מיט איין אנדרין וועג . איז דארט גשטאנן יענר וועג אויך . און אזו חנוך איז ארויף גגאנגן אף דעם הימיל נאך מיט איין אנדרין וועג . איז דארט דער

סיפורי מעשיות

הבעל תפילה

את מי ראוי להשיאה לו . וגם אני הייתי שם בין בעלי העצה . כי המלך היה אוהב אותי והיתה עצתי שיתנו לה את הגבור . באשר שהגבור עשה לנו כמה טובות . שכבש כמה מדינות . ע"כ ראוי שיתנו לו את הבת מלכה לאשה . והוטבה עצתי מאד . והסכימו כולם לזה . והיתה שמחה גדולה שם . על שמצאו חתן להבת מלכה . והשיאו אותה עם הגבור . וילדה הבת מלכה ולד . ואותו התינוק היה יפה תואר מאד מאד שלא היה יופי של מין אנושי כלל . ושערותיו היו של זהב . והיה להם כל הגוונים . ופניו היו כפני חמה . ועיניו היו אורות אחרים . והתינוק הזה נולד עם חכמה גמורה . כי ראו בו תיכף (כשעת ההולדה) שהוא חכם גמור . שכשהיו

מדברים

נאהינט צו דער צייט וואש מע האט איר בדארפֿט חתונה צו מאכֿן . האט מען גועצט יועצים . מען זאל איין עצה האלטין . וועמין מען זאל איר געבין . אונ איך בין דארט אויך גווען צווישן דיא יועצים (דהיינו דער בעל תפילה וואש ער דר ציילט דאש אלץ פֿר זייא) ווארין דער מלך האט מיך ליב גיהאט . איז מיין עצה גווען אז מען זאל איר גיבין דעם גבור . ווארין דער גבור האט אונז גטאן כמה טובות . ווארין ער האט איין גנומין כמה מדינות . איכר דעם קער מען אים צו גיבין דיא בת מלכה פֿר איין ווייב . איז מיין עצה זייער גיפֿעלין . אונ זייא האבין אלי דראף מסכים גווען . אונ סע איז דארט גווען אגרוסי שמחה . וואש מען האט גפֿונן אה חתן צו דער בת מלכה . האט מען דער בת מלכה חתונה גימאכֿט מיט דעם גבור . האט דיא בת מלכה גיהאט אה קינד . אונ דאש קינד איז גווען זייער אווילד גרוסיר פרשון . וואש סע איז גאר קיין מענטשלך שיינקייט ניט גווען . אונ זייני האר זענין גווען פֿון גאלד . אונ האבין גיהאט אלירליי פֿארבין . אונ זיין פנים איז גווען אזו וויא דיא זונן . אונ זייני אויגן זענין גווען אנדרי אורות כלומר

(כל זה השיב להם הבעל תפלה) . ונפלא בעיניהם הדבר מאד . כי היו נכרים דברי אמת . כי זה ידוע שעל הלאנד קארט מצוייר כל הדברים . והבינו שגם דבריו נראין דברי אמת כי זה רואין שאפשר לקבין ולחבר ב' שירטומין של היד ויהיה מהם אות (ע"כ הבינו שדברים אלו הנ"ל א"א לבדות זאת מלכו ונפלא בעיניהם מאד) ושאלו אותו . היכן הוא המלך הנ"ל . אולי יגלה לנו דרך איך למצוא ממון . השיב להם עדיין אתם רוצים ממון (בלשון תימה) ממון לא תדברו כלל . שאלו אותו . אעפ"כ . היכן הוא המלך הנ"ל . השיב להם גם אני איני יודע מהמלך הנ"ל . ומעשה שהיה כך היה . שהיה מלך ומלכה . והיה להם בת יחידה . והגיע סמוך לפרקה . והושיבו יועצים ליעין

בייא זייא דיא זאך אה ווילד חידוש גווען . ווארין מען דער קענט או דאש איז אמתי רייד . ווארין דאש ווייסט מען אז אף אה לאנד קארט . שמיטט אים גימאלט אלי זאכין . האבין זייא פֿר שמאנין אז זייני רייד זענין אמת ווארין אזונם קאן מען זיך ניט אים טראכטין . ווארין דאש זעהט מען זיך אז מע קאן צום הויף נעמין צווייא קריצין פֿון דר האנט וועט דרויס ווערין איין אות . איכר דעם האבין זייא פֿר שמאנין אז דאש איז ניט קיין אים גיטראכטי זאך . אונ סע איז בייא זייא אה ווילד חידוש גווען . האבין זייא אים גפֿרענט . וויא איז ערגיך דער מלך . טאמיר וועט ער אונז ווייזן אה וועג . וויא מען זאל גפֿונן געלט . האט ער זייא גינעפֿירט . נאך ווילט איר געלט (מיט אה לשון וויא אייניר פֿר ווינדרט זיך אונ ביזירט זיך) פֿון געלט שמוסט גאר ניט . האבין זייא אים גפֿרענט . פֿון דעסט וועגין פֿארט . זאג אונז וויא דער מלך איז . האט ער זייא גינעפֿירט . איך ווייס אויך ניט פֿון דעם מלך וויא ער איז . אונ דיא מעשה איז אזו גווען . אמאל איז גווען אה מלך מיט אה מלכה . אונ זייא האבין גיהאט אה בת יחידה . אונ סע גקומין

גבור מעצמו. והמלך הראה לו דרך איך יעלה ויקבל גבורה ועי"ז היה גבור נפלא ונורא מאד. כי יש חרב שהיא תולה באויר העולם ויש להחרב הזאת שלש כחות. כשמגביהין את החרב. אזי בורחים ונסים כל שרי החיילות. וממילא יש להם מפלה. כי כשנסי' השרים אין מי שינהוג המלחמה. ואזי אין תקומה במלחמה. אך אעפ"כ אפשר שיתקרבו הנשארים למלחמה. ויש להחרב הנ"ל שני פיות. ויש להם ב' כחות. שע"י חוד אחד נופלים כולם. וע"י חוד הב' מגיע להם החולי שקורין (דאר) דהיינו שבשרם נכחש ונימס כידוע חולי זה ר"ל. היינו שרק ע"י התנועה שעושים באותו החרב

פון וואנין ער זאל נעמן חכמה. און דארך דעם איז ער גווען זייער אה ווילד גרוסיר חכם. און אזו דער גבור איז גווען אליין אה גבור. נאר דער מלך האט אים גוויזן דעם וועג פון וואנין ער זאל נעמן גבורה. און דארך דעם איז ער גווען זייער אה ווילד גרוסיר גבור. ווארין סע איז פֿר האנדין אה שווערד וואש זיא הענגט און דר לופטין. און דיא שווערד האט דרייא כחות. אז מע הייבט אויף דיא שווערד. אזו צו לויפן זיך אלי עלצטי פֿון דעם חיל. האבין זייא שון ממילא אה מפלה (דהיינו דיא שונאים). ווארין אז דיא עלצטי אנטלופין. האט קיינר ניט צו פֿירן דיא מלחמה. האבין זייא שוין בוודאי אה מפלה. נאר פֿון דעסט וועגין פֿארט. וואלטיין אפשר פֿארט דיא איבריקי גיקאנט עפים נאך מלחמה האלטיין. האט אביר דיא שווערד צווייא שארפֿין. און זייא האבין צווייא כחות. דארך איין שארפֿ. פֿאלין זייא אלי. און דארך דער אנדריי שארפֿ. קריגין זייא דיא דאר. (דהיינו דיא שונאים וואש מען האלט מיט זייא מלחמה) דהיינו זייא ווערין מאגיר און דאש לייב פֿאלט זייא אפ. אזו וויא דיא קרענק איז רחמנא ליצלן. און נאר דארך דעם וואש מע טוט אה מאך מיט דר שווערד דארט

מדברים בני אדם. במקום שצריכין לשחוק היה שוחק. וכן כיוצא בזה. כי הכירו בו שהוא חכם גדול רק שעדיין אין לו התנועות של גדול כגון דיבור וכיוצא. והיה אצל המלך מליץ דהיינו דברן בעל לשון ומליצה. שהיה יכול לדבר ולהמליץ דברי צחות נפלאים מאד שירות ותושבחות להמלך. והמליץ היה גם מעצמו מליץ נאה אך המלך הנ"ל הראה לו דרך איך יעלה לקבל כח חכמת המליצה. ועי"ז היה מליץ נפלא מאד מאד. גם היה להמלך חכם. והחכם היה ג"כ מעצמו חכם. אך המלך הראה לו דרך. איך יעלה ויקבל חכמה. ועי"ז היה חכם נפלא מאד. וכן הגבור היה

(כלומר לעכטין) און דאש קינד איז גיבורין גווארין מיט גרייטיר חכמה. ווארין מען האט און אים גזעהין תיכף וויא ער איז גיבורין גווארין. אז ער איז שון אה גרייטיר חכם. ווארין אז מענטשין האבין גשמוסט. דארטין וויא מע האט בדארפֿט לאכין. האט ער גילאכט. און אזו דעסט גלייכין אנדריי זאכין. מע האט און אים דער קענט אז ער איז אה גרוסיר חכם. נאר ער האט נאך ניט דיא תנועות פֿון אה גרוסין. דהיינו ער קאן נאך ניט ריידן און אזו אנדריי זאכין. אביר דאש האט מען אן גזעהין תיכף אז ער איז שון אה גרוסיר חכם. און בייא דעם מלך איז גווען אה מליץ. דהיינו אריידר אה בעל לשון ומליצה. וואש ער האט גקענט ריידן זייער שייני רייד. זייער שייני שפראכין און שירות און תושבחות צום מלך. און דער מליץ איז אליין אויך גווען אה שיינר מליץ. נאר דער מלך האט אים גוויזן דעם שליך און דעם וועג פֿון וואנין ער זאל נעמן דעם כח פֿון דער חכמה פֿון מליצה. און דארך דעם איז ער גווען זייער אה ווילד גרוסיר מליץ. ווידר האט דער מלך גיהאט אה חכם. און דער חכם. איז אליין אויך גווען אה חכם. נאר דער מלך האט אים גוויזן אה וועג

סיפורי מעשיות

הבעל תפילה

היו מצוירין איך המלך עם האוהב נאמן אוהבים עצמן ומחבקים ומנשקים עצמן באהבה גדולה. והיה סגולה לאלו הצורות שמי שהיה מסתכל באלו הצורות היה מגיע לו אהבה גדולה מאד. (היינו שמדת האהבה באה למו שהיה מסתכל באלו הצורות) וגם האוהב נאמן קיבל האהבה מן המקום שהראה לו המלך. והגיע עת שהלכו כל הנ"ל כ"א וא' למקומו לקבל משם כחו. דהיינו המליץ והגבור וכל אנשי המלך הנ"ל כ"א וא' עלה למקומו הנ"ל לחדש שם כחו. ויהי היום. והי' רוח סערה גדולה בעולם. והרוח סערה הזה בלבל את כל העולם כולו.

והפך

אויס גימאלט זייערי בידי צורות. פלעגין זיין זיך משעשע זיין (כלומר תענוג אונ נחת האבין) מיט דיא צורות דעמילט או זיין האבין זיך ניש גקאנט זעהין. אונ דיא צורות זענין גווען או אויס גימאלט או וויא דער מלך מיט דעם אוהב נאמן האבין זיך ליב. אונ וויא זיין קושין זיך אונ האלדזין זיך מיט גרום ליבשאפט. אונ דיא פאטרעמין האבין אונ זיך אה סגולה גיהאט. או ווער סע האט גיקוקט אף דיא צורות. האט ער גקרוגין גרום ליבשאפט (כלומר דיא מדה פון אהבה האט מען גקרוגין אז מע האט גקוקט אף דיא צורות) אונ דער אוהב נאמן האט אונ גנומין דיא אהבה (דהיינו דאש ליבשאפט) פון דעם ארט וואש דער מלך האט אים גוויזן. איז גקומין אה צייט. וואש דיא אלי זענין גגאנגין איטליכיר אונ זיין ארט אריין. אז ער זאל דארט נעמן זיין כח פון זיין זאך. דהיינו דער מליץ אונ דער גבור אונ דיא אלי לייט פון דעם מלך איז אמליכיר גגאנגין אונ זיין ארט אריין ער זאל דארט בנייאין זיין כח. ויהי היום איז גווען אה גרוסיר רוח סערה (דהיינו אה שטורם ווינט) אף דער וועלט. אונ דער רוח סערה האט מבבל גווען (כלומר פֿר מישט) גאר דיא וועלט. אונ ער האט

איבר

החרב במקום שהיא. עי"ז מגיע להשונאים כנ"ל דהיינו ע"י כל חוד וחוד הכח שיש לה והמלך הראה להגבור הדרך שיש להחרב הנ"ל ומשם קיבל גבורתו הגדולה. וגם אני הראה לי המלך הדרך לענין שלי וקבלתי משם מה שאני צריך. וכן היה להמלך אוהב נאמן שהיה אוהב א"ע עם המלך באהבה נפלאה ונורא' מאד מאד. עד שלא הי' אפשר להם כלל שלא יראו זה את זה איזה שעה. אך אעפ"כ יש שעות שצריכין להתפרד קצת. והיו להם צורות שהיו מצוירין צורת שניהם והיו משעשעין עצמן באלו הצורות בעת שנפרדו אחד מחבירו. והצורות האו

דארט וויא זיא איז. קריגין שון דיא שונאים דיא זאכין הנ"ל דהיינו דארך דעם וואש מע מאכט מיט דער שארף האבין דיא שונאים גאר אה מפלה. אונ דארך דעם וואש מע מאכט מיט דער אנדריר שארף. קריגין דיא שונאים דיא דאר כנ"ל. אונ דער מלך האט גוויזן דעם גבור. דעם וועג וואש סע איז פֿר האנדין צו דער שווערד. אונ פֿון דארט האט ער גנומין זיין גרום גבורה. אונ מיר האט דער מלך אויך גוויזן דעם וועג פֿון וואנין איך זאל נעמן מיין זאך. האב איך גנומין פֿון דארט דאש וואש איך בדארף. (כלומר דער בעל תפילה וואש ער דער ציילט דאש אליץ. האט ער גזאגט אז אים האט אויך דער מלך גוויזן דעם וועג פֿון וואניט ער זאל נעמן זיין זאך דהיינו תפילה) אונ או האט דער מלך גיהאט איין אוהב נאמן. (כלומר אה גוטין פֿריינט אה גיטרייען) וואש ער האט זיך ליב גיהאט מיט דעם מלך מיט זייער גרויס לובשאפט זיין האבין זיך או ליב גיהאט. ביז זיין האבין ניש גיקענט זיין איינר אן דעם אנדרין אז זיין זאלין זיך אה שעה ניש זעהין. נאר סע איז זיך אביר פֿארט פֿר האנדין צייט. וואש מע מוז ניש זיין אונ איינים. האבין זיין גיהאט פאטרעמין. וואש דארט איז גווען

לחדש כחו . כי אחר שנהפך ונתבלבל העולם כולו ונחלפו כל מקומות העולם מים ליבשה וכו' כנ"ל בוודאי א"א עתה לעלות בדרכים הראשונים כי עתה צריכים דרכים אחרים לפי חילוף ושינוי המקומות . וע"כ לא היינו יכולים עוד לחזור ולעלות כ"א וא' למקומו לחדש כחו הנ"ל . אך הרשימה שנשאר אצל כ"א וא' היא ג"כ גדולה מאד . ואם הגבור הזה הוא הגבור של המלך הנ"ל הוא בוודאי גבור גדול מאד (נ"ל שכאן חסר קצת ועי' למטה) (כל זה השיב הבע"ת להאנשים הנ"ל) . והם שמעו דבריו ותמהו מאד . והחזיקו את הבעל תפלה ולא הניחו אותו לילך מאתם . (כי אולי הגבור שבא עליהם הוא הגבור הנ"ל שיש להבע"ת היכרות עמו) :

והגבור

אוג דיא **יך** איז אויך פֿר פֿאלין גווארין דעמילט . אוג פֿון דעמילט אן . זעגן מיר אלי צו שפרייט גווארין . אוג מיר קעגן שוין ניט גיין אימליכיר אוג זיין ארט אריין . צו בנייאן זיין כח . ווארין אז דיא וועלט איז שון איבר גקערט גווארין . בדארף מען זיך שוין אנדרי וועגן היינט . איבר דעם קאנין מיר שון ניט ארויף גיין ווידר אימליכיר אוג זיין ארט אריין ער זאל נעמן זיין כח . נאר דיא רשימה וואש בייא אימליכין איז גבליבן (כלומר) דער צייכין . דהיינו דאש ביסל כח וואש מע איז נאך בייא אימליכין גבליבן פֿון לאנג) איז אוך זייער גרום . אוג אויב דער גבור (וואש דיא מדינה האט פֿר אים מורא גיהאט) איז דער גבור פֿון דעם מלך . איז ער בוודאי זייער אנרוסר גבור . (דאש האט אלץ דר ציילט דער בעל תפילה פֿר דיא לייט הנ"ל) אוג זייא האבין אויס גיהערט זייני רייד אוג האבין זיך זייער פֿר ווינדרט . אוג זייא האבין שון גיהאלטן דעם בעל תפילה בייא זיך . אוג זייא האבין אים שוין ניט גוואלט אוועק לאזן פֿון זיך (ווארין טאמיר דער גבור וואש ער וויל אן קומין אף זייא . איז ער דער גבור פֿון דעם מלך הנ"ל

והפך מים ליבשה ומיבשה לים . וממדבר יישוב ומיישוב מדבר . והפך את כל העולם כולו . ובא הרוח סערה הזה לתוך בית המלך . ולא עשה שם שום הזיק . רק שנכנס הרוח סערה וחטף את הולד של הבת מלכה הנ"ל . ובתוך הרעש שקורין (אומפיט) . תיכף כשחטף את התינוק היקר הנ"ל . רדפה הבת מלכה אחריו . וכן המלכה וכן המלך . עד שנתפזרו כולם . ולא נודע מקומם אים . ואנחנו כולנו לא היינו בכל זה . כי היינו עולים כ"א וא' למקומו לחדש כחו כנ"ל . וכשחזרנו ובאנו לא מצאנו אותם כולם כנ"ל . וגם היר הנ"ל נאבדה אז . ומאז נתפזרו כולנו . ומאז אין אנו יכולים עוד לעלות כ"א וא' למקומו

איבר גיקערט פֿון ים יבשה אוג פֿון יבשה ים . אוג פֿון מדבר יישוב אוג פֿון יישוב מדבר . אוג ער האט גאר דיא וועלט איבר גקערט . אוג דער רוח סערה איז אריין צום מלך אוג שטוב אריין . אוג דער רוח סערה האט דארט גאר ניט נמאן (כלומר ער האט דארט באם מלך קיין שום שאדין ניט גיטאן) נאר ער איז אריין (דער רוח סערה) אוג האט אוועק גיהאפט דאש קינד פֿון דער בת מלכה הנ"ל . אוג אין דעם אומפיט . תיכף וויא ער האט אוועק גיהאפט דאש מייאיר קינד . איז תיכף דיא בת מלכה נאך . (כלומר דיא בת מלכה האט תיכף אן גהובין נאך לויפן נאך דעם קינד זיא זאל עם קריק חאפין . איז זיא אויך ערגיץ אוועק אוג מע ווייסט ניט וויא) אוג אזו דיא מלכה . אוג אזו דער מלך . זעגן אלי נאך . נאך דעם קינד ביז זייא זעגן אלי צו שפרייט גווארין . אוג מע ווייסט ניט וויא זייא זעגן . אוג מיר אלי זעגן דר . בייא גאר ניט גווען . ווארין מיר זעגן דעמילט אוועק גנגאנין אימליכיר אוג זיין ארט אריין צו בייא נייאן זיין כח כנ"ל . אוג וויא מיר זעגן צו ריק גקומין . האבין מיר זייא אלי שון ניט גפֿונין . כנ"ל .

סיפורי מעשיות

הבעל תפילה

השיב להבע"ת) מעשה שהיה כך היה. היות שנמצא כתוב בספרי דברי הימים שלהם שקורין (קראויניקיש). איך שהיה רוח סערה גדולה בעולם. והרוח סערה הפך את כל העולם כולו. שהפך מים ליבשה ומיבשה לים. וממדבר יישוב וכו'. ובלבל את כל העולם כולו. ואחר הרעש והבלבול שנתבלבלו כל העולם. יישבו עצמן בני העולם. לעשות להם מלך. וחקרו. מי ראוי לעשותו מלך עליהם. וחקרו ואמרו. באשר שעיקר הוא התכלית. ע"כ מי שהוא משתדל ביותר בהתכלית הוא ראוי להיות מלך. והתחילו לחקור מהו התכלית. והיה ביניהם כתות כתות. כת א' אמרו. שעיקר

והגבור הנ"ל היה הולך ומתקרב ושולח בכל פעם שלוחיו עד שנתקרב ובא אליהם. ועמד חוץ לעיר ושלח להם שלוחיו. ונתייראו מאד. ובקשו מהבעל תפילה הנ"ל שיתן להם עצה. ואמר הבע"ת שצריכין לחקור הדרך וההנהגה של אותו הגבור. כדי שיכיר עי"ז אם הוא אותו הגבור (דהיינו הגבור של המלך הנ"ל). והלך הבעל תפילה ויצא אל הגבור הנ"ל. ובא אל המחנה של הגבור. והתחיל לדבר עם גבור א' מגבוריו של הגבור (היינו עם א' מהשומרים) (כדי לחקור אם הוא אותו הגבור הנ"ל) ושאל אותו הבעל תפילה מה מעשיכם ואיך נתחברתם עם הגבור הזה. השיב לו. (היינו א' מהגבורים הנ"ל)

אזו וענט איר איך צום אויף גקומין מיט דעם גבור. האט ער אים געענפירט (דהיינו. דער אייניר פון דיא גבורים האט געענפירט דעם בעל תפילה) דיא מעשה אזי אזו גווען:

באשר סע פֿר שריבין אונ זייערי קראויניקים. אז סע איז אמאל גווען אה גרוסיר רוח סערה (דהיינו אה שטורם ווינט) אף דער וועלט. אונ דער רוח סערה. האט איבר גקערט גאר דיא וועלט. ער האט איבר גקערט פֿון ים יבשה אונ פֿון יבשה ים אונ פֿון מדבר יישוב אונ פֿון יישוב מדבר. אונ ער האט גאר דיא וועלט פֿר מישט. אונ נאך דעם רעש וואש גאר דיא וועלט איז אזו פֿר מישט גווארן. נאך דעם האבין זיך דיא מענשטין פֿון דער וועלט מיישב גווען. זייא ווילין זיך מאכין אה מלך. האבין זייא אן גהובין צו קלערין. ווער סע איז ראוי אז מען זאל אים מאכין פֿר אה מלך איבר זייא. האבין זייא גקלערט. באשר דער עיקר איז זיך נאר דער תכלית. דריביר. ווער סע פאריט זיך מער אונ איז זיך מער משתדל אונ דעם תכלית. פֿון דער וועלט. דער דאזיגיר קער צו זיין אה מלך. האבין זייא אן גהובין צו קלערין. וואש איז דער

הנ"ל) וואש דער בעל תפילה קאן זיך מיט אים). **אונ** דער גבור הנ"ל איז אלי מאל צו גקומין געהינטיר צו דער מדינה אונ ער האט אלי מאל גשיקט זייני שלוחים צו זייא. ביז ער איז גקומין צו דער מדינה אונ ער האט זיך גשטעלט אונטר דער שטאט אונ האט צו זייא אריין גשיקט זייני שלוחים. (אז זייא זאלין אים זאגן וואש זייא ווילין צו אונטר גיבין זיך צו ניין. כנ"ל) האבין זייא זייער גרום מורא גיהאט פֿר אים. האבין זייא גיבעטין דעם בעל תפילה. אז ער זאל זייא איין עצה גיבין. האט דער בעל תפילה צו זייא גזאגט. מען כדארף קלערין. דאש פֿיריבין פֿון דעם גבור. כדי ער זאל דארך דעם דער קענין. אויב דאש איז דער גבור פֿון דעם מלך הנ"ל. איז גנאנגין דער בעל תפילה. אונ איז ארויס גנאנגין צום גבור. אונ ער איז גקומין צו זיין חיל פֿון דעם גבור. אונ ער האט אן גהובין צו שמוסין מיט איין גבור פֿון דיא גבורים וואש זייא זענין גנאנגין מיט דעם גבור (דהיינו מיט איינים פֿון דיא ווארטנים) (כדי ער זאל קלערין אויב דאש איז דער גבור וואש ער קאן זיך מיט אים) האט אים דער בעל תפילה גפֿרעגט. וואש איז אייער טון. אונ וייא

נבוכות כ"כ עד שאפשר ח"ו למעות באמת באלו הסברות של שקר ר"ל) עד שנסכם אצלם שעיקר התכלית הוא כבוד . ע"כ צריכין לבקש איש מכובד . וגם שיהיה רודף אחר הכבוד . היינו שיהיה רודף אחר הכבוד וישגו את הכבוד (שזהו איש מכובד שיש לו כבוד) כי מאחר שהוא איש מכובד שיש לו כבוד והוא רודף אחר כבוד ומסייע את הטבע שהיא רוצה בכבוד כנ"ל . נמצא שזה האיש משתדל אחר התכלית ומשיגו כי התכלית הוא כבוד (כל זה היה דעתם הסכלה והנבוכה) כנ"ל ע"כ זה האיש ראוי להיות מלך . והלכו לבקש איש כזה והלכו ומצאו . שהיו נושאים את (בעטליר^(א)) זקן אחד והלכו אחריו לערך חמושה מאות אנשים . כולם ציגיינירש

בייא זייא גיבליבין . אז דער עיקר תכלית איז כבוד . איבר דעם מוז מען זוכין איין איש מכובד . (כלומר אה מענטש וואש ער האט כבוד) אונ דער צו זאל דער מענטש נאך יאגין נאך כבוד . ווארין ווייל דער מענטש האט כבוד אונ יאגט נאך דעם כבוד . אונ ער העלפט דיא טבע וואש זיא וויל כבוד . נמצא איז זך דער מענטש משתדל אונ גייט נאך דעם תכלית . אונ האט דער לאנגט דעם תכלית . ווארין דער תכלית איז זך כבוד . כנ"ל . איבר דעם . דער מענטש קער צו זיין מלך . (אזו איז אלץ גווען דיא ניירישי דיעה פן אמיל פון זייא . אונ זייא האבין זך אזו גפונין ניירישי סברות אונ גידראנגין ביז זייא זענין דרונין פֿר פֿירט גווארין . אונ האבין גואגט אז כבוד איז דר תכלית . אונ אזו דיא אלי כתות וואש דא וועט ווייטיר שמיין האבין זייא אלי גיהאט ניירישי גידראנגין אף זייערי ניירישי דעות) זענין זייא גגאנגין זוכין אזו אה מענטשין . זענין זייא גגאנגין אונ האבין גזעהין . וויא מע האט גיטראנגין איין אלמין בעטליר אה ציגייניר . אונ סע זענין אים נאך גגאנגין אפֿשר

שעיקר התכלית הוא כבוד . כי אנו רואים שהכבוד הוא העיקר אצל העולם . כי כשאין נותנין לאדם כבודו . דהיינו שמדברים לו איזה דיבור כנגד כבודו . יש לו שפיכות דמים . כי העיקר הוא הכבוד אצל כל העולם ואפי' לאחר מיתה . מקפידים ליתן להמת כבודו לקברו בכבוד וכיוצא . (ואומרים לו שכל מה שעושים הכל עושים לך בשביל כבודך) . אע"פ שאחר מיתה אין שייך ממון ושום תאוה אצל המת . אעפ"כ על כבוד המת מקפידים . נמצא שהכבוד הוא העיקר התכלית . וכיוצא בסברות כאלו . (של מבוכה ושמות . וכן כל הכתות המבוארים למטה כולם היו להם סברות הרבה לדעתם הנבוכה והסכלה וקצתם מבוארים למטה אך רבינו ז"ל לא רצה לבאר כל הסברות הנבוכות שיש באלו הדיעות . כי יש בזה סברות

דער תכלית . איז צווישן זייא גווארין כמה דעות . אמיל האבין גואגט . אז דער עיקר תכלית איז כבוד . ווארין מיר זעהין זך אז כבוד איז דער עיקר בייא דער וועלט . ווארין אז מען גיט אפ דעם מענטשין זיין כבוד . דהיינו אז מע רעט אים עפים אה ווארט אקענין זיין כבוד . האט ער שפיכות דמים . ווארין דער עיקר איז דער כבוד בייא נאר דער וועלט . אונ נאך דעם מוים היט מען אויך אפ . אז מען זאל אפ גיבין דעם מת זיין כבוד . אז מען זאל אים מקבר זיין מיט כבוד . אונ דעסט גלייכין . (אונ מע זאגט אים וואש מע מוט דיר מוט מען דיר אלץ פון דיין כבוד ווענין) חאמשי נאך דעם מוים . וויל מען שוין גיט קיין געלט אונ דער מת גלוסט שון בודדאי גיט קיין שום זאך . פון דעסט ווענין פֿארט אף דעם כבוד פון דעם מת איז מען מקפיד . אונ מע היט אים אפ זיין כבוד . נמצא איז זך דער כבוד דער עיקר תכלית . אונ נאך אזוני סברות אונ גידראנגין אזוני האבין דיא דאזוני אלץ גואגט . אז כבוד איז דער עיקר תכלית פון דער וועלט . ביז סע איז

ראשי תיבות וקיצורים: אע"פ. אף על פי כן; ואפי'. ואפילו; ב"ב. כל כך; ע"כ. על כן; ר"ל. רחמנא ליצלן [השם יצילנו]; הערות ותרגומים: אע"פ. אף על פי כן; (א) קבצן;

סיפורי מעשיות

הבעל תפילה

ארץ שגורמת ומסוגלת לכבוד . וכן יש
 ארץ גורמת למדה אחרת . ע"כ אלו הכת
 (שחקרו לעצמם שעיקר התכלית הוא כבוד) בקשו ארץ
 גורמת לכבוד . ומצאו מדינה שמסוגלת לזה
 וישבו שם . כת אחרת אמרו . שאין הכבוד
 עיקר התכלית . וחקרו שעיקר התכלית הוא
 רציחה . כי אנו רואים שכל הדברים נכלים
 ונפסדים . וכל מה שיש בעולם עשבים
 וצמחים ובני אדם וכל מה שיש בעולם הכל
 צריך לבא לכליון והפסד . נמצא שתכלית
 הכל הוא הכליון וההפסד . ע"כ הרוצח שהוא
 הורג ומכלה בני אדם נמצא שהוא מרבה
 להביא את העולם אל התכלית ע"כ נסכם
 ביניהם שהתכלית הוא רציחה . ובקשו איש
 שיהיה רוצח וכעסן ובעל קנאה ביותר כי
 איש

לפי חזונו

(ציגיינירש)^(א) וגם הוא היה (ציגייניר)^(ב)
 והבעטליר הזה היה עוור ועקום ואלם
 והאנשים הנ"ל הלכו אחריו כי כולם היו
 אנשי המשפחה שלו . כי היו לו אחיות ואחים
 וזרע מרעים שלו . עד שנעשה מהם קיבוץ
 הנ"ל שהלכו אחריו ונשארו אתו . והוא הקפיד
 מאד על כבודו . כי היה כעסן גדול וכועס
 בכל פעם עליהם בקפידות גדולות וצוה
 בכל פעם שינשארו אותו אנשים אחרים
 וכעס בכל פעם עליהם . נמצא שזה
 הבעטליר הזקן הוא איש מכובד גדול שיש
 לו כבוד כזה . וגם רודף אחר הכבוד כי
 הוא מקפיד כ"כ על כבודו כנ"ל . ע"כ הוטב
 בעיני הכת הזאת הבעטליר הזה . וקבלו
 אותו למלך . ולהיות גם ארץ גורמת . כי יש

זיא איז מסוגל צו איין אנדרי מדה . איבר דעם . האבין
 דיא כיתי (וואש בייא זייא איז גווען דער עיקר תכלית
 כבוד) גוזכט אה מדינה וואש זיא איז גורם אונ מסוגל
 צו כבוד . האבין זייא גפונן אה מדינה וואש זיא איז
 מסוגל דער צו . האבין זייא זיך דארט באזעצט .
 אמיל האבין גזאגט . אז ניט דער כבוד איז דער עיקר
 תכלית . אונ זייא האבין גיקלערט . אז דר עיקר תכלית
 איז רציחה . ווארין מיר זעהן אז אלי זאכין וואש סע
 איז פֿר האנדן אף דער וועלט . מוזין אלי פֿר לענט
 ווערין . אונ וואש סע איז פֿר האנדן אונ דער וועלט .
 גראז אונ אלי פֿרוכטין אונ מענטשין אונ אלץ וואש אונ דר
 וועלט . מוז אלץ צום סוף נישט ווערין . נמצא איז זיך
 דער תכלית פֿון אלי זאכין אז סע זאל נכלה ווערין .
 (דהיינו פֿר לענט ווערין) איבר דעם אה רוצח . וואש ער
 הרגיש אונ פֿר לענט מענטשין . ברענגט ער זיך דיא
 וועלט צום תכלית איבר דעם האבין זייא זיך אפ
 גיקלערט . אז דער תכלית איז רציחה . האבין זייא גוזכט
 אה מענטשין וואש ער זאל זיין אה רוצח אונ אה כעסן
 אונ אה גרוסיר בעל קנאה . ווארין אז אה מענטש איז
 באם

אפשר פֿינף הונדערט ציגיינירס . אונ דער בעטליר איז
 גווען בלינד אונ קרום אונ שטום . אונ דיא לייט זענן
 אים נאך גנאנגן . ווארין זייא אלי זענן גווען זיין
 משפחתיער . ווארין ער האט גיהאט שוועסטרים . אונ
 ברודרים . אונ זיין זרע מרעים . ביז סע איז פֿון זייא
 גווארין אזו פֿיל . דיא אלי וואש זייא זענן אים נאך
 גנאנגן . אונ האבין אים גטראגן . אונ דער אלטיר
 בעטליר האט זייער מקפיד גווען אף זיין כבוד . ווארין ער
 איז גווען זייער בייז . אונ ער האט זיך אלי מאל אף זייא
 אה גרוסין ביזיר גטאן . אונ האט אלי מאל גדייסן אז
 אנדרי זאלן אים טראגן . אונ האט זיך אלי מאל
 גיבייזרט אף זייא . נמצא איז זיך דער אלטיר בעטליר
 אה גרוסיר איש מכובד . ווארין ער האט אזו אה כבוד .
 אונ יאגט אזו נאך דעם כבוד . ווארין ער איז זיך זייער
 מקפיד אף זיין כבוד . איבר דעם איז דער בעטליר
 זייא גיפֿעלין . אונ זייא האבין אים אוף גנומין פֿר אה
 מלך . אונ ווייל דאש לאנד איז אויך גורם . ווארין סע פֿר
 האנדן אה מדינה וואש דיא מדינה איז גורם אונ זיא איז
 מסוגל צו כבוד . אונ אזו איז פֿר האנדן אה מדינה וואש

ראשי תיבות וקיצורים: ב"ב. כל כך. ע"כ. על כן. הערות ותרגומים: (א) צוענים: (ב) צועני:

של שאר בני אדם רק ממוזנות דקים (כגון חלב כדאי שלא יתגשם שכלו) ואיש כזה ראוי למלוך. אך לא מצאו תיכף איש כזה שלא יהי' ניוון ממוזנות של שאר בני אדם. ובחרו להם לפי שעה איש עשיר שיש לו שפע מוזנות הרבה. עד אשר ימצאו איש כרצונם דהיינו שלא יהיה ניוון וכו' כנ"ל. ולפי שעה עשו את העשיר למלך עד אשר ימצאו איש כנ"ל אז ירד העשיר מן המלוכה. ויקבלו את אותו האיש למלך. ובחרו להם ארץ גורמת לזה. והלכו וישבו שם: כת אחרת אמרו שיפת תואר ראוי' למלוך. כי עיקר התכלית שיהיה העולם מיושב כי לזה נברא העולם. ומאחר שהיפת תואר מעוררת תאוה

אז או אה מענטש קער צו זיין אה מלך נאר זיין האבין תיכף ניט גקאנט גפונין אזו אה מענטשין. וואש ער זאל ניט עסין דאש עסין פון אנדרי מענטשין. האבין זיין זיך דער ווייל אויס גקליבין איין עושר וואש ער האט אסך עסין (אונ זיין עסין איז אביסל איידליר) ביז זיין וועלין גפונין אזו אה מענטשין וויי זיין ווייל. וואש ער זאל ניט עסין וכו' כנ"ל. אונ דר ווייל. האבין זיין גימאכט דעם עושר פֿר אה מלך. ביז זיין וועלין גפונין אזו אה מענטש וויי זיין ווייל כנ"ל דעמולט וועט דער עושר אראפ פֿון דער מלוכה. אונ מע וועט יענים אויף נעמין פֿר אה מלך. אונ זיין האבין זיך אויס גקליבין אה מדינה וואש זיא זאל קערין דער צו. אונ זיין זענין גנאנגין אונ האבין זיך דארט בזעצט.

אטייל האבין גזאנט. אז אה יפֿת תואר קער צו זיין אה מלך. ווארין דער עיקר תכלית איז זיך. אז דיא וועלט זאל זיין בזעצט מיט מענטשין. ווארין פֿון דעסט ווענין איז זיך דיא וועלט באשאפֿין גווארין. אונ ווייל אה יפֿת תואר ברענגט צו דער תאוה. וואש דארך דעם ווערט גרעסיר דער יישוב פֿון דער וועלט. (ווארין סע ווערין מער מענטשין) נמצא ברענגט זיא זיך צום תכלית

איש כזה הוא קרוב יותר אל התכלית (לפי העתם הנכונה) והוא ראוי להיות מלך. והלכו לבקש. ושמעו קול צעקה. ושאלו מהו קול הצעקה הזאת. והשיבו להם. שקול הצעקה היא. היות שאחד שחט את אביו ואת אמו ענו ואמרו. וכי יש רוצח אביר לב וכעסן יותר מזה. שיהרוג את אביו ואת אמו. האיש הזה השיג את התכלית. והוטב בעיניהם. וקבלו אותו עליהם למלך. ובקשו להם ארץ גורמת לרציחה. ובחרו להם במקום הרים וגבעות שהוא מקום הרוצחים והלכו לשם וישבו שם עם מלכם:

כת אחרת אמרו שראוי למלוך מי שיש לו שפע מוזנות הרבה ואינו ניוון ממוזנות

באם תכלית (ווערליג זייער פֿר פֿירטי דיעה) אונ דער קער צו זיין אה מלך. זענין זיין גנאנגין זוכין אזו אה מענטשין. האבין זיין גיהערט אה גישרייא. האבין זיין גפרענט. וואש איז דאש אזו אה גישרייא. האט מען זיין גיענפֿירט. דאש גישרייא איז. וואש איינר האט זיין פֿאטיר אונ מוטיר גיקולט. האבין זיין זיך אן גירופֿין. וויי גיפֿונט זיך נאך אזו אה רוצח וואש ער זאל אזו אה שטארק הארץ האבין אונ זאל זיין אזו אה כעסן. אז ער זאל הרגינן פֿאטיר אונ מוטיר. האט דער מענטש האט דר לאנגט דעם תכלית (דהיינו דער וואש האט פֿאטיר אונ מוטיר גיקולט) אונ ער איז זיין וואול גיפעלין. אונ זיין האבין אים אויף גנומין פֿר אה מלך. אונ זיין האבין זיך גזוכט אה מדינה וואש זיא זאל גרם זיין (דהיינו זיא זאל דר צו קערין) צו רציחה. האבין זיין זיך אויס גקליבין איין ארט צווישין בערג. וואש דארטין האלטין זיך רוצחים. אונ זיין זענין אהין גנאנגין. אונ זיין האבין זיך דארט בזעצט מיט זייער מלך. אטייל האבין גזאנט. אז סע קער צו זיין אה מלך. דער וואש ער האט אסך עסין אונ ער עסט ניט דאש עסין פֿון אנדרי מענטשין נאר איידלי זאכין.

שיודע כמה לשונות ומדבר הרבה מאד כי הוא מדבר אפי' לעצמו. ע"כ הוטב בעיניהם איש הזה וקבלו אותו למלך ובחרו להם ארץ גורמת לענין שלהם. והלכו וישבו שם עם מלכם. ובוודאי הנהיג אותם בדרך הישר: כת אחרת אמרו שעיקר התכלית הוא הדיבור. כי מותר האדם מן הבהמה הוא הדיבור. ומאחר שזהו עיקר היתרון שיש לאדם ע"כ זהו עיקר התכלית. ע"כ בקשו להם איש דברן שיהי' בעל לשון שידע כמה לשונות וירבה לדבר תמיד. כי איש כזה הוא אצל התכלית. והלכו ומצאו איש צרפתי משוגע שהיה הולך ומדבר לעצמו ושאלוהו אם יודע לשונות והיה יודע כמה לשונות. ואיש כזה בוודאי השיג התכלית (לפי דעתם הנכונה) מאחר שהוא בעל לשון שמח

ניירשי פ' פירמי דעה נאך) ווארין ער איז זיך אה בעל לשון אונ ער ווייסט כמה לשונות. אונ ער רעט זייער אסך. ווארין ער רעט זיך אפילו צו זיך אליין. איבר דעם. איז ער זייא וואול גיפעלין. אונ זייא האבין אים אויף גנומין פ' אה מלך. אונ זייא האבין זיך אויס גיקליבין אה מדינה וואש זיא זאל דר צו קערין. אונ זייא זענין גנאנגין אונ האבין זיך דארט בעעצט מיט זייער מלך. אונ ער האט זייא בוודאי גיפירט בדרך הישר. אטייל האבין גזאגט. אז דר עיקר תכלית איז שמחה. ווארין אז אה קינד ווערט גיבורין. איז מען פרייליך אז סע איז אה חתונה איז מען פרייליך. אז מען נעמט אפ אה מדינה. איז מען פרייליך. נמצא איז זיך דער עיקר תכלית פ'ן אלימין נאר שמחה. איבר דעם האבין זייא גיזוכט אה מענטשין וואש ער זאל תמיד פרייליך זיין. ווארין דער איז זיך באם תכלית. אונ דער קער צו זיין מלך אף זייא. זענין זייא גנאנגין זוכין האבין זייא גזעהן סע גנאנגין אה גוי אונ איין מיואם העמד אונ האט גמר אגין אה פלעשיל בראנטוויין. אונ סע זענין אים נאך גנאנגין כמה גויים. אונ דער גוי איז זייער פרייליך

תאווה זו ליישוב העולם נמצ' שהיא מביא' א התכלית ע"כ יפת תואר ראוי' למלך. ובחרו להם יפת תואר ומלכה עליהם. ובקשו להם ארץ גורמת לזה. והלכו וישבו שם: כת אחרת אמרו שעיקר התכלית הוא הדיבור. כי מותר האדם מן הבהמה הוא הדיבור. ומאחר שזהו עיקר היתרון שיש לאדם ע"כ זהו עיקר התכלית. ע"כ בקשו להם איש דברן שיהי' בעל לשון שידע כמה לשונות וירבה לדבר תמיד. כי איש כזה הוא אצל התכלית. והלכו ומצאו איש צרפתי משוגע שהיה הולך ומדבר לעצמו ושאלוהו אם יודע לשונות והיה יודע כמה לשונות. ואיש כזה בוודאי השיג התכלית (לפי דעתם הנכונה) מאחר שהוא בעל לשון

תכלית. איבר דעם קער אה יפת תואר צו זיין אה מלך. האבין זייא זיך אויס גקליבין אה יפת תואר. אונ זיא איז איבר זייא גווארין מלך. אונ זייא האבין זיך גיזוכט אה מדינה וואש סע זאל דער צו קערין. אונ זייא זענין גנאנגין אונ האבין זיך דארט באזעצט. אטייל האבין גזאגט אז דער עיקר תכלית איז דער דיבור. ווארין דער חילוק פ'ן אה מענטש ב'ן אה בהמה. איז זיך נאר דער דיבור. אונ אז דאש איז דער עיקר וואש אה מענטש איז גרעסיר פ'ן אה בהמה. איבר דעם איז דאש דר עיקר תכלית. (דהיינו דער דיבור) האבין זייא זיך גיזוכט אה דברן (דהיינו אה ריידר) וואש ער זאל זיין אה בעל לשון. וואש ער זאל קענין כמה לשונות. אונ ער זאל אסך ריידן תמיד. ווארין אזו אה מענטש. ער איז באם תכלית. זענין זייא גנאנגין. אונ האבין גפ'ונן אה משוגענים פראנצוז וואש ער איז גנאנגין אונ האט צו זיך אליין גירעט. האבין זייא אים גיפרענט. צו ער קען לשונות. האט ער גווייסט כמה לשונות אונ אזו אה מענטש דער האט זיך ש'ן בוודאי דער לאנגט דעם תכלית. (נאך זייער

סיפורי מעשיות

פב

להם חכם גדול . ועשו אותו מלך עליהם ובקשו להם ארץ גורמת לחכמה . והלכו וישבו שם :

כת אחרת אמרו שעיקר התכלית הוא להשגיח על עצמו באכילה ושתייה שקורין (פיליווין) לגדל האברים ובקשו בעל אברים שיש לו אברים גדולים ומשגיח לגדל האברים כנ"ל כי מאחר שיש לו אברים גדולים יש לו חלק יותר בעולם (כי הוא תופס מקום יותר בעולם) והוא סמוך יותר אל התכלית כי זהו התכלית לגדל האברים ע"כ איש כזה ראוי למלוך . והלכו ומצאו איש ארוך שקורין (ווייגיר) והוטב בעיניהם כי הוא בעל אברים וסמוך אל התכלית . וקבלו אותו למלך . ובקשו להם ארץ גורמת לזה

נגאננין און האבין זיך דארט באועצט . אמטיל האבין גזאנט אז דר עיקר איז חכמה . האבין זיין זיך גיזוכט אנרוסין חכם . און זיין האבין אים גימאכט פרא אה מלך איבר זיין . און זיין האבין זיך גיזוכט אה מדינה וואש זיא קער צו חכמה . און זיין זענין נגאננין און האבין זיך דארט באועצט . אמטיל האבין גזאנט . אז דר עיקר תכלית איז . אז מע זאל זיך פילוויין און עסין און טרונקין . מע זאל גרייסן דיא אברים . און זיין האבין גיזוכט אה בעל אברים . דהיינו . אזוניר וואש ער האט גרוסי אברים . און ער פילוויט זיך צו גרייסן זייני אברים . (דהיינו דיא גלידיר פון דעם גוף) . ווארין ווייל ער האט גרוסי אברים האט ער זיך מער חלק און דר וועלט . ווארין ער פרא נעמט מער ארט און דער וועלט . און דער מענטש איז נעהינטיר צום תכלית . ווארין דער תכלית איז זיך . אז מע זאל גרייסן דיא אברים . איבר דעם . אזו אה מענטש קער צו זיין אה מלך . זענין זיין נגאננין . און האבין גפונין אה לאנגן ווייגיר . איז ער זיין גיפעלין ווארין ער איז זיך אה בעל אברים . און ער איז באם תכלית

שמח מאד ואין לו שום דאגה ע"כ הוטב בעיניהם הערל הזה כי השיג את התכלית שהוא שמחה . וקבלו אותו למלך עליהם ובוודאי הנהיג אותם בדרך הישר . ובחרו להם ארץ גורמת לענין שלהם . דהיינו מקום כרמים (וכיוצא) שיהיו עושין יין ומהחרצנים יהיו עושין יין שרף ולא ילך שום דבר לאיבוד כי זהו עיקר התכלית אצלם לשנות ולהשתכר ולהיות שמח תמיד אע"פ שאין שום שייכות וענין לשמחתם כי אין להם כלל על מה לשמוח . אעפ"כ זה היה עיקר התכלית אצלם להיות שמח תמיד על לא דבר . ובחרו להם ארץ גורמת כנ"ל והלכו וישבו שם :

כת אחרת אמרו שעיקר הוא חכמה . ובקשו פרייליך גווען . ווארין ער איז זייער שיכור גווען . האבין זיין גזעהין אז דער גוי איז זייער פרייליך און ער האט קיין שום דאגה ניט . איז ער זיין זייער וואל גיפעלין דער גוי . ווארין ער איז באם תכלית . ווארין דער תכלית איז זיך נאר שמחה . האבין זיין דעם גוי אויף גנומין פרא אה מלך איבר זיין . און ער האט זיין בוודאי גפירט בדרך הישר . און זיין האבין זיך אויס גיקליבין אה מדינה וואש זיא זאל דר צו קערין . דהיינו דארט וויין גערטניר זענין אז מען זאל מאכין וויין און פון דיא קערינדליך פון דיא וויין טרויבין . זאל מען מאכין בראנטוויין . און סע זאל גאר ניט גיין לאיבוד קיין שום זאך פון דיא וויין טרויבין . ווארין דאש איז זיך ביין זיין דער עיקר תכלית גווען אז מען זאל טרונקין און מע זאל שיכירין און מע זאל תמיד פרייליך זיין . האמטש מע ווייסט גאר ניט מיט וואש . ווארין זיין האבין גאר ניט מיט עפיים פרייליך צו זיין . איז איבר פארט ביין זיין דאש דר עיקר תכלית גווען אז מע זאל תמיד פרייליך זיין . און זיין האבין זיך אויס גיקליבין אה מדינה וואש סע קער דר צו כנ"ל . און זיין זענין

סיפורי מעשיות

הבעל תפילה

מתנה אחת מהם עם העגלות שהולכין אחרי המחנה שקורין (איבאו) שמוליכין אחריהם מאכל ומשתה וכיוצא. ואו הבעלי אברים היתה בוודאי אימתן מוטלת על הבריות. כי היו אנשים גדולים וגבורים. ובוודאי מי שפגע בהם נטה מהם מן הדרך ויהי כאשר הלכו המחנה הנ"ל בא כנגדם גבור אחד (והוא הגבור הנ"ל שהולך עתה עמם כנ"ל) והגבור הזה כשבא כנגד המחנה לא נטה מן הדרך ונכנס בתוך המחנה ופיזר אותם לכאן ולכאן ונתייראו אנשי המחנה מלפניו. והוא נכנס לתוך העגלות הנ"ל שהולכין אחרי המחנה ואכל כל מה שהיה שם

וואש זיית האבין גזאנט אז דער עיקר תכלית איז נאר אז מע זאל זיך פילוויין צו גרייסין דיא אברים) וואש זיית האבין זיך אוף גנומין פֿר אה מלך אה בעל אברים כנ"ל (דהיינו אגרוסין מענטשן כנ"ל) ויהי היום איז גנאנגין אה מחנה פֿון זיית (כלומר סע גיגאנגין און איינים אסך מענטשין פֿון דיא בעלי אברים) מיט דעם איבאו וואש מע האט זיית נאך גיפירט עסין און מרונקן און דעסט גלייכין אנדרי זאכין. און פֿר דיא בעלי אברים. האט דיא וועלט בוודאי זייער מורא גיהאט. ווארין זיית זענין גווען גרוסי מענטשין און גבורים. און ווער סע האט זיית באגעניט. האט זיית בוודאי אפ גיטרעטין פֿון דעם וועג. דער ווייל. וויא דיא מחנה פֿון דיא בעלי אברים זענין אזו גיגאנגין. איז זיית אקענין גיקומן אה גרוסיר גבור. און דער גבור האט זיית ניט אפ גיטרעטין פֿון דעם וועג. און ער איז אריין גנאנגין און דער מחנה אריין. און ער האט זיית צו שפרייט (מיט דיא הערס) אהין און אהער. און דיא לייט פֿון דער מחנה האבין פֿר אים מורא גיהאט. און ער (דהיינו דער גבור) איז זיך אריין גנאנגין. צווישן דיא וועגליך הנ"ל וואש זיית זענין זיית נאך גיגאנגין. און ער האט אויף געעסן אלדינג וואש דארט איז גווען. איז

לזה. והלכו וישבו שם:

והיתה כת אחרת שאמרו. שאין כל זה תכלית. רק עיקר התכלית הוא רק לעסוק בתפילה להש"י ולהיות עניו ושפל ברך וכו'. ובקשו להם בעל תפלה אחד ועשו אותו למלך עליהם. (והמעין מאליו יבין שכל הכתות הנ"ל כולם טעו מאד במכוכות גדולות מאד. רק זאת הכת האחרונה כווננו האמת אשרי להם) כל זה סיפר א' מהגבורים הנ"ל להבעל תפלה. וסיפר לו שהם (דהיינו אלו הגבורים שנתחברו עם הגבור הנ"ל) הם מן הכת של בעלי האברים. שקבלו עליהם למלך בעל אברים א' כנ"ל. ויהי היום והלכו

תכלית. האבין זיית אים אוף גנומין פֿר אה מלך. און זיית האבין זיך גיזוכט אה מדינה וואש זיאל קערין דער צו. און זיית זענין גנאנגין און האבין זיך דארט באזעצט. און סע גווען איין אנדרי כיתי. וואש זיית האבין גזאנט. אז דיא אלי זאכין זענין אלי גאר קיין תכלית ניט. נאר דער רעכמיר תכלית איז. אז מע זאל נאר עוסק זיין און תפילה צו הש"י. און מע זאל זיין איין עניו און אה שפל ברך. (כלומר מע זאל פֿון זיך גאר ניט האלמין) וכו'. און זיית האבין זיך גיזוכט אה בעל תפלה און זיית האבין אים גימאכט פֿר אה מלך איבר זיית (דאש פֿר שטייט מען שוין אליין אז דיא אלי כתות הנ"ל האבין זיך אלי טועה גווען און זענין אלי פֿר פֿירט גווארין און גרוסי ניר שקייט. איטליכי כיתי און איר נירישקייט דארך זייערי נירישי סברות און נירישי גידראנגין. נאר דיא אינטרשטי כיתי. דיא האבין צו גיטראפֿין דעם רעכמין אמת. אז וואול איז זיית). דאש האט אלץ דער ציילט אייניד פֿון דיא גבורים פֿר דעם בעל תפילה. און ער האט אים ווייטיר דער ציילט. אז זיית. (דהיינו דיא גבורים וואש זיית זענין גנאנגין מיט דעם גבור. כנ"ל) זיית זענין פֿון דער כיתי פֿון דיא בעלי אברים. (דהיינו דיא כיתי

העולם . כי אין כוונתו כלל לזה שיהיה העולם כבוש תחתיו רק שיש לו כוונה אחרת בזה . (כל זה הם דברי א' מהגבורים שסיפר כל זה להבע"ת ששאל לו איך נתחברו עם הגבור כנ"ל . השיב לו כל זה) שיש לו הבע"ת . ומה ענין גבורתו של זה הגבור הנ"ל שהוא המלך שלכם . השיב לו . היות שמדינה אחת לא רצו להכניע עצמן תחתיו . ולקח הגבור הזה החרב שיש לו . והחרב שלו יש לה ג' כחות . כשמגביהין אותה בורחין כל שרי החיילים וכו' . (היינו ג' כחות המבוארים למעלה) כששמע זאת הבעל תפלה הבין שזהו בוודאי הגבור של המלך הנ"ל . וביקש הבע"ת . אם אפשר שיתראה פנים עם זה הגבור שהוא המלך שלהם . השיבו

מיינמ דער מיט עפים אנדירש . (דאש האט אלץ דער ציילט . אייניר פֿון דיא גבורים דעם בעל תפילה וואש ער האט אים גיפֿרענט . וויא אוו זייא קומין זיך צום אויף מיט דעם גבור . האט ער עם אים דאש אלץ גיענפֿירט) האט אים דער בעל תפלה גיפֿרענט . מיט וואש איז זיין גבורה פֿון דעם גבור . וואש ער איז אייער מלך היינט . האט ער אים גיענפֿירט . כאשר איין מדינה האט זיך ניט גוואלט מכניע זיין אונטר אים . האט דער גבור גנומין זיין שווערד וואש ער האט . אונ דיא שווערד האט דרייא כחות . אז מע הייבט זיא אוף אנטלופֿין אלי שרים פֿון דיא חיילות (דהיינו אלי עלצמי) וכו' (אונ האט אים גירעכניט דיא דרייא כחות וואש אויבין איז גישטאנין . וואש פֿון דארט האט דער גבור פֿון דעם מלך גנומין גבורה . כנ"ל) וויא דר בעל תפילה האט דאש דר הערט . האט ער זיך גישטוסין אז דאש איז בוודאי דער גבור פֿון דעם מלך הנ"ל . האט דער בעל תפלה גיבעטין . אויב סע איז מיגליך אז ער זאל זיך זעהין מיט דעם גבור וואש ער איז בייא זייא מלך . האט מען אים גיענפֿירט . מע מוז מעלדיווין פֿר אים איז

שם . ונפלא הדבר בעיניהם מאד מאד (על גדול גבורתו שלא היה מתירא מן המחנה כלל ונכנס בתוכם ואכל כל מה שהיה על העגלות כנ"ל) ותיכף ומיד נפלו לפניו ואמרו לו יחי המלך . כי ידעו שגבור כזה בוודאי ראוי למלוך לפי דעתם שעיקר התכלית הוא מי שהוא בעל אברים כנ"ל ובוודאי ימחול לו המלך את המלוכה . מאחר שנמצא גבור בעל אברים כזה כי לו ראוי המלוכה . וכן הוה . שנתקבל (זה הגבור הנ"ל שבא כנגדם) למלך על הכת הזאת . (שנחקר אצלם שעיקר הוא בעל אברים כנ"ל) והוא הוא הגבור שאנו הולכין עתה עמו לכבוש העולם . והוא אומר (היינו זה הגבור שנעשה עתה מלך עליהם) שיש לו בזה כוונה אחרת במה שהוא הולך לכבוש את

איז דאש בייא זייא אה ווילד חידוש גווען (וואש דער איז אוו אה גבור וואש ער האט קיין מורא ניט פֿר זייא אונ איז צווישן זייא אריין גיגאנגין אונ האט אויף געעסין גאר וואש סע גווען אף דיא וועגליך) זענין זייא תיכף פֿר אים אנדר גיפֿאלין . אונ האבין גזאגט תיכף . יחי המלך . (כלומר זייא האבין תיכף אים גימאכט פֿר אה מלך) ווארין אים קומט בוודאי דיא מלוכה . נאך זייער דיעה נאך אז דער עיקר תכלית איז דער וואש ער איז אה בעל אברים כנ"ל . אונ דער מלך וועט אים בוודאי מוחל זיין דיא מלוכה . ווארין אים קומט בוודאי דיא מלוכה . ווייל ער איז אוו אה גבור אוו אה בעל אברים . אונ אוו איז גווען . זייא האבין אים אויף גנומין פֿר אה מלך . (דהיינו דעם גבור וואש ער איז זייא נקומין אקענין כנ"ל) אונ דאש איז דער גבור וואש מיר גייאין הינט מיט אים אפ נעמין דיא וועלט . אונ ער זאגט (דהיינו דער גבור וואש ער איז דא מלך גווארין אוף זייא) אז ער מיינט דער מיט עפים אנדירש . דער מיט וואש ער גייט אפ נעמין דיא וועלט . ווארין ער מיינט גאר ניט דאש אז דיא וועלט זאל זיין אונטיר אים . נאר ער

סיפורי מעשיות

הבעל תפילה

שהיה במקום כולם . היינו שעבר באיזה מקום . והבין ששם הוא בוודאי המלך אך לא היה יכול לבקשו ולמוצאו . וכן עבר במקום אחר שהבין ששם היא המלכה אך לא היה יכול לבקשה ולמצאה . וכן עבר על כל האנשים הנ"ל . אך אותך לא עברתי . (היינו שהגבור לא עבר על מקום שהי' שם הבע"ת) ענה ואמר הבע"ת . אני עברתי על מקום כולם וגם על מקום שלך . (היינו שהבע"ת עבר גם על מקום הגבור) כי הייתי עובר במקום א' וראיתי שעומד כתר המלך . והבנתי שכאן יש בוודאי המלך . אך לא הייתי יכול לבקשו ולמוצאו . וכן הלכתי יותר ועברתי על ים של דם . והבנתי שזה הים נעשה בוודאי מהדמעות של המלכה . שהיא בוכה על כל הנ"ל

גווען אף דעם ארט וויא דר מלך איז אונ וויא דיא אלי לייט זייני זענין . דהיינו ער איז גווען אויף איין ארט . האט ער פֿר שטאנן . אז דארט אונ דעם ארט איז בוודאי דער מלך דא . נאר ער האט אים ניש גיקאנט זוכין אונ גיפונן . אונ אזו איז ער איבר גגאנגן אף איין ארט . האט ער פֿר שטאנן אז דארט איז בוודאי דיא מלכה . נאר ער האט זיא ניש גיקאנט זוכין אונ גיפונן אונ אזו איז ער איבר גגאנגן איבר דיא אלי לייט פֿון דעם מלך . נאר דרך בין איך ניש איבר גגאנגן . (דהיינו דער גבור וואש דער ציילט דאש האט גיזאגט צום בעל תפילה . אז איבר אלי ערטיר פֿון אלי לייט איז ער איבר גגאנגן . נאר איבר דעם ארט פֿון דעם בעל תפילה איז ער ניש איבר גגאנגן) ענטפֿרט אים דער בעל תפילה איך בין איבר גגאנגן איבר אלי ערטיר פֿון זייא אלי . אונ איבר דיין ארט אויך . ווארין איך בין גגאנגן אף איין ארט . האב איך גזעהין שטיין דיא קרן פֿון דעם מלך . האב איך פֿר שטאנן . אז דא איז בוודאי דער מלך . נאר איך האב אים ניש גיקאנט זוכין אונ גיפונן . אונ אזו בין איך ווייטיר גגאנגן . בין איך פֿיר גגאנגן פֿר

השיבו לו . שיוודעו הדבר להגבור וישאלו אותו אם יתן רשות שקורין (מעלדיווין) והלכו ושאלו אותו . ונתן רשות שיבא אליו . כשבא הבעל תפילה אל הגבור . הכירו זה את זה והיה ביניהם שמחות גדולות מאד מאד על שזכו להתוועד יחד . והיה ביניהם שמחות ובכיות . כי זכרו את המלך ואנשיו ובכו על זה ע"כ הי' ביניהם שמחות ובכיות ודיברו יחד הבע"ת עם הגבור . איך נתגלגלו ובאו לכאן . וסיפר הגבור להבע"ת . שמאז שהיה הרוח סערה הנ"ל שאז נתפזרו כולם כנ"ל אז כשחזר ממקום שעלה לשם לחדש כחו כנ"ל . כשחזר ולא מצא את המלך עם כל האנשים שלו הנ"ל . אז הלך באשר הלך ועבר על כל האנשים הנ"ל . היינו שהבין

איז מען גגאנגן . אונ מע האט גימעלדיוויט . האט ער גהייסן אז ער זאל אריין קומין . איז דער בעל תפילה אריין גיקומין צו דעם גבור . וויא ער איז צו אים אריין גיקומין . האבין זייא זיך דער קענט איינס דאש אנדרי איז צווישן זייא גווען זייער גרוסי שמחות וואש זייא האבין זוכה גווען צום אויף קומין זיך אונ איינים . אונ סע גווען צווישן זייא שמחות אונ בכיות (פרייד אונ גיוויין) ווארין זייא האבין זיך דער מאנט אונ דעם מלך מיט זייני לייט . האבין זייא דראף גיוויינט . איבר דעם איז צווישן זייא גווען שמחות אונ בכיות . האט דער בעל תפילה מיט דעם גבור אן גיהוכין צו שמוסין . ווירימיר זייא זענין אהער אן גיקומין . האט דער גבור דר ציילט פֿר דעם בעל תפילה . אז דעמילט . אז דר רוח סערה איז גווען . וואש דעמילט זענין זייא אלי צו שפרייט גווארין . וויא ער איז צו ריק גיקומין פֿון דארט וויא ער איז גווען מחדש זיין זיין כח . אונ האט נישט גיפונן דעם מלך מיט אלי זייני לייט . כנ"ל . האט ער זיך דעמילט גילאזט גיין וויא הין ער וועט גיין . אונ ער איז איבר גגאנגן איבר זייא אלי . דהיינו ער האט פֿר שטאנן אז ער איז

הוא חוזר פניו ומדבר תנחומין להבת מלכה ומאלו הדיבורים נעשה הים של יין . (כ"ש וחכך כיון הטוב^(א)) אך לא הייתי יכול למוצאו . וכן עברתי יותר . וראיתי שעומד אבן שחקוק עליו תמונת היד הנ"ל עם שרטוטין והבנתי שכאן הוא בוודאי החכם (של המלך הנ"ל) והוא חקק לו תמונת היד על . האבן אך לא היה אפשר למוצאו . וכן עברתי יותר . וראיתי שעומד מסודר על הר א' . השולחנות של זהב והקרודענצין^(ב) ושאר אוצרות המלך . והבנתי שכאן הוא בוודאי הממונה על האוצרות (של המלך הנ"ל) אך לא היה אפשר למוצאו . השיב הגבור . גם אני עברתי על כל המקומות הללו . ואני לקחתי מן השערות של זהב של התינוק הנ"ל

הנ"ל . ובוודאי המלכה היא כאן . אך לא היה אפשר לבקשה ולמוצאה . וכן עברתי על ים של חלב . והבנתי שזה הים נעשה בוודאי מהחלב של הבת מלכה . שנאבד בנה כנ"ל . והיה דוחק אותה ריבוי החלב . ומזה נעשה הים הזה של חלב . ובוודאי בכאן היא הבת מלכה . אך לא היה אפשר לבקשה ולמוצאה . וכן עברתי יותר וראיתי שהיו מונחים השערות של זהב של התינוק הנ"ל . ולא לקחתי מהם כלל . וידעתי שכאן הוא בוודאי התינוק הנ"ל . אך לא הי' אפשר לבקשו ולמוצאו . וכן עברתי יותר . והייתי עובר על ים של יין . וידעתי שזה הים נעשה בוודאי מהדיבורים של המליץ שהוא עומד ומדבר תנחומין לפני המלך והמלכה . ואח"כ

[100]

דיא מלכה . אונ דר נאך קערט ער אום דאש פנים אונ רעט תנחומין צו דער בת מלכה . אונ פון דיא רייד איז גווארין דער ים פון וויין . נאר איך האב אים ניט גיקאנט גיפונן . אונ אזו בין איך ווייטיר גגאנגן . האב איך גזעהן סע שטייט אה שטיין וואש אף אים איז אויס גיקריצט אזו וויא דיא **יך** מיט דיא שירטוטין (דהיינו אזו וויא דיא יד מיט אלי קריצין וכו') וואש סע גווען באם מלך כנ"ל) האב איך פֿר שטאנן אז דא איז בוודאי דער חכם (פון דעם מלך) אונ דער חכם האט זיך דאש אויס גיקריצט דאש גישטאלט פון דער יד אף דעם שטיין . נאר סע ניט גימאלט גיוועהן אים צו גיפונן . אונ אזו ווייטיר . בין איך גיגאנגן . האב איך גיזעהן וויא סע איז גווען אויס גישטעלט אף אה בארג דיא גילדוני מישלך אונ דיא קרודענצין אונ דיא איבריקי אוצרות פון דעם מלך . האב איך פֿר שטאנן אז דא איז בוודאי דער ממונה על האוצרות פון דעם מלך . (דהיינו דער וואש איז גיזעצט איבר אלי אוצרות) נאר סע ניט גימאלט גווען אים צו גיפונן . (דאש האט אלץ דער בעל תפילה דער ציילט דעם גבור) ענטפירט דער גבור . איך בין אויך

פֿר אה ים פון בליט . האב איך פֿר שטאנן אז דער ים איז בוודאי גווארין פון דיא טרערין פון דער מלכה . וואש זיא וויינט אף דעם אלימין . אונ דיא מלכה איז בוודאי דא . נאר איך האב זיא ניט גיקאנט זוכן אונ גיפונן . אונ אזו בין איך פֿיר גיגאנגן פֿר אה ים פון מילך . האב איך פֿר שטאנן . אז דער ים איז בוודאי גווארין פון דער מילעך פון דער בת מלכה . וואש איר קינד איז פֿר פֿאלין גווארין . האט זיא גישפירט דיא מילך . אונ דער פון איז גווארין דער ים פון מילך . איז דיא בת מלכה בוודאי דא . נאר איך האב זיא ניט גיקאנט זוכן אונ גיפונן . אונ אזו בין איך ווייטיר גגאנגן האב איך גיזעהן . סע זענין גילעגן דיא גילדיני האר פון דעם קינד אונ איך האב פון זייא נאר ניט גנומין . אונ איך האב גוויסט אז דא איז בוודאי דאש קינד נאר סע ניט גימאלט גווען אים צו זוכן אונ צו גיפונן . אונ אזו בין איך ווייטיר גגאנגן . בין איך פֿיר גיגאנגן פֿר אה ים פון וויין . האב איך גוויסט אז דער ים איז בוודאי גווארין פון דיא רייד פון דעם מליץ . וואש ער שטייט אונ רעט תנחומין (דהיינו טרייסט) פֿר דעם מלך אונ

ראשי תיבות וקיצורים: א'. אחד: ה'. היה: ואח"כ. ואחר כך: כ"ש. היה: הערות ותרומים: (א) שיר השירים ז, י; (ב) מערכות מסודרות של חפצים יקר ערך.

הולך לכבוש העולם . וכוונתי אולי אוכל למצוא את המלך עם האנשים שלו הנ"ל . ודיבר הבע"ת עם הגבור . מה עושים עם האנשים הללו . דהיינו בני המדינה הנ"ל שנפלו בתאוות ממון כ"כ עד שבאו לשטותים כאלו . שבעלי הממון הם אלקות אצלם . ושאר עניני שטות הנ"ל שיש לבני מדינה זאת . ענה ואמר הגבור להבע"ת . ששמע מהמלך . שמכל התאוות אפשר להוציא את מי שנפל לתוכם אך מי שנפל לתאוה זו של ממון א"א בשום אופן להוציא משם ובוודאי לא תפעול כלל אצלם . כי א"א להוציאם מזה כלל . רק ששמע מהמלך שע"י הדרך שיש להחרב הנ"ל שמשם קיבל גבורתו כנ"ל . עי"ז יכולים להוציא מתאוה הזאת

זייד מיד תיכף אף גינמין פֿר אה מלך כנ"ל . אונ היינט גייא איך אפ נעמין דיא וועלט . אונ מיין כוונה איז . טאמיר וועל איך קענין גיפונן דעם מלך מיט דיא לייט הנ"ל . האט דער בעל תפילה אן גיהובין צו שמוסין מיט דעם גבור . וואש טוט מען מיט דיא לייט . דהיינו מיט דער מדינה . וואש זייא זענין אזו אריין גיפאלין אונ דער תאוה פֿון געלט . ביז זייא זענין ארויס גיקומין אף אזוני ווילדי ניירישקייט . אז דיא וואש האבין אסך געלט זענין בייא זייא נאמין . אונ אזו דיא איבריקי ניירישקייט וואש דיא מדינה האט . האט דער גבור גיענפֿירט דעם בעל תפילה . אז ער האט גיהערט פֿון דעם מלך . אז פֿון אלי תאוות קאן מען ארויס נעמין . דעם וואש ער איז אריין גיפאלין אונ זייא נאר דער וואש ער איז אריין גיפאלין אונ דער תאוה פֿון געלט . קאן מען אים ניט ארויס נעמין דער פֿון בשום אופן כֿון וועסטו בייא זייא גאר ניט פועלין . ווארין סע ניט גימאלט ארויס צו נעמין זייא דער פֿון נאר דארך דעם וועג וואש סע פֿר האנדין צו דער שווערד הנ"ל . וואש פֿון דארט נעמט ער זיין גבורה כנ"ל

הנ"ל כי לקחתי שבעה שערות שיש להם כל מיני גוונים . והם יקרים אצלי מאד . והייתי יושב במקום שישבתי והייתי מחיה עצמי כמה שאפשר בעשבים וכיוצא . עד שלא היה לי שום דבר להחיות עצמי . והלכתי באשר אך . וכאשר הלכתי ממקומי הנ"ל . שכחתי את הקשת שלי שם . השיב הבע"ת . אני ראיתי את הקשת הזה . וידעתי שבוודאי הוא קשת שלך . אך לא הייתי יכול למצוא אותך . וסיפר יותר הגבור להבעל תפילה . שכשהלך משם . הייתי הולך ובא עד שפגעתי בהמחנה הנ"ל ונכנסתי לתוכם . כי הייתי רעב מאד . והייתי רוצה לאכול . ותיכף כשנכנסתי לתוכם קיבלו אותי למלך עליהם כנ"ל . ועתה אני

אויך איבר גינאנגין איבר דיא אלי ערמיר . אונ איך האב יוא גינמין פֿון דיא גילדיני האר פֿון דעם קינד . ווארין איך האב גינמין זיבן האר וואש זייא האבין אלירליי פארבין . אונ זייא זענין בייא מיר זייער טיאייר . אונ איך בין גיזעסין אונ האב מיד מחיה גווען מיט וואש מיגליך איז מיט גראז אונ דעסט גלייכין . ביז איך האב ניט גיהאט קיין שום זאך זיך מחיה צו זיין . האב איך מיד גילאזט גיין וייא הין איך וועל גיין . אונ אז איך בין אוועק גנאנגין פֿון דעם ארט . האב איך פֿר געסין מיין בויגין דארט . ענטפֿירט דער בעל תפילה . איך האב געהיין דעם בויגין . האב איך גוויסט אז דאש איז בוודאי דיין בויגין . נאר איך האב דיך נישט גיקענט גיפונן . האט דער גבור ווייטיר דער ציילט דעם בעל תפילה . אז וייא איך בין אוועק גינאנגין פֿון דעם ארט . בין איך אזו גינאנגין ביז איך האב באגעניט דיא מחנה הנ"ל (דהיינו דיא שאר פֿון דיא גבורים בעלי אברים הנ"ל) בין איך צווישן זייא אריין גינאנגין . ווארין איך בין זייער הונגריק גווען . האב איך גוואלט עסן . אונ תיכף וייא איך בין אריין גיקומין צווישן זייא . האבין

התפללו אח"כ שאל אותם. מי אתם. השיבו לו. שבעת שהי' רוח סערה הנ"ל. שאז נפרדו בני העולם למיניהם. אלו בחרו בזה. ואלו בזה. ככל המבואר למעלה (חילוקי הכתות הנ"ל) אז אנחנו בחרנו לנו. לעסוק בתפלה תמיד להש"י. ובקשנו ומצאנו בעל תפלה א' ועשינו אותו למלך. כששמע זאת הבעל תפלה הזה. הוטב הדבר בעיניו מאד. כי בזה הוא חפץ. והתחיל לדבר עמהם. וגילה להם סדר תפלותיו וחבוריו ועניניו. כששמעו דבריו. נפתחו עיניהם. וראו גודל מעלתו של הבעל תפלה הזה. ותיכף עשו אותו למלך עליהם. כי המלך שלהם מחל לו המלוכה. מחמת שראו שהוא מופלג במעלה

אויך דר שראקין. האט ער זיך גשמעלט מתפלל זיין. און זייא האבין זיך אויך גישמעלט מתפלל זיין. דער נאך. האט ער זייא גיפרעגט. ווער זענט איר. האבין זייא אים גיענפירט. באשר דעמולט אז דער רוח סערה איז גווען. כנ"ל. האט זיך דעמילט דיא וועלט צו טיילט אף כמה כתות. דיא האבין זיך אויס גיקליבין דאש. און דיא האבין זיך אויס גיקליבין דאש (אזו וויא פריד איז גישטאנן דיא אלי כתות) דעמילט האבין מיר זיך אויס גיקליבין אז דער עיקר תכלית איז נאר עוסק צו זיין תמיד אין תפלה צו הש"י. האבין מיר זיך גיוזכט. און מיר האבין גיפונן אה בעל תפלה. און מיר האבין אים גימאכט פֿר אה מלך. וויא דער בעל תפילה האט דאש דר הערט. איז דאש אים זייער וואול גיפעלין. ווארין דאש וויל ער זיך. האט ער מיט זייא אן גהובין צו שמוסין. און האט זייא גוויזן דעם סדר פֿון זייני תפילות און זייני ספרים און זייני זאכין וואש ער האט אף תפילות. וויא זייא האבין דער הערט זייני רייד. האבין זיך זייא דיא אויגין גיעפניט. און זייא האבין גיזעהן דאש גרויסקייט פֿון דעם בעל תפילה. האבין זייא אים תיכף גימאכט פֿר אה מלך איכר

הזאת של ממון את מי שנפל ונשקע בתוכה וישבו יחד איזה זמן הגבור עם הבע"ת : ועל ענין הנ"ל של בני המדינה הנ"ל שביקשו מהבע"ת שיצא אל הגבור בשבילם כנ"ל. הרחיבו הזמן. היינו שהבעל תפלה פעל אצל הגבור להרחיב להם הזמן לבני המדינה ונתן להם ארכא איזה זמן. ומסרו סימנים זה לזה. היינו הגבור והבעל תפלה מסרו סימנים זה לזה. כדי שיוכלו לידע אחד מחבירו. והלך לו הבע"ת לדרכו: ובדרך הילוכו של הבע"ת. ראה שהולכים אנשים ומתפללים ונושאים חיבורים של תפילות. ונתירא מהם וגם הם נתיראו ממנו. ועמד להתפלל. וגם הם

כנ"ל. נאר דארך דעם וועג קאן מען יוא ארויס נעמן פון דער תאוה פֿון געלט. דעם וואש ער איז דרונין אריין גיפאלן. (אזו האט ער גיהערט פֿון דעם מלך) איז דער גבור מיט דעם בעל תפילה אוועק גיזעסין אציט און איינים. און מכה דער מדינה הנ"ל וואש זייא האבין עס גיבעטין דעם בעל תפילה אז ער זאל ארויס גיין צו דעם גבור פֿון זייערט וועגן. כנ"ל. האבין זייא מרחיב זמן גווען. דהיינו דער בעל תפילה האט איין גיבעטין דעם גבור. אז ער זאל זייא גיבן אה צייט (דהיינו וואש ביז און דער צייט זאל ער זייא גאר נישט טון) האט ער זייא גגיבן פֿרייא אה צייט. דער נאך האבין זייא זיך גימאכט סימנים צווישן זיך. דהיינו דער בעל תפילה מיט דעם גבור האבין צווישן זיך גימאכט סימנים. כדי איינר זאל קענן האבין אה ידיעה פֿון דעם אנדרין. דר נאך איז זיך דער בעל תפילה אוועק גנאנגן און זיין וועג אריין: וויא דער בעל תפילה איז אזו גינאנגן. האט ער דער זעהן אז סע גייאין מענטשין און בעטין גאט כ"ה. און זענן מתפלל. און זייא טראגן ספרים פֿון תפילות. האט ער זיך גישראקן פֿר זייא. און זייא האבין זיך פֿר אים

סיפורי מעשיות

הבעל תפילה

לאקותם הנ"ל ונסמכם ביניהם. שהם מוכרחי' (לקיים עצתם הראשונה דהיינו) לשלוח אל המדינה שיש בה עשירות מופלג כנ"ל. אשר לפי דעתם היו כל בני אותה המדינה כולם אקו"ת כנ"ל. והם יושעו אותם בוודאי כנ"ל. מאחר שכולם הם אקו"ת כנ"ל. ושלחו שלוחים לשם. ובדרך הילוכם (של השלוחים) לשם. תעו והלכו. ומצאו אדם שהי' הולך עם מקל שהמקל שלו הי' עולה יותר מכל אקו"ת. היינו שהמקל שלו היה עם אבנים טובות יקרים. אשר זה המקל הי' שוה יותר מכל העשירו' של כל אקו"ת הנ"ל (היינו בין האקו"ת שבמדינתם ובין האקו"ת שהלכו אצלם. כי המקל היה שוה יותר מכל העשירות של כולם

גיניכין. האט שון אן גהוכין באלד אויס צו גיין דיא צייט. האבין זייא זוך זייערי גישראקין. און זייא האבין גיטאן זייערי עבודות. און האבין מקריב גווען קרבנות און קטרת און האבין עוסק גווען און זייערי תפלות וואש זייא פלעגן מתפלל צו זיין צו זייערי גאטין. זייא האבין גיהאפט אה חיחלי. דהיינו אזו אה מענטש וואש ער האט ווייניק געלט. און האבין אים מקריב גווען פֿר אה קרבן צו זייערי גאטין. און סע איז בייא זייא גיבליבין דיא דיעה אז זייא מוזין טון דיא ערשטי עצה וואש מע האט זייא גגיבין. אז זייא זאלן שיקין צו דער מדינה וואש זייא זענן דארט אלי גאטין ווארין זייא האבין דארט זייער ווילד גרוס עשירות (וואש נאך זייער דיעה נאך זענן זייא אלי גאטין וכו' כנ"ל) און דיא מדינה וועט זייא בוודאי העלפין. ווארין זייא זענן זיך אלי גאטין כנ"ל. האבין זייא אזו גיטאן. און האבין גישקט שלוחים אהין צו דער מדינה הנ"ל. דער ווייל. און וועג. וויא דיא שלוחים זענן גאנגען. זענן זייא פֿר בלאנדזיט גווארין. האבין זייא דער זעהן אה מענטש וואש ער איז גאנגען מיט אה שטעקין. וואש זיין שטעקין האט אן גיטראפֿן מער פֿון אלי זייערי גאטין. דהיינו דער שטעקין

במעלה יתירה מאד מאד. ולמד עמהם הבעל תפלה הזה והאיר עיניהם. ועשה אותם לצדיקים גמורים גדולים מאד. כי הם היו מתחלה ג"כ צדיקים. (מאחר שעסקו רק בתפילה כנ"ל) אך זה הבע"ת האיר עיניהם עד שנעשו צדיקים נוראים מאד. ושלח הבע"ת אגרת להגבור הנ"ל והודיעו. איך שזכה ומצא אנשים כאלו ונעשה עליהם מלך: ובני המדינה של ממון הנ"ל. היו עוסקים יותר בעניניהם ובעבודתם. ככל הנ"ל. והזמן שהגביל עמהם הגבור הנ"ל היה ממשמש לבא. ונתפחדו מאד. ועשו עבודתם הנ"ל והקריבו קרבנות וקטרת ועסקו בתפילות שלהם שהיו מתפללים

איבר זיך. ווארין זייער מלך האט אים מוחל גווען דיא מלוכה. ווארין זייא האבין גיזעהן אז ער איז זייער אה גרוסיר מאן. האט דער בעל תפילה מיט זייא גילערינט. און האט זייא גיעפֿינט דיא אויגין. און האט זייא גוויזן וויא אזו תפילה צו טאן צו השי"ת. און ער האט זייא גימאכט פֿר זייער גרוסי צדיקים גמורים. ווארין זייא זענן זיך פֿריר אויך גווען צדיקים. ווארין זייא האבין זיך עוסק גווען נאר און תפלה. לושמיר דער בעל תפלה האט זייא גיעפֿינט דיא אויגין ביז זייא זענן גווארין זייער גרוסי צדיקים. האט דער בעל תפילה גישקט אה בריב צום גבור. און האט אים מודיע גווען. אז ער האט זוכה גווען און האט גפֿונן אווני מענטשין וויא ער וויל. און איז גווארין מלך איבר זייא. און דיא מדינה הנ"ל (דהיינו דיא מדינה פֿון געלט וואש בייא זייא איז דאש געלט דער עיקר גוועהין וכו' כנ"ל) זייא האבין ווייטער עוסק גווען און זייערי זאכין און אין זייערי עבודות (דהיינו וואש זייא פלעגן טון ווילדי זאכין און האבין מקריב גווען קרבנות צו זייערי גאטין דהיינו צו דיא וואש האבין גיהאט פֿיל געלט כנ"ל) און דיא צייט וואש דער גבור האט זייא נאך

ראשי תיבות וקיצורים: אקו"ת. אלקותם: ג"כ. גם כן: הבע"ת. הבעל תפילה: הי'. היה: העשירו'. העשירות: השי'. השם יתברך: מוכרחי'. מוכרחים: שהי'.

(כי לפי דעתם הנ"ל שהוא אלוך על וכו' בוודאי היו מקריבים את עצמן לאלוך כזה . אך וכו') כי כשיצאו אלו השלוחים הזהירו אותם שבדרך לא יהיו מקריבים קרבנות . כי חששו שאם ירצו בדרך להקריב קרבנות לא ישאר מהם כלום . כי אולי ימצאו איזה אוצר בדרך אולי ילך אחד לבית הכסא וימצא שם אוצר (והוא אצלו אלוך כנ"ל) ויתחילו להקריב את עצמן אליו . ולא ישאר מהם אחד . ע"כ הזהירו את השלוחים (היינו בני המדינה הזהירו את השלוחים) שבדרך לא יקריבו קרבנות כלל . ע"כ לא הקריבו אלו השלוחים קרבנות לזה הממונה הנ"ל . אבל זה הי' ברור אצלם שהוא אלוך על כל אלקים מאחר שיש לו עשירות עצום ורב כזה . ונתיישבו אלו השלוחים

דעם בארג וואש דארט איז גווען אויס גיסדרת דער אוצר פון דעם מלך . האט ער זיין גוויזן דעם אוצר . ויין זיין האבין דער זעהן דעם אוצר . זענען זיין תיכף אנידר גיפאלן בכריעה והשתחויה . ווארין דער איז זיך אה גאט איבר אלי גאטין (נאך זייער נירישי פֿר פֿירטי דיעה . וואש בייא זיין איז דער עיקר אמונה גווען דאש געלט כנ"ל) נאר קיין קרבנות האבין זיין ניט מקריב גווען . ווארין נאך זייער דיעה נאך אז דער איז אזו אה גאט וכו' וואלטין זיין צו אים בוודאי מקריב גווען . נאר מע האט דיא שלוחים אן גזאגט . אז אין וועג זאלין זיין קיין קרבנות ניט מקריב זיין . ווארין זיין האבין מורא גיהאט . אז זיין וועלן אונ וועג קרבנות מקריב זיין . וועט פֿון זיין גאר נישט בלייבן . ווארין טאמיר וועט איינר פֿון זיין גפונן איין אוצר אונ וועג . טאמיר וועט איינר גיין אונ בית הכסא אריין אונ וועט דארט גפונן איין אוצר . וועט ער זיך וועלן מקריב זיין צו אים . וועט פֿון זיין קיינר ניט בלייבן . איבר דעם האבין דיא מדינה אן גזאגט דיא שלוחים אז אונ וועג זאלין זיין קיין קרבנות ניט מקריב זיין . האבין זיך

כולם) גם היה הולך בכובע שקורין (קאפיליש) שהיה קבוע בו אבנים טובות שהיה שוה הון רב . ותיכף ומיד נפלו לפניו בכריעה והשתחויו . כי לפי דעתם הי' האדם הזה אלוך על כל אלקים שלהם מאחר שיש לו עשירות מופלג כזה . (והאדם הזה שפגעו בו הוא היה הממונה על האוצרות של המלך הנ"ל) ואמר להם האדם הזה . זה הוא חידוש אצלכם (בלשון תימה) בואו עמי ואראה לכם עשירות . והולך אותם אל ההר שהיה מסודר שם אוצר המלך . והראה אותם את האוצר . ותיכף ומיד נפלו בכריעה והשתחויו כי זהו אלוך על כל אלקים . לפי דעתם (הסכלה והנבוכה . שהיה אצלם עיקר האמונה הממון והעשירות כנ"ל) אך קרבנות לא הקריבו שם .

שמעקן זינר איז גווען גזעצט מיט זייער טיירי דומיטין . וואש דער שמעקן איז ווערט גווען מער איידר ראש עשירות פֿון זייער אלי גאטין . מע זאל צום אויף נעמן נאר ראש עשירות פֿון זייער גאטין אונ אפילו פֿון דיא גאטין פֿון יעניר מדינה וואש זיין גייאין צו זיין איז דער שמעקן מער ווערט גווען פֿון זייער אלי עשירות . ויידר איז דער מענטש גיגאנגין אונ אה קאפיליש וואש סע איז אונ אים גווען דומיטין וואש דער קאפיליש איז אויך ווערט גווען ווילד פֿיל . ויין דיא שלוחים האבין דעם מענטשין דר זעהין . זענען זיין תיכף אנידר גיפאלן פֿר אים בכריעה והשתחויה . (דהיינו זיין האבין זיך גיבוקט פֿר אים זייער פֿיל) ווארין נאך זייער נירישי דעה נאך איז זיך דער מענטש אה גאט איבר אלי גאטין . ווארין ער האט זיך אזו אה ווילד גרום עשירות (אונ דער מענטש וואש זיין האבין באגעניגט דאש איז גווען דער ממונה על האוצרות פֿון דעם מלך הנ"ל) האט דער מענטש גזאגט צו זיין . האט דאש איז בייא איך אה חידוש . קומט מיט מיר וועל איך אייך ווייזן עשירות . האט ער זיין גיפירט אף

סיפורי מעשיות

הבעל תפילה

שקודם שיהיה סדר מתוקן ונכון במדינה . לא יקריבו קרבנות כלל . (כי באמת זה הממונה של המלך היה צדיק גדול כי היה מאנשי המלך הנ"ל שהיו כולם צדיקים גדולים מאד ובוודאי היה ממאם מאד בכל המנהגים הרעים והשמותים של אותה המדינה . אך עדיין לא היה יכול להשיב אותם מדרבם הרעה . אך צוה לעת עתה שעב"פ לא יקריבו קרבנות) והתחילו בני המדינה לבקש מאתו אודות הגבור הנ"ל שעמד עליהם . וגם הממונה ענה . אפשר הוא זה הגבור . (הידוע לו) והלך זה הממונה . ויצא אל הגבור . וביקש מאנשיו של הגבור . אם אפשר להתראות פנים עמו . ואמרו . שיודיעו לו וישאלו אותו . והלכו ושאלו אותו ונתן רשות ונכנס הממונה אל הגבור . והכירו זה את זה . והיה ביניהם שמחות גדולות וכביות כנ"ל

ואל מען דער ווייל קיין קרבנות ניט מקריב זיין . (ווארין דער ממונה איז באמת גווען אה גרוסיר צדיק . ווארין ער איז גווען פֿון דיא לייט פֿון דעם מלך וואש זיין זענין גווען אלי גרוסי צדיקים זייער . האט דער ממונה בוודאי זייער פֿיינט גיהאט דיא ניירישי מנהגים פֿון דער מדינה . נאר ער האט זיין נאך ניט גיקענט ארום פֿירן פֿון זייער שלעכטין וועג . לושמיר דער ווייל האט ער גהייסן אז מע זאל האמשי קיין קרבנות ניט מקריב זיין) האט דיא מדינה אים אן גיהוכן צו בעטין מכח דעם גבור הנ"ל . וואש זיין האבין פֿר אים זייער מורא כנ"ל . אונ דער ממונה האט זיין אויך גיענפֿירט אויב סע ניט דער גבור . (וואש ער וויסט) האט זיך אויף גהוכן דער ממונה . אונ איז ארויס גגאנגן צום גבור . אונ ער האט גיבעטין דיא לייט פֿון דעם גבור . אויב סע איז מיגליך זיך צו זעהן מיט אים . האבין זיין גזאגט . זיין וועלן מעלדיווין . האבין זיין גימעלדיווויט האט ער גהייסן . אים אריין לאזן . איז דער ממונה אריין גגאנגן צום גבור . האבין זיין זיך איינס דאש אנדריי רר קאנט . איז צווישן זיין גווען שמחות אונ בכיות

השלוחים למה להם לילך אל האלקות הנ"ל דהיינו אל המדינה שהיו עשירים מופלגים מאד שהם אצלם כולם אלקות כנ"ל . כי הלא אצל זה האיש בוודאי יוכלו לקבל ישועה . כי הלא זה האיש הוא אלוק גדול על כולם (לפי דעתם הרעה הנ"ל) מאחר שיש לו עשירות עצום ומופלג כזה (כפלי כפלים יותר מכולם) ע"כ בקשו מזה האיש שילך עמם למדינתם . ונתרצה להם והלך עמם . ובא למדינתם . והי' אצל בני המדינה שמחה גדולה שמצאו אלוק כזה . כי היו בטוחים שעל ידו יהיה להם תשועה בוודאי מאחר שהוא אִוֶּק כזה (לפי דעתם) כי יש לו עשירות עצום כזה . וצוה זה האיש (שהוא הממונה של המלך הנ"ל שקיבלו אותו בני המדינה הזאת לאלוק)

זיך דיא שלוחים מיישב גווען . נאך וואש זאלן זיין גיין צו עני גאמין . דהיינו צו דער מדינה וואש מע האט זיין אהין גישקט וואש דארט זענין זיין אלי גרוסי עשירים וואש ביין זיין זענין זיין גאמין . אמער בעסיר דער מענטש וועט זיך זיין בעסיר קענין העלפין . ווארין ער איז זיך אה גאט איבר זיין אלי . (נאך זייער משוגעני דיעה נאך) ווארין ער האט זיך אזו אה ווילד גרום עשירות מער פֿון זיין אלי (כפלי כפליים) איבר דעם האבין זיין גיבעטין דעם מענטשין אז ער זאל מיט זיין גיין אונ זייער מדינה אריין . איז ער צו זיין מרוצה גווארין . אונ איז מיט זיין גגאנגן . אונ איז גקומין אין זייער מדינה אריין . איז ביין דער מדינה גווען אנרוסי שמחה . וואש זיין האבין גיקריגין אזו אה גאט . ווארין זיין זענין שוין גווען פֿר זיכירט אז דארך אים וועלן זיין בוודאי האבין אה הילף . ווארין ער איז זיך אזו אה גאט ווארין ער האט זיך אזו אנרום עשירות . האט דער מענטש גהייסן (וואש ער איז עש גווען דער ממונה על האוצרות פֿון דעם מלך כנ"ל) אז איידר סע וועט זיין אה רעכט אונ דער מדינה .

הנ"ל (שממש מקבל הגבור כח גבורתו) עי"ן יכולים להוציאם מזה. והרחיבו הזמן עוד יותר. היינו שהממונה דיבר עם הגבור להרחיב הזמן עם בני המדינה הנ"ל עוד יותר. ונתן להם הגבור עוד ארכא וזמן. אח"כ מסרו סימנים זה לזה הממונה והגבור והלך הממונה מן הגבור. וחזר הממונה אל המדינה הנ"ל (וגם הממונה הזה בוודאי הוכיח אותם על דרכם הרעה שנתעו ונבוכו כ"כ בתאוות ממון. אך לא הועיל להם כלל: כי כבר נשקעו בזה מאד מאד כנ"ל. רק מחמת שכבר הוכיחו אותם הרבה הבע"ת וגם הממונה. בלבלו אותם. והיו אומרים. אדרבא. הוציאו נא אותנו ממעונתנו. אע"פ שהם היו אוחזים בדעתם בחוקה. ולא היו רוצים כלל לשוב ממעונות הרעה. אך היו אומרים למוכיחיהם הנ"ל. אדרבא אם הוא כדעתכם. שאנחנו במעות ובמכוכה גדולה א"כ הוציאו נא אותנו ממעונתנו). ונתן להם עצה (היינו הממונה

נתן

מרחיב זמן גוען. דהיינו דער ממונה האט גיפועלת באם גבור אז ער זאל דער מדינה נאך גיבין אה צייט ווייטיר. האט זיין דער גבור גיבין נאך אה צייט. דער נאך האבין זיין זיך גימאכט סימנים צווישן זיך דער ממונה מיט דעם גבור. און דער ממונה איז זיך אוועק גיגאנגן פון דעם גבור. און ער האט זיך אום גיקערט און דער מדינה אריין. (און דער ממונה פלעגט זיין בוודאי אויך זייער שטראפן אף זייער שלעכטין וועג וואש זיין זענין אריין גיפאלן און דעם געלט. נאר ער האט זיין ניש גיקאנט ארויס פירן דער פון. ווארין זיין זענין שון דרויגן זייער איין גווארצילט גוען. נאר פון דעסט וועגין פארט מחמת דער בעל תפלה און דער ממונה האבין שון מיט זיין פיל גישמוסט. זענין זיין שון אביסל מבלבל גווארין. און זיין פלעגין זאגן. אדרבא. נעמט אונז ארויס דר פון. האמשי זיין האבין זיך נאך גיהאלטין שטארק און זייער ניירישיר דיעה. און האבין נאר ניש גוואלט ארויס פון זייער ניירישקייט. נאר זיין פלעגין שוין פארט זאגן אז מע האט זיין גישטראפט. אדרבא. אז סע איז ווא אזו. אז מיר זענין און מעות. נא נעמט אונז ארויס פון אונזיר

כנ"ל. ואמר הגבור להממונה. תדע. שגם הבעל תפלה הכשר שלנו ראיתיו ג"כ. וכבר נעשה מלך. (וסיפרו זה לזה איך נתגלגלו ובאו לכאן) וסיפר הממונה להגבור שהוא עבר על מקום המלך ועל מקום כל האנשים הנ"ל אך על שניהם לא עבר. היינו על מקום הבע"ת והגבור. על (מקום) אותם שניהם לא עבר. ודיברו יחד הממונה עם הגבור. אודות המדינה הנ"ל על שנתעו ונבוכו כ"כ עד שבאו לשמותים כאלו. השיב הגבור להממונה תשובה הנ"ל שהשיב להבע"ת כנ"ל. היינו ששמע מהמלך שמי שנסשק בתאוה זו של ממון א"א לו בשום אופן לשוב ולצאת משם. כ"א ע"י הדרך שיש להחרב

ככות. כנ"ל. (דהיינו זיין זענין זייער פרייליך גוען וואש זיין האבין זוכה גוען זיך גיפונן איינר דעם אנדרין. און האבין ווידר זייער גוויינט. ווייא נעמט מען נאך דיא איבריקי לייט הנ"ל) האט דער גבור זיך אן גירופין צום ממונה. אונד כשריר בעל תפילה איז אויך דא. און איך האב אים שון גיזעהין. און ער איז שון גווארין אה מלך. האט דער ממונה דר ציילט דעם גבור. אז ער איז איבר גיגאנגן איבר אלי. דהיינו איבר דעם ארט פון דעם מלך מיט דיא לייט הנ"ל. נאר איבר זיין בידי איז ער ניש איבר גיגאנגן. דהיינו איבר דעם ארט פון דעם בעל תפילה מיט דעם גבור איז ער ניש איבר גיגאנגן. האט דער ממונה גישמוסט מיט דעם גבור. מכח דער מדינה וואש זיין זענין אזו פר ניירישט גווארין און זענין אזו פר פירט גווארין. און דעם געלט ביז זיין זענין אריין גיפאלן און אזוני ניירישקייט. האט דער גבור גיענפירט דעם ממונה. דאש וואש ער האט גיענפירט דעם בעל תפילה. אז ער האט גיהערט פון דעם מלך. אז ווער סע פאלט אריין און דער תאוה פון געלט קאן מען אים בשום אופן ניש ארויס נעמן דער פון נאר דארך דעם וועג וכו' כנ"ל. האבין זיין ווייטיר

סיפורי מעשיות

הבעל תפילה

הזה להגבור . באשר שהוא הולך עמם
לכקש מקום החרב . וכוונתו . אולי יזכה
בדרך הילוכו למצוא את המלך ואנשיו . ענה
ואמר הגבור . גם אני אלך עמך . ושינה
הגבור עצמו כדי שלא יבינו אלו האנשים
שהלכו עם הממונה שזהו הגבור הנ"ל ע"כ
שינה עצמו . והלך ג"כ עם הממונה .
ונתיישבו . שוודיעו הדבר להבע"ת והודיעו
לו . ואמר הבע"ת שגם הוא ילך עמם . והלך
אליהם הבע"ת . וצוה הבע"ת לאנשים שלו
שיתפללו על זה שיצליח ד' דרכם שיזכו
למצוא המלך . עם אנשיו הנ"ל . כי תמיד
היה הבע"ת מתפלל על זה . והיה מצוה
לאנשיו והיה מתקן להם תפילות שיתפללו
על

צירינג פון גאלד און זילכיר . ווארין דאש איז זיך ביא
זיין דער עיקר גווען) זענען זיין און אייניס גנאנגן .
דער ממונה מיט דיא גרוסי לייט פון דער מדינה וואש
זיין הייסן בייא זיין גאטין . האט דער ממונה מודיע
גווען דיא זאך צו גבור . באשר ער גייט מיט זיין זוכן
דאש ארט פון דער שווערד . און זיין כוונה איז . טאמיר
וועט ער זוכה זיין און וועג צו גיפונען דעם מלך מיט דיא
לייט . האט זיך דער גבור אן גירופין . איך וועל איך
גיין מיט דיר האט זיך דער גבור פֿר שטעלט . (כדי
דיא לייט וואש זיין גיין מיט דעם ממונה זאלן ניט
וויסן אז ער איז דאש דער גבור אליין) און איז איך
גנאנגן מיט דעם ממונה . האבין זיין זיך מייש גווען
(דער ממונה מיט דעם גבור) זיין וועלן דאש מודיע
זיין דעם בעל תפלה אויך . האבין זיין אים מודיע
גווען . האט זיך דער בעל תפילה אן גירופין . ער וויל
אויך גיין מיט זיין . איז דער בעל תפלה צו זיין גנאנגן
און דער בעל תפלה האט אן גיזאנט זייני לייט . איידר
ער איז אוועק גנאנגן . אז זיין זאלן דראף מתפלל זיין
אז הש"י זאל זיין מצליח זיין זייער וועג . אז זיין זאלן
זוכה זיין צו גיפונען דעם מלך מיט דיא לייט . ווארין
דער

נתן עצה לבני המדינה הנ"ל) באשר שהוא יודע הכח
של זה הגבור . מהיכן הוא מקבל כח גבורתו
וסיפר להם ענין החרב הנ"ל שמשם מקבל
הגבור כח גבורתו . בכך נלך אני ואתם אל
מקום החרב . ועי"ז תוכלו להתגבר כנגדו
וכונת הממונה היה . שכשיבואו לשם .
יוכלו לשוב ולצאת עי"ז ממעותם כנ"ל .
(כי ע"י אותו הדרך שיש להחרב הואת עי"ז יכולים להוציא
מתאוות ממון כנ"ל) וקיבלו דבריו . (היינו בני המדינה
קיבלו עצה הממונה לילך עמו אל החרב הנ"ל) והלך
הממונה . ובני המדינה שלחו עמו את גדולי
המדינה שהם אצלם אקות . (ובודאי היו הולכים
עם תכשיטי כסף וזהב שהיו תלויים עליהם כי זה היה העיקר
אצלם) והלכו יחד . והודיע הממונה הדבר

ניירישקיט) האט דער ממונה זיך אן גירופין צו דער
מדינה . איך וועל איך געבין איין עצה . (אקעגין דעם
גבור) ווארין איך ווייס דעם כח פון דעם גבור . פון
וואניט ער נעמט זיין גבורה . און האט זיין דער ציילט
דיא זאך פון דער שווערד הנ"ל וואש פון דארט נעמט
דער גבור זיין גבורה . בכך וועל איך מיט איך גיין צו
דעם ארט פון דער שווערד הנ"ל . און דארך דעם וועט
איר קענען באשטיין אקעגין דעם גבור . (ווארין איר
וועט זיך אויך נעמין גבורה פון דארט) און דיא כוונה
פון דעם ממונה איז גווען . אז זיין וועלן שון אהין
קומין צו דעם ארט פון דעם שווערד . וועלן זיין זיך
שון ארויס פון זייער תאוה פון געלט . (ווארין דארך
דעם וועג וואש סע איז צו דער שווערד . דארך דעם
נעמט מען זיך ארויס פון דער תאוה פון געלט כנ"ל)
האט דיא מדינה צו גינזומין זיין עצה . און האבין ארויס
גישיקט דיא גרוסי לייט פון זיין וואש זיין זענען בייא
זיין גווען גאטין . אז זיין זאלן און אייניס גיין מיט
דעם ממונה צו דער שווערד הנ"ל . (און דיא גאטין
דהיינו דיא עשירים זייער וואש זיין זענען גנאנגן מיט
דעם ממונה . זענען בודאי גנאנגן אן גיטאן און

נפרדו בני העולם למיניהם כנ"ל. אז בחרו להם בני המדינה שלהם. שעיקר הוא החכמה. וקיבלו עליהם חכם גדול למלך. וזה מקרוב מצאו חכם גדול מופלג בחכמה מאד מאד. ומחל לו המלך את המלוכה. וקיבלו אותו למלך. כי אצלם היה העיקר החכמה. ומאחר שמצאו חכם מופלג כזה. ע"כ קיבלו אותו למלך. ואמרו אז השלשה הנ"ל (היינו הממונה והגבור והבע"ת) שנראין הדבריו שזוהו החכם שלנו. (דהיינו החכם של המלך הנ"ל) וביקשו. אם אפשר להתראות פנים עמו. והשיבו להם. שיוודעו לו וישאלו אותו. והלכו ושאלו. ונתן להם רשות. ובאו (אלו השלשה) אל החכם שהוא המלך של אותה המדינה

על זה. ועתה הזהיר אותם ביותר כשהלך אל הממונה והגבור לילך עמם לבקש את המלך ואנשיו כנ"ל שיתפללו על זה תמיד לזכות למצוא אותם. ובא הבע"ת אל הממונה והגבור הנ"ל. ובוודאי היה ביניהם שמחה גדולה. שמחות ובכיות כנ"ל. והלכו שלשתן יחד. דהיינו הממונה והגבור והבע"ת. והאלקות הנ"ל דהיינו העשירים גדולי המדינה הנ"ל (שהם נקראים שם במדינתם אלקים כנ"ל) הלכו עמהם. ויתהלכו באשר יתהלכו ובאו למדינה אחת. והיו שם שומרים סביב המדינה. ושאלו את השומרים על עסקי המדינה. ומי המלך שלכם. השיבו השומרים שבעת שהיה הרוח סערה הנ"ל. שאז

סערה היו גוען. וואש דעמילט איז דיא וועלט צו טיילט גווארין אף כמה כתות (דהיינו אף פיל דעות וואש איטליכי כתי האט גיהאט איין אנדרי דעה כנ"ל) דעמילט האבין דיא לייט פון דער מדינה זיך אויס גיקליבן. אז דער עיקר איז חכמה. און האבין זיך אויף גנומן אה גרוסין חכם פֿר אה מלך. ניט לאנג. האבין זייא גיפונן זייער אה ווילד גרוסין חכם וואש ער איז משונה אה גרוסיר חכם זייער. האט אים דעם מלך מוחל גווען דיא מלוכה האבין זייא אים אויף גינומן פֿר אה מלך. ווארין בייא זייא איז דער עיקר חכמה. האבין דיא דרייא גואגט. (דהיינו דער ממונה מיט דעם גבור מיט דעם בעל תפילה) אז סע האט אה פנים אז דאש מוז זיין אונזר חכם (דהיינו דער חכם פֿון דעם מלך) האבין זייא גיבעטן. אויב סע איז מיגליך אז מע זאל זיך זעהין מיט אים. האט מען זייא גיענפֿירט. מע מוז מעלדיוויין. זענן זייא גינאנגן און האבין גימעלדיוויט האט ער גיהיסן זייא אריין גיין. זענן זייא (דהיינו דיא דרייא) אריין גקומן צו דעם חכם וואש ער איז גווארין מלך און דער מדינה. האבין זייא זיך איינס דאש אנדרי דר קענט. ווארין דער חכם. דאש איז טאקי

דער בעל תפלה פלעגט תמיד דראפ מתפלל צו זיין. אז סע זאלין זיך אפ זוכין דער מלך מיט דיא לייט. און פלעגט תמיד הייסן זייני לייט אז זייא זאלין אויך דראפ מתפלל זיין. און ער האט זייא גימאכט תפלות וואש זייא זאלין דראפ מתפלל זיין. און איצט ווייא ער האט גוואלט גיין צו דעם ממונה מיט דער גבור כדי זייא זאלין און איינים גיין זוכין דעם מלך מיט זייני לייט. האט ער זייא נאך מער אן גואגט. אז זאלין דראפ מתפלל זיין תמיד. אז זייא זאלין זוכה זיין צו גיפונן זייא. איז דער בעל תפלה גקומין צו דעם ממונה מיט דעם גבור איז בוודאי צווישן זייא גווען אה גרוסי שמחה שמחות און בכיות. כנ"ל. זענן דיא אלי דרייא גינאנגן און איינים. דהיינו דער ממונה און דער גבור און דער בעל תפלה. און דיא גאטן דהיינו דיא גרוסי לייט פֿון דער מדינה זענן מיט זייא גינאנגן. זענן זייא גינאנגן און גינאנגן. זענן זייא אן גקומן צו איין מדינה. איז דורטין גישמאנן ווארטם בייא דער מדינה. האבין זייא גיפרעגט דיא ווארטם. וואש פֿר אה מדינה איז דאש. און ווער איז בייא אייך דער מלך. האבין דיא ווארטם גיענפֿירט. באשר. דעמילט אז דער רוח

סיפורי מעשיות

הבעל תפילה

כולם רק על אלו הג' (היינו הבע"ת והגבור והממונה) לא עבר) עד שמצאו אותו בני מדינה או וקיבלו אותו למלך כנ"ל. ולעת עתה הוא צריך להנהיג אותם לפי דרכם. כפי דרך חכמתם. עד אשר ברכות הזמן ישיב אותם אל האמת. ודיברו עם החכם אודות בני המדינה הנ"ל שנתעו ונבוכו כ"כ בשטות וע"ז של ממון כנ"ל. ואמרו. אלמלא לא נתבדרנו ונתפזרנו כ"א בשביל אותה המדינה להחזיר אותם למוטב. היה די לנו בזה. כי נתמפשו ונתעו כ"כ. כי באמת כל הכתות הנ"ל כולם נתעו ונבוכו וצריכים לתקנם להשיבם משטותם ולהחזירם אל התכלית האמתית. כי אפילו הכת שבחרו להם חכמה לתכלית. גם הם לא השיגו התכלית האמתית וצריכים

תקון

בזו דיא מדינה האבין אים גיפונין. אונ האבין אים אופ גינומין פֿר אה מלך. אונ לעת עתה דער ווייל מוז ער זיין פֿירן וועדליג זייער וועג. וועדליג זייערי חכמות. בזו דער נאך וועט ער זיין ארויס פֿירן אף דעם רעכטין אמת. האבין זיין גישמוסט מיט דעם חכם. מכח דער מדינה וואש זיין זענין אזו פֿר פֿירט גיווארין אונ דעם געלט. כנ"ל. אונ זיין האבין גיזאגט. ווען מיר זאלין מער ניט פֿר ווארפֿין ווערין. אונ צו שפֿרייט ווערין. נאר פֿון דער מדינה ווענין כדי מע זאל זיין פֿר רעכטין אונ אום קערין צום אמת. איז אויך כדאי. ווארין דיא זענין אזו פֿר פֿירט גווארין. ווארין צום אמת דיא אלי כתות הנ"ל וואש אימליכי האט זיך אויס גיקליבין איר ניירישקייט. דיא האבין גוואלט כבוד. אונ דיא רציחה וכו' כנ"ל. זענין זיך אלי פֿר פֿירט גווען. אונ מע האט זיין אלי כדארפֿט ארויס פֿירן אף דעם רעכטין תכלית. ווארין אפילו. דיא כיתו וואש זיין האבין זיך אויס גיקליבין אז דער תכלית איז חכמה. דיא האבין אויך ניט דער לאנגט דעם אמתין תכלית. אונ זיין כדארף מען אויך ארויס פֿירן דער

המדינה. והכירו זה את זה. כי החכם הזה היה החכם של המלך הנ"ל. ובוודאי היה שם שמחה גדולה. שמחות ובכיות כנ"ל. כי בכו איך זוכים למצוא את המלך עם כל הנ"ל. ושאלו את החכם. אם אינו יודע מן היד של המלך. והשיב להם. שהיד הוא אצלו. אך מעת שנתפזרו ע"י הרוח סערה כנ"ל. שאז נעלם מהם המלך וכו' כנ"ל. מאז הוא אינו רוצה להסתכל כלל בתוך היד כי היא שייכה רק אל המלך. רק שחקק תבנית היד על אבן כדי שישתמש בזה קצת לצורך ענינו. אבל בהיד אינו מסתכל כלל ודיברו עם החכם איך נתגלגל וכו' לכאן. וסיפר להם. שמעת שהיה הרוח סערה הנ"ל הלך באשר הלך. (ובדרך הילוכו עבר על

טאקי גווען דער חכם פֿון דעם מלך הנ"ל. איז בוודאי דארט גווען אה גרוסי שמחה. שמחות אונ בכיות. ווארין זיין האבין גיוויינט ויין גיפונט מען נאך דעם מלך מיט דיא איכריקי. האבין זיין גיפֿרעגט דעם חכם. אויב ער ווייסט ניט פֿון דער **יד** פֿון דעם מלך. האט ער זיין גיענפֿירט. אז דיא יד איז ביא אים. נאר זונט דעמילט אז זיין זענין צו שפֿרייט גווארין דארך דעם רוח סערה. פֿון דעמילט אן וויל ער גאר ניט אריין קוקן אין דער יד אריין. ווארין דיא יד קער נאר צום מלך אליין. נאר ער האט זיך אויס גקריצט דאש גישמאלט פֿון דער יד אף אה שטיין כדי סע זאל אים אביסל נוצין צו זיין זאך. אביך אונ דער יד אליין קוקט ער גאר ניט אריין. האבין זיין גישמוסט מיט דעם חכם. ויין אזו ער איז אהער גיקומין. האט ער זיין דער ציילט. אז זונט דעמילט אז דער רוח סערה איז גווען איז ער גיזאגט ויין ער איז גיזאגט. (אונ ויין ער איז גיזאגט. איז ער איבר גיזאגט אלי נאר איבר זיין דרייא דהיינו איבר דעם ארט פֿון דעם בעל תפלה מיט דעם גבור מיט דעם ממונה איז ער ניט איבר גיזאגט)

מצאו איש אחד שהיה בעל לשון ומליצה ודברן מופלג מאד מאד . וקיבלו אותו למלך כי המלך מחל לו המלוכה . מאחר שהוא בעל לשון כזה . והבינו אלו הארבעה הנ"ל שבוודאי זה הוא המליץ שלנו (דהיינו המליץ של המלך הנ"ל) ובקשו ג"כ אם אפשר להתראות עם המלך הזה . ואמרו שיוודעו לו ויקבלו רשות . והלכו ושאלו ונתן להם רשות . ונכנסו אלו הארבעה אצל המלך של מדינה זו . והוא הי' המליץ של המלך כנ"ל . והכירו זה את זה . והיה ביניהם ג"כ שמחה גדולה ובכיות כנ"ל . והלך המליץ עמהם ג"כ והלכו יותר לבקש אולי ימצאו הנשארם דהיינו המלך וכו' . כי ראו שה' מצליח דרכם שהם מוצאים בכל פעם את חבריהם ותלו כל זה בזכות הבעל תפלה הכשר שלהם

זך דיא לייט פון דר מדינה אויש גיקליבין . אז דער תכלית איז דער דיבור . האבין זיין אויף גנומין . אה דברן אה בעל לשון פֿר אה מלך . דר נאך . האבין זיין גיפונין זייער אה גרוסין בעל לשון ומליצה אונ אה דברן . האבין זיין אים אויף גנומין פֿר איין מלך . ווארין דר מלך האט אים מוחל גיווען דיא מלוכה . וייל ער איז אזו אה בעל לשון . האבין זיין זך גישטוסין דאש מוז בוודאי זיין דר מליץ פֿון אונזר מלך הנ"ל . האבין זיין אויך גיבעטין אויב סע איז מיגליך זך זען זעהן מיט דעם מלך . האט מען זיין גיענפֿרט . מע מוז מעלדייווין האט מען גימעלדייוויט האט ער גיהייסן אז זיין זאלין אריין קומין זענן זיין אריין גיקומין צו דעם מלך . אונ דאש איז גיווען דר מליץ פֿון דעם מלך . האבין זיין זך דר קענט איז גיווען צווישן זיין אויך זייער אה גרוסי שמחה אונ בכיות . איז דר מליץ מיט זיין אויך גינאנגין זענן זיין ווייטיר גינאנגין זוכין . טאמיר וועלן זיין גיפונין דיא איבריקי . ווארין זיין האבין גיזעהן אז הש"י העלפֿט זיין . זיין גיפונין אלי מאל זייערי חברים

תקון ותשובה . כי בחרו בחכמות חיצוניות ואפיקורסית . אך מכל הטעותים הנ"ל הוא בנקל יותר להשיבם מטעותם ולהחזירם אל האמת . אבל אלו נתעו בע"ז של ממון ונשקעו בה כ"כ ככל הנ"ל . עד שא"א להשיבם מזה כנ"ל (וגם החכם השיב להם ששמע ג"כ מהמלך שמכל התאוות אפשר להוציא אבל מתאוה זו של ממון א"א להוציא את מישנפל לתוכה כ"א ע"י הדרך שיש להחרב הנ"ל) ונתרצה החכם ג"כ לילך עמהם . והלכו ארבעתן יחד . וגם אלו האלוקות השומים הנ"ל הלכו עמהם ג"כ כנ"ל . והלכו ובאו למדינה אחת . ושאלו ג"כ את השומרים על ענין המדינה ומי המלך שלהם . השיבו . שמעת שהי' הרוח סערה הנ"ל . אז בחרו להם בני מדינה זו . שהתכלית הוא הדיבור וקיבלו עליהם דברן בעל לשון למלך . אח"כ

דער פֿון . ווארין זיין האבין זך גיהאלטן אין חכמות חיצוניות אונ אפיקורסית . לושמיר פֿון אלי ניירישקייט קאן מען גרינגיר ארום פֿירן . אביר דיא דאזיג . זענן אזו פֿר פֿירט גווארין אין דער עבודה זרה פֿון געלט . אונ זיין זענן דרונין אזו אריין גיפאלין . וואש סע ניש גימאלט זיין ארויש צו נעמן דר פֿון . אונ דער חכם האט זיין אויך גיענפֿירט . אז ער האט אויך גיהערט פֿון דעם מלך . אז פֿון אלי תאוות קאן מען ארויש נעמן . נאר פֿון דר תאוה פֿון געלט קאן מען ניש ארויש נעמן . סידין דארך דעם וועג וואש סע איז פֿר האנדין צו דר שווערד כנ"ל . האט דר חכם גיזאנט . ער וועט אויך גיין מיט זיין . זענן זיין אלי פֿיר גינאנגין . אונ דיא נאמין (דהיינו דיא עשירים פֿון דר מדינה) זענן אויך מיט זיין גינאנגין . זיינן זיין גיקומין צו איין מדינה . האבין זיין אויך גיפֿרענט דיא ווארטים . וואש פֿר אה מדינה איז דאש אונ ווער איז אייער מלך . האט מען זיין גיענפֿירט . באשר דעמילט אז דער רוח סערה איז גיווען . דעמילט האבין

סיפורי מעשיות

הבעל תפילה

יין שנעשה מדברי התנחומין של המליץ כנ"ל. (ובני המדינה זו סברו שהוא איש שיכור גדול מאחר שיושב בים של יין. וקיבלו אותו למלך) והכירו זה את זה. והי' ביניהם ג"כ שמחה גדולה ובכיות כנ"ל. והלך האוהב נאמן עמהם ג"כ. והלכו יותר ובאו למדינה א'. ושאלו את השומרים מי המלך שלכם. השיבו. שמלך שלהם היא יפת תואר. מחמת שהיא מביאה אל התכלית. כי התכלית הוא יישוב העולם כמבואר לעיל. ובתחילה היתה אצלם איזה יפ"ת למלכה. אח"כ מצאו יפ"ת מופלגת ביפיה מאד מאד וקיבלו אותה למלך. והבינו (היינו אלו החברים הנ"ל הבינו) שהיא בוודאי הבת מלכה הנ"ל. וביקשו ג"כ להתראות עמה. והלכו וקיבלו רשות. ונכנסו אל המלכה. והכירו

אוג דאש איז גיווען דער אוהב נאמן פון דעם מלך וואש ער איז גיזעסין אין דעם ים פון וויין וואש ער איז גיווארין פון דיא רייד פון דעם מליץ וואש ער האט גיטרייסט זיין כנ"ל. (אונ דיא מדינה האט גימיינט אז ער איז אה גרוסיר שיכור ווייל ער זיצט אין אה ים פון וויין האבין זיין אים אויף גינומין פֿר אה מלך) וויא זיין זענין אריין גיקומין צו אים. האבין זיין זיך דר קענט איינס דאש אנדרי איז צווישן זיין גיווען איין גרושי שמחה אונ בכיות כנ"ל. איז דר אוהב נאמן אויך גינאנגין מיט זיין. זענין זיין ווייטיר גינאנגין אונ זיין זענין גיקומין צו איין מדינה האבין זיין גיפֿרענט דיא ווארטס ווער איז בייא אייך איין מלך. האבין זיין גיענפֿירט. אז זייער מלך איז אה יפֿת תואר מחמת זיא ברענגט צום תכלית. ווארין דר תכלית איז יישוב העולם. (דהיינו אז דיא וועלט זאל זיין באזעצט מיט מענטשין) כנ"ל אונ פֿריר איז בייא זיין גיווען אה יפֿת תואר פֿר איין מלכה דר נאך האבין זיין גיפֿונן אה יפֿת תואר וואש זיא איז ווילד שיינ זייער. האבין זיין זיא אויף גינומין פֿר אה מלכה האבין זיין זיך גישמוסין. דש

מו

שלהם. שהוא עוסק תמיד להתפלל על זה וע"י תפילותיו זכו למצוא את חבריהם הנ"ל. והלכו יותר אולי יזכו למצוא גם השאר. והלכו ובאו למדינה אחת. ושאלו ג"כ על ענין המדינה ומי המלך שלהם. השיבו להם שהם מן הכת שבחרו להם את השמחה ומשתה לתכלית. וקיבלו עליהם איזה שיכור א' שהוא בשמחה תמיד להיות מלך עליהם ואח"כ מצאו איש אחד שהי' יושב בתוך ים של יין. והוטב בעיניהם ביותר. כי זה הוא בוודאי שיכור מופלג מאד מאד. וקיבלו אותו למלך. וביקשו ג"כ להתראות פנים עמו. והלכו וקיבלו רשות. ונכנסו (אלו החמשה חברים הנ"ל) אצל זה המלך. והוא הי' האוהב נאמן של המלך שהיה יושב בתוך הים של

חברים. אונ זיין האבין דאש אלץ אן גיהאנגין אין דעם זכות פון זייער כשרין בעל תפילה וואש ער איז תמיד מתפלל דראף. אונ דארך זייני תפילות זענין זיין זוכה אלץ צו גיפֿונן זייערי חברים זענין זיין ווייטיר גינאנגין טאמר וועלין זיין נאך גיפֿונן דיא איבריקי. זענין זיין גינאנגין אונ זענין גיקומין צו איין מדינה אונ זיין האבין אויך גיפֿרענט וואש פֿר אה מדינה איז דאש אונ ווער איז אייער מלך. האט מען זיין גיענפֿירט אז זיין זענין פֿון דער כיתי וואש זיין האבין זיך אויש גיקליבין אז דר תכלית איז אז מע זאל שיכירין אונ פֿרייליך זיין האבין זיין זיך אויף גינומין עפֿים אה שיכור פֿר איין מלך. ווארין ער איז תמיד פֿרייליך. דר נאך האבין זיין גיפֿונן איין מענטשין וואש ער איז גיזעסין אין איין ים פון וויין איז ער זיין זייער וואול גיפֿעלין בעסיר. ווארין דר איז זיך בוודאי זייער אה גרוסיר שיכור ווארין ער זיצט זיך אונ אה ים פון וויין האבין זיין אים אוף גינומין פֿר אה מלך. האבין זיין אויך גיבעמין מע זאל זיך מיט אים זעהין איז מען גינאנגין אונ מע האט גימעלדווייט. זענין זיין אריין גינאנגין צו דעם מלך

מלכה (שהיא מלכה במדינה זו) את הבעל תפלה שילך במדינתה ויטהר אותה מהזוהמא הגדולה שלה. כי מאחר שאצלם הי' עיקר התכלית ענין היפ"ת כנ"ל. בוודאי היו מזוהמים מאד מאד בתאוה זו. ע"כ ביקשה מהבע"ת שילך ויטהר אותם קצת לע"ע. שלא יתגשמו לע"ע בזוהמא הזאת כ"כ. כי מלבד התגברות התאוה. הי' אצלם כמו אמונה שזהו התכלית. (כי כל הכחות הנ"ל שבחרו להם כ"א וא' איזה מדה רעה לתכלית כנ"ל הי' אצל כ"א וא' כמו אמונה גמורה אותה המדה רעה) וע"כ בוודאי היו משוקעים מאד בזה. ע"כ ביקשה ממנו שילך ויטהר אותם קצת לע"ע. אח"כ הלכו כולם לבקש השאר דהיינו המלך וכו' והלכו

מדינה אה מלך. האט דיא בת מלכה גיבעטין דעם בעל תפלה אז ער זאל דר וייל גיין אין איר מדינה אונ זאל זיא דר ווייל אביסל רייניקן פֿון זייער מיאוס שלעכץ ווארין ווייל בייא זייא איז דר עיקר תכלית גיווען אה יפֿת תואר זענין זייא בוודאי זייער מזוהם גיווען אונ זענין זייער גילוגין אין דער תאוה איבר דעם האט זי גיבעטין דעם בעל תפילה אז ער זאל גיין אונ זאל זייא דר ווייל אביסל רייניקן דר פֿון. (כלומר ער זאל זייא מוסר זאגן אז זייא זאלין ניט אוו לוגין אין דר תאוה פֿון ניאוף) אז זייא זאלין ניט אוו גראב זיין אין דעם שלעכץ ווארין חוץ וואש סע איז אה תאוה. איז דאש נאך בייא זייא גיווען אוו ווייא איין אמונה אז דאש איז דער תכלית (ווארין דיא אלי כתות וואש איטליכי האט זיך אויס גיקליבין איר שלעכטי ואך פֿר אה תכלית כנ"ל. איז דיא זאך בייא איטליכר גיווען אוו ווייא איין אמונה אז דאש איז דר תכלית) איבר דעם האט זיא גיבעטין דעם בעל תפלה אז ער זאל גיין אונ זאל זייא רייניקן אביסל דער ווייל:

דער נאך זענין זייא אלי גיגאנגין זוכין דיא איבריקי זענין זייא גיגאנגין אונ זענין גיקומין צו איין מדינה

והכירו כי היא הבת מלכה. וגודל השמחה שהי' שם בוודאי אין לשער. ושאלו אותה איך באתה לכאן. וסיפרה להם שמעת שבא הרוח סערה וחטף את התינוק היקר (מן העריסה) כנ"ל אז יצאה בשעת הבהלה אחר התינוק ולא מצאה אותו. ודחק אותה החלב ומזה נעשה ים של חלב. ואח"כ מצאו אותה בני מדינה זו וקיבלו אותה למלך עליהם. והי' שם שמחה גדולה. גם בכך מאד על התינוק היקר הנ"ל שנאבד מהם ועל אביה ואמה שאינה יודעת מהם. והנה נמצא שבא בעלה של המלכה הזאת. (היינו הבת מלכה שנעשית כאן מלכה) כי הגבור הוא בעלה כנ"ל. ועתה יש להמדינה מלך. וביקשה הבת

מזו בוודאי זיין דיא בת מלכה האבין זייא אויך גיבעטין אויב מע קאן זיך זעהין מיט איר. איז מען גיגאנגין אונ מע האט גימעלדיוויט. זענין זייא אריין גיגאנגין צו דר מלכה האבין זייא זיא דר קענט אז דאש איז דיא בת מלכה אליין אונ דיא שמחה וואש דארט איז גיווען. קאן מען בוודאי ניט משער זיין האבן זייא זיא גיפרענגט ווייא קומסטו אהער. האט זיא זייא דר ציילט אז דעמילט אז דר רוח סערה איז גיווען. אונ האט אויס גיחאפט דאש טייאירי קינד פֿון דר וויג ארויס כנ"ל איז זיא תיכף בשעת בהלה נאך גילאפֿין נאך דעם קינד אונ זיא האט עס ניט גיפונין. האט זיא דיא מילדך גישפירט אונ דר פֿון איז גיווארין אה ים פֿון מילדך. דר נאך האבין זיא גיפונין דיא מדינה אונ האבין זיא אויף גינומין פֿר איין מלך אף זייא. אונ סע איז דארט גיווען אה גרוסי שמחה אונ זייא האבין זייער גיוויינט אויך אף דעם טייאירין קינד וואש סע איז ניט דא. אונ אף איר פֿאטיר אונ מוטיר וואש זיא ווייסט פֿון זייא ניט. אונ היינט האט שון דיא מדינה אה מלך אויך. ווארין דא איז זיך שון דא איר מאן פֿון דר בת מלכה וואש זיא איז דא גיווארין מלכה ווארין דר גבור איז זיך איר מאן. האט שון דיא

אעפ"י שהי' תינוק קטן כשנעלם מאתם . אעפ"כ מאחר שהי' חכם גמור מעת הולדו כי נולד עם חכמה גמורה כנ"ל . ע"כ הכיר אותם . והם הכירו אותו בוודאי . ובוודאי הי' שם שמחה נוראה מאד . וגם בכו עדיין על שאינם יודעים מהמלך והמלכה . ושאלו אותו איך באת לכאן . וסיפר להם שבעת שחטף אותו הרוח סערה נשאו למקום שנשאו . והי' שם באותו המקום . והי' מחי' עצמו במה שאפשר . במה שמצא שם . עד שבא אל ים של חלב . והבין שזה היס נעשה בוודאי מחלב של אמו . כי בוודאי דחק אותה החלב . ומזה נעשה זה היס . וישב שם באותו היס של חלב . והי' ניזון מן החלב עד שבאו בני מדינה זו . וקבלו אותו למלך . אח"כ

ער איז זיך גיווען אה קליין קינד דעמילט אז ער איז אוועק גיחאפט גיווארין . לושמיר ווייל ער איז גיווען אה גרייטיר חכם וויא ער איז גיבורין גיווארין ווארין ער איז זיך גיבורין גיווארין מיט גרייטיר חכמה כנ"ל . איבר דעם האט ער זיין דר קענט . אונ זיין האבין אים בוודאי דר קענט . איז בוודאי דארט גיווען זייער איין גרושי שמחה . לושמיר זיין האבין נאך גיוויינט וואש זיין ווייסן ניט פֿון דעם מלך מיט דר מלכה . אונ זיין האבין אים גיפרעגט וויא קומסטו אהער האט ער זי דר ציילט . אז דעמילט אז דר רוח סערה האט אים אוועק גיחאפט האט ער אים אוועק גיטראגין ווי היין ער האט אים גיטראגין איז ער דארט גיווען אף דעם ארט . אונ ער האט זיך מחיה גיווען מיט וואש ער האט דארט גיפֿונגן . ביז ער איז גיקומין צו דעם ים פֿון מילך . האט ער פֿר שטאגן אז דער ים איז בוודאי גיווארין פֿון זיין מוטירס מילך . ווארין דיא מילך האט זיין בוודאי גישפּירט . אונ דר פֿון איז גיווארין דער ים . איז ער דארט גיזעסין אף דעם ים פֿון מילך . אונ ער איז ווארין גישפּירט . פֿון דר מילך . ביז דיא מדינה

והלכו ובאו למדינה אחת . ושאלו ג"כ מי המלך שלכם . השיבו שהמלך שלהם הוא בן שנה . כי הם מן הכת שבחרו להם . שמי שיש לו שפע מזונות ואינו ניזון ממזון של שאר בני אדם . הוא ראוי להיות מלך . וקיבלו לפי שעה עשיר אחד למלך . אח"כ מצאו אדם שהי' יושב בים של חלב . והוטב בעיניהם מאד . כי זה האדם הוא ניזון כל ימיו מחלב ואינו ניזון ממזונות של שאר העולם . ע"כ קיבלו אותו למלך . וע"כ נקרא בן שנה מחמת שניזון מחלב כמו בן שנה . והבינו . שזה הוא התינוק הנ"ל . וביקשו להתראות פנים עמו . והלכו ושאלו וקיבלו רשות . ונכנסו אצלו והכירו זה את זה . כי גם הוא (היינו התינוק שנעשה מלך) הכיר אותם .

מדינה האבין זיין אויך גיפרעגט ווער איז אייער מלך האט מען זיין גיענפירט . אז זייער מלך איז אה בן שנה ווארין זיין זענין פֿון דער כתי וואש זיין האבין זיך אויס גיקליבין . אז דער וואש ער האט אה סך מזונות אונ ער ווערט ניט גישפּירט פֿון דעם עסין פֿון אנדירי מענטשין . דער קער צו זיין אה מלך . האבין זיין אויף גינומין דר ווייל איין עושר פֿר איין מלך . דר נאך האבין זיין גיפֿונגן אה מענטשין וואש ער איז גיזעסין אין אה ים פֿון מילך . איז ער זיין זייער גיפֿעלן ווארין דר מענטש ווערט זיך גישפּירט זונט ער לעבט פֿון מילך . אונ ער ווערט ניט גישפּירט פֿון עסין פֿון אנדירי מענטשין . איבר דעם האבין זיין אים אויף גינומין פֿר אה מלך . אונ איבר דעם הייסט ער אה בן שנה ווייל ער לעבט פֿון מילך וויא אה בן שנה (דהיינו אה קינד פֿון איין יאר) האבין זיין זיך גישטוסין אז דאש איז בוודאי דאש קינד זייערש . האבין זיין גיבעטין אז זיין זאלין זיך זעהן מיט אים . איז מען גיגאנגן מעלדוויין . זענין זיין אריין גיגאנגן צו אים האבין זיין זיך דר קענט איינס דאש אנדירי ווארין ער האט זיין אויך דר קענט . האמשי

סיפורי מעשיות

צא

השיבו. שהם בחרו להם למלך איש מכובד
 א'. כי אצלם. עיקר התכלית הוא כבוד.
 אח"כ מצאו. שהי' יושב בשדה זקן א' וכתר
 על ראשו. והוטב בעיניהם. כי הוא מכובד
 גדול. מאחר שהוא יושב בשדה מוכתר
 בכתר. וקיבלו אותו למלך. והבינו. כי
 בוודאי זה הוא המלך. (היינו המלך שלהם הנ"ל)
 וביקשו ג"כ אם אפשר להתראות עמו.
 והלכו וקיבלו רשות. (קבלת רשות הוא מה שקורין
 מעלדיווין) ונכנסו אצלו. והכירו כי הוא הוא
 המלך בעצמו. וגודל השמחה שהי' שם
 בוודאי א"א לשער במוח. ואלו האלקות
 השומים הנ"ל (היינו העשרים גדולי המדינה של עשירות
 שהיו במדינתם אלקות) הלכו עמהם. ולא ידעו
 כלל מחיותם מהו השמחות הללו. והנה
 עתה

פון דעם מלך ניט. זענן זיין ווייטער גיגאנגן. און
 זיין זענן גיקומן צו איין מדינה. האבן זיין גיפערענט
 ווער איז אייער מלך האט מען זיין גיענפירט. אז
 זיין האבן זיך אויס גיקליבן פֿר אה מלך איין איש
 מכובד. (כלומר אה מענטש וואש האט כבוד וכו' כנ"ל)
 ווארין ביין זיין איז דער עיקר תכלית כבוד. דער נאך
 האבן זיין גיפונן. סע איז גיזעסין און פֿעלד. אה
 זקן אן גיטאן אין איין קרון אויף זיין קאפף. איז ער
 זיין זייער וואול גיפֿעלין. ווארין ער איז איין גרוסיר
 מכובד. ווארין ער זיצט אין פֿעלד אן גיטאן אין איין
 קרון. האבן זיין אים אויף גינומן פֿר איין מלך.
 האבן זיין זיך גישטוסין. אז דאש איז בוודאי זייער מלך
 אליין. האבן זיין אויך גיבעטין. אויב סע איז מוגליך
 מיט אים זיך צו זעהן. איז מען גיגאנגן און מע האט
 גימעלדיוויט. זענן זיין צו אים אריין גיגאנגן. האבן
 זיין דר קענט. אז דאש איז דער מלך אליין. און דיא
 שמחה וואש דארט איז גיווען קאן מען בוודאי ניט
 משער זיין אין מוח. און דיא ניייריש גאטין (דהיינו
 דיא גרוסי עשירים פֿון דר מדינה פֿון עשירות וואש זיין
 זענן

אח"כ הלכו יותר. ובאו למדינה אחת.
 ושאלו מי המלך שלכם. השיבו שהם בחרו
 להם שרציחה הוא התכלית. וקבלו עליהם
 למלך רוצח אחד. אח"כ מצאו אישה אחת
 שהיתה יושבת בתוך ים של דם. וקבלו
 אותה למלך מחמת שראו שהיא בוודאי
 רוצח גדול מאד מאד. מאחר שיושבת בתוך
 ים של דם. וביקשו ג"כ להתראות פנים
 עמה. והלכו וקיבלו רשות. ונכנסו אלי'.
 והיא היתה המלכה הנ"ל שהיתה בוכה
 תמיד ומהדמעות שלה נעשה הים של דם
 כנ"ל. והכירו זה את זה. והי' שמחה גדולה
 מאד בוודאי. ועדיין היו בוכים. על שאינם
 יודעים מן המלך עדיין. והלכו יותר. ובאו
 למדינה אחת. ושאלו מי המלך שלכם.

מדינה זענן גיקומן. און האבן אים אויף גינומן
 פֿר איין מלך:
 דער נאך זענן זיין ווייטער גיגאנגן. און זיין זענן
 גיקומן צו איין מדינה. און זיין האבן גיפערענט
 ווער איז ביין איך דר מלך. האט מען זיין גיענפירט
 אז זיין האבן זיך אויס גיקליבן. אז רציחה איז דר
 תכלית. האבן זיין זיך אויף גינומן פֿר אה מלך איין
 רוצח. דער נאך האבן זיין גיפונן איינה איז גיזעסין
 און אה ים פֿון בלוט. האבן זיין זיא אויף גינומן פֿר
 אה מלך ווארין זיין האבן גיזעהן. אז זיא איז בודאי
 זייער אה גרוסיר רוצח ווארין זיא זיצט זיך און אה ים
 פֿון בלוט. האבן זיין אויך גיבעטין אז זיין זאלין זיך
 מיט איר זעהן. זענן זיין גיגאנגן און האבן
 גימעלדיוויט. זענן זיין צו איר אריין גיגאנגן. און
 דאש איז גיווען דיא מלכה הנ"ל. וואש זיא פֿלעגט תמיד
 וויינן. און פֿון אירי טרערין איז גיווארין דעם ים פֿון
 בלוט כנ"ל. האבן זיין זיך איינם דאש אנדירי דער
 קענט. איז דארט בוודאי גיווען זייער אה גרוסי שמחה
 לושמיר זיין האבן נאך גיוויינט. וואש זיין ווייסן נאך

סיפורי מעשיות

הבעל תפילה

אל הע"ז של ממון כנ"ל . ואמר הגבור להמלך . איך ששמעתי מפיכם . שע"י הדרך שיש לי אל החרב הנ"ל עי"ז יכולים להוציא את מי שנשקע בע"ז של תאוות ממון . השיב לו המלך . כן הדבר . והודיע המלך להגבור . היות שבדרך שהוא עולה אל החרב הנ"ל . יש דרך מן הצד . ובאים באותו הדרך אל הר של אש . ועל ההר רבוץ אריה . והאריה כשהוא צריך לאכול . הוא הולך ונופל על העדרים ולוקח לו צאן ובהמות ואוכלם . והרועים יודעים מזה ושומרים מאד את הצאן מפניו . אבל האריה אינו משגיח כלל על זה . רק כשהוא רוצה לאכול הוא נופל על העדרים . והרועים הם מכים ומרעישים עליו

כח ער זאל זיין רייניקין אונ זאל זיי מחזיר בתשובה זיין : האם דער גבור גישמוסט מיט דעם מלך . מכח דר מדינה וואש זיין זענין אזו אריין גיפאלין אין דר עבודה זרה פון געלט . האט דר גבור גיזאגט צום מלך איך האב פון איך גיהערט . אז דארך דעם וועג וואש איך האב צו דער שווערד . דארך דעם קאן מען ארויס נעמין דעם וואש ער איז אריין גיפאלין אין דער תאוה פון געלט . האט אים דר מלך גיענפירט . יוא סע איז אזו . האט דר מלך גיזאגט דעם גבור . (דיא זאך וויא אזו מע קאן דארך דעם וועג זיין ארויס נעמין פון דר תאוה פון געלט) באשר אין דעם וועג וויא ער גייט צו דר שווערד . איז פרא האנדין אה וועג אין דר זייט . קומט מען מיט דעם וועג צו איין פייארדיקן בארג . אונ אף דעם בארג לוגט אה ליב . אונ דער ליב אז ער באראף עסין . גייט ער אונ פאלט אף דיא משערידיים אונ נעמט זיך שאף אונ בהמות אונ עסט זיי אויף . אונ די פאסטיחים ווייסן דר פון . אונ זיין הוטין זייער דיא שאף פרא אים . לושמיר דר לייב קוקט גאר דראף ניט . נאר אז ער וויל עסין פאלט ער אף דיא משערידיים . אונ די פאסטיחים קלאפין אונ שלאגן אונ שטורמן אף אים . לושמיר דר ליב

עתה חזרו ונתקבצו כל הקיבוץ הקדוש יחד ושלחו את הבעל תפילה אל המדינות הנ"ל (היינו המדינות של הכתות הנ"ל שבהרו להם מדות רעות הנ"ל לתכלית) לתקן אותם . ולטהר אותם להשיבם משטותם . כל מדינה ומדינה משטות וטעות שלה . כי כולם תעו ונבוכו כנ"ל . ועתה הי' בוודאי כח ביד הבע"ת לילך אליהם ולהשיבם . כי קיבל כח ורשות מן המלכים של כל המדינות הנ"ל . כי כאן היו כל המלכים שלהם כנ"ל . (כי הקיבוץ הקדוש הזה של המלך שחזרו עתה ונתקבצו כולם היו מלכים על כל המדינות של הכתות הנ"ל . כנ"ל) והלך הבעל תפילה בכחם לטהרם ולהחזירם בתשובה . ודיבר הגבור עם המלך אודות בני המדינה שנפלו

זענין מיט זיין גיגאננין) גיאיין מיט זיין . אונ זיין ווייסן גאר ניט פון זייער לעבין וואש דא טוט זיך . וואש מע איז דא אזו פרייליך :

אונ היינט זענין שון ווידיר אונ איינים צום אויף גיקומין דר הייליגיר קיבוץ . דהיינו דר מלך מיט דיא אלי הייליגי לייט . האבין זיין גישקט דעם בעל תפלה צו די אלי מדינות . (דהיינו דיא מדינות פון אלי כתות וואש אימליכי כתי האט זיך אויס גיקליבין איין שלעכטי זאך פרא אה תכלית כנ"ל) . אז ער זאל זיין פראעכטין . אונ זאל זיין רייניקין . ער זאל זיין ארויס פירין פון זייער פראעכטייט . אימליכי מדינה זאל ער ארויס פירין פון איר שלעכץ אונ פון איר נירישקייט . ווארין זיין אלי זענין זיך פרא פירט גיווארין כנ"ל אונ היינט האט דר בעל תפלה בוודאי כח גיהאט צו זיין צו גיין אונ זיין אום קערן צום רעכטן וועג . ווארין ער האט גינומן כח אונ רשות פון דיא מלכים פון דיא אלי מדינות . ווארין דא זענין זיך גיווען . אלי מלכים זייערי כנ"ל . (ווארין דר מלך מיט די לייט וואש זיין זענין זיך צום אויף גיקומין זיין אלי זענין זיך דיא מלכים פון דיא אלי מדינות פון דיא כתות הנ"ל) איז דר בעל תפלה גיגאננין מיט זייער

האש • היינו ע"י הרחיפה של הצפרים • הם
מבעירים ומלהיבים האש • וגם עי"ז בעצמו
הם מכבים האש שלא יתלהב יותר מדאי •
והם מלהיבים האש כפי המאכלים • שלצורך
מאכל פלוני • צריכים להלהיב האש כך •
ולצורך מאכל אחר צריכין להלהיב האש כך
הכל כפי המאכל כן הם מלהיבים את האש
(כל זה הוא דברי המלך אל הגבור) • בכך • תוליד אותם
(היינו את אלו האנשים הנ"ל שנפלו בע"ז של ממון שהם האלקות
של המדינה של עשירות הנ"ל שהלכו עמהם כנ"ל) תחילה
נגד הרוח • כדי שישניע אליהם ריח המאכלים
הנ"ל • אח"כ כשתתן להם מן המאכלים
הנ"ל בוודאי ישליכו תאוה זו של ממון • וכן
עשה הגבור • ולקח את האנשים הנ"ל •
דהיינו גדולי המדינה של עשירות שהם
אלקות במדינתם כנ"ל • כי אלו האלקות
היו

דאש פייאר • דהיינו דארך דעם וואש די פייגיל פאחין
דארך דעם בלאזין זייא אוף אונ צינדן אן דאש פייאר •
און ויידר טאקי דארך זייער פאחין פֿר לעשין זיי דאש
פייאר אז דאש פייאר זאל ניט פלאמין צו שטארק מער
איידר מע ברארף • און זייא בלאזין אוף דאש פייאר •
וועדליג מע ברארף צו דיא מאכלים • דהיינו צו דעם
מאכל ברארף מען אזו אה פייאר • און צו איין אנדיר
מאכל ברארף מען איין אנדיר פייאר • אלץ וועדליג
דעם מאכל אזו בלאזין דיא פייגיל אוף דאש פייאר •
(דאש דר ציילט אלץ דער מלך דעם גבור) בכך זאלשטו
זייא פירין (דהיינו דיא לייט פֿון דר מדינה פֿון עשירות
וואש זייא זענן גאמין) פֿריר אקעגן ווינט • כדי
דער ריח פֿון דיא מאכלים • זאל זייא פֿר גייאן • דער
נאך אז דוא וועסט זייא גיבין פֿון דיא מאכלים • וועלין
זייא שון בוודאי אוועק ווארפֿין דיא תאוה פֿון געלט •
האט דר גבור אזו גיטאן • און האט גינומין דיא דאזיגי
לייט • דהיינו דיא גרוסי לייט פֿון דר מדינה פֿון עשירות
וואש זייא זענן גאמין אין זייער מדינה • וואש זייא
זענן

עליו • אבל האריה אינו שומע זאת כלל •
רק הוא לוקח לעצמו צאן ובהמות • והומה
ואוכלם • ואותו ההר של אש הנ"ל אינו נראה
כלל • ועוד מן הצד יש עוד דרך אחר
ובאים באותו הדרך אל מקום הנקרא קעך
(היינו בית הבישול) ושם באותו הקעך יש כל מיני
מאכלים • ובאותו הקעך אין שום אש כלל
רק המאכלים מתבשלים ע"י ההר של אש
הנ"ל • וההר של אש הוא רחוק משם הרבה
רק שהולכים שבילים וצינורות מן ההר של
אש אל הקעך הנ"ל • ועי"ז מתבשלים שם
כל המאכלים הנ"ל • וגם הקעך הזאת אינה
נראה כלל • רק שיש סימן • שעומדים שם
צפרים על אותה הקעך • ועי"ז יודעים ששם
הוא הקעך • ואלו הצפרים הם מרחפים
בכנפיהם • ועי"ז הם מבעירים האש ומכבים

ליב הערט דאש גאר ניט • נאר ער נעמט זיך שאף אונ
בהמות • און ברומט אונ עסט זייא • און דעם בארג פֿון
פייאר זעט מען גאר ניט • (כלומר סע איז דארט פֿר
האנדן אה בארג פֿון פייאר • נאר מע זעט אים ניט)
און ויידר פֿון דער זייט איז נאך פֿר האנדן אה וועג •
קומט מען מיט דעם וועג צו איין ארט וואש סע הייסט
קעך • און דארט אין דר קעך איז פֿר האנדן אלירליי
מאכלים • און אין דר קעך איז קיין שום פייאר ניט פֿר
האנדן • נאר דיא מאכלים ווערין גיקאכט דארך דעם
בארג פֿון פייאר הנ"ל • און דר בארג פֿון פייאר איז פֿון
דארט זייער ווייט • נאר סע גייאן שטעשקים און אזו
וויא רינזיים פֿון דעם בארג פֿון פייאר צו דר קעך • און
דארך דעם ווערין גיקאכט אלי מאכלים הנ"ל און דיא
קעך זעט מען אויך גאר ניט ארויס • נאר סע איז פֿר
האנדן אה סימן • סע שטייאן דארטין פייגיל אף דער
קעך • און דארך דעם ווייסט מען אז דארט איז דיא
קעך • און דיא פייגיל פאחין מיט דיא פליגיל • און
דארך דעם צינדן זייא אן דאש פייאר און פֿר לעשין

סיפורי מעשיות

הבעל תפילה

של המאכלים. וחזרו ובקשו אותו שיתן להם מן המאכלים. חזר והוליד אותם מכנגד הרוח. וחזרו וצעקו שיש סרחה גדולה מאד ענה ואמר להם הגבור להאנשים הנ"ל. הלא אתם רואים שאין כאן שום דבר שיסריח בהכרח צריכים לומר בוודאי. שאתם בעצמיכם מסריחים. כי בכאן אין שום דבר שיסריח. אח"כ נתן להם מן המאכלים הנ"ל. ותיכף כשאכלו מאלו המאכלים. התחילו תיכף להשליך ולזרוק מהם את כספם וזהבם. וכ"א חפר לעצמו חפירה וקבר. וקבר את עצמו בתוך החפירה מחמת גודל הבושה שנתביישו ע"י שהרגישו גודל הסרחון של הממוץ (שהוא מסריח כמו צואה ממש) מחמת שמעמו מן המאכלים הנ"ל. וקרעו את פניהם וקברו את עצמן ולא היו יכולים להרים פניהם כלל. ונתביישו א' מחבירו.

כי

דר נאך האט ער זיין ווידר גיפירט פון דעם ווינט. האבין זיין ווידר אן גיהובין צו שרייאן סע שטינקט זייער ווילד. האט זיך דר גבור צו זיין אן גירופין. איר זעט זיך. אז סע איז דא גאר ניט פֿר האנדין קיין שום זאך וואש סע זאל שטינקן. מוז בוודאי זיין אז איר אליין שטינקט עס. ווארין דא איז ניט דא קיין שום זאך וואש סע זאל האבין אה ריח רע. דר נאך. האט ער זיין גיבין פֿון דיא מאכלים. וויא זיין האבין גיגעסין פֿון דיא מאכלים. האבין זיין תיכף אן גיהובין אוועק צו ווארפֿין פֿון זיך דאש געלט. אונ איטליכיר האט זיך אויס גיגראבין אה גרוב. אונ האט זיך בגראבין אין דעם גרוב מחמת גרוש בושה וואש זיין האבין זיך זייער גישעמט. ווארין זיין האבין דר פֿילט וויא דאש געלט שטינקט זייער. ווייל זיין האבין פֿר זוכט פֿון דיא מאכלים. אונ זיין האבין זיך צו רוסין דאש פנים אונ זיין האבין זיך בגראבין. אונ האבין דאש פנים גאר ניט גיקאנט אוף הייבן. אונ איינר פֿר דעם

אנדרין

היו בכאן. כי באו עם הממונה על האוצרות לכאן ככל המבואר למעלה. וכשיצאו ממדינתם עם הממונה כנ"ל. נתנו להם בני המדינה כח והרשאה. שכל מה שיעשו אלו השלוחים יהי עשוי. וכל בני המדינה מוכרחים להתרצות לכל מה שיעשו אלו השלוחים (שהם גדולי המדינה אלקות שלהם) ולא יוכלו לשנות. ולקח הגבור את אלו האנשים שהם נקראים אלקות במדינתם מחמת עשרם כנ"ל. והוליד אותם בדרך הנ"ל. והביא אותם עד הקעך של המאכלים הנ"ל. ובתחילה הוליד אותם כנגד הרוח. והגיע להם הריח של המאכלים. והתחילו לבקשו מאד שיתן להם מהמאכלים הטובים הללו. אח"כ הוליד אותם מכנגד הרוח. והתחילו לצעוק שיש סרחה גדולה. חזר והביא אותם כנגד הרוח. ושוב הגיע להם הריח הטוב

זענין אהער גיקומין מיט דעם ממונה כנ"ל אונ אז זיין זענין ארויס גיגאנגין פֿון זייער מדינה מיט דעם ממונה האבין זיין דיא מדינה כח גיבין. אז וואש זיין וועלין טאן זאל זיין גיטאן. אונ גאר דיא מדינה מוז צו שטיין אף דעם אלמין וואש זיין וועלין טאן. האט דר גבור גינומין דיא לייט. אונ האט זיין גיפירט אין דעם וועג. (וואש דר מלך האט אים גיזאגט כנ"ל) אונ ער האט זיין גיבראכט ביז דער קעך וואש דארט זענין דיא מאכלים. אונ פֿריר האט ער זיין גיפירט אקעגין ווינט איז זיין פֿר גאנגין דר ריח פֿון דיא מאכלים. האבין זיין אים אן גיהובין זייער צו בעטין אז ער זאל זיין גיבין פֿון דיא גוטי מאכלים. דער נאך. האט ער זיין גיפירט פֿון דעם ווינט. האבין זיין אן גיהובין צו שרייאן. סע שטינקט זייער. האט ער זיין ווידר גיבראכט אקעגין ווינט. איז זיין ווידר פֿר גאנגין דער גוטיר ריח פֿון דיא מאכלים. האבין זיין אים ווידר זייער גיבעטין. אז ער זאל זיין גיבין פֿון דיא מאכלים

ובקשו מן הגבור . שיתן להם מן המאכלים הללו . כדי להוליך למדינתם . כי הם בוודאי יהיו ממאסים מאד בממון . אך רצו שגם כל בני המדינה יצאו מתאוה זו של ממון . ונתן להם מאלו המאכלים . והוליכו אל המדינה שלהם . ותיכף כשנתנו להם מאלו המאכלים . התחילו תיכף להשליך את כספם וזהבם כנ"ל . וממנו עצמן במחילות עפר מגודל הבושה . והעשירים הגדולים והאלקות הנ"ל נתביישו ביותר . וגם הקטנים שהיו נקראים אצלם חיות רעות כנ"ל נתביישו בעצמן ג"כ . על שהיו עד הנה קטנים בעיני עצמן מחמת שאין להם ממון כי עתה נתגלה שאדרכא הממון הוא עיקר הבושה . כי אלו המאכלים הנ"ל יש להם סגולה

כי שם באותו המקום . הממוז הוא הבושה הגדולה מכל הבושות . ומי שרוצה לדבר דברי ביזוי לחבירו הוא אומר לו . שיש לו ממון . כי ממון הוא בושה גדולה מאד שם וכל מי שיש לו יותר ממון מתבייש יותר . ע"כ קברו את עצמן מגודל הבושה . וכ"א לא הי' יכול להרים פניו אפי' בפני חבירו מכ"ש בפני הגבור הנ"ל . וכל מי שהי' מוצא אצלו עוד איזה דינר או גדול . הי' מבער אותו מיד ומשליכו ממנו למרחוק בחפזון גדול . אח"כ בא אליהם הגבור . והוציא אותם (מן החפירות והקברים הנ"ל) ואמר להם . בואו עמי . כי עתה אינכם צריכים להתיירא עוד מן הגבור . (שהיו כל בני המדינה של עשירות מתייראים ממנו כנ"ל) כי אני אני הוא הגבור (כנ"ל)

אליין דר גבור . האבין זיין גיבעטין דעם גבור אז ער זאל זיין גיבין פון דיא מאכלים . כדי זיין זאלין פירין אין זייער מדינה אריין . ווארין זיין אליין וועלין שון בוודאי פיינט האבין געלט . לושמיר זיין האבין גיוואלט אז דיא גאנצי מדינה זאלין ארויס פון דער תאוה פון געלט . האט דער גבור זיין גיבין פון די מאכלים האבין זיין גיפירט דיא מאכלים אין זייער מדינה אריין אונ תיכף ווי זיי האבין זיין גיבין פון דיא מאכלים . האבין זיין אלי תיכף אן גיהובין אוועק צו ווארפין זייער געלט אונ האבין זיך בגראבין אין דר ערד פֿר גרום בושה . אונ דיא גרוסי עשירים אונ דיא גאטין . האבין זיך מער גישעמט אונ דיא קלייני לייט . וואש זיין פלעגין הייסן בייא זיין חיות אונ עופות . האבין זיין זיך אונך גישעמט נאך וואש זיין זענין ביז אהער בייא זיך אזו קליין גיווען ווייל זיין האבין קיין געלט ניט . ווארין היינט . האבין זי שון גיוויסט אז אדרכא פֿר קערט געלט איז דר עיקר בושה . ווארין די מאכלים האבין אין זיך אזו אה סגולה אז ווער סע עסט פֿון דיא מאכלים . איז ער זייער ממאס געלט . ווארין ער פֿילט דעם ריח רע פֿון געלט אזו

אנדרין האט זיך גישעמט . (ווארין אזו איז דיא סגולה פֿון דיא מאכלים . אז ווער סע עסט פֿון דיא מאכלים האט ער זייער פיינט געלט) ווארין דארט אין דעם ארט . איז דאש געלט . דיא גרעסטי בושה פֿון אלי בושות . אונ אז איינר וויל דעם אנדירין עפֿים אויס ווארפֿין . ווארפֿט ער אים אויס דוא האשט געלט . ווארין געלט איז דארט זייער אה גרושי בושה אונ וואש איינר האט מער געלט שעמט ער זיך מער . איבר דעם האבין זיין זיך בגראבין מחמת גרום בושה . אונ איטליכיר האט נישט גיקענט אונ הייבין דאש פנים אפילו פֿר דעם אנדרין . מכל שכן . פֿר דעם גבור . אונ ווער סע האט נאך בייא זיך גיפֿונגן עפֿים איין גילדן אודיר אה גראשין האט ער אים מבער גיווען פֿון זיך תיכף אונ ער האט אים אה ווארפֿ גיטאן פֿון זיך : דר נאך איז דער גבור צו זיין גיקומין אונ האט זיין ארויס גינומין פֿון זייער גרוביר וואש זיין האבין זיך דארט באגראבין פֿר בושה . אונ ער האט צו זיין גיזאגט קומט מיט מיר . ווארין היינט . בדארפֿט איר שון קיין מורא ניט צו האבין פֿר דעם גבור . ווארין איך בין דאש

סיפורי מעשיות

הבעל תפילה

ממגור יעבור : זה בחי' הג' כחות של החרב הנ"ל .
(ונפל וגם זה בחי' ב' כחות הנ"ל . וסלעו ממגור יעבור . זה
בחי' חולי הראר הנ"ל שחולף ועובר חזקו וכחו ממנו . כי סלעו
פ' חזקו . וזה בחי' כח הג' של החרב הנ"ל) . עיין היטב .
והבן : אחר כ"ו סיים הפסוק נאם ה' אשר אור לו בציון ותנור לו
בירושלים . היינו התנור והאש הנ"ל . כנ"ל : ראה והבט והבן
כי בהקפיטיל הזה מבואר כל המעשה הנ"ל . (כל זה דברי רבינו
ז"ל) : וכך אמר רבינו ז"ל בפירוש . שכל המעשה כולה מראש
ועד סוף היא רמוזה כולה בתוך הקפיטיל הנ"ל (היינו ישעי' ל"א)

ואמר שכל הדברים של
המעשה הנ"ל . כולם יכולים
למצוא במקראות וכיוצא .
אבל עיקר המעשה כולה
נאמרה על קפיטיל הנ"ל
כי שם היא מבוארת
ומרומזת כולה . אבל אין
אתנו יודע מה . כ"א מה
שגילה לנו בפירוש . (היינו
כל המבואר לעיל) . אבל
שאר עניני המעשה . לא
זכינו להשיג אך היא
מרומזת בקפיטיל הנ"ל
אבל אמר בפירוש שכל
המעשה כולה מרומזת
שם :

סדר המלך עם אנשיו הנ"ל הוא כך . הבעל תפלה עם הגבור
הממונה על האוצרות והחכם : המליץ והאוהב נאמן :
הבת מלכה עם בנה : המלך והמלכה : כך הוא הסידור שלהם :
והם בחי' עולם התיקון : והם עשרה דברים : ולא נחשבו כסדר :
היינו שלא נחשבו (אלו העשרה הנ"ל) כפי הסדר המבואר בספרי
קבלה : אבל יש דברים בנו : גם מבואר בספרים שכששפעת מדה
אחת עוברת דרך מדה אחרת . שכשמתעכבת שם זאת ההשפעה .
אוי נקראת על שם אותה המדה . היינו שהמדה ששם מתעכבת
ההשפעה של מדה אחרת שעוברת דרך שם . היא נקראת על שם
אותה

ארט . כמו שכתוב . בישעיה ל"א נאום ה' אשר אור לו
בציון ותנור לו בירושלים :
דיא גאנצי מעשה איז מרומז אין דעם קפיטיל
ישעיה ל"א ע"ש :
דער סדר פון דעם מלך מיט זייני לייט איז אזו . דר
בעל תפלה מיט דעם גבור . דער ממונה על
האוצרות מיט דעם חכם . דר מליץ מיט דעם אוהב נאמן
דיא בת מלכה מיט דעם קינד : און זייא זענען צעהן
זאכין . וואש דיא צעהן פֿר רעכטין גאר דיא וועלט .
און נעמין ארויס אויטליכין פֿון זיין ניירישקייט . און
קערין אום אלי צום רעכטין אמת :
אך

סגולה זו . שמי שאוכל מהם ממאם בממון
מאד . כי מרגיש סרחון הממון כמו צואה
ומינוף ממש . ואזי השליכו אלילי כספם
ואילילי זהבם . ואח"כ שלחו לשם את הבעל
תפלה הנ"ל . ונתן להם תשובות ותיקונים
וטיהר אותם . והמלך הנ"ל מלך כביפה .
וכל העולם שבו אל הש"י . ועסקו רק בתורה
ותפלה ותשובה ומעשים טובים . **אכי"ר**
בילא"ו :

מבואר בפסוק . שיש להקב"ה תנור במקום זה . והאש הוא
שם . במקום אחר . רחוק מן התנור : כ"ש (ישעי'
ל"א) נאם ה' אשר אור לו בציון . ותנור לו בירושלים :
וע"ש כל הקפיטיל הנ"ל שמדבר מענין כל המעשה הנ"ל . הוי
היורדים מצרים לעזרה ועל סוסים ישענו . ומצרים אדם
ולא א' וסוסיהם כשר ולא רוח : היינו בחי' המדינה ששמו עליה
המדינה של עשירות שהם יושעו אותם . כי לפי מעותם סברו
שהם כולם אלקות . וסוסיהם הם מלאכים כמבואר לעיל בתוך
המעשה ע"ש : וזה שסיים הפ' ומצרים אדם ולא א' וסוסיהם
כשר וכו' : והבן :

וה' יטה ידו וכשל עוזר ונפל עוזר ויחריו כולם יכליון .
היינו בחי' הדי הנ"ל : כי על הדי ראה ששניהם היו
נכלין העוזר והעוזר . כנ"ל :

כאשר יהנה הארץ והכפר על מרפו אשר יקרא עליו מלא
רועים וכו' : כצפרים עפות וכו' : (היינו בחי'
הארץ הנ"ל : והצפרים הנ"ל) עיין היטב לעיל בתוך המעשה :
והבן : כי ביום ההוא ימאסון איש אלילי כספו ואלילי
הבנו וכו' :

אזו וויא פֿון מינוף פינקט . האבין זייא אלי אוועק
גיווארפֿין זייער געלט . און זייער גאלד און זילביר .
דר נאך האט מען זייא גישקט דעם בעל תפלה . האט
ער זייא אויס גיגיבין תשובות און תיקונים . און ער
האט זייא גירייניקט . און דר מלך איז גיווארין אה מלך
איבר גאר דר וועלט . און גאר דיא וועלט . האט זיך
אום גיקערט צו גאט ב"ה . און זייא האבין אלי עוסק
גיווען גאר אין תורה און תפילה און תשובה און מעשים
טובים . אמן כן יהי רצון : בילא"וא :
סע שטייט און פסוק אז הש"י האט איין אויבין אין
דעם ארט און דאש פֿיאייר איז אף איין אנדיר

ראשי תיבות וקיצורים : א. א. אכ"מ . אמן כן יהי רצון . ב. שני ביה . ברוך הוא : בחינת : בילא"ו/בילא"א . ברוך ה' לעולם אמן
ואמן : הארץ . הארחה : הג' . השלוש/השלישי : הפ' . הפסוק : הש"י . השם יתברך : ואח"כ . וע"ש . ועיין שם : ישעיה : כ"א . כי
אם : כ"ז . כל זה : כ"ש . כמו שכתוב : להקב"ה . להקדוש ברוך הוא : ע"ז . עבודה זרה : ע"ש . עיין שם : פי . פירוש :

סיפורי מעשיות

צד

מלוכה וכל הדוכסים והשרים • והיו שמחים מאד על המשתה • וגם המדינה היו נהנים מזה שמוסר המלוכה לבנו בחייו • כי הוא כבוד גדול למלך • והי' שם שמחה גדולה מאד • והי' שם כל מיני שמחה • קאפעלייש וקאמעדייש^(א) וכיוצא מזה וכל מיני שמחה • הכל הי' שם על המשתה • וכשנעשו שמחים מאוד • עמד המלך ואמר לבנו • היות שאני חוזה בכוכבים • ואני רואה שאתה עתיד לירד מן המלוכה • ככן תראה שלא יהי' לך עצבות כשתרד מן המלוכה • רק תהי' בשמחה • וכשתהי' בשמחה גם אני אהי' בשמחה • גם כשיהי' לך עצבות • אעפ"כ אני אהי' בשמחה • על שאין אתה מלך • כי אינך ראוי למלוכה • מאחר שאינך יכול להחזיק עצמך בשמחה כשאתה יורד מן המלוכה

פון שמחה • קאפעלייש און קאמעדייש און דעשמ גלייבין און אלדינג וואש סע ניצט נאר צו שמחה • איז אלץ דארט גיווען אף דעם באל :

אז זיין זעגן שון זייער פרייליך גיווארין • האט זיך דר מלך אוף גישמעלט • און האט גיזאגט צום זון • באשר • איך בין אה שטערין זעהר • זע איך אז דוא וועסט אמאל אראפ פון דר מלוכה • ככן זאלשטו זעהין אז דוא זאלשט ניט האבין קיין עצבות (דהיינו קיין טראויריקייט) אז דוא וועסט אראפ פון דר מלוכה • נאר דוא זאלשט פרייליך זיין • און אז דוא וועסט פרייליך זיין וועל איך אוך פרייליך זיין • אפילו אז דוא וועסט האבין עצבות • וועל איך אוך פרייליך זיין • וואש דוא בישט קיין מלך ניט • ווארין דוא קערסט זיך קיין מלך ניט צו זיין • ווארין דוא בישט זיך ניט פרייליך (כלומר אז דוא ביסט אזו איין מענשט וואש דוא קאנסט דיך ניט דער האלטיין אז דוא זאלסט תמיד פרייליך זיין אפילו אז דוא גייסט אראפ פון דער מלוכה • קערסטו ניט זיין קיין מלך

אותה המדה שבא ממנה ההשפעה • ובשביל זה נשתנה כאן הסדר וגם יש עוד כמה ענינים בזה המבוארים להבקיאים היטב בספרים כל זה אמר רבנו ז"ל בפירוש : גם הבנתי מדבריו שמרומו בואת המעשה מיתת המלכים ותיקונם • ובין בבחי' החורבן ובין בבחי' התיקון לא נאמרו כסדר הי' בחי' הנ"ל • מחמת המעשים וענינים הנ"ל :

ועדיין הדברים סתומים וחתומים • כי סוד המעשה לא גילה כלל • רק האיר עינינו בפסוקים וענינים הנ"ל כדי שנדע שיש בהמעשה סודות נסתרים גדולים ונוראים מאד : ואין אתנו יודע עד מה • אשרי מי שיוכה להבין קצת סודות המעשיות הללו המבוארים בזה הספר • כי כולם הם חידושים נפלאים ונוראים מאד מאד • עמק עמק מי ימצאנו : מה נאמר מה נדבר • מי שמע כואת מי ראה כאלה :

אספר לכם איך היו שמחים :

מעשה פעם אחד הי' מלך • והי' לו בן יחיד • ורצה המלך למסור המלוכה לבנו בחייו • ועשה משתה גדול שקורין (באיל) ובוודאי בכל פעם שהמלך עושה באל הוא שמחה גדולה מאד • בפרט עתה שמסר המלוכה לבנו בחייו • בוודאי הי' שמחה גדולה מאד • והיו שם כל השרי

איך וועל איך דער ציילן • וויא אזו מע איז אמאל פרייליך גיווען :

מעשה אמאל איז גיווען אה מלך • דר מלך האט גיהאט אה בן יחיד • האט דר מלך גיוואלט אפ גיבין די מלוכה זיין זון בחייו (דהיינו פ"ר זיין לעבין) האט ער גימאכט אה גרוסין באיל • און ווען דר מלך מאכט אה באל איז בוודאי זייער פרייליך • בפרט היינט • וואש ער האט אפ גיגיבין דיא מלוכה זיין זון באם לעבין • איז אה וודאי גיווען זייער אגרוסי שמחה און סע איז דארט גיווען אף דעם באיל • אלי שרי מלוכה און אלי דוכסים און אלי שררות • און מע איז זייער פרייליך גיווען אף דעם באיל • און דיא מדינה האט אויך הנאה גיהאט פון דעם • וואש דער מלך גיט אפ דיא מלוכה זיין זון ביים לעבין • ווארין סע איז איין גרוסיר כבוד דעם מלך • און סע איז דארט זייער אה שמחה גיווען • און סע איז דארט גיווען אלירליי זאכין

מעשה יג
השבעה
בעטלירש

ראשי תיבות וקיצורים: אהי' • אהיה; אעפ"כ • אף על פי כן; בבחי' • בבחינת; בחי' • בחינות; הי' • היו"ד [העשר]/היה; יהי' • יהיה; תהי' • תהיה; הערות והרגומים: (א) מקהלות זמר ומשחקי הצגות:

סיפורי מעשיות

השבעה בעטלירש

ע"כ שכחו שם באותה המדינה מכסים מלחמה. כי היו כולם עוסקין בחכמות. עד שהיו כל בני המדינה חכמים גדולים. עד שהקטן שבאותה המדינה. הי' במדינה אחרת חכם גדול מכולם. והחכמים שבאות' המדינה היו חכמים מופלגים גדולים מאד. ומחמת החכמות נתפקרו החכמים של אות' המדינה. ומשכו גם את הבן מלך הנ"ל לדעתם ונתפקרו ג"כ. ושאר בני המדינה לא נתפקרו. מחמת שהי' עמקות ודקות גדול באותה החכמה של החכמים הנ"ל. ע"כ לא יכלו שאר בני המדינה ליכנס באותה החכמה ולא הזיק להם. אבל החכמים והבן מלך נתפקרו כנ"ל. והבן מלך מחמת שהי' בו טוב. כי נולד עם טוב והי' לו מדות טובות וישרות. הי' נזכר לפעמים היכן

געלט דר פֿר. און דער האט גיוואלט חשיבות און כבוד. און מחמת זיין האבין אלי עוסק גיווען נאר אין חכמות איבר דעם האבין זיין דארט אין דער מדינה פֿר געסין תכסיסי מלחמה. (כלומר וויא אזו אה מלחמה צו פֿירין) ווארין זיין האבין אלי עוסק גיווען נאר אין חכמות. ביז דר קלענצטיר פֿון דר מדינה. איז גיווען דר גרעסטיר חכם אין איין אנדירי מדינה. און דיא חכמים פֿון דר מדינה זענן גיווען. זייער ווילד גרוסי חכמים. ומחמת דיא חכמות. זענן דיא חכמים פֿון דר מדינה אריין גיפאלין אין אפיקורסית אריין. און האבין דעם בן מלך אויך אריין גיצויגן אין אפיקורסית אריין. לושמיר דעם פראסטין עולם האט דאש ניש גישאט. זיין זענן ניש אריין גיפאלין אין דעם אפיקורסית אריין. ווארין סע גיווען אגרום טיפקייט אין זייער חכמה פֿון דיא חכמים. האט דער פראסטיר עולם ניש גיקאנט אריין גיין און זייערי חכמות. איבר דעם האט עס זיין ניש גישאט. נאר דיא חכמים און דער בן מלך זענן אפיקורסים

המלוכה. אבל כשתהיה בשמחה. אזי אהיה בשמחה יתירה מאד. וקבל הבן מלך את המלוכה ביד רמה. ועשה לו שרי מלוכה ודוכסים ושרים וחיל. וזה הבן מלך היה חכם והיה אוהב חכמה מאד. והיו אצלו חכמים גדולים. וכל מי שהי' בא אצלו עם איזה דבר חכמה. הי' אצלו בחשיבות גדול מאד. והי' נותן להם כבוד ועשירות בשביל החכמה. לכ"א כפי רצונו. מי שהי' רוצה ממון הי' נותן לו ממון. ומי שהי' רוצה כבוד הי' נותן לו כבוד. הכל בשביל החכמה. ומחמת שהי' חשוב אצלו החכמה כ"כ. היו כולם לוקחין עצמן אל החכמה. ועסקו כל המדינה בחכמות. כי זה הי' רוצה ממון כדי שיקבל ממון עי"ז וזה הי' רוצה חשיבות וכבוד. ומחמת שכולם עסקו רק בחכמות

מלך) לושמיר אז הוא וועסט פֿרייליך זיין וועל איך משונה פֿרייליך זיין:

האט דר בן מלך אפ גינומן דיא מלוכה זייער שארף און ער האט זיך גימאכט שרי מלוכה. און האט גיהאט דוכסים און שרים און חיל. און דר בן מלך איז גיווען אה חכם. און ער האט זייער ליב גיהאט חכמה און סע איז בייא אים גיווען גרוסי חכמים. און ווער סע איז צו אים גיקומין מיט עפס אה חכמה איז ער בייא אים זייער חשוב גיווען. און ער פלעגט זיין גיבן גרום כבוד און עשירות פֿר דר חכמה. וואש איטליכר האט גיוואלט. האט ער אים גיגיבן. אייניר האט גיוואלט געלט. האט ער אים גיגיבן געלט. אייניר האט גיוואלט כבוד. האט ער אים גיגיבן כבוד. אלץ פֿר דער חכמה. און מחמת סע איז בייא אים זייער חשוב גיווען חכמה. האבין זיין זיך אלי גינומן צו חכמה און דיא גאנצי מדינה האט עוסק גיווען אין חכמות ווארין דער האט גיוואלט געלט. כדי ער זאל נעמן

מה לאכול. בתוך כך בא אצלם בעטלירש^(א) א' עם השקים שלו שקורין (טארבים) שנושא בהם לחם. והתחילו אלו הבנים להתקרב אליו ולהיות כרוכים אחריו. ונתן להם לחם לאכול ואכלו. ושאל אותם מהיכן כאתם לכאן. השיבו לו אין אנו יודעים. כי היו בנים קטנים כנ"ל. והתחיל לילך מהם. ובקשו ממנו שיקח אותם עמו. ואמר להם את זה איני רוצה שתלכו עמי. בתוך כך הסתכלו והנה הוא עוור. והי' אצלם פלא מאחר שהוא עור איך יודע לילך. (ובאמת הוא חידוש מה שהי' קשה להם זאת. כי עדיין היו בנים קטנים. רק שהיו בנים חכמים והי' פלא אצלם כנ"ל). וברכם (זה הבעטלירש העור) שיהיו כמותו שיהיו זקנים כמותו והשאייר

זכר און אה נקיבה. איינר האמט פֿר לורין אה זכר. און איינר האמט פֿר לורין אה נקיבה. און זייא זענין נאך גווען קלייני קינדר. פֿון פֿיר פֿיניף יאר. דיא קינדרליך האבין ניט גיהאט וואש צו עסין. האבין זייא גישריגין און גיוויינט. ווארין זייא האבין ניט גיהאט וואש צו עסין דער ווייל איז צו זייא אן גיקומין איין בעטלירש. ער איז גיגאנגין מיט דיא טארבים האבין דיא קינדר אן גיהובין משעפין זיך צו אים און צו מילין זיך צו אים. האט ער זייא גגיבין ברויט. האבין זייא גיגעסין. האט ער זייא גיפֿרעגט. פֿון וואניט קומט איר אהער. האבין זייא אים גיענפֿירט מיר ווייסן ניט. ווארין זייא זענין גווען קלייני קינדר. האט ער אן גיהובין אוועק צו גיין פֿון זייא. האבין זייא אים גיבעטין. אז ער זאל זייא נעמין מיט זיך. האט ער זייא גזאגט. דאש וויל איך ניט. אז איר זאלט גיין מיט מיר. דער ווייל האבין זייא אקוק גיטאן. איז דער בעטלירש בלינד. איז בייא זייא אה חידוש גווען. אז ער איז בלינד. וויא אזו ווייסט ער צו גיין. (און צום אמת איז דאש אליין אה חידוש וואש דיא קינדר איז דאש קשה גווען. ווארין זייא זענין זיך קלייני קינדר גווען. לושמיר זייא זענין גווען קלוגי

היכן הוא בעולם. ומה הוא עושה וכו'. והי' גונח ומתאנח על זה. על שנפל למבוכות כאלו. ונתעה כ"כ. והי' מתאנח מאד. אבל תיכף כשהי' מתחיל להשתמש עם השכל חזר ונתחזק אצלו החכמות של אפיקורסית הנ"ל. וכן היה כמה פעמים שהי' נזכר כנ"ל והי' גונח ומתאנח. ותיכף כשהתחיל להשתמש עם השכל חזר ונתחזק אצלו האפיקורסית כנ"ל. ויהי היום. והי' בריחה באיזה מדינה. וברחו כולם. ובדרך בריחתם עברו דרך איזה יער. ואבדו שם זכר ונקיבה א' אבד זכר וא' אבד נקיבה. ועדיין היו בנים קטנים. בני ד' וה' שנים. ולא הי' להם מה לאכול. וצעקו ובכו כי לא הי' להם

אפיקורסים גיווארין. און דר בן מלך. מחמת סע איז אין אים גווען טוב. ווארין ער איז גבארין גיווארין מיט טוב. און ער האט גיהאט גומי מדות. פֿלעגט ער זיך צו דר מאנין אלי מאל. וויא בין איך אין דער וועלט. וואש טוא איך. און פֿלעגט זייער אה גרוסין קרעכץ טאן. און פֿלעגט זייער זיפֿצין דראף. ער פֿלעגט זיך דר מאנין. וואש טייטש. איך זאל פֿר גיין און אזוני זאכין וואש טוט זיך מיט מיר. וויא בין איך אין דר וועלט. און פֿלעגט זייער זיפֿצין. לושמיר תיכף וויא באלד. ער האט אן גיהובין צו נוצין מיט זיין שכל איז ווידר בייא אים שמארק גווארין די חכמות פֿון אפיקורסית און אזו איז גווען כמה פעמים. וואש ער פֿלעגט זיך אלץ צו דער מאנין וויא איז ער און דער וועלט וואש טוט ער וכו' כנ"ל. און פֿלעגט קרעכצן און זיפֿצין. נאר תיכף וויא ער האט אן גיהובין צו נוצין מיט דעם שכל איז בייא אים ווידר שמארק גיווארין דאש אפיקורסית כנ"ל. ויהי היום און סע גווען איין בריחה און איין מדינה. זענין זייא אלי צו לאפֿין גווארין. וויא זייא זענין אנטלאפֿין גווארין. זענין זייא גנאנגין דארך איין וואלד. האבין זייא דארט פֿר לורין צווייא קינדר. אה

סיפורי מעשיות

פה . והתחילו לדבר עמו . והי' מגמגם בלשונו ולא ידעו מה הוא אומר . והוא הי' יודע מה הם מדברים . אך הם לא ידעו מה הוא אומר כי הי' מגמגם בלשונו כנ"ל ונתן להם ג"כ לחם לאכול . והלך לו ג"כ כנ"ל וברכם ג"כ שיהיו כמותו . והלך לו . הכל כנ"ל . וחזר ובא בעטליר שהי' צווארו עקום והי' ג"כ כנ"ל . וחזר ובא בעטליר בעל חטוטרות^(א) שקורין (הוקיר) וחזר ובא בעטליר בלא ידיים וחזר ובא בעטליר בלא רגלים . וכ"א נתן להם לחם וברכם שיהיו כמותו . הכל כנ"ל . אח"כ חזר וכלה הלחם אצלם . והתחילו לילך ליישוב . עד שבאו לאיזה דרך והלכו עם אותו הדרך עד שבאו לאיזה כפר .

ונכנסו

וויא איך . אונ האט זייא אויך גילאזט ברויט . אונ איז זיך אוועק גיגאנגן . דער נאך איז בייא זייא דאש ברויט אויך אויס גיגאנגן . האבין זייא ווידר גישריגן כנ"ל . איז ווידר גיקומן צו זייא אה בעטליר וואש ער איז גווען אה כבד פה . (כלומר ער האט גישטאמפילט מיט דעם מויל) האבין זייא אן גהובין מיט אים צו שמוסין . האט ער גישטאמפילט זייני רייד . האבין זייא ניט גוויסט וואש ער רעט . אונ ער האט יוא גוויסט וואש זייא ריידן . נאר זייא האבין ניט גוויסט וואש ער רעט . ווארין ער האט גישטאמפילט . האט דער בעטליר זייא אויך גיגיבן ברויט צו עסין . אונ איז זיך אויך אוועק גגאנגן . אונ האט זייא אויך גבענטשט אז זייא זאלין זיין . אזו וויא ער . אונ איז זיך אוועק גיגאנגן . כנ"ל . דער נאך איז ווידר גיקומן אה בעטליר וואש ער האט גיהאט אה קרומין האלדז . איז אויך אזו גווען . כנ"ל . דער נאך איז ווידר גיקומן אה בעטליר אה הוקיר . דער נאך איז ווידר גיקומן אה בעטליר אן הענט . דער נאך איז גיקומן אה בעטליר אן פים . אונ אימליכיר האט זייא גיגיבן ברויט אונ האט זייא גבענטשט . אז זייא זאלין זיין אזו וויא ער . גאר אזו וויא יעני בעטלירס . כנ"ל . דר נאך

והשאיר להם עוד לחם לאכול והלך לו . והבינו אלו הבנים . כי הש"י השגיח עליהם והזמין להם בעטליר עור בכאן ליתן להם אוכל . אח"כ כלה אצלם הלחם . ושוב התחילו לצעוק עבור אוכל . אח"כ נעשה לילה ולנו שם . בבוקר ג"כ לא הי' להם לאכול והיו צועקים ובוכים וחזר ובא בעטליר שהי' חרש . והתחילו לדבר אליו והראה להם בידיו ואמר להם שאינו שומע . ונתן להם ג"כ לחם לאכול והלך מהם . ורצו ג"כ שיקחם עמו ולא רצה . וברכם ג"כ שיהיו כמותו . והשאיר ג"כ להם לחם והלך לו . וחזר וכלה הלחם אצלם . וחזרו וצעקו כנ"ל . וחזר ובא אצלם בעטליר שהיה כבד

קלוגי קינדר . איבר דעם איז דאש בייא זייא אה חידוש גווען) האט ער זייא גיבענטשט (דער בלינדר בעטליר) איר זאלט זיין אזו וויא איך . איר זאלט זיין אזו אלט וויא איך . אונ ער האט זייא איבר גילאזט נאך ברויט . אונ ער איז זיך אוועק גיגאנגן . האבין דיא קינדר פֿר שטאנן . אז הש"י האט אף זייא השגחה גיהאט . אונ ער האט זייא צו גישיקט אהער אה בלינדרן בעטליר . ער זאל זייא גיבין עסין . דער נאך איז בייא זייא אויס גיגאנגן דאש ברויט . האבין זייא ווידר אן גהובין צו שרייאין עסין . דער נאך איז גווארין נאכט . האבין זייא דארט איבר גינעכטיגט . אונ דער פֿריא האבין זייא ווייטער נישט גיהאט צו עסין . האבין זייא גישריגן אונ גוויינט . דער ווייל . איז ווידר אן גקומן אה בעטליר וואש ער איז גווען אה טויביר . האבין זייא אן גהובין צו אים צו ריידן . ווייזט ער זייא מיט דיא הענט אונ זאגט צו זייא . איך הער גאר ניט . אונ דער בעטליר האט זייא אויך גיגיבן ברויט צו עסין . אונ האט אן גיהובין אוועק צו גיין פֿון זייא . האבין זייא אויך גוואלט אז ער זאל זייא נעמן מיט זיך . האט ער נישט גוואלט . אונ ער האט זייא אויך גיבענטשט . אז איר זאלט זיין אזו

יריד גדול באיזה עיר גדולה . והלכו לשם
 הבעטלירש ואלו הבנים הלכו ג"כ לשם .
 ובא על דעת הבעטלירש שישדכו את אלו
 שני הבנים שישאו זה את זו . ותיכף שדיברו
 זאת קצת בעטלירש הוטב הדבר מאד
 בעיני כולם . וגמרו השידוך . אבל איך
 עושים להם חתונה . ונתיעצו . באשר שביום
 פ' יהי' סעודה של יום הולדת המלך שקורין
 (מינינים) וילכו לשם כל הבעטלירש וממה
 שיבקשו לעצמן שם בשר ולחם . מזה יעשו
 חתונה . וכן הי' והלכו לשם על המינינים
 כל הבעטלירש ובקשו להם לחם ובשר וגם
 קיבצו מה שנשתייר מן הסעודה בשר ולחם
 (שקורין קוליטש)^(ט) והלכו וחפרו בור גדול שיהי'
 מחזיק מאה אנשים . וכיסו אותו עם קנים
 ועפר

ונכנסו אלו הבנים באיזה בית . והיו מרחמים
 עליהם ונתנו להם לחם . וחזרו ונכנסו באיזה
 בית . ונתנו להם ג"כ . והיו מחזירים על
 הפתחים וראו שזה טוב לפניהם . ועשו
 ביניהם שיהיו תמיד ביחד . ועשו להם שקים
 שקורין (טארבים) גדולות והיו מחזירים על
 הפתחים והלכו על כל השמחות על סעודת
 ברית מילה ועל חתונות . והלכו להם למקום
 אחר . והלכו לעיירות והיו מחזירים על
 הפתחים והלכו על הירידים וישבו בין
 הבעטלירש^(א) כדרך שיושבים שם על
 (הפריזבים)^(ב) עם המעליר^(ג) . עד שהיו אלו
 הבנים מפורסמים אצל כל הבעטלירש . כי
 כולם הכירו אותם וידעו מהם שאלו הם
 הבנים שנאבדו ביער כנ"ל . פעם אחד הי'

ווארין אלי האבין זייא גקענט . אונ האבין פון זייא
 גוויסט . אז דאש זעגן דיא קינדערליך . וואש זייא זעגן
 פֿר פֿאלץ גווארין אונ וואלד . כנ"ל . אמאל איז
 גווען אה גרוסיר ירד אונ אה גרוסיר שטאט . זעגן
 אהין גיגאנגין אלי בעטלירס . אונ דיא קינדער זעגן אויך
 אהין גיגאנגין . איז נקומין דיא בעטלירס אף דער דיעה
 אז זייא זאלין משהך זיין דיא צווייא קינדער אז זייא זאלין
 זיך איינס דאש אנדרי נעמין . אונ תיכף וויא מע האט
 אן גהובין דער פֿון צו שמוסין . איז דאש זייא אלי זייער
 גיפֿעלין . האט מען זייא משהך גווען . לושמור וויא
 מאכט מען זייא חתונה . האבין זייא זיך מיישב גווען .
 באשר אונ דעם אונ דעם טאג . וועט זיין כאם מלך
 מינינים . וועלן אהין גיין אלי בעטלירס . וועלן זייא
 זיך דארטין אויס בעטין קויליטש אונ פֿלייש . דער פֿון
 וועט מען זייא מאכֿין חתונה . איז אזו גווען . זעגן
 אלי בעטלירס גאנגין אף דיא מינינים . אונ האבין זיך
 אויס גיבעטין . פֿלייש אונ ברויט . אונ זייא האבין נאך
 פֿר נומין . וואש סע איז גיבליבן פֿון דער סעודה .
 פֿלייש אונ קויליטש . אונ זעגן גיגאנגין . אונ האבין זיך
 אויס

נאך איז בייא זייא ווייטר דאש ברויט אויס גאנגין .
 האבין זייא אן גהובין צו גיין אונ יישוב אריין . ביז זייא
 זעגן נקומין צו אה וועג . זעגן זייא גיגאנגין מיט
 דעם וועג . ביז זייא זעגן נקומין צו איין דארף . זעגן
 דיא קינדער אריין גיגאנגין אונ אה שטוב אריין . האט
 מען אף זייא רחמנות גיהאט אונ מע האט זייא גיגיבין
 ברויט . זעגן זייא ווייטר אונ אה שטוב אריין גיגאנגין
 האט מען זייא דארט אויך גיגיבין ברויט . פֿלעגן זייא
 גיין אונ דיא הייזר . האבין זייא גיזעהין סע גוט מע
 גיט זייא ברויט . האבין דיא קינדרי צוויישן זיך גימאכט
 אז זייא זאלין תמיד זיין אונ איינים . אונ זייא האבין זיך
 גימאכט גרוס טארבים . אונ זעגן גיגאנגין אונ דיא
 הייזר . אונ זעגן גיגאנגין אף אלי שמחות . אף כריתין
 אונ אף חתונות אונ זייא זעגן גיגאנגין ווייטר . אונ
 זעגן גיגאנגין אונ שמעט אריין . אונ זעגן גיגאנגין
 אונ דיא הייזר . אונ זעגן גיגאנגין אף דיא ירידים .
 אונ פֿלעגן זיצן צוויישן דיא בעטלירס . אזו וויא זייא
 זיצן דארט אף דיא פֿריזבים מיט דיא מעליר . ביז דיא
 קינדרי זעגן שון גווען מפורסמים בייא אלי בעטלירס

ראשי תיבות וקיצורים: ג"כ. גם כן; הי', היה; יהי', יהיה; פ', פלוג; שיהי', שיהיה; הערות ותרגומים: (א) קבענים; (ב) אצטבאות אבן שעניים יושבים עליהם; (ג) צלחת לאסיפת מטבעות; (ד) חלות גדולות מיוחדות לשמחות.

סיפורי מעשיות

השבעה בעטלירש

שתחיו חיים ארוכים כמוני . ואתם סוברים שאני עור . אין אני עור כלל . רק שכל זמן העולם כולו אינו עולה אצלי כהרף עין . (וע"כ הוא נדמה כעור כי אין לו שום הסתכלות כלל על העולם מאחר שכל זמן העולם אינו עולה אצלו כהרף עין ע"כ אין שייך אצלו הסתכלות וראיה בזה העולם כלל) ואני זקן מאד ועדיין אני יניק לגמרי (היינו יונג^{אס}) ולא התחלתי עדיין לחיות כלל ואעפ"כ אני זקן מאד ולא אני בעצמי אומר זאת רק שיש לי הסכמה על זה מהנשר הגדול ואספר לכם מעשה . (כל זה הוא דברי העור הנ"ל) כי פעם אחד הלכו אנשים בספינות הרבה על הים . ובא רוח סערה ושיבר את הספינות והאנשים ניצלו ובאו אל מגדול א' . ועלו אל המגדול . ומצאו שם כל המאכלי ומשקאות ומלבושי וכל

אלט וויא איך . איר מיינט . אז איך בין אה בלינד . איך בין גאר ניש בלינד . נאר דיא גאנצי וועלט . טרעפט בייא מיר ניש אן כהרף עין . (דהיינו וויא איין אויגן בליק איבר דעם האט ער אה פנים וויא בלינד . ווארין ער טוט גאר קיין שום קוק אונ דער וועלט ניש אריין ווארין דיא גאנצי וועלט טרעפט בייא אים גאר ניש אן אפילו וויא איין אויגן בליק איבר דעם גשיקט זיך בייא אים גאר ניש קיין זעהין אונ קיין קוק אונ דר וועלט) ווארין איך בין זייער אלט . אונ איך בין נאך גאר יונג . אונ איך האב נאך גאר ניש אן גהובין צו לעבין . אונ בין פארט זייער אלט . אונ ניש איך אליין זאג דאש נאר איך האב אה הסכמה דראף פון דעם גרוסן אדליר . איך וועל איך דער ציילין אה מעשה (דאש רעט אלץ דער בלינדער בעטליר) אמאל זענין גיאנגנין מענטשין אף אה סך שיפין . אף דעם ים . איז גיקומין אה רוח סערה (דהיינו אה שטורם ווינט) אונ האט צו בראכין דיא שיפין . אונ דיא מענטשין זענין נצול גיווארין . זענין דיא מענטשין גיקומין צו איין טורים . זענין זייא ארוף אף דעם טורים אונ זייא האבין דארט גיפונין אלרליי מאכלים . אונ משקאות

ועפר זובל . ונכנסו לשם כולם . ועשו שם חתונה לאלו הבנים הנ"ל . והכניסו אותם לחופה . והיו שמחים שם מאד מאד . וגם החתן והכלה היו שמחים מאד . והתחילו לזכור החסדים שעשה עמהם הש"י בהיותם ביער . והיו בוכים והיו מתגעגעים מאד איך לוקחין לכאן את הבעטליר הראשון העור שהביא לנו לחם ביער . ותיכף ומיד בתוך שהיו מתגעגעים מאד אחרי הבעטליר העור . ענה ואמר הנני . הנה באתי אצליכם על החתונה . ואני נותן לכם מתנה לדרשה שקורין (דרשה גישאנק) שתהיו זקנים כמוני . כי בתחילה ברכתי אתכם בזה . ועכשיו אני נותן לכם זאת במתנה גמורה לדרשה .

אויס גיגראבין אה גרוסין גרוב . וואש סע זאל אונ אים קענין אריין הונדרט מענטשין . אונ זייא האבין אים צו גידעקט מיט פרוטים אונ מיט ערד אונ מיט מיסט . אונ זייא זענין אהין אלי אריין גיאנגנין . אונ זייא האבין דארט גימאכט חתונה . דיא קינד . אונ זייא האבין זייא גישטעלט אה חופה . אונ זייא זענין דארט זייער זייער פרייליך גווען . אונ דיא חתן כלה זענין אויך זייער פרייליך גווען . האבין זיך חתן כלה אן גיהובין צו דער מאנין . דיא חסדים וואש הש"י האט מיט זייא גיטאן . אז זייא זענין גווען אונ וואלד . אונ זייא האבין אן גהובין צו וויינין . אונ זייא האבין זייער גיבענקט . וויא נעמט מען דא . דעם ערשטין בעטליר . דעם בלינדן . וואש ער האט אונ גיבראכט ברויש אונ וואלד . וויא זייא האבין אונ גיבענקט . נאך דעם בלינדן בעטליר . דער ווייל רופט ער זיך אן . איך בין דא . איך בין גקומין צו איך אף דער חתונה . אונ איך שענק איך דרשה גישאנק . אז איר זאלט זיין אזו אלט וויא איך . ווארין פריד האב איך איך דאש גווינטשין . אז איר זאלט זיין אזו אלט וויא איך . היינט שענק איך איך דאש דאוני במתנה גמורה דרשה גישאנק . אז איר זאלט זיין אזו

ראשי תיבות וקיצורים: א. אחד; המאכלים; הש"י; השם יתברך; ואעפ"כ; ואף על פי כן; ומלבושי; ומלבושים; על כן. על כן; הערות ותרומות: (א) צעיר מאד. תינוק;

גם כשהי' הנר דולק . ענו ואמרו שם .
 זאת היא מעשה ישינה ביותר מהראשונה .
 והי' פלא אצלם שזה הב' שהוא יניק^(א)
 מהראשון וזוכר מעשה ישינה יותר מהראשון
 וכיכרו את הג' שיספר . ענה ואמר הג'
 שהי' יניק יותר . אני זוכר גם כשהתחיל
 בנין הפרי דהיינו כשהתחיל להתרקם הפרי
 ענו ואמרו זאת היא מעשה ישינה ביותר .
 ענה הד' שהי' יניק עוד יותר . אני זוכר גם
 כשהוליכו הגרעין לנטוע הפרי . ענה הה'
 שהי' יניק עוד יותר . אני זוכר גם החכמים
 שהם היו חושבים וממציאים את הגרעין .
 ענה הששי וכו' . שהוא זוכר גם את הטעם
 של הפרי קודם שנכנס הטעם בתוך הפרי .
 ענה

האבין זי"א זיך דארט אן גירופין . האט דאש איז נאך
 אן עלטירי מעשה פון דר ערשטיר . אונ סע איז ביא
 זי"א אה חידוש גיווען וואש דר אנדיריר איז זיך יונגיר .
 אונ גידענקט איין עלטירי מעשה פון דעם ערשטין .
 דר נאך האט מען מכבד גיווען דעם דריטין זקן אז ער
 זאל דר ציילין . אונ דר דריטיר איז נאך יונגיר גיווען .
 האט דר דריטיר זיך אן גירופין . איך גידענקט נאך
 אפילו אז סע האט זיך גאר אן גיהובין דר בנין פון דר
 פרי . אז דיא פרי האט גאר אן גיהובין צו ווערן אה
 פרי . האבין זי"א זיך אן גירופין דארט . דאש איז זיך
 נאך איין עלטירי מעשה . דער נאך האט זיך דער
 פערדיר זקן אן גירופין . וואש ער איז נאך יונגיר .
 גיווען . איך גידענקט נאך אפילו אז מע האט גיפירט
 דאש קערנידיל מע זאל פלאנצין דיא פרי . האט זיך דר
 פֿיפֿטיר אן גירופין וואש ער איז נאך יונגיר גיווען איך
 גידענקט נאך אפילו דיא חכמים וואש זי"א האבין אויס
 גיטראכט דאש קערנידיל . האט זיך דער זעקסטיר
 וואש ער איז נאך יונגיר גיווען אן גירופין . איך גידענקט
 נאך אפילו דעם טעם פון דר פרי איידיר דר טעם איז
 אריין אונ דר פרי . האט זיך דר זיבטיר אן גירופין .
 איך

וכל מה שצריכים והי' שם כל טוב וכל
 התענוגים שבעולם . ענו ואמרו . שכ"א
 יספר מעשה ישינה מה שהוא זוכר מזכרון
 הראשון . היינו מה שהוא זוכר מעת
 שהתחיל אצלו הזכרון . והיו שם זקנים
 ונערים . והיו מכבדים את הזקן הגדול
 שביניהם שיספר בתחילה . ענה ואמר . מה
 אספר לכם . אני זוכר גם כשחתכו את
 התפוח מן הענף . ולא ידע שום א' מה הוא
 אומר . אך היו שם חכמים . ואמרו . בוודאי
 זאת היא מעשה ישינה מאד . וכיכרו את
 השני שיספר . ענה הב' שלא הי' זקן כמו
 הראשון . זאת היא מעשה ישינה . (בלשון תימה)
 זאת המעשה אני זוכר ג"כ אבל אני זוכר

משקאות אונ מלבושים אונ וואש מע כדארף אונ סע איז
 דארטין גיווען כל טוב אונ אלי תענוגים וואש אונ דר
 וועלט . האבין זי"א זיך אן גירופין . אז אימליכר זאל דר
 ציילין . איין אלטי מעשה . וואש ער גידענקט נאך פון
 דעם ערשטין זכרון . דהיינו וואש ער גידענקט . זונט
 סע האט זיך בי"א אים אן גיהובין דר זכרון . איז
 דארטין גיווען אלטי אונ יונגיר . האט מען מכבד גיווען .
 דעם גרעסטין זקן וואש סע גיווען צווישין זי"א . אז ער
 זאל צום ערשטין דר ציילין . האט ער זיך אן גירופין .
 (דהיינו דר עלצטיר זקן) וואש זאל איך איך דר ציילין
 איך גידענקט נאך אז מע האט אפ גישניטן דאש עפילי
 פון דר צווייג . האט קיינר ניט פֿר שטאנן וואש ער
 זאגט . לושמיר סע איז דארט גיווען חכמים . האבין
 זי"א גיזאגט . אווא . דאש איז אה גאנץ אלטי מעשה .
 האט מען דר נאך מכבד גיווען דעם אנדירין זקן וואש
 ער איז גיווען יונגיר פון דעם ערשטין . אז ער זאל
 דר ציילין . האט זיך דר אנדיריר אן גירופין . האט דאש
 איז איין אלטי מעשה . (מיט אה לשון וויא איינר פֿר
 ווינדירט זיך) איך גידענקט דיא מעשה . אונ איך
 גידענקט נאך אפילו אז דאש לעכט האט גיברענט .

ראשי תיבות וקיצורים: א' אחד; ג"כ גם כן; הב' השני; הג' השלישי; הד' הרביעי; הה' החמישי; הי' היה; והי' והיה; כשהיה: שהי' שהיה; שכ"א שכל אחד; הערות ותרוממות: (א) צעיר:

סיפורי מעשיות

השבעה בעטלירש

כדרך זקנותם שכל מי שזקן יותר . יצא תחילה . והוציא כולם מן המגדול . והוציא תחילה את התינוק הנ"ל כי באמת הוא זקן יותר מכולם . וכן כל מי שהיה יניק יותר הוציא קודם והזקן הגדול הוציא באחרונה כי כל מי שהי' יניק יותר הי' זקן יותר כנ"ל והזקן שבהם הי' יניק יותר מכולם . ואמר להם (הנשר הגדול הנ"ל) אני אפרש לכם את המעשיות שסיפרו כל הנ"ל . כי זה שסיפר שהוא זוכר גם כשחתכו את התפוח מן הענף . היינו שהוא זוכר גם כשחתכו את מבורו . (היינו שגם את המעשה הוא שנעשה עמו תיכף בעת ההולדה בעת שחתכו את מבורו גם את זה הוא זוכר) והב' שאמר שזוכר בשעה שהי' הנר דולק . היינו

אונ ווער סע איז יונגיר גיווען . האט ער אים פרי ארויס גינומין . אונ דעם עלצטין זקן האט ער גאר צום סוף ארויס גיפירט . ווארין ווער סע איז גיווען יונגיר דער איז זיך גיווען עלטיר . (ווארין וואש יונגיר האט ער זיך אלץ איין עלטירי מעשה דער ציילט) אונ דער עלצטיר זקן דער איז גיווען יונגיר פון זיין אלי . האט זיך דער גרוסיר אדליר צו זיין אן גירופין . איך וועל אייך מפורש זיין דיא אלי מעשיות וואש דיא אלי האבין דער ציילט . דער האט דער ציילט אז ער גידענקט נאך אז מע האט אפ גישניטין דאש עפילי פון דר צווייג . מיינט ער . ער גידענקט נאך אפילו אז מע האט אים אפ גישניטין דעם נאפיל . (כלומר . אפילו דאש וואש מיט אים האט זיך גיטאן תיכף ווי ער איז גיבארין גיווארן אז מע האט אים אפ גישניטין דעם נאפיל . אפילו דאש גידענקט ער אויך) אונ דר אנדרר וואש ער האט גיזאגט ער גידענקט נאך אפילו אז דאש לעכט האט גיברענט . מיינט ער . ער גידענקט נאך אז ער איז גיווען בעיבור וואש דעמילט ברענט אה לעכט אוף דעם קאפ (ווארין אזו שטייט אונ דר גמרא . אז דעמילט אז דאש קינד איז בייא דר מוטריר אונ בויך . דעמילט ברענט אה לעכט אוף

ענה השביעי וכו' ואמר שהוא זוכר גם הריח של הפרי קודם שנכנס בפרי . ענה הח' ואמר שהוא זוכר גם המראה של הפרי קודם שנמשכה על הפרי . ואני (היינו זה הבעטליר העור שמספר כל זה) הייתי אז תינוק לגמרי והייתי ג"כ שם . ועניתי ואמרתי להם . אני זוכר כל אלו המעשיות ואני זוכר לאו כלום (אונ איך גידענק גאר נישט) ענו ואמרו . זאת היא מעשה ישינה מאד יותר מכולם . והי' חידוש גדול אצלם שהתינוק זוכר יותר מכולם . בתוך כך בא נשר גדול ודפק על המגדול . ואמר להם . חדלו עוד מלהיות עניים . שובו אל האוצרות שלכם והיו משתמשים באוצרות שלכם . ואמר להם שיצאו מן המגדול

איך גידענק נאך אפילו דעם ריח פון דער פרי איידיר דער ריח איז אריין אונ דער פרי . האט זיך דער אכטיר אן גירופין איך גידענק נאך אפילו דיא מראה פון דער פרי איידיר דיא מראה איז ארוף אף דר פרי . אונ איך בין נאך דעמילט גיווען גאר אה קינד . (דהיינו דר בלינדער בעטליר וואש ער דר ציילט דאש אלץ) אונ איך בין אויך דארט גיווען . האב איך מיך אן גירופין . איך גידענק דיא אלי מעשיות . אונ איך גידענק גאר נישט . האבין זיין זיך אן גירופין . האט דאש איז אה גאנץ אלטי מעשה . עלטיר פון אלי . אונ סע איז בייא זיין אה גרום חידוש גיווען . וואש דאש קינד גידענקט מער פון אלי . דר ווייל איז אן גיקומין אה גרוסיר אדליר . אונ האט אן גיקלאפט . אוף דעם טורים . אונ ער האט צו זיין גיזאגט . הערט אוף צו זיין ארימי לייט . קערט איך אום צו אייערי אוצרות . אונ נוצט מיט אייערי אוצרות אונ ער האט צו זיין גיזאגט . אז זיין זאלין ארויס גיין . פון דעם טורים . עלטיר נאך עלטיר . ווער סע עלטיר זאל פריד ארויס גיין . האט ער זיין אלי ארויס גינומין פון דעם טורים . האט ער פריד דאש קינד ארויס גינומין . ווארין צום אמת איז ער זיך עלטיר פון זיין אלי .

סיפורי מעשיות

צח

הספינות שלכם שהם הגופים שלכם שנשברו שיחזרו ויבנו . עתה חזרו אליהם ובירך אותם . ולי (היינו זה הבעמליר העור שהי' תינוק או שהוא מספר כל זה) אמר הנשר הגדול הנ"ל אתה בא עמי כי אתה כמותי כי אתה זקן מאד ועדיין אתה יניק מאד ועדיין לא התחלת לחיות כלל ואעפ"כ אתה זקן מאד וגם אני כך כי אני זקן ועדיין אני יניק וכו' . נמצא שיש לי הסכמה מאותו הנשר הגדול (שאני חי חיים ארוכים כנ"ל) ועתה אני נותן לכם חיים ארוכים שלי במתנה לדרשה . ונעשה שם שמחה וחדוה גדולה ועצומה מאד מאד :

ביום השני של שבועת ימי המשתה חזרו וזכרו

דר גרוסיר אדליר . האט צו זיין גיזאגט . קערט איך אום צו אייערי שיפין . דאש זענין אייערי גופין וואש זיין זענין צו בראכין גיווארין . זיין וועלן ווידיר גיבואט ווערין . היינט קערט איך אום צו זיין . אונ ער האט זיין גיבענשט . אונ צו מיר (דהיינו צום בלינדן בעמליר וואש ער דר ציילט דאש אלץ) האט ער גיזאגט . (דהיינו דר גרוסיר אדליר) דוא קום מיט מיר ווארין דוא ביסט אזו וויי איך . ווארין דוא ביסט זייער אלט . אונ גאר יונג . אונ דוא האשט נאך גאר ניט אן גיהובין צו לעבין אונ דוא ביסט פֿארט זייער אלט . אונ איך בין אויך אזו . ווארין איך בין זייער אלט . אונ בין נאך גאר יונג וכו' . נמצא האב איך אה הסכמה פֿון דעם גרוסין אדליר . אז איך בין זייער אלט אונ בין גאר יונג וכו' . היינט שענק איך איך במתנה גמורה דרשה גישאנק . אז איר זאלט זיין אזו אלט וויי איך . איז דארט גיווארין אה גרוסי שמחה אונ זייער אה גרוסי חדוה . אונ זיין זענין זייער פֿרייליך גיווען :

אונ דעם אנדירין טאג פֿון שבועת ימי המשתה . האבין זיך דיא חתן כלה ווידיר דר מאנט . אונ דעם אנדירין בעמליר . וואס ער איז גיווען אה טויביר וואס

היינו שהוא זוכר גם כשהי' בעיבור שהי' נר דולק על ראשו . וזה שאמר שזוכר גם בעת שהתחיל ריקום הפרי היינו שזוכר גם כשהתחיל להתרקם הגוף דהיינו בעת יצירת הולד . וזה שזוכר בעת שהיו מוליכים הגרעין לנטוע הפרי . היינו שזוכר גם כשנמשכה המיפה בעת הזווג . וזה שזוכר את החכמים שהיו ממציאים את הגרעין . היינו שזוכר גם כשהי' המיפה עדיין במוח . (כי המוחן ממציאים את המיפה) וזה שזוכר את הטעם היינו הנפש . והריח היינו הרוח . והמראה היינו הנשמה . והתינוק אמר שזוכר לאו כלום . כי הוא למעלה מן הכל וזוכר אפי' מה שהוא קודם מנר"נ שהוא בחי' אין . ואמר להם חזרו אל

אוף זיין קאפ וכו') אונ דר וואש ער האט גיזאגט אז ער גידענקט נאך אפילו אז סע האט אן גיהובין צו ווערין אה פרי . דאש איז . ער גידענקט נאך אפילו וויי זיין גוף האט אן גיהובין צו ווערין . דעמילט אז דאש קינד הייבט נאר אן בשאפין צו ווערין . אונ דער גידענקט נאך דעמילט אז מע האט גיפירט דאש קערינדיל צו פֿלאנצין דיא פרי . דאש איז . ער גידענקט נאך אפילו וויי דיא מיפה איז נמשך גיווארין . אונ דער גידענקט נאך דיא חכמים וואש זיין האבין אויס גיטראכט דאש קערינדיל . מיינט ער . ער גידענקט נאך . אפילו אז דיא מיפה איז נאך גיווען אונ מוח . אונ דער גידענקט נאך דעם טעם . דאש איז דאש נפש . אונ דר ריח . דאש איז דר רוח . אונ דיא מראה דאש איז . דיא נשמה . אונ דאש קינד האט גיזאגט . ער גידענקט גאר ניט . ווארין ער איז גרעסיר פֿון זיין אלי . אונ ער גידענקט אפילו וואש סע גיווען פֿר נפש רוח ונשמה . דרום האט ער גיזאגט . ער גידענקט גאר ניט . כלומר ער גידענקט נאך אז סע גאר ניט גיווען . גידענקט ער אפילו וואש דארט האט זיך גיטאן . וואש דאש איז העכיר פֿון אלי . אונ

סיפורי מעשיות

השבעה בעטלירש

שבעול' כולם הם רק מחמת החסרון ששמוח על החסרון שחסר לו ונתמלא . ואצלי כל העולם כולו אינו עולה לכולם . שיכנסו באזני החסרון שלהם . כי אני חי חיים טובים שאין בהם שום חסרון . ויש לי הסכמה על זה שאני חי חיים טובים מן המדינה של עשירות . וחיים טובים שלו היו שהי' אוכל לחם ושותה מים . (וסיפר להם) כי יש מדינה שיש בה עשירות גדול . שיש להם אוצרות גדולים . פ"א נתקבצו . והתחיל כ"א להתפאר עם חיים טובים שלו . איך הוא חי חיים טובים . וכן סיפר כל אחד וא' מסדר החיים טובים שלו :

וענית ואמרת להם . אני חי חיים טובים שהם טובים יותר מחיים טובים שלכם . והא ראייה

סע אזי אים אפ גיגאנגן . אונ היינט האט ער דאש וואש סע אזי אים אפ גיגאנגן . אונ בייא מיר טרעפֿט דיא גאנצי וועלט גאר ניט אן . אז איך זאל הערין זייער חסרון . ווארין איך לעב אזו אה חיים טובים וואש סע האט גאר קיין שום חסרון ניט . אונ איך האב אה הסכמה דראף אז איך לעב חיים טובים . פֿון דר מדינה פֿון עשירות . אונ זיין חיים טובים איז גיווען . ער האט גיגעסין ברויט אונ גיטרונקין וואסיר . (האט ער זייא דר ציילט) . באשר סע פֿר האנדן אה מדינה וואש אונ איר איז גרוס עשירות . זייא האבין גרוס אוצרות . אמאל זעגן זייא זך צום אויף גיקומין דיא עשירים . האט זך איטליכר אן גיהובין צו בארימין מיט זיין חיים טובים . וויא אזו ער לעבט חיים טובים . אונ איטליכר האט דר ציילט . דער סדר פֿון זיין חיים טובים . האב איך מיך אן גירופֿין אונ האב גיזאגט צו זייא (דהיינו דר טויכר בעטלירש וואש ער דר ציילט דאס אלץ) איך לעב חיים טובים בעסירי פֿון איך . והא ראייה . ווארין אז איר לעבט חיים טובים העלפֿט זע דר מדינה . ווארין סע פֿר האנדן

וזכרו הזוג הזה את הבעטליר השני היינו החרש שהחיה אותם ונתן להם לחם . והיו בוכים ומתגעגעים איך לוקחין לכאן את אותו הבעטליר החרש שהחיה אותנו כנ"ל . בתוך שהיו מתגעגעים אחריו והנה הוא בא ואמר הנני ונפל עליהם ונשק אותם ואמר להם . עתה אני נותן לכם במתנה שתהיו כמוני . שתחיו חיים טובים כמוני . כי בתחילה ברכתי אתכם בזה ועתה אני נותן לכם חיים טובים שלי במתנה גמורה לדרשה . ואתם סוברים שאני חרש . אין אני חרש כלל . רק שכל העולם כולו אינו עולה אצלי לכולם . שאשמע החסרון שלהם כי כל הקולות כולם הם מן חסרונות . כי כ"א וא' צועק על חסרונו . ואפי' כל השמחות

וואש ער האט זייא מחיה גיווען . אונ האט זייא גיגיבין ברויט . אונ זייא האבין גוויינט אונ גיבענקט . וויא נעמט מען דא אהער דעם טויבין בעטליר וואש ער האט אונ מחיה גיווען . דר ווייל . וויא זייא האבין אזו גיבענקט נאך אים . דר ווייל קומט ער אריין . אונ זאגט איך בין דא . אונ איז אויף זייא ארום גיפֿאלין אונ האט זייא גיקושט . אונ ער האט צו זייא גיזאגט . היינט שענק איך בכתנה . אז איר זאלט זיין אזו וויא איך אז איר זאלט לעבין . אזו אה חיים טובים (כלומר אה גוט לעבין) אזו וויא איך . ווארין פֿריר האב איך איך גיבענטשט דר מיט . היינט שענק איך איך מיין חיים טובים במתנה גמורה דרשה גישאנק . איר מיינט . איך בין טויב . איך בין גאר ניט טויב . נאר דיא גאנצי וועלט . טרעפֿט בייא מיר גאר ניט אן אז איך זאל הערין זייער חסרון . ווארין גאר אלי קולות פֿון דר וועלט . זעגן אלי נאר פֿון חסרונות . ווארין איטליכר שרייט אויף זיין חסרון . דהיינו אויף דעם וואס סע גייט אים אפ . אונ אפֿילו אלי שמחות פֿון דר וועלט . זעגן אלי נאר פֿון חסרונות . וואס מע פֿרייט זך אויף דעם וואש

סיפורי מעשיות

צט

עליהם מלך אכור על אותה המדינה ולא הי' יכול לעשות להם דבר . והלך וקלקל את החיים טובים של המדינה . שהי' להם מן הגן . ולא שקלקל את הגן . רק שהשאיר שם באות' המדינה ג' כתות עבדים . וצוה עליהם שיעשו מה שפקד עליהם . ועי"ז קילקלו את הטעם . שע"י מה שעשו שם . כל מי שירצה למעום איזה טעם יהי' טעם נבילה . וכן קילקלו את הריח . שכל הריחות יהי' להם ריח חלבנה . וכן קילקלו את המראה שהחשיכו את העינים כאלו יש עננים ועבים . (הכל ע"י מה שעשו שם כאשר צוה עליהם מלך האכור כנ"ל) ועתה אם אתם חיים חיים טובים . אראה אם תוכלו להושיע אותם . ואני

ראי' כי אם אתם חיים טובים . אראה אם תוכלו להושיע את מדינה פלונית היות שיש מדינה שהי' להם גן והיה באותו הגן פירות שהי' להם כל מיני טעמים שבעולם . גם הי' שם כל מיני ריחות שבעולם . גם היו שם כל מיני מראה כל הגוונים וכל (הקוויימטין)⁽⁸⁾ שבעולם . הכל היה שם באותו הגן . והי' על הגן גנני א' שקורין (אגראדניק) והיו בני אותו המדינה חיים חיים טובים ע"י אותו הגן . ונאבד שם הגנני . וכל מה שהי' שם באותו הגן . בוודאי מוכרח להיות כלה ונפסד . מאחר שאין שם הממונה דהיינו הגנני . אבל אעפ"כ היו יכולים לחיות מן הספיחים שבגן . ובא

איין אום דר ביירמיקר) אופ דר מדינה אונ דר מלך האט זייא גאר ניש גיקענט טאן . איז ער גונאנגן אונ האט זייא כליא גימאכט דיא חיים טובים פון דר מדינה וואש זייא האבין פון דעם גארטן . אונ ער האט כליא גימאכט דעם גארטן . נאר ער האט איבר גילאזט אונ דר מדינה . דרייא כתות קנעכט . אונ ער האט זייא אן גיזאגט . אז זייא זאלין מאן דאש וואש ער האט זייא גיהייסן . אונ דארך דעם וואש זייא האבין דארט גיטאן . דאש וואש דר מלך האט זייא גיהייסן . דארך דעם . האבין זייא כליא גימאכט דעם טעם . ווארין דארך דעם וואש זייא האבין דארט גיטאן . דארך דעם האבין זייא גימאכט . אז ווער סע וועט וועלין פילין אה טעם . זאל דאש האבין אה טעם פון נבילה . אונ אזו האבין זייא כליא גימאכט דעם ריח אזו אלי ריחות זאלין האבן אה ריח פון חלבנה . אונ אזו האבין זייא כליא גימאכט דיא מראה . ווארין זייא האבין גימאכט . אז סע זאל זיין טונקיל אונ די אויגן . אזו וויא סע איז אז סע וואלקנידיק . (דאש האבין דיא דרייא כתות קנעכט אלץ אן יארביט אונ דר מדינה דארך דעם וואש זייא

האנדן אה מדינה וואש זייא האבין גיהאט אה גארטן אונ אין דעם גארטן איז גיווען פירות וואש זייא האבין גיהאט אלירליי טעמים וואש אונ דר וועלט . אונ זיי האבין גיהאט אלירליי ריחות וואש אונ דר וועלט . אונ סע דארט גיווען אונ דעם גארטן אלירליי מראות . וואש פֿר אפֿארב אונ אלי קוויימטין וואש אונ דר וועלט . איז אלץ גיווען דארט אונ דעם גארטן . אונ סע גיווען איבר דעם גארטן איין אגראדניק (דהיינו דר וואש ער זעהט צו דעם גארטן) פֿלעגט דיא מדינה צו לעבן חיים טובים דארך דעם גארטן . איז דארט דר אגראדניק פֿר פֿאלין גיווארין . מיילא וואש סע איז דארט דא אונ דעם גארטן . מוז בוודאי שון גאר צו נישט ווערין ווארין סע איז זיך שון ניש דא דר אגראדניק . וואש ער זאל דעם גארטן צו זעהין אונ זאל זיך פארין ארום אים וואש מע בדארף ארום דעם גארטן צו טאן . לושמיר זייא וואלטין נאך גיקאנט לעבן פון דיא ספיחים פון דעם גארטן (דהיינו פון דער ווידיר וואקסניק . דהיינו דאש וואש סע וואקסט אונ אה גארטן אליין פון דעם וואש סע פֿאלט אראפ) איז אן גיקומין אה מלך אכור . (כלומר

ראשי תיבות וקיצורים: א' אחד; אעפ"כ: אף על פי כן; באות' המדינה: ג' שלוש; הי' היה; ועי"ז: ועל ידי זה; יהי' יהיה; ע"י: על ידי; ראי' ראייה; שהי' שהיה; שע"י: שעל ידי; זערות ותרגומים: (א) פרחים נאים;

סיפורי מעשיות

השבעה בעטלירש

ואני אומר לכם (כל זה דברי החרש הנ"ל) שאם לא תושיעו אותם יוכלו הקילקולים הנ"ל של אותו המדינה להזיק לכם ג"כ. והלכו העשירים הנ"ל אל אותו המדינה. וגם אני הלכתי עמם. וגם בדרך הילוכם היו חיים ג"כ כ"א וא' חיים טובים שלו. כי היו להם אוצרות כנ"ל. כשבאו סמוך להמדינה. התחיל להתקלקל גם אצלם הטעם ושאר הדברים. והרגישו בעצמם שנתקלקל אצלם ואמרתי להם. אם עתה שעדיין לא נכנסתם אצלם כבר נתקלקל אצלכם הטעם וכו'. ואיך יהי' אם תכנסו לשם. ומכ"ש איך תוכלו להושיע אותם. ולקחתי לחם שלי של

מיין ברויט אונ מיין וואסיר. אונ האב זיין גינדין. האבין זיין גיפילט אונ. מיין ברויט אונ וואסיר אלי מעמים (אונ אלי ריחות וכו') אונ סע איז בייא זיין פֿר רעכט גיווארין וואש סע איז בייא זיין כליא גיווארין. (דהיינו דר טעם אונ דיא מראה אונ דר ריח) אונ יעני מדינה. דהיינו דיא מדינה וואש בייא זיין איז גיווען דר גארטין (וואש בייא זיין האט מען כליא גימאכט דעם טעם וכו' כנ"ל) האבין זיין זיך אן גיהובין ארום צו קוקין אז זיין זאלין פֿר רעכטין דיא מדינה וואש בייא זיין איז כליא גיווארין דר טעם וכו'. האבין זיין זיך מיישב גיווען. כאשר סע איז פֿר האנדין אה מדינה פֿון עשירות (דהיינו טאקי דיא מדינה פֿון עשירות הנ"ל וואש דר בעטליר האט מיט זיין גישמוסט כנ"ל) איז זיין גיפֿעלין (דהיינו דר מדינה וואש דר גארטין איז דארטין גיווען איז זיין גיפֿעלין) אז דר אגראדניק זיעיריר וואש ער איז פֿר פֿאלין גיווארין (וואש דארך אים האבין זיין גילעכט חיים טובים) איז ער פֿון איין שורש מיט דר מדינה פֿון עשירות. וואש זיין לעבין אויך חיים טובים. איבר דעם איז זיין גיפֿעלין דיא עצה. אז זיין זאלין שיקן צו דר מדינה פֿון עשירות. זיין וועלין זיין בוודאי. העלפֿין. האבין זיין אוו גיטאן. אונ זיין האבין גישקט שלוחים

זיין האבין דארט גיטאן וואש דר מלך האט זיין גיהייסן כנ"ל). היינט אז איך לעבט חיים טובים העלפֿט זע דר מדינה. (אזו זאגט אלץ דר טויביר בעטליר צו דר מדינה פֿון עשירות וואש זיין האבין זיך ברימט אז זיין לעבין חיים טובים כנ"ל) אונ איך זאג איך. אז איך וועט זיין ניט העלפֿין. וועט עס איך אויך שאטין. (דהיינו דאש וואש בייא דר מדינה איז כליא גיווארין דיא מראה אונ דר טעם אונ דר ריח. דאש וועט איך אויך דר לאנגין) האבין זיך אונף גיהובין דיא עשירים הנ"ל. אונ זענין גיגאנגין צו דר מדינה. אונ איך בין אויך מיט זיין גיגאנגין. אונ אונף דעם וועג האבין זיין אויך גילעכט איטליכר זיין חיים טובים. ווארין זיין האבין גיהאט אוצרות כנ"ל. וויא זיין זענין גיקומין נאהינט צו דר מדינה. האט אן גיהובין בייא זיין אויך כליא צו ווערין. דר טעם אונ דיא איבריקי זאכין. האבין זיין דר פֿילט אז סע איז בייא זיין כליא גיווארין. האב איך מיך אן גירופֿין צו זיין. מיידר היינט אז איך זענט נאך ניט אריין גיגאנגין אונ דר מדינה. איז שון בייא איך כליא גיווארין דר טעם אונ דיא מראה אונ דר ריח. וויא וועט שון זיין. אז איך וועט אהין אריין גיין. אונ מכל שכן וויא קאנט איך זיין נאך העלפֿין. האב איך גינומין

(ווערטיל) ואח"כ מתקבצים עליהם עוד איזה בני אדם עד שנעשה איזה קיבוץ ואומרים איזה דברי הלצות (היינו ווערטליך) והם מחייכים ושוחקים. והטיתי אזני ושמעתי שהם מדברים ניבול פה. וזה אומר דברי ניבול פה. וזה אומר בדקות יותר וזה שוחק וזה יש לו הנאה וכיוצא. אח"כ הלכתי להלן לעיר אחרת וראיתי ששני בני אדם מריבים זה עם זה מחמת איזה מו"מ. והלכו ל"הב"ד לדין. ופסק להם הב"ד זה זכאי וזה חייב. ויצאו מן הב"ד. אח"כ חזרו ונתקוטטו זה עם זה. ואמרו שאינם רוצים זה הב"ד רק הם רוצים ב"ד אחר. ובחרו להם ב"ד אחר. (כי מאחר שהם מרוצים על אותו הב"ד שבחרו להם יכולין לדון לפניהם

של עשירות. והלכו השלוחים ופגעו בהם (היינו השלוחים פגעו בכני אותו המדינה עצמה של עשירות כי הם היו רוצים לילך אצלם כנ"ל) ושאלו את השלוחים להיכן אתם הולכים. השיבו. אנו הולכים אל אותו המדינה של עשירות שיושיעו אותנו ענו ואמרו. אנחנו בעצמינו הם בני אותה המדינה של עשירות. ואנו הולכים אצלכם אמרתי אני להם (היינו החרש שמשפר כל זה אמר להם) הלא אתם צריכים אלי. כי אתם לא תוכלו לילך לשם להושיע להם כנ"ל. ע"כ אתם תשארו כאן. ואני אלך עם השלוחים להושיע להם. והלכתי עמהם ונכנסתי במדינה באיזה עיר ובאתי וראיתי. שבאים אנשים ואומרים איזה דבר הלצה. שקורין

שלוחים צו דר מדינה פון עשירות. זענען דיא שלוחים גיגאנגין האבין זייא איינס דאש אנדירי כגענינט. (דהיינו דיא שלוחים האבין זיך כגענינט מיט דר מדינה פון עשירות. אופ דעם וועג. ווארין דיא מדינה פון עשירות האט זיך צו זייא גיוואלט גיין כנ"ל) האבין זייא גיפֿרענט דיא שלוחים וויא היין גייט איר. האבין זייא גיענפֿירט מיר גיאיין צו דער מדינה פון עשירות אז זייא זאלין אונג העלפֿין. האבין זייא זיך אן גירופֿין. מיר זענין דאש אליין דיא מדינה פון עשירות. אונ מיר גיאיין צו איר. האב איר מיר אן גירופֿין (דהיינו דר מויביר בעטלירש וואש ער דר ציילט דאש אלץ) צו זייא. איר כדארפֿט זיך צו מיר. ווארין איר קאנט זיך ניט גיין אהין אונ זאלט זייא העלפֿין כנ"ל. (ווארין אז זייא זענין נאר גיווען נאהינט צו דר מדינה האט זייא אליין שון אויך גישאמט. מכל שכן וכו' כנ"ל) בכֿן בלייבט איר דא אונ איר וועל גיין מיט דיא שלוחים. צו העלפֿין זייא. בין איר גיגאנגין מיט דיא שלוחים. אונ בין גיקומין אונ דר מדינה אריין. בין איר אריין גיקומין אונ אה שטאמט אריין. האב איר גייעהין. סע קומין מענטשין. אונ סע זאגט אייניר אה ווערטיל. אונ דר נאך זענין נאך

צו גיקומין מענטשין ביז סע גיווארין אה רעדיל מענטשין אונ זייא האבין גיזאגט ווערטליך. אונ זייא האבין גילאכט האב איר מיר צו גהערט וואש שמוסין זייא. האב איר גיהערט. זייא ריידין ניבול פה. אונ דער זאגט אה ווערטיל פון ניבול פה. אונ דער זאגט אביסיל איידליר אונ דער לאכט אונ דר האט הנאה אונ דעסט גלייכין אזו וויא דר שטייגיר איז. דר נאך בין איר ווייטיר גיגאנגין אונ איין אנדירי שטאמט. (פון דר מדינה) האב איר גיזעהין צווייא מענטשין קריגין זיך. אייניר מיט דעם אנדירין. מחמת עפיס אה משא ומתן. זענין זייא גיגאנגין צום בית דין זיך לדון. האט זייא דאש בית דין גיפסקית. דער איז זכאי אונ דער איז חייב. זענין זייא ארייס גיגאנגין פון דעם בית דין דר נאך האבין זייא זיך ווידיר צו קריגט. אונ האבין גיזאגט אז זייא ווילין שון ניט דאש בית דין נאר זייא ווילין איין אנדירי בית דין. האבין זייא זיך אויס גיקליבין איין אנדירי בית דין. האבין זייא זיך גילדין פֿר יענים בית דין. דר נאך האט זיך ווידיר צו קריגט אייניר פון דיא דאזיג מיט איין אנדירין האבין זייא זיך ווידיר אויס גיקליבין איין אנדירי בית דין. אונ אזו האבין זייא זיך דארט ווייטיר צו קריגט. דר

סיפורי מעשיות

השבעה בעטלירש

הולכים ומקלקלים את המדינה . שהיו הולכים ומדברים ביניהם ניבול פה והכניסו ניבול פה בתוך המדינה . וע"י ניבול פה נתקלקל הטעם שכל הטעמים הם טעם נבילה . וכן הם הכניסו שוחד במדינה . ועי"ז נחשכו העינים ונתקלקל המראה כי השחד יעור עיני חכמים . וכן הם הכניסו ניאוף במדינה ועי"ז נתקלקל הריח (וע' במ"א בדברינו שע"י ניאוף נפגם הריח) ע"כ תראו לתקן את המדינה מג' עבירות אלו ולחפש אחרי האנשים הנ"ל ולגרשם . ואז כשתתקנו ג' עבירות אלו לא די שיתתקן הטעם והמראה והריח כי אם גם הגנני שנאבד יוכל ג"כ להמצא

טעם פֿון נבילה . אונ אוו האבין זייא אריין גיבראכט שוחד אונ דער מדינה אריין . אונ דארך דעם איז בייא זייא כליא גיווארין דיא מראה אונ סע איז בייא זייא טונקיל גיווארין אונ דיא אויגין . ווארין אוו שמייט כי השוחד יעור עיני חכמים . כלומר שוחד מאכט בלינד דיא אויגין . אונ אוו האבין דיא קנעכט אריין גיבראכט ניאוף אונ דער מדינה . אונ דארך דעם איז כליא גיווארין דער ריח . ווארין דארך ניאוף ווערט כליא דער ריח . (אונ דאש האט עס דער מלך אכור איבר גילאזט דרייא כחות קנעכט אונ דער מדינה . אונ האט זייא גיהייסין אז זייא זאלין אום גיין אונ זייא זאלין אריין ברענגן דיא דרייא עבירות אין דר מדינה . אונ דארך דעם איז בייא זייא כליא גיווארין דיא מראה אונ דר טעם אונ דר ריח כנ"ל) בכך זאלט איר זעהין פֿר רעכטין דיא מדינה פֿון דיא דרייא עבירות . אונ איר זאלט נאך זוכין נאך דיא מענטשין (דהיינו נאך דיא קנעכט וואש זייא האבין עס אריין גיבראכט דיא דרייא עבירות אונ דער מדינה כנ"ל) אונ איר זאלט זייא פֿר טרייבין . אונ אז איר וועט אזו מאן . אונ איר וועט אפ רייניקן דיא מדינה פֿון דיא דרייא עבירות . זאג איך אייך . אז לא די וואש סע וועט בייא אייך פֿר רעכט ווערין דר טעם אונ

לפניהם) ודנו לפני אותו הב"ד . אח"כ חזרו ונתקוטטו א' מאלו עם אחר . ובחרו להם ב"ד אחר . וכן היו מריבים ומתקוטטים שם ובחרו להם כמה בתי דינים עד שכל העיר היתה מליאה מבתי דינים . והסתכלתי שזה מחמת שאין שם אמת . ועתה זה מטה דין ונושא פנים לזה . ואח"כ חבירו נושא פנים לו כי הם מקבלים שוחד ואין בהם אמת . אח"כ ראיתי שהם מלאים ניאוף ממש ויש שם ניאוף הרבה עד שנעשה כהיתר אצלם ואמרתי להם . שבשביל זה נתקלקל אצלם הטעם והריח והמראה . כי זה המלך האכזר השאיר אצלם ג' כתות עבדים הנ"ל שיהיו

דער מיט דעם . אונ דער מיט דעם . אונ זייא האבין זיך אויס גיקליבן אלי מאל אין אנדיר בית דין . ביו דיא גאנצי שמאט איז פֿול גיווען מיט בתי דינים . האב איך אקוק גיטאן . האב איך גיזעהין . אז דאס איז מחמת סע איז דארט קיין אמת ניט דא . אונ היינט איז דר מטה דין אונ איז נושא פנים צו דעם . (כלומר ער חנפֿיט יענים אונ פסקיט אים צו) אונ דר נאך איז יעניר נושא פנים אים (כלומר דר נאך פסקיט יעניר ווידיר אים צו) ווארין זייא נעמין שוחד אונ סע איז בייא זייא קיין אמת ניט דא . דר נאך האב איך גיזעהין אז זייא זענין פֿול מיט ניאוף אונ סע איז דארט זייער פֿיל ניאוף ביז סע איז שון גאר בייא זייא גיווארין וויא אה היתר . האב איך זייא גיזאגט . אז דר איבר איז בייא זייא כליא גיווארין . דר טעם אונ דר ריח אונ דיא מראה ווארין דר מלך דר אכור הנ"ל . ער האט בייא זייא איבר גילאזט . דיא דרייא כחות קנעכט הנ"ל . אז זייא זאלין אום גיין אונ זייא זאלין כליא מאכין דיא מדינה . ווארין זייא זענין אום גיזאנגן אונ האבין גירעט צווישין זייא ניבול פה . אונ זייא האבין אריין גיבראכט ניבול פה אונ דר מדינה אריין . אונ דארך ניבול פה איז בייא זייא דארך דעם כליא גיווארין דעם טעם אז אלי טעמים האבין אין

ראשי תיבות וקיצורים: א. אחד; א.ח.כ. אחר כך; ב"ד. בית דין; במ"א. במקום אחר; ג. שלוש; ג"כ. גם כן; ה"ד. הבית דין; שהיו. שהיה; וע'. ועיין; ועי". ועל ידי זה; ע"כ. על כן;

שנתקן על ידו המדינה הזאת) נמצא שיש לי הסכמה מאותו המדינה של עשירות שאני חי חיים טובים . כי אני תקנתי את המדינה הנ"ל כנ"ל . ועתה אני נותן לכם במתנה את החיים טובים שלי ונעשה שם שמחה גדולה וחדוה רבה מאד : (וכן כל הבעטלירש הנ"ל כולם חזרו וכאו על החתונה ונתנו במתנה לדרשה מה שכתחילה ברכו אותם שיהיו כמותם ועכשיו נתנו זאת במתנה לדרשה) : הראשון נתן להם במתנה חיים ארוכים והשני נתן להם במתנה חיים טובים : ביום הג' חזרו ונוכרו הזוג הזה . והיו בוכים ומתגעגעים איך לוקחין בכאן את הבעטליר השלישי שהי' כבד פה . בתוך כך והנה הוא בא ויאמר הנני . ונפל עליהם ונשק

וודאי איז ער דר אגראדניק (דהיינו דר וואש זייא האבין פריד גזאגט או ער איז משוגע) נמצא האב איך אה הסכמה פון דארט או איך לעב חיים טובים ווארין איך האב זיך פֿר רעכט דיא מדינה (אונ דארך אים האט זיך זייא אפילו דר אגראדניק אפ גיוועט . האבין זייא ווידר גילעבט חיים טובים כנ"ל) היינט שענק איך אייך במתנה מיין חיים טובים . איז דארט גיווארין זייער אה גרוסי שמחה אונ אה גרוסי חדוה . אונ זייא זענין זייער פרייליך גיווארין : דר ערשטיר האט זייא גישענקט חיים ארוכים דהיינו לאנג לעבין אונ דער אנדיריר האט זייא גישענקט חיים טובים . דהיינו גוט לעבין . אונ אזו אלי בעטלירס זענין אלי דר נאך גיקומין אונ דר חתונה אונ האבין זייא גישענקט דרשה גישאנק דאש דאזיני וואש זייא האבין זייא פריד גווינטישן אז זייא זאלין זיין אזו וויא זייא . אונ היינט האבין זייא דאש גישענקט זייא במתנה גמורה דרשה גישאנק :

דעם דריטן טאג . האבין זיך חתן כלה ווידר דער מאנט . אונ האבין גוויינט אונ גיבינקט . וויא נעמט מען דא . דעם דריטן בעטליר . וואש ער איז גיווען אה כבד פה (דהיינו ער האט גישטאמפילט מיט דעם

להמצא . ועשו כן . והתחילו לתקן את המדינה מג' עבירות אלו . וחפשו אחרי האנשים הנ"ל והיו תופסים את איזה אדם ושואלין אותו מהיכן באת לכאן . עד שנתבררו אצלם האנשים של המלך האכזר הנ"ל וגירשו אותם . ותיקנו את המדינה מעבירות הנ"ל . בתוך כך נעשה רעש . אפשר אעפ"כ זה המשוגע שהולך ואומר שהוא הגנני . וכל אחד מחזיק אותו למשוגע וזורקין אחריו אבנים ומגרשין אותו . אפשר אעפ"כ אולי הוא . הוא הגנני באמת . והלכו והביאו אותו לפניהם (היינו לפני אלו שישבו ותיקנו את המדינה וגם הוא היינו החרש שמספר כל זה הי' שם) ואמרתי בוודאי זה הוא הגנני באמת . (נמצא

אונ דיא מראה אונ דר ריח . נאך מער . אפילו דער אגראדניק וואש ער איז ביא אייך פֿר פֿאלין גיווארין . וועט ער זיך אונד קאנין אפ זוכין . האבין זייא אזו גיטאן . אונ זייא האבין אן גיהובין צו רייניקן דיא מדינה פֿון דיא דרייא עבירות . אונ זייא האבין נאך גיוועט נאך דיא מענטשין . (דהיינו נאך דיא קנעכט הנ"ל) אונ זייא האבין אן גיחאפט אה מענטשין . אונ זייא האבין אים גיפֿרעגט . פֿון וואניט קומסטו אהער . ביז זייא האבין גיחאפט דיא מענטשין פֿון דעם מלך אכזר . (דהיינו דיא דרייא כתות קנעכט הנ"ל) . אונ זייא האבין דיא מענטשין ארויס גיטריבין . אונ זייא האבן אפ גירייניקט דיא מדינה פֿון דיא עבירות . דר ווייל איז גיווארין אה רעש . אפשר איז פֿארט דער משוגעניר דר אגראדניק . ווארין סע גייט אום אה משוגעניר . אונ ער זאגט אלץ אז ער איז דר אגראדניק אונ איטליכר האלט אים פֿר משוגע . אונ מע ווארפט אים נאך שטייניר . אונ מע טרייבט אים אוועק . טאמיר פֿארט איז טאקי ער דר אגראדניק . איז מען גיגאנגין אונ מע האט אים גיבראכט . האב איך גזאגט (דהיינו דער בעטליר דר טויבר וואש ער דר ציילט דאש אלץ) אה

סיפורי מעשיות

השבעה בעטלירש

שאני יודע יש בהם כל החכמות . ויש לי הסכמה על זה מאותו האיש גדול הנקרא איש חסד האמת . (דער גרוסיר מאן דער אמתיר איש חסד . בזה הלשון סיפר רבנו ז"ל) ויש בזה מעשה שלימה . כי פ"א ישבו כל החכמים וכל אחד התפאר בחכמתו . זה ה' מתפאר . שהמציא בחכמתו עשיית ברזל . וזה התפאר במין מתכת אחר וזה ה' מתפאר שהמציא בחכמתו עשיית כסף שהוא חשוב ביותר וזה התפאר שהמציא עשיית זהב וזה ה' מתפאר שהמציא כלי מלחמה . וזה ה' מתפאר שהוא יודע לעשות אלו המתכות שלא

אונ דער וועלט וואש סע זאל ניט וועלין הערין זייני שירים וכו') אונ סע אזי אונ זייא דא (דהיינו אונ דיא חידות אונ אין דיא שירים וואש ער זאגט) כל החכמות . אונ איך האב איין הסכמה דראף . פון דעם גרוסין מן וואש ער הייסט דר אמתיר איש חסד . ווארין אמאל . זענין גיועסין אלי חכמים אונ איטליכר האט זיך ברימט מיט זיין חכמה . אייניר האט זיך ברימט . ער האט ארויס גיבראכט מיט זיין חכמה . אייזין . (דהיינו דאש וואש מען זאל קענין מאכין אייזין פון דער ערד דאש האט ער ארויס גיבראכט און דער האט זיך ברימט . ער האט ארויס גיבראכט איין אנדיר מין מתכת (דהיינו איין אנדיר מין אייזין ווארג . צין אודיר בלייא וכו') . אונ דער האט זיך ברימט . ער האט ארויס גיבראכט מיט זיין חכמה זילביר . דאס איז שון חשיבר (דהיינו דאש וואש מע קאן מאכין זילביר . דאש האט ער ארויס גיבראכט) אונ דער האט זיך ברימט . ער האט ארויס גיבראכט . מע זאל קענין מאכין גאלד . אונ דער האט זיך ברימט . ער האט ארויס גיבראכט כלי מלחמה . (דהיינו דיא כלים וואש מע האלט מיט זייא מלחמה . דהינו ביקסין אונ הורמאטים אונ דעסט גלייכין דיא חכמה צו מאכין דיא כלים דאש האט ער ארויס גיבראכט . אונ דער האט זיך ברימט . ער קאן מאכין

ונשק אותם . ואמר להם ג"כ כנ"ל . בתחילה ברכתי אתכם שתהיו כמוני . עתה אני נותן לכם כמתנה לדרשה שתהיו כמוני . ואתם סבורים שאני כבד פה אין אני כבד פה כלל רק שהדיבורים של העולם שאינם שבחים להש"י אין בהם שלימות (וע"כ הוא נראה ככבד פה . כי הוא ככבד פה מאלו הדיבורים של העולם שאין בהם שלימות) אבל באמת אין אני כבד פה כלל . אדרבא אני מליץ ודברן נפלא מאד . ואני יכול לדבר חידות ושירים (שקורין לודיר) נפלאים עד שאין נמצא שום נברא בעולם שלא ירצה לשמוע אותי . ובאלו החידות והשירים

דעם מויל) דר ווייל קומט ער אריין אונ זאגט . איך בין דא . אונ אזי זייא ארום גיפאלין . אונ האט זייא גיקושט אונ ער האט זייא אויך אזו גיזאגט כנ"ל . פריד האב איך אייך גיבענטשט . אז איר זאלט זיין אזו וויא איך . היינט שענק איך אייך דרשה גישאנק . אז איר זאלט זיין אזו וויא איך . איר מיינט איך בין אה כבד פה . איך בין גאר קיין כבד פה ניט . נאר דיא דיבורים פון דר וועלט וואש זייא זענען ניט קיין שבחים צום אייבירשטין האבין קיין שלימות ניט (כלומר דריבר האט ער אה פנים וויא אה כבד פה . וואש קען ניט ריידן . ווארין ער וויל גאר ניט ריידן קיין שום ווארט פון דר וועלט . וואש סע אזי ניט קיין לויב צו הש"י . ווארין דיא רייד וואש ניט קיין לויב צו הש"י האבין קיין שלימות ניט . איבר דעם שטאמפילט ער אונ די רייד) איבר צום אמת בין איך גאר קיין כבד פה ניט . אדרבא . איך בין אה מליץ אונ אה דברן דהיינו אה ריידיר . זייער אה וואוליר וואש סע אזי אה ווילד חידוש . אונ איך קאן ריידן חידות אונ שירים אונ לודיר וואש זייא זענין ווילדי חידושים . וואש אז איך הייב אן צו ריידן מייני חידות מיט מייני שירים מיט מייני לודיר . אזי גאר ניט פֿר האנדן קיין שום נברא אונ דר וועלט וואש ער זאל מך ניט וועלין הערין (כלומר סע ניט דא קיין שום בשעפיניש

סיפורי מעשיות

קב

חכמה לקבץ כל אלו החכמות בשעה אחת אבל אני חכם כמו יום שלם • (כל זה התפאר אותו החכם האחרון הנ"ל) עניתי ואמרתי אליו • (היינו זה הכבד פה הנ"ל אמר להחכם הנ"ל) כמו איזה יום (היינו כמו איזה יום אתה חכם) ענה ואמר (החכם הנ"ל) זה • (היינו זה הכבד פה) הוא חכם ממני • מאחר ששואל כמו איזה יום • אבל כמו איזה יום שתרצו אני חכם • ועתה יקשה מפני מה זה ששואל כמו איזה יום • הוא חכם יותר ממנו מאחר שהוא חכם כמו איזה יום שירצה • אך יש מעשה שלימה כי זה האיש חסד האמת הוא באמת איש גדול מאד • והוא (היינו זה הכבד פה) הולך ומקבץ כל החסדים של אמת ומביא אותם אל זה האיש חסד האמת • ועיקר

שלא מאלו הדברים שהם עושין מהם אלו המתכות • וזה הי' מתפאר בחכמות אחרות כי יש כמה דברים שהמציאו בעולם ע"י חכמות כגון סאליטרע ופילווייר^(א) וכיוצא בזה והי' כ"א מתפאר בחכמתו • ענה שם א' ואמר • אני חכם יותר מכם • כי אני חכם כמו היום • ולא הבינו שם מה זה שאומר שהוא חכם כמו היום • ואמר להם • כי כל החכמות שלהם יכולים לקבץ אותם ולא יהיו מהם רק שעה אחת • אעפ"י שכל חכמה וחכמה היא נלקחת מיום אחר • כפי הבריאה שהי' באותו היום • כי כל החכמות הנ"ל הם הרכבות • (וע"כ החכמה נלקחת מאותו היום שהי' בו אותו הבריאה שממנו הרכבה) אעפ"י יכולים ע"י

וואש מע וויל מאכין זילכיר אודיר קופיר אונ דעסט גלייכין) פון דעסט וועגין פארט קאן מען מיט חכמה צום אויף נעמן אלי אייערי חכמות וועט פון זיין מער ניט זיין נאר איין שעה • אביר איך בין קלוג וויי אה גאנציר טאג • (אזו האט זיך ברימט דר אינטירשטיר חכם הנ"ל) האב איך מיך אן גירופין צו אים (דהיינו דר כבד פה וואש ער דר ציילט דאש אלץ) וויי וועליכר טאג (כלומר וויי וועליכר טאג ביסמו קלוג) האט ער זיך אן גירופין • האט דר איז קלוגר פון מיר • ווייל ער פֿרעגט וויי וועליכר טאג • לושמיר וויי וועליכר טאג איר ווילט • אזו בין איך קלוג • לושמיר פֿר וואש זע ווידיר איז דער קלוגיר • ווייל ער האט גיפֿרעגט וויי וועליכר טאג • דער חכם איז זיך אויך קלוג וויי וועלכין טאג ער וויל • נאר סע פֿר האנדין אה גאנצי מעשה :

וואַרין דער אמתיר איש חסד • איז זייער אה גרוסיר מאן • אונ איך (דהיינו דר כבד פה וואש ער דר ציילט דאש אלץ) גייא אום אונ נעם צום אויף אלי אמת'י חסדים אונ ברענג זייא צו דעם אמת'י איש חסד • אונ דר עיקר זמן (דהיינו אז סע זאל זיין אה צייט ווארין דיא צייט אליין דהיינו אז סע זאל זיין יאר אונ מעג

מאכין דיא אייזין ווארג • ניט פֿון דיא זאכין • וואש זייא מאכין דער פֿון דיא אייזין ווארג • אונ דער האט זיך ברימט מיט אנדירי חכמות • ווארין סע איז פֿר האנדין כמה זאכין אונ דר וועלט • וואש מע האט ארויס גיבראכט דאך חכמות • דהיינו סאליטרע אונ פילווייר אונ דעסט גלייכין • האט זיך איטליכר ברימט מיט זיין חכמה • האט זיך דארט אייגיר אן גירופין • איך בין קלוגיר פֿון איך • ווארין איך בין קלוג וויי דר טאג • האט מען דארט ניט פֿר שטאנדין וואש ער זאגט • ער איז קלוג וויי דר טאג • האט ער זיך צו זייא אן גירופין • ווארין אלי אייערי חכמות • קאן מען זייא צום אויף נעמן • וועט פֿון זייא מער ניט זיין • נאר איין שעה • האטשי איטליכי חכמה נעמט זיך פֿון איין אנדירין טאג • וועדליג דיא בריאה וואש סע גיווען אונ איטליכין טאג • ווארין אלי חכמות זענדין זיך הרכבות (דהיינו מע מישט צום אויף עטליכי זאכין אונ איינים אונ דר פֿון מאכט מען דיא זאך • איבר דעם נעמט זיך איטליכי חכמה פֿון דעם טאג • וואש אונ דעם טאג האט גאט בשאפין די זאכין וואש דר פֿון נעמט מען די מאטערייס אונ מע מישט אויס מיט חכמה אונ מע מאכט דיא זאך

ראשי תיבות וקיצורים: א. אחד: אעפ"י. אף על פי: אעפ"י. אף על פי כן: הי'. היה: וע"כ. ועל כן: כ"א. כל אחד: ע"י. על ידי: שהי'. שהיה: הערות ותרומים: (א) חומר גלם לעשיית מתכות וחומר נפץ:

סיפורי מעשיות

השבעה בעטלירש

מאד לבא אל אותו המעיין . וגם זה המעיין
משתוקק אליו . וזה הלב יש לו שתי חלישות .
אחת . כי החמה רודפת אותו ושורפת אותו
(מחמת שהוא משתוקק ורוצה לילך ולהתקרב אל המעיין)
וחלישות הב' יש לו להלב מן גדול
ההשתוקקות והגיעוועים שהוא מתגעגע
וכוסף תמיד ומשתוקק מאד בכלות הנפש
אל אותו המעיין וצועק וכו' כנ"ל . כי הוא
עומד תמיד כנגד המעיין הנ"ל וצועק (נא
גיוואלד)^(א) ומשתוקק אליו מאד כנ"ל . וכשצריך
לנוח קצת שיהי' לו אריכת הרוח קצת
שקורין (אפ סאפון)^(ב) אזי בא צפור גדול ופורש
כנפיו עליו ומגיין עליו מן החמה ואז יש לו
ניחא קצת . וגם אז בשעת ניחא הוא
מסתכל ג"כ כנגד המעיין ומתגעגע אליו .
אך מאחר שהוא מתגעגע אליו כ"כ מפני

מה

אזי גאר ווילד . אונ סע שרייט תמיד דאש הארץ . אז
סע זאל קומין צו דעם קוואל . אונ דר קוואל גלוסט צו
דעם הארץ אויך . אונ דאש הארץ . האט צווייא חלישות
(דהיינו צווייא שלאפקייט) . איינס ווארין דיא זון יאגט
עם זייער . אונ ברענט עם . (ווייל סע ביינקט אלץ אונ
וויל קומין צום קוואל) . אונ דאש אנדירי שלאפקייט האט
דאש הארץ . מחמת דעם בענקן אונ דאש גלוסטין
וואש דאש הארץ בענקט אונ גלוסט תמיד . אונ סע
גייט גאר אויס צו דעם קוואל . אונ סע שרייט אלץ סע
זאל קומין צו דעם קוואל כנ"ל . ווארין דאש הארץ
שטייט תמיד אקעגן דעם קוואל אונ שרייט נא גיוואלד .
אונ סע ביינקט אלץ זייער זייער צו דעם קוואל כנ"ל .
לושמיר אז דאש הארץ בדארף זיך אביסל אפ רואין .
אז סע זאל זיך אפ סאפין אביסל . אזו קומט אנרוסיר
פויגיל . אונ פֿר שפרייט דיא פֿליגל אוף אים . אונ פֿר
שטעלט אים פֿון דר זון . דעמולט רוט זיך דאש הארץ
אפ אביסל . אונ אפֿילו דעמולט אז סע רוט זיך אפ .
קוקט עם אויך אקעגן דעם קוואל . אונ בענקט אלץ

צום

ועיקר התהוות הזמן (כי הזמן בעצמו הוא נברא)
הוא ע"י החסדים של אמת . וזה הכבד פה
הוא הולך ומקבץ כל החסדים של אמת
ומביא אותם אל זה האיש חסד האמת כנ"ל
ויש הר ועל ההר עומד אבן ומן האבן יוצא
מעין . וכל דבר יש לו לב . וגם העולם
בכללו יש לו לב . וזה הלב של העולם הוא
קומה שלימה עם פנים וידיים ורגלים וכו'
אבל הציפורן של הרגל של אותו הלב של
העולם הוא מלוכב (כל"א הארציקר) יותר מלב
של אחר . וזה ההר עם האבן והמעין הנ"ל
עומד בקצה א' של העולם . וזה הלב של
העולם עומד בקצה אחר של העולם . וזה
הלב הנ"ל עומד כנגד המעיין הנ"ל וכוסף
ומשתוקק תמיד מאד מאד לבוא אל אותו
המעין . בהשתוקקות גדול מאד מאד . וצועק

אמת

טעג אוף דר וועלט דאש אליין האט זיך אויך השי"
בשאפין) ווערט נאר דארך אמת'י חסדים . אונ איך
גייא אום אונ נעם צום אויף אלי אמת'י חסדים אונ ברענג
זייא צו דעם אמת'ין איש חסד . וואש דר פֿון ווערט דר
זמן . אונ סע איז פֿר האנדין אה בארג . אונ אוף דעם
בארג שטייט אה שטיין . אונ פֿון דעם שטיין גייט אה
קוואל . אונ איטליכי זאך האט אה הארץ . אונ דיא
וועלט אונ גאנצין האט אויך אה הארץ . אונ דאס הארץ
פֿון דר וועלט . איז אה גאנצי קומה מיט אה פנים אונ
מיט הענט אונ פֿיס וכו' . לושמיר דר נאגיל פֿון דעם
פֿיס פֿון דעם הארץ פֿון דר וועלט . איז הארציקיר
איידיר איין איידירינס הארץ . אונ דר בארג מיט דעם
קוואל שטייט אונ איין עק פֿון דר וועלט . אונ דאש הארץ
פֿון דער וועלט . שטייט אונ דעם אנדירין
עק פֿון דער וועלט . אונ דאש הארץ שטייט
אקעגן דעם קוואל . אונ גלוסט אונ ביינקט תמיד
זייער אז סע זאל קומין צו דעם קוואל . אונ דאש
ביינקן אונ דאש גלוסטין פֿון דעם הארץ צו דעם קוואל .

ראשי תיבות וקיצורים: א' אחד; בלי"א. בלשון אשכנז: גי"כ. גם כן; הב' השניה; השי"י השם יתברך; כי"כ. כל כן; ע"י. על ידי;
שיהי'. שיהיה: הערות ותרגומים: (א) ביטוי צעקה ביידיש כמו "אההה"; (ב) נשימת רווחה:

וזה המעיין אין לו זמן . כי זה המעיין אינו בתוך הזמן כלל . אך עיקר הזמן של המעיין הוא רק מה שהלב נותן לו במתנה יום אחד . וכשמגיע היום להיות נגמר ונפסק . ואזי כשיוגמר היום לא יהי' זמן להמעיין ויסתלק ח"ו . ואזי יסתלק הלב ח"ו ויתבטל כל העולם ח"ו כנ"ל ואזי סמוך לגמר היום . אזי מתחילים ליטול רשות זה מזה שקורין (גיזענינין)^(א) ומתחילין לומר חידות ושירים (שקורין לודיר) נפלאים זה לזה (באהבה רבה והשתוקקת גדול מאד מאד) . וזה האיש חסד האמת הנ"ל יש לו השגחה על זה . וכשמגיע היום בסופו ממש להיות נגמר ונפסק . אזי זה האיש חסד האמת הוא נותן במתנה יום א' להלב הנ"ל והלב

אז סע שרייט תמיד אז סע זאל קומין צו דעם קוואל כנ"ל . און דר קוואל האט גאר קיין זמן ניט . ווארין דר קוואל איז גאר ניט און זמן . (כלומר דר קוואל האט קיין שום צייט ניט דהיינו ער האט ניט קיין שום טאג און קיין שום צייט און דר וועלט . ווארין ער איז גאר העכיר פֿון דער צייט פֿון דר וועלט) לושמיר . וויא אזו קאן דר קוואל זיין און דער וועלט . (ווארין און דר וועלט קאן זיך קיין זאך ניט זיין אן אה צייט) . לושמיר גאר דיא צייט פֿון דעם קוואל איז נאר וואש דאש הארץ שענקט דעם קוואל אה טאג במתנה . און אז דר טאג וויל זיך שון אויס לאזן . און וויא דר טאג וועט אוועק גיין וועט זיך שון דר קוואל קיין זמן ניט האבין וועט דר קוואל אוועק גיין פֿון דר וועלט . וויא דר קוואל וועט ניט זיין . וועט זיך דאש הארץ אויך אויס גיין ח"ו . וועט ח"ו גאר דיא וועלט בטל ווערין כנ"ל . אזו וויא סע קומט נאהינט צום סוף טאג . אזו הייבן זייא זיך אן צו גיזענינין אייניר מיט דעם אנדירין דאש הארץ מיט דעם קוואל . און זייא הייבן אן צו זאגן חידות און שירים און לודיר אייניר צום אנדירין זייער וואולי חידות און לודיר . מיט גרום ליבשאפט און מיט גרום בענקליכץ זייער אייניר צום אנדירין

מה אינו הולך אל המעיין . אך כשרוצה לילך ולהתקרב אל ההר אזי אינו רואה השיפוע ואינו יוכל להסתכל על המעיין . ואם לא יסתכל על המעיין אזי תצא נפשו . כי עיקר חיותו הוא מן המעיין . וכשעומד כנגד ההר אזי הוא רואה ראש השפוע של ההר ששם עומד המעיין אבל תיכף כשילך ויתקרב אל ההר . אזי נעלם מעיניו ראש השפוע (וזה מוכן בחוש) ואזי אינו יכול לראות את המעיין ואזי תצא נפשו ח"ו . וכשזה הלב הי' מסתלק ח"ו אזי יתבטל כל העולם כולו . כי הלב הוא החיות של כל דבר . ובוודאי אין קיום בלא לב . וע"כ אינו יכול לילך אל המעיין רק עומד כנגדו ומתגעגע וצועק כנ"ל

צום קוואל . לושמיר אז סע בענקט יוא אזו צום קוואל . פֿר וואש גייט ער ניט צום קוואל . נאר וויא באלד דאש הארץ וויל צו גיין נאהינט צום בארג וואש אויבן איז דר קוואל . אזו זעהט ער שוין ניט ארויס דעם שפיץ . קאן ער ניט זעהין דעם קוואל . און וויא באלד ער קוקט ניט אויף דעם קוואל . גייט ער אויס . ווארין גאר זיין חיות פֿון דעם הארץ . איז נאר פֿון דעם קוואל . און אז ער שטייט אקעגן בארג . זעהט ער ארויס דעם שפיץ בארג וואש דארט איז דר קוואל . אביד תיכף וויא באלד . ער וויל צו גיין צום בארג . זעט ער שון ניט ארויס דעם שפיץ (ווארין אזו איז זיך דר שטייגיר . בייא אה הוכין בארג . פֿון ווייטן אז מע שטייט . זעט מען ארויס דעם שפיץ . און אז מע גייט צו נאהינט זעט מען שון ניט ארויס דעם שפיץ) קאן ער שון ניט קוקן אוף דעם קוואל . קאן ער ח"ו אויס גיין און אז דאש הארץ זאל ח"ו אויס גיין . וואלט גאר דיא וועלט חרוב גיווארין ווארין דאש הארץ איז זיך דאש חיות פֿון איטליכר זאך . און וויא קאן דיא וועלט אה קיום האבין אן דעם הארץ . איבר דעם קאן דאש הארץ ניט צו גיין צום דעם קוואל . נאר סע שטייט תמיד אקעגן דעם קוואל און סע בענקט

סיפורי מעשיות

השבעה בעטלירש

ללב והלב נתן להמעין אשר עי"ז נתקיים העולם כולו . נמצא שעיקר התהוות הזמן עם החידות ושירים שיש בהם כל החכמות הכל ע"י הכבד פה) נמצא שיש לי הסכמה מזה האיש חסד האמת שאני יכול לומר חידות ושירים שיש בהם כל החכמות (כי כל הזמן עם החידות והשירים נתהווים על ידו כנ"ל) ועתה אני נתן לכם במתנה גמורה לדרשה שתהיו כמוני . ונעשה שם שמחה וחדוה גדולה מאד . (הילוא גיטאן)^(א) : כשגמרו השמחה של אותו היום ולנו אח"כ . בבוקר חזרו הזוג כנ"ל והיו מתגעגעים וכו' אחרי הבעטליר שהי' צווארו עקום . בתוך כך והנה הוא בא ואמר הנני וכו' . בתחילה ברכתי

כבד פה וואש ער דר ציילט דאש אלץ) ווארין איך גייא זיך אונ נעם צום אויף אלי אמתי' חסדים . וואש פון זייא ווערט גאר דר זמן כנ"ל . (אונ איבר דעם איז דר כבד פה קלוגר אפילו פון דעם חכם וואש ער האט זיך ברימט ער איז קלוג וייא וועליכר טאג מע וויל . ווארין גאר דיא צייט מיט דיא מעג ווערין זיך גאר דארך אים . וואש דיא מעג קומן אן מיט שירים אונ חידות וואש אונ זייא איז אלי חכמות וכו' כנ"ל) נמצא האב איך זיך אה הסכמה פון דעם אמתי' איש חסד . אז איך קען ריידן חידות אונ שירים וואש אונ זייא איז אלי חכמות (ווארין גאר דיא מעג מיט דיא חידות מיט דיא שירים ווערין זיך גאר דארך אים כנ"ל) היינט שענק איך איך במתנה גמורה דרשה גישאנק אז איר זאלט זיין אזו וייא איך . איז דארט גיווארין אה גרוסי שמחה אונ אה גרוסי חדוה . אונ זייא האבין אה הילוא גיטאן :

אז זייא האבין גומר גיווען דיא שמחה פון דעם טאג . אונ זייא האבין דר נאך איבר גינעכטיגט . אונ דר פריא האבין זייא זיך ווידר דר מאנט אונ האבין גיבענקט וכו' נאך דעם בעטליר וואש ער האט גיהאט אה קרומין האלו דר ווייל קומט ער אריין אונ זאגט איך בין דא וכו' . פריד האב איך אויך גיבענטשט אז איר זאלט זיין

והלב נתן היום להמעין . ואזי שוב יש זמן להמעין . וכשזה היום הולך ממקום שהוא בא משם אזי הוא הולך ג"כ בחידות ושירים נפלאים מאד (שיש בהם כל החכמות) ויש שינויים בין הימים . כי יש יום א' בשבוע ויום ב' וכו' . וכן יש ר"ח וימים טובים . וכל הזמן שיש להאיש חסד של אמת הכל על ידי (היינו הכבד פה שמספר כ"ז) כי אני הולך ומקבץ כל החסדים של אמת אשר מהם התהוות הזמן כנ"ל . (וע"כ הוא חכם יותר אפי' מהחכם הנ"ל שהוא חכם כמו איהו יום שירצה . כי כל עיקר הזמן והימים כולם נתהווים על ידו היינו ע"י הכבד פה שהוא מקבץ החסדים של אמת אשר משם הזמן ומביא אותם אל האיש חסד האמת והוא נתן יום

אנדירין דאש הארץ צום קוואל . אונ דר קוואל צו דעם הארץ . אונ דר אמתי' איש חסד . האט דראף השגחה . אונ ער היט דאש אפ . אונ וייא סע קומט דר טאג גאר צום סוף . נאר ער זאל זיך אויס לאזין (וואש האט באלד וייא דר טאג וועט זיך אויס לאזין אונ דר קוואל וועט שון קיין טאג ניט האבין כנ"ל) וועט ער אוועק גיין אונ אזו וועט ח"ו דאש הארץ אויך אויס גיין . וועט ח"ו דיא גאנצי וועלט חרוב ווערין) אזו קומט אן דר אמתי' איש חסד אונ שענקט אה טאג דעם הארצין . אונ דאש הארץ שענקט דעם טאג דעם קוואל . אזו האט שון ווידר . דר קוואל אה זמן (דהיינו דעם טאג קאן שון דר קוואל ווידר אה קיום האבין קאן שון דאש הארץ אויך אה קיום האבין וכו') אונ אז דר טאג קומט אן פון וואנן ער קומט אזו גייט דר טאג אויך מיט חידות אונ מיט וואולי שירים וואש אונ זייא איז דא אלי חכמות . אונ סע איז דא חילוקים צווישן דיא מעג . ווארין סע איז פֿר האנדן זונטאג אונ מאנטאג וכו' . אונ אזו איז פֿר האנדן ראש חודש אונ ימים טובים . (כלומר ווערליג דעם טאג וואש פֿר אה טאג סע קומט . מיט אווני שירים קומט ער אן) אונ גאר דר זמן וואש דער אמתי' איש חסד האט . איז זיך אלץ דארך מיר . (דהיינו דארך דעם

ראשי תיבות וקיצורים: א' ראשון; אח"כ. אחר כך; אפ"י. אפילו; ב'. שני; ג"כ. גם כן; וע"כ. ועל כן; ח"ו. חס ושלום; כ"ז. כל זה; ע"י. על ידי; ר"ח. ראשי חודשים; שהי'. הדרות ותרנגומים; (א) ביטוי שמחה:

שקורין (מאזיקא) . וכולם עוסקים שם בחכמה זו . ואפי' בנים קטנים . ואין שם קמן שלא יוכל לנגן על איזה כלי שיר . והקמן שבאותו המדינה הוא חכם גדול במדינה אחרת באותו החכמה של נגינה . והחכמים והמלך שבאותו המדינה והקאפעלייש^(א) . הם חכמים מופלגים מאד מאד באותו החכמה . פ"א ישבו החכמים של אותו המדינה . והי' כ"א מתפאר בנגינה שלו . זה הי' מתפאר שהוא יודע לנגן על כלי שיר פלוני . וזה התפאר שיודע לנגן על כלי שיר פ' . וזה התפאר בכלי שיר פלוני . וזה הי' מתפאר שיודע לנגן על כמה כלי שיר . וזה התפאר שיודע לנגן על כל כלי שיר . וזה התפאר שיכול לעשות בקולו כמו כלי שיר פלוני .

וזה

און דר חכמה . און אפילו קלייני קינדיר . סע איז דארטין ניט פֿר האנדין אה קינד וואש סע זאל ניט קענין שפילן אוף עפים אה כלי שיר . און דר קלענצטיר פֿון דער מדינה . איז דר גרעסטיר חכם און איין אנדירי מדינה און דר חכמה פֿון מאזיקא . און דיא חכמים און דר מלך פֿון דר מדינה און דיא קאפעלייש זייא זענין זייער ווילד גרוסי חכמים און דער חכמה . אמאל זענין גיזעסין דיא חכמים פֿון^(ב) דר מדינה . און איטליכר האט זיך ברימט מיט זיין חכמה און מאזיקא דר האט זיך ברימט ער קאן שפילן אוף דעם כלי שיר . און דר האט זיך ברימט ער קאן שפילן אוף דעם כלי שיר . און דר האט זיך ברימט מיט דעם כלי שיר . און דר האט זיך ברימט ער קאן שפילן אוף עטליכי כלי שיר . און דר האט זיך ברימט . ער קאן שפילן אוף אלי כלי שיר . און דר האט זיך ברימט . אז ער קאן מאכֿן מיט זיין קול און וויא דאש כלי שיר . און דר האט זיך ברימט . ער קאן מאכֿן מיט זיין קול . און וויא דאש כלי שיר . און דר האט זיך ברימט אז

ער

ברכתי אתכם שתהיו כמוני . עתה אני נותן לכם במתנה לדרשה שתהיו כמוני . ואתם סוברים שיש לי צוואר עקום . אין צווארי עקום כלל . אדרבא יש לי צוואר שוה מאד . צוואר יפה מאד . רק שיש הבלי עולם . ואני איני רוצה להוציא שום הבל ורוח שקורין (דוך)^(א) בהבלי עולם . (ומחמת זה נדמה שצווארו עקום כי הוא מעקם צווארו מהבלי עולם ואינו רוצה להוציא שום הבל ורוח בהבלי עולם) אבל באמת יש לי צוואר יפה מאד . צוואר נפלא מאד . כי יש לי קול נפלא מאד . וכל מיני הקולות שבעולם שהם קול בלא דיבור . כולם אני יכול להוציאם בקולי כי יש לי צוואר וקול נפלא מאד . ויש לי הסכמה על זה מאותה המדינה . כי יש מדינה שהם בקיאים מאד בחכמת הנגינה

זיין אזו וויא איך . היינט שענק איך איך דרשה גישאנק אז איר זאלט זיין אזו וויא איך . איר מיינט . אז איך האב אה קרומין האלדו . איך האב גאר קיין קרומין האלדו ניט . אדרבא איך האב זייער אה גלייכין האלו . זייער אה שיינים האלו . נאר סע איז פֿר האנדין הבלי עולם . (דהיינו נארישקייט פֿון דר וועלט) און איך וויל גאר קיין שום דוך און דר וועלט ניט אריין לאזין . (און דריביר האט ער אה פנים וויא אה קרומיר האלו . ווארין ער פֿר קרומט דעם האלו פֿון דיא הבלי עולם און ער וויל גאר קיין שום דוך און דר וועלט ניט אריין לאזין) אביר צום אמת האב איך זייער אה שיינים האלו . זייער אה וואולין האלו . ווארין איך האב זייער אה וואול קול . און אלי קולות וואש און דר וועלט וואש נאר אה קול אן אה דיבור . קאן איך אלי קולות נאך מאכֿן מיט מיין קול . ווארין איך האב אה האלו און אה קול זייער אה וואולם . און איך האב אה הסכמה דראפֿ פֿון דר מדינה . ווארין סע איז פֿר האנדין אה מדינה . וואש זייא קאנין אלי זייער וואול דיא חכמה פֿון מאזיקא . (דהיינו דיא חכמה פֿון שפילן און זינגין) . און זייא זענין אלי דארט עוסק

ראשי תיבות וקיצורים: הי' היה; ואפי' . ואפילו; והי' . והיה; כ"א . כל אחד; פ' . פלוני; פ"א . פעם אחת; הערות ותרומים: (א) נשיפת איר החוצה; (ב) מקהלות זמר; (ג) בתקע"ה המילה מחוקה;

סיפורי מעשיות

השבעה בעטלירש

שומעים קול יללה מאד . ומחמת זה כולם מייללים אנשים ונשים וכו' . (וכן מתנהג בשתי המדינות) כי במדינה זו שומעים הקול יללה ומייללים הכל כנ"ל וכן במדינה אחרת ג"כ כן . ושתי המדינות הם רחוקים זה מזה אלף פרסאות . וע"כ אם אתם חכמים כ"כ בנגינה אראה אם תוכלו להושיע את אותן שתי המדינות . או שתוכלו לכוון לעשות את קולם (היינו שהם יכוונו להוציא קול מכוון כמו קול היללה הנשמע שם) ואמרו לו (היינו החכמים הנ"ל אמרו לזה שצווארו עקום) התולך אותנו לשם . ואמר הן אני מולך אתכם לשם . ונתעוררו כולם לילך לשם . והלכו ובאו לשם (היינו לא' משתי המדינות הנ"ל) כשבאו לשם . כשהגיע היללה . ה' כנ"ל שהיו כולם מייללים מאד כנ"ל . וגם החכמים הנ"ל ג"כ היו מייללים (וממילא ראו

בוודאי

און וויביר און קלייני קינדר . או סע זאל לוגין אה שטיין וואלט ער צו גאסין גווארין . און אוו פֿירט זיך און די צווייא מדינות . ווארין און דר מדינה הערט מען דאש קול יללה מוזין זייא אלי קלאנג כנ"ל . און אוו און דר אנדירר מדינה איז אויך אוו . און איין מדינה פֿון דר אנדירר איז ווייט טוויזנט מייל . בכֵּן אז איר זענט אווני חכמים . און מאזיקא . (דהיינו איר קאנט שפילן און זינגן) העלפט זע דיא צווייא מדינות . אודיר מאכט האמשי נאך דאש קול (דהיינו דאש קול יללה וואש מען הערט דארט . מאכט נאך דאש קול) האבין זייא צו אים גיזאגט . וועסטו אונז אהין פֿירן . האט ער גיזאגט . יוא . איך פֿיר איך אהין . האבין זייא זיך אוף גיהובין אלי אהין צו גיין . זענין זייא גיגאנגין און זייא זענין אהין גיקומין (דהיינו צו איין מדינה פֿון דיא צווייא מדינות הנ"ל) וויא סע גיקומין נאכט . איז גיווען אוו וויא תמוד . זייא האבין אלי אן גיהובין צו קלאנגין און דיא חכמים האבין אויך גיקלאגט . (האבין זייא שון

וזה התפאר שיכול לעשות בקולו כמו כלי שיר פ' . וזה התפאר שיכול לעשות בקולו כמו כמה כלי שיר . וזה התפאר שיכול לעשות בקולו כמו תוף ממש . שקורין (פויק) . כאלו מכין בתוף . וזה התפאר שיכול לעשו' בקולו כאלו מורין בקני שריפה שקורין (אורמאטי') ואני היית ג"כ שם . עניתי אני ואמרת להם . קולי טוב יותר מקולות שלכם . והא רא' . כי אם אתם חכמים כ"כ בקול נגינה . א"כ הושיעו את אותן שתי מדינות . ואלו השתי מדינות הם רחוקים זה מזה אלף פרסאות . ובאלו שתי המדינות כשמגיע היללה אין יכולים לישן . כי כשנעשה לילה אזי מתחילים הכל להיות מייללים בקול יללה אנשים ונשים וטף . אם ה' מונח שם אבן ה' נמוח . כי בלילה הם

ער קאן מאכין מיט זיין קול אוו וויא אה פויק פינקט . גלייך וויא מען פויקט . און דר האט זיך ברימט . ער קאן מאכין מיט זיין קול אוו וויא מען שיסט אויס פֿון איין הורמאטי' . און איך בין דארט אויך גיווען (דהיינו דער מיט דעם קרומין האלו וואש ער דער ציילט דאש אלץ) האב איך מיך אן גירופֿין און האב צו זייא גיזאגט . מיין קול איז בעסיר פֿון אייערי קולות . והא ראייה . ווארין אז איר זענט יוא אווני חכמים און מאזיקא העלפט זע דיא צווייא מדינות . ווארין סע איז פֿר האנדן צווייא מדינות . און דיא צווייא מדינות זענין ווייט איינה פֿון דר אנדירר טוויזנט מייל . און דארט און דיא צווייא מדינות אז סע קומט דיא נאכט קאן מען ניט שלאפֿן ווארין אז סע ווערט נאכט אוו הייבין זייא אלי אן צו קלאנגין מיט אה קול יללה . אנשים ונשים וטף . ווארין בייא נאכט . הערט מען דארט אה קול יללה זייער (דהיינו אה וויינגדיק קול פֿון קלאנגין) און מחמת דעם מוזין זייא אלי דארט אן הייבין צו קלאנגין . מאנגן

סיפורי מעשיות

קה

לו קן • וכן היא עשתה לה ג"כ קן סמוך
למדינה הב' • (היינו ג"כ כנ"ל שהוא סמוך מחמת שיכולים
לשמוע שם הקול כנ"ל) וכשמגיע הלילה • אזי אלו
הזוג צפרים מתחילים כ"א וא' לייליל בקול
יללה גדולה מאד • כי כ"א מויליל על זוגו
כנ"ל • וזהו הקול יללה ששמע באלו שתי
המדינות (אשר מחמת אותו הקול יללה כולם מויללים מאד
ואינם יכולים לישון) אך לא רצו להאמין זאת •
ואמרו לו • התולך אותנו לשם • ואמר הן •
(אני יכול להולך אתכם לשם) אך אין אתם יכולים
לבא לשם • כי כשתתקרבו לשם לא תוכלו
לסבול את קול היללה • מאחר שגם כאן אין
אתם יכולים לסבול ואתם מוכרחים ג"כ
לייליל כנ"ל • כשתגיעו לשם לא תוכלו
לסבול כלל • וביום (א"א לבא לשם כי ביום) אי
אפשר

בוודאי שאינם יכולים להושיע את אותן המדינות) • ואמר
להם (היינו זה שצווארו עקום אמר אל החכמים הנ"ל)
עכ"פ תאמרו לי מהיכן בא זאת • שנשמע
קול יללה הנ"ל כנ"ל • אמרו לו ואתה יודע •
השיב אני יודע בוודאי • כי יש שני צפרים •
אחד זכר ואחת נקיבה • והם רק זוג אחד
בעולם • ונאברה הנקיבה והוא הולך ומחפש
אותה • והיא מחפשת אותו • והיו מחפשים
הרבה זה את זה • עד שנתעו • וראו שאינם
יכולים למצוא א' את חבריו • ונשארו עומדים
ועשו להם קנים • זה הצפור עשה לו קן
סמוך למדינה א' משתי המדינות הנ"ל • ולא
סמוך ממש • רק שבערך קול הצפור הוא
סמוך • כי יכולים לשמוע הקול של הצפור
באותו המדינה • ממקום שעמד שם • ועשה

קול אונ דר מדינה • אונ אוו זיא האט זיך אויך גימאכט
אה נעסט לעבין דער אנדירר מדינה • (דהיינו אויך אוו
ניט רעכט נאהינט • נאר פון דארט קאן מען שון הערין
איר קול דארט) אונ אז סע קומט דיא נאכט • אוו הייבין
אן דיא פאר פייגיל צו קלאגן • ווארין ער קלאגט אוף
איר • אונ זיא קלאגט אוף אים • קלאגן זייא זייער מיט
אה גרוס קול יללה • אונ דאש אז דאש קול יללה וואש
מע הערט אונ דיא צווייא מדינות • וואש מחמת דעם
קול מוזין זייא אלי קלאגן דארט אונ קענין ניט שלאפן •
(אוו האט דער קרומיר האלו זייא אלץ דר ציילט) לוישמיר
זייא האבין אים דאש ניט גיוואלט גלייבן • האבין זייא
צו אים גיזאגט • וועסט אונ אהין פירין (דהיינו צו דיא
פייגיל) האט ער גיזאגט יוא • איך קאן איך פירין
אהין • לוישמיר וויא קאנט איר קומין אהין • מוידיד דא
קאנט איר ניט אויס שטיין דאש קול יללה • אונ איר
מוזט אלי קלאגן • או איר וועט אהין קומין • וועט איר
זיך שון גאר ניט קאנין אויס שטיין דאש קול יללה • אונ
בייא טאג קאן מען דארט דיא שמחה ניט אויס שטיין •
ווארין בייא טאג קומין זיך דארט צום אויף פייגיל צו
איטליבין

שון גיזעהין אז זייא קענין זייא ניט העלפין) האט ער
צו זייא גיזאגט (דהיינו דער וואש האט גיהאט איין קרומין
האלו האט גיזאגט צו דיא חכמים הנ"ל) על כל פנים •
זאגט מיר • פון וואניט אז דאש קול יללה וואש מע הערט
דארט פון וואניט אז דאש קול • האבין זייא צו אים
גיזאגט • אונ דוא ווייסט • האט ער גיענפירט • איך
ווייס יוא • ווארין סע איז פר האנדין צווייא פייגיל •
איינר איין ער אונ איינה אה זיא אונ דיא פייגיל זענין
נאר איין פאר אוף דר וועלט איז דיא זיא פר פאלין
גיווארין • זוכט ער זיא • אונ זיא זוכט אים • האבין
זייא זיך זייער לאנג גיזוכט • איינס דאש אנדירי • ביז
זייא זענין פר ערט גיווארין • אונ זייא האבין גיזעהין
אז זייא קענין זיך שון ניט גיפונן איינס דאש אנדירי •
זענין זייא גיבליבן שטיין • אונ זייא האבין זיך גימאכט
נעסטין • דער ער האט זיך גימאכט אה נעסט לעבין
איין מדינה פון דיא צווייא מדינות • אונ ניט רעכט
נאהינט נאר וועדליג דאש קול פון דעם פייגיל הייסט
דאש נאהינט ווארין פון דעם ארט וויא ער האט זיך
גימאכט אה נעסט קאן מען שון פון דארט הערין זיין

סיפורי מעשיות

השבעה בעטלירש

במקום שאני מוציא הקול . לא יהי' נשמע
הקול כלל . רק ברחוק יהי' נשמע שם הקול
וע"כ אני יכול להשליך את הקול של
הצפורה שיגיע סמוך למקום הצפור . וכן
להשליך קול הצפור שיגיע סמוך למקום
הצפורה . ולהמשיכם יחד עי"ז . (ועי"ז יתקן
כל הנ"ל) אך מי יאמין זאת . והולך אותם לתוך
איזה יער . ושמעו כמו אחד שפותח את
הדלת וחוזר וסוגרו ונועלו בכריח שקורין
(קלאימקא) ונשמע קול ההכאה של (הקלאימקא)
ומורה בקני שריפה שקורין (ביקס) ושלה
את הכלב לחטוף (את הדבר שהי' מורה) והכלב
הי' מתחבט וגורר א"ע בתוך השלג . (כל"א
גיגראונט אונ שנייא) וכל זה שמעו אלו החכמים
והסתכלו ולא ראו דבר . גם לא שמעו ממנו
(היינו מן זה שצווארו עקום) שום קול כלל . (רק שזה
שצווארו עקום היה משליך קולות כאלו וע"כ שמעו אלו הקולות
וממילא

צו אים . דהיינו דאש קול וואש איך וועל איר נאך מאכין
זאל אן קומין נאהינט צו דעם דארט וויא ער איז . אונ אזו
קאן איך ווארפין זיין קול אז סע זאל אן קומין נאהינט
צו איר . אונ דארך דעם וועל איך זייא צום אויף צוהין .
(ביז ער וועט זייא צום אויף ברענגין) לושמיר ווער וועט
דאש אים גלייבין . איז ער גיגאנגין אונ ער האט זייא
גיפירט אונ אה וואלד אריין . האבין זייא גיהערט . אזו
וויא איינר עפינט אוף אה מיר אונ פֿר מאכט זיא ווידיר
אונ טוט אה קלאפ מיט דר קלאימקא . אונ שיסט אים
מיט אה ביקס . אונ שיקט נאך דעם הונט אז ער זאל
חאפין . אונ דר הונט האט גיגראונט אונ שנייא . אונ
דאש האבין זייא אלץ גיהערט . אונ זייא האבין זיך אום
גינקוט . האבין זייא ניט גיזעהין קיין שום זאך אונ פֿון
אים האבין זייא אויך ניט גיהערט קיין שום קול . (נאר
ער דהיינו דר קרומיד האלו האט ער עם גיווארפֿין
אזוני קולות . האבין זייא זיך שון גיזעהין אז ער קאן
נאך

אפשר לסבול השמחה שיש שם . כי ביום
מתקבצים שם ציפרים אצל כ"א וא' מהזוג
הנ"ל . והם מנחמים ומשמחים את כ"א וא'
מהזוג הנ"ל בשמחות גדולות מאד מאד
ואומרים להם דברי תנחומין שעדיין אפשר
שתמצאו זא"ז עד שביום א"א לסבול את
גודל השמחה שיש שם . וקול הצפרים
שמשמחים אותם אינו נשמע למרחוק רק
כשמגיעים לשם . אבל קול הזוג הנ"ל
שמייללים בלילה הוא נשמע למרחוק . וא"א
לבא לשם מחמת זה כנ"ל . אמרו לו .
(היינו החכמים הנ"ל אמרו לזה שצווארו עקום) ואתה יכול
לתקן זאת . השיב אני יכול לתקן כי אני יכול
לעשות ולכוון כל הקולות שבעולם . (היינו שכל
מיני קולות שבעולם הוא יכול להוציאם בקולו ולכוון ממש כמו
איזה קול שהי') . גם אני יכול להשליך קולות
היינו כי אני יכול להשליך קול . שבכאן

איטליכין בונדיר . דהיינו צו אים אונ צו איר . אונ זייא
טרייסטין זייא אונ מאכין זייא פֿרייליך מיט זייער גרויס
שמחות . אונ זייא ריידין זייא אים אונ טרייסטין זייא .
איר וועט זיך נאך אפ זוכין . איינס דאש אנדירי . אונ
זייא מאכין זייא זייער פֿרייליך . ביז בייא מאג קאן
מען דארט דיא שמחה ניט אים שטיין . אונ דאש קול
פֿון דר שמחה הערט מען ניט ווייט . נאר אז מען קומט
אהין . אביר דאש קול יללה דאש הערט מען ווייט .
קאנט איר דריבר אהין ניט קומין . האבין זייא צו אים
גיזאגט . קאנסטו דאש פֿר רעכטיין . האט ער גיענפֿרט
יוא . איך קאן דאש פֿר רעכטיין . ווארין איך קאן
נאך מאכין אלי קולות פֿון דר וועלט . אונ ווידיר איך
קאן ווארפֿין קולות . דהיינו איך קאן ווארפֿין אה קול .
וואש דא וויא איך לאז ארויס דאש קול . זאל מען דאש
קול גאר ניט הערין . נאר ווייט זאל מען דארט דאש
קול הערין . דריבר קאן איך ווארפֿין דאש קול פֿון איר

ראשי תיבות וקיצורים: א"א. אי אפשר: א"ע. את עצמו: בל"א. בלשון אשכנז: הי'. היה: וע"כ. ועל כן: זא"ז. זה את זה: יהי'. יהיה: כ"א וא'. כל אחד ואחד: עי"ז. על ידי זה: שהי'. שהיה: שיהיה:

שתהיו כמוני ואין אני בעל חטוטרות (היינו הוקיר) כלל. רק אדרבא יש לי כתפים כאלו שקורין (פלייצים) שהם בחי' מועט מחזיק את המרובה ויש לי הסכמה על זה. כי פעם אחד היה שיחה וסיפור שהיו אנשים מתפארים עצמם בבחי' זו. שכ"א וא' הי' מתפאר שיש לו בחי' זו של מועט מחזיק את המרובה. ומאחד מהם היו מחייכים ושוחקים ממנו. והשאר שהתפארו בבחי' זו של מועט מחזיק את המרובה נתקבלו דבריהם. אבל בחי' מועט מחזיק את המרובה שיש לי הוא גדול מכולם. כי אחד מהנ"ל התפאר שהמוח שלו הוא בחי' מועט מחזיק את המרובה כי הוא נושא במוח שלו אלפים ורבעות אנשים עם כל ההצטרפות שלהם (וכל ההנהגות שלהם) וכל ההוויות והתנועות שלהם. הכל כאשר לכל הוא נושא במוחו. וע"כ

גיכושט. אונ האט צו זיין גיזאנגט. פֿריר האב איך אייך גיבענשטט אז איר זאלט זיין אזו וויא איך. היינט שענג איך דרשה גישאנק. אז איר זאלט זיין אזו וויא איך. אונ איך בין גאר קיין הויקיר ניט. אדרבא. איך האב אזוני פלייצים. וואש זיין זענין מועט מחזיק את המרובה אונ איך האב דראף איין הסכמה. ווארין אמאל איז גיווען איין שמוס. וואש מענטשין האבין זיך ברימט מיט דער זאך. אימלכר האט זיך ברימט אז ער האט דיא זאך פֿון מיעוט מחזיק את המרובה (כלומר אה קליין ארט זאל האלטין פֿיל) האט מען פֿון איינים גילאכט. אונ דיא איבריקי וואש זיין האבין זיך ברימט מיט דער זאך פֿון מיעוט מחזיק את המרובה. זענין יוא גיפעלין אביר. מיין מיעוט מחזיק את המרובה. איז גרעסיר פֿון זיין אלי. ווארין אייניר פֿון זיין האט זיך ברימט אז זיין מוח איז אה מועט מחזיק את המרובה. ווארין ער טראגט אף זיין מוח אלפים ורבעות מענטשין. מיט גאר

וממילא ראו שהוא יכול לעשות כל הקולות ולכוונם ממש. וגם להשליך קולות. וע"כ יוכל לתקן את כל הנ"ל. ולא סיפר יותר בזה הענין ומוכן שדילג בכאן) נמצא שיש לי הסכמה מאותו המדינה שקולי נפלא מאד ואני יכול לעשות כל מיני קולות שבעולם כנ"ל. ועתה אני נותן לכם זאת במתנה גמורה לדרשה שתהיו כמוני. ונעשה שם שמחה גדולה וחדוה רבה מאד:

ביום החמישי ג"כ היו שמחים וזכרו הזוג את הבעטליר שהי' לו חטוטרות^(א) שקורין הוקיר. והיו מתגעגעים מאד איך לוקחין בכאן את אותו הבעטליר ההוקיר. כי אם הי' הוא בכאן היתה השמחה גדולה מאד. והנה הוא בא ואמר הנני. הנה באתי על החתונה ונפל עליהם וחייבם ונישק אותם ואמר להם. בתחילה ברכתי אתכם שתהיו כמוני. ועתה אני נותן לכם במתנה לדרשה

נאך מאכין אלירליי קולות אונ ער קאן ווארפֿין קולות. (אונ ווייטיר האט ער דא ניט דר ציילט. אונ סע גייט דא נאך אפ). נמצא האב איך אה הסכמה פֿון דר מדינה. אז איך האב זייעיר אה וואול קול אונ איך קאן נאך מאכין אלי קולות פֿון דר וועלט. היינט שענג איך אייך דאש במתנה גמורה דרשה גישאנק אז איר זאלט זיין אזו וויא איך. איז דארט גיווארין אה גרוסי שמחה אונ אה גרוסי חדוה זייעיר:

דעם פֿיפֿטין טאג. זענין זיין אויך פֿרייליך גיווען. האבין זיין זיך דר מאנט אונ דעם בעטליר וואש ער איז גיווען אה הויקיר. אונ זיין האבין זייעיר גיבענקט וויא נעמט מען אהער דעם בעטליר דעם הוקיר. ווארין אז ער זאל דא זיין. וואלט מען זייעיר פֿרייליך גיווען. אונ דעם קומט ער אן. אונ זאגט. איך בין דא. איך בין גיקומין צו אייך אוף דר חתונה. אונ איז זיין ארום גיפֿאלין. אונ האט זיין גיהאלוט אונ

ראשי תיבות וקיצורים: בחי'. בחינת: ג"כ. גם כן. הי'. היה: וע"כ. ועל כן: שהי'. שהיה: שכ"א וא'. שכל אחד ואחד: הערות ותרגומים: (א) גיבנת:

סיפורי מעשיות

השבעה בעטלירש

המרובה כי על ידו נתרבה הזבל כ"כ .
(כן הוא בחי' מועט מחזיק את המרובה של האיש הנ"ל שהתפאר
במותרו שמחזיק כמה אנשים כנ"ל) . וא' התפאר שיש
לו בחי' מועט מחזיק את המרובה . כי יש
(לו) חתיכת מדינה שהיא מוציאה פירות
הרבה . ואח"כ כשמחשבין את הפירות
שהוציאה המדינה . רואין שהמדינה אינה
מחזקת מקום כ"כ כמו הפירות . כי אין בה
מקום כ"כ להחזיק כ"כ פירות נמצא שהיא
בחי' מועט מחזיק את המרובה והוטבו
דבריו כי באמת בוודאי הוא בחי' מועט
מחזיק את המרובה . וא' אמר שיש (לו) פרדם
נפלא מאד שיש שם פירות וכו' וגוסעים
לשם כמה וכמה בני אדם ושררות כי הוא
פרדם

אויף דעם בארג מיסט און פאסקיטצטווע פון זיין עסין
און טרונקין . איז דאש פון אים אוו פיל מיסט און מינוף
אויף דעם בארג . נמצא איז זיך דר מענטש אה מיעוט
מחזיק את המרובה . ווארין פון איין מענטשין זאל אוו
פיל מיסט זיין . אוו איז דאש אויך (דהיינו אוו איז
דר מיעוט מחזיק את המרובה פון דעם וואש ער האט
זיך ברימט אז ער טראגט אוף זיין מוח אוו פיל מענטשין
וכו') . איינר האט זיך ברימט . ער האט דיא זאך
פון מיעוט מחזיק את המרובה . ווארין ער האט אה
שטיקיל מדינה . וואש סע גיט אויס זייער אה סך פירות
דר נאך . ברעכינגט מען דיא פירות וואש דיא מדינה
גיט אויס . זעהט מען אז דיא מדינה האלט גאר ניט אוו
פיל ארט וויפיל דיא פירות בדארפין פֿר נעמין . סע
גאר אוו פיל ארט און דר מדינה ניט דא וויא פיל דיא
פירות בדארפין פֿר נעמין . נמצא איז זיך דאש אה
מיעוט מחזיק את המרובה . (דהיינו אביסל ארט האלט
אוו פיל) זענין זייני רייד גיפעלין זיאי . אז דאש איז
בוודאי אה מיעוט מחזיק את המרובה :

אייניך האט גיאגט . כאשר ער האט איין פרדם
(דהיינו אה גארטיין) זייער אה וואולין וואש סע
איז

וע"כ הוא מועט מחזיק את המרובה .
מוחו נושא כ"כ אנשים עם וכו' כנ"ל .
ושחקו ממנו . ואמרו כי האנשים אינם כלום
והוא אינו כלום . ונענה א' ואמר אני ראיתי
מועט מחזיק את המרובה כזה . כי פ"א
ראיתי הר שהי' מונח עליו הרבה זבל ומינוף
והי' חידוש אצלי מהיכן בא על הר הזה כ"כ
זבל ומינוף . והי' שם אדם א' אצל אותו
ההר ואמר כל זה ממני . כי אותו האדם הי'
יושב שם אצל אותו ההר . והשליך שם
תמיד על אותו ההר זבל ופרש שלו מאכילה
ושתי' שלו . ומינף שם . עד שעל ידו
נתרבה הזבל והמינוף שם על אותו ההר .
נמצא שזה האיש הוא מועט מחזיק את

א.א.א.א.א.

גאר זייער הצמרכות מיט אלי זייערי הנהגות מיט גאר
זייערי הוויית מיט זייערי תנועות . טראגט ער דאש
אלין . גאר אף זיין מוח . איז ער זיך אה מועט מחזיק
את המרובה . ווארין אה שטיקיל מוח זאל אף זיך
טראגין אוו פיל מענטשין מיט גאר זייער הצמרכות
וכו' . (דרום הייסט ער אה מיעוט מחזיק את המרובה
דהיינו אה שטיקיל ארט האלט אוף זיך און טראגט אוו פיל
דהיינו דאש שטיקיל מוח טראגט אוו פיל מענטשין מיט
גאר זייערי זאבין וכו' כנ"ל) האט מען אויס אים
גילאכט . און זייא האבין זיך דארט אן גירופין . דוא
ביסט נישט . און דייני לייט זענין נישט . האט זיך
איינר אן גירופין און האט גיאגט . איך האב גיזעהין
אוו אה מיעוט מחזיק את המרובה . ווארין . אמאל בין
איך פיר גיגאנגין . פֿר אה בארג . האב איך גיזעהין .
סע איז אוף דעם בארג גיווען זייער אה סך מיסט און
מינוף . איז בייא מיר אה חידוש גיווען . פון וואניט קומט
אויף דעם בארג . אוו פיל מיסט און מינוף . איז דארט
גיווען אה מענטש לעבין דעם בארג . האט דר מענטש
גיאגט . דאש איז אלין פון מיר . ווארין ער איז דארט
גיזעסין לעבין דעם בארג . האט ער אלין גיווארפין

ראשי תיבות וקיצורים: א' אחד; בחי' בחינת; הי' היה; ואח"כ. ואחר כך; והי' והיה; וע"כ. ועל כן; ושת' ושתיה; כ"כ. כל כך; פ"א. פעם אחת; שתי' שהיה;

נמצא שהדיבור שלי הוא מועט מחזיק את המרובה : וא' אמר שהשתקה שלו היא כח' מועט מחזיק את המרובה . כי יש עליו מקטריג' הרבה ובעלי ל"ה שמלשינים עליו הרבה מאד . וכל מה שמלשינים ודוברים ומקטריגים עליו בלשון הרע הרבה . הוא בשתיקתו מתרץ הכל ע"י מה שהוא שותק לבד . (כי הוא עושה רק איזה שתיקה והוא תירוצו על הכל) . נמצא ששתיקתו הוא מועט מחזיק את המרובה : וא' אמר שהוא כח' מועט מחזיק את המרובה . כי יש עני א' והוא סגי נהור^(ב) . והוא (היינו העני) גדול מאד . והוא (היינו זה שהתפאר וסיפר זאת) קטן לגמרי . ומוליך אותו . היינו שזה שהתפאר בזה הוא קטן ומוליך את העני הס"ג שהוא גדול מאד .

נמצא

עמליכי ווערטיר מיינה וואש איך דר צייל דעם מלך . נמצא איז זיך מיין דיבור אה מיעוט מחזיק את המרובה : **אייניך** האט גזאגט . זיין שתיקה (דהיינו זיין שווייגן) איז אה מועט מחזיק את המרובה . ווארין ער האט אויף זיך זייער אה סך מקטריגים אונ בעלי לשון הרע וואש זיין ריידן אוף אים זייער פיל . ווארין מע קריגט אוף אים אונ מע רעט אוף אים זייער אה סך . אונ וואש מע רעט אוף אים אונ מע קריגט אוף אים . אונ וואש מע זאגט אוף אים . טוט ער איין שווייג . איז דאש אה תירוצו אוף אלי קשות אונ אוף אלי רידיכץ וואש מע רעט אוף אים . אונ נאר מיט זיין שווייג פֿר ענפֿירט ער אלץ . נמצא איז זיין שתיקה אה מיעוט מחזיק את המרובה : **אייניך** האט גזאגט . ער איז אה מיעוט מחזיק את המרובה . ווארין סע איז פֿר האנדין איין ארימן אונ דר ארימן איז אה סגי נהור . אונ איז זייער אה גרוסיר . אונ ער איז זייער אה קלייניר . אונ ער פֿירט דעם גרוסין ארימן דעם סגי נהור . נמצא איז ער זיך אה מיעוט מחזיק את המרובה ווארין דר סגי נהור וואלט

פרדס נאה מאד . ובקיץ נוסעים לשם כמה בני אדם ושררות לטייל שם . ובאמת אין בהפרדס מקום כ"כ שיחזיק כ"כ אנשים וע"כ הוא מועט מחזיק את המרובה . והוטבו דבריו ג"כ . וא' אמר שהדיבור שלו הוא כח' מועט מחזיק את המרובה . כי הוא בעל סוד (שקרוין סקרטעמיר)^(כ) אצל מלך גדול . ובאין אצלו כמה וכמה בני אדם . זה בא עם שבחים להמלך . וזה בא עם בקשות וכיוצא בזה ובוודאי א"א להמלך לשמוע את כולם ואני יכול לקבץ את כל דבריהם בתוך איזה דיבורים מועטים ולספר לפני המלך אלו הדיבורים מועטים ויהי' כלול בהם כל השבחים והבקשות שלהם וכל דבריהם כולם בתוך איזה דיבורים מועטים שלי .

איז דארט דא פירות וכו' פֿארין אהין זייער פֿיל מענטשין אונ שררות . ווארין סע איז זייער אה שייניר פרדס . אונ אז סע קומט זומיר פֿארין אהין זייער פֿיל מענטשין אונ שררות זיך שפֿאצירן דארט . אונ צום אמת איז דארט אונ דעם גארטין . גאר ניט פֿר האנדין אוז פֿיל ארט אז סע זאל קאנין האלטין אוז פֿיל מענטשין . איז זיך דאש אה מועט מחזיק את המרובה . איז דר אויך גיפֿעלין זיין : **אייניך** האט גזאגט . אז זיין דיבור איז אה מיעוט מחזיק את המרובה . ווארין ער איז איין סקקריטאר ביין אה גרוסין מלך . אונ צו דעם מלך קומין זייער אה סך מענטשין . דער קומט מיט שבחים צום מלך . (דהיינו זיין זאגן איטליכר אה לויב צום מלך) . דער קומט מיט בקשות צום מלך . אונ אזו דעסט גלייבין . אונ דר מלך קאן בוודאי ניט דאש אלץ אויס הערין . נעם איך צום אויף אלי זייערי רייד אונ עמליכי ווערטיר נאר . אונ איך דר צייל דעם מלך . נאר עמליכי ווערטיר . איז דרונין כלול אלי שבחים אונ אלי בקשות זייערי אונ גאר זייערי רייד . קומין אלי אריין אונ די

ראשי תיבות וקיצורים: א. אחד; א"א. אי אפשר; בחי'. בחינת; ג"כ. גם כן; הסי"ג. הסגי נהור; וא'. ואחד; ויהי'. ויהיה; וע"כ. ועל כן; כ"כ. כל כן; ל"ה. לשון הרע; מקטריגים; ע"י. על ידי; הערות ותרגומים: (א) מזכיר; (ב) אור גדול (במלצה), כלומר עיוור;

סיפורי מעשיות

השבעה בעטלירש

והוא (היינו זה שהתפאר בזה) מוליך את הירח אע"פ שהוא קטן וגלגל הירח גדול מאד והוא קיום כל העולם כי העולם צריך את הירח. נמצא שהוא בחי' מועט מחזיק את המרובה באמת. אבל בחי' מועט מחזיק את המרובה שיש לי הוא למעלה מכולם בכלל. והוא ראה כי פ"א היו כת א' שהיו חוקרים באשר שכל חי' יש לה צל מיוחד שבוה הצל דייקא היא רוצה לנוח שם. וכן יש צל מיוחד לכל חי' וחי'. כי כל חיה וחיה בוחרת לה איזה צל ובאותו הצל דייקא היא רוצה לשכון שם כפי הצל המיוחד לה. וכן יש לכל עוף ועוף ענף מיוחד שבאותו הענף דייקא הוא רוצה לשכון. וע"כ חקרו אם יכולים למצוא אילן כזה. אשר בצלו ישכנו כל החיות. שכל החיות

נמצא שהוא מועט מחזיק את המרובה כי הסגי נהור הי' יכול להחליק והי' יכול ליפול והוא מחזיק אותו ע"י שמוליכו. וע"כ הוא מועט מחזיק את המרובה. כי הוא קטן ומחזיק את הס"נ הגדול כנ"ל. ואני (היינו זה הרוקד שמספר כל זה) הייתי גם כן שם. ואמרתי האמת הוא שיש לכם בחי' מועט מחזיק את המרובה. ואני יודע כל מה שכוונתם בדבריכם. (היינו שהוא יודע כוונת כל הנ"ל שהתפארו בבחי' מועט מחזיק את המרובה שלהם) וזה האחרון שהתפאר שהוא מוליך את הס"נ הגדול. הוא גדול מכולכם. אבל אני למעלה למעלה מכולכם בכלל. כי זה שהתפאר שהוא מוליך את הס"נ הגדול. כוונתו שהוא מוליך את גלגל הירח. שהוא בחי' סגי נהור כי אין לה אור מעצמה כלל ולית לה מגרמה כלום^(א)

וגלגל פון דר לבנה איז זייער גרום. און דאש איז אה קיום פון גאר דר וועלט. (כלומר דארך דעם האט גאר דיא וועלט אה קיום) ווארין דיא וועלט בדארף זיך דיא לבנה. נמצא איז דער בוודאי אה רעכטער מיעוט מחזיק את המרובה. לושמר אביר מיון מועט מחזיק את המרובה איז העכיר גאר פון אלי. והוא ראה. ווארין אמאל איז גיווען אה כתי. וואש זיין האבין גיקלערט. באשר איטליכי חיה האט זיך איר צל (דהיינו איר סאטין). וואש נאר אונ דעם סאטין דווקא. וויל זיא דארט זיין. אונ אזו האט זיך איטליכי חיה איר סאטין בונדיר. ווארין איטליכי חיה קלויבט זיך אויס אה סאטין אונ אין דעם סאטין דווקא וויל זיא נאר רואין. אונ אזו איטליכם עוף האט זיך זיין צווייג. וואש אוף דר צווייג דווקא וויל דאש עוף רואין. אונ אוף קיין אנדירי צווייג ניט. אונ דאש אנדירי עוף האט זיך איין אנדירי צווייג וואש נאר דארט רואט עס. אונ אוף איין אנדירי צווייג ניט. אונ אזו איטליכם עוף. האט זיך אלץ זיין צווייג דווקא. איבר דעם האבין דיא כתי גיקלערט. אויב סע גיפונט זיך אזו אה בוים. וואש אונ זיין סאטין זאלין

וואלט זיך גיקאנט אויס גלוטשין אונ פאלין. אונ ער דר האלט אים מיט דעם וואש ער פירט אים. איבר דעם איז ער אה מועט מחזיק את המרובה. ווארין ער איז אה קלייניר מענטש. אונ ער האלט דעם גרוסין סגי נהור אונ איך בין דארטין אויך גיווען. (דהיינו דר הויקיר וואש ער דר ציילט דאש אלץ). האב איך מיך אן גירופין סע איז אמת. אז איר האט דיא זאך פון מיעוט מחזיק את המרובה. אונ איך ווייס וואש איר אלי האט גימיינט. (דהיינו דיא אלי וואש איטליכר האט זיך ברימט מיט זיין מיעוט מחזיק את המרובה. ווייסט ער וואש איטליכר האט גימיינט) אונ אפילו דר אונטרשטיר וואש ער האט זיך ברימט אז ער פירט דעם גרוסין סגי נהור. איז ער גרעסיר פון איך אלי. לושמיר איך בין נאך גרעסיר העכיר פון איך אלי. ווארין דר וואש ער האט זיך ברימט אז ער פירט דעם גרוסין סגי נהור. מיינט ער. ער פירט דעם גלגל הירח. (דהיינו דעם המיל וואש דיא לבנה איז דארט) ווארין דיא לבנה הייסט אה סגי נהור. ווארין זיא לייבט ניט פון זיך אלץ וכו'. אונ ער פירט דיא לבנה. האמשי ער איז אה קלייניר אונ דר

ראשי תיבות וקיצורים: א. אחת: אע"פ. אף על פי: בחי'. בחינת: חי'. היה: הס"נ. הסגי נהור: וחי'. וחיזה: וע"כ. ועל כן: חי'. חיה: ע"י. על ידי: פ"א. פעם אחת: הערות ותרומים: (א) ואין לה מעצמה כלום:

וכו' עד שלא היו יכולים להכריע לאיזה צד צריכים לילך לבא אל אותו האילן. ובא חכם א' ואמר להם. למה אתם חוקרים באיזה צד לילך אל האילן. חקרו מתחלה מי ומי האנשים שיכולים לבא אל אותו האילן. כי אל אותו האילן לאו כל אדם יכול לבא אצלו. כי אם מי שיש לו המדות של האילן. כי זה האילן יש לו ג' שרשים. שורש א' הוא אמונה. והב' הוא יראה והג' הוא עניויות ואמת הוא גוף האילן. ומשם יוצאים ענפים. וע"כ א"א לבא אל האילן כ"א מי שיש בו מדות הללו הנ"ל. וא"ו הכת הנ"ל הי' ביניהם אחדות גדול מאד ולא רצו להתפרד זה מזה שקצתם ילכו אל האילן וקצתם ישארו. כי לא

החיות יהיו בוחרים ויתרצו לשכון בצל אותו האילן. ועל ענפיו (של אותו האילן) ישכנו כל צפרי שמיא^(א). וחקרו שנמצא אילן כזה. ורצו לילך לשם אל אותו האילן. כי העונג המופלא שיש שם אצל אותו האילן אין לשער. כי יש שם כל העופות וכל החיות ושם אין שום היזק משום חיה. וכל החיות וכו' מעורבים שם. וכולם משחקים שם. ובוודאי הוא תענוג מופלג מאד להיות שם אצל אותו האילן וחקרו לאיזה צד צריכים לילך לבא אל אותו האילן. ונפל מחלוקת ביניהם על זה. ולא היה מכריע ביניהם. כי זה אמר שצריכים לילך לצד פ' למזרח. וזה אמר למערב. וזה אמר לכאן וזה לכאן

בוים. איז גיקומין אה חכם אונ האט צו זיין גיזאנט. וואש קלערט איר. דארך וועליכר זייט מע בדרך צו גיין צו דעם בוים. קלערט פֿריר. ווער סע זענין דיא מענטשין וואש זיין זאלין קענין קומין צו דעם בוים. ווארין צו דעם בוים קאן ניט איטליכר קומין. ווארין צו דעם בוים קאן מען ניט קומין. נאר דר וואש ער האט דיא מדות פֿון דעם בוים. ווארין דער בוים האט דרייא שרשים (דהיינו דרייא ווארצלין) איין שורש איז אמונה. (אז מע זאל גלייבן אונ גאט ב"ה) אונ דער אנדיריר שורש איז יראה. אונ דער דריטיר שורש איז עניויות (דהיינו מע זאל פֿון זיך ניט האלמין) אונ אמת איז דער גוף פֿון דעם בוים דהיינו דער בוים אליין איז אמת. אונ פֿון דארט גיין ארויס צווייגן. איכר דעם קאן קיינר ניט קומין צו דעם בוים. נאר דר וואש ער האט אונ זיך די מדות פֿון דעם בוים (דהיינו אמונה ער זאל גלייבן אונ גאט אונ יראה ער זאל מורא האבן פֿר גאט. אונ עניויות. ער זאל פֿון זיך גאר נישט האלמין. אונ אמת). (אז האט דער חכם גיזאנט צו דער כיתי) דיא כיתי האבן אביר ניט אלי גיהאט דיא מדות. נאר אטייל פֿון זיין האבין אונ זיך גיהאט דיא מדות הנ"ל. איז אביר צווישן זיין גיווען זייער גרום אחדות (דהיינו דיא

זאלין רואין אלי חיות. וואש אלי חיות זאלין וועלין רואין אונ דעם סאטין פֿון דעם בוים. אונ אויף דיא צווייגן פֿון דעם בוים. זאלין רואין אלי עופות. האבין זיין דר קלערט אז סע גיפונט זיך אזו אה בוים. האבין זיין גיוואלט אהין גיין צו דעם בוים. ווארין דר תענוג וואש סע איז דארט בייא דעם בוים. דאש האט גאר קיין שיעור ניט. ווארין דארט איז פֿר האנדין אלי חיות מיט אלי עופות. אונ דארט איז קיין שום היזק ניט פֿר האנדין פֿון קיין שום חיה. (כלומר קיין שום חיה איז דארט ניט מוזק קיינים) אונ אלי חיות זענין דארט אלי אויס גימישט. זיין אלי שפילין זיך דארט. אונ סע איז בוודאי זייער אה גרוסיר תענוג צו זיין דארט בייא דעם בוים. האבין זיין אן גיהובין צו קלערין ווירימיר מע בדרך צו גיין אז מע זאל קומין צו דעם בוים. איז גיווארין צווישן זיין אה מחלוקת אונ דר זאך. אונ סע איז צווישן זיין ניט גיווען קיין מכריע. ווארין דר האט גיזאנט. אז מע בדרך גיין אהער אונ דר זייט קיין מזרח. אונ דר האט גיזאנט. קיין מערב זייט בדרך מען גיין. אונ דר האט גיזאנט אהער. אונ דר אהער. ביז זיין האבין ניט גיקענט וויסין דעם רעכטין וועג. ווירימיר מע בדרך צו גיין. אז מע זאל קומין צו דעם

ראשי תיבות וקיצורים: א. אחד. א"א. אי אפשר ב"ה. ברוך הוא: ג. שלושה: ה. יהיה: ו. השני: ז. והג'. השלישי: זע"כ. ועל כן: כ"א. כי אם: פ'. פלוגי: הערות ותרומים: (א) ציפורי [עופות] השמים:

סיפורי מעשיות

השבעה בעטלירש

מקום כלל . ומאחר שאין לו מקום איך אפשר לבא אליו ואני (היינו זה ההוקיר) הייתי ג"כ שם עמהם . ואמרת להם אני יכול להביא אתכם אל האילן . כי זה האילן אין לו מקום כלל . כי הוא למעלה מהמקום לגמרי . ובחי' מועט מחזיק את המרובה הוא עדיין במקום . כי עכ"פ יש לו מקום מועט רק שהוא מועט מחזיק את המרובה . אבל עדיין יש לו מקום מועט עכ"פ ובחי' מועט מחזיק את המרובה ישיש לי (היינו לבעל החמטורות) היא בחי' סוף המקום לגמרי שמשם ולמעלה אין מקום כלל . ע"כ אני יכול לישא את כולכם אל האילן שהוא למעלה מהמקום לגמרי (כי זה בעל החמטורות הוא כמו בחי' ממוצע בין המקום

לא היו כולם ראויים לבא אל האילן . כי לא נמצא ביניהם כ"א קצתם שהיו בהם מדות הנ"ל אבל השאר לא היו בהם אלו המדות וע"כ נתעכבו כולם עד שיהיו יגיעים וטורחים שאר אנשי הכת הנ"ל עד שיהיו בהם ג"כ המדות הנ"ל כדי שיהיו כולם ראויים לבא אל האילן . וכן עשו . ויגעו וטרחו עד שבאו כולם לאלו המדות הנ"ל . ואזי כשבאו כולם לאלו המדות הנ"ל אזי באו כולם על דעת א' והסכימו כולם על דרך א' לילך באותו דרך אל האילן הנ"ל . והלכו כולם . והלכו איזה זמן עד שהיו רואים (מרחוק) את האילן . והסתכלו וראו . והנה אין האילן עומד במקום כלל . כי אין להאילן

שטייט גאר דר בוים אופ קיין ארט ניט . ווארין דר בוים האט גאר קיין ארט ניט . אונ אז ער האט גאר קיין ארט ניט . וויא אזו קאן מען צו אים קומן . אונ איך (דהיינו דר הויקיר וואש ער דער ציילט דאש אלץ) בין דארט אויך גיווען מיט זייא . האב איך מיר אן גירופין צו זייא . איך קאן אייך יוא ברענגן צו דעם בוים . ווארין דר בוים האט גאר קיין ארט ניט . ווארין דר בוים איז גאר למעלה מהמקום (כלומר ער איז העכיר פון דעם ארט פון דר וועלט . ער האט גאר קיין ארט ניט) אונ דיא זאך פון מועט מחזיק את המרובה . איז זיך נאך אונ דעם ארט . ווארין האמסי סע איז מועט מחזיק את המרובה . דהיינו אביסל ארט האלט פיל מער איידר אופ דעם ארט קאן זיך שטעלן . פון דעסט וועגן פארט . איז זיך דאש נאך אונ דעם ארט ווארין סע פֿר נעמט זיך נאך פארט על כל פנים עפס איין ארט . אונ איך (דהיינו דר הויקיר) האב אזו אה מיעוט מחזיק את המרובה . וואש דר מיעוט מחזיק את המרובה . איז שון גאר דר עק פון דעם ארט . וואש פון דארט העכיר . איז שון גאר קיין ארט ניט פֿר האנדן . איבר דעם קאן איך אייך טראגן אלי צו דעם בוים

דיא כיתי האבין זיך אלי ליב גיהאט אונ זייא האבין זיך זייער גיהאלטין אונ איינים) האבין זייא זיך ניט גיוואלט אפ טיילן איינס פֿון דעם אנדירין . אז אטייל זאלן יוא גיין צום בוים (דהיינו דיא וואש זייא האבין שון יוא דיא מדות פֿון דעם בוים) אונ דיא איבריקי זאלן בלייבן . האבין זייא דאש ניט גיוואלט . ווארין זייא האבין זיך זייער גיהאלטין אונ איינים . נאר מע מוז ווארטן . ביז אלי זאלן זיך דר הארווין צו דיא מידות . כדי זייא זאלן אלי קאנן קומן צו דעם בוים . האבין זייא אזו גיטאן אונ זייא האבין גיהאריוויט ביז זייא זעגן אלי גיקומין צו דיא מדות הנ"ל . (דהיינו זייא האבין אלי גיווארט איינס אף דעם אנדירין ביז אלי האבין זיך דר הארווויט . אונ זייא זעגן אלי גיקומין צו דיא מדות הנ"ל דהיינו זייא האבין שון אלי גיהאט אמונה אונ יראה וכו' כנ"ל) וויא זייא זעגן אלי גיקומין צו די מדות . אזו זעגן שון אלי גיקומין אופ איין דיעה . אונ זייא האבין אלי מסכים גיווען אופ איין וועג . אז מיט דעם וועג בדארף מען גיין צו דעם בוים . זעגן זייא אלי גינאנגן . זעגן זייא גינאנגן אה צייט . ביז זייא האבין שון גיזעהן דעם בוים פֿון ווייטן . דר ווייל טוען זייא אה קוק .

אצליכם על החתונה . ואמר להם ג"כ כנ"ל
ונשק אותם ואמר להם . (אתם סבורים שאני בעל
מום בידו) . אין אני בעל מום כלל על ידי . רק
באמת יש לי כח בידו . רק שאין אני משתמש
עם הכח שבידי בזה העול' . כי אני צריך את
הכח לענין אחר . ויש לי הסכמה על זה מן
המבצר שקורין (שלאם) של מים . (פון דעם
וואסיריקן שלאם) :

כי פעם אחד ישבנו יחד איזה אנשים והי'
כ"א וא' מתפאר בכח שבידיו . זה התפאר
שיש לו גבורה זו בידיו . וזה התפאר שיש
לו גבורה פלונית בידיו . וכן כ"א התפאר
בגבורה שיש לו בידיו (היינו) כי א' הי'
מתפאר שיש לו כח וגבורה כזו בידיו .
שכשהוא מורה חץ הוא יכול לחזור
ולמושכה

אריין . אונ זאגט איך בין דא . איך בין גיקומין צו איך
אוף דר חתונה . אונ ער האט זייא אויך אזו גיזאגט אזו
וויא יעני . אונ איז זייא ארום גיפאלין אונ האט זייא
גיקושט . אונ האט צו זייא גיזאגט . איר מיינט איך בין
אה קאליקא אוף דיא הענט . איך בין גאר קיין קאליקע
ניט אוף דיא הענט . איך האב יוא כח אונ דיא הענט .
גאר איך ניין ניט מיט דעם כח פון מיינה הענט אונ דר
וועלט . ווארין איך בדארף דעם כח אוף עפיים אנדירש .
אונ איך האב דראף אה הסכמה פון דעם וואסיריקן שלאם :
ווארין מענטשין . האט זיך איטליכר ברימט מיט
זיין כח וואש ער האט אונ דיא הענט . דר האט זיך
ברימט . ער האט אזו אה גבורה אונ דיא הענט . אונ
דר האט זיך ברימט ער האט אזו אה גבורה אונ דיא
הענט . אונ אזו איטליכר האט זיך ברימט מיט זיין
גבורה וואש ער האט אונ דיא הענט . (דהיינו) איינר
האט זיך ברימט . ער האט אזו אה כח אונ אה גבורה
אונ דיא הענט . אז ער שימט אויס אה פילל . קאן ער
זיא וודיר קריק צוהין . ווארין ער האט אזו אה כח אונ
זייני

המקום ובין למעלה מן המקום לגמרי . כי יש לו כח' עליונה
של כח' מועט מחזיק את המרובה שהיא כח' סוף המקום ממש
שמושם והלאה אין נמצא תיבת מקום כלל כי משם ולמעלה היא
כח' למעלה מן המקום לגמרי . וע"כ הוא יכול לישא אותם
מתוך המקום לבח' למעלה מן המקום . והבן) ולקחתי
אותם ונשאתי אותם לשם אל האילן הנ"ל .
נמצא שיש לי הסכמה מהנ"ל שיש לי כח' עליונה של מועט מחזיק את המרובה .
(ובשביל זה הי' נדמה כבעל חסומרות כי הוא נושא עליו הרבה
כי הוא כח' מועט מחזיק את המרובה כנ"ל) ועתה אני
נותן לכם זאת במתנה שתהיו כמוני . ונעשה
שם שמחה גדולה וחדרה רבה מאד :
ביום הששי היו ג"כ שמחים . והיו מתגעגעי'
איך לוקחין בכאן את אותו שהי' בלא
ידיים . והנה הוא בא ואמר הנני . הנה באתי

בוים וואש ער איז העכיר פון דעם ארט . (ווארין דר
הויקיר איז אזו וויא אה ממוצע (דהיינו אונ מיטין) צווישין
ארט אונ צווישין העכיר פון דעם ארט ווארין ער איז
אזו אה מיעוט מחזיק את המרובה . וואש סע איז גאר
דר עק פון דעם ארט . וואש פון דארט העכיר איז שון
גאר קיין שום ארט ניט פֿר האנדין . איבר דעם קאן
דר הויקיר זייא ארויס נעמין פון דעם ארט אונ זאל
זייא טראגין צו העכיר פון דעם ארט) האב איך זייא
גינומין אונ האב זייא איבר גיטראגין צו דעם בוים .
נמצא האב איך אה הסכמה . אז איך האב אזו אה מיעוט
מחזיק את המרובה (אונ איבר דעם האט ער אה פנים
וויא אה הויקיר . ווארין ער טראגט אוף זיך פיל ווארין
ער איז זיך אה מיעוט מחזיק את המרובה) היינט שענק
איך דאש דאזיגי במתנה אז איר זאלט זיין אזו וויא איך
איז דארט גיווארין זייער אה גרוסי שמחה אונ זייער
אה גרוסי חדה :

דעם זעקסטין טאג זענן זייא אויך פרייליך גיווען .
אונ זייא האבין אויך גיבענקט . וויא נעמט מען
דא דעם דאזיגין וואש אן הענט . דר ווייל קומט ער

ראשי תיבות וקיצורים: א', אחד; בחינה/בחינת: ג"כ, גם כן; הי', היה; העול', העולם; והי', והיה; וע"כ, ועל כן; כ"א וא', כל אחד ואחד; מתגעגעי', מתגעגעים; שהי', שהיה; הערות ותרגומים: (א) בתקע"ה - קה:

סיפורי מעשיות

השבעה בעטלירש

אחר שהגיעה החץ עדיין יכול להחזירה . ועל זה השיב . אפי' כשהגיעה החץ . עדיין יכול להחזירה . אך איזה מין חץ הוא יכול להחזיר וכו' כנ"ל . השיב . מין חץ פלוני הוא יכול להחזיר . אמרתי לו (היינו זה שהוא בלא ידים שמספר כל זה אמר לזה שהתפאר בענין החץ כנ"ל) אם כן . אין אתה יכול לרפאות את הבת מלכה מאחר שאין אתה יכול לחזור ולמשוך כ"א מין חץ א' ע"כ אין אתה יכול לרפאות את הבת מלכה :

א' הי' מתפאר שיש לו כח כזה בידיו . שאצל מי שהוא לוקח ומקבל ממנו . הוא נותן לו (פי' שבוה בעצמו שהוא לוקח ומקבל בזה הוא נותן כי קבלתו היא נתניה) וממילא הוא בעל צדקה ושאלתי אותו איזה צדקה אתה נותן . (כי יש עשרה מיני צדקה) . השיב שהוא נותן מעשר . אמרתי לו א"כ אין אתה יכול לרפאות את הבת

קאן ער זיא קריק צוהין . צו אפילו נאך דעם אז דיא פֿייל האט שון יענים גיטראפֿין . קאן ער זיא אויך צו ריק צוהין . אונ דראף האט יעניר גיענפֿירט . אז אפילו דיא פֿייל טרעפט שון יענים . קאן איך זיא אויך צו ריק צוהין . לושמיר אה וואסיר אה מין פֿיילין קאנסטו צו ריק צוהין . האט ער גיענפֿירט . האט דאש אונ דאש מין קאן איך צו ריק צוהין . האב איך מיר אן גירופֿין (דהיינו דר וואש אן הענט וואש דר ציילט דאש אלץ) צו אים . קאנסטו ניט היילין דיא בת מלכה . אז דוא קאנסט מער ניט קריק צוהין נאר אוין אירליי פֿיילין . קאנסטו ניט היילין דיא בת מלכה :

אייניך האט זיך כרימט . ער האט אזו אה כח אונ דיא הענט . אז בייא וועמין ער נעמט גיט ער (כלומר מיט דעם וואש ער נעמט בייא איינים עפים דר מיט אלץ גיט ער יענים) מילא איז ער אה בעל צדקה . האב איך אים גיפֿרענט וואש פֿר אה צדקה גיסטו

ולמושכה אליו . כי יש לו כח כזה בידיו . שאע"פ שהורה כבר החץ עדיין יכול להחזיר' לחזור ולמושכה אליו ושאלתי אותו איזה חץ אתה יכול להחזיר . כי יש עשרה מיני חצים . כי יש עשרה מיני סמים . היינו כי כשרוצין לירות חץ . מושחין אותה באיזה סם . ויש עשרה מיני סמים . שכשמושחין אותה בסם זה . היא מזקת כך . וכשמושחין בסם שני היא מזקת יותר . וכן יש עשרה מיני סמים . שכ"א גרוע יותר (היינו שמוזק יותר) וזהו בעצמו עשרה מיני חצים . כי החצים הן מין אחד . רק מחמת שינוי הסמים שמושחין את החץ בהם שהם עשרה מינים כנ"ל ע"כ נקראים עשרה מיני חצים . וע"כ שאל אותו איזה מין חץ אתה יכול להחזיר . גם שאל אותו אם קודם שהגיע החץ לאותו שזרקה לו . הוא יכול להחזירה . ואם גם

זייני הענט או האמשי ער האט שון אוים גישאסין דיא פֿייל . קאן ער זיא פֿארט נאך אום קערין . ער קאן דיא פֿייל צו ריק צוהין ווידיר צו זיך . האב איך אים גיפֿרענט (דהיינו דר וואש אן הענט . וואש ער דר ציילט דאש) וואש פֿר אה פֿייל . קאנסטו צו ריק צוהין . ווארין סע איז זיך פֿר האנדן צעהין ארליי פֿיילין . ווארין סע איז פֿר האנדן צעהין ארליי סמין . ווארין אז מע וויל שיסין אה פֿייל . בשמירט מען זיא מיט אה סם . איז פֿר האנדן צעהין אירלייא סמין . וואש אז מע בשמירט דיא פֿייל מיט דעם סם . איז דיא פֿייל אזו מוזיק . אונ אז מע בשמירט דיא פֿייל מיט איין אנדיר סם איז זיא מער מוזיק . אונ אזו איז פֿר האנדן צעהין אירלייא סמין . וואש איטליכר סם איז ארגיר . דהיינו ער איז מער מוזיק . האט ער אים גיפֿרענט וואש פֿר אה מין פֿיילין קאנסטו צו ריק צוהין . ווידיר האט ער אים גיפֿרענט צו איידיר דיא פֿייל האט יענים גיטראפֿין

סיפורי מעשיות

ק

(ואתה אינד יכול לידע כ"א דפך א') • (מאחר שאינו יכול ליתן בידיו רק חכמה א') :

א' התפאר שיש לו כח כזה בידיו • שכשיש רוח סערה הוא יכול לעכבו בידיו • ולעשות בידיו לרוח משקל שיהי' הרוח במשקל כראוי • שאלתי אותו • איזה רוח אתה יכול לאחוז בידך • כי יש עשרה מיני רוחות • השיב רוח פ' • אמרתי לו א"כ אין אתה יכול לרפאות את הבת מלכה • כי אינד יכול לנגן לפניה כ"א ניגון א' • כי יש יוד מיני נגינה • והנגינה הוא הרפואה שלה • ואתה אינד יכול לנגן כ"א ניגון א' מיווד הנ"ל ענו ואמרו הם • מהו היכולת שלך • השיב • אני יכול מה שאין אתם יכולים • היינו כל ה'ט'

דוא קאנסט גאר איר דפך ניט וויסן ווארין סע איז פֿר האנדן צעהן אירליי דפיקן • אונ דוא קאנסט ניט וויסן נאר איין דפך • ווייל דוא קאנסט נאר איין חכמה גיבן מיט דייני הענט : איינר האט זיך ברימט • ער האט אזו אה כח אונ דיא הענט • אז סע איז פֿר האנדן אה רוח סערה (דהיינו אה שטורים ווינט) קאן ער דעם שטורים ווינט פֿר האלמין מיט דיא הענט • ער קאן אן חאפין מיט דיא הענט דעם שטורים ווינט • אונ זאל אים פֿר האלמין • אונ קאן ווידיר מיט דיא הענט מאכֿין דעם ווינט מיט אה מאס • אז סע זאל זיין אזו אה ווינט וויא מע בדארף • אונ דר מאס • האב איך אים גיפֿרענט וואש פֿר אה ווינט • קאנסטו אן חאפין מיט דיא הענט סע איז זיך פֿר האנדן צעהן אירלייא ווינטן • האט ער גיענפֿירט • דעם אונ דעם ווינט • האב איך מיך אן גירופין • קאנסטו ניט היילן דיא בת מלכה • ווארין דוא קאנסט נאר דעם ניגון פֿר איר ניט שפילן • ווארין סע איז פֿר האנדן צעהן אירלייא ניגונים • אונ איר רפואה פֿון דר בת מלכה • איז דארך ניגונים • אונ דוא קאנסט מער ניט שפילן פֿר איר נאר איין ניגון • האבין זייא זיך אן גירופין וואש קאנסטו • האט ער גיענפֿירט איך

הבת מלכה • כי אין אתה יכול כלל לבא למקומה • כי אין אתה יכול ליכנס כ"א בחומה אחת (במקום שהיא יושבת שם) וע"כ אינד יכול לבא למקומה :

א' התפאר שיש לו כח כזה בידיו • כי יש ממונים בעולם • וכל א' צריך חכמה • ויש לו כח בידיו שע"י ידיו הוא יכול ליתן להם חכמה • ע"י שמסמך אותם בידיו • שאלתי אותו איזה חכמה אתה יכול ליתן בידך • כי יש עשרה קבין חכמה • השיב חכמה פלוגית • אמרתי לו • א"כ • אין אתה יכול לרפאות את הבת מלכה • כי אין אתה יכול לידע הדפך שלה • כי אינד יכול לידע כ"א דפך א' • כי יש יוד מיני דפיקין^(א) •

גיסטו • האט ער גיענפֿירט • ער גיט מעשר • האב איך מיך אן גירופין • אז סע איז אזו • קאנסטו ניט היילן דיא בת מלכה • ווארין דוא קאנסט גאר צו איר ארט ניט קומין • (ווייל דוא גיסט נאר מעשר) ווארין דוא קאנסט מער ניט אריין גיין נאר אונ איין מויאיר (דארט וויא דיא בת מלכה זיצט) איבר דעם קאנסטו צו איר ארט ניט קומין :

אייניך האט זיך ברימט • ער האט אזו אה כח אונ דיא הענט • ווארין סע פֿר האנדן ממונים און דער וועלט • (דהיינו מענטשן וואש זייא זענן עלצטי וואש זייא האבין צו שאפֿין איבר אה שטאט אודיר איבר אה מדינה וכו') בדארף איטליכר חכמה • האב איך אזו אה כח אונ דיא הענט • אז מיט מיינה הענט קאן איך אים גיבן חכמה • מיט דעם וואש איך לען אים אן מיט מיינה הענט • האב איך אים גיפֿרענט וואש פֿר אה חכמה קאנשטו גיבן מיט דייני הענט • סע איז זיך פֿר האנדן עשרה קבין חכמה • (כלומר צעהן אירליי חכמות) האט ער גיענפֿירט • דיא אונ דיא חכמה קאן ער גיבן • האב איך מיך אן גירופין צו אים • קאנסטו ניט היילן דיא בת מלכה • ווארין

ראשי תיבות וקיצורים: א' אחד/אחת; א"כ, אם כן; כ"א, כי אם; וע"כ, ועל כן; פ', פלוגי; שיהי', שיהיה; שעי', שעל ידי; הערות והרגומים: (א) עשרה סוגי דפיקין;

סיפורי מעשיות

בוודאי יכול להתקיים החלום שהיא תהרוג אותו. מאחר שהיא אצל אחר. יחזיקה אצלו הוא מתיירא מחמת החלום כנ"ל. ולא ידע המלך מה לעשות לה. בין כך נתקלקל האהבה שלה אצלו קצת מחמת החלו' ובכל פעם נתקלקל יותר ויותר. וכן היא גם היא נתקלקל ג"כ האהבה אצלה בכל פעם יותר ויותר עד שנעשה אצלה שנאה עליו. וברחה מפניו. ושלח המלך אחריה לבקשה ובאו והגידו לו. שהיא נמצאת אצל המבצר של מים. כי יש מבצר של מים. ושם הם יוד חומות^(ס) זו לפניו מזו. וכולן של מים. וגם הקרקע שהולכין עליה שם בתוך המבצר היא ג"כ של מים. וכן יש שם אילנות ופירות הכל

ארום איר. אונ היינט וועט זיא אן קומין צו איין אנדירין אונ דער צו. אז ער וועט זיא אוועק לאזין. אונ זיא וועט אן קומין צו איין אנדירין. וועט זיך בוודאי קאנין מקויים ווערין דער חלום. אז זיא וועט אים הרגינין ווארין זיא איז בייא איין אנדירין. זאל ער זיא האלטיין בייא זיך. האט ער מורא פֿר דעם חלום. טאמור וועט זיא אים הרגינין. האט דער מלך ניט גוויסט וואש ער זאל איר טאן. דער ווייל איז דיא אהבה בייא אים כליא גיווארין ביסליך וויים. מחמת דעם חלום. (דהיינו ער האט זיא שון ניט אזו ליב גיהאט וויא פֿריר) אונ אלי מאל איז אלץ מער כליא גיווארין דיא אהבה. אונ אזו בייא איר איז אויך כליא גיווארין דיא אהבה אלי מאל מער. ביז סע איז בייא איר גיווארין אה שנאה אף אים. איז זיא אנמלאפֿין גיווארין פֿון אים. האט דער מלך ארוים גישיקט מע זאל זיא זוכין. איז מען גיקומין אונ מע האט אים גיזאגט. אז זיא דרייט זיך לעבין וואסיריקן שלאס. ווארין סע איז פֿר האנדן איין וואסיריקר שלאס. אונ דארט איז פֿר האנדן צעהן מויארין. איינה אונ דער אנדיריר. אונ דיא אלי צעהן מויארין זענין אלי פֿון וואסיר. אונ דיא ערד אונ דעם

הט' חלקים הנ"ל (מכל הנ"ל) שאין אתם יכולים אני יכול הכל. כי יש מעשה. כי פ"א חשק מלך א' בבת מלכה. והשתדל בתחבולות לתופסה. עד אשר עלתה בידו ותפסה פ"א חלם לו לאותו המלך. שהיא עמדה עליו והרגה אותו. והקיץ ונכנס החלום בלבו. וקרא לכל פותרי חלומות ופתרו לו כפשוטו. שיתקיים החלום כפשוטו. שהיא תהרוג אותו. ולא יכול המלך לתת עצה לנפשו. מה לעשות לה. יהרוג אותה. צר לו. ישלחה מעל פניו. זה חרה לו. כי איש אחר יקחנה. וזה חרה לו מאד. כי הוא השתדל אחריה כ"כ. ועתה תבא ליד אחר וגם אם ישלחה. ותבוא ליד אחר. עתה

איך קאן וואש איר אלי קאנט ניט דהיינו אלי ניין חלקים פֿון איטליכיר זאך וואש איטליכיר האט זיך ברימט. וואש איר קאנט זייא ניט. קאן איך יא. ווארין סע איז פֿר האנדן אה מעשה. ווארין אמאל האט זיך אה מלך פֿר קאחיס אונ אה בת מלכה האט ער זיך גיפאריט אונ האט גיטאן תחבולות אז ער זאל זיא חאפין. ביז ער האט זיא דר טאפט. אונ זיא איז בייא אים גיווען. אמאל האט זיך דעם מלך גיחלימת. אז דיא בת מלכה איז אופ גישטאנין אופ אים אונ האט אים גיהרגיט. האט ער זיך אופ גיחאפט. אונ דר חלום איז אים זייער אריין אונ הארציין אריין. האט ער גירופין אלי פותרי חלומות (דהיינו דיא וואש קאנין בשידין דיא חלומות) האבין זייא אים פותר גיווען אזו וויא דר פשוט איז. אז דר חלום וועט מקויים ווערין כפשוטו. אז זיא וועט אים הרגינין. האט זיך דר מלך קיין עצה ניט גיקאנט גיבין. וואש ער זאל מיט איר טאן. זאל ער זיא הרגינין. טוט אים כאנק. זאל ער זיא אוועק שיקין פֿון זיך. דאש פֿר דריסט אים זייער. ווארין איין אנדיריר וועט זיא נעמין. אונ דאש פֿר דריסט אים זייער ווארין ער האט אזו פֿיל גיהארווייט

ליכנום לתוך המבצר של מים הנ"ל. כשראה המלך כך שהיא בורחת אל המים. אמר מאחר שהוא כן. ע"כ צוה לירות אותה. ואם תמות תמות. והיו מורים אותה והגיעו אליה כל העשרה מיני חצים שמשוחים בעשרה מיני סמים כנ"ל. והיא ברחת לתוך המבצר הנ"ל. ונכנסה לתוכו. ועברה דרך השערים של החומות של מים. כי יש שם שערים באלו החומות של מים הנ"ל. והיא עברה ונכנסה לתוך כל העשרה חומות של המבצר של מים. עד שבאתה לפנים. ונפלה שם ונשארה חלשות. ואני רופא אותה. (היינו זה שהוא בלא ידיים הנ"ל) כי מי שאין בידו כל העשרה מיני צדקות הנ"ל. אינו יכול

הכל של מים. ויופי המבצר וגודל החידוש של זה המבצר א"צ לספר. כי בוודאי הוא חידוש נפלא מאד מאחר שהוא מבצר של מים. וליכנום בתוך זה המבצר א"א. כי יהיה נטבע במים מי שיכנום בו מאחר שהוא כולו של מים. והבת מלכה הנ"ל כשברחה באתה עד אותו המבצר. והיתה הולכת שם סביב אותו המבצר של מים. והגידו למלך שהיא הולכת שם סביב אותו המבצר כנ"ל. והלך המלך וחילו לתופסה. כשראתה זאת הבת מלכה. יישבה עצמה שתרוץ לתוך המבצר. כי היא רוצה יותר ליטבע במים משיתפוס אותה המלך ותהי' אצלו. וגם אולי אעפ"כ תינצל ותוכל

אונ דעם וואסירקין שלאם. וויא דער מלך האט דאש דר זעהין. אז זיא לויפֿט אונ וואסיר אריין. האט ער גיזאגט. אז סע איז יוא אוו. בכך. האט ער גיהייסן אז מע זאל זיא שייסן. וועט זיא שטארבין שטארבין. האט מען זיא גישאסן. אונ מע האט איר גיטראפֿן אלי צעהין אירליי פֿיילין. וואש זייא זענין בשמירט מיט צעהין אירלייא סמין. אונ זיא בת מלכה. איז אריין גילאפֿן אונ דעם וואסירקין שלאם. אונ זיא איז אונ אים אריין אינווייניק אריין. אונ זיא איז דורך דארך אלי טויאירין פֿון דיא וואסירקי מו אירין. ווארין סע איז דארטין פֿר האנדן טויאירין אונ דיא וואסירקי מויאירין. אונ זיא איז דורך גיגאנגין דארך אלי טויאירין פֿון אלי צעהין מויאירין פֿון דעם וואס ריקין שלאם. ביז זיא איז אריין אינווייניק. אונ דעם שלאם אריין. אונ זיא איז דארט אנדיר גיפאלין. אונ איז גיבליבין חלשות. אונ איך הייל זיא. (דהיינו דער וואש אן הענט. וואש ער דער ציילט דאש אלין) ווארין דער וואש ער האט ניט אונ זייני הענט. אלי צעהין אירלייא צדקות. דער קאן ניט אריין גיין אונ דיא אלי צעהין מויאירין פֿון דעם וואסירקין שלאם. ווארין ער וועט דער

דעם שלאם וואש מע גייט אף איר איז אויך פֿון וואסיר אונ אוו דער גארטין מיט דיא ביימיר מיט דיא פירות. איז אלץ פֿון וואסיר. אונ דאש שיינקייט פֿון דעם שלאם אונ דער חידוש פֿון דער שלאם. דאש האט מען ניט צו שמוסין. ווארין סע איז בוודאי איין ווילד חידוש. ווארין דער גאנציר שלאם איז פֿון וואסיר. אריין גיין אונ דעם שלאם קאן מען בוודאי ניט. ווארין מע וועט דער טרונקין ווערין. ווארין גאר דער שלאם איז זיך פֿון וואסיר. אונ דיא בת מלכה. אז זיא איז אנטלאפֿן גיווארין. איז זיא אן גיקומין צו דעם שלאם. איז זיא דארט ארום גיגאנגין ארום דעם שלאם. האט מען גיזאגט דעם מלך אז זיא דרייט זיך דארט ארום דעם וואסירקין שלאם. איז דער מלך גיגאנגין מיט זיין חיל. אז ער זאל זיא חאפֿן. וויא דיא בת מלכה האט דאש דער זעהין. (אז דער מלך מיט זיין חיל ווילין זיא חאפֿן) האט זיא זיך מיישב גיווען. זיא וועט אריין לויפֿן אונ דעם שלאם אריין. ווארין זיא וויל בעסיר דר טרונקין ווערין. איידיר דער מלך זאל זיא חאפֿן. אונ זיא זאל בייא אים זיין. אונ טאמיר. וועט זיא פֿארט ניצול ווערין. אונ וועט זיך קענין אריין חאפֿן

סיפורי מעשיות

השבעה בעטלירש

לי כח כזה בידי כנ"ל. ועתה אני נותן לכם זאת במתנה. ונעשה שם שמחה גדולה וחדוה רבה מאד:

זאת המעשה קשה לי מאד לספר. אך מאחר שהתחלתי לספרה אני מוכרח לגומרה. בזאת המעשה. אין שום תיבה שלא יהיה בה כוונה. ומי שבקי בספרים יוכל להבין קצת רמזים. והנה ענין החצים הנ"ל שיש לו כח בהידים להחזיר החצי כנ"ל. זה בחי' ותאחו במשפט יד^(ב) וכמו שפרש"י בשר ודם זורק חץ ואינו יכול להחזירה והקב"ה זורק חץ ומחזירה. ובחי' הצדקה הנ"ל שהיא כנגד החומות של מים שהם גלי הים. זה בחי' וצדקתך כגלי הים^(ג) והרוח הנ"ל שיכול לאחו בידיו. זה בחי' מי אסף רוח כחפניו^(ד) (שזה בחי' נגינה כמבואר במ"א) ויוד מיני נגינה ויוד מיני דפיקין זה מבואר כבר

צעהין פִּינְגִיר קָאן מַעַן וויסין אה בזונדירין דפֿק פֿון דיא צעהין אירלייא דפֿיקין. אונ איד קאן זיא היילין דיא בת מלכה דארך אלי צעהין ארלייא נגונים. (ווארין איר רפואה איז דארך נגונים כנ"ל) דריביר הייל איד יוא דיא בת מלכה. נמצא האב איד אזו אה כח אונ דיא הענט. היינט שענק איד איד דאש דאזיג במתנה. איז דארט גיווארין זייער אה גרוסי שמחה אונ זייא זענן זייער פֿרייליך גיווארין:

דיא מעשה איז מיר זייער שווער צו דר ציילין. נאר ווייל איד האב זיא שון אן גיהובין צו דר ציילין. מוז איד זיא שון אויס פֿירין. אונ דער מעשה איז ניש פֿר האנדין איין ווארט וואש סע זאל דרונין ניש זיין אה כוונה. אונ ווער סע איז אה בקי אונ גיגוט אונ ספֿרים. קאן עפים פֿר שטיין. עפים ווינקין. אונ דיא פֿיילין וואש דר האט זיך ברימט אז ער קאן פֿיילין צו ריק צוהין דאש שטייט אונ פסוק וכו'. אונ דיא צדקה וואש דאש איז

יכול ליכנום לתוך כל העשרה חומות הנ"ל כי יטבע שם במים. והמלך וחילו הנ"ל רדפו אחריה ונטבעו במים. ואני יכול ליכנום לתוך כל העשרה חומות של מים הנ"ל. ואלו החומות של מים. הם גלי הים שעמדו כחומה. והרוחות הם מעמידין גלי הים ומנשאין אותם. ואלו הגלים שהם העשרה חומות הנ"ל הם עומדים תמיד שם. אך הרוחות הם המעמידין ומנשאין את הגלים. ואני יכול ליכנום לתוך כל העשרה חומות כנ"ל. ואני יכול לחזור ולמשוך ממנה היינו מן הבת מלכה הנ"ל כל העשרה מיני חצים ואני יודע כל היוד מיני דפיקין^(א) ע"י היוד אצבעות. כי בכל אצבע ואצבע מעשרה אצבעות יודעין דפך מיוחד מיוחד מיני דפיקין ואני יכול לרפאות אותה ע"י כל היוד מיני נגינה. וע"כ אני רופא אותה. נמצא שיש

דער טרונקן ווערין אונ וואסיר. אונ דער מלך מיט זיין חיל. זייא האבין נאך גייאנט דער בת מלכה. זענן זייא אלי דר טרונקן גיווארין אונ וואסיר. אונ איד קאן אריין גיין אונ אלי צעהין מויארין פֿון דעם וואסיריקין שלאם. אונ דיא מויארין פֿון וואסיר. דאש זענען דיא אינדין פֿון דעם ים וואש זייא שטייאין וויא אה מויאר. אונ דיא ווינטין זייא שמעלין אופ דיא אינדין פֿון דעם ים. אונ זייא הייבן אופ דיא אינדין. אונ דיא אינדין וואש דאש זענן דיא צעהין מויארין. זייא שטייאין דארט תמיד. נאר דיא ווינטין זייא האלטין דיא אינדין אונ הייבן דיא אינדין. אונ איד קאן אריין גיין אונ דיא אלי צעהין מויארין פֿון דעם וואסיריקין שלאם. אונ איד קאן ארויס צוהין פֿון איר (דהיינו פֿון דער בת מלכה) אלי צעהין אירלייא פֿיילין. אונ איד ווייס אלי צעהין אירלייא דפֿיקין. דארך דיא צעהין פֿינְגִיר ווארין דארך אימליכן פֿינְגִיר פֿון דיא

ראשי תיבות וקיצורים: בחי' בחינת: במ"א. במקום אחר: החצי'. החצים: והקב"ה. והקדוש ברוך הוא: וע"כ. ועל כן: ע"י. על יד: שפרש"י. שפירש רש"י: הערות ותרוממות: (א) עשרה סוגי דופק: (ב) דברים לב, מא: (ג) ישעיה מוז, יח: (ד) משלי ל, ד:

סיפורי מעשיות

קיב

מדוד המלך ע"ה . כי דוד המע"ה עמד בקצה הארץ וצעק אל המעין היוצא מן האבן שעל ההר . כנ"ל . כ"ש מקצה הארץ אלך אקרא בעמף לבי בצור ירום ממני תנחני⁽²⁾ . (כל זה שמענו מפיו בפירוש . והמוכן מדבריו . כי דוד המלך ע"ה הוא בחי' לב כמובא . ועליו מרומז במעשה ענין הלב של העולם שעומד בקצה הארץ כנגד המעין וצועק ומשתוקק אליו תמיד וכו' . ועדיין הדברים סתומים . אשרי מי שיזכה להשיג סודות המעשה) :

ענין דוד המלך והמקרא הנ"ל מקצה הארץ שמרומז בהמעשה זה שייך ליום שלישי כי שם מדבר מענין הלב והמעין ע"ש ותראה נפלאות איד בכל ענין מרומז דברים נפלאים . ובגדולת נוראות מעשה זו א"א לדבר כלל . כי היא עולה על כולם . אשרי אשרי מי שזוכה אפי' בעוה"ב לידע בה קצת קצת . ומי שיש לו מוח בקרקדו תסמר שערות בשרו ויבין קצת גדולת הבורא ית' וגדולת הצדיקים האמתיים כשיסתכל היטב במעשה נוראה הזאת . אשר לא ישמע כזאת : ענין

אה וילד חידוש זייער . סע איז אונ איר דא זייער פיל מוסר . אונ אה סך תורה . ווארין סע איז אונ דער מעשה דא אה סך תורות . אונ זיא שמוסט פון אה סך צדיקים קדמונים . פון דוד המלך ע"ה . ווארין דוד המלך איז גישטאנגן אונ עק וועלט . אונ האט גישריגן צו דעם קוואל וואש סע גייט ארויס פון דעם שטיין וואש אף דעם בארג כנ"ל . אוו וויא אונ תהילים שטייט . מקצה הארץ אלך אקרא בעמף לבי בצור ירום ממני תנחני וכו' :

דיא ואך פון דוד המלך . דאש קער צום דריטן טאג . ווארין דארט שמוסט פון דעם הארץ אונ פון דעם קוואל . אונ דער מעשה איז פֿר האנדן זייער זייער גרוסי סודות התורה . פון דעם אן הייב ביז אונ אויש לאז . אלי מעשיות פון דעם ספר זענין דורך גרוסי סודות התורה . איטליכס ווארט אונ איטליכי ואך מיינט מען גאר עפים אנדירש . אונ דיא מעשה איז גרעסיר פון אלי :

כבר . (ועין בליקוטי תינאמא) ברף ל"ב ע"א) כ"ז שמענו בפירוש . אך מי ומה ואימת . זה עמק עמק . היינו שגוף ענין המעשה מי הם כל הנ"ל ומה הוא ואימת הי' כל הנ"ל זה עמק מלהשיג :

גמר המעשה היינו מה שהי' ביום השביעי הינו ענין הבעטליר שהי' בלא רגלים וגם סיום התחלת המעשה מענין המלך הנ"ל . לא זכינו לשומעה . ואמר שלא יספרה עוד . והוא הפסד גדול . כי לא נזכה לשומעה עוד עד שיבא משיח . בכ"א :

גם אמר . אלו לא ידעתי שום ענין אחר כ"א זאת המעשה . היה ג"כ חידוש גדול מאד כך אמר בפירוש כי זאת המעשה היא חידוש נפלא מאד . ויש בה מוסר הרבה מאד ותורה הרבה כי יש בה כמה תורות . גם מדברת מהרבה צדיקים קדמונים .

איז אקעגן דיא מוארין פון וואסיר דאש שטייט אויך אונ אה פסוק וצדקתך כגלי הים . אונ דיא צעהין אירלייא דפיקין אונ צעהין אירליי נגונים . דאש שטייט אויך אונ זוהר . לושמיר ווער אונ ווען אונ וואש : (ווייטיר האט ער שון ניט גיזאגט . כלומר ווער זענין דיא אלי . אונ וואש איז דאש אונ ווען איז דאש אלץ גיווען . דאש קאן מען ניט וויסן) :

דעם אויס פיר פון דער מעשה דהיינו וואש סע איז גיווען אונ דעם זיכטיין טאג מיט דעם בעטליר וואש אן פיס . אונ דעם אויס פיר פון דעם בן מלך וואש דער פון האט זיך אן גיהובין דיא מעשה . דאש האט ער ניט דער ציילט . אונ ער האט גיזאגט ער וועט דאש שון ניט דער ציילין . אונ מע וועט דאש שון ניט הערין ביז משיח וועט קומין כמהרה בימינו אמן : (דאש האט ער אויך גיזאגט) . אז אויך זאל מער ניט וויסין קיין שום זאך . נאר דיא מעשה וואלט אויך אווילד חידוש גיווען . ווארין דיא מעשה איז

ראשי תיבות וקיצורים: א"א. אי אפשר; אפי'. אפילו; בב"א. במהרה בימינו אמן; בחי'. בחינות; בעוה"ב. בעולם הבא; ג"כ. גם כן; הי'. היה; המע"ה. המלך עליו השלום; ית'. יתברך; כ"א. כי אם; כ"ז. כל זה; כ"ש. כמו שכתוב; ע"ה. עליו השלום; ע"ש. על שם; שהי'. שהיה; הערות ותרגומים: (א) נראה שכיום הכוונה לליקוטי מוהר"ן חלק שני תורה כד: (ב) תהלים סא, ג:

סיפורי מעשיות

האמת שהיא מגונה מאד . והבן התפאר
הלא ראיתם חכמת אומנותי . והודיע לו אביו
שלא נראה יפה בעיני כולם השיב לו הבן
אדרבא . בזה הראיתי גדולתי . כי הראיתי
לכולם חסרונם . כי בזאת המנורה נמצאים
החסרונות של כל אחד מהבעלי אומנות
הנמצאים כאן . הלא תראה שאצל זה מגונה
חתיכה זו אבל חתיכה אחרת יפה אצלו מאד
ואצל אחר להיפך . אדרבא זאת החתיכה
שהיא מגונה אצל חבירו היא יפה ונפלאה
בעיניו רק זאת החתיכה מגונה . וכן אצל
כולם מה שרע בעיני זה היא יפה בעיני
חבירו וכן להיפך . ועשיתי מנורה זאת
מחסרונות לבדם להראות לכולם שאין להם
שלימות ויש לכל אחד חסרון כי מה שיפה
בעיניו הוא חסרון בעיני חבירו אבל באמת
אני יכול לעשות כתיקוני :

אם היו יודעים כל החסרונות והנמנעים של
הדבר היו יודעים מהות הדבר אף שלא

ראו אותו מעולם :

גדולים מעשי ה' אין אדם דומה לחבירו
וכל הצורות היו באדם הראשון
היינו בתיבת אדם לבד היו נכללין כל
הצורות הללו . וכן בשאר דברים . כל
המאורות היו נכללין בתיבת אור לבד . וכן
כולם . היינו כל מעשי בראשית : ואפי'
העלין של האילן אין א' דומה לחבירו וכו' :
והאריך בענין זה הרבה מאד . ואמר אזי
שיש חכמות בזה העולם שיכולים לחיות
עם החכמות לבד בלי שום אכילה ושתי' .
והאריך אז בשיחה נפלאה ונוראה :

לענין

ענין פסוק מקצה הארץ הנ"ל השיך להמעשה של יום ג' כנ"ל
זה שמעתי מפורש מפיו הקדוש והנורא ז"ל . עוד ראה
זה מצאתי אח"כ שרוב דברי הקיפטייל תהלים שכתוב
שם זה הפסוק שהוא קיפטייל ס"א . רובו ככולו מבואר שם רמזו
סודות נשבות של המעשה של יום ג' הנ"ל . ימים על ימי מלך
תוסף וכו' כי הוא צריך תמיד שיוסיפו לו ימים על ימיו וכו'
וכנ"ל . חסד ואמת מן ינצורוהו . זהו איש חסד האמת וכו' דער
גרסיר מאן דער אמתיר איש חסד . כי כל הזמן והימים נעשה
ע"י האיש גדול שהוא איש חסד האמת כנ"ל שם במעשה הנ"ל .
והוא נותן ומוסיף בכל פעם ימים על ימי מלך שהוא הלב הנ"ל
שהוא בחי' דוד המע"ה כנ"ל . והוא ינצורוהו . כי הוא שומר
ונצר שתיכף כשמגיע סמוך מאד שיסתלק היום ואז ה' מסתלק
המעין והלב וכל העולם כולו ח"ו . אזי איש חסד האמת נוצר
ושומר זאת ובא ונותן יום להלב וכו' . והוא כן אומרה שמך לעד
לשלמי נדרי יום יום . כי כל יום ויום שהוא נותן לו הוא בא בזמירות
ושירות וכו' כנ"ל : אחסה בסתר כנפך סלה . כי כשהלב הנ"ל
צריך לגנוח בא צפור גדול ופורש כנפיו עליו וכו' והוא אחסה
בסתר כנפך וכו' :

שייך ליום א ענין הזקנים שהתפארו כ"א וא' מה שהוא
זוכר שזה זוכר אפי' כשחטכו לו את המבור וכו'
וזה ה' הזקן הקטן שבכולם וכו' . אמר רבינו
ז"ל . שבגמ' איתא^(א) מעין זה . ששמואל התפאר בעצמו שהוא

זוכר את כאב המילה וכו'^(ב) ע"ש :
מי יפאר מי יספר . מי יוכל להעריך מי יוכל לשער . אפס
קצה א' מאלפי אלפים ורבי רבבות מהתנוצצות קצת רמזו
פלאי פלאות מסודות נוראות ונשבות מאד מאד של המעשה
הנוראה הזאת . אשר היא מליאה סודי סודות מתחילה ועד סוף
ומשכיל על דבר ימצא טוב התנוצצות איזה רמזים לפי ערכו :

מעשה אחד הלך מאביו והי' במדינות
אחרות ימים רבים אצל אחרים
ולזמן בא לאביו והתפאר עצמו שלמד שם
אומנות גדול לעשות מנורה התלוי' שקורין
הענג לייכטר וצוה להתאסף כל בעלי
אומניות הזה והוא יראה להם חכמתו בזה
האומנות . וכן עשה אביו וקבץ כל הבעלי
אומניות הזאת לראות גדולת הבן מה שפעל
בכל הימים האלו שהי' ביד אחרים . והבן
הוציא מנורה אחת שעשה . והיתה מגונה
מאד בעיני כולם ואביו הלך אצלם וביקש
מאתם שיגלו לו האמת והוכרחו להודיע לו

שיחות
שאצל
המעשיות

ראשי תיבות וקיצורים: א. אחד: א.ב. אחר: ק. אפי': אפילו: בחי': בחינת: הי': היזה: המע"ה. המלך עליו השלום: התלוי'. התלוי': והי'. והיזה: ושתי'. ח"ו. חס ושלום: כ"א וא'. כל אחד ואחד: ע"ש. עיין שם: שבגמ'. שבגמרא: שהי'. שהיה: הערות ותרוממות: (א) מובא: (ב) ירושלמי יבמות פרק א"ע הלכה ה':

והוא נראה כמושוגע ורצה לילך משם. בתוך שרצה לילך משם. והנה הסוס מתחיל להושיט ראשו מתוך הפלומפ. והתחיל לצעוק שנית. אהה. אהה. מחמת שנדמה לו שיש שם סוסו. ונתקבצו שוב אצלו בני העולם. והכו אותו שנית. כי הוא משוגע כנ"ל ורצה שוב לילך משם. כיון שרצה לילך. והנה מושיט שוב הסוס את ראשו מן הפלומפ. והתחיל לצעוק עוד כנ"ל. ונתקבצו שוב אליו והכוהו כנ"ל. כך הס"א מטעה את האדם בכל פעם על לא דבר בשקר גמור שאין בו ממש. והוא ניסת אחריה והולך אחריה ונדמה לו בכל פעם שירויח יותר וימלא תאוותו יותר. ורץ אחריהם כמה עתים ופתאום נתעלמו ובורחים ומסתלקים ממנו כל התאוות. כאשר מזדמן לפעמים. שהתאוות מסתלקים קצת. וכאשר האדם רוצה ליפרד מהם. אזי חוזרים ומושיטים ראשם והוא חוזר ורודף אחריהם. וכן מתנהג להלן שתיקף שמושיטים ראשם הוא חוזר לרדוף אחריהם. ולא ביאר הענין יותר. והבן היטב:

מעשה בצדיק אחד שהיה צדיק גדול מאד שיצא מתאוה הידוע לגמרי לגמרי כראוי בשלימות. ועלה לעולמות עליונים. וראה שמונח ביורה⁽¹⁾ חתיכות בשר ועצמות. ושאל מה זאת. והשיבו לו. שזאת היתה אשה יפה מאד מאד. וע"כ מחמת שהיתה מחממת גופה לעבירה. ע"כ. מחממין אותה כאן. ורצה לראותה. ומסרו לו שמות שתחזור ותתחבר בכתחילה וראה שהיתה יפת תואר גדולה מאד. וזוהי ראוי לראות גנות התאוה הזאת אם חותכין אותה לחתיכות חתיכות. האם יהי' שייך התאוה וכו':

ידוע שעצבות היא מדה מגונה מאד. וצריך להתרחק ממנה מאד וראוי לחיות ולהרים עצמו. כי ידע שכל תנועה והעתקה שאדם מניע ומעתיק עצמו כשנכנס לעבודת ה' היא יקרה מאד בעיני ה' אפי' הוא מניע עצמו רק כחוט השערה. כי מחמת שהאדם הוא בנוף בעולם העשיה קשה מאד עליו כל תנועה והעתקה. ע"כ היא יקרה מאד בעיני ה'.

ומעשה

לענין שהיו מספרים מאחד שהיה אז בכרך גדול של עיירות העכו"ם. ונתעכב שם הרבה. מחמת שנדמה לו בכל פעם שעכשו יפעול. וכן בכל פעם עד שנתעכב הרבה שם. ואמר שכן הדרך כשבאין למקומות כאלו שנדמה בכל פעם עתה אפעול עתה אפעול וכו' וכו':

וסיפר מעשה שהי' איש אחד שלא האמין במה שאומרים העולם שיש לציט מס"א שבאים לפעמים ומטעין בני אדם כמו שאירע כמה פעמים. והוא לא האמין בזה. פעם אחד בלילה. בא אצלו לין אחד וקראו אל החוץ שיצא. ויצא לחוץ. והראה לו הלץ שיש לו סוס נאה למכור. וירא והנה הוא סוס נאה מאד. ושאלו כמה אתה רוצה. השיב הלץ. ד' אדומים⁽²⁾. וראה שהוא שוה בשופים⁽³⁾ ח' אדומים. כי הוא סוס מוכתר וטוב מאד. וקנה אצלו הסוס בעד ד' אדומים. והי' אצלו מציאה גדולה. למחר הוציא הסוס למכור. ועמדו על המקח. ורצו ליתן לו איזה סך. אמר. מסתמא אם נתנין לי סך כזה. הוא שוה כפליים. ולא נתרצה. והוליד הסוס להלן. ורצו ליתן לו גם כפליים כרצונו. אמר. מסתמא שוה יותר כפליים מזה הסך. וכן הוליד הסוס להלן עד שנכנס סך מכירת הסוס לאלפים. ולא נתרצה עם אחד למוכרו. כי כל מה שרצו ליתן לו. אמר. מסתמא שוה יותר בכפלים. עד שלא נמצא מי שיקחהו. רק המלך. והוליכו להמלך. ורצה ליתן לו המלך סך עצום כי הסוס הוטב מאד מאד בעיני כל. ולא נתרצה עם המלך ג"כ. כי אמר. מסתמא שוה יותר. עד שגם המלך לא קנה הסוס. והלך מהמלך עם הסוס להשקותו. והי' שם פלומפ⁽⁴⁾ שמשם משקין. וקפץ הסוס לתוך הפלומפ ונתעלם ואיננו. (היינו שנדמה לו כך. כי הי' מעשה לציט כל הענין של הסוס). וצעק מאד על זה. ונתקבצו אליו בני העולם לקול זעקתו. ושאלו אותו מה אתה צועק. השיב. שהסוס שלו קפץ לתוך הפלומפ. והכו אותו הכה ופצוע. כי נדמה למשוגע. כי נקב הפלומפ צר מאד. ואיך אפשר שיקפץ הסוס לשם. וראה שמכין אותו

ראשי תיבות וקיצורים: אפי': אפילו; ג"כ: גם כן; ד': ארבע; והי': והיה; וע"כ: ועל כן; ח': שמונה; יהי': יהיה; מס"א: מסטרא אחרא [מהצד האחר - צד הטומאה]; שהי': שהיה; הערות ותרגומים: (א) סוג מטבע; (ב) בנקל; (ג) משאבת מים; (ד) סיר בישול גדול;

סיפורי מעשיות

שיחות שאצל המעשיות

השמחה יש לה גבול שמתחלת עצמה ומסיימת עצמה . וכשהתחילה השמחה לפסוק פסקה מעט מעט . ונשפל מעט מעט . וכשחזר וירד ונשפל ממקום שפרח לשם בשעת השמחה . לא חזר תחילה למקומו הראשון שפרח משם . כדרך פריחתו . רק שירד מיד למטה במקום שפרח לשם . וע"כ היה פליאה גדולה . על שמצא את עצמו אחר שירד למטה במקומו הראשון . והבן היטב : עד שחזר למקום שהיה בתחילה . והביט בעצמו וראה שהוא ממש במקום שהיה בתחילה ולא נעתק ממקומו כלל . רק אפשר כחוט השערה . שא"א לאדם לשער רק הש"י . והיה תמיה גדולה בעיני הצדיק שפרח כל כך בעולמות . וכאן למטה לא נעתק כלל . והראו לו . שכל כך יקר בעיני הש"י תנועה והעתקה קטנה שאדם מעתיק עצמו בזה העולם אפילו פחות מחוט השערה . עד שאין כדאי נגד זה כמה וכמה אלפים עולמות ופרסאות : ולר"בין זה . כי ידוע שהעולם הגשמי הזה הוא רק נקודת המרכז בתוך הגלגלים כמבואר לבעלי תכונה ומכ"ש נגד עולמות עליונים . בוודאי אינה נחשבת כל הארץ יותר מנקודה . וידוע שכל הקיים שתמשוך מנקודת המרכז . הנה הם . אצל הנקודה סמוכים כל הקיים זה לזה . וכל מה שמתרחקים מהנקודה . הם מתרחקים זה מזה יותר . וכן כשיתרחקו הקיים הרבה מאד מהנקודה . יתרחקו ג"כ הקיים זה מזה מאד . אף שלמטה אצל הנקודה הם סמוכים זה לזה . כזה נמצא אם ישער בדעתו קיים נמשכים מהארץ התחתונה אפילו רק עד הגלגלי' נמצא אפילו אם אינו הולך

ממקומו רק כמלא החוט . אעפ"כ במקום הגלגלים נתרחק ממקום שהיה נגד ראשו תחילה נתרחק עתה כמה וכמה אלפים פרסאות . לפי ערך גודל הגלגל העליון נגד הארץ התחתונה כידוע . כי שם קבועים כוכבים אין מספר וכל כוכב הוא בערך גודל זה העולם ויותר מכ"ש וכ"ש כשישער בדעתו הקיים נמשכים עד עולמות עליונים . אשר כל הגלגלים נגדם

ומעשה ה' בצדיק אחד שנפל עליו עצבות וכבירות גדול . והעצבות והכבירות כשמתגברת על הצדיק . היא קשה מאד עליו . כי עליו מתחזקת יותר ויותר . עד שנפל עליו עצלות וכבירות כל כך עד שלא היה אפשר לו כלל לזוז ממקומו ממש . מחמת גודל הכבירות והעצבות שהתגברה עליו מאד . ורצה לשמח עצמו ולהרים עצמו ולא היה אפשר לו בשום דבר לשמח ולהרים עצמו . כי בכל דבר שרצה לשמח עצמו מצא לו הבעל דבר בתוכו עצבות עד שלא ה' אפשר לו בשום דבר לשמח את עצמו . כי בכל שמחה שרצה לשמח ולהרים עצמו . מצא לו עצבות בתוכה . והתחיל לשמח עצמו בשמחת שלא עשני גוי . וזה בוודאי שמחה גדולה שאין לה שיעור . כי אין לשער ההפרש וההבדל אלף אלפי הבדלות שיש בין קדושת ישראל הפחות שבפחותים לבין זוהמת מומאת העכו"ם . וכשיזכור היטב חסד הש"י עליו שלא עשהו גוי . בוודאי ראוי שתגדל שמחתו מאד . והיא שמחה שאין עליה עצבות . כי בשלמא(א) כשמשמח עצמו בדבר שעשהו הוא עצמו . על זה אפשר למצוא עצבות על כל שמחה . כי ימצא לו חסרונות בכל דבר כדי שלא להניחו להרים ולשמח עצמו . אבל בזה שלא עשני גוי שהוא רק מהש"י שהש"י עשה כך וחמל עליו ולא עשהו גוי איך אפשר למצוא חסרון בזה השמחה מאחר שהוא רק מעשה הש"י . כי בוודאי איך שיהי' . עכ"פ הוא הפרש גדול בינו לבין עכו"ם אשר אין שיעור וערך . והצדיק הנ"ל התחיל לשמח עצמו בזה . והתחיל לשמח ולהרים עצמו מעט מעט . ובכל פעם הרים ושימח עצמו ביותר עד שבא לשמחה גדולה כל כך . עד שהגיע להשמחה שהיה למשה רבינו ע"ה בעת שעלה לקבל הלוחות . ובתוך שהרים ושימח עצמו . פרח בעולמות כמה וכמה אלפים פרסאות . ובתוך כך הביט בעצמו . והנה הוא רחוק מאד ממקום שהי' בתחילה . והיה לו צער גדול . כי הי' סבור שיפול לאיזה מקום אחר . ויהיה תמיה גדולה עליו שנעלם פתאום . והצדיק חפץ תמיד להיות הצנע לכת . והשמחה התחילה לפסוק . כי

ראשי תיבות וקיצורים: ג"ב. גם כן: הגלגלי. הגלגלים: הי'. היה: וע"כ. ועל כן: הש"י. השם יתברך: מכ"ש וכ"ש. מכל שכן וכל שכן: ע"ה. עליו השלום: עכו"ם. עובדי כוכבים ומזלות: עכ"פ. על כל פנים: שא"א. שאי אפשר: שהי'. שהיה: שיהי'. הערות ותרומים: (א) כי מובן:

ודע שיש שני שכליות והם בחי' אחר וקדם . היינו שיש שכל שמגיע לאדם לפי הזמן . וכל מה שנוקן ובא בימים יותר הוא יודע יותר בבחי' ימים ידברו^(ט) וזה השכל הוא בחי' אחר שבא באיחור הזמן כי לזה השכל צריך זמן . אבל יש שכל שבא לאדם בשפע גדול במהירות גדול בפחות מרגע כי הוא למעלה מהזמן ואין צריך שום זמן לזה השכל . וזה השכל הוא בחי' פנים . והוא בחי' יעקב בחי' אמת בבחי' מבקשי פניך יעקב סלה^(י) :

אחר שבת פ' ויחי אמר . בשלש סעודות זה נודע לי . סגולה לפאקין^(י) . ליקח קריידי^(יא) . ושלשה פעמים כמו משקל הקרייד יקח זיף^(יב) ויעשה משניהם מרחץ לרחוץ התינוק (שקורין באד) וצריך לעשות תיכף ומיד כשמתחיל התינוק להתחמם וליבער על זה . ויעיל בעזרה אם אין הגזירה חזקה . אבל אם הגזירה חזקה ח"ו לא יועיל :

ואמר כי חולי הפאקין נעשה מחטא העגל . ובענין כזה קשה . הלא גם אצל או"ה יש חולי זה אך איתא^(יג) במדרש שאו"ה היו ראויים שלא יהיה להם שום חולי^(יד) (מאחר שניתן לחלקם העו"הו) . אך כדי שלא יהיו מונין ומתגרין בישראל ניתן להם כל החולאים שיש לישראל . וכמו שפירש"י על פסוק חרפת נבל אל תשימיני^(טו) . הבא גם עליו נגעים ומכאובות כדי שלא יוכל לומר לי אתם לוקים ואנו אין אנו לוקים . והתפלה הזאת גרמה להביא ייסורי חלאים על האומות . וגם לכאורה קשה . הלא גם קודם חטא העגל בוודאי היה חולי זה . אך קודם לא היה חולי קשה . רק שהיו הפאקין מחמת הדמים שהתינוק יונק במעי אמו כידוע לחכמי הרופאים . אבל לא היה חולי קשה שיהא מסוכן למות ח"ו כמו עכשו . וזה נעשה מחטא הנ"ל :

גם נרמז קצת בירמיהו^(טז) נזכרים כולם בפסוק א' . גם כי תכבסי **בנתר** ותרבי לך **בורית** נכתם עונך לפני פרש"י על עון העגל . נתר פ' הלעז קרייד . בורית זיף . (נמצא שמרמזו כאן סוד הסגולה הנ"ל לחולי הנ"ל הבא מחטא העגל . והינו לכבס בנתר שהוא קרייד ולהרבות בורית שהוא זיף) . והבן נפלאות :

מימו

נגדם אינם נחשבים כלום נמצא שאין שיעור להרחיק שנתרחק שם בעולמות עליונים . ע"י הריחו כל שהוא אפילו פחות מחוט השערה שנתרחק והלך ממקום שהיה בתחילה . כי אף שבכאן בהארץ התחנתה לא נתרחק והלך רק פחות מחוט השערה . שבענינו לא נתרחק כלום . כי זה א"א לשער רק הש"י . עכ"ז שם בעולמות עליונים נתרחק כמה וכמה אלפים עולמות ופרסאות מכ"ש וכ"ש כשאדם הולך פרסה או כמה פרסאות בעבודת ה' עין לא ראתה וכו' :

דע שיש שני מיני פלטיין^(יז) . ושני הפלטיין דומין זה לזה . באחד דר בו מלך . ובהשני דר עבד . ובוודאי באמת הוא חילוק גדול בין הפלטיין של מלך לפלטיין של עבד . רק אעפ"כ אפשר למעות ביניהם . כי יש קשר שמתקשרין הרבה נפשות עד שנעשה מהם בית ופלטיין כי מתקשרין אחד באחד ואחד באחד עד שנעשה מהם יסוד . ואח"כ נעשה אהל עד שנבנה מהם בית ומדור . וזה המדור הוא מדור לאמת . וכשצריכין לבקש אמת מוצאין שם באותו המדור . היינו בתוך הקשר של הנפשות הנ"ל שמהם נעשה מדור לאמת כנ"ל . וע"כ צותה התורה אחרי רבים להטות^(יח) . כי מאחר שרבים נתקשרו כאחד בוודאי שם האמת כנ"ל וזה בחי' כל הנפש הבאה לבית יעקב^(יט) . היינו שמהנפשות נעשה בית יעקב . היינו בית מדור לאמת שהוא בחי' יעקב כ"ש תתן אמת ליעקב^(כ) . אבל דע שיש כנגד זה קשר של רשעים שמתקשרין יחד הרבה נפשות של רשעים ונעשה מהם בית ומדור לשקר . ועל זה הזהיר הנביא לא תאמרון קשר לכל אשר יאמר העם הזה קשר^(כא) כי קשר רשעים אינו מן המנין . ועל זה כתיב לא תהיה אחרי רבים לרעות^(כב) . והנה בין שני הבתים הנ"ל אפשר למעות . היינו בין האמת והשקר . כי השקר מדמה עצמו להאמת . כי גם שם יש קשר מנפשות רבים ואפשר לאדם למעות ואינו יודע היכן האמת ולהיכן יקרב עצמו . ודע שע"י מצות פדיון שבויים וזכה להבין בין שני הבתים הנ"ל בין אמת לשקר בין מלך לעבד . כי השקר הוא בחי' עבד בחי' ארור בחי' ארור כנען עבד עבדים וכו'^(כג) :

ראשי תיבות וקיצורים: א. אחד: א"א. אי אפשר: או"ה. אומות העולם: בחי'. בחינת: בעזרה. בערת ה' יתברך: הריחו. הריחוק: העויה. העולם הזה: השיי. השם יתברך: ואחי. ואחר כך: וע"כ. ועל כן: ח"ו. חס ושלום: כ"ש. כמו שכתוב: מכ"ש וכ"ש. מכל שכן וכל שכן: עכ"ל. עם כל זה: פ"י. פירוש: בחי'. בחינת: הערות ותרומים: (א) ארמונות: (ב) שמות כג. ב: (ג) בראשית מו. כ: (ד) מיכה כ. ב: (ה) ישעיה ח. יב: (ו) שמות כג. ב: (ז) בראשית ט. כה: (ח) איוב לב. ז: (ט) תהלים כד. ו: (י) אבעבעות: (יא) נתר: (יב) בורית [סבן]: (יג) מובא: (יד) בראשית רבה פח. א: (טו) תהלים לט. ט: (טז) ירמיה ב. כב:

סיפורי מעשיות

שיחות שאצל המעשיות

ועיקר כוונתו הי' . שהאדם צריך לבלי להתפחד ולהתיירא כלל מדברים כאלו . ולבלי לחשוב מחשבות כלל בענין זה . רק יהי' כגבור חיל . לעמוד כנגד תאוותו . ויסיד דעתו מזה לגמרי . ואל יתפחד כלל . וה' הטוב בעיניו יעשה עמו מה שהוא ית' חפץ : ורמז בדבריו . שזה בחי' פגם של דוד המע"ה בכת שבע וכו' ולא ביאר הדבר היטב : ומאד מאד צריכין להתחזק בשמחה תמיד . ואל יפול בדעתו כלל משום דבר שבעולם . אף אם יעבור עליו מה . ואם יהי' חזק בדעתו ולא יתפחד כלל . ולא יחשוב מחשבות כלל . (שקורין איבר טראכמין) וילך בתומו בשמחה . ויזכה לסוף לעבור על הכל בשלום : ודברים כאלו א"א לכאר בכתב . וערום יבין לאשורו :

עוד מה שסיפר בשבת חנוכה ונשכח . מבן מלך שנתרחק מאביו וכו' והי' מתגעגע מאד מאד וכו' וכו' . והגיע לו כתב מאביו והי' משתעשע בו מאד מאד והי' מתגעגע עדיין מאד והיה מתגעגע עכ"פ שיושיט לו יד . ואם היה מושיט לו יד הי' מחבקה ומנשקה . אח"כ יישב עצמו . הלא זה הכתב הוא כתב יד המלך בעצמו וא"כ הוא יד המלך . וכו' וכו' . (כל זה לא נכתב כראוי כי נשכח כי לא נכתב בזמנו) :

מימי ילדותו . פ"א באו אליו עם פדיון להתפלל על ילד שרה אסתר בת יהודית . ואמר שתמות וכן הוה . ואמר שידע זאת מהתורה הקדושה . שראה אז פסוק והרגה אשר ביאור **מתה יובאש** (ס) . ובאלו התיבות מתה ויבאש נתגלה לו זאת . "מ"ת"ה "י"י ב"א"ש ר"ת שרה אסתר בת יהודית וי מתה : הי' .

הזהיר לאנשיו . שכשיקרה להם מקרה בלתי טהור ח"ו . שילכו תיכף ומיד למקוה לטבול . כי ע"י המקרה ח"ו נעשה מה שנעשה . ע"כ טוב מאד . שקודם שמתחיל להעשות מזה איזה דבר ח"ו . שיקדים עצמו האדם ויטבול ויטהר עצמו :

והזהיר מאד לכל יתפחד האדם מזה כלל . כי הפחד והדאגות והמרה שחורות בענין זה מוזק מאד מאד . בפרט אחר שגילה אלו העשרה קיפטייל תהילים המסוגלים לתיקון חטא זה . והם ט"ז . ל"ב . מא . מב . נט . עז . צ . קה . קלוז . קן : כמבואר בספרים הנדפסים כבר . אז אמר . שמי שיזכה לקיים זאת . לומר אלו העשרה קיפטייל תהילים הנ"ל באותו היום שיקרה לו ח"ו . אזי בוודאי יתקן חטאו . ושוב אל ידאג כלל . גם היה מתלוצץ מאלו החסידים והיראים שכשמגיע להם איזה הרעה . אזי הם מתפחדים שלא יבואו לידי מקרה ומחמ' זה הם רגילים בהיתר . מחמת פחד . שלא יבואו לידי מקרה . והוא ז"ל הי' מתלוצץ מזה .

ראשי תיבות וקיצורים: א"א. אי אפשר: הי'. היה: הי'. הי' שמרנו: המע"ה. המלך עליו השלום: וא"כ. ואם כן: ומחמ'. ומחמת: ח"ו. חס ושלום: יהי'. יהיה: ית'. יתברך: ע"כ. על כל פנים: פ"א. פעם אחת: ר"ת. ראשי תיבות: הערות ותרגומים: (א) שמות ז, כא: (ב) בתקע"ה - קלג: סליק ספר סיפורי מעשיות:

עֵתָה

ראיתי לבאר ולספר קצת . מעט מזער . מקדושת הנהגת רבינו הקדוש והנורא ז"ל . מיום שעמד על דעתו עד היום שנסתלק בשלום . קצת מה ששמעתי מפיו הקדוש בעצמו . וקצת מאנשים אחרים שהכירו אותו מעודו . וקצת מה שראינו בעינינו . ואם אמנם . ידעתי גם ידעתי . כי רבים יהיו אשר לא יאמינו בדברים האלה . כי רבים קמו עליו . עכ"ו לא יכולתי להתאפק . מעוצם הפצרת ותשוקת אנשים רבים וכן שלמים . אשר הפצירו עד בש . להדפיס קצת מזה . גם סעיפי ישיבוני . וכלויתי יעצוני . כי הלא עכ"פ ההנהגות המבוארים כאן . הם הנהגות קדושות וטובות מאד . אשרי שיאחז בהם . וראויים לחוקקם על ספר הנהגות כאלו . יהיה העושה מי שעשאן . עכ"פ ההנהגות הללו הם טובים וקדושים מאד . ואיככה אוכל למנוע הטוב מהולכים בתמים . אשר נפשם אותה למצוא בספר דרכים ישרים הללו . וגם האמת עד לעצמו . ומי שיביט בעין האמת בספרי רבינו ז"ל . יבין בעצמו כי דברים כאלו א"א להשיג כלל . בשכל אנושי . כ"א לקדוש וטהור בקדושה וטהרה יתירה כמותו . וא"א להאריך בזה . כי הם אך למותר . כדרך שאומרין העולם . או שלא יועיל או שהם שלא לצורך . ע"כ לבי הלך אחת הנה ואחת הנה . בענין זה . ואמרתיו יהי מה ארצה דברי אלה . למען ידעו דור אחרון יקומו ויספרו לבניהם . וממנו יראו וכן יעשו . לילך בנתיבות הללו . ולדרוך בעקבותיו . כי זאת אין צריך לפנים . שהנהגות כאלו הם הנהגות קדושות ויקרות . וכל אחד ואחד יכול להתקרב להש"י ע"י הנהגות כאלו . כי הם דברים השווים לכל נפש כקמן כגדול . ואפי' הפחות שבישראל אם ירצה לחום על חייו ולחשוב על תכליתו הנצחי . וירגיל עצמו ללכת בנתיבות ודרכים הללו המבוארים פה . בוודאי יזכה לחיי עולם . ויוכל לבא למעלות גבוהות וקדושות כחד מבני עלי' . אם יהי חזק בדעתו לאחוז דרכו הטוב תמיד . כיתד חזק בל ימוט ככל המבואר פה לקמן . אך זאת לדעת . כי כל המבואר פה . אינו אפילו כטיפה מן הים הגדול . מעוצם קדושתו . והפלגת מעלתו העולה למעלה למעלה . במקום שאין יד שכל אנושי שולטת שם . וגם אין רצונו לבאר קצת מופתים נוראים שראינו ממנו כי אין אנו עוסקים לספר בשבחיו הקדושים . כ"א מה שנגוע ליראת ה' . אמרתיו אך יראו אותם הדברים יקחו מוסר . כי כל האנשים הרואים דברים הללו בכתב

אצלינו . כולם יודו וישבחו ויפארו אותם . ונגוע בלבם התעוררות גדול להש"י . וכולם מבקשים ומפצרים בי להביאם לדפוס . העתירו עלי דבריהם . עד שהוכרחתי למלאות רצונם . והש"י ירחם עלינו שנוכה לילך בדרכי אבותינו אשר עשו באימה וכיראה רצון קונם . עד יבנה ציון וירושלים וישבו ישראל אל ארבותיהם כיונים . במהרה בימינו אמן :

בְּהוֹתוֹ

אות א

בימי קטנותו . בא על דעתו לפרוש מהעולם ורצה לשבר תאות אכילה . אך עדיין הי' בשכל קמן . ונדמה לו שזה א"א שיניח מאכילתו כפי מה שהי' רגיל לאכול בבוקר ובצהריים וכו' . ע"כ יישב עצמו . שיהי' בולע כל מה שיאכל . דהיינו שלא יהי' לו עם מה שיאכל . רק יבלע כמות שהוא . כדי שלא ירגיש שום מעם באכילתו . ועשה כן ועלה נפחות בצווארו . שקורין (גישוואלין) . ואמר . שהי' אז רק בן ששה שנים . והנהגה זו שמעתי לדבר גדול מצדיק גדול מאד מאד שנהג כך שהי' בולע אכילתו בלי לעיסה . אך הוא ז"ל נהג כך בהיותו בן ששה שנים) :

גַּם

ב

בהיותו וישב לפני רבו ללמוד בימי קטנותו . היה רוצה תמיד לקיים שויתיו ה' לנגדי תמיד . והי' מתייגע לצייר נגד עיניו שם הוי' ב"ה . ומחמת שהיתה מחשבתו טרודה בזה . לא היה יודע מה שלומד . והי' רבו כועס עליו . ואעפ"כ כל ימי ילדותו . הי' עושה עניני מעשה נערות הרבה מאד דהיינו עניני שחוק וקפיצות וטיוול שקורין (פר שייט) והיה רגיל בזה מאד : אה"כ נתגדל יותר . וכשנעשה בר מצוה . קרא אותו דודו הרב הקדוש מו' אפרים זצ"ל אב"ד דק"ק סידילקוב ואמר לו הפסוק אני היום ילדתיך^(ב) . (כי זה נאמר על היום שהארם נעשה בר מצוה כמובא בספרים) ואמר לו קצת מעט דברי מוסר והי' יקר בעיניו מאד מאד כמוצא שלל רב . אח"כ נכנס לחופה . ותיקף ביציאתו מן החופה . הי' מתלהב מאד ומתגעגע מאד לעבודת הש"י ונכנס בעבודת ה' מיום אל יום :

ד

בימי קטנותו התחיל להתמיד מאד מאד בלמודו . והיה משלם להמלמד מכיסו ג"ג בעד כל דף גמרא שהיה לומד עמו . מלבד השכר לימוד שהיה אביו משלם להמלמד . היה הוא בעצמו ז"ל נותן להמלמד משלו שלשה גדולים בעד כל דף ודף . כדי שהמלמד יכריח עצמו ללמוד עמו הרבה דפין גמרא בכל יום . וכן היה שהי'

ראשי תיבות וקיצורים: אח"כ. אחר כך. א"א. אי אפשר. אב"ד דק"ק. אב בית דין דקהילת קודש. ג"ג. שלושה גדולים [סוג מטבע]; הוי' ב"ה. הויה ברוך הוא; הוי. היה; ואפילו. יהי. יהיה; ב"א. כי אם; להש"י. להשם יתברך; מו'. מורינו; ע"כ. על כן; עכ"פ. עם כל זה; עכ"פ. על כל פנים; עליו. עליה; שהיה. ה'ערת ותרגומים: (א) כך כותרת הספר בתקעה [כיום - "שבחי הר"ן"]; (ב) תהלים ב, ז; (ג) עיין וזהו משפטים דף צח ע"א:

סיפורי מעשיות

שבחי הר"ן

מספר . וגודל בקיאותו בכל הספרים . כפי מה שראינו בעיינינו קצת . ה' בלי שיעור . ובפרט בספרי הנ"ך ועין יעקב וכל כתבי האר"י . וספרי הזוהר ותיקונים . לא נמצא דוגמתו בעולם . כי כל התורה כולה היתה מוכנת לפניו ושגור בפיו כשולחן הערוך . ממש כדבר המונח לפני האדם לפני עיניו . שיכול ליקח לעצמו מה שירצה . כן ממש היו כל הספרים הקדושים מוכנים לפני עיני שכלו הקדוש בכל עת שרצה . וקצת מזה יכולים לראות ולהבין בספריו הקדושים :

וסיפר שכל לימודו בא לו ביגיעה גדולה כי בתחילה היה לומד משניות . ולא היה מבין לימודו . וה' בוכה הרבה לפני הש"י . שיאיר עיניו . וה' בוכה וכוכה כ"כ עד שזכה שיוכל ללמוד משניות . וכן אח"כ למד שאר ספרים ולא ה' מבין ג"כ . והיה בוכה ובוכה ג"כ הרבה מאד עד שזכה להבין . וכן בלימוד זוהר וכתבי האר"י ז"ל . ה' בוכה ג"כ הרבה עד שזכה להבין : ואמר . שבתחילה . בכל ספר וספר שלמד לא ה' מבין בו . וה' קשה לו הרבה ולא ה' יכול לעמוד על פשוטן של דברים . וה' לו יסורים גדולים מזה . וה' למודו ביגיעה גדולה . ואעפ"כ למד הרבה מאד כי ה' מחזק עצמו מאד . והכל זכה ע"י תפילתו ובכיותו כנ"ל . וה' מתענה הרבה מאד . וכמה פעמים התענה משבת לשבת . והכל בימי נעוריו ממש . קודם היותו בן עשרים שנה . ולפעמים התענה שני פעמים משבת לשבת רצופים זה לזה . ואעפ"י שהיה ילד שעשועים ומגודל בתפנוק וה' אדם דק מאד אעפ"כ לא ה' חס על עצמו כלל והתענה וסיגף עצמו מאד . והתענה ח"י פעמים משבת לשבת בשנה אחת :

אך עיקר עבודתו . אשר על ידה זכה למה שזכה . ה' רק ריבוי התפלות והתחינות והבקשות והריצויים והפיוסים . שה' רגיל מאד להתפלל ולהתחנן לפניו ית' . וה' מרצה ומפיים אותו ית' בכמה מיני תחנות ובקשות שזיכהו ברחמיו לקרבו לעבודתו ית' . ועיקר מה שהועיל לו . היו התפלות שהתפלל בלשון אשכנז . שה' רגיל מאד לייחד לו איזה מקום שמצא שאין שם בני אדם וה' מפרש שיחתו לפני השי"ת בלשון שמדברים בו והינו בלשון אשכנז . והיה מרצה ומפיים אותו ית' ומבקש ומתחנן לפניו ית' בכמה וכמה מיני טענות ואמתלאות שראוי לו ית' שיקרבו לעבודתו וה' רגיל בזה מאד מאד והיה מבלה ימים ושנים על זה . גם

שה' המלמד לומד עמו כמה וכמה דפין בכל יום ויום . והוא היה משלם לו כנ"ל ג' גדולים בעד כל דף ודף מלבד השכר לימוד :

וכן ה' נכנס בעבודת ה' . וכל עבודתו ה' בהצנע גדול מאד מאד . עד שלא ידע שום אדם ממנו כלל . כי ה' סתם וגנוז מאד וכל עבודתו היה בסתר ובהצנע גדול . ועיקר עבודתו בתחילה . ה' בפשיטות גדול בלי שום חכמות כלל . רק בפשיטות גמור . וכל דבר ודבר שעשה . הכל ה' ביגיעה גדולה ובכח גדול ובמסירות נפש . ולא ה' לו שום דבר עבודה שבא לו בנקל . רק כל דבר ודבר בא לו ביגיעה גדולה מאד . שה' מייגע עצמו כמה זמנים בשביל כל דבר ודבר מעבודת ה' . וה' לו כמה וכמה עליות וירידות אלפים ורבבות . עד אין שיעור וערך . וה' קשה וכבד עליו מאד מאד להתחיל לכנוס בעבודת ה' לקבל עליו עול עבודתו ית' . וה' רגיל להתחיל איזה ימים לעסוק בעבודת ה' ואח"כ נפל מזה . וחזר והתחיל . וחזר ונפל . וכן ה' כמה וכמה פעמים . עד שפעם אחד נתחזק אצלו . שיה' חזק מאד . שיאחו בעבודת ה' לעולם . ולא יסתכל על שום דבר בעולם . ומאז והלאה נתחזק לבו בה' ואעפ"כ גם אח"כ ה' לו תמיד עליות וירידות הרבה מאד מאד . רק שאח"כ ה' חזק שלא יניח עבודתו ית' לעולם . אעפ"י שיש לו ירידה לפעמים . אעפ"כ ה' מתחזק עצמו בעבודת הש"י בכל מה שיוכל :

וה' רגיל להתחיל בכל פעם מחדש . והיינו כשנפל ממדרגתו לפעמים . לא ה' מייאש עצמו בשביל זה . רק אמר . שיתחיל מחדש . כאלו לא התחיל עדיין כלל לכנוס בעבודתו ית' . רק עתה הוא מתחיל מחדש . וכן בכל פעם ופעם . תמיד ה' רגיל להתחיל מחדש . וה' לו כמה התחלות ביום אחד . שגם ביום אחד לפעמים נפל מעבודתו וה' מתחיל מחדש . וכן כמה פעמים ביום אחד :

וה' מתמיד בלימודו מאד . ולמד הרבה מאד . ש"ס ופוסקים ותנ"ך ועין יעקב . וספרי הזוהר ותיקונים . וכל כתבי האר"י ז"ל . ושאר ספרים הרבה מאד . וספרי מוסר הרבה מאד . ואמר שכל הספרים קטנים המדברים ממוסר . כולם היו בבית אביו . ולמד מכולם . גם למד הרבה ראשית חכמה . ואמר בפירושו . שלמד את ספר ראשית חכמה פעמים אין

ראשי תיבות וקיצורים: ג"כ. גם כן. ה'. היה: הש"י/הש"י. השם יתברך: ח"י. שמונה עשרה: ית'. יתברך: כ"כ. כל כן: שהי'. שהיה: שיהי'. שיהיה:

סיפורי מעשיות

ב

ולא הניח את מקומו . וכמה פעמים הי' . שהי' נופל בדעתו מחמת זה . שראה שהוא מתפלל ומעתיר ומפציר כל כך . שיתקרב לעבודת הש"י . ואין מסתכלין עליו כלל . ומחמת זה נפל לפעמים בדעתו . ולא הי' מדבר עוד כ"כ בינו לבין קונו איזה ימים . אחר כך נזכר בעצמו . והתבייש בעצמו . על שהרהר אחר מדותיו ית' . כי באמת בוודאי הש"י חנון ורחום וכו' . ובוודאי הוא רוצה לקרבו וכו' וחזר ונתחוק בדעתו . והתחיל שוב להעתיר ולדבר לפני הש"י כנ"ל . וכן הי' כמה פעמים .

והי' עושה כל מיני עבודות פשוטות של עבודת ה' .²⁷ בלי שום חכמות והכל בהצנע גדול . ותיכף כשיצא לחוץ . הי' עושה ככוונה כל מיני מעשה נערוות כל מיני שחוק וקפיצות ושאר ענינים כאלו שקורין (פר שייטיקייט) עד שלא הי' יכול לבא על דעת שום אדם שהוא רוצה בעבודת ה' : ובתחילה בימי ילדותו הי' נוהג שהי' לוקח איזה גדולים⁽²⁸⁾ והחליפם על מפלים⁽²⁹⁾ . ונכנס לבית הכנסת בהצנע דרך חלון וכיוצא . ולקח עמו הספר שערי ציון . ואמר הלשם יחוד של עשיית מצוה . ולקח טפל אחד והשליכה לתוך המתן בסתר . ואחר כך חזר ועשה עצמו כאלו הוא מסיח דעתו מזה ואח"כ חזר ואמר לשם יחוד הנ"ל . וחזר והשליך פרוטה א' לתוך המתן בסתר . וחזר והסיח דעתו . וחזר ואמר הלשם יחוד הנ"ל והשליך עוד פרוטה א' . וכן חזר ועשה כמה פעמים . עד שהשליך כל הפרוטות לתוך המתן בסתר . ועל כל פרוטה ופרוטה אמר הלשם יחוד הנ"ל . וכוונתו הי' כדי שיעשה מצוות רבות . כי עבודתו היה בפשיטות גמור בלי שום חכמות כלל . וכן הי' עושה ועובד את הש"י בכל מיני עבודות פשוטות לגמרי בלי שום חכמות כלל . אע"פ שבאמת הי' חכם גדול ומופלג בחכמה מאד מאד גם בימי קטנותו ובימי נעוריו . כאשר הי' מפורסם לכל מכיריו . אעפ"כ לא השתמש בשום חכמה כלל בעבודת ה' . רק הי' נוהג לעשות כל העבודות הפשוטות שבעולם . דהיינו לימוד התורה הרבה ומצוות מעשיות . וריבוי תפילות ובקשות וריבוי התבודדות מאד . לדבר ולפרש שיחתו לפניו י"ת כנ"ל . וכיוצא בזה . וזה היה עיקר חכמתו הגדולה מאד כי מעוצם הפלגת חכמתו . זכה תיכף לחכמה זו . שאין צריכים שום חכמה כלל בעבודת ה' . כי זה עיקר החכמה הגדולה מן הכל . (כמבואר בדברינו כמה פעמים) שלא

גם הי' מטמין עצמו על גבי בית אביו תחת הגג שהי' שם כמו חדר במחיצה של קנים שמחזיקין שם תבן ומספוא ושם הי' מטמין עצמו . והי' אומר תהלים והי' צועק בלחש להש"י שיזכהו לקרבו אליו י"ת .

והכלל שכל המיני בקשות שבעולם שנמצאים באיזה ספר שיהי' . המצוי בינינו . הכל כאשר לכל לא הניח שום תחינה ובקשה שלא אמרה כמה וכמה פעמים הן תהלים וספר שערי ציון . והבקשות הנדפסים בהסידורים הגדולים ושאר מיני בקשות ותחינות ואפי' התחנות הנדפסים בלשון אשכנז . כולם לא הניח מלאומרם . והי' רגיל לומר כל התחינות שאחר מעמדות הנדפסים אחר כל יום ויום . והוא הי' רגיל לומר כל התחינות כולם של כל הימים בפעם אחד . גם הי' רגיל לפעמים לומר בתהלים רק הפסוקים המדברים מתחינות ובקשות וצעקה להש"י . והי' אומר רק פסוקים אלו . והשאר לא הי' אומר . והי' אומר כל הפסוקים האלו מכל ספר תהלים בפעם אחד : ומלבד כל זה העקר הי' מה שהי' מתפלל מעצמו . דהיינו מה שהי' רגיל לדבר מלבו לפני הש"י . בלשון אשכנז . שהי' מתפלל ומועין לפני הש"י בכמה וכמה מיני טענות ותחינו' ובקשות שאמר מדעתו ומלבו כנ"ל . שיזכהו הש"י לעבודתו . וזהו העיקר מה שהועיל לו לזכות למה שזכה . כך שמענו מפי הקדוש בפירוש :

וכמה פעמים הי' מדבר לפני הש"י . דברי תחינות³⁰ ובקשות מלבו . ונודמן לו בתוך דיבוריו טענות יפות ותפילות נכונות ומסודרות . והוטבו בעיניו והי' כותבם אצלו לזכרון . למען יהי' רגיל להתפלל אותם גם אח"כ . וכן הי' רגיל בענין זה לדבר בינו לבין קונו הרבה מאד מאד . וכל תפילותיו היו שיזכה להתקרב להש"י . והיו לו טענות גדולות להש"י על זה :³¹ ואעפ"כ הי' נדמה לו תמיד שאין מסתכלין עליו כלל . ואין שומעין לו כלל . רק אדרבא נדמה לו שמרחיקין אותו מעבודתו ית' בכל מיני הרחקות . וכאלו אין רוצין בו כלל וכלל . כי הי' רואה שחולפין ועוברין כמה וכמה ימים ושנים . ועדיין הוא רחוק מהש"י ולא זכה עדיין לשום התקרבות . ע"כ נדמה בעיניו שאין שומעין דבריו כלל . ואין מסתכלין עליו כלל . רק אדרבא מרחיקין אותו בכל מיני התרחקות מעבודתו ית' . אך אע"פ כן . היה מחזק עצמו מאד

ראשי תיבות וקיצורים: א. אחת: א"פ. אף על פי: הי'. היה: הש"י. השם יתברך: ואפי'. והי': והיה: ותחינו'. ותחינות: יהי'. יהיה: ייתות'. יתברך: כ"ב. כל כך: להש"י. להשם יתברך: ע"כ. על כן: שהי'. שהיה: שיהי'. שיהיה: הערות ותרוממים: (א) סוג מטבע גדול: (ב) סוג מטבע קטן.

סיפורי מעשיות

שבחי הר"ן

אין מספר רק באמת אין זה נסיון כלל. כי אמר שאין זה תאוה כלל. ואמר שמי שהוא רק חכם אמת אפלו עכו"ם. מאחר שהוא רק חכם אמת. ראוי שלא יהי' אצלו התאוה הזו נחשבת לתאוה כלל. ואמר. כי מי שהוא חכם בחכמת הניתוח. ויודע סדר האיברים של האדם כפי חכמת הניתוח. ראוי שיהי' נמאס אצלו התאוה הזאת. כתכלית המיאוס. ובענין מיאוס תאוה זו. הפליג לדבר הרבה מאד. בענין זה אשר א"א לבאר מחמת השכחה. והכלל שהי' ממאס מאד תאוה זו בתכלית המיאוס. עד שגזר ואמר שלמי שהוא חכם אמת קצת. אין התאוה הזאת נחשבת לנסיון כלל. אבל גם קודם שזכה לזה. שיתבטל והי' נמאס אצלו לגמרי התאוה הזאת. גם קודם לזה גם או. הי' לו כמה וכמה נסיונות גדולות ונוראות מאד בתאוה זו. אשר א"א לבאר בפרט. כי בימי נעוריו ממש. בעת רתיחת הדמים. הי' לו כמה וכמה נסיונות גדולות של תאוה זו. עד אין מספר. אשר הי' בידו למלאות תאוותו. והי' בסכנה גדולה מאד מאד. אך הי' גבור חזק והתגבר על יצרו. וכפה תאוותו כמה וכמה פעמים. ואעפ"כ לא הי' מתרחק עצמו פעם שנית לברוח מהנסיון. רק אדרבא הי' חפץ בנסיונות. והי' מתפלל להשי' שיומין לו נסיונות. כי הי' חזק בדעתו. שבוודאי לא ימרוד כנגד השי'. כי איך אפשר שיעשה עברה ח"ו ויעבור על רצון השי'. אם לא שיהי' נעשה משוגע ח"ו בעת הזאת. אבל מאחר שיהי' לו איזה שכל בעלמא^(א) בעת הנסיון. בוודאי יוכל לעמוד. לפי גודל חזק לבו שהי' חזק בה' מאד. ואעפ"כ בעת שבא עליו הנסיון הי' בסכנה גדולה מאד. והי' צועק להשי' מאד. עד שזכה להתגבר על יצרו ולהנצל. ואעפ"כ לא התרחק עצמו מהנסיון פעם אחרת אע"פ שבשעת הנסיון הי' קשה עליו מאד כנ"ל. וכן הי' כמה וכמה פעמים הרבה מאד עד אין שיעור. והשי' הי' בעזרו. וזכה להתגבר על יצרו. ולשבר תבערת המדורה של תאוה הכלליות הזאת: והי' קדוש גדול מאד מאד בפרישות תאוה זו. בפרישות גדול ובקדושה גדולה ונוראה מאד. ואמר שהבעל דבר. רצה להניח לו הכל. רק שהוא יוותר לו דבר א'. והוא אמר להיפוך שהוא יניח הכל. רק אותו הדבר אינו רוצה להניח מלשברו. דהיינו שהבע"ד הי' מרוצה להניח לו שישבר כל התאוות רק שהוא יוותר לו דבר א'. מן הסתם הינו התאוה הכלליות

שלא להיות שום חכם בעבודת ה'. רק בתמימות ובפשימות גמור בלי שום חכמות כלל. וכל דבר ודבר שרצה לעשות בעבודת ה' היה קשה עליו מאד בכל מיני כבידות שבועלם. ובתחילה הי' קשה עליו מאד לישב יחידי בבית מיוחד איזה שעות רצופים לעסוק בעבודת ה'. וזה הדבר היה קשה עליו מאד בתחילה. אך הוא ז"ל הי' מכריח עצמו מאד. ושבר תאוותו. וישב כמה וכמה שעות בכל יום בהתבודדות בחדר מיוחד. וכן היה קשה עליו מאד מאד. העבודה שהיה צריך לעשות בכל יום. וכל כך היה קשה עליו. עד שלא הי' אפשר לשא כלל העול. מגודל הכבידות. שהי' כבר וקשה עליו מאד מאד. ורק ע"י עצה זו נשא עליו עול העבודה. הינו שבכל יום הי' חושב בדעתו. שאין לו רק זה היום בלבד. ולא הסתכל על יום המחרת ועל זמן שלהבא כלל. רק כאלו אין לו רק זה היום לבד. וע"כ הי' יכול לישא עליו עול העבודה של זה היום לבד כי על יום א' לבד יכול האדם לקבל עליו כל מיני עבודות שבועלם. מאחר שהוא רק ליום אחד בלבד. וכשגמר העבודה של זה היום. אזי ביום המחרת חזר וקיבל עליו העבודה של אותו יום המחרת. וכן נהג תמיד. שלא הי' חושב בדעתו כ"א אותו היום לבד. ועי"ז הי' יכול לישא על עצמו עול עבודתו שהיתה כבידה עליו מאד. ובלא זה לא הי' יכול לישא עליו כלל מחמת שהי' מרבה בעבודת ה' מאד. בכמה מיני עבודות בכל יום. והכל במרחא וכיניעה גדולה. ובכבידות גדול מאד. עד שלא הי' אפשר לישא עליו עול כזה. כ"א ע"י עצה הנ"ל. שלא הי' חושב בדעתו רק אותו היום בלבד כנ"ל :

והי' רגיל בנדרים מאד מאד. שכמה פעמים כשבא היום. קיבל עליו בנדר. כל סדר העבודה שהי' רוצה לעשות באותו היום. ואח"כ אעפ"י שהי' קשה עליו מאד. היה מוכרח לעשות מחמת הנדר. וכן עשה כמה וכמה פעמים. וכן בכל מיני גדרים וסיוגים של פרישות מאיזה תאוה ומאיזה מדה. היה רגיל הרבה בנדרים. כמה וכמה פעמים. וכמה וכמה פעמים נשבע על איזה דברים בנקיטת חפץ. כדי שיהי' חזק לפרוש מאותו הדבר שהי' רוצה לפרוש עצמו. וגודל עוצם מעלת קדושתו בשבירת התאוה הכלליות שהיא כוללת כל התאוות רעות. שהוא תאוות המשגל. א"א לבאר ולספר. ואמר. שהי' לו נסיונות

ראשי תיבות וקיצורים: א. אחז. א"א. אי אפשר. הי'. היה: וע"כ. ועל כן: ח"ו. חס ושלום: יהי'. יהיה: כ"א. כי אם: להשי'. להשם יתברך: שהבע"ד. שהבעל דבר: שהי'. שהיה: שיהי'. הערות ותרגומים: (א) איזה שכל שהוא:

סיפורי מעשיות

ג

כ"כ אבל הצדיק שיש לו דעת. יסוריו גדולים מהתינוק. וזה ה' אצלו דבר פשוט. ואמר שכל אדם יכול לזכות לבא למדרגה זו. וכפי הנראה מדבריו היה שקדושתו של עצמו גבוה עוד יותר ויותר:

גם ה' רגיל מאד בימי קמנותו ובימי ילדותו. לרויין ככל פעם על קבר הבעש"ט זצוק"ל. לבקש מאתו שיעזור להתקרב להש"י. והי' רגיל לילך לשם בלילה.

ד' לחרושת

ובזמן החורף בעת שהי' קרירות גדול מאד. הי' הולך לשם בלילה. ומשם חזר והלך אל המקוה. והי' שם מקוה חוץ למרחץ. ומקוה א' בתוך המרחץ. ובחר לו לילך בהמקוה שחוץ למרחץ. בעת הקרירות גדול. וכבר היה קר לו מאד מחמת שבא מהקבר הנ"ל כי הי' דרך רחוק בין ביתו להבית עלמין. וכן מהבית עלמין למקוה. מלבד השהיות שנשתהא הרבה על הקבר. אעפ"כ אחר כל זה הי' הולך דווקא לטבול בהמקוה שהיתה עומדת בחוץ. כדי לסגף עצמו. וכל זה בהצנע בלילה. ושמעתי מא' שאמר ששמע מפיו הק'. שבעת שעשה הנהגות אלו. לא הי' כ"א בן ששה שנים. וכל כך הי' מוצנע בעבודתו מבני אדם. עד שפ"א הלך למקוה בבוקר בחורף. ובא מהטבילה והפאות היו לחות מהמים. ותמהו עליו העולם. שבחורף יהי' האדם חופף ראשו. כי לא עלה על דעתם שהיה במקוה. רק סברו שחפף ראשו. ותמהו עליו על שחפף ראשו בקרירות כזה. והיו מחזיקים זאת למעשה נערות שלו. כי הי' מוצנע מאד מאד בעבודתו. גם כל התעניתים הרבים מאד שהתענה. לא הי' יודע מהם שום אדם בעולם. אפי' אביו ואמו וקרוביו. רק אשתו לבד היתה יודעת מזה. והי' משיבעה שלא תגלה לשום אדם. והי' עושה כמה וכמה תחבולות. להעלים ולהסתיר כל התעניתים שהתענה באפן שלא ידע מהם איש. ובעת שהי' יושב בבית חותנו. כשהי' חפץ לדבר עם הבעש"ט ז"ל. דהיינו לילך על קברו ולבקש מאתו איזה דבר בקשה. הי' רגיל לנסוע לק' סמיאל שהי' סמוך לבית חותנו. והלך על קבר הצדיק המפורסם מוה' ישעיה' מיאנוב ז"ל. שהוא מונח שם. ועשה את הצדיק הנ"ל לשליח. שילך ויודיע להבעש"ט ז"ל את בקשתו. מה שהיה צריך אז:

ובענין תאות אכילה. הי' לו ג"כ מלחמה גדולה ויגיעה גדולה מאד. קודם ששיברה. כי בתחילה

הכלליות הנ"ל. שעקר היצה"ר הוא בתאוה זו. אבל הוא ז"ל אמר להיפך. שהוא ניח לו הכל לבלי לשברו. רק זאת התאוה רוצה לשברה לגמרי. וכן הי' נוהג מתחילה. שכל מגמתו וכל יגיעתו הי' רק לשבר בראשונה התאוה הכלליות הזאת. ולא הי' משגיח כלל בתחילה לשבר תאוות אכילה. רק אדרבא. בתחילה הי' אוכל הרבה מאד מאד. הרבה יותר משאר בני אדם. ואמר שאז הי' ממשך כל התאוות לתוך תאוות אכילה. ואח"כ שבר גם זאת התאוה של אכילה. והי' לו כמה מיני יגיעות ועבודות ומלחמות ונסיונות אין מספר קודם ששבר התאוה הכלליות הנ"ל. וכמה וכמה תפילות ותחנונים ובכיות ושיחות שהי' מתפלל ומתחנן ושופך לבו לפני הש"י בכמה וכמה מיני תחנונים ורצויים ופיוסים. שיהי' הש"י בעזרו. להנצל מתאוה זו. עד אשר זכה לעמוד בכל הנסיונות. וקידש עצמו מאד בפרישות תאוה זו עד אין שיעור וערך. עד אשר זכה לשבר תאוה זו לגמרי. עד אשר הי' לפלא אצלו על מי שנדמה לו שקשה לשבר תאוה זו. כי אמר שאין זה תאוה כלל. והי' מרבה לדבר בענין זה. בענין ביטול ומיאוס תאוה זו. ואמר שא"א לדבר מזה. עם אנשים שכבר נתגשמו בענין זה. כי כבר נתערבו דמיהם כ"כ עד שנתערב דעתם. עד שאין יכולים להבין כלל ואין נכנס בלבם כלל. שאפשר למאס תאוה זו. ע"כ א"א לדבר בזה הרבה. אבל באמת. מי שהוא חכם אמת קצת יכול בקל למאס תאוה זו לגמרי. כי אמר שאין זה נסיון כלל. למי שהוא רק חכם אמת כנ"ל. ואמר שבהכרח שיש בכל זה סוד. כי באמת אין זה תאוה כלל. והתפאר עצמו מאד בגודל חזקו בשבירת תאוה זו. והי' קדוש גדול וגורא מאד בענין זה. ואמר על עצמו שאין לו שום תאוה כלל. ואמר שאצלו. זכר ונקיבה שוים. דהיינו שאין לו שום מלחמה מחמת איזה צד הרהור כשרואה או כשמדבר עם איזה אשה. כי הכל שוה אצלו:

גם אמר שהיווג של הצדיק האמת. קשה עליו ענין זה ולא די שאין לו שום תאוה כלל. כ"א אדרבא יש לו יסורין מזה ממש כמו יסורי התינוק בשעת מילה. כי ממש יסורין אלו יש להצדיק בשעת זווג. ויותר מזה. כי התינוק אין לו דעת. ע"כ אין היסורים שלו גדולים

ראשי תיבות וקיצורים: א. אחד. א"א. אי אפשר. אפי'. אפילה. ג"כ. גם כן. הבעש"ט. הבעל שם טוב. הי'. יהיה. היצה"ר. היצר הרע. הק'. הקדוש: הש"י. השם יתברך. והי'. והיה: והי'. ישעיה: ישעיה: כ"א. כי אם: כ"כ. כשהי'. כשהיה: לק'. לקהילת: מא'. מאחד: מוה'. מוריני הרב: ע"כ. על כן: שא"א. שאי אפשר. שיהי'. שיהיה: שפ"א. שפעם אחת: הערות ותרגומים: (א) בתקע"ה לא הודפס ספק יח כנהוג היום:

סיפורי מעשיות

שבחי הר"ן

שהי' לו בהליכה ובחזרה . וגודל היגיעות והמסירות נפש וריבוי המניעות שהי' לו קודם שזכה לבא לא"י . ויבואר כל זה בקונטרס מיוחד לקמן בעזרה^(א) . אפס קצהו ולא כולו . כי א"א לבאר הכל :

ובענין שבירת כל המדות רעות הי' מופלג בקדושה^{בב} מופלגת מאד מאד . וקצת סיפר מענין שבירת כעס . ואמר שמתחילה הי' כעסן גדול מאד מאד . ואח"כ מחמת שרצה להיות איש כשר כרצונו ית' . התחיל לשבר מדה זו של כעס . עד שזכה לשבר מדה זו של כעס . אבל תכלית שבירת מדה זו מהיפך אל היפך . דהיינו להתהפך לטוב גמור . שלא יכפת לי' כלל כלל שום דבר . ויהי' רק טוב בלי שום צד קפידא בעולם . זה זכה רק בארץ ישראל . שם זכה לזה שנתבטל הכעס בתכלית הביטול . וזכה ונעשה טוב ממש . ולא נשאר בו שום צד קפידא בעלמא^(ג) . עד שאח"כ אפילו מי שהי' עושה לו כל הרעות שבעולם . לא הי' בלבו שום צד שנאה וקפידא עליו . אדרבא הי' אוהבו ולא הי' בלבו עליו כלל . כי הי' רק כולו טוב ממש . וגודל עוצם הפלגת מדת טובו . הי' מפורסם לכל מכיריו . כי הי' רק כולו טוב בלי שום צד קפידא וכעס כלל . רק כולו טוב . וזה זכה בא"י כנ"ל . וכבר מבואר בספריו הקדושים תורה על זה . שדייק בא"י וזכין לבחי' זו . שהיא בחי' ארך אפים . היפך כעס וחרון אף . ושבשכיל זה נתאוו משה רבינו לא"י וכו' כ"ש^(ד) וימהר משה ויקד ארצה ודרו^(ה) . מה ראה ארך אפים ראה וכו' ע"ש : ובמדת ענוה . התפאר עצמו מאד . שהוא עניו בתכלית הענוה . ואמר שאין מי שזוכה לענוה באמת . כ"א מי שהוא במדרגה זו שיכול לומר על עצמו שהוא עניו . כמו משה רבינו ע"ה שכתב על עצמו והאיש משה ענו מאד מכל האדם וכו'^(ו) . וכמו שמצינו בדברי רז"ל^(ז) שאמר רב יוסף אל תתני ענוה דאיכא אנא^(ח) . והוא ז"ל הי' בבחי' זו . והתפאר עצמו בעוצם מעלתו במדת ענוה בתכלית הביטול לגמרי :

ואמרו שהוא עניו בתכלית העניויות בכל האברים . כי יש אחד שהוא עניו ואין הענוה בלב . ויש שהוא עניו ואין הענוה מגיע באיזה אבר אבל אצלו הענוה בתכלית בכל האברים . כי לבו וכל אבריו הם בתכלית הביטול : **ג** הבנו מדבריו . שהי' מספר עמנו .^{בב} שבימי נעוריו . בעת שישע וטרח בשכיל עבודת ה' הי' לו כמה וכמה מיני סיגופים . וכפי הנשמע ומוכן מדבריו שהי'

בתחילה לא הי' משיג כלל לשבר תאוות אכילה כנ"ל . אח"כ רצה לשבר תאוה זו . והי' קשה וכבד עליו מאד מאד . וכ"כ הי' קשה עליו שבירת תאוות אכילה . עד שנדמה לו . שכל התאוות יוכל לשבר . מלבד תאוה זו של אכילה ונדמה לו שתאוה זו של אכילה בהכרח שתשאר . כי א"א לשברה . כל כך הי' חזק עליו התגברות תאוה זו . ואעפ"כ התגבר עצמו וכפה את יצרו . ושיבר גם תאוה זו . של אכילה לגמרי . וגודל קדושתו בפרישות תאוות אכילה . הי' מפורסם לעין כל . כי לא הי' אוכל כלל . וגם מעט שהי' אוכל . הי' בהכרח גדול מאד . והוכרח להכריח עצמו בכל הכחות כדי לאכול מעט . כדי שיהי' לו איזה כח לחיות . ואמר שבתחילה התחיל לשבר תאוות אכילה . דהיינו שהי' מכריח עצמו והרגיל עצמו לאכול פחות ממה שהי' אוכל תחילה . וכשנעשה רגיל בזה . שיאכל פחות מקודם . ראה שגם עדיין יש לו תאוה בזאת האכילה אע"פ שהיא פחותה מקודם . והתחיל שוב לשבר תאוותיו ולאכול עוד פחות מזה . ואח"כ ראה שגם זה תאוה . ואכל עוד יותר פחות . וכן אח"כ ראה שגם בזה יש לו תאוה עדיין . ואכל עוד יותר פחות . ובדרך זה נהג עד שהי' אכילתו פחותה ומעוטה מאד מאד בתכלית הצמצום והמיעוט אשר א"א לבאר . ואח"כ יישב עצמו . שאעפ"י שאכילתו מעוטה מאד . אעפ"כ עדיין יש לו תאוה בזה המעט שאוכל . והתגבר עצמו . ושבר התאוה גם בזה המעט . עד ששבר תאוות אכילה לגמרי . ויצא מהתאוה לגמרי בתכלית הקדושה עד שלא הי' לו שום תאוה כלל כלל לא . ובין כך ובין כך שהי' פורש עצמו כ"כ מהאכילה . מחמת זה לא הי' יכול עוד לאכול כלל . וכפי הנראה מדבריו הי' שאח"כ הי' לו כח לאכול בקדושה בלי תאוה כלל . אפי' אם הי' אוכל הרבה . אבל כבר לא הי' יכול לאכול מחמת רגילותו . שהרגיל עצמו באכילה פחותה ומעוטה מאד . ואמר . שאח"כ על הים בעת שנסע לא"י . אז ראה שאין לו שום חיות משום דבר . אזי הכריח עצמו לאכול קצת . ומאז והלאה הורגל לאכול קצת . אבל קודם לזה . לא הי' אוכל אפי' אכילה פחותה כזו . כי באמת גם אח"כ . אחר שהי' על הים היתה אכילתו ג"כ מעוטה מאד מאד . ומקודם גם שיעור פחות כזה לא הי' אוכל :

ובענין הנסיעה שלו לארץ ישראל . יש הרבה לספר . גודל היסורים העצומים והקשים מאד מאד

ראשי תיבות וקיצורים : א"א . אי אפשר ; אח"כ . אחר כך ; אפי' . אפילו ; בעזרה"י . בעזרת ה' יתברך ; ג"כ . גם כן ; הי' . היה ; וכ"כ . וכל כך ; ית' . יתברך ; כ"א . כי אם ; ב"ש . כמו שכתוב ; לא"י . לארץ ישראל ; לבחי' . לבחינה ; ליה [לן] : ע"ה . עליו השלום ; ע"ש . עיני שם : שהיה ; שיהי' . שיהיה ; הערות ותרומות : (א) לקמן דף ע"ב ; (ב) שום צד קפידא כלשהו ; (ג) שמות ל' , (ד) סנהדרין קיא ע"א ; (ה) במדבר יב , ג' : (ו) סוטה מט ע"ב ; (ז) אל תאמר שבטלה ענוה שהרי אני קיים :

ומכל המדות בתכלית. עד שלא נשאר לו משום תאוה ומדה שום שמץ בעלמא^(א). וזכה למעלה נוראה מאד מאד בתכלית המעלה. וא"ל לדבר כלל בעוצם הפלגת מעלתו כי כל המוסף גורע. וכל מה שספרנו עד הנה. אם אמנם כנגות נחשבו כל הסיפורים הנ"ל לנגדו לפי עוצם מעלתו שזכה אח"כ. עם כל זה ספרנו כל זה מענין עבודתו ודרכיו בימי ילדותו. למען נדע ונשכיל איך הבחירה פשית. וכל אדם יוכל לזכות אם ירצה למעלה מופלגת מאד. אע"פ שנדמה לו שקשה וכבד עליו העבודה מאד. ואין מניחין אותו ליכנס כלל בעבודתו ית' כי התאוות והמדות רודפין אחריו מאד. אעפ"כ צריך שיהי' עקשן בעבודתו ולבלי להסתכל על כל זה. כי בסיפורים הללו יבין ההכנס מדעתו. איך גם על רבינו הקדוש והנורא זצוק"ל עבר ג"כ כל המניעות והכבידות הנ"ל ועבר בכל זה ואעפ"כ זכה לשבר הכל מחמת שרצה באמת בעבודתו ית' ובחר בחיים באמת עד שזכה למה שזכה. ואמר שאפי' לא הי' מזרע האלקי הבעש"ט זצוק"ל. רק אפי' אם הי' ממשפחה הירודה שבישראל. הי' זוכה ג"כ למה שזכה ע"י עוצם עבודתו ויגיעתו שיגע וטרח מאד מאד בעבודתו ית' :

^ט והקפיד מאד על אלו האנשים שסוברים שעיקר מעלת הצדיק והשגתו שזוכה. הוא מצד הנשמה לבד מחמת שיש לו נשמה גבוהה מאד. ואמר שלא כן הדבר רק העיקר תלוי במעשים טובים ויגיעות ועבודות. ואמר בפירוש שכל אדם שבעולם יכול לזכות למדרגה הגבוהה ביותר כי אין הדבר תלוי אלא בכחירת האדם לבד אם ירצה לרחם על עצמו וליישב עצמו היטב מה שטוב לפניו באמת וכו'. והכל לפי רוב המעשה :

^ט וע"כ אפי' המופתים הנוראים שראינו מרכיבו ז"ל. אין אנו עוסקים בזה לספרם. כי אין זה שבח אצלו כלל לפי עוצם הפלגת מעלתו. רק ספרנו מה שנוגע לעבודתו ית'. למען יתעורר המזכיל החפץ באמת. כי אין שום תירוץ בעולם וכל אדם יכול לזכות למעלות גבוהות. אם ילך ויתנהג בדרכי רבינו ז"ל שמבוארים כאן בסיפור זה. והעיקר להיות רגיל מאד בתפילות ובקשות הרבה מאד ובפרט לדבר בינו לבין קונו בלשון שמדברים בו להרבות בשיחה לפניו ית' לרצות ולפייסו ית' ולהתחנן לפניו שיקרבו לעבודתו באמת. ודי בהערה זו. לכל החפץ באמת. חזק :
קודם

שהי' לו כל מיני סיגופים שבעולם הן גלגול שלג וכו' וכיוצא. ואמר. שהסיגוף לאחזו עצמו לבלי לחכך עצמו כלל. זהו הסיגוף הגדול ביותר. דהיינו כשמונשכים לאדם הדברים השכיחים סמוך לבשר. ודרך כל אדם לחכך עצמו. בכל עת שמרגיש איזה נשיכה. והי' מקבל זאת לסיגוף. לאנוס א"ע לבלי לעשות שום חיכוך לא ביד ולא בנוף ולא בשום אבר. ואמר שזהו סיגוף גדול מאד. כי האדם מונח. והנשיכות מתגברים אז ביותר. והוא אסור לו לזוז בידיו ולא בשום אבר. רק מרגיש כל נשיכה כמוח. והוא סיגוף גדול מאד. (וכבר שמעתי זאת גם משאר אנשים שזהו סיגוף גדול מאד) והוא ז"ל עשה הכל כל מיני סיגופים שבעולם. והכל בתמימות ובאמת. עד שזכה למה שזכה. אשרי לו. גם בענין יסורים שיש על רוב הצדיקים. ממש לא נשמע ולא נראה בעל יסורין כמותו וא"א לספר ולבאר. והי' מלא יסורים מבית ומבחוץ. ובתחילה קודם סוף ימיו. הי' לו יסורים עצומים ונוראים אשר לא היו יסורים דוגמתם בעולם. וסיפר שהיסורים שלו הם בידו בכל עת שרוצה הוא מקבלם על עצמו. ובאים עליו היסורים הללו. ובעת שרוצה לסלקם. נסתלקים מעליו. ועוצם קושי וכובד היסורים הללו הי' בלי שיעור. ואמרו בשמו. שאמר. שבשעה שבאו עליו היסורים. מעוצם הפלגת הצער והכאב המופלג מאד מאד. הי' כמעט יכול לנשך עין בשניו מעוצם הכאב. (כדרך האדם שיש לו יסורים מופלגים שמעוצם היסורים הוא קורץ בשיניו. ועליו ז"ל היו יסורים כבדים וקשים כ"כ עד שבשעת היסורים הי' אפשר שיחתך עצים בשיניו מעוצם הצער) אולם גודל ריבוי היסורים הקשים והעצומים שהי' לו בסוף ימיו שלשה שנים רצופים היו גדולים וקשים עוד יותר ויותר בכפלי כפליים. אשר אין לשער ולהעריך כלל. וקצת מזה יבואר במ"א א"ה אפס קצהו. ויש עוד הרבה בזה לספר. אך השמטנו הרוב. אפי' מהמעט שאנו יודעים. כי גם זה המעט הוא רב לספר. ולא יספיקו הרבה יריעות. ועוד חזון למועד
לבאר יותר בעזרה"י :

^{כה} כלל הדברים. שבכל עניני קדושה ופרישות הן בתאוות והן במדות. והן בענייני יגיעות ועבודות ומירחות ויסורים וכו' בשבילו ית'. הכל כאשר לכל. הי' חידוש נפלא ונורא מאד. והי' מופשט מכל התאוות

ראשי תיבות וקיצורים: א. אחד: א"א. אי אפשר: א"י"ה. אם ירצה ה': א"ע. את עצמו: אפי'. אפילו: ב"מ"א. במקום אחר: בעזרה"י. בעזרת ה' יתברך: ג"כ. גם כן: הבעש"ט. הבעל שם טוב: הי'. היה: היצה"ר. היצר הרע: הק. הקדוש: הש"י. השם יתברך: והי'. והיה: יהי'. יהיה: ישע"י. ישעיה: ית'. יתברך: כ"א. כי אם: כ"ב. כל כך: כשהי'. כשהיה: לק. לקהילת: מא. מאחד: מוה. מורינו הרב: ע"כ. על כן: ש"א. שאי אפשר: שהי'. שהיה: שיהי'. שיהיה: שפ"א. שפעם אחת: הערות ותרומות: (א) שום שמץ כלשהו:

סדר הנסיעה שלו לארץ ישראל

שבחי הר"ן

שידעו קצת . מחמת שהוא בעצמו גילה להם איזה רמז אעפ"כ לא ידעו כוונתו בשלימות . וכבר אמר דבר נאה על זה . על מה שהעולם טועין עצמן בו תמיד . בכל מה שהוא עושה . וכו' :

קצת אמרו . שנסע כדי למצוא שם את הכתבים של הבעש"ט שסגרים באבן . ואומרים קצת שהם ממונים שם בקאמיניץ . ואמרו שנסע לשם בשביל זה והוא ז"ל התלוצץ מזה . ואמר שלא נסע כלל בשביל זה . כי אינו צריך להם כלל ואמר אלו ה' רוצה אותן הכתבים ה' מביאים אותם לביתו . אך הוא אין צריך להם כלל :

בערב חג הפסח . (שנת תקנ"ח לפ"ק) יצא אדמו"ר ז"ל מהמקרה . ואמר לזה שהלך עמו שבזאת השנה יה' בוודאי בארץ הקדושה . ובחג הפסח . אמר תורה על פסוק ושבידך במים רבים ועקבותיך לא נודעו^(א) . והקשה מרישא לסיפא^(ב) . ואמר תורה על זה . ותירץ קושיא זו . ומתוך דברי תורתו הקדושה . נתוודע לכל באי אליו . שבבודאי יסע לא"י :

וכאשר שמעה אשתו זאת . שלחה בתה אליו לשאול אותו איך אפשר לו להניח אותם מי יפרנסם . והשיב כך . אתה תסע למחותנך . אחותך הגדולה יקח אחד אותה להיות בביתו משרתת קטנה שקורין נאינקע . אחותך הקטנה יקח אחד אותה לביתו מצד רחמנות . ואמך תהי' משרתת קעחירין^(ג) . וכל מה שבביתי . אמכור הכל על הוצאות הדרך . וכאשר שמעו זאת בני ביתו געו כולם בכביה . ובכו כמה ימים ולא ה' לו שום רחמנות עליהם . ואמר כי לא סגי בלאו הכי^(ד) יה' איך שיהי הוא יסע בודאי . כי רובו כבר הוא שם ומיעוטא בתר רובא אזלי^(ה) (ואמר בזה"ל . ווארין דיא גרעסטי העלפט איז שוין דארט וכו') ואמר אני רוצה לנסע לא"י . ואני יודע גודל המניעות והעיכובים שיהיו לי על זה בלי שיעור וערך . אך כל זמן שהנשמה בקרבי כל זמן שיהי' לי רוח חיים באפי . אמסור נפשי ואסע בכל כחי לשם . וכל עוד נפשי כי אסע לשם . וה' הטוב יעשה :

ואמר בכל פסיעה ופסיעה של נסיעת א"י ה' לי מסירת נפש . ואמר אני רוצה לנסוע מיד איך שיהי' אפילו בלי מעות . אך מי שירצה לרחם עלי יתן לי מעות על הוצאות . ותיכף נסעו אנשי שלומינו בעיירות הסמוכים וקבצו מיד איזה סך למען יהי' לו עכ"פ

קודם שנסע לא"י . ה' בקאמיניץ . והנסיעה שלו לקאמיניץ ה' פליאה גדולה . כי פתאום נסע מביתו . ואמר שיש לו דרך לפניו לנסוע . ונסע מביתו על הדרך שנוסעין למעזיבו . ואמר שהוא בעצמו אינו יודע עדיין להיכן הוא נוסע . ונסע למעזיבו . ובמעזיבו נתוודע לו מן השמים . שהוא צריך לנסוע לקאמיניץ ונסע לקאמיניץ . וכל נסיעותיו היו בפשיטות כדרך אנשים פשוטים . בלי שום התנשאות ובלי שום פרסום . אע"פ שאו כבר ה' מפורסם בעולם אעפ"כ הזהיר מאד לאנשיו שנסעו עמו שיזהרו לבלי להודיע בשום מקום שהוא נוסע . ולא ידעו בשום מקום שהי' שהוא נמצא שם . כי נסע בהעלם כדרך הסוחרים . והי' בקאמיניץ ואז באותו העת לא ה' רשאי שום יהודי לדור בקאמיניץ ולא ללון שם בתוך העיר רק כל היהודים היו דרים חוץ לעיר . וכל מי שהי' לו איזה עסק בתוך העיר . ה' נכנס לתוך העיר ביום . והי' רשאי להיות שם כל היום . ובלילה הוכרחו כל היהודים לצאת מן העיר . כי לא ה' רשאי שום יהודי ללון שם כמפורסם . ונכנס רבינו ז"ל לתוך העיר עם איש אחד שהי' עמו אז . והי' שם עד הלילה . ובלילה צוה להאישי שהי' עמו שיצא מן העיר . והוא ז"ל נשאר שם לבדו בתוך העיר וצוה על האישי הנ"ל שבימים המחרת יבא לתוך העיר וימצאנו שם . והוא ז"ל לן שם לבדו בתוך העיר . ואין שום בריה יודע מה עשה שם . וביום המחרת . נכנס האישי הנ"ל לתוך העיר ומצאו שם ואח"כ נכנס הוא ז"ל עם האישי הנ"ל לתוך כמה וכמה בתים . ועשו להם איזה שייכות ליכנס שם . ובקצת בתים צוו ליתן להם יין שרף וכיוצא בזה . והי' בתוך הרבה בתים מאד ואין שום אדם בעולם יודע כוונתו מה עשה שם . ואח"כ נסע משם לביתו . ואח"כ אחר שלן שם רבינו ז"ל . מאותו העת והלאה ניתן רשות לאנשי קאמיניץ לדור בתוך העיר :

ואמר רבינו ז"ל . מי שיוודע מפני מה היתה ארץ ישראל תחילה ביד כנען . ואח"כ באה ליד ישראל . הוא יודע . מפני מה הוא ה' תחילה בקאמיניץ ואח"כ בארץ ישראל :

והנסיעה לקאמיניץ היתה פליאה גדולה מאד . וכל העולם אמרו פירושים על זה . קצת דורשין לשבח וקצת וכו' . אבל כולם טעו . אפילו אותן שאמרו לשבח לא כיוונו כוונתו כלל . ואפי' אותן

ראשי תיבות וקיצורים: אדמו"ר . אדמוני מורינו ורבינו . בזה"ל . בזה הלשון: הבעש"ט . הבעל שם טוב: ה' . היה/היה: ואפי' . יהי' . יהיה: לא"י . לארץ ישראל: לפ"ק . לפרט קטן: תהי' . תהיה: הערות ותרוממות: (א) תהלים עז . כ: (ב) מזההחלה לסוף: (ג) טבחית: (ד) לא יועיל הדבר הזה: (ה) המיעוט הולך אחרי הרוב:

בעיר המלוכה ששם דירת התוגר⁽¹⁾. ושם אין שום זוג רשאי לבא לשם. כ"א זכרים לבד. והשיב ששם בוודאי טוב לפניו. וגילה לו שיש שם שד"ר מא"י ועמם עוד ב' אנשים ממדינתינו שהיו בא"י ועכשיו הם חוזרים לביתם ונוסעים מא"י לח"ל. וכאשר שמע זאת. אמר הוא ז"ל להאיש הנ"ל שהי' עמו. אני מזהיר אותך לבל תגלה אותי כלל ולא תגיד כלל מי אנכי. אם ישאלו עלי. ויצאו לשם לעיר הנ"ל. ובבואם לשם. מיד הכיר א' משני האנשים הנ"ל שנסעו מא"י לביתם. את האישי שנסע עם רבינו ז"ל. ושאל אותו מה אתה עושה כאן השיב לו אני נוסע עם זה הרך בשנים לארה"ק. ושאל אותו מי הוא זה. והשיב לו שיש לו בילעט מהקארדאן של הקיר"ה מאוסמרייך⁽²⁾. ולא רצה לגלות לו מי הוא בעצמו. כאשר הזהיר אותו רבינו ז"ל כנ"ל. ונכנס בלבם על רבינו ז"ל. שהוא נוסע מהקארדאן⁽³⁾. לחלוק על החסיד המפורסם בוצינא קדישא⁽⁴⁾ מו' אברהם קאליסקי ז"ל. והגלויים אליו. ונכנסו בטעות זה עד שהי' להם הוכחות גדולו' ע"ז לפימעות ונדמ' להם כאלוהו ז"ל הוא משולח מאנשים רבים בשביל לחלוק עליו. והתחילו לחקור אצל האישי הנ"ל שהי' עם רבינו ז"ל. אם יש לו אגרת. והשיב שאין לו. ושאלו אותו מה כוונתו בנסיעה זו לא"י. והשיב שאינו יודע כוונתו. ולא רצו עוד לסמוך על האישי הנ"ל. ואמרו שגם הוא מרמה אותם. ואמרו אע"פ שמכבר אנו מכירים אותך לאיש כשר אבל עכשיו שוב אין אנו יודעים אם עודך מחזיק בתומתך. ושאלו אותו שאלת את רבך ר' נחמן ממעדודבקה. אם לנסוע עם האישי הזה. אמר להם הן. אבל הם לא סמכו עוד על דבריו כנ"ל. כי נדמה להם בבירור על רבינו ז"ל. כאלו הוא איש מרמה ח"ו. ונסע לחלוק על אנשי א"י. והלכו אצלו ז"ל בעצמו לחקור אצלו מי הוא. ומאזיה מקום הוא ומאזיה משפחה ולא רצה לגלות כלל. ודיברו אתו בחכמתם. ורצו לחקור בכמה אופנים כדי להוציא ממנו איזה דיבור להבין ממנו ע"ז מי הוא. והוא השיב להם על כל שאלתם בחכמתו. ולא יכלו להבין כלל. ובלבל דעתם מאד מאד. ורימה אותם ועיקם את מוחם עד שלא יכלו לעמוד עליו כלל. להבין ממנו לא דבר ולא חצי דבר. ובכל פעם נדמה להם לאיש אחר. למשל. ששאלו אותו אם הוא כהן. השיב הן. אח"כ ביום שאח"ז שאלו אותו פתאום אם הוא ישראל. השיב הן. שאלו אותו. אתמול אמרת שאתה כהן. ועכשיו

אתה

עכ"פ על הוצאות לנסוע מביתו. כי הנסיעה היתה בנחיצה גדולה. וראו שא"א לעכבו בשום אופן. איזה זמן כלל. ונסע מיד בזריזות מביתו בח"י אייר. והמתיק סוד יחדו עם איש א' מאנשיו שיסע עמו בצוותא חדא⁽⁵⁾:

ח ובח"י אייר נסע מביתו מק' מעדודעדיוקא. לעיר ניקולייבא. ושם הי' ספינה עבור חטים. ונסע עם אותה הספינה דרך אדעס⁽⁶⁾. והוא הי' הראשון שהתחיל לנסוע לא"י דרך אדעס. כי מקודם היו המשולחים ושאר אנשים יראים לנסוע דרך אדעס. כי אמרו שהים מסוכן דרך שם. והוא בחכמתו הגדולה הבין תיכף שטוב יותר מכמה מעמים לנסוע על הספינה מאדעס. כי מקצרים את הדרך הרבה שיש ממדינתנו לגאלאץ⁽⁷⁾. גם יוצאים מן הסכנה שיש כשנוסעים מגאלאץ שיש סכנה גדולה כשוורדים מהנהר טונא על הים כמפורסם. ע"כ לא השגיח כלל על דברי העולם. ונסע מניקולייבא דרך אדעס. לסטאנבול:

ג וצוה להאישי שהי' עמו לקנות נייר הרבה ודיו. ומיד בבואם על הספינה התחיל לכתוב תורה. והזהיר את האישי הנ"ל לבל יעייין כלל במכתב. והוכרח האישי להבטיח לו בהן שלו. ואז האמין לו. ונתן לו המפתח מהתיבה. וביציאתם מאדעס. שם ליוו אותו הרבה אנשים מאד בכבוד גדול ונסעו אחריו כמה עגלות וליוו אותו כשיר ובמשתה ושמחה גדולה מאד. ובבואם לספינה והתחילו לילך על הים השחור. תיכף כמעט לעת הראשון⁽⁸⁾ הי' פרטינע גדולה דהיינו רוח סערה. עד שהגלים קפצו על הספינה. והוכרחו להיות בחדר סגור ומסוגר מחמת המים שלא יבואו עליהם. והיו ברכים ורעמים ורוחות גדולות בלי ערך. והי' פחד גדול מרעש הרעמים והגשמים ושאון הגלים. ומחמת פחד לא הי' באפשרי לישן בלילה וכו' ואחר ד' ימים באו לסטאנבול. וישבו על הספר⁽⁹⁾. כי לא היו יודעים באיזה בית לכנס כי לא היו יכולים להכיר בין ישמעאל ליהודי. ולא יכלו לשאול. מחמת שלא היו יודעים לשונם. ובראותם שם שהם יושבים על הספר הלכו ומצאו איש א' מתורגמן שיודע גם לשונינו. והי' מליץ בינותם ומיד שכרו להם אכסניא טובה בחלק הנקרא גאליטא. וכאשר נכנסו לשם. אחר שעה או שתיים. אמר שאין רצונו לעמוד שם. ושאל אותו המליץ. אפשר טוב לפניכם להיות בעיקר סטאנבול. דהיינו

התשובה

ראשי תיבות וקיצורים: א. אחד. אע"פ. אף על פ. ב. שני. גדולו'. גדולות. ד'. ארבעה. הי'. היה. ונדמ'. ונדמה. ח"ו. חס ושלום: טעות. טעותם. כ"א. כי אם: לא"י. לארץ ישראל: לארה"ק. לארץ הקודש: לח"ל. לחץ לארץ. מו'. מורינו. מק'. מקהילת: ע"ז. על זה: ע"כ. על כן: עכ"פ. על כל פנים: שא"א. שאי אפשר: שאח"ז. שאחר זה: שד"ר. שלוחא דרבנן (כינוי לשלוחים מארץ ישראל לאיסוף כספים בחוץ לארץ): שהי'. שהיה: הערות ותרגומים: (א) בחברותא: (ב) אודסה - עיר נמל באוקראינה: (ג) עיר נמל ברומניה: (ד) כינוי ליממה: (ה) חוף הים: (ו) כינוי למושל התורכי: (ז) רישון מנציג הקיסר האוסטרי: (ח) עיר בפולין: (ט) המאור הקדוש:

סיפורי מעשיות

שבחי הר"ן - הנסיעה לא"י

לא עמדו עליו . ובכל פעם הי' לו שם אחר . ובכל שם שקראו אותו . נענה להם ובא אליהם . פתאום יצא מפיהם . וקראו . ישע' כדי לנסותו אם הוא בן הקאמארניר ששמו ישע' . ובא הוא ז"ל . תיכף ומיד אליהם . ונדמה להם בוודאי שהוא בן הקאמארניר ואמרו לו אתה הוא בוודאי בן הנ"ל . והשיב להם והוכיח להם שאינו בנו . בתוך כך התחילו לדבר מהמתנה שלשח הקאמארניר לבנו והתחיל הוא ז"ל תיכף לבקשם ולהפציר אותם שיהיו מראין לו את המתנה שלו וראו שוב שהוא בנו ואח"כ דיברו עמו עוד . וקילל אותו . ונבהלו מאד מאד . ובאו בכעס גדול וכיוזו אותו מאד מאד . וכששאלו אותו למה אתה אומר עכשיו ששמך כך ואח"כ שם אחר . וכן בשם מקומך . השיב להם ג"כ . שכל שם ושם היא כפי המדה והספירה שנאחו בו וכו' ואני ב"ה כלול מכולם . וכל מה שעבר בענין זה יקצרו המון יריעות לספר . והוא ז"ל הי' מעורר אותם לפעמים מהשינה והתחיל לדבר עמם עד שבאו בכעס גדול . והתחילו עוד לקלל ולבזות אותו מאד . ובעש"ק באו הם מבית המבילה . והוא ז"ל הי' שוכב על הדרגא⁽¹⁾ יחף ובלי חגורה ובלי כובע עליון . ושאל אותם . מפני מה בכל השבוע . הגוף שלי קל ואין לי כבידות ועכשיו יש לי כבידות גדול מאד . עד שכמעט איני יכול לעמוד ממקום זה . והשיבו לו מחמת שבכל עש"ק הנשמה זו עולה למעלה ונשמה היתירה באה למטה ואצלך . הלכה הנשמה שלך . ונשמה היתירה איך זוכה לקבל . ע"כ נשאר גופך כאבן . והשיבו להם אוי לכם . אפילו בדבר קל כזה אינכם יודעים מה להשיב וביקש אותם שיקבלו אותו על שבת אצלם ולא רצו . ובשבת קיבלו את האיש שהי' עמו אצלם על שבת ואותו לארצו לקבלו והוכרח לאכול מאכלי חלב כי לא רצו לאכול שם בשר . רק הם הי' להם איזה שוחט . וגם בשבת הי' להם מחלוקת גדול מאד עמו . ורצו לדחפו לחוץ . כי הוא נכנס אצלם אעפ"י שלא אכל עמהם . והם התחילו לריב עמו עד שרצו לדחפו לחוץ והי' רעש גדול שם . וכן בבוקר הי' ג"כ כך . כלל הדבר כי הוא ז"ל . עשה בכוונה . והניח עצמו לבזות בכל מיני בזיונות . ואמר להאיש שהי' עמו שאלו הבזיונות יהי' לו טובה גדולה בהליכה ובחזרה . כי גודל עוצם המניעות הגדולות שהי' לו לבא לא"י א"א לשער ולהעריך ולספר . ולא הי' לו באפשרי לבא לא"י כ"א ע"י קמנות זאת כאשר נשמע אח"כ מפיו בפירוש .

ואמר

אתה אומר שאתה ישראל . והשיב . כהן זה מדת חסד וישראל מדה אחרת . וכ"ה שיש בי מדה זאת וגם מדה זאת . ואמרו לו ניכר אתה שאתה מהחולקים בוודאי . ואיך רוצה לגלות . והתחילו לשנוא אותו בתכלית השנאה . וכיוזו אותו בכל מיני בזיונות וקיללו אותו בקללות נמרצות בלי שיעור וערך כמה ימים . ורוב הבזיונות הי' מאחד משני האנשים הנ"ל . והוא ז"ל התחיל לבקש אותם ואמר להם זאת תדעו שבוודאי לא אגלה עיקר כוונת נסיעתי לא"י . כי מלבי לפומי⁽²⁾ לא גליתי . ואעפ"כ מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד אעפ"י שלא ידע אחד עיקר כוונת חבריו . והשיבו לו . אם אתה תגלה לנו כוונתך . בוודאי יגיע לך טובה גדולה עד מאד . והשיב להם אני איני רוצה לקבל טובה מכס . ולא אגלה לכם עיקר כוונתי בשום אופן . אדרכא . אתם תוכלו לקבל טובה מאתי אם תרצו . השיבו לו נראה מלשונוך . שאתה מדבר בלשונות המפורסמים הגדולים . כמו ר' ברוך ור' שלום ור' נחמן וכו' שדרכם לדבר גדולות בלשון נסתר . אך בוודאי אין אתה אחד מהם . כי נראה שאתה בוודאי מהחולקים על הצדיק הנ"ל . ואמרו לו . שקודם שיבוא לא"י יהי' שם אגרת בא"י שהוא מהחולקים והמרגלים לכל יוכל להטעות אותם . גם הלכו להסרסור מהספינות והוא מאנשי פולין ונשא⁽³⁾ אשה מהפרענקין⁽⁴⁾ וחמותו היא יוצאת ונכנסת בבית התוגר⁽⁵⁾ . והאיש ההוא הוא איש גדול שם . והלכו אלו האנשים הנ"ל אל זה הסרסור . וביקשו אותו ואמרו לו . למען השם . לכל תניח את האיש הזה לנסוע להתם⁽⁶⁾ . כי הוא מהחולקים ורוצה לעשות גירוש שם ח"ו . ואם תוכל לעשות לו איזה רעה . שכך כפול מן השמים ורבינו ז"ל והאיש שהי' עמו לא ידעו מזה . כלל הדבר . כי אלו ב' אנשים הנ"ל ביוזו אותו ז"ל בכל מיני בזיונות וכו' והוא סבל הכל ולא רצה לגלות להם בשום אופן מי הוא . ורימה אותם בכוונה ובלבל דעתם מאד מאד עד שהיו מבזים אותו בכל פעם . על שבכל פעם הוא משנה עניינו . פעם א' דיבר עמהם עד שנדמה להם בבירור שהוא מלגורנא⁽⁷⁾ וכו' . ואח"כ ראו שלא כן הוא וכזו אותו מאד מאד . ופעם אחר דיבר עמהם ונדמה להם שהוא בן הקאמארניר . דהיינו בן המגיד מקאמארנא . שהי' אז מחלוך גדול עמו כמפורסם . ואח"כ בתוך הדברים התחיל הוא ז"ל לקלל את הקאמארניר ונערו בו הלא הוא אבך . וראו שעדיין

ראשי תיבות וקיצורים: א"א. אי אפשר; א"י. ארץ; ב"ה. ברוך ה'; ג"כ. גם כן; הי'. יהיה; ואח"כ. ואחר כך; וכו'. וברוך ה': ובעש"ק. ובערב שבת קודש; ח"ו. חס ושלום; יהי'. יהיה; ישעיה. ישעיה; כ"א. כי אם; מחלוק. מחלוקת; לא"י. לארץ ישראל; עש"ק. ערב שבת קודש; שהי'. שהיה; הערות ותרגומים: (א) מליכי לפי; (ב) בתקע"ה - ונסע; (ג) כינוי ליהודים יוצאי ספרד; (ד) כינוי למושל התורכי; (ה) לשם; (ו) עיר באיטליה; (ז) מעין מדרגה;

ממשארני אוסמרהא - ושאר אנשים חשובים - ושאלו על רבינו ז"ל - וגילה להם האישי שהיה עם רבינו ז"ל האמת - ותיכף שלח ר' זאב הנ"ל אחרי רבינו ז"ל שיבא אליו לאכסניא שלו - ויקבלו באהבה להתארח עמו יחד - ולא רצה רבינו ז"ל ללכת אצלו - כי אמר כאן טוב לפני - כי היה עושה בסמאנביל כל מיני קמנות - והיה הולך יחף ובלי חגורה ובלי כובע עליון - והי' מלוכש רק בהאינפור שלאק⁽¹⁾ שהיה לו מאיזה מלוכש - והיה הולך בשוק כדרך בני הנעורי⁽²⁾ הרצים בשוק ומצחקים והיה עושה מלחמות כדרך צחוק כדרך בני הנעורים - והיו מכנים א' בשם הצרפת וא' בשם אחר - ועשו מלחמה והי' ענין תכסיסי מלחמה ממש - והיה עושה עניני קמנות הרבה מאד שם בסמאנביל :

אח"כ נפל הדבר ר"ל בחן זה⁽³⁾ - הינו חצר - והיה מוכרח לברוח משם - והוכרח ליכנס באכסניא של רבי זאב הנ"ל - ועשה עבורו סעודה גדולה והי' הרב ר' זאב הנ"ל נוהג בו כבוד גדול מאד מאד בלי ערך - ורבינו ז"ל עשה כמה דברים אז שהיה כנגד רצון ר' זאב הנ"ל אך אעפ"כ אהבה מקלקלת השורה - ומעוצם האהבה - לא הסתכל על זה כלל - אע"פ שהיה בעיניו פליאות גדולות - כי בכל עת שהיה ר' זאב מתפלל לפני העמוד בשבת כדרך המפורסמים - ורבינו ז"ל הי' אוכל באותו העת - כי הי' מתפלל מקודם - עד שבעת תפילתו של ר' זאב הי' הוא ז"ל אוכל סעודתו - וכן היה בליל שבת ובשבת כשחרית ובסעודה שלישית ובעת שישב ר' זאב לסעודה השלישית - כבר בירך רבינו בה"מו - וצוה להאישי שהיה עמו שישתכל אם יש כוכבים - והתפלל תיכף ערבית והבדיל ולקח הלולקא⁽⁴⁾ ונכנס לבית ר' זאב והוא התחיל בסמוך הסעודה שלישית כדרך המפורסמי' ותיכף כשנכנס רבינו לשם בלי כובע עליון ובלי חגורה והלולקא בידו - תיכף קיבלו בכבוד גדול ר' זאב הנ"ל ובירך בה"מו מיד והתפלל ערבית והבדיל ודיבר עם רבינו ז"ל כמעט כל הלילה - והיה אהבה גדולה ביניהם ורבינו ז"ל עשה שם כל מיני קמנות כנ"ל והיה שם על קבר של ר' ר' נפתלי ז"ל - וכל מה שעבר עליו בסמאנביל בגשמיות וברוחניות תקצר המון יריעות לספר וכפי המובן מדבריו - שהיה שם בסכנה גדולה ועצומה והי' סבור שבודאי יהי' נשארשם - דהיינו שישתלקשם - אך הש"י עשה עמו נסים הרבה - ועבר על הכל - והקמנו הנ"ל הועיל לו מאד - גם כשבא מהקבר של ר' נפתלי נפל פתאום

ואמר שאם לא הי' לו אלו הביונות והקמנות לא הי' לו באפשרי לבא לשם בשום אופן ואמר שראה שהוא מוכרח לשאר שם בסמאנביל דהיינו למות שם אך זאת הקמנות והביונות הצילו אותו - כי קודם שבאין לא"י וכו' כנ"ל : **אח"כ** צוה רבינו ז"ל להאישי שהיה עמו שיתן להאנשים הנ"ל שביוזו אותו כנ"ל - מהמאכלים ומשקאות ומיני מרקחת שלהם שהיה עמהם - לתן להם מהכל ונסעו אלו האנשים לביתם - ולא רצו לקבל אגרת מרבינו לביתו - רק מהאישי שהיה עמו קיבלו אגרת - ורבינו ז"ל הניח אגרת שלו בתוך אגרת של האישי הנ"ל - ואלו האנשים היו רוצים לפתוח את האגרת של האישי הנ"ל אולי יוכלו להבין ממנו איזה דבר מרבינו ז"ל מי הוא ומאין הוא - אבל לא היו יכולים למצוא האגרת אצלם - כי נעלם מהם היכן שהניחו את האגרת - ולא בא לידם האגרת עד שבאו אל הקאמיר בוואליחי⁽⁵⁾ אז מצאו האגרת אצלם - וראו מן האגרת שזה היה רבינו ז"ל - המה ראו כן תמהו - ונבהלו מאד - והאישי ההוא שביזה אותו הרבה כנ"ל בא לביתו ונפטר בסמוך לביאתו ממש : **ומיד** אחר נסיעתם מסמאנביל - בא אליו הסרסור הנ"ל - והראה לו אגרות הרבה מצדיקי דורינו ששלחו אליו בקשתם להיות לעזר להאנשים הנוסעים מהכא להתם⁽⁶⁾ - כי הוא חשוב בעיני השרי מלוכה - בכך תדעו - אם תגלו לי מי אתם ומאיזה משפחה אתם הרי טוב - ואם לאו - יש לאל ידי לעשות עמכם רעה אשר לא תוכלו כפרה - ולא יועיל הון לשחד בממון ולא די שלא תסעו לארה"ק - גם תהיו בבית האסורים - וכיוצא בדברים אלה - וכאשר שמעו זאת רבינו ז"ל - מיד אמר לו האמת - ששמו ר"ג - והוא נכד להבעש"ט ז"ל ולר' נחמן מהארדיענקא ז"ל מיד נסוג אחר הסרסור הנ"ל והלך מאתו - וליום המחרת בא הסרסור בהכנעה אליו - ואמר לרבינו ז"ל בלשון אהבה וחיבה רבי הי' עמכם - תדעו שכל הטובות תקבלו מאתי - ושכרם יהיה כפול - על זה שגליתם לי האמת - כי אם לא הייתם מודים לי - הייתי מוסר אתכם לבית הסוהר - והייתי נענש בעלמא דין ובעלמא דאתי⁽⁷⁾ - ובקשתי אתכם לקבל טובה מאתי - הן בשכירות הספינה - הן בשאר דברים כי אני מוכן ומזומן לשרת אתכם :

וביום מחר בא ואמר שבא ספינה מח"ל עם יהודים ויש להם ג"כ שוחט מובהק - ושם באותו ספינה הי' הרב החסיד המפורסם מוה' זאב וואלק נ"י

¹ראשי תיבות וקיצורים: א. אחד; א.חכ. אחר כך; בה"מו. ברכת המזון; ג.כ. גם כן; הי. יהיה; הש"י. השם יתברך; המפורסמי. המפורסמים; הנעורי. הנעורים; הקטנו. הי. יהיה; לא"י. לארץ ישראל; לארה"ק. לארץ הקודש; להבעש"ט. להבעל שם טוב; מוה. מוריני הרב; מח"ל. מחוץ לארץ; נ"י. נרו יאיר; ר"ל. רחמנא ליצלן [ה' יצילנו]; ר"ג. רבי נחמן; הערות ותרגומים: (א) חדר הבריקות בעיר וואליחי שבגבול רומניה; (ב) מפה לשם; (ג) בעולם הזה ובעולם הבא; (ד) אריג שתופרים בחלק הפנימי של בגד; (ה) [בחאן] זה; (ו) מקטרת:

סיפורי מעשיות

שבחי הר"ן - הנסיעה לא"י

פתאום על הארץ ושכב כך כמה שעות - ואח"כ הניחו אותו על המטה - ושכב שם כל הלילה עד למחרת חצי היום - והי' שוכב כמו שנגנוע עד שעזרו הש"י שקם ממטתו וחזר לאיתנו - והי' לו סכנות גדולות רבות ועצומות ומניעות אין מספר בכל עת ובכל רגע שם - ואמר שהכיוונות והקמנות הנ"ל הועיל לו מאד כנ"ל :
ואמר רבינו ז"ל שכל כך נכנס בהקמנות ונעשה רגיל בעניני הקמנות כ"כ - עד שאח"כ כשבא לא"י ורצה להשליך זאת הי' מוכרח להכריח עצמו בכחות לשבר ולהשליך את עניני קמנות הנ"ל כי כבר הי' קשה עליו להשליך זאת מחמת גודל הרגילות - כל כך הי' נכנס בהקמנות בתחילה - גם אח"כ כשבא מא"י הי' חידוש נפלא בענין זה - ועוצם הפלגת גדולת חכמתו בענין זה - עמוק עמוק לא נשמע ולא נראה כזאת - כי זה ידוע שקודם שיוצאין מדרגא לדרגא^(א) צריך שיהי' ירידה קודם העליה וכו' ואז צריכין לענייני קמנות להיות איש פשוט לגמרי וכו' - והוא ז"ל - מחמת שכל ימיו לא הי' עומד בשום פעם על מדרגה אחת רק בכל פעם בכל יום ובכל שעה הי' עולה תמיד מדרגא לדרגא - ע"כ היתה חכמתו בענינים אלו גבוה ועמוק מאד - עמוק עמוק מי ימצאנו :

תדעו שנתגלה לי - שאני מוכרח מיד לנסוע לירושלים - כי אני רואה שהימים ממשמשיך ובאין להסתלק מן העולם - ואתם אל תיראו את עם הפרנצוזי^(ב) - ואין לכם לדאוג עבור ישראל שילכו להתם^(ג) - כי בוודאי לא יאונה להם שום הוק בעזרה"ה והי' ישמרם ברחמיו - עד בואם לשם - כי כבר נרשם מקום קבורתי בירושלים - ומיד שמעו לדבריו - והלכו ושכרו מיד ספינה גדולה - והכריזו מי שרוצה לילך על הספינה ילך - והלכו הרבה אנשים ונשים וטף - הן מאנשי ספרד והן מאנשי אשכנז - ונסע רבינו ז"ל ג"כ על ספינה זו לאה"ק - ודיבר רבינו ז"ל עם החכם מירושלים הנ"ל - שיקח אותו לירושלים - כי אמר שאינו רוצה להיות לא בצפת ולא במבר^(ד) - וכן המתיקו סוד ביניהם - ובלכתם על הים - הי' רוח סערה גדולה מאד מאד שקורין (אפרטינע גדולה מאד) והיתה הספינה בסכנה גדולה - יעלו שמים ירדו תהומות וכו' - ולא הי' עוד בלב איש מהם להנצל מן המיתה - והיו צועקים כולם אל ה' - והיתה לילה אחת כמו יוה"כ ממש שהכל בוכים ומתוודים ומבקשים כפרה על נפשם - ואמרו סליחות ושאר דברי תפילות ותחנונים - ורבינו ז"ל הי' יושב ודומם - והתחילו כמה אנשים לומר לו מפני מה הוא שותק בעת צרה כזאת ולא השיב - אך אשת הרב דק' האמין שהיתה מלומדת ובכתה וצעקה כל הלילה והתחילה היא ג"כ לומר לו כאלה - מפני מה הוא דומם - וכמדומה שקילל אותה - ואמר לה - הלוואי הייתם שותקים גם אתם הי' טוב לפניכם - ובזאת תבתנו - אם אתם תשתקו - ישתוק הים מעליכם ג"כ - וכן הי' - ופסקו מלצעוק ושתקו - ואזי מיד כשהאיר היום - יקם סערה לדיממה ויחשו גליהם וישמחו וכו' :

ואז באותו העת היתה המלחמה של הצרפת^(א) - שהלך הצרפת לארץ התוגר^(ב) למצרים ולא"י וכיוצא כמפורסם - וכאשר נשמע לאנשי סטאנבול - שהמלחמה הנ"ל מתעוררת והצרפת הולך ובא על הים אזי לא רצו קהלא קדישא^(ג) של סטאנבול - להניח שום יהודי לצאת מקיר העיר וחוצה לפרוש על הים ורבינו ז"ל לא השגיח על זה ורצה להפקיר א"ע - ואמר להאיש שהי' עמו תדע שאני רוצה לסכן את עצמי אפי' בסכנות גדולות ועצומות אך את נפשך איני רוצה להפקיר - בכך - אם תרצה קח לך מעות על הוצאות ושוב בשלום לביתך - ואני אסע לבדי בהעלם ובהסתר מאנשי סטאנבול כי את עצמי אני מפקיר - הי' איך שיהי' וכו' והאיש הנ"ל מיאז בזה ואמר - במקום אשר יהי' שם אדוני - אם למות אם לחיים שם יהי' עבדך - ובאשר תלכי אלך ג"כ והש"י ברחמיו הוא מסיבות מתהפך - וסיבב ברחמיו - שאחר יום או יומיים נשמע היות שיושב שם בסטאנבול חכם הגדול מירושלים - אשר קיבץ על יד נדבות עבור עניי ירושלים עה"ק - והי' בדעתו להתעכב שם עוד שנה אחת - ופתאום נתעורר ואמר לאנשי סטאנבול -

ואחר יום או יומיים נשאהר הספינה בלי מים שראויין לשת' - כי פסקו אצלם המים של שתי' שהי' על הספינה - ולא נשאר להם כ"א כלי אחת של מים סרוחים ועכורים ותולעים היו מרחשין בהם - ואלו המים חלקו להם לאנשי הספינה במדה - לאיש אקיי^(א) אחת - והי' להם סכנה גדולה מהצמאון - יותר מכל הסכנות - ואזי התפללו אנשים ונשים וטף מקירות לבם ונתעורר עוד הפעם רוח סערה גדולה והביא הספינה אחר ב' מעת לעת^(ב) לארץ הקדושה לספר ירושלים לעה"ק יפו - ורצה רבינו ז"ל לירד שם מהספינה ללכת אל ירושלים עם החכם הנ"ל בצוותא הדא^(ג) כנ"ל ומאת ה' היתה סיבה - ולא הניחוהו הישמעאלים - שיכנס אליהם - כי הסתכלו על

טו
[ח לוחות]

ראשי תיבות וקיצורים: א"ע. את עצמו; אפי'. אפילו; בטבריי. בטבריה; בעזרה"ה. בעזרת ה'; ג"כ. גם; דק'. דקהילת [של קהילת]; השיי. השם; תברך. והי'; והיה; יהי'. יוה"ב. יום הכיפורים; כ"א. כי אם; כ"ב. כל כך; לאה"ק. לארץ הקודש; לא"י. לארץ ישראל; לשתני. לשתיה; עה"ק. עיר הקודש; ע"כ. על כן; שהי'. שהיה; הערות ותרגומים: (א) ממדריגה למדריגה; (ב) היא מלחמת נאפוליון; (ג) כינוי למושל התורכי; (ד) קהילה קדושה; (ה) העם הצרפתי; (ו) לשם; (ז) שם מידה קטנה; (ח) שתי יממות; (ט) בחברותא;

לך כיסופים למבר'י. לך שכור חמורים. ועשה כך. ונתן להם הדרוף⁽¹⁾ ובחזירתו מהבעל חמורים. ואמר לו תיכף. שכרת חמורים. השיב לו הן. אמר לו רבינו ז"ל. תיכף ומיד תלך ותקח מהם. האדרוף. ואם לא ירצו להחזיר לך. אזי תניח לאיבוד האדרוף כי איני רוצה לילך לשם. ואחר שתי שעות או שלש נפל האיש הנ"ל שהיה עמו בחולשה גדולה ר"ל. ואז נתן שבח והודאה להשי"י. אשר מנעו ללכת עם השיירה הנ"ל:

אך תיכף כאשר נשמע לאנשי א"י היושבים בצפת¹⁰ ובמבר'י שרבינו ז"ל הוא בחיפה. שלחו הגדולים והצדיקים אשר שם לבקש את רבינו ז"ל שיסע אליהם. ובאו אנשי מבר'י על יום כפור אליו. והביאו לו אגרות מגדולי הצדיקים שכולם מבקשים אותו לבא למבר'י על חג הסוכות. והוא לא השגיח על כל זה. ואמר להאיש שהי' עמו. לקנות לו אתרוגים. והלך אל החכם החונה שם. ונתן לו עשרים פארים⁽²⁾ והלך אל שדה ישמעאל. והביא לו שלשה אתרוגים מובחרים ויפים מאד. בתוך כך שהי' יושב שם בחיפה. בא ישמעאל א' רך בשנים. וישב אצלו. ודיבר אליו דיבורים הרבה. ולא ידע מה הוא אומר. וכן הי' אצל כל סעודה וסעודה ביום ובלילה. והי' מחבב אותו מאד. ופעם אחת בא אליו בכלי זיין בכעס גדול והתחיל לזעוק ולצעוק עליו והוא לא ידע מה הוא מדבר. אך אשה אחת ממדינת וואליחיי⁽³⁾ היתה שם. ותיכף כשהלך הישמעאל. אמרה אל רבינו ז"ל. למען השם שיברח מבית זה. כי זה הישמעאל אומר שהוא ז"ל ילך עמו ללחום שקורין (פעכמין⁽⁴⁾) ותיכף ברח הוא ז"ל לבית החסיד המפורסים מוה' זאב מטשארני אוסמרהא הנ"ל והצניעו אותו בחדרי חדרים. ואח"כ בא הישמעאל הנ"ל עוד הפעם לבית אכסניא של רבינו ז"ל. ואמר היכן האיש הלז. ידיע ליהוי ל⁽⁵⁾ שאני אוהב אותו מאד. אני אתן לו החמורים וגם הסוס שלי שילך עם השיירה למבר'י ושוב אין לו להתפחד ממני כלל מעתה. וכן הי' שבא רבינו ז"ל אל אכסניא שלו. ובא הישמעאל ולא דיבר לו כלום רק שתק ושחק. ואח"כ חיבב אותו זה הישמעאל מאד באהבה יתירה. וענין זה של הישמעאל הי' פליאה גדולה. ואמר רבינו ז"ל. שהיה לויסורים מהאבהה של הישמעאל. יותר מן השנאה והכעס שלו. וכפי הנשמע מפיו הק'. שהי' בענין מעשה זו שהי' לו עם הישמעאל סכנה גדולה. וכמדומה שנשמע מפיו הק'. שאמר שזה הישמעאל הי' הס"ם בעצמו

על מלבושו ועל תואר פניו שיש לו פאות ארוכים כנהוג במדינתנו ושאינו יודע לשונם וכיוצא בזה. ואמרו שהוא בוודאי א' מהמרגלים של הצרפת ולא הועילו שום פיוס ובקשות. ונשאר רבינו ז"ל על הספינה. והיה בדעת הקאפיטאן⁽⁶⁾ להתעכב שם עם הספינה להיות עומד לפוש איזה ימים. ואז הי' ב' ימים קודם ר"ה. אך הספינ' לא יכלה לעמוד שם מחמת גלי הים שרצו להפכה ולא הועיל שום עצה ותחבולה לזה. והי' הדבר לפלא גדול בעיני הקאפיטאן. ושאל מה זה ועל מה זה. והשיבו החכמים של הספרדים. שקבלה בידם איש מפי איש. שבוה המקום. נשלך יונה בן אמתי הנביא. ולא יכלה הספינה לעמוד שם אותה הלילה. והוכרחו לזוז עם הספינה משם. והלכו משם ובאו בערב ליל זכור ברית לעיר הקודש חיפה. ועמדו אצל הר הכרמל נגד מערת אליהו. ובאשמורת הבוקר אמרו כל העם סליחות בשמחה גדולה. ואח"כ התפללו תפלת שחרית ואח"כ הלכו כולם לעה"ק חיפה אנשים ונשים ומף. ואז נכנס רבינו הקדוש ז"ל לארץ הקדושה. ובא אל המקום אשר נכסף אליו. והשתוקק אליו בהשתוקקות וכיסופין וגיעגועים גדולים מאד מאד. ומסר נפשו אלפים ורבעות פעמים בשביל זה. והשליך נפשו מנגד. עבור זה. וגודל עוצם השמחה שהי' לו באותה הרגע שנכנס ועמד על ארמת הקודש. א"א לשער במוח. אלו כל הימים דיו וכו' לא יספיקו לבאר אפס קצה מזה. כי תיכף ומיד השיג מה שהשיג. כי אמר שתיכף כשהלך ד' אמות בא"י פעל מיד מה שרצה להשיג. ואחר חצות היום הלכו למקוה ואח"כ לבה"כ ונתמהו עד הלילה. וכשבא רבינו ז"ל לביתו אל אכסניא שלו. והי' לו שמחה גדולה ועצומה עד מאד. ובכל רגע ורגע. אמר להאיש שהי' עמו. אשריך שזכית לכך. להיות עמי כאן. וצוה לו לקרות ולהזכיר לפניו מהצעמיל⁽⁷⁾ כל הנרשמים שם. דהיינו כל הנלוים אליו שנתנו לו צעמילך משמותיהם ואכלו שם סעודת הלילה של ר"ה והכל בשמחה גדולה עד אחר הסעודה עד ששכבו שם לישן. ובבוקר הלכו לביה"כ. ואחר שבאו מביה"כ נתעורר בו דאגה ולב נשבר מאד בלי ערך ולא דיבר מאומה עם שום בן אדם. ותיכף אחר ר"ה הי' רצון רבינו ז"ל. לחזור תיכף לביתו. ולא היה רוצה לנסוע כלל לשום מקום לא לצפת ולא למבר'י. אך האיש שהי' עמו הי' כוספו חזק מאד לזון עיניו במקומות א"י. ובא אל רבינו ז"ל ואמר לו שיש שיירה לילך עמם למבר'י. והשיב לו. יש

ראשי תיבות וקיצורים: א. אחד; א"א. אי אפשר; ב. שני; בא"י. בארץ ישראל; ד. ארבע; ה. היה; הס"ם. השטן; הספינ'. הספינה; הק'. הקדוש; לבה"כ/לביה"כ. לבית הכנסת; להשי"י. להשם יתברך; לטבר'י. לטבריה; לעה"ק. לעיר הקודש; מוה'. מורינו הרב; ר"ה. ראש השנה; ר"ל. רחמנא ליצלן [ה' יצילנו]; שהי'. שהיה; הערות ותרגומים: (א) רב חובל; (ב) פתקה; (ג) דמי קדימה; (ד) סוג מטבע; (ה) עיר בגבול גרמניה; (ו) יד קרב; (ז) תדיע לו;

סיפורי מעשיות

שבחי הר"ן - הנסיעה לא"י

בעצמו - וב"ה שניצול ממנו בשלום בחסדי ה' :
 וּבַחַה"מ סוכות . הלכו כל העולם וגם רבינו הלך
 עמהם למערה של אליהו הנביא . ושם עשו
 כל העולם שמחה גדולה וריקודין ומחולות . והוא לא
 הי' שמח כלל . רק ישב שם בהכנעה גדולה ובלב נשבר
 ושאל הרב ר' זאב הנ"ל את האיש שהי' עמו . מה זה
 ועל מה זה . שהוא בעצבות מן ר"ה עד עתה . והי' יודע
 אם טוב הדבר . וגם בשמחת תורה עשו הקפות בריקודין
 ושמחה כנהוג בפרט שהיו שם אנשים חסידים . והוא
 ז"ל הי' ג"כ בכה"כ . ולא רצה לעשות שום הקפה . רק
 ישב שם בהכנעה ובכפיפת ראש (כאשר דרכו הי' כן
 ע"פ הרוב . קודם שזכה לפעול מה שהי' רוצה בכל עת
 ובכל שעה . שהי' לו לב נשבר מאד בכל פעם וכו' כאשר
 יבואר לקמן) ואחר שמחת תורה אמר להאיש שהי' עמו -
 ב"ה פעלתי מה שרציתי על צד היותר טוב ונכון . ואעפ"כ
 הי' בדעתי להתמהמה כאן מחמת חיוב א"י . ועכשו
 ברצוני לנהוג נסיעות לבתינו לחוץ לארץ . ע"כ לך ושכור
 הספינה לסטאנביל . ולא אבה האיש שהי' עמו לשמוע
 אליו ומיאן לנסוע לביתו כי אמר שרצונו להיות במברי'
 וכו' . והשיב לו רבינו ז"ל - מאחר שאתה מתאוה להיות
 במברי' . לך ושכור חמורים לשם . כי דרכו הי' לבלי
 להתעקש הרבה על שום דבר וכו' . ושכר חמורים .
 והלכו לעה"ק מברי' . ובאו לשם לעת ערב . וכל הלילה
 הלכו אנשי מברי' לקבל פניו זה נכנס וזה יוצא . והרבה
 הלכישו עצמן בבגדי שבת לכבודו . ולא הי' ישן כל
 הלילה מחמת זה . ובתחילה נתאכסן בבית ש"ב נין ונכד
 של הרב הקדוש מוה' נחמן מהארידענקא ז"ל . אך רבים
 אמרו שצריכין לראות בשבילו בית גדול שיהי' לו הרחבת
 הדעת . ומיד הסכימו שיתאכסן בבית הרבני המפורסם
 הוותיק וחסיד מוה' צבי הארקער . ונכנס לשם . ושלח
 אליו הרב הקדוש המפורסם מוה' אברהם קאליסקער
 ז"ל . באשר שיום הקוה הוא אצלו . ע"כ הוא מן הנמנע
 שילך אצלו ליתן לו שלום . והשיב רבינו ז"ל . שבלא זה
 הי' בדעתו לילך אליו . ומיד הלך להצדיק הנ"ל . וקיבלו
 בכבוד גדול מאד מאד ובאהבה יתירה ובחיבה גדולה
 מאד מאד . וגודל האהבה והחיוב שהי' להרב הקדוש
 מוה' אברהם הנ"ל עם כבוד רבינו הקדוש ז"ל . א"א
 לבאר ולספר . ושיחר פניו שיתאכסן אצלו . והשיב
 רבינו ז"ל שזה א"א שיעמוד בקביעות אצלו . אך על שבת
 א' יהי' אצלו . וביום מחר שלח בשבילו . וקיבלו על

שבת הראשון פ' נח . ובליל שבת כפף רבינו ז"ל את
 ראשו שיכרך אותו . וקפץ ד' אמות ממנו לאחוריו
 ברעדה גדולה . ודיבר בהתלהבות גדול ולא הי' אפשר
 להבין מה שאמר . אך בסוף דבריו שמעו . שאמר איך
 אין מתביישים בפני זרע הבעש"ט ז"ל . ולא רצה לברך
 אותו . אך את האיש שהי' עם רבינו ז"ל בירך מיד
 כשכפף ראשו . והי' שם בשעת הסעודה שמחה גדולה
 וביקש הצדיק הנ"ל את רבינו ז"ל שיאמר תורה . ולא רצה
 בשום אופן ואמר הצדיק הנ"ל בעצמו תורה . וכן הי'
 בסעודה שני' ושלישית ואמירת התורה של הצדיק
 מוהר"א הנ"ל הי' בהתלהבות גדול ובצעקה גדולה ולא
 נשמע שום דיבור . רק לבסוף סיים כך הוא עיקר עבודת
 הבורא ית' . ורבינו ז"ל הי' משבח ומפאר התורה שלו
 בלי ערך כמעט שאין דוגמתו . גם אנכי שמעתי מפיו
 הק' שאמר . ששלימות הי' רק להצדיק מוהר"א הנ"ל .
 ואמר לי . הלא ראיתי כמה צדיקים . אבל שלימות הוא
 רק אצל הצדיק הקדוש הנ"ל :

ו**אחר** שבת ביום א' . בא הצדיק מוהר"א הנ"ל אל רבינו
 ז"ל לאכסניא שלו ודיברו ביחוד שניהם . ואחרים
 או יומיים . נפל רבינו ז"ל על ערש דוי ר"ל ושלח על
 פדיון להצדיק הנ"ל . ובכל יום ויום הי' הולך הרב
 מוהר"א הנ"ל לבקריו . אח"כ הי' שם המעשה המפורסם
 של המסור שהי' שם והמסור הי' א' מאנשי ח"ל שבאו
 לשם . ונעשה מסור אצל הפאשע^(א) . ועשה רעות גדולות
 לאנשי מברי' . ותפס את גדולי העיר בשבי . ותפס
 אותם כבוד מ' שבועות . ואח"כ נסעו אנשי פריינקין^(ב)
 אל הפאשע ונתנו לו הון רב ופטר אותם . והלכו ותפסו
 את המסור ורצו לחנוק אותו ועשה עצמו כאלו כבר
 נגוע ומת . ואח"כ נתעורר והלך ומסר אותם עד שנתן
 לו הפאשע רשות שיעשה עם כל העיר כרצונו . ועשה
 אותו לפקיד . ובא אל העיר בכבוד גדול עם אנשי חיל
 ישמעאלים . בנדולה ובכבוד . ואזי תיכף ומיד ברחו כל
 העיר . ולא נשאר כ"א נשים ומפ' . והי' בכיות גדולות
 בכל העיר . והיתה צעקה גדולה ובכיות רבות בכל בית
 ובית . וגם רבינו ז"ל רצה לברוח . אך לא הי' יכול
 מחמת חולשתו . וכבר התחיל לצאת מן העיר . אך חזר
 אח"כ . ומאת ה' היתה זאת . כי ע"י רבינו ז"ל חזרו
 כולם לתוך העיר . כי המסור הכניע עצמו מאד תחת
 רגלי רבינו ז"ל . והלך לרבינו ז"ל . והכניע עצמו מאד
 תחתיו . וענין ההנהגה שנהג עם המסור הנ"ל תקצר
 היירעה

ראשי תיבות וקיצורים: א' . אחר/ראשון; א"א . אי אפשר; א"י . ארץ ישראל; בבה"כ . בבית הכנסת; בעברי' . בעבריה; בשבי' . בשביה; ג"כ . גם כן;
 ד' . ארבע; הבעש"ט . הבעל שם טוב; הי' . היה; הק' . הקדוש; ובי"ה . וברוך ה'; ובחה"מ . ובחול המועד; ח"ל . חוץ לארץ; ט' . תשעה; ית' . יתברך;
 כ"א . כי אם; לעה"ק . לעיר הקדוש; מוה' . מורינו הרב; מוהר"א . מורינו הרב אברהם; ע"פ . על פי; פ' . פרשת; ר"ה . ראש השנה; ר"ל . רחמנא
 ליצלן [ה' יצילנו]; ש"ב . שאר בשר; שהי' . שהיה; שני' . שניה; הערות ותרוממים: (א) המושל התורכי; (ב) כינוי ליהודים יוצאי ספרד;

ומשם נסעו לשאר מערות . ובבואם להר הגדול שיש שם על ראש ההר מערת התנא ר' כרוספדאי . לא ה' באפשרי לילך עם החמור לשם . וקפץ מעל החמור . והלך הוא בעצמו עם האיש עמו . והלך כמעט על ידיו ועל רגליו עד בואו למערה זו . ושם נשתהא קצת . וחזרו משם למערה אחרת . והיו על מערה של ינוקא א' . ובאותה המערה היו הכל יראים לכנוס . כי אמרו שנחש כרוך שם באותה המערה . גם אילן גדול ה' על המערה זו . ורבינו ז"ל ה' הראשון שנכנס לשם ולא ה' שם נחש כלל . ומאו והלאה התחילו כולם לילך באותה המערה . ואח"כ הלכו על שאר מערות עד שחזרו למבר' . ואז צוה רבינו להאיש שה' עמו שיסע לחיפה לשכור ספינה לחו"ל . ובבואו לשם לשכור . בתוך כך בא הספינה עם הרב הגאון החסיד המפורסם דק' שיפוטובקא וגם שר"ר . ואז היתה המעשה . שהיו יראים לקבל בעצמם המעות מחמת המסור הנ"ל . והוכרחו למסור המעות הכל ליד האיש שה' עם רבינו וכו' כנ"ל . אזי הוכרח האיש הנ"ל לחזור למבר' עם המעות . ובבואו למבר' אמר רבינו ז"ל מן הסתם רצון ה' שנה' בא"י עוד איזה זמן . ואמר רבינו ז"ל שישכרו לו חמורים לילך לירושלים עה"ק . וכששמע זאת הצדיק הקאליסקער . ביקש מאתו שלא ילך . וכאשר בא הצדיק השיפוטובקור למבר' עשה סעודה גדולה בלילה עבור רבינו ז"ל וחיבב אותו מאד . ודיברו ביחוד . ולא שמע שום אדם מה שדיברו יחד . ועשה רבינו ז"ל שלום בין הרב הקדוש דשיפוטובקא ובין הרב הקדוש הקאליסקיר . ואחר זמן קצר נפל שם דבר בעיר והוכרח לברוח מאכסניא שלו לאכסניא אחרת . ואח"כ נפל שם הדבר ג"כ . והוכרח לברוח ממבר' . וברחיתו ממבר' בעת הדבר ר"ל ה' בסכנה גדולה מאד . כי השער של החומה ה' סגור . והיה מוכרח לברוח דרך המערה עד שבא אל החומה אצל שפת כנרת . ורצה לעלות על החומה ולירד משם כדי לצאת עי"ז מן העיר ויהי כאשר עלה על החומה ועבר ובא על צד השני כלפי חוץ . הסתכל והנה הים תחתיו . והוא ה' תלוי ועומד על ידיו ועל רגליו על החומה למעלה . ותחתיו ה' הים . ונשא לבו להש"י . והצילו ברחמי ויצא משם בשלום עד שבא לעה"ק צפת . וישבו שם ימים אחדים . עד שנשמע שהצרפת יבוא בקרב לעכו :

וכששמע זאת . שלח שליח מיוחד לעכו לשכור הספינה

מרגענא

היריעה לספר . כי נהג עמו בחכמה נפלאה . עד שהמסור נתכבד נגדו . וצוה להאיש שה' עם רבינו ז"ל שיעשה כרוז שיחזרו כל הבורחים וחזרו כולם עי"ז לתוך העיר . ורבינו דבר עמו בחכמה ואמר לו שנאה ויפה לפקיד שיתפלל על צרת ישראל . ושה' חסיד ועניו . כי המסור הנ"ל ה' צבוע . ודימה עצמו . כאלו הוא חסיד . והתחיל לדבר עם רבינו ז"ל עניני חסידות . והוא ז"ל עשה עצמו כלא ידע . עד שנדמה להמסור כאלו הוא ז"ל מחזיק אותו ג"כ לחסיד . ודיבר עמו בחכמה וערמה . ודיבר על לבו שירגיל א"ע לומר תהלים . עד שאמר לו רבינו ז"ל . בזאת אדע שאין כך גיאות . אם תוכל לומר תהילים בביתו לפני בני הנעורים בבכ' גדולה . וכן היה . והתחיל מיד לומר תהילים בבכ' גדולה ודמעתו על לחיו . ואח"כ נפל המסור לחולשה . ואעפ"כ היו שומרים על כל השערים לשמור אם יבואו משולחים . כי זה ה' מסירתו שאמר שבא הון רב מכאן להתם⁽⁸⁾ . אך ה' ה' בעזרם . והעלימו הדבר מהמסור הנ"ל . ושלחו את האיש שה' עם רבינו ז"ל לחיפה וקיבל הוא את המעות מהמשולחים והוליכם למבר' ונתנם לרבינו ז"ל . והוא נתן להם וחלקו . וכאשר עמד המסור מחולשתו . התפאר א"ע שיעשה להם עוד רעות . ואמר רבינו ז"ל . שמצוה להחליף אותו מחיים למיתה . וכך ה' סופו שנפל עוד הפעם לחולשה וחנקו אותו . וה' לרבינו ז"ל שמחה גדולה . על שנתגלגל על יד זכות כזה . כי על ידו חזרו כולם לתוך העיר . ובחזירתם לשם שמחו עמו כולם ביחד . והלך רבינו ז"ל שם על קבר זקינו ר' נחמן ז"ל . וגם שכרו חמורים . ונסעו על כל המערות . ובבואם למערת רשב"י . אזי בני הנעורים עסקו בתפילה ובלימוד וזהו כאשר פקד עליהם הוא ז"ל . וממנו לא ראו שום דבר . רק ה' שמח עד מאד . ובכל עת בא אצל האיש שה' עמו . ואמר לו אשריך וכו' . ובלילה הלך מחדר לחדר והזהיר אותם לומר זוהר וכו' וכיוצא והוא בעצמו לא אמר כלום . רק ה' הולך ומנגן בעצמו וה' בשמחה גדולה עד אור היום . וכשהאיר היום עמד בטו"ת והתפלל כמה שעות . ומשם נסע עמהם למערת הלל . ושם אמר גם הוא קפיטיל ל"ג ול"ד⁽⁹⁾ ושם ג"כ ה' בשמחה גדולה . ומשם הלכו לקבר שמאי . שם נפל עליו עצבות ואמר שתמיו גדולה אצלו

זאת . ואח"כ אמר שיש תירון על זה . ולא גילה התירון

ראשי תיבות וקיצורים: א' אחא; א"ע, את עצמו; בא"י, בארץ ישראל; בבכ"י, בבכיה; בטו"ת, בטלית ותפילין; ג"פ, גם כן; דק', דקהילת; ה', היה; ושהיה; ושהיה: להשיי, להשם יתברך; לחו"ל, לחוץ לארץ; לטבר'י, לטבריה; עה"ק, עיר הקודש; ר"ל, רחמנא ליצלן (ה' יצילנו); רשב"י, רבי שמעון בר יוחאי; שר"ר, שלוחא דרבנן [כינוי לשלוחים מארץ ישראל לאיסוף כספים בחוץ לארץ]; שהי', שהיה; שנהיה, שנתמיי; שתמיה: הערות ותרגומים: (א) לָשֶׁם; (ב) מזמורים ל"ג ול"ד בתהלים:

סיפורי מעשיות

שבחי הר"ן - הנסיעה לא"י

מרענאז שהוא בשלום עם כל האומות היינו כי יש מדינת רענאז. ויש להם שלום עם כל המלכים. וכשאותה הספינה מוציאה דגל שלה. אזי אין לוקחין לתוך הפאלאן כי דרך הספינות של מלחמה שחוטפין על הים ספינה עם האנשים שבה לתוך הפלאן דהיינו בשבי. אבל כשהספינה הנ"ל ממדינת רענאז מוציאה דגל שלה אזי אין לוקחין מהם לתוך הפאלאן. וכן ה' ששכרו לו ספינה כזו. וכששמע הרב הצדיק מוהר"א הנ"ל שרבינו ז"ל רוצה לנהוג נסיעות לביתו. שלח שליח מיוחד אליו עם אגרתו וגם אגרת הכוללת:

והוא ז"ל ירו א"ע מאד ולא רצה להמתין על אגרת של הרב הגאון דק' שיפיטובקע. ויצא משם בעש"ק פ' זכור. והלכו כל הלילה עד ג' שעות קודם קבלת שבת אז באו לספר של עכו⁽⁸⁾. ושלחו המאלמיטש⁽⁹⁾ שיקח אותם על הספינה. ובא והשיב. שא"א בשום אופן ליקח אותם מחמת שכבר הספינה מליאה מאנשים. שנכנסו לשם יותר מדאי והוכרחו רבינו ז"ל עם האיש שה' עמו לכנוס לתוך העיר עכו לשבות שם פ' זכור. והלכו להגביר שה' להם אגרת אליו מהרב הקאליסקר הנ"ל. ונתארחו אצלו. ושם נפל עליהם פחד גדול מאד מאד. מחמת שה' שם בערך מ"ו אלף אנשי חיל ישמעאלים. ויותר. עם כל השייך להם לתכסיסי מלחמה. וסגרו הדלת של חומת העיר. ובשבת בבוקר בעת התפילה בא המאלמיטש ואמר שא"א למצוא עוד שום ספינה רוגאזער רק ספינות סוחרים ישמעאלים שהולכים לסמאנביל עם סחורה. ואעפ"י שעמם יש פחד לילך מסכנת אנשי חיל שהיו מצויים אז על הים שלוקחין לתוך הפלאן דהיינו לשבי. אעפ"כ טוב יותר ליכנס בסכנה זו. מלהיות כאן. כי באה הפקודה. שאחר ב' או ג' ימים תהי' המלחמה. ומן הסתם יהרגו הרבה בעיר הזאת. ומה לכם לצרה הזאת. ע"כ יתיר לי מעכ"ת לילך לשכור ספינה עבורכם בשבת כי פקוח נפש דוחה שבת. וכן ה'. והלך המאלמאטש ושכר ספינה עבורם ונתן אדרוף⁽²⁾ א' דינר זהב. ובתוך כך באו עוד הרבה ספינות עם אנשי חיל מאיינגיל לאנד⁽⁷⁾ ג"כ לעכו. ונתרכה שם עוד הפחד יותר ויותר. והי' דוחק גדול בעיר כי ה' המקום צר להם להכיל ריבוי אוכלוסין כ"כ. והי' פחד גדול מאד שם. באותו השבת (וכל בני הבית שעמד שם רבינו ז"ל. כולם פרושו כפיהם) אך אעפ"כ ה' להם לרבינו ז"ל ולהאיש שהיה עמו קצת נחמה. מה

לחיות

אך

ראשי תיבות וקיצורים: א. אחד/ראשון; א"ע. את עצמו/את עצמם; ב'. שניים/שתי; בעש"ק. בערב שבת קודש; בשבי. בשביה; ג'. שלוש; ג"כ. גם כן; דק. דקהילת; ה'. היה; ט"ו. חמש עשרה; יהי. יהיה; כ"א. כי אם; כ"ב. כל כך; לא"י. לארץ ישראל; מוהר"א. מורינו הרב אברהם; מוציאה. מוצ"ל. מחוץ לארץ; מעבית. מעלת כבוד תורתו; ע"כ. על כן; עכ"פ. על כל פנים; פ'. פרשת; שא"א. שאי אפשר; שהי'. שהיה; תהי'. תהיה; הערות ותרוממות: (א) לחוף של עכו; (ב) סוכן נסיעות; (ג) דמי קדימה; (ד) אנגליה; (ה) המושל התורכי; (ו) כינוי ליהודי יוצא ספרד;

בשביל זה. ואמר שילך להקאפיטאן^(מ). והלך האישי הנ"ל לפתוח התיבה ליקח הטאליר. ונתמהמה קצת. והלך להקאפיטאן ופשט ידו ליתן המעות להקאפיטאן. כי סבר שזה שדיבר בלשון נכרים אליהם כבר ביקש עבורם את הקאפיטאן עבור זה שיניח אותם. והקאפיטאן צעק עליו צעקה גדולה. ולא שמע אליו כלל. (ואז אמר לו רבינו ז"ל להאישי שלו הנ"ל) ואח"כ היו מחפשים אחר זה שדיבר אליהם בלשון נכרים וחפשו בחיפוש אחר חיפוש ולא מצאו שם שום בן אדם שיוכל לדבר בלשון רוסיא רק הכל ישמעאלים וערבים ואז נפל עליהם פחד גדול ואחותם רעדה גדולה עד שלא היו יכולי לנח על המשכב מחמת רעידת הגוף מגודל הפחד. כי אז הכינו שהם בספינה של מלחמה. שקורין קרוג שיף. והוא סכנה גדולה בלי ערך. ועדיין אין יודעים מי ה' זה שדיבר להם בלשון רוסיא והודיע להם שהיא ספינה של מלחמה:

ובבוקר באו אל הספינה אנשי חיל שקורין בראנד וואך^(נ) ורבינו ז"ל עם האישי שלו הנ"ל רצו עוד לבא להתנפל לפני גולי הקאפיטאן ולהתחנן לו שיניח אותם לשוב אל הספר. אך בתוך כך עקרו האנקיריס^(ו) וברחו לצד שהרוח נשאה מחמת פחד. כי המלחמה נתעוררה מיד. ונשמע קולם מאד. ושמעו שם על הספינה קול גדול מאד של ההורמאטים והבאמבים^(ז) ושאר קולות כאלו מעיני מלחמה. כי קולם נשמע למרחוק מאד. וגודל הסכנה והאימה והפחד שהיה להם אז אין לשער. ונפלו למשכב שניהם יחד. ולא ה' להם אפילו מים לשותות. כי לא הכינו להם כלום כנ"ל. וד' ברוב רחמיו וחסדיו נתן להם חן בעיני ישמעאל אחד שהוא היה קעכיר^(ח) אצל הקאפיטאן. ונתן להם בנגיבה א' שאל קאווע שחורה לכל א' וא' בבקר ובערב. ומחמת החולשה שלהם היו מוטלים על ערש דוי ר"ל. ולא ידעו בעצמם היכן הם. כי היו סגורים בחדר שלהם. גופלים למשכב אך זאת שמעו שהיה רוח סערה ונשא את הספינה. ולא ידעו לאיזה מקום נשאה. אך כששמעו שהגיע הספינה לאיזה ספר. הלכו מהחדר לחוץ לראות המקום שהגיעו לשם וראו שאין זה סמאנבול ושאלו את הישמעאל הנ"ל. ואמר שהמדינה הזאת נקראת אדאל. והם שמעו כבר הנהגתם. כשבא יהודי לידם מצוה ראשונה אצלם. להקריבו לקרבן. וכאשר שמעו שזה אדאל הלכו מיד לחדר שלהם וסגרו הדלת בעדם. והחביאו עצמם שם והיה עליהם פחד גדול. ועמדה הספינה שם שלשה ימים

אך בחמלת ה' היתה סיבה מאת ה'. שבאותה השעה עמדו ישמעאלים על גג החומה והכריזו על איזה בשורה טובה. ונתקבצו אליהם הרבה אנשים. ומחמת זה ה' לו דרך לעבור בעיר. לילך אל הים וכאשר בא האישי הנ"ל אל הים ראה הרבה ספינות ולא ראה את רבינו שם. וה' מבקש ומחפש מאד בחיפוש אחר חיפוש עד שמצא את רבינו ז"ל שיושב בספינה והספינה מליאה מישמעאלים ורבינו ז"ל ישב באמצע. וכשנתוועדו יחד רבינו ז"ל עם האישי שלו הנ"ל ה' ביניהם שמחה גדולה. כי מתחילה ה' להם צער גדול מאד מאד מחמת שלא ידעו זה מזה. והיו יושבים תחילה בהספינה הקטנה הנקרא בארקאס אח"כ הלכו עם ספינה זו עד שבאו אל הספינה הגדולה הנקראת אקרענט שהיתה עומדת סמוך לחיפה וראו שהספינה מסוכבת עם הורמאטים^(ט) וה' להם לפלא. אך אמרו בלבם שמחמת שעת מלחמה הוא. ע"כ גם הספינה של הסוחרים הולכת ג"כ עם הורמאטים ובאמת ספינה זו היתה ספינה של מלחמה. עם אנשי חיל וכלי זין. ובוודאי הוא סכנה גדולה ועצומה מאד להתוועד עמהם יחד בפרט עם אנשי חיל ישמעאלים שהם פרא אדם ובפרט לפרוש עמהם על הים. ורבינו ז"ל בשעת בריחתו בעוצם הרעש. לא כיוון ליכנום בספינה ששכרו לו. כי לא ידע היכן היא. ונכנס בשעת בהלה בספינה זו. ולא ידע כלל שהיא ספינה של מלחמה ולקחו אותם הישמעאלים. והכניסו אותם אל הספינה הגדולה ונתנו להם חדר מיוחד. וגם נתנו להאישי הנ"ל שה' עם רבינו ז"ל. קנה שריפה מעונה. ולא היו יכולים לשאול אותם דבר כי לא ידעו הלשון. ולא ה' להם שום מאכל ומשתה בספינה. ואחר ב' אוג' שעות כלילה סגרו הדלת מהחדר ושכבו לישן. ולא אכלו מאומה. כי לא ה' להם מה לאכול כנ"ל. ואחר שעה או שתיים פתח אחד הדלת ואמר להם בלשון נכרים של מדינתנו מזה אתם עושים כאן. הלא זאת היא ספינה של מלחמה ואתם תאבדו פה"ו. הלא אתם רואים שהספינה מליאה סכיב עם הורמאטים מעונים. ונתעוררו משינתם וחטפו אותם בכנדי. והיה הבגד מגיוואנט^(י). אך צורתו לא ראו. וביקשו אותו שיעזור להם שיניחו אותם לצאת מהספינה על הספר של א"י. כי כבר ראו שהם בסכנה קרובים למיתה מחיים. כי ראו שפרחו הקוילין^(יא) סמוך לספינה. ע"כ אמרו טוב יותר לי שאר באה"ק שיהיו עצמותיהם נשארים שם באה"ק. כי ראו שקשה להמלט מן ההריגה ואמר שמוכרחים ליתן לו איזה סך טאליר^(יב)

ראשי תיבות וקיצורים: א' אחת; א' וא' אחד ואחד; א"י ארץ ישראל; ב' שתי; באה"ק בארץ הקודש; ג' שלוש; ג"ב גם כן; ה' היה; וד' וה' יתברך; ח"ו חס ושלום; יבולאי יבולאי; ע"כ על כן; ר"ל רחמנא ליצלן [ה' הצילנו]; הערות ותרגומים: (א) תנחומים; (ב) בד פשוט; (ג) כדורים; (ד) סוג מטבעות; (ה) הרב חובל; (ו) כמו משמר גבול; (ז) עוגני הספינה; (ח) פצצות; (ט) טבה; (י) מידת כוס של קפה;

סיפורי מעשיות

שבחי הר"ן - הנסיעה לא"י

המשאוי הראוי להיות בספינה - אלו המים שאבו לחוץ וגם על זה לא היו מספיקים לשאוב - ואז ראה האיש - שא"א עוד ע"פ דרך הטבע להנצל - ובא אל החדר שלהם ומחמת גודל הצער והפחד - לא ה' יכול לדבר כמעט - ואמר לו רבינו ז"ל מה זאת ואיה פיך אשר אמרת שאין זה כלום - ועכשיו אתה בעצמך מתפחד כ"כ - והשיב לו ששוב אין סברא ע"פ דרך הטבע להנצל - כי המים מתרבים והולכים בספינה - ואין ביכולתם לשאוב הכל כי כשל כח הסבל - כי זה קרוב למעת לעת שלא אכלו ולא שתו ולא ראו שינה בעיניהם - ואמר לו האיש שעדיין לא התפלל - השיב לו רבינו ז"ל - אין אתה צריך להתפלל עכשיו רקתקבל עול מלכות שמים בפסוק ראשון ותאמר ג' ראשונות וג' אחרונות וכו' - ואמר לו - קח כל המעות עד פרוטה אחרונה - ותחלק לשנים - מחצה תקשור אצלך על גופך - ומחצה אקשור על גופי ושאלו האיש למה זאת הלא ההג שבים יוכל לבלוע אותנו בלא המעות - השיב לו עשה כך כמו שאני אומר לך - ישראל היו על הים ולא טבעו - ואנחנו עדיין בספינה וכו' - ועשה מה שעשה - ואמר להאיש שילביש את עצמו ויחגור בחגורה על הטוליפ⁽¹⁾ וגם הוא עשה כך כמו אחד שמוכן לילך בדרך - ושאל אותו האיש ואמר לו - אני איני יודע להתפלל אפי' תפילה הסדרה מאנשי כה"ג מכ"ש עכשיו בעת צרה הזאת - אבל כת"ר יודע להתפלל בעד כלליות ופרטיות מפני מה אין אתם מתפללין עכשיו - והשיב - שעכשיו מחמת המוחין דקמנות אני מרוחק מהש"י אבל עצתי אמונה מחמת אין ברירה - מחמת גודל הסכנה שאנחנו עכשיו בסכנה נוראה ועצומה כזו - הש"י יודע שכל ימי חי עדיין לא הייתי משתמש מעולם בזכות אבות - רק מחמת ההכרח מוכרח אני לבקש מהש"י שיעשה זאת למען זכות זקני ר' ישראל בעש"ט ז"ל וזכות זקינתי אדיל וזכות זקני ר' נחמן מהארדיענקע - ויתר מזה לא הזכיר עוד - ואחר זה ראו מרחוק כמו ענן גדול אפל מאד - ונפל עליהם עוד פחד גדול - מחמת שלפעמים כשהענן מתאסף ומתקשר לשאוב המים מהים - נעשה שם כמו בקעה וכשהספינה יורדת לשם אזי נטבעין שם - והתקנה לזה - לירות בקני שריפה והורמאטים כדרך המלחמה כדי לשבר העננים - ולהם לא ה' פנאי לזה מחמת שהיו צריכים לשאוב המים מהספינה כנ"ל - והיו הצרות צרות וזו לזו כמו זיבורא ועקרבא⁽²⁾ - אך בחמלת ה' מחמת תוקף הרוח סערה היה

ימים - ואפשר היה בדעת הקאפיטאן לעמוד שם עוד - אך שפתאו' עמד רוח סערה וניתקו החבלים של האנקיר⁽³⁾ ונשאר האנקיר בים - והלכה הספינה מעצמה משם והי' שם צעקה גדולה בין הישמעאלים (המן המן דהיינו גיוואלד⁽⁴⁾) והיתה הספינה מטורפת בים כל הלילה עד אור הבוקר - אז נשקט הרוח סערה וישמחו כי ישתקו - אך לא הניחם למחו חפצם - כי ע"י הרוח סערה חזרו ובאו סמוך לעכו בערך מהלך יום - ואח"כ אחר חצי היום נתעורר עוד הפעם רוח סערה גדולה - ונשא את הספינה - והיתה הספינה מטורפת ומבולבלת כמה ימים ולילות רצופים - יעלו שמים ירדו תהומות - ולא ה' לבעלי הספינה שום עצה איך להמלט - ויחוגו וינועו כשכור וכל חכמתם תתבלע - וביום ה' שעה י"ב - התחילו להוציא המים מהספינה מהמדור השלישי ע"י הפלונפין⁽⁵⁾ כדרך בעלי הספינה - ודרכם היה בכל מעת לעת⁽⁶⁾ שנשתהו בהוצאת המים רביעית שעה - ועכשיו כשהתחילו לשאוב - לא הספיקו לשאוב עד אשר הגיע עת הלילה - ונתרכו המים הרבה על הספינה מחמת השאיבה - והלכו המים גם לחדר שלהם של רבינו ז"ל ולא יכלו לשכוב על המשכב שם - כי גאו המים שם - והוכרח רבינו לעלות על איזה מקום גבוה לשכב והאיש שהיה עמו עלה למקום אחר כי לא רצו לצאת להתראות בפני הישמעאלים - והמים שבספינה הלכו ונתרכו בכל פעם יותר ויותר - עד שהוכרחו הישמעאלים לעקור הפלונפין ועשו גלגלים ושאבו על ידם מים עם כלים גדולים - והרוח סערה הולך וחזק מאד ומגודל התגברות הרוח סערה עלו הגלים כמעט עד לב השמים והיו כמו הרים גבוהים ובקעות גדולות והיה כך כל הלילה ג"כ - וכשהאיר היום בא האיש שהיה עמו ז"ל - ואמר לו רבינו ז"ל - שיש לו חלישות הלב מאד - מגודל הפחד - כי אני רואה בלבי שאני עכשיו בסכנה גדולה כי אין זה דבר פשוט - אע"פ שאין אני רואה מה הם עושים - אע"פ הלב רואה - והאיש הנ"ל כיוש לו - ואמר לו אל תפחדו כי ב"ה הכל על נכון - והלך האיש הנ"ל להסתכל בהאמבאר⁽⁷⁾ במקום שהם שואבין המים - וראה שכבר יש שם כמו גלים קטנים כמו על הנהרות שלנו - כי הספינה נעשה טעונה ממים לבד - כי דרך הספינה להיות טעונה עם משאוי ב' חלקים - וכבר השליכו הישמעאלים כל המשאות ונשארה הספינה טעונה עם מים לבד - ומה שהי' שם עוד יותר מים מהמשקל

ראשי תיבות וקיצורים: אפי', אפילה; בי', שנה; ביה', ברוך הוא; בעש"ט, בעל שם טוב; ג', שלוש; ג"כ, גם כן; ה', חמישי; והי', והיה; י"ב, שנים עשרה; כה"ג, כנסת הגדולה; כ"ב, כל כך; בת"ר, כבוד תורתה; מהש"י/מהש"יית, מהשם יתברך; מכ"ש, מכל שכן; ע"פ, על פי; שא"א, שאי אפשר; שפתאו', שפתאום; הערות ותרגומים: (א) עוגן; (ב) אדה! אדה!; (ג) משאבות; (ד) כינוי ליממה; (ה) מקום פתוח בו שואבים המים; (ו) מעיל פרוה מכובד; (ז) צרעה ועקרב.

במקום שימכרו אותו ח"ו. ותיכף כשזכה להשגה זו. עזרו הש"י. ובאה הספינה והגיעה אור לארבעה עשר בניסן. לדרך גדול שעומד על אי הים ושם עיר גדולה לאלקים ושמה ראדיש⁽¹⁾ והכירו שזוה עיר של ישראל והיה להם שמחה גדולה. כי יוכלו לקנות כאן מצות לפסח וד' כוסות. אך זה לא עלה על דעתם שהאקאפיטאן והישמעאלים יניחו אותם ליכנסו לעיר הזאת. כי ראו והבינו שהישמעאלים רוצים לתופסם ולגזולם ואפשר ימכרו אותם בעצמם וכנ"ל:

ובבקר שהוא ערב פסח נסע הקאפיטאן עם כמה ^{כב} ישמעאלים על ספינה קטנה לתוך העיר. ובאו לפניו וביקשו ממנו לחם לאכול. ודיברו עמו ברמיזה והשיב להם ברמיזה והודיעם שיש כאן יהודים ויכולים אתם לקנות לכם לחם. והש"י ברחמיו אשר בידו לב מלכים ושרים. הסיר לבו ובלבל דעתו עד שיצא מפיו בלי ישוב הדעת. ואמר שיקח אחד מהם כדי לקנות לחם עבורם. ונסע מיד עמו האיש של רבינו ז"ל. ובא אל העיר. והלך אחריו ישמעאל אחד מהישמעאלים שלו לשומרו שלא יברח. ודרך הליכתו לעיר היה ג"כ סכנה גדולה. כי אז היה שעת מלחמה גדולה. ובקל היו יכולים לתופסו שהוא א' מהמרגלים. כי ניכר בו שאינו ממדינתם כ"א ממדינה רחוקה מאד. אך בחסדי ה' עבר על כל שומרי השערים. ולא עשו לו מאומה. עד שבא אל החכם הכולל. וסיפר לו מה שאירע להם. ושהם נלכדו בספינה של מלחמה. אך הוא בעצמו לא ידע מה לספר כי הם בעצמן לא ידעו כוונת הקאפיטאן מה הוא רוצה לעשות עמם אך בדרך כלל סיפר לו שהם כמעט בשבי ח"ו. והם בסכנה ואצלו היתה השעה זאת גדולה כמו כמה שעות. והחכם היה מתאוה לשמוע סיפורי מעשיות מהמלחמות וכיוצא. ואמר לו בכל פעם לא תפחד והיה לו צער גדול. והיה בדעתו לקנות מצות ויין ולחזור א"ע להספינה. אך הש"י שלח לו במחשבתו. היות שבהיותם באכסניא במבריאי שמעו מר' צבי הארקער. שאשתו ממשפחת פריינקין ושהיא מיוחסת גדולה. ואמר שיש לה אח בראדיש חכם גדול וצדיק. ועלה זאת על דעתו. אך לא ידע שמו. רק שמה של אשת ר' צבי הנ"ל ידע. ותיכף ומיד שאל על זה החכם שיש לו אחות במבריאי. ומיד שלחו אל החכם הנ"ל ובא אצלו האיש של רבינו ז"ל. וכבר סיפרו להחכם כל מה ששמעו מפי האיש בבית החכם הראשון הנ"ל. ותיכף בבואו

היה הליכת הספינה במהירות גדול ופרחה הספינה כמו חץ מקשת ממש. ובאה הספינה למקום הנ"ל שהענין שותה משם. והי' שם כמו שער והרים סביב לה. ועברה הספינה משם בשלום ובתוך כך האיר ה' עיניהם ומצאו החור שדרך שם נכנסין המים בספינה. ושחטו תייש ולקחו העור שלו ותקנו הספינה. וניצלו בשלום מסכנות גדולות ונוראות הללו והי' זאת בעש"ק והי' להם שמחה גדולה. ואמר רבינו ז"ל אז הודו לה' בשמחה גדולה. משם הלכו דרך מקומות הרבה מאד. ואכילה שהיה להם על הספינה. הי' רק מה שנתן להם הקעקורי⁽²⁾ הנ"ל מצד רחמנות מהמאניזאן⁽³⁾ שלהם. סיחוריים⁽⁴⁾ ותולעים היו מרחשים עליהם. והיו הולכים ומבקשים ופורשים ידיהם בהכנעה בכל יום כעני בפתח. והי' נתן להם מאלו הסיחוריים. ואכלו זאת לבד. ויהי בעלות על לבם שהוא סמוך לפסח הי' להם צער גדול. כי היו דואגים מה יעשו בפסח. כי א"א להתענות כל ימות הפסח. ואחר שעה או שתיים. באו אל כרך גדול העומדת על ההר של אבנים באמצע הים. ושם קנו הישמעאלים פירות הרבה. ולהם נתנו בעד מאליר א' חרובים שקורין באקסירין הרבה בערך משעטווירט⁽⁵⁾. ואמר רבינו ז"ל לע"ע גם זה טוב מאד כי יכולין לחיות ח' ימי הפסח עם חרובין לבד. אך מי יתן שיוכה אותנו הש"י לקיים מצוות אכילת מצה וארבע כוסות:

וגודל עוצם הסכנות שהי' להם בחזירתם א"א לספר. כי היו על הספינה הזו של מלחמה שהיתה מליאה ישמעאלים. והם היו רק שני יהודים לבד. ודרך הישמעאל' בפרט אנשי מלחמה לתפוס יהודים ולמוכרם במרחקים לעבדים. והי' לרבינו ז"ל פחד גדול מזה. ואמר שהתחיל לחשוב בעצמו. מה יעשה אם יוליכו אותו לאיזה מקום על הים שאין שם יהודי וימכרו אותו שם. ומי ידע מזה. והיה לו צער גדול איך יוכל לקיים שם את מצות התורה. והתחיל לחשוב בדעתו בענין זה. עד שזכה שבא על השגה. שיוכל לעבוד את הש"י אפילו כשלא יוכל ח"ו לקיים המצוות. כי השיג את העבודה של אבות העולם שהיה להם קודם מתן תורה. שקיימו כל המצוות אע"פ שלא עשו או המצות כפשוטן. כמו יעקב אבינו שקיים מצות תפילין ע"י המקלות אשר פצל כידוע וכיוצא בזה. עד שהשיג איך לקיים את כל המצות בדרך זה. כשיהיה אנוס שם

כב
יב לחיות

ראשי תיבות וקיצורים: א'. אחא: א"א. אי אפשר: א"ע. את עצמו: אע"פ. אף על פי: בעש"ק. בערב שבת קודש: בשבי. בשביה: ג"כ. גם כן: הישמעלוי. הישמעלום: הש"י. השם יתברך: וד'. וארבע: והי'. והיה: ח'. שמונת: ח"ו. חס ושלום: כ"א. כי אם: לע"ע. לעת עתה: שהי'. שהיה: הערות ותרוממות: (א) טבח: (ב) מחסן: (ג) צנימים: (ד) שלושה קילו בערך: (ה) רודוס.

סיפורי מעשיות

שבחי הר"ן - הנסיעה לא"י

שבח מאד שמחה גדולה ורץ לנגדו ואמר לו ב"ה שאני רואה אותך בחיים - כי אמרתי אולי טבעו אותך בים - וגם אותי יטבעו בים - ועכשיו ברוך ה' הנותן ליעף כח כי לא היה לי עוד כח לסבול היסורים עד בואך - כי אמרתי אמות עד בואך - כי ה' לרבינו ז"ל כליון עינים מאד בכללותן השעות שנפרד האיש ממנו ונשאר לבדו ועל הספינה והי' עומד ומצפה ועיניו כלות כל היום על ביאתו והתפללו וסידרו את הסדר כראוי ואכלו ושתו וסיפר לו האיש כל הדברים הנ"ל ושמח שמחה גדולה - וביום א' של פסח באה הפקודה שיוליכו את הספינה אל העיר ולקשור אותה אל הספ"א^(א) - והיו שם ג"כ לילה שניה בספינה - וביום שני הלך האיש של רבינו ז"ל אל העיר לביה"כ להתפלל - ואחר יציאתו מביה"כ הלך עם החכם לביתו לאכול סעודת יו"ט ואכלו ושתו ובשעת הסעודה אמר החכם תורה מה שחידש בעצמו וגם בשם אחרים וגם מצדיקי דורינו שבמדינתנו - וביקש מהאיש הנ"ל שיאמר ג"כ תורה מרבינו ז"ל ואמר לו איזה דבר בשמו - והיה לו נחת גדול מאד ואמר שישו בני מעי וכו'^(ב) - ואחר הסעודה חזר אל הספינה והגבאי הלך אחריו ונשא מאכלים טובים לרבינו ז"ל ובבוא האיש הנ"ל על הספינה - היה נראה פניו כמו מי שהוא בעצבות ומרה שחורה - ובראותו אותו רבינו ז"ל - נדמה לו שמוכרח להיות שנתהפך הדבר - ומי יודע מה נולד היום - ולא יכול לאכול מחמת צער - ובאמת היה מחמת שהחכם אנס אותו שם לשתות יין הרבה ונשתכר - ומחמת זה היו נראין פניו זועפות כשבא אל רבינו ורבינו שאל אותו - והוא לא השיב כלום - רק אח"כ הניח עצמו האיש לישן איזה שעות - ואח"כ קם מהשינה בשחוק ואמר לרבינו לא ידעתם שהם שיכרו אותי כי אנסוני לשתות יותר מדאי מחמת שמחתו - וסיפר לו כל הדברים איך שהיה נוהג עמו החכם - והיה לו נחת ושמחה - ואז אכל סעודתו :

וביום א' דח"מ הלך האיש להחכם - וצוה לו החכם ליקח בגניבה כל המעות שלהם ולהביאו העיר - כדי שלא יגזול מהם מעותיהם - ועשה כך - אח"כ הלך החכם עם שני גבירים ואמרו להקאפיטאן - תן לנו השני נפשות הללו - והשיב להם מה שייכות יש לכם לנפשות האלה - אני מהפקר זכותי בהם - וסיפר להם את כל התלאות אשר מצאתם בדרך - ואמר ולא זאת

בבואו אצל החכם הזה - אמר לו אין שום פחד בזה - וסיפור מעשיות תספר לי אי"ה על הסדר - והי' בלבו תמיה גדולה - כי לא עלתה על דעתו שתהיה הישועה כ"כ במהרה עד שיוכה להיות כאן על הסדר - ואמר לו החכם הזה - תדע שזה הקאפיטאן כבר עיקלנו אותו עם הספינה - עד שיניח אתכם לצאת מספינתו - ומעות צריכים ליתן לו כמה שירצה וטוב להודות לה' אשר הציל אתכם - והפליא עמכם נסים ונפלאות שזכותם לבא לכאן ושהקאפיטאן יבולבל דעתו ויניח אותך ליכנס אל העיר כי זה הקאפיטאן הוא גזלן מפורסם - והוא מושרש ברשתתו כי יחוסו הוא מחמשת סרני פלשתים כי כך הוא חותם עצמו - ועכשיו אין פנאי לשמוע סיפורי מעשיות - לך עמי לרופא לגלח אותך לכבוד יו"ט - וכך היה והוליכו מיד וגילוהו אותו ורחצו אותו ונתן לו קאווי לשתות - ושאל אותו מי הוא השני ואמר לו שמעתם הבעש"ט והשיב הן כי הספרים של הגאון החסיד אב"ד דק"ק פולנאה נמצאים שם - ואמר לו שהוא נכדו - וגם הוא נכד לר' נחמן הארדיינקיר - ובעצמו הוא חכם כאשר תראו בעיניכם - והיה לזה החכם שמחה כפולה כי אמר אפילו לפדות אנשים פשוטים הוא מצוה רבה ובפרט שהומין לו ה' לפדות אדם גדול כזה - ומיוחס מגזע קדושים כאלה - וזויר א"ע עם עוד אנשים לנסוע אליו - אך בתוך כך נודמן שפגעו ישמעאלים זה בזה ונתקוטטו א' עם חברו עד שנהרגו בנייהם כמה ישמעאלים בשוק - ותיכף כששמעו זאת ברח החכם הנ"ל עם כל האנשים לחצירו וגם את האיש של רבינו הנ"ל לקחו עמהם ג"כ וסגרו א"ע סגור ומסוגר ולא יצאו החוצה בערך כמה שעות - ולא יכלו לנסוע אליו כי כבר פנה היום - וענה החכם ואמר לו - תדע - שאני מנעורי עוסק בתורה ועבודה ובמצוות ומע"ט ומן הסתם יש לי שכר בשביל זה חוץ חלק עו"הב שיש לי בכלל ישראל - ואת לכם במשכון - כאם ח"ו לא אשתדל ואתאמץ א"ע להוציא אתכם יאבד הכל כאשר לכלואין כוונתי להתפאר לפניך רק כדי שתאמין לי שאין אני מפקיר אתכם ח"ו - אך אין פנאי לעסוק בזה היום - בכך תקח עמך מצות הן מצה שמורה הן שאר מצות אם תרצו לאכול - ויין טוב מהמובחר וירקות ושאר דברים השייכים להסדר - ונסע בעצמו האיש הנ"ל וחזר אל הספינה הגדולה שהיה שם רבינו ז"ל לבדו ובבואו לשם אל הספינה הגדולה שהיתה עומדת רחוק מן העיר - תיכף כששמע רבינו את קולו

ראשי תיבות וקיצורים: א' אחד/ראשון; אב"ד דק"ק. אב בית דין דקהילת קודש; אי"ה. אה ירצה ה'; א"ש. את עצמו/את עצמם/את עצמי; ביה. ברוך ה'; ג"כ. גם כן; דח"מ. דחול המועד; הבעש"ט. הבעל שם טוב; והי'. והיה; ומע"ט. ומעשים טובים; ח"ו. חס ושלום; יו"ט. יום טוב; י"ב. כל כך; לביה"כ. לבית הכנסת; עו"הב. עולם הבא; הערות ותרגומים: (א) חוץ היום; (ב) בבא מציעא פג ע"ב.

זאת בלבד מה שאני מספר לכם . אלא שכמעט לא הי' רגע בלא פגע . ואלו הנפשות כבר היינו יכולים לטובעם בים או למורכרם לישמעאלים . וכל המעות והחפצים שלהם היו הכל שלנו . באין פוצה פה ומצפצף כלל . אך מה לעשות . כי מזלם גדול עד לב השמים . כי לא די שהש"י עשה להם גם כזה שבמזלם הגיע פתאום הספינה לפה . אף גם זאת נעשה להם גם בתוך גס . שהש"י הסיר לבי וסיכל את דעתי עד שלקחתי את א' מהם לתוך העיר הזאת . ועכשיו בוודאי שוב אין אני רשאי אפילו ליקח מעותיהם . רק כדי שלא יתרעמו העבדים שלי תנו לי מאתים טאליר^(ט) וקחו אותם מעל הספינה . וכך הי' שנתנו לו מיד כמו שאמר והצילו אותם מיד הגולנים ממות לחיים משעבוד לגאולה :

ואז באו שניהם אל העיר רבינו ז"ל עם האיש המשמש שלו הנ"ל . ובכואם אל העיר . אמרו הישמעאלים שהם מרגלים . ונפל פחד גדול על הספרדיים בעצמם ותיכף הביאו להם מלבושים שלהם והוכרחו להלביש עצמם במלבושים שלהם כמנהגם . והי' רבינו בצער גדול מחמת זה . והאיש הנ"ל שחק . וכעס עליו רבינו ז"ל ואמר לו . אין אתה יודע מהקטרוג שיש עלינו בעולם העליון ואמר אז דבר נפלא להאיש הנ"ל . ואינו רוצה לגלות . ונתקבל רבינו ז"ל לפני החכמים והוטב בעיניהם מאד והחזיקו אותו לחידוש גדול . ואח"כ בא רבינו ז"ל בעצמו בשמחה . ואמר ברוך הש"י שוכניו להצלה הזאת . והי' שם בכבוד גדול מאד עד אחר החג . ונתנו אנשי העיר בעצמם מכיסם הרי"ש טאליר הנ"ל ולא רצו אח"כ לחזור לקבלם מרבינו ז"ל שם אעפ"י שהי' לו מעות הרבה שם . ואחר החג שכרו להם ספינה לסטאנביל ונתנו להם אגרת . אולי ח"ו יודמן להם עוד איזה סיבה . שיעמדו בעזרם בכל עיר ועיר . והלכו עם ספינה זו . ושם היו גרעקין^(ז) הרבה . והי' בהם עיפוש . והם לא ידעו . אך ראו שמתים על הספינה . וברוך ה' . שהי' רוח סערה ונשא הספינה במהירות לק"ק סטאנביל ואעפ"י שהי' להם יסורים מחמת זעפת הים ומחמת שפרכה הספינה כ"כ במהירות . אך אעפ"כ הי' להם לטובה שעברו במהירות ובאו ביום השלישי לק"ק סטאנביל . והיו שם עשרה ימים . וגם בסטאנביל הי' להם סכנה . כי מחמת שלא הראו הפראשארטין^(ח) שם בנסיעתם להתם^(ט) . ע"כ לא רצו עכשיו להניחם משם . והעמיסו עליהם עול כבד .

ליתן סך עצום מאד באופן ששינו פראשארטין מהתוגר^(ז) והסך שצוו ליתן הי' סך עצום מאד שלא הי' ביכולתם בשום אופן לסלקו . והש"י חמל עליהם . והזמין להם איש א' שלא ידעו אותו ולא הכירו אותו והלך לאיזה שר מהישמעאלים וגנב דעתו ואינם יודעים כלל כמה נתן לו . וקיבל קוויטל^(ח) להניח אותם מהשער דק"ק הנ"ל והזהיר אותם למען ה' להסתיר הדבר מאד מאד . ועי"ז נמלטו משם בשלום . והלכו על הים מסטאנביל לגאלאץ^(ט) . והגיעו לאיזה עיר על איי הים . ושם לקחו אותם לבית האסורים . והוכרחו ליתן ד' אדומי' בעד כל נפש . ומשם והלאה לא אירע להם שום דבר . רק זעפת הים הי' כמה פעמים . וספינה אחת מליאה גרעקין נשברה ונטבעה ולא נשארו מהם כ"א מעט דמעט . והי' ברחמי הניחם למחוז חפצם ועברו בשלום עד שבאו לגאלאץ בשלום על חג השבועות :

ובנסיעתם מגאלאץ לביתם נסעו דרך ק"ק יאס^(ט) והי' שם עיפוש גדול והי' להם יסורים גדולים בכל עיר ועיר ובכל כפר וכפר וגם הי' קשה לעבור הגרעניין^(ז) מחמת זה כי לא הועיל אפי' עמידת קאראן מאן מחמת זה ממקומות כאלה . והש"י הי' בעזרם וניצלו מהכל . מדבר וחרב ורעב וצמאון ושבי דכולהו הוו בהו^(ט) . ובחסד ה' נמלטו מכולם . ובאו לביתם בשלום שלום בנופו שלום כממונו . שלום בתורתו . כי זכה להשגה נפלאה בא"י גבוה ועצומה מאד עד א"ס ואין תכלית : **עד** כה ספרנו קצת מעט דמעט כטיפה מן הים מעוצם התלאות וההרפתקאות והסכנות העצומות והיסורים הקשים והפחדים הגדולים שהי' לרבינו ז"ל בנסיעה לא"י בהליכה ובחזרה . והש"י הי' בעזרו ועשה עמו נסים נפלאים ונוראים בכל עת ובכל רגע וזכה לגמור בשלימות מה שחפץ . ונכנס בשלום ויצא בשלום . ובא לביתו בשלום :

ותוקף עוצם ההשגה שהשיג בא"י . א"א לבאר ולספר כלל . ממש לא נשמע ולא נראה כזאת . שיוכה ילוד אשה להשגה כזו ע"י אוירא דא"י^(ט) . וא"א לדבר ולספר בזה . והי' מתפרש עצמו מאד כמה שזכה להיות בא"י . וגם בסוף ימיו אמר שהוא מחיה עצמו מאד כמה שזכה להיות בא"י . ואמר זה אני יודע מכבר שכשארם רוצה לעשות איזה דבר שבקדושה ויש לו מניעות על זה וכו' כמבואר כל זה לעיל :

וזה האיש שביזה אותו מאד בסטאנביל נפטר מיד בכיאתו

ראשי תיבות וקיצורים: א. אחד; א"א. אי אפשר; אדומי. אדומים (סוג מטבע); א"ס. אין סוף; אפי. אפילו; בא"י. לארץ ישראל; ד'. ארבעה; הי. היה; הרישי. המאתיים; ח"ו. חס ושלום; כי"א. כי אם; כ"כ. כל כך; לק"ק. לקהילת קודש; ע"כ. על כן; שהי. שהיה; שהש"י. שהשם יתברך; הערות ותרוממים: (א) סוג מטבע; (ב) יונים; (ג) דרכונים; (ד) לשם; (ה) המושל התורכי; (ו) פתקה; (ז) עיר נמל ברומניה; (ח) עיר ברומניה; (ט) הגבול; (י) מחנה סגור שמכניסים לתוכו מטעמי רפואה את הבאים מארץ אחרת; (יא) בתקע"ה - מחמת ממקומות; (יב) שכל אלו הקשו עליהם; (יג) איר של ארץ ישראל.

סיפורי מעשיות

שבחי הר"ן - הנסיעה לא"י

ובא"י ה' עוסק בתורה ותפילה . ובכל יום כתב בעצמו תורתו . והיה מתפאר מאד . ואמר שהחילוק בין תורת ח"ל לתורת א"י כרחוק מזרח ממערב ובכל יום ויום הלכו אליו הגדולים עם הקמנים לשמשו כדי לשמוע חכמת תורתו הקדושה והנוראה מאד מאד : ופעם אחד בא אליו אחד מהגדולים שהיה חשוב מאד בא"י ובח"ל . וקלסוהו שהוא בקי בכל הש"ס כמעט בעל פה . ושהוא ג"כ ממארי קבלה^(ה) . ובא אל רבינו ז"ל . והזהיר להוציא כל איש מעליהם . ולא עמד איש אתם בהתוועדם יחד . אך האיש הנ"ל שהיה עם רבינו ז"ל נשאר שם . והפציר אותו הגדול הנ"ל . ואמר לרבינו ז"ל בלשון זה . ידענו שכת"ר לא בא לא"י כשאר ההמון כמוחזין דקמנות . דהיינו כדי לילך ד"א בא"י ויהיה בן עוה"ב או שאר מחשבות כאלו כדרך אנשים פשוטים . רק בוודאי כת"ר בא לכאן במוחזין דגדלות ולפעול השגה גדולה בעבודת הבורא ית' . ע"כ רצוני לידע באיזה נקודה מנקודת א"י נכנס כת"ר ומה הוא רוצה לפעול כאן בעבודת הבורא . ואני מוכן לשרתו בנופי ובנר"נ שלי וכו' . והשיב לו רבינו . ידיד נפשי . אל תצערו אותי בדבר זה . כי לא דבר קל הוא לגלות לכם ח"ו מה העבודה הזאת ובשביל מה באתי לפה . ואולי אני מושבע ועומד על זה וכו' . והתחיל שוב הרב הגדול הנ"ל להפציר אותו מאד . ואמר שאלתינו ובקשתינו עכ"פ ילמדנו רבינו איזה חידוש מחידושי הנחמדים והנעימים אשר חננו ה' . יחנינו ג"כ וישעימינו מהם . ואין כוונתינו ח"ו לאיזה פני' . רק כוונתינו לשמוע חידושי תורה מפיו הקדוש . אולי יתעורר לבבינו מחדש לעבודתו ית' . וגם אולי נזכה ממילא להבין ולהשכיל איזה רמזיז מהנקודה הנ"ל . מיד התחיל רבינו ז"ל להתלהב מאד . ברשפי רשפי שלהבת י"ק . ופניו נבערו ונתלהבו כלפידים ממש . ומחמת ההתלהבות תסמר שערות ראשו . והשל"ך הכובע עליון מעל ראשו . והתחיל לדבר בלשון זה . הידעתם סוד כוונות תפילין השיב לו הנ"ל קצת כוונות . אמר לו לאו . לא זו הדרך של כוונת תפילין . וכיון שאינכם יודעים סוד כוונות תפילין . אינכם יודעים סוד ד' רוחות של א"י . ועכשיו אתחיל לגלות לכם איזה רמז מזה . ויהי כאשר התחיל לדבר התחיל לצאת דם מגרונו . ואמר להחכם הנ"ל עתה ראו בעיניכם כי אין מסכימים מן השמים לגלות לכם דבר . ותיכף כשראה החכם הנ"ל זאת בעיניו . נענע לו ראשו

בביאתו לביתו . ושאל האיש הנ"ל שהי' עמו את רבינו ז"ל . הלא כתיב גם ענוש לצדיק לא טוב^(כ) . והשיב משל על זה . שהיה מלך א' . ואהב א' מבני השררות . וחיבב אותו וקירבו בכל מיני אהבה וחיבוב . ואח"כ כשהגדיל העיז נגד המלך . ואמר המלך תדע . שאע"פ שאהב אותך מאד . אעפ"כ א"א לי לעבור על דת ומשפט המלכות . ומשפטך חרוץ למיתה . ותיכף צוה המלך לסוגרו בכבלי ברזל ונתנו בית הסוהר . והתחיל זה הבן לצייר בדעתו היסורים שלו שיהיו לו מן המיתה . וראה שצערו לא יומשך זמן הרבה כ"א עד שיהרג . אבל כשהתחיל לצייר בדעתו צער המלך . ראה שצער המלך יגדל מאד . כי צער המלך יהיה תמיד . כי הוא יודע שהמלך אהב אותו מאד . ויהיה לו גיענועים גדולים אחריו וצער גדול מאד לעולם . והיה לו רחמנות על צער של המלך יותר מצעריו . וחשב מחשבות איך להציל את המלך מצעריו ונתיישב כך . הלא בושה חשובה כמו מיתה . וצוה להשר של התפיסה להכניסו לפני המלך . ואמר אל המלך . האמת ידעתי כי צערך גדול מצערי . אך א"א לך לעבור על חק ודת המלכות : בכך זאת העצה היעוצה שתסכב תחבולות שיבייש אחד אותי ברבים . והבושה חשובה כמו מיתה . ע"כ תראה להוציא מהשבויים גולן א' שדינו להריגה . ואני אתגרה בו עד שיכעס עלי ויבזה אותי ויכה אותי ברבים ויגיע לי מזה בושה גדולה . ויהיה נחשב כמו מיתה . ואח"כ יקחו את הגולן החייב מיתה בלא זה וימיתוהו כדינו . והעולם יהיו סוברים שבשביל שביזה עבד המלך החביב נהרג ולא יתחלל כבוד המלכות והעבד שלו . כך לפעמים א' מבזה את הצדיק . ובאמת הוא עושה טובה גדולה להצדיק . כי מכפר לו על זה מה שהיה חייב להסתלק ונתחלף על בושה זו . אך אעפ"כ אין זה כבוד שמים שלא ליקח נקמה מזה שביזה עבד המלך החביב לו מאד . ולענוש את זה שביזה את הצדיק בשביל זה ג"כ לא ינחא קמי'^(ג) . כי גם ענוש לצדיק לא טוב . ע"כ הוא ית' מסיבות מתהפך . ומעמיד על הצדיק איש כזה שהוא חייב מיתה וענוש מכבר ומזמנם שניהם לפונדק אחד . וזה מבזה את הצדיק . והצדיק נפטר בזה מן דינו כנ"ל . וזה האיש נענש אח"כ ונתקדש ש"ש . שבשביל כבוד הצדיק נענש . ובאמת גברא קמילא קמילא^(ד) . כי כבר הוא חייב עונשו מקודם . ודרכי ה' ישרים ולא עולתה בו :

ראשי תיבות וקיצורים : א' . אחד . א"א . אי אפשר . אעפ"כ . אף על פי כן . ג"כ . גם כן . ד' . ארבע . ד"א . ארבע אמות . ובא"י . ובארץ ישראל : ובנר"נ . ובנפש רוח נשמה : ח"ו . חס ושלום : ח"ל . חוץ לארץ : ית' . יתברך : כ"א . כי אם : עוה"ב . עולם הבא : ע"כ . על כל : עכ"פ . על כל פנים : פני' . פניה : קמיי' . קמיה : שהיה : שכת"ר . שכבוד תורתו : ש"ש . שם שמים : הערות ותרגומים : (א) משלי יז . כו : (ב) אין נוח לפניו : (ג) גבר בר מיתה הרגו : (ד) בעלי קבלה :

ועליונה מאד מאד בתכלית הקדושה ובתכלית הביטול ובהתקרבות גדול להש"י במדרגת גדולי בני עליה . וכל זה זכה בימי ילדותו ממש . כי יומם לא נה . לילה לא גם ולא שקט . והתמיד מאד בעבודתו מיום אל יום . מתחילת ימי קטנותו וימי נעוריו . ויגע וטרח מאד מיום אל יום עד שזכה בימי נעוריו ממש לכל הנ"ל לקדושה גבוהה ונוראה והשגה עצומה מאד וכו' במדרגת גדולי בני עליה . ואחר אשר זכה לכל זה . אעפ"כ . לא ה' מקרר דעתו בזה . ולא הניח עצמו לעמוד . רק גם אח"כ . בכל יום ובכל שעה ה' משתוקק ומתגעגע ונכסף להש"י כאלו לא התחיל עדיין כלל בשום עבודה בעולם . ואפילו אחר שבא מארץ ישראל . וזכה שם להשגה עליונה וגבוהה מאד מאד . אשר אין לשער כלל . אעפ"כ . מיום שבא מא"י . עד היום שנסתלק בשלום למעלה למעלה . ה' לו תמיד גיעוגועים וכיסופין וכו' להש"י כאלו לא התחיל עדיין כלל . ולספר בענין זה תקצר המון ריעות . אפי' מה שזכינו להבין קצת בענין זה . כפי מה ששמענו מפיו הקדוש וראינו בעינינו כי בכל פעם ה' דרכו שהיה מתגעגע להש"י וה' שפל בעיני עצמו באמת וה' לו רחמנות גדול על עצמו כאלו לא הריח עדיין מעולם שום ריח של עבודת ה' . וכמי שלא התחיל עדיין כלל . ובאמת אפי' מי שעבר על כל התורה כולה ח"ו כמה וכמה פעמים . וכשוה האיש נתעורר בתשובה באמת שאז בוודאי כשנסתכל על עצמו היכן הוא בעולם . בוודאי יש לו לב נשבר מאד . ויש לו רחמנות גדול מאד על עצמו בהכנעה גדולה וכו' . ואין צריך להאריך בזה בדבר המובן בעצמו . אעפ"כ . אפילו זאת הרחמנות והלב נשבר של הבעל תשובה הנ"ל לא יגיע לחלק מאלף ורכבה של גדול הרחמנות והלב נשבר בהכנעה גדולה וכו' שה' לרבינו ז"ל בכל פעם ופעם קודם שבא לאיזה השגה . והכלל . כי לעולם לא נה ולא שקט אפילו בימי גדולתו . אע"פ שכבר זכה למה שזכה . להשגת אלקות במדרגה גבוהה עצומה ונוראה מאד . אעפ"כ לא היה מסתפק עצמו בזה . וטרח ויגע בכל עת ובכל שעה . וקיבל יסורין על עצמו . יסורים קשים ומרים . אשר כמעט אין דוגמתם בעולם והרבה בתפילות ותחנונים ובהפצרות ובקשות רבות ובגיעוגועים וכיסופין גדולים ונוראים מאד מאד . עד שבא להשגה ומדרגה יותר עליונה . ואח"כ תיכף שזכה לזאת ההשגה . ואז היה קצת בשמחה

ראשו . וביקש אותו מאד שימחול לו מה שהמריח אותו כ"כ . ונבהל מאד בזה . ולא רצה לזוז משם עד שמחל לו רבינו ז"ל :

גם תיכף כשבא לשם למטב"ר . שלא אליו הרב החסיד המפורסם הגביר מוה' משה ז"ל בן הרב הקדוש המפורסם מוה' מנחם מענדיל זצ"ל ווייטפסקר . שרוצה להתחתן עמו . והשיב רבינו ז"ל האיך יכולים למאן בשירוך . מן הסתם מה' יצא הדבר שתהיה בתי בארה"ק ולא דיבר יותר . ומיד הלך השדכן והשיב להרב ר' משה הנ"ל שרבינו ז"ל מרוצה . ותיכף עשה סעודה גדולה . והיו על הסעודה כל גדולי א"י הן ממדינת ליטא והן ממדינת פולין כולם כאחד גדולים וקטנים . והיה להם שמחה גדולה ובתוך הסעודה דיברו דברי תורה בנייהם וראש המדברים היה זה הגדול הנ"ל שרצה שרבינו יגלה לו הנקודה וכו' . ובתוך דבריהם נשכח מהם איזה רש"י א' איפוא מקומה . ורצו להעלותה על זכרונם . כי היה מוכרח להם מאד לענינם . ולא יכלו לזוז משם מחמת זה . והיה להם לפלא . כי כ"א וא' מהם סיים בסמוך כל הש"ס . ואין א' מהם יודע מקום הרש"י הנ"ל איפה היא נשנית . ורבינו היה דומם כמי שאינו יודע ג"כ . אך בראותו שיש להם צער גדול מזה והם הפצירו בו עד בש . נענה ואמר להם . הלא רש"י זו מקומה במס' זבחים ברף זה על ראש העמוד . וכן היה . והיה להם לששון ולשמחה . ונמשכה סעודה זו מזמן מנחה גדולה עד אור היום . ונעשה התקשרות בנייהם . אך אח"כ כשיצא רבינו משם מא"י לח"ל . נפטר החתן בנו של הרב מוה' משה הנ"ל . ורבינו ז"ל נשתדך עם בתו שהיתה הכלה של בן הרב מוה"ר הנ"ל . עם כבוד הגאון המפורסם הרב דק"ק וואליטשיסק . ונתגלגל אח"כ מאת ה' שנסע הרב הגאון הנ"ל לארה"ק ולקח את בנו חתן רבינו ז"ל עמו לשם כדי שילמוד אצלו שם . ואח"כ נסעה בת רבינו ז"ל ג"כ לשם . ונתקיימו דברי רבינו ז"ל שאמר שמאת ה' הוא שבתו תהי' בארה"ק . ודבר אחד מדבריו אחור לא ישוב ריקם :

ואחר כל אלה . אחר אשר עשה כל מיני עבודות הנ"ל באמת ובתמים . והרבה בתעניות ובתפילות רבות מאד ובסיוגים ושבירת תאוות ומדות ועמד בנסיונות רבות . ושאר כל עניינים הנ"ל . והרבה בהתבודדות מאד מאד לדבר בינו לבין קונו ולפרש שיחתו בלשון אשכנז וכו' כנ"ל . עד שזכה למדרגה גבוהה

ראשי תיבות וקיצורים: א. אחד: אי. איה: א"י. ארץ ישראל: אפי. אפילו: בארה"ק. בארץ הקודש: במס'. במסכת: ג"כ. גם כן: דק"ק. דקהילת קדוש: ה'י. היה: ח"ו. חס ושלוש: כ"א וא'. כל אחד ואחד: כ"ב. כל כך: להש"י. להשם יתברך: לח"ל. לחוץ לארץ: למטב"ר. למטב"ר: מוה'. מוריני הרב: מוה"ר"מ. מוריני הרב משה: שהי'. שהיה: תהי'. תהיה:

סיפורי מעשיות

שבחי הר"ן - הנסיעה לא"י

ובענין תכלית הידיעה . אשר לא נדע . סיפר לה ג"כ קצת עמנו איזה פעמים . איך בכל ידיעה יש זה התכלית . וע"כ אע"פ שזוכים לבא לזה התכלית אשר לא נדע . אף על פי כן עדיין אין זה התכלית האחרון . כי עדיין אין זה תכלית הידיעה כי אם בידיעה זו . וצריכים אח"כ למרוח לזכות לתכלית גבוה יותר . לזכות למדריגת התכלית אשר לא נדע בידיעה הגבוה יותר . וכן לעולם . נמצא שלעולם אין יודעין כלל . ואעפ"כ לא התחיל עדיין להשיג התכלית . (וכבר מבואר מזה קצת בדברינו במ"א) וענין זה עמוק ונסתר מאד מאד . ועוד יש בענין זה מה ששמענו פ"א אחר פסח . ויתבאר במ"א אי"ה :

פעם אחד שלח מלך אחד ג' אנשים למדינה . עם דבר סתר למלך אחר . והם עברו בתוך המדינות שהיו שם חולקים על המלך . והראשון נהג עצמו בחכמה והעלים הענין לגמרי ועבר המדינה . ולא הבינו כלל שיש לו דבר סתר . והשני עבר לשם ועמדו בני המדינה על הדבר והבינו שיש לו דבר סתר ותפסו אותו שיגיד להם ועשה בחכמה או בנבירה ונמלט מידם . השלישי עבר שם ועמדו עליו ג"כ והבינו בו שיש לו סוד . ותפסו אותו . והיו מענים אותו בכמה וכמה עינויים הרבה מאד . וכל מה שעשו לו עינויים ויסורים וצרות גדולות והוא לא הגיד דבר ועמד בנסיון ולא גילה הסוד . עד אשר ראו שאין מועיל לו שום דבר . והניחוהו (כי חשבו מסתמא אינו יודע כלל) ועבר ובא להמלך והיו חוקרים למי מהשלוש הנ"ל מגיע שכר יותר . קצתם אמרו להראשון מגיע יותר שעשה בחכמה להעלים לגמרי . קצתם אמרו . להשני מגיע יותר שכר עמדו על דעתו . ואעפ"כ נמלט מהם בחכמתו וכו' כנ"ל . אמר המלך . להשלישי מגיע שכר יותר מכולם . כי כבר נתפס במצודתם ובוודאי גם הוא הי' רוצה להעלים אך לא עלתה בידו . ונתפס בידם ועינו אותו וייסרו אותו ביסורים ועינויים כאלו . שאם הי' מגלה סוד א' היו הכל רצים אחריו ואעפ"כ עמד בנסיון כזה . ולא גילה דבר . ע"כ מגיע לו שכר יותר מכולם . (והנמשל מובן קצת מעט למבינים) .

כי

בשמחה . ולפעמים זכינו לשמוע מפיו . שהודיע לנו שכעת נודע לו חדשות וכו' . ואז היה שמח קצת . ואח"כ תיכף שזכה לזה . אח"כ התחיל עוד מחדש ושכח כל העבר . כאלו לא התחיל עדיין כלל . וחזר והתחיל מחדש . כמו שמתחיל לילך ולכנס בקדושת ישראל . ולפעמים היינו שומעים מפיו הק' בפירוש . שאמר בלשון השתוקקות וכיסופין . איך זוכין להיות יהודי . ואמר זאת באמת ובתמימות גדול . כאילו לא התחיל עדיין כלל . וכן היה כמה פעמים . והיה תמיד הולך ועולה ממדריגה למדריגה . אע"פ שזכה למדריגה גבוהות ונוראות מאד למעלה למעלה וכו' . אעפ"כ מעולם לא היה מקרר דעתו בזה כלל . ותיכף אח"כ היה לו לב נשבר והיה לו רחמנות גדול על עצמו בהכנעה גדולה וכו' כנ"ל . עד שזכה למדריגה יותר גבוהה . וכן היה דרכו תמיד עד הסוף . וכמה וכמה פעמים היה דרכו שאמר שעתה אינו יודע כלל . כלל כלל לא . ופעמים נשבע על זה . שבאמת אינו יודע כלל . אע"פ שביום הקודם ובשעה הקודמת גילה דברים עתיקים . אעפ"כ . אח"כ אמר שאינו יודע כלל . ובענין זה היה גדול מאד מאד . ואמר בפירוש על עצמו . שהתורה שלו הוא חידוש גדול מאד . אבל האינו יודע שלו הוא חידוש גדול ביותר . היינו ענין הנ"ל . כי בכל פעם היה דרכו לומר שעכשיו אינו יודע כלל ועדיין עוד מזה במ"א : וכבר נשמע מפיו הק' שאמר . כי יש צדיקים שעבדו וטרחו עד שזכו לאיזה מדריגה ומעלה כ"א כפי מעלתו . כמו למשל . אצל מלך ששריו זוכין ע"י עבודתם כ"א לאיזה מעלה לאיזה התמנות גבוה . כפי עבודתו . אבל על עצמו אמר שאם היה יודע שהוא עכשיו באותה המעלה ומדריגה שלאשתקד . אינו רוצה א"ע כלל (ואמר בלשון גנאי על עצמו על ענין הנ"ל אם היה נשאר במדריגה של אשתקד) רק בכל פעם הוא עולה ממדריגה למדריגה : ויש הרבה מאד בענין זה לספר . אך א"א לספר כל זה בכתב כלל . כ"א מי שזכה לראות בעיניו ולשמוע באזניו היה יכול לשער בלבי מעט מקצת ענין זה . איך לעולם לא היה עומד על מדריגה אחת בשום פעם . רק תיכף היה משתוקק לעלות למדריגה גבוה יותר עד שזכה וכו' וכן לעולם . והיה חידוש גדול בענין זה . וכל זה היה כפי תפיסתנו המעומה . ויותר מזה . יש בענין זה סתרי נסתרות פלאי פלאות . ודי בזה :

ראשי תיבות וקיצורים: א. אחד: א"א. אי אפשר: אי"ה. אם ירצה ה': א"ע. את עצמו: אע"פ. אף על פי: בלבי. בלביה [בלביו]: במ"א. במקום אחר: במדריגה. במדריגה: ג. שלושה: ג"כ. גם כן: הי'. היה: הק'. הקדוש: וע"כ. ועל כן: כ"א. כל אחד: למדריגה. למדריגות: פ"א. פעם אחת: סליק ספר שבחי הר"ן.

כי אני ידעתי כי גדול ה' ואדונינו מכל אלקים^(ב). דוד המע"ה אמר כי אני ידעתי . אני ידעתי דייקא . כי גדולת הבורא ית' א"א לומר לחבירו . ואפילו לעצמו א"א לספר מיום ליום . לפי מה שמזכיר לו ומתנוצץ לו באותו היום . אינו יכול לספר לעצמו ליום שני הזריחה וההתנוצצות של גדולת הבורא ית' שהי' לו אתמול . וע"כ אמר כי אני ידעתי . אני ידעתי דייקא . כי א"א לספר כלל . ואמר שמה שכתוב אחריו כל אשר חפץ ה' עשה בשמים ובארץ וכו'^(ג) הוא ענין אחר לגמרי ורחוק לגמרי משבח כי אני ידעתי . כי כוונתו באלו הדברים כי אני ידעתי א"א לספר כלל . והוא גבוה מאד מאד גבוה מעל גבוה מה שא"א לפה לספר רק אני ידעתי דייקא כנ"ל . וכ"ש בזהר^(ד) נודע בשערים בעלה כל חד לפום מה דמשער בלבי^(ה) . כמבואר במ"א :

טוב מאד להשליך עצמו על הש"י ולסמוך עליו . ודרכי כשבא היום . אני מוסר כל התנועות שלי ושל בני והתלויים בי על הש"י . שיהי' הכל כרצונו ית' . וזה טוב מאד . גם אזי אין צריך לדאוג ולחשוב כלל אם מתנהג כראוי אם לאו . מאחר שסומך עליו ית' . ואם הוא ית' רוצה בענין אחר הוא מרצה להתנהג בענין אחר . כרצונו יתב' : וכן כשמגיע שבת או יו"ט . אזי אני מוסר כל ההתנהגות וכל הענינים והתנועות של אותו השבת או היו"ט להש"י . שיהי' הכל כרצונו ית' . ואזי איך שמתנהג באותו השבת ויו"ט . שוב אינו חושב וחושש כלל שמא לא יצא י"ח . בהנהגת קדושת אותו היום . מאחר שכבר מסר הכל להש"י וסמך עליו ית' לבד :

הפליג מאד בגדולת הבורא ית"ש . וא"א לבאר זאת בכתב . ואמר כי גדולת הבורא ית' אין שיעור כי נעשים דברים נוראים בעולם נפלאים ונוראים מאד ואין יודעים כלל . היינו שעדיין אין יודעים שום ידיעה כלל כלל לא . וגם מה שמובא כי תכלית הידיעה אשר לא נדע . היינו ג"כ אצל כל ידיעה וידיעה . היינו שאפי' כשמגיעין להתכלית של הידיעה דהיינו לא נדע . אעפ"כ עדיין אין זה התכלית . כי זה התכלית הוא רק באותה הידיעה . אבל בהידיעה הגבוהה ממנה . עדיין לא התחיל בה כלל . וכן למעלה מעלה . נמצא שלעולם אין יודעין כלל כלל לא . ואעפ"כ אין זה התכלית . כי עדיין לא התחיל כלל לידע בידעות שלמעלה מזאת הידיעה

שהגיע בה אל התכלית שלא נדע . וכו' **גם** הפליג מאד בגודל מעלת התשובה . ואפילו כשנפלים מאד ח"ו . וכ"א נפל למקום שנפל ר"ל . אעפ"כ אסור לייאש עצמו . כי תשובה גבוה למעלה מן התורה . ע"כ אין שום ייאוש בעולם . כי אם יזכה יהיו נעשין מעונותיו ענין אחר לגמרי . וכשארז"ל שנתהפכין העוונות לזכיות ויש בענין זה סתרי נסתרות . רק הכלל שמכל הנפילות והירידות שבעולם ר"ל יכולים לחזור אליו ית' בנקל . כי לגדולתו אין חקר . והעיקר שהכל תלוי בו . שלא יהיה מייאש עצמו מלצעוק אל ה' ולהתחנן ולהתפלל אליו ית' תמיד :

עכשיו בעתים הללו קשה מאד מאד שיהי' מעות לאיש כשר . כי צריך שיהי' לו ירידה גדולה מאד ח"ו עד שישגי מעות . ואפילו אחר הירידה הגדולה ח"ו מעבודתו ית' . עדיין לאו כ"א משיג מעות . כי גם הרשעים וקלי עולם לאו כ"א משיג מעות . אבל איש כשר באמת רחוק מאד שיהי' לו עשירות . כי דע שמיום שחרב ביהמ"ק . נפל העשירות בעמקי הקליפות בבחי' ותרד פלאים^(א) . פלאים אותיות אלפים . היינו שהאלפים של עשירות ירד פלאים . דהיינו ירידה גדולה ונפלאה . ע"כ בהכרח שיהי' לו ח"ו ירידה גדולה מאד . קודם שבא לעשירות דהיינו אלפים מזומנים . ועדיין הוא ספק כנ"ל אבל איש כשר באמת קשה לו מאד שיהי' לו עשירות ואעפ"י שנמצאים גם צדיקים ואנשים כשרים שיש להם מעות . אבל הוא כבד וקשה מאד מאד . וגם העשירות שיש להם לצדיקים . הוא מזיק להם לעבודתם . גם באמת אעפ"י שיש להם איזה מעט עשירות . אבל אעפ"כ אין להם עשירות גדול מזומן כמו שיש להקלי עולם . שיש להם אלפים ורבבות אדומים מזומנים . כי עכשיו קשה וכבד מאד שיהי' להכשרים עשירות כנ"ל . וכמו שאומרים בשם רבי נחמן זקניו ז"ל שאמר על משארז"ל אורך ימים בימינה וארו"ל אורך ימים איכא עושר וכבוד ליכא^(ב) ואמר כ"ש עושר וכבוד . ואמר ר"ג זצ"ל שהוא רק כ"ש היינו שבודאי הוא ק"ו וכ"ש שראוי שיהי' להם עושר וכבוד אבל לא בפירושו . כי אעפ"כ אין להם מזומנים כמה אלפים אדומים . וכנ"ל :

הידה מוגנה מאד את ספרי המחקרים והפילוסופים . ואמר שאין שם כלל שכל גמור כמו שיש באין מאמר מהרש"א או מהר"ם שיף וכיוצא מספרינו הקדושים . שיש בהם עמקות ושכל נפלא ונעים מאד . אבל באלו הספרים

ראשי תיבות וקיצורים: א"א. אי אפשר: באיזו. באיזה: בבחי'. בבחינת: ביהמ"ק. בית המקדש: בלבי. בליביה [בלבון]: במ"א. במקום אחר: ג"כ. גם: כן. המע"ה. המלך עליו השלום: הש"י. השם יתברך: וכ"א. וכל אחד: וכ"ש. וכמו שכתוב: וע"כ. ועל כן: ח"ו. חס ושלום: יהי'. יהיה: יו"ט. יום טוב: יו"ח. ידי חובה: ית' / יתב'. יתברך: ית"ש. יתברך שמו: כ"א. כל אחד: ב"ש. כל שכן: ר"ל. רחמנא ליצלן [ה' יצלננו]: מהר"ם. מורינו הרב מאיר [שק"ז]: מהרש"א. מורינו הרב שמואל אליעזר אידלש ז"ל: ק"ו. קל וחומר: ר"ג. רבי נחמן: שאפי'. שאפילו: שהי'. שהיה: שיהיה: הערות תרגומים: (א) כך כותרת הספר בתקעיה [כיום - "שיחות הר"ן"]; (ב) תהלים קלה, ה: (ג) שם, ה: (ד) בראשית קג ע"ב: (ה) כל אחד כפי שמשער בלבי: (ו) איכה א, ט: (ז) אורך ימים יש עושר וכבוד אין:

ליקוטי מוהר"ן

שיחות הר"ן

הספרים לא נמצא זה השכל כלל. כי הם מדברים רק בדרך היקשים מיני' ובי' עד שבאים לאיזה מופת. אבל השכל שיש בתורתנו הקדושה להבדיל. אין שם כלל כלל. ואמר. אשרי מי שאינו יודע כלל מספריהם. רק הולך בתמימות ויש לו יראת העונש. כי עיקר העבודה בתחילה. היא רק מחמת יראת העונש. ובלי יראת העונש א"א להתחיל כלל בעבודת ה'. ואפילו צדיקים צריכין ג"כ יראה. כי עובדי מאהבה הם מועטים מאד מאד. ועיקר הוא יראת העונש. כי היראה עילאה בגין דהוא רב ושלום^(א) וכו' היינו יראת הרוממות. לאו כל אדם זוכה לזאת היראה. אבל עיקר העבודה הוא רק ע"י יראת העונש אצל רוב בני אדם. ומי שלומד ח"ו בספרי המחקרים והפילוסופים נכנס בלבו ספיקות וכפירות. כי כל אדם נולד עם רשעת^(ב). כי טבע כל אדם נמשך אחר רשעת. היינו אחר תאוות רעות של עו"ה ר"ל. רק מחמת יראת העונש הוא שובר תאוותיו ונכנס בדרכי ה'. אבל כשלומד באותן הספרים של חקירות ח"ו. או מוצא לעצמו ספיקות וכפירות שהם סיוע לרשעת שלו שיש בו בטבעו. וע"כ אין אנו מוצאים כלל שיהיה איזה אדם נעשה איש כשר וירא ה' ע"י ספרי המחקרים. אע"פ שנמצא בדבריהם איזה דברים ממדות טובות וכיוצא. אעפ"כ הכל הבל. כי הפסד מרובה משכרם. כי הם מבבלים דעת האדם מאד. ועין במ"א מזה. מגודל האיסור ללמוד אלו הספרים רחמנא ליצילן:

ואמר אשרינו. שמושה רבנו ע"ה בחר לנו חלק טוב מאד. ונתן לנו את התורה. ופתח בה בראשית ברא אלקים את השמים וכו' בלי שום חקירות ומופתים שלהם. רק צוה עלינו להאמין בהש"י באמונה לבד וע"כ אסור לנו ליכנס בחקירות כלל ח"ו. **ואף** שבזוה"ק הוא מגנה יראת העונש. כבר מבואר על זה תירוצים בספרי מוסר. כי באמת עיקר עבודת ה' היא רק ע"י יראת העונש כנ"ל:

ואמר שאלו התחבולה וההמצאות שהמציאו הפילוסופים בחכמתם. כגון כלי מלחמה נפלאים ושאר כלים העשויים בתחבולות ע"פ חכמה וכיוצא בזה שאר עניני חידושים שלהם שהמציא כ"א וא' מחכמיהם. אמר. שהכל מלמעלה כי לא היה אפשר להם לבא ע"ז. רק ע"י שהתנוצץ להם השכל בזאת החכמה. שבא לאותו החכם התנוצצות מלמעלה. כי כשהגיע העת והזמן

היצ"הר דומה כמו מי שהולך ורץ בין בני אדם. וידו סגורה. ואין אדם יודע מה בתוכה. והוא מרמה בני אדם ושואל לכל אחד. מה אני אוהו. ולכל אחד נדמה. כאלו הוא אוהו מה שהוא מתאהו. וע"כ הכל רצים אחריו. כי כ"א סובר שיש בידו מה שהוא חפץ. ואח"כ הוא פותח את ידו. ואין בה כלום. כמו כן ממש היצ"הר. שהוא מרמה כל העולם. והכל רצים אחריו. ומרמה לכ"א וא'. עד שנדמה לכ"א וא' כאלו יש בידו מה שהוא חפץ. כ"א כפי שטותו ותאוותו. ואח"כ בסוף הוא פותח את ידו. ואין בה כלום. כי אין מי שימלא תאוותו אצלו. גם נדמו כל התאוות של העולם. כמו עמודי אור הנכנסין בבית מן אור החמה כנראה בחוש. שהם נדמין לעמודים מחמת הזריחה של החמה. וכאלו רוצים לתפוס אותן העמודי אור. שתופסים ותופסים ואין בתוך היד כלום. כך הם כל התאוות של עו"הו:

טוב מאד מי שיכול לשפוך שיחו לפני הש"י ברחמים וחתנונים כגון המתחמא לפני אביו. כי הלא הש"י כבר קראנו בנים כ"ש בנים אתם לה' אלוקים^(א). ע"כ

טוב

ראשי תיבות וקיצורים: א"א. אי אפשר; בגמפ"ת. בגמרא פירוש רש"י תוספות; בהש"י. בהשם יתברך; במ"א. במקום אחר; ג"כ. גם כן; ד'. ארבע; החכמים. היצה"ר. היצר הרע; הסטי"א. הסטרא אחרא [הצד האחר - צד הטומאה]; התחבולה. התחבולות; וע'. ועיין; וע"כ. ועל כן ח"ו. חס ושלום; כ"א וא'. כל אחד ואחד; כ"ש. כמו שכתוב: מיני' ובי'. מיניה וביה [ממנו ומתוכו]; ע"ה. עליו השלום; ע"הו. עולם הזה; ע"ז. על זה; ר"ל. רחמנא ליצילן [ה' יצילנו]; שבזוה"ק. שבזוהר הקדוש; הערות ותרוממים: (א) היראה עליונה משום שהוא [ה' יתברך] גדול ושלום; (ב) [רשעות]; (ג) [דברים יד, א:

ליקוטי מוהר"ן

ב

מתגברים בענין רשעתם. זהו בעצמו חרטה. כי מחמת שבא בדעתם חרטות. ע"כ הם מתגברים ביותר ברשעתם כמו שני אנשים שנלחמים זה כנגד זה. שכש אחד רואה שחבירו מתגבר נגדו. אזי הוא מתגבר ביותר כנגדו. כמו כן ממש. כשהרע רואה שמתחיל איזה טוב להתעורר אצלם אזי הוא מתגבר ביותר. והכן.

וזהו כלל גדול בעבודת ה'. אפילו לשאר בני אדם. לכ"א לפי ערכו. שכל מה שרוצה יותר ליכנס בעבודת ה'. מתגבר עליו הבעל דבר ביותר. וכבר מבואר מזה במ"א. וצריך להיות משכיל על דבר זה. ובתחבולות תעשה מלחמה להתגבר על הרע בהתגברות גדול בכל פעם. אשרי הזוכה לנצח המלחמה:

א' שרינו שהש"י המיב עמנו מאד. שזכינו לקדושת ישראל. ואמר. שיש לו שמחה גדולה. על שזכה להיות בארץ ישראל. כי כמה מניעות וכמה בילבולים וכמה מחשבות וכמה עיכובים וסיכסוכים ה' לו על ענין הנסיעה לארץ ישראל. ומניעות מחמת ממון. והוא קפץ על כולם. וגמר העובדא^(ט) בשלמות והי' בארץ ישראל. ואמר. זה אני מאמין. וגם אני יודע הרבה בענין זה. שכל התנועות וכל המחשבות וכל מיני העובדות שעושין בשביל איזה עובדא שבקדושה. אין שום תנועה ולא שום מחשבה נאבדת כלל. וכשזוכין לשבר כל המניעות ולגמור העובדא שבקדושה אזי עושין מכל התנועות והמחשבות והבילבולים שהי' לו בענין זה קודם ששבר ועבר על כל המניעות בעת שהי' מסופק ומבולבל והי' עומד על המשקל אם לעשות דבר זה. והמניעות היו מונעים אותו מכל צד. אח"כ כשזוכה לעבור על כל זה ולשבר הכל. אזי נעשין מכל המניעות ומכל המחשבות והתנועות והבילבולים הנ"ל. דברים עליונים למעלה בקדושה. והכל נרשם למעלה לטובה כל תנועה ותנועה שהי' לו מקודם כנ"ל. אשרי כשזוכין לקפוץ ולדלג על כל המניעות. וזוכין לגמור ולעשות איזה עובדא טובה:

א"ל הרוצים להיות אנשים כשרים. וליכנס בעבודת ה'. ואזי יש להם בילבולים גדולים. ומניעות גדולות. ואינם יכולים לתת עצה לנפשם. איך לעשות. מחמת גודל הבילבולים והמניעות שיש להם. וכל מה שרוצים לעשות בעבודת ה'. קשה להם לעשות כראוי. דע שזה בעצמו שהם מתייגעים ולהוטים לעשות איזה עובדה או לקדש עצמו באיזה קדושה

טוב מאד לפרש שיחתו וצערו לפניו ית' כבן שקובל לפני אביו בתנועות של חן ורחמים שקורין (פעסטין). ואף אם נדמה להאדם שלפי מעשיו אינו כבן לפני ית'. עם כל זה. הלא הש"י קראנו בנים כנ"ל (כי בין כך ובין כך קרויים לך בנים) ואם עתה הוא מגרש אותי ח"ו מבחי' בן. הטוב בעיניו יעשה. עלי לעשות את שלי לעשות עצמי כבן. כנ"ל. ומה טוב כשיכול לעורר לבו בתחנונים עד שיבכה ויוריד דמעות כבן לפני אביו. ושמעתי מעשה מוקיני ר' נחמן ז"ל. כשהיה על הספינה. פעם אחד לא הי' להם לחם. ולא אכלו כמה ימים. עד שהגיעו לאיזה עיר. ולא הי' שם יהודים רק ישמעאליים. ולקח ישמעאל אחד את ר' נחמן הנ"ל. ונתן לו לאכול. והוא כבר לא אכל כמה ימים. ונטל ידיו ובירך ברכת המוציא. וקודם שהתחיל לאכול. בא לו על מחשבתו. אל תלחם את לחם רע עיני^(כ). ומחשבות שלנו אינם דבר רק^(כ) כלל. (כך אמר ר"ג זקינו הנ"ל בסיפורו מעשה זו) ולא ידעתי מה לעשות. כי כבר ברכת ברכת המוציא. אך אעפ"כ הי' בדעתי למנוע מלאכול כלל מחמת המחשבה הזאת. אח"כ בא על מחשבתו. ואת העורבים צייתי לכלכלך^(כ). ואז אכל. (ואמר רבינו ז"ל. בעת סיפורו זאת. וזה נראה והוטב בעיני מאד מה שהעמידו על המחשבה. שמסתמא כשבא על מחשבתו כך בוודאי הוא כך באמת) כמו כן. לענין כל המחשבות הבאים על האדם לבלבלו. אח"כ עוזרו הש"י ושולח לו מחשבה אחרת של התקרבות. כגון לענין הנ"ל. שלפעמים ידמה להאדם במחשבתו. שאינו ראוי להיות כבן לפני ית' וכיוצא בזה. אעפ"כ עליו לעשות את שלו כנ"ל. ואח"כ יעזרו הש"י וישלח לו מחשבות של התקרבות. כי באמת כל ישראל כולם קרויים בנים אצלו ית'. וע"כ ראוי לנו לפרש שיחתנו וצערנו לפניו ית' כבן הקובל לפני אביו:

כש'לומדין מילי דפורענותא^(כ). כגון בשלומדין הלכות אבילות וכיוצא. אין לעיין שם הרבה. כי אין צריכין להעמיק המחשבה במקומות כאלו. כי המחשבה יש לה תוקף גדול. כמבואר במ"א. וע"כ צריכין לעבור במהירות מקומות כאלו:

בשם הבעש"ט ז"ל. שסכין אין נותנין במתנה. היינו שאחד לא יתן לחבירו סכין במתנה:

הרשעים הם מלאים חרמות. והם אינם יודעים כלל מהו חרטה. כי זהו בעצמו שהם

ראשי תיבות וקיצורים: במ"א. במקום אחר: הבעש"ט. הבעל שם טוב: הי'. היה: השיי. השם יתברך: וע"כ. ועל כן: ח"ו. חס ושלו: ית'. יתברך: לכ"א. לכל אחד: מבחי'. מבחינת: ר"ג. רבי נחמן: הערות ותרגומים: (א) משלי כג, ו: (ב) ויק: (ג) מלכ"א ז, ד: (ד) דיני פורענות: (ה) המעשה:

ליקוטי מוהר"ן

שיחות הר"ן

לקשות עבודת ה' בפועל. וזה הרצון בעצמו טוב מאד ואם אעפ"כ הוא אנוס ואינו זוכה אל העבודה. הרצון הנ"ל בעצמו הוא טוב מאד :

אמר שהוא חכמה ומלאכה גדולה להיות כמו בהמה. ^{טו} וזה בחי' כל אשר נתן ה' חכמה בהמה ^(ט). היינו שהוא חכמה לעשות עצמו כבהמה. (וכמו שארז"ל ^(ט)) על פסוק אדם ובהמה תושיע ה' אלו בני אדם שערומים בדעת ומשימין עצמן כבהמה. וכמו שאמר אסף ואני בער ולא ארע בהמות הייתי עמך ^(ט). ועיין במ"א מוה): **דע** שיכולין לצעוק בקול דממה דקה. בצעקה גדולה מאד ולא ישמע שום אדם כלל. כי אינו מוציא שום קול כלל. רק הצעקה היא בקול דממה דקה. וזה יוכל כל אדם. דהיינו שיצייר במחשבתו הצעקה ויכניס קול הצעקה במחשבה. ויצייר בדעתו קול הצעקה ממש עם הניגון בדרך שצועקין. ויכנס בוה עד שיצעק ממש בחי' קול דממה דקה ^(ט). ושום אדם לא ישמע כלל כי באמת אינו ציור כלל. רק צעקה ממש. כי יש סמפונות בריאה שמשום יוצא הקול. וגם יש סמפונות דקים היוצאים מן הריאה אל המוח. וע"כ יכולים להכניס הקול דרך הסמפונות הדקים ההולכים אל המוח עד שיצעק ממש במוחו ע"י מה שמצייר במחשבתו קול הצעקה ממש. שבוה הוא מכניס קול הצעקה אל המוח ויוכל לעמוד בין כמה בני אדם ויצעק מאד. ושום אדם לא ישמע כנ"ל. ולפעמים יוכל להשמט מזה איזה קול דק שיהי' נשמע. כי מחמת שנכנס הקול דרך הסמפונות של המוח אל המוח. יוכל להשמט לפעמים. שיצא הקול דרך הסמפונות המוציאים קול. אבל הוא בדקות גדול ובלא דיבור (היינו כשאין מוציאים שום דיבור בשעת הצעקה הנ"ל) קל יותר לצעוק כנ"ל. כי כשצריך להוציא הדיבור. קשה יותר לתפוס את הקול אל המחשבה. ולבלי להניחו לצאת דרך הקנה המוציא קול. אבל בלא דיבור קל יותר :

הוכיח את אחד על התמדת הלימוד. ואמר לו. מדוע ^{טז} לא תלמוד מה תפסיד בוה. הלא תקבל עו"הב על הלימוד. ואין צריך לומר. כשהתורה מראה אהבה לאחד. או אין רוצה כלל עו"הב. רק שרוצה את התורה בעצמה והלא גם הש"י לומד. כמו שמבואר בדרו"ק סדר היום שיש להקב"ה שלש שעות עוסק בתורה וכו' ^(טז). ובדורות הללו בעו"ה. נפל לימוד התורה מאד. ודע שהגדולים שהיו בדורות שלפנינו דהיינו הרבנים הגדולים

קדושה. אעפ"י שאינם יכולים לגמור כראוי. זה בעצמו שהם מתייגעים ולהוטים אחר זה. הוא בחי' קרבנות. בבחי' כי עליך הורגנו כל היום נחשבנו כצאן טבחה ^(טז). ואיחא בתיקונים ^(טז). שזה בחי' תפילה. שהיא בחי' קרבנות. היינו כשרוצים להתפלל ואין מניחין אותו. ומבלבלין אותו בכמה מיני בילבולים. והוא צריך לכמה יגיעות בשעת התפילה. ואזי אפילו אם אינו זוכה להתפלל כראוי. אעפ"כ היגיעה בעצמה שמייגע עצמו בכל כחו. ומוסר נפשו להתפלל כראוי זה בעצמו הוא בחי' קרבנות. בחי' כי עליך הורגנו וכו'. וכמו כן. בכל העבודות והקדושות שאדם רוצה לקדש עצמו. אעפ"י שאינו זוכה ח"ו לקדש עצמו כראוי אעפ"כ. היגיעה בעצמה והיסורין והבילבולים שיש לו מזה מחמת שרוצה וחפיץ לקדש עצמו. רק שאין מניחין אותו. זה בעצמו הוא בחי' קרבנות בחי' כי עליך הורגנו כל היום נחשבנו כצאן טבחה. על כן. על האדם לעשות את שלו תמיד. ליגע עצמו בעבודת ה' בכל מה שיוכל. ואת כל אשר תמצא ירך לעשות עשה. אעפ"י שקשה עליו מאד. ונרמה לו שאין מניחין אותו כלל. ומרחיקין אותו מאד מאד. ואינו זוכה לעשות כראוי שום דבר שבקדושה וכו'. אעפ"כ עליו לעשות מה שיוכל וה' הטוב בעיניו יעשה :

יש אנשים כשרים שאין להם פרנסה. ויש להם דוחק ^{יז} ובילבולים גדולים מזה. והוא טובה להעולם. ודע שיש דיבורים יקרים שיוצאים ע"י בלבולים דייקא. אך יש חילוקים בין הבלבולים. וכמוכא במדרש ^(יז) שיש תרדמה של נבואה. כ"ש ותרדמה נפלה על אברם ^(יז). ויש תרדמה של שמת וכו'. תרדמה הוא בלבול הרעת : **אני** מקנא מאד איש כשר. שקורין (ערליכר יהודי). ^{יח} כי נרמה שהולך בן אדם עם דקין וכרכשות ואברים כשאר כל העולם. ואעפ"כ. באמת הוא ענין אחר לגמרי. כי איש כשר יקר מאד. אשרי לו. והעיקר הוא הרצון והכיסופין. ואעפ"י שאין לצאת בוה. (כמבואר במאמר ויהי נא פי שנים ^(יח)) כי צריכין להוציא מכה אל הפועל דווקא. כי אעפ"י שאונס רחמנא פטרי ^(יח). עם כל זה. והו למי שרוצה לצאת החוב. אבל צריך שלא לקרר דעתו בוה. במה שהוא פטור מחמת האונס. רק לעשות עבודת ה' בפועל (כמבואר כל זה במאמר הנ"ל ע"ש) אעפ"כ. גם זה טוב. כשאוחזין בוה. שאין רוצין לצאת עם האונס : רק שכוספו חזק ורצונו תקיף מאד לזכות

ראשי תיבות וקיצורים: אעפ"י. אף על פי; בחי': בחינת; במ"א. במקום אחר; בעו"ה. בעונותינו הרבים; השי"י. השם יתברך; וע"כ. ועל כן; ח"ו. חס ושלום; ב"ש. כמו שכתוב; להקב"ה. להקדוש ברוך הוא; עו"הב. עולם הבא; ע"ש. עיני שם; נטורי. פטריה [נטורי]; שיהי'. שיהיה; הערות ותרגומים: (א) תהלים מ"ד, כג; (ב) מובא בתיקונים [מדרש הנעלם, חיי שרה קכד ע"ב]; (ג) בראשית רבה י, ו; (ד) בראשית טו, יב; (ה) לקוטי מוהר"ן ח"א, סו; (ו) על שער [עבירה] באונס - פטור; (ז) שמות לו, א; (ח) חולקן ע"ב; (ט) תהלים עג, כב; (י) מלכ"א יט, יב; (יא) עבודה זרה ג;

ליקוטי מוהר"ן

ג

כשהאדם כל היום בשמחה. אזי בנקל לו לייחד לו כ' שענה ביום לשבר את לבו ולהשיח את אשר עם לבבו לפני השי"ת כמבואר אצלנו כמה פעמים אבל כשיש לו עצבות ח"ו. קשה לו להתבודד ולפרש שיחתו. וע' במ"א כמה האדם צריך להתחזק להיות שמת תמיד. וביותר בשעת התפילה. ושצריכין להכריח עצמו בכל כחותיו לזכות לשמחה. ואמר כי לזכות לשמחה. זה קשה וכבד להאדם לזכות לזה. יותר משאר כל העבודות. ענה ואמר. כפי הנראה. שא"א לבוא לשמחה כ"א ע"י עניני שמות לעשות עצמו כשומה ולעשות עניני צחוק ושמות וכו' כמבואר במ"א. ורק ע"י באין לשמחה: כשהאדם זוכה לשמחה. אזי השי" בעצמו שומר אותו ומציל אותו מפגם הברית:

ברא"ש השנה צריכין להיות חכם. שיהשוב רק מחשבות טובות שייטיב השי" עמנו וכו'. וצריכין להיות שמת ברה"ה. גם צריכין לבכות ברה"ה: בר"ה ביום הראשון צריכין למעט בדיבור מאד מאד. ואמר. שאדם גדול צריך לדקדק בזה ביותר. וע"כ הוא אינו אומר ביום א' אפילו הפייט רק מה שיסדר ר' אליעזר הקליר. אבל שאר הפייט אינו אומר. מחמת שאדם גדול צריך לדקדק אז ביותר לכלי לדבר שום דיבור שאינו מוכרח:

טוב מאד מי שזוכה להיות מקורב לצדיק אמת. כי לעתיד לבא כתיב לאחוז בכנפות הארץ וינערו רשעים ממנה^(ט). שיאחוז בכנפות הארץ וינער את הרשעים אבל מי שהוא מקורב לצדיק אמת אזי יחזיק ויאחז עצמו בהצדיק ויהי' נשאר קיים ולא יהי' ננער עם הרשעים מאחר שיחזיק ויאחז עצמו בהצדיק:

ענה ואמר. הרחמנות של העוה"ז הכל רואין. ובשביל זה הכל רודפין אחר העוה"ז. כי רואין כשהאדם רעב וצמא וכיוצא. קשה לו מאד. ויש רחמנות גדול עליו וכן מי שהולך ערום ויחף יש רחמנות גדול עליו אבל מי שיש לו עינים ורואה גודל הרחמנות שיש על הנשמות שבעולם הבא. כי שם בעוה"ב נמצאים בני אדם שהולכים ערומים ממש. וא"א לרחם עליהם כלל. כי בעוה"ז. כשהאדם ערום בלא מלבוש. אזי אפשר לקבץ נדבות עבורו. ולעשות לו קאמפיין^(י). אבל בעוה"ב מי שהולך ערום א"א לרחם עליו כלל. כי שם אין מועיל שום רחמנות. כי איזה מלבוש הוא צריך. הלא הוא רק מלבוש של תורה ומצוות. ולזה אין מועיל שם רחמנות אבל מי שזוכה להתקרב לצדיק אמת. הוא יכול לרויץ להצדיק

הגדולים שהיו אז לא היו יודעים שום כוונות. ואעפ"כ היו יכולים לעשות מופתים רק ע"י לימוד התורה הקדושה. כי ע"י כשהיו אומרים איזה דיבור נתקיים כך:

פעם אחד סיפרנו עמו מענין הדפסת ספרים. שברורות הללו נתרבו מאד בעלי מדפיסים. והם מדפיסים בכל פעם ספרים הרבה מאד מראשונים ואחרונים. וקפצו עליהם וזינאו^(כ) מאד. כי הכל קונים ספרים עכשיו וכו'. ואמר רבינו ז"ל. כי אמרו רז"ל עתידה תורה שתשתכח מישאל^(כא). ע"כ מדפיסים ספרים הרבה וכ"א קונה ספרים. כדי שיהיו ספרים ביד כ"א כדי שלא תשתכח התורה ע"י ריבוי הספרים הנמצאים ביד כ"א וא'. ואפילו ביד חייט וכיוצא נמצאים עכשיו ספרים. וכ"א חוטף וקונה ספרים כדי שיהיה ספרים ביד כ"א. כדי שלא תוכל התורה להשתכח ע"י. אבל זה אין יודעים שכשאין לומדים התורה אין מועילים הספרים כלל. כי בעוה"ה נפל לימוד התורה מאד. והלימוד הוא מועט מאד עכשיו בעוה"ה. (היינו כי מה ויעילו הספרים הרבים שלא תשתכח התורה מאחר שאין לומדים אותה בעוה"ה): **ואמר** נכספתי מאד להמשיך את העולם אל עשיה. שיהי' חיוב אצל כ"א וא' ללמוד כך וכך בכל יום ויום ולא יעבור. וכיוצא. ואמר. שאפילו אותן האנשים הרחוקים מן הקדושה מאד שנלכדו במצודה רעה עד שרגילין בעבירות ח"ו רחמנא ליצילן רחמנא לישובן^(כב). אעפ"כ. הכח של התורה גדול כ"כ עד שיכולה להוציא אותם מן העבירות שרגילין בהם ח"ו. ואם יעשו להם חוק קבוע וחיוב חזק ללמוד בכל יום ויום כך וכך. יהי' איך שיהי'. בוודאי יזכו לצאת ממצודתם הרעה ע"י התורה. כי כח התורה גדול מאד:

וכל עיקר מגמתו וחפצו הי' תמיד רק לעובדות ועשויות של קדושה בלי שום חכמות כלל. רק שנעסוק תמיד בעשויות של קדושה בפשימות. דהיינו להרבות בלימוד התורה ולעשות מצוות הרבה בכל יום. ולהרבות בתפילה ותחנונים תמיד. והכל בפשימות בלי שום חכמות: והזהיר מאד להיות בשמחה תמיד. והרבה מאד לדבר עמנו מזה. מענין שמחה. כמבואר בספרי' הקדושים. אך יותר מזה הרבה לדבר עמנו בעל פה. והזהיר מאד בכמה אזהרות כמה וכמה פעמים להיות אך שמת תמיד:

ראשי תיבות וקיצורים: א'. ראשון [של החג]: בספרי. בספרים: במ"א. במקום אחר: בעוה"ה. בעונותינו הרבים: בעוה"ב. בעולם הבא: בריה. בראש השנה: הבעש"ט. הבעל שם טוב: הי'. היה: העוה"ה. העולם הזה: השי"ה/השוי"ת. השם יתברך: ויכ"א. וכל אחד: וע'. ועיקר: ע"כ. ועל כן: ח"ו. חס ושלוש: יהי'. יהיה: ית'. יתברך: כ"א. כל אחד/כי אום: ב"א וא'. כל אחד ואחד: ב"כ. כל כ' מבחי'. מבחינת: ר"ג. רבי נחמן: שא"א. שאי אפשר: שיהי'. שיהיה: הערות ותרגומים: (א) קונים: (ב) שבת קלח ע"ב: (ג) ה' יצילנו ה' ישמרנו: (ד) איוב לח, יג: (ה) מעיל עליון פשוט:

ליקוטי מוהר"ן

שיחות הר"ן

להצדיק - וליקח אצלו איזה מלבוש להתלבש עצמו :
שוב שמעתי שיחתו הק' מעין זה - שאמר בעולם הבא
 מונחין כמה בני אדם בחוץ והם צועקים בקול
 מר - תנו לנו מה לאכול - ובאין אצלם ואומרים להם -
 הרי לכם אכילה ושתייה - אכלו ושתו - והם משיבים -
 לא - לא - אין לנו צריכים אכילה זאת - רק אנו צריכים
 אכילה ושתייה של תורה ועבודה - וכן מונחים כמה בני
 אדם ערומים בחוץ - והם צועקים ג"כ מאד - תנו לנו
 כמה להתכסות - ובאין אצלם ואומרים - הרי לכם
 מלבושים - והם משיבים - לא - אין לנו מלבושים נצרכים
 לנו כלל - רק אנו צריכים מצוות ומעשים טובים להתלבש
 בהם :

ענה ואמר - אשרימי שזוכה לאכול כמה פרקים משניות
 ולשתות אח"כ איזה קיפיתליך תהילים - ולהתלבש
 באיזה מצוות :

מעלת הזוכה ליתן מעות לצדיקי אמת - היא גדולה
 ויקרה מאד מאד - למשל - בן שנתרחק מאביו
 והבן יש לו גיעגועים גדולים מאד לאביו - וכן האב
 יש לו גיעגועים גדולים לבנו - לימים נתיישב בדעתו
 האב לילך וליסע לבנו - וכן הבן נתיישב ג"כ לילך
 וליסע לאביו - והלכו ונסעו זה לזה - וכל מה שנתקרב
 יותר נתגדל ביותר הגיעגועים שלהם - והיו הולכים
 ונוסעים זה לזה - והיינו האב להבן והבן להאב - עד
 שנתקרבו ולא היה ביניהם כ"א ב' פרסאות לבד - והבין
 האב בגודל הגיעגועים שלו - שאם יניח עצמו להיות
 נמשך אחר הגיעגועים לא יהיה לו כח לסבול עוד
 הגיעגועים של אלו הב' פרסאות - וכן הבן ג"כ -
 שאין לו עוד כח לסבול הגיעגועים של אלו הב' פרסאות
 האחרונות - ואם ימשך עצמו אחריהם תצא נפשו ח"ו -
 ויישבו עצמן להשליך לגמרי כל הגיעגועים - ולהעבירם
 מדעתם - בתוך כך - בא אחד עם עגלה - וחטף את
 הבן - והביאו לאביו במהירות גדול - כמה תענוג נפלא
 ועצום גרם זה האישי שהביא את הבן להאב שהיה להם
 גיעגועים כאלה - וכן הצדיק שהוא בן להש"י - ומחמת
 מסך המבדיל נתרחק מאביו יתב' - ויש גיעגועים
 כביכול להש"י וכן להצדיק לחזור ולהתקרב להש"י -
 ובתוך שהם מתקרבים זה לזה - עד שהגיעו סמוכים
 זה לזה - ואין ביניהם רק הרחק מעט כנ"ל - והבינו
 שלגודל הגיעגועים א"א לסבול עוד והסכימו להשליך
 הגיעגועים מדעתם - כי הוא ית' אמר - האם

כ"ב

כ"ב

ט

לית לית

אצל העולם השכחה היא חסרון גדול בעיניהם - אבל
 בעיני יש בהשכחה מעלה גדולה - כי אם לא
 היתה שכחה - לא היה אפשר לעשות שום דבר בעבודת
 ה' - אם היה זוכר כל מה שעבר - לא היה אפשר לו
 להרים א"ע לעבודתו ית' בשום אופן - גם היו מבלבלים
 את האדם מאד כל הדברים שעוברים עליו - אבל עכשיו
 ע"י השכחה נשכח מה שעבר - ואצלו הדרך שכל מה
 שעבר והלך נפסק והולך לחלוטין - ואינו חוזר בדעתו
 עוד כלל - ואינו מבלבל כלל עצמו עוד כמה שכבר עבר
 והלך - וכו' - וענין זה הוא דרך עצה טובה גדולה מאד
 בעבודת ה' - כי ע"פ רוב יש לאדם בלבולים רבים
 וערכוב הדעת מאד ממה שחלף ועבר - בפרט בשעת
 התפלה

ראשי תיבות וקיצורים: א"א. אי אפשר: א"ע. את עצמו: ב'. שתי: בחי'. גיב: גם כן: הק'. הקדושה: ח"ו. חס ושלוש: ית/יתב'. יתברך:
 ית"ש. יתברך שמו: כ"א. כי אם: להשי'. להשם יתברך: הערות ותרגומים: (א) ישעיה נח, יא:

ליקוטי מוהר"ן

ד

בבת אחת · רק לילך בנחת בהדרגה מעט מעט · ולא
 שיהא מבוהל ומבולבל שרוצה לקיים ולחטוף הכל בבת
 אחת · ומחמת זה נתבלבל לגמרי · כמו שיש בשרפה ח"ו
 שמחמת הבהלה חוטפין מה שאין צריכין רק צריך לנהוג
 בהדרגה בנחת מעט מעט · ואם לפעמים אין האדם
 יכול לעשות כלל בעבודת ה' · מה לעשות · אונס רחמנא
 פמרי⁽²⁾ · וירגיל עצמו לכסוף ולהתנגעע ולהשתוקק תמיד
 אליו ית' · כי ההשתוקקות והכיסופין בעצמם הם דברים
 גדולים מאד · ורחמנא לבא בעי⁽³⁾ · ויש בענין זה כמה
 שיחות וסיפורים יפים ששמענו · שהם עצות גדולות
 טובות מאד · להרגיל עצמו בעבודת ית' · אך א"א
 לבאר דברים אלו בכתב היטב · והמשכיל החפץ באמת
 יבין קצת :

ראוי לאדם שיעבור וילך בזה העולם ככל הספרים ^{כב}
 הקדושים וללמוד כולם כדי שיהי' בכל מקום ·
 כמו שנמצא השרים הגדולים שהולכים ועוברים
 במדינות · ומוציאים הוצאות רבות על זה · כדי שיוכל
 אח"כ להתפאר ולומר שהי' במדינות · כמו שדרך
 השרים להתפאר ולומר · הייתי בוואראש וכיוצא בזה ·
 כמו כן · ראוי שיהי' האדם בעוה"ז ככל מקומות
 הקדושים של התורה · כדי שיוכל להתפאר בעוה"ב
 שהי' בכל מקום היינו בכל הספרים הקדושים כנ"ל ·
 ולעתיד בעוה"ב מזכירין אותו כל מה שלמד בעוה"ז :

ועל לימוד הפוסקים הזהיר מאד מאד ביותר מכל ^{כט}
 הלמודים · וראוי ללמוד כל הדי' ש"ע כולם
 מראשם עד סופם כסדר · אם יכול ללמוד כל הדי' ש"ע
 עם כל הפירושים הגדולים מה טוב · ואם לאו · עכ"פ
 ילמוד כל הדי' ש"ע הקטנים · והוא תיקון גדול מאד
 מאד · כי ע"י החמאים נתערב טוב ורע · וע"י לימוד
 פוסק שמברר הכשר והפסול המותר והאסור המהור
 והטמא ע"ז · נתברר ונפרש הטוב מן הרע · וכמבואר
 במאמר ראיתי מנורת זהב⁽⁴⁾ ובשאר מאמרים · מעלת
 לימוד הפוסקים · ואמר · שכל איש ישראלי מחויב
 ללמוד בכל יום יום פוסקים ולא יעבור · ואף אם
 הוא אנוס ואין לו פנאי · ילמוד עכ"פ איזה סעיף
 ש"ע באיזה מקום שהוא אפילו שלא במקומו שהוא
 עומד עתה בש"ע · כי צריך ללמוד איזה דין בש"ע
 בכל יום יום כל ימי חייו · וכשאינו אנוס ילמוד
 כסדר כל הדי' ש"ע מדי יום ביומו · וכשיגמור
 ויסיים הדי' ש"ע יחזור ויתחיל ללומדם כסדר ·

וכן

התפלה · שאז באים עליו כל הביבלולים ומערבבים
 ומעקמים את דעתו ממה שכבר עבר · לפעמים יש לו
 בלבולים מענין המו"מ שלו ועסקי ביתו וכיוצא · כאשר
 כי לא טוב עשה בענין זה וכיוצא · וכך היה צריך לעשות
 וכיוצא בזה הרבה · ויש שמבלבלים אותו בעת עבודתו ·
 בתורה או בתפלה וכיוצא · בהפגמים שפגם מקודם ·
 כאשר שבענין זה לא עשה כהוגן נגדו ית' · וכיוצא בזה
 הרבה מאד · כאשר ידוע לכל אדם בעצמו · ע"כ השכחה
 היא עצה טובה גדולה מאד לזה · שתיכף ומיד שחולף
 ועובר הדבר · יעביר ויסלק אותו מדעתו לגמרי ·
 ויסיח דעתו מזה לגמרי · ולא יתחיל לחשוב עוד
 במחשבתו בענין זה כלל · והבן הדבר היטב · כי הוא
 דבר גדול מאד ·

ואיתא⁽⁵⁾ בספרים · שבשביל זה ניתן השכחה כדי שתהא
 התורה חביבה על לומדיה תמיד כשעה
 הראשונה · כי ע"י השכחה כשחוזר ובא ולומד אפילו
 מה שכבר למד · הוא אצלו כחדשות וחביב עליו · ואיתא
 משל על הלומד ושוכח · ששכרו אנשים למלאות חביות ·
 והחביות היו נקובים · וכל מה שהיו שופכין לתוך החביות
 נשפך לחוץ · והמפשים אמרו · הואיל וחוזר ונשפך
 לחוץ · למה לנו לייגע ולמלאות · מאחר שאח"כ נשפך ·
 אבל החכם אמר מה לי בזה · הלא פורעין לי על היום ·
 ושכרי לא יקופח מכל יום ויום · כי אני מושכר לימים
 ומה לי אם נשפך · כך אעפ"י ששוכח לימודו · שכרו לא
 יקופח מכל יום ויום ·

ודע שלעתיד מזכירין את האדם כל מה שלמד · אף
 אם שכח · גם בני אדם השומעים התורה של
 הצדיק האמת ואינם מבינים אותה · לעתיד בעוה"ב
 יבינו · כי עיקר התורה היא להנשמות · שבעוה"ב יהיו
 הנשמות בקיאים ומשיגים היטב את התורה שלמד ושמע
 האדם בעוה"ז · אשרי המכלה ימיו בתורה ועבודה הרבה ·
אעפ"י שהאדם צריך להיות רזין גדול מאד מאד ^{כו}
 בעבודת ה' להודרו מאד בכל עת ובכל שעה
 לעשות הרבה בעבודת ה' · כי עיקר הוא העשיה · ללמוד
 הרבה ולעשות מצוות הרבה ולהתפלל ולהתחנן הרבה
 לשפוך לבו לפני ית' · וכיוצא בזה שאר ענייני עבודת
 ה' · אעפ"כ · אל תהי' נבהל · כשאתה רואה בספרים
 קדושים · ענייני עבודת הרבה · אל תבהל מפני זה
 לאמר מתי אוכל לקיים אחת מהנה מכל הענינים הללו ·
 מכ"ש כולם · כי צריך לבל יחי' מבוהל לחטוף הכל

¹ראשי תיבות וקיצורים: א"א. אי אפשר; אעפ"י. אף על פי; בעוה"ב. בעולם הבא; בעוה"ז. בעולם הזה; הדי'. הארבעה; המו"מ. המשא ומתן; ח"ו. חס ושלום; יהי'. יהיה; ית'. יתברך; מכ"ש. מכל שכן; עכ"פ. על כל פנים; פמרי. פטריה [פטרן]; שהי'. שהיה; שיע'. שולחן ערוך; תהי'. תהיה; הערות ותרגומים: (א) מובא; (ב) כל שעבר [עבירה] באונס - פטור; (ג) הקדוש ברוך הוא את הלב מבקש; (ד) לקטי מוהר"ן ח"א, ח:

ליקוטי מוהר"ן

שיחות הר"ן

ובן ינהוג כל ימי חייו :

על המבלים זמן בשביל נקיות . ומאריכין בבית הכסא הקפיד מאד מאד . והתלוצץ מאותן האנשים מאד . והאריך הרבה בענין זה . והכלל . כי לא ניתנה תורה למלאכי השרת . ואין צריך להחמיר יותר מן הדין . וע"פ הדין האיסור הוא רק כשנצרך לנקביו ממש . כ"ש בגמ'^(א) הנצרך לנקביו אל יתפלל הנצרך דייקא . ואפי' כשהוא נצרך לנקביו ממש יש ג"כ דינים בזה . בדיעבד ובשעת הדחק כמובא בש"ע סי' צ"ב ע"ש כמ"א שהרי"ף מתיר לכתחילה ביכול לעמוד עצמו עד פרסה וכו' . נמצא שעכ"פ כשאינו נצרך לנקביו ממש . א"צ להחמיר ולבטל עצמו מתורה ותפלה בחנם מחמת חששו וחומרות יתירות ושגעון בעלמא^(ב) . רק טוב להתפלל כבוקר תיכף אחר עמידתו ממטתו . אם אפשר בקל לפנות אפשר . ואם לאו לאו . ויתפלל כך . ואפילו אם חושש במעיו . לא ישיגיה ולא יסתכל על זה כלל . גם אין צריכין להאריך בבית הכסא . כי הוא מויק מאד לבריאת הגוף . וכמה חלאים באים מזה . בפרט בביה"כ שלנו שצריכים להיות תולה בהם . והתולה בביה"כ מויק מאד מאד . בפרט החולי הידוע שקורין (מורידין)^(ג) בא מזה מאד ר"ל . ע"כ צריכין לזהר מאד מלהאריך בבי"הכ . ואין לחפש אחר חומרות ומרה שחורות בזה . כי לא נאמר כלל בדורות הללו . והוא עצמו היה ג"כ בזאת המעט מקודם . והיה עושה דברים זרים מאד בשביל נקיות וכמעט שבא לידי סכנה עי"ז . וגם לא נמלט מחלאים ר"ל עי"ז . ועתה הוא יודע ואומר שהכל שגעון . וחלילה לבלות זמן היקר על זה . ובאמת אי אפשר בשום אופן . שיהיה הגוף נקי לגמרי . ולא ישאר בתוכו כלום כי הלא אפילו מי שמתענה משבת לשבת . הוא צריך לנקביו גם בסוף השבוע . אע"פ שלא אכל מקודם כמה ימים . כי בהכרח שישאר קצת בהגוף . ואמר . שדבר גדול הוא אצלו . שדיבר מענין זה . כי יוצא מזה דבר גדול מאד . דהיינו שלא לבלות זמן בשביל זה . ושלא להאריך שם . ואפילו אם לפעמים הוא מוכרח להאריך טוב לצאת ולחזור מלישב הרבה שם :

ראוי להזרוז להתפלל תמיד בבוקר השכם בכל מה שיוכל . כי לפי גודל מעלת התפילה שיקרה מעלתה מאד מאד . מי יודע אם יזכה אח"כ להתפלל . ע"כ כל מה שיוכל להקדים עצמו . ראוי לו לזרוז מאד ולהקדים :

צריך לחזק א"ע באמונה . ולבלי ליכנס בחקירות כלל .^ב ולבלי לעיין כלל בספרים של מחקרים . רק להאמין בהש"י באמונה לבד בלי שום חקירות כלל . ואע"פ שגדמה לנו שההמון עם הם רחוקים מחקירות . ואינם מחקר' כלל אעפ"כ באמת כולם הם מעורבים בחקירות כי כ"א וא' יש לו חקירות ואפי' קטנים באים על מחשבתם חקירות ובלבולים . אבל באמת צריך כ"א וא' לזהר מאד . להרחיק החקירות מלבו . ולהשליכם מלבו לגמרי . לבלי להיות ח"ו שום חקרן כלל . רק להאמין בה' ובצדיקים אמתיים באמונה לבד בלי שום חקירות כלל . כי כבר זכינו לקבל תורתנו הקדושה ע"י משרע"ה וכבר היה לנו צדיקים רבים גדולים וגוראים בכל דור ודור . וראוי לנו לסמוך עליהם בלי שום חקירות ולילך בעקבותם . להאמין בהש"י בפשיטות . ולקיים תורתו ומצוותיו . כאשר מסרו לנו אבותינו הקדושים : וכשאתם הולך בתמימות באמונה לבד בלי שום חקירות יכול לזכות שיעזור לו הש"י שיבא^(ד) לבחי' רצון שהוא למעלה מחכמה . כי באמת חכמה וקדושה הוא למעלה מאמונה . אבל אעפ"כ אנו צריכין לבלי לילך בחכמות וחקירות רק באמונה לבד . כי אמונה הוא דבר חזק מאד ואזי כשהולך באמונה לבד בלי חקירות וחכמות . אזי זוכה לבא לבחי' רצון שהוא למעלה אפילו מחכמה . דהיינו שיזכה שיהיה לו רצון מופלג חזק מאד אליו ות' בהשתוקקות נמרץ מאד . עד שלא ידע מה לעשות כלל מגודל ההשתוקקות . ויצעק וכו' :

אך יש חקרן שהוא בתוך לב בני אדם . דהיינו הבעל דבר שהוא מכניס חקירות בלב האדם . וצריכין להכניעו ולגרשו . לגרש מלבו כל החקירות ולחזק את עצמו באמונה כנ"ל :

ודע כי יש עבירות שהם מכניסים כפירות באדם . ויש שבאים עליהם מחשבות על האמונה מחמת שלא נולדו בקדושה כראוי . ויש שהוסיפו על זה מעשיהם הרעים שעשו בעצמם . כי יש עבירות שהם מזיקים ופוגמים את האמונה כנ"ל . ולזה צריכין בושה ולב נשבר . שמי שיש לו חקירות ומחשבות אלו ח"ו . ראוי לו להתבייש מאד מאד . על אשר נולד בגשמות כזה . או שעשה מעשים כאלו שבא לזה . שיבואו לו מחשבות כנגד אמונתו הקדושה . וכבוד ה' מלא את כל הארץ . כי מלא כל

ראשי תיבות וקיצורים: א"ע. את עצמו; א"צ. אין צריך; בבי"הכ/בביה"כ. בבית הכסא; בגמ'. בגמרא; ב"א. במגן אברהם; בש"ע. בשולחן ערוך; ג"כ. גם כן; הש"י. השם יתברך; ואפי'. ואפילו; ח"ו. חס השלום; חששו. חששות; ית'. יתברך; כ"א וא'. כל אחד ואחד; כ"ש. כמו שכתוב; לבחי'. לבחינת; מחקר'. מחקרים; משרע"ה. משה רבינו עליו השלום; סי'. סימן; ע"כ. על כן; ע"ש. עיין שם; ר"ל. רחמנא ליצלן [ה' יצילנו]; שהרי"ף. רבי יצחק אלפסי ז"ל; שעכ"פ. שעל כל פנים; הערות ותרנגומים; (א) ברכות כג ע"א; (ב) שגעון סתם; (ג) שחורים; (ד) שיבוא; [

לא

ליקוטי מוהר"ן

ה

בלבם קשיות של שמות כאלו. שבאמת זאת הקשיא הוא תירוץ. אך מחמת חסרון הבנתו נדמה לו שהוא קשיא גדולה. והבן היטב: ע"כ צריך האדם. לסלק מדעתו ולברוח מקשיות וחקירות ושמותים ובלבולים. רק לחזק א"ע באמונה לבד כנ"ל:

שוב פעם אחד ה"י מדבר מאמונה. ענה ואמר. אצל העולם אמונה הוא דבר קטן. ואצלי אמונה הוא דבר גדול מאד:

ועיקר האמונה היא בלי שום חכמות וחקירות כלל. רק בפשיטות גמור. כמו שהנשים וההמון עם הכשרים מאמינים:

אמונה חשוב כצדקה כ"ש האמין בה' ויחשבה לו צדקה (ס) ועי"ז זוכה לבנים. אמונה נגי' בנים:

ואמר שהולך אפיקורסית גדול על העולם. וכן סיפר כמה פעמים. שהולך ונמשך אפיקורסית גדול בעו"ה בעולם. אשרי מי שיחזק עצמו באמונה באלו העתים. ואמר אעפ"י שאינו מועיל כלל מה שהוא מספר זאת. שיהי' אפיקורסית בעולם. ושצריך להתחזק עצמו באמונה. כי אעפ"י שהוא אומר זאת. אעפ"כ מתגברת האפיקורסית והבלבולים. כי הלא גם דניאל וכיוצא הודיעו מקודם. שקודם שיבא משיח. יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים. והרשיעו רשעים והמשכילים יבינו וכו' (ב). וא"כ מאחר שהודיע מקודם. שזה יהי' הנסיון קודם ביאת משיח שיתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים באמונה. ומי שיזכה לעמוד בנסיון וישאר קיים באמונתו אשרי לו ויזכה לכל טוב המעותד לבא לנו במהרה בימינו אשר נבאו עליהם כל נביאינו וחכמינו מקודם. וא"כ ה"י ראוי שכ"א ישכיל ויחוס על עצמו לישאר קיים חזק באמונתו. ולא יהי' לו עוד שום נסיון וצירוף כלל מאחר שכבר הודיעו זאת מקודם. ובאמת אעפ"כ אעפ"י שהודיעו זאת מקודם. אעפ"כ יהי' נסיון גדול. ורבים ירשיעו כ"ש והרשיעו רשעים. אך אעפ"כ אני מודיע זאת מקודם בשביל אותן מעט הכשרים שיחזקו עצמן באמונתן. ובוודאי יהי' להם מלחמות גדולות כדעתן למען יהי' להם למשיב נפש והתחזקות והתאמצות יותר כשיראו שכבר דיברו מזה מקודם:

ואמר עוד יהי' זמן שמי שיהי' איש כשר פשוט. יהי' חידוש גדול כמו הבעש"ט ז"ל:

אפיקורסית נקראת משא כשפרש"י על משאכם מלמד שהיו בהם אפיקורסים (א) ע"כ כשנסוע להצדיק

כל הארץ כבודו. ועליו באים מחשבות ח"ו לגרשו ולעקרו ח"ו מאלקים חיים. אשר הוא חי החיים ית' ויתעלה שמו. ואין צריך לבאר גדול הבושה שראוי שיהי' לו כשבאים עליו מחשבות כאלו ח"ו. וע"י בושה ולב נשבר עי"ז מגרש ומשבר החקירות והמחשבות הנ"ל: ובאמת אמונה הוא ענין חזק מאד. וחיי חזקים מאד ע"י אמונה. כי כשיש לו אמונה. אפילו כשבאים עליו יסורים ח"ו. אזי ויכל לנחם עצמו ולהחיות את עצמו. כי הש"י ירחם עליו ויטיב אחריתו והיסורים הם לו לטובה ולכפרה. ובסוף ייטיב לו הש"י בעוה"ז או בעוה"ב. אבל מחקר שאין לו אמונה. כשבא עליו איזה צרה. אין לו למי לפנות. ואין לו במה להחיות א"ע ולנחם א"ע. והמשכיל יבין דברים אלו מאליו ויבין דבר מתוך דבר. כי א"א לבאר הכל בכתב: והכלל שעיקר הוא האמונה בלי שום חקירות כלל. ובוזה יהי' חזק לעולם בעוה"ז ובעוה"ב. ולעולם לא ימוט אשרי לו:

גם זאת צריך לדעת. שיש נשמות כשירות. שנולדו בכשרות וגם לא קילקלו מעשיהם. שאין באים עליהם כלל מחשבות כאלו. ואפילו כשמדברים בפניהם מענינים אלו. לא איכפת להם כלל. ואינו מבלבל דעתם כלל. וזה דומה כמו שמדברים מתאוה הידוע בפני סרים. שבוודאי אינו מבלבל דעתו כלל. כן אלו האנשים כשרים הנ"ל. אינם שומעים כלל ואינו נכנס באזניהם כלל עניני חקירות ובלבולים הנ"ל. ובאמת הקשיות והחקירות של ההמון עם. הם שמותים גדולים ואינם קשיות כלל. ויש בני אדם שהולכין עם איזה קשיא זמן רב. ובאמת הקשיא שלו הוא תירוץ. רק מחמת שאין לו דעת נדמה לו לקשיא. כמו למשל ששואלין את התינוק שנשבר הזכוכית של החלון. ולקחו זכוכית השני שאצלו וקבעוה כאן וא"כ יפרח הצפור דרך החלל הזה של זכוכית השני. וכששואלין את התינוק כך. דהיינו שכוללין לו התירוץ עם הקשיא ביחד. אזי נדמה לו לקשיא גדולה. ואינו יודע מה להשיב כלל. כי נדמה לו לקשיא גדולה. ובאמת הכל שמות. כי אדרבא הקשיא שיפרח הצפור הוא תירוץ על קשיא הראשונה של שמות כי באמת אין לוקחין בשביל זה הזכוכית השני לסתום. כי יפרח דרך שם. רק התינוק מחמת חסרון הבנתו. אינו מבין שכוללין לו הקשיא עם התירוץ ביחד. ונדמה לו לקשיא גדולה. כמו כן ממש. יש בני אדם שנכנס

ראשי תיבות וקיצורים: א"א. אי אפשר. א"ע. את עצמו. בגי'. בנימטריא: בעוה"ז. בעונותינו הרבים: בעוה"ב. בעולם הבא: בעוה"ז. בעולם הזה: הבעש"ט. הבעל שם טוב: ה"י. ה"ה: הש"י. השם יתברך: וא"כ. ואם כן. ח"ו. חס ושלום: יהי'. יהיה: ית'. יתברך: כ"ש. כמו שכתוב: שיהי'. שיהיה: שכ"א. שכל אחד: הערות והתרגומים: (א) בראשית טו, (ב) דניאל יב, (ג) רש"י על דברים א, יב:

ליקוטי מוהר"ן

שיחות הר"ן

דע כי זהו מחמת מזוגם כי מזוגם בטבעם הוא מזוג רע מן ההולדה שנוולדו במזוג רע שאינם יכולים לסבול את הדבר הקדוש באמת. ובאמת בוודאי יש לו בחירה ויש לו כח לשבר את מזוגו הרע. אבל מאחר שנוולד במזוג רע כזה. הוא צריך לסבול מרירות גדול לשבר את מזוגו וטבעו הרע. ואשרי לאדם שנוולד בקדושה: ונמצא בספריהם קשיות על סדר הבריאה מה זכה הכוכב להיות כוכב. או המול להיות מול. ומה חטאו הדברים השפלים שיהיו שפלים. כגון בהמות וחיות וכיוצא ומדוע לא היה בהיפך וכן מפני מה הראש ראש והרגל רגל ומדוע לא יהיה בהיפך וכיוצא בזה. כמבואר אלו הקשיות באריכות בספריהם. ובאמת הכל הבל ורעות רוח. ואין צריכין לחקור אחריו ית' כי צדיק וישר הוא: ובאמת דע כי כל העולם כולו הוא בחי' גלגל החוזר שקורין דריידיל^(א). והכל חוזר חלילה ונתהפך מאדם מלאך וממלאך אדם ומראש רגל ומרגל ראש וכן שאר כל הדברים שבעולם כולם חוזר חלילה ומתגלגלים ומתהפכים מזה לזה ומזה לזה מעליון לתחתון ומתחתון לעליון. כי באמת בהשורש הכל אחד. כי יש נבדלים דהיינו מלאכים שהם נבדלים לגמרי מן החומר ויש גלגלים שהם בחי' חומר אבל חומרם זך מאד. ויש עולם השפל דהיינו זה העולם השפל שהוא חומר גמור ואע"פ שבוודאי כ"א וא' מאלו הג' הג"ל הוא נלקח ממקום מיוחד. אעפ"כ בשרש הכל שם כולו חד^(ב). וע"כ כל העולם כולו הוא בחי' גלגל החוזר. והכל חוזר ונתהפך. שעתה זה הדבר הוא בבחי' עליונה בבחי' ראש ודבר אחר בבחי' שפילה בבחי' רגל. ואח"כ נתהפך וחוזר ונעשה מבחי' רגל בחי' ראש ומראש רגל וכן נתהפך מאדם מלאך וממלאך אדם כמו שמצינו שאורו"ל שהשליכו מלאכים מן השמים אל עולם השפל ונכנסו בחומר גמור עד שהיו בעלי תאוות וכו'. וכן כמה פעמים שבאו מלאכים בעו"הו ונתלבשו בחומר כמבואר בכמה מקומות. וכן להיפך שמצינו שנעשה מאדם מלאך. כי העולם הוא בחי' גלגל החוזר שקורין דריידל. והכל חוזר חלילה. כי באמת בהשורש כולו אחד כנ"ל:

(ג) מצינו שרגלו של זה הוא גבוה יותר במעלה מראשו של אחר. וכן בעולמות כי המדריגה התחתונה של עולם העליון הוא במעלה יותר ממדריגה העליונה של עולם התחתון ממנו. אבל באמת הכל חוזר

להצדיק הוא משלך מעליו משאוי גדולה כי מאחר שנוסע כבר יש לו אמונה שהוא היפך האפיקורסית: שתו בשמים פיהם ולשונם תהלך בארץ^(א). כי עכשיו נתפשט האפיקורסית שהותרה הרצועה לדבר סרה על כל הצדיקים ועל כל יראי ה' והוא כמו מי שפושט לשונו נגד כל העולם שאינו מנשיח על כל העולם ובאמת זה האפיקורסית הוא גם נגד הש"י בעצמו. אך שהם בושים לדבר בפירוש על הש"י. ע"כ הם מהפכין אפיקורסית שלהם לדבר על כל העולם. והוא שתו בשמים פיהם. שבאמת מה שמדברים בפיהם הוא באמת למעלה בשמים כי עיקר דבריהם נגד הש"י כביכול כנ"ל. אך ולשונם תהלך בארץ. שמחמת שבושים לדבר בפירוש נגדו ית'. ע"כ לשונם תהלך בארץ שפושטין לשונם נגד העולם כנ"ל. אבל באמת שתו בשמים פיהם כנ"ל: ראוי שירגיש צרת יחיד מכ"ש צרת רבים ח"ו בלב כי אפשר שידע מהצרה ח"ו וידוע בבירור כאב הצרה ח"ו ועכ"ז לבו אינו מרגיש הצרה כלל. ועכ"פ צרת רבים ח"ו ראוי שהלב ירגיש כאב הצרה. ואם אינו מרגיש צריך להכות הראש בקיר. היינו להכות הראש בקירות לבנו כמובא במ"א ע"פ וידעת היום והשבות אל לבבך^(ב) שצריך להביא הדעת בהלב. והבן היטב:

ב) בענין ספרי המחקרים. מבואר כבר אצלנו כמה פעמים שאסור לעסוק בהם וצריך להרחיק מאד לבלי ללמוד אותם ולבלי להביט בהם כלל. אפי' בספרי חקירות של גדולי ישראל. כי הוא איסור גדול מאד ללמוד אותם. (וכבר מבואר בכמה ספרים גדול האיסור ללמד בהם) כי לא כאלה חלק יעקב. כי אין לנו שייכות בהם. כי אנו מאמינים בו ית' באמונה לבד בלי שום חקירה כי הוא ית' ברא את העולם כולו ומקיים את עולמו ועתיד לחדש את עולמו וכו':

ודרך אלו הספרים להקשות קשיות שנראין קשיות גדולות והתירוץ חלוש מאד ומי שרוצה לחקור יותר ולהקשות על התירוץ. יכול להקשות ולא יועיל לו התירוץ ע"כ אסור לעיין בהם כלל. ובאמת כל הקשיות שלהם אינם כלום והם כולם הבל ורעיון רוח:

ומה שאנו רואים שיש בני אדם שאין דעתן נמשכת אחר ספרים קדושים ונוראים מאד כגון ספרי הזוהר וספרי הארי זצ"ל וכיוצא אע"פ שיש בהם חידושים נוראים מאד מאד המאירים עינים ומתוקים מדבש. והם נמשכים דייקא אחר ענינים אחרים כגון חקירות.

ראשי תיבות וקיצורים: א"ע. אף על פ: אפי. אפילו: בחי. בחינת: בבחי. בבחינת/בבחינה: במ"א. במקום אחר: בעי"הו. בעולם הזה: הג'. השלושה: הדברי. הדברים: הש"י. השם יתברך: ועב"ז. ועם כל זה: ועב"פ. ועל כל פנים: ח"ו. חס ושלום: חזו"י. חורים: ית'. יתברך: כ"א וא'. כל אחד ואחד: מכ"ש. מכל שכן: ע"פ. על פסוק: הערת התרגומים: (א) תהלים ע"ג. ט. (ב) דברים ד, לט: (ג) סביבן: (ד) כולו אחד:

ליקוטי מוהר"ן

ו

חוזר חלילה כנ"ל):

הגאולה שיהי' - בחי' הנ"ל דהיינו בחי' חוזרת חלילה הנ"ל בחי' עליונים למטה ותחתונים למעלה שהי' בבחמ"ק - וע"כ כשיצאו ממצרים תיכף בשירת הים אמרו תביאמו ותטעמו בהר נחלתך וכו' (1) שבישרו על בנין בהמ"ק כי זה עיקר הגאולה שיהי' בנין בהמ"ק ששם הוא בחי' גלגל החוזר הנ"ל בחי' עליונים למטה ותחתוני' למעלה - (שזהו עיקר התכלית) כי באמת כולו חד (2) כי בהשורש הכל אחד כנ"ל - והו' ג"כ בחי' האותיות הנ"ל שהם הנג"ש"ר"ת גאלת שבט נחלתך הרציון (3) בחי' תביאמו ותטעמו בהר נחלתך בחי' הבהמ"ק ששם הי' בחי' גלגל החוזר שזהו עיקר הגאולה כנ"ל:

ועיי' במאמר הנאמר בחנוכה זה המתחיל ויהי מקץ כי מרחמם ינהגם וכו' (4) - שם מבואר ג"כ מענין עליונים למטה ותחתונים למעלה ומענין חנוכה שהוא חנוכה בהמ"ק ע"ש:

וז' בחי' מקיפים הנאמר במאמר הנ"ל היינו בחי' גלגל החוזר דהיינו דריידל הנ"ל הוא בחי' מקיפים שמקף וסובב: וע"ש והבן: (חכמה הוא בחי' הו"ל)

ונחזור לענין ראשון - כי אין אנו צריכים ליכנס כלל בחקירות כי הוא איסור גדול מאד רק אנו מאמינים בו ית' באמונה לבד - שהוא ית' ברא את כל העולמות כולם ומקיים כולם ועתיד לחדש את עולמו:

ל"ב נשבר ועצבות אינו ענין אחד כלל - כי לב נשבר הוא בלב - אבל עצבות הוא בא מן הטחול - ועצבות שהוא מהטחול היא סמ"א והקב"ה שונא אותה - אבל לב נשבר הוא חביב לפני הש"י - כי לב נשבר יקר מאד מאד בעיניו ית' - והיה טוב שיהי' לו לב נשבר כל היום - אך אנשים כערככם - יכולין לבא מלב נשבר לעצבות - ע"כ צריכין ליחד איזה שעה ביום שיהי' לו לב נשבר - דהיינו להתבודד ולשבר לבו לפניו ית' כמבואר במ"א - אבל שאר כל היום כולו יהי' רק בשמחה - ועל זה הזהיר אותנו כמה פעמים - להתאמץ ולהתגבר שלא יהי' לנו לב נשבר רק איזה שעה ביום ועצבות כלל כלל לא - ושאר כל היום יהי' בשמחה:

עצבות הוא כמו מי שהוא ככעס וברוגז - כמו שמתרעם ומתלונן עליו ית' ח"ו על שאינו עושה לו רצונו - אבל לב נשבר הוא כבן המתחמא לפני אביו - כתינוק שקובל ובוכה לפני אביו על שנתרחק ממנו וכו' - וע' במ"א מזה:

ע"י

זוה בחי' מה שמשחקין בחנוכה בדריידל (5) כי חנוכה הוא בחי' חנוכה הבי"המק - ועיקר בנין בי"המק היא בחי' הנ"ל בחי' גלגל החוזר - כי בבי"המק היה בחי' עליונים למטה ותחתונים למעלה כ"ש במשכן ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם (6) - שכביכול הש"י השרה שכניתי למטה במשכן ובבי"המק שזה בחי' עליונים למטה - וכן להיפך כל ציורא דמשכנא (7) הכל היה רשום למעלה וזה בחי' תחתונים למעלה - שזה בחי' דריידל בחי' גלגל החוזר שהכל חוזר ונתהפך כנ"ל - כי ע"פ חקירה הוא דבר רחוק מאד שהש"י שהוא מרום ומנושא למעלה מכל הרוחניות יהיה מצמצם שכניתי בכלי המשכן - הן השמים ושמי השמים לא יכלכלוך וכו' (8) - ואעפ"כ הראה הש"י שהוא דווקא להיפך מדעתם - כי באמת הש"י השרה שכניתי במשכן - וכן להיפך הוא דבר רחוק ע"פ חקירה שהאדם שהוא ברי' שפילה יהיה לו כח לעשות רושם למעלה - או בהמה שפילה יהיו מקריבין אותה לקרבן שתעלה לריח ניחוח לנחת רוח לפניו ית' שאמר ונעשה רצונו (9) - ואיך שייך רצון אצלו ית' - אבל באמת הראה הש"י להיפך מדעתם - כי באמת הש"י השרה שכניתי למטה במשכן ובבי"המק - והבהמה עלתה לריח ניחוח וכו' וזה בחי' עליונים למטה ותחתונים למעלה בחי' גלגל החוזר בחי' דריידל:

והנה כח היולי המובא בספריהם - הוא בחי' הממוצע בין הכח והפועל כי כל דבר הוא בתחילה ככח ואח"כ יוצא מכח אל הפועל - וכשיוצא מן הכח קודם שבא אל הפועל יש בחי' היולי שהוא ממוצע בין הכח והפועל שהוא שורש כל הנבראים כי כולם יוצאים מן כח ההיולי כי כולם היו תחלה בתוך בחי' כח ההיולי וכל הנבראים היוצאים משם שהם ג' בחי' הנ"ל שהם נבדלים גלגלים שפלים כולם חוזרים חלילה - וחוזר ונתהפך מנבדל לשפל ומשפיל לנבדל וכן כולם כי בשורש כולו אחד כנ"ל:

וז' בחי' האותיות החקוקים על הדריידל שהם הנג"ש ר"ת היולי נבדל לגלגל שפל שהם כלל כל הבריאה כנ"ל שכולם חוזרים חלילה ומתגלגלים ומתהפכים מזה לזה ומזה לזה כנ"ל שזה מרומו בחנוכה שהוא בחי' חנוכה הבהמ"ק ששם הי' בחי' עליונים למטה ותחתונים למעלה שזה בחי' דריידל בחי' גלגל החוזר שנתהפך מבחי' זו לבחי' זו ומזו לזו כנ"ל וזה בחי' הגאולה - כי זהו עיקר

ראשי תיבות לקיצורים: בחי' בחינת/בחינות/בחינה; במ"א. במקום אחר: ברי'. בריה: ג'. שלוש: ג"כ. גם כן: הבי"המק/הבהמ"ק. הבית המקדש: הי'. הנג"ש. היה נס גדול שם: השי'. השם יתברך: והקב"ה. והקדוש ברוך הוא: וע'. ועיין: ותחתוני'. ותחתונים: ח"ו. חס ושלום: יהי'. יהיה: ית'. יתברך: כ"ש. כמו שכתוב: סט"א. סטרא אחרא [צד אחר - צד הטומאה]: ע"כ. על כן: ע"פ. על פי: ע"ש. עיין שם: ר"ת. ראשי תיבות: שהי'. שהיה: שיהי'. שיהיה: הערות ותרומים: (א) סביבון; (ב) שמות כה, ח; (ג) ציור המשכן; (ד) מלככים ח, כ; עיין גם דברי הימים ב', יח: (ה) רש"י וזכים מו ע"ב; (ו) שמות טו, יז; (ז) כולו אחר: (ח) תהלים עד, יב; (ט) לקוטי מוהר"ן ח"ב, ז:

ליקוטי מוהר"ן

שיחות הר"ן

גבוה מאד מאד למעלה מן הכל - ויכולה להשיג ולהגיע למעלה למעלה ע"כ צריכין לשמרה מאד :

צריך לזה זכיה גדולה - שיזכה ליישב עצמו שעה אחת ביום ושיהיה לו חרטה על מה שצריכין להתחרט כי לאו כל אחד זוכה ליישב הדעת איזה שעה ביום - כי הולך וחולף ועובר אצלו ואין לו פנאי ליישב עצמו אפי' פעם אחד כל ימי חייו . ע"כ צריכין להתגבר לראות לייחד לו פנאי ליישב עצמו היטב - על כל מעשיו אשר הוא עושה בעולם - אם כך הוא ראוי לו לבלות ימיו במעשים כאלו :

ומחמת שאין האדם מיישב עצמו ואין לו דעת - ואפי' אם יש לו לפעמים איזה יישוב הדעת -

אין הדעת המיושב מאריך זמן אצלו - ותיכף ומיד חולף ועובר הדעת ממנו - וגם אותו המעט הדעת שיש לו אינו חזק ותקיף אצלו - מחמת זה אין מבינים שטות העולם הזה - אבל אם היה להאדם שכל מיושב חזק ותקיף היה מבין שהכל שטות והבל - בפרט התאוה שיש לכמה בני אדם להיות מפורסם ולהנהיג העולם ולנסוע על המדינה - הכל הבל ורעות רוח - והוא שטות גדול באמת - כי באמת אין זה שום תענוג ונחת רוח אפילו בעו"הו - כי הוא מלא יסורים ובזיונות - גם כבר הוכיח את אחד מאנשים כאלו - שהתאוה להיות מפורסם וא"ל - הלא לא תוכל אפילו לברך ברכת המזון באמת - כי תצטרך בכל מעשיך לכווין שיתקבלו מעשיך בעיני בני אדם - ולא תוכל לעשות שום עבודה קלה לשם שמים :

סיפר הרבה מענין גודל היראה והקדושה שהיה לו בילדותו - שהיה זריו וקדוש מאד - ואמר שהיה מתחיל כמה פעמים ביום אחד - היינו שהיה מתחיל להיות איש כשר - שמעתה יעבוד את הש"י - ואח"כ

באותו היום עצמו נפל מזה ונפל לתאוות אכילה וכיוצא וחזר והתחיל באותו היום פעם אחר שמאותו השעה יהיה איש כשר וכו' - וחזר ונפל - וחזר והתחיל מחדש וכן היה כמה פעמים ביום אחד וכבר שמענו ממנו כמה פעמים שהיו לו כמה התחלות - שבכל פעם התחיל מחדש לעבוד את ה' - והוא כלל גדול מאד בעבודת ה' לכל יניח עצמו ליפול ח"ו מחמת שנפל מאיזה עבודה או מתפילה בכוונה - או שנפל למקום שנפל ח"ו - עם כל זה - יחזק א"ע בכל האפשר - ויתחיל בכל פעם מחדש - כאלו היום התחיל להתקרב להש"י - ואף אם יהיה כן כמה פעמים - דהיינו שיהיה לו ח"ו כמה וכמה נפילות מעבודתו

ע"י מרה שחורה ועצבות אינם יודעים משמו - ואמר בדרך צחות - שהמת כששואלין אותו שיאמר שמו הוא שוכח את שמו כמובא - וזה מחמת שהמת הוא בעצבות ומרה שחורה מאד ע"כ אינו יודע משמו :

והכלל שצריך ליהרהר מאד מאד להיות בשמחה תמיד - ואפילו אם הוא כמו שהוא - דהיינו שהוא ח"ו רחוק מאד מהש"י - אעפ"כ יש לו לשמוח מאד שלא עשהו גוי - וכבר מבואר שעל עניני מעשיו אשר אינם כראוי נגדו ית' - על זה צריכין ליחד שעה ביום להתבודד ולשבר לבו לפניו ית' כמבואר במ"א - וגם אותה השעה אסור שיהיה לו עצבות רק לב נשבר - אבל שאר כל היום יהיה רק בשמחה :

גם ע"י השמחה יכולין להחיות אדם אחר - כי יש בני אדם שיש להם יסורים גדולים ונוראים ר"ל - וא"א להם לספר מה שבלבם - והם היו רוצים לספר אך אין להם בפני מי לספר ולהשיח עמו את כל אשר עם לבבם - והם הולכים מלאים יסורים ודאגות - וכשבא אדם עם פנים שוחקות - יכול להחיות אותם ממש - ולהחיות אדם אינו דבר רק^(א) - כי הוא דבר גדול מאד - וכמו שמובא בנמרא מהני תרי ברחי^(ב) שוכו למה שזכו ע"י זה שהיו משמחים בני אדם :

בענין השם של אדם - השם הוא דבר גדול מאד - ודיבר הרבה מזה - גם דיבר עמנו מענין הפסוקים שנוהגין לומר קודם יהיו לרצון המתחילין ומסיימין באותיות של שמו - ואמר וכו' :

אחר לב נשבר בא שמחה - וזה סימן אם היה לו לב נשבר כשבא אח"כ לשמחה :

צריך לשמור את המחשבה מאד - כי ממחשבה יכול להיות נעשה דבר חיוני ממש :

ודע שכל בחי' שהיא גבוה למעלה יותר אצל האדם - היא יכולה להגיע ולהשיג יותר - כמו למשל - עם הרגל יכולין להשליך איזה דבר למעלה - אבל עם היד יכולין להשליך למעלה יותר - והדיבור יכול להשיג ולהגיע יותר ויותר - כי בהדיבור יכולין לדבר למרחוק והשמיעה היא גבוה יותר - ויכולין לשמוע קול מרחוק מאד - כגון כשיריין בקני שרפה (שקורין הורמאמי') יכולין לשמוע מרחוק מאד - והראיה יכולה להשיג ולהגיע עוד יותר ויותר - כי בהראיה יכולין לראות ולהביט על השמים - נמצא שכל בחי' שהיא גבוה יותר למעלה היא יכולה להשיג ולהגיע יותר - והמחשבה היא

ראשי תיבות וקיצורים: א"ע, את עצמו; אפי', אפילו; בחי', בחינה; במ"א, במקום אחר; בעו"הו, בעולם הזה; הורמאמי', הורמאטיס (תותחים); וא"א, ואי אפשר; וא"ל, ואמר לו; ח"ו, חס ושלום; ית', יתברך; מהש"י, מהשם יתברך; ע"י, על ידי; על כן, ר"ל, רחמנא ליצלן [ה' יצילנו]; הערות והרגומים: (א) [ריק]; (ב) מאלו שני ברחנים (תענית כב ע"א):

ליקוטי מוהר"ן

ז

לכד . ואל יעסוק ברפואות ודאקטורים כלל . אפילו במקום שיש דאקטורים מופלגים . אעפ"כ אל יסמוך עליהם . ואל ימסור חייו בידם . כי הם קרובים למיתה יותר מחיים ר"ל . כי אפילו מי שהוא דאקטור גדול . א"א לו לכווין החולאת והרפואה השייכה לו לפי מזגו ומבועו וכפי החולאת שלו . וכפי העת והזמן . כי יש בזה כמה וכמה שינויים . שצריך הדאקטור לכווין בהם מאד . וקשה לו מאד שיכווין ולא יטעה בכל הפרטים . כאשר הם בעצמם מודים בזה . ובקל בקל יוכל לקלקל לו הרבה הרבה . שלא יועיל שום תקנה לחייו ח"ו . ואפי' הדאקטור הגדול מאד מכ"ש וכ"ש רוב הדאקטורים המצויים במדינתנו . אשר רובם אינם יודעים בין ימינם לשמאלם . והם רוצחים ממש . והורגים נפשות בידים ח"ו . צריך לברוח מהם כמטחוי קשת . לכל ימית עצמו או החולה שמוסר להם בידים ח"ו . ואפילו כשסומך על דאקטורים גדולים הוא סכנה גדולה מאד ורחוק מן החיים מאחר שנפל ליד הדאקטור . וא"א להאריך ולספר כל מה שסיפר רבינו ז"ל בענין זה . וסיפר . שכשהיה בק"ק לעמברג . שהוא מקום קבוץ דאקטורים גדולים העיד לפניו דאקטור גדול מאד בעצמו . שטוב להתרחק מרפואת ודאקטורים בתכלית הריחוק . ואמר . שכבר חקרתי כ"כ בחכמת הדאקטוריי . עד שעכשוי אינם יודעים כלל כלל לא . כי מריבוי חקירתם . כבר ראו שא"א לחקור ולברר אמיתת הדברים על מכונם . גם יש מחלוקת גדולת ביניהם . בענייני הרפואות . ובק"ק לעמברג יש ב' כתות דאקטורים . מחולקים בענין איזה חולאת מסוכן איך להתנהג בו . שכת אחת אומרת שכל הדברים חזקים שיש להם איזה חריפות מוזק מאד לזה החולאת ושצריך החולה ליקח רק הדברים שהם בהיפך . וכת האחרת אומרים בהיפך ממש שצריך לזה החולאת דייקא דברים חזקים וכיוצא . ודברים מתוקים ורכים מוזקים מאד לחולאת הזאת . וכלאחת ואחת מהכתות הנ"ל מביאה ראיות חזקות לדבריהם . ולפי דעת כל אחת מהכתות מי שמתנהג בהיפך דעתם . הוא סם המות ח"ו לפי דעתם . נמצא שלפי דעת כת זו . כל ההנהגות של החולה הנ"ל . שמתנהג ע"פ הדאקטורים של הכת הב' . הם סם המות ח"ו . וכן להיפך לפי כת האחרת . וכל אחת מהכתות הם דאקטורים גדולים ומופלגים בחכמה זו מאד . ואעפ"כ אינם יכולים לכווין האמת לאמתו וגם א"א לברר בחוש . עם מי האמת . כי לפעמים נראה בחוש כפי

מעבודתו ית' . עכ"ז יתחיל בכל פעם מחדש . אפילו כמה וכמה פעמים . ובלא זה א"א להיות איש כשר באמת ולהתקרב להש"י באמת . וכל זמן שאינו חזק בדעתו . שתמיד ימשיך עצמו להש"י . בכל מה שיוכל בין בעליה בין בירידה ח"ו . אפילו אם תהי' הירידה ח"ו אך שתהי' אעפ"כ יהי חזק ואמיץ בדעתו . למשוך ולהשתוק ולהתגעגע תמיד אליו ית' . ולצעוק ולהתפלל ולהתחנן אליו ית' תמיד . ולעשות מה שיוכל בעבודת ה' בשמחה אפילו אם יהי' איך שיהי' . כל זמן שאין לו התחזקות הזאת באמת . א"א לו להתקרב להש"י באמת . וכל כך הוא צריך להתחזק . עד שהוא מוכרח להיות מרוצה . לעבוד את ה' תמיד כל ימי חייו . על מנת שלא לקבל פרס . כי לפעמים נדמה להאדם שרחוק שהוא יזכה לחיי עוה"ב . לפי גודל התרחקותו מהש"י . אעפ"כ יהי' מרוצה לעשות מה שיוכל בעבודת ה' בלא עוה"ב . ואפי' אם נראה לו שיהי' לו גיהנם ג"כ ח"ו יהי' איך שיהי' . הוא מחויב לעשות את שלו תמיד בעבודת ה' כל מה שיוכל לעשות ולחמוץ איזה מצוה או תורה ותפלה וכיוצא . וה' הטוב בעיניו יעשה . וכעין מה שמספרים בשם הבעש"ט זצ"ל . שפעם אחד נפל בדעתו מאד מאד . עד שנדמה לו שבוודאי לא יהי' לו עוה"ב ח"ו . ולא הי' לו במה להחיות את עצמו כלל . ואמר . אני אוהב את הש"י בלא עוה"ב . וכל אדם אפי' איש פשוט . א"א להיות איש כשר באמת . כ"א שיכול לעמוד בכל הנ"ל . ואפי' ביום אחד צריך להחזיק את עצמו כמה פעמים . ולהתחיל בכל פעם מחדש כנ"ל . עד אשר יזכה ברבות הימים לילך בדרכי ה' כסדר . אמן :

מענין קידוש השם . שארז"ל^(א) אלמלא נגדוה לחגיגה מישראל ועזריה וכו' אמר שאינו חיוב . כי אעפ"כ . יכול להיות שימצא אחד שיקדש השם אפילו אם יעשו לו כל היסורים והכאות שבעולם . וכמו שמספרים מהדורות הסמוכים לפנינו . כמה מיני עינויים שסבלו הקדושים בשביל קידוש השם . אשרי להם :

מענין דאקטורים ורפואות . הרבה לדבר עמנו מאד . והי' מגנה מאד מאד ענין רפואות ודאקטוריי^(ב) . והזהיר מאד מאד לכל מי שרוצה לחוס על חייו . ועל חיי זרעו ובני ביתו . שיתרחק עצמו מאד בתכלית הריחוק מלעסוק ח"ו ברפואות ודאקטורים . ואפילו מי שיש לו חולה בתוך ביתו . ואפילו אם החולאת חזק ח"ו ר"ל . אעפ"כ ישליך על ה' יהבו . וישען באלקיו

ראשי תיבות וקיצורים: א"א. אי אפשר; א"ע. את עצמו; ב'. שתי; בק"ק. בקהילת קודש; ג"כ. גם כן; הב'. השניה; הבעש"ט. הבעל שם טוב; הדאקטוריי. הדאקטורים; ואפי'. ואפילה; ח"ו. חס ושלום; יהי'. יהיה; ית'. יתברך; כ"א. כי אם; כ"כ. כל כך; להש"י. להשם יתברך; מכ"ש. מכיל שכן וכל שכן; עוה"ב. עולם הבא; עכ"ז. עם כל זה; ע"פ. על פי; ר"ל. רחמנא ליצלן [ה' יצילנו]; תהי'. תהיה; הערות ותרוממות: (א) כתובות לג ע"ב; [אלמלא היכו אותם היו עובדים לצלם]; (ב) חכמת הרפואה;

ליקוטי מוהר"ן

שיחות הר"ן

עצמו בהש"י . לסמוך עליו לבד . וכבר מבואר קצת מענין הרחקת רפואות באיזה מקומות בספרי' הנדפסים כבר . רק שם מרומז הדבר קצת ברמז בעלמא . אבל הרבה לדבר עמנו מאד בענין זה . להתרחק מהם מאד . יהי' איך שיהיה ח"ו . ישא עיניו לשמים וישען בה' לבד : שיחתו הק' של רבינו ז"ל

העו"הו אינו כלום . רק למשוך אל התכלית הנצחית . ואין להסתכל אם יהיה לו מעות אם לאו . כי בין כך ובין כך יבלה ימיו בשוה . כי העו"הו מטעה אותנו לגמרי . שמראה אל האדם כאלו הוא מרויח בכל פעם ובסוף אינו כלום . כאשר נראה בחוש ברוב בני אדם שעוסקים ועובדים ימים ושנים בסחורות ומו"מ . ולבסוף כשבאין לחשבון אין נשאר בידם כלום . ואם אפילו משיג מעות . לוקחין אותו מן המעות . והכלל . ששניהם אין להם קיום ביחד דהיינו האדם עם המעות . רק . או שלוקחין המעות מן האדם . או שלוקחין האדם מהמעות . ומעולם לא נמצא שישאר אחד עם המעות רק כנ"ל :

גם היכן הוא כל המעות שעושין מימות עולם . כי מעולם עושין תמיד מעות . והיכן הוא כל המעות רק באמת אינו כלום לגמרי :

ולעבוד ה' . אינו יודע מי הוא זה שיוכל לומר שיעבוד את ה' . לפי גדולת הבורא ית' . מי שיודע מעט מגדולתו ית' . אינו יודע איך יכול לומר שיעבוד אותו ית' ושום מלאך ושרף אינו יכול להתפאר על זאת שיוכל לעבוד אותו ית' . רק העיקר הוא הרצון להיות רצונו חזק ותקף תמיד להתקרב אליו ית' . ואע"פ שהכל חפצים ורוצים לעובדו . אעפ"כ אין כל הרצונות שווין . ויש חילוקים רבים ברצון . אפי' באדם א' בעצמו בכל עת ובכל רגע יש חילוקים גדולים בין הרצונות . והכלל שעיקר הוא הרצון והכיסופין . שיהיה כוסף תמיד אליו ית' . ובתוך כך מתפללין ולומדין ועושין מצות :

ובאמת לפי גדולתו ית' כל אלו העבודות אינם כלום רק הכל הוא בדרך כאלו כי הכל הוא כמו שחוק בעלמא כנגד גדולתו ית' . כל"א קלאמירשט) : **גם** חכמות אינם כלום . רק תמימות ופשיטות : **גם** בתמימות אסור להיות שוטה . אבל אעפ"כ חכמות אין צריכים כלל . וכמבואר במ"א :

גם אין טוב להיות זקן . הן חסיד זקן . והן צדיק זקן

כפי דיעה זו ולפעמים להיפך וא"א להם לברר הדבר כלל . נמצא שא"א לסמוך על הדאקטורים . מאחר שהם בעצמם מבלבלים מאד מאד בחכמה זו . וא"א להם לעמוד על האמת לאמתו . ואיך ימסור חייו בידם שהוא תלוי בחוט השערה . שכאשר הדאקטור שוגה איזה תנועה בעלמא^(א) כחוט השערה . הרי הוא מקלקל חייו וממיתו בידים . וכאשר רואין בחוש רוב הפעמים . שרבים מאד מתים מן העולם ע"י הדאקטורים כי יש בענין חכמת הדאקטוריי דקדוקים הרבה הרבה מאד מאד . והם נעלמים מהם מאד כעצמים בבטן המלאה . עד שא"א שיוכוון הדאקטור ככל הדקדוקים והפרטים ולא ישגה כלל . ע"כ צריכין להתרחק ולברוח מהם מאד : **ואל** יאמר האדם שהוא חולה ח"ו או שיש לו חולה בתוך ביתו ח"ו . א"כ על מי אסמוך . כי בהכרח לעשות איזה עסק בדרך הטבע . ואיך אניה את החולה ולא אשתדל בהצלתו . כי באמת זה שטות . כי מאחר שהדאקטור רחוק מחיים וקרוב להיפך כנ"ל . וסוף כל סוף הוא צריך לסמוך רק על הש"י . טוב טוב לסמוך מיד על הש"י ואל יסכן את החולה בידים ע"י הדאקטור . כי ע"פ רוב . הדאקטורים הם שלוחי המלאך המות ר"ל ר"ל . וידמה בעיניו כאלו הוא יושב במדבר או ביער . שבהכרח לסמוך על הש"י לבד . מאחר שאין יודעים מה לעשות . כמו כן עכשיו . אע"פ שיושב במקום שיש דאקטורים ורפואות . אעפ"כ מאחר שהם בעצמם מבלבלים בחכמה זו ושאר החששות הרבה מאד שיש בענין רפואות . א"כ קרוב הדבר . שע"י הרפואות והדאקטור . לא די שלא יועיל . אדרבא יקלקל בוודאי וא"כ למה יעשה עסק בדרך הטבע . מה שרחוק משכר וקרוב להפסד והבן הדבר היטב . כי הוא ז"ל סיפר הרבה עם דאקטורים גדולים . והיה יודע הדבר על בוריו . והזהיר מאד להתרחק מהם מאד וא"א לבאר כל מה שסיפר בענין זה :

ואמר שכבר היה בעולם . מלך אחד . שהרג כל הדאקטורים שבמדינתו . מחמת שהם מויקים מאד את בני אדם . ואמר בדרך צחות . שעל המלאך המות הוא קשה מאד להמית בעצמו . כי כל העולם תלוי בו . וקשה וכבד עליו לעשות הכל בעצמו . ע"כ העמיד שלוחים במקומו בכל מקום והם הדאקטורים שהם שלוחיו להמית אנשים . כי הם ממותים בני אדם הרבה מאד מאד . אשרי מי שמתרחק מהם . ומחוק

ראשי תיבות וקיצורים: א. אחד: א"כ. אם כן: אפי'. אפילו: בל"א. בלשון אשכנז: במ"א. במקום אחר: בספרי'. בספרים: העו"הו. העולם הזה: הק'. הקדושה: השי'. השם יתברך: וא"א. ואי אפשר: ומו"מ. ומשא ומתן: ח"ו. חס ושלוש: יהי'. יהיה: ית'. יתברך: ר"ל ר"ל. רחמנא ליצלן רחמנא לישובן הו' יצילנו הו' ישמרנו: ע"כ. על כן: ע"כ. על פי: הערות ותרגומים: (א) תנועה פשוטה:

ליקוטי מוהר"ן

ה

ולעובדו יתב' באמת :

ענה ואמר . או שצריכין לזה רחמנות מהש"י . או יגיעות ועבודות . או שצריכין שניהם . שיהי' לו יגיעות גדולות בעבודת ה' וגם רחמנות מאתו ית' . קודם שזוכין שיעמדו וישקמו שמרי המוח למטה . עד שלא ירצה שום דבר בעולם . ויהיה הכל שוה אצלו . בהתהלך תנחה אותך . בשכבך תשמור עליך . והקיצות היא תשיחך^(א) . היינו שהכל שוה . ואין שום חילוק בין העו"הו ובין הקבר ובין העו"הב . כי בהתהלך תנחה אותך . התורה . וכן בשכבך תשמור עליך ששם בשכבך בהקבר . שם ג"כ הש"י והתורה . וכן והקיצות לעו"הב וכו' . כי מאחר שאין לו שום תאוה ורצון כלל לשום דבר . רק להש"י ולהתורה . נמצא שהכל שוה אצלו . בין בעו"הו . בין בקבר . בין בעו"הב . בכולם הוא דבק רק בהש"י ובהתורה . כי מי שמקושר בעו"הו . יש חילוק גדול בין העו"הו שהוא רחבת ידים . ובין הקבר שהוא מקום צר . וכיוצא בזה . אבל מי שנודרך מוחו ואין לו שום שמרים במוח . הכל שוה אצלו כנ"ל :

מכל הדברים צועק כבוד הש"י . כי מלא כל הארץ^{בב} כבודו . ואפילו מסיפורי הגוים צועק ג"כ כבוד הש"י כ"ש ספרו בגוים את כבודו^(ג) . שאפילו בסיפורי הגוים צועק כבוד הש"י . כי כבודו ית' צועק תמיד . וקורא ומרמז להאדם שיקרב אליו ית' . והוא ית' יקרב אותו ברחמים באהבה וכחיבה גדולה :

וזה שהאדם נתלהב לפעמים בתוך תפילתו ומתחיל להתפלל בהתלהבות וחשק גדול . ותפילתו שגורה ומרוצה בפיו . זהו אור הש"י בעצמו כביכול שנתלבש בו וקורא אותו לעבודתו ית' . כי זה ההתלהבות שהאדם מתלהב בתפילתו . זה בחי' הש"י בעצמו כביכול . בחי' הוא תהלתך והוא אלקיך^(ד) . שהוא יתב' הוא בעצמו התהלה והתפילה . ולפעמים האדם מתפלל לפני הש"י כביכול . וגם כשהש"י מסתלק ומתרחק ח"ו מן האדם . הוא צריך ג"כ להתפלל ולהשליך התפילות אחריו יתב' בחי' השלך על ה' היבך^(ה) . שצריך לזרוק ולהשליך אחריו ית' תפילות כשהוא מסתלק ומתרחק מן האדם . וזה בחי' זכאה מאן דידיע לזרקא חצין וכו' המובא בתיקונים^(ו) שצריך לזרוק אחריו ית' תפילות כנ"ל :

מז שיש לו אמונה חייו חיים . והוא מבלה ימי חייו^{בב} בטוב תמיד . כי כשהולך לו כראוי ויש לו טוב . בודאי טוב לו . ואפילו כשאינו כך (דהיינו שאין מתנהג לו

זקן . זקן אינו טוב . כי צריך רק להתחדש בכל יום להתחיל בכל עת מחדש . רק ישמה שהוא משיב כשהוא זקן . היינו ד"א . שמוסיף כח כשמוזקין כשרו"ל^(א) :

גם הפקירות אין צריכים . אע"פ שבאמת אצלי אינו נקרא הפקירות כלל . אדרבא להיפך כשרודף אחר עסקי עו"הו ורחוק מעבודתו ית' . זהו מופקר באמת . אך אעפ"כ אפי' מה שנקרא אצל העולם הפקירות . דהיינו מי שמפקיר כל עסקי עו"הו מכל וכל ועוסק רק בעבודת ה' שזהו אצל העולם הפקירות . גם זה אין צריכים כי יכולים להיות איש כשר בלי הפקירות : **את** זה תקבלו מאתי . שלא להניח עצמו להעולם להטעות . שלא ישעה אותו העולם . כילא נמצא אחד שיהיה לו קץ וסוף טוב מן העולם . וכל בני אדם שהיו אפילו אותן שתפסו בידם כל העו"הו כולו . היה סופם רע מאד . גם לדורי דורות קלקלו והפסידו . ואפילו או"ה צריכים לידע מזה . מאחר שאין העו"הו כלום . מה צריכים לעשות . על זה צריכים זכיה מן השמים לזכות לידע מה שצריכים לעשות . אך ישראל אין צריכים לזה . כי כבר הם יודעים מה לעשות ע"י התורה :

העולם אומרים שאין צריך לבקש גדולות . ואני אומר שצריך דווקא לבקש גדולות . לבקש ולחפש אחר הצדיק הגדול ביותר דווקא . וכבר מבואר מזה בס' שצריך לחפש דייקא אחר הצדיק והרבי הגדול ביותר : **וכנגד** התאוות המטרידים את האדם . באמת אין נמצא שום תאוה כלל . כי אכילה ושתייה הוא הכרח לקיום הגוף . וגם בנים מוכרחים להוליד . וכל זה האדם מוכרח . וא"כ אין שום תאוה כלל רק שצריכים להתנהג בהם בקדושה ובטהרה . והשכל של האדם יכול לעמוד כנגד כל התאוות . כי הקב"ה היב חכמתא לחכימין^(ב) . כי יש לכ"ה חכמה בכח . רק שצריכין להוציאה מכח אל הפועל . ובוה השכל לבד שיש לכ"ה בכח חכמתו דהיינו מה שיש לו מעצם בריאתו . מלבד מה שהש"י מוסיף ליתן חכמה לחכימין . בכח חכמתו לבד יכול ג"כ לעמוד כנגד התאוות . ואפילו מי שכבר נמשך אחר תאוות עו"הו ועבר מה שעבר . ונפגם שכלו ונתבלבל ונתמעט . אעפ"כ . במעט מעט שכל הנשאר . יכול ג"כ לעמוד . ואפילו נקודה אחת מן השכל יכולה לעמוד כנגד כל העולם עם התאוות . ובכל מקום שהוא יכולין להיות סמוכין להש"י . וע' במ"א מזה . שגם בשאלו תחתיות ח"ו . יכולין להתקרב אליו ית' .

ראשי תיבות וקיצורים: או"ה. אומות העולם; אפי'. אפילה; בחי'. בחינת; במ"א. במקום אחר; בס'. בספרים; ג"כ. גם; ד"א. דבר אחר; העו"הב. העולם הבא; הקב"ה. הקדוש ברוך הוא; וא"כ. ואם כן; וע'. ועיין; ח"ו. חס ושלום; ית' / יתב'. יתברך; כ"ש. כמו שכתוב; לכ"א. לכל אחד; מהש"י. מהשם יתברך; עו"הו. עולם הזה; שיהי'. שיהיה; הערות ותרוממות; (א) שבת עו ע"ב; (ב) נותן חכמה לחכמים; (ג) משל ו, כב; (ד) תהלים צו, ג; (ה) דברים י, כא; (ו) תהלים נה, כג; (ז) אשרי מי שידע לזרוק חיצים וכו'; (ח) תיקון יג דף כט ע"א:

ליקוטי מוהר"ן

שיחות הר"ן

שהוא רוצה :

¹¹ **מקודם** סיפר · שבימי בחרותו · ה' לו פחד גדול מאד מאד מן המיתה · וה' מתפחד ומתירא הרבה מאד מן המיתה ואז ה' מבקש מהש"י שימות על קידוש השם · והלך בזה זמן רב · ואינו זוכר כמה · אבל זה הוא יודע שה' זמן גדול אפשר שנה שהלך בזה וביקש תמיד על זה · ולא היתה שיחה ותפילה שלא ביקש על זה · שיסתלק על קידוש השם ומגודל פחדו ויראתו אז מהמיתה כנ"ל · ה' זה בעצמו אצלו מסירת נפש על קידוש השם ממש · מה שה' מתפלל על זה · כי היה פחדו גדול מאד אז :

מזה ומהנ"ל הבנתי · שאותו הדבר שמתגבר על האדם והוא משוקע בו · אותו הדבר דייקא הוא צריך לשבר בשביל הש"י כי זה עיקר עבודתו · וכשארז"ל ובכל מאדך יש לך אדם שחביב עליו וכו' (א) · והבן : ¹² **כשחושבין תורה צריך להיות חושב הדבר תורה** שרוצה להרבה להשוב ולחזור במחשבתו אותו הפסוק או אותו הענין כמה וכמה פעמים הרבה מאד · ולהיות נוקש ודופק על הפתח עד שיפתחו לו : **יש דבר שפורח במחשבה כמו זריחה** · ואח"כ פורח מהמחשבה · וצריך שיהי' לזה בריה (א) ואיש חיל · שיוכל לרדוף ולרוץ אחריה להשיגה :

¹³ **מסוגל יותר לבנים** · להיות רחוק מהם · לבלי להיות דבוק בהם לשעשע בהם ככל פעם · רק לבלי להסתכל עליהם כלל :

¹⁴ **שיחתו הק' של רבינו ז"ל** · בעת שאירע מעשה בק"ק בראסלב שניזוקה ילדה א' בבית שחפרו בו ועשו בו בנינים חדשים · גם כמה נפשות היו בסכנה גדולה · אז שמעתי מפיו הק' ענין זה : **בענין בנינים** · עיינתי והסתכלתי בענין זה · וראיתי שכל העוסקים בבנינים ובחומות אין אחד מהם יוצא נקי · ואפי' עכו"ם · ואעפ"כ העולם עוסקים בזה · כי הוא קיום העולם · כי א"א להיות בלא זה · וע"כ בהכרח שיהיו בני אדם שיהיה להם חשקות לזה :

וי"ש בענין זה כמה ענינים וחילוקים · אך סוף כל סוף אינו יוצא נקי · ונראה שזהו פ' כל העוסק בבנין מתמסכן (א) · מתמסכן הוא לשון עניות · וגם הוא לשון סכנה · ובמדרש (א) מבואר בפירושו · על פסוק ויבן ערי מסכנות לפרעה (א) · ח"א שממסכות את

לו כסדר ויש לו יסורין ח"ו) ג"כ טוב · כי הוא בטוח שאעפ"כ הש"י ירחם עליו להבא ויטיב אחריתו כי מאחר שהכל מאתו ית' בוודאי הכל לטובה · אבל מי שאין לו אמונה ח"ו חיוו אינם חיים כלל · כי תיכף כשעובר עליו איזה רעה · שוב אין לו שום חיות · כי אין לו במה לנחם עצמו כלל · מאחר שאין לו אמונה כלל · ואין לו שום חיות ושום טוב מאחר שהולך בלי הש"י ובלי השגחה ר"ל · אבל ע"י אמונה מה טוב ויפה החיות שלו כנ"ל :

¹⁵ **הש"י** אינו עושה שני פעמים דבר א' · כי אפילו גלגולים · אין זאת הנשמה מתגלגלת פעם שניה כמות שהיא · רק זאת הנפש עם זה הרוח וכיוצא בזה כידוע · נמצא שעכשיו כשזה הנפש מתקבץ עם רוח אחר וכיוצא בזה · שוב אין זה מה שהיה קודם · כי אין הש"י עושה שני פעמים דבר א' : ¹⁶ **פעם** א' דיבר מענין טוב העו"ה"ב · מה שיכולין לזכות ע"י עבודת ה' באמת · ענה ואמר · מוכרחין לומר ולקריתו בשם טוב · כי א"א לקרותו בשם אחר להודיע לבני האדם · אבל באמת · אפילו שם טוב אין שייך לומר על זה · כלומר שהוא אפי' למעלה למעלה מטוב · אך א"א להודיע יותר לבני אדם כי"א כשמכנין אותו בשם טוב אבל באמת וכו' עין לא ראתה וכו' :

¹⁷ **יש בני אדם שנדמה עליהם שהם רחוקים מאיזה תאוות גדולות כגון תאוות ממון וכיוצא בזה** · דע · שאעפ"כ יכול להיות שהוא גרוע יותר מחבירו שהוא משוקע באותה התאוה · דהיינו שיש לו איזה תאוה אחרת שהוא משוקע בה כ"כ עד שאפילו תאוות ממון וכיוצא בזה שהיא תאוה גדולה מאד · נתבטלה אצלו כנגד אותו התאוה · נמצא שהוא גרוע יותר · כי הוא משוקע כ"כ באיזה תאוה עד שאפי' תאוה גדולה של ממון וכיוצא · נתבטלה אצלו מחמת אותו התאוה · ואפי' אם היתה התאוה שהוא משוקע בה קטנה מתאוה האחרת שהוא רחוק ממנה · עכ"ז אין נפקא מנה כלל (א) · מאחר שהוא משוקע בה כ"כ עד שתאוה גדולה נתבטלה אצלו ע"י כנ"ל · וכמו שמצינו שיש עקשן כגון תינוק שבשביל עקשנותו לבד יכול להפקיר עצמו לגמרי ולהכות ראשו בתיבה מחמת עקשנותו כנגד אמו שעושה לה להכעיס · כמו כן יש בבני אדם שיכול להפקיר הכל ולסלק כל התאוות שבביל איזה תאוה או עקשנות

ראשי תיבות וקיצורים: א/ אחד/אחת: א"א. אי אפשר: אפילו. בק"ק. בקהילת קודש: ג"כ. גם כן: ה'י. היה: העו"ה"ב. העולם הבא: הק'. הקדושה/הקדוש: הש"י. השם יתברך: ח"א. חד אמר [אחד אמר]: ח"ו. חס ושלום: ית'. יתברך: ב"א. כי אם: ב"כ. כל כך: עכו"ם. עובדי כוכבים וממלות [כנינו לגויים]: עכ"ז. עם כל זה: פ"י. פירושו: ר"ל. רחמנא לצילן [ה' יצילנו]: שיהי'. שיהיה: החדרת והתרגומים: (א) אין תועלת מזה כלל: (ב) ברכות ט"א ע"ב: (ג) ור"ז ומוצלח: (ד) יבמות ס"ג ע"א: (ה) שמות רבה א-: (ו) שמות א', יב.

ליקוטי מוהר"ן

ט

מגלה אותם. היו יכולים לבוא מזה בדורות האחרונים לעבודות זרות. כי יש באותו הענין כמה דברים וענינים שצריכים לעשות לזה. ואם היה נתגלה אותו החכמה בעולם. והיו יודעים אותן הענינים שצריכים לעשות לאותו הענין. היו יכולים לבוא מזה בדורות האחרונים לעבודות זרות. כי הדורות האחרונים מוסיפים בכל פעם חכמה כנ"ל. ולפעמים הדורות האחרונים מועין בחכמתם שמוסיפין על הראשונים. ע"כ אם היו מגלים ענינים הנ"ל והדורות האחרונים היו רוצים בכל פעם להוסיף עליהם חכמתם. והיו יכולים לתעות במעות חכמתם שהיו מוסיפים עד שהי' יכול להתגלגל מענינים הנ"ל הנעלמים מן העולם. עבודות זרות ח"ו. כי הי' נדמה להם ע"פ טעותם שכך צריך להיות ח"ו לעבוד אותן הע"ז ח"ו. וכמו שמוכא בענין ערלה. כי איתא בווהר"ב שבאותן הג' שנים שורה קליפה על האילן. ובדורות הראשונים מעו בזה עד שהי' להם ע"ז בזה בתחילת נטיעת האילן דווקא בעת ששורה הקליפה הנ"ל. כי כפי שהיו יודעין היטב ענין נטיעת האילן מה שנעשה מזה. הי' נדמה להם ע"פ טעותם שבוודאי צריכים לעשות אותו הע"ז ח"ו שהיו עובדים. כי היה נדמה להם שהוא פשוט כפי מה שמעו בחכמתם. ע"כ אסור לגלות ענינים כאלו:

ענין הדרי בי"ב הנאמר בנמרא. זה הי' בחי' תשובה ששב בתשובה על שפגם בתורה לומר שלא כענין וכראוי. ותיכף ומיד שהקשה אותו חבירו הבין מיד שפגם ושב בתשובה מיד. כי יש תשובה שהיא בכח ועדיין לא יצאה לפועל. ובשביל זה אדם משיג לפעמים למעלה ממדרגתו מה שאינו ראוי לזה הוא כדי שתצא התשובה מכח אל הפועל כנ"ל וזה בחי' הדרי בי היינו שהתשובה היתה בי מתחילה רק שהי' בכח כנ"ל ועתה יצאה לפועל (כי ע"ז שהשיג למעלה ממדרגתו ע"ז פגם לומר שלא כענין. ואזי חבירו מקשה עליו. ואז הוא מתעורר מיד ומבין שפגם ושב בתשובה מיד. נמצא שע"ז יצאה התשובה מכח אל הפועל):

דע שיש בכני אדם סגולות גדולות. כי יכולין לפעול ע"י מחשבתם מה שהם חושבים ואפי' היקרות ח"ו הוא בא ממחשבות בני אדם. כי כשהמחשבה היא כולה אחוזה ודבוקה בדבר אחד שיהי' כן. דהיינו כל הבחינות שיש במחשבה דהיינו פנימיות וחינוניות. ושאר הבחינות כולם עד הנקודה. וכשכולם כאחד אוחזים ודבוקים

את בעליהן. וחד אמר שמשכנות את בעליהן. והעיקר הוא הנחת היסוד (שקורין זאקלאשטשינא) וצריך לידע באיזה זמן להניח היסוד. ומאיזה עין להניח היסוד. כי יש עצים שאינם ראויים להיות יסוד. אך א"א לידע כל זאת:

וגם מה שאין גדילים פירות במדינות אלו הוא ג"כ מחמת זה. היינו שיש כמה פירות שאין יכולים להיות גדילים כאן. והוא ג"כ מחמת זה. שאין יודעים ענינים הנ"ל. כי אבן שתיה שממנה הושתת העולם. משם יוצאין גידין לכל הארצות. ושלמה המלך ע"ה שהי' חכם גדול וידע כל הגידין בפרטיות. הי' נוטע עץ כל פרי כשרדו"ל^(א). וגם במדינות הללו אם היו יודעין הילוך הגידין בפרטיות היטב. היו יכולין ליטע גם כאן את הפירות שאינם גדילים פה. כי גם כאן. אעפ"י שהגיד הלוך למדינה זו. הוא מסוגל לפרי מיוחדת. עכ"ז כל הגידין מתערבין ומתחברין יחד. וע"כ גם כאן במדינות אלו. יכול להיות כשמתרחק' מעט. יכולין ליטע גם שאר הפירות שאין גדילים פה. גם יש מציאות שאם היו פותחים באר באיזה צד. היו יכולין ליטע בריחוק מקום משם אותן הפירות הנ"ל. גם צריכין לידע העלויות והירידות של האבן שתי'. ולידע לפי הזמן. את בחי' האבן שתי'. באיזה בחי' ומדריגה הוא האבן שתי' באותו הזמן. ולפי אותה הבחי' של האבן שתי' באותו הזמן ידע איך להתנהג בענינים הנ"ל. אך כ"ז נעלם ונסתר מן העולם כי יש דברים שאסור לגלותן. והענין. כי העולם אומרים. שבכל פעם נתחכם העולם יותר. ובאמת בוודאי הדורות הקודמים בוודאי היו חכמים יותר מאד. והם גילו עיקר החכמה. אך מאחר שהם כבר הכינו הכל. ע"כ באים הדורות האחרונים על חכמות יותר. כי הדורות האחרונים הם באו אל המוכן. כי כבר מוכן החכמה מהדורות הקודמים שגילו עיקר החכמה. וע"כ הדור האחרון מוסיף מעט ונתחכם יותר. וכמו שמצינו בדרד"ל שאמרו אי לאו דרלאית חספא לא אשכחית מרגיניתא תותה^(ב) וע"כ אעפ"י שהקודם לא פעל כלל. כי העיקר הוא המרגיניתא אעפ"כ הראשון עיקר. כי הוא דלה חספא. היינו שהוא גילה וחסר יסוד ועיקר החכמה. שע"ז בא השני בנקל על עסק החכמה בתכלית:

וע"כ יש דברים שאסור לגלות אותם. כי אם הי'

ראשי תיבות וקיצורים: א"א. אי אפשר; בחי. בחינת/בחינה; ג"כ. גם כן; הג'. השלוש; הי'. היה; הע"ז. העבודות זרות; ואפי'. ואפילו; וע"כ. ועל כן; ח"ו. חס ושלום; כ"ז. כל זה; כשמתרחקין. כשמתרחקים; ע"ה. עליו השלום; עכ"ז. עם כל זה; ע"פ. על פי; שהי'. שהיה; שיהי'. שיהיה; שתי'. שתייה; הערות ותרוממות: (א) קהלת רבה ב, ה; (ב) אם לא הייתי מגביה את החרס לא הייתי מוצא את המרגלית שתחתיו [יבמות צב ע"ב]; (ג) מובא בווהר"ב [שמות רמד ע"ב]; (ד) חזר בי:

ליקוטי מוהר"ן

שיחות הר"ן

כלל . אך מאחר שכבר התחיל במקום שחשוב שם ויש להם אמונה . עי"ו יכול להיות שגם הם יהיו מוכרחין להאמין בו מאשר שהוא מצליח . אבל יש מדינה אחרת שאין חשוב שם כלל אותו הדבר . כגון מדינת אשכנז שאין להם שום אמונה בבועלי שמות . ושם אין שום הצלחה והתחלה למי שרוצה לעסוק בזה . וכמו כן ענין ההנהגה והגדולה של צדיקים במדינה זו ובמדינה אחרת אין להם אותו גדולה . כגון במדינת ישמעאל שנקראים חכמים ואין להם אותו ההנהגה והגדולה כלל . וע"כ במדינה זו כל מי שרוצה לעסוק בזה ולהנהיג בדרך הצדיקים כפי הנהגו עתה . הוא מצליח בזה כנ"ל :

הש"י יגלה האמת ב"ב אמן :

במדינה שמתקבלין שם מופתים ומתנהגת בדרך זה . עי"ו בעצמו נעשין לפעמים מופתים . ולפעמים אינו עולה בידו :

מִן התנשאות וגדולה אין ראיה כלל . כי ההתנשאות ^{טו} הוא דבר בפני עצמו . לפעמים עושים דבר שעו"ז וזכין לגדולה והתנשאות . וכיון שעלה לא ירד . ומצינו במלכי ישראל . שבשביל דבר אחד זכו למלוכה עד דור רביעי . כ"ש בני רבעים ישבו לך על כסא ישראל^{טז} . ודבר זה באמת קשה להבין . עכ"פ זה הדור רביעי מוכרח שיופסק אצלו הגדולה והמלוכה . ואפילו אם יעשה דבר זה שעשה זקינו ויותר ויותר מזה . לא יועיל מחמת שנגזר כבר שאצלו יופסק המלוכה . והוא צריך לסכול עונש אבותיו (נמצא שהוא פליאה נשגבה מאד . כי אבותיו זכו עי"ו דבר זה לבר למלוכה עד דור רביעי . והדור הרביעי בעצמו . שכבר מוחזק במלוכה מאבותיו אינו מועיל לו שום דבר . אפילו אם יעשה אותו הדבר שעשה אבי זקינו . לא יועיל לו שתומשך מלכותו יותר לדורות שאחריו . ואפילו אם יעשה מה שיעשה לא יועיל מאחר שכבר נגזר שאצלו יופסק המלוכה . והוא דבר תמוה מאד . והבן) ובאמת אין אנו מבינים דרכי ה' . עכ"פ נמצא שלפעמים אחד עושה דברים טובים הרבה ואעפ"כ אין לו גדולה . מחמת שמוכרח ע"פ הגזירה שיופסק אצלו הגדולה כנ"ל . ולפעמים אדם זוכה לגדולה עי"ו דבר אחד אפילו עד דור רביעי . והבן :

עי"ו שמחה ניצולין ממותת בנים . כי הקליפה העושקת ^{טז} אותם ח"ו נקראת לילי' והשמח' הוא ההיפך ממנה ^{טז} **הזהיר** מאד כמה פעמים להתפלל בכח גדול להכניס ^{טז} כל כחו בדיבורי התפילה . וכמבואר מזה בספריו

ודבוקים וחושבים שיהי' כן בלי בלבול ונמיה למחשבה אחרת עי"ז הם פועלים שבהכרח יהי' כן כמו שהם חושבים . וגם שהמחשבה תהי' בפרטי פרטיות . לא בדרך כלל . כגון שיחשוב שאם יהיה כן יהיה כך וכך בפרטיות . אבל כשחושב בדרך כלל הוא בחי' גולמי כלים^(א) ויכול למעות כמו שמעה נבט שראה איש ויצא^(ב) וכו' : וגם לענין הלימוד מועיל זה . אם תהי' מחשבתו תקיפה מאד כנ"ל בוודאי יהיה כן . ובלבד שתהי' המחשבה תקיפה ואחווה מאד בזה כנ"ל . דהיינו למשל שיחשוב במחשבתו שיזכה ללמוד ולגמור כל הד' פוסקים כולם . עם כל הפירושים הגדולים . ויחשוב ויצויר ברעתו באיזה אופן ילמוד אותם ובכמה זמן כגון למשל שיזכה ללמוד ה' דפין ביום א' . עד שיזכה לגמור כולם בשנה אחת . ויכניס מחשבתו בזה היטב היטב בתוקף גדול מאד עד שתהי' המחשבה תקיפה ואחווה בזה מאד . וכיוצא בזה בשאר לימודי התורה הקדושה כגון ש"ס עם הרי"ף והרא"ש ומורים וכו' ותנ"ך וכיוצא ויכסוף וישתוקק ויחשוב בזה הרבה בתוקף גדול . אזי יזכה שיהי' כן . ואמר שזה מרומז בדברי רז"ל^(ג) כמה שאמרו מחשבה מועלת אפי' לדברי תורה מועלת ממש . דהיינו שמועלת ומסייע לזה . אפי' לדברי תורה . ואעפ"י שרש"י פי' שם בע"א . אעפ"כ הוא כך . ולא סיים לבאר הדבר יותר . ואלו ואלו דברי אלקים חיים : ^{טז} **בכל** מדינה ומדינה יש דבר שחשוב באותה המדינה . ותיכף כשמתחיל אותו הדבר יש בו טוב ורע . והטוב הוא מעט . והרע הוא שוה ממש בכל התנועות אל הטוב . כדי שלא יהיה ניכר בין הטוב ובין הרע . ואותו הדבר הולך וחשוב עד הסוף . כגון במדינה זו חשוב בעל שם . ובאמת היו כמה בעלי שמות אמתיים וצדיקים . ועתה נתרבו הרבה בעלי שמות של שקר . והכלל שכל מי שרוצה וחפץ ליכנס בזה לעסוק באותו הדבר החשוב באותו המדינה כגון בעל שם במדינה זו הוא מצליח באותו הדבר אף שהוא שקר כי באמת אינו יודע כלום . רק שהדבר תלוי בהתעוררות שלו איך שהוא מתעורר וחפץ באותו הדבר . וגם תלוי בהמקום שמתחיל שם להנהיג אותו הדבר . אם ההתחלה במקום שהם מאמינים בזה או שמתחיל עם נשים שהם דרכן להאמין בכל דבר אזי מצליח . ואזי יכול להיות שאח"כ יאמינו בו גם אותן שהם רחוקים מלהאמין בכוח . ואם הי' מתחיל במקומם היו מתלוצצים ממנו ולא היה מצליח

ראשי תיבות וקיצורים: א' . אחד: אפי' . אפילו: ב"ב . במהרה בימינו: בחי' . בחינת: בע"א . בענין אחר: ה' . חמישה: הדי' . הארבעה: הי' . היה: היא"ש . רבי אשר בן יחיאל ז"ל: הרי"ף . רבי יצחק אלפסי ז"ל: השי" . השם יתברך: והשמח' . והשמחה: ח"ו . חס ושלום: יהי' . יהיה: כ"ש . כמו שכתוב: לילי' . לילי' . עכ"פ . על כל פנים: ע"פ . על פי: פי' . פירש: שיהי' . שיהיה: תהי' . תהיה: הערות ותרגומים: (א) כלים שלא נגמרה כל מלאכתם: (ב) סנהדרין קא ע"ב: (ג) סנהדרין כו ע"ב: (ד) מלכים"ב טו , יב , יג :

ליקוטי מוהר"ן

י

שדוד המע"ה • יסד מזה ספר תהלים • ואמר שעיקר ההתבודדות של דוד המלך היה על מטתו • בעת ששכב על מטתו וכיסה עצמו בסדין אז היה מדבר ומשיח כל לבו לפני הש"י • כ"ש אשחה בכל לילה מטתי בדמעתי^(א) • וכו' • אשרי אשרי מי שירגיל עצמו לקיים הנהגה זו • העולה על הכל :

ועיין בספר ליקוטי תנינא בדף ל"ב^(ב) • ושים לבך לכל מה שנאמר שם בענין זה • ותרגיל עצמך לקיים הדברים הנאמרים שם • והש"י יעזור בכל פעם שתזכה לפתוח פיך שתוכל לפרש שיחתך לפניו באמת :

^ט זמרו למי שמנצחין אותו ושמו • כי צריכין לנצח אותו ית' בכיכול • כי אע"פ שנדמה להאדם שהש"י אינו רוצה לקרבו • מחמת שקילקל הרבה • וגם עכשיו אינו מתנהג כראוי כרצונו ית' • אעפ"כ צריך האדם לחוק עצמו ביותר • ולהשתטח עצמו לפניו ולפרוש כפיו אליו ית' שירחם עליו ויקרבהו לעבודתו • כי אעפ"כ אני רוצה להיות ישראלי • נמצא שרוצה לנצח את הש"י בכיכול והש"י יש לו שמחה מזה שמנצחין אותו בכיכול :

^ע ענה ואמר • היתכן שאנו מניחין את הש"י שיעשה ויחשוב לגזור גזירות בעולם • (כי אז באותו הזמן נשמע שיוצאין גזירות על ישראל ח"ו) כי אנו צריכין לקרות את הש"י מעסקיו שהוא עוסק בהם באיזה גזירה וכיוצא ח"ו • לקרות אותו משם שישליך זאת ויפנה אלינו למה שאנו רוצים לדבר עמו לבקש ממנו שיקרב אותנו לעבודתו ית' • כי כשאחד מישראל רוצה לדבר עם הש"י לפרש שיחתו לפניו ית' • אזי הש"י משליך כל עניניו וכל הגזירות שרוצה לגזור ח"ו וכל העסקים שלו שהוא ית' עוסק בהם בכיכול • והוא משליך הכל ופונה עצמו רק לזה האיש שרוצה לדבר עמו לפרש שיחתו לפניו לבקש מאתו שיעזרהו להתקרב אליו ית' :

^{טא} בענין מ"ש בוהר הקדוש^(ג) שעל פנים הכרית בפרט מאן דאושיד זרעא בריקניא ח"ו^(ד) וכו' • אין מועיל תשובה • אמר רבינו ז"ל • שאין הדבר בן רק על הכל מועיל תשובה • ואמר • שבזה המאמר זוהר אין שום אדם מכין הפשט רק הוא לבר • והכלל שבאמת מועיל תשובה בוודאי • על חמא זה • אפילו אם הרבה לפשוע ח"ו בזה וכבר מבואר בספרים הנדפסים כבר שעיקר התשובה הוא לבל יעשה עוד מכאן ולהבא • והוא מוכרח לעבור באלו המקומות והענינים שהיה בתחילה ולהתנסות שם • וכשמרחם על עצמו עכשיו ואינו עושה עוד

בספריו הק' בכמה מקומות • ואמר כמה פעמים שהאדם צריך להכריח עצמו מאד לתפלה • לא כמו שאומרים קצת שאין להכריח עצמו לתפלה רק אדרבא צריכין להכריח עצמו מאד מאד בכל הכחות לתפלה :

שוב אמר • כשאדם מתפלל בכוונה • דהיינו שמקשר המחשבה אל הדיבור • ומטה אונו ושומע מה שהוא מדבר • אזי הכחות נמשכין ממילא לתוך דיבורי התפילה • כי כל הכחות מצפין ומסתכלין תמיד על זה שיומשכו ויוכנסו בתוך דיבורים קדושים ע"כ כשמתפלל בכוונה • נמשכין ונכנסין כל הכחות שלו ממילא לתוך התפילה • וזוכה להתפלל בכח גדול אע"פ שאינו מכריח עצמו לזה • כי הכחות נמשכין ממילא לתוך דיבורי התפילה כשמתפלל בכוונה :

^{יב} מ"י שאינו שומע וציית לדברי חכמים אמתים • הוא יכול להשתגע • כי עיקר שגעון של כל המשוגעים הוא רק מחמת שהוא אינו ציית ושומע לדברי הבעלי שכל • כי המשוגע אם היה שומע וציית לדברי אחרים שהם הבעלי שכל • בוודאי לא היה משוגע כלל • כי אע"פ שלפי רוח שמות ושגעון שלו • נדמה לו בבירור גמור • שהוא צריך לילך קרוע ולהתגלגל באשפה • וכיוצא בזה מדרכי השמות ושגעון • אעפ"כ מאחר שהגדול ממנו אומר לו שאינו צריך לעשות כן • אם היה מבטל דעתו • נגד דעת הגדול ממנו בחכמה • בוודאי היה מתבטל כל השגעון שלו • נמצא שעיקר השגעון הוא רק • מחמת שהוא אינו רוצה לשמוע ולציית לדברי חכמים • והבן הדבר היטב :

^{יג} **הזהיר** מאד כמה פעמים • על ענין השיחה בינו לבין קונו • שכל אדם ידבר וישיח בינו לבין קונו • ויישב עצמו היטב • מה הוא עושה בעו"הו • וירחם על עצמו • ויפרוש כפיו בתחנונים ופיוסים • לבקש ולהתחנן מלפניו ית' • שיזכהו ברחמי המרובים להתקרב לעבודתו ית' • וישתדל להמציא לו טענות ובקשות על זה וענין שיחה זו יהיה • בלשון אשכנז שמדברים בו • וכבר מבואר זאת בספרים הנדפסים • אבל יותר מזה הרבה לדבר עמנו • הרבה מאד בענין זה • כי מי שירגיל עצמו לנהוג הנהגה זו בכל יום עכ"פ שעה אחת • בוודאי יזכה להתקרב אליו ית' באמת • ואף אם לפעמים הוא רואה • שמקיים הנהגה זו • ימים ושנים ואעפ"כ עדיין לא זכה להתקרבות כראוי • אעפ"כ יחזק עצמו יותר ויותר • כי סוף כל סוף יועיל לו בוודאי • ואמר

ראשי תיבות וקיצורים: בעו"הו. בעולם הזה: המע"ה. המלך עליו השלום: הק'. הקדושים: הש"י. השם יתברך: ח"ו. חס ושלום: ית'. יתברך: כ"ש. כמו שכתוב: מ"ש. מה שכתוב: עכ"פ. על כל פנים: הערות ותרגומים: (א) תהלים ו, ז; (ב) מתייחס לליקוטי מוהר"ן תנינא דפוס ראשון. כיום - תורת כד: כה; (ג) בראשית קפח ע"א; רט ע"ב; (ד) מי שזורך זרעו לריק חס ושלום:

ליקוטי מוהר"ן

שיחות הר"ן

איין רוגז^(א) . כמו כן ממש . בקדושה בענין התפלה . צריכים לפעמים לעשות לעצמו רוגז . ויעשה לו חמימות ותבערת הלב כדיבורי התפילה . או וויא איינר שניצט זיך אה רוגז^(ב) . ועי"ז יבוא אח"כ באמת להתלהבות וחמימות הלב בהתפלה ויזכה שיבער לבו להש"י ויתפלל בהתלהבות גדול :

וכן בענין השמחה כפרט בשעת התפלה . שצריכין שתהיה התפלה בשמחה גדולה . וצריכין להכריח עצמו לשמח עצמו בכל מה שיכול כדי לזכות לשמחה . ובפרט בשעת התפלה . וכמובא על פ' אומרה לאלקי בעודי וכו' ע"ש^(ג) . ואם לפעמים דעתו מבלבל . ואינו יכול בשום אופן . לשמח עצמו . אזי עצתו . שיעשה עצמו כאלו הוא שמח . ואע"פ שבתחילה עדיין אין השמחה באמת בלבו . אעפ"כ ע"י שעושה עצמו כאלו הוא שמח . עי"ז יזכה אח"כ באמת לשמחה :

ועצה זאת היא עצה גדולה מאד . גם בכל הדברים שבקדושה . שבתחילה צריכין לעשות עצמו כאלו הוא להוט אחר אותו הדבר שבקדושה . ואח"כ זוכין באמת לזה . והבן מאד :

בענין התפלה . סיפר רבינו ז"ל עמנו הרבה . והזהיר ^{עב} מאד להכריח את עצמו להתפלל בכוונה גדולה . והיינו לקשר המחשבה אל הדיבור בקשר אמין וחוק . שיטה אזנו היטב היטב וישמע מה שהוא מדבר בתפלה . וזה עיקר תפלה בכוונה . ולא יהי מצוה להתפלל עם כוונות ממש ע"פ כתיבי הארי ז"ל . אפי' לאותן האנשים שהיו לומדים כתיבי הארי ע"פ פקודתו . ואמר שעיקר שלימות התפילה הוא ברוך אתה ה' וכו' כפשוטו . וזה עיקר כוונת התפלה . שיכוין פירוש המלות וישמע היטב מה שהוא אומר :

והיה מתלוצץ מאד מאותן האומרים שאין צריכין להכריח עצמו לתפילה והיה מזהיר מאד להתפלל בכחות להכניס כל כחו באותיות התפלה . ועל המחשבות זרות הבאים בתוך התפילה . היה מצוה לבלי להשגיח עליהם כלל . רק יעשה את שלו ויתפלל כדרכו ואל ישגיח כלל על שום בלבול . ואל יחזיר פניו ומחשבתו אליהם כלל וכאשר מבואר מזה בספרים הנדפסים כבר : גם אמר רבינו ז"ל . שא"א להתפלל כל התפלה בכוונה כראוי . רק כ"א וא' אינו מתפלל כ"א קצת מהתפלה בכוונה . כנראה בחושי . שא' אומר קטרת בכוונה . וא' אומר פסוקי דומרה בכוונה וכו' וכיוצא בזה

עוד מה שעשה מקוד' ומשבר תאותו . והו עיקר התשוב' : **כבר** מבואר . שאין להשגיח כלל על פניות ומחשבות זרות ובלבולים שבתפילה . רק לעשות את שלו לילך בתפילתו כסדר . ולא ישגיח על שום בלבול ומחשבה זרה כלל . רק הוא יעשה את שלו ולא יחזיר פניו להביט על אלו המחשבות כלל :

גם אמר שזה טובה גדולה . מה שבאים עליו מחשבות זרות ופניות . כי בלא זה . אם היה האדם מתפלל התפלה כראוי . לא היה אפשר לסבול כלל את גודל עוצם הקטרוגים שיש על התפילה שהיא כראוי אבל ע"י שהתפלה מלוכשת במחשבות זרות . עי"ז אין החיצונים מסתכלין עלי' כ"כ . ואין הקטרוג גדול כ"כ ועי"ז יכולה התפילה לעלות . ובוחן לבבות הוא יודע האמת לאמתו . שאע"פ שיש להאדם פניות ומחשבות זרות . אעפ"כ פנימיות מחשבתו הוא לה' לבדו . כי פנימיות כוונתו בתפלה הוא באמת להש"י . והש"י בוחן לבבות ומסתכל על פנימיות כוונתו ורצונו . ומקבל תפילתו באהבה . אע"פ שהיא מלוכשת במה שמלוכשת כי פנימיות רצונו וכוונתו הוא טוב :

וזהו רבות מחשבות בלב איש ועצתה' היא תקום^(ד) . היינו שיש מחשבות הרבה בלב איש בשעת התפלה . כי אז באין עליו בלבולים גדולים ומחשבות רבות . אבל עצת ה' היא תקום . היינו פנימיות הנקודה שבלב . מה שבפנימיות המחשבה מתכוין להתפלל להש"י לבד . שזה בחי' עצת ה' . שמתכוין להש"י לבד בפנימיות מחשבתו זה נשאר קיים . בחי' עצת ה' היא תקום כנ"ל . ע"כ אין להסתכל על שום מחשבות חוץ ופניות רק להתפלל כסדר כנ"ל :

יש צדיקים שמגלין ואומרים תיכף מה שהם רואים . ואלו הצדיקים נשמתם הוא מבחי' אותיות מנצפ"ך וזהו מנצפ"ך צופים אמרו^(ה) . אלו שהם מבחי' מנצפ"ך שהוא בחי' צמצום כידוע . מה שרואים וצופים הם אומרים . ואינם יכולים להחזיק אצלם . אבל יש צדיקים ששרשם מבחי' גבוה יותר שהוא בחי' הרחבה . הם יכולים להחזיק אצלם כל מה שרואין :

בענין התפלה . לפעמים אין להאדם שום התלהבות בהתפלה . וצריכין לעשות לעצמו התלהבות וחמימות ולב בוער להתפלה . כמו למשל שנמצא לפעמים שהאדם עושה לעצמו רוגז עד שבא בכעס ונתרגז . כמו שאומרים העולם בל"א . ער שניצט זיך

ראשי תיבות וקיצורים: אפי'. אפילו; בחי'. בחינת; בלי"א. בלשון אשכנז; הי'. היה; התשוב'. התשובה; כ"א. כי אם; כ"א וא'. כל אחד ואחד; כ"ב. כל כך; להש"י. להשם יתברך; מקוד'. מקודם; עלי'. עליה; ע"ב. על כן; ע"פ. על פי; ע"ש. עיין שם; פ'. פסוק; שא'. שאחד; שא"א. שאי אפשר; הערת רתוג'מים; (א) משלי יט, כא; (ב) שבת קד ע"א; (ג) הוא עשה עצמו ברוגז; (ד) כמו אחד שעושה לעצמו רוגז; (ה) בליקוטי מוהר"ן ח"א, תורה רפב:

במאמר אומרה לאלקי בעודי וכו' ע"ש היטב^(א). ויש בענין זה של תפלה הרבה הרבה לספר. אך א"א לכאור בכתב כ"א קצת ראשי פרקים:

והמשכיל החפץ באמת. יבין היטב את כל דברינו כי הם עיצות נפלאות ונוראות. אמתיות ותמימות:

גם יעיין היטב במאמר תהומות יכסומו מה שכתב שם על פסוק צהר תעשה לתיבה וכו' בדרך ט"ו בספר הראשון^(ב). גם בדרך ס"ח ע"ג^(ג). ג"כ על פסוק צהר תעשה הג"ל. והטה אונך ושמע ופקח עיניך וראה שם היטב באמת. מה דאיתא שם מענין האמת שעיקר הוא האמת. שכשמשכיליך את האדם בתפלתו ובעבודתו מאד מאד ככמה מיני בלבלולים. העיקר הוא האמת שיראה כתפלתו. לדבר עכ"פ הדיבור באמת בפשיטות באיזה מדריגה שהוא וכו' וכו' ע"ש היטב. ועי"ז תזכה בוודאי לתפלה. אם תרגיל עצמך לקיים מה שנאמר שם באמת: גם הוא כלל גדול בכל עבודות ה' כמבואר שם ע"ש:

גם שמעתי שאמר. שכל התנועות שעושין בשעת התפלה בידים וכיוצא. זה בחי' וידוהי כתבין ריזן וכו'^(ד) הנאמר בתיקונים^(ה):

שמעתי בשמו מכבר שסיפר. שלמד כל הד' ש"ע ג' פעמים. פ"א כפשוטו. ופעם שני למד וגמר אותם. והי' יודע בכל דין ודין מד' ש"ע השורש שלו בגמפ"ת ופעם שלישי למד וגמר אותם. וזכה לידע בכל דין ודין סוד הכוונה של הדין. מפני מה הדין כך ע"פ סוד. וכפי הנשמע כל זה היה בימי געוריו. כי אח"כ חזר וגמר אותם עוד כמה פעמים:

ודרכו הי' תמיד. שהי' לומד הרבה. הרבה. כל ימיו עד הסוף אפי' בעת החולאת הכבד שהי' לו בסוף. ואע"פ שהי' עליו מירחא דציבורא^(ו). שהיה עוסק הרבה עמנו. ועם כל אנשיו לקרבם לעבודת ה'. וליתן לנו עצות בכל עסקינו וכו' וכו'. וגם מוחו הי' משוטט תמיד בהשגות גבוהות ונוראות תמיד. וכו' וכו' אעפ"כ. הי' עוסק בלימוד התורה בפשיטות הרבה בכל יום ויום. ולא הי' טרוד כלל. רק תמיד הי' ביישוב הדעת. ובענין זה היה חידוש נפלא. וא"א לספר מזה כלל. ומחמת זה הי' לו פנאי על כל דבר: ותמיד היה לימודו במהירות גדול מאד. והי' לומד כמה דפין פוסק בשעה אחת. עם כל הפירושים כולם

בוה. וראיתי בכתביו תורה על זה. אך לא זכיתי להעתיקה וקצת מה שאני זוכר משם. הוא. שזה בחי' מה דאיתא^(ז) בתיקונים דאית מארי דידין ואית מארי דרגלין וכו'^(ח) זה בחי' הג"ל שכ"א מתעורר וזוכה להתפלל בכוונה חלק מהתפלה. כפי בחינתו ע"כ אל יפול לב אדם. בראותו שזוכה להתפלל קצת בכוונה איזה חלק מהתפלה ופתאום נפסק. ואינו יכול עוד להתפלל כראוי בשום אופן. כי זה מוכרח כנ"ל. וישתדל להתפלל שאר התפלה בפשיטות גמור. ואפי' אם לפעמים הוא מייגע עצמו ואינו יכול להתפלל כלל. אעפ"כ אל יפול בדעתו מזה כלל. כי זה כלל גדול שאסור ליפול בדעתו בשום אופן. אפי' אם יעבור עליו מה. ואפי' אם אינו יכול להתפלל כלל. רק יכריח א"ע עכ"פ לדבר דיבורי התפלה בפשיטות גמור כמו תינוק בבית הספר ממש. ויאמר כך כמה וכמה דיבורים בפשיטות גמור. וע"פ הרוב יזכה ברחמיו ית' להתעורר מזה עד שיחזור ויתלהב לבו מאד ויתחיל פתאום להתפלל בהתעוררות. רק שלא יעמוד זאת לנסיון. כי בוודאי כ"א וא' כפי מה שיודע בנפשו פחיתותו ראוי לו לדעת שהוא רחוק מאד מאד מתפלה. כי תפלה גבוהה מאד מאד. וגבוהה יותר מלימוד התורה. ומיהיכן יזכה לעבודה גבוהה כזו. ע"כ עליו לעשות את שלו. להתחיל דיבורי התפלה בפשיטות גמור אדון עולם אשר מלך וכו'. ויטה אזנו מה שהוא אומר ויצמצם את מחשבתו מאד שלא תתפזר מחשבתו לחוץ. רק שתהי' כל מחשבתו בתוך דיבורי התפלה. ויתפלל כך כסדר בפשיטות גמור אפי' בלי התעוררות וחיות והתלהבות. וילך כך בתפלתו כמה וכמה מלות או כמה דפין. עד שכתוך כך יעורו ה' ברחמיו להתעוררות וכו' כנ"ל. ואם לפעמים אינו זוכה בכל התפלה להתעוררות. מה לעשות. אם יזכה. ויכל לדבר אח"כ איזה קפיטל תהלים או בקשה ותחינה אחרת בכוונה: הכלל שהאדם צריך להכריח עצמו בכל הכחות לכל הדברים שבקדושה מאד בפרט לתפלה. ואם אעפ"כ אינו זוכה אסור לו ליפול בדעתו כלל. ויחזק א"ע ויחי' א"ע בכל מה דאפשר. וכבר מבואר מזה הרבה בספרים הנדפסים. ויוהר מאד להתפלל בשמחה ולהרגיל עצמו שתהיה התפילה בניגון של שמחה. ויראה לשמח א"ע קודם התפלה ולהחיות א"ע בכל מה דאפשר. ולחפש למצוא בעצמו איזה נקודה טובה כדי לזכות לשמחה שיוכל להתפלל בשמחה. וכבר מבואר מזה

ראשי תיבות וקיצורים: א"א. אי אפשר; א"ע. את עצמו; בגמפ"ת. בגמרא פירוש רש"י תוספות; בחי'. בחינת; ג'. גוש; ג"כ. גם כן; הדי. הארבעה; הי'. הידי; ואפילו. ויחי'. ויחיה; ית'. יתברך; כ"א. כי אם; כ"א וא'. כל אחד ואחד; ע"ג. עמוד [טור] שלישי; [מראי מקומות] אלז מתייחסים ללקוטי מוהר"ן דפוס ראשון תקס"ח; עכ"פ. על כל פנים; ע"ש. עיין שם; פ"א. פעם אחת; שב"א. שכל אחד; ש"ע. שולחן ערוך; שתהי'. שתהיה; הערות ותרגומים: (א) שמובא; (ב) שיש בעלי ידים ויש בעלי רגלים וכו' [תיקון יח דף לב ע"ב]; (ג) בלקוטי מוהר"ן ח"א, תורה רפב; (ד) שם, תורה ט; (ה) שם, תורה קיב; (ו) וידיי כותבות סודות וכו'; (ז) תיקון כא דף מד ע"ב; (ח) טרחת הציבור.

ליקוטי מוהר"ן

שיחות הר"ן

ספרים כולם :

וכבר מבוואר לעיל^(א) שיחתו של רבינו ז"ל - שטוב לאדם שיעבור בחייו בכל הספרי של התורה הקדושה : ופעם אחד חשב רבינו ז"ל - מה שהאדם צריך ללמוד בכל יום עד שאין היום מספיק - דהיינו לגמור ככל שנה ש"ס עם הריו"ף והרא"ש וד' ש"ע הגדולים - וכל המדרשים כולם - וכל ספרי הזוהר ותיקונים וז"ח - וכל ספרי קבלה מהאר"י ז"ל - גם צריכין ללמוד אוזה שיעור ביום בקצת עיון - ועוד חשב הרבה דברים - גם צריכין לומר תהילים בכל יום ותחינות ובקשות הרבה הרבה - ואו סיפר הרבה מענין זה שצריכין ללמוד במהירות גדול ובוריות - ולבלי לבלבל דעתו בדיקדוקים הרבה מענין לענין :

והדברים הללו הם בדוקים ומנוסים :

גם לא היה מצוה לחזור תיכף על לימודו - רק רצונו תמיד היה ללמוד הספר או הפוסק שלומד כסדר מראשו לסופו בוריות - ואח"כ יתחיל פעם שני ויגמור אותו כולו וכן פעם אחר פעם :

גם אמר - לכל יהיה נבהל מזה - שהזכיר שצריכין ללמוד כ"כ בכל יום - כי גם אם אינו זוכה ללמוד כ"כ אעפ"כ הוא יכול להיות איש כשר באמת - וגם כבר סיפר מזה שיכולין להיות איש כשר אפילו אם אינו יכול ללמוד כלל - ואפילו צדיק יכולין להיות אע"פ שאינו למדן כלל - רק בעל השגה אין יכולים להיות כ"א כשהוא למדן בנמפ"ת - אבל איש כשר וצדיק גמור יכולין לזכות אפילו מי שהוא איש פשוט לגמרי : ולא עליך המלאכה לגמור - ואי אתה בן חורין להבטל ממנה - כל העולם מלא מחלוקת - הן בין אומות העולם וכן בכל עיר ועיר - וכן בכל בית ובית בין השכנים - ובין כ"א עם אשתו ובני ביתו ומשרתיו ובניו - ואין מי שישים על לבו התכלית שבכל יום ויום האדם מת כי היום שעבר לא יחיה עוד ובכל יום הוא מתקרב למותה ודע שהכל אחד - שהמחלוקת שבפרטיות בין איש וביתו וכיוצא כנ"ל - הוא ג"כ ממש המחלוקת שבין המלכים והאומות - כי כ"א מאנשי ביתו הוא בחי' אומה מיוחדת והם מתגרין זה עם זה - כמו שיש מלחמות בין האומות וגם אפשר להכיר כ"א מאיזה בחי' של אומה הוא - כי ידוע מדות האומות שזה כעסן ורוצח וכיוצא - וכמו כן יכולין למצוא בפרטיות בבני הבית - ואפי' אם אחד אינו רוצה לריב ורוצה ליישב בהשקט ושלוה עכ"ז הוא מוכרח להיות

כולם שסביב הד' ש"ע הנדפסים בכרך גדול - שהם הט"ז והמ"א והבאר הגולה ופר"ח ועטרת זקנים וכיוצא בהם בשאר החלקים - וסיפר - שבעת שהעולם מכינים עצמן להתפלל בבקר בעת שמתחילין להתקבץ עד שמתחילין להתפלל - באותה השעה הוא לומד ד' דפין פוסק - וכן כל מה שלמד גמרא או פוסק^(ב) וכיוצא הכל ה' במהירות גדול מאד - וסיפר עמנו הרבה הרבה בענין זה - שטוב ללמוד במהירות - ולבלי לדקדק הרבה בלימודו - רק ללמוד בפשיטות בוריות - ולבלי לבלבל דעתו הרבה בשעת לימודו - מענין לענין רק יראה להבין הדבר בפשיטות במקומו - ואם לפעמים אינו יכול להבין דבר א' - אל יעמוד הרבה שם ויניח אותו הענין וילמוד יותר להלן - וע"פ הרוב ידע אח"כ ממילא מה שלא היה מבין בתחילה - כשילמוד כסדר בוריות להלן יותר - ואמר - שאין צריכין בלימוד - רק האמירה לבד - לומר הדברים כסדר - וממילא יבין - ולא יבלבל דעתו בתחילת לימודו - שירצה להבין תיכף - ומחמת זה - יקשה לו הרבה תיכף ולא יבין כלל - רק יכניס מוחו בהלימוד - ויאמר כסדר בוריות וממילא יבין - ואם לא יבין תיכף יבין אח"כ - ואם ישארו איזה דברים - שאעפ"כ לא יוכל לעמוד על כוננתם - מה בכך - כי מעלת ריבוי הלימוד עולה על הכל - וכשארז"ל^(ג) - ליגמור והדר ליסבור ואע"ג דלא ידעמה קאמר^(ד) שנאמר גרסה נפשי לתאבה וכו'^(ה) - כי ע"י ריבוי הלימוד שילמוד במהירות - ויזכה ללמוד הרבה - עי"ז יזכה לעבור כמה פעמים אלו הספרים שלומד - לגמורם ולחזור להתחיל ולגמורם פעם אחר פעם - ועי"ז ממילא יבין בפעם השני והשלישי - כל מה שלא ה' מבין בתחילה - כל מה שאפשר להבין ולעמוד על דבריהם - ודיבר הרבה מאד בענין זה - וא"א לבאר דברים אלו בכתב היטב - אבל באמת הוא דרך עצה טובה מאד בענין הלימוד - כי עי"ז יכולים לזכות ללמוד הרבה מאד לגמור כמה וכמה ספרים - וגם יזכה להבין הדברים יותר - מאשר היה לומד בדקדוק גדול - כי זה מבלבל מאד מן הלימוד - וכמה בני אדם פסקו מלימודם לגמרי ע"י ריבוי הדקדוקים שלהם - ומאומה לא נשאר בידם - אבל כשירגיל עצמו ללמוד במהירות כנ"ל בלי דקדוקים הרבה התורה תתקיים בידו - ויזכה ללמוד הרבה מאד - גמרא ופוסקים כולם - ותנ"ך ומדרשים וספרי הזוהר וקבלה - ושאר

ראשי תיבות וקיצורים: א. אחד; ב. גמפ"ת. בגמרא פירוש רש"י תוספות: בחי'. בחינת/בחינה: ג"כ. גם כן: הד'. הארבעה: הטי"ז. ה"טורי: דהבי. הי. הספרי. הספרים: הרי"ף. רבי יצחק אלפסי: הרא"ש. רבי אשר בן יחיאל: וא"א. ואי אפשר: ואע"ז. ואף על גב: ואפי'. ואפלה: והמ"א. והימנן אברהם: וז"ח. וזוהר חדש: ופר"ח. ופרי חדש: ב"א. כי אם/כל אחד: בי"ב. כל כן: עכ"ז. עם כל זה: ש"ע. "שולחן ערוך": הערות ותרגומים: (א) בתקיעה - פסוק: (ב) ללמוד ולחזור על הלימוד ואף על גב שלא מבין מה שאומר; (שבת סג ע"א): (ג) תהלים קיט, כ: (ד) עין אות כח:

ליקוטי מוהר"ן

שיחות הר"ן

מתירא מאיזה בני אדם שעמדו כנגדו. היה הכל שמות והבל. ובחנם היה לו יראות ופחדים מהם. כי מה יעשה לו אדם. וכן לענין התאוות. כי אז יראה היטב אשר בחנם כלה בהבל ימיו ובשמותים ובלבולים כאלו ומי הכריח אותו לזה וכו'. כי רק אז יראה האמת היטב היטב:

ובאמת יש בזה דברים בנו. כי יש דבר אצל האדם שאותו הדבר הוא מתירא ומתפחד ממנו הפחדים שהוא מתפחד מהם. ואעפ"י שהוא יודע בדעתו בבירור חזק שאותו הענין שהוא מתפחד ממנו אינו יכול לעשות לו כלל. אעפ"כ יש לו פחד גדול מאד ממנו. כי אותו הדבר שיש אצל האדם. הוא הוא מתפחד. כמו שאנו רואין שנמצאים כמה בני אדם שהם פחדנים גדולים שיש להם פחדים של שמות. והם בעצמן יודעים שזה הדבר אינו כלום. ואעפ"כ הם מתפחדים מאד. וכן אנו רואים שכשמתפדין את האדם מאחריו. שבאין עליו מאחריו פתאום כבהלה בקול פחד. אזי הוא תיכף מתפחד מאד קודם שמתחיל הדבר ליכנס בדעתו כלל. שעדיין אינו יודע כלל שום דבר כי באו עליו פתאום מאחריו. ואעפ"כ הוא מתפחד תיכף ומיד קודם שהתחיל הדעת לידע מענין הפחד. ומאחר שעדיין לא התחיל דבר הפחד ליכנס בהדעת כלל. א"כ איך שייך להתפחד. אך באמת עיקר הפחד של האדם הוא שיש דבר אצל האדם שמאותו הדבר הוא מתפחד:

וכן בענין התאוות. הוא ג"כ כך ממש. שאעפ"י שהאדם יודע שהתאוה הזאת הוא שמות והבל אעפ"כ יש דבר אצל האדם שהוא מתאוה התאוה. אעפ"י שהאדם יודע שהוא הבל גמור. וע"כ בוודאי אם האדם יישב עצמו היטב היטב. בקל יוכל לסלק ממנו כל היראות והפחדים. וכן כל התאוות. מאחר שיוודע שבאמת אינם כלום. רק שיש דבר אצלו שהוא מתירא ומתאוה. ע"כ בקל יוכל לשבר ולסלק הכל. כי האדם הוא בעל בחירה. ובקל יוכל להרגיל דעתו לסלק ממנו אותו הדבר שממנו באים כל הפחדים שלו וכל התאוות כנ"ל:

ואל תאמר שהשאל והקבר בית מנוח לך^(א). כי בעוה"ז^פ שיש להאדם מטרדות ועול הפרנסה יכול להיות שיקוץ וינשך אותו פרעוש והוא לא רגיש מחמת שמחשבתו מטרודה באיזה מחשבה של פרנסה וכיוצא. אבל

לברו ולא היה אצלו בני אדם אחרים למונעו. אע"פ שגם אז היו באים על האדם כל הבילבולים וכל המחשבות המטרדות וכל המונעיות. אעפ"כ בוודאי היה מטה עצמו לדרך החיים. כי סוף כל סוף היה נוטה תמיד לדרך האמת. ואפילו אם היה עובר עבירה ח"ו ר"ל. אעפ"כ בוודאי היה מתחרט חרטה גדולה מאד בכל פעם. וסוף כל דבר היה נשאר אצל האמת. אבל כשיש בני אדם המבלבלים. דהיינו כשהאדם מתחבר ח"ו לאיזה חכמי בדעתם שיש להם איזה ידיעה בחקירה ופילוסופיא. או לכת לצים. והם החכמות הנהוגים עכשיו. שעושים ליצנות מכמה דברים שבקדושה. כידוע היטב למי שבקי בחכמות וליצנות אלו. זאת המניעה והבלבול הוא גרוע מהכל. כי אלו החכמות הם מבלבלים ומונעים ביותר. כי כל דרכיו נעשין לו מישור ח"ו. ע"י החכמות. הן של פילוסופיא. שזאת החכמה מזקת בוודאי מאד מאד כמבואר לעיל. וכן החכמות והליצנות הנ"ל של אנשים הנדמין ככשרים היא מזקת ג"כ מאד מאד. כי באמת הכל אחד. כי החכמות והליצנות שלהם היא ממש כמו הכפירות של הפילוסופיא. ובאמת גרוע יותר החכמות והליצנות שלהם. מחכמת הפילוסופיא. כי מחכמת הפילוסופיא הכל בורחים. כי רוב ישראל הם בורחים מאד מפילוסופיא מחמת שהם יודעים שפילוסופיא מזקת מאד ומורידת את האדם לשאל תחתיות ח"ו ר"ל. אבל זאת הליצנות והחכמות הנ"ל. אין האדם בורח מהם כ"כ. מאחר שיוצאים מפי אנשים הנראין כהגונים ומלבישים הכל בדרכי אמת כאלו האמת עמהם. ע"כ אין האדם בורח מהם כ"כ. והם מוסיקים ומבלבלים ומונעים את האדם מאד מאד מעבודת הבורא יתב' באמת. אשרי הזוכה לילך בדרך אמת לאמתו ולהיות תם וישר ירא אלקים וסר מרע. בלי שום חכמות כלל: **בזאת** ידעתי כי חפצת בי כי לא ירע אויבי עלי^(א) בזה שאויבים שלי אינם רעים כי צדיקים חולקים עלי. בזאת ידעתי כי חפצת בי:

בענין היראות והפחדים. שאדם מתירא ומתפחד ע"פ הרוב מכמה דברים או מבני אדם שאינם יכולים להזיק לו כלל. והדבר נראה שרק בסוף כשהאדם נסתלק ושוכב על הארץ והגליו אל הדלת. אז יהיה לו יישוב הדעת באמת. ויסתכל על עצמו ויראה האמת. שכל היראות והפחדים שהיה

פב

פג

חברת

ראשי תיבות וקיצורים: א"כ. אם כן; בעוה"ז. בעולם הזה; ג"כ. גם כן; ח"ו. חס ושלום; חכמי. חכמים; יתב'. יתברך; כ"כ. כל כך; ר"ל. רחמנא ליצלן [ה' יצילנו]; הערות ותרגומים: (א) תהלים מא, יב; (ב) אבות ד, כב.

מזה שנותנין כל אחד מעות שקורין שבת בשביל המרקדין . על שם מלכי צבאות יודון יודון^(ט) היינו הם מרקדין ונות "בית תחלק" שלל^(י) הם נותנין מעות שבת בשביל המרקדין :

והחתונה הוא בחי' סיני כ"ש^(כ) ביום חתונתו זה מעמד הר סיני וסיניני' סלם^(כג) וכ' והנה מלאכיאלקי' עולים ויורדים בו^(כד) היינו רקודין שבשעת ריקודין עולה ויורד כי כן דרך רקודין שעולה את גופו ויורד את גופו : ומזה שקורין זאת המעות שבת כי ר"ת ונות "בית תחלק" שלל אותיות שבת :

מזה שהחתן דורש כשהוא ל' ביום חתונתו זה מעמד הר סיני לרמוז שהחתונה היא מעמד הר סיני בשביל זה הוא דורש . ומה שנותנין לו מעות שקורין דרשה גישאנך לרמוז עליות למרום שבת שבי בשביל (זה) לקחת מתנות וזהו הדרשה גישאנך שנותנין להחתן :

מזה שהחתן דורש הדרשה היא מועילת לזוגים כ"ש וישכב במקום ההוא יש כ"ב אותיות הדרשה שהיא ככ"ב אותיות הם לזוג :

הפריים ימקים^(טו) שעושין בשעת רקודין זה בחי' אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך^(טז) כי גלות מצרים היה בשביל לברר ניצוצי קרי של אדם הראשון והחתונה היא תיקון ויחוד הברית שהיא בחי' אנכי אעלך גם עלה :

מה שפוסקין את הדרשה זה בחי' שברי לוחות . השושבין מלביש הקיטל^(טז) להחתן זה רמז ויוסף ישית ידו על עיניך^(טז) כי יוסף הוא שושבין וקיטל הוא בגד מתים :

מזה שמהפכין א"ע זה בחי' ומשה עלה ויורד ד' על הר סיני^(כא) : שהחתונים עלו למעלה והעליונים ירדו למטה :

לפי בחי' הימים נוראים ראוי שיהיה לנו אתרוג נאה .^{טז} כי אמרי אינשי^(כב) כל נער יש לו אשה נאה והאתרוג הוא בחי' אשה כ"ש בוהר שהאתרוג הוא בחי' כולך יפה רעיתי ומום אין בך^(כג) . וכימים נוראים ישראל הם בבחי' נער . כי אזי הם בבחי' . והנה נער בוכה מיד ותחמול עליו כ"ש בתקונים^(כד) וע"כ ראוי שיהיה לישראל אתרוג נאה כנ"ל . ומי שבוכה ביותר ונכנס ביותר בבחי' נער בוכה ראוי שיהיה לו אתרוג נאה ביותר כנ"ל : כי זה שאומרים העולם שכל נער יש לו אשה נאה . זה יש להבין . כי עיקר השכל הוא מהמוה . והמוח

שואב

ראשי תיבות וקיצורים: א. אחד: אלקים. א"ע. את עצמן: אפילו. בחי'. בחינת: בפע"ח. ביפרי עץ חיים: ג"כ. גם כן: ד'. השם יתברך: ה'. היה: וכו'. וכתוב: ח"ו. חס ושלום: כ"ב. עשרים ושתיים: כ"ש. כמו שכתוב: עכ"פ. על כל פנים: ע"ש. עינין שם: ק"ש. קריאת שמע: ר"ת. ראשי תיבות: שיהי'. שיהיה: ה'ערות ותרומות: (א) ה' יצילנו: (ב) שבת פט ע"ב: (ג) דברי דבחנות: (ד) כתובות טא ע"א: (ה) ציפף כיסוי: (ו) נערה יפה שאין לה עיניים [נערה שמות צה ע"א]: (ז) משלי כה, ב: (ח) היינו שנהגים לזרוק חיתין וכדומה: (ט) תהלים סח, יג: (י) שם: (יא) תענית כו ע"ב על שיר השירים ג, יא: (יב) סיני גימטריא סולם [עיין בעל הטורים בראשית כה, יב]: (יג) בראשית כה, יב: (יד) מתנה לדרשה: (טו) בראשית כה, יא: (טז) תקוני הוזהר, תקון ע, קלב ע"ב: (יז) פזוים וכרכורים: (יח) בראשית מז, ד: (יט) בגד לכן לעת החופה: (כ) שם: (כא) שמות יט, ג: שם כ: (כב) אומרים העולם: (כג) תקונים כט ע"א: נו ע"ב על שיר השירים ד, ז: (כד) תקון יב, כו ע"א על שמות ב, ו:

אבל שם בקבר שאו אין להארם שום מרדא ושום מחשבה אחרת . אז הוא שומע אפילו הרחישה וההילוך של התולעים איך הם רוחשים ובאים אליו ומרגיש הצער של כל נשיכה ונשיכה . ואין שום דבר שימרידהו וימנעהו מגודל צערו הקשה . רחמנא ליצלן^(כ) :

א' שאל אותו על ענין נסיעה לאיזה מקום אם יסע לשם השיב לו . כשרואה אדם נסיעה לפניו . אין לו להתעקש למנוע מזה לישב בביתו דווקא . כי בכל מקום שאדם נוסע לשם הוא מתקן שם איזה דבר . רק שיהיה להיות שמור מן העבירה ח"ו . אבל כשהוא רק שמור מן העבירה ח"ו . אזי כל אדם מתקן בכל מקום שהוא נוסע לשם . אפילו איש פשוט לגמרי . כי בכל מקום שהאדם בא לשם . הוא עושה שם בוודאי איזה דבר שבקדושה עכ"פ . כי מתפלל שם ואוכל שם ומברך על אכילתו לפניו ולאחריו וכיוצא בזה . כי בוודאי איש ישראלי אפי' הפחות שבפחותים . עכ"פ הוא עושה כמה דברים שבקדושה בכל מקום אשר הוא שם וע"כ בוודאי האדם מוכרח מן השמים להיות שם באותו מקום דווקא כדי שיתקן שם מה שהוא דייקא צריך לתקן שם . ע"כ הוא טובה לפניו מה שנודמן לו נסיעה לשם . כי אולי היה מוכרח לבא לשם בשלשלאות של ברזל וכמו שארז"ל על יעקב אבינו^(ג) . ראוי ה' יעקב לירד למצרים בשלשלאות של ברזל אלא וכו' כמו כן . הוא בכל אדם . שהוא טובה לפניו מה שמודמן לו נסיעה לשם . כי בלא זה . אולי ה' מוכרח לירד לשם בשלשלאות וכו' ח"ו כנ"ל . וכל זה דיבר עם איש פשוט לגמרי . כי אפי' איש פשוט לגמרי מישראל . מתקן ג"כ בכל מקום שהוא ובלבד שיהא שמור וכו' כנ"ל : (וסוד זה מרומז בפע"ח בשער ק"ש בכוננות וזכירת יציאת מצרים ע"ש והבן) :

מה שאומרים על החתונה מלתא דבדיחותא ואומרים מקודם עלא . רמז שאשה עולה עמו ואינה יורדת עמו^(ד) . וזה עלא במלתא דבדיחותא היינו עולה עמו לכל שמחה טובה ותענוג אבל אינה יורדת עמו : מזה שמכסין את הכלה ברעק מוך^(ה) כי הכלה רומזת לרחל עולימתא שפירתא דלית לה עיינין^(ו) : גם רמז על בחי' כבוד אלקים הסתר דברי^(ז) : מה שמשליכין אופן^(ח) לרמוז : (חסר)

וזה שמשליכין על החתן אופן לרמוז אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת שמה ילכו האופנים והחתן הוא בחי' רוח :

ליקוטי מוהר"ן

שיחות הר"ן

ה' יחיה האדם^(א). וכשאינן הדיבור בגלות אז השולחן שהוא בחי' דיבור בבחי' פנים. בבחי' וידבר אלי זה השולחן אשר לפני ה' לפני ה' דייקא בחי' פנים. וע"כ בשבת הגדול. שאז הוא קודם יציאת מצרים. אזי הוא בחי' הפיכת השולחן. שמרמזין. שהדיבור ה' בגלות מצרים. עד שזכינו ליציאת מצרים בפסח ואז יצא הדיבור מן הגלות בחי' פה סח כנ"ל :

דע שיש חבילות חבילות של עבירות ר"ל. כי עבירה^{טב} גורר' עבירה. היינו כשארם עובר עבירה ח"ו אז עבירה ראשונה גוררת אותו לעשות עבירות אחרות השייכים לה דייקא. וכן כשעושה עבירה אחרת ח"ו אזי גוררת ג"כ עבירות השייכים לה. כי כל עבירה ועבירה גוררת עבירות השייכים לה ונגררין אחריה. אבל לא עבירות שאינן שייכים לה. וזה בחי' חבילות חבילות עבירות ח"ו. כי עבירה הראשונה עם העבירות שנגררו אחריה דהיינו השייכים לה כנ"ל הם בחי' חבילה אחת של עבירות. וכן עבירה אחרת עם העבירות השייכים לה שנגררו אחריה הם חבילה אחרת וכו' עד שנעשו ח"ו חבילות חבילות של עבירות ר"ל. ומכל חבילה וחבילה נבראת כת אחת של מחבלים ומקמרגים. והמחבלים צועקים הב לנא חיי הב לנא מזוני^(ג). כי הוא הבעל עבירה. היינו שהוא הבעל של העבירה וצריך ליתן להם חיי מזוני. כי עבירה הראשונה עשה בלי הכרח. וצריך בוודאי ליתן לה מזונות. ואפי' העבירות האחרות השייכים לעבירה הראשונה שנגררו אחריה צריך ליתן להם ג"כ מזונות. ואע"פ שהיה כמו מוכרח לעשותן. כי עבירה הראשונה גררה אותן כנ"ל אעפ"כ צריך ליתן להם מזונות. כי יש להם טענה. היה לך לעשות מצוה תיכף אחר עבירה הראשונה. והיתה המצוה מגינה עליו ע"כ צריך ליתן לכולם מזונות וחיות :

והתיקון הוא. שילמוד לעשות ולקיים הי"ג מדות של רחמים וחסדים. דהיינו שיהיה לו רחמנות וירבה לעשות חסד ויקיים כל הי"ג מדות של רחמים. כי ע"י שמקיים הי"ג מדות של רחמים. עי"ז הוא מעורר למעלה הי"ג מדות העליונים של רחמים. ועי"ז נכנעין ועוברין המחבלים שנעשו ע"י העבירות בבחי' א' מלך יושב על כסא רחמים וכו' מוחל עוונות עמו מעביר ראשון ראשון^(ד) היינו שע"י הי"ג מדות של רחמים מעביר הקב"ה עבירות הראשונים שבכל חבילה וחבילה ואזי שאר העוונות שבחבילה שבים אל הש"י. והוא ית' נותן

שואב ממוח שבעצמות. שהוא נשקה ע"י ליחות ושמונית הגוף בבחי' ומוח עצמותיו ישוקה^(א). כי ע"י ליחות ושמונית הגוף נשקה המוח שבעצמות וזהו עיקר קיום השכל כי עיקר קיום השכל ע"י ליחות ושמונית הגוף כמובא במ"א :

וע"כ מי שהוא נער ואין שכלו בשלימות ונשאר מוחו כנוס בעצמות כי אין שואב מוחו ממוח שבעצמות ומחמת זה אין שכלו בשלימות כנ"ל נמצא שנשאר המוח כנוס בעצמות. וע"כ בת זוגו שנלקחה מן העצמות כ"ש ויקח אחת מצלעותיו^(ב) וכו' נמשך אליה ריבוי המוח שנשאר כנוס בעצמותיו אשר משם נלקחה כנ"ל. וע"כ בת זוגו נאה. כי עיקר היופי ע"י המוח והחכמה בבחי' חכמת אדם תאיר פניו^(ג). וע"כ היא נאה מחמת שנמשך אלי' ריבוי המוח. כי היא עצם מעצמו של זה שאין שכלו שלם ונשאר מוחו כנוס בעצמותיו כנ"ל :

ובקדושה זה בחי' שנמשכין שרשי הדעת אל האתרוג ועיין בכוננות סוד אתרוג ולולב ע"ש : (ולבאר קצת. כי עיקר הכוונה להמשיך אל האתרוג שהוא בחי' מלכות המוחין שבגוף. דהיינו החסדים שבו"ק. אך א"א שיתנו הארה אל האתרוג כ"א ע"י שמקבלין הארה משרשי המוחין דהיינו משרשי החסדים שברדת שזהו סוד הניעונועים ע"ש^(ד). נמצא שעיקר הארת האתרוג בחי' מלכות ע"י שנתרביץ ומאירין בחי' המוחין שבו"ק ע"י שנמשך אליהם הארת המוחין שבראש כנ"ל. וזה בחי' הנ"ל. רק שם הוא נער ממש ונשאר מוחו כנוס בעצמות ולא עלה למעלה אל המוח כנ"ל. וכאן בקדושה. הארת האתרוג ע"י שממשיכין בכוונה הארת המוחין שבראש לתוך בחי' הגוף ונתרבה ומאיר המוחין שבגוף ומשם נמשך המוחין אל האתרוג. והבין : ע"ש היטב בכוננות ותבין : וזה בחי' סוכה בחי' כי נער ישראל ואוהבהו^(ה). אהבה זה בחי' ימין בחי' חיבוק יד ימין בחי' סוכה. וזה נעשה ע"י בחי' נער ישראל בחי' נער בוכה כנ"ל :

הפיכת השולחן בשבת הגדול. מרמז. כי עדיין לא יצא הדיבור מהגלות עד פסח. שאז יצא הדיבור מהגלות בחי'. פה סח כידוע שזה עיקר בחי' יציאת מצרים שיצא הדיבור מהגלות. והשולחן הוא בחי' הדיבור בחי' וידבר אלי זה השולחן אשר לפני ה'^(ו). וידבר אלי דייקא. כי עיקר הפרנסה והאכילה שהוא בחי' שולחן הוא משם מבחי' דיבור בחי' כי על כל מוצא פי

ראשי תיבות וקיצורים: א. א-ל: א"א. אי אפשר: אלי. אליו: בבחי'. בבחינת: במ"א. במקום אחר: גורר'. גוררת: ג"כ. גם כן: היל. היה: הי"ג. השלש עשרה: הקביה. הקדוש ברוך הוא: השיי. השם יתברך: ואפי'. ואפילו: וע"כ. ועל כן: ח"ו. חס ושלום: ית'. יתברך: כ"א. כי את: כ"ש. כמו שכתוב: ע"ש. עיני שם: ר"ל. רחמנא ליצלן [ה' יצילנו]: שבויק. שבואיז [שם] קצות: ה'ערת ותרגומים: (א) איוב כא, כד: (ב) בראשית ב, כא: (ג) קהלת ח, א: (ד) שער הכוונות ענין סוכה ה ע"א: (ה) הושע יא, א: (ו) יחזקאל מא, כב: (ז) דברים ח, ג: (ח) תן לנו חיים תן לנו מזונות: (ט) כפי שאומרים בסליחות:

וכו' כנ"ל . ועל זה אנו מבקשים^(ט) מהר יקדמונו רחמך רחמך דייקא כי דלוננו מאד . היינו כי אנתנו דלים ואביונים מאד ואין לנו מדת הרחמנות כנ"ל . ואין לנו כח שאנתנו נוכח לעורר הי"ג מדות של רחמים . ע"כ אנו פורשים כפינו לפניו ית' ומתחננים אליו . שיעורר בעצמו הי"ג מדות של רחמים כי אנו אין לנו כח לעוררם כי דלוננו מאד וכו' כנ"ל . וזהו מהר יקדמונו רחמך דייקא מעצמך כי דלוננו מאד וכו' כנ"ל . ועי"ז אל תזכור לנו עוונות ראשונים בחי' מעביר ראשון ראשון וכו' כנ"ל :

דע שכל אדם קודם השינה הוא רואה כל הנשמות של המתים של קרובים שלו או אותן שהם משרשו . כמו שקודם המיתה רואין הנשמות הנ"ל כידוע כמו כן קודם השינה שהוא א' משישים במיתה רואין אותם ג"כ . רק מחמת שהראיה היא בהעברה בעלמא מאד^(י) כי קודם המיתה ממש אזי יש ג"כ חילוקים שאדם גדול ואיש כשר רואה הנשמות הנ"ל קודם מותו בראיה גמורה . אך סתם בני אדם אפילו קודם מותם אינם רואים אותן הנשמות רק בהעברה בעלמא . כמו שעובר זריחה והתנוצצות בעלמא לפני העינים וקודם השינה שהיא רק א' משישים במיתה . אזי גם הראי' הנ"ל של הנשמות הנ"ל הוא רק א' משישים מהתנוצצות הנ"ל . וע"כ אינו נרגש בחוש הראות כלל ראי' הנ"ל ואין אדם יודע מזה מחמת שהיא התנוצצות מעטמאד א' משישים מהתנוצצות הנ"ל אבל באמת הכל רואין קודם השינה כנ"ל :

סגולה להתמדה . שיוכה להיות מתמיד בלימודו . הוא להזהר לבלי לדבר על שום איש ישראלי . כמו כשהכלה היא יפה אזי האהבה בשלימות אבל כשיש להכלה איזה חסרון ומום . אזי בוודאי אין האהבה בשלימות כמו כן התורה נקראת כלה כ"ש תורה צוה לנו משה מורשה ודרו"ל אל תקרי מורשה אלא מאורסה^(יא) וכל א' מישראל יש לו אות בתורה כי ששים רבוא^(יב) אותיות התורה כנגד ששים רבוא נשמות ישראל . וכשיש חסרון בא' מישראל נמצא שיש חסרון בתורה ששם שורש נשמות ישראל כנ"ל וע"כ בוודאי א"א לאהוב את התורה בשלימות . אבל כשיזוהר מלדבר על שום ישראל ולכלי למצוא שום חסרון בשום ישראלי . נמצא שאין בהתורה שום חסרון ומום ואזי בוודאי יאהוב את התורה מאד . ואזי יתמיד בלימוד התורה מגודל האהבה כנ"ל : וזהו תורת ה' תמימה^(יג) היינו כשתורת ה' היא תמימה בלי

נותן להם חיות . וזה בחי' אלמדה פושעים דרכך וחמאים אליך ישובו^(יד) דרכך זה בחי' הי"ג מדות כמו שכתוב הודיעני נא את דרכך^(טו) והראה לו הקב"ה הי"ג מדות . היינו כשלומדים לעשות הי"ג אזי וחמאים אליך ישובו . היינו שהעבירות שבחבילה שבים אל הש"י : אך מאין הקב"ה נותן להם חיות . דע כי יש בסמ"א בחי' ראשון לראשונים דהיינו בחי' אדום שנקרא ראשון כ"ש ויצא הראשון אדמוני^(טז) . והוא בחי' ראשון לראשונים . דהיינו שהוא ראשון להעבירות הראשונים הנ"ל כי כולם נמשכים ובאים על ידו . כי באמת לפי גדול קדושת ישראל אין ראוי להם כלל לעשות עבירות ח"ו . רק מחמת תוקף הגלות שסובלים מהאומות ע"י מסים וארנוניות מחמת זה באים לעבירות ח"ו נמצא שכל העבירות נמשכים ע"י אדום ע"י שאנו מסורים בגלות אצלו . והוא בחי' ראשון לראשונים כנ"ל . וע"כ הקב"ה נותן העוונות עליו ונמשך להם חיות ממנו . וזה בחי' תנה עון על עונם^(יז) . היינו שהקב"ה נותן העוונות של ישראל עליו ונמשך להם חיות ממנו :

וכל זה נעשה ע"י הרחמנות שעי"ז מעוררין הי"ג מדות של רחמים כנ"ל אבל העניים שאין להם מדת רחמנות . מפני שהם בחי' תוקפא דינא^(יח) בחי' שמעון שנאמ' בו אחלקם ביעקב ואפיצם בישראל שהם מחזירין על הפתחים^(יט) . ושמעון הוא בחי' גבורות ודינים כמובא וכמו שאנו רואין בחוש שהם אכזריים מאד כי אין להם מידות רחמנות מחמת שהם בחי' תוקפא דינא בחי' ואין מרחמים בדין^(כ) . ומאחר שאין להם רחמנות דהיינו בחי' הי"ג מדות של רחמים ואין יכולין לעורר הי"ג מדות העליונים . ע"כ צריכין לבקש מהש"י רחמים דהיינו שצריכין לבקש ולחנן לפני הש"י שירחם מעצמו ית' עם הי"ג מדות שלו ויעורר ברחמו מעצמו הי"ג מדות של רחמים ויעבור ראשון ראשון :

וזה בחי' אל תזכור לנו עוונות ראשונים . מהר יקדמונו רחמך כי דלוננו מאד . היינו שאנו מבקשים מהש"י לכל יזכור לנו עוונות הראשונים שבכל חבילה וחבילה של עוונות כנ"ל . דהיינו שיעבור ראשון ראשון שבכל חבילה וחבילה כנ"ל בחי' מעביר ראשון ראשון וכו' כנ"ל שעי"ז ממילא בטלין ונסתלקין כל שאר העוונות שבכל חבילה וחבילה כנ"ל . אך לזה היינו צריכים לקיים כל הי"ג מדות של רחמים . כדי לעורר עי"ז י"ג מדות רחמים העליונים שעי"ז הקב"ה מעביר ראשון ראשון

ראשי תיבות וקיצורים; א. אחד; א"א. אי אפשר; בחי'. בחינת; בט"א. בטטרא אחרא [בצד האחר - צד הטומאה]; ג"כ. גם כן; הי"ג. השלוש עשרה; הקב"ה. הקדוש ברוך הוא; הראי'. הראיה; הש"י. השם יתברך; ח"ו. חס ושלום; ית'. יתברך; כ"ש. כמו שכתוב; ע"כ. על כן; שנאמ'. שנאמר; הערות ותרוממות; (א) תהלים נא, ט; (ב) שמות לג, יג; (ג) תהלים סט, כה; (ד) תהלים סט, כה; (ה) תהלים סט, כה; (ו) בראשית רבה צח-ע על בראשית מט, ז; (ז) משנה, כתובות ט, ב-ג. (ח) תהלים עט, ח; (ט) בהעברה מהירה מאד; (י) ברכות נו ע"א על דברים לג, ד; (יא) רבבות; (יב) תהלים יט, ח;

ליקוטי מוהר"ן

טז

בכל פעם שם אחר לעשות פעולות אחרות כנ"ל :

ראוי לאדם להרגיל א"ע להיות בעוה"ב דהיינו להיות ^{טז} מופרש מתאוות כמו בעולם הבא שאין בו לא אכילה ולא שתיה ושום תאוה מתאוות הבהמיות הכלות ונפסדות של העוה"ז. וכמו שאנו רואין החולה - מחמת שהוא סמוך קצת לעוה"ב ע"כ הוא מואס באכילה ושתייה ומשגל ואין לו שום תאוה - אדרבא כל התאוות קצים ומאוסים עליו - מחמת שהוא סמוך לעוה"ב שאין בו אכילה ושתייה וכו' - כן יש לאדם להרגיל עצמו בעודו בחיים חיותו ובבריאותו - שיהי' יכול להתנהג בלא תאוות כמו בעוה"ב - ובודאי אם הי' נזכר בטוב זכרון מתענוגי העוה"ב - בודאי לא היה יכול לסבול כלל חיות ותענוגי העוה"ז - עד שבשכיל זה מעלה גדולה השכחה - אף שהיא מדה לא טובה - עכ"ל היא מעלה שעל ידה אפשר לאדם לחיות בעוה"ז - כי אם הי' נזכר מתענוגי העוה"ב - כי יש מלאך גדול מאד - שיש לו אלף ראשים - וכל ראש יש לו אלף לשונות - וכל לשון יש לו אלף קולות - וכל קול יש לו אלף נגונים - וכשהמלאך הזה עומד לשורר בודאי יפה ונעים מאד אשר אין להעריך ולשער כלל - ועתה יזכור האדם עצמו פחיתות ושפלות ערכו נגד זה - ואיך יוכל לסבול חייו - בודאי ימאס עצמו בחייו עד שיגוע בלא עתו - וכן אם היה זוכר פחיתותו - בפרט כמו כמה אנשים שהם מלוכלכים ומתועבים מאד בעוונות - בודאי אם לא היה שכחה כלל - לא היה אפשר לו להרים עצמו כלל לעבודת הש"י - ומחמת כל זה השכחה הוא מעלה מצד זה - אבל האדם ראוי לזכור עצמו לכל יאבד עולמו ח"ו :
וחז"ל אמרו ^{טז} שעתידי הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות וכו' - וישער בדעתו גדולת עולם אחד וכמה וכמה בתים יש בו - וכמה וכמה חצירות ומבואות וכמה וכמה עירות ומדינות וגודל שטח של כל עולם וכמה וכמה כוכבים ומזלות עד אין מספר וגלגלים נפלאים וגוראים שיש בכל עולם ועולם - כי כל אלו יש בעולם א' מהעולמות - ומעתה ש"י עולמות שיש לכל צדיק מה יקרה גדולתו ושעשועיו ותענוגיו עד אין להעריך ולשער - והנה הש"י עולמות שיש להצדיק הוא בונה אותם ממחלוקת - כי כל דברי המחלוקת שכ"א מדבר הם בחי' אבנים - כי האותיות נקראים אבנים כמואב בספר יצירה ^{טז} שתי אבנים בונות וכו' - והם בחי' חילוקי אבנים - כי האבנים הבאים ע"י דבריהם של המחלוקת

ואלו הצדיקים שהם נוקמין ונוטרים שיכולים לעשות מאלפים מאות הם הגורה למשיח כי ארו"ל אם ראית ת"ח שהוא נוקם ונוטר כנחש חגריהו על מתנך היינו בחי' הגורה למשיח שנאמר בו והיה צדק אזור מתניו ^{טז} - (כתרגומו) ויהו צדיקא סחור סחור ליה ^{טז} - היינו בחי' מתין מתין ^{טז} דהיינו מאות - היינו מי שיכול לחלק אלפים למאות הם הגורה למשיח כנ"ל - ואלו הצדיקים מחיין את הצדיקים הקטנים :

דע כשיש שלום בעיר הוא מפני שאין בר דעת בעיר הזאת כי אם אין דעת הברדלה מנין ^{טז} אבל כשיש בר דעת בעיר אזי יש הברדלה דהיינו שיש אנשים שנוטים להבר דעת ודבקים בו ויש אנשים שחולקים עליו :
דע שהשם שנותנין לו לאדם הוא לפי הפעולה שיש לו לאדם לעשות בעולם - ויש אחד שעושה הפעולה שלו בחצי שנים שיש לו וצריך לקרוא לו שם אחר דהיינו שם חדש כי השם שנותנין לאדם הוא לאחר מותו לבושין שלו - כי השם הוא בחי' לבושין כ"ש ^{טז} אני ה' הוא שמי וכבודי וכו' כבודי זה בחי' לבושין כי ר' יוחנן קרא למאני' מכבודתא ^{טז} :

כי הקב"ה נקרא הוי' כי בשם הוי' נתהווה כל העולמות - אבל למעלה מכל העולמות אין לו שם כי למעלה מכל העולמות א"א להשיג אותו - וזהו כי הגדלת על כל שמך אמרתך ^{טז} - אמרתך זו הפעולה כי במאמר נברא העולם דהיינו הפעולה - היינו לפי הפעולות של הקב"ה למעלה מכל העולמות הוא גדול מכל השמות שיש לו ית' - כי למעלה מכל העולמות אין לו שם כלל - וזהו כי הגדלת על כל שמך אמרתך :
 וזהו שכתוב לעתיד לבא וראו כל העמים צדקך וכו' וקורא לך שם חדש ^{טז} - כי האומות יהיו רואים הפעולה שיהי' לישראל ויקראו להם שם חדש - כמו כן יש אחד שעושה הפעולה שלו לפי השם שיש לו בחצי שני - ועושה אח"כ פעולות חדשים וצריך לקרוא לו שם חדש - ויש בזה סודות גדולים ונוראים מאד מאד - וזהו שקורין לחולה שם אחר כי השם שיש לו מקודם - כבר עשה הפעולה שלו כפי אותו השם שהי' לו - והי' ראוי לו למות - לפיכך קוראין לו שם אחר שיהי' לו פעולה אחרת ויוכל לחיות עוד כמה שנים ע"י שקוראין לו שם אחר כדי לעשות הפעולה כפי אותו השם :
וע"כ משרע"ה הי' לו כמה שמות כמשראו"ל - כי בכל פעם עשה הפעולה שלו כבר לפי השם והי' צריך

ראשי תיבות וקיצורים: א' אחד; א"א אי אפשר; א"ע את עצמו; בחי' בחינת; בעוה"ב בעולם הבא; הוי' הויה; העוה"ז העולם הזה; הקב"ה הקדוש ברוך הוא; הש"י השם יתברך/השלוש מאות ועשר; והי' והידי; וע"כ ועל כן; ח"ו חס ושלום; ית' יתברך; כ"ש כמו שכתוב; משרע"ה משה רבינו עליו השלום; למאני' למאנה [לבגדין]; ע"כ על כן; עכ"ז עם כל זה; שהי' שהיה; שיהי' שיהיה; ש"י שלוש מאות ועשר; שכ"א שכל אחד; הערות ותרגומים: (א) ישעיה יא,ה; (ב) ויהיו הצדיקים סביב סביב לו; (ג) 'מתניו' הוא לשון 'מתין', שהוא לשון 'מאות' נרשי' על ברכות כ ע"א: (ד) ירושלמי ברכות ה, ב; (ה) ישעיה מב, ח; (ו) קרא לבגדי מ'כבדי' [שבת ק"ג ע"ב]; (ז) תהלים קלח, ב; (ח) ישעיה סב, ב; (ט) סוף מסכת עוקצין; סנהדרין ק ע"א; (י) בסופה:

ליקוטי מוהר"ן

שיחות הר"ן

בעצמו כי הוא אמרם ברוח הקודש . והרוח הקודש מונח בתוך התיבות וכשאומרם הוא מעורר ברוח פיו את הרוח הקודש עד שנחשב כאלו אמרם דוד המע"ה בעצמו . והוא מסוגל מאד לרפאות החולה להיות לו בחזון רק על הש"י שע"י אמירת התילים וישיעו ה' והבטחון הוא בחי' משענת כמו שהארם נשען על המטה כן הוא נשען על הבטחון שבטוח שישיעו ה' כמו שאמר דוד ויהי ה' למשען לי(7) וע"כ ע"ז נתרפא החולה כ"ש אם יקום והתהלך בחזון על משענתו ונקר(8) וזה בחי' ויצא חומר מגזע ישי(9) הנאמר על משיח שהוא דוד בחי' רוח אפינו משיח ה'(10) : וזה בחי' עתידין צדיקים שיחיו מתים(11) ע"י המשענת בחי' ואיש משענתו בידו(12) בחי' ונתת המשענת על פני הנער(13) : ע"כ :

(כל זה לא נכתב בשלימות . וחסר הרוב רק מה שנתפס כמוח קצת נכתב . ורובו נשכח) :

חורף הוא בחי' עיבור וק"ן הוא בחי' לידה

כשאחד מדבר עם חבירו ביראת שמים נעשה אור^{טז}
 ישר ואור חוזר ולפעמים מקדים האור חוזר קודם האור ישר כשהמקבל יש לו מוח קטן ואין יכול לקבל דברי חבירו . כי אז קודם שמקבל חבירו ממנו שזהו בחי' אור ישר . קודם לזה מקבל הוא מחבירו ואז האור חוזר קודם לאור ישר :

כי כשמדברין עם חבירו ביי"ש . אף שאין חבירו מקבל ממנו . אעפ"כ הוא מקבל התעוררות מחבירו . כי ע"י ההכאה שיצאו הדיבורים מפיו לחבירו . ע"ז חוזר האור אליו . (וזהו בחי' אור חוזר ממש המובא בכתבים ע"ש) כמו מי שמכה בכותל שחוזר הדבר אליו . כמו כן כשמדבר לחבירו אעפ"י שאין חבירו מקבל ממנו . אעפ"כ הוא בעצמו יכול להתעורר מהם . ע"י ההכאה שיצאו הדברים לגבי חבירו והכו בו וחזרו אליו . וע"כ אם היה מדבר אלו הדברים בינו לבין עצמו יכול להיות שלא היה מתעורר מהם כלל . וע"י שדיברם לחבירו נתעורר מהם אף שחבירו לא נתעורר כי חזרו אליו ע"י בחי' ההכאה כנ"ל (וזה בחי' אור חוזר שהוא ע"י בחי' הכאה כמבואר בכתבים והבן) :

שמעתי בשם רבינו ז"ל מכבר :

ותתפשהו בבגדו(14) . שהבעל דבר והם"א תופסת את האדם בבגדו . דהיינו שמטריד אותו במטרת בגדיו ומלבושיו . כי מטרת הצטרפות מלבושים ובגדים של אדם הם מבלבלין מאד את האדם . ומונעים אותו ע"ז

המחלוקת הם מחולקים ואין להם חיבור . והצדיק נוטל אלו האבנים ומחבר אותם ובונה מהם בתים . כי הוא עושה שלום ביניהם ומחברם ומסדרם יחד זה על זה עד שבונה מהם בית . וזה בחי' שלום בית שעושה מחילוקי האבנים הנ"ל בחי' שלום בית . ומבהתים נעשה עיר עד שנעשה מהם עולם מלא . וכן ש"י עולמות . וזה בחי' להנחיל ארובה יש(15) . (וארובה דייקא בחי' אהבה ושלום כי ע"י השלום והאהבה שעושה בין החילוקי אבנים נעשו הש"י עולמות כנ"ל) וזה מה שאמרה אביגיל לדוד בעת שחלק עליו נבל ודבר עליו סרה כנאמר שם . אמרה לו . ועתה ידעתי כי בית יעשה לך ה' היינו ע"י זה המחלוקת יעשה לך ה' בית מהאבנים הנ"ל כנ"ל . כי הצדיק מטה כלפי חסד ודן את כל החולקים עליו לכף זכות שכונתם לשם שמים . כי לא ה' העולם יכול לסבול אור של הצדיק שאורו גדול מאד להעולם לסבול . וגם מחמת שיש כמה דינים וקטרוגים גדולים על הצדיק הגדול האמת ע"כ הם חולקים עליו ובוה הם משתיקים הדינים והקטרוגים כמו שאנו רואים כשיש דין קשה על אדם ואחד לובש קנאה ואומר אני אלך ואנקום ממנו ואעשה בו דין ע"ז הוא משתיק ממנו שאר הבעלי דין שמקטרוגים שלא ה' אפשר לו לסבול דיניהם . נמצא שזה שהולך לנקום ממנו עושה לו טובה גדולה מאד כי בוודאי טוב ונוח לו לסבול דינו של זה האחד שזה אפשר לו לסבול מלסבול דיניהם ח"ו שלא ה' אפשר לסובלו . וכמו שמצינו אצל פנחס במעשה זמרי . כי לולא פינחס היו ישראל ח"ו חייבין כליה ח"ו . אך מחמת שיצא פנחס וקנא קנאת ה' ע"ז נשתק הדין מעל ישראל כ"ש בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי וכו'(16) כן זה שחולק על הצדיק ואומר אני אעשה לו ואראה לו גבורתי ונקמתי ממנו . ע"ז הוא משתיק ממנו שאר הדינים כנ"ל . וגם עושה לו טובה כי כשהצדיק צריך לילך מדרגא לדרגא(17) אזי מנסים אותו אם יש לו כח לעמוד בהיכל המלך . והיכל המלך הוא בחי' פה של הצדיק שנקרא **היכל** שהוא בנימ' אד' . שהוא בחי' פה כ"ש מלכות פה וזה שהצדיק חולק עליו הוא נסיון לזה הצדיק שעליו המחלוקת אם יש לו כח לעמוד בהיכל המלך כפה של הצדיק החולק עליו וע"ז מעלין אותו מדרגא לדרגא יותר עליונה . נמצא שעושה לו טובה :

ע"י בשורות טובות יכולין לומר תהלים :

אמירת תהלים מעלה גדולה כאלו אמרם דוד המלך

טז
טז

ראשי תיבות וקיצורים: אד' . אד-ני: בנימין . בגימטריא: בחי' . בחינת: ביי"ש . ביראת שמים: הי' . היה: המע"ה . המלך עליו השלום: הש"י . השלוש מאות ועשר/השם יתברך: והסי'א . והסטרא אחרא [הצד השני - צד הטומאה]: ח"ו . חס ושלום: כ"ש . כמו שכתוב: ע"כ . על כן/עד כאן: ע"ש . עיין שם: ש"י . שלוש מאות ועשר: הערות ותרגומים: (א) משל ח, כא: (ב) במדבר כה, יא: (ג) ממריגה למדריגה: (ד) תהלים יח, יט: (ה) שמות כא, יט: (ו) ישעיה יא, א: (ז) איכה ד, כ: (ח) פסחים סח ע"א: (ט) זכריה ח, ד: (י) מלכים"ב ד, לא: (יא) בראשית לט, יב:

ליקוטי מוהר"ן

טז

והנצחי. רק על תאות עו'הו. ע"כ בוודאי הם מלאים יסורים תמיד כנ"ל. וגם כשבאין עליהם היסורים והדאגות והיגונות אין להם במה להחיות את עצמן כנ"ל אבל איש כשר מאחר שמאמין בהאמת. ועיקר תקותו הוא לעו'הב. ע"כ חייו טובים מאד. כי כל מה שעובר עליו. הוא מאמין שהכל לטובה. כדי להזכירו שישוּב מעוונותיו או בשביל כפרה על עוונותיו כדי שיזכה לחיי עו'הב לטוב הנצחי וכיוצא בזה. ואפי' היסורין שיש לאיש כשר מחמת הצער של החרטה כשנודמן לו איזה פגם או איזה עבירה ח"ו. אפילו אם ח"ו עבר עבירה ממש ר"ל. אח"כ כשזוכה להתחרט עליו. אעפ"י שיש לו צער גדול מאד ויסורים גדולים. על שבא לידי מכשול או לידי עבירה ר"ל ר"ל. אעפ"י גם אלו היסורין אינם היסורין כלל. כי זה הצער והיסורין שיש לו על שעבר עבירה ח"ו. אלו היסורין הם מוסיפים חיים להאדם. בבחי' יראת ה' תוסיף ימים^(א). ותדע כלל זה. כי כל היראות וכל היסורים שיש לאדם הם מקצרים ומכלים ימי חייו. וע"כ אלו הקלי עולם העוסקים בחקירות. חיים כלל. כי היסורים והדאגות שלהם מכלים חיים כנ"ל. אבל כל היראות וכל היסורין שיש לאדם מחמת יראת ה' הם מוסיפים ימים וחיים. בבחי' יראת ה' תוסיף ימים. וגם אלו היסורין שיש לאדם מחמת שעבר איזה פגם או עבירה ח"ו ומתחרט על זה. ויש לו צער גדול מזה. אלו היסורים הם בחי' יראת ה' תוסיף ימים. כי היסורין שלו הם מחמת שמתירא מהש"י. הן מחמת רוממותו ית'. או מחמת יראת העונש ואיך שהוא. עכ"פ הוא בכלל יראת ה' כי הכל מיראתו ית' וע"כ היא מוספת ימים כנ"ל:

גם מי שהוא איש אמונה. התשובה שלו הוא יותר קלה כי התשובה צריכה להיות תשובת המשקל. דהיינו שכפי התענוג שהי' לו מהעבירה. כן יהי' לו ממש צער ויסורין. ומאחר שיש לו אמונה. ע"כ לא הי' תענוגו בשלימות בשעת העבירה ח"ו ר"ל. כי הי' מעורב בינון. כי ידע כי מרה תהיה באחרונה כי יהי' לו עונש קשה ומר ר"ל. רק שלא היה יכול להתגבר על תאוותו. ע"כ תשובתו קלה יותר. כי אין צריך לסבול ייסורי התשובה כ"כ מאחר שגם בשעת העבירה לא הי' תענוגו בשלימות כנ"ל. אבל המחקרים שאין להם אמונה תשובתם כבדה יותר. כי לא היה להם יסורים

ע"ז מעבודת הש"י. וזהו ותתפשהו בכגדו. אך מי שהוא בעל נפש ולבו חזק בה. אינו משגיח גם על זה אעפ"י שאין לו כגד ללבוש. אעפ"כ אינו ממריד עצמו בזה ואינו רוצה להניח עצמו לבלבל עצמו בזה. וזהו וינח כגדו עצמו ויגם וכו'^(א). שמיניח כגדו ומלבושו וגם ובורח מהם ואינו משגיח כלל על זה. רק עושה את שלו בעבודת ה' כפי מה שיכול:

כבר מבואר כמה פעמים. שאין צריכין שום חכמות בעבודות הבורא ית' רק תמימות ופשיטות ואמונה. ואמר. שפשיטות הוא גבוה מן הכל. כי הש"י ב"ה הוא בוודאי גבוה מן הכל. והוא ית' הוא פשוט בתכלית הפשיטות:

שמעתי בשמו. על פסוק לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ה' אלקיו עמו ותרועת מלך בו^(ב). אבל שכחתי הענין. אך זאת אני זוכר מה שפי' סוף הפסוק ותרועת מלך בו. ותרועת לשון שבירה כ"ש תרועם שבכמ ברזל^(ג). היינו כשמשברין את הכפירות. אזי. מלך בו. היינו שמוצאין את המלך ית' גם בתוך הכפירות עצמן. כי גם בהכפירות בעצמן מלוּבש חיותו ית':

גם אמר. שהמחקרים גם חיים אינם חיים כלל אפילו בעו'הו. כי תיפק כשיש להם איזה דבר שאינו כרצונם. מכ"ש כשיש להם איזה צרה אזי אין להם למי לפנות מאחר שתולין כמכע ח"ו ר"ל. ואין להם במה להחיות את עצמן כלל. אבל איש אמונות המאמין בה' חייו טובים מאד. כי אפי' כשעבר עליו ח"ו איזה צרה ר"ל. אזי הוא ג"כ יכול להחיות א"ע בהש"י. כי בוטח בה' כי הכל לטובה. או שע"י יסורין אלו ינכו לו מעוונותיו. או שע"י יזכה לאיזה טובה גדולה בסוף. וכיוצא בזה כי כוונת הש"י היא בוודאי לטובה. ע"כ איש אמונות הוא חי חיים טובים תמיד וטוב לו בעו'הו ובעו'הב. אבל המחקרים אין להם שום חיות לא בעו'הו ולא בעו'הב. וזה מבואר מאד למי שבקי בהם כי הם מלאים יסורים תמיד. כנראה כחוש. כי א"א שיתנהג להם כרצונם. ומאחר שהם בוחרים רק בעו'הו והעו'הו הוא כולו מלא יסורי' ויגונות ר"ל. ע"כ בכל עת ובכל שעה יש להם צער ויגונות ודאגות מעניני העו'הו שאין מתנהג להם כרצונם. וכל ימיהם כעם ומכאובות כי א"א שיתנהג להאדם בעו'הו שום דבר שיהיה הכל כרצונו. ומאחר שאין מסתכלין על התכלית האמיתית

ראשי תיבות וקיצורים: א"א. אי אפשר. א"ע. את עצמו. אפי'. אפילו: ב"ה. ברוך הוא: בעו'הו. בעולם הזה: ג"כ. גם כן: הי'. היה: הש"י. השם יתברך: ובעו'הב. ובעולם הבא: ח"ו. חס ושלום: יהי'. יהיה: יסורי'. יסורים: ית'. יתברך: כ"כ. כל כך: ב"ש. כמו שכתוב: מכ"ש. מכל שכן. ע"כ. על כן: עכ"פ. על כל פנים: ר"ל. רחמנא ליצלן [ה' יצילנו]: שהי'. שהיה: שפי'. שפירש: הערות ותרומות: (א) בראשית לט, יב: (ב) במדבר כג, כא: (ג) תהלים ב, ט: (ד) משלי י, כז:

ליקוטי מוהר"ן

שיחות הר"ן

אמונה נקראים בעלי ראתן . כי חכמה אמתיות דהיינו עם אמונה נקרא ראייה כ"ש ולכי ראה חכמה וכו' ולעומת זה החכמים שאין להם אמונה נקראים בעלי ראתן . וכשפרש"י שישלהם שרץ במוחו (היינו שישלהם מומאה וכפירה במוחם) וצריכין להרחיק מאנשים אלו שהם בחי' בעלי ראתן אפילו משכונתם . כי ההבל פיהם מויק לאדם כשר שיפול לתאוות ניאוף כי זוג דקדושה הוא ע"י בחי' דעת כ"ש וידע אדם (א) . ואלו הבעלי ראתן שדעתם מקולקל ופגום ויש להם שרץ במוחם ע"כ זוגם נאחו בקליפה וע"כ הם נואפים (כי ניאוף תלוי בעינים) כי חכמת אמת שהיא בחי' ראי' כנ"ל בחי' עינים . על אלו החכמים נאמר ברית כרתית לעיניו וכו' (ב) . אבל הבעלי ראתן הם נואפים . וזה שדרשו רז"ל (ג) ולא תתורו אחרי לבבכם זהו מינות ואחרי עיניכם זהו ניאוף כי זה תלוי בזה כנ"ל . וע"י חכמה עם אמונה ניצול כנ"ל :

אסתר כינונית היתה לא ארוכה ולא קצרה (ד) . הענין שארז"ל . בשביל צניעות שה' ברחל וכתה ויצא ממנה שאול ובשביל צניעות שה' בשאול וכה ויצא ממנו אסתר המלכה . וברחל כתיב רחל בתך הקמנה (ה) ובשאול נאמר משכמו גבוה מכל העם (ו) . ואסתר ממוצע בין שאול ורחל כינונית היתה :

ידוע שלימוד הו' מסוגל מאד מאד ודע שע"י לימוד הו' נעשה חשק לכל מיני לימודי' של התורה הקדושה : והלשון הקדוש של הוהר מעורר מאד לעבודת הש"י דהיינו השבח שמשבח ומפאר את העובר ה' . דהיינו הלשון הרגיל בוהר לומר זכאה וכו' (ז) על כל מצוה ועבודה . ולהיפוך הצעקה שצועק וי וכו' וי ל' וי לגשמתי (ח) על הסר מעבודת ה' . אלו הלשונות מעוררים מאד את האדם לעבודתו ית' :

רשב"י קידש כ"כ את לשון תרגום עד שאפי' שאר דברים הנכתבים בלשון תרגום יש להם כח לעורר להש"י :

יש כמה שמותים ובלבולים המתדבקים ומתחברים בהמות וכפרט בילבולי' האמונה . וע"י השינה נפרדים מהמוח וביותר מועיל השינה לאמונה כנ"ל :

ייסורים כ"כ בשעת העבירה . כי התשובה צריכה להיות תשובת המשקל כנ"ל :

ועין בשל"ה במס' שבועות (ט) שם מבואר ביותר גודל עוצם האיסור להסתכל בספרי המחקרים והביא שם שמי שמסתכל באלו הספרים אין לו חלק לעוה"ב והביא שם בשם כמה גדולי הקדמונים שהפליגו בעוצם איסור זה שחמור מכל עבירות שבתורה . וכן מבואר בכמה ספרים קדושים :

טוב יותר להיות פתי יאמין לכל דבר דהיינו להאמין אפילו בשמותים ושקרים כדי להאמין גם בהאמת מלהיות חכם ולכפור בכל ח"ו . דהיינו לכפור בשמותים ושקרים . ועי"ז נעשה הכל ליצנות אצלו וכופר גם בהאמת ח"ו . ומוטב שאקרא שוטה כל ימי ואל אהי' רשע שעה אחת לפני המקום (י) :

אם פגע בך מנוול זה משכיהו לבית המדרש (יא) . כי לפעמים הוא (היינו הבעל דבר) מתפלל מתוך האדם ואזי האדם כמו ביה"כ ואחד מתפלל בתוכו וכן בלימוד לפעמים האדם הוא כמו ביהמ"ד ואחד לומד בתוכו . אך אעפ"כ לימוד כזה טוב יותר מתפילה כזו . כמארז"ל אם אבן הוא נימוח אם ברזל הוא מתפוצץ (יב) . והוא אם פגע בך מנוול זה . פגיעה לשון תפילה כמשורז"ל (יג) היינו כשהמנוול מתפלל מתוךך ואתה רק כמו ביה"כ משכיהו לבי"המד כי טוב יותר שיהיה נעשה בחי' ביה"מד כי הלימוד טוב יותר כנ"ל :

ואשר כח בהם לעמוד בהיכל המלך (יד) . כי יש למעלה היכל המלך ולמטה היכל המלך הוא הדיבור . כי היכל דא אד' (טו) . אד' שפתי תפתח (טז) . וצריך שיהיה לו כח לעמוד בהיכל המלך בפה הצדיק וכו' . (היינו כשהצדיק חולק עליו ומדבר עליו יהיה לו כח לעמוד) :

אמונה בחי' אור כ"ש ואמונתך בלילות (טז) ואמונה שהיא ע"פ חכמה בחכמות התורה . ומשיג את ה' ועי"ז יש לו אמונה הגם שהוא טוב . עכ"ז עיקר אמונה הוא שיהא מאמין בהש"ת בלא אות ומופת וחכמה וזה הוא עיקר אמונה בשלימות ובחי' אור כ"ש ואמונתך בלילות כנ"ל . ויש חכם שהוא חכם אפילו בחכמות התורה ואין לו אמונה בה' . ואלו החכמים שאין להם

ת ו ש ל ב ע (ט)

ראשי תיבות וקיצורים: אהי. אהיה: בהש"ת. בהשם יתברך: ביה"ב. בית הכנסת: ביהמ"ד/ביהמ"ד. בית המדרש: בשל"ה. [בספר] שני לחות הברית: הו'. הוהר: הקדוש. הקדושה: ובחי'. ובחינת: ח"ו. חס ושלו: ית'. יתברך: ב"ב. כל כך: כ"ש. כמו שכתוב: להש"י. להשם יתברך: לוי. ליה [לן]: לימודי'. לימודים: לעוה"ב. לעולם הבא: ע"כ. על כן: עכ"ז. עם כל זה: ראי'. ראייה: רשב"י. רבי שמעון בר יוחאי: שאפי'. שאפילו: שהי'. שהיה: תושלבע. תם ונשלם שבח לאל בורא עולם: הערות ותרגומים: (א) צב ע"ב: (ב) עדיות ה, ו: (ג) קדושין ל ע"ב: (ד) שם: (ה) ברכות כו ע"ב: (ו) דינא א, ל: (ז) היכל זה אד-ני [תקוני זוהר, תקון יח דף לב ע"א: (ח) תהלים נא, ז: (ט) שם צב, ג: (י) קהלת א, טו: (יא) בראשית ד, כה: (יב) איוב לא, א: (יג) ברכות יב ע"ב על במדבר טו, לח: (יד) מגילה יג: (טו) בראשית כט, יח: (טז) שמואל א, ט, ב: (יז) אשרי וכו': (יח) אוי וכו' אוי לו אי לגשמתו: (יט) בתקע"ה הופיעו כאן תיקונים והשמטות לספר ליקוטי מוהר"ן דפוס ראשון שנת תקס"ח:

נשמת מדלעיל

- קיא** **אולת** אדם תסלף דרכו ועל ה' יזעף לבו^(א) . פ"י מי שאינו מקושר ומקורב לצדיק אמיתי . אזי כל עבודתו הוא רק כמו מי שמעקם עצמו ומתדמה לחבירו כקוף בפני אדם . וזהו אולת אדם תסלף דרכו . היינו שהאדם ע"י אוולתו כל עבודתו הוא רק בחי' תסלף דרכו כמו מי שמסלף ומעקם עצמו אחר חבירו כנ"ל . והמעם כי ועל ה' יזעף לבו היינו להצדיק שהוא בחי' על ה' כי מי מושל בי צדיק . יזעף לבו היינו שחולק על הצדיק ואינו מקורב אליו ע"י תסלף דרכו שהוא רק כמי שמעקם עצמו כנ"ל . כי אין ממש בעבודה כ"א ע"י הצדיק האמיתי כמובא במ"א .
- קיב** **איתא**^(ב) אם התורה היתה נכתבת כסדר היו יודעין כל עונש ושכר של כל לא תעשה ועשה . הנה יש עבירה שעונשה של עבירה ההיא שיהא בעל חוב תמיד . ואפ"י יעשה כל מצדקי דאפשי^(ג) והתפעלות לא יועיל כלל . ויהי' בע"ח תמיד ולפעמים גורם העבירה שמפיל גם אחרים להיותם בעלי חובות . ולזה יש עת שנעשה כמה בעלי חוב^(ד) בעולם . זהו מחמת העבירה הנ"ל שנתגברה בעולם ח"י . ועצה לזה . לשוב בתשובה בכלליות ולהתחנן לפני הש"י להצילו מעבירה זו ולהתחרט בכלליות על עבירה זו . ועת לשוב על זה הוא כשהוא במוחין דגדלות אזי טוב להתחרט ולבקש מאת הבורא ית' על זה ולשוב בתשובה כי מוחין דקמנות הוא בחי' בע"ח כי ארו^(ה) עשרה קבין^(ו) שינה ירדו לעולם . מ' נמלו עבדים . שינה הוא בחי' מוחין דקמנות . עבדים בחי' עבד לזה לאיש מלוה^(ז) ולזה כשהוא במוחין דגדלות אזי העת לשוב על זה ולבטל העונש של בע"ח בחי' מוחין דקמנות כנ"ל :
- קיד** **העולם** אומרים . מי שהקב"ה רוצה לעשותו נער הוא לוקח אשתו ממנו . כי אשה כשרה היא בחי' אשת חיל עמרת בעלה^(ח) . וכשמתה ח"ו הוא בחי' "נפלה" עמרת "ראשונה" ר"ת נער :
- קטז** **עכשיו** בנקל יותר לעמוד בנסיון . כי הראשונים שעמדו בנסיון כבר שברו כ"כ קליפה הזאת של תאוה זו . עד שעכשיו בקל יכולים לעמוד בנסיון ואפ"י איש פשוט לגמרי יכול עכשיו לעמוד בנסיון . וע"כ ארו^(ט) תוקפו של יוסף ענוותנותו של בועז . תוקפו של בועז ענוותנותו של פלטי בן ליש . כי תוקף
- קיא** הנסיון של יוסף הצדיק ה' דבר קל ופשוט אצל בועז קיא שה' אחריו . וכן תוקף הנסיון של בועז ה' קל ופשוט אצל פלטי . כי כל מי שהיה אחרון יותר הנסיון קל אצלו יותר כנ"ל . וע"כ עכשיו בנקל לעמוד בנסיון אפ"י איש פשוט לגמרי כנ"ל :
- קטז** **עיקר** הנסיון של כל אדם בעוה"ז הוא בתאוה הזאת של ניאוף . ואפ"י תאוות ממון אעפ"י שהוא תאוה גרוע מאד וכו' וכו' והיא ע"ז ממש . אעפ"כ עיקר הנסיון הוא בתאוה הזאת .
- קטז** **אחד** היה מדבר עמו . והיה משבח את איש אחד שמתנהג ביושר ואמר עליו בל"א . שהאיש הזה הוא ארינמליך^(א) . ענה הוא ז"ל ואמר שעל איש ישראלי אין שייך לומר ארינמליך . כי או"ה יש להם הנהגות נימוסיות מה שהשכל והיושר מחייב שזה נקרא ארינמליך אבל ישראל עם קדוש אפ"י אלו המצוות שהם מצד דרך ארץ מה שהיושר והשכל מחייב . אפ"י אלו המצוות אין עושין מחמת דרך ארץ מצד חיוב השכל והיושר . רק מגזרת המלך הבורא ית"ש . שצוה עלינו בתורתו לעשות כך .
- וז"ה שאמר דוד המלך עליו השלום דרך מצותך ארוץ^(ב) היינו שאפ"י המצוות והנהגות שנקראים דרך . דהיינו שהם מדרך ארץ שמצד הדרך ארץ והיושר מחוייבים להתנהג כך כגון לבלי לגזול את חבירו וכיוצא בזה . ואמר דוד המלך עליו השלום שאפ"י אלו המצוות שהם בחי' דרך כנ"ל . מצותך ארוץ היינו שאינו מקיימם מצד דרך ארץ . כ"א מחמת מצות התורה הקדושה . וזהו דרך מצותך ארוץ . שאפ"י המצוות שהם בחי' דרך שהם מצד דרך ארץ וכו' כנ"ל אעפ"כ מצותך ארוץ . שאינו מקיימם ח"ו מצד נימוסיות ודרך ארץ כ"א מצוותך ארוץ . שאני רץ לקיים מצוותך שגזרת עלינו בתורה . וע"כ ארו^(ג) ישראל קרויים אדם ואין העכו"ם קרויים אדם . כי "אדם הוא ר"ת "דרך" מצוותך "ארוץ" כי ישראל עם קדוש אפ"י המצוות שהם מצד השכל ודרך ארץ . גם אותן המצוות אינם מקיימם מצד היושר כ"א מחמת מצוות התורה הקדושה כנ"ל וע"כ הם קרויים "אדם בחי' דרך מצוותך ארוץ וכו' כנ"ל :

ראשי תיבות וקיצורים: או"ה. אומות העולם; בבחי'. בבחינת; בל"א. בלשון אשכנז; במ"א. במקום אחר; בעוה"ז. בעולם הזה; בע"ח. בעל חוב; הי'. יהיה; העכו"ם. העובדי כוכבים ומזלות [כינוי לגויים]; הש"י. השם יתברך; ואפ"י. ואפילו; ויהי'. יהיה; וע"כ. ועל כן; ח"ו. חס ושלום; חובו. חובות; ט'. תשעה; ית'. יתברך; ית"ש. יתברך שמו; כ"ב. כי אם; כ"ב. כל כך; ע"ז. עבודה זרה; פ"י. פירוש; ר"ת. ראשי תיבות; שהי'. שהיה; שהקב"ה. שהקדוש ברוך הוא; הערות ותרגומים: (א) משלי יט, ג; (ב) מובא; (ג) כל הצטדקות שאפשר; (ד) קדושתן מט ע"ב; (ה) יחידת מידה של נפח; (ו) משלי כב, ז; (ז) שם יב, ד; (ח) איכה ה, טו; (ט) סנהדרין יט ע"ב; (י) אדם ישר; (יא) תהלים קיט, לב; (יב) יבמות סא ע"א; סליק ספר שיחות הר"ן; סליק ספר סיפורי מעשיות תקע"ה:

תפילה לאמרה לאחר הלימוד

רבנו של עולם הציליני מרוע הלב . הציליני מעקמומיות
שבלב . זכיני לטוב לבב באמת . עשה
עמי חסד חנם . וצוה בחסדיך הרבים להשיב ולהחזיר לי מהרה
כל האבידות שאבדתי עד הנה . ותמשיך עלי פנים דקדושה
הנמשכין משנים קדמוניות . מהדרת פנים . אשר שם מושרשים
כל השבעים פנים של תורה . כחסדך חייני ואשמרה עדות פך .
חנון ורחום י"י ארך אפים ורב חסד . לך אמר לבי בקשו פני את
פניך י"י אבקש . אל תסתר פניך ממני אל תט באף עבדך עזרתי
היית . אל תמשיני ואל תעזביני אלהי ישעי . האירה פניך על
עבדך הושיעני בחסדך . פניך האר בעבדך ולמדיני את חוקך .
פנה אלי וחנוני תנה עווד לעבדך והושיעה לבן אמתך . י"י אלהים
צבאות השיבינו האר פניך ונושעה . עורה כבודי עורה הנבל
וכנור אעירה שחר :

ותרחם עלי ותושיעני ותזכני שאזכה להיות בכלל התלמידים
הגונים וכשרים . שאזכה לשמוע ולזכור היטב את קול
דברי הצדיקים האמתיים . את כל אשר פעלו ועשו למענינו . את
כל הדיבורים הקדושים שזכינו לשמוע מפיהם ומפי כתבם . את
כל הגדולות והנוראות את כל מעשה י"י הגדול אשר עשו
בשבילינו . אשר השאירו אחריהם ברכה ספריהם הקדושים .
הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונופת צופים . המאירין
את העינים ומשיבין את הנפש מדרכי מיתה לדרכי חיים . ואזכה
שיכנסו דבריהם באזני ולבי . ואשמע היטב את דבריהם הקדושים
ולא אשכח דבר ממשנתי . אמן :

[מתוך לקוטי תפילות ח"א - תפילה ס']

מפתחות

לוח שינויי נוסח

ובהם דוגמאות לחלק משינויים מהותיים שישנן בתוכן עצמו בין מהדורת תקע"ה [וההקדמה השנייה מדפוס תר"י] לבין המהדורות שיצאו בסמוך בשנים האחרונות, וכל זאת במטרה לתקן הרגלי הבנה שהוכרחו אצל הקוראים מפאת השוני בתוכן, שוני מהותי שיש צורך להדגישו על מנת לזהות ולהכיר את התפיסה או ההבנה החדשה שמתקבלת מעצם החזרה לתוכן המקורי, וזאת כמובן מבלי שהכנסנו פירוש אלא רק מתוך שהכנסנו את שתי הגרסאות זו לצד זו, ומתוכם בלבד כל אחד ישפוט לפי ראות עיני שכלו.

[מילים בהם חל שינוי בין הנוסחאות - בהדגשה]

ספורי מעשיות

מיקום	נוסח תקע"ה	הנוסח הנפוץ כיום
הקדמה - א:	פעם אחד גילה דעתו שרוצה להדפיס ספר מעשיות	פעם אחד גילה דעתו שרוצה להדפיס ספורי מעשיות
הקדמה - א:	ומשתוקקים לשמוע דבריו הקדושים	ומשתוקקים לשמוע דברים קדושים
הקדמה - א:	הדברים הנדפסים בספר • כאלו נאמרו לאלפים ורבבות	הדברים הנדפסים בספר • כאלו נאמרו בקהל רב
הקדמה - ב:	אמרנו להעיר קצת לבב אנשי שלומינו למען לא ישכחו נפלאותיו • אשר הראם מרחוק	אמרנו להעיר קצת לבב אנשי שלומינו למען לא ישכחו נפלאותם • אשר הראם מרחוק
הקדמה - ב:	מי יגור לנו אש אכלה	מי ינוד לנו אש אכלה
הקדמה שניה - עמ' יג	רבותינו ז"ל כינו כלליות הקדושה והתחברות העולמות בשרשן בשם חיבור של חתן וכלה	רבותינו ז"ל כינו כלליות והתחברות העולמות בשרשן בשם חיבור של חתן וכלה
הקדמה שניה - עמ' יד	וחזרה וירדה השכינה והלכה בגולה בין הסי"א	וחזרה וירדה השכינה והלכה למטה בין הסי"א
הקדמה שניה - עמ' יד	ואח"כ בא נח ורצה לתקן ולא תיקן כי שתה מן היין בסוד וישת מן היין וישכר וגו' כמובא בספרים שזהו בחי' מה שפעם שני לא עמד בנסיון ושתה מן היין כמ"ש שם	ואח"כ בא נח ורצה לתקן ולא תיקן כי שתה ונשכר בסוד וישת מן היין וישכר וכו' כמובא בספרים שזהו בחי' מה אנוש וכו' • ולא עמד בנסיון ושתה מן היין
הקדמה שניה - עמ' יד	להוציא מלכות דקדושה מבין העכו"ם והסי"א שנתפזרה ביניהם	להוציא מלכות דקדושה מבין העכו"ם והסי"א שנתחזרה ביניהם
הקדמה שניה - עמ' טו	וחזר והלך למקום של הבת מלכה	וחזר והלך למקום של הבת מלך
הקדמה שניה - עמ' טו	היא בוכית עליו הרבה כי יש רחמנות גדול עליו עליו ועליה	היא בוכית הרבה כי יש רחמנות גדול עליו ועליה
הקדמה שניה - עמ' טו	ואז גם זה השני דחוהו והסיתו לשוב	ואז גם השני דחהו והסיתו לשוב
הקדמה שניה - עמ' יז	שנוכה להוסיף להבין ולהשכיל רמזים אמתיים	שנוכה להוסיף ולהשכיל רמזים אמתיים

מיקום	נוסח תקע"ה	הנוסח הנפוץ כיום
הקדמה שניה - עמ' יז	ענין התנצלות על שכתב ז"ל הספמ"ע על לשון פשוט נמוך כזה	ענין התנצלות על שכתב ז"ל הספמ"ע על לשון פשוט כזה
הקדמה שניה - עמ' יז	לבל יהי' בלבם עליו ... שיצא מתחת לשוני ... כי ידין אותי לכ"ז	לבל יהי' בלבם עליו ... שיצא מתחת לשונו ... כי ידין אותו לכ"ז
מאבדת בת מלך - 27	שהבת מלכה אמרה שעתה תקל עליו	שהבת מלך אמרה שעתה תקל עליו
מאבדת בת מלך - הו	כי אם שויבקשו הר של זהב ומבצר של מרגליות שם תמצאני	כי אם שויבקש הר של זהב ומבצר של מרגליות שם תמצאני
מאבדת בת מלך - הו	כי הוא בקי במפת העולם (שקורין קראיניקיס)	כי הוא בקי במפת העולם (שקורין לאנר קארט)
ממלך וקיסר 41 -	והכיר הקיסר בהמלך שיש לו נימוס	והכיר הקיסר בהמלך שיש לו נימוס של מלכות
מלך וקיסר 2ח -	ראה אותן האילנות... ורצו לילך לשם	ראו אותן האילנות... ורצה לילך לשם
מלך וקיסר 3 -	הלא טוב שתשאו אותנו ויהי' לכם נשים • גם העשירות שלנו	הלא טוב שתשאו אותנו לנשים ויהיה לכם גם העשירות שלנו.
מלך וקיסר - יא1	היינו המלך עם השרי מלוכה שהיו שם בספינה	היינו הבן מלך עם השרי מלוכה שהיו שם בספינה
מחוגר - יד1	המסוגל לישא למקום שיום ולילה מתקבצים	המסוגל לישא אותו למקום שיום ולילה מתקבצים
מחכם ותם 42 -	וראו שהיו עומדים שם כמה עגלות • ארבעים וחמשים • עם חוליים	וראו שהיו עומדים שם כמה עגלות • ארבעים וחמשים • עם חולים
מבערגר ועני 47 -	ופינו אל הצד מן הדרך בשבילו	ופנו אל הצד מן הדרך בשבילו
הז' בעטלירס - יז1	יספר מעשה ישינה מה שהוא זוכר	יספר מעשה ישנה מה שהוא זוכר
הז' בעטלירס - קי21	עם כל ההצטרכות שלהם (וכל ההנהגות שלהם)	עם כל ההצטרכות שלהם (וכל התנהגות שלהם)

שבחי הר"ן

מיקום	נוסח תקע"ה	הנוסח הנפוץ כיום
ד1 - [אות כד]	האדם שיש לו יסורים מופלגים שמעוצם היסורים הוא קורץ בשינוי	האדם שיש לו יסורים מופלגים שמעוצם היסורים הוא חורץ בשינוי
ד2 [אות כז]	בדרכי רבינו ז"ל שמבוארים כאן בסיפור זה	בדרכי רבינו ז"ל שמבוארים כאן בספר זה
הנסיעה לארץ ישראל - 47 [אות ה]	ואמר תורה על זה • ותירץ קושיא זו	ואמר תורה על זה בתיורץ קושיא זו

מיקום	נוסח תקע"ה	הנוסח הנפוץ כיום
הנסיעה לא"י - 4ד [אות ו']	וה' הטוב יעשה	וה' הטוב בעיניו יעשה
הנסיעה לא"י - 4ד [אות ו']	ואמר בכל פסיעה ופסיעה של נסיעת א"י הו' לי מסירת נפש	ואמר על כל פסיעה ופסיעה של נסיעת א"י יהיה לי מסירת נפש
הנסיעה לא"י - הו [אות ח']	ונסע עם אותה הספינה דרך אדעס • והוא הו' הראשון שהתחיל לנסוע לא"י דרך אדעס • כי מקודם היו המשולחים	ונסע עם אותה הספינה דרך אדעס • כי מקודם היו המשולחים
הנסיעה לא"י - 4ה [אות ו']	ואח"כ דיברו עמו עוד • וקילל אותו • ונבהלו מאד מאד	ואח"כ דיברו עמו עוד • וקיללו אותו • ונבהלו מאד מאד
הנסיעה לא"י - 4י [אות יח']	בסוף דבריו שמעו • שאמר איך אין מתביישים בפני זרע הבעש"ט ז"ל	בסוף דבריו שמעו • שאמר איך אנו מתביישים בפני זרע הבעש"ט ז"ל
הנסיעה לא"י - 4י [אות יט']	המסור הכניע עצמו מאד תחת רגלי רבינו ז"ל • והלך רבינו ז"ל • והכניע עצמו מאד תחתיו	המסור הכניע עצמו מאד תחת רגלי רבינו ז"ל • והלך רבינו ז"ל • והכניע עצמו מאד תחתיו
הנסיעה לא"י - 4ז [אות ט']	התפאר א"ע שיעשה להם עוד רעות • ואמר רבינו ז"ל • שמצוה להחליף אותו מחיים למיתה • וכך הו' סופו שנפל עוד הפעם לחולשה וחנקו אותו • והי' לרבינו ז"ל שמחה גדולה • על שנתגלגל על ידו זכות כזה	התפאר א"ע שיעשה להם עוד רעות • והיה סופו שנפל עוד הפעם לחולשה ומת • והיה לרבינו ז"ל שמחה גדולה על שנתגלגל על ידו זכות כזה
הנסיעה לא"י - 5ט [אות כ']	והקאפיטאן צעק עליו צעקה גדולה • ולא שמע אליו כלל • (ואז אמר לו רבינו ז"ל להאיש שלו הנ"ל) ואח"כ היו מחפשים	והקאפיטאן צעק עליו צעקה גדולה • ולא שמע אליו כלל • ואח"כ היו מחפשים
הנסיעה לא"י - 3י [אות כג']	ולא יראו החוצה בערך כמה שעות	ולא יצאו החוצה בערך כמה שעות
הנסיעה לא"י - 2א [אות כה']	וה' ברחמיו הניחם למחוז חפצם	וה' ברחמיו הניחם למחוז חפצם
הנסיעה לא"י - 2ב [אות לג']	כשמסתכל על עצמו היכן הוא בעולם • בוודאי יש לו לב נשבר מאד	כשמסתכל בעצמו היכן הוא בעולם • בוודאי יש לו לב נשבר מאד
הנסיעה לא"י - 2ב [אות לג']	אח"כ אמר שאינו יודע כלל • ובענין זה היה גדול מאד	אח"כ אמר שאינו יודע כלל • ובענין זה היה חידוש גדול מאד

שיחות הר"ן

מיקום	נוסח תקע"ה	הנוסח הנפוץ כיום
2א - [אות ד']	ואפילו אחר הירידה הגדולה ח"ו	ואפילו אחר הירידה ח"ו
4א - [אות ה']	א"א להם כלל לבא על החידוש כי לפעמים הוא עומד על דבר אחד ד' ימים • ואח"כ פתאום נתגלה לו החידוש • רק באמת הכל מלמעלה	א"א להם כלל לבא על החידוש • רק באמת הכל מלמעלה
4א - [אות ו']	שתופסים ותופסים ואין בתוך היד כלום	שתופסים וחופפים ואין בתוך היד כלום

מיקום	נוסח תקע"ה	הנוסח הנפוץ כיום
ב2 - [אות יא]	אשרי כשזוכין לקפוץ ולדלג על כל המניעות	אשרי כשזוכין לקפוץ על כל המניעות
ב4 - [אות טז]	ויכניס קול הצעקה במחשבה	ויכנסו קול הצעקה במחשבה
ד1 - [אות כו]	וכך היה צריך לעשות וכיוצא בזה הרבה	וכך היה צריך לעשות וכיוצא בזה הדבר
ד4 - [אות לב]	שמי שיש לו חקירות ומחשבות אלו ח"ו • ראוי לו להתבייש מאד	שמי שיש לו חקירות ומחשבות אלו ח"ו • ראוי לו להתבייש מאד
ה2 - [אות לה]	אשרי מי שיחזק עצמו באמונה באלו העתים	אשרי מי שיחזיק עצמו באמונה באלו העתים
ה3 - [אות לח]	זה האפיקורסית הוא גם נגד הש"י בעצמו	זה האפיקורסית הוא נגד הש"י בעצמו
ה3 - [אות לח]	הם מהפכין אפיקורסית שלהם לדבר על כל העולם	הם מהפכין אפיקורסית שלהם לדבר על העולם
ו1 - [אות מ]	כי חנוכה הוא בחי' חנוכה הבי"המק	כי חנוכה הוא בחי' הבי"המק
ז1 - [אות מא]	לב נשבר רק איזה שעה ביום ועצבות כלל לא כלל לא	לב נשבר רק איזה שעה ביום ועצבות כלל לא
ז3 - [אות מו]	והדיבור יכול להשיג ולהגיע יותר ויותר	והדיבור יכול להשיג ולהגיע יותר ויותר
ז4 - [אות מז]	כי הולך וחולף ועובר אצלו	כי היום הולך וחולף ועובר אצלו
ז4 - [אות מח]	והתחיל באותו היום פעם אחר שמאותו השעה יהיה איש כשר וכו' • וחזר ונפל • וחזר והתחיל מחדש	והתחיל באותו היום פעם אחר שמאותו השעה יהיה איש כשר וכו' • ונפל וחזר והתחיל מחדש
ז11 - [אות מח]	ביום אחד צריך להחזיק את עצמו כמה פעמים	ביום אחד צריך לחזק את עצמו כמה פעמים
ז31 - [אות נ]	מאחר שאין יודעים מה לעשות	מאחר שאין מה לעשות
ז31 - [אות נ]	אשרי מי שמתרחק מהם • ומחזק עצמו בהש"י	אשרי מי שמתרחק מהם • ומחזיק עצמו בהש"י
ח2 - [אות נא]	בין בקבר • בין בעו"הב • בכלום הוא דבוק רק בהש"י ובהתורה	בין בקבר • בין בעו"הב • בכלום הוא דבוק רק בהש"י ובהתורה
ח2 - [אות נא]	יש חילוק גדול בין העו"הז שהוא רחבת ידיים • ובין הקבר שהוא מקום צר	יש חילוק בין העו"הז שהוא רחבת ידיים • ובין הקבר שהוא מקום צר
ח4 - [אות נח]	יש דבר שפורח במחשבה כמו זריחה	יש דבר שפורח במחשבה כמו זריקה
ט2 - [אות ס]	והיו יכולים להטעות בטעות חכמתם	והיו יכולים לטעות בטעות חכמתם
ט4 - [אות סג]	או שמתחיל עם נשים שהם דרכן להאמין בכל דבר אזי מצליח	או שמתחיל עם אנשים שהם דרכן להאמין בכל דבר אזי מצליח
י2 - [אות סט]	אשרי אשרי מי שירגיל עצמו לקיים הנהגה זו	אשרי מי שירגיל עצמו לקיים הנהגה זו
יא4 - [אות עו]	לבל יהיה נבהל מזה • שהזכיר שצריכין ללמוד כ"כ בכל יום	לבל יהיה נבהל מזה • שהזהיר שצריכין ללמוד כ"כ בכל יום

מיקום	נוסח תקע"ה	הנוסח הנפוץ כיום
יא4 - [אות עז]	שבכל יום ויום האדם מת כי היום שעבר לא יחיה עוד	שבכל יום ויום האדם מת כי היום שעבר לא יהיה עוד
יב3 - [אות פא]	סוף כל סוף היה נוטה תמיד לדרך האמת	סוף כל סוף היה נוטה תמיד לדרך האמת
יב4 - [אות פג]	אותו הדבר שיש אצל האדם • הוא הוא מתפחד	אותו הדבר שיש אצל האדם • הוא מתפחד
יג3 - [אות פז]	וזה בחי' סוכה בחי' כי נער ישראל	וזה בחי' סוכה בחי' כי נער ישראל
יג4 - [אות פח]	בבחי' וידבר אלי זה השולחן אשר לפני ה' לפני ה' דייקא בחי' פנים	בבחי' וידבר אלי זה השולחן אשר לפני ה' דייקא בחי' פנים
יד1 - [אות פט]	שהם אכזריים מאד כי אין להם מידות רחמנות	שהם אכזריים מאד כי אין להם מידת רחמנות
יד1 - [אות פט]	שהם בחי' תוקפא דדינא בחי' ואין מרחמים בדין	שהם בחי' תוקפא דדינא ואין מרחמים בדין
יד1 - [אות פט]	ויעורר ברחמיו מעצמו הי"ג מדות של רחמים ויעביר ראשון ראשון	ויעורר ברחמיו הי"ג מדות של רחמים ויעביר ראשון ראשון
יד1 - [אות פט]	דהיינו שיעבור ראשון ראשון שבכל חבילה	דהיינו שיעביר ראשון ראשון שבכל חבילה
יד2 - [אות פט]	אנו מבקשין מהר יקדמונו רחמיך רחמיך דייקא כי דלונו מאד	אנו מבקשין מהר יקדמונו רחמיך רחמיך דייקא כי דלונו מאד
יד3 - [אות צב]	כגון אם ימי חייו ע' שנה או ק' שנה	כגון אם ימי חייו ע' שנה או שמונים שנה
יד4 [אות צג]	וזה שארו"ל אם ראית ת"ח שהוא נוקם ונוטר חגריהו על מתניך	וזה שארו"ל אם ראית ת"ח שהוא נוקם ונוטר כנחש חגריהו על מתניך
טו1 - [אות ק]	ואינו רוצה להניח עצמו לבלבל עצמו בזה	ואינו רוצה להניח עצמו לבלבל בזה
טז1 - [אות קה]	וצריך שיהיה לו כח לעמוד בהיכל המלך בפה הצדיק וכו'	וצריך שיהיה לו כח לעמוד בהיכל המלך בכח הצדיק וכו'
טז4 - [אות קן]	כי זווג דקדושה הוא ע"י בחי' דעת כ"ש וידע אדם	כי זווג דקדושה הוא ע"י בחי' דעת כ"ש והאדם ידע
טז4 - [אות קז]	ובשואל נאמר משכמו גבוה מכל העם	ובשואל נאמר משכמו ומעלה גבוה מכל העם

מפתח ערכים לספר שבחי הר"ן

מסודר על סדר א-ב על פי מספור הסעיפים הנהוג כיום; ערכים ראשיים - בהבלטה, ערכי משנה - עם קו תחתון.

א.

אגרות - נסיעה לא"י ט; י; יא; יז; כ; כה;
אדם עם כל ערכיו - ג; ה; ז; ט; י;
 יג; יד; טו; יז; יט; כב; כד; כה; כו; כז
 נסיעה לא"י א; יט; כ; כג; כח;
אדמת הקודש - נסיעה לא"י טו;
אהבה - נסיעה לא"י יא; יב; טז; יז;
 יח; כט;
אוריא דארץ ישראל - נסיעה לא"י
 כח;
אזהרה - נסיעה לא"י ט;
אילן גדול - נסיעה לא"י יט;
אכילה - א; טז; כא; נסיעה לא"י י; יב;
 ב; כא; כב; כג;
אכסניא - נסיעה לא"י ט; יב; טו; יז;
 יח; יט; כ; כג;
אמירות - י; יג; נסיעה לא"י ה; יח;
 יט; כא; כג;
אנקרס (עוגנים) - נסיעה לא"י כא;

אנשים עם כל עניונו - איש כשר
 כב; נסיעה לא"י ט; איש מרמה -
 נסיעה לא"י ט; איש פשוט לגמרי -
 נסיעה לא"י יג; איש של רבינו -
 נסיעה לא"י א; ז; ט; י; יב; טו; טז;
 יז; יח; יט; כ; כא; כג; כד; כה; כט;
 לא; איש תנור - נסיעה לא"י ט; יד;
 כה; אנשי ארץ ישראל - נסיעה לא"י
 ט; יז; אנשי אשכנז - נסיעה לא"י
 יד; אנשי חיל - נסיעה לא"י יט; כ;
 כא; אנשי טבריה - נסיעה לא"י יז;
 יח; יט; אנשי מלחמה - נסיעה לא"י
 כב; אנשי סטאנבול - נסיעה לא"י
 יד; אנשי ספרד - נסיעה לא"י יד;
 אנשי פולין - נסיעה לא"י ט; אנשי
 פרענקען הספרדים - נסיעה לא"י
 יט; אנשי שלמינו - נסיעה לא"י ז;
 אנשים חסידים - נסיעה לא"י יח;
 אנשים ממדינתנו - נסיעה לא"י ט;
 אנשים פשוטים - נסיעה לא"י א;
 כג; לא; אשה - טז; יח; אשת הרב
 דחאטין - נסיעה לא"י יד;

הרב אברהם קאליסקור - נסיעה
 לא"י ט; יח; יט; כ; אדל בת הבעל
 שם טוב - נסיעה לא"י כא; הרב
 הקדוש רבי אפרים מסידילקוב - ג;
 רבי ברוך ממעיובו - נסיעה לא"י

ט; הרב זאב מטשרני אוסטראה -
 נסיעה לא"י יב; יז; יח; יונה בן אמיתי
 - נסיעה לא"י טו; רב יוסף - כב;
הרב יעקב יוסף הגאון מפולנאה -
 נסיעה לא"י כג; הרב יעקב שמשון
 משיפיטובקא - נסיעה לא"י יט; כ;
 רבי ישעיה מיאנוב - כ; רבי ישראל
 בעל שם טוב - יט; כ; כה; נסיעה
 לא"י ד; יא; יח; כא; כג; הרב אריה
 לייב הגאון מוואליטשיסק - נסיעה
 לא"י לב; מרים בת רבינו - נסיעה
 לא"י לב; משה רבינו - כב; רבי משה
 בן הרמ"מ מויטפסק - נסיעה לא"י
 לב; רבי משה יוסף ליקוורניק המגיד
 מקומרא - נסיעה לא"י י; רבי נחמן
 מהארידענקא - נסיעה לא"י יא;
 יח; יט; כא; כג; הרב צבי הדקעד -
 נסיעה לא"י יח; כג; רבי שלום שכנא
 מפרהוביטש - נסיעה לא"י ט;
אינו יודע - נסיעה לא"י א; ט; טו;
 לג; לו;
ארץ אפים - כב;

ארץ ישראל - כב; נסיעה לא"י ב; ט;
 י; יג; יד; טו; טז; יט; ל; ארבע אמות
 בארץ ישראל - נסיעה לא"י טו;
 לא; השגה בארץ ישראל - נסיעה
 לא"י כו; כח; לג; זכיה להיות בארץ
 ישראל - כא; נסיעה לא"י כח; חיבור
 ארץ ישראל - נסיעה לא"י יח; נסיעה
 לארץ ישראל - כא; נסיעה לא"י א;
 ה; ז; ט; יא; יד; כו; לא;

ב.

בושה - יב; נסיעה לא"י יח; כט;
בוזונות - נסיעה לא"י ט; י; יב; כט;
בחירה - יט; כה; כו;
ביטול - טו; כב; כג; לג;
בילעט (רשיון) - נסיעה לא"י ט;
בתים עם כל ערכיהם - ז; י; יט; כ;
 כד; נסיעה לא"י א; ד; ה; ח; ט; י;
 יא; יד; טו; טז; יז; יח; יט; כ; כג; כה;
 כו; כז; כט;

בכיה - ח; טז; כא; ארץ ישראל ו;
 יד; יט;
בן עולם הבא - נסיעה לא"י לא;
בן ששה שנים - א; יט;
בני הנעורים - נסיעה לא"י יב; יט;

בקשות עם כל ערכיו - הקדמה; כ;
 נסיעה לא"י ט; י; יא; יד; טו; יז; כ;
 כא; לא; לג;
בר מצוה - ג;
בריוחה - נסיעה לא"י יז; יט; כ; כא;
 כג;
ברכת המזון - נסיעה לא"י יב;
ברקים ורעמים - נסיעה לא"י ט; כ;
בתו (מרים) - נסיעה לא"י לב;
בשורה טובה - נסיעה לא"י כ;

ג.

גאולה - נסיעה לא"י כד;
גאות - נסיעה לא"י יט;
גבול (גרעניץ) - נסיעה לא"י כא; כו;
גברא קטילא קטל - נסיעה לא"י כט;
גוף קל - נסיעה לא"י י;
גזלן - נסיעה לא"י כג; כט;

גיבור חזק - טז;
גילוח לכבוד יום טוב - נסיעה לא"י
 כג;
גילוי - נסיעה לא"י ג; ט; י; יט; כה;
 לא; לו;
גירוש - נסיעה לא"י ט;
גלגול שלג - כד;
גלגלים - נסיעה לא"י כא;
גלים - נסיעה לא"י ט; כא;

גמור בשלימות מה שחפץ - נסיעה
 לא"י כו;

געגועים - ג; נסיעה לא"י טו; כט; לג;
גרעקין (יוונים) - נסיעה לא"י כה;

ד.

ד' - נסיעה לא"י טו; יח; כ; כה; לא;
דבר(מגיפה) - נסיעה לא"י יב; יט; כו;
דגל הספינה - נסיעה לא"י ב;
דוחק גדול - נסיעה לא"י כ;

דו קרב (פעכטין) - נסיעה לא"י יז;
דורשין לשבח - נסיעה לא"י ג;
דיבור עם כל ערכיו - נסיעה לא"י יז;
 יח; כ; כא; כג; כח; לא; לב; לו; דיבור
 בחכמה וערמה - נסיעה לא"י יט;

ח.

השגות - הקדמה; נסיעה לא"י לא; לה; **השגה בארץ ישראל** - נסיעה לא"י בו; כה; לג; **השגת גדולה** - נסיעה לא"י לא; **השגות רבינו** - נסיעה לא"י טו; כב; לג; **השגת אלקות במדרגה גבוהה** - נסיעה לא"י לג; **השגת הצדיק** - בו; **זכיה להשגה** - נסיעה לא"י כב; כו; כח; לג;

השיות חנון ורחום - יב;

השלכת משאות - נסיעה לא"י כא;

השתוקקות וכיסופים - נסיעה לא"י טו; טז; לג; לד;

התוערות עם רבינו - נסיעה לא"י לא;

התזקקות עם כל ערכיה - הקדמה; ה; יב; טו; כו; נסיעה לא"י טז;

התחלה מחדש בעבודת ה' - ה; ו; נסיעה לא"י לג;

התלהבות - ג; נסיעה לא"י יח; לא;

התלווצות רבינו - נסיעה לא"י ד;

התמנות כפי העבודה - נסיעה לא"י לד;

התעוררות - הקדמה נסיעה לא"י יד; יט; כ; **התעוררות בתשובה באמת** - נסיעה לא"י לג; **התעוררות הלב מחדש** - נסיעה לא"י לא;

התפארות רבינו - טז; כב; נסיעה לא"י כח; ל;

התקרבות - הקדמה; יא; יב; יט; לג;

ו.

וידוי - נסיעה לא"י יד;

ויתור דבר אחד - טז;

ז.

זיווג של צדיק האמת - יז;

זכור ברית - נסיעה לא"י טו;

זכיה עם כל ערכיה - זכות - נסיעה לא"י יט; **זכות אבות** - נסיעה לא"י כא; **זכיה** - י; יא; יג; טז; כב; כד; כה; כו; כז; נסיעה לא"י טו; יח; כא; כב; כג; כה; כו; לא; לג; לד; לה; **זכיה למעלה נוראה** - כה; **זכיה מן ההפקר** - נסיעה לא"י כד;

זכרים לבר - נסיעה לא"י ט;

זמנים תקנ"ח - נסיעה לא"י ה; ז; ח; טו; **תקנ"ט** - נסיעה לא"י טו; יז; יח; כ; כא; כב; כג; כה; **ניסן** - כב;

דיבור בינו לבין קונו התבודדות - י; יא; יב; יג; יד; יט; כ; כז נסיעה לא"י לג; **דיבור בלשון נסתר** - נסיעה לא"י ט; **דיבור ברמזיה** - נסיעה לא"י כג; **דיו** - נסיעה לא"י ט; טו;

דעת עם כל ערכיו - הקדמה; א; י; יב; יג; יד; טז; יז; יט; נסיעה לא"י ט; י; טו; יח; כא; כב; כג; כה; כט; לא; לג; לה; לו;

דרכונים (פרשפורטין) - נסיעה לא"י כה;

דרך/דרכים - הקדמה; יג; יט; כא; כד; כה; כז נסיעה לא"י א; ו; ח; ט; יב; יח; כ; כא; כב; כג; כד; כו; כט; לא; לג;

דת ומשפט המלכות - נסיעה לא"י כט;

ה.

הבטחה - נסיעה לא"י ט;

הבנה מדברי רבינו - כד;

הבנת דבר וחצי דבר - נסיעה לא"י ט; הוכחות גדולות - נסיעה לא"י ט;

הורמאטעס (תותחים) - נסיעה לא"י כ; כא;

הזכרת שמות מהצעטיל - נסיעה לא"י טו;

הכאה ברבים - נסיעה לא"י כט;

הכנעה - נסיעה לא"י יא; כא; **הכנעה גדולה** - נסיעה לא"י יח; כג; **הכנעת המסור** - נסיעה לא"י יט;

המבר - נסיעה לא"י כא;

המלטות בחכמה וגבורה - נסיעה לא"י לו;

הנהגה - הקדמה; א; נסיעה לא"י יט; **הנהגה בחכמה** - נסיעה לא"י יט; לו; **הנהגה עם המסור** - נסיעה לא"י יב; יט; **הנהגת אדל** - נסיעה לא"י כא;

הסתלקות מן העולם - נסיעה לא"י יב; יד; כט;

העזה כנגד המלך - נסיעה לא"י כט; **העלה** - **העלה בדרך הטבע** - נסיעה לא"י כא; **העלה ממות לחיים** - נסיעה לא"י כד; **העלת המלך מצער** - נסיעה לא"י כט;

הר - נסיעה לא"י יט; כא;

הרב שלו - ב;

הרגשת הנשיכה במח - כד;

הרהור - יב; טז;

ג.

חידוש - נסיעה לא"י כה; לא; לג; לד;

חכם עם כל ערכיו - יג; טז; נסיעה לא"י יד; טו; כג;

חמורים - נסיעה לא"י טז; יז; יח; יט;

חסיד - נסיעה לא"י יא; יח; יט; כג; לב;

חסד - נסיעה לא"י ט; יז; כג; כו;

חפית הראש בחורף - יט;

חקירה - נסיעה לא"י ט;

חרדה גדולה - נסיעה לא"י כ;

חרובים - נסיעה לא"י כא;

חשוב - נסיעה לא"י יא; יב; כט; לא;

ט.

טבח (קעבער) - נסיעה לא"י כא; **טבחייתמשרתתקעחין** - נסיעה לא"י יו;

טוב עם כל ערכיו - הקדמה; כב; כו; נסיעה לא"י ו; ח; ט; י; יא; יב; יד; יח; כ; כא; כב; כג; כה; כט;

טלית ותפילין - נסיעה לא"י יט; כ; כב; לא;

טעות - נסיעה לא"י ג; ט;

טענות ואמתלאות - י; יא;

י.

יאוש - ו;

יגיעה - **יגיעה גדולה** - ה; ח; יד; טז; כא; כד; **יגיעה וטרח הרבה** - נסיעה לא"י לג; **יגיעות ועבודות** - טז; כה; כו;

ידיעה - נסיעה לא"י לג; לה; **ידיעה מהשמים** - נסיעה לא"י א; **ידיעה מרבינו** - ה; יט; נסיעה לא"י א; **יהודי** - נסיעה לא"י ט; יא; יד; כב; כג; לג;

יוונים (גרעקין) - נסיעה לא"י כה;

ים - הקדמה; נסיעה לא"י ח; ט; יד; טו; יט; כ; כא; כב; כה; כו; כז;

ימים - **אני היום ילדתיך** - ג; **ילד שעשועים** - ט; **ימי ילדותו** - ב; יג;

מלחמה - טז; כא; נסיעה לא"י יב;
כ; כא;

מלך/מלכות - נסיעה לא"י כ; כא; כג;
כט; לד; לו;

מניעות - כא; כה; נסיעה לא"י ו; יב;
כח;

מסור - נסיעה לא"י יט;

מסירות נפש - ה; כא; נסיעה לא"י
ו; ז; טו;

מעוה עם כל עניינו - כ; כה; **אדרוף**
דמי קדימה - נסיעה לא"י טז; כ;
הון - נסיעה לא"י יא; יט; **הוצאות**
הדרך - נסיעה לא"י ו; ז; יד; **החלפת**
גדולים לפרוטות - יג; **חלוקת המעות**
- נסיעה לא"י כא; **לקיחת המעות**
בגניבה - נסיעה לא"י כד; **צדקה** -
יג; **מעוה המשולחים** - נסיעה לא"י
יט; **מעוה על הוצאות** - נסיעה לא"י
ז; יד; **מתן סבת** - יג; **נדבות עבור**
עניי ירושלים - נסיעה לא"י יד; **שכר**
לימוד - ד; **שכר** - נסיעה לא"י לו;

מערת אליהו - נסיעה לא"י טו; יח;
מערת הנוקא - נסיעה לא"י יט;
מערת הלל - נסיעה לא"י יט; **מערת**
התנא רבי כרוספדי - נסיעה לא"י
יט; **מערת רבי שמעון בר יוחאי** -
נסיעה לא"י יט;

מעשה נערות - ב; יג; יט;

מעשים טובים - כו; נסיעה לא"י כג;

מפורסם/מפורסמים - כ; כא; כב;
נסיעה לא"י א; ח; ט; י; יא; יב; יד; יז;
יח; יט; כג; לב;

מצוות - יג; נסיעה לא"י כא; כב; כג;
מקוה - יט; נסיעה לא"י ה; טו;

מקומות אדל - נסיעה לא"י כא;
אדעס - נסיעה לא"י ח; ט; **גאלאץ**
- נסיעה לא"י ח; כה; כו; **גאליטא** -
נסיעה לא"י ט; **הר הכרמל** - נסיעה
לא"י טו; **וואליחני** - נסיעה לא"י י;
יז; **חאשני** - נסיעה לא"י יד; **חיפה**
- נסיעה לא"י טו; יז; יט; כ; **טבריה**
- נסיעה לא"י יד; טז; יז; יח; יט; כג;
לב; **יאס** - נסיעה לא"י כו; **ים השחור**
- נסיעה לא"י ט; **יפר** - נסיעה לא"י
טו; **ירושלים** - נסיעה לא"י יד; טו;
יט; **כנען** - נסיעה לא"י ב; **לאגורנא** -
נסיעה לא"י ט; **מעדודיווקע** - נסיעה
לא"י ח; **מעזיבונ** - נסיעה לא"י א;
מצרים - נסיעה לא"י יד; **נהר טונא**
- נסיעה לא"י ח; **ניקלאייב** - נסיעה
לא"י ח; **סטנבול** - נסיעה לא"י ח;
ט; י; יא; יב; יד; יח; כ; כא; כה; כט;
סמילא - כ; **עבו** - נסיעה לא"י יט;
כ; כא; **צפת** - נסיעה לא"י יד; טז; יז;

הספרים - ז; **גמרא** - ד; **זכיה להבנת**
הלימוד - ח; **לימוד** - ב; ד; ז; ח; יג;
נסיעה לא"י יט; **לא; מלמד** - ד;

לשון - י; נסיעה לא"י ט; י; כ; לא;
לג; לד;

מ.

מדות עם כל ערכיו - יב; כב; כה;
נסיעה לא"י ט; י; יט; לג;

מדינה - נסיעה לא"י ט; טו; יז; כ; כא;
כג; לב; לו;

מדינה/מדינות - ו; יז; כב; כו;
נסיעה לא"י יג; לג; לד; לה;

מוחין - נסיעה לא"י כא; לא;

מועדים - ר"ה - נסיעה לא"י טו; טז;
יח; **יום כיפור** - נסיעה לא"י יד; יז;
סוכות - נסיעה לא"י יז; **חול המועד**
- נסיעה לא"י יח; כד; **אתרוג** - נסיעה
לא"י יז; **שמחת תורה** - נסיעה לא"י
יח **הקפות** - נסיעה לא"י יח; **פסח**
- נסיעה לא"י ה; כא; כב; כג; לה;
ארבע כוסות - נסיעה לא"י כא;
כב; **מצה שמורה** - נסיעה לא"י כג;
מצות ויין - נסיעה לא"י כא; כב; כג;
שבועות - נסיעה לא"י כה;

מופתים - הקדמה; כו;

מזל - נסיעה לא"י כד;

מחילת רבינו - נסיעה לא"י לא;

מחיצה של קנים - י;

מחלוקת - ארץ שראל ט; י;

מחנה הסגר (קאראן טאן) - נסיעה
לא"י כו;

מחסן (מגויזאן) - נסיעה לא"י כא;

מחשבה - ב; יד; טז; נסיעה לא"י כג;
כט; לא;

מיאון בשירוף - נסיעה לא"י לב;

מים - יט; נסיעה לא"י ה; ט; טו; כא;
מינוי מרקחת - נסיעה לא"י י;

מיעוטא בתר רובא אזלי - נסיעה
לא"י ו;

מיתה - נסיעה לא"י י; יד; יט; כ; כב;
כג; כד; כט;

מכירה - נסיעה לא"י ו; כב;

מלבושים - **אינטער שלאק ביטנת**
הבגד - נסיעה לא"י יב; **בגד**
מגיוואנט בד פשוט - נסיעה לא"י
כ; **בגדי שבת** - נסיעה לא"י יח;
הכובע עליון - נסיעה לא"י יב; לא;
חגורה על הטלפי - נסיעה לא"י כא;
מלבושי הספרדים - נסיעה לא"י כה;
מלבושי רבינו - נסיעה לא"י טו;

יט; כה; נסיעה לא"י לג; ימי נעוריו
ט; יג; טז; כד; נסיעה לא"י לג; ימי
קטנותו - א; ב; ד; יג; יט; נסיעה לא"י
לג; **יום הקוה** - נסיעה לא"י יח;

יחוס מחמשת סרני פלשתים - נסיעה
לא"י כג;

יחף - נסיעה לא"י י; יב;

יין - נסיעה לא"י א; כג;

יסורים - ח; יז; כא; כד; כה; נסיעה
לא"י ב; יז; כג; כה; כו; כז; כט; לג; לו;
יציאה עם כל ערכיה - ג; יג; נסיעה
לא"י א; ה; ט; י; יד; כ; כג; כז; לא;
לב;

יצר הרע (הבעל דבר) - טז; כא;

יראה - הקדמה;

ירידות - ה; נסיעה לא"י יג; כא;

יריה לשבירת הענן - נסיעה לא"י
כא;

ישמעאל - נסיעה לא"י יד; טו; יז; יט;
כ; כא; כב; כג; כד; כה;

ישראל - נסיעה לא"י ב; ט; יד; טו;
כא; כב; כג;

כ.

כאב - כד;

כבוד - נסיעה לא"י ט; יב; יח; יט;
כה; כט;

כבידות - ה; יד; כד; נסיעה לא"י י;

כבלו ברזל - נסיעה לא"י כט;

כהן - נסיעה לא"י ט;

כה - ה; כא; נסיעה לא"י כא; כג;

כלים - נסיעה לא"י טו; יז; כ; כא;

כניסה עם כל ערכיה - ג; ה; יג; טז;
כה; נסיעה לא"י א; ט; י; יב; יג; טו;
יח; כ; כא; כב; כג; כז; כט; לא; לג;

כעס - ב; כב; נסיעה לא"י י; יז; כב;
כה; כט;

כפיפת ראש - נסיעה לא"י יח;

כפיית היצר - טז; כא;

כרך גדול - נסיעה לא"י כא; כב;

כתבים - הקדמה; ז; ח; כב נסיעה
לא"י ד; ט; ל; לד;

ל.

לב - נסיעה לא"י ה; טו; טז; יח; כא;
כג; כד; לג;

לחם - נסיעה לא"י כג;

לימוד עם כל ערכיו - בקי בש"ס בעל
פה - נסיעה לא"י לא; בקיאות בכל

מפתח ערכים לספר שבחי הר"ן

פנים - נסיעה לא"י יד; טו; יח; כג; לא;
פרישות - א; טו; טז; כא; כה;
פרנסת בית רבינו - נסיעה לא"י ו;
 כה;
פרשיות - **פרשת זכור** - נסיעה לא"י
 כ; **פרשת נח** - נסיעה לא"י יח;
פשוט - ה; ח; יג; נסיעה לא"י יג; כא;
 כב; כג; לא;
פתקאות (צעטליך) - נסיעה לא"י טו;
 כה;

סעודה - נסיעה לא"י ח; יב; יד; טו;
 יז; יח; יט; כ; כב; כג; לב;
ספינה - נסיעה לא"י י; יא; יד; טו; יח;
 יט; כ; כא; כב; כג; כד; כה;
ספר (חוף) - נסיעה לא"י ט; טו; כ;
 כא; כג;
ספרים - הקדמה; ג; ז; ח; י; יג; כב;
 נסיעה לא"י ט; יט; כג;
סרטור - נסיעה לא"י ט; יא;
סתום וגנוז - ה;

יט; **צרפת** - נסיעה לא"י יד; טו; יט;
קאמניץ - נסיעה לא"י א; ב; ג; ד;
ראדיש רודוס - נסיעה לא"י כב; כג;
מדינת רגאז - נסיעה לא"י כ;
מקטרת (לולקע) - נסיעה לא"י יב;
מורגלים - נסיעה לא"י ט; טו; כג; כה;
משאבות (פלומפין) - נסיעה לא"י
 כא;
משוגע - טז;
משכון - נסיעה לא"י כג;
משל ממלך ובן שררה - נסיעה לא"י
 כט;

צ.

צבוע - נסיעה לא"י יט;
ציור שם הוי"ה - ב;
צנימים (סוחארעס) - נסיעה לא"י
 כא;
צעקה - י; טז; נסיעה לא"י יד; יז; יח;
 יט; כ; כא;
צער - כד; נסיעה לא"י כ; כא; כב;
 כג; כד; כה; כט; לא; לב;
צרות - נסיעה לא"י יד; יט; כ; כא; לו;
צדיק - א; יז; כ; כד; כו; נסיעה לא"י
 יא; יז; יח; יט; כ; כג; כט;
צחוק ושחוק - ב; יג; נסיעה לא"י י;
 יב; יג;
צנימים (סוחארעס) - נסיעה לא"י כא;

עבורה/עבורת ה' - ג; ה; ו; י; יב; יג;
 יד; טו; יט; כא; כד; כה; כו; כז; נסיעה
 לא"י יח; כב; כג; כד; לא; לג; לד;
עבירה - טז;
עוגנים (אנקרס) - נסיעה לא"י כא;
עולם - הקדמה; א; ה; ז; י; יג; יט;
 כב; כד; כו; כז; נסיעה לא"י א; ג; ח;
 יד; יח; כא; כב; כה; כט; לג; לד; לה;
עונש - נסיעה לא"י יא; כט;
עינוי בכמה עינים - נסיעה לא"י לו;
עין - הקדמה; ב; ז; ח; יא; יב;
 נסיעה לא"י יב; טו; טז; כא; כג; כה;
 לא; לג; לד;
עיפוש - נסיעה לא"י כה; כו;
עליות - הקדמה; ה; נסיעה לא"י י;
 יג; לג; לו;
ענוה - כב; כג;
עצבות ומרה שחורה - נסיעה לא"י
 יח; יט; כג;
עקשנות - כה; נסיעה לא"י יח;
ערש דוי - נסיעה לא"י יט; כא;

משפחה - כה; נסיעה לא"י ט; יא; כג;
משפט - נסיעה לא"י כט;
משרתת - ו; נסיעה לא"י ו;
מתורגמן - נסיעה לא"י ט;
מתנה - נסיעה לא"י י;
נדרים - טו;
נחש כרוך - נסיעה לא"י יט;
נחת - נסיעה לא"י כ;
ניסים - יב; נסיעה לא"י יב; כג; כד;
 כז;
נסיונות - טז; נסיעה לא"י לג; לו;
נסיעות - כא; נסיעה לא"י א; ג; ה;
 ו; ז; ט; יא; יד; טו; יח; כ; כה; כו; כז;
 לא; לב;
נסתרות - נסיעה לא"י לד; לה;
נמחות בצוואר - א;
נפילה - ה; ו; יב; נסיעה לא"י יב; טז;
 יט; כ; כא; כה;
נפש - הקדמה; ה; כא; נסיעה לא"י ו;
 ז; יד; טו; כד; כה; לא;
נקמה - נסיעה לא"י כט;
נשמה - כו; נסיעה לא"י ו; י; לא;

נ.

ק.

קאווע (קפה) - נסיעה לא"י כא; כג;
קאפיטאן - נסיעה לא"י טו; כ; כא;
 כב; כג; כד;
קבלת עול - ה; יד; נסיעה לא"י כא;
 כה;
קברים - יט; כ; נסיעה לא"י יב; טז;
 יט;
קדושה עם כל ערכיה - הקדמה; ג;
 ז; טז; יז; כא; כב; כה; נסיעה לא"י
 ה; טו; יח; יט; כג; כה; כט; לו; לא;
 לב; לג;
קולות - נסיעה לא"י כא;
קונטרס - כא;
קושיא - נסיעה לא"י ה;
קטטה - נסיעה לא"י כג;
קטן - א; ב; ד; ז; יג; נסיעה לא"י ו; י;
 יב; יג; כא; כג; לו; לא; לב; לג;
קיום - נסיעה לא"י כב; לב;
קללה - נסיעה לא"י ט; י;
קנה שריפה - נסיעה לא"י כ;

פאות ארוכים - יט; נסיעה לא"י טו;
פריון - נסיעה לא"י יט; כג; כד;
פחד - נסיעה לא"י ט; יז; כ; כא; כב;
 כג; כה; כז;
פטירה - נסיעה לא"י י; כט; לב;
מיס ובקשות - י; טז; כו; נסיעה לא"י
 טו;
פיקוח נפש - נסיעה לא"י כ;
פירוש - ז; י; כו; נסיעה לא"י ג; י; לג;
פירות - נסיעה לא"י כא;
פלא/נפלאות - א; ג; טז; יז; כה;
 נסיעה לא"י יב; יג; טו; יט; כ; כג; כה;
 כו; כז; לב; לד;

נסתרות - נסיעה לא"י לד; לה;
נמחות בצוואר - א;
נפילה - ה; ו; יב; נסיעה לא"י יב; טז;
 יט; כ; כא; כה;
נפש - הקדמה; ה; כא; נסיעה לא"י ו;
 ז; יד; טו; כד; כה; לא;
נקמה - נסיעה לא"י כט;
נשמה - כו; נסיעה לא"י ו; י; לא;
ס.
סוד - טז; נסיעה לא"י ז; יד; לא; לו;
סוכן נסיעות (טלמטש) - נסיעה לא"י
 כ;
סיגופים - ט; יט; כד; נסיעה לא"י לג;
סיפורים - כה; כו; נסיעה לא"י כג;
סכנות - טו; נסיעה לא"י ח; יב; יד;
 טו; יז; יט; כ; כא; כב; כג; כה; כז;
סליחות - נסיעה לא"י יד; טו;
סמ"ך מ"ם בעצמו - נסיעה לא"י יז;

שערים - י; יג; נסיעה לא"י יט; כא; כג; כה;	שד"ר (שליח דרבנן) - נסיעה לא"י ט; יט;	קרבן - נסיעה לא"י כא;
שפלות - נסיעה לא"י לג;	שדכן - נסיעה לא"י לב;	קרירות גדול - יט;
שר - נסיעה לא"י כט;	שוחרד - נסיעה לא"י יא;	ר.
שתיקה - נסיעה לא"י יד; טו; יז; לב;	שוחט - נסיעה לא"י י; יב;	ראש המדברים - נסיעה לא"י לב;
	שויתי ה' - ב;	רגילות - הקדמה; א; ב; ה; ו; ז; יא; י;
ת.	שחיטת תיש - נסיעה לא"י כא;	טו; יט; כ; כא; כז; נסיעה לא"י יג; יט;
תאוות - א; טו; טז; יז; כא; כב; כה;	שידוך מרים בת רבינו - נסיעה לא"י לב;	רוח - נסיעה לא"י ט; יד; טו; כא; כה;
תנן ומספוא - י;	שיירה - נסיעה לא"י טז; יז;	לא;
תולעים - נסיעה לא"י טו; כא;	שימוש - נסיעה לא"י ט; ל;	רחיצה - יט; נסיעה לא"י כג;
תורה - ז; יג; נסיעה לא"י ה; ט; יח;	שיר ומשתה - נסיעה לא"י ט;	רחמנות עם כל ערכיה - הקדמה; י;
תותחים (הורמאטעס) - נסיעה לא"י כ; כא;	שכחה - נסיעה לא"י לב; לג;	יב; נסיעה לא"י ו; ז; יד; יט; כ; כא;
תחבולות - נסיעה לא"י טו; כט;	שכיבה - נסיעה לא"י יב;	כג; כה; כט; לג;
תחינות - י; יא; יג;	שכירות - נסיעה לא"י ט; י; יא; יד;	ריח - נסיעה לא"י לג;
תיבה - נסיעה לא"י ט; כ;	טז; יח; יט; כ; כה;	ריצוים ופיוסים - י; טז; כז;
תכלית - הקדמה; טז; כא; כב; כג;	שכל קטן - הקדמה; א; ז; טז;	ריקודים ומחולות - נסיעה לא"י יח;
כה; נסיעה לא"י ט; כו; לג; לה;	שלימות - נסיעה לא"י ג; יח; כז;	רך בשנים - נסיעה לא"י ט;
תמימות - הקדמה; יג; כד; נסיעה לא"י לג;	שלום - הקדמה; נסיעה לא"י יז; יח;	רעות - כב; נסיעה לא"י יט;
תנ"ך - ז;	יט; כ; כא; כה; כז; כז; לג;	רעש - נסיעה לא"י ט; י; כ;
תענית - ט; יט; נסיעה לא"י לג;	שליחים - כ; נסיעה לא"י ח; יט; כ;	רשיון (בילעט) - נסיעה לא"י ט;
תפילה עם כל ערכיה - ח; ט; י; יא;	שמוחה - נסיעה לא"י ט; טו; יח; יט;	רתיחת הדמים - טז;
יג; יד; טז; נסיעה לא"י יב; יד; טו; יט;	כ; כא; כב; כג; כה; לב; לג;	ש.
כ; כא; כג; ל; לג;	שמועה - יב; נסיעה לא"י ל; לא;	שבועה - טו; נסיעה לא"י לג;
תפסה - נסיעה לא"י יט; לד; לו;	שנאה - כב; נסיעה לא"י ט; יז;	שבחים - הקדמה; כז; נסיעה לא"י ג;
תשובה - נסיעה לא"י לג;	ש"ס - ז; נסיעה לא"י לא; לב;	טז; יח;
		שבירות - א; טז; כא; כב; כה; נסיעה לא"י לג;

מפתח ערכים לספר שיחות הר"ן

מסודר על סדר א-ב על פי מספור הסעיפים הנהוג כיום; ערכים ראשיים - בהבלטה, ערכי משנה - עם קו תחתון.

אור ישראל ואור חוזר - צט;	אד-ני - צו; קה;	א.
אור של הצדיק - צו;	אהבה - צא; צו;	אביגיל - צו;
אותיות - צו;	אולת אדם תסלף דרכו - קיא;	אבן השתייה - ס;
אותיות התורה - צא;	אונס/אנוס - יד;	אבנים - צו;
אומה/אומות העולם - עז; קטז;	אופין - פו;	אדום - פט;
אילן/אילנות - ס;	אור - צג; קו;	אדם - קטז;
אינן שום יאוש בעולם/אינן יאוש בעולם כלל - ג;	אור הש"י - נב;	אדם פשוט - צג;

ה.	בעל נפש - ק;	איש/אנשים כשרים - ד; יג; יד; עו; קב;
הבדלה - צד;	בעלי ראתן - קו;	איש אמונות - קב;
הבל פה - קו;	בעל שם/בעלי שמות - סז;	איש ישראלי - צא; קטז;
הבעל דבר - ק; קד;	בר דעת - צד;	איש פשוט - קיד;
"הודו" שאומרים בערב שבת - ער;	בריות של העולם - שו;	אכילה - פח; צו;
הוי"ה - צה;	ברית - צג;	אלף - צג;
היכל - קה;	ברית כרתי לעיני - קו;	אלפים למאות - צג;
היכל המלך - צו; קה;	ברכת המזון - מז;	אמונה - ה; לב; לג; לד; לה; לו; נג;
הכאה - צט;	ברסלב - ס;	סג; קא; קב; קו; קי;
הכל לטובה - קב;	בשורות טובות - צז;	אמונת חכמים - סז;
הפיכת השלחן בשבת הגדול - פח;	בתים - צו;	אמירת תהילים - צח;
הפקרות - נא;	ג.	אם פגע בכ מנוול זה וכו' - קד;
הקדמות - ר;	גדולת הש"י - א; ג; נא;	אמת - עה; פא; פג; קג;
הרגל - צו;	גוים - צב;	אסתר - קז;
הרי"ף והראש והטורים - טב; עו;	גולמי כלים - סב;	אפיקורסות - לה; לו; לח;
השגה - צג; קו;	גזירות - ע;	ארינטיך - קטז;
הש"י הוא פשוט בתכלית הפשיטות - קא;	גילגולים - נד;	ארץ ישראל - יא;
התבודדות - כ; מג; מז; סח;	גלגל החזור - מ;	אש - עט;
התחדשות - מח; נא;	גלגלים - צו;	אשה - פו; פז;
התלהבות - נב; עד; עה;	גלות - פט;	אשה כשרה - קיג;
התמדה - צא;	גלות מצרים - פו; פח;	אתרוג - פז;
התנשאות - סד;	געגועים - כז; מז;	ב.
התעוררות - צט; קח;	ד.	בגדים - ק;
התקרבות לצדיק - עט;	דאגה - קב;	בהמה - טו;
ו.	דאקטורים - נ;	בועז - קיד;
וא"ו קצוות - פז;	דברי/ים שבקדושה - פה;	בושה - לב;
ואמונתך בלילות - קו;	דוד המלך - א; סח; צו; צח; קטז;	בזיון/בזיונות - מז;
ואשר כח בהם לעמד בהיכל המלך - קה;	דיבור - לדבר הדיבור באמת בתפילה - עה; למעט בדיבור בר"ה - כא; דיבור בגלות - פח; לא לדבר על שום ישראל - צא; הדיבורים שמדברים רבים וכו' - צב; צט; קה;	בחירה - קב;
וידע אדם - קו;	דין/דינים - פט; צו;	בטחון - צח; קב;
ולא תתורו אחרי לבבכם - קו;	דעק טוך (הינומה) - פו;	בית הכסא - ל;
וליבו ראה חכמה - קו;	דעת - לט; מז; פג; פז; קו;	בית המדרש - קד;
ותרועת מלך בו - קב;	דפוס - יח;	בית המקדש - מ;
ותתפשהו בבגדו - ק;	דרגא לדרגא - צו;	בית כנסת - קד;
ז.	דריידל (סביבון) - מ;	בינונית - קז;
זוהר - ראה 'ספר הזוהר';	דרך ארץ - קטז;	בכי/בכיה - פז;
זיווג/זיווגים - פו;	דרך החיים - פא;	בלבולים - יג; כו; פא; ק; קי;
זיווג דקדשה - קו;	דרך מצותיך ארוץ - קטז;	בלבולים בתפילה - יב; כו; עב;
זיכרון - כו; צו;	דרשה - פו;	בלבולי אמונה - קי;
זקן - נא;		בני אדם - פ; פא;
זריזות - כז; עו;		בניינים - ס;
		בנים - לד; נט; סה;
		בנים אתם לה' - ז;
		בעל דבר - ראה "הבעל דבר";
		בעל השגה - עו;

ח.

ימי עליה וימי עמידה וימי ירידה -
צב;
יסוד הבנין - ט;
יסורים - לב; מג; מז; מט; קב;
יסורי התשובה - קב;
יעקב אבינו - פה;
יציאת מצרים - פח;
יצר הרע - ו; פ; פג;
יראה - מח; קב;
יראות - פג;
יראות נפולות - קב;
יראת הענש - ה; קב;
יראת שמים - צט;
ישוב הרעת - מז; סח; פג;
ישראל - צא; צה;
ישראל עם קדוש - קטז;

לימוד - התמדת הלימוד - יז; יט;
ברורותינו נפל הלימוד - יח; לעתיד
מזכירין את האדם מה שלמד - כו;
ראוי שיעבור וילך בכל הספרים -
כה; לימוד פוסקים - כט; עו; מחשבה
מועיל ללימוד - סב; סגולה להתמיד
בלימודו - צא; עיקר הלימוד הוא
האמירה; כסדר; בורות; ומה צריך
ללמוד בכל יום וכו' - עו; לפעמים
האדם הוא כמו בית המדרש וכו' -
קד; לימוד הזהר - קח;
לעמריג (למברג) - ג;
למדן - עו;
לנצח אותו ית' כביכול - סט;
לשון הזהר מעורר לעבודת ה' - קח;
לשון תרגום - קט;

מ.

מדינה - סג;
מדינת אשכנז - סג;
מדינת ישמעאל - סג;
מוחין - פז;
מוחין דגדלות/מוחין דקטנות - קיב;
מופתים - יז; סג; קו;
מזלות - צו;
מח - נא; פז; קי;
מחבלים - פט;
מח קטן - צט;
מחלוקת/מחלוקות - עז; צג; צד; צו;
מחקרים - ה; מ; קב;
מחשבה/מחשבות - ז; ח; טז; כה; מה;
נח; סב; סו; עה; מחשבות זרות - עז;
מיטה - צח;
מילי דבדיחותא - פו;
מילי דפורענותא - ח;
מילי דשטותא - כ;
מים - עט;
מינות - קו;
מיסים וארנוניות - פט;
מיתה - נו; עב; צ; צג; צה; צח;
מלאך - נא; צו;
מלאך המוות - ג;
מלאכי צבאות ירדון ירדון - פו;
מלא כל הארץ כבודו - נב;
מלבוש/מלבושים - ראה "לבושין"
ו"בגדים";
מלחמות - עז;
מלכות - פז; צב;

כ.

כבוד אלקים הסתר דבר - פו;
כבוד בחי' לבושין - צה;
כבוד הש"י - נב;
כוונות - יז;
כוונות הארנו"ל - עה;
כוכבים - צו;
כותל - צט;
כח היולי - מ;
כיסופין - כז; מח; נא;
כלה - פו; צא;
כליה - צו;
כסדר ושלא כסדר - נג;
כעס - מב; עד; קב;
כף זכות - צו;
כפירות - לב; קב; קג; קו;
כפרה - קב;

ל.

לבר - עז; פא;
לב נשבר - כ; לב; מא; מב; מה;
לבושין - צה;
לבנה - צב;
להתחיל מחדש - ראה 'התחדשות';
לחלק אלפים למאות - צג;
לידה - צח; רסד;
לילית - סה;
ליצנות/ליצים - פא; קג;

ט.

טבע - קב;
טוב עולם הבא - נה;
טומאה - קו;
טעם מיתה - קצ;

י.

יגיעות - יב; נא;
ידיים - עה;
ידיעה - ג;
יום טוב - ב;
יוסף הצדיק - פו; קיד;
יופי - פז;
יוקר/יקרות - סב;
יושר - עח; קטז;
יחוד בשכמל"ו - צג;
ימים נוראים - פז;

ב.

פגם - קב;
 פגם הברית - כ; עא;
 פה - צו;
 פוסקים - כט; סב; עו;
 פחד - נו; פג;
 פילוסופאי - פא;
 פירות - ס;
 פלטי בן ליש - קיד;
 פנחס - צו;
 פניות - עב;
 פנים - פח;
 פסולת - עט;
 פסח - פח;
פעולה - שם האדם לפי הפעולה וכו'
 - צה;
 פריסטקיס (פיזוז וריקוד) - פו;
 פרנסה - פד; פח;
 פרעה - ס;
 פשיטות - יט; לג; נא; עה; קא;
 פשט - צג;
 פתי - קג;

צ.

צדיק - טוב מאד מי שזוכה להיות מקורב לצדיק אמיתי - כב; כג; הזוכה לתן מעות לצדיק - כד; שנוסע לצדיק משליך האפיקורסות - לו; לבקש אחר הצדיק הגדול ביותר - נא; אפשר להיות צדיק אע"פ שאינו למדן - עו; המחלוקת שבבית הצדיק בחי' מלחמת האומות - עז; כשאדם מתחיל להתקרב לצדיק באים עליו וכו' - עט; הצדיק הגדול האמת - צו; עתידין צדיקים שיחיו מתים - צח; עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק שי עולמות - צו; צריך שיהיה לו כח לעמוד בהיכל המלך בכח הצדיק וכו' - קה; מי שאינו מקרב ומקשר עצמו לצדיק אין בעבודתו ממש וכו' - קיא; צדיקים - פב; צג;
 צדקה - כד; לד;
 צועק כבוד הש"י - נב;
 ציקו קדירה - צג;
 צניעות - קז;
 צעקה - טז;
 צרה/צרות - קב;
 צירופי אותיות - מד;

סכין - ט;
 סכנה - ס;
 ספורי הגוים - נב;
 ספר הזוהר - עו; קח; ראה גם ערך רשב"י;
 ספרי המחברים - ה;
 ספרים ביד כל אחד שלא תשתכח התורה וכו' - יח;

ע.

עבדים - קיב;
 עבודה זרה - ס; קטו;
 עבודת הש"י - צו;
 עבירה/עבירות - פא; פה; פט; קב;
 קיב;
 עובדה שבקדושה - יא; יט;
 עוונות - צו; קב;
 עולמותא שפירתא - פו;

עולם הבא - כג; מח; נה; קב; בעולם הבא מוכריין אותו מה שלמד וכו' - כו; כח; צו;
 עולם הזה - נא; פד; צו קב;
 עולמות - דע שיש אור שהוא מאיר באלף עולמות וכו' - צג; בשם הוי"ה נתהוו העולמות וכו' - צה; צו;

עונש - קב; קיב;
 עיבור - צח;
 עיניים - קו;
 עיר - כשיש שלום בעיר וכו' - צד;
 עז;
 עכו"ם - קטו;
 ענוה - קיד;
 עניות - ס; פט;
 עסק בדרך הטבע - נ;
 עצבות - מא; מב; מג;
 עצה/עצות - כשהחכם נותן עצות למלך - קל;
 עצה לבעל חוב - קיב;
 עצים - ס;
 עצמות - פז;
 עקשנות - נו; נח; פה;
 ערלה - ס;
 עשוי - פט;
 עשיה - יט; כז;
 עשירות - ד;

ממון - קטו;
 מניעה/מניעות - יא; פ; פא; קפה;
 מנצפ"ך - עג;
 מסירות נפש - יב; נו;
 מעות - ד; נא; פו;
 מעשה מרכבה - צג;
 מפורסם - מז;
 מפריד אלוף - צג;
 מצוה/ מצוות - פט; קטו;
 מקיפים - מ;
 משא ומתן - נא; רמ;
 משה רבינו - ה; צה;
 משגל - צו;
 משוגע - סז; עז;
 משיח - עז; צג; צח;
 משענת - צח;
 מתנה - ט;

ג.

נבט - סב;
 נבל - צו;
 נגה - צג;
 נוקם ונוטר - צג;
 נחש - צג;
 ניאוף/נואף - קו; קטו; ראה גם "תאוות ניאוף";
 ניוון/ניגונים - צו;
 ניווסין - קטו;
 ניסיון - לה; עא; צו; קיד; קטו;
 נסיעה/נסיעות - פה;
 נער - פז; קיג;
 נפילה - ג; מח;
 נצחון - ראה ערך "לנצח אותו וכו'";
 נקודה טובה - עה;
 נקיות - ל;
 נשיכה - פד;
 נשמה/נשמות - כד; צ; צב;
 נשמת כל חי - ער;

ס.

סגולה - צח; קח;
 סולם - פו;
 סוסים - עח;
 סטרא אחרא - עח; פט;
 סיני - פו;

ק.

קבר - נא; פד; פד; קנו;
קדושת ישראל - יא; פט;
קול דממה דקה - טו;
קוף בפני אדם - קיא;
קושיות - לב; מ;
קירוש השם - מט; נו;
קיטל - פו;
קיטרוגים - עב; פט; צו;
קיץ - צח;
קלי עולם - קב;
קליפה/קליפות - ס; סה; קיד;
קנאה - צו;
קרבנות - יב;
קרי - פו;

ר.

ראיה - צ; קו;
ראש השנה - כא;
רבי נחמן מהורדענקא - ד; ז;
רוח - פו;
רוח הקודש - צח;
רוח פיו - צח;
רוח שטות - סז;
רחל - פו; קו;
רחמנות - כג; נא; פט;
ריקודין - פו;
רפואה/רפואות - צח;
רצונות וכיסופין - יד; נא;
רצון מופלג - לב;
רשב"י - קט;
רש"י - סב;
רשע - קג;
רשעות - ה;
רשעים - י; כב;

ש.

שאל - קו;
שאל תחתית - נא;
שבטים - עז;
שבירה - קב;
שברי לוחות - פו;
שבת - ב; פו; שבת הגדול - פח;
שגוען - ראה "משוגע";
שוטה - נא; קג;
שושבין - פו;
שטות העולם הזה - מז; פג;
שטותים ובלבולים - קי;
שטותים ושקרים - קג;
שיחה בינו לבין קונו - ראה
"התבודדות";
שינה - צ; קי; קיב;
שי עולמות - צו;
שינפלות - צו;
שכחה - כו; מג;
שכל - נא; פו; קטו;
שכנים - קו;
שלום - עז; צד; צו;
שלום בית - צו;
שלאחן - פח;
שלאחן ערוך - כט; עו;
שלמה המלך - ס;
שלשאות של ברזל - פה;
שלש עשרה מידות של רחמים - פט;
שם האדם - מג; מד; צח;
שם השם - צח;
שם חדש - צח;
שמחה - יט; כ; מא; מג; מה; סה; עד;
פו;
שמנונית הגוף - פז;
שמעון - פט;
שמרי המז - נא;
שקר - קג;

שרץ במוחם - קו;

שישים רבוא אותיות התורה - צא;

שתיה - צו;

ת.

תאוה/תאוות - נא; נו; פג; צו; קב;
קיד; קטו;

תאוות ממון - נו;

תאוות משגל - ראה ערך "משגל";

תאוות ניאוף - קו; ראה גם ערך
"ניאוף";

תאוות עולם הזה - קב;

תהילים - צו;

תולעים - פד;

תוקפא דדינא - פט;

תורה - ה; סא; עו; צא; קיב;

תינוק - נו; עה;

תיקון - פה;

תכלית - עז;

תכלית הנצחי - נא;

תלמיד חכם נוקם ונוטר - צג;

תמימות - ה; לב; לג; נא; קא;

תענוגי עולם הבא - צו;

תפילה - יב; ראוי להתפלל בבוקר

השכם - לא; תפילה בהתלהבות -

נב; עד; להשליך התפילות אחריו

יתברך - נב; תפילה בכח - סו; עה;

קבא; אין להסתכל על מחשבות חוץ

ופניות בתפילה - עב; עה; לעשות

לעצמו התלהבות ושמחה בתפילה -

עד; להכריח עצמו להתפלל בכוונה

- עה; תפילה גבוה מלימוד התורה

- עה; תפילה בניגון של שמחה - עה;

טוב מאד וכו' לשוח בשדה כשבא

הקניץ - צח; לפעמים מתפלל הבעל

דבר מתוך האדם כו' - קד;

תשובה - ג; עינין הדרי בי - סא;

שמועיל על פגם הברית - עא; קב;

תשובת המשקל - קב;

זה שמו נאה לו
תיקון הכללי

כי הוא תיקון הברית • הנקרא תיקון הכללי • כמבואר
בליקוטי מוהר"ן א' (כי' כ"ט אות ד') • ע"ש :

והוא תיקון למקרה לילה ח"ו • לומר אלו העשרה
קפיטול תהלים באותו היום שקרה לו • כמבואר
להלן בהקדמה • לך נא ראה שמה :

הוציאנו מההעלם אל הגילוי • ה"ה אדומו* רוכו' וכו'
וכו' מוהר"ר **נחמן** זנוק"ל • בעהמ"ח ספרי
ליקוטי מוהר"ן א' וב' • וספר **סיפורי מעשיות** • וספר
המדות ע"פ א"צ • ועוד כמה חיבורים • והמה בכחובים :

כי איתא בליקוטי מוהר"ן א' סי' ר"ה • וז"ל • תיקון למקרה
לילה ר"ל לומר עשרה קפיטול תהלים באותו
היום שאירע לו ח"ו • כי יש כח באמירת תהלים להוציא הטיפה
מהקליפה שלקחה אותה • כי תהלי"ם בגימ' לילי"ת עס החמש אותיות
של שמה • שהיא הממונה על זה כידוע • וצריך לכווין בשעת אמירת
תהלים • **שתהלים** בגימ' **תפה** • שהוא מכוון כמספר השני
שמות **אל** **אלהים** במלואו כזה אל"ף למ"ד אל"ף
למ"ד ה"י יו"ד מ"ס • שעל ידי השני שמות אלו יוצאה הטיפה
מהקליפה • כי הטיפה היא בחי חו"ג כידוע • כי יש בה כח אשומים •
חמימות ולחות שהם בחי' חו"ג • ועל ידי השני שמות אל"ף אלהי"ם
הנ"ל שהם בחי' חו"ג כידוע שהם גימ' תהלי"ם כנ"ל • עי"ז מוציאין
הטיפה משם • וזה צריך לכווין בשעת אמירת תהלים : וע"כ
צריך לומר עשרה קפיטול • כי יש עשרה גימ' וזמרה • שהם בחינת
העשרה לשונות שנאמר בהם ספר תהלים • כמובא (בגמרא פסחים
ק"ז ובזוהר) שהם • אשרי ולמונח ומשכיל והללויה וכו' עפרש"י • ויש
כח בכל לשון ולשון של עשרה לשונות הנ"ל לבטל כח הקליפה הנ"ל •
כי כל אחד מאלו הלשונות הם היפך הקליפה הנ"ל • כי אשרי הוא
לשון

זה שמו נאה לו תיקון הכללי

כי הוא תיקון הברית • הנקרא תיקון הכללי • כמבואר
בליקוטי מוהר"ן א' (סי' כ"ט אות ד') • ע"ש :

והוא תיקון למקרה לילה ח"ו • לומר אלו העשרה
קפיטיל תהלים באותו היום שקרה לו • כמבואר
להלן בהקדמה • לך נא ראה שמה :

הוציאו מההעלם אל הגילוי • ה"ה אדומו"ר וכו' וכו'
וכו' מוהר"ר **נחמן** זצוק"ל • בעהמ"ח ספרי
ליקוטי מוהר"ן א' וב' • וספר סיפורי מעשיות • וספר
המזרות ע"פ א"ב • ועוד כמה חיבורים • והמה בכתובים :

כי איתא ^(ס) בליקוטי מוהר"ן א' סי' ר"ה • וז"ל • תיקון למקרה
לילה ר"ל לומר עשרה קפיטיל תהלים באותו
היום שאירע לו ח"ו • כי יש כח באמירת תהלים להוציא הטיפה
מהקליפה שלקחה אותה • כי תהלי"ם בנימ' לילי"ת עם החמש אותיות
של שמה • שהיא הממונה על זה כידוע • וצריך לכוון בשעת אמירת
תהלים • **שתהלים בנימ' תפה** • שהוא מכוון כמספר השני
שמות **אל אלהים** במלואו כזה אל"ף למ"ד אל"ף
למ"ד ה"י וי"ד מ"ם • שעל ידי השני שמות אלו יוצאה הטיפה
מהקליפה • כי הטפה היא בחינת חו"ג כידוע • כי יש בה כח אש ומים •
חמימות ולחות שהם בחי' חו"ג • ועל ידי השני שמות אל אלהי"ם
הנ"ל שהם בחי' חו"ג כידוע שהם גימ' תהלי"ם כנ"ל • עי"ז מוציאים
הטיפה משם • וזה צריך לכוון בשעת אמירת תהלים : וע"כ
צריך לומר עשרה קפיטיל • כי יש עשרה מיני זמרה • שהם בחינת
העשרה לשונות שנאמר בהם ספר תהלים • כמובא (בגמרא פסחים
ק"ז ובוהר) שהם • אשרי ולמנצח ומשכיל והללויה וכו' עפרשי"י • ויש
כח בכל לשון ולשון של עשרה לשונות הנ"ל לבטל כח הקלפה הנ"ל •
כי כל אחד מאלו הלשונות הם היפך הקלפה הנ"ל • כי אשרי הוא
לשון

ראשי תיבות וקיצורים: בגימ' בגימטריא: בחי' בחינת/בחינות: בעהמ"ח. בעל
המחבר: ז"ל. וזה לשונו: חו"ג. חסד וגבורה: מוהר"ר. מורנו הרב רבי: סי'. סימן:
ע"פ א"ב. על פי אלף בית: ע"ש. עיין שם: קפיטול. קפיטול (מזמורין): ר"ל. רחמנא
ליצלן (השם יצילנו): הערות ותרומות: (א) מובא:

הקדמה

לשון ראייה והסתכלות. היפך הקליפה הנ"ל שעיקר כחה מקילקול האורות. מבחי' ותכהן עיניו מראות בבחי' יהי מארת חסר ודרו"ל (ת"ז תי' מד) דא לילית נמצא שעיקר כחה מקילקול הראיה. ואשרי שהוא לשון ראייה הוא היפך ממנה. וכן משכיל. כי היא בחי' משכל. ומשכיל הוא היפך מזה. וענין זה עיין במ"א. כי עיקר כחה להחמיא את האדם במקרה ח"ו הוא על ידי לשון תרגום. שהוא בחינת משכיל על ידי תורגמן. שהוא מעורב טוב ורע לפעמים מ ש כ ל ולפעמים מ ש כ י ל עיין שם. וכן הללויה היפך הקליפה. ששמה לילית על שם שהיא מיללת ביללה תמיד. והלל היפך יללה. כי אותיות ה ל ל י הם היפך י ל ל ה. והשאר לא פירש. גם הטיפה באה מהדעת שהוא בחי' חו"ג כידוע. כי גם הטיפה הוא בחינת חו"ג כנ"ל. וידוע שהדעת הוא בחי' ה"ח וה"ג. על כן צריך לומר עשרה קפיטיל: וזה בחינת לדוד משכיל **אשרי נשוי פשע ר"ת נאף**. שהוא נכנע על ידי בחינת לדוד משכיל. דהיינו תהלים. עכ"ל: ובליקומי תנינא (סימן צב) איתא⁽¹⁾ בזה"ל. תיקון למקרה חס ושלום לומר עשרה קפיטיל תהלים כמבואר בספר הראשון (בסימן רה). עיין שם. וכו'. ודע כי הענין של העשרה מיני נגינה הנ"ל. שהם כנגד פגם הנ"ל. הוא מרומו בפסוקים אלו. ברכה. אברך את יי אשר יעצני אף לילות וכו'. אשרי. אשרי נשוי פשע כסוי חמאה. משכיל. ומיי אשה משכלת. שיר. בלילה שירה עמי. ניצוח. למנצח אל תשחת. ניגון. אזכרה נגינתי בלילה. תפילה. היאכל תפל מבלי מלח. הודו. פן תתן לאחרים הודך. מזמור. הנותן זמירות בלילה. הללויה. אשה יראת יי היא תתהלל: (והבן היטב רמזים אלו) ודע כי אלו הם העשרה קפיטיל תהלים. מז לב מא מב נט עז צ קה קלו קן: הם תיקון גדול מאד מאד לענין הנ"ל. ומי שזוכה לאומרם באותו היום אין צריך לפחוד עוד כלל מפגם הנורא של המקרה ח"ו. כי בודאי נתתקן על ידי זה. עכ"ל בקיצור:

אחר כך קודם הסתלקותו הקדוש. אמר. כל מי שיבא על קברי ויתן פרוטה לצדקה. ויאמר אלו העשרה קפיטיל תהלים. יאמרם איך שיאמרם. אשתדל בכל כחי לעשות לו טובה. ואמר בזה"ל. (איך וועל מיד לייגין און דער ליינג און אונ דער ברייט איך זאהל אים אה טובה מאהן. בייא דיא פאות וועל איך אים ארויש ציהען פון דייעס שאול תחתית)⁽²⁾: **אמן**.

מז מכתם

ראשי תיבות וקיצורים: בזה"ל. בזה הלשון: במ"א. במקום אחר: ה"ח וה"ג. חמש חסדים וחמש גבורות: ח"ו. חס ושלום: חו"ג. חסד וגבורה: מבחי'. מבחינת/מבחינת: עכ"ל. עד כאן לשוננו: ר"ת. ראשי תיבות: ת"ז. תיקוני וזה: תי. תיקון: הערות ותרגומים: (א) מובא: (ב) אשתטח לאורך ולרוחב להיטיב עמו. אמשורן אורתו בפאותיו ואוציא אותו משאול תחתיות:

תיקון הכללי ב

טז מכתם לְדוֹד שְׁמֵרֵנִי אֵל כִּי חֲסִיתִי בְךָ • אִמְרַתְּ לִי אֲדַנִּי
 אֶתָּה טוֹכְתִי בַל עֲלִיד • לְקוֹשִׁים אֲשֶׁר בְּאַרְץ
 הַמָּה וְאֲדִירִי בַל חֲפָצִי בָם • יִרְבוּ עֲצָבוֹתֶם אַחַר מְהֵרוּ בַל אִסְדִּי
 נִסְכִּיחֶם מִדָּם וּבַל אֲשָׂא אֶת שְׁמוֹתֶם עַל שִׁפְתֵי • יִי מִנֵּת חֲלָקִי וְכוֹסִי
 אֶתָּה תוֹמֵד גּוֹרְלִי • חֲכָלִים נִפְלוּ לִי בְנֻעִימִים אִף נִחַלְתָּ שְׁפָרָה עָלַי •
 אֲבָרַךְ אֶת יִי אֲשֶׁר יַעֲצֵנִי אִף לִילוֹת יִסְרוּנִי כְלִיּוֹתִי • שׁוֹיֵתִי יִי לְנַגְדִּי
 תְּמִיד כִּי מִימֵינוּ בַל אֲמוֹט • לִכֵּן שָׁמַח לְבִי וַיִּגַּל כְּבוֹדִי אִף בְּשָׂרִי יִשְׁכּוֹן
 לְבַטְחָ • כִּי לֹא תַעֲזוֹב נַפְשִׁי לְשֹׂאֵל לֹא תִתֵּן חֲסִידְךָ לְרֹאוֹת שַׁחַת •
 תוֹדִיעֵנִי אוֹרַח חַיִּים שׁוֹבֵעַ שְׁמָחוֹת אֶת פְּנֵיךָ נְעִימוֹת בְּיַמִּינְךָ נֹצַח :
לב לְדוֹד מִשְׁכִּיל אֲשֶׁרִי נִשְׁוִי פֶשַׁע כְּסוּי חֲטָאָה • אֲשֶׁרִי אֲדָם לֹא
 יִחְשׁוֹב יִי לוֹ עוֹן וְאִין בְּרוּחוֹ רַמְיָה • כִּי הִחְרַשְׁתִּי בְלוֹ
 עֲצָמִי בְּשֹׂאנְתִי כָל הַיּוֹם • כִּי יוֹמָם וְלַיְלָה תִּכְבַּד עָלַי יְדִיד נִהְפֵּךְ לְשִׂדִּי
 בְּחִרְבוֹנֵי קִוֵּי סֵלָה • חֲטָאתִי אוֹדִיעֵךְ וְעוֹנוֹנִי לֹא כִסִּיתִי • אִמְרַתִּי אוֹדִיהָ
 עָלַי פֶּשַׁעִי לִי וְאֶתָּה נִשְׂאֵתִי^(א) עוֹן חֲטָאתִי סֵלָה • עַל זֹאת יִחַפְּלַל כָּל
 חֲסִיד אֱלֹהִי לַעֲת מִצּוֹא רַק לְשִׁטְף מִיּוֹם רַבִּים אֲלֵיו לֹא יִגִּיעוּ • אֶתָּה
 סֵתֵר לִי^(ב) מִצַּר תִּצְרֵנִי רַנִּי פִלְטָה מִסּוֹכְבֵנִי סֵלָה • אֲשִׁכִּילְךָ וְאוֹרְךָ בְּדִרְךָ
 זוֹ חֲלָד אֵיעֲצָה עֲלִידְךָ עֵינַי • אֵל תִּהְיוּ כְּסוּם כְּפֶרֶד אִין חֲבִין בְּמִתְנַג
 לְרִסְן עֲדוּי לְבָלוֹם בַּל קָרוֹב אֲלִיד • רַבִּים מְכֹאֲבִים לְרִשַׁע וְהַבּוֹטְחִים
 בִּי חֲסֵד יִסּוֹכְבְּנוּ • שְׁמַחוּ בִי וַיִּגְלוּ צַדִּיקִים וְהִרְנִינוּ כָּל יִשְׂרָאֵל לֵב :
מא לְמַנְצָה מְזֻמּוֹר לְדוֹד • אֲשֶׁרִי מִשְׁכִּיל אֵל דָּל בְּיוֹם רַעָה
 יִמְלֻטְהוּ יִי • יִי יִשְׁמְרֵהוּ וַיְחִיֵּהוּ וְאוֹשֶׁר בְּאַרְץ
 וְאֵל תִּתְּנֵהוּ בְּנֶפֶשׁ אוֹיְבָיו • יִי יִסְעֲדֵנוּ עַל עֵרֶשׁ דָּוִי כָּל מִשְׁכְּבוֹ הַפִּכָת
 בְּחֵלּוֹ • אֲנִי אִמְרַתִּי יִי חֲנִנִי רַפָּאָה נַפְשִׁי כִּי חֲטָאתִי לְךָ • אוֹיְבֵי יִאֲמְרוּ
 רַע לִי מִתֵּי יָמוֹת וְאָבֵד שְׁמוֹ • וְאִם בָּא לְרֹאוֹת שְׁוֹא יִדְבַר לְבוֹ יִקְבּוּץ
 אִין לֹא יֵצֵא לְחוּץ יִדְבַר • יַחַד עָלַי יִתְלַחֲשׁוּ כָּל שׁוֹנְאֵי עָלַי יִחְשְׁבוּ רַעָה
 לִי • דְּבַר בְּלִיעַל יִצּוֹק בּוֹ וְאֲשֶׁר שָׁכַב לֹא יוֹסִיף לְקוֹם • גַּם אִישׁ שְׁלוֹמִי
 אֲשֶׁר בְּטַחְתִּי בּוֹ אוֹכַל לְחֵמֵי הַגְּדִיל עָלַי עֵקֵב • וְאֶתָּה יִי חֲנִנִי וְהִקְיַמְנִי
 וְאֲשַׁלְּמָה לָּהֶם • בְּזֹאת יִדְעֵתִי כִּי חֲפָצַת בִּי כִּי לֹא יִרַע אוֹיְבֵי עָלַי •
 וְאֲנִי בְּתוֹמֵי תְּמַכְתִּי בִּי וּתְצִיבֵנִי לְפָנֶיךָ לְעוֹלָם • בְּרוּךְ יִי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
 מִהְעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן :

מב לְמַנְצָה מִשְׁכִּיל לְבָנֵי קֶרַח • כְּאֵיל תַּעֲרוֹג עַל אֲפִיקֵי
 מַיִם כֵּן נַפְשִׁי תַעֲרוֹג אֲלִיד אֱלֹהִים • צְמָאָה נַפְשִׁי
 לֹאֱלֹהִים לֹאֵל חֵי מִתֵּי אָבּוֹא וְאַרְאָה פְּנֵי אֱלֹהִים • הִיתָה לִי דַמְעָתִי
 לְחֵם

תיקון הכללי

לחם יומם וְלִילָה בְּאִמּוֹר אֵלַי כָּל הַיּוֹם אִיהָ אֱלֹהֶיךָ • אֵלֶּה אֲזַכְּרָה וְאֲשַׁפְּכָה עָלַי נַפְשִׁי כִּי אֶעֱבֹר בְּסֶדֶק אֲדַדְּם עַד בַּיִת אֱלֹהִים בְּקוֹל רִנָּה וְתוֹדָה הַמּוֹן חוֹנֵג • מַה תִּשְׁתַּחֲוֶינִי נַפְשִׁי וְתַהֲמִי עָלַי הוֹחִילִי לְאֱלֹהִים כִּי עוֹד אֲדַנּוּ יְשׁוּעוֹת פְּנֵי • אֱלֹהֵי עָלַי נַפְשִׁי תִשְׁתַּחֲוֶה עַל כֵּן אֲזַכְּרֶךָ מֵאֲרִץ יַרְדֵּן וְחֶרְמוֹנִים מֵהַר מִצְעַר • תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרָא לְקוֹל צְנוּרִיךָ כָּל מִשְׁבְּרֶיךָ וְגִלְיָד עָלַי עָבְרוּ • יוֹמָם יִצְוֶה יְיָ חֲסִדוֹ וּבְלִילָה שִׁירָה עִמִּי תִפְלָה לְאֵל חַי • אֲזַמְּרָה לֹאֵל סְלַעִי לְמַה שִׁכַּחְתִּנִּי לְמַה קוֹדֵר אֵלֶּךָ בְּלַחֲץ אוֹיֵב • בְּרִצְחָה בְּעֲצֻמוֹתַי חֶרְפוֹנֵי צוּרֵי בְּאִמְרָם אֵלַי כָּל הַיּוֹם אִיהָ אֱלֹהֶיךָ • מַה תִּשְׁתַּחֲוֶינִי נַפְשִׁי וְמַה תַּהֲמִי עָלַי הוֹחִילִי לְאֱלֹהִים כִּי עוֹד אֲדַנּוּ יְשׁוּעוֹת פְּנֵי וְאֵלַי :

נַט לְמִנְצָח אֵל תִּשְׁחַח לְדוֹד מִכְתָּם בְּשִׁלּוּחַ שְׂאוּל וַיִּשְׁמְרוּ אֶת הַבַּיִת לְחַמּוֹתוֹ • הִצִּילֵנִי מֵאוֹיְבֵי אֱלֹהֵי מִמְתַּקוֹמָמִי

תִּשְׁגָּבֵנִי • הִצִּילֵנִי מִפְּעֻלֵי אֲנִי וּמֵאֲנָשֵׁי דָמוֹם הוֹשִׁיעֵנִי • כִּי הִנֵּה אָרְכּוּ לְנַפְשִׁי יַגְרוּ עָלַי עוֹיִם לֹא פִשְׁעִי וְלֹא חַטָּאתִי יְיָ • כָּלִי עוֹן וְרוֹצֵן וְיִכּוֹנְנֵנו עוֹרָה לְקִרְאָתִי וְרָאָה • וְאַתָּה יְיָ אֱלֹהִים צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִקְצִיָּה לְפָקוֹד כָּל הַגּוֹיִם אֵל תַּחֲזֵן כָּל בּוֹגְדֵי אֲנִי סְלָה • יֵשׁוּבוּ לְעָרֵב יְהִמוּ כְּכֶלֶב וְיִסּוּבְכוּ עִיר הַנֵּה יִבְעִיעוּן בְּפִיהֶם חֲרִבוֹת בְּשִׁפְתוֹתֵיהֶם כִּי מִי שׁוֹמֵעַ • וְאַתָּה יְיָ תִשְׁחַק לְמוֹ תִלְעַג לְכָל גּוֹיִם • עֲזוּ אֱלֹהֵי אֲשֻׁמְרָה כִּי אֱלֹהִים מִשְׁגָּבֵי • אֱלֹהֵי חֲסִדֵי יְקֻדְמוֹנֵי אֱלֹהִים וְרֵאיוֹנֵי בְּשׁוּרֵי • אֵל תַּהַרְגֵם פֶּן יִשְׁכַּחוּ עִמִּי הַנִּיעֲמוּ בְּחִילֶךָ וְהוֹרִידֵמוּ מִגִּינְתוֹ אֲדֵנִי • חַטָּאת פִּימוֹ דָּבַר שִׁפְתֵימוֹ וְיִלְכְּדוּ בְּגֹאוֹנָם וּמֵאֵלֶּה וּמִכַּחַשׁ יִסְפְּרוּ • כָּלֶה בְּחַמָּה כָּלֶה וְאִינָמוּ וַיִּדְעוּ כִּי אֱלֹהִים מוֹשֵׁל בְּיַעֲקֹב לֹאֲפִסֵי הָאָרֶץ סְלָה • וַיִּשׁוּבוּ לְעָרֵב יְהִמוּ כְּכֶלֶב וְיִסּוּבְכוּ עִיר • הֵמָּה יִנְעִיעוּן לְאַכֵּל אִם לֹא יִשְׁבְּעוּ וַיִּלְעוּ • וְאִנִּי אֲשִׁיר עוֹיֵךְ וְאַרְגֵּן לְבוֹקֵר חֲסִדֶךָ כִּי הִיִּית מִשְׁגָּב לִי וּמְנוּס בְּיוֹם צָר לִי • עֲזוּ אֱלֹהֵי אֲזַמְּרָה כִּי אֱלֹהִים מִשְׁגָּבֵי אֱלֹהֵי חֲסִדֵי •

עוּ לְמִנְצָח עַל יְדוּתוֹן לְאַסְף מִזְמוֹר • קוֹלִי אֵל אֱלֹהִים וְאַצְעֻקָה קוֹלִי אֵל אֱלֹהִים וְהֶאֱזִין אֵלַי • בְּיוֹם צָרְתִי אֲדַנֵּי דְרִשְׁתִּי יְדֵי לִילָה נִגְרָה וְלֹא תִפּוּג מֵאַנְהָה הִנְחָם נַפְשִׁי • אֲזַכְּרָה אֱלֹהִים וְאַהֲמִיָּה אֲשִׁיחָה וְתִתְעַטֵּף רוּחִי סְלָה • אֲחֻזֹת שְׁמוֹרוֹת עֵינַי נִפְעַמְתִּי וְלֹא אֲדַבֵּר • חֲשַׁבְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם שְׁנוֹת עוֹלָמִים • אֲזַכְּרָה נִינִיתִי בְּלִילָה עִם לִבִּי אֲשִׁיחָה וַיַּחֲפֵשׂ רוּחִי • תִלְעוּלָמִים יִנַּח אֲדֵנִי וְלֹא יוֹסִיף לְרַצוֹת עוֹד • הָאֶפֶס לְנִצַּח חֲסִדוֹ גָּמַר אֲזַמְּרָה לְדוֹר וָדוֹר הִשְׁכַּח חַנּוּת אֵל אִם קִפְץ בְּאֵף רַחֲמוֹ סְלָה • וְאֲזַמְּרָה חֲלוֹתֵי הִיא שְׁנוֹת יָמִין

תיקון הכללי ג

ימין עליון • אוכזר מעללי יה כי אוכזר מקדם פלאך • והגיתי בכל
 פעלך ובעלילותך אשיחה • אלהים בקודש דרכך מי אל גדול כאלהים
 אתה האל עושה פלא הודעת בעמים עוזך • גאלת בזרוע עמך בני
 יעקב ויוסף סלה • ראוי מים אלהים ראוי מים יחילו אף ירגזו תהומות •
 זורמו מים עבות קול נתנו שחקים אף חצצירי יתהלכו • קול רעמך
 בגלגל האירו ברקים תבל רגזה ותרעש הארץ • בים דרךך ושביך
 במים רבים ועקבותיך לא נודעו • נחית כצאן עמך ביד משה ואהרן :
צ תפלה למשה איש האלהים • אדני מעון אתה היית לנו
 בדור ודור • במרם הרים וילדו ותחולל ארץ ותבל
 ומעולם ועד עולם אתה אל • תשב אנוש עד דכא ותאמר שובו בני
 אדם • כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול כי יעבור ואשמורה בליה •
 וזמנתם שינה יהיו בבוקר כחציר יחלוף • בבוקר יציין וחלף לערב
 ימולל ויבש • כי עלינו כאפך ובחמתך נבהלנו • שחה עוונותינו
 לנגדך עלומינו למאור פניך • כי כל ימינו פנו בעברתך עלינו שנינו
 כמו הנה • ימי שנותנו בהם שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה
 ורהבם עמל ואון כי גו חיש ונעופה • מי יודע עוז אפך וכיראתך
 עברתך • למנות ימינו פן הודע ונביא לכב חכמה • שובה יי עד
 מתי והנחם על עבדיך • שבעינו בבוקר חסדך ונרננה ונשמחה בכל
 ימינו • שמתינו כימות עניתנו שנות ראינו רעה • יראה אל עבדיך
 פעלך והדרך על בגיהם • ויהי נועם אדני אלהינו עלינו ומעשה
 ידינו בוננה עלינו ומעשה ידינו בוננהו •

קה הודו ליי קראו בשמו הודיעו בעמים עלילותיו • שירו לו
 זמרו לו שיחו בכל נפלאותיו • התהללו בשם קדשו
 ישמח לב מבקשי יי • דרשו יי ועוזו בקשו פניו תמיד • וזכרו נפלאותיו
 אשר עשה מופתיו ומשפטי פיו • זרע אברהם עבדו בני יעקב בחיריו •
 הוא יי אלהינו בכל הארץ משפטיו • וזכר לעולם בריתו דבר צנה
 לאלף דור • אשר פרת את אברהם ושבעתו לישחק • ויעמידה ליעקב
 לחוק לישראל ברית עולם • לאמר לך אתן את ארץ פנען חבל
 נחלתכם • בהיותם מתי מספר כמעט וגרים בה • ויתהלכו מגזי אל גזי
 מממלכה אל עם אחר • לא הניח אדם לעשקם ויכח עליהם מלכים •
 אל תגעו במשיחי ולנביאי אל תרעו • ויקרא רעב על הארץ כל מטה
 לחם שבר • שלח לפניהם איש לעבד נמפר יוסף • ענו בכבל רגלו
 ברזל פאה נפשו • עד עת בא דברו אמרת יי צרפתהו • שלח מלך
 ויתירהו

תיקון הכללי

ויתיריהו מושל עמים ויפתחהו • שמו אדון לביתו ומושל בכל קנינו •
 לאסור שריו בנפשו וזקיניו יחכם • ויבא ישראל מצרים ויעקב גר בארץ
 חם • ויפר את עמו מאד ויעצימהו מצרים • הפך לבם לשגוא עמו
 להתנבל בעבריו • שלח משה עבדו אהרן אשר בחר בו • שמו כם דבריו
 אותוו ומופתים⁽⁸⁾ בארץ חם • שלח חשך ויחשך ולא מרו את דברו •
 הפך את מימיהם לדם וימת את דגתם • שרץ ארצם צפרדעים בחדרי
 מלכיהם • אמר ויבא ערוב כנים בכל גבולם • נתן גשמייהם בדר אש
 להבות בארצם ויד גפנם ותאינתם וישבר עין גבולם • אמר ויבא ארבה
 וילק ואין מספר • ויאכל כל עשב בארצם ויאכל פרי אדמתם • ויד כל
 בכור בארצם ראשית לכל אונם • ויוציאם בכסף וזהב ואין בשבטיו
 כושל • שמח מצרים בצאתם כי נפל פחדם עליהם • פרש ענן למסך
 ואש להאיר לילה • שאל ויבא שליו ולחם שמים ישביעם • פתח צור
 ויזובו מים הלכו בציות נהר • כי זכר את דבר קדשו את אברהם
 עבדו • ויוציא עמו בששון ברנה את בחיריו • ויתן להם ארצות גוים
 ועמל לאומים ירשו • בעבור ישמרו חוקיו ותורותיו ינצורו הללויה •

קרו ער

נהרות בכל שם ישבנו גם כבינו בזכרנו את ציון •
 על ערבים בתוכה תלינו כגורותינו • כי שם שאלונו
 שובינו דברי שיר ותוללנו שמחה שירו לנו משיר ציון • איד נשיר את
 שיר יי על אדמת נגר • אם אשכחך ירושלים תשפח ימיני • תדבק
 לשוני לחכי אם לא אזכרכי אם לא אעלה את ירושלים על ראש
 שמחתי • זכור יי לבני אדום את יום ירושלים האומרים ערו עד
 היסוד בה • בת בכל השדודה אשרי שישלם לך את גמולך שגמלת
 לנו • אשרי שיאחו ונפץ את עוללך אל הסלע •

קו הללויה

הללויה אל בקדשו • הללויה ברקיע עוז • הללויה
 בגבורותיו • הללויה כרוב גדלו • הללויה בתקע
 שופר • הללויה בגבל וכבוד • הללויה בתוף ומחול • הללויה במינים
 ועוגב • הללויה בצלצלי שמע הללויה בצלצלי תרועה • כל הנשמה
 תהלל יה הללויה •

ואחר

ליקוטי תפילות ד

ואחר העשרה קיפומיל^(א) תהלים טוב לומר תפילה זו.

אשירה ליי בחיי אומרה לאלהי בעודי • יערב עליו שיחי אנכי
 אשמח ביי • הודו ליי בכבוד כנבל עשור זמרו לו • אלהים
 שיר חדש אשירה לך כנבל עשור אומרה לך • עלי עשור ועלי נבל עלי
 הגיון בכנור • כי שמחתני יי בפעלך במעשי ידיך ארנן • **רבש"ע**
 אדון כל בורא כל הנשמות רבון כל המעשים הבוחר בשירי זמרה •
 עזריני והנני ברחמיך הרבים ובחסדיך העצומים • שאזכה לעורר
 ולהוציא ולגלות כל העשרה מיני נגינה שנאמר בהם ספר תהלים •
 ובזכות אלו העשרה קפיטל תהלים שאמרתני לפניך שהם כנגד עשרה
 מיני נגינה שנאמר בהם ספר תהלים שהם • אשרי • ברכה • משכיל •
 שיר • נצוח • ניגון • תפילה • הודאה • מזמור • הללויה • בזכות
 המזמורים ובזכות הפסוקים ובזכות תיבותיהם ואותיותיהם
 ונקודותיהם ומעמיהם והשמות היוצאים מהם מראשי תיבות ומסופי
 תיבות • ובזכות דוד המלך עליו השלום עם כל העשרה צדיקים שיסרו
 ספר תהלים • ובזכות כל הצדיקים והחסידים האמתיים • תוכיני ותהנני
 שאזכה ברחמיך הרבים להוציא כל הטיפות קרי שיצאו ממני לבטלה •
 בין בשוגג בין כמזיד בין באונס בין ברצון • (אם אומר ח"ו בשביל
 מקרה שנודמן לו באותו הלילה יאמר זה) (ובפרט כל הטיפות שיצאו
 ממני בלילה הזאת ע"י מקרה לילה שקרה לי בעוונותי הרבים) כולם
 אזכה ברחמיך הרבים ובחמלתך הגדולה ובכחך הגדול • להוציאם
 מהקליפות ומהסטרין אחרנין מכל המקומות שנפלו ונתפרו ונפוצו
 ונדחו לשם • ואל ידח ממך נדח • ותכניע ותשבר ותהרוג ותעקור
 ותכלה ותבטל כל הקליפות וכל הרוחין ושדין ולילין שנעשו ונבראו
 ונוצרו על ידי אלו הטיפות שיצאו ממני לבטלה • ותסיר מהם חיותם •
 ותוציא ותגזול מהם החיות דקרושה וכל הניצוצות הקדושים שבלעו •

רבש"ע אל חי וקים חי החיים מלא רחמים • הן את כל העולם
 לכף זכות תמיד • החפץ חסד ומרבה להיטיב • אבי אבי
 גואלי ופודי • ידעתי יי ידעתי • כי אני בעצמי החייב והפושע אפילו
 בהמקרות שנודמנו לי בשוגג • כי לא שמרתי את המחשבה כלל •
 והרהרתי ביום עד שבאתי לידי טומאה בלילה • ועל ידי זה קלקלתי מה
 שקלקלתי וגרמתי מה שגרמתי ושיחתתי מה ששיחתתי • אוי אוי •
 אויה על נפשי אוי לנפשי כי גמלתי לי רעה • מה אומר מה אדבר מה
 אצטרק מה אומר מה אדבר מה אצטרק • האלהים מצא את עווני •
 הנני

ראשי תיבות וקיצורים: ח"ו. חס ושלום: רבש"ע. רבנו של עולם:
 הערות ותרגומים: (א) מזמורי:

ליקוטי תפילות

הנני לפניך באשמה רבה • הנני לפניך מלא בושה וכלמה • מלא מנופים ולכלוכים מלא תועבות רעות • ואין שום לשון בעולם שאוכל לכתוב בו עוצם הרחמנות שיש עלי • כי רע ומר כי נגע עד הנפש • מר לי מאד אבי שבשמים • מר לי מאד רבון כל העולמים • ראה אנחתי ואנקתי כי נפשי מרה לי מאד • עד אשר איני יודע איך אני יכול לחיות מעוצם מרירות נפשי • אשר עד גבהי שמים יגיע • כי קצתי בחיי למה לי חיים כאלה • חיים מרים ומרורים ממות • את קובעת כוס התרעלה שתית מצית נפשי • רבש"ע אתה לבד ידעת ריבוי ועוצם הפגמים הגדולים העצומים והנוראים שנעשים ע"י זה בכל העולמות • ועתה איך אוכל לתקן זאת • ובמה יזכה נער כמוני לתקן את אשר שיחתתי • אך אף על פי כן ידעתי ואני מאמין באמונה שלימה כי אין שום ייאוש בעולם כלל • ועדיין⁽⁸⁾ יש לי תקוה ועדיין לא אבדה תוחלתי מיי • כי חסדי יי כי לא תמנו כי לא כלו רחמיו •

על כן

באתי לפניך יי אלהי ואלהי אבותי • אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב • ואלהי כל הצדיקים והחסידים האמתיים ואלהי כל ישראל • אלהי הראשונים והאחרונים • שתרם עלי ותעשה את אשר בחוקך אלך ואת משפטיך אשמור • ותכופ את יצירי להשתעבד לך • ותגורר בהיצר הרע ותגרשו ממני מעתה ועד עולם • ותשמריני ותציליני ותפלטני מעתה מכל מיני הרהורים רעים וממחשבות רעות ומפגם הראות ומפגם הדיבור • ותציליני מעתה מכל מיני פגם הברית שבעולם • במחשבה דיבור ומעשה • ותהיה עמי תמיד ותשמריני ותציליני ממקרה בין ביום ובין בלילה • מעתה ועד עולם •

אבינו

מלך אל חי וקים • גואל חזק שטחתי אליך כפי • הצל הצל הושיעה הושיעה • הצל לקוחים למות • הצל נרדף וחיוב כמוני • הציליני מן השאול תחתיות • תן לי תקוה ולא אובד ח"ו • כי מה בצע בדמי ברדתי אל שחת היוודך עפר היגיד אמתך • דלו עיני למרום יי עשקה לי ערביני • ערוב עבדך לטוב אל יעשקוני ודים • כי אין לי שום כח אלא כפי • אין לי שום מנום ומבטח כי אם עליך לבד על חסדיך העצומים לבד • על רחמיך הגדולים על חמלתך האמתית • על חנינותיך הנצחיות • ועל כח זכות הצדיקים ששמרו את הברית בתכלית השלימות שאין שלימות אחריו • בהם תמכתי יתדותי בהם אשען ואסמך • בזכותם וכחם אבטח ואקוה • כי לא תעזוב נפשי לשאול לא תתן חסידך לראות שחת • אהה יי מלטיני אהה

”

ראשי תיבות וקיצורים: ח"ו. חס ושלום: רבש"ע. רבוננו של עולם: הערות ותרנגומים: (א) בתקפ"א - ועדיין:

ליקוטי תפילות ה

יי פדינו • ראה מסוכן כמוני מורף בלב ימים • תהום אל תהום
 קורא לקול צנורך כל משברך וגליך עלי עברו • צוד צדונו כציפור
 אויבי חנם • צמתו בכור חי וידו אבן בי • צפו מים על ראשי אמרתי
 נגזרתי • קראתי שמך יי מבור תחתיות • קראתי שמך יי מבור
 תחתיות • **רבש"ע רבש"ע** • מלא רחמים מלא חסד חנם • מלא
 חנינות מלא רחמנות • מלא טוב מלא רצון • כבר קבלנו עלינו לקרוא
 אליך תמיד • והנני מקיים קבלתינו • והנני קורא אליך ממקום שפל
 כזה ממקומות מגונים כאלה • ממעמקים קראתיך יי • מעמקי
 עמקים • מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה • ואם בעוונותינו
 הרבים ירדנו למקום שירדנו • וירדנו עכשיו בעוקבות משיחא
 למקומות נמוכים ושפלים מאד מאד שלא ירדו ישראל לתוכם מעולם
 כמו שכתוב ותרד פלאים אין עוזר לה • אף על פי כן אין אנו
 מייאשים עצמינו חס ושלוש בשום אופן בעולם כלל • כי כבר הבטחתנו
 להשיבנו ממצולות ים • כמו שכתוב אמר אדני מבשן אשיב אשיב
 ממצולות ים • וכתוב ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים
 ולא געלתם לבלותם להפך בריתי אתם כי אני יי אלהיהם :

רבש"ע פתח פיך לאלם כמוני • ותשלח לי דיבורים ממעון קדשך
 מן השמים באופן שאוכל לנצח אותך • לרצות ולפייס
 אותך • שתקבל ברחמיך הרבים ובחסדיך העצומים את אלו העשרה
 קפיטיל תהלים שאמרתי לפניך • כאלו אמרם דוד המלך עליו השלום
 בעצמו • ואף על פי שאיני יודע לכווין שום כוונה מהכוונת העצומות
 והנוראות שיש באלו העשרה מזמורים • יהי רצון מלפניך יי אלהי
 ואלהי אבותי שתהא חשובה לפניך האמירה כפה לבד • כאלו השגתי
 וכוונתי כל הסודות והכוונות שיש בהם • ויהיו אמרי לרצון לפני אדון
 כל • והנני משליך יהבי עליך • והנני מקשר עצמי לכל הצדיקים
 אמתיים שבדורינו • ולכל הצדיקים האמתיים שוכני עפר • קדושים
 אשר בארץ המה • ועל דעתם ועל כוונתם אמרתי כל אלו העשרה
 קפיטיל תהלים • ובזכותם וכחם אזכה לעורר ולגלות כל העשרה
 מיני נגינה שנאמר בהם ספר תהלים • שהם • שיר פשוט כפול משולש
 מרובע • שהם כלולים בשמך המיוחד הגדול והקדוש • ובזכות וכח
 השני שמות הקדושים האלו במלואם • שהם אל אלהים • (כזה) •
אלף למד • אלף למד הי יוד מם • שהם עולים
 במספר **תפה**
 כמספר **תהלים** • ככה אלו השמות תזכיני להוציא

ראשי תיבות וקיצורים: רבש"ע. רבונו של עולם:

ליקוטי תפילות

להוציא כל המפות קרי לבטלה מבטן הקלפה שבלעם • אשר מספר שמה עם האותיות עולה **תפה** שהיא בקליפה כנגד קדושת ספר תהלים • ובכח אלו העשרה מזמורים תהלים תעורר השני השמות הקדושים אל אלהים • ותהרוג ותשבר ותכניע ותעקור ותכלה ותבטל את הקליפה הזאת שבלעם • ותכריח אותה להפליט כל המיפות הקדושות מבטנה וקרבה • ותמחה שמה וזכרה מן העולם • ותיקיים מקרא שכתוב חיל בלע ויקיאנו מבטנו וירישנו אל • ותהרוג כל הקליפות שנבראו על ידי אלו המיפות • ותוציא מהם החיות קדושה וכל הניצוצות הקדושות שבלעו על ידי פגם חמא זה • כולם תוציאם ותחזור ותקבצם בקדושה שנית • ותזכינו לקבל עלינו עול מלכות שמים באהבה תמיד • ונזכה לעסוק כל ימינו בתורה ותפילה ומעשים טובים באמת ובלב שלם • באופן שנוכה לברוא גופים וכלים קדושים לכל הנשמות דאולין ערטילאין על ידי עוונותינו הרבים • על ידי פגם המיפות קרי שיצאו ממני לבטלה :

רבש"ע אמיץ כח ורב אונים • עשה מה שתעשה ברחמך הרבים • באופן שנוכה לתקן פגם הברית פגם מיפי

המוח • בין מה שפגמנו בזה בשוגג בין במזיד • בין באונס • בין ברצון • על הכל תמחול ותסלח לי אלוה סליחות חנון המרבה לסלוח • ונזכה לתקן כל הפגמים בשלימות בחיינו בזכות הצדיקים

הקדושים אשר בארץ המה • ◦ ומחול לי וסלח לי וכפר לי על כל החטאים והעוונות והפשעים • שהטאתי ושעויתתי ושפשעתי לפניך ברמ"ח איברי ושם"ה גידי במחשבה דיבור ומעשה • ובה' חושים ובשאר כחות הגוף • ובפרט מה שהטאתי ופשעתי ופגמתי נגדך בפגם הברית שהוא כלל כל התורה כולה • והרע בעיניך עשיתי מזעורי עד היום הזה • על הכל תמחול ותסלח ותכפר מלא רחמים • ותמלא כל השמות שפגמתי בשמך הגדול • הרבכבסני מעווני ומחטאתי מהריני

(אם יהי' על קברו הקדוש יאמר זה) (ובזכות הצדיק הזה השוכן פה • צדיק יסוד עולם • נחל נובע מקור חכמה • אשר אני מכתת רגלי ומלטלתי עצמי בטילטול הקשה בשביל לבאהנה להשתטח על קבר הצדיק האמת הקדוש הזה • אשר הבטיחנו בחייו הקדושים לעמוד בעזרתו סלה תמיד • כשנבא על קברו הקדוש וניתן פרוטה לצדקה ונאמר אלו העשרה קיפוטל תהלים • והנה עשיתי מה שמוטל עלי • עשה • מה שעליך) •

ראשי תיבות וקיצורים: ברמ"ח. במאתיים ארבעים ושמונה; ובה'. ובחמישה; ושס"ה. ושלוש מאות שישים וחמישה; יהי'. יהיה; רבש"ע. רבנו של עולם; הערות ותרנגומים: (א) בתקפ"א - ועדיין;

ליקוטי תפילות ו

טהריני • תחטאיני באיזוב ואטהר תכבסיני ומשלג אלבין • תשמועיני ששון ושמחה תגלגה עצמות דכית • הסתר פניך מחטאי וכל עוונותי מחה • מחה פשעי למענד כאמור אנכי אנכי הוא^(א) מוחה פשעיך למעני וחמאתיך לא אזכור • ותמלא עלי ברחמים • ותהיה בעזרי תמיד בזכות וכח הצדיקים האמתיים • ותשמריני ותציליני תמיד • ותתן לי כח להתגבר על יצרי ולכוף ולשבר את תאוותי • ולא אפגום עוד מה שפגמתי • ולא אעשה עוד הרע בעיניך • ולא אשוב עוד לכסלה • אם און פעלתי לא אוסיף • כי כבר הבטחתנו שגם על זה מועיל תפלה ובקשה להנצל להבא ברחמיך האמתיים מן היצר הרע וכת דיליה • (ובפרט על מקום ציון הקדוש הזה • עזריני בזכות הצדיקים הגנוזים פה) • ורחם עלי ותן לי כח וגבורה מאתך שאזכה להתגבר ולכבוש את יצרי תמיד עד שאזכה ברחמיך לגרשו ולסלקו ולכטלו מעלי לגמרי מעתה ועד עולם • כי כבר כלו ביגון חיי ושנותי באנחה • כשל בעוונתי כחיו ועצמי^(ב) עששו עד אשר כשל כחה הסבל • רחם עלי אבי אב הרחמן • רחם עלי שומע תפילה • חוס והמול עלי שומע צעקה • שומע אנחה • שומע אנקה • רחם רחם • הצל הצל • הושיעה הושיעה • אל יפול דמי ארצה לפניך • אל תתן לשחת נפשי • הציליני מדמים אלהים אלהי תשועתי תרנן לשוני צדקתך • חוסה עלי כרוב רחמיך כרוב חסדיך • יהמו נא מעיך וחנינותיך על עולב נפש כמוני • על נרדף כמוני • על מלוכלך בחמאים כמוני • על חסר דעה חסר עצה כמוני • כי לך לבד עיני תלויות • לך לבד רעיוני צופיות • דלו עיני למרום עזור נא הושיעה נא • חוס והמול נא עלי והושיעני לשוב אליך בתשובה שלימה באמת ובלב שלם • ואזכה להיות תמיד כרצונך הטוב מעתה ועד עולם • כחסדך חייני ואשמרה עדות פיך • לב טהור ברא לי אלהים ורוח נכון חדש בקרבי :

ובכן יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו • אדון השמחה והחדוה • אשר לפניך אין שום עצבות כלל לעולם • כמו שכתוב הוד והדר לפניו עוז וחדוה במקומו • שתעזריני ברחמיך העצומים • ותזכני להיות בשמחה תמיד • משמח נפשות עגומים • שמח נפשי האומללה מאד • העלובה מאד • העיפה והצמיאה והרעיבה אליך מאד • הסר ממני יגון ואנחה • שמח נפש עבדך כי אליך יי נפשי אשא • תודיעני אורח חיים שובע שמחות את פניך נעומות בימיך נצח • השיבה לי ששון ישעך ורוח נדיבה תסמכני • שבעיני ממוכך

הערות ותרנגומים: (א) בתקפ"א - היא: (ב) בתקפ"א - ועצמו:

ליקוטי תפילות

מטובך ושמח נפשי בישועתך וטהר לבי לעבדך באמת. עורה כבודי עורה הנבל וכנור אעירה שחר. זכיני לכל העשרה מיני נגינה דקדושה שהם מכניעים ומתקנים פגם הברית. כאמור אברך את יי אשר יעצני אף לילות יסרוני כליותי. לדוד משכיל אשרי נשוי פשע כסוי הטאה. בית והון נחלת אבות ומי"י אשה משכלת. יומם יצוה יי חסדו ובלילה שירה עמי תפלה לאל חיי. למנצח אל תשחת לדוד מכתם בשלוח שאול וישמרו את הבית להמיתו. אזכרה נגינתי בלילה עם לבבי אשיחה ויחפש רוחי. היאכל תפל מבלי מלח אם יש מעם ברירי חלמות. פן תתן לאחרים הודך ושנותך לאכורי. ולא אמר איה אלוה עושי הנותן זמירות בלילה. שקר החן והבל היופי אשה יראת יי היא תתהלל. ונאמר. הללויה הללו אל בקדשו. הללויה ברקיע עווו. הללויה בגבורותיו. הללויה כרוך גדלו. הללויה בתקע שופר. הללויה בנבל וכנור. הללויה בתוף ומחול. הללויה במינים ועוגב. הללויה בצלצלי שמע הללויה בצלצלי תרועה. כל הנשמה תהלל יי הללויה:

רבש"ע תקע בשופר גדול לחירותינו ושא נם לקבץ גליותינו. וקרב פזורינו מבין הגויים ונפוצותינו כנס מירכתי ארץ. וקבץ נדחינו יחד מארבע כנפות הארץ לארצינו. וקיים בנו מקרא שכתוב ושב יי אלהיך את שבותך ורחמך ושב וקבצך מכל העמים אשר הפיצך יי אלהיך שמה. אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך יי אלהיך ומשם יקחך. והביאך יי אלהיך אל הארץ אשר ירשו אבותיך וירישתה והטיבך והרבך מאבותיך. ונאמר נאם יי אלהים מקבץ נדחי ישראל עוד אקבץ עליו לנקבציו. ונאמר בונה ירושלים יי נדחי ישראל יכנס. ותמהר ותחיש לגאלינו. ותביא לנו את משיח צדקינו. ותבנה את בית קדשינו ותפארתינו. והביאנו לציון עירך ברנה ולירושלים בית מקדשך בשמחת עולם. כמו שכתוב ופרויי יי ישובו ובאו ציון ברנה ושמחת עולם על ראשם ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה. ונאמר כי בשמחה תצאו ובשלום תובלון ההרים והגבעות יפצחו לכם רנה וכל עצי השדה ימחאו כף. ונאמר כי נחם יי ציון נחם כל חרבותיה. וישם מדברה כעדן וערבתה כגן יי. ששון ושמחה ימצא בה תודה וקול זמרה. שמחו ביי וגילו צדיקים והרנינו כל ישרי לב. אוד זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה. שמחו צדיקים ביי והודו לזכר קדשו. אמן נצח סלה ועד:

ראשי תיבות וקיצורים: רבש"ע. רבונו של עולם:

להצלחה וכל הישועות
חיים אליהו בן רבקה
פלי בת רחל
להצלחת הילדים
אלירז, שרי, איתן, אדל, רחל,
נחמן שלום ורבקה פיגא בני פלי

להצלחת וישועת
עם ישראל עם קדוש
ובתוכם כל התורמים
ובני ביתם

לרפואה שלימה בגוף ונפש
משה בן רבקה הי"ו
יהונתן בן פנינה הי"ו
נחמן בן אוריין הי"ו
אברהם בן נווארה הי"ו
נעמי בת דבורה הי"ו
סיגלית בת מרגלית הי"ו

לרפואה שלימה בגוף ונפש
שלום חיים בן אסתר הי"ו
רחל בת שרה יהודית תח"י

לזיווג הגון
אוריה משה בן ברק עמוס נ"י
לעילוי נשמת
דוד מאיר ידיד בן ישי ז"ל
יוסף בן אהרון ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת
חיו חיים בן גבריאל ז"ל
מלכה אסתר בת דוד ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת
התינוקת אמונה בת אוהד ז"ל
אברהם בן דוד ז"ל
יצחק בן שושנה ז"ל
שגיאה יוסף בן שלום ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת
אמנון מיכאל בן מנחם מנדל ז"ל
שרגא דב בן דוד שלמה ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה.

לכל מאן דבעי

הספר מודפס לזיכוי הרבים ומופץ לכל דורש ומבקש. כל מטרתנו בהדפסת הספרים הקדושים היא לקיים את צוואת מוהרנ"ת זצ"ל, שציוה קודם הסתלקותו "יפוצו מעינותיך חוצה".

הרשות נתונה לכל מי שברצונו להדפיס ספר זה בכל לשון שהוא בכל מדינה ומדינה, ואין רשות לאף אחד לאוסרו אלא אדרבה, "יגדיל תורה ויאדיר".

